Tetun Alkitab

Tetun Bible

Contents

Lia Uluk Fohon 1
Mateus 53
Markus 101
Lukas 131
Yohanis 179
Kis 214
Roma 260
1 Korintus 282
2 Korintus 302
Galatia 315
Efesus 322
Filipi 329
Kolose 334
1 Tesalonika 339
2 Tesalonika 343
1 Timotius 345
2 Timotius 350
Titus 354
Filemon 357
Ibrani 359
Yakobus 377
1 Petrus 382
2 Petrus 388
1 Yohanis 392
2 Yohanis 397
3 Yohanis 398
Yudas 399
Why 401

Tetun Alkitab

Genesis and the New Testament in the Tetun Belu language of Indonesia and East Timor

Kejadian dan Perjanjian Baru dalam bahasa Tetun Belu. Genesis eo Novo Testamento em língua Tétum Belu.

copyright © 2013 Unit Bahasa dan Budaya

Language: Tutun Belu (Tetun)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-27

ISBN 978-1-5313-0785-1

PDF generated on 21 Sep 2016 from source files dated 21 Sep 2016
66336204-8208-5358-97ab-2b85b8c3392e

This print-on-demand edition of Scripture is designed, produced, and provided at cost by the Digital Bible Society. This is made possible through partnerships with the Bible League of Canada, Open Doors International and other missions and translation agencies. We are deeply grateful for the sacrifices made in translating this edition of Scripture and the generosity of others in making this Bible available to you.

To order additional copies of this Bible or hundreds of translations like it or to learn more about our ministries and the mission of Scripture distribution in every language, we invite you to visit www.DBS.org (USA), www.BibleLeague.ca (Canada), and www.OpenDoors.org (Europe). May God bless your work in sharing and teaching these Scriptures, until, as it is written, the earth is *"filled with the knowledge of the glory of the LORD, as the waters cover the sea."* (Habakkuk 2:14)

Lia Uluk Fohon

Rai Lian

1 Uluk fohon, Maromak nase'i lale'an no
raiklaran.
2 Raiklaran sei la dadi dauk, sa-saa hotu-
hotu sei nahutan karin. Wee mak iha, mais
nakukun luri taka nola tomak. Maromak
Kmalar* laleok iha wee fohon nia.
3 Hotu, Maromak katak na'ak, "Musti noo
kroman." Katak notu, kroman moos dadi.
4 Naree kroman nia, Maromak neon boot,
tan saa mak Nia nase'i nia, kabaas tebes.
Hotu, Nia naketak kroman no kukun, ida-
idak no oras du'uk. 5 Nia nanaran kroman
na'ak, 'loron', nakukun na'ak, 'kalan'. Hodi
nunia, dadi loron no kalan. Lia nia mak
Maromak nalo baa loron dala uluk.
6-7 Hotu, Maromak katak tenik na'ak, "Musti
noo fatin mamuk atu hodi keta fa'e wee,
nebee noo wee iha leten no wee iha ohak."
Katak notu, wee moos naketak aan fa'e baa
rua. 8 Maromak nanaran fatin mamuk iha
leten na'ak, 'lale'an'. Lia nia mak Maromak
nalo baa loron dala rua.
9 Hotu, Maromak katak tenik na'ak, "Wee
iha ohak musti naklibur aan fatin ida,
nebee noo rai maran!" Katak notu, rai
maran moos dadi. 10 Nia nanaran rai nia
na'ak, "rai maran". Nanaran wee klibur nia
na'ak, "tasi". Naree nunia, Maromak neon
boot, tan saa mak Nia nase'i nia, kabaas
tebes. 11 Hotu, Maromak katak tenik na'ak,
"Rai maran musti natubu ai horis ma-
hoo fuan, mahoo musan, no mahoo tahan
matak. Nebee ai horis ida-idak nafini, tuir
oik du'uk." Katak notu, ai horis moos dadi.
12 Iha rai maran ai horis sia nafini, tuir
oik ida-idak. Naree nunia, Maromak neon
boot, tan saa mak Nia nase'i nia, kabaas
tebes. 13 Lia nia mak Maromak nalo baa
loron dala tolu.
14-15 Hotu, Maromak katak tenik na'ak, "Iha
leten musti noo makroman oi-oik, nebee
bele naroma raiklaran! Musti noo makro-
man baa kalan, no makroman baa loron.
Makroman nia sia dadi tadak nebee bele
sura loron no tinan." Katak notu, makro-
man sia moos dadi. 16 Makroman boot, oik
rua. Mak boot liu nakroma baa oras loron;
ki'ik nakroma baa kalan. Maromak moos
nase'i fitun sia, 17 no babilan makroman
nia sia iha lale'an, nebee naroma raiklaran
18 baa kalan no loron. Hodi nunia, kroman
naketak nosi makukun. Naree nunia, Maro-
mak neon boot, tan saa mak Nia nase'i nia,
kabaas tebes. 19 Lia nia mak Maromak nalo
baa loron dala haat.
20 Hotu, Maromak katak tenik na'ak, "Musti
noo makmoris iha wee laran. No manu
mak semo iha leten." 21 Hotu, Maromak
nase'i makmoris iha wee laran. Nia moos
nase'i manu mak semo iha leten. Naree
nunia, Maromak neon boot, tan saa mak
Nia nase'i nia, kabaas tebes. 22 Maromak
natuun matak-malirin baa sia hotu-hotu
na'ak, "Makmoris iha wee laran musti bea
tu'an, nebee nakonu nola wee iha fatin
hotu-hotu! Manu iha leten moos musti bea
tu'an!" 23 Lia nia mak Maromak nalo baa
loron dala lima.
24-25 Hotu, Maromak katak tenik na'ak,
"Musti noo makmoris iha rai maran! Nu'u
osa no lotuk mak hakiak, osa no lotuk mak
fuik, no osa no lotuk mak mane'ek. Ida-
idak tuir niakaan oik du'uk!" Katak notu,
sia hotu-hotu moos dadi. Naree nunia,
Maromak neon boot, tan saa mak Nia nase'i
nia, kabaas tebes.
26 Hotu, Maromak katak tenik na'ak,
"Di'ak liu, Ita hase'i ema tuir Itakaan ilas,
nebee sia babilan na'an tasi iha tasi laran,
manu iha leten, osa no lotuk hakiak no osa
no lotuk seluk sia iha rai maran."✡
27 Hotu, Maromak nase'i ema tuir Ni-
akaan ilas. Nia nase'i sia, feto no mane.
28 Hotu, Nia natuun matak-malirin baa sia
na'ak, "Emi musti bea tu'an, nebee hakonu
hola no babilan raiklaran ne'e. Ha'u klatan
beran hodi babilan na'an tasi iha tasi laran,
manu ai leten, no osa no lotuk hotu-hotu
iha rai maran. 29 Ha'u moos latan baa emi
hahaak oi-oik iha raiklaran. Ne'e mak, ai
horis mahoo fuan no mahoo musan. 30 Ha'u
klatan no ai horis mahoo tahan matak oi-
oik bodik osa no lotuk haan. Noo haan
bodik osa no lotuk hakiak, osa no lotuk fuik,
osa no lotuk mane'ek no manu ai leten."
Katak notu, hahaak hotu-hotu moos iha.
31 Naree nunia, Maromak neon boot, tan saa
mak Nia nase'i nia, kabaas tebes. Lia nia
mak Maromak nalo baa loron dala neen.

2

1 Hodi nunia, Maromak nase'i lale'an no
raiklaran no sasoin hotu-hotu.
2 Awan, kona baa loron dala hitu. Baa
loron nia, Maromak nanawa serwisu. 3 Hodi

* 1:2 Lia fuan Ibrani ne'e, bele na'ak 'Maromak Kmalar', lale 'Anin nosi Maromak', lale 'Maromak beran'. ✡ 1:26 Kolose 1:16

nunia, Nia nalo loron dala hitu nia, dadi baa
loron boot. Nia nalo nunia, tan hotu-hotu
mak Nia nase'i nia, tetuk no nesan ti'an.
Hotu Nia nanawa baa loron dala hitu. [4] Lia
Maromak nase'i lale'an no raiklaran, nunia.

Lia Maromak nase'i feto no mane

(Mateus 19:4-6; Markus 10:4-9; 1 Korintus 6:16, 15:45,47; Efesus 5:31-33)

[(4b)] MAROMAK foin nahuu nase'i lale'an
no raiklaran, [5-6] ai horis la noo dauk, tan
MAROMAK la natuun udan dauk. Baa oras
nia, ababun dei sa'e nosi rai, nabotes rai.
Ema bodik nalo to'os moos, la noo dauk.
[7] Hotu MAROMAK nola rai isin oan ida, nodi
nase'i ema. Nia nuu natama nawan baa ema
nia inun, hotu ema nia moris.

[8] Hotu MAROMAK loke to'os ida iha rai
Eden lorosa'e. Nia natama ema nia nein iha
to'os nia. [9] Iha to'os nia laran, MAROMAK
nahoris ai horis kabaas oi-oik mak ema bele
naa. Nia moos nahoris ai huun rua iha to'os
klaran. Kalo ema naa ai huun ida fuan, bele
moris nima-nimak. Naa ai huun ida seluk
fuan, bele natene saa mak di'ak no saa mak
aat.

[10] Noo mota ida mak suli nabotes to'os
nia. Suli sai nosi to'os nia, noo sorun haat.
[11] Sorun ida, naran Pison. Sorun nia, suli
nalik rai Hawila mak noo mean wa'in. [12] Iha
nia, noo mean isin, ai horis mahoo raan
morin no fatuk mahoo matan leen. [13] Mota
sorun ida tenik, naran Gihon. Sorun nia
nalik rai Kus.* [14] Mota sorun ida tenik,
naran Tigris. Sorun ne'e, dadi kladik iha
rai Asyur† lorosa'e. Mota sorun ida tenik,
naran Efrat.

[15] MAROMAK natama ema nia baa to'os
Eden atu babilan to'os nia di'a-di'ak. [16] Nia
naruka na'ak, "O bele maa ai fuan hotu-
hotu iha to'os ne'e laran. [17] Mais noo ai fuan
ida mak o la bele maa. Ai fuan nia, nosi ai
huun mak foo natene saa mak di'ak no saa
mak aat. Kalo o maa ai fuan nia, o nanis
mate."

[18] Hotu MAROMAK katak na'ak, "La furak
ema ne'e moris mesan. Di'ak liu, Ha'u kase'i
foo maluk ida mak makonak no nia."

[19-20] Baa oras nia, MAROMAK ra'ut nola rai
isin nalo baa osa no lotuk no manu oi-oik.
Hotu, Nia nodi sia baa ema nia, nebee ema
nia tau naran baa sia. Ema nia nanaran
kedan osa no lotuk no manu nia sia, ida-
idak no naran du'uk. Mais nia du'uk, la noo
maluk makonak.

[21] Hotu MAROMAK nalo ema nia toba
dukur. Oras toba dukur, MAROMAK nasai
nola nosen ruin ida, hotu taka nikar kanek
nia. [22] Nia nase'i feto ida nosi nosen ruin nia,
hotu latan baa ema nia. [23] Naree feto nia,
ema nia dale na'ak,
"Haa! Ne'e lai! Ne'e foin kona baa ha'u!
Niakaan ruin manesak no ha'ukaan.
Niakaan isin moos manesak no
ha'ukaan.
Ha'u kanaran nia 'feto', tan nia dadi
nosi mane."‡
[24] Tan lia nia, mane musti la'o nela inan no
aman,
nebee moris neon ida no feen,
tan sia dadi mesak ti'an.
[25] Oras nia, sia rua sei nakwalan, mais sia
la moe.

3

Ema la no'uk rona Maromak

[1] Nosi osa no lotuk fuik hotu-hotu mak
MAROMAK nase'i ti'an iha raiklaran, samea
mak matenek be'ur. Baa dala ida, samea
ida nusu feto nia na'ak, "Tebes ka? Na'i
Maromak badu na'ak, la bele haa ai fuan
nosi to'os ne'e ka?"

[2-3] Feto nia nataa na'ak, "Lale! Ami bele
haa! Ai huun ida dei iha to'os klaran mak
Na'i Maromak badu. Ami la bele haa ai
huun nia fuan. Kaer dei moos, la bele, tan
ami nanis mate!"

[4] Mais samea nataa na'ak, "Lahoos nunia!
Emi la mate! [5] Na'i Maromak badu nunia,
tan Nia natene kalo emi haa ai fuan nia, emi
dadi matenek manesak no Nia! Emi moos
bele hatene saa mak di'ak no saa mak aat."

[6] Rona nola nunia, feto nia naree ai huun
nia kabaas lo-loos. Fuan moos arumak
midar tebes. Nia naneo na'ak, "Kalo ha'u
kaa ai fuan ne'e, ha'u nanis matenek ona."
Hotu, nia ku'u nola, naa kedan. Nia moos
nodi foo baa la'en. La'en moos naa. [7] Sia rua
naa notu, sarebak natene baa, sia nakwalan.
Hotu, sia noman ai tahan nodi taka isin
lolon, tan sia moe.

[8] Loro malirin, sia rona MAROMAK la'o
iha to'os laran. Mais sia nakfunin iha ai
huun kotuk, nebee MAROMAK la naree sia.
[9] Hotu, MAROMAK bolu mane nia na'ak,
"Hei Adam! O iha nabee?"

* 2:13 Uluk, rai ne'e naran 'Kus'. Oras ne'e, nako'ak rai Etiopia no tama rai Sudan iha rai Afrika lorosa'e. † 2:14 Oras ne'e, rai Asyur tama rai Irak. ‡ 2:23 Iha lia Ibrani, 'mane' na'ak '*ish*'. 'Feto' na'ak '*isha*'. Iha ne'e, ema nakdiuk lia fuan na'ak, "*iisha* (feto) dadi nosi *ish* (mane)."

10 Mane nia nataa na'ak, "Ha'u ko'i rona
Na'i Maromak lian iha ne'e. Mais ha'u kmoe
aan, tan kakwalan. Foin, ha'u kalai baa
kakfunin."
11 Rona nola nunia, Maromak nusu na'ak,
"See mak katak na'ak o makwalan? Keta
arumak o maa ti'an ai fuan mak Ha'u kbadu
nia!"
12 Nia moos nataa na'ak, "Feto mak Na'i
Maromak latan namalu ha'u nia, mak foo
ha'u kaa ai fuan nia!"
13 Rona nola nunia, MAROMAK nusu feto
nia na'ak, "Tan saa o malo nunia?"
Feto nia nataa na'ak, "Tan samea mak
be'ur ha'u, foin ha'u kaa ai fuan nia."

Na'i Maromak natuun kastikar

14 Hotu, MAROMAK natuun kastikar baa
samea na'ak,
"Tan okaan hahalok ne'e, ha'u ktaa ukun
baa o. Osa no lotuk seluk sia la kona ukun
ne'e. Nahuu baa oras ne'e to'o o mate, o
mane'e loos modi o kabun no o maa iha
rai dei. 15 O mo feto ne'e, funu malu nima-
nimak. Emikaan husar-binan moos nunia.
Okaan husar-binan atu nadodok ema ain
nuban. Mais feto ne'e niakaan husar-binan
ida atu nadodok okaan ulun."
16 Nunia hotu, Maromak katak baa feto
nia na'ak,
"Ha'u atu tu'an okaan susar baa oras ko'us,
no tu'an moras baa oras mahoris. Masik
nunia moos, o sei beer okaan la'en bei-beik!
Nia moos ukun o!"
17 Nunia hotu, Maromak katak tenik baa
mane na'ak,
"O la tuir Ha'ukaan ukun, mais tuir okaan
feen hakaran, to'o o maa ai fuan mak
Ha'u kbadu nia. Tan lia nia, o moos kona
kastikar. Rai moos kona kastikar. Nahuu
baa oras ne'e to'o o mate, o musti serwisu
susi ruin fila rai, nebee bele metan haan.
Modi serwisu nunia, foin o bele moris.
18 Masik o furi oi-oik moos, rai natubu ai
tarak no meik. 19 O musti serwisu susi ruin,
foin rai foo haan baa o. O musti serwisu
masai kosar nunia, to'o mate. Ha'u kase'i o
kosi rai. Oras o mate, o fila mikar baa rai."
20 Nunia hotu, Adam nanaran feen na'ak
Efa, tan nia mak ema horis hotu-hotu
inan. (Iha lia Ibrani, efa lia isin na'ak 'mak
moris'.)*
21 Hotu, MAROMAK nola kulit, nalo baa
tais, foo baa sia rua natais.

Maromak te'ur sai Adam no Efa

22 Hotu, MAROMAK katak na'ak, "Oras
ne'e, ema natene ti'an saa mak di'ak no saa
mak aat, hanesan Ita. Keta to'o, sia naa
tenik ai fuan nosi ai huun mak foo moris
nima-nimak." 23 Hotu, MAROMAK te'ur sai
Adam no Efa nosi to'os Eden, baa fatin seluk
atu moris nosi fila rai. Tan ema huun nosi
rai, sia musti moris nosi rai. 24 Te'ur sai
ti'an, Maromak naruka Niakaan makbukar
lale'an mahoo liras sia,† baa daka to'os
nia iha lorosa'e. Sia kaer surik lakan nu'u
ha'i, bakut baa-mai. Naruka sia taka dalan
tataman, tan la no'uk ema ku'u nola ai fuan
mak foo moris nima-nimak.

4

Lia Kain no Habel

1 Hotu, Adam toba no feen Efa. Efa
ko'us, hotu nahoris oan mane ida. Nia dale
na'ak, "Ha'u kahoris kasai oan mane ida,
tan MAROMAK tulun ha'u." Nia tau naran
baa oan nia na'ak, Kain (tan *kain* lia isin
na'ak 'hasai'). 2 Ikus, Efa nahoris tenik oan
mane ida. Nia tau naran, Habel.
Oan rua nia boot mai, Habel bali bibi
no bibi malae, Kain serwisu to'os. 3 Dala
ida, Kain nodi niakaan to'os isin balu, sera
baa MAROMAK. 4 Habel moos nola bibi
malae oan ulun sia. Nia no'o, hotu nodi
na'an kabaas sia, sera baa MAROMAK. Na-
ree nunia, MAROMAK neon di'ak baa Habel,
tan sera nia. 5 Mais MAROMAK la nakara
Kain niakaan sera. Tan baa nia, Kain krakat,
to'o oin kadubuk.
6 Naree nunia, MAROMAK nusu Kain
na'ak, "Hoi Kain! O oin kadubuk baa saa?
7 Kalo o malo di'ak, Ha'u moos simu di'a-
di'ak. Mais, sintidu! Kalo o malo aat, a'aat
nia atu naa fila o, hanesan busa sobak laho.
Kalo o makara malo aat, di'ak liu dudu sees
hanoin aat nia kedan!"
8 Nunia hotu, dala ida Kain namaus Habel
na'ak, "Ali! Mai ita baa to'os lai!"* Hotu sia
baa. To'o to'os baa, teki-tekis Kain ta'e no'o
alin.
9 Naree nunia, MAROMAK nusu Kain
na'ak, "Hoi Kain! O alin iha nabee?"
Kain nataa na'ak, "Ha'u la katene! Ha'u
mak kaer nia ain ka?"
10 Hotu, MAROMAK dale na'ak, "Tan saa o
malo aat nunia? Keta maneo o bele subar
o alin raan baa rai. Ha'u karee ti'an! 11 Oras

* 3:20 Iha lia Ibrani, lia fuan *adam*, lia isin na'ak 'ema'. † 3:24 Makbukar lale'an mahoo liras, hodi lia Ibrani na'ak, *kerubim*. * 4:8 Iha Hakerek Moon lia Ibrani hira, noo Kain lia fuan ne'e sia. Mais Kain lia fuan ne'e la noo iha Hakerek Moon lia Ibrani mak tuan basuk.

ne'e, kastikar sa'e kona o ona. Oras o mo'o
o alin, rai norut nola niakaan raan. Tan baa
nia, rai la bele foo tenik moris baa o. 12 Kalo
o malo to'os, rai la foo isin baa o. Nahuu
baa oras ne'e, o tablaun lerek hanesan ema
susar mak buka moris iha raiklaran."
13 Rona nola nunia, Kain sakar MAROMAK
na'ak, "Adeei Na'i Maromak! Keta matuun
kastikar todan liu resik nunia, to'o la kbele
katiu! 14 Kalo Na'i Maromak te'ur sai ha'u
kosi fatin ne'e, ha'u kdook nanis kosi Na'i
Maromak ti'an. Ha'u tablaun lerek dei ona.
Ema mak nasoru ha'u, nanis no'o ha'u."
15 Mais, MAROMAK nataa fila na'ak, "La-
hoos nunia! Kalo ema no'o o, Ha'u atu
kastikar nia isin hitu todan liu tan!" Hotu,
MAROMAK tau marak baa Kain, nebee ema
bele natene na'ak, la bele ho'o nia. 16 Hotu,
Kain la'o nela fatin nia, baa nadook aan nosi
MAROMAK, to'o fatin ida naran Nod, iha
to'os Eden lorosa'e. Nod ne'e lia isin na'ak
'tablaun'. Hotu, Kain nein iha nia.

Kain husar-binan

17 Nosi ikus, Kain nola feto. Hotu, feen
ko'us to'o nahoris oan mane ida, naran
Henok. Kain moos nariik nola leo ida.
Nia nanaran leo nia na'ak, Henok, tuir oan
naran. 18 Nosi ikus, Henok netan oan, naran
Irad. Irad oan, Mehuyael. Mehuyael oan,
Metusael. Metusael oan, Lamek.
19 Lamek feen rua. Ida naran Ada, ida
tenik, Sila. 20 Ada oan, Yabel. Yabel
husar-binan dadi makbalin. Sia lori baa-
mai, nein iha batane. 21 Yabel alin, Yubal.
Yubal husar-binan dadi makdiuk bareka no
mahuu kfui.
22 Lamek feen Sila nahoris Tubal Kain.
Tubal Kain husar-binan dadi badaen besi
no besi riti. Tubal Kain feton, naran
Na'ama.
23 Dala ida, Lamek loko aan iha feen sia
oin na'ak, "Emi rona! Foin da-dauk ne'e,
mane nurak ida atu ta'e ha'u, mais ha'u
ktuku ko'o nia. 24 Kalo ema no'o Kain, netan
kastikar dala hitu. Mais, kalo ema nakara
rai hirus baa ha'u, atu netan kastikar dala
hitu nulu resin hitu."

Adam netan oan ida tenik naran Set

25 Nosi ikus, Adam feen Efa nahoris tenik
oan mane ida naran Set. Hotu, Efa dale
na'ak, "Na'i Maromak foo oan ne'e baa ha'u
atu seluk Habel, mak Kain no'o ti'an nia!"
26 Kleu-leur Set moos netan oan mane ida
naran Enos.

Natoon baa oras nia, ema nahuu natene
MAROMAK nodi lo'u-sudur baa Nia.

5

Adam husar-binan to'o Noh

1-2 Oras Maromak nase'i ema, nase'i
siakaan ilas hanesan Nia du'uk. Nase'i feto
no mane, hotu temi sia na'ak "ema" nodi
natuun matak-malirin baa sia.

Ema uluk fohon basuk, naran Adam.
Adam husar-binan mak ne'e:
3 Oras Adam otas tinan atus ida tolu nulu,
netan oan mane ida, ilas nu'u nia. Nia tau
naran, Set. 4 Hotu, Adam sei moris tenik
tinan atus walu, nodi netan tu'an oan feto,
oan mane. 5 Hotu, nia mate baa otas tinan
atus siwi tolu nulu.
6 Oras Set otas tinan atus ida lima, netan oan
mane ida naran Enos. 7 Hotu, Set sei moris
tenik tinan atus walu hitu, nodi netan tu'an
oan feto, oan mane. 8 Hotu, nia mate baa
otas tinan atus siwi sanulu resin rua.
9 Oras Enos otas tinan siwi nulu, netan oan
mane ida naran Kenan. 10 Hotu, Enos sei
moris tenik tinan atus walu sanulu resin
lima, nodi netan tu'an oan feto, oan mane.
11 Hotu, nia mate baa otas tinan atus siwi
lima.
12 Oras Kenan otas tinan hitu nulu, netan
oan mane ida naran Mahalalel. 13 Hotu,
Kenan sei moris tenik tinan atus walu haat
nulu, nodi netan tu'an oan feto, oan mane.
14 Hotu, nia mate baa otas tinan atus siwi
sanulu.
15 Oras Mahalalel otas tinan neen nulu resin
lima, netan oan mane ida naran Yared.
16 Hotu, Mahalalel sei moris tenik tinan atus
walu tolu nulu, nodi netan tu'an oan feto,
oan mane. 17 Hotu, nia mate baa otas atus
walu siwi nulu resin lima.
18 Oras Yared otas tinan atus ida neen nulu
resin rua, netan oan mane ida naran Henok.
19 Hotu, Yared sei moris tenik tinan atus
walu tenik, nodi netan tu'an oan feto, oan
mane. 20 Hotu, nia mate baa otas tinan atus
siwi neen nulu resin rua.
21 Oras Henok otas tinan neen nulu resin
lima, netan oan mane ida naran Metusalak.
22 Henok moris neon ida no Maromak, to'o
tinan atus tolu tenik. Nia moos netan tu'an
oan feto, oan mane. 23-24 Tan moris neon ida
bei-beik no Maromak, baa otas tinan atus
tolu neen nulu resin lima, Maromak foti
sa'e nia, to'o lakon.
25 Oras Metusalak otas tinan atus ida walu
nulu resin hitu, netan oan mane ida naran
Lamek. 26 Hotu, Metusalak sei moris tenik
tinan atus hitu walu nulu resin rua, nodi
netan tu'an oan feto, oan mane. 27 Hotu,

nia mate baa otas tinan atus siwi neen nulu
resin siwi.
28 Oras Lamek otas tinan atus ida walu nulu
resin rua, netan oan mane ida. 29 Hotu nia
dale na'ak, "Oan ne'e atu nadi'ak itakaan
neon, to'o halu'a itakaan serwisu todan iha
rai mak Maromak kastikar ti'an." Etuk,
nanaran oa nia, *Noh* (tan lia fuan 'noh'
hanesan lia fuan Ibrani ida na'ak 'hadi'ak
neon'). 30 Hotu, Lamek sei moris tenik tinan
atus lima siwi nulu resin lima, nodi netan
tu'an oan feto, oan mane. 31 Hotu, nia mate
baa otas tinan atus hitu, hitu nulu resin
hitu.
32 Oras Noh otas tinan atus lima, netan oan
mane na'in tolu, mak: Sem, Yafet no Ham.*

6

Ema siakaan a'aat

1 Oras nia, ema hetak bea tu'an. Sia moris
keke lema rai ti'an. Sia moos nahoris oan
feto kabaas. 2 Hotu, Maromak oan mane sia
naree feto oan nia sia. Sia moos nola sia,
tuir siakaan beer. 3 Loron ikus, MAROMAK
katak na'ak, "Ha'u kole resik ti'an, tan ema
raiklaran moris la loos! Ha'ukaan Kmalar
mak foo moris baa sia. Mais oras ne'e, Ha'u
la ko'uk sia moris nohuun.* Nahuu baa oras
ne'e, sia la bele moris otas naruk ona, mais
sia musti mate. Sia bele moris to'o otas
tinan atus ida rua nulu dei."
4 Baa oras nia no otas ikus tenik, ema bei
balera† moris iha raiklaran. Maromak oan
mane sia nola ema oan feto sia, hotu sia
nahoris ema balera nia sia. Sia dadi meo
ulun mak ema hotu-hotu natene tuir lia
uluk.
5 Oras nia, MAROMAK naree ema raik-
laran hahalok aat liu resik. Sia natene loos
nanoin aat dei. 6 MAROMAK laran moras,
tan nase'i ti'an ema raiklaran. 7 Etuk,
MAROMAK katak na'ak, "Tan siakaan a'aat
nia, Ha'u atu kabe'o dodok ema raiklaran
mak kase'i ti'an nia. Ha'u moos kabe'o
dodok manu no osa no lotuk hotu-hotu.
Ha'u laran moras kase'i sia ti'an!" 8 Baa oras
nia, Noh mesan mak nalo MAROMAK neon
di'ak.

Lia Noh

9-10 Lia nosi Noh niakaan dalan moris
nune'e. Noh oan mane na'in tolu, naran
Sem, Yafet no Ham. Noh moris loos, la nalo
aat. Nia mesan dei mak di'ak, tan nia moris
kre'is baa Maromak.
11-12 Mais Maromak naree ema seluk sia,
aat hotu. Iha nabee dei, sia moris aat liu
resik, to'o Maromak naree a'aat dei iha
raiklaran. 13 Naree nunia, Maromak katak
baa Noh na'ak, "Iha fatin hotu-hotu, Ha'u
karee a'aat dei. Dadi, Ha'u kakotu ti'an atu
kabe'o dodok raiklaran ne'e no sasoin hotu-
hotu. 14 Mais nune'e, Noh! O musti malo
roo boot ida modi ai monas! Malo ke'an iha
laran. Hotu, tukir roo molin modi hanit.
15 Roo nia naruk musti ro'a atus ida tolu
nulu resin tolu, belar ro'a rua nulu resin
rua, aas ro'a sanulu resin tolu. 16 Soor roo
nia. Malo soor no leet nosi kadidin leten,
takseer ro'a baluk ida. Fa'e roo nia malo baa
tetu tetek tolu. Hotu, malo odamatan ida
baa roo sorin!
17 Manoin di'a-di'ak, tan Ha'u atu katuun
motasa'e boot, kodi ko'o hotu-hotu mak
moris iha raiklaran ne'e. To'o la hela sa-
saa! 18 Mais, Ha'u atu kamate menon ko o,
Noh. O musti mola o feen, o oan, no o oan
feen sia, tama baa roo nia.
19-20 Mola tenik osa no lotuk hotu-hotu,
inan no aman ida-idak. Mola mak hakiak,
mak mane'ek, no manu ai leten sia.
Matama sia baa roo, nebee moris namutuk
no o. Hodi nunia, sia bele moris. 21 O moos
musti loi matama haan oi-oik bodik emi ho
osa no lotuk nia sia."
22 Rona nola nunia, Noh moos nala'ok tuir
Maromak harukan hotu-hotu.

7

Motasa'e boot

1 Hotu, MAROMAK katak baa Noh na'ak,
"Ha'u karee ema iha fatin hotu-hotu ti'an,
mais o mesan dei mak loos! Tan lia nia, o
mo okaan uma isin sia tama baa roo ona!
2-3 Osa no lotuk oi-oik mak bele haa, no mak
bele sera baa Ha'u, modi inan no aman hitu-
hitu, tama baa roo. Manu oi-oik moos, modi
inan no aman hitu-hitu. Mais, osa no lotuk
seluk sia, modi inan no aman ida-idak dei.
Hodi nunia, sia dadi baa fini, nebee bea bei-
beik.
4 Rona di'a-di'ak! Hela loron hitu dei,
Ha'u atu katuun udan mak la nanawa, to'o
kalan haat nulu, loron haat nulu! Kodi
nunia, Ha'u ko'o mohu hotu-hotu mak
moris iha rai maran, mak Ha'u kase'i ti'an."
5 Hotu Noh nalo tuir MAROMAK harukan
hotu-hotu. 6 Oras motasa'e nia, Noh otas

* 5:32 Ham nia, oa ikun. Leno Lia Uluk Fohon 9:24-25.
* 6:3 Lia isin Ibrani iha ne'e, la malorek.
† 6:4 Iha lia Ibrani, ema bei balera nia na'ak 'ema Nefil'. Mais lia nia isin la malorek.

tinan atus neen. 7 Nia tama baa roo no feen,
no oan, no oan feen sia, nebee sori aan nosi
motasa'e boot nia. 8-9 Oras nia moos, manu
oi-oik no osa no lotuk seluk sia mai baa
Noh. Osa no lotuk nia sia, inan no aman ida-
idak, nosi mak ema bele naa no ema la bele
naa. Sia tama bele-bele baa roo namutuk
no Noh, tuir MAROMAK harukan. 10 Loron
hitu liu, motasa'e moos nakfakar mai, to'o
nahuu taka nola raiklaran ne'e.
11 Kona baa Noh otas tinan atus neen,
liu fulan rua no loron sanulu resin hitu,
motasa'e nia to'o mai. Udan nakfakar tuun
hanesan lale'an odamatan nakloke. Wee
matan hotu-hotu iha rai kidun moos taba
no nakduar sai. 12 Udan moos la nanawa kois
loron-kalan, to'o loron haat nulu.
13 Mais loron nia, Noh tama baa roo laran
no feen, oan na'in tolu, mak Sem, Yafet no
Ham, no oan feen hotu-hotu. 14 Sia tama
bele-bele no osa no lotuk mak hakiak, mak
fuik, mak mane'ek, no manu ai leten, no osa
no lotuk seluk mahoo liras sia. 15-16 Osa no
lotuk inan no aman ida-idak nosi hotu-hotu
mak moris, tama baa roo namutuk no Noh,
tuir Maromak harukan nia.
Sia hotu-hotu tama ti'an, MAROMAK
moos kusa roo odamatan.
17-19 Udan boot tuun bei-beik, to'o loron
haat nulu. Motasa'e nia moos hetak aas
tu'an, to'o roo naklele. Wee sa'e bei-beik,
to'o taka nola foho aas sia. 20 Wee nia sa'e
la nanawa kois, to'o aas ro'a hitu iha foho
leten.
21-23 Hodi nunia, hotu-hotu mak moris iha
rai maran, mate fasi. Ne'e mak: ema, osa no
lotuk mak hakiak, mak fuik, mak mane'ek
no manu ai leten. Hela mesan Noh no hotu-
hotu iha roo laran nia, mak moris. 24 Wee nia
la moti kois, to'o loron atus ida lima nulu.

8

Rai nahuu maran

1 Mais Maromak la nalu'a Noh no osa no
lotuk sia hotu-hotu iha roo nia. Nia foo
anin nuu namoti wee motasa'e nia. 2 Nia
moos taka wee matan hotu-hotu, no sena
udan. 3 Wee nahuu moti oa-oan. Loron
atus ida lima nulu siku liu ti'an, wee moos
nahuu nakraik. 4 Natoon besik baa fulan
hitu liu loron sanulu resin hitu, sura hosi
udan nakfakar tuun nia, roo nia baken aan
baa foho leten aas ida naran Ararat. 5 Wee
moti bei-beik to'o loron dala uluk fulan
sanulu, foho dikin sia moos tadu nikar.
6 Loron haat nulu siku liu ti'an, Noh loke
kuak anin ida nosi roo nia. 7 Hotu, nia
nabusik sai manu kawaa ida. Manu nia
semo baa-mai. Oras wee motasa'e nia moti,
nia la fila nikar baa roo. 8 Hotu, Noh moos
nabusik manu lakateu ida, atu nodi natene,
wee moti tebes ti'an ka, sei. 9 Mais, tan wee
sei taka nola raiklaran, manu nia la netan
rani fatik. Hotu, nia fila nikar baa roo. Noh
lolo liman, simu nola manu nia, natama
nikar baa roo laran.
10 Hotu, Noh nein loron hitu tenik, foin
nia nabusik nikar manu nia. 11 Loro malirin,
manu nia fila nikar mai baa Noh, mais tutu
nodi ai saitun tahan ida, mak foin tutu silu
nola. Naree nunia, Noh bele natene wee
moti tebes ti'an. 12 Nia nein loron hitu tenik,
foin nabusik tenik manu nia. Mais dala ida
ne'e, manu nia la fila mai.
13 Oras Noh otas tinan atus neen ida, wee
motasa'e nia nakraik tebe-tebes, kona baa
fulan ida loron dala uluk. Noh loke kuak
anin nodi titu satan leur, foin natene na'ak,
rai atu maran ona. 14 Liu fulan ida loron
sanulu resin hitu tenik, rai maran tebe-
tebes ti'an.
15 Hotu, Maromak naruka Noh na'ak,
16 "Oras ne'e, emi hotu-hotu tuun hosi roo
ona. 17 Masai osa no lotuk nia sia hotu-hotu.
Masai mak hakiak, mak fuik, mak mane'ek
no manu ai leten sia. Mabusik sia, nebee sia
bea tu'an, nakonu nola raiklaran ne'e."
18-19 Rona nola nunia, Noh moos tuun nosi
roo no feen, oan sia, no oan feen sia hotu-
hotu. Osa no lotuk nia sia moos sai, tuir oik
ida-idak.

Noh nalo sera baa Maromak

20 Sai nosi roo ti'an, Noh nada fatuk taro-
man, nodi nalo sera baa MAROMAK. Nosi
osa no lotuk no manu ai leten mak bele sera,
Noh nola matan ida-idak, ko'a no'o, hotu
tunu baa taroman nia leten, nalo sera baa
MAROMAK. 21 MAROMAK noran nola sera
tunun nuhar morin nia, Nia neon di'ak.
Hotu, naneo na'ak,
"Nahuu baa oras ne'e, Ha'u la kastikar tenik
raiklaran ona, tan ema siakaan a'aat. Masik
sia naneo mesan aat dei, Ha'u la kabe'o
tenik ona sa-saa mak moris, nu'u Ha'u kalo
ti'an nia. 22 Oras raiklaran ne'e sei iha, loro
no kalan musti la'o bei-beik atu babilan
oras furi no oras ku'u, oras malirin no oras
manas, oras loro falin no oras rai udan."

9

Maromak namate menon no Noh

1 Hotu, Maromak natuun matak-malirin
baa Noh no oan sia nodi katak na'ak, "Emi
hahoris bea hakonu hikar raiklaran ne'e.

2 Osa no lotuk no manu ai leten no na'an
tasi wee laran, hotu-hotu atu nata'uk emi.
Emi mak babilan sia. 3 Emi bele haa siakaan
na'an. Emi moos bele haa ai fuan nosi ai
horis sia. Ne'e sia hotu-hotu, Ha'u klatan
baa emi.
4 Mais, emi la bele haa siakaan na'an kalo
sei noo raan, tan sia moris nosi raan nia.
5-6 Ha'u kase'i ema tuir Ha'ukaan ilas. Tan
lia nia, la bele ho'o ema. Kalo ema ida no'o
ema, musti ukun mate nia. Kalo osa no
lotuk sia no'o ema, musti ho'o. Ukun ne'e,
nosi Ha'u. 7 Emi musti hahoris bea hakonu
hikar raiklaran ne'e."
8 Hotu, Maromak katak tenik na'ak,
9 "Oras ne'e, Ha'u atu kamate menon ko emi
no emikaan husar-binan! 10 Mamenon ne'e
moos kona baa hotu-hotu mak moris. Ne'e
mak, osa no lotuk mak hakiak, mak fuik
no manu ai leten sia. Mamenon ne'e kona
baa sa-saa hotu-hotu mak sai namutuk no
emi nosi roo nia. 11 Mamenon nia nune'e:
Ha'u la katuun tenik motasa'e boot ona atu
kabe'o dodok raiklaran ne'e no sa-saa mak
moris.
12-13 Ha'u ktau Ha'ukaan baur iha lale'an
dadi baa tadak, nebee emi bele hatene
Ha'ukaan mamenon la nakotu baa emi no
baa sa-saa mak moris iha raiklaran ne'e.
14-17 Kalo kalo'an sa'e iha lale'an, hotu baur
tubu, baur nia foo natene baa Ha'u na'ak,
Ha'u kameno ti'an, motasa'e boot la bele
nabe'o dodok tenik sa-saa mak moris. Baur
nia moos dadi tadak na'ak, Ha'u kamate
menon ti'an ko emi no sa-saa hotu-hotu
mak moris."

Noh lanu

18 Noh oan sia mak sai mai nosi roo, sia
mak Sem, Yafet no Ham (Ham nia, Kana'an
aman). 19 Ema hotu-hotu iha raiklaran ne'e
husar-binan mai nosi Noh oan na'in tolu
nia.
20 Noh nia, ema mafaho rai. Nia mahalo
to'os anggor uluk fohon. 21 Baa dala ida,
Noh nemu anggor to'o lanu todan. Nia kolu
tais, toba nakwalan iha batane laran. 22 Ham
naree nola aman nakwalan nunia, nia moos
nalai sai baa katak maun Sem no Yafet.
23 Sem no Yafet nola tais ida, hotu felar
nodi sakat baa siakaan baas. Hotu, sia la'o
nakiduk, tama baa batane laran, nafu'ut
siakaan aman. Sia nalo nunia, nebee sia
du'uk la naree aman nakwalan. Hotu, sia
sai.
24 Noh oin moo ti'an, foin natene nola oan
ikun hahalok. 25 Hotu nia katak na'ak, "Hoi
Ham, Kana'an aman! Ha'u kastikar o! O atu
dadi baa okaan maun sia atan.
26 Nebee MAROMAK atu natuun matak-
malirin baa Sem!
Mais o oan Kana'an atu dadi baa Sem
atan.
27 Nebee Maromak naluan Yafet rain.
Niakaan husar-binan moris dame no
Sem husar-binan.
Mais, o oan Kana'an atu dadi baa
Yafet atan."
28 Motasa'e hotu ti'an, Noh sei moris
tinan atus tolu lima nulu tenik. 29 Otas tinan
atus siwi lima nulu, foin Noh mate.

10

Yafet husar-binan

1 Motasa'e hotu ti'an, Noh oan Sem, Yafet
no Ham netan husar-binan.
2-5 Yafet oan sia mak: Gomer, Magog, Madai,
Yawan, Tubal, Mesek no Tiras. Ida-idak no
lian du'uk, ema hunun du'uk, no rain du'uk.
Gomer oan sia mak: Askenas, Rifat no Tog-
arma.
Yawan oan sia mak: Elisa, Tarsis, Kitim no
Dodanim.* Sia ne'e, mak ema maktuun tasi
uluk fohon.

Ham husar-binan

6 Ham oan sia mak Kus, Misraim, Put no
Kana'an.†
7 Kus oan sia mak Seba, Hawila, Sabta,
Raema no Sabteka.
Raema oan sia mak Syeba no Dedan.
8 Kus oan mane ida tenik, naran Nimrod.
Nia meo ulun mak uluk fohon. 9 Nia simu
niakaan maka'as nia nosi MAROMAK, to'o
nia dadi baa ema maktama hae matenek
kaliuk. Tan lia nia, ema nanis dale na'ak
"Nebee, o dadi ema maktama hae matenek,
hanesan Nimrod mak simu maka'as nosi
MAROMAK." 10 Uluk fohon, Nimrod rain
nahuu nosi Babel, Erek Akad no Kalne,
hotu-hotu iha rai Sinear.‡ 11 Nosi Sinear,
nia ukun tenik rai Asyur. Nariik kota
Niniwe, Rehobot-Ir, Kala, 12 no Resen, mak
iha Niniwe no Kala leet. Kota nia sia, hotu-
hotu kota boot.
13 Misraim husar-binan mak ema Ludim,
ema Ananim, ema Lehabim, ema Naftuhim,
14 ema Patrusim, ema Kasluhim, no ema

* 10:2-5 Hakerek Moon lia Ibrani tuan balu na'ak 'Rodanim'. † 10:6 Ema matenek balu naneo na'ak, rai Kus nia, rai mak oras ne'e 'Etiopia'; Misraim mak 'Mesir'. ‡ 10:10 Sinear nia, Babel naran seluk. Oras ne'e, fatin nia iha rai Iran no rai Irak.

Kaftorim. Ema Kasluhim nia, mak ema
Filistin bei uluk.
15 Kana'an oan ulun, Sidon. Kana'an moos
dadi bei uluk nosi ema Het, 16 ema Yebusi,
ema Amori, ema Girgasi, 17 ema Hewi, ema
Arki, ema Sini, 18 ema Arwadi, ema Semari
no ema Hamati.

Kana'an husar-binan sia keen karin malu
do-dook, 19 to'o siakaan rai kladik, nosi
Sidon, baa Gerar, to'o Gasa. Nosi nia, baa
Sodom, Gomora, Adma no Seboim, to'o
Lasa.

20 Sia hotu-hotu nia, Ham husar-binan.
Ida-idak no lian du'uk, ema hunun du'uk,
no rain du'uk.

Sem husar-binan

21 Yafet maun Sem dadi baa ema Eber bei
uluk.§
22 Sem oan sia mak Elam, Asyur, Arpaksad,
Lud no Aram.
23 Aram oan sia mak Us, Hul, Geter no Mas.*
24 Arpaksad oan, Sela. Hotu Sela oan, Eber.
25 Eber netan oan mane na'in rua. Baa oras
nia, ema fa'e karin malu iha raiklaran ne'e.
Etuk, Eber nanaran oan ulun na'akPelek
(tan *pelek* lia isin na'ak 'fa'e karin malu').
Hotu, nanaran alin, Yoktan.
26 Yoktan oan sia mak: Almodad, Selef,
Hazar-Mawet, Yera, 27 Hadoram, Usal, Dikla,
28 Obal, Abimael, Syeba, 29 Ofir, Hawila no
Yobab. Sia hotu-hotu nia, Yoktan oan.

30 Siakaan nein fatin nia, nosi Mesa, liu
to'o Sefar, fatin foho iha lorosa'e.

31 Sia hotu-hotu nia, Sem husar-binan.
Ida-idak no lian du'uk, ema hunun du'uk,
no rain du'uk.

32 Ema hotu-hotu nia, Noh husar-binan.
Ida-idak no ema hunun du'uk. Motasa'e
boot mohu ti'an, sia ne'e fa'e karin malu,
nakonu nola raiklaran.

11

Ema nalo uma tetu boot ida iha kota Babel

1 Uluk fohon, ema hotu-hotu iha raik-
laran dale nodi lia ida dei. 2 Sia balu lori
baa lorosa'e to'o rai fehan ida iha Sinear.*
Hotu, sia nein iha nia.

3-4 Hotu, sia kabuar lia fuan na'ak, "Ma-
maluk sia! Di'ak liu, ita hariik hola kota
boot ida. Ita halo fatuk mean, tunu to'o
monas. Hotu, ita hada baa malu hodi hanit
atu hariik uma tetu ida mak aas to'o lale'an.
Hodi nunia, ita hetan naran boot. Ita bele
dadi klubun boot ida, la fa'e karin malu
ona."

5 Hotu, MAROMAK tuun nateke kota nia
no uma tetu boot mak sia nariik nia. 6 Naree
nunia, MAROMAK naneo na'ak, "Ema ne'e
sia, ema klubun ida mak dale lia ida dei.
Saa mak sia nalo baa oras ne'e, foin hakat
uluk fohon dei. Awan-wainrua, kalo sia
metis malu nohuun, sia bele nalo sa-saa dei.
7 Di'ak liu, Ita tuun baa, tokar siakaan lian,
nebee sia la bele natene malu lian."

8 Hotu, MAROMAK tuun, tokar lauk
siakaan lian. Nodi nunia, Nia nalo ema
nia sia fa'e karin malu baa fatin hotu-hotu
iha raiklaran. Sia moos nanawa nariik kota
nia. 9 Tan MAROMAK tokar lauk siakaan
lian, nodi nalo sia keen karin malu baa
fatin hotu-hotu iha raiklaran, sia nanaran
kota nia na'ak, *Babel*, (tan lia fuan 'babel'
ne'e, hanesan lia fuan Ibrani ida mak na'ak
'benar karin').

Sem husar-binan to'o Abram

10 Ne'e, Sem husar-binan. Motasa'e boot
nia nanawa ti'an tinan rua, Sem moos otas
tinan atus ida. Hotu, netan oan mane ida,
naran Arpaksad. 11 Sem sei moris tinan atus
walu tenik, nodi netan tu'an oan feto, oan
mane.

12 Baa oras Arpaksad otas tinan tolu nulu
resin lima, netan oan mane ida, naran Sela.
13 Arpaksad sei moris tinan atus haat tolu
tenik, nodi netan tu'an oan feto, oan mane.

14 Sela otas tinan tolu nulu, netan oan
mane ida, naran Eber. 15 Sela sei moris tinan
atus haat tolu tenik, nodi netan tu'an oan
feto, oan mane.

16 Eber otas tinan tolu nulu resin haat,
netan oan mane ida, naran Pelek. 17 Eber sei
moris tinan atus haat tolu nulu tenik, nodi
netan tu'an oan feto, oan mane.

18 Pelek otas tinan tolu nulu, netan oan
mane ida, naran Rehu. 19 Pelek sei moris
tinan atus rua siwi tenik, nodi netan tu'an
oan feto, oan mane.

20 Rehu otas tinan tolu nulu resin rua,
netan oan mane ida, naran Seruk. 21 Rehu
sei moris tinan atus rua hitu tenik, nodi
netan tu'an oan feto, oan mane.

22 Seruk otas tinan tolu nulu, netan oan
mane ida, naran Nahor. 23 Seruk sei moris
tinan atus rua tenik, nodi netan tu'an oan
feto, oan mane.

24 Nahor otas tinan rua nulu resin siwi,
netan oan mane ida, naran Tera. 25 Nahor

§ 10:21 Ema matenek balu na'ak, Eber ne'e, mak 'Ibrani'. * 10:23 Mas naran seluk, 'Mesek'. * 11:2 Iha lia Ibrani 'baa iha lorosa'e' moos bele na'ak, 'baa nosi lorosa'e'. 'Sinear' naran seluk na'ak 'Babel'.

sei moris tinan atus ida sanulu resin siwi
tenik, nodi netan tu'an oan feto, oan mane.
26 Tera otas tinan hitu nulu, netan oan
mane na'in tolu, mak Abram, Nahor no
Haran.

Tera husar-binan

27 Ne'e, mak Tera husar-binan. Tera oan
sia, mak Abram, Nahor no Haran. Haran
netan oan mane ida, naran Lot. 28 Haran
mate iha leo huun, naran Ur iha ema Kas-
dim rain. Oras nia mate, aman Tera sei
moris. 29 Abram nola feto ida, naran Sarai,
nalo baa feen. Nahor nola nikar Haran oan
feto, naran Milka. Hotu, Haran netan oan
mane ida, naran Yiska. 30 Mais, Sarai sei
kiuk.
31 Dala ida, Tera nodi oan Abram, oan feen
Sarai, no bein oan Lot, sai nela leo huun Ur
atu baa rai Kana'an. Mais, to'o rai Haran,
sia nein iha nia dei. 32 Hotu, Tera mate iha
nia, baa otas tinan atus rua lima.

12

Maromak bolu Abram

1 Abram aman Tera mate ti'an, MARO-
MAK katak baa Abram na'ak, "Abram! La'o
mela okaan leo, okaan familin no okaan
ama uman! Baa fatin ida mak Ha'u atu
katudu baa o.
2 Ha'u atu katuun matak-malirin baa o.
Okaan husar-binan atu bea tu'an,
dadi ema klubun boot, to'o ema
iha fatin hotu-hotu natene
okaan naran.
O moos dadi matak-malirin bodik ema
seluk.
3 Ha'u katuun matak-malirin baa ema mak
tulun o.
Mais, katuun kastikar baa ema mak
nasusar o.
Rona di'a-di'ak!
Tan o, ema klubun hotu-hotu iha raik-
laran netan matak-malirin."
4-5 Oras Abram otas tinan hitu nulu
resin lima, nodi feen Sarai, alin oan Lot,
eman serwisu hotu-hotu, no bein sasoin
hotu-hotu mak nia netan iha leo Haran.
Sia la'o nela Haran, baa fatin ida naran
Kana'an. Fatin nia mak MAROMAK natudu
baa Abram.
6 To'o nebaa, Abram la'o to'o kre'is baa
leo ida, naran Sikem. Hotu, sia nein heik
kre'is baa ai huun boot ida iha More. Baa
oras nia, ema Kana'an sia sei nein iha
nia. 7 Iha fatin nia, MAROMAK natadu aan
baa Abram na'ak, "Ha'u klatan rai ne'e
baa okaan husar-binan." Rona nola nunia,
Abram nariik taroman nodi natetu sera baa
MAROMAK, mak natadu aan ti'an iha nia.
8 Hotu, Abram sia lori sa'e baa foho iha
lorokbelan baa. Sia nein heik iha fatin
ida iha leo Betel no leo Ai leet. Iha nia,
Abram nariik taroman ida, nodi lo'u-sudur
baa MAROMAK. 9 Hotu, nia lori baa-mai,
to'o rai ida, naran Negeb, iha rai Kana'an
lorokbelan baa.

Abram lori baa rai Mesir

10 Baa tinan ida, rai salaen boot iha rai
Kana'an. Tan baa nia, Abram sia lori soruk
tenik baa lorokbelan, to'o rai Mesir. Sia
nein heik iha nia. 11 Oras sia atu tama baa
rai Mesir, Abram katak baa feen Sarai na'ak,
"Sarai, o ne'e, feto kabaas basuk. 12 Kalo ema
Mesir sia naree o kabaas nune'e, nanis sia
atu no'o ha'u, tan ha'u ne'e okaan la'en!
Hodi nunia, sia bele nola o. 13 Di'ak liu, o
katak baa sia ma'ak, ha'u ne'e okaan maun.
Hodi nunia, sia la no'o ha'u. Mais sia di'a-
di'ak no ha'u, tan o."
14 Sia to'o Mesir ti'an, ema naree nola
feto kabaas basuk nia. 15 Baa oras na'i Mesir
klosan sia naree nola nia, sia moos tonu feto
kabaas nia iha na'in oin. Hotu, sia nodi feto
nia baa na'in tofatik. 16 Na'in di'a-di'ak no
Abram, tan Sarai. Nia foo loos bibi no bibi
malae, karau baka, kuda keledai no kuda
unta baa Abram. Na'in moos foo loos ata
feto no ata mane.
17 Mais, MAROMAK natuun kastikar oi-
oik baa na'in nia no niakaan ema sia, tan
nola ema feen, natama baa tofatik. 18 Hotu,
na'in bolu nola Abram nodi nusu na'ak,
"Abram! O malo nunabee baa ha'u ne'e?
Tan saa o la katak sain ma'ak feto ne'e,
okaan feen? 19 Mais o ma'ak, o alin! Teni oan
ida dei, kola nia baa ha'ukaan feen ti'an!
Tan nia ne'e okaan feen, oras ne'e modi baa
ona. Sees ona mosi ha'ukaan oin!" 20 Hotu,
na'in naruka klosan sia te'ur nasai Abram
no Sarai sai nosi rai nia, nodi siakaan naha
hotu-hotu.

13

Abram no Lot fa'e malu

1 Hotu, Abram la'o nela Mesir, baa nikar
rai Negeb. Nodi feen no sasoin hotu-hotu.
Alin oan Lot moos tuir no. 2 Oras nia, Abram
soi tebes. Niakaan bibi no karau sia, wa'in
basuk. Niakaan mean-mutin moos, wa'in
tebes.
3 Nosi Negeb, Abram lori baa-mai to'o
nikar fatin uluk mak nariik taroman iha leo
Betel no leo Ai leet. 4 To'o fatin nia, nia

nalo sera nodi lo'u-sudur baa MAROMAK
iha taroman nia.
5 Oras nia, Lot namutuk no Abram. Lot
moos noo bibi no karau wa'in. Niakaan ema
serwisu moos wa'in. 6-7 Abram no Lot la bele
nein namutuk iha fatin nia, tan loot basuk.
Siakaan makbalin sia toe malu, tan hae iha
fatin nia la to'o bodik siakaan bibi no karau
sia. (Baa oras nia, ema Kana'an no ema Feris
moos sei nein iha nia).
8 Hotu, Abram katak baa oan Lot na'ak,
"Lot! Ita ne'e, oan-aman. Keta to'o ita rua
la kona malu, hotu itakaan ema serwisu sia
moos nakaat malu bei-beik. 9 Di'ak liu, ita
rua fa'e malu ona. Rai ne'e luan. Kalo o
boi mola rai iha sorin karuk, ha'u kola iha
sorin kwana. Mais, kalo o boi mola iha sorin
kwana, ha'u kola iha karuk."
10 Rona nola nunia, Lot titu satan leur.
Titu naree rai fehan mota Yordan mak noo
wee soe haa haat, to'o leo Soar. Fatin nia
boran tebe-tebes, manesak no MAROMAK
to'os etu, no rai Mesir. (Baa oras nia,
MAROMAK sei la nabe'o dodok dauk kota
Sodom no kota Gomora. Dadi, rai nia sei
furak). 11-12 Hotu, Lot boi nola rai hotu-
hotu iha rai fehan mota Yordan nia. Hotu,
sia rua fa'e malu. Abram nein nafati iha
rai Kana'an. Lot baa lorosa'e, nein iha leo
mak kre'is kota Sodom iha rai fehan mota
Yordan. 13 Iha rai nia, ema Sodom sia aat liu
resik, to'o la no'uk rona baa MAROMAK.
14 Lot no Abram fa'e malu ti'an, MARO-
MAK katak baa Abram na'ak, "Abram! Soe
kokon matan satan leur, mana fatin hotu-
hotu mosi o mariik fatik nia. Maree di'a-
di'ak oin-kotuk, karuk-kwana. 15 Tan rai
hotu-hotu mak o maree nia, Ha'u atu kla-
tan baa o mo okaan husar-binan, dadi
baa emikaan bein sasoin to'o nima-nimak.
16 Ha'u atu kalo okaan husar-binan bea
wa'in, hanesan raihenek iha tasi tehen mak
ema la bele sura nola. 17 Oras ne'e, la'o
masirin rai ne'e naruk no belar. Tan Ha'u
atu klatan hotu-hotu baa o!"
18 Hotu, Abram sia moos lori baa nein
nikar iha fatin kre'is baa ai huun boot sia
iha Mamre, mak kre'is leo Hebron. To'o
baa, nia nalo tenik taroman, nodi lo'u-
sudur baa MAROMAK.

14

Abram baa tulun Lot

1 Baa oras nia, na'in haat libur malu. Sia
nia, Amrafel, na'i rai Sinear. Ariok, na'i
rai Elasar. Kedarlaomer, na'i rai Elam. No
Tideal, na'i rai Goyim. 2 Baa oras nia moos,
na'in lima seluk moos libur malu. Sia nia,
Bera, na'i rai Sodom. Birsa, na'i rai Gomora.
Sinab, na'i rai Adema. Semeber, na'i rai
Seboim. No Bela, na'i rai Soar. Hotu, na'in
haat ohin nia natuda sakar na'in lima seluk
nia. 3 Na'in lima nia libur malu no siakaan
sondadu sia iha rai fehan Sidim (mak oras
ne'e ema temi na'ak, Tasi Maten).
4 Hatuda nia, lia huun-abut nune'e: Uluk,
na'in lima nia lo'u baa na'i Kedarlaomer
to'o tinan sanulu resin rua. Mais tama baa
tinan sanulu resin tolu, na'in lima nia moos
nariik sakar nia.
5 Tama baa tinan sanulu resin haat, na'i
Kedarlaomer no niakaan mamaluk na'in
tolu nia, mai nodi siakaan sondadu sia.
Hotu, sia natuda natoba nola ema rai
hira sia, mak ema Refaim iha rai Asterot-
Karnaim, ema Susim iha rai Ham, ema
Emim iha rai Sawe-Kiryataim, 6 no ema
Hori, mak nein iha foho Seir to'o raihenek
molik El Paran di'in. 7 Hotu, sia la'o sees liu
baa En Mispat, (mak oras ne'e naran Kades).
Hotu, sia nabe'o dodok ema Amalek rain,
no ema Amori, mak nein iha rai Haseson-
Tamar.
8-9 Nosi ikus, na'in lima nia nahulin
siakaan sondadu sia iha rai fehan Sidim,
nodi natuda sakar na'in haat nia. 10 Iha rai
fehan nia, noo debu kri'it wa'in. Baa oras
sia natuda nia, na'i Sodom no na'i Gomora
no siakaan sondadu sia ni'it aan nalai lakon.
Balu monu tama baa debu kri'it nia sia.
Balu tenik nalai baa foho. 11 Hotu, na'in
haat mak natoba nola funu nia sia, tama baa
nadau nola naha no haan hotu-hotu nosi
kota Sodom no Gomora.
12 Baa oras nia, Abram alin oan Lot, sei
nein iha kota Sodom. Na'in haat nia moos
kohi nodi Lot sia, nodi nadau nola siakaan
naha hotu-hotu. Hotu, na'in haat nia sia
nahuu fila nikar.
13 Mais, ema ida nakbois sai. Nia nalai
kedan baa katak Abram, ema Ibrani nia.
Baa oras nia, Abram nein kre'is baa ema
ida niakaan ai horis boot. Ema nia, ema
Amori, naran Mamre. Mamre alin sia, Eskol
no Aner. Sia ne'e dadi baa Abram niakaan
partee. 14 Abram rona nola ema kohi nola
niakaan alin oan Lot, nia libur niakaan meo
sia. Sura sia hotu-hotu, ema na'in atus tolu
sanulu resin walu. Hotu, sia baa te'ur tuir
na'in haat nia, to'o leo Dan mak dook iha
lorokaras.
15 To'o nebaa, Abram fa'e niakaan meo
sia, nalo baa klibur hira sia. Baa kalan nia,
sia natuda funu sia nodi te'ur to'o leo Hoba
iha kota Damsik lorokaras. 16 Hotu, Abram

nadau nola nikar Lot no niakaan ema sia, no
siakaan naha hotu-hotu, no ema seluk sia.

Abram nasoru na'i Melkisedek, mak na'ilu-
lik nosi Maromak

17 Abram fila nikar nosi natuda natoba
na'in haat nia, na'i Sodom mai nasoru nia
iha rai fehan Sawe (mak ema temi na'ak,
Rai Fehan Na'in). 18 Baa oras nia, noo kota
Salem na'in naran Melkisedek.* Nia moos
na'ilulik nosi Maromak mak Aas Kaliuk.
Melkisedek mai foo tubi no anggor ween
baa Abram. 19-20 Hotu, nia nusu matak-
malirin bodik Abram nodi katak na'ak,
"Maromak, mak Aas Kaliuk no mak nase'i
lale'an no raiklaran. Ha'u kaloon nebee
Nia natuun matak-malirin baa o. Tonu
Maromak! Nia mak nalo o matoba mola
funu sia!"

Hotu, Abram fa'e foo baa Melkisedek,
fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu nosi sa-saa
hotu-hotu mak nia nadau nola nikar nia.

21 Nunia hotu, na'i Sodom katak baa
Abram na'ak, "Ama Abram! Naha hotu-
hotu mak ama nadau nola nosi ha'ukaan
funu sia, ama nola dei ona! Ha'u kusu kikar
ha'ukaan ema sia dei."

22 Mais Abram nataa na'ak, "Ha'u karai
aan iha Maromak oin. Nia mak Aas Kaliuk,
no mak nase'i lale'an no raiklaran. 23 Ka'ak,
ha'u la kola naha saa ida kosi okaan naha
sia! Masik kabas lahon ida moos, ha'u la
kola! Hodi nunia, o la bele dale ma'ak,
'Abram soi tan ha'u.' 24 Ha'u la kbuka sa-
saa. Ha'u ksimu loos saa mak ha'ukaan
ema sia netan ti'an. Mais habusik ha'ukaan
mamaluk na'in tolu ne'e, mak Aner, Eskol
no Mamre, ida-idak nola siakaan fafa'ek."

15

Maromak namate menon no Abram

1 Hotu, MAROMAK natadu aan baa Abram
na'ak, "Hei Abram! Lalika mata'uk! Ha'u
mak sara kola o nosi funu! Ha'u moos atu
foo sotir boot baa o!"

2-3 Mais Abram nataa na'ak, "Aaa! Na'i
Maromak! Masik foo wa'in nunia moos, la
no folin! Tan ha'u la koo oan atu foo husar-
binan baa ha'u! Masik koo sasoin oi-oik
moos, kodi kalo saa? Tan Ha'u la koo oan,
habusik ha'ukaan atan Eliasar nosi Damsik
dei mak netan Ha'ukaan sasoin hotu-hotu!"

4 Mais MAROMAK nataa na'ak, "La nunia!
Okaan oan du'uk mak netan okaan sasoin
nia. Lahoos okaan atan."

5 Nunia ti'an, Maromak nala'o nodi
Abram sai, hotu katak baa nia na'ak,
"Tanaat baa lale'an! Maree kokon fitun
nia sia. O bele sura mola sia ka lale? Okaan
husar-binan nanis atu bea hanesan fitun
nia sia!"

6 Rona nola nunia, Abram fiar kedan baa
MAROMAK. Hotu, MAROMAK nafoli Abram
na'ak, ema loos, tan Abram niakaan fiar.

7 Hotu, MAROMAK natutan tenik na'ak,
"Ha'u ne'e Maromak mak kodi o sai kosi leo
Ur iha ema Kasdim rain, nebee Ha'u klatan
rai ne'e baa o, dadi baa sasoin bodik o mo
okaan husar-binan sia."

8 Mais Abram nusu na'ak, "MAROMAK?
Oin nunabee, ha'u kbele katene rai ne'e
nanis dadi baa ha'ukaan sasoin?"

9 Maromak nataa na'ak, "Ita halo lahan
ida lai, atu hamate lia mak Ha'u kdale
ohin nia. Lahan nia nune'e! O baa mola
karau baka inan matan ida, bibi inan matan
ida, no bibi malae aman matan ida. Ida-
idak musti otas tinan tolu ti'an. Hotu,
modi tenik mai, manu lakateu matan ida no
manu lakateu sina matan ida."

10 Rona nola nunia, Abram baa nola
kedan. Hotu, nia saki fa'e rua karau baka,
bibi no bibi malae nia. Nahulin na'an nia
sia, fa'e baa rua, butuk iha rai. Fa'ek ida se'i
oin baa ida, dadi baa tuik rua. Mais nia la
saki fa'e manu nia sia. 11 Nunia hotu, manu
kawaa sia semo mai atu naa na'an nia sia.
Mais Abram nabu'a lakon sia.

12 Loro monu, Abram toba dukur. Nia
me'i na'ak, nakukun luri taka nola nia, to'o
nia nata'uk tebe-tebes.

13-15 Hotu, Maromak katak baa Abram
na'ak,

"Abram! O atu moris to'o katuas basuk. O
moos mate no-nook. Foin sia nakoi
o di'a-di'ak!

Mais, okaan husar-binan sia atu dadi ema
maktabar iha ema rain.
Ema rai nia atu nalo sia baa ata, no
tonan nasusar sia to'o tinan atus
haat laran.

Mais, Ha'u nanis kastikar ema rai nia!
Ha'u atu kodi okaan husar-binan sai
kosi rai nia. Sia moos loi nodi sasoin
wa'in nosi rai nia.✡

16 Ha'u moos kahulin nebee okaan husar-
binan dala lima sia, fila nikar mai rai
ne'e.

* 14:18 Ema matenek lia Hakerek Moon balu na'ak, kota Salem nia no kota Yerusalem, oin ida. ✡ 15:13-15 Kristus Klosan Lian 7:6-7

Oras ne'e, ema Amori sia mak sei nein
iha rai ne'e. Sia moris aat, mais sei
la duun resik.
Nosi ikus, kalo okaan husar-binan
sia fila mai nikar ti'an, Ha'u kodi
sia kala'ok kastikar, kodi kabe'o
dodok ema Amori sia, tan baa oras
nia, siakaan hahalok aat naksoit liu
kladik ti'an."

17 Maromak katak ti'an, Abram moos nak-
tekir. Kalan nia, teki-tekis sasanan rai ida
nakboo, no klonus ida laka, nakfodak nalai
liu tuir na'an tuik rua nia leet. 18 Oras
nia moos, MAROMAK namate menon no
Abram na'ak, "Ha'u kameno atu klatan rai
ne'e baa okaan husar-binan. Nahuu nosi
mota Mesir,* to'o mota Efrat, 19 no rai ema
Keni, rai ema Kenas, rai ema Kadmon, 20 rai
ema Het, rai ema Feris, rai ema Refaim,
21 rai ema Amori, rai ema Kana'an, rai ema
Girgasi no rai ema Yebus sia."

16

Hagar no oan Ismael

1-3 Nunia ti'an, Abram nein iha Kana'an
tinan sanulu. Mais feen Sarai la netan oan
dauk. Baa oras nia, Sarai noo ata feto ida
nosi Mesir, naran Hagar.

Dala ida, Sarai dale no Abram na'ak,
"Ama! MAROMAK sena-natoos ha'ukaan
oa fatin ti'an. Di'ak liu, ama toba mo
ha'ukaan atan Hagar, nebee nia nahoris
oan foo baa ha'u."

Rona nola nunia, Abram simu feen dalen
nia. Sarai latan Hagar, dadi baa Abram feen
ki'ik. 4 Abram toba no Hagar, to'o ko'us.
Mais, baa oras Hagar natene nia ko'us ti'an,
nia loko aan nodi naraik Sarai.

5 Natene nola nunia, Sarai dale baa
Abram na'ak, "Ha'u mak klatan ata nia,
dadi baa okaan feen ki'ik. Mais baa oras
nia natene nia ko'us ti'an, nia naraik ha'u!
Ne'e, okaan salan hotu-hotu! Habusik
MAROMAK mak nakotu itakaan lia. Foin o
matene!"

6 Mais Abram nataa na'ak, "Nune'e! O
ne'e, feen kawa'ik. Nia, feen ki'ik dei! O
mak moo beran ukun nia. O makara malo
saa baa nia, loos o!" Hotu, Sarai natudu
hahalok maka'as no Hagar, to'o Hagar ni'it
aan nalai.

7 Nia nalai to'o raihenek molik ida.
MAROMAK Niakaan makbukar lale'an ida
mai nasoru nia kre'is wee matan ida iha
dalan baa Sur. 8 Makbukar nia dale baa
Hagar na'ak, "Hei! O ne'e, Hagar mak Sarai
atan. Tan saa o iha ne'e? O mosi nabee, atu
baa nabee?"

Hagar nataa na'ak, "Ha'u kalai kela
ha'ukaan ina boot ti'an."

9 Hotu, makbukar nia namaus nia na'ak,
"Nune'e! Di'ak liu, o fila mikar baa okaan
ina boot! Nia nalo saa baa o moos, simu
dei. 10 Keta mata'uk, tan Ha'u atu kalo okaan
husar-binan bea tebe-tebes, to'o ema la
bele sura nola. 11 Oras ne'e, o mo'i ko'us.
La kleur, o mahoris oa mane ida. O musti
manaran nia, *Ismael* tan MAROMAK rona
okaan tanis ti'an. (*Isma-el* ne'e, lian hane-
san lia fuan Ibrani na'ak 'Maromak rona'.)
12 Mais hanoin! Oan nia boot ti'an, nia atu
moris nadook aan nosi maun-alin sia! Nia la
natene rona ukun, hanesan kuda mada'ek.
Nia sakar se-see dei. Ema hotu-hotu moos
atu sakar fila nia."

13 Rona nola nunia, Hagar naneo na'ak,
"Ha'u karee MAROMAK ti'an. Nia mak titu
no daka ha'u." Nahuu oras nia, Hagar
bolu Maromak nodi naran "Maromak Mak
Naliku Ha'u." 14 Tan lia nia, ema nanaran
wee matan nia na'ak, *Beer Lahai Roi*. Lia isin
na'ak, "wee matan nosi Nia mak moris, mak
naliku ha'u." Wee matan nia, to'o oras ne'e
sei iha leo Kades no leo Beret leet.

15 Hotu, Hagar fila nikar. Nia moos na-
horis oan mane ida mak Abram nanaran
Ismael. 16 Oras Hagar nahoris Ismael, Abram
otas tinan walu nulu resin neen ti'an.

17

Maromak namate menon no Abram nodi tadak hamane aan

1 Oras Abram otas tinan siwi nulu resin
siwi, MAROMAK natadu aan baa nia nodi
na'ak, "Ha'u ne'e, Maromak mak noo Beran
Kaliuk! O musti tuir bei-beik Ha'ukaan
hakara modi moris tuir dalan loos! 2 Ha'u
atu kamate menon ko o, kodi kalo okaan
husar-binan bea tebe-tebes!"

3 Rona nola nunia, Abram nakni'a lo'u-
sudur to'o rai. Hotu, Maromak katak liu
na'ak, 4-5 "Ha'u kamate menon ko o nune'e:
o atu dadi bei uluk bodik ema klubun wa'in!
Tan lia nia, nahuu oras ne'e, okaan naran
lahoos Abram tenik, mais Abraham (tan
abraham lia isin na'ak 'bei uluk mak nariik
ema klubun wa'in'). 6 Ha'u atu kalo okaan
husar-binan bea tebe-tebes! Ha'u moos atu

* 15:18 Mota Mesir nia, bele dadi mota Misraim iha Sinai, lale, bele dadi no mota Nil sorun lorosa'e.

kariik ema klubun wa'in nosi sia, kodi foti
na'in lear nosi sia!
7 Ha'u kaer metis Ha'ukaan mamenon ko
o mo okaan husar-binan to'o nima-nimak!
Mamenon ne'e la nakotu, nebee Ha'u kdadi
Maromak bodik o mo okaan husar-binan.
8 Ha'u atu klatan to-tomak rai Kana'an ne'e
baa o mo okaan husar-binan! Oras ne'e,
o mein heik iha ne'e dei! Mais okaan
husar-binan atu netan rai Kana'an ne'e to'o
nima-nimak! Ha'u atu kdadi baa siakaan
Maromak! 9-10 Mais o mo okaan husar-binan
musti mala'o mamenon ne'e hodi tadak
hamane aan! 11-13 Nahuu baa oras ne'e, ema
mane hotu-hotu musti namane aan, nahuu
nosi otas foin loron walu. Okaan familin,
okaan ema serwisu, no okaan ata mak o
sosa ti'an mosi rai seluk, hotu-hotu musti
namane aan! Hamane aan nia dadi tadak
hamate menon bodik ita rua. Tadak nia
atu nakri'it aan baa emi ida-idak! 14 Mane
nabee mak la namane aan, nia la tama baa
Ha'ukaan mamenon ne'e. Nia moos la dadi
baa Ha'ukaan ema!"
15 Hotu, Maromak katak liu na'ak, "Nahuu
oras ne'e, keta bolu tenik o feen ma'ak
Sarai. O musti bolu nia ma'ak Sara! 16 Ha'u
atu katuun matak-malirin wa'in baa Sara,
nebee nia nahoris oan mane ida foo baa o!
Tebes! Sara atu dadi bei uluk bodik ema
klubun wa'in. Ha'u moos atu foti na'in lear
nosi niakaan husar-binan!"
17 Rona nola nunia, Abraham nakni'a lo'u-
sudur to'o rai. Mais, nia nanasa iha neon
na'ak, "Mane katuas otas tinan atus ida
nu'u ha'u ne'e, oin nunabee sei bele ketan
oan tenik? Sara moos ferik maran ti'an,
otas tinan siwi nulu ona. Oin nunabee, nia
sei bele nahoris?" 18 Hotu, Abraham nasara
baa Maromak na'ak, "MAROMAK! Masik Is-
mael dei mak netan ha'ukaan sasoin moos,
la saa ida!"
19 Mais Maromak nataa na'ak, "Lale,
Abraham! Okaan feen Sara atu nahoris
oan mane ida! O musti tau naran baa
nia, Isak! Ha'ukaan mamenon atu tuun
baa nia no niakaan husar-binan to'o nima-
nimak! 20 Mais Ha'u moos rona ti'an, saa
mak o musu bodik Ismael! Tan nia, Ha'u
moos katuun matak-malirin baa nia, kodi
kalo bea niakaan husar-binan to'o dadi baa
ema klubun boot. Ema fukun na'in sanulu
resin rua atu mosu nosi husar-binan nia!
21 Masik nunia moos, Ha'ukaan mamenon
ne'e nakri'it baa okaan oan Isak dei! Tinan
oin, kona baa oras nune'e, Sara nahoris oan
nia!" 22 Katak notu ti'an, Maromak la'o nela
Abraham.
23-27 Baa loron nia moos, Abraham nala'o
kedan tuir Maromak ukun. Nia na'in du'uk
namane aan. Hotu, nia nalo hamane aan
baa Ismael, no ema mane hotu-hotu iha ni-
akaan uman laran. Nia moos nalo hamane
aan baa niakaan ata mane sia hotu-hotu.
Baa oras nia, Abraham otas tinan siwi nulu
resin siwi ti'an. Ismael, otas tinan sanulu
resin tolu.

18

Ema na'in tolu mai nasoru Abraham

1 Oras Abraham nein kre'is baa ai huun
boot sia iha Mamre, MAROMAK natadu aan
baa nia. Lia nia nune'e: loron nia, manas
basuk. Tan baa nia, Abraham tuur nola anin
iha batane oin. 2 Nia foti oin, naree ema
na'in tolu nariik iha nebaa. Hotu, nia nalai
baa nasoru sia. Nia moos nakni'a 3 nodi dale
na'ak, "Ama sia! Kalo bele, tuli sala-sala iha
ha'ukaan batane lai. Masik hemu loos wee
tanan dei moos, di'ak. 4 Emi bele hanawa
kole iha ai leon. Oan sia atu nodi wee mai
fasi ama sia ain. 5 Ha'u moos kadi'a haan
bodik ama sia nebee hetan biit oda, foin
ama sia la'o liu. Ha'u neon di'ak, kalo bele
kaliku ama sia."
Rona nola nunia, sia nataa na'ak, "Di'ak.
Ami tuli."
6 Hotu, Abraham nalai baa batane, katak
baa Sara na'ak, "Lai-lais! Mola tubi rahun
kabaas kakaluk ida, malo baa tubi."*
7 Nia moos nalai baa karau baka lalu'an,
boi nola karau baka oan bokur ida. Naruka
ata sia ko'a karau baka nia. 8 Hotu, nia nola
susu, susu kedu no na'an tasan nia, foo baa
bainaka sia. Oras sia naa, Abraham nariik
nodi naliku sia iha ai leon.
9 Nunia hotu, sia nusu baa Abraham
na'ak, "O feen Sara iha nabee?"
Nia nataa na'ak, "Iha batane laran."
10 Hotu, bainaka ida na'ak, "Takseer tinan
oin, ha'u kmai kikar. Baa oras nia, o feen
Sara nahoris oan mane ida ti'an."
Oras sia dale nunia, Sara nanono nosi
batane laran. 11-12 Rona sia dale nunia, Sara
nanasa iha neon, tan Abraham no Sara otas
basuk ti'an. Sara moos nanawa nasoru
fulan ti'an. Nia naneo na'ak, "Adeei! Ha'u
ne'e, ferik maran ti'an! Ha'ukaan la'en
moos katuas basuk ti'an! Nunabee ami sei

* 18:6 Hakerek Moon lia Ibrani na'ak 'hola tubi rahun *seah* tolu'. Tubi rahun seah tolu nia, manesak no tubi rahun kakaluk ida (kilo rua nulu to'o rua nulu resin lima).

beer malu nu'u ema uma kain foun mak atu
buka oan?"
13 Hotu, MAROMAK nusu baa Abraham
na'ak, "Sara nanasa baa saa? Arumak nia
naneo ha'u kdale ne'e la bele dadi, tan nia
ferik ti'an? 14 Ha'u ne'e, MAROMAK! La noo
saa mak Ha'u la kbele kalo! Manoin di'a-
di'ak! Tinan oin Ha'u kmai kikar ne'e, Sara
nahoris nola oa mane ida ti'an."
15 Rona nunia, Sara nata'uk. Hotu nia neli
na'ak, "Ha'u la kanasa!"
Mais Maromak nataa na'ak, "Tebes! Ohin
o manasa."

Abraham namaus Maromak nebee keta kastikar ema Sodom sia

16 Hotu, bainaka na'in tolu nia moos tami,
atu baa kota Sodom. Abraham no nela sia
baa, to'o dalan klaran. Nosi fatin nia, sia
bele naree kota Sodom. 17 Hotu, MARO-
MAK naneo na'ak, "Di'ak liu, Ha'u katak
baa Abraham lia saa mak atu kalo baa
kota Sodom. 18 Tan Abraham husar-binan
atu bea tu'an, dadi baa ema klubun boot.
Nia moos dadi matak-malirin bodik ema
klubun hotu-hotu iha raiklaran. 19 Ha'u kboi
nia ti'an, nebee nanorin niakaan oan, no
ema seluk sia atu tuir bei-beik Ha'ukaan
dalan nodi moris loos no moon. Kalo sia
moris nunia, Ha'u moos kala'o Ha'ukaan
mamenon ko Abraham."
20 Naneo notu nunia, MAROMAK katak
baa Abraham na'ak, "Nune'e! Ha'u krona
ti'an ema wa'in nakro'an, tan ema Sodom
no Gomora siakaan a'aat! 21 Tan lia nia, Ha'u
ktuun du'uk atu katene lia mak Ha'u krona
nia, tebes ka lale."
22 MAROMAK sei dale no Abraham,
bainaka na'in rua la'o liu baa kota Sodom.
23 Hotu, Abraham nare'is aan baa Maromak
nodi namaus na'ak, "Nunabee? Ama
nakara nadodok ema di'ak no aat bele-bele
ka? 24 Kalo noo ema di'ak na'in lima nulu iha
kota nia, Ama sei nadodok luku kota nia ka
lale? 25 Keta hadodok. Keta to'o ema di'ak
sia moos mate, tan Ama nakara nadodok
ema aat. Ama mak Makotu Lia bodik lale'an
no raiklaran. Ama du'uk natene, hahalok
nunia la moon."
26 MAROMAK nataa na'ak, "Kalo Ha'u
ketan ema di'ak na'in lima nulu iha kota
Sodom, Ha'u la kastikar kota nia."
27 Abraham moos dale tenik na'ak, "Ama,
atu kusu leet oda, kalo ha'u kbele dale
tenik. Ha'u ne'e, ema raiklaran la katene
sa-saa. 28 Kalo ema di'ak la to'o na'in lima
nulu, mais Ama netan loos na'in haat nulu
resin lima dei, nunabee? Kalo la noo ema
na'in lima dei, Ama sei nadodok kota nia
ka?"
Maromak nataa na'ak, "Kalo Ha'u ketan
ema di'ak, na'in haat nulu resin lima iha
nia, Ha'u la kadodok kota nia."
29 Hotu, Abraham namaus tenik na'ak,
"Kalo Ama netan loos ema di'ak na'in haat
nulu dei, nunabee?"
Maromak nataa na'ak, "Kalo Ha'u ketan
ema na'in haat nulu, Ha'u la kastikar kota
nia."
30 Hotu, Abraham namaus tenik na'ak,
"Ama keta kanarak. Kalo ema di'ak na'in
tolu nulu dei, nunabee?"
Maromak nataa na'ak, "Kalo Ha'u ketan
ema na'in tolu nulu, Ha'u la kastikar kota
nia."
31 Abraham namaus ta'e natuun tenik
na'ak, "Ama keta kanarak kalo ha'u kusu
oda tenik. Kalo Ama netan loos ema na'in
rua nulu dei, nunabee?"
Maromak moos nataa tenik na'ak, "Kalo
Ha'u ketan ema na'in rua nulu, Ha'u la
kadodok kota nia!"
32 Hotu, Abraham moos taka lia na'ak,
"Ama! Ha'u kdale dala ida tenik, mais ama
keta kanarak ha'u! Kalo Ama netan loos
ema di'ak na'in sanulu dei, nunabee?"
Maromak moos nataa na'ak, "Kalo Ha'u
ketan ema di'ak na'in sanulu iha nia, Ha'u
la kadodok kota nia."
33 Dale hotu baa malu nunia, MAROMAK
la'o liu. Abraham moos fila.

19

Ema Sodom siakaan a'aat

1 Maromak sei dale no Abraham, mak-
bukar lale'an na'in rua nia liu baa kota
Sodom. To'o nebaa, loro atu monu ona. Baa
oras nia, Lot no'i tuur iha kota odamatan
nanokar.* Naree ema rua nia, Lot baa
nasoru sia. Hotu, nia nakni'a nodi lo'u-
sudur baa sia. 2 Nia moos dale na'ak, "Ama
sia! Tuli heik iha ha'ukaan uman lai! Fasi
ain lai, hotu toba iha ha'ukaan uma. Awan
seisawan, foin ama sia la'o liu."
Mais sia nataa na'ak, "Lalika! Ami toba
iha kota rai molik dei."
3 Mais Lot namaus sia bei-beik, to'o
sia moos simu. Hotu Lot sia nalo tubi,
nadi'a haan wa'in, hotu sia naa bele-bele.
4 Bainaka nia sia sei la toba dauk, ema mane
Sodom ki'ik-boot hotu-hotu, mai lisuk nola

* 19:1 Baa oras nia, katuas sia tuur libur malu nodi ko'a lia iha kota odamatan nanokar.

Lot uman. [5] Sia nahii naka'as baa Lot na'ak,
"Hoi Lot! Mane rua ohin nia iha nabee?
Masai sia mai, nebee ami sa'e heet sia!"
[6] Rona nunia, Lot sai baa, taka kedan
odamatan. [7] Nia dale baa sia na'ak, "Maun-
alin sia! Emi keta halo aat nunia baa
ha'ukaan bainaka. [8] Emi rona! Ha'u koo oa
feto na'in rua. Sia sei lawarik. So'in baa,
ha'u klatan sia rua baa emi. Emi hakara
halo saa baa sia, loos emi dei. Mais emi keta
halo sa-saa ho ha'ukaan bainaka ne'e sia,
tan tuir amikaan adat, ha'u kmusti kaliku
sia di'a-di'ak."
[9] Mais ema Sodom sia nahii na'ak, "O keta
kahur! O ema maktabar dei iha ne'e! O ema
luan. O la moo beran babilan ami. Di'ak
liu, o sees sai mosi ne'e. Kalo lale, ami halo
o todan liu tan ema rua nia!" Sia moos
dudu sees Lot, hotu sia baa basak bele-bele
odamatan atu nadodok uma nia odamatan.
[10] Mais bainaka rua nia lolo liman, dada
natama Lot baa uma laran, hotu kusa kedan
odamatan. [11] Hotu, sia nadelek ema Sodom
nia sia matan. Tan baa nia, ema Sodom sia
na'in lelemas buka odamatan, mais sia la
netan.

Lot sia nalai nela Sodom

[12-13] Hotu, bainaka rua nia dale baa Lot
na'ak, "Lot! MAROMAK natene kota ne'e
niakaan a'aat ti'an. Nia solok ami mai
nebee hadodok kota ne'e. O sei moo famili
seluk iha ne'e ka lale? Kalo o moo oan
mane, lale oan feto, lale oa la'en, lale se-
see dei, di'ak liu mola sia sai mosi kota ne'e
ona!"
[14] Rona nola nunia, Lot baa nasoru ni-
akaan oan feto sasudin na'in rua. Nia katak
na'ak, "Rona! Emi musti sai lai-lais hosi
kota ne'e ona, tan MAROMAK atu nadodok
kota ne'e!" Mais sia na'ak falik Lot dale
nakdiuk dei.
[15] Awan seisawan, makbukar na'in rua nia
moos seten Lot sai lai-lais ona. Sia na'ak,
"Lot! Madeer! Modi okaan feen, no oan
feto rua nia, halai ona! Halai hela kota ne'e.
Keta to'o emi mate butan, dodok ho kota
ne'e."
[16] Tuir loos, MAROMAK nakara sori Lot.
Mais nia sei naleur aan. Tan lia nia, bainaka
rua nia kaer nola siakaan liman, dada sai
Lot no familin sia nosi kota nia. [17] Hotu,
bainaka ida naruka na'ak, "Halai lai-lais,
baa sori aan! Keta mana baa kotuk! Keta
hanawa iha rai fehan! Halai sa'e liu baa
foho nebaa, nebee keta mate!"
[18] Mais Lot nataa na'ak, "Adeei, ama! Keta
nunia! [19] Ama tulun no sori ami ti'an! Mais
foho nia dook resik! Keta-keta, ami sei la
to'o da'uk, dinu toma ami ti'an iha dalan
klaran! [20] Ama maree lai! Noo leo ki'ik ida la
dook nosi ne'e! Masik leo nia la noo folin,
kalo ama makara, so'in baa, ami baa sori
aan iha nebaa dei."
[21] Hotu, bainaka nia na'ak, "Bele! Baa
ona! Ha'u la kadodok leo nia. [22] Lai-lais baa
nebaa ona! Tan ha'u la kbele kalo sa-saa ida,
kalo emi sei la to'o dauk." Nahuu baa oras
nia, ema nanaran leo nia na'ak, 'Soar'. Lia
isin na'ak, 'ki'ik'.

Kota Sodom no kota Gomora dodok welon

[23] Loro atu sa'e, Lot sia to'o Soar. [24] Teki-
tekis, MAROMAK fakar ha'i no fatuk laak
lobot nosi lale'an, tuun baa Sodom no
Gomora. [25] MAROMAK nadodok mohu kota
no leo hotu-hotu iha rai nia. Nadodok ema
no hotu-hotu mak moris iha nia.
[26] Baa oras sia nalai, Lot feen mana nikar
kotuk. Sarebak, nia dadi kedan ai riin masin
ida.
[27] Awan seisawan, Abraham baa nikar
fatik hori sehik nia nodi namaus MARO-
MAK. [28] Nia mana tuun baa Sodom no
Gomora, no rai fehan nia tomak. Iha fatin
hotu-hotu, nia naree ha'i dubun sa'e baa
lale'an. Ha'i naa mohu sa-saa hotu-hotu.
[29] Oras Maromak nadodok kota nia sia,
Nia nanoin Niakaan mamenon baa Abra-
ham. Tan lia nia, Nia nasai Lot nosi fatin
mak kona kastikar nia.

Lot no oan feto sia

[30] Hotu Lot no oan feto na'in rua nia lori
baa foho. Sia nein iha fatuk kuak ida, tan
sia nata'uk nein nafati iha leo Soar.
[31] Dala ida, oan feto biin dale baa alin
na'ak, "Iha ne'e la noo mane ida atu nola
ita. Itakaan ama hetak katuas. La kleur,
ama la bele netan oan tenik ona. [32] Di'ak liu,
ita haroo halanu ama, nebee bele ita toba
ho ama, atu hatutan niakaan husar-binan."
[33] Kalan nia moos, sia naroo nalanu aman
nodi anggor ween. Hotu, oan feto biin toba
no aman. Mais katuas lanu todan basuk,
to'o la natene nia nalo saa ti'an no oan feto
nia.
[34] Baa awan, biin katak baa alin na'ak,
"Ali! Ha'u ktoba ko ama ti'an. Ohin kalan
ne'e, ita haroo halanu tenik ama, nebee o
moos toba mo nia! Hodi nunia, ita rua bele
hetan oan, nebee atu hatutan ama husar-
binan."
[35] Kalan nia moos, sia naroo nalanu aman
tenik. Hotu, oan ikun tama toba no

aman. Mais katuas lanu todan basuk, to'o
la natene nia nalo saa ti'an no oan feto.
36 Hodi hahalok nunia, sia rua ko'us nosi
aman susun du'uk. 37 Nosi ikus, oan feto biin
nahoris nola oan mane ida. Nia nanaran oa
nia na'ak *Moab* (tan *moab* ne'e, lian hanesan
lia fuan Ibrani na'ak 'mai nosi ama'). Oa
nia, mak dadi baa ema Moab oras ne'e,
siakaan bei uluk. 38 Hotu, oan feto alin moos
nahoris nola oan mane ida. Nia nanaran
oa nia na'ak *Ben Ami* (tan *ben-ami* ne'e,
lian hanesan lia fuan Ibrani na'ak 'oa nosi
ha'ukaan eman sia'). Oa nia, mak dadi baa
ema Amon oras ne'e, siakaan bei uluk.†

20

Abraham no na'i Abimelek

1 Hotu, Abraham lori nosi Mamre baa rai
Negeb iha rai Kana'an lorokbelan. Nia nein
iha fatin ida iha leo Kades no leo Syur leet.
Hotu, nia lori tenik baa leo Gerar atu nein
heik iha nia. 2 To'o nebaa, nia katak baa
ema na'ak, Sara nia, niakaan alin. Oras nia,
na'i rai Gerar naran Abimelek. Rola nola
lia nia, Abimelek naruka niakaan ema sia
baa saka nola Sara, nodi baa na'in tofatik.
3 Mais kalan ida, Maromak natadu aan baa
Abimelek tuir me'i na'ak, "O makara buka
mate mak ne'e! Tan o mola ema seluk
feen."
4-5 Mais na'in simu na'ak, "Na'i Maromak!
Ha'u ksei la rose aan baa feto nia. Ha'u
la sala. Abraham mak na'ak du'uk, feto
nia niakaan alin! Feto nia du'uk moos
katak nunia! Tan lia nia, ha'u karuka ema
baa nola nia, kodi neon moos! Dadi Na'i
Maromak keta masalak ha'u!"
6 Hotu, Maromak nataa na'ak, "Tebes.
Ha'u katene o neon moos! Tan baa nia, Ha'u
ksaseni o, nebee keta rose aan baa feto nia!
Hodi nunia, o la malo sala. 7 Oras ne'e, o
musti solok fila feto nia baa la'en! La'en
nia, Ha'ukaan mako'an. Musu nia namulak
bodik o, nebee o keta mate. Mais, kalo o
la solok fila, manoin di'a-di'ak! Tan o mo
okaan ema sia hotu-hotu nanis mate!"
8 Baa seisawan, Abimelek bolu nola ni-
akaan klosan sia, hotu nasara me'i nia.
Rona me'i nia, sia hotu-hotu nata'uk.
9 Hotu, Abimelek bolu nola Abraham nodi
nusu na'ak, "Ha'u kalo sala saa baa o, to'o o
malo dinu kona baa ha'u ko ha'ukaan renun
nune'e? La bele malo nune'e. 10 O maneo
saa, to'o malo nune'e?"
11 Abraham nataa na'ak, "Ama Na'i! Ha'u
ka'ak falik emi la hatene Maromak! Tan baa
nia, kata'uk ema atu no'o ha'u, hotu nola
ha'ukaan feen. 12 Ha'u kdale nia tebes, tan
nia ha'ukaan alin tebes. Ami, aman ida,
inan rua! Tan baa nia, ami hola malu dadi
baa feen-la'en! 13 Dadi, baa oras Maromak
naruka ami rua baa ema rain, ha'u katak
baa ha'ukaan feen ka'ak, 'Kalo ita rua baa
nabee dei, hotu ema nusu itakaan hatalin
malu ne'e, kalo o madomi ha'u, o mataa
ma'ak ita rua feton-naan'."
14-16 Rona nola nune'e, na'i Abimelek foo
fila Sara nodi katak baa na'ak, "Oras ne'e,
ha'u kselu baa okaan naan osan murak
tomak rihun ida, dadi tadak na'ak, ha'u la
kalo sala saa ida ko o! Nebee, ema hotu-
hotu natene!"
Hotu, na'in dale baa Abraham na'ak,
"Abraham! Ha'ukaan rai ne'e, luan bodik o.
O makara mein iha nabee dei moos, bele."
Hotu, na'in latan baa Abraham, karau baka,
bibi no bibi malae. Na'in moos latan ata
feto, ata mane.
17-18 Uluk, MAROMAK taka notak feto
hotu-hotu mak nein iha Abimelek rain, tan
Abimelek nadau nola Abraham feen. Mais,
oras Abimelek foo fila Sara, Abraham moos
namulak, nebee Maromak loke nikar feto
hotu-hotu notak. Hamulak ti'an, feto mak
iha rai nia nahuu nahoris tenik.

21

Sara nahoris Isak bodik Abraham

1-7 Nosi ikus, MAROMAK moos natuun
matak-malirin baa Sara, tuir Niakaan ma-
menon. Baa oras Abraham katuas ti'an,
Sara moos ko'us. To'o niakaan oras, Sara
nahoris nola oa mane ida. Hotu, Abraham
nanaran oa nia, *Isak* (tan 'isak' lia isin na'ak
'hanasa'.) Baa oras Sara nahoris Isak nia,
Abraham otas tinan atus ida ona.
Sara katak na'ak, "Maromak nalo ha'u
kanasa. Ha'u neon di'ak. Ema naneo
na'ak, ha'u la kbele ketan oan baa otas ferik
nune'e. Ha'ukaan la'en moos katuas basuk
ti'an, mais ha'u ksei bele kahoris oan bodik
nia! Dadi, oras ne'e, se-see dei mak rona lia
ne'e, sia moos nanasa bele-bele no ha'u."
Baa oras lawarik nia otas loron walu,
Abraham moos nalo hamane aan baa nia,
tuir Maromak ukun.

Hagar no Ismael kona habu'a

8 Hotu, Isak hetak boot. Baa oras Sara atu
keta nia, Abraham nalo dahur boot.

† 19:38 Nosi ikus, ema Moab no ema Amon nasusar ema Isra'el sia nohuun.

9-10 Baa oras nia, Sara naree Abraham feen
ki'ik Hagar oan Ismael kakoen Isak. Naree
nunia, Sara katak baa la'en na'ak, "Te'ur sai
ata feto Mesir ne'e no niakaan oan! Ha'u
la ko'uk niakaan oan simu itakaan sasoin!
Ha'ukaan oan Isak dei, mak netan hotu-
hotu."
11 Rona nola nunia, Abraham noran la
di'ak, tan Ismael moos niakaan oan susu.
12 Mais, Maromak katak baa Abraham na'ak,
"Abraham! Keta maneo feen ki'ik no oan
nia. Tuir Sara hakaran dei, tan o metan
husar-binan mak Ha'u kameno ti'an nia,
tuir Isak. 13 Mais Ha'u moos katuun matak-
malirin baa okaan feen ki'ik oan Ismael.
Tan Ismael moos, okaan oan susu du'uk.
Nosi ikus, niakaan husar-binan dadi ema
klubun ida!"
14 Rona nola nunia, awan seisawan Abra-
ham nalo bakae, foo baa Hagar, no tara wee
fatik boot ida* baa niakaan baas. Hotu, nia
nabusik feto nia no oan Ismael la'o. Hagar
no oan Ismael moos la'o nasirin rai mamuk
ida kre'is Beer Syeba.
15 Baa oras wee hemun moos ti'an, Hagar
la'o nela Ismael iha ai huun ki'ik ida leon,
16 tan nia naneo na'ak, "Ha'u la kterus karee
oan ne'e mate." Hotu, Hagar nakiduk tak-
seer ro'a lima nulu nosi oan nia, hotu tuur,
tanis nade'un aan.
17 Ismael moos tanis. Maromak moos
rona niakaan lian. Hotu, Maromak Niakan
makbukar lale'an ida bolu Hagar na'ak,
"Hagar! Tan saa o susar nune'e? Keta
mata'uk, tan Maromak rona ti'an okaan oan
tanis. 18 Mariik, baa maliku nia! Makbiit
niakaan neon, tan Ha'u atu kalo niakaan
husar-binan dadi ema klubun boot."
19 Hotu, Maromak namoo Hagar matan,
to'o nia bele naree wee knuuk ida. Nia nodi
wee fatik baa tii wee, nodi naroo oan nia.
20-21 Nunia hotu, Ismael no inan Hagar
nein iha raihenek molik ida, naran Paran.
Ismael boot mai, nia dadi ema mahanak
matenek. Niakaan inan moos sasudin nia
no feto Mesir ida. Hotu-hotu ne'e dadi, tan
Maromak namutuk no Ismael.

Abraham no Abimelek dame malu iha Beer Syeba

22 Baa oras nia, Na'i Abimelek niakaan
meo ulun ida, naran Pikol. Baa loron ida,
sia rua mai nasoru Abraham. Na'i Abimelek
dale baa Abraham na'ak, "Abraham! Ami
hatene Maromak namutuk no o. Etuk, o
malo sa-saa dei, dadi. 23 Oras ne'e, ha'u kusu
o mameno modi marai aan iha Maromak
oin ma'ak, o la be'ur ha'u ko ha'ukaan
husar-binan. Ha'u di'ak ko o ti'an, dadi
o moos musti di'ak mo ha'u ko ha'ukaan
renun rai ne'e."
24 Abraham moos simu na'ak, "Di'ak!
Ha'u karai aan."
25 Mais la kleur, Abraham nasa'e lia baa
Na'i Abimelek na'ak, "Ama na'i eman sia
nadau nola ha'ukaan wee knuuk ida ti'an."
26 Rona nola nunia, Na'i Abimelek na'ak,
"Hei! Ha'u kfoin rona lia ne'e. Tan saa o
la masara kedan lia nia? Ha'u la katene see
mak nadau."
27-28 Nunia hotu, Abraham no Na'i
Abimelek namate menon no malu.
Abraham nola karau baka no bibi malae,
latan baa na'in. Hotu, Abraham boi nasai
tu'an bibi malae inan salak matan hitu.
29 Naree nunia, Na'i Abimelek nusu nia
na'ak, "Tan saa o malo nunia?"
30 Abraham nataa na'ak, "Ama na'i simu
bibi malae matan hitu ne'e ona, atu dadi
tadak na'ak, ama na'i simu ha'u mak ke'e
wee knuuk nia."
31 Tan sia rua narai aan iha nia, sia moos
nanaran fatin nia na'ak, *Beer Syeba.* Ne'e
na'ak, 'wee knuuk harai aan'.†
32 Hotu ti'an, Na'i Abimelek no niakaan
meo ulun fila nikar baa siakaan rai Filistin.
33 Hotu, Abraham taman ai tamariska‡ huun
ida iha Beer Syeba. Nahuu baa oras nia, ai
huun nia foo natene baa Abraham na'ak,
fatin nia, fatin lo'u-sudur baa MAROMAK
Mak Moris Nima-nimak. 34 Hotu Abraham
nein heik to'o kleur iha ema Filistin rain
nia.

22

Maromak naruka Abraham latan Isak dadi baa sera

(Mateus 3:17, 17:5; Markus 1:11, 9:7; Lukas 3:22, 9:35; 2 Petrus 1:17)

1 La kleur falik, Maromak koko Abraham
neon atu natene Abraham rona baa Nia ka
lale. Maromak bolu na'ak, "Abraham!"
Abraham moos nataa na'ak, "He'e, Na'i
Maromak!"

* 21:14 Wee fatik ne'e, halo hosi kulit. Baa oras nia, Ismael otas liu tinan sanulu resin haat. Haree *Lia Uluk Fohon* 16:16; 21:5,8. † 21:31 Iha lia Ibrani, 'Beer Syeba' noo lia isin oi-oik. Ne'e na'ak: 'wee knuuk dame', lale, 'wee knuuk sotir di'ak', lale, 'wee knuuk hitu', lale, 'wee knuuk harai aan'. ‡ 21:33 Ai *tamariska* ne'e, la noo iha rai Timor. Ai nia moris iha rai maran, mais tahan buras nohuun, tan abut tama le'an baa rai laran. Bibi naa ai ne'e tahan.

[2] Hotu Maromak naruka na'ak, "Rona
di'a-di'ak! Mola okaan oan mane mesak
mak o madomi tebe-tebes nia, modi baa rai
Moria, malo nia baa sera tunun bodik Ha'u.
To'o nebaa, foin Ha'u katudu sera fatik iha
foho ida."
[3] Awan seisawan, Abraham nola ai maran,
tula baa kuda keledai. Hotu, nia no Isak
no klosan na'in rua baa fatin mak Maromak
katak ti'an nia. [4] Sia la'o bei-beik to'o
wainrua, Abraham titu naree foho nia nosi
dook. [5] Hotu, nia katak baa klosan rua nia
na'ak, "Emi na'in rua hein heik iha ne'e,
hodi daka kuda keledai. Ha'u ko ha'ukaan
oan baa lo'u-sudur baa Maromak iha leten
nebaa. Lo'u-sudur ti'an, ami fila hikar mai."
[6] Dale hotu nunia, Abraham nola ai
maran nia sia, nasaan baa Isak. Nia na'in
du'uk nodi tudik no ha'i. Sia rua sei la'o,
[7] Isak bolu aman na'ak, "Ama!"
Abraham nataa na'ak, "Saa Isak!"
Isak moos nusu na'ak, "Ama! Ita atu tunu
sera! Ha'i no ai maran iha ne'e ti'an! Mais
bibi malae oan mak ita atu halo baa sera nia,
iha nabee?"
[8] Abraham nataa na'ak, "Oa! Maromak
du'uk mak atu foo Niakaan bibi malae oan,
nebee halo baa sera."
Sia rua moos sa'e liu, [9] to'o fatin mak
Maromak katak ti'an nia. Hotu Abraham
nalo taroman, nodi nada ai maran baa fo-
hon. Hotu, nia kesi niakaan oan, natoba baa
ai maran leten. [10] Hotu, nia nola tudik atu
nodi sona no'o [11] Mais teki-tekis MAROMAK
Niakaan makbukar nahii nosi lale'an na'ak,
"Abraham, Abraham!"
Abraham nataa na'ak, "Ha'u iha ne'e,
Na'i Maromak. Nansaa?"
[12] Hotu lia maliak nia moos nataa na'ak,
"Keta mo'o oan nia! Keta malo sa-saa baa
nia! Oras ne'e, Ha'u katene ti'an ka'ak,
o tuir tebe-tebes Ha'ukaan hakaran modi
madi'a aan ti'an, latan okaan oan mane
mesak nia, dadi baa sera bodik Maromak."
[13] Rona nola nunia, Abraham naree bibi
malae aman ida mak dikur tatalik baa ai
tarak sorun. Abraham baa nola bibi malae
nia, hotu tunu nalo baa sera bodik Maro-
mak, seluk niakaan oan. [14] Tan lia nia,
Abraham nanaran fatin nia *Yahofa Yire*, tan
lia isin na'ak 'Maromak atu nadi'a saa mak
ita buka'. Etuk, to'o oras ne'e moos, ema
na'ak, "Iha MAROMAK foho leten, Nia atu
nadi'a saa mak ita buka."
[15] Hotu, MAROMAK Niakaan makbukar
nahii tenik nosi lale'an na'ak, [16] "MAROMAK
du'uk na'ak, 'O madi'a aan ti'an atu foo
okaan oan mesak nia, dadi sera bodik Ha'u.
Dadi, Ha'u karai aan kodi Ha'ukaan naran
du'uk [17] ka'ak, Ha'u kameno katuun matak-
malirin wa'in lear baa o mo okaan husar-
binan. Sia atu bea tu'an hanesan fitun iha
lale'an, no raihenek iha tasi tehen mak ema
la bele sura nola. Okaan husar-binan sia
atu natoba nola funu. [18] Nosi okaan husar-
binan, ema klubun hotu-hotu iha raiklaran
netan matak-malirin, tan o tuir Ha'ukaan
ukun.'"
[19] Hotu, Abraham no Isak tuun mai nikar
baa klosan na'in rua nia, atu fila nikar bele-
bele baa Beer Syeba. Sia moos nein ona iha
nebaa.

Nahor husar-binan

[20] Nunia hotu, Abraham rona na'ak, alin
Nahor feen Milka, nahoris oan ti'an. [21] Oan
ulun naran Us. Alin naran Bus. Bus alin
naran Kemuel (mak Aram aman). [22] Hotu,
Kesed, Haso, Pildasy, Yidlaf no Betuel.
[23] Betuel nia, Ribka aman. [24] Nahor moos
netan oan nosi feen ki'ik, naran Reuma.
Reuma nahoris Teba, Gaham, Tahas no
Maaka.

23

Sara mate

[1-2] Nosi ikus, Sara mate baa otas tinan
atus ida rua nulu resin hitu. Oras mate,
Abraham sia nein iha rai Kana'an, iha leo
Kiryat-Arba (ne'e mak Hebron). Abraham
tanis nade'un aan, daka feen maten.
[3] Nia baa nasoru ema Het sia, hotu katak
na'ak, [4] "Ha'u ne'e, ema maktabar dei iha
emikaan leet. Ha'u la koo rai atu kakoi
ha'ukaan feen. Dadi, kalo bele, ha'u ksosa
kola emikaan rai rohan ida, bodik kakoi
ha'ukaan feen."
[5] Sia nataa na'ak, [6] "Nune'e, ama! Hori
wain ne'e, ami filak ama, hanesan ema
matas mak ami hakneter. Dadi, ama boi
du'uk dei rai kabaas mak ama nakara. Ami
nanis simu dei. La noo ida dudu."
[7] Rona nola nunia, Abraham sudur kedan,
foo kneter baa rai na'in, mak ema Het sia.
[8] Hotu, nia dale na'ak, "Kalo emi simu ha'u,
ha'u kusu tulun nebee emi dale ho katuas
Sohar oan mane Efron. [9] Emi husu, kalo
bele, nia fa'an fatuk kuak naran Makpela
iha niakaan to'os di'in. Nusu folin hira-
hira, nanis ha'u kselu. Ha'u kakara selu
kotu iha emikaan oin, nebee rai nia dadi
baa ha'ukaan rai du'uk. Ha'u atu kalo baa
amikaan rate fatik."
[10] Baa oras nia, Efron du'uk tuur namutuk
no ema Het sia. Nia moos rona Abraham

dalen nia. Hotu, nia nariik nataa Abraham iha fukun hotu-hotu oin na'ak, [11] "Keta nunia, ama! Nune'e. Ha'u klatan to'os no fatuk kuak Makpela nia bodik ama! Ama nakoi ama feen iha nia. Ha'u klatan rai nia baa ama iha ha'ukaan ema oin, nebee sia hotu-hotu dadi saksiin!"

[12] Rona nola nunia, Abraham sudur tenik baa ema Het sia. [13] Hotu, nia moos dale no Efron na'ak, "Nunia moos di'ak, mais emi hotu-hotu rona ha'u lai. Ha'u kakara sosa kotu rai nia, nebee ha'u kbele kakoi ha'ukaan ema sia iha nia."

[14-15] Rona nola nunia, Efron moos nataa na'ak, "Rai nia folin, osan murak tomak atus haat dei! Halo saa, ita rua hatuun folin baa-mai tan osan oan nia? Ama baa makoi o feen iha nebaa ona."

[16] Abraham moos simu rai folin nia tuir Efron dalen. Hotu, nia sura nola osan murak tomak atus haat iha ema Het sia oin, nodi selu baa Efron.

[17-19] Hodi nunia, Abraham netan Efron rain, nalo baa niakaan rain du'uk. Rai nia, iha Makpela, kre'is Mamre. Nia sosa kotu rai nia no to'os, fatuk kuak, no ai huun hotu-hotu. Fukun Het hotu-hotu dadi saksiin na'ak, rai nia no isin hotu-hotu, dadi ti'an baa Abraham niakaan.

Hotu, Abraham nakoi Sara iha fatuk kuak Makpela laran, kre'is Mamre (ne'e mak Hebron), iha rai Kana'an. [20] Hodi nunia, to'os no fatuk kuak mak uluk ema Het rain, dadi baa Abraham rain du'uk, atu nalo baa siakaan rate fatik.

24

Buka feen bodik Isak

[1] Abraham otas naruk to'o katuas basuk. MAROMAK daka nia di'a-di'ak, to'o nia moris manek no dame. [2-3] Noo Abraham klosan ida, mak nia fiar. Ema nia naliku Abraham sasoin sia. Dala ida, Abraham bolu nola klosan nia, hotu na'ak, "Rona di'a-di'ak! Ha'u kusu o marai aan* modi Maromak naran, tan Nia mak nase'i lale'an no raiklaran! O mameno ma'ak, o la mola feto nosi ema Kana'an ne'e, atu malo baa ha'ukaan oan Isak feen. [4] Mais, o musti baa ha'ukaan familin sia iha ha'ukaan uma huun. Buka mola feto ida iha nia bodik ha'ukaan oan."

[5] Rona nola nunia, klosan nia nusu Abraham na'ak, "Di'ak, ama! Mais, kalo feto nia la no'uk tuir mai, ha'u kmusti ko ama oan baa nola malu iha nebaa ka, nunabee?"

[6] Abraham nataa na'ak, "Manoin di'a-di'ak! Masik nunabee moos, o la bele modi ha'ukaan oan baa! [7] Manoin! MAROMAK makaer beran iha lale'an. Nia mak nodi ha'u sai ti'an kosi ha'ukaan uma huun, nala'o ha'u to'o rai ne'e. Nia moos namate menon no ha'u na'ak, 'Ha'u klatan to-tomak rai ne'e bodik okaan husarbinan.' Dadi, lalika mata'uk! Baa ona! Tan Maromak nanis naruka Niakaan makbukar lale'an mai loke dalan bodik o, nebee o bele masoru feto mak atu dadi baa ha'ukaan oa feen. [8] Mais, kalo feto nia la no'uk mai, o makbois mosi harai aan ne'e. Surak o la modi ha'ukaan oan baa."

[9] Hotu, Abraham klosan nia narai aan tuir mohu Abraham hakaran.

[10] Hotu, klosan nia boi nola kuda unta matan sanulu. Nia tula naha kabaas oi-oik baa. Hotu, nia baa Nahor niakaan kota iha Mesopotamia.†

[11] To'o kota nia, nia kesi kuda unta sia nanawa kole iha kota di'in, kre'is baa wee knuuk ida. Oras nia, loro malirin ti'an. Baa oras nia, oa feto sia mai nakonu wee iha wee knuuk nia. [12] Naree nunia, klosan nia moos namulak na'ak, "MAROMAK, mak ha'ukaan ama boot Abraham niakaan Maromak! Tulun loke dalan, nebee ha'u ketan sotir di'ak. Manoin Ama mamenon bodik ha'ukaan ama boot. Nebee ha'u kbele ketan Isak sasudin. [13] Na'i Maromak! Ha'u kariik iha wee knuuk di'in ne'e! Feto nosi kota ne'e, mai nakonu wee iha ne'e. [14] Dadi, ha'u kakro'an nune'e: kalo ha'u kdale ko feto ida ka'ak, 'Bete! Tulun matuun okaan lolo, foo ha'u kemu lai.' Kalo feto nia nataa na'ak, 'Ama memu ona! Ha'u moos karoo okaan kuda unta sia,' lia nia dadi tadak na'ak, feto nia mak Na'i Maromak boi dadi baa Isak feen! Tuir tadak nunia, ha'u kbele katene ka'ak, Na'i Maromak natudu dadi'ak bodik ha'ukaan ulun Abraham."

Abraham klosan nasoru Ribka

[15-16] Oras Abraham klosan nia sei namulak, feto ida moos mai. Feto nia naran Ribka. Nia, Abraham alin Nahor no feen Milka, siakaan bein oan. Ribka aman naran Betuel. Ribka nia, sei feto lawarik mak kabaas tebetebes. Nia tuun baa wee knuuk nia, kuru nakonu lolo, hotu sa'e nikar.

---

* 24:2-3 Hakerek Ibrani na'ak 'tau o liman baa ha'ukaan kelen huun leet'. Hodi nunia sia nalo lia 'harai aan'.

† 24:10 Iha lia Ibrani, fatin nia naran 'Aram-Naharaim'. Baa oras ne'e, fatin nia iha rai Siria lorokaras.

17 Oras Ribka sa'e to'o leten, Abraham
klosan moos nalai baa, hotu nusu na'ak,
"Bete. Tulun foo ha'u kemu lai!"
18 Rona nola nunia, Ribka nataa na'ak,
"Memu baa, ama!" Nia moos natuun lai-
lais lolo, foo wee baa klosan nia. 19 Nemu
notu ti'an, Ribka dale na'ak, "Mabusik ha'u
mak kuru wee bodik kuda unta sia, nebee
sia nemu to'o bosu." 20 Hotu, Ribka fui wee
resin baa kuda unta hemun fatik. Hotu, nia
kuru wee sa'e-tuun nodi naroo kuda unta
nia sia hotu-hotu to'o bosu. 21 Abraham
klosan nariik no-nook mana feto nia ser-
wisu. Nia nanoin baa-mai na'ak, "Feto ne'e
mak Na'i Maromak boi ka?"
22 Kuda unta sia nemu to'o bosu ti'an,
klosan nia nola fafutar mean nosi naha mak
nia nodi. Nia foo karabu inun mean no riti
mean rua, tau baa feto nia liman karuk-
kwana.‡ 23 Hotu, nia nusu na'ak, "Bete
aman, naran see? Ha'u kbele toba heik iha
bete aman uman ka?"
24 Feto nia moos nataa na'ak, "Ha'ukaan
ama, naran Betuel. Ha'ukaan bei mane,
naran Nahor. Bei feto, naran Milka. 25 Iha
amikaan uman, noo toba fatik bodik ama
sia. Hae moos wa'in bodik kuda unta sia."
26 Rona nola nunia, klosan nia lo'u-sudur
baa MAROMAK 27 nodi nakro'an na'ak,
"Tonu-kaboot Na'i Maromak! Nia loke
dalan baa ha'u, to'o ha'u kbele kasoru
ha'ukaan ulun Abraham familin sia. Hodi
nunia, Maromak nala'ok ti'an Niakaan ma-
menon bodik ha'ukaan ulun Abraham."
28 Hotu, feto nia nalai fila lai-lais. To'o
uma, nia dale baa ema uma isin, saa mak
dadi ohin nia. 29-30 Ribka naan, naran Laban.
Oras Laban naree naha mean sia, no rona
Ribka dalen, nia nalai sai lai-lais baa nasoru
klosan mak sei nariik no kuda unta sia iha
wee knuuk nia. 31 Hotu, Laban dale baa
klosan nia na'ak, "Ama! MAROMAK nala'o
ama di'a-di'ak to'o ne'e ti'an! Keta mariik
iha luan dei! Mai tama ona. Ami hadi'a
ke'an ti'an. Hahaak bodik kuda unta sia
moos, wa'in basuk."

Abraham klosan tama nusu Ribka

32 Rona nola nunia, klosan nia tuir La-
ban tama baa Betuel uman. Laban sia
moos natuun tu'an naha nosi kuda unta sia.
Hotu, sia tau hae. Sia moos nodi wee fasi ain
foo baa klosan no niakaan ema sia. 33 Oras
sia nadi'a haan ti'an, klosan nia katak na'ak,
"Ita atu haa ona, mais ha'u kusu leet ida atu
katak sain lia ida ne'e lai."

Laban nataa na'ak, "Ama katak baa dei."

34 Klosan nia moos dale na'ak, "Ha'u ne'e,
emikaan bei Abraham klosan. 35 MAROMAK
natuun ti'an matak-malirin wa'in baa
ha'ukaan ulun nia, to'o soi liu resik.
Maromak natuun baa nia mean-mutin,
ata feto, ata mane, no bibi no karau wa'in
basuk, nu'u karau baka, kuda unta, kuda
keledai, bibi no bibi malae. 36 Baa oras
ha'ukaan ulun sia feen-la'en otas ti'an, ina
Sara nahoris oa mane ida, foo baa ha'ukaan
ulun Abraham. Oan nia mak atu simu aman
sasoin hotu-hotu. 37 Foin da-dauk ne'e,
ha'ukaan ulun Abraham naruka ha'u karai
aan ka'ak, 'Ha'u la kola feto Kana'an bodik
niakaan oan Isak. 38 Mais, ha'u kmusti kola
feto nosi niakaan familin du'uk, dadi baa
niakaan oan feen.'
39 Mais, ha'u kusu baa ha'ukaan ulun
ka'ak, 'Kalo feto nia la no'uk tuir ha'u,
nunabee?'
40 Hotu, nia nataa na'ak, 'Ha'u ktuir
MAROMAK hakaran nohuun. Tan baa nia,
nanis Nia naruka makbukar lale'an mai
buka dalan bodik o, nebee o bele metan
feto ida nosi ha'ukaan familin du'uk, atu
dadi baa ha'ukaan oan feen. 41 Mais, kalo
ha'ukaan familin sia dudu, lale, sia la no'uk
nabusik feto nia mai ne'e, o makbois mosi
harai aan nia.'
42 Dadi, ohin ha'u to'o wee knuuk nia,
ha'u kamulak iha neon laran ka'ak, 'MARO-
MAK, mak ha'ukaan ulun Abraham ni-
akaan Maromak. Tulun loke dalan, nebee
ha'ukaan dalan ne'e netan sotir di'ak.
Nebee kasoru Isak sasudin. 43 Na'i Maromak,
ha'u kariik iha wee knuuk di'in ne'e. Feto
sia nosi kota ne'e mai nakonu wee iha ne'e.
Dadi, ha'u kusu nune'e: kalo ha'u kdale ko
feto ida ka'ak, "Bete! Tulun matuun lolo,
foo ha'u kemu lai," 44 hotu feto nia nataa
na'ak, "Ama memu baa! Ha'u moos atu
karoo ama niakaan kuda unta sia," lia nia
dadi tadak na'ak feto nia mak Na'i Maromak
boi ti'an, dadi ha'ukaan ulun oan Isak feen!'
45 Ha'u ksei kamulak nunia, bete Ribka
mai nodi lolo atu nakonu wee iha wee
knuuk nia. Oras nia foin sa'e baa leten, ha'u
kusu kedan ka'ak, 'Bete! Foo ha'u kemu
lai.' 46 Hotu, nia moos natuun lai-lais lolo,
nodi na'ak, 'Ama memu baa! Ha'u moos atu
karoo ama niakaan kuda unta sia.' Rona

‡ 24:22 Hakerek Moon lia Ibrani na'ak 'karabu inun mean nia todan *syekel* balun ida. Ne'e na'ak 'gram neen'. Riti mean rua nia, todan 'syekel sanulu'. Ne'e na'ak 'gram atus ida sanulu resin haat'.

nunia, ha'u moos kemu. Ha'ukaan kuda
unta sia moos nemu.
47 Hotu, ha'u kusu ka'ak, 'Bete aman,
naran see?'
Nia moos nataa na'ak, 'Ha'ukaan ama,
naran Betuel. Ha'ukaan bei mane, naran
Nahor. Bei feto, naran Milka.' Rona Ribka
dalen nia, ha'u moos tau karabu baa inun,
no riti mean rua baa liman karuk-kwana.
48 Hotu, ha'u klo'u-sudur baa Maromak
ka'ak, 'Tonu-kaboot Na'i Maromak! Tan
Na'i Maromak loke dalan baa ha'u ti'an, to'o
ha'u kbele kasoru ha'ukaan ulun Abraham
familin sia iha ne'e. Ha'u moos bele kasoru
ha'ukaan ulun oan Isak sasudin.' 49 Dadi,
oras ne'e, kalo ama sia nadomi ha'ukaan
ulun Abraham, katak malorek baa ha'u.
Kalo lale moos, katak malorek. Nebee ha'u
kbele katene, ha'u kmusti kalo saa."

Ribka familin sia simu Isak

50 Rona nola nunia, Laban no Betuel
dale na'ak, "Kalo MAROMAK babilan nunia
ti'an, ita atu dale saa tenik? 51 Bete Ribka iha
ne'e. Mola nia modi baa. Nebee dadi bei
Abraham oa feen, tuir MAROMAK babilan."
52 Rona ti'an lia nunia, Abraham klosan
nia sudur to'o rai, sera dodan baa MARO-
MAK. 53 Hotu, nia foti sai naha mean mutin
no tais kabaas sia, foo baa Ribka. Nia moos
foo sasolok folin todan sia baa Ribka inan
no Ribka naan. 54 Hotu, sia hotu-hotu tuur
naa dahur. Abraham klosan no niakaan
ema sia moos toba iha nia. Awan seisawan,
sia nadeer. Hotu, klosan nia katak baa ema
uma na'in sia na'ak, "Kalo bele, oras ne'e
ami fila baa amikaan ulun ona."
55 Mais Ribka inan no Ribka naan katak
na'ak, "Hakara fila lai-lais baa saa? Habusik
Ribka nein no ami loron sanulu sia lai! Foin
hodi nia baa."
56 Mais klosan nia nataa na'ak, "Adeei!
Keta saseni ha'u! MAROMAK tulun ha'u
ti'an, to'o kasoru ti'an ha'ukaan ulun oan
feen. Dadi, ina sia habusik ami ona, nebee
ami fila baa hasara lia baa ha'ukaan ulun
lai."
57 Sia nataa na'ak, "Nune'e! Ita husu
kokon baa Ribka du'uk. Nia nakara, nun-
abee?"
58 Hotu, sia bolu Ribka nodi nusu na'ak,
"Ribka! Oras ne'e, loos o dei. O makara tuir
kedan mo ema ne'e ka, nunabee?"
Hotu, Ribka nataa na'ak, "Kakara."

Ribka no Isak nola malu

59-60 Hotu, sia nabusik Ribka tuir Abraham
klosan sia. Ata feto mak naliku Ribka hori
sei ki'ik no ata feto seluk sia moos atu tuir
Ribka. Ribka familin sia naloon foo matak-
malirin baa nia na'ak, "Ribka! Ami haloon,
nebee Na'i Maromak nalo o mahoris oan
wa'in lear, to'o okaan husar-binan dadi
maliun-maliun. Ami moos haloon, nebee
okaan husar-binan sia natoba nola funu!"
61 Hotu, Ribka no ata feto sia nahulin
naha. Nahulin hotu, sia sa'e kuda unta tuir
kedan Abraham klosan sia.
62 Oras nia, Isak nein iha rai Negeb. Nia
foin fila nosi wee knuuk iha Beer Lahai Roi.
63 Loraik ida, nia sai nosi batane, la'o nola
anin. Nia foti oin, titu naree kuda unta sia
la'o lolok mai.
64 Baa oras Ribka naree nola Isak, nia tuun
lai-lais nosi kuda unta. 65 Nia nusu baa
Abraham klosan nia na'ak, "Ama! Ema mak
la'o nebaa nia, see ida?"
Klosan nia nataa na'ak, "Nia, mak
ha'ukaan ulun oan." Rona nola nunia,
Ribka foti nola tais oan, taka sara oin.
66 To'o ti'an, klosan nia nasara lia hotu-
hotu baa Isak. 67 Hotu, Isak no Ribka nola
malu. Isak natama Ribka baa inan Sara
batanen. Isak nadomi Ribka tebe-tebes,
to'o Isak la duun susar ona baa inan ma-
maten.

25

Abraham noo tenik feen

1 Nosi ikus, Abraham nola tenik feto
ida, naran Ketura. 2 Ketura nahoris oa
hira foo baa Abraham. Oa nia sia naran:
Simran, Yoksan, Medan, Midian, Isbak no
Sua. 3 Yoksan oan sia mak: Seba no Dedan.
Dedan husar-binan sia mak: ema Asyur,
ema Letus no ema Leum. 4 Midian oan sia
mak: Efa, Efer, Henok, Abida no Eldaa. Sia
hotu-hotu nia, Ketura husar-binan.
5-6 Oras Abraham sei moris, nia fa'e foo
kedan fafa'ek baa Hagar no Ketura oan sia
ida-idak. Hotu, nia naruka sia nein iha
rai Kana'an lorosa'e, dook nosi oan Isak.
Mais, nia latan niakaan sasoin hotu-hotu
baa Isak.

Abraham mate

7-8 Nosi ikus, Abraham mate baa otas
tinan atus ida hitu nulu resin lima.
9-10 Niakaan oan Isak no Ismael nakoi nia
iha fatuk kuak Makpela, kre'is baa Mamre.
Uluk Abraham sosa nola to'os ida nosi
ema Het ida, naran Efron, mak Sohar oan,
nalo baa siakaan rate fatik. Uluk sia nakoi
Sara baa fatuk kuak iha nia. 11 Abraham
mate ti'an, Maromak moos natuun matak-
malirin baa Isak, to'o nia moris manek no

dame. Baa oras nia, Isak nein kre'is wee
knuuk ida, naran Beer Lahai Roi.

Ismael husar-binan

12 Ne'e, lia Ismael. Nia ne'e, Abraham
feen ki'ik Hagar oan. Hagar nia, Sara
ata feto nosi Mesir. 13-16 Ismael oan mane
na'in sanulu resin rua. Siakaan naran
tuir malu nosi ulun to'o ikun, mak ne'e:
Nebayot, Kedar, Adbeel, Mibsam, Misma,
Duma, Masa, Hadad, Tema, Yetur, Nafis no
Kedma. Oan nia sia dadi bei uluk nosi ema
klubun sanulu resin rua, ida-idak no rain
du'uk. Sia nanaran rai nia sia, ida-idak tuir
siakaan bei uluk naran.
17 Ismael mate baa otas tinan atus ida
tolu nulu resin hitu. 18 Mais, niakaan husar-
binan sia funu malu. Sia nein fatin keen
kari malu, nahuu nosi rai Hawila to'o rai
Syur mak kladik no rai Mesir, liu to'o
Asyur.✡

Isak oan Esau no Yakob

19 Ne'e, lia Isak. Nia ne'e Abraham feen
boot Sara oan. 20 Baa oras Isak nola Ribka
baa feen, nia otas tinan haat nulu. Ribka
aman, naran Betuel. Naan, naran Laban.
Sia nia, ema Aram nosi Padan Aram.*
21 Isak no Ribka nola malu kleur ti'an,
mais la netan oan. Tan baa nia, Isak na-
mulak baa MAROMAK. Nia nusu nebee loke
Ribka notak. MAROMAK moos rona ni-
akaan namulak, hotu Ribka ko'us. 22 Natene
nodi baa, nia ko'us oa karuak. Mais oan rua
nia te-tei malu nohuun iha inan notak. To'o
Ribka naneo na'ak, "Tan saa oan rua ne'e
te-tei malu nune'e?" Hotu, nia nusu lia nia
baa MAROMAK.
23 MAROMAK moos nataa na'ak,
"Iha okaan notak nia, noo ema klubun rua.
Sia atu funu malu nohuun!
Oan ikun biit liu oan ulun.
Maun atu serwisu bodik alin."
24 To'o niakaan oras, Ribka nahoris oa
mane karuak. 25 Oa kawa'ik ilas mean, isin
marahuk. Etuk oin, sia nanaran nia, Esau
(tan lia fuan *esau* isin na'ak 'marahuk').
26 Oras alin sai, nia kaer maun ain nuban.
Etuk oin, sia nanaran nia, Yakob (tan lia
fuan *yakob* isin na'ak 'ain nuban'). Baa oras
oan rua nia moris, aman Isak otas tinan
neen nulu ti'an.

Yakob be'ur nola Esau niakaan beran oa ulun

27 Baa oras oa rua nia boot ti'an, Esau dadi
maktama alas. Nia beer nein iha alas laran.
Mais Yakub dadi ema mak la duun dale. Nia
beer nein iha uma dei. 28 Isak beer basuk naa
na'an fuik. Tan lia nia, nia nadomi liu Esau.
Mais Ribka nadomi liu Yakob.
29 Dala ida, Yakob da'an fore mean. Oras
nia moos, Esau fila mai nosi alas. Nia kole
no salaen tebe-tebes. 30 Naree alin Yakob
no'i da'an fore, nia moos nusu na'ak, "Ali!
Foo okaan fore mean da'an oan ida lai,
nebee atu kaa, tan ha'u ksalaen mate ona."
(Tan baa nia, ema moos bolu Esau na'ak,
Edom, tan *edom* ne'e, lian hanesan lia fuan
Ibrani ida na'ak 'mean laak'.)
31 Yakob nataa na'ak, "Di'ak mau. Mais
latan okaan beran oa ulun baa ha'u lai, foin
ha'u kfoo!"†
32 Esau nataa na'ak, "Basa klerek beran oa
ulun nia! Mola baa o dei. Surak modi fore
da'an nia mai, tan ha'u ksalaen mate ona."
33 Mais Yakob nataa tenik na'ak, "Mein lai,
mau! Marai aan uluk lai ma'ak, mau latan
beran nia baa ha'u, foin ha'u kfoo." Hotu,
Esau moos narai aan tuir Yakob hakaran.
34 Hotu, Yakob foo fore da'an no tubi baa nia.
Naa-nemu notu, Esau moos nariik la'o.

Hodi nunia, Esau soe lerek niakaan beran
oa ulun.

26

Isak no Na'i Abimelek

1 Baa tinan ida, rai salaen boot iha rai nia,
manesak no rai salaen baa oras Abraham
sei moris. Tan baa nia, Isak baa nusu baa
ema Filistin siakaan na'in, naran Abimelek,
nebee nia bele nein iha Gerar. 2 Nia nalo
nunia, tan MAROMAK natadu aan baa nia
na'ak, "Keta baa Mesir. Ha'u atu katudu
fatin seluk baa o. 3-4 Kalo o dadi ema mak-
tabar iha fatin nia, Ha'u atu kamutuk ko
o, kodi katuun matak-malirin oi-oik baa
o. Ha'u moos kalo okaan husar-binan sia
bea tu'an, hanesan fitun iha lale'an. Ha'u
moos latan baa o mo okaan husar-binan
sia, rai nia tomak. Nosi okaan husar-
binan, ema klubun hotu-hotu iha raiklaran
netan matak-malirin. Hodi nunia, Ha'u
kala'o Ha'ukaan mamenon baa okaan aman
Abraham.✡ 5 Ha'u kalo lia ne'e sia hotu-
hotu, tan okaan aman tuir ti'an Ha'ukaan
hakaran, Ha'ukaan harukan, no Ha'ukaan
ukun." 6 Tan Maromak lian nia, Isak nein

✡ 25:18 Lia Uluk Fohon 16:12 * 25:20 Padan Aram nia, mak Mesopotamia, kre'is no rai Siria lorokaras. † 25:31 Tuir siakaan adat, oa mane ulun mak seluk aman. Nia moos netan bein sasoin wa'in liu nosi alin sia. ✡ 26:3-4 Kristus Klosan Lian 3:25; Galatia 3:8

kre'is kota ida iha rai Gerar, dadi ema mak-
tabar.
7 Isak feen Ribka, kabaas basuk. Baa
oras ema iha nia sia naree nola nia, sia
nusu nati'i lia nosi nia. Mais Isak nataa
na'ak, "Ribka nia, ha'ukaan feton." Nia
naneo na'ak, kalo nia katak na'ak, Ribka
nia, niakaan feen, ema nia sia nanis no'o
nia, nebee nola Ribka. 8 Isak nein kleu-leur
iha rai nia, dala ida na'in nateke nosi kuak
anin, naree Isak no Ribka nako'ak malu.
9 Naree nunia, na'in naruka bolu Isak nodi
de'an na'ak, "Isak! Oras ne'e, foin ha'u
katene malorek ka'ak, feto nia, okaan feen!
Tan saa o katak ma'ak okaan feton?"
Isak nataa na'ak, "Nune'e ama! Ha'u
kata'uk, kalo ha'u ka'ak nia ha'ukaan feen,
nanis ema no'o ha'u."
10 Na'in nataa na'ak, "Kalo ema iha ne'e
toba no okaan feen, nanis ami hatiu hola
sala nia! Tan saa o malo nunia mo ami?"
11 Hotu, Na'i Abimelek foo natene
maka'as baa renun sia na'ak, "Emi hotu-
hotu hanoin di'a-di'ak! See mak naksakar
aan kakoen ema ne'e, lale, kakoen niakaan
feen, nanis ha'u ktaa ukun mate baa nia."

Toe malu tan wee knuuk

12 Baa oras nia, Isak furi fini iha rai nia.
Nia netan nikar to'os isin dala atus ida,
tan MAROMAK natuun matak-malirin baa
nia. 13 Niakaan sasoin tu'an bei-beik, to'o
soi basuk. 14 Niakaan karau baka, bibi no
bibi malae, bea tu'an. Niakaan ata feto no
ata mane moos wa'in. To'o ema Filistin sia
hirus nia.
15 Uluk, Isak aman Abraham eman sia ke'e
nela wee knuuk wa'in ti'an. Mais, oras ne'e
ema Filistin sia baa tunin wee knuuk nia sia
hotu-hotu.
16 Hotu, Na'i Abimelek katak baa Isak
na'ak, "Di'ak liu, o la'o mela rai ne'e ona.
Tan okaan beran liu ami ti'an."
17 Hotu, Isak nakiduk nosi fatin nia, baa
nein iha fatin seluk iha rai fehan Gerar.
18 Nia moos suu nikar wee knuuk nia sia mak
ema tunin ti'an nia. Hotu, nia nanaran wee
knuuk nia sia, tuir aman nanaran nela.
19 Oras Isak eman sia ke'e wee knuuk iha
rai fehan Gerar nia, sia ke'e kona wee matan
mak nakduar sai wa'in. 20 Mais makbalin
Gerar sia toe malu tenik no Isak makbalin
sia, tan wee nia. Sia katak na'ak, "Wee
ne'e, amikaan!" Tan lia nia, Isak nanaran
wee knuuk nia, Esek, tan lia isin na'ak 'toe
malu'.
21 Hotu, Isak eman sia ke'e tenik wee
knuuk ida. Mais sia toe malu tenik baa wee
knuuk nia. Tan lia nia, Isak nanaran wee
knuuk nia, *Sitna*. Lia isin na'ak 'hakaat ho
malu'.
22 Hotu, Isak la'o nela fatin nia, baa ke'e
wee knuuk ida seluk. Oras ne'e, sia la
toe malu ona. Tan lia nia, Isak nanaran
wee knuuk nia, *Rehobot*. Lia isin na'ak,
'fatin luan'. Isak katak na'ak, "Oras ne'e,
MAROMAK foo leet baa ita bele hein iha rai
luan! Iha ne'e foin ita bele bea tu'an."
23 Nosi nia, Isak sia la'o tenik, baa nein
iha Beer Syeba. 24 To'o nebaa, kalan nia
kedan MAROMAK natadu aan baa nia na'ak,
"Isak! Ha'u ne'e, okaan ama Abraham
niakaan Maromak! Keta mata'uk, tan Ha'u
kdaka o! Ha'u atu katuun matak-malirin
baa o. Okaan husar-binan nanis bea tu'an.
Ha'u kalo nune'e tan Ha'u kameno ti'an baa
okaan ama."
25 Hotu, Isak nada fatuk, nalo taroman iha
nia. Nia namulak sera dodan baa MARO-
MAK. Hotu, nia nein iha fatin nia. Niakaan
ema sia moos nahuu ke'e tenik wee knuuk.

Na'i Abimelek no Isak dame malu

26 Oras nia, Na'i Abimelek mai nosi Gerar
bele-bele no niakaan maluk Ahusat, no
niakaan meo ulun Pikol, atu nasoru Isak.
27 Naree sia mai, Isak nusu na'ak, "Ama na'i!
Uluk emi te'ur sai ami ti'an. Oras ne'e, emi
mai halo saa?"
28 Sia nataa na'ak, "Nune'e! Oras ne'e,
ami hatene MAROMAK mak daka o. Dadi
ami hanoin, di'ak liu ita hamate menon.
Mamenon nia nune'e: o marai aan ma'ak,
29 emi la halo aat ho ami, ami moos harai
aan ha'ak, ami la halo aat ho emi. Ami
laran di'ak ho emi. Tan hori hirak nia,
emi sai di'a-di'ak hosi amikaan rain. Ami
hatene tebes MAROMAK natuun matak-
malirin baa emi."
30 Hotu, Isak nalo dahur. Sia naa bele-
bele. 31 Awan seisawan, sia moos namate
menon nodi narai aan. Hotu, Isak nabusik
sia fila nodi dame.
32 Baa loron nia, Isak eman serwisu sia
mai katak lia nosi wee knuuk mak sia no'i
ke'e nia na'ak, "Ama! Ami hetan wee ti'an."
33 Hotu, Isak nanaran wee knuuk nia, *Syeba*,
tan lia isin na'ak 'harai aan'. Tan baa nia,
ema bolu kota nia Beer Syeba, to'o baa oras
ne'e.*

* 26:33 Iha lia Ibrani, *syeba* na'ak 'harai aan', lale 'hitu', lale 'sotir di'ak'. Tenik, iha lia Ibrani, *beer* na'ak 'wee knuuk'.

Esau nola feen na'in rua nosi ema hunun seluk

34 Esau otas tinan haat nulu, nia nola feto
na'in rua nosi ema hunun Het, nalo baa
feen. Ida, Beeri oan, naran Yudit. Ida tenik,
Elon oan, naran Basmat. 35 Feto rua nia nalo
Isak no Ribka neon susar.

27

Isak kona be'ur to'o foo matak-malirin baa Yakob

1 Oras Isak hetak katuas, matan moos
malahuk basuk ti'an. Loron ida, nia bolu
oan ulun Esau mak nia nadomi basuk na'ak,
"Esau, mai ne'e lai!"
Esau nataa na'ak, "He'e ama."
2 Hotu, Isak katak baa Esau na'ak, "Ha'u
katuas ti'an, la katene wainhira ha'u kmate.
3 Oras ne'e, o mola rama no diman, baa
buka mola na'an fuik ida bodik ha'u! 4 Hotu
te'in, malo midar tuir ha'ukaan beer. Hotu,
modi mai ha'u. Kaa kotu, ha'u kfoo kedan
matak-malirin baa o. Kalo ha'u kfoo matak-
malirin baa o ti'an, ha'u kmate moos, bele
ona."
5 Rona nola nunia, Esau sai baa buka
na'an fuik. Mais natoon baa oras Isak dale
no Esau, Ribka moos rona. 6 Hotu, Ribka
baa katak Yakob na'ak, "Hei Yakob! Rona
di'a-di'ak! Foin da-dauk, ha'u krona okaan
aman dale baa Esau, na'ak nune'e: 7 'Baa
buka mola na'an fuik ida. Hotu, te'in, malo
midar, modi mai ha'u. Kaa kotu ti'an, ha'u
kfoo kedan matak-malirin baa o iha MARO-
MAK oin.' 8 Tan okaan ama na'ak nunia,
o rona di'a-di'ak modi malo tuir ha'ukaan
harukan ne'e. 9 Baa itakaan bibi natar, boi
mola bibi salak bokur matan rua. Ko'a mola
isin, modi mai ha'u. Ha'u atu kte'in, tuir
okaan aman beer. 10 Te'in kotu ti'an, o musti
modi baa okaan ama naa, nebee oras nia
sei moris ne'e, nia foo kedan matak-malirin
baa o ona. Hodi nunia, o mak metan matak-
malirin. Lahoos okaan maun."
11 Mais Yakob dale baa inan na'ak,
"Nune'e ina. Mau Esau isin marahuk, mais
ha'u lale! 12 Keta arumak ama kaer kona
ha'ukaan isin, hotu natene kedan na'ak,
ha'u kbe'ur nia. Hotu nia kastikar ha'u!"
13 Mais inan katak na'ak, "Yakob! Keta
mata'uk. Ina mak nahulin! Kalo ama
kastikar o, so'in ina mak natiu! Baa mola
bibi nia sia ona."
14 Rona nola nunia, Yakob baa boi nola
bibi. Hotu, ko'a nodi foo baa inan. Ribka
moos te'in kedan tuir Isak beer. 15 Hotu
Ribka baa nola faru ida mak Esau tau nanis,
foo baa Yakob tau. 16 Nia moos falun Yakob
liman no kokorok nodi bibi kulit mak noo
rahun. 17 Hotu nia foo baa Yakob haan midar
nia no tubi mak nia nalo ti'an.
18 Hotu, Yakob nodi haan nia baa aman
nodi katak na'ak, "Ama! Ha'u kmai ti'an."
Isak nataa na'ak, "O see?"
19 Yakob nataa na'ak, "Ha'u, ama oan
ulun, Esau! Ha'u kalo ti'an tuir ama nakara
ohin nia. Madeer, maa ona. Ha'u kte'in
ti'an na'an nia mak kola iha alas laran. Maa
hotu, foo kedan matak-malirin baa ha'u
ona."
20 Rona nola nunia, Isak katak na'ak, "O
maka'as tebes! O bele metan lais nunia?"
Yakob nataa na'ak, "Ha'u ketan ne'e, tan
MAROMAK mak ama lo'u-sudur baa, tulun
ha'u!"
21 Hotu, Isak bolu Yakob na'ak, "Mare'is
aan mai, nebee ha'u kaer kokon o! O ne'e,
Esau tebes ka, lahoos?"
22 Hotu, Yakob nare'is aan baa aman. Kat-
uas nahuu kaer nia nodi na'ak, "Lia maliak
ne'e, Yakob lian! Mais liman ne'e, Esau
liman." 23 Isak la natene Yakob, tan liman
marahuk hanesan Esau. Isak simu atu foo
matak-malirin baa Yakob, 24 mais nia sei
nusu tenik na'ak, "O ne'e, Esau tebes ka?"
Yakob nataa na'ak, "Tebes, ama!"
25 Hotu, Isak dale na'ak, "Lolo soruk na'an
nia mai, nebee ha'u kaa. Kaa kotu, ha'u kfoo
matak-malirin baa o." Yakob moos lolo
soruk na'an nia no anggor ween baa, Aman
moos naa. 26 Naa-nemu notu, aman katak
na'ak, "Oa! Mare'is aan mai, de'i ha'u."
27 Yakob moos nare'is aan baa de'i aman.
Isak moos noran nola Esau farun nuhar.
Hotu, nia foo matak-malirin baa Yakob
na'ak,
"Ha'ukaan oan nuhar, hanesan hae mo-
lik mak MAROMAK natuun matak-
malirin baa.
28 Nebee, Maromak natuun ma'un nosi
lale'an,
nalo okaan to'os dadi bo'as no
boran!
Nebee, Maromak foo o hare wa'in lear,
no anggor fuan bokar tebe-tebes.
29 Ema klubun sia atu dadi baa okaan atan.
Ema hunun sia atu lo'u-sudur no foo
kneter baa o.
Nebee, o ukun baa okaan maun-alin sia
hotu-hotu.
Sia moos nakni'a baa o.
See mak kastikar o, sia moos netan kastikar.
See mak foo matak-malirin baa o, sia
moos netan matak-malirin."

Esau fila, nusu Isak foo matak-malirin baa nia

30 Isak foo matak-malirin baa Yakob ti'an,
Yakob sai nela aman. La kleur, maun Esau
fila mai, nodi na'an mak foin kohi nola.
31 Nia baa te'in, hotu nodi baa aman. Nia
bolu na'ak, "Ama! Ha'u kmai ti'an. Madeer
maa ona. Ha'u kte'in ti'an na'an fuik mak
ama nusu nia. Ama naa notu, foo matak-
malirin baa ha'u ona."

32 Rona nola nunia, Isak blaar! Hotu nia
nusu na'ak, "Hoi! O ne'e, see tenik?"

Esau nataa na'ak, "Ha'u, Esau. Ama oan
ulun."

33 Rona nola nunia, Isak kiki. Hotu nia
nusu na'ak, "Kalo nunia, see mak ohin nodi
na'an baa ha'u kaa nia? Ha'u kfoo matak-
malirin baa nia ti'an! La bele fokit kikar
ona."

34 Rona aman dale nunia, Esau laran
moras kedan. Nia tanis nodi nusu na'ak,
"Adeei, ama! Foo tenik matak-malirin baa
ha'u!"

35 Isak moos nataa na'ak, "Okaan alin mai
be'ur nola ha'u, nodi nana'o nola okaan
matak-malirin ti'an."

36 Hotu Esau dale na'ak, "Nia be'ur ha'u
dala rua ti'an. Uluk fohon, be'ur nola
ha'ukaan beran oa ulun! Oras ne'e, be'ur
nola tenik ha'ukaan matak-malirin. Etuk
oin, nia naran 'Yakob'. Tan lisan tebe-tebes
tuir naran 'be'ur teen'. Mais ama sei noo
matak-malirin seluk bodik ha'u ka lale?"

37 Isak nataa na'ak, "Ha'u kfoti ti'an nia
dadi baa okaan ulun. Niakaan maun-alin
hotu-hotu, atu dadi baa niakaan atan! Ha'u
kfoo ti'an baa nia, hare wa'in lear no anggor
fuan bokar tebe-tebes. Dadi, oa! Oras ne'e,
matak-malirin saa tenik mak atu kfoo baa
o? La noo ti'an."

38 Rona nola nunia, Esau nusu bei-beik
baa aman na'ak, "Ama noo matak-malirin
mesak ida dei ka? Nanis, ama sei bele buka
matak-malirin seluk bodik ha'u. Masik oan
ida dei moos, di'ak!" Hotu, Esau tanis tenik.

39 Isak moos nataa nikar nia na'ak,

"O atu moris dook mosi to'os boran,
tan ma'un la tuun nosi lale'an nabotes
okaan rain.
40 Okaan surik naruk mak atu foo moris baa
o.
Masik nunabee moos, o dadi ata baa
okaan alin.
Kalo o bele maksakar aan mo nia,
foin o bele makbudi sai mosi
niakaan liman."

Ribka naruka Yakob nalai

41 Nunia hotu, Esau hirus tebe-tebes
Yakob, tan nia nadau nola niakaan matak-
malirin. Mais Esau naneo na'ak, "La kleur,
ama mate. Dadi, ha'u kein dei, to'o loron
daka ama maten liu ti'an, foin ha'u ko'o
nia!"

42-43 Mais Ribka rona Esau lia kakotun nia.
Hotu, nia bolu nola Yakob nodi katak na'ak,
"Rona di'a-di'ak! Okaan maun hirus o to'o
atu no'o o. Dadi, malai lai-lais baa okaan
tua na'i Laban iha leo Haran. 44 Baa mein
heik iha nebaa, to'o okaan maun laran
malirin. 45 Nosi ikus, kalo nia nalu'a ti'an
okaan hahalok baa nia, foin ha'u karuka
ema bolu nikar o. Tan ha'u la ko'uk,
ha'ukaan oan rua-rua lakon loron ida."

46 Hotu, Ribka katak baa Isak na'ak, "Ha'u
la kbeer ti'an Esau feen ema Het nia! Kalo
Yakob moos nola feto Het, di'ak liu ha'u
kmate."

28

1 Rona Ribka dale nunia, Isak bolu nola
Yakob. Nia foo lia tate'an no nusu matak-
malirin na'ak, "Rona di'a-di'ak, Yakob! O
keta mola feto Kana'an! 2 Baa okaan bein
Betuel uman iha Padan Aram. Mola okaan
tua na'i Laban oan feto ida.* 3 Nebee
Maromak mak Beran Kaliuk natuun matak-
malirin baa o. Nebee okaan husar-binan
bea dadi baa ema klubun wa'in boot!
4 Nebee Maromak mamenon mak Nia na-
mate no okaan bei Abraham, tuun baa o
mo okaan husar-binan. O metan rai ne'e,
mak MAROMAK nameno ti'an latan baa bei
Abraham."✡ 5 Dale notu nunia, Isak moos
nabusik Yakob baa tua na'i Laban no bei
Betuel uman iha Padan-Aram.

Esau nola Ismael oan feto

6 Baa oras nia, Esau rona nola na'ak Isak
foo lia tate'an baa Yakob ti'an na'ak, keta
nola feto Kana'an, mais baa nola tua na'i
oan feto ida iha Padan-Aram. 7 Esau moos
natene Yakob la'o ti'an baa Padan-Aram,
tuir inan-aman hakaran.

8 Tan baa nia, Esau natene kedan na'ak,
aman la nakara niakaan feen sia mak ema
Kana'an. 9 Tan lia nia, Esau baa niakaan
ama boot Ismael, hotu nola Ismael oan feto

* 28:2 Padan Aram nia, mak 'Mesopotamia', iha rai Siria lorokaras, kre'is baa rai Irak. Haran nia, leo ida iha Padan Aram. ✡ 28:4 Kristus Klosan Lian 3:25; Galatia 3:8

ida, naran Mahalat, nalo tenik baa feen.
Mahalat ne'e, Nebayot feton.

Yakob me'i iha Betel

10 Oras nia, Yakob la'o nela Beer Syeba,
atu baa leo Haran. 11 To'o dalan klaran, loro
monu ti'an. Oras nia atu toba, nia nola
fatuk ida nalo baa kluni.
12 Baa kalan nia, nia me'i na'ak, nia naree
asodan ida nariik lolo, dikin aas to'o lale'an.
Maromak Niakaan makbukar sia sa'e-tuun
asodan nia. 13 Iha me'i nia moos, Yakob
naree MAROMAK nariik iha niakaan sorin
nodi na'ak, "Ha'u ne'e, MAROMAK mak
okaan bei Abraham no okaan ama Isak lo'u-
sudur baa. Ha'u atu klatan rai ne'e, bodik
o mo okaan husar-binan. 14 Okaan husar-
binan sia atu bea wa'in hanesan raihenek!
Sia atu keke lema baa fatin hotu-hotu.
Nosi okaan husar-binan, ema klubun hotu-
hotu iha raiklaran ne'e, atu netan matak-
malirin.✡ 15 Manoin di'a-di'ak! O baa nabee
dei, Ha'u kamalu. Ha'u moos kdaka o. Ha'u
atu kodi o fila mikar mai rai ne'e. Ha'u la
kla'o kela o. Mamenon hotu-hotu mak Ha'u
kameno baa o ne'e, nanis dadi."
16 Oras Yakob naktekir, nia dale na'ak,
"Ha'u kfoin katene, MAROMAK moos iha
ne'e!" 17 Mais nia moos nata'uk nodi naneo
na'ak, "Adeei! Fatin ne'e, nanis fatik lulik.
Arumak Maromak Tofatik, mak odamatan
baa lale'an."✡
18 Awan seisawan, Yakob nadeer. Nia foti
nola fatuk kluni nia, nariik fatuk nia, nalo
baa tadak. Hotu, nia fui mina baa fatuk
leten, nodi lo'u-sudur baa Maromak. 19 Nia
nanaran fatin nia, Betel, tan lia fuan *bet-el*
na'ak 'Maromak Tofatik'. (Uluk, fatin nia
naran Lus.)
20 Hotu, Yakob narai aan na'ak, "Kalo Na'i
Maromak namutuk ha'u no daka ha'u iha
ha'ukaan dalan ne'e, nodi foo haan no tais
baa ha'u, 21 to'o ha'u fila kikar di'a-di'ak,
ha'u atu klo'u-sudur baa Nia mesan dei.
22 Fatuk mak ha'u kariik ti'an ne'e, dadi fatik
lo'u-sudur baa Maromak. Sa-saa hotu-hotu
mak Maromak latan baa ha'u, ha'u moos
foo kikar fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu."

29

Yakob to'o tua na'i Laban uman

1 Hotu, Yakob la'o liu baa lorosa'e. 2 Loron
ida, nia naree wee knuuk kre'is baa leo
ida. Bibi no bibi malae nako tolu nein atu
nemu iha nia. Mais, noo fatuk boot ida mak
taka nola wee knuuk nia. 3 Hahalok nanis
iha nia, bibi no bibi malae hotu-hotu libur
malu ti'an, foin makbalin foti sees fatuk
nia, nebee nakonu wee nodi naroo bibi sia.
Naroo hotu, sia taka nikar wee knuuk nia.
4 To'o wee nia, Yakob nusu makbalin iha
nia sia na'ak, "Emi hosi nabee?"
Sia nataa na'ak, "Ami hosi leo Haran
ne'e."
5 Yakob nusu tenik na'ak, "Emi hatene
ha'ukaan tua na'i Laban ka lale? Nia mak
Nahor bein oan!"
Sia moos nataa na'ak, "Ami hatene."
6 Hotu Yakob nusu tenik na'ak, "Nia di'a-
di'ak dei ka?"
Sia nataa nikar na'ak, "Ama katuas di'a-
di'ak dei. Mana kokon nebaa. Niakaan oan
feto Rahel nala'o nodi bibi malae sia mai atu
nemu wee iha ne'e. Mein dei."
7 Rona nola nunia, Yakob dale tenik na'ak,
"Oras ne'e loro sei aas! Di'ak liu emi haroo
bibi sia ona mak naklibur ti'an iha ne'e.
Hotu, hala'o hodi baa hae molik, nebee naa
tenik hae."
8 Mais sia sakar Yakob na'ak, "La bele
nunia! Ami musti hein makbalin sia hotu-
hotu nodi bibi sia mai naklibur iha ne'e lai,
foin ami foti sees fatuk nia, hodi haroo bibi
sia." 9 Yakob sei dale no makbalin nia sia,
Rahel moos to'o mai. Rahel nala'o nodi
aman niakaan bibi malae sia, tan loron-
loron nia mak naliku.
10 Naree Rahel no bibi sia mai, Yakob baa
loke kedan wee knuuk tatakan nia. Hotu,
nia naroo bibi sia. 11 Hotu, nia nako'ak de'i
Rahel nodi tanis na'ak, 12 "Ali! Ha'u ne'e, o
aman feton Ribka oan." Rona nola nunia,
Rahel nalai fila kedan baa katak aman.
13 Laban rona Rahel dale na'ak Yakob,
mak nia feton Ribka oan, nia nalai baa
nasoru. Nasoru nola ti'an, Laban nako'ak
de'i Yakob, nodi baa uma. Yakob moos
nasara lia hotu-hotu baa tua na'i Laban.
14 Rona hotu-hotu ti'an, Laban simu na'ak,
"Tebes! Ita ne'e famili malu."

Yakob nola Lea no Rahel nalo baa feen

(14b) Yakob tuur no sia fulan ida ti'an, 15 foin
Laban katak baa Yakob na'ak, "Nune'e,
Yakob! Ita rua famili malu. Ha'u la ko'uk
o serwisu loos bodik ha'u. O musu kansera
hira?"
16 Oras nia, Laban noo oan feto na'in rua.
Biin naran Lea. Alin naran Rahel. 17 Lea
matan krai-raik.* Mais Rahel oin kabaas
lo-loos, isin moos furak. 18 Tan Yakob beer

✡ 28:14 Kristus Klosan Lian 3:25; Galatia 3:8 ✡ 28:17 Yohanis 1:51 * 29:17 Lia fuan Ibrani iha ne'e la malorek.

Rahel, nia nataa Laban na'ak, "Ha'u atu
kserwisu bodik tua na'i tinan hitu, surak
ha'u kola Rahel."
19 Rona nola nunia, Laban simu na'ak,
"Kakara! Di'ak liu o mak mola Rahel, tan o
ha'ukaan familin du'uk! Hein baa ne'e dei,
serwisu bodik ha'u." 20 Hotu, Yakob serwisu
tinan hitu, nebee netan Rahel. Nia beer
Rahel liu resik. Dadi, tinan hitu nia, nia
noran nu'u loron hira dei.
21 Tinan hitu siku ti'an, Yakob foo natene
baa Laban na'ak, "Ha'u kserwisu tinan hitu
ti'an bodik tua na'i. Dadi, latan Rahel baa
ha'u ona."
22 Hotu, Laban nalo dahur, namata ema
hotu-hotu iha rai nia. 23-27 Mais kalan nia,
Laban la latan Rahel baa Yakob. Nia naruka
Lea mak tama baa Yakob batanen. Hotu,
Yakob toba no Lea. Baa awan, foin Yakob
natene na'ak nia nola Lea, lahoos Rahel.
Nia baa kedan naksuhuk baa Laban na'ak,
"Tan saa tua na'i maktolek ha'u? Ha'u
kserwisu susi ruin tinan hitu ti'an atu ketan
Rahel! Tan saa seluk Rahel hodi Lea?"
Hotu Laban nataa na'ak, "Keta nawan
sa'e nunia! Tuir amikaan adat iha ne'e, alin
la bele noo uluk la'en. Di'ak liu, o mein
to'o dahur loron hitu ne'e hotu lai, foin ha'u
klatan tenik Rahel. Surak o serwisu bodik
ha'u tinan hitu tenik." Baa oras nia, Laban
moos latan ata feto ida naran Silpa, dadi baa
Lea atan.
28 Rona nola Laban dalen, Yakob moos
simu. Oras dahur loron hitu nia hotu ti'an,
Laban latan Rahel baa Yakob. 29 Laban moos
latan tenik ata feto ida naran Bilha, dadi
baa Rahel atan. 30 Hotu, Yakob toba no
Rahel. Nia beer basuk Rahel liu nosi Lea.
Nia moos serwisu tu'an tenik tinan hitu
bodik niakaan banin mane.

Yakob oan sia

31 MAROMAK natene Yakob beer Rahel
liu Lea. Tan lia nia, MAROMAK nakara
Lea nahoris oan. Mais Rahel la noo oan.
32 Lea moos ko'us, hotu netan oan mane ida.
Nia dale na'ak "MAROMAK naree ha'ukaan
susar ti'an! Oras ne'e, ha'ukaan la'en
nakara ha'u ona." Hotu, Lea nanaran oan
nia, naran Ruben (tan lia fuan *ruben*† hane-
san lia fuan ida na'ak, "Nia naree ha'ukaan
susar ti'an").
33 Hotu, Lea ko'us, netan tenik oan mane
ida. Nia dale na'ak, "MAROMAK rona ti'an
ha'ukaan la'en la naliku ha'u. Tan baa
nia, MAROMAK foo tu'an tenik oan ida baa
ha'u." Hotu, Lea nanaran oan nia, naran
Simeon (tan lia fuan *simeon* isin na'ak 'rona
ti'an').
34 Hotu, Lea ko'us, netan tenik oan mane
ida. Nia dale na'ak, "Kodi oan ne'e,
ha'ukaan lia mohu ti'an. Ha'ukaan la'en
nanis nametis aan no ha'u, tan ha'u kahoris
oan mane na'in tolu ti'an bodik nia." Tan
baa nia, Lea nanaran oan nia, naran Lewi
(tan lia fuan *lewi* isin na'ak 'hametis aan').
35 Nosi ikus, Lea ko'us, netan tenik oan
mane ida. Nia dale na'ak, "Dala ida
ne'e, ha'u kakara tonu-kaboot MAROMAK!"
Hotu, Lea nanaran oan nia, naranYahuda
(tan lia fuan *yahuda* isin na'ak 'tonu-
haboot'). Nunia ti'an, Lea la nahoris ona.

30

1 Oras nia, Rahel sei dauk netan oan. Tan
lia nia, Rahel hirus biin. Nia dale baa la'en
na'ak, "Ama! Foo oan baa ha'u lai! Kalo lale,
di'ak liu ha'u kmate."
2 Rona Rahel naksuhuk nunia, Yakob
nakanas na'ak, "O maneo ha'u ne'e, Maro-
mak mak bele foo oan baa o ka!?"
3 Rahel nataa na'ak, "Nune'e! Di'ak liu,
o mola ha'ukaan atan Bilha, toba mo nia,
nebee nahoris oan bodik ha'u."
4 Hotu, Rahel latan Bilha baa la'en. Yakob
moos toba no nia. 5 Bilha ko'us, hotu naho-
ris oan mane ida. 6 Naree nunia, Rahel dale
na'ak, "Maromak rona ha'ukaan hamulak
ti'an nodi foo oan mane ida baa ha'u! Nia
nakotu ha'ukaan lia nodi moon!" Hotu,
Rahel nanaran oan nia, naran Dan (tan lia
fuan *dan* isin na'ak 'hakotu lia hodi moon').
7 Hotu, Bilha ko'us, netan tenik oan mane
ida. 8 Rahel moos dale tenik na'ak, "Ha'u
ko ha'ukaan biin sita malu ti'an. Ha'u mak
kodi nia." Tan baa nia, Rahel nanaran oan
nia, naran Naftali (tan lia fuan *naftali* isin
na'ak 'sita malu').
9 Oras Lea noran la netan oan tenik, nia
latan atan Silpa baa Yakob, atu nalo baa
feen. 10 Hotu, Silpa ko'us, nahoris oan mane
ida. 11 Naree nunia, Lea dale na'ak, "Ha'u
ketan sotir di'ak ti'an." Tan baa nia, Lea
nanaran oan nia, naran Gad (tan lia fuan
gad isin na'ak 'sotir di'ak').
12 Hotu, Silpa ko'us, nahoris tenik oan
mane ida. 13 Naree nunia, Lea moos dale
na'ak, "Haa! Oras ne'e, foin ha'u neon di'ak!
Lei haree! Feto hotu-hotu atu dale na'ak,
ha'u ketan sotir di'ak basuk ti'an." Tan baa
nia, Lea nanaran oan nia, naran Aser (tan
lia fuan *aser* isin na'ak 'neon di'ak').

† 29:32 Iha lia Ibrani, lia fuan *ruben* moos na'ak 'Haree! Noo oan'.

[14] Dala ida, oras ku'u hare, Ruben baa alas
laran. Nia netan ai horis ida dadi aitahan
mak bele nalo ema netan oan. Nia nodi mai
baa inan Lea. Naree nunia, Rahel nusu baa
Lea na'ak, "Bii! Aitahan mak ohin Ruben
nodi mai nia, foo oan ida baa ha'u lai."
[15] Mais Lea nataa na'ak, "Hoi! O ne'e, liu
resik! O madau mola ha'ukaan la'en ti'an.
Oras ne'e, o nmakara madau mola tenik
aitahan mosi ha'ukaan oan. O ne'e moe
lalek!"
Mais Rahel dale na'ak, "Nune'e bii. Kalo
ha'u ketan aitahan nia, ohin kalan ne'e o
bele toba mo Yakob!" Rona nola nunia, Lea
moos nakara.
[16] Loro malirin, Yakob fila nikar nosi
to'os. Lea baa nasoru Yakob nodi na'ak,
"Yakob! Kalan ne'e, o musti toba mo ha'u,
tan ha'u kselu kedan ti'an, kodi ha'ukaan
oan aitahan." Hotu, Yakob toba no Lea baa
kalan nia.
[17] Tan Maromak rona Lea namulak, Lea
moos ko'us, hotu nahoris oan mane nomer
lima. [18] Nia dale na'ak, "Maromak selu
ha'ukaan kolen ti'an, tan ha'u klatan Silpa
dadi baa ha'ukaan la'en feen." Tan baa nia,
Lea nanaran oan nia, naran Isaskar (tan lia
fuan *isaskar* na'ak 'selu kolen').
[19] Nosi ikus, Lea ko'us, hotu nahoris tenik
oan mane nomer neen. [20] Nia dale na'ak,
"Maromak foo loos lia kabaas ida baa ha'u
ti'an. Oras ne'e, ha'ukaan la'en musti
nakneter ha'u, tan ha'u kahoris oan mane
na'in neen ti'an bodik nia." Hotu, Lea
nanaran oan nia, naran Sebulon (tan lia
fuan *sebulon* isin na'ak 'hakneter').
[21] Nosi ikus, Lea nahoris oan feto ida. Nia
nanaran oan nia, naran Dina.
[22] Nosi ikus, Maromak nanoin Rahel nodi
rona niakaan hamulak. Maromak loke Ra-
hel notak, [23] hotu Rahel ko'us, nahoris oan
mane ida. Hotu nia dale na'ak, "Maromak
foti soe ha'ukaan moe ti'an." [24] Nia moos
dale na'ak, "Nebee Maromak foo tu'an oan
mane ida tenik baa ha'u." Tan baa nia,
Rahel nanaran oan nia, naran Yusuf (tan
lia fuan *yusuf* isin na'ak 'kusu nebee foo
tu'an').

Yakob buka dalan atu nabea tuan niakaan bibi sia

[25] Rahel nahoris Yusuf ti'an, Yakob dale
no Laban na'ak, "Ama! Kalo bele, ha'u kfila
uma lai, [26] ko ha'ukaan feen no oan sia. Ama
natene ha'u kserwisu susi ruin bodik selu
kotu sia ti'an."
[27] Rona mane foun dale nunia, banin
mane nataa na'ak, "Oa, rona lai! Kodi
kleno urat, ha'u katene MAROMAK natuun
matak-malirin baa ha'u, tan o. [28] Dadi,
makara musu hira moos, ha'u kselu! Surak,
tuur mafati iha ne'e, modi serwisu nima-
nimak bodik ha'u."
[29] Rona nola nunia, Yakob nataa na'ak,
"Ama naree du'uk ti'an, ha'ukaan serwisu
maka'as. Tan ha'u serwisu maka'as nunia,
ama niakaan bibi no karau sia bea bei-beik.
[30] Oras ha'u ksei la mai dauk, ama sasoin sia
sei la duun wa'in nunia. Mais oras ne'e, ama
soi ti'an. MAROMAK natuun matak-malirin
baa ama, tan ha'ukaan serwisu nia. Oras
to'o ti'an, ha'u atu kserwisu bodik ha'ukaan
feen-oan."
[31] Rona nola nunia, Laban nusu na'ak,
"Ha'u kmusti selu nunabee baa o?"
Yakob nataa na'ak, "Ama lalika foo sa-
saa baa ha'u. Ha'u atu kaliku ama niakaan
bibi sia bei-beik, surak ha'u kbele kalo lia
ida nune'e. [32] Ohin loron ne'e kedan, foo
leet baa ha'u kbaa ama niakaan bibi no bibi
malae sia, nebee kboi kola balu. Rahun
la makerek, dadi baa ama niakaan. Mais
kalo rahun makerek, dadi baa ha'ukaan.
Ha'u moos kola bibi malae metan hotu-
hotu. Bibi nia sia, hodi selu ha'ukaan
kolen.* [33] Baa loron ikus, ama bele natene
ha'u ne'e moon ka lale. Oras nabee dei, ama
bele mai naree ha'ukaan bibi sia. Kalo ama
naree bibi rahun la makerek, lale haree bibi
malae mutik, ama natene kedan na'ak, ha'u
kana'o kola bibi nia sia."
[34] Rona nola nunia, Laban simu nodi
na'ak, "Di'ak! Nunia dei." [35-36] Mais loron
nia moos, Laban be'ur kedan Yakob, nodi
fa'e salin bibi mak rahun makerek no mak
rahun metan. Hotu, nia naruka oan sia
nala'o nodi kedan bibi nia sia baa fatin ida
mak salin dook nosi Yakob. Fatin nia, la'o
rai loron tolu laran. Hotu, sia naliku bibi
nia sia iha nia.
Mais Yakob sei naliku banin mane ni-
akaan bibi no bibi malae seluk sia. [37] Hotu,
nia taa nola ai sorun nosi ai huun oik tolu.
Nia loke ai kulit nia sia nalo makerek mak
noo kaketak. [38] Nia tau ai makerek mak noo
keketak nia sia baa bibi hemun fatik. Bibi
sia nanis nakla'ok malu iha nia. [39] Tan bibi
sia nakla'ok malu iha ai makerek mak noo

* 30:32 Baa oras nia, ema naneo na'ak bibi malae rahun mutik mak di'ak. Sia mak bea wa'in. Bibi malae metan la di'ak. Sia la bea wa'in. Bibi no bibi malae rahun makerek, moos la wa'in.

keketak nia sia, oan sia moris mai, rahun
makerek.
40 Oras Laban niakaan bibi sia nakla'ok
malu, Yakob feur sia se'i oin baa bibi rahun
makerek. Hotu, oan sia moos rahun mak-
erek hotu. Nodi nunia, Yakob niakaan bibi
sia bea tu'an. Hotu, nia sasa fa'e sia, nosi
Laban niakaan bibi sia. 41 Baa oras bibi mak
biit nakla'ok malu, Yakob tau ai makerek
ia siakaan oin iha siakaan hemun fatik.
42 Mais, kalo naree bibi biit lalek sia nakla'ok
malu, nia la rai ai baa. Hodi nunia, Laban
netan bibi biit lalek hotu-hotu. Mais, Yakob
netan bibi mak biit hotu-hotu. 43 Hodi
nunia, Yakob soi tebe-tebes. Niakaan bibi,
bibi malae, kuda unta, kuda keledai no ata
sia, wa'in liu resik.

31

Yakob la'o nela Laban

1 Dala ida, Yakob rona Laban oan sia dale
baa malu na'ak, "Yakob ne'e soi basuk, tan
nia koi namara itakaan aman sasoin ti'an."
2 Baa oras nia moos, Yakob naree banin
mane Laban oin kadubuk no la di'ak no nia
hanesan uluk.
3 Hotu, MAROMAK naruka Yakob na'ak,
"Oras to'o ti'an. Fila mikar baa o inan-aman
ona. Ha'u nanis kamalu o."
4 Rona Maromak naruka nunia, Yakob
moos naruka ema bolu Rahel no Lea mai
nasoru nia iha hae molik. 5 Feen sia to'o
mai ti'an, Yakob katak baa na'ak, "Loron
hira ne'e, ha'u karee emikaan aman oin
kadubuk no la di'ak no ha'u hanesan uluk.
Mais ha'u katene ka'ak, Maromak mak
ha'ukaan ama tonu-naboot, nanis namutuk
no ha'u. 6 Emi rua hatene ha'u kserwisu
susi ruin kleur ti'an bodik emikaan aman.
7 Mais nia be'ur nakdiuk ha'u! Nia seluk
nakdiuk ha'ukaan saseban to'o dala sanulu.
Masik nunia moos, Maromak daka di'a-
di'ak ha'u. 8 Oras emikaan aman nameno
baa ha'u na'ak, 'Bibi rahun makerek sia
dadi baa okaan saseban,' foin bibi nahoris
oan rahun makerek hotu. Baa dala seluk
nia dale tenik na'ak, 'Oras ne'e, bibi rahun
falatak sia dadi baa okaan saseban.' Foin
bibi sia nahoris oan rahun falatak hotu.
9 Maromak mak nalo nunia, nebee nola
emikaan aman bibin, foo baa ha'u.
10 Dala ida, oras bibi sia nakla'ok malu,
ha'u kme'i karee ka'ak bibi aman mak
nakla'ok nia sia, rahun makerek no falatak
mohu. 11 Hotu, Maromak Niakaan mak-
bukar lale'an ida bolu ha'u iha me'i nia
na'ak, 'Hei Yakob!'
Ha'u ksimu ka'ak, 'He'e Na'i Maromak?'
12 Nia moos katak na'ak, 'Maree lai! Bibi
aman mak nakla'ok nia sia, rahun makerek
no falatak mohu. Ha'u mak babilan nunia,
tan Ha'u karee ti'an saa mak Laban nalo baa
o. 13 Ha'u ne'e, Maromak. Ha'u mak katadu
aan baa o iha Betel. Iha nebaa, o mariik
fatuk ida, o fui mina baa leten, modi lo'u-
sudur baa Ha'u. Hotu, o mamate menon mo
Ha'u iha nia. Oras ne'e, o musti la'o mela
rai ne'e, fila mikar baa okaan inan-aman
rain.'"
14 Rona la'en dale nunia, Rahel no Lea
nataa na'ak, "Di'ak! Ami tuir dei, tan ami
la hetan tenik sasoin ti'an nosi ama Laban!
15 Nia nalo ami hanesan ema seluk! Nia
fa'an ami, hotu naa lakon amikaan folin!
16 Sasoin hotu-hotu mak Maromak nola ti'an
nosi ama Laban, oras ne'e dadi bein sasoin
bodik ami ho amikaan oan sia! Tan lia nia,
kalo Maromak katak nunia ti'an, ami tuir
baa dei!"
17-18 Feen sia simu nunia, Yakob moos
nahuu nadi'a naha sia. Nia nasa'e feen-
oan hotu-hotu baa kuda unta, no naha mak
nia netan ti'an iha Padan-Aram. Nia nala'o
nodi bibi no karau hotu-hotu, fila nikar baa
rai Kana'an.
19 Oras Yakob sia atu la'o, Laban la iha
uma, tan nia baa teri bibi malae rahun.
Naree nunia, Rahel foti nana'o nodi aman
niakaan ai'oi lulik sia. 20 Yakob sia la'o, la
tami niakaan banin mane. 21 Sia la'o lai-lais
nodi sasoin hotu-hotu, nakur mota boot, liu
baa foho Gilead.

Laban te'ur tuir Yakob

22 Loron tolu liu ti'an, foin Laban natene
na'ak Yakob sia nalai ti'an. 23 Hotu, Laban
libur niakaan ema sia, te'ur tuir Yakob sia.
Tuir to'o loron hitu, foin toma sia iha foho
Gilead sia.
24 Baa kalan nia, Maromak natadu aan baa
Laban iha me'i na'ak, "Laban! Kalo o dale
mo Yakob, daka ibun di'a-di'ak."
25 Kalan nia, Yakob nariik batane iha foho
Gilead sia. Laban sia moos nariik batane la
dook nosi nia.
26 Baa awan, Laban mai nasoru Yakob nodi
katak na'ak, "Yakob! Tan saa o malai no-
nook modi ha'ukaan oan feto sia? Hanesan
o modi ema mak o kohi mola iha hatuda
laran. 27 O malai no-nook, o la tami ha'u
tenik! Kalo o katak di'a-di'ak ha'u, nanis
ha'u kalo dahur, kala'o emi kodi likurai no
bareka, foin emi la'o! 28 Okaan salan ida
tenik, o la foo leet baa ha'u kde'i ha'ukaan
oan no bein oan sia. Okaan hahalok ne'e,

beik liu resik! [29] Ha'u atu kasusar o, bele
basuk! Mais hori kalan, Maromak mak
okaan ama lo'u-sudur baa, de'an ha'u na'ak,
kalo ha'u kdale ko o, ha'u kmusti daka ibun
di'a-di'ak. [30] Ha'u katene o la'o ne'e tan
o makara fila mikar! Mais, tan saa o sei
mana'o modi tenik ha'ukaan ai'oi lulik sia?"
[31] Yakob nataa na'ak, "Tua na'i keta de'an
ha'u! Ha'u kla'o no-nook, tan ha'u kata'uk
keta arumak tua na'i natoos oan ne'e sia,
hotu nunabee?" [32] Yakob dale nunia, mais
nia du'uk la natene feen Rahel nana'o nodi
ai'oik nia sia. Hotu, nia dale tenik na'ak,
"Tua na'i! Lia ai'oi lulik nia, buka baa!
Kalo o metan, taa ukun mate baa ema mak
nodi. Sobu karin hotu-hotu dei! Kalo
ama na'i metan sasoin seluk sia moos, mola
mikar. Nebee, ema ne'e sia hotu-hotu dadi
saksiin."
[33] Hotu, Laban baa buka ai'oik nia sia
iha ida-idak batanen. Uluk fohon, Yakob
niakaan. Hotu, Lea niakaan. Liu baa, ata
feto rua siakaan. Mais, nia la netan ai'oik
nia sia. Ikus basuk, nia tama baa Rahel
batanen. [34] Mais, Rahel rai subar ai'oik nia
sia iha kusin kuda unta ohak. Hotu, nia tuur
natoos. Laban buka nasirin Rahel batanen,
mais la netan.
[35] Oras nia Rahel dale baa aman na'ak,
"Ama keta kanarak. Ha'u la kbele kariik,
tan ha'u ko'i kasoru fulan." Laban buka
baa-mai, mais la netan.
[36] Hotu, Yakob nawan sa'e. Nia dale
maka'as baa Laban na'ak, "Ha'u kalo aat
saa ti'an baa tua na'i, to'o te'ur tuir ha'u
hanesan ema aat! [37] Tua na'i sobu karin
naha sia ti'an! Hotu, hetan saa? Kalo hetan
saa, rai baa oin ne'e, nebee ita hotu-hotu
haree! Nebee ema ne'e sia bele nakotu, see
niakaan! [38] Tinan rua nulu ti'an, ha'u kser-
wisu bodik tua na'i. Oras ha'u kdaka tua
na'i niakaan bibi no karau sia, la noo matan
ida mak lonus. Matan ida moos, ha'u la kaa
kola. [39] Kalo asu fuik no'o tua na'i bibin,
ha'u la kasara baa tua na'i. Mais ha'u mak
selu du'uk. Tenik, kalo ema nana'o tua na'i
bibin, tua na'i naruka ha'u mak selu, masik
ha'u la sala! [40] Oras loro makas, loro tunu
nawai ha'u. Baa kalan, ha'u kiki tan malirin.
Masik ha'u kakati moos, ha'u kdaka tua na'i
bibin sia loron-kalan. [41] Tinan rua nulu nia,
tebes! Ha'u kserwisu tinan sanulu resin
haat, nebee ha'u ketan tua na'i oan feto
sia! Hotu kserwisu tenik tinan neen, nebee
ha'u ketan bibi sia! Ha'u kserwisu kleur
nunia, mais tua na'i seluk nakdiuk ha'ukaan
saseban sia, to'o dala sanulu. [42] Mais ha'u
ksotir tan Maromak mak Bei Abraham no
Ama Isak lo'u-sudur baa. Kalo Maromak
la daka ha'u, nanis tua na'i naruka ema
nabu'a fila ha'u, la'o kodi liman mamuk.
Mais Maromak la taka matan baa ha'ukaan
susar. Nia naree ha'ukaan serwisu hotu-
hotu. Etuk hori fonin, Nia mai naruka tua
na'i daka ibun."

Yakob no Laban namate menon

[43] Rona Yakob dale nunia, Laban dale
na'ak, "Nune'e! Feto na'in rua nia,
ha'ukaan oan. Oan mak sia nahoris moos
ha'ukaan bein oan sia. Bibi no karau hotu-
hotu ne'e moos, ha'ukaan. Sa-saa hotu-
hotu mak o maree iha ne'e, nanis ha'ukaan!
Mais, ha'u la kbele katoos. [44] Di'ak liu, ita
rua hamate menon, nebee ita moris tuir
mamenon nia."
[45] Hotu, Yakob foti nola fatuk boot ida,
taman nariik fatuk nia atu nalo tadak. [46] Nia
moos naruka niakaan ema sia libur fatuk
nodi butuk. Hotu, Yakob no Laban sia hotu-
hotu tuur atu nalo lahan nodi naa iha nia.
[47] Laban tau naran baa fatuk butuk nia nodi
lia Aram na'ak *Yegar Sahaduta* (lia isin na'ak
'fatuk saksiin'). Yakob moos foo naran nodi
lia Ibrani na'ak *Galeed* (lia ne'e moos na'ak
'fatuk saksiin').
[48] Hotu, Laban katak na'ak, "Fatuk butuk
ne'e, dadi saksiin bodik ita rua." (Tan lia
nia, ema nanaran fatin nia na'ak Galeed.)
[49] Laban moos katak na'ak, "Nanis MARO-
MAK du'uk mak daka ita rua, nebee masik
ita rua dook malu, ita keta hakur mamenon
ne'e." Etuk, nia moos nanaran fatin nia,
Mispa (tan lia fuan *mispa* ne'e, lian hanesan
lia fuan na'ak 'daka fatin aas'). [50] Hotu
Laban dale tenik na'ak, "Kalo o malo aat
mo ha'ukaan oan sia, lale o mola tenik feto,
ha'u la katene. Mais manoin! Maromak
mak dadi saksiin baa o mo ha'u. [51-52] Maree
kokon fatuk hariik no fatuk butuk ne'e.
Fatuk ne'e sia dadi kladik. O la bele makur
liu fatuk ne'e sia, modi malo aat baa ha'u.
Ha'u moos la bele kakur liu fatuk ne'e sia,
kodi kalo aat baa o. [53] Ita rua hamate menon
ne'e, hodi itakaan bei siakaan Maromak,
mak okaan bei Abraham no ha'ukaan bei
Nahor lo'u-sudur baa. Maromak du'uk mak
dadi makotu lia bodik ita."

Hodi nunia, Yakob moos tuir narai aan
nodi Maromak naran, mak niakaan aman
Isak lo'u-sudur baa.

[54] Hotu, Yakob nalo sera baa Maromak iha
foho nia leten. Nia moos bolu ema hotu-
hotu iha nia sia atu mai naa bele-bele, nodi
daka to'o seisawan.

55 Seisawan oan, Laban nako'ak de'i oan
no bein oan sia hotu-hotu. Nia naloon foo
matak-malirin baa sia. Hotu, nia fila nikar.

32

Yakob nata'uk nasoru maun Esau

1 Laban fila nikar ti'an, Yakob sia moos
la'o liu. Hotu, Maromak Niakaan mak-
bukar lale'an sia mai nasoru nia. 2 Naree
sia nunia, Yakob dale na'ak, "Fatin ne'e,
nanis Maromak hanawa fatin!" Tan baa nia,
Yakob nanaran fatin nia, Mahanaim (tan
mahanaim lia isin na'ak 'hanawa fatin rua').
3 Hotu, Yakob naruka niakaan klosan
na'in hira, baa uluk rai Edom (ne'e mak rai
Seir), nebee katak baa maun Esau na'ak nia
atu mai. 4 Yakob katak baa klosan sia na'ak,
"Emi baa katak baa ha'ukaan maun Esau
nune'e: 'Ama boot Esau! Ama boot atan, ali
Yakob, solok tabe hakneter wa'in lo-loos.
Nahuu hori la'o uluk nia, to'o oras ne'e,
ama boot atan ne'e, tuur iha tua na'i Laban
uman. 5 Oras ne'e, ama boot atan ne'e,
noo karau baka, kuda keledai, bibi, bibi
malae, ata feto no ata mane. Nia solok ami
ne'e mai uluk, katak ama boot nosi niakaan
mamain. Nia naloon, nebee ama boot simu
ami nodi liman rua.'" Yakob naruka nunia,
klosan sia moos baa.
6 Klosan sia nasoru Esau ti'an, sia fila
nikar, nasara baa Yakob na'ak, "Ami ha-
soru ti'an ama maun, Esau. Oras ne'e, nia
la'o mai nasoru ama nodi mane na'in atus
haat."
7 Rona nola nunia, Yakob neon kiki, tan
nia nata'uk tebes. Nia fa'e niakaan ema no
karau no bibi sia hotu-hotu, nalo baa lolok
rua. 8 Nia naneo na'ak, "Kalo Esau mai, hotu
nalatu ema lolok uluk, lolok ikus bele nalai
sori aan."
9 Yakob moos namulak na'ak, "Maromak,
mak ha'ukaan bei Abraham no ama Isak
lo'u-sudur baa. Rona ha'u lai! Hori hi-
rak nia, Maromak naruka ha'u kmai kikar
ha'ukaan familin sia iha rai ne'e. MARO-
MAK mak namate menon ti'an na'ak, Maro-
mak mak atu babilan nalo di'ak hotu-hotu.
10 Ha'u la kfatan simu Maromak dadomin
mak la natuka! Uluk, oras ha'u kakur mota
Yordan ne'e, kodi kno'an dei. Mais, oras
ne'e ha'u kmai kikar, kodi ema no karau
no bibi lolok rua. 11 Ha'u kata'uk arumak
mau Esau mai no'o ami. Tan lia nia, ha'u
kakro'an, nebee Na'i Maromak sori ha'u
ko ha'ukaan feen-oan hotu-hotu, bele hak-
bois hosi mau Esau. 12 Na'i Maromak mak
namate menon na'ak, atu natuun matak-
malirin wa'in baa ha'u, nodi nalo ha'ukaan
husar-binan bea tu'an, hanesan raihenek
iha tasi tehen mak ema la bele sura nola."
13 Namulak notu, Yakob toba iha nia. Baa
awan, nia nadi'a bibi no karau sia atu foo
baa maun. 14 Nia boi nola bibi inan matan
atus rua, bibi aman matan rua nulu, bibi
malae inan matan atus rua, bibi malae
aman matan rua nulu, 15 kuda unta matan
tolu nulu no oan sei susu, karau baka
inan matan haat nulu, karau baka aman
matan sanulu, kuda keledai inan matan rua
nulu no kuda keledai aman matan sanulu.
16 Hotu, nia fa'e oik ida, lolok ida. Hotu, nalo
lolok ida noo makbalin du'uk. Nia katak baa
makbalin sia na'ak, "Emi la'o uluk. Ha'u
ktuir kosi kotuk! Mais musti daka, nebee
lolok ida dook netik nosi lolok ida seluk."
17 Hotu, Yakob naruka makbalin lolok
uluk na'ak, "Kalo ha'ukaan maun Esau na-
soru emi, hotu nusu na'ak, 'Emi atu baa
nabee? Emi ne'e see klosan? Bibi no karau
ne'e sia see niakaan?' 18 emi musti hataa
ha'ak, 'Bibi no karau ne'e sia, ama boot
atan Yakob niakaan! Nia solok baa maun,
ama boot Esau. Mais, nia du'uk sei ikus.'"
19-20 Yakob moos naruka baa makbalin hotu-
hotu nosi lolok seluk sia na'ak, "Kalo emi
hasoru mau Esau, latan bibi no karau ne'e
sia baa nia, hotu katak ha'ak, ha'u ksei iha
ikus." Yakob naruka nunia, tan nia nanoin,
kalo nia latan bibi no karau nia sia hotu-
hotu baa Esau, Esau laran bele malirin no
nia. 21 Tan lia nia, nia solok uluk bibi no
karau nia sia baa. Mais kalan nia, nia sei iha
Mahanaim.

Yakob nakte'ur no Maromak

22 Baa kalan nia, Yakob nadeer, babilan
feen kawa'ik rua, feen ki'ik rua, no oan
na'in sanulu resin ida, atu nakur mota
Yabok balu. 23 To'o balu baa, Yakob moos
solok niakaan sasoin hotu-hotu baa.
24 Nunia hotu, Yakob mesan sei iha nia.
Hotu, mane ida mai nakte'ur no nia, to'o
kre'is loro sa'e. 25 Mane nia noran atu monu,
nia moos tuku Yakob kidan fukun, to'o ruin
naklosu sai nosi tuur fatin. 26 Hotu, mane
nia dale na'ak, "Mabusik ha'u, tan loro atu
sa'e ona."
Mais Yakob nataa na'ak, "Matuun matak-
malirin baa ha'u lai, foin kabusik o!"
27 Hotu, mane nia nusu na'ak, "O naran
see?"
Nia nataa na'ak, "Yakob."
28 Hotu, mane nia na'ak, "Okaan naran
lahoos Yakob tenik! Nahuu baa oras ne'e,

ema atu bolu o *Isra'el*, tan o makte'ur ti'an
sakar ema raiklaran no sakar Maromak,
to'o o modi sia." (Naran *Isra-el* ne'e na'ak
'nia mak nakte'ur no Maromak'.)
[29] Hotu, Yakob moos nusu na'ak, "O naran
see?"
Mais, mane nia nataa na'ak, "O musu
ha'ukaan naran atu malo saa?" Hotu, nia
natuun matak-malirin baa Yakob iha nia.
[30] Nunia hotu, Yakob dale na'ak, "Ha'u ka-
ree besik Maromak oin ti'an, mais ha'u ksei
moris." Tan baa nia, Yakob nanaran fatin
nia na'ak, *Peniel*. Lia isin na'ak, 'Maromak
Oin'.
[31] Loro sa'e ti'an, foin Yakob la'o nela
fatin nia. Mais nia la'o la di'ak, tan kidan
fukun naksala. [32] Tan baa nia, to'o oras ne'e,
ema Isra'el sia la naa na'an kidan fukun,
tan Maromak ta'e naksala bei Yakob kidan
fukun baa oras nia.

33

Yakob nasoru nikar maun Esau

[1] Loron nia, Yakob naree Esau lolok mai
no niakaan ema na'in atus haat. Hotu,
Yakob fa'e oan sia, foo baa inan ida-idak.
[2] Nahulin feen ki'ik rua no oan sia la'o iha
oin. Foin, Lea no oan sia. Hotu, Rahel no
oan Yusuf ikus basuk. [3] Yakob la'o iha oin
basuk. Kre'is baa maun, nia nakni'a nodi
sudur isin hitu.
[4] Naree alin, Esau moos nalai baa nasoru.
Hotu nako'ak de'i nia. Sia rua moos tanis.
[5] Esau moos nusu na'ak, "Feto no oan ne'e
sia hotu-hotu, see?"
Yakob nataa na'ak, "Sia ne'e, mak Maro-
mak foo baa mau atan, ha'u ne'e."
[6] Hotu, Yakob feen ki'ik sia no oan sia, mai
sudur baa Esau. [7] Hotu, Lea no oan sia mai
sudur baa Esau. Ikus basuk, Yusuf no inan
Rahel, mai sudur baa.
[8] Hotu, Esau nusu na'ak "Bibi no karau
mak o solok ohin nia, atu halo baa saa?"
Yakob nataa na'ak, "Nune'e mau! Ha'u
kfoo baa mau, nebee mau simu ami nodi
laran maluak."
[9] Mais Esau dale na'ak, "Ali Yakob!
Ha'ukaan sasoin moos wa'in. Lalika foo
tenik sa-saa baa ha'u."
[10] Yakob nataa na'ak, "Keta nunia, mau!
Mau musti simu, atu dadi baa tadak na'ak
mau simu ha'u nodi liman rua. Tan oras
ha'u karee mau nanasa ohin nia, hanesan
ha'u karee Maromak mak nanasa no h'au.
[11] Dadi, ha'u kusu no kakneter, nebee mau
simu buat mak la no folin ne'e sia. Maro-
mak di'ak liu resik baa ha'u ti'an. Nia foo
sa-saa hotu-hotu, mak ha'u kbuka." Yakob
namaus Esau nohuun nunia, to'o Esau moos
simu.
[12] Hotu Esau na'ak, "Kalo nunia, hadi'a
aan la'o ona! Ha'u ko kela emi baa."
[13] Mais Yakob nataa na'ak, "Lalika mau!
Mau na'in naree baa! Oan sia sei ki'ik, la
bele la'o lai-lais. Bibi no karau mak foin
nahoa sia moos wa'in. Kalo seten sia la'o
lai-lais, loron ida dei sia bele mate mohu.
[14] Di'ak liu, mau sia uluk ona. Ami tuir nai-
naik. Ami to'o ti'an, foin ha'u kmai karee
mau iha Seir."
[15] Rona Yakob dale nunia, Esau katak
na'ak, "Kalo nunia, ha'u kela klosan balu
atu no nela emi baa."
Mais Yakob nataa na'ak, "Mau lalika
hakole aan! Surak mau simu ha'u dei, to'o
ti'an."
[16] Rona nunia, Esau la'o nela sia, fila baa
Seir. [17] Mais Yakob la baa Seir. Nia baa fatin
ida seluk, naran Sukot. Iha nebaa, nia nariik
uma hein heik nodi nalo lalu'an bodik bibi
no karau sia. Tan nia nariik uma hein heik
iha nia, ema nanaran fatin nia na'ak *Sukot*.
(Naran *sukot* lia isin na'ak 'uma hein heik'.)
[18] Nosi ikus, Yakob sia moos lori baa leo
Sikem iha rai Kana'an. Hodi nunia, sia la'o
no dame nosi Padan-Aram to'o Kana'an.
Hotu, sia nariik batane kre'is baa leo Sikem.
[19] Rai mak Yakob nariik batane fatik nia, nia
sosa nola nosi Hemor, mak Sikem aman.
Nia selu kotu nodi osan murak tomak atus
ida. [20] Nia moos nada fatuk, nalo taroman
iha nia. Hotu, nia nanaran fatin nia, *El-
Elohe-Isra'el*. Lia isin na'ak 'Maromak mak
Isra'el lo'u-sudur baa'.

34

Sikem nalo lia kfo'er no Yakob oan feto Dina

[1] Baa oras nia, Yakob no Lea oan feto
Dina, boot ti'an. Dala ida, Dina baa nasoru
mamaluk feto sia iha rai nia. [2] Rai nia na'in,
naran Hemor. Hemor nia, nosi ema hunun
Hewi. Niakaan oan mane, naran Sikem.
Oras Sikem naree Dina, nia lemas nola, nalo
lia kfo'er no nia. [3] Sikem neon monu baa
Dina to'o nakara basuk. Nia dale namaus
Dina, nebee simu nia. [4] Nia moos katak baa
aman na'ak, "Ama! Tulun tama musu Dina,
nebee kalo baa ha'ukaan feen."
[5] La kleur, Yakob rona na'ak ema nalo lia
kfo'er no oan feto. Nia no-nook dei, tan oan
mane sia sei daka bibi iha hae molik. Nia sei
nein sia fila mai.
[6] Baa oras nia moos, Sikem no aman
Hemor mai nasoru Yakob atu tama nusu

Dina. 7 Oras sia sei dale, Yakob oan sia fila
mai. Sia rona Sikem nalo lia kfo'er ti'an no
siakaan feton, sia laran moras nodi krakat
na'ak, "Lia nune'e la bele kona baa Yakob
familin! Ita la bele simu ema hahalok aat
nune'e."
8 Mais Hemor namaus tenik Yakob no oan
sia na'ak, "Maluk Yakob! Ha'ukaan oan
Sikem beer tebe-tebes baa maluk oan feto.
Dadi, ha'u kusu nebee foo leet baa ha'ukaan
oan nola nia. 9 Kalo bele, itakaan oan sia
nola malu. Emikaan oan mane sia nola
amikaan oan feto sia! Amikaan oan mane
sia nola emikaan oan feto sia. 10 Nebee emi
tuur ho ami iha ne'e. Emi na'in boi du'uk,
hakara tuur iha nabee dei. Hotu, emi bele
buka moris hodi hetan sasoin iha nia."
11-12 Hotu, Sikem dale no Dina aman no
maun sia na'ak, "Emi hakara saa dei, ha'u
ktuir. Emi tate osan taka odamatan no husu
folin hira moos, ha'u kselu. Surak emi foo
leet baa ha'u kola Dina."
13 Yakob oan mane sia hirus tan Sikem
nalo lia kfo'er no siakaan feton Dina ti'an.
Hotu, sia nataa asufanu baa Sikem no aman
Hemor 14 na'ak, "Ami la bele latan amikaan
feton baa ema mak la namane aan! Lia nia
namoe ami! 15 Mais, dalan sasain nune'e:
emikaan mane hotu-hotu, ki'ik-boot, musti
hamane aan nu'u ami. 16 Kalo emi halo
nunia ti'an, foin ita bele hola malu. Ami
moos bele tuur hamutuk ho emi, nebee ita
dadi ema klubun ida. 17 Mais kalo emi la tuir
amikaan hakara ne'e hodi la hamane aan,
ami hola hikar amikaan feton, hotu ami la'o
sai hosi rai ne'e."
18 Rona nola nunia, Hemor no Sikem
moos simu. 19 Sikem la terus nein ona, tan
nia beer Dina liu resik ti'an. Ema iha rai
nia moos, nakneter Sikem. 20 Dadi, Hemor
no Sikem baa kedan hakotu lia fatin iha
leo odamatan nanokar. Sia ko'a kabuar
lia no ema hotu-hotu iha rai nia nodi dale
na'ak, 21 "Mamaluk sia hotu-hotu! Ema
Isra'el ne'e sia nakara moris dame no ita.
Dadi habusik sia nein namutuk no ita iha
ne'e. Rai ne'e luan bodik ita hotu-hotu.
Ita bele hola siakaan oan feto. Sia moos
bele nola itakaan oan feto. 22 Mais sia nusu
loos lia ki'ik oan ida nosi ita. Ne'e, mak
ita mane hotu-hotu musti hamane aan nu'u
sia. 23 Kalo ita hamutuk ti'an, nanis siakaan
bibi no karau no sasoin hotu-hotu bele dadi
baa itakaan. Di'ak liu ita simu siakaan
hakaran. Ita hotu-hotu hamane aan bele-
bele! Hakara ka?"
24 Rona nola nunia, ema hotu-hotu mak
libur malu iha nia, nakara tuir Hemor no
Sikem. Mane sia hotu-hotu iha rai nia moos
namane aan bele-bele.
25 Baa wainrua, oras mane hotu-hotu sei
moras tan namane aan, Dina naan Simeon
no Lewi losu surik naruk. Sia tama no-nook
baa kota laran, no'o mane hotu-hotu. 26 Sia
moos no'o Hemor no Sikem. Hotu, sia dada
nodi fila Dina sai nosi Sikem uman.
27 Hotu, Yakob oan mane rumak sia tama
nadau nola sasoin hotu-hotu iha nia. Sia
kanarak, tan ema nalo lia kfo'er no siakaan
feton. 28 Sia nadau nola ema naha uma laran
hotu-hotu, nodi nala'o nola bibi no karau
hotu-hotu iha hae molik. 29 Sia moos nodi
feto hotu-hotu no oan sia, no nadau nola
naha folin todan hotu-hotu.
30 Oras Yakob natene nola, nia de'an
Simeon no Lewi na'ak, "Emi beik saa ti'an?
Emi hasusar ha'u dei! Nanis ema Kana'an,
ema Peris no ema hotu-hotu iha rai ne'e atu
hirus ita. Sia wa'in liu ita. Kalo sia nababu
ita, ita dodok welon."
31 Mais sia nataa nodi krakat na'ak, "Ama!
La kona basuk ami habusik sia nalo amikaan
feton nu'u feto aat!"

35

Yakob sia nalai baa Betel

1 Hotu, Maromak katak baa Yakob na'ak,
"Ha'u ne'e, Maromak mak natadu aan baa
o, baa oras o malai mosi okaan maun Esau.
Oras ne'e, lori baa Betel ona. To'o nebaa,
mariik taroman bodik Ha'u. Hotu, tuur iha
nia."
2-3 Tan lia nia, Yakob katak baa niakaan
ema uma laran sia na'ak, "Oras ne'e, ita lori
baa Betel. Uluk, oras ha'u iha susar laran,
Maromak tulun ha'u iha nia. Ha'u kakara
kariik taroman ida iha nia. Tan baa nia, emi
musti soe emikaan ai'oi lulik sia hotu-hotu.
Hamoos isin lolon, foin seluk tais, tan ita
atu lo'u-sudur baa Maromak." 4 Rona nola
nunia, Yakob ema uma laran sia moos latan
kedan siakaan ai'oi lulik no karabu sia hotu-
hotu.* Hotu, Yakob nakoi naha nia sia iha ai
huun boot ida ohak kre'is leo Sikem. 5 Oras
Yakob sia la'o lolok nosi Sikem, Maromak
nalo nata'uk ema iha rai nia, to'o sia la
naksakar aan nalo aat baa Yakob sia.
6 Hodi nunia, Yakob no niakaan ema sia,
la'o no dame to'o leo Betel (mak uluk naran
'Lus') iha rai Kana'an. 7 To'o nia, Yakob
nariik taroman. Nia nanaran fatin nia *El
Betel*, tan lia isin na'ak, 'Maromak iha Betel'.

* 35:4 Yakob naruka soe siakaan karabu, tan noo ilas ai'oi lulik iha karabu nia sia.

Uluk Maromak natadu aan baa Yakob iha
nia, baa oras nia nalai nosi maun.
8 Kre'is leo Betel, no ai huun boot ida
naran *Alon Bakut*. Lia isin na'ak, 'ai tanis
hade'un aan'. Ai naran nunia, tan Ribka
inan haliku naran Debora, mate, hotu sia
nakoi nia iha ai nia ohak.
9 Yakob fila nikar nosi Padan-Aram,
Maromak natadu aan tenik nodi natuun
matak-malirin baa nia 10 na'ak, "Nahuu baa
oras ne'e, okaan naran lahoos Yakob tenik.
Ha'u ktau naran foun baa o ka'ak, Isra'el.†
11 Ha'u ne'e, Maromak mak Beran Kaliuk.
O atu metan husar-binan wa'in lear! Ema
klubun sia atu mosu mai nosi okaan husar-
binan. O moos mahoris na'in lear. 12 Rai
mak Ha'u klatan baa okaan bei Abraham no
okaan aman Isak nia, oras ne'e Ha'u klatan
baa o mo okaan husar-binan sia."
13-14 Rona notu nunia, Yakob nariik fatuk
ida iha fatin nia, dadi tadak ida, nebee nodi
nanoin Maromak mamenon. Nia fui kedan
anggor ween no mina morin iha fatuk
nia leten, nodi lo'u-sudur baa Maromak.
15 Yakob nanaran fatin nia, Betel.

Yakob feen Rahel mate nahoris

16 Hotu, Yakob sia la'o nela Betel. Oras nia
Rahel ko'us. Oras sia sei dook nosi leo Efrata
(mak oras ne'e, ema temi na'ak Betlehem),
Rahel loron nahoris moos to'o mai. Mais
nia nahoris susar, 17 to'o makaer mii katak
baa nia na'ak, "Ina Rahel! Makbiit neon!
Ina netan oan mane ida tenik!" 18 Masik
Rahel nawan kre'is atu kotu moos, nia sei
tau nela naran baa oa nia na'ak, Ben-Oni
(tan *ben-oni* lia isin na'ak 'oa susar'). Hotu,
nawan moos kotu. Mais Yakob nanaran oan
nia, Benyamin (tan *benyamin* lia isin na'ak
'oa liman kwana').
19 Hotu, sia nakoi Rahel iha dalan tehen
baa Efrata (mak oras ne'e, ema temi na'ak
Betlehem). 20 Nakoi ti'an, Yakob nariik fatuk
rate ida iha nia. To'o oras ne'e moos, Rahel
niakaan fatuk rate nia sei nafati.

Yakob oan sia

21 Nunia hotu, Yakob‡ lori baa-mai bei-
beik. Dala ida, nia nariik batane iha tetu
Eder sorin. 22 Oras sia nein iha nia, Ruben
toba no aman feen ki'ik, Bilha. Yakob moos
natene nola lia nia.
Yakob oan mane sia, na'in sanulu resin
rua.
23 Lea oan sia, Ruben (mak Yakob oan ulun),
Simeon, Lewi, Yahuda, Isaskar no Sebulon.
24 Rahel oan sia, Yusuf no Benyamin.
25 Rahel ata feto Bilha oan sia, Dan no Naf-
tali.
26 Hotu, Lea ata feto Silpa oan sia, Gad no
Aser.
Yakob netan oan nia sia iha Padan-Aram.

Yakob aman Isak mate

27 Hotu, Yakob baa naree aman Isak iha
Mamre, kre'is baa kota Kiriat Arba (mak
oras ne'e naran Hebron). Uluk, niakaan bei
Abraham moos nein iha nia. 28-29 Isak moris
to'o otas tinan atus ida walu nulu, foin
mate. Hotu, niakaan oan Esau no Yakob
nakoi nia.

36

Esau husar-binan sia

1 Ne'e mak Esau husar-binan sia. Esau
niakaan naran seluk, Edom. 2 Nia nola feto
Kana'an na'in rua nalo baa feen. Feto ida,
naran Ada. Ada nia, ema Het ida naran Elon
oan. Esau feen ida tenik, ema Hewi, naran
Oholibama. Oholibama aman, naran Anah.
Bein, naran Sibeon. 3 Esau moos nola noo
Ismael oan feto ida, naran Basmat. Basmat
maun, naran Nebayot.
4 Esau feen Ada nahoris Elifas. Basmat
nahoris Rehuel. 5 Oholibama nahoris Yeus,
Yalam no Kora. Esau feen sia nahoris oan
ne'e sia hotu-hotu iha rai Kana'an.
6 Dala ida, Esau lori baa rai seluk, dook
nosi Yakob. Nodi feen-oan, ema serwisu,
bibi no karau no naha hotu-hotu. 7 Esau sasa
aan nosi Yakob, tan bibi no karau no sasoin
seluk sia wa'in liu resik to'o sia moris seti
malu iha rai nia. 8 Tan lia nia, Esau (mak
Edom), baa tuur iha rai foho iha Seir.
9 Ne'e, Esau husar-binan, mak ema temi
na'ak, 'ema Edom'. Sia tuur iha rai foho iha
Seir.
10-13 Esau feen Ada nahoris oan mane ida,
naran Elifas. Elifas netan oan mane na'in
lima mak: Teman, Omar, Sefo, Gatam no
Kenas. Elifas feen ki'ik, naran Timna. Nia
nahoris oan mane ida naran Amalek.
Esau feen Basmat nahoris oan mane ida
naran Rehuel. Hotu, Rehuel netan oan
mane na'in haat mak: Nahat, Sera, Syama
no Misa.
14 Esau feen Oholibama, Anah oan, mak
Sibeon oa bein nia. Nahoris oan mane na'in
tolu, mak: Yeus, Yalam no Kora.
15-16 Esau oan no bein oan sia sasa fa'e malu,
dadi ema hunun wa'in, ida-idak no du'uk

† 35:10 Naran 'Isra'el' ne'e na'ak, 'nakte'ur no Maromak'. Naran 'Isra'el' nia, Yakob naran seluk.

‡ 35:21 Hakerek Moon lia Ibrani na'ak, 'Isra'el' iha ne'e.

fukun. Esau oan ulun, Elifas oan sia, dadi
baa fukun Teman, fukun Omar, fukun Sefo,
fukun Kenas, fukun Kora, fukun Gatam no
fukun Amalek. Sia hotu-hotu nia, mak Esau
no feen Ada husar-binan.
17 Esau oan Rehuel oan sia, dadi fukun Na-
hat, fukun Sera, fukun Syama no fukun
Misa. Sia hotu-hotu nia, mak Esau no feen
Basmat husar-binan.
18 Esau no feen Oholibama oan sia, dadi
fukun Yeus, fukun Yalam no fukun Kora.
19 Ema hunun nia sia hotu-hotu, mak Esau
husar-binan.

Seir husar-binan

20-21 Iha fatin nia moos noo ema Hori ida,
naran Seir. Niakaan oan sia sasa fa'e malu,
dadi baa ema hunun wa'in, ida-idak no
du'uk fukun. Oan sia dadi baa fukun Lotan,
fukun Sobal, fukun Sibeon, fukun Anah,
fukun Dison, fukun Eser no fukun Disan.
22 Lotan oan sia mak Hori no Heman. (Lotan
feton mak Timna).
23 Sobal oan sia mak Alwan, Manahat, Ebal,
Sefo no Onam.
24 Sibeon oan sia mak Aya no Anah. Anah nia
mak netan nola wee matan manas iha rai-
henek raat, oras naliku aman kuda keledai
sia.
25-26 Anah oan feto mak Oholibama. No oan
mane mak Dison. Dison oan mak Hemdan,
Esban, Yitran no Keran.
27 Eser oan mak Bilhan, Sa'awan, no Akan.
28 Disan oan mak Us no Aran.
29-30 Fukun ema hunun Hori sia mak ne'e:
Lotan, Sobal, Sibeon, Anah, Dison, Eser no
Disan. Sia hotu-hotu nein iha rai Seir.

Rai Edom na'in sia

31 Rai Isra'el sei dauk no na'in, rai Edom
no na'in ti'an. Naran sia tuir malu, nune'e:
32 Sia foti Beor oan Bela, dadi na'in kota
Dinhaba.
33 Bela mate, Yobab seluk nia. Yobab aman,
naran Sera nosi leo Bosra.
34 Yobab mate, Husam seluk. Husam nia,
nosi ema Teman rain.
35 Husam mate, Hadad seluk. Hadad aman,
naran Bedad, nosi leo Awit. (Hadad ne'e,
mak natoba nola ema Midian, baa oras sia
natuda iha Moab).
36 Hadad mate, Samla seluk. Samla nia, nosi
leo Masreka.
37 Samla mate, Saul seluk. Saul nia, nosi leo
Rehobot iha mota di'in.
38 Saul mate, Ba'al-Hanan seluk. Ba'al-
Hanan aman, Akbor.
39 Ba'al-Hanan mate, Hadar seluk. Hadar
nia, nosi leo Pahu. Niakaan feen naran
Mehetabel. Mehetabel aman, naran Ma-
tret. Bein, naran Mesahab.
40-43 Fukun nosi Esau sia, mak ne'e: Timna,
Alwa, Yetet, Oholibama, Ela, Pinon, Kenas,
Teman, Mibsar, Magdiel no Iram. Sia ida-
idak nanaran rai, tuir siakaan naran du'uk.
Nunia dei, Esau husar-binan mak ema
Edom.

37

Yakob fila nikar baa rai Kana'an

1-2 Lia ne'e kona baa Yakob no niakaan
husar-binan sia. Hori hirak nia, Yakob
ne'e fila baa tuur iha rai Kana'an. Rai nia,
mak niakaan aman Isak tuur fatin hori uluk
kedan.

Yusuf no maun sia

(2b) Yakob oan mane ida nosi feen Rahel,
naran Yusuf. Yusuf otas tinan sanulu resin
hitu, sura loron nia no maun sia baa daka
bibi no bibi malae sia. Yusuf maun sia, mak
oan nosi Yakob feen ki'ik sia, mak Bilha no
Silpa. Yusuf ne'e nasa'e lia nanis baa aman,
tan maun siakaan hahalok.
3 Baa oras Yusuf moris, Yakob katuas
ti'an. Tan baa nia, Yakob dadobe Yusuf liu
nosi oan seluk sia. Dala ida Yakob nalo nola
faru klobor kabaas ida* bodik Yusuf. 4 Maun
sia naree siakaan aman dadobe Yusuf liu
resik, sia rai hirus no Yusuf, to'o sia la no'uk
dale di'a-di'ak tenik no nia.
5-7 Baa kalan ida, Yusuf me'i. Nia nadeer
mai, nia nalore me'i nia baa maun sia na'ak,
"Mau sia! Rona lai! Ha'u kme'i ka'ak
ita hotu-hotu ho'i kesi hare gandum iha
to'os laran. Ha'ukaan hare gandum mak
kesi ti'an, nariik lo-loos. Mais emikaan sia,
nariik satan nola no sudur baa ha'ukaan."
Rona nola nunia, maun sia hetak hirus nia.
8 Sia de'an Yusuf na'ak, "O maneo, o ne'e
na'in ka? O atu ukun ami ka?" Sia hirus
Yusuf liu resik, tan nia nalore me'i nia.
9 Baa kalan ida seluk, Yusuf me'i tenik.
Hotu, nia nalore baa maun sia na'ak, "Mau
sia! Ha'u kme'i tenik! Ha'u karee loro, no
fulan no fitun sanulu resin ida. Buat nia
sia hotu-hotu sudur baa ha'u." 10 Dale baa
maun sia ti'an, Yusuf baa katak lia me'i nia
baa aman. Mais aman de'an maka'as nia
na'ak, "Me'i saa mak nia! O maneo, ha'u

* 37:3 Iha Hakerek Moon lia Ibrani, faru klobor ne'e na'ak 'faru mahoo ilas kabaas oi-oik', lale, 'faru klobor kabaas.' Ne'e na'ak, faru naruk mahoo kelun naruk.

ko okaan inan no okaan maun-alin sia atu
mai de'i o ain ka? O ne'e, liu resik!" 11 Tan
lia nia, Yusuf maun sia hirus nia tebe-tebes.
Mais aman sura bei-beik me'i nia sia isin iha
neon laran.

Yusuf maun sia fa'an nia, dadi baa ata

12 Baa loron ida, Yusuf maun sia nala'o
aman niakaan bibi no bibi malae sia, to'o
kre'is leo Sikem. 13 La kleur falik, Yusuf
aman dale na'ak, "Yusuf! Okaan maun
sia naliku bibi no bibi malae sia kre'is baa
Sikem. O madi'a aan baa maree sia lai!"
Rona aman dale nunia, Yusuf nataa
na'ak, "Di'ak, ama!"
14 Loron hira siku, aman naruka Yusuf
na'ak, "Oras ne'e o baa maree okaan maun
sia no bibi no bibi malae sia. Maree sia hotu,
fila mai katak ha'u."
Rona nola nunia, Yusuf moos baa. Nia
la'o nosi rai Hebron, to'o leo Sikem. 15 To'o
nebaa, nia buka maun sia nasirin hae molik
iha nia. Hotu, nia nasoru ema ida. Ema nia
nusu na'ak, "O mo'i buka saa?"
16 Yusuf nataa na'ak, "Ha'u ko'i buka
ha'ukaan maun sia! Sia nodi bibi no bibi
malae sia, buka hae kre'is iha ne'e. Ama
naree sia ka?"
17 Hotu, ema nia katak na'ak, "Sia la iha
ne'e ti'an! Ha'u krona sia katak na'ak sia atu
baa kre'is leo Dotan."
Rona nola nunia, Yusuf baa tuir maun sia
iha Dotan. Sei dook, nia naree maun sia
ti'an. 18 Maun sia moos naree nola Yusuf
ti'an. Hotu, sia kabuar lia fuan atu no'o nia.
19 Sia katak baa malu na'ak, "Mana lai! Me'i
ulun mai ti'an! 20 Mai ita ho'o nia ona! Ho'o
ti'an, ita soe baa wee knuuk aat nia laran!
Hotu, ita katak baa ama ha'ak, asu fuik folan
nola nia ti'an! Foin ita haree, me'i nia sia
nunabee!"
21 Rona nola nunia, Yusuf maun Ruben
buka dalan sori Yusuf. Nia katak baa alin
sia na'ak, "Ita keta ho'o nia! 22 Di'ak liu, ita
soe nia baa wee knuuk aat nia, nebee nia
na'in mate! Surak, ita keta haduar raan!
Fatin ne'e mamuk. Ema nanis la natene!"
Maun Ruben dale nunia, tan nia nakara sori
no-nook Yusuf nodi naruka fila nikar baa
aman.
23 Yusuf to'o siakaan oin ti'an, maun sia
kaer nola nia, nodi kolu nasai faru kabaas
nia. 24 Hotu, sia dada sarat Yusuf, natama
baa wee knuuk aat nia.
25 Hotu, sia moos fila baa naa. Baa oras
sia sei no'i naa, teki-tekis sia naree ema
lolok ida moos mai. Ema lolok nia siakaan
kuda unta, tula naha, nu'u ai raan morin, ai
babudun sia, no aitahan oi-oik, atu nodi baa
fa'an. Ema lolok nia, ema Ismael mak mai
nosi leo Gilead. Sia la'o dalan dook tebes,
baa rai Mesir.
26 Naree nunia, Yahuda katak baa maun-
alin sia na'ak, "Di'ak liu, nune'e dei! Ita
keta ho'o nia! Ita hetan sotir saa? Masik
nunabee moos, ita la bele subar niakaan
raan! 27 Di'ak liu, ita fa'an nia baa ema
Ismael nia sia! Masik ita halo oin nunabee
baa nia moos, nia ne'e itakaan alin susu!
Tan baa nia, ita la bele hahoras nia!" Rona
Yahuda dale nunia, sia moos simu.
28 Baa oras ema makfa'an sa-saa nia sia
atu la'o liu,† Yusuf maun sia dada nasa'e
nia nosi wee knuuk nia. Sia moos fa'an nia
baa ema Ismael nia sia nodi nola folin osan
murak tomak rua nulu.‡ Hotu, ema Ismael
sia nola Yusuf, nodi baa rai Mesir.
29 Baa oras sia fa'an Yusuf, maun Ruben
la natene. Nia fila baa wee knuuk nia, nia
sarebak tebe-tebes, tan la naree Yusuf ti'an.
Nia lees karin niakaan tais, tan noran susar
basuk. 30 Hotu nia fila baa alin sia, nodi dale
na'ak, "Adeei! Oa nia la iha wee knuuk nia
ti'an! Oras ne'e, ha'u atu kalo saa tenik?"
31 Hotu, sia sona no'o bibi matan ida. Sia
moos nola Yusuf farun kabaas nia, loban
baa bibi raan, 32 nodi baa siakaan aman
Yakob. Sia katak na'ak, "Ama! Ami hili hola
faru ne'e! Ama naree kokon! Arumak ne'e,
ali Yusuf farun!"
33 Naree nola faru nia, Yakob natene
kedan. Nia dale na'ak, "Adeei! Ne'e nanis
ha'ukaan oan farun. Asu fuik sira karin nia
ti'an! Adeei! Ha'ukaan oan mate ti'an!"
34 Yakob moos lees karin niakaan faru,
seluk nodi tais hene metan, tan nia susar
basuk. Nia tanis kleur tebes baa oan Yusuf.
35 Masik Yakob oan mane no feto hotu-
hotu mai namaus nia moos, la bele. Nia
dale na'ak, "Ha'u la kanawa tanis to'o ha'u
kmate, tan ha'u la kbele kalu'a oan ida
ne'e!" Yakob neon susar bei-beik, tan nia
nanoin oan Yusuf mak mate ti'an nia.

† 37:28 a: Hakerek Moon lia Ibrani wa'in na'ak 'ema nosi rai Midian'. Ema matenek Hakerek Moon balu na'ak, ema Midian no ema Ismael, ema hutun ida, mais naran se-seluk. Sia nia, Ismael husar-binan. Sia moris iha rai Midian. (Leno iha hakerek *Ema Makotu Lia* 8:22-24). Noo ema matenek balu tenik, ema Midian no ema Ismael nia, ema hutun rua, mais sia ema makfa'an naha hotu. ‡ 37:28 b: Ema matenek Hakerek Moon na'ak, baa oras nia, ema fa'an nanis ata nurak ida nodi folin osan murak tomak rua nulu. § 37:36 Ema matenek Hakerek Moon na'ak, ema makfa'an naha nia sia, 'ema Midian'.

36 Yakob sei noran susar nunia, ema mak
fa'an sa-saa nia sia§ to'o Mesir ti'an. Hotu,
sia fa'an Yusuf baa ema boot ida, naran
Potifar. Ema boot ne'e, na'i Mesir niakaan
daka rai ulun.

38

Yahuda no Tamar

1 Yahuda la'o nela niakaan maun-alin sia,
baa tuur namutuk no niakaan maluk ida
naran Hira iha leo Adulam. 2 Iha nia, no ema
katuas Kana'an ida, naran Syua. Yahuda
nakara Syua oan feto ida. Sia rua moos nola
malu. Hotu, sia netan oan mane na'in hira,
moris tuir malu. 3 Oan ulun, naran Er. 4 Oan
nomer rua, naran Onan. 5 Oan nomer tolu,
naran Syela. Syela sei dauk moris, Yahuda
sia lori ti'an baa fatin seluk, naran leo Kesib.
6 Oan ulun Er boot ti'an, Yahuda baa nusu
nola feto nurak ida naran Tamar, foo baa Er.
Hotu, sia rua nola malu. 7 Mais Er nia, aat liu
resik to'o Maromak natuun dinu, nalo nia
mate, la noo oan.
8 Hotu, Yahuda naruka oan nomer rua
na'ak, "Onan! Okaan maun mate ti'an, mais
la noo oan! Tuir ema matas siakaan adat,
oras ne'e o musti seluk okaan maun, mola
mikar niakaan feen Tamar! Nebee o foo
husar-binan bodik okaan maun!"
9 Onan natene nanis adat nia ti'an. Mais
nia la no'uk foo husar-binan bodik maun
Er. Tan baa nia, sura oras toba namutuk
no Tamar, Onan soe sai niakaan fini nebee
Tamar keta ko'us. 10 Onan niakaan hahalok
nia, nalo Maromak krakat basuk, to'o Maro-
mak natuun dinu, nalo nia mate.
11 Yahuda naree nola oan na'in rua mate
ti'an, nia nata'uk tan sia ida-idak nola
Tamar. Nia naneo na'ak, kalo oan ikun
Syela moos nola Tamar, keta-keta nia moos
mate tenik. Tan lia nia, Yahuda katak baa
uma na'in Tamar na'ak, "Uma na'in! Di'ak
liu o fila mikar baa okaan inan-aman dei
ona! Loron ikus, kalo ha'ukaan oan Syela
boot ti'an, foin o mai mikar nebee emi hola
malu." Rona nola nunia, Tamar moos fila
nikar baa inan-aman.
12 La kleur, Yahuda feen moos mate. Nia
namuka aan, to'o loron susar nia siku liu.*
Hotu ti'an, Nia bolu nola niakaan maluk
naran Hira, nebee sia rua baa leo Timna,
tan iha fatin nia, ema no'i teri bele-bele bibi
malae rahun atu fa'an.
13 Ema mak natene lia nia, katak baa
Tamar na'ak, "Okaan banin mane baa leo
Timna ti'an, atu tuir teri bibi malae rahun."
14 Baa oras nia, Yahuda oan ikun Syela
boot ona. Mais Tamar natene nanis na'ak,
banin mane la nakara sasudin nia no Syela.
Tan lia nia, Tamar na'in buka du'uk dalan
atu netan oan. Nia kolu niakaan tais
hene metan, seluk nodi tais kabaas ida.
Nia moos nodi tais oan taka ulun no sara
oin. Hotu, nia baa tuur iha leo Enaim
odamatan nanokar, kona besik baa dalan
baa leo Timna. 15 Baa oras Yahuda la'o tuir
odamatan nanokar nia, nia naree feto ida
iha nia. Nia naneo na'ak, arumak feto nia
feto aat, tan Tamar natudu ilas, nodi tais
kabaas, no taka tenik oin, 16 to'o Yahuda la
natene na'ak feto nia, niakaan uma na'in.
Hotu, nia nare'is aan baa feto nia, nodi nusu
na'ak, "Hoi! Kalo ha'u atu kola o, o musu
hira?"

Tamar nataa na'ak, "Loos o dei!"

17 Rona nola nunia, Yahuda taa kokon
folin na'ak, "Kalo ha'u kfoo bibi matan ida
baa o, o manoin nunabee?"

Tamar moos nataa na'ak, "Di'ak ama!
Surak latan uluk lai naha kakaer ida baa
ha'u. To'o wainhira ama solok bibi nia
mai."

18-19 Rona nola nunia, Yahuda nataa tenik
na'ak, "Ha'u kfoo naha kakaer saa baa o?"

Tamar nataa nikar na'ak, "Ama latan baa
ha'u, marak mahoo talin mak ama nahenu
nia, no ama kno'an." Rona nola nunia,
Yahuda moos latan naha nia sia baa Tamar.

Hotu, sia rua moos baa toba namutuk.
Hotu ti'an, Tamar fila kedan. To'o uma
ti'an, nia kolu tais kabaas no tais oan nia,
hotu natais nikar tais hene metan. Mais
Tamar ko'us ti'an.
20 La kleur falik, Yahuda nusu tulun baa
niakaan maluk naran Hira na'ak, "O tulun
modi bibi ne'e, foo baa feto aat mak iha
leo Enaim nebaa. Hotu musu mola mikar
ha'ukaan naha sia mak feto nia kaer ti'an."
Rona nola nunia, maluk Hira moos baa.
To'o nebaa ti'an, nia nusu nodi buka feto
nia baa-mai, mais la nasoru kois. 21 Nia
nusu baa ema iha nia sia na'ak, "Hoi! Emi
haree feto aat mak tuur nanis iha odamatan
nanokar ne'e ka lale? Oras ne'e, nia iha
nabee?"

Mais sia nataa na'ak, "Ama! Iha ne'e la
no feto aat!"

* 38:12 Tuir siakaan adat, kalo ema feen mate, nia tau tais susar. Nia la sai baa mai iha nabee dei. To'o fulan hira sia, foin hotu.

22 Tan baa nia, Hira fila nikar baa Yahuda.
Nia katak na'ak, "Ha'u la kasoru feto nia.
Ha'u kbuka tebe-tebes, mais ema iha nia sia
katak na'ak, iha fatin nia la no feto aat."
23 Rona nola nunia, Yahuda nataa na'ak,
"Habusik baa nia nola naha nia baa nia!
Surak ema keta namoe ita! Ha'u kakara selu
baa nia, mais la hasoru nia!"
24 Fulan tolu siku ti'an, no ema mai nasa'e
lia baa Yahuda na'ak, "Okaan uma na'in
Tamar nia, nalo aan nu'u feto aat ti'an. Oras
ne'e, ko'us ti'an!"
Rona nola nunia, Yahuda krakat tebe-
tebes. Nia naruka ema nia sia na'ak, "Baa
dada hodi feto nia mai! Musti sunu horis
nia!"
25 Hotu, ema nia sia baa atu dada nola
Tamar. Mais Tamar nalore marak no
kno'an nia. Nia naruka ema nia sia fila
katak baa banin na'ak, "Ama! Ita musti leno
kokon naha ne'e sia lai! Marak no kno'an
ne'e na'in mak nalo ha'u ko'us nune'e!"
26 Naree nola naha nia sia, Yahuda moos
natene kedan na'ak, naha nia sia niakaan
tebes. Hotu, nia katak na'ak, "Tebes! Feto
nia la sala! Ha'u mak sala! Ha'u kmusti
sasudin nia no ha'ukaan oan Syela, mais
ha'u la kakara!" Tan lia nia, Yahuda la
krakat ti'an. Nia moos la toba namutuk
tenik no Tamar ona.
27 Baa oras Tamar loron nahoris to'o mai,
nia nahoris oa karuak. 28 Oras nahoris, oan
ida liman sai uluk. Hotu, makaer mii kesi
kabaas mean baa liman nodi katak na'ak,
"Ida ne'e, mak oan ulun!" 29 Mais, oan nia
dada natama nikar liman. Hotu, niakaan
maluk sai, moris uluk. Naree nunia, makaer
mii moos katak na'ak, "Hei, o ne'e biit
tebes! O mesuk aan atu sai uluk!" Hotu
makaer mii tau naran baa oan nia, na'ak
Peres (tan lia fuan *peres* isin na'ak, 'mahe-
suk aan atu sai'). 30 Peres sai ti'an, foin alin
mak netan ti'an kabaas mean nia sai mai.
Sia nanaran oan nia, na'ak Sera (tan lia fuan
sera isin na'ak, 'mean lakan').

39

Yusuf no Potifar feen

1-2 Hori hirak nia, ema Ismael sia nodi
ti'an Yusuf baa rai Mesir. Iha rai nia, no
ema boot ida naran Potifar. Potifar ne'e,
ulun bodik sondadu hotu-hotu mak daka
na'i Mesir tofatik. Nia sosa nola Yusuf nosi
ema sia, atu nalo baa ata iha uman. Iha
uma nia, MAROMAK tulun Yusuf, to'o ni-
akaan serwisu sia hotu-hotu la'o di'a-di'ak.
3 Yusuf ulun Potifar naree niakaan serwisu
di'ak nunia, nia moos natene ona na'ak,
MAROMAK mak nanis tulun Yusuf. 4 Tan
baa nia, Potifar nakara no fiar baa Yusuf,
to'o foti nia nalo baa klosan ulun iha uman
laran. Nia moos fiar baa Yusuf, nebee babi-
lan uman no bein sasoin hotu-hotu. 5 Tan
Yusuf tuur iha Potifar uman, MAROMAK
moos natuun matak-malirin baa Potifar,
ema Mesir nia. Potifar sasoin uma laran,
bein sasoin, to'os, no serwisu sia hotu-hotu
la'o di'a-di'ak. 6 Tan Yusuf nala'o di'a-di'ak
serwisu sia hotu-hotu, Potifar la nanoin sa-
saa ona. Nia natene loos naa dei.

Baa oras nia, Yusuf isin lolon kabaas
tebe-tebes. 7 Nia tuur iha nebaa sei la kleur
falik, Potifar feen neon monu baa nia. Tan
baa nia, feto ne'e tene Yusuf nebee sia rua
toba namutuk.
8 Mais Yusuf la no'uk. Nia katak baa feto
nia na'ak, "Keta nunia, ina! Ha'ukaan ama
boot Potifar foo ti'an beran baa ha'u atu
kodi kaliku sa-saa hotu-hotu. 9 Iha uma
ne'e, la no ema ida tenik mak netan beran
liu ha'u, tan ama boot naruka ha'u ti'an atu
kaliku sa-saa hotu-hotu. Hela mesan ina
dei mak ha'u la kbele kaliku. Oin nunabee,
ha'u kbele kalo hahalok aat nunia! Hahalok
nia moos sakar Maromak hakaran!"
10 Masik Yusuf la no'uk nalo aat nunia
moos, sura loron Potifar feen tene Yusuf
bei-beik. Yusuf moos dudu bei-beik.
11 Baa loron ida Yusuf tama baa uma laran
atu serwisu. Baa oras nia, la no ema seluk
iha uma. 12 Natene nola nunia, Potifar feen
kaer nola Yusuf farun liman. Hotu, nia dada
seten Yusuf nodi na'ak, "Mai ona! Oras ne'e
ita rua mesan ti'an! Mai ita baa toba ona!"

Mais Yusuf la no'uk. Nia nakfodak sai
to'o farun nakolu. Hotu, nia nalai sai. Mais
feto nia kaer natoos Yusuf farun.
13 Oras Potifar feen naree na'ak Yusuf
nalai nela farun, 14-15 nia bolu ema ser-
wisu sia nodi katak na'ak, "Emi mai haree
lai! Ohin nia, mane Ibrani nia tama baa
ha'ukaan ke'an laran! Nia atu nalo aat no
ha'u, mais ha'u kahii maka'as, to'o nia nalai
nela niakaan faru ne'e! Ha'ukaan la'en nodi
ema notar lalek ne'e mai, atu namoe ita
dei!"
16 Potifar feen moos rai Yusuf farun nia,
to'o la'en fila mai. 17 La'en fila mai ti'an,
feen nasa'e lia na'ak, "Ama! Ema Ibrani
mak ama nodi mai ti'an nia, foin da-dauk
ne'e tama baa ha'ukaan ke'an laran atu nalo
lia kfo'er no ha'u! 18 Mais ha'u kakrake
maka'as, kodi bolu ema! Hotu mane nia
nalai nela niakaan faru ne'e!"

19 Rona ti'an feen dale nunia, Potifar
krakat tebe-tebes. 20 Nia naruka ema baa
kohi nola Yusuf. Hotu, sia natama Yusuf
baa na'i Mesir niakaan bui.
21 Mais MAROMAK la nalu'a Yusuf. Nia
tulun nima-nimak, to'o bui ulun moos
nakara Yusuf tebe-tebes, 22 no fiar baa
Yusuf. Nia latan beran baa Yusuf atu naliku
ema bui sia hotu-hotu, no nala'ok serwisu
hotu-hotu iha nia. 23 Tan Na'i Maromak
tulun Yusuf nunia, serwisu hotu-hotu iha
bui nia la'o di'a-di'ak, to'o bui ulun moos la
nanoin sa-saa ona iha bui nia.

40

Yusuf nalore me'i isin nosi ema bui na'in rua

1-3 Iha bui laran nia no klosan ulun na'in
rua mak kaer serwisu iha na'i Mesir tofatik.
Klosan ida naliku na'in hemun, ida tenik
naliku na'in tubi. Dala ida, ama na'i nahibu
sia, hotu natama sia baa bui. Tan lia nia, sia
rua namutuk fatin ida no Yusuf. 4 Bui ulun
naruka Yusuf naliku sia tinan ida-rua ti'an.
5 Baa kalan ida, klosan rua nia me'i. Ida-
idak netan me'i du'uk. Me'i isin moos se-
seluk. 6 Seisawan, oras Yusuf mai baa sia,
nia naree siakaan oin mara loos tan noran
susar. 7 Naree nunia, Yusuf nusu na'ak,
"Tan saa ohin loron ne'e, emi oin mara
nunia?"
8 Sia moos nataa na'ak, "Hori fonin ami
hetan me'i, mais la noo mak bele nalore
me'i nia isin!"
Hotu Yusuf dale na'ak, "La no ema ida
mak natene me'i isin. Maromak mesan
mak natene. Emi dale kokon me'i nia lai,
foin ha'u kamulak kodi kusu me'i isin baa
Maromak."
9 Rona Yusuf dale nunia, klosan mak
naliku na'in hemun dale na'ak, "Nune'e!
Iha ha'ukaan me'i laran, ha'u karee ai
anggor huun ida. 10 Ai anggor nia nasoru
tolu. Ai nia nataha kedan, nafuna kedan,
nasare kedan no nafua to'o naktasak. 11 Iha
me'i nia moos, ha'u kaer ama na'i fatik
hemun. Ha'u moos kola anggor fuan sia,
kois ween baa ama na'i fatik hemun nia.
Hotu, ha'u katetu anggor ween nia bodik
ama na'i nalamak."
12 Rona nola nunia, Yusuf moos katak
na'ak, "Ama! Me'i nia malorek nune'e:
ai sorun tolu nia na'ak, loron tolu. 13 Iha
loron tolu ne'e laran, ama na'i atu nasai
ama nosi bui ne'e. Hotu, nia atu foti nikar
ama, dadi baa ulun mak babilan hemun,
hanesan uluk. 14 Kalo ama netan sotir di'ak
ti'an nunia, ama keta nalu'a ha'u! Kalo ama
nadomi ha'u, ama tulun katak baa ama na'i,
nebee nia moos nasai ha'u nosi fatin ne'e!
15 Tuir lia loos, sia nokbiit nana'o nola ha'u
nosi rai ema Ibrani. Iha rai ne'e moos, ha'u
la kalo sala saa ida. Mais teki-tekis, sia
natama ha'u baa bui laran ne'e, nu'u ha'u
ne'e ema aat."
16 Rona ti'an me'i isin kabaas nunia,
klosan mak babilan na'in tubi nia moos dale
baa Yusuf na'ak, "Ali! Ha'u moos me'i ka'ak,
ha'u ktutur tetek ko'e tolu! 17 Iha ko'e mak
leten basuk laran, no na'i niakaan tubi oi-
oik. Mais manu ai leten sia mai tutu karin
tubi nia nosi ko'e laran iha ha'ukaan ulun."
18 Rona nola nunia, Yusuf moos nataa
na'ak, "Ama me'in nia, nune'e: ko'e tolu nia
moos na'ak, loron tolu. 19 Iha loron tolu ne'e
laran, ama na'i atu naruka ema taa kotu
ama ulun. Hotu, sia nisa ama isin baa ai riin
ida. Manu ai leten sia moos atu mai tutu
karin ama isin."
20 Nunia dei, me'i isin mak Yusuf katak
baa klosan rua nia sia. Loron tolu nia, kona
baa na'in loron moris. Hotu, na'in nalo
dahur nodi namata ema boot iha rai nia.
Nia moos naruka ema baa nola klosan na'in
rua nia nosi bui laran. 21 Nasai nola ti'an,
ama na'in foti nikar klosan mak naliku
hemun, nebee babilan nikar na'in hemun.
22 Mais klosan mak babilan na'in tubi,
ama na'i naruka taa kotu ulun. Hotu sia
nisa isin baa ai riin. Lia ne'e kona besik tuir
saa mak Yusuf nalore kedan ti'an nia.
23 Nunia ti'an, klosan mak naliku na'in
hemun la nanoin tenik Yusuf.

41

Yusuf nalore na'i Mesir me'i isin

1 Tinan rua liu ti'an, na'i Mesir moos
me'i. Nia me'i na'ak, nia nariik iha mota Nil
tehen. 2 Teki-tekis naree karau baka matan
hitu. Karau nia sia bokur no leen tebes. Sia
sai nosi mota atu naa hae.
3 Hotu, karau baka matan hitu seluk sai
mai nosi mota. Karau nia sia rekas, hela
mesan ruin. Sia nariik kre'is baa karau
bokur sia. 4 La oras, karau rekas sia folan
nola karau bokur sia hotu-hotu. Naree
nunia, na'in sarebak, hotu naktekir.
5 Naktekir la kleur, na'in toba nikar.
Hotu, nia me'i tenik na'ak, nia naree hare
fulin hitu mak isin makonuk. Hare fulin nia
sia tubu nosi hare kain bo'as ida. 6 Hotu,
nia naree tenik hare abas fulin hitu mak

naklaik ti'an, tan kona anin manas. 7 Teki-
tekis hare abas nia sia folan nola hare ma-
hoo isin makonuk sia. Naree nunia, na'in
sarebak, hotu naktekir. Foin nia natene
na'ak, nia me'i tenik.
8 Baa seisawan nia, na'in noran la di'ak.
Nia naruka klosan sia baa bolu nola ema
makdook no ema matenek sia hotu-hotu
iha rai Mesir. Sia mai hotu ti'an, na'in moos
katak me'i nia. Mais la no mak bele nalore
me'i nia isin baa nia.
9 Rona lia nia, klosan ulun mak babilan
na'in hemun foin nanoin nola Yusuf. Hotu
nia katak baa na'in na'ak, "Ama na'i! Ha'u
kmusti katak sain ha'ukaan salan! 10 Uluk,
ama na'i krakat ha'u ko ha'ukaan maluk,
hotu ama natama ami baa bui laran. 11 Iha
nia, kalan ida ami na'in rua moos me'i. Ida-
idak netan me'i se-seluk. 12 Iha bui laran
nia, no ema Ibrani nurak ida, mak Potifar
atan. Ami katak me'i baa nia. Hotu, nia
nalore. 13 Tuir me'i nia, foin ama foti nikar
ha'u. Mais ha'ukaan maluk netan ukun
mate. Hahalok nia sia hotu-hotu kona besik
baa saa mak ema Ibrani nalore nia!"
14 Rona nola nunia, na'in naruka kedan
klosan sia lai-lais baa nola Yusuf nosi bui
laran. Sai nosi bui, Yusuf koi timi rahuk
no nadi'a aan atu baa nataa ama na'i.
15 To'o baa, na'in dale baa Yusuf na'ak, "Hei,
lawarik! Ha'u ko me'i ida, mais la no ema
mak bele nalore me'i nia isin! Mais ema
katak baa ha'u na'ak, o ne'e bele!"
16 Rona nola nunia, Yusuf nataa na'ak,
"Ama na'i! Ha'u moos la katene sa-saa!
Maromak mesan mak bele nalore me'i isin!
Nia nanis beer nalore lia mak di'ak bodik
ama na'i!"
17 Hotu na'in katak na'ak, "Iha me'i nia,
ha'u ko'i kariik iha mota Nil tehen. 18 Hotu
ha'u karee karau baka mak bokur no leen
matan hitu sai nosi mota, hotu naa hae iha
mota tehen. 19 Hotu karau baka matan hitu
seluk moos mai. Mais sia rekas, hela mesan
ruin. Iha rai Mesir ne'e, ha'u la karee karau
rekas oin nunia! 20 Mais ha'u kblaar tebes!
Tan teki-tekis, karau rekas matan hitu nia
folan nola hotu karau bokur nia sia! 21 Masik
folan nola nunia moos, karau nia sia rekas
nafati dei! Me'i ti'an, ha'u moos kaktekir!
22 La kleur, ha'u ktoba dukur kikar. Hotu
ha'u kme'i tenik. Karee hare isin makonuk
fulin hitu, tubu nosi hare kain bo'as ida.
23 Nunia hotu, karee tenik hare abas fulin
hitu mak naklaik ti'an, tan kona anin
manas. 24 Mais teki-tekis, hare abas nia
sia folan nola hotu hare isin makonuk sia.
Hotu, ha'u kaktekir. Ha'u moos katak me'i
nia baa ema matenek sia. Mais la no ema
ida moos mak bele nalore me'i nia isin!"
25 Rona nola me'i nia sia, Yusuf katak baa
na'in na'ak, "Ama na'i! Me'i rua nia, isin
manesak! Maromak beer katak kedan baa
ita boot saa mak Nia atu nalo! 26 Me'i nia sia
isin, nune'e: karau baka bokur matan hitu,
no hare isin makonuk fulin hitu nia, ne'e
na'ak, rai bosu tinan hitu laran. 27 Nunia
moos, karau baka rekas matan hitu, no hare
abas fulin hitu nia, ne'e na'ak, rai salaen
tinan hitu laran.
28 Hodi me'i nia sia, Maromak katak sain
kedan lia mak Nia atu nalo. Lia nia hanesan
ohin ha'u kfoin katak nia. 29 Ita atu hetan rai
bosu tinan hitu laran iha rai Mesir. 30-31 Hotu
ti'an, foin ita hetan rai salaen tinan hitu
laran. Rai salaen nia boot tebes, to'o la no
haan tenik iha rai Mesir tomak. Ema hotu-
hotu salaen mate, to'o la nanoin tenik rai
bosu uluk nia.
32 Tan ama na'i me'i rua nia isin manesak,
ne'e na'ak, Maromak nakotu kedan ti'an
atu nala'ok tuir me'i nia sia. La kleur, saa
mak Nia nakotu ti'an nia, nanis dadi.
33 Tan lia nia, ha'u kusu baa ama na'i,
nune'e: Di'ak liu, ama foti nola ema
matenek ida mak bele naliku sa-saa nalo
di'ak. Foti hotu, foo beran baa nia nebee
nodi babilan rai Mesir ne'e di'a-di'ak. 34 Oras
rai bosu tinan hitu nia, di'ak liu, ama foti
tenik ema nebee libur nola rai isin resin
sia. Ema musti fa'e rai isin sia, nalo baa
lima, hotu rai natoos fa'ek ida. 35 Ema musti
nalo tuir ama na'in ukun, nodi libur hare
nosi leo hotu-hotu iha rai Mesir. Hotu, sia
musti rai natoos hare nia iha kanaha uman
nodi daka di'a-di'ak. 36 Hodi nunia, oras rai
salaen tinan hitu nia to'o, ita sei ho haan.
Kalo ama na'i nadi'a kedan nunia, nanis la
no ema mak mate salaen."

Na'i Mesir foti Yusuf nalo baa liman kwana

37 Rona Yusuf dale nunia, na'i no niakaan
klosan boot sia, simu Yusuf lia fuan. 38 Na'in
dale na'ak, "Maromak Kmalar Lulik nanis
tuun baa Yusuf ne'e! Ita la bele hetan seluk
ema mak di'ak liu nia!"
39 Hotu, na'in dale baa Yusuf na'ak,
"Maromak katak ti'an lia hotu-hotu baa o,
lawarik! Oras ne'e, foin ami hatene ha'ak o
ne'e matenek! Okaan hanoin liu nosi ema
hotu-hotu! 40 Tan baa nia, oras ne'e ha'u
kfoti o baa ha'ukaan liman kwana. Nebee
renu hotu-hotu tuir okaan harukan. Ha'u
mesan, mak boot liu o!"
41-42 Dale notu ti'an, na'in kolu nola ni-
akaan kadeli mahoo matan marak, tau baa

Yusuf liman fuan nodi na'ak, “Kodi kadeli
ne'e, ha'u kfoti o kalo baa ha'ukaan liman
kwana iha rai Mesir ne'e tomak!” Hotu, nia
moos natais Yusuf nodi faru klobor mamar
kabaas ida, nodi tara henu mean ida baa
Yusuf kokorok.
43 Na'in moos latan kedan baa Yusuf, ni-
akaan kareta kuda fohorai kabaas ida, mak
bodik ema boot nomer rua. Oras Yusuf sa'e
kareta nia, no ema nalai uluk iha kareta oin
nodi nahii bei-beik na'ak, “Hoi! Loke dalan!
Foo tabe!* No ema boot atu la'o liu!” Nodi
nadahur nunia, na'in foti Yusuf nalo baa
liman kwana iha rai Mesir.
44 Hotu, na'in moos katak baa Yusuf na'ak,
“Nune'e. O matene ti'an, ha'u ne'e mak
na'in. Mais ha'u katak ti'an ema hotu-hotu
iha rai Mesir ne'e ka'ak, kalo o la mabusik
sa-saa, sia nanis la bele nalo!”
45 Hotu, na'in nanaran Yusuf na'ak, *Safnat
Panea*, tuir ema Mesir naran. Nia moos
sasudin Yusuf no feto ida, naran Asnat.
Yusuf banin mane, naran Potifera. Nia ne'e,
na'ilulik ulun iha kota On.† Hodi nunia,
Yusuf dadi ema boot iha rai Mesir.
46 Baa oras na'in foti nia, Yusuf otas tinan
tolu nulu. Nosi ikus, Yusuf baa la'o nasirin
fatin hotu-hotu iha rai Mesir. 47 Iha tinan
hitu rai bosu nia, to'os isin wa'in tebes.
48 Oras nia, Yusuf libur no bali nola to'os isin
resin sia. Hare resin nosi fatin kre'is baa
kota nabee dei, Yusuf rai baa kanaha uman
iha kota nia. 49 Hare resin nia sia wa'in lo-
loos, hanesan raihenek tasi tehen, to'o ema
la bele sukat.
50 Oras rai salaen sei la to'o dauk, Yusuf
feen Asnat nahoris oan mane na'in rua.
51 Baa oras nia, Yusuf katak na'ak, “Maro-
mak nalo ha'u kalu'a ti'an ha'ukaan susar
baa oras ha'u ksai kosi ha'ukaan ama
uman!” Nodi nanoin lia nia, Yusuf nanaran
oan ulun nia na'ak, *Manase* (tan lian hane-
san lia fuan Ibrani ida na'ak ‘halu'a’).
52 Baa oras netan oan nomer rua, Yusuf
katak na'ak, “Ha'u ketan susar wa'in ti'an
iha fatin ne'e, mais Maromak natuun
matak-malirin baa ha'u, to'o ha'u ketan
oan iha ne'e!” Nodi nanoin lia ne'e, Yusuf
nanaran oan nomer rua nia na'ak, *Efraim*
(tan *efraim* lia isin na'ak ‘hetan oan’).‡
53 Nosi ikus, rai bosu tinan hitu nia siku.
54 Hotu, rai salaen moos to'o, kona besik no
Yusuf lian uluk nia. Iha fatin seluk sia, ema
salaen ti'an, mais iha rai Mesir sei noo haan.
55 La kleur, ema Mesir sia moos salaen. Hotu,
sia baa nusu haan iha na'in. Na'in moos
naruka sia baa Yusuf, mais musti tuir Yusuf
ukun.
56 Rai salaen nia hetak boot to'o kona fatin
hotu-hotu iha rai Mesir. Yusuf nahuu loke
kanaha uman, nebee fa'an hare baa ema
Mesir sia. 57 Rona lia nia, ema fatin hotu-
hotu iha Mesir mai sosa haan nosi Yusuf.
Rai salaen nia aat tebe-tebes iha raiklaran
tomak.

42

Yusuf maun sia baa Mesir atu sosa haan

1 Baa oras nia, Yakob rona na'ak, noo
haan iha rai Mesir. Nia moos dale baa oan
sia na'ak, “Oa sia! Tan saa emi tuur no-
nook dei!? 2 Ha'u krona iha rai Mesir noo
haan! Di'ak liu, emi baa sosa haan iha
nebaa, nebee ita keta mate salaen!”
3 Rona Yakob naruka nunia, Yusuf maun
na'in sanulu nia moos nadi'a aan baa. 4 Mais
Yakob la nabusik Yusuf alin ikun Benyamin
tuir maun sia, tan Yakob naneo na'ak, “Aru-
mak oan ikun nia netan maufinu tenik!”
5 Hodi nunia, Yakob oan* na'in sanulu dei
mak baa sosa haan iha rai Mesir. Oras nia,
ema wa'in nosi rai Kana'an moos baa sosa
haan iha Mesir, tan rai salaen nia to'o rai
Kana'an ti'an.
6 Baa oras nia, na'i Mesir foti Yusuf ti'an
baa niakaan liman kwana iha rai Mesir.
Kalo ema mai nosi nabee dei atu sosa hare,
Yusuf mak fa'an baa sia. Tan baa nia, baa
oras maun sia to'o, sia nakni'a lo'u-sudur
baa Yusuf. 7-8 Naree maun sia mai, Yusuf
natene nola kedan. Mais nia nalo aan nu'u
ema Mesir, to'o maun sia la natene nia. Nia
nusu nodi lian maka'as na'ak, “Emi ne'e
hosi nabee?”
Maun sia moos simu na'ak, “Ami ne'e
hosi Kana'an. Ami mai atu sosa haan nosi
ama na'i!”
9 Rona maun sia nataa nunia, Yusuf
nanoin nola niakaan me'i uluk nia. Hotu,
nia dale nata'uk sia na'ak, “Ha'u la kfiar
emi! Emi ne'e nanis mai atu buka rai Mesir
ain! Hotu emi fila hikar mai hatuda ho
ami!”
10 Rona Yusuf lian nia, sia nataa na'ak,
“Lale, ama! Ami ne'e, ama na'i eman
haruka sia dei! Tebes ama. Ami mai atu

* 41:43 Lia fuan Ibrani moos bele na'ak ‘lo'u’, lale, ‘sudur baa rai’. † 41:45 Kota On naran seluk hodi lia Yunani na'ak, ‘Heliopolis’. ‡ 41:52 Iha lia Ibrani, *Efraim* bele na'ak, ‘hetan oan’, lale, ‘rai boran’, lale, ‘fuan wa'in tu'an’.
* 42:5 Hakerek Moon lia Ibrani na'ak, ‘Isra'el oan’ lahoos ‘Yakob oan’. Mais naran Isra'el no Yakob ne'e, naran rua bodik ema ida.

sosa haan! [11] Ami hotu-hotu ne'e, aman ida
dei! Ami la mai buka lia, ama! Ami ne'e,
ema di'ak!"
[12] Rona nola nunia, Yusuf dale maka'as
tenik na'ak, "Hoi! Emi ne'e bosok teen!
Keta tolek ha'u! Emi nanis mai atu buka rai
ne'e ain!"
[13] Mais maun sia sakar na'ak, "Lale ama!
Ami ne'e, ama na'i eman haruka sia dei!
Ami mai hosi rai Kana'an! Ami ne'e, maun-
alin na'in sanulu resin rua! Ami hotu-hotu
ne'e, aman ida dei! Amikaan alin ikun nein
no ama iha uma. No tenik amikaan alin ida,
mais nia la iha ti'an!"
[14] Hotu Yusuf nataa nikar na'ak, "Lale!
Lia mak ha'u kdale nia, tebes! Emi ne'e,
nanis mai buka rai ne'e ain. [15] Ha'u kusu
emi hatudu kakaer ida baa ha'u, nebee kodi
katene emikaan dalen nia tebes ka lale.
Ha'u karai aan! Kalo emikaan alin ikun nia
la mai ne'e, emi la bele la'o hela rai ne'e!
[16] Emi musti boi hola emi na'in ida, nebee
nia fila baa saka nola alin ikun nodi mai!
Seluk sia ha'u keti katoos baa ne'e! Emikaan
alin mai ti'an lai, foin ha'u katene emi dale
loos. Kalo lale, malorek ti'an emi ne'e mai
buka rai Mesir ain." [17] Hotu, Yusuf naruka
niakaan ema sia neti natoos maun sia iha
bui loron tolu laran.
[18] Sia tama loron tolu ti'an, Yusuf baa
dale no sia iha bui laran na'ak, "Ha'u ne'e,
ema mak nata'uk Maromak. Ha'u moos
tuir Niakaan hakaran nohuun! Ha'u kakara
kabusik emi, nebee emi bele moris. [19] Mais,
emi musti hatudu kakaer nebee ha'u katene
emi ne'e, ema loos! Nune'e: Ha'u keti
katoos emi na'in ida iha ne'e! Emi seluk sia
bele fila, hodi haan foo baa emikaan familin
sia! Tan sia no'i nein emi fila hodi haan!
[20] To'o nebaa ti'an, emi musti fila hikar mai
hodi emikaan alin nia, nebee hatudu ha'ak
emi ne'e ema loos! Kalo lale, ha'u ktaa ukun
mate baa emi!"
Rona nola nunia, sia moos simu. [21] Hotu,
sia dale baa malu na'ak, "Haa! Oras ne'e,
ita musti selu itakaan salan mak uluk ita
halo ti'an baa itakaan alin. Baa oras nia, nia
susar tebes to'o nusu tulun baa ita, mais ita
la mana nia kois. Tan baa nia, oras ne'e ita
moos kona susar nune'e!"
[22] Hotu, Ruben foo natene baa alin sia
na'ak, "Hei ali sia! Uluk ha'u kakahik emi
ti'an nebee keta halo saa ida baa lawarik
nia. Mais emi la rona! Etuk, oras ne'e ita
hatiu hola Yusuf raan ona!" [23] Maun sia dale
nunia, mais sia la natene na'ak Yusuf moos
natene siakaan lia. Baa oras nia Yusuf dale
no sia nodi lia Mesir, foin niakaan ibun-
nanaan salin baa lia Ibrani.
[24] Rona maun sia dale nunia, Yusuf nariik
kedan baa tanis mesan iha fatik seluk. Tanis
notu, nia fila nikar baa maun sia. Hotu,
nia naruka niakaan ema sia kesi nola maun
Simeon iha maun-alin sia oin.

Yusuf maun sia fila nikar baa Kana'an

[25] Hotu, Yusuf naruka klosan sia natama
hare baa maun kakaluk sia, nodi natama
nikar no-nook ida-idak osan baa kakaluk
laran. Nia moos naruka foo bakae baa sia.
Rona nola nunia, klosan sia nala'ok Yusuf
harukan nia. [26] Nunia hotu, Yusuf maun sia
nasa'e kakaluk sia baa siakaan kuda keledai.
Hotu, sia moos fila.
[27] To'o dalan klaran, sia nanawa kole.
Hotu, ida kore niakaan kakaluk atu nahaan
kuda keledai. Mais nia sarebak, tan naree
niakaan osan iha kakaluk laran. [28] Nia nahii
kedan na'ak, "Adeei! Mai haree lai! Ne'e,
ita susar ti'an! Sia tau nikar ha'ukaan osan
baa kakaluk laran!"
Naree nola nunia, siakaan neon lakon
kedan, tan sia nata'uk tebes. Sia moos dale
baa malu na'ak, "Maromak natuun tenik
saa baa ita ti'an?"
[29] Hotu, sia la'o liu. To'o Kana'an ti'an,
sia katak baa ama Yakob lia hotu-hotu mak
kona baa sia ti'an. [30] Sia katak na'ak, "Ama!
Na'i Mesir ema liman kwana nia, maka'as
resik! Niakaan dalen maka'as tebes! Nia
duu ami na'ak, ami mai buka rai Mesir ain.
[31] Mais ami hataa ha'ak, 'Lale! Ami dale lia
loos! Ami la mai buka rai Mesir ain. [32] Ami
ne'e, ema di'ak! Ami hotu-hotu, maun-alin
na'in sanulu resin rua! Amikaan aman, ida
dei! Amikaan alin ida mate ti'an! Alin ikun
nein no amikaan ama iha Kana'an!'
[33] Rona ami dale nunia, na'in liman
kwana nia na'ak, 'Ha'u atu karee kokon, emi
ne'e loos ka lale! Ida nosi emi musti nein
heik iha ne'e! Emi seluk sia bele fila, hodi
hare baa emikaan famili sia, nebee sia keta
mate salaen! [34] Mais emi musti hodi alin nia
mai lai, nebee ha'u kbele katene, emi ne'e
dale loos, la mai buka lia iha rai ne'e. Foin
ha'u kbele kabusik emikaan maluk mak keti
katoos ne'e! Hotu ha'u moos foo leet baa
emi baa nabee dei iha rai ne'e!'"
[35] Dale hotu nunia, sia nahuu kore no
namamu sai kakaluk isin sia. Sia sarebak,
tan naree sia ida-idak osan iha kakaluk
laran. Naree nunia, Yakob no oan sia hotu-
hotu nata'uk tebes.
[36] Hotu, Yakob dale baa oan sia na'ak,
"Emi ne'e halakon mohu ha'ukaan oan sia!

Yusuf la iha ti'an! Simeon moos nunia
tenik! Oras ne'e, emi hakara hola tenik
Benyamin hodi baa. Emi ne'e tebe-tebes
atu hasusar ha'u dei!"
37 Rona aman katak nunia, Ruben moos
dale baa aman na'ak, "Ama! Latan
Benyamin baa ha'u! Ha'u mak katiu kola lia
ne'e! Ha'u karai aan, ha'u atu foo kikar nia
baa ama! Kalo lale, ama bele no'o ha'ukaan
oan mane rua nia!"
38 Mais Yakob nataa nikar na'ak, "La bele!
Emi la bele hodi Benyamin baa! Maun
Yusuf mate ti'an! Oras ne'e, hela mesan nia
dei! Kalo nia moos netan maufinu iha dalan
lolon, emi halo ha'ukaan ulun moras tu'an
tan tenik, to'o ha'u ktama rate!"†

43

Yusuf maun sia fila baa Mesir nodi alin Benyamin

1-2 Baa oras nia, rai salaen iha Kana'an
hetak boot tu'an. Yakob familin sia naa
namohu haan mak uluk sia sosa iha Mesir.
Hotu, Yakob katak baa oan sia na'ak, "Oa
sia! Di'ak liu emi fila hikar baa rai Mesir,
sosa tenik haan baa ita lai!"
3 Rona nola nunia, Yahuda moos nataa
na'ak, "Ama! Hori hirak nia, na'i Mesir
ema liman kwana nia foo natene maka'as
baa ami na'ak, ami la bele hatudu oin tenik
baa nia, kalo ami la hodi ama oan ikun
Benyamin baa. 4 Ama musti nabusik ali
Benyamin tuir ami, foin ami bele baa sosa
haan tenik. 5 Kalo ama la nabusik, ami moos
la bele baa, tan ema boot Mesir nia dale
maka'as ti'an nunia!"
6 Yakob moos de'an sia na'ak, "Tan saa
emi katak baa ema nia ha'ak, emi sei hoo
alin ida tenik?! Emi buka lia atu hasusar
ha'u ba-baa dei!"
7 Rona nola nunia, sia namaus na'ak,
"Ama! Ema nia nakusuk ami bei-beik, atu
nodi natene itakaan familin sia hotu-hotu!
Nia nusu na'ak, 'Nunabee? Emikaan ama
sei moris ka? Emi sei hoo alin mane ida
tenik ka?' Tan nia seten ami bei-beik, ami
katak lo-loos ona! See mak natene na'ak,
nia atu naruka ami hodi ali baa nebaa?"
8-9 Yahuda moos dale tu'an na'ak, "Ama!
Mabusik oan nia baa no ami ona! Ha'u karai
aan, kalo saa ida kona nia, ha'u mak seluk
nia! Kalo ha'u la kodi kikar nia sei moris
mai baa ama, ama tau sala nia baa ha'u dei,
to'o ha'u kmate! Dadi, ama mabusik oan nia
ona, tan ami atu la'o ona! Di'ak liu, ami baa
lai-lais, nebee keta no ema ida mate salaen!
10 Hanoin kokon! Kalo ami la hein to'o kleur
nune'e, ami nanis baa-mai isin rua ti'an!"
11 Hotu, Yakob katak na'ak, "Kalo nunia,
emi halo nune'e dei! Baa hola rai ne'e isin
kabaas sia. Nu'u wani ween, ai babudun,
ai morin ween, aitahan ween, kiar* isin
no ai horis isin seluk sia. Hotu, hodi baa
hatetu foo baa na'i Mesir liman kwana nia,
hodi hasara baa nia ha'ak, ne'e amikaan
sera bodik ama! 12 Emi moos musti hodi
kedan osan wa'in liu osan uluk nia dala rua,
tan emi musti foo fila osan mak emi hetan
iha emikaan kakaluk laran hori hirak nia!
Arumak, ema nia sia sura sala! 13 Emi moos
bele hodi emikaan alin baa, mais hodi hikar
mai lai-lais! 14 Ha'u kaloon nebee Maromak
mak Beran Kaliuk, nalo na'i Mesir liman
kwana nia neon monu baa emi! Nebee nia
bele foo fila Benyamin no Simeon baa emi,
atu fila mai bele. Kalo ha'ukaan oan sia
lakon, so'in baa. Ha'u kterus susar nia!"
15 Rona ti'an Yakob dale nunia, oan sia
moos nahulin buat nia sia no osan, atu nodi
baa Mesir. Sia moos no Benyamin baa. To'o
Mesir ti'an, sia baa nasoru Yusuf. 16 Naree
Benyamin no maun sia mai, Yusuf naruka
klosan serwisu ulun na'ak, "Modi ema ne'e
sia baa ha'ukaan uma! Ho'o karau baka ida,
te'in malo midar! Tan loro natetu ne'e, sia
atu naa bele no ha'u!"
17 Rona Yusuf naruka nunia, klosan nia
nalo tuir. Nia moos nala'o nodi Yusuf maun
sia baa Yusuf uman.
18 Iha dalan klaran, Yusuf maun sia
nata'uk basuk. Sia dale baa malu na'ak,
"Hoi! Tan saa nia naruka nodi ita mai iha
ne'e? Arumak, nia atu nasusar ita, tan
osan mak uluk sia natama nikar iha itakaan
kakaluk laran nia. Keta-keta sia nodi fudi
nala'o ita mai iha ne'e, nebee kohi ita, nalo
baa ata. Hotu, sia nadau nola itakaan kuda
keledai sia!"
19 Oras sia kre'is baa Yusuf uman, sia
moos dale baa klosan nia na'ak, 20 "Ama!
Ami bele husu lia ida ka? Uluk ami mai sosa
haan iha ne'e ti'an! 21-22 Baa oras ami fila,
ami hanawa iha dalan atu toba! Ami moos
kore kakaluk sia atu hahaan kuda keledai.
Teki-tekis, ami hetan hikar amikaan osan
ida-idak, mak ami hodi sosa hare nia. Ami
la hatene see mak natama nikar osan nia!
Tan baa nia, oras ne'e ami hodi hikar osan

† 42:38 Hakerek Moon lia Ibrani na'ak, 'To'o ha'u ktuun baa Sheol (Sheol ne'e, ema mak mate nein fatin)'.

* 43:11 Hakerek Ibrani na'ak *'shaqed'*. Niakaan isin, hanesan kiar.

nia sia hotu-hotu ti'an! Dadi ama keta
krakat ami! Ama moos bele natene, oras
ne'e ami hodi tenik osan seluk atu sosa
haan foun!"
23 Rona nola nunia, klosan nia nataa
na'ak, "Emi no-nook dei! Lalika hata'uk!
Arumak emikaan Maromak nia, mak
natuun matak-malirin baa emi iha kakaluk
laran nia sia! Baa loron nia, ha'u mak
simu emikaan osan hotu-hotu! Emi la hoo
tusan!" Hotu, klosan nia moos nabusik
Simeon sai mai nasoru sia.
24 Nunia hotu, sia tama baa Yusuf uman.
Klosan nia nola wee, foo baa sia atu fasi
ain. Nia moos nahaan siakaan kuda keledai.
25 Hotu, nia katak baa sia na'ak, "Oras ida,
emi haa hamutuk ho ama ulun!" Sia sei no'i
nein Yusuf mai, sia nadi'a kedan siakaan
naha sera sia.
26 Yusuf to'o mai, sia moos nakni'a sudur
iha Yusuf oin. Hotu, sia foti soruk naha sera
sia, natetu baa Yusuf. 27 Yusuf moos nusu
baa sia na'ak, "Nunabee? Emi hotu-hotu
di'a-di'ak dei ka? Nunabee baa emikaan
ama katuas nia? Nia moos di'a-di'ak dei
ka?"
28 Sia moos nataa na'ak, "Ama atan kat-
uas, mak amikaan aman susu nia, sei no'i
di'a-di'ak, ama!" Sia moos sudur foo tenik
kneter baa Yusuf.
29 Yusuf foti matan titu satan leur, to'o
kona alin Benyamin. Nia dale na'ak, "Ne'e,
mak emikaan alin ikun, mak emi dale ti'an
baa ha'u hori hirak nia ka?"
Hotu, Yusuf katak baa Benyamin na'ak,
"Oa! Ha'u kaloon nebee Maromak natuun
matak-malirin wa'in baa o!"
30 Naree nola Benyamin, Yusuf laran
hanesan atu nakduar sai ona, tan nia
nadomi alin Benyamin liu resik. Tan la bele
terus laran moras, Yusuf la'o nela sia lai-
lais, tama baa ke'an, hotu tanis. 31 Tanis
notu, nia naro'is. Neon noku ti'an, foin nia
sai nikar baa nasoru sia. Hotu nia naruka
klosan sia baa nadi'a haan.
32 Hotu, sia nadi'a salin Yusuf haan iha
fatin ida. Maun-alin sia, salin iha fatin
seluk. Yusuf niakaan maluk ema Mesir sia
mak naa bele no nia, iha fatin ida du'uk.
Sia nalo nunia, tan ema Mesir sia nakribi
tuur naa namutuk no ema Ibrani.† 33 Hotu,
sia natuur Yusuf mane malun sia, se'i oin
baa Yusuf. Natuur sia, ida-idak tuir otas,
nahuu nosi maun ulun to'o alin ikun. Naree
fatin tuur oin nunia, Yusuf maun sia moos
blaar. 34 Hotu, Yusuf naruka klosan sia foti
haan nosi niakaan fatin haan du'uk, foo baa
maun-alin sia. Mais nia naruka foo baa
Benyamin, wa'in liu dala lima. Hotu, sia
moos naa-nemu to'o bosu basuk.

44

Yusuf hemun fatik murak lakon

1 Sia naa hotu ti'an, Yusuf naruka klosan
serwisu ulun na'ak, "O baa matama hare
baa siakaan kakaluk ida-idak, to'o nakonu.
Hotu, matama mikar siakaan osan ida-
idak baa kakaluk! 2 Hotu ti'an, foti mola
ha'ukaan hemun fatik murak, matama baa
oa ikun kakaluk!" Rona nola nunia, klosan
nia moos nalo tuir.
3 Seisawan oan, Yusuf maun sia tami atu
fila. Sia la'o nodi kuda keledai mak tula
haan. 4 Sia sei la la'o dook nosi kota nia,
Yusuf katak baa klosan ulun nia na'ak, "O
lai-lais baa tuir ema sia lai! Toma sia ti'an,
ma'ak nune'e: 'Tan saa emi hase'i hahalok
aat ho ama boot? Emi selu niakaan dadi'ak,
hodi hahalok aat nune'e ka? 5 Tan saa emi
hana'o hodi ama boot hemun fatik murak?
Emi la hatene ka? Fatik murak nia, lahoos
bodik hemun dei! Mais nodi buka moris
loron ikus! Buat nia, buat lulik! Emikaan
hahalok ne'e, aat resik!'"
6 Rona nola nunia, klosan nia moos tuir
sia to'o netan. Nia katak baa sia, tuir Yusuf
harukan.
7 Mais sia sakar na'ak "Ama na'ak nun-
abee? Maromak naree ami! Ami la bele
halo aat nunia! 8 Ama du'uk matene! Osan
iha kakaluk laran hori hirak nia sia, ami foo
fila ti'an. Nunabee ami bele hana'o hola
ama ulun niakaan mean-mutin hosi uma
laran! 9 Ama, mai maree du'uk baa! Kalo
hetan buat nia iha see niakaan kakaluk, taa
ukun mate baa nia! Ami rumak sia moos
dadi baa ata!"
10 Hotu klosan simu na'ak, "Lale! Nune'e
dei! Hetan iha see, nia mak dadi baa
ha'ukaan atan. Emi rumak sia bele fila!"
11 Hotu sia natuun lai-lais kakaluk nodi
kore. 12 Klosan naree sura kakaluk, nahuu
nosi maun ulun niakaan, to'o alin ikun
niakaan. Nia netan hemun fatik nia iha
Benyamin kakaluk.
13 Naree nunia, Benyamin maun sia laran
dodok tebes. Sia moos nasa'e nikar kakaluk
baa kuda keledai, hotu fila baa kota.
14 To'o Yusuf uman baa, Yusuf sei iha
nia. Sia tama nodi nakni'a sudur baa nia.

† 43:32 Ema Mesir nakribi ema Isra'el sia, tan ema Isra'el serwisu daka bibi no bibi malae.

15 Yusuf nakanas na'ak, “Tan saa emi halo
nune'e? Arumak emi la hatene, ema boot
nu'u ha'u ne'e bele leno hodi buka ema lian
kabun laran?”
16 Rona nola nunia, Yahuda nataa na'ak,
“Adeei! Maromak loke malorek amikaan
salan sia ti'an! Ami atu ha'ak saa tenik,
ama! Ami atu haloos aan nunabee tenik?
Kalo ama neti natoos amikaan alin ikun
ne'e, di'ak liu ama neti natoos ami hotu,
dadi baa ata.”
17 Mais Yusuf nataa na'ak, “Lale! Hetan
iha see, nia mak dadi ha'ukaan atan! Emi
seluk sia, bele fila baa emikaan aman!”

Yahuda nusu nebee nia seluk Benyamin

18 Rona Yusuf dale nunia, Yahuda nare'is
aan baa Yusuf nodi na'ak, “Ama boot. Ha'u
katene ama beran hanesan na'i boot. Dadi
kakro'an ama keta kanarak ha'u. Kalo bele,
foo leet baa ha'u atu katak lia ida baa ama!
19 Hori hirak nia, ama boot nusu ami na'ak,
‘Emikaan ama no emikaan alin sei iha ka?’
20 Hotu, ami hataa ha'ak, ‘Amikaan ama
no amikaan ali ikun sei iha. Oras ali ikun
nia moris, amikaan ama katuas ti'an. Ali
ikun maun susu na'in ida, mais la iha ti'an.
Siakaan inan mate ti'an. Oras ne'e ali ikun
mesan dei ti'an. Tan baa nia, amikaan ama
dadobe nia tebes.’
21 Ami dale hotu baa ama boot nunia ti'an,
ama naruka ami hodi alin ikun mai ne'e,
nebee ama boot bele naree nia. 22 Ami hataa
ha'ak, lawarik nia la bele la'o nela niakaan
ama. Kalo la'o nela, nanis aman mate.
23 Hotu ama boot moos nataa ami na'ak,
‘Kalo emi la hodi alin nia mai, emi keta mai
ona.’
24 Rona nola ama boot lia nia, ami moos
fila. To'o baa, ami katak ama boot lia fuan
sia hotu baa amikaan ama. 25 La kleur,
amikaan haan moos. Hotu amikaan ama
naruka ami mai hikar Mesir, atu sosa tenik
haan. 26 Mais ami hataa ha'ak, ‘Ama! Ami
la bele baa hikar! Na'in liman kwana nia
na'ak, kalo ami la hodi alin ikun baa, ami
keta mai ona! Tan baa nia, ali ikun musti
tuir, foin ami bele baa!’
27 Hotu, amikaan ama dale tenik na'ak,
‘Emi hatene ti'an, ha'ukaan feen Rahel oan,
na'in rua dei! 28 Oan ulun la iha ti'an! Asu
fuik folan nola nia ti'an, to'o la karee nia
ona. 29 Kalo emi hola tenik ali ikun hodi baa,
hotu nia kona maufinu, emi hasusar ha'u
katuas ne'e, to'o tama rate!’
30-31 Dadi nune'e, ama boot! Kalo ha'u kfila
baa ha'ukaan ama, la kodi kikar ali ikun
ne'e, nanis ama mate. Tan amikaan aman
kmalar nakri'it no lawarik ne'e. Nia katuas
basuk ti'an. Kalo ami tu'an tenik susar ne'e,
nanis nia mate! 32 Ha'u moos kamate lia ko
ha'ukaan ama ka'ak, ha'u mak kataa bodik
lawarik ne'e. Ha'u kamate lia ti'an ka'ak,
kalo ha'u la kodi fila lawarik ne'e baa, ha'u
katiu sala to'o mate.
33 Ha'u kaloon baa ama boot nune'e: Ha'u
mak kein iha ne'e, seluk nia. Ha'u mak dadi
ama boot atan dei. Surak ama boot nabusik
lawarik ne'e fila no maun sia. 34 Ama boot!
Kalo lawarik ne'e la tuir, ha'u moos la fila.
Tan ha'u la kbele terus karee ha'ukaan ama
susar to'o mate.”

45

Yusuf nalore aan nodi nusu nebee aman no maun-alin sia lori mai rai Mesir

1 Rona nola Yahuda dale nunia, Yusuf
laran dodok basuk, to'o la bele naterus nola
iha klosan sia oin ona. Tan baa nia, nia
naruka klosan sia sai, nebee nia bele mesan
no maun-alin sia. Hodi nunia, nia bele
katak sain na'ak nia ne'e, see. 2 Klosan sia
sai hotu, Yusuf tanis nodi nakrake, to'o ema
Mesir iha ke'an molin no iha na'in uman
moos bele rona.
3 Hotu, Yusuf katak sain lia baa maun-
alin sia na'ak, “Mane malun sia! Ha'u ne'e,
Yusuf, emikaan maun no emikaan alin!
Ama sei moris tebes ka?”
Mais Yusuf maun-alin sia la nataa saa ida,
sia tan nata'uk basuk.
4 Hotu, Yusuf baku liman bolu sia na'ak,
“Kre'is mai lai!”
Sia moos nare'is aan baa nia. Hotu nia
katak tenik na'ak, “Ha'u ne'e, Yusuf, mak
hori uluk nia, emi fa'an lakon baa Mesir!
5 Tebes, emi fa'an lakon ha'u ti'an! Mais
keta hata'uk. Keta tula sala malu! Maromak
du'uk mak nodi ha'u kmai iha rai ne'e! Nodi
dalan oin nunia, Nia nodi ha'u ksori ema
lear nosi mate salaen!
6 Oras ne'e, rai salaen foin tinan rua
laran! Sei tinan lima tenik. Baa tinan
lima nia laran, ema la fila rai, la furi, no
la netan rai isin ida kois! 7 Mais Maromak
nodi ha'u kmai uluk emi iha ne'e, nebee emi
ho emikaan bein oan sia bele hetan moris.
Maromak Niakaan hahalok ne'e, maka'as
tebes!
8 Ha'u kmai ne'e, lahoos tan emikaan ha-
halok, mais tan Maromak Niakaan hahalok!
Nia mak nalo ha'u kdadi baa na'in liman
kwana. Ha'u moos dadi ulun iha na'in
tofatik fohorai! La no ema seluk mak boot
liu ha'u iha rai Mesir ne'e!

[9] Oras ne'e, emi lai-lais fila ona! To'o uma,
katak baa ama nune'e: 'Ama oan Yusuf sei
moris. Nia dadi ema boot ti'an iha rai Mesir.
Nia nusu ama baa lai-lais Mesir! [10] Ama
bele tuur iha rai Gosen, kre'is no Yusuf.
Fatin nia, fatin di'ak no luan. Iha fatin nia,
ama bele nakiak bibi no karau. Yusuf moos
nusu, nebee ama baa bele-bele no ama oan
sia no bein oan sia. Naha uma laran no
sasoin sia hotu-hotu, hodi bele, nebee tuur
hafati iha nebaa. [11] Kalo ama tuur iha rai
Gosen, Yusuf bele naliku ama. Rai salaen
sei tinan lima. Tan baa nia, Yusuf atu naliku
ama no familin sia, no ama niakaan bibi no
karau sia hotu-hotu, nebee keta susar sa-
saa.'"
[12] Katak hotu nunia, Yusuf natebes tenik
na'ak, "Oras ne'e, emi na'in haree du'uk! O
moos nunia, Benyamin! Ha'u ne'e, Yusuf!
[13] Fila baa, katak ama ha'ak ha'ukaan beran
iha Mesir, boot lo-loos! Emi moos musti
katak malorek nosi sa-saa hotu-hotu mak
emi haree ti'an! Hotu, emi lai-lais hodi ama
mai!"
[14] Dale hotu ti'an, Yusuf nako'ak nola alin
Benyamin. Sia rua moos tanis. [15] Hotu Yusuf
nako'ak maun sia ida-idak nodi de'i. Nunia
hotu, foin maun-alin sia nahuu dale no nia.

Na'i Mesir simu Yusuf maun-alin sia

[16] Oras Na'i Mesir no niakaan ema sia rona
na'ak Yusuf maun-alin sia mai ti'an, sia
hotu-hotu neon di'ak. [17] Na'in moos katak
baa Yusuf na'ak, "Yusuf! Katak baa okaan
maun-alin sia, nebee tula hare baa kuda
keledai nodi fila baa Kana'an! [18] Maruka sia
baa nola okaan aman no okaan familin sia
hotu-hotu, lori mai ne'e! Ha'u atu kfoo rai
ida mak boran basuk iha Mesir ne'e bodik
sia. Sia bele moris nodi naa nosi rai nia isin.
[19] Maruka sia dada nodi kedan kareta hira
sia nosi ne'e, nebee bele tula lawarik ki'ik
oan sia no okaan aman. [20] Sia keta hanoin
sasoin oi-oik tenik. Tan sia atu netan sa-saa
hotu mak di'ak kaliuk iha rai Mesir ne'e!"
[21] Rona na'in lian nia, Yusuf moos foo
kareta hira no bakae baa maun-alin sia, tuir
na'in harukan. Maun-alin sia* moos nadi'a
aan fila, tuir na'in harukan. [22] Yusuf moos
foo faru foun baa maun sia ida-idak tahan
ida. Mais baa alin Benyamin, nia foo osan
murak tomak atus tolu, no faru foun tahan
lima. [23] Nia moos solok baa aman, sa-saa
mak kabaas liu iha Mesir. Sia tula naha
sia baa kuda keledai aman matan sanulu.
Nia foo tu'an hare, tubi, no haan oi-oik
mak sia tula tenik baa kuda keledai inan
matan sanulu, nebee nalo baa bakae, baa
oras sia mai nikar Mesir. [24] Nunia hotu,
Yusuf nabusik sia fila nodi foo natene na'ak,
"Emi keta toe malu iha dalan!"

Yakob rona na'ak Yusuf sei moris

[25] Hotu, Yusuf maun-alin sia fila baa
siakaan aman iha rai Kana'an. [26] To'o nebaa,
sia katak baa aman na'ak, "Ama! Ama oan
Yusuf sei moris! Nia dadi ema boot ti'an
mak kaer ukun iha rai Mesir!"
Rona nola nunia, Yakob nakaka loos, tan
nia la fiar. [27] Mais oras sia katak Yusuf
mamenon, no oras Yakob naree kareta mak
Yusuf solok mai atu hodi tula nia baa Mesir,
foin nia fiar. [28] Hotu Yakob moos dale na'ak,
"Adeei! Ha'ukaan oan Yusuf sei moris ka?
Nunia, foin ha'u neon di'ak! Ha'u kmusti
baa karee nia lai, foin ha'u kmate!"

46

Yakob no husar-binan sia nadi'a aan atu baa rai Mesir

[1] Nunia hotu, Yakob* nahulin naha hotu-
hotu atu la'o nela rai Kana'an. To'o leo
Barseba, nia nalo sera tunun, nodi natetu
baa Na'i Maromak mak uluk niakaan ama
Isak lo'u-sudur baa.
[2] Baa kalan ida, Yakob me'i. Nia rona
Maromak bolu nia na'ak, "Yakob! Yakob!
Madeer! Rona mai!"
Hotu, Yakob nataa na'ak, "Ha'u iha ne'e,
Ama."
[3] Hotu Maromak katak na'ak, "Ha'u ne'e
Maromak mak okaan ama tonu nanis baa
hori uluk! Keta mata'uk baa Mesir! Tan
Ha'u atu kalo okaan husar-binan dadi
klubun boot iha nebaa! [4] Ha'u kla'o ko o baa
Mesir! Loron ikus, Ha'u moos kodi kikar
okaan husar-binan fila mai rai Kana'an!
Baa oras o mate, o oan Yusuf mak toma o
nawan!"
[5] Me'i notu ti'an, Yakob no oan sia† la'o
nela leo Barseba. Nia no feen-oan sa'e
kareta mak na'in solok nia. Sia hotu-hotu
nahuu la'o baa Mesir. [6-7] Sia nodi bein sasoin
no bibi no karau hotu-hotu mak sia netan
iha rai Kana'an. Yakob baa Mesir nia, no
oan feto, oan mane, no bein oan sia hotu-
hotu.

* 45:21 Hakerek Ibrani tuan na'ak, 'Isra'el oan sia tuir na'in naruka'. Isra'el ne'e, Yakob naran seluk. * 46:1 Hakerek Moon lia Ibrani na'ak, 'Isra'el nadi'a aan'. † 46:5 Hakerek Moon lia Ibrani na'ak, 'Isra'el oan sia baa nodi aman Yakob'. ‡ 46:8 Hakerek Ibrani na'ak 'Isra'el husar-binan'.

Yakob familin mak lori tuir baa Mesir

8 Yakob funan klaut mak lori tuir baa Mesir, mak ne'e:‡
Ruben, Yakob oan ulun. 9 Ruben oan na'in haat mak: Henok, Palu, Hesron no Karmi.
10 Simeon, no oan na'in neen mak: Yemuel, Yamin, Ohad, Yakin no Sohar; no oan tenik mak Saul, nosi feen ema Kana'an.
11 Lewi, no oan na'in tolu mak: Gerson, Kehat no Merari.
12 Tuir loos, Yahuda no oan na'in lima, mak: Er, Onan, Sela, Peres no Sera. Mais, Er no Onan mate ti'an iha Kana'an. Yahuda nodi no Peres oan na'in rua mak: Hesron no Hamul.
13 Isaskar, no oan na'in haat mak: Tola, Pua, Ayub no Simron.
14 Sebulon, no oan na'in tolu mak: Sered, Elon no Yahleel.
15 Yakob no oan mane na'in neen nia, no tenik oan feto ida, naran Dina. Sia ne'e, funan klaut nosi Yakob no feen Lea, baa oras sia tuur iha Mesopotamia. Yakob no Lea oa feto, oa mane no bei oan hotu-hotu, na'in tolu nulu resin tolu.
16 Yakob moos no oan nosi feen ki'ik, naran Silpa. Oan ida naran Gad. Gad oan na'in hitu mak: Sifion, Hagi, Suni, Esbon, Eri, Arodi no Areli.
17 Oan ida tenik, naran Aser. Aser oan na'in lima mak: Yimna, Yiswa, Yiswi, Beria, no alin feto, naran Sera.
Beria moos no oan na'in rua mak: Heber no Malkiel.
18 Yakob no Silpa funan klaut hotu-hotu, na'in sanulu resin neen. Silpa ne'e, ata feto mak uluk Laban foo baa niakaan oan feto Lea, mak Yakob feen kawa'ik nia.
19 Yakob feen ida seluk, naran Rahel. Siakaan oan na'in rua mak: Yusuf no Benyamin. 20 Oras nia, Yusuf nola feto Mesir ida ti'an, naran Asnat. Asnat aman, naran Potifera, mak na'ilulik ulun iha kota On. Yusuf no Asnat oan na'in rua mak: Efraim no Manase.
21 Benyamin moos baa Mesir, nodi oan na'in sanulu mak: Bela, Beker, Asibel, Gera, Naaman, Ehi, Ros, Mupim, Hupim no Ared.
22 Yakob no Rahel funan klaut hotu-hotu, na'in sanulu resin haat.
23 Yakob feen ki'ik ida tenik, naran Bilha. Siakaan oan na'in rua mak: Dan no Naftali.
Dan oan ida naran Husim.
24 Naftali oan na'in haat mak: Yasel, Guni, Yeser no Silem.
25 Yakob no Bilha funan klaut hotu-hotu, na'in hitu. Bilha ne'e, ata feto mak uluk Rahel netan nosi niakaan ama Laban.
26 Yakob funan klaut hotu-hotu mak lori nosi Kana'an baa Mesir, ema na'in neen nulu resin neen. 27 Tu'an baa Yusuf oan na'in rua iha Mesir, Yakob funan klaut hotu-hotu mak tuur iha rai Mesir, na'in hitu nulu.

Yakob nasoru nikar oan Yusuf

28 Oras Yakob sia nare'is aan baa rai Mesir, nia naruka oan Yahuda la'o uluk baa bolu Yusuf, nebee mai nasoru sia iha rai Gosen. Sia to'o rai Gosen, 29 Yusuf moos sa'e kareta atu baa nasoru aman iha nia. Baa oras sia rua aman oan nasoru malu ti'an, Yusuf nako'ak aman nodi tanis kleur basuk.
30 Hotu, Yakob dale no oan Yusuf na'ak, "Adeei, oa! Oras ne'e, ha'u karee o ti'an kodi matan du'uk! Ha'u katene ti'an, o sei moris! Masik oras ne'e ha'u kmate moos, di'ak!"
31 Rona ti'an aman lian nunia, Yusuf katak baa maun-alin sia hotu-hotu na'ak, "Ha'u kmusti baa kasara baa ama na'i ka'ak, ha'ukaan familin sia mai ti'an nosi rai Kana'an. 32 Ha'u moos katak sain ka'ak emi ne'e, makbalin. Tan baa nia, emi mai ne'e, emi hodi kedan bibi no karau no bein sasoin sia hosi rai Kana'an. 33 Kalo oras ida ama na'i bolu emi, hotu nusu emi na'ak, emi serwisu saa, 34 emi musti hasara baa nia ha'ak, emi makbalin hori sei ki'ik to'o oras ne'e, hanesan emikaan bei uluk sia. Hodi nunia, ama na'i atu naruka emi tuur iha rai Gosen." Yusuf katak nunia, tan ema Mesir sia noran nakribi, kalo sia tuur namutuk fatin ida no ema makbalin.

47

Na'i Mesir latan rai baa Yusuf familin sia

1-2 Katak ti'an baa maun-alin sia, Yusuf no mane malun na'in lima baa nasoru kedan na'in. Yusuf nasara baa na'in na'ak, "Ama na'i boot! Ama atan oan sia, ha'ukaan aman no ha'ukaan maun-alin sia, to'o mai ti'an nosi Kana'an. Sia mai nodi siakaan bibi, bibi malae, karau baka no naha sia hotu-hotu. Oras ne'e, sia hotu-hotu iha rai Gosen ti'an!" Yusuf nasara nunia ti'an, nia moos naruka mane malun na'in lima nia, ida-idak katak naran baa ama na'i.
3 Hotu na'i nusu baa sia na'ak, "Emi serwisu saa?"

Sia nataa na'ak, "Ama atan ami ne'e, ema
makbalin, hanesan amikaan bei uluk sia.
4 Oras ne'e, rai loro falin naruk basuk iha
amikaan rai Kana'an, to'o haan no hae la
iha ti'an. Tan baa nia, ata ami ne'e, mai iha
rai ne'e atu hein heik. Ami ata moos hodi
bibi no karau oan sia. Ami ata haloon baa
ama na'i boot, nebee foo leet baa ami ata
ne'e bele hein heik iha rai Gosen, atu hodi
haliku bibi no karau oan sia."
5 Rona ti'an nunia, na'in katak sain ni-
akaan hakaran baa Yusuf na'ak, "Oras ne'e,
o aman no o maun-alin sia mai baa o ti'an!
6 Sia bele nalo rai ne'e, nu'u siakaan rain
du'uk! Ha'u katene rai Gosen nia, rai di'ak
kaliuk iha Mesir ne'e! Tan baa nia, di'ak
liu sia tuur iha nebaa ona! Kalo noo nosi
sia, mak natene naliku bibi no karau nalo
kabaas, sia moos bele naliku ha'ukaan sia
iha nebaa!"
7 Na'in dale hotu nunia, Yusuf natudu
niakaan ama Yakob baa na'in. Yakob moos
namulak kedan nodi naloon nebee Na'i
Maromak natuun matak-malirin baa na'i.
8 Hotu na'in nusu baa Yakob na'ak, "Ama!
Ita otas tinan hira ona?"
9 Yakob nataa na'ak, "Ha'u kmoris tinan
atus ida tolu nulu ona, mais la tuur metin
iha fatin ida. Ha'ukaan bei uluk sia moos
nunia. Kalo ha'u kanesa baa sia, ha'ukaan
otas sei badak liu sia, mais ha'ukaan moris
nakonu no susar." 10 Dale notu nunia, Yakob
moos tami na'i. Mais sei la sai dauk,
nia namulak nodi naloon tenik, nebee Na'i
Maromak natuun matak-malirin bodik na'i.
11 Nasoru na'in ti'an, Yusuf nalo tuir na'in
harukan, nodi baa natudu fatin iha rai
Gosen bodik aman no maun-alin sia. Fatin
nia di'ak liu resik. (Nosi ikus, Yakob sia
nanaran fatin nia na'ak, Rameses.) Sia tuur
nafati iha nia. 12 Hotu, Yusuf naliku nodi
foo haan baa aman, no maun-alin sia, no
siakaan feen-oan sia hotu-hotu, sura tuir
uma kain ki'ik no boot.

Rai salaen hetak naruk iha Mesir

13 Baa oras nia, rai salaen hetak naruk,
to'o la no haan ti'an iha rai Mesir to'o
rai Kana'an. Ema hotu-hotu isin olek, tan
salaen. 14 Tan baa nia, sia mai atu sosa haan
iha Yusuf. Hotu, Yusuf libur nola haan folin
sia hotu-hotu, nodi baa rai iha na'in tofatik.
15 Loron ikus, ema Mesir no ema Kana'an
osan sia mohu ti'an, to'o la bele sosa haan
ona. Tan baa nia, sia baa Yusuf nodi na'ak,
"Ama boot! Ama foo haan lai, nebee ami
keta mate salaen! Tan amikaan osan mohu
ti'an!"
16 Yusuf nataa na'ak, "So'in! Bele sosa
haan hodi bibi no karau!" 17 Rona nola
nunia, ema sosa haan nodi kuda, bibi, bibi
malae, karau baka no kuda keledai. Sia nalo
nunia, tan Yusuf nameno nunia ti'an.
18 Tinan oin tenik, ema sia mai tenik baa
Yusuf nodi na'ak, "Ama boot! Ami katak
malolok dei! Amikaan osan no amikaan
bibi no karau sia mohu ti'an! Hela mesan
amikaan isin lolon no amikaan rain dei!
19 Ama keta habusik ami mate! Tan kalo ami
mate, see mak babilan rai nia sia? Di'ak liu,
ami mataroos baa ama boot! Ama boot bele
hola amikaan rain sia, mais foo fini, nebee
ami furi bodik ama boot! Hodi nunia, ama
boot bele selu ami hodi haan. Surak ami
keta mate!"
20 Tan rai salaen nia hetak tu'an, ema
Mesir sia fa'an hotu rai sia baa Yusuf. Yusuf
sosa nola hotu-hotu, nalo baa na'in bein
sasoin. 21 Hodi nunia, renu Mesir sia hotu-
hotu dadi mataroos bodik na'in.* 22 Mais
Yusuf la sosa nola na'ilulik rain, tan sia
netan haan bei-beik nosi na'in. Tan baa nia,
na'ilulik sia la fa'an siakaan rain.
23 Baa loron nia, Yusuf katak baa renu sia
na'ak, "Oras ne'e, emi hotu-hotu atu dadi
mataroos bodik ama na'i, tan emikaan rain
sia, ha'u ksosa kotu ti'an bodik ama na'i!
Dadi, emi musti hola fini ne'e, hodi baa furi
ona! 24 Baa oras emi ku'u, halo baa fa'ek
lima. Fa'ek ida, hatama baa ama na'i. Fa'ek
haat, halo baa fini no halo baa haan bodik
emi."
25 Rona nola nunia, sia simu na'ak, "Ama
boot sori ami ti'an nosi salaen boot ne'e.
Tan baa nia, ami atu dadi mataroos baa ama
na'i. Hodi nunia, ami bele sera dodan baa
ama boot."
26 Nosi ikus, hahalok mak Yusuf nalo nia,
dadi ukun baa rai Mesir tomak. Hare mak
renu sia ku'u, musti fa'e baa fa'ek lima.
Fa'ek ida hatama baa na'in. Fa'ek haat
bodik sia du'uk. Sia nala'ok ukun nia iha
Mesir to'o oras ne'e. Hela mesan na'ilulik
rain sia dei mak na'in la nola.

Yusuf namate lia atu nakoi aman Yakob iha siakaan bei uluk rate fatik

27 Nahuu hori nia, ema Isra'el sia tuur
nametin aan iha rai Gosen, to'o sia soi iha
nia. Siakaan husar-binan moos hetak wa'in
tu'an.

* 47:21 Hakerek Moon lia Ibrani tuan balu na'ak, 'Yusuf naruka ema hotu-hotu lori baa kota laran sia'.

[28] Yakob nein iha rai Mesir, to'o tinan
sanulu resin hitu. Hotu, nia mate baa otas
tinan atus ida haat nulu resin hitu. [29] Kre'is
atu mate, Yakob bolu nola oan Yusuf nodi
na'ak, "Oa! Ha'u koran la kleur Na'i Maro-
mak bolu nikar ha'u ona! Tan baa nia, kalo
o madomi ha'u, mamate lia mo ha'u, nebee
o keta makoi ha'u iha rai Mesir ne'e! [30] Kalo
ha'u kmate, o musti modi mikar ha'u baa
makoi iha itakaan bei uluk rate fatik! Ha'u
kakara nunia!"

Yusuf nataa na'ak, "Di'ak ama! Kalo ama
nakara ti'an nunia, ha'u moos tuir!"

[31] Yakob moos simu na'ak, "Kalo nunia,
oa, o marai aan ma'ak o atu tuir tebe-tebes
o aman hakaran!"

Yusuf moos narai aan kedan, tuir aman
hakaran. Hotu, aman moos nakni'a iha
toba fatik nodi namulak sera dodan baa Na'i
Maromak.

48

Yakob nusu matak-malirin bodik Yusuf oan Efraim no Manase

[1] Nunia hotu, Yusuf fila. La kleur, ema
mai katak na'ak, aman moras todan. Rona
nola nunia, Yusuf bolu nola niakaan oan
na'in rua, mak Manase no Efraim. Hotu
sia baa naree Yakob. [2] Baa oras Yakob rona
na'ak, Yusuf no oan sia mai, nia naka'as aan
nadeer tuur baa toba fatik.

[3] Hotu, nia katak baa Yusuf na'ak, "Oa
Yusuf! Hori hirak nia, Maromak natadu aan
baa ha'u iha leo Lus iha rai Kana'an. Nia
mak Beran Boot Kaliuk. Nia nameno baa
ha'u iha nebaa [4] na'ak, 'Ha'u atu kalo okaan
husar-binan sia hetak wa'in tu'an, nebee
sia dadi klibur boot! Ha'u atu kfoo rai ne'e
bodik sia, nebee dadi bein sasoin, to'o rai
falu fila!'

[5] Tan lia nia, oras ne'e ha'u atu katak lia
ida bodik okaan oan Efraim no Manase. Na-
toon baa ha'u kmai iha Mesir, sia rua moris
ti'an. Masik nunia moos, oras ne'e ha'u kalo
sia dadi baa ha'ukaan oan du'uk, hanesan
okaan maun Ruben no Simeon! [6] Mais nosi
ikus, kalo o metan oan tenik, filak sia nu'u
okaan oan du'uk. Sia musti simu sasoin
nosi maun Efraim no Manase. [7] Ha'u kalo
nunia, atu kodi temi okaan inan Rahel. Tan
oras ami fila hikar hosi Mesopotamia atu
baa Kana'an, okaan inan mate nahoris iha
dalan. Nia mate kre'is baa leo Efrata, iha rai
Kana'an. Oras nia, ha'u laran moras resik,
tan kakoi okaan inan iha dalan tehen baa
leo Efrata!" (Oras ne'e, ema nanaran leo nia
na'ak, *Betlehem*.)

[8] Dale notu nunia, Yakob* foti oin nodi
titu baa Yusuf oan sia. Hotu nia nusu Yusuf
na'ak, "Sia ne'e, see niakaan oan sia?"

[9] Yusuf nataa na'ak, "Ne'e sia, ama bein
oan sia mak Na'i Maromak foo ti'an baa
ha'u iha rai Mesir ne'e!"

Rona nunia, Yakob katak na'ak, "Kalo
nunia, mare'is oan sia mai ha'u. Ha'u
atu kamulak kodi kaloon nebee Maromak
natuun matak-malirin baa sia!" [10] Tan
Yakob katuas ti'an, matan malahuk ona.
Nia titu la malorek ti'an. Rona aman
naruka nunia, Yusuf nare'is oan sia baa
Yakob. Hotu, Yakob nako'ak nodi de'i sia
rua. [11] Hotu, Yakob dale tenik no Yusuf
na'ak, "Kleur ti'an ha'u ka'ak falik la kasoru
o ona! Mais oras ne'e Maromak nalo liu
tenik, to'o ha'u moos bele karee okaan oan
sia!"

[12] Hotu, Yusuf dada sees oan sia nosi
Yakob.† Hotu nia nakni'a nodi sudur
baa aman. [13] Hotu, nia nariik. Nia
moos dada nare'is tenik oan rua nia baa
aman Yakob, nebee nia namulak nodi nusu
matak-malirin baa sia. Yusuf nariik oan
ulun Manase iha Yakob sorin kwana. Oan
nomer rua Efraim iha karuk. [14] Mais, baa
oras Yakob rai liman baa sia atu namulak,
Yakob rai seluk liman. Nia rai liman kwana
baa alin Efraim ulun, liman karuk baa maun
Manase ulun. [15] Hotu, nia namulak nusu
matak-malirin bodik Yusuf na'ak,

"Okaan bein Isak aman Abraham,
no okaan bein Isak du'uk,
sia rua moris tuir bei-beik Maro-
mak hakaran.

Maromak moos naliku ti'an ha'u, hori sei
nurak to'o oras ne'e!
[16] Maromak sori ha'u ti'an nosi
maufinu oi-oik.‡
Tan lia nia, ha'u moos kaloon,
nebee Nia natuun matak-
malirin baa oan ne'e sia no
siakaan husar-binan.

Hanoin. Kalo sia namulak baa Maromak,

* 48:8 Hakerek Moon lia Ibrani na'ak, 'Isra'el foti oin'. † 48:12 Hakerek Moon lia Ibrani na'ak, 'Yusuf dada sees niakaan oan sia nosi bei Yakob hitin'. ‡ 48:16 Hakerek Moon lia Ibrani na'ak, 'Makbukar lale'an sia sori ha'u nosi maufinu oi-oik.' Ema matenek lia Hakerek Moon na'ak, Yakob nanoin baa oras Maromak natadu aan nodi naruka makbukar lale'an sia, mai sori Yakob nosi maufinu oi-oik. Leno *Lia Uluk Fohon* 16:7; 21:17; 22:11,15.

sia keta nalu'a temi bei Abraham
naran, no bei Isak naran no
ha'ukaan naran!
Hodi nunia, siakaan husar-binan
hetak wa'in tu'an,
dadi klubun boot iha raiklaran
ne'e!"

17 Yakob namulak nunia, mais baa oras
Yusuf naree aman rai liman kwana baa
alin Efraim ulun, nia moos kaer nola aman
liman nia, atu rai seluk baa maun Manase
ulun. 18 Nia katak baa aman na'ak, "Ama!
Keta malo nunia! Oan ulun lahoos Efraim,
tan Manase nahali Efraim! Ama musti rai
liman kwana baa maun Manase ulun, tan
nia mak oa ulun."
19 Mais aman Yakob la no'uk. Nia dale
na'ak, "Oa! Ha'u katene nanis! Nosi ikus
Manase dadi ema boot. Niakaan husar-
binan moos hetak wa'in tu'an, to'o dadi
ema klubun boot! Mais alin Efraim atu dadi
ema boot liu tan tenik! Niakaan husar-
binan sia moos wa'in liu resik, to'o dadi baa
ema klubun wa'in mak boot liu tan tenik!"
20 Hotu Yakob katak baa lawarik rua nia
na'ak, "Nosi ikus, kalo ema Isra'el naloon
baa Na'i Maromak, nebee natuun matak-
malirin baa ema, sia atu temi emikaan
naran. Sia atu naloon na'ak, 'Nebee Na'i
Maromak natuun matak-malirin baa o,
hanesan Nia natuun ti'an matak-malirin
baa Efraim no Manase!'"
Hodi nunia, Yakob temi uluk alin Efraim
naran, foin maun Manase naran.
21 Hotu Yakob katak baa Yusuf na'ak, "Oa!
La kleur ha'u kmate ona! Mais Na'i Maro-
mak nanis tulun emi! Nia atu nodi fila emi
baa emikaan bei uluk rain. 22 Oras ne'e, ha'u
klatan baa o liu nosi okaan maun-alin sia!
Tan ha'u klatan tu'an baa o, foho iha rai
Kana'an mak uluk ha'u kola ti'an kosi ema
Amori, baa oras ha'u katuda ko sia!"

49

Yakob nalore nela kedan oan sia ida-idak lisan no matak-malirin

1 Dale notu no Yusuf, Yakob bolu nola
oan sia hotu-hotu, hotu katak na'ak, "Oa
sia! Emi hare'is aan mai ha'u lai! Ha'u
atu kalore kedan emi ida-idak moris lala'ok
baa loron ikus!" 2 Hotu Yakob moos nahuu
katak baa oan sia na'ak,
"Yakob oan sia! Mai hariik satan mola ha'u!
Mai rona emikaan aman Isra'el ne'e atu
dale!
3 *Ruben*! O ne'e, ha'ukaan oa ulun. Tan lia
nia, ema kneter o. O ne'e, ha'ukaan
kno'a no ha'ukaan liman kwana!
4 Mais o neon la metis. O la matene
makara nabee! Sarebak, o toba mo
ha'ukaan feen Bilha, modi madoor
okaan aman toba fatik! Tan lia nia,
ha'u la kfilak o baa oa ulun ona.
5 *Simeon* no *Lewi!* Emi rua ne'e, manesak
dei! Emi rua beer hasusar ema
hodi surik. 6 Emi beer taa siit karau
baka kloor, to'o nakfeur atu mate!
Emikaan a'aat ida tenik, emi ruun
ne'an hodi ho'o ema! Tan hahalok
nia, ha'u la kakara rona emi! Ha'u
moos la kakara kahur emikaan lia!
7 Tan emikaan krakat aat liu re-
sik nia, ha'u katuun dinu baa emi!
Emi kanarak to'o la ho dadomin!
Tan baa nia, emi musti hatiu du'uk
emikaan a'aat nia! Nosi ikus Maro-
mak keke karin emikaan husar-
binan, to'o sia tuur keen karin malu
iha rai Isra'el!
8 *Yahuda!* Okaan naran na'ak 'tonu'! Okaan
maun-alin sia atu tonu o nodi lo'u
baa o! O moos atu tonan okaan funu
sia, to'o la nakfodak! 9 O ne'e, hane-
san busa fuik boot ida, mak buka biit
haan du'uk! O moos hanesan busa
fuik boot aman, mak fofen aan baa
noku; la noo ema ida mak naksakar
aan koen o! O moos hanesan busa
fuik boot inan, mak daka oan: la
noo ema ida mak naksakar aan koen
o! Ema nakerat o, to'o la noo ida
mak naksakar aan atu nalo oi-oik
baa o! 10 Loron ikus, o atu kaer
ukun! Okaan husar-binan moos atu
kaer ukun tuir malu, to'o noo husar-
binan ida mak beran kaliuk mak
tuur kaer ukun nia! Hotu, ema
klubun hotu-hotu atu lo'u-sudur no
rona baa Nia!✡ 11-12 O atu moris
di'ak! O makara saa, iha! Okaan bibi
no karau no to'os isin moos hetak
wa'in tu'an, to'o soe hahaat. O maa-
memu midar nohuun.
13 *Sebulon!* Rai mak dadi okaan bein sasoin,
niakaan luan nosi tasi tehen to'o
kladik no kota Sidon. Roo tasi nosi
rai seluk sia tama soe sao mamatek
iha okaan namon!
14-15 *Isaskar!* O ne'e biit hanesan kuda
keledai! Mais kalo o toba ti'an iha

✡ 49:10 Mateus 1:3 * 49:14-15 Hakerek Moon lia Ibrani nakerek lia isin rua: 'toba iha fatin rua leet' no 'toba iha naha kakaluk rua leet'.

dalan klaran,* la no ida bele fu'a
nadeer o, nebee la'o liu! Kalo o ma-
ree mola leo di'ak ida iha sorin balu
nebaa, masik ida la naruka moos, o
matiu mola okaan naha sia, modi
baa! O ne'e, nunia ona!

16 *Dan!* Okaan naran 'Dan' ne'e, lia isin
na'ak 'maktetu no makotu lia'! O mo
okaan husar-binan atu natetu no
nakotu okaan ema klubun lian, nalo
tetuk no nesan! Hotu, o dadi maun
bodik ema hunun sia iha Isra'el! 17 O
ne'e moos, karonak hanesan samea
mahoo raso mak no'i noku iha dalan
tehen! Kalo ema sa'e kuda liu nia,
teki-tekis o tutu kuda nuban, to'o
ema mak sa'e monu!

18 Aaa, MAROMAK! Ha'u kamulak kodi
kaloon, nebee Ita foo moris baa ami hotu-
hotu!

19 *Gad!* Okaan naran 'Gad' ne'e, lian kre'is
hanesan 'hababu'! Ema na'ok sia
mai nadau o, mais o madau fila sia,
to'o matoba mola sia!

20 *Aser!* Nosi ikus, okaan to'os isin kabaas
lo-loos! To'o o bele malo tubi midar
oi-oik. Hotu na'in sia mai sosa iha o!

21 *Naftali!* O ne'e, hanesan bibi fuik mak
nakbois sai, tan la noo ema ida bele
lituk nola o! O moos metan oan
kabaas sia!

22 *Yusuf!* O ne'e, hanesan ai mane'ek mak
moris kre'is wee matan! Okaan
sorun sia nane'e sa'e baa kadidin
fatuk aas sia!† 23 Noo ema mak
rai hirus baa o, hanesan funu nana
dama baa o! 24 Mais Na'i Maro-
mak mak ha'u klo'u-sudur baa, Nia
nanis tulun o! Nia nakbiit okaan
liman, to'o o bele sakar funu sia
modi dama, masik mosi dook! O
bele matoba mola sia, tan Maromak
tulun o. Nia mak beran boot kaliuk!
Tan lia nia, ha'u kakrai aan baa Nia!
Nia mak daka ha'u! 25 Nia moos daka
o nodi foo matak-malirin baa o.
Matak-malirin nosi lale'an, matak-
malirin nosi raiklaran, no matak-
malirin to'o hetan oan wa'in mak
isin di'ak! 26 Matak-malirin mak
ha'u kusu foo baa o ne'e, kasalak
liu nosi foho mak nariik nafati
sia! Nebee matak-malirin hotu-
hotu ne'e, nakduar baa o. Tan o
ne'e, liu mosi okaan maun-alin sia
hotu-hotu!

27 *Benyamin!* O sakar manesak no asu
fuik mak salaen! Seisawan oan, nia
tama rai kohi haan, hotu naa. Mais
kalan, nia fa'e haan resin baa oan
sia! Okaan husar-binan moos, atu
maka'as nunia!"

28 Hodi nia, Yakob katak kedan moris
lala'ok nosi oan sia ida-idak no husar-binan
sia baa loron ikus. Sia hotu-hotu nia, mak
nahoris ema Isra'el hunun sanulu resin rua.

Yakob mate

29-30 Nunia hotu, Yakob katak baa oan sia
na'ak, "La kleur ha'u kmate ona! Kalo ha'u
kmate ti'an, emi musti baa hakoi ha'u iha
bei Abraham raten! Rate nia, iha fatuk
kuak ida kre'is leo Makpela no Mamre iha
rai Kana'an! Uluk bei Abraham sosa nola
fatuk kuak nia no to'os, nalo baa rate fatik.
Nia sosa kotu ti'an nosi ema Het ida naran
Efron! 31 Iha rate fatik nia, ema nakoi
ti'an bei Abraham no bei Sara, namutuk
no ha'ukaan aman Isak no ha'ukaan inan
Ribka! Tan baa nia, emi musti hakoi ha'u
iha nebaa, iha ha'ukaan feen Lea sorin!
32 Ha'u kameno tenik, nebee emi keta halu'a
hakoi ha'u iha fatuk kuak, mak bei Abraham
sosa nola ti'an nia!"

33 Dale notu nunia, Yakob toba nikar.
Hotu nawan kotu.

50

1 Naree aman mate ti'an, Yusuf nako'ak
nola, nodi tanis. Nia moos de'i bei-
beik. 2 Hotu, Yusuf naruka klosan maktebar
maten sia, nebee kahur ai morin oi-oik,
nodi tebar Yakob maten. 3 Klosan maktebar
maten sia babilan Yakob maten nia, to'o
loron haat nulu, tuir siakaan adat. Ema
Mesir sia hotu-hotu moos tanis, tan Yakob
mate. Sia nala'ok hahalok nia, to'o loron
hitu nulu, ahan ema boot ida mak mate.

4 Loron hitu nulu siku liu ti'an, Yusuf
katak baa klosan sia na'ak, "Emi rona! Emi
baa hodi ha'ukaan lia fuan ne'e, hasara baa
ama na'i ha'ak nune'e: 5 'Natoon baa oras
ha'ukaan aman kre'is atu mate, nia nusu
nebee ha'u kodi niakaan maten, baa kakoi
iha rai Kana'an! Tan baa nia, ha'u kusu ama
na'i foo leet, nebee ha'u kbele baa kakoi
ha'ukaan aman. Hotu ti'an, foin ha'u kfila
mai.'"

6 Rona nola nunia, na'in moos nataa
na'ak, "Kalo Yusuf namate lia no aman

† 49:22 Lia fuan iha tohar ne'e la malorek iha Hakerek Moon lia Ibrani. Ema matenek balu na'ak, 'ai mane'ek'. Balu tenik na'ak, 'kuda keledai'.

nunia ti'an, ha'u moos kakara. Baa hakoi
maten iha nebaa ona!"
7 Hotu, Yusuf baa nakoi aman. Ema wa'in
moos tuir. Sia nia mak na'in klosan sia
hotu-hotu, no ema boot hotu-hotu nosi
Mesir. 8 Yusuf maun-alin no siakaan ema
serwisu sia hotu-hotu moos baa bele. Hela
mesan feen no lawarik sia no bibi no karau
sia iha Gosen. 9 Sondadu wa'in moos tuir.
Balu sa'e kareta, balu tenik sa'e kuda. Ema
mak tuir maten nia wa'in basuk, to'o ema
lolok nia, naruk lo-loos.
10 Ema lolok nia nakur mota Yordan iha
fatin ida naran Atad. Ema ta'e nanis hare
iha nia. To'o nia, Yusuf sia tanis aman
maten. Sia moos daka maten kalan hitu
laran tenik.
11 Naree sia susar nunia, ema Kana'an
dale baa malu na'ak, "Haree lai! Ema
Mesir sia daka maten nodi tanis, to'o nalo
ita moos laran moras!" Tan baa nia,
ema Kana'an nanaran fatin nia na'ak, *Abel-
Misraim*. Ne'e na'ak 'ema Mesir siakaan
susar'.
12 Hotu, Yakob oan sia nala'ok tuir lia
mamenon mak sia nameno ti'an nia. 13 Sia
foti nola aman Yakob maten, nodi baa nakoi
iha fatuk kuak iha leo Makpela, kre'is baa
Mamre. Abraham sosa nola rai nia nosi ema
Het ida naran Efron, nalo baa siakaan rate
fatik.

Yusuf nametis niakaan maun sia neon

14 Nakoi aman ti'an, Yusuf no maun-alin
sia fila nikar baa Mesir. Nunia moos, ema
mak tuir sia hotu-hotu.
15 To'o Mesir ti'an, Yusuf maun sia nahuu
nata'uk, tan siakaan aman Yakob la iha
ti'an. Sia dale baa malu na'ak, "Hei! Hanoin
lai! Arumak Yusuf sei rai hirus baa ita, hotu
atu selu nikar itakaan hahalok aat uluk nia
sia. Kalo dadi tebes nunia, nunabee?" 16 Tan
baa nia, sia kabuar lia, hotu solok baa Yusuf
na'ak, "Ama Na'i! Oras itakaan aman sei
moris, nia naruka kedan ami 17 atu katak
baa ama nu'u ne'e: 'Masik ami halo aat
baa Yusuf, mais Yusuf musti nalu'a lakon
amikaan salan nia.' Ami ne'e, Maromak
atan, mak itakaan ama lo'u-sudur baa. Tan
baa nia, ami atu mai husu pardua, tan ami
hotu-hotu halo sala ti'an baa ama na'i."
Rona lia solok nia, Yusuf moos tanis.
18 Hotu Yusuf maun sia moos mai du'uk.
Sia lo'u-sudur baa nia nodi na'ak, "Ami mai
atu mataroos baa ama."
19 Mais Yusuf nataa sia na'ak, "Mau sia!
Emi lalika hata'uk ona! Maromak mesan
no beran kastikar ema! Ha'u ne'e, la ko
beran. 20 Tebes! Uluk nia, emi ko'a kabuar
lia hodi hahaat ha'u! Mais Na'i Maromak
nalo emikaan a'aat nia, dadi baa dadi'ak!
Hodi nunia, Nia foti ha'u kdadi ema boot,
nebee ema wa'in bele netan moris! 21 Tan
lia nia, emi keta hata'uk, tan ha'u kamate
lia ti'an atu kaliku emi ho emikaan oan sia
hotu-hotu!"
Nodi dale di'a-di'ak nunia, Yusuf nametis
niakaan maun sia neon.

Yusuf mate

22 Hotu, Yusuf tuur nametin aan iha rai
Mesir, namutuk no maun-alin sia hotu-
hotu. Nia moris to'o tinan atus ida sanulu.
23 Nia sei noo leet naree Efraim oan no bein
oan sia. Nia na'in du'uk mak nawa'i Manase
bein oan, mak Makir oan sia.
24 Nosi ikus, Yusuf katak baa maun-alin
sia na'ak, "Mane malun sia! Ha'u koran
ha'ukaan loron mate kre'is ti'an! Mais ha'u
kfiar Na'i Maromak nanis naliku emi! Nia
atu nala'o emi sai hosi rai ne'e, baa hikar rai
mak Nia nameno ti'an no bei Abraham, no
bei Isak no ama Yakob!" 25 Hotu, Yusuf nusu
sia na'ak, "Emi musti harai aan baa ha'u!
Kalo to'o baa oras Na'i Maromak nala'o emi
nodi nikar baa rai Kana'an, emi musti foti
hodi ha'ukaan maten!"
26 La kleur, Yusuf mate iha Mesir baa
otas tinan atus ida sanulu. Sia tebar kedan
maten nia, hotu natama baa ai balun.

Yesus Lia Di'ak tuir Mateus

Yesus Niakaan bei uluk sia
(Lukas 3:23-38)

1-2 Hakerek ne'e katak lia nosi Yesus Kristus, Ema mak Na'i Maromak nameno kedan hori uluk atu solok mai. Nia ne'e, Na'i Daud husar-binan no Bei Abraham husar-binan.

Nahuu nosi Bei Abraham to'o Na'i Daud, siakaan husar-binan mane, dalas sanulu resin haat. Siakaan naran, mak ne'e:
Abraham oan, naran Isak.
Isak oan, naran Yakob.
Yakob oan, naran Yahuda. Yahuda moos sei noo maun-alin tenik.
3 Yahuda oan, naran Peres no Sera (siakaan inan, naran Tamar).
Peres oan, naran Herson.
Herson oan, naran Ram.
4 Ram oan, naran Aminadab.
Aminadab oan, naran Nahason.
Nahason oan, naran Salmon.
5 Salmon oan, naran Boas (Boas inan, naran Rahab).
Boas oan, naran Obet (Obet inan, naran Rut).
Obet oan, naran Isai.
6 Isai oan, naran Daud.

7-11 Nosi Daud to'o oras ema Isra'el kona soe baa Babilon, siakaan husar-binan mane, dalas sanulu resin haat tenik, mak ne'e:
Daud oan, naran Salomo (Salomo inan, uluk Uria feen).
Salomo oan, naran Rehabeam.
Rehabeam oan, naran Abia.
Abia oan, naran Asaf.*
Asaf oan, naran Yosafat.
Yosafat oan, naran Yoram.
Yoram oan, naran Usia.
Usia oan, naran Yotam.
Yotam oan, naran Ahas.
Ahas oan, naran Heskia.
Heskia oan, naran Manase.
Manase oan, naran Amos.†
Amos oan, naran Yosias.
Yosias oan, naran Yekonya. (Yekonya no niakaan alin sia moris baa oras ema Isra'el sia kona soe baa Babilon.)✡

12-16 Baa oras sia kona soe baa Babilon to'o baa Yesus, siakaan husar-binan mane, dalas sanulu resin haat tenik, mak ne'e:
Yekonya oan, naran Saltiel.
Saltiel oan, naran Serubabel.
Serubabel oan, naran Abihut.
Abihut oan, naran Elyakim.
Elyakim oan, naran Asor.
Asor oan, naran Sadok.
Sadok oan, naran Akim.
Akim oan, naran Eliut.
Eliut oan, naran Eliasar.
Eliasar oan, naran Matan.
Matan oan, naran Yakob.
Yakob oan, naran Yusuf.

Yusuf ne'e mak Maria la'en. Maria ne'e mak niti baa Yesus. Yesus ne'e mak Kristus, mak Na'i Maromak boi kedan hori uluk.

17 Nahuu nosi Abraham to'o Daud, husar-binan dalas sanulu resin haat; nosi Daud to'o oras sia kona soe baa Babilon, husar-binan dalas sanulu resin haat; no nosi Babilon to'o Kristus, husar-binan dalas sanulu resin haat.

Maria nahoris Yesus
(Lukas 2:1-7)

18 Lia Maria nahoris Yesus nune'e:

Maria sasudin no Yusuf ti'an. Mais sia na'in rua sei la namutuk dauk hanesan feen-la'en, Maria netan ti'an nosi Kmalar Lulik.✡ 19 Baa oras Yusuf natene na'ak Maria netan ti'an, nia nakara sia rua fa'e malu. Mais Yusuf nia, ema moon. Nia la no'uk namoe Maria iha ema lear oin. Tan lia nia, Yusuf buka dalan atu fa'e malu nonook dei.

20 Mais baa kalan ida, oras Yusuf sei nanoin baa-mai, nia me'i. Iha me'i nia, nia naree Maromak Niakaan makbukar lale'an ida mai katak baa nia na'ak, "Yusuf! O ne'e, Na'i Daud husar-binan. Keta makerat atu mola Maria, tan lawarik oan mak iha niakaan notak nia, Maromak Kmalar Lulik mak nase'i. 21 Maria atu nahoris oan mane ida. O musti manaran nia ma'ak, *Yesus*, tan Nia mak atu sori Na'i Maromak eman sia nosi sala."‡ ✡

22 Lia nia atu nato'o saa mak Na'i Maromak katak kedan hori uluk. Tan Nia naruka mako'an Yesaya nakerek nela na'ak,
23 "Hanono, mai!

---

* 1:7-11 Hakerek Moon lia Yunani mak tuan basuk nakerek na'ak *Asaf.* Balu tenik nakerek na'ak *Asa.* † 1:7-11 Hakerek Moon lia Yunani mak tuan basuk nakerek *Amos.* Balu tenik nakerek na'ak, *Amon.* ✡ 1:7-11 2 Na'i Isra'el Sia 24:14-15; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 36:10; Yeremia 27:20 ✡ 1:18 Lukas 1:27 ‡ 1:21 Yesus lia isin na'ak, *Na'i Maromak sori ema raiklaran.* ✡ 1:21 Lukas 1:31

Feto lawarik ida mak sei la natene
mane, atu netan.
Hotu nia nahoris mane oan ida.
Sia atu nanaran Nia na'ak, *Emanuel*."
(Iha lia Ibrani, *Emanuel* lia isin na'ak,
Na'i Maromak namutuk no ita.)✡
24 Yusuf me'i notu, nia nadeer. Hotu
nia nalo tuir kedan saa mak Na'i Maromak
naruka nia. Nia nola Maria nalo baa feen,
25 mais la namutuk no Maria hanesan feen-
la'en, to'o Maria nahoris Oan nia ti'an. Oa
nia moris, Yusuf moos nanaran nia na'ak
Yesus.✡

2

Ema matenek leno fitun mai naree Yesus

1 Baa oras Maria nahoris Yesus iha leo
Betlehem iha rai Yudea, Na'i Herodes mak
kaer ukun iha nia. Oras nia moos, ema na'in
hira mai iha kota Yerusalem nosi fatin dook
iha lorosa'e baa. Sia nia, ema matenek leno
fitun. 2 To'o Yerusalem baa, sia nusu baa-
mai na'ak, "Ema Yahudi siakaan na'i mak
foin moris nia, iha nabee? Ami haree ti'an
fitun ida iha lorosa'e mak natudu tadak
na'ak, Nia moris ti'an. Tan lia nia, ami mai
atu lo'u-sudur baa Nia." 3 Rona nola nunia,
Na'i Herodes neon la noku. Ema hotu-hotu
iha Yerusalem moos nunia.
4 Hotu Na'i Herodes libur nola ema
Yahudi siakaan na'ilulik ulun sia no
manorik ukun sia hotu-hotu. Nia nusu baa
sia na'ak, "Emi katak kokon baa ha'u lai!
Kristus mak Na'i Maromak nameno ti'an
nia, ema atu nahoris nia iha nabee?"
5 Sia nataa na'ak, "Iha Betlehem, iha rai
Yudea, ama na'i. Maromak mako'an Mika
nakerek kedan hori uluk nune'e:
6 'Hei, emi ema Betlehem iha rai Yudea.
Keta hakraik emikaan leo nia,
leo ki'ik mak la noo folin.
Tan Ema boot ida atu mosu mai nosi
nebaa.
Nia atu dadi makbalin bodik
Ha'ukaan ema Isra'el sia.'"✡
7 Rona nola nunia, Na'i Herodes bolu no-
nook ema matenek leno fitun sia. Nia moos
nusu baa sia na'ak, "Wainhira emi haree
fitun nia mosu iha lale'an?" Sia moos katak
baa nia. 8 Rona ti'an, nia naruka sia baa
Betlehem nodi nameno na'ak, "Baa buka Oa
nia iha Betlehem. Kalo hasoru ti'an, fila
mai katak ha'u, tan ha'u moos beer baa lo'u-
sudur baa Nia."
9 Rona notu na'i dale nia, sia moos baa.
Hatene hodi baa, sia titu-naree tenik fitun
mak uluk sia naree iha lorosa'e nia. Fitun
nia mosu iha siakaan oin, hotu la'o uluk sia
to'o nanawa besik baa Oa nia moris fatin.
10 Naree fitun nia, sia neon di'ak tebe-
tebes. 11 To'o fatin nia, sia tama baa uma
laran, hotu naree Oa nia no Niakaan ina
Maria. Sia nakni'a lo'u-sudur baa Oa nia.
Sia loke siakaan naha, hotu natetu buat
folin todan sia baa Oa nia. Buat nia sia, mak
mean isin, ai morin no ai morin raan.
12 Baa oras nia moos, sia netan me'i nosi
Na'i Maromak na'ak, "Keta fila tenik baa
Na'i Herodes." Tan lia nia, sia fila baa
siakaan rai tuir dalan seluk.

Yusuf nodi Maria no Yesus nalai baa Mesir

13 Baa oras ema matenek leno fitun sia fila
ti'an, Maromak Niakaan makbukar lale'an
ida mai katak baa Yusuf iha me'i laran
na'ak, "Yusuf! Madeer lai-lais ona! Malai
modi Oan nia no niakaan ina baa rai Mesir
nebaa. Hein hafati iha nebaa to'o Ha'u
katak wainhira emi bele fila. Tan Na'i
Herodes no'i buka atu no'o Oan nia!"
14 Me'i notu, Yusuf nadeer. Baa kalan nia
kedan, nia nodi feen no Oan nia, nalai baa
Mesir. 15 Sia nein iha nebaa to'o Herodes
mate. Lia nia nato'o saa mak Na'i Maromak
katak kedan baa mako'an Hosea hori uluk
na'ak,
"Ha'u kbolu kikar Ha'ukaan Oan sai nosi
Mesir."✡

*Na'i Herodes no'o lawarik oan sia iha Betle-
hem*

16 Baa oras Na'i Herodes natene nola ema
matenek leno fitun sia tolek nia ti'an, nia
nawan sa'e tebe-tebes. Nia naruka niakaan
sondadu sia na'ak, "Baa leo Betlehem no
leo mak kre'is iha nia sia. Ho'o mohu
lawarik mane hotu-hotu mak otas sei la to'o
tinan rua dauk." Herodes naruka nunia, tan
nanoin nola ema matenek siakaan lia. Nia
sura tinan nahuu nosi sia naree fitun nia
mosu iha lale'an.
17 Lia ne'e sia nato'o saa mak Maromak
mako'an Yeremia nakerek kedan hori uluk
na'ak,
18 "Noo ema mak tanis naboo aan iha leo
Rama.*
Rahel tanis ro'an aan,
tan niakaan oan sia mate mohu
ti'an.
Nia la no'uk ema mai namaus nia,

✡ 1:23 Yesaya 7:14 ✡ 1:25 Lukas 2:21 ✡ 2:6 Mika 5:1; 2 Samuel 5:2 ✡ 2:15 Hosea 11:1 * 2:18 Rama nia, leo ida kre'is kota Yerusalem. ✡ 2:18 Yeremia 31:15

tan niakaan oan sia la iha ti'an.”✡

Yusuf sia mai nikar nosi Mesir

19 Nosi ikus, Na'i Herodes mate. Oras nia,
Yusuf sia sei iha Mesir. Hotu Maromak Ni-
akaan makbukar lale'an ida mai natadu aan
baa Yusuf iha me'i laran na'ak, 20 “Yusuf!
Madeer ona! Modi mikar Oa nia no niakaan
ina baa Isra'el ona. Ema mak buka atu no'o
Oa nia, mate ti'an.” 21 Rona nola nunia,
Yusuf moos nadeer. Hotu nodi nikar sia baa
rai Isra'el.

22 Mais baa oras nia, Na'i Herodes oan
Arkalaus dadi nikar na'in iha rai Yudea.
Rona nola lia nia, Yusuf nata'uk fila baa
Yudea. Hotu Na'i Maromak moos naruka
nia iha me'i laran tenik na'ak, “Yusuf! Keta
baa mein iha Yudea.” Tan lia nia, Yusuf baa
nein iha Galilea, 23 iha leo ida naran Nasaret.
Lia nia nato'o saa mak Na'i Maromak katak
kedan baa mako'an hori uluk na'ak, “Sia atu
temi Nia, Ema Nasaret.”✡

3

Yohanis Mak Sarani Ema
(Markus 1:1-8; Lukas 3:1-18; Yohanis 1:19-28)

1 Baa oras Yesus boot ti'an, Yohanis Mak
Sarani Ema nahuu nanorin ema iha fatin
fuik sia iha rai Yudea. 2 Nia katak na'ak,
“Mamaluk sia! Emi musti la'o hela emikaan
salan, hodi fila hikar baa Na'i Maromak ona.
Oras ne'e, ema hotu-hotu bele tama ona
dadi baa Na'i Maromak eman.”✡

3 Uluk, Maromak mako'an ida naran
Yesaya nakerek kedan nosi Yohanis na'ak,
“Ema ida atu nahii iha fatin fuik na'ak,
‘Ema hotu-hotu musti hadi'a dalan,
hodi simu Na'i Maromak mai!
Haweer dalan atu simu Nia!’”✡

4 Yohanis niakaan moris lala'ok, hanesan
Maromak mako'an uluk sia. Niakaan tais,
halo hosi onta rahun. Niakaan bolas, halo
hosi kulit. Niakaan haan, kala'ek no wani
ween.✡

5 Oras nia, ema lear mai atu nasoru Yoha-
nis. Sia mai nosi kota Yerusalem no rai
Yudea tomak. Sia moos mai nosi leo sia mak
kre'is no mota Yordan. 6 Sia loke neon nodi
na'ak nasai siakaan salan. Hotu Yohanis
sarani sia iha mota Yordan.

7 Baa oras nia, ema nosi partee Farisi
no partee Saduki moos mai nusu nebee
Yohanis sarani sia. Mais Yohanis nakbehek
na'ak, “Hoi! Emi ne'e nu'u samea tolek
teen! Na'i Maromak atu kastikar emi tan
emikaan hahalok aat sia. Keta haneo emi
bele hakbois hosi Niakaan kastikar nia.✡
8 Di'ak liu fila hikar baa Na'i Maromak ona,
hodi soe hela emikaan salan. Hotu halo
hahalok di'ak sia, nudaar ai huun mak nasai
fuan di'ak. 9 Keta haneo emi sotir tan emi
Bei Abraham husar-binan. Fiar ha'u! Na'i
Maromak bele nase'i fatuk ne'e sia dadi Bei
Abraham husar-binan.✡ 10 Sintidu! Noo
ema mak kaer nola baliun ti'an. Nia nadi'a
aan atu nu'an ai huun hotu-hotu mak la
nasai fuan di'ak. Nu'an notu, soe baa ha'i.✡

11 Tebes. Ha'u ksarani emi kodi wee.
Ne'e dadi tadak na'ak emi la'o hela emikaan
salan ti'an. Mais ema ida mak maka'as
liu ha'u atu mai. Masik dadi baa Niakaan
ata moos, ha'u la kfatan. Nia atu nalo liu
ha'u, tan Nia atu fakar Maromak Kmalar
Lulik baa emi. Nia moos atu namoos
emikaan neon, hanesan ema nodi ha'i sunu
lere.* 12 Nia kaer lafatin atu tata'ek nasai
hare abas. Hotu Nia natama hare isin baa
kanaha. Mais hare abas, Nia soe baa ha'i
mak laka bei-beik.”

Yohanis sarani Yesus
(Markus 1:9-11; Lukas 3:21-22)

13 Baa oras nia, Yesus tuun nosi Galilea
baa mota Yordan. Nia mai nusu nebee
Yohanis sarani Nia, 14 mais Yohanis la no'uk.
Nia saseni na'ak, “Nunabee, ha'u mak musti
sarani Ita Boot? La baku fila ka? Ita Boot
mak musti sarani ha'u. Ha'u kakara mak
nia!”

15 Mais Yesus nataa na'ak, “La saa ida.
Oras ne'e, mau mak sarani Ha'u dei. Kalo
mau nalo nunia, ita halo tuir Na'i Maromak
hakaran ti'an.”

Rona nola nunia, Yohanis nataa na'ak,
“Loos Ita Boot baa dei.” Hotu nia sarani
Yesus.

16 Sarani notu, Yesus sai nosi mota. Teki-
tekis, lale'an nakloke. Hotu Nia titu-naree
Maromak Kmalar tuun mai baa Nia, hane-
san manu lakateu sina. 17 Hotu Na'i Maro-
mak lian maliak sai nosi lale'an na'ak,
“Ne'e mak Ha'ukaan Oan dadobe.

✡ 2:23 Markus 1:24; Lukas 2:39; Yohanis 1:45 ✡ 3:2 Mateus 4:17; Markus 1:15 ✡ 3:3 Yesaya 40:3 ✡ 3:4 2 Na'i Isra'el Sia 1:8 ✡ 3:7 Mateus 12:34, 23:33 ✡ 3:9 Yohanis 8:33 ✡ 3:10 Mateus 7:19 * 3:11 Hakerek Moon lia Yunani na'ak: “Nia atu sarani emi nodi Maromak Kmalar Lulik no ha'i.” Ne'e na'ak, “hamoos emi hodi fakar Maromak Kmalar Lulik baa emi.” ✡ 3:17 Lia Uluk Fohon 22:2; Kananuk Sia 2:7; Yesaya 42:1; Mateus 12:18, 17:5; Markus 1:11; Lukas 9:35

Nia nalo Ha'u neon di'ak tebes.”✡

4

Diabu ulun koko Yesus
(Lukas 4:1-13; Markus 1:12-13)

1 Nunia hotu, Maromak Kmalar Lulik
dada nodi Yesus baa fatin fuik ida, nebee di-
abu ulun koko Nia.✡ 2 Iha nia, Yesus nalirin
aan loron haat nulu, kalan haat nulu. Nia
noran salaen tebe-tebes, 3 hotu diabu ulun
mai koko Nia na'ak, “O ne'e tebe-tebes Na'i
Maromak Oan ka? Kalo tebes, maruka fatuk
ne'e sia dadi haan, nebee O maa.”
4 Mais Yesus nataa na'ak, “Hakerek ti'an
iha Hakerek Moon na'ak:
‘Ema raiklaran la moris nosi haan dei.
Mais sia moos musti nanono Maromak
Manfatin,
nodi nalo tuir Niakaan beer.’”✡
5 Hotu diabu nia dada nodi Yesus baa
kota Yerusalem, mak Na'i Maromak Ni-
akaan kota lulik. Nia dada nasa'e Yesus baa
Na'i Maromak Niakaan Uma Hamulak Huun
fafuhun. 6 Hotu nia dale na'ak, “Kalo O
ne'e tebe-tebes Na'i Maromak Oan, maksoit
tuun kokon baa rai. Nanis O la metan susar,
tan hakerek ti'an iha Hakerek Moon na'ak,
‘Na'i Maromak naruka Niakaan makbukar
lale'an sia,
mai daka O.’
Hakerek Moon moos na'ak,
‘Sia atu tane nola O nodi siakaan liman,
to'o masik O ain atu sidi kona fatuk
moos, lale kedas.’”✡
7 Mais Yesus nataa na'ak, “Hakerek Moon
na'ak,
‘Na'i Maromak nia, okaan Na'in.
Keta maruka Nia nodi Niakaan beran
atu natudu kakaer na'ak,
Nia mak tebe-tebes Maromak.’”✡
8 Hotu diabu nia nodi tenik Yesus sa'e
baa foho dikin ida. Nia natudu na'i
raiklaran hotu-hotu siakaan fohorai, no
siakaan kabaas hotu-hotu. 9 Natudu mohu
ti'an, diabu katak baa Yesus na'ak, “Ha'u
klatan fohorai nia sia hotu-hotu baa O,
surak O makni'a lo'u-sudur baa ha'u.”
10 Mais Yesus nakbehek na'ak, “Hoi, Di-
abu! Sees mosi ne'e! Hakerek Moon na'ak,
‘O musti lo'u-sudur baa Na'i Maromak,
no serwisu bodik Nia mesan dei.’”✡
11 Rona nola nunia, diabu moos la'o nela
Yesus. Hotu makbukar lale'an sia mai
naliku Yesus.

Yesus nahuu nanorin iha Galilea
(Markus 1:14-15; Lukas 4:14-15)

12 Baa oras nia, Na'i Herodes natama
Yohanis Mak Sarani Ema baa bui. Rona
nola lia nia, Yesus fila baa Galilea.✡ 13 Nia
baa Niakaan leo Nasaret, hotu la'o liu baa
nein iha leo Kapernaum. Leo nia iha debu
boot Galilea tehen, iha ema Sebulon no ema
Naftali rain.✡ 14 Hodi nunia, Yesus nato'o
saa mak Maromak mako'an Yesaya nakerek
kedan hori uluk na'ak,
15 “Rai Sebulon no Rai Naftali,
mak kre'is debu boot Galilea, iha mota
Yordan loromonu.
Ema maktabar wa'in nein iha nia.
16 Sia moris iha makukun laran,
mais oras ne'e, sia naree Kroman ti'an.
Oras ne'e, Kroman naksinak ti'an
bodik ema hotu-hotu mak sei la
natene dauk Na'i Maromak.”✡
17 Nahuu baa oras nia, Yesus nanorin ema
na'ak, “Emi musti la'o hela emikaan salan,
nebee moris loos ona! Tan oras ne'e, ema
hotu-hotu bele tama ti'an dadi baa Na'i
Maromak eman.”✡

Yesus bolu nola ema maktuun tasi na'in haat atu tuir Nia
(Markus 1:16-20; Lukas 5:1-11)

18 Baa loron ida, Yesus la'o iha debu boot
Galilea tehen. Nia nasoru ema na'in rua,
maun-alin. Maun naran Simon, mais loron-
loron ema temi nia na'ak Petrus. Niakaan
alin, naran Andreas. Sia no'i tiha na'an tasi
iha debu laran, tan sia na'in rua nia, ema
maktuun tasi. 19 Nasoru ti'an, Yesus bolu sia
na'ak, “Hei, mai tuir Ha'u ona! Loro-loron
emi buka na'an tasi, mais oras ne'e Ha'u atu
kanorin emi atu buka ema, nebee sia moris
tuir Na'i Maromak.” 20 Rona nola nunia,
sia rua la'o nela siakaan daitiha, hotu tuir
kedas Yesus.
21 La'o soruk tenik baa, Yesus naree ema
na'in rua tenik. Sia, Sebadeus oan. Maun,
naran Yakobus. Alin, naran Yohanis. Sia
na'in rua no'i nadi'a daitiha bele-bele no
siakaan ama iha bero laran. Yesus moos
bolu sia na'in rua atu tuir Nia. 22 Rona nola
nunia, sia moos la'o nela siakaan ama no
siakaan bero, hotu tuir kedas Yesus.

✡ 4:1 Ibrani 2:18, 4:15 ✡ 4:4 Hanoin Hikar Dalan Moris 8:3 ✡ 4:6 Kananuk Sia 91:11-12 ✡ 4:7 Hanoin Hikar Dalan Moris 6:16 ✡ 4:10 Hanoin Hikar Dalan Moris 6:13 ✡ 4:12 Mateus 14:3; Markus 6:17; Lukas 3:19-20 ✡ 4:13 Yohanis 2:12 ✡ 4:16 Yesaya 9:1-2 ✡ 4:17 Mateus 3:2

Yesus nanorin ema nodi nadi'ak nola ema moras
(Lukas 6:17-19)

23 Hotu Yesus la'o nasirin rai Galilea atu
nanorin iha uma hamulak Yahudi. Nia
nanorin Na'i Maromak Manfatin Di'ak nodi
nalore oin nunabee ema bele tuir Na'i
Maromak ukun. Nia moos nadi'ak nola ema
nosi siakaan moras oi-oik.✡ 24 La kleur,
lia nosi Niakaan hahalok nia keke lema rai
Siria. Hotu ema nodi siakaan ema moras oi-
oik mai baa Nia. Sia moos nodi ema mak
diabu tekar, ema mak horak bibi maten, no
ema mak ain asak. Nia nadi'ak nola hotu-
hotu.
25 Baa oras nia, ema lear mai tuir Yesus.
Sia mai nosi rai Galilea, nosi rai Kota Sanulu
mak ema temi na'ak Dekapolis. Seluk sia
mai nosi kota Yerusalem, nosi rai Yudea, no
nosi mota Yordan sorin balu baa.

5

Yesus nanorin iha foho ki'ik ida leten

1 Baa oras Yesus titu-naree ema lear lolok
mai, Nia sa'e baa foho ki'ik ida atu tuur iha
nia. Maktuir sia mak Nia boi ti'an nia mai
kre'is atu nanono Nia. 2 Hotu Nia nahuu
nanorin sia.

Ema mak sotir lalek iha raiklaran, sia sotir iha Maromak fohorain
(Lukas 6:20-23)

3 Yesus nanorin na'ak, "Ema kiak sia, sia
sotir,
tan Na'i Maromak du'uk mak siakaan
Na'in iha lale'an.
4 Ema mak laran susar sia, sia sotir,
tan Na'i Maromak du'uk namaus sia.✡
5 Ema ki'ik sia, sia sotir,
tan sia atu simu fafa'ek nosi Na'i Maro-
mak.✡
6 Ema mak buka Na'i Maromak dalan moris
loos, sia sotir,
tan Na'i Maromak atu foo saa mak sia
buka.✡
7 Ema mak neon monu baa ema, sia sotir,
tan Na'i Maromak moos atu neon
monu baa sia.
8 Ema mak neon moon sia, sia sotir,
tan sia atu naree du'uk Na'i Maro-
mak.✡
9 Ema mak nalo ema dame malu, sia sotir,
tan Na'i Maromak atu temi sia na'ak,
'Ha'ukaan oan.'
10 Ema mak netan susar tan tuir Na'i Maro-
mak, sia sotir,
tan Na'i Maromak du'uk mak siakaan
Na'in iha lale'an.✡
11 Kalo ema nasusar emi tan emi tuir
Ha'u, emi moos sotir. Kalo sia dale aat baa
emi, no naktolek emi, nodi nahaat emikaan
naran, emi moos sotir.✡ 12 Emi musti neon
boot, tan Na'i Maromak atu foo saseban
boot baa emi iha lale'an. Mais hanoin!
Lahoos emi mesan mak hetan susar nunia,
tan ema moos nalo aat nunia baa Maromak
mako'an uluk aan sia."✡

Ema mak iha Maromak fohorain, sia musti moris hanesan masin no kroman
(Markus 9:50; Lukas 14:34-35)

13 Hotu Yesus dale na'ak, "Emikaan moris
musti dadi hanesan masin bodik ema raik-
laran. Kalo ema beer haan midar, sia musti
tau masin. Mais, kalo masin miis ti'an, la
noo folin ona. Ema soe loos baa dalan, hotu
sama tan.✡
14 Emikaan moris moos musti dadi hane-
san kroman bodik ema raiklaran. Emi
musti haksinak hanesan kota ida iha foho
leten mak ema wa'in bele titu-naree.✡
15 Ema mak nalaka badut, la subar badut
nia iha sasanan laran. Mais sia rai baa
fatin aas, nebee bele naroma uma isin hotu-
hotu.✡ 16 Emi musti moris nunia. Emi musti
haksinak, nebee ema wa'in bele titu-naree
emikaan moris mak di'ak, to'o sia tonu
na'ak, 'Emikaan Aman iha lale'an, maka'as
tebes!'"✡

Yesus mai atu nato'o Ukun-badu Musa, lahoos atu nalakon

17 Hotu Yesus dale na'ak, "Arumak emi
haneo ha'ak, Ha'u kmai iha raiklaran ne'e
atu kalakon Ukun-badu mak Na'i Maromak
foo baa Bei Musa ka? Lale! Arumak emi
haneo ha'ak, Ha'u la ktitu saa mak Maro-
mak mako'an sia nanorin hori uluk ka?
Lale! Ha'u kmai ne'e, atu kala'o kato'o lia
nia sia hotu-hotu. 18 Rona, tan Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes no loos! Kalo lale'an no
raiklaran sei iha, Ukun-badu nia sia nafati
nohuun. Masik lia lotun oan ida moos, la
lakon. Hotu-hotu nafati to'o tetuk.✡ 19 Noo
ema mak la titu ukun balu, tan sia naneo

✡ 4:23 Mateus 9:35; Markus 1:39 ✡ 5:4 Yesaya 61:2 ✡ 5:5 Kananuk Sia 37:11 ✡ 5:6 Yesaya 55:1-2 ✡ 5:8 Kananuk Sia 24:3-4 ✡ 5:10 1 Petrus 3:14 ✡ 5:11 1 Petrus 4:14 ✡ 5:12 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 36:16; Kristus Klosan Lian 7:52 ✡ 5:13 Markus 9:50; Lukas 14:34-35 ✡ 5:14 Yohanis 8:12, 9:5 ✡ 5:15 Markus 4:21; Lukas 8:16, 11:33 ✡ 5:16 1 Petrus 2:12 ✡ 5:18 Lukas 16:17

na'ak, 'Ukun ida ne'e, lia ki'ik. Dadi, ha'u
la ktuir!' Hotu ema nia nanorin baa ema
seluk, nebee keta tuir. Tan lisan nunia,
Na'i Maromak iha lale'an atu nafoli ema
nia na'ak, ema ki'ik. Mais ema mak nala'o
ukun nia sia nodi nanorin ema seluk nebee
nalo tuir, Na'i Maromak atu nafoli ema nia
na'ak, ema boot. [20] Fiar Ha'u! Kalo emi la
moris tuir Na'i Maromak hakaran liu nosi
ema manorik ukun no ema partee Farisi sia,
emi la bele tama Niakaan fohorain no la
bele dadi baa Niakaan ema."

Ema mak iha Maromak fohorain, keta nawan sa'e malu
(Lukas 12:57-59)

[21] Hotu Yesus dale na'ak, "Emi hatene
ti'an ukun sia mak Na'i Maromak foo baa
itakaan bei uluk sia na'ak, 'Keta ho'o ema.
Noo tenik, kalo ema no'o ema, musti kona
kastikar.'✡ [22] Mais ha'u katak nune'e: keta
nawan sa'e malu, tan ema mak nawan sa'e
niakaan maluk, nia sala. Ema mak de'an
niakaan maluk na'ak, 'O momok!', ema nia
musti nataa iha makotu lia oin. No ema
mak nakbehek niakaan maluk na'ak, 'O bu-
lak!', nia atu kona kastikar iha ha'i naraka.
[23] Tan lia nia, kalo o modi sera baa Na'i
Maromak, hotu manoin ma'ak okaan maluk
sei nawan sa'e o, [24] di'ak liu rai hein sera nia
lai, hotu baa dame malu, foin mai matetu
sera nia baa Na'i Maromak.
[25] Kalo ema nalo lia baa o, di'ak liu lai-
lais baa musu dame mo nia. Kalo lale,
ema nia atu dada nodi o baa makotu lia
oin. Hotu makotu lia atu latan o baa ema
makdaka bui, nebee natama o baa bui laran.
[26] Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! O atu
mein bei-beik iha bui laran, to'o selu kotu
okaan tusan hotu-hotu."

Ema mak iha Maromak fohorain, keta halo lia kfo'er

[27] Hotu Yesus dale na'ak, "Emi hatene
ti'an ukun-badu na'ak, 'Keta halo lia
kfo'er.'✡ [28] Mais Ha'u katak nune'e: Ema
mak foti matan titu-naree feto ida, hotu
nia beer toba no feto nia, ema nia nalo lia
kfo'er ti'an iha neon laran. [29] Tan lia nia,
kalo o malo sala modi okaan matan kwana,
sukit soe dei. Di'ak liu o tama lale'an modi
matan mesak dei, nosi o kona soe baa ha'i
naraka modi matan rua.✡ [30] Kalo o malo
sala modi okaan liman kwana, taa kotu baa
dei. Di'ak liu o tama lale'an modi liman
sorin dei, nosi o kona soe baa ha'i naraka
modi liman rua."✡

Ema mak iha Maromak fohorain, keta soe malu
(Mateus 19:9; Markus 10:11-12; Lukas 16:18)

[31] Hotu Yesus dale na'ak, "Emi hatene
ti'an ukun-badu na'ak, 'Ema mak soe feen,
musti foo hakerek soe malu baa feto nia.'✡
[32] Mais Ha'u katak nune'e: Kalo la'en soe
feen, mais feen la isin ida nakur biti-kluni,
la'en nalo nia nakur biti-kluni ti'an. Kalo
mane seluk nola feto nia, mane nia moos
nakur biti-kluni."✡

Ema mak iha Maromak fohorain, sia nalo tuir siakaan mamenon

[33] Hotu Yesus dale na'ak, "Emi hatene
ti'an ukun-badu mak Na'i Maromak foo baa
itakaan bei uluk sia na'ak, 'Kalo ema na-
mate menon nodi narai aan temi Na'i Maro-
mak naran, ema nia tatalik no mamenon
nia ti'an.'✡ [34] Mais Ha'u katak nune'e: Keta
harai aan hodi temi lale'an, tan lale'an nia,
Na'i Maromak Niakaan tofatik.✡ [35] Keta
harai aan hodi temi raiklaran, tan raiklaran
nia, Na'i Maromak Niakaan tau ain fatik.
Keta harai aan hodi temi Yerusalem, tan
Yerusalem nia, Na'i Boot Niakaan kota.✡
[36] Keta harai aan hodi temi okaan ulun, tan
okaan ulun nia la noo beran atu naruka
fuuk lahon ida moos atu dadi metan lale
mutin. [37] Kalo o makara mamate menon,
katak dei ma'ak, 'Tebes'. Kalo la makara,
katak dei ma'ak 'Lale'. Kalo ma'ak liu tan
tenik, lia nia nahabut baa diabu."

Ema mak iha Maromak fohorain, keta selu aat hodi aat
(Lukas 6:29-30)

[38] Hotu Yesus dale na'ak, "Emi hatene
ti'an ukun-badu na'ak, 'Kalo ema nahaat
okaan matan, mahaat sakar niakaan matan.
Kalo ema nahonu okaan ne'an, mahonu
sakar niakaan ne'an.'✡ [39] Mais Ha'u katak
nune'e: Keta selu aat hodi aat. Kalo ema
basa okaan hasan sorin, mabusik basa tenik

✡ 5:21 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:13; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:17 ✡ 5:27 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:14; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:18 ✡ 5:29 Mateus 18:9; Markus 9:47 ✡ 5:30 Mateus 18:8; Markus 9:43 ✡ 5:31 Hanoin Hikar Dalan Moris 24:1-4; Mateus 19:7; Markus 10:4 ✡ 5:32 Mateus 19:9; Markus 10:11-12; Lukas 16:18; 1 Korintus 7:10-11 ✡ 5:33 Ukun-badu Na'ilulik 19:12; Sura Renu Isra'el 30:2; Hanoin Hikar Dalan Moris 23:21 ✡ 5:34 Yakobus 5:12; Yesaya 66:1; Mateus 23:22 ✡ 5:35 Yesaya 66:1; Kananuk Sia 48:3 ✡ 5:38 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 21:24; Ukun-badu Na'ilulik 24:20; Hanoin Hikar Dalan Moris 19:21

sorin balu. 40 Kalo ema nalo lia baa o atu
nola okaan faru, foo tenik okaan faru klo-
bor baa. 41 Kalo sondadu seten o atu matiu
niakaan naha to'o la'o kilo ida, matiu modi
liu baa, to'o kilo rua. 42 Kalo ema nusu okaan
naha ida, foo baa dei. Kalo ema beer nola
hein okaan naha ida, foo baa dei."

Ema mak iha Maromak fohorain, sia nadomi ema mak hirus sia
(Lukas 6:27-28,32-36)

43 Hotu Yesus dale na'ak, "Emi rona ti'an
ukun-badu na'ak, 'Madomi okaan maluk,
mais hirus ema mak hirus o.'✡ 44 Mais
Ha'u katak nune'e: Musti madomi ema
mak hirus o, modi makro'an nebee Na'i
Maromak natuun matak-malirin baa ema
mak nasusar o. 45 Kalo o malo nunia,
o matudu ma'ak, o ne'e Ama iha lale'an
Niakaan oan. Nia nase'i loro matan atu
naksinak bodik ema di'ak. Nia moos nase'i
atu naksinak bodik ema aat. Nia natuun
udan ween bodik ema mak nalo tuir Ni-
akaan haruka, namutuk no ema mak sakar
Niakaan haruka. 46 Kalo o madomi loos
ema mak nadomi o, o maneo ma'ak Na'i
Maromak musti selu matak-malirin baa o
ka? Lale! Tan ema aat moos nadomi
siakaan belu mak nadomi sia. 47 Kalo o foo
loos dame baa okaan belu, niakaan saa mak
liu? Tan ema mak la fiar baa Na'i Maromak
moos nalo tuir nunia. 48 Hanoin! Okaan
Ama iha lale'an nadomi ema hotu-hotu. O
moos musti malo tuir nunia!"✡

6

Ema mak iha Maromak fohorain, sia naliku ema susar

1 Hotu Yesus nanorin tenik na'ak,
"Hanoin! Keta tuir ukun-badu nebee ema
tonu emi. Tan kalo halo nunia, emikaan
Ama iha lale'an la selu sa-saa baa emi.✡
2 Kalo emi hakara tulun ema kiak sia, keta
dale hamina aan iha ema wa'in oin. Tan
kalo halo nunia, emi halo tuir ema mak dale
seluk, nalo seluk. Sia labu baa uma hamulak
nebee ema tonun sia na'ak, 'Ema ne'e, ema
boot!' Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes
no loos! Nodi netan tonun nunia, sia simu
mohu siakaan saseban ti'an. 3 Dadi, kalo
emi hakara tulun ema kiak sia, keta katak
baa se-see. 4 Hodi nunia, ema iha raiklaran
la natene. Mais emikaan Ama iha lale'an
natene saa mak emi halo no-nook nia. Nia
nanis selu nikar baa emi."

Ema mak iha Maromak fohorain, sia natene hamulak lala'ok
(Lukas 11:2-4)

5 Hotu Yesus dale na'ak, "Baa oras emi
hamulak, keta halo aan hanesan ema mak
dale seluk, nalo seluk. Sia nakara baa
labu iha dalan dahur, nodi nariik iha uma
hamulak, nebee ema lear naree nodi tonun
sia na'ak, 'Ema ne'e, ema moos tebes!' Mais
rona! Nodi simu tonun nunia, sia simu
mohu siakaan saseban ti'an.✡ 6 Emi keta
nunia. Oras hamulak, tama baa ke'an laran,
taka odamatan, foin hamulak no-nook baa
emikaan Ama. Masik ema seluk la naree
moos, emikaan Ama naree. Nia nanis selu
baa emi.
7 Oras hamulak, keta dale lale'u baa-mai.
Tan ema mak la natene Na'i Maromak moos
bele namulak nunia. Sia naneo na'ak Na'i
Maromak beer siakaan hamulak mak naru-
naruk nia. 8 Keta halo tuir sia! Masik emi
sei la husu baa Ama iha lale'an moos, Nia
natene ti'an saa mak emi buka. 9 Dadi kalo
hamulak, tuir knaninuk ne'e:

'Amikaan Ama iha lale'an! Ita Boot naran
mak lulik kaliuk.
Nebee ema hotu-hotu foti-nahaas Ita
Boot naran.
10 Nebee Ita Boot dadi Na'in bodik ema hotu-
hotu!
Nebee ema hotu-hotu nalo tuir Ita
Boot harukan iha raiklaran,
oin nudaar makbukar lale'an sia
nalo tuir Ita Boot harukan iha
lale'an.
11 Foo baa ami haan mak to'o sura loron.
12 Malu'a lakon amikaan salan,
hanesan ami moos halu'a lakon salan
mak ema nalo baa ami.
13 Daka ami nebee ami keta halo aat.
Sori ami mosi diabu niakaan a'aat.
[Tan Ita Boot beran kaliuk, maka'as kaliuk.
Ita Boot mak kaer ukun hori nima-
nimak to'o nima-nimak.
Nunia tebes. Amen.]'*

14 Hanono di'a-di'ak! Kalo emi halu'a
lakon sala mak ema nalo baa emi, emikaan
Ama iha lale'an moos atu nalu'a lakon
emikaan salan. 15 Mais, kalo emi la ho'uk
halu'a lakon sala mak ema nalo baa emi,

✡ 5:43 Ukun-badu Na'ilulik 19:18 ✡ 5:48 Ukun-badu Na'ilulik 19:2; Hanoin Hikar Dalan Moris 18:13 ✡ 6:1 Mateus 23:5 ✡ 6:5 Lukas 18:10-14 * 6:13 b: Hakerek Moon lia Yunani mak tuan basuk la nakerek lia rohan mak iha lalutuk laran ne'e. ✡ 6:15 Markus 11:25-26

emikaan Ama moos la nalu'a lakon emikaan
salan.”✡

Ema mak iha Maromak fohorain, sia natene
halirin aan lala'ok

16 Hotu Yesus dale na'ak “Kalo emi hamu-
lak hodi halirin aan, keta hakfinik oin hane-
san ema mak dale seluk, nalo seluk. Sia
nalo nunia, nebee ema tonun sia na'ak,
‘Ema ne'e, ema moon tebes!’ Mais rona,
tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos!
Nodi simu tonun nunia, sia simu mohu
siakaan saseban ti'an. 17 Kalo emi halirin
aan, haro'is halo moos, hodi sisi fuuk di'a-
di'ak. 18 Nodi nunia, ema mak naree emi la
natene na'ak, emi ho'i halirin aan. Mais
emikaan Ama natene. Nia nanis selu baa
emi.”

Ema mak iha Maromak fohorain, sia libur
sasoin iha lale'an
(Lukas 12:33-34)

19 Hotu Yesus dale na'ak, “Keta serwisu
maka'as atu libur sasoin iha raiklaran. Tan
fuhuk no besi teen bele nahaat sasoin nia.
Ema na'ok moos bele sobu, foti nodi baa.✡
20 Di'ak liu emi serwisu maka'as atu libur
sasoin iha lale'an. Iha nebaa, fuhuk no besi
teen la bele nahaat. Ema na'ok moos la
bele mai sobu nodi baa. 21 Emi rai emikaan
sasoin iha nabee, emikaan neon moos nanis
nakri'it aan iha nebaa.”

Ema mak iha Na'i Maromak fohorain, sia
moris iha kroman
(Lukas 11:34-36)

22 Hotu Yesus dale na'ak, “Ema matan,
hanesan badut mak naroma neon laran.
Kalo matan nakroma, nia la'o tuir dalan
loos, hanesan ema mak la'o iha kroman.
23 Mais, kalo matan babaur, nia la la'o tuir
dalan, hanesan ema mak la'o lemas aan iha
makukun. Kalo kroman iha emikaan neon
laran makukun ti'an, ne'e na'ak emi moris
iha makukun.”

Ema mak iha Maromak fohorain, sia lalika
neo-neon baa moris
(Lukas 16:13, 12:22-31)

24 Hotu Yesus dale na'ak, “Ema ida la bele
serwisu bodik ulun na'in rua, tan nia nanis
beer ida, tali'ur ida. Kalo ita hana'i baa
osan, ita la fatan ha'ak Na'i Maromak mak
itakaan Na'in.
25 Ha'u katak nune'e: Lalika malau aan
modi neo-neon ma'ak, ‘Ha'u atu kmoris oin
nunabee? Ha'u atu kaa saa, atu kemu saa,
atu ktau saa?’ Emi haneo ha'ak moris nia
bodik haa dei ka? Isin moos, bodik tau faru
dei ka? Lahoos nunia. 26 Haree kokon manu
ai leten sia mak semo iha kalo'an. Sia la
nalau aan atu kuda no ku'u. Sia la rai haan
iha kanaha uman. Mais emikaan Ama iha
lale'an naliku sia nohuun. Nia nanis bele
naliku emi di'ak liu nosi sia tenik. Hanoin
di'a-di'ak, tan Nia nafoli emi liu tan manu
ai leten sia. 27 Kalo ema nariik iha lalenok
oin, hotu nalau aan no niakaan isin lolon,
nia bele nalo niakaan isin hetak aas ka? La
bele! 28 Kalo la bele, tan saa emi neo-neon
atu hatais saa? Baa haree kokon ai funan
sia iha hae molik. Sia la niri kabas, la soru
tais.
29 Mais hanono di'a-di'ak! Na'i Soleman
niakaan isi belun mak kabaas basuk moos,
la bele liu ai funan nia siakaan kabaas. 30 Na'i
Maromak rai neon baa ai funan mak moris
baa ohin loron, mais awan mate, hotu ema
soe baa ha'i. Kalo Nia rai neon nunia, Nia
nanis natais emi liu tan ai funan nia sia.
Dadi, tan saa emi la fiar tebe-tebes baa
Nia?✡ 31 Lalika neo-neon ha'ak, ‘Ita atu haa
saa? Atu hemu saa? Atu tau saa?’ 32 Ema
mak la fiar baa Na'i Maromak narui aan atu
buka lia nia sia hotu-hotu. Mais emi keta
nunia, tan emikaan Ama iha lale'an natene
hotu-hotu mak emi buka. 33 Mais emi musti
hala'o uluk Niakaan serwisu no tuir uluk
Niakaan ukun lai, foin Nia foo tu'an lia
hotu-hotu mak emi buka. 34 Tan lia nia,
keta neo-neon baa saa mak emi buka bodik
awan. Tan awan noo niakaan halau aan
du'uk. Susar ohin loron ne'e, to'o ti'an.”

7

Ema mak iha Maromak fohorain, sia keta
tula lia baa ema
(Lukas 6:37-38,41-42)

1 Hotu Yesus dale na'ak, “Keta tula lia
baa ema, nebee Na'i Maromak la tula lia
baa emi. 2 Emi hafoli ema seluk oin nun-
abee, Na'i Maromak moos nafoli emi oin
nunia. Emi sukat ema seluk salan oin nun-
abee, Na'i Maromak moos atu sukat emi oin
nunia.✡ 3 Tan saa emi hatadan ema seluk
salan ki'ik, mais emikaan salan boot, emi
filak la noo? Nudaar emi haree rai ahun
musan iha maluk matan. Mais ai baluk boot
ida mak neli emikaan matan, emi la horan.
4 Oin nunabee emi bele dale ha'ak, ‘Belu!
Mai nebee ha'u ko'as kasai rai ahun nia kosi
okaan matan.’ Emi dale nunia, mais emi

✡ 6:19 Yakobus 5:2-3 ✡ 6:30 1 Na'i Isra'el Sia 10:4-7; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 9:3-6 ✡ 7:2 Markus 4:24

du'uk la bele haree, tan ai baluk sara natoos
emikaan matan. [5] Etuk oin, emi ne'e huun
oin-kotuk tebes! Foti soe ai baluk nia hosi
emikaan matan lai, nebee bele haree hikar,
foin ho'as rai ahun nia hosi belun matan.
[6] Keta hanorin lia moon hosi Na'i Maro-
mak bodik ema maleuk teen sia. Sia nia,
hanesan asu krakat mak atu tata fila emi.
Sia moos beik nu'u fahi. Kalo ema foo henu
mahoo folin baa, fahi la titu! Nia sama loos
dei."

*Ema mak iha Maromak fohorain, sia namu-
lak bei-beik*
(Lukas 11:9-13)

[7] Hotu Yesus dale na'ak,
"Oras hamulak,
kalo hakro'an bei-beik baa Na'i Maro-
mak;
Nia nanis foo.
Kalo buka bei-beik;
Nia nanis natudu dalan.
Kalo bolu bei-beik;
Nia nanis loke odamatan.
[8] Ema mak nakro'an bei-beik baa Na'i Maro-
mak,
nanis simu.
Ema mak buka bei-beik,
nanis netan.
Ema mak bolu bei-beik,
nanis Nia loke odamatan.
[9] Hanoin kokon! Kalo oan nusu tubi,
aman foo fatuk ka? Lale! [10] Kalo nusu na'an
tasi, ama foo samea ka? Lale! [11] Emikaan
Ama iha lale'an, laran di'ak tebes. Kalo emi
ema raiklaran mak nalo aat sei nakara foo
buat di'ak baa oan, nu'u saa tenik emikaan
Ama! Nia nanis foo saa mak emi husu.
[12] Saa mak emi hakara ema seluk nalo
bodik emi, emi musti halo nunia bodik nia.
Lia ne'e, lia tatuur nosi lia hotu-hotu mak
Bei Musa no Maromak mako'an seluk sia
nanorin kedan hori uluk aan."✡

*Ema tama Maromak fohorain, tuir
odamatan mak loot*
(Lukas 13:24)

[13] Hotu Yesus dale na'ak, "Kalo ema beer
tama lale'an, musti la'o tuir odamatan mak
loot. Ema lear nakara la'o tuir dalan mak
maus, no odamatan maluak. Mais sintidu,
tan dalan oin nunia, nodi ema baa moris
dodok. [14] Ema mak beer tama lale'an musti
la'o tuir dalan mak susar no tama tuir
odamatan mak loot. Masik ema na'in hira
dei mak la'o tuir nia moos, dalan loot nia
mak nodi ema baa Na'i Maromak."

*Ema mak iha Maromak fohorain, sia keta
tuir maktolek teen*
(Lukas 6:43-44)

[15] Hotu Yesus dale na'ak, "Sintidu ho
ema maktolek teen mak asu fanu na'ak,
sia Maromak mako'an. Sia nalo aan di'ak
nu'u bibi malae. Mais tuir loos, sia ema
aat nu'u asu fuik mak mai folan bibi malae.
[16] Emi bele hatene ema oin nunia sia nune'e:
haree loos saa mak sia nalo, hanesan emi
haree ai fuan atu hatene fuan nia nosi ai
huun nabee. Ita hatene fuan di'ak, la sai
nosi huun aat. [17] Kalo huun di'ak, fuan di'ak.
Huun aat, fuan aat. [18] Huun di'ak la nafua
fuan aat. Nunia moos, huun aat la nafua
fuan di'ak. [19] Ai huun mak nafua fuan aat,
nanis ema mai nu'an nola, soe baa ha'i.✡
[20] Emi moos bele hatene mako'an tolek teen
nia sia, hosi siakaan hahalok."✡

*Ema mak iha Maromak fohorain, sia keta
temi Yesus iha ibun dei*
(Lukas 13:25-27)

[21] Hotu Yesus dale na'ak, "Ema wa'in temi
Ha'u na'ak, 'Ita Boot!' nudaar Ha'u ne'e,
tebe-tebes siakaan Ulun. Mais sia temi
iha ibun dei. Nosi ikus, Na'i Maromak
iha lale'an atu dudu sai sia. Hela mesan
ema mak tuir tebe-tebes Niakaan hakara
mak Nia simu nola dadi baa Niakaan ema.
[22] Baa oras rai falu fila, ema wa'in atu katak
sain na'ak, Ha'u ne'e siakaan Ulun. Sia
atu namaus Ha'u na'ak, 'Ita Boot! Ami
baa keke lema ti'an Itakaan hanorin. Ami
te'ur sai diabu sia hodi Itakaan naran. Ami
moos hase'i tadak blaar oi-oik hodi Itakaan
beran.'
[23] Masik sia namaus Ha'u bei-beik moos,
Ha'u atu kataa sia ka'ak, 'Emi ne'e see? La
katene emi! Emi la moris tuir Na'i Maromak
hakaran. Sees hosi ne'e!'"✡

*Ema mak iha Maromak fohorain, sia moris
matenek, keta moris beik*
(Lukas 6:47-49)

[24] Hotu Yesus dale na'ak, "Ema mak
nanono baa Ha'u nodi nala'o Ha'ukaan
dalen, ema nia hanesan ema matenek mak
nariik uma iha tatuur fatuk leten. [25] Kleu-
leur udan boot tuun to'o motasa'e. Anin
maka'as moos basak uma nia, mais la
nakro'on tan nariik iha tatuur fatuk monas
leten.
[26] Ema mak nanono baa Ha'u mais la
nala'o Ha'ukaan dalen, ema nia hanesan
ema beik mak nariik uma baa raihenek.

✡ 7:12 Lukas 6:31 ✡ 7:19 Mateus 3:10; Lukas 3:9 ✡ 7:20 Mateus 12:33 ✡ 7:23 Kananuk Sia 6:9

27 Kleu-leur udan boot tuun to'o motasa'e.
Anin maka'as moos basak uma nia, to'o
nakro'on hotu."

Ema blaar karin rona nola Yesus hanorin maka'as nosi Maromak fohorain

28 Yesus dale notu nunia, ema hotu-hotu
moos blaar karin, 29 tan Nia natene tebe-
tebes hanorin nia isin. Niakaan hanorin
lala'ok la manesak no siakaan ema manorik
sia.✡

8

Yesus nadi'ak nola ema ida mak moras funi mea

(Markus 1:40-45; Lukas 5:12-16)

1 Nunia hotu, Yesus tuun nosi foho ki'ik
nia. Ema lear moos baa tuir Nia. 2 Teki-
tekis, ema ida mak moras funi mea mai
nasoru Yesus. Ema nia nakni'a, hotu nusu
baa Yesus na'ak, "Ama Boot! Tulun ha'u
lai! Kalo Ita Boot hakara, Ita bele halakon
moras ne'e, nebee ema keta nakribi ha'u
ona."
3 Rona nola nunia, Yesus lolo liman baa,
kaer ema moras funi mea nia, nodi dale
na'ak, "Ha'u kakara. O di'ak ona!" Teki-
tekis, moras nia lakon kedas. 4 Hotu Yesus
katak baa ema nia na'ak, "Manoin! O di'ak
ti'an, mais keta katak baa se-see o! Musti
mala'o uluk ukun nosi Bei Musa lai. Baa
na'ilulik, hotu musu nebee nia leno okaan
isin, atu natene okaan moras lakon tebes
ka sei. Hotu musti matetu sera nebee
ema hotu-hotu natene na'ak, o di'ak tebes
ti'an."✡

Yesus nadi'ak nola sondadu ulun Roma ida niakaan ema serwisu

(Lukas 7:1-10)

5 Hotu Yesus tama baa leo Kapernaum.
Iha nia, sondadu ulun Roma ida mai nusu
tulun na'ak, 6 "Ama Boot! Ha'ukaan ema
serwisu ida moras todan iha uma. Nia la
bele nadeer nosi toba fatin ona, tan nia
susar basuk."
7 Yesus nataa na'ak, "Di'ak! Ha'u atu kbaa
kadi'ak kola nia."
8 Mais sondadu ulun nia na'ak, "Ama
Boot! Ita Boot lalika hakole aan mai
ona, tan ha'u la kfatan simu Ita Boot iha
ha'ukaan uma. Surak Ita Boot dale hosi ne'e
dei, nia di'ak kedan.
9 Ha'u katene lia ne'e, tan ha'ukaan ulun
sia noo beran atu naruka ha'u. Ha'u moos
koo beran atu karuka ha'ukaan sondadu sia.
Kalo karuka ha'ukaan ain-liman sia ka'ak,
'Baa nebaa!' nanis sia baa. Kalo ka'ak, 'Mai
ne'e!' nanis sia mai. Tenik, kalo karuka ema
serwisu sia ka'ak, 'Serwisu ne'e!' nanis sia
nalo nunia. Dadi, surak Ita Boot dale dei,
nanis ha'ukaan ema nia di'ak kedan."
10 Rona nola nunia, Yesus moos blaar. Nia
dale baa ema lear mak tuir Nia na'ak: "Ha'u
kblaar! Kleur ti'an nune'e, Ha'u la kasoru
ema Yahudi ida mak fiar biit manesak no
ema Roma ne'e! 11 Rona! Ema matak wa'in
manesak no ema Roma ne'e. Sia atu mai
nosi lorosa'e no loromonu atu tuur naa
nodi nadahur bele-bele no Bei Abraham,
Bei Isak, Bei Yakob no Na'i Maromak Ni-
akaan ema seluk sia iha lale'an. 12 Tuir loos,
Na'i Maromak boi ti'an ema Yahudi dadi
baa Niakaan ema, mais balu la titu Nia.
Nosi ikus, Nia atu dudu sees sia baa fatin
makukun. Iha nia, sia noran susar basuk
nodi tanis la nanawa."✡
13 Dale notu nunia, Yesus naruka sondadu
ulun nia na'ak, "Ama fila ona. Ama eman
nia di'ak ti'an, tuir ama niakaan fiar." Baa
oras nia moos, ema nia di'ak kedas.✡

Yesus nadi'ak nola ema moras lear

(Markus 1:29-34; Lukas 4:38-41)

14 Baa loron ida, Yesus baa Petrus uman.
Nia naree Petrus banin feto toba iha toba
fatin, tan moras kiki. 15 Yesus kaer ferik nia
liman, moras nia moos lakon kedas. Hotu
ferik nia nadeer, baa naliku Yesus.
16 Baa oras loro atu monu, ema mai nodi
siakaan ema mak diabu tekar. Hotu Yesus
te'ur sai diabu na'ak, "Hoi diabu! Sai mosi
ema ne'e!" Hotu diabu sia sai kedas. Yesus
moos nadi'ak nola ema moras hotu-hotu.
17 Nia nalo lia ne'e sia hotu-hotu atu nato'o
saa mak Maromak mako'an Yesaya nakerek
kedan hori uluk na'ak,
"Nia nadi'ak nola itakaan moras.
Nia moos natiu nola itakaan susar."✡

Ema mak nakara tuir Yesus, musti tuir tebe-tebes

(Lukas 9:57-62)

18 Nunia hotu, Yesus naree ema lear mai
nalik Nia. Nia naruka Niakaan maktuir sia
na'ak, "Mai ita hodi bero baa debu balu
baa."
19 Sia atu baa, ema ida mai baa Yesus. Ema
nia, manorik ukun Yahudi. Nia dale baa
Yesus na'ak, "Ama Manorik! Ama atu baa
nabee dei, ha'u atu ktuir Ama!"

✡ 7:29 Markus 1:22; Lukas 4:32 ✡ 8:4 Ukun-badu Na'ilulik 14:1-32 ✡ 8:12 Lukas 13:29 ✡ 8:13 Mateus 22:13, 25:30; Lukas 13:28 ✡ 8:17 Yesaya 53:4

20 Mais Yesus nataa na'ak, “Di'ak! Mais
manoin nune'e. Ema hotu-hotu noo
siakaan hein fatin. Asu fuik fila baa kuak.
Manu ai leten fila baa knuuk. Mais Ha'u
ne'e, Ema Raiklaran Isin Nosi Lale'an. Ha'u
la koo uma atu kfila baa. Kluni bodik ulun
moos, la koo.”
21 Hotu ema ida seluk mak tuir Yesus mai
nusu na'ak, “Ama Boot! Ha'u moos kakara
tuir Ita Boot, mais habusik ha'u kfila baa
babilan ema matas sia lai. Kalo ha'ukaan
ama mate ona, foin ha'u kfila mai tuir Ita
Boot.”
22 Mais Yesus nataa na'ak, “Nune'e!
Mabusik ema mak la fiar Na'i Maromak
babilan siakaan ema maten. Kalo makara
tuir Ha'u, tuir kedas ona!”

Yesus nakahik anin dadurus to'o nakmatek
(Markus 4:35-41; Lukas 8:22-25)

23 Nunia hotu, Yesus sa'e baa bero laran
bele-bele no Niakaan maktuir sia. 24 La'o
ti'an, Yesus toba. La kleur, anin dadurus
mai. Laloran boot moos mai to'o wee tama
bero laran. 25 Naree nunia, maktuir sia
baa fanun nadeer Yesus na'ak, “Ama Boot!
Hadeer! Mai sori ami lai! Ita atu mate mout
mak ne'e ona!”
26 Mais Yesus katak na'ak, “Hoi! Tan saa
emi hata'uk nune'e? La fiar baa Ha'u ka?”
Hotu Nia nadeer, nakahik anin no laloran
nia na'ak, “Manawa ona!” Laloran no anin
nia moos nakmatek kedas.
27 Naree nunia, Yesus Niakaan maktuir sia
blaar nodi na'ak, “Nia ne'e see?! Oin nun-
abee to'o Nia bele naruka anin no laloran
tuir Niakaan hakara!?”

Yesus nadi'ak nola ema na'in rua mak di-
abu tekar
(Markus 5:1-20; Lukas 8:26-39)

28 La kleur falik, sia to'o debu balu baa, iha
ema Gadara* rain. Iha nia, noo ema na'in
rua mak diabu tekar. Sia nein iha fatuk
kuak mak ema maten fatin. Sia krakat aat
basuk, to'o la noo ema ida moos naksakar
aan la'o tuir fatin nia. Baa oras ema rua
nia naree Yesus mai, 29 sia nahii na'ak, “Hoi!
Na'i Maromak Oan! Tan saa O mai koen
ami? Oras atu kastikar ami, sei la to'o
dauk!”
30 La dook nosi nia, fahi lear no'i sosok rai,
buka haan. 31 Diabu nia sia nusu baa Yesus
na'ak, “Maruka ami tama baa fahi nia sia
dei!”
32 Yesus moos naruka diabu nia sia na'ak,
“Baa ona!” Hotu diabu nia sia sai nela ema
na'in rua nia, tama baa fahi nia sia. Fahi nia
sia hotu-hotu bula, nalai lakon tuun nosi
foho nia, tama baa debu boot laran. Hotu
mate mout.
33 Titu-naree nunia, ema makdaka fahi
nia sia nalai fila baa leo laran, hotu nasara
lia nia. 34 Rona sia dale nunia, ema lear sai
baa fatin nia baa nasoru Yesus. Hotu sia
dedes nebee Nia la'o nela siakaan rai nia.

9

Yesus nadi'ak nola ema ai kma'as ida
(Markus 2:1-12; Lukas 5:17-26)

1 Nunia hotu, Yesus sia sa'e nikar bero
atu baa Yesus Niakaan leo du'uk iha debu
balu baa. 2 To'o nebaa, ema loi nodi siakaan
maluk ai kma'as ida, mai baa Nia. Naree
nunia, Yesus natene sia fiar na'ak Nia bele
nadi'ak nola siakaan maluk nia. Hotu Yesus
dale baa ema kma'as nia na'ak, “Oa! Mak-
biit neon. Ha'u kasu mohu okaan salan sia
ti'an.”
3 Baa oras nia, ema manorik ukun Yahudi
na'in hira iha nia. Rona nola Yesus dale
nunia, sia laran namanas kedas. Sia dale
baa malu na'ak, “Ema ne'e naksakar aan liu
resik! Na'i Maromak mesan mak bele kasu
ema salan. Ema ne'e nahaat Na'i Maromak
ti'an, tan nalo aan nu'u Na'i Maromak!”
4 Mais Yesus natene siakaan neon laran.
Nia dale na'ak, “Tan saa emi haneo ha'ak
Ha'u kahaat Na'i Maromak? 5-6 Ha'u ne'e,
Ema Raiklaran Isin nosi lale'an. Kalo ha'u
katak baa ema ne'e ka'ak, ‘Ha'u kasu mohu
okaan salan sia ti'an’ emi la haree ha'ukaan
beran. Mais, kalo Ha'u katak baa nia ka'ak,
‘madeer ona’ hotu nia nadeer kedas, emi
bele haree du'uk no bele hatene du'uk
Ha'ukaan beran atu kasu ema salan.”
Hotu Yesus naruka ema kma'as nia na'ak,
“Madeer! Foti toba fatin, fila ona!”
7 Hotu ema kma'as nia nadeer kedas, la'o
fila nikar. 8 Naree nunia, ema hotu-hotu
blaar. Sia dale foti-nahaas Na'i Maromak
naran na'ak, “Na'i Maromak maka'as liu
resik to'o foo beran nune'e baa ema raik-
laran.”

Yesus bolu nola Mateus atu tuir Nia
(Markus 2:13-17; Lukas 5:27-32)

9 Hotu Yesus la'o baa fatin seluk. Iha
nia, noo ema ida naran Mateus. Niakaan
serwisu, sisi bea. Oras Yesus naree nia iha

* 8:28 Hakerek Moon lia Yunani mak tuan basuk na'ak *Gadara* iha Hakerek nosi Mateus. Hakerek balu na'ak *Gergesa*, no balu tenik na'ak *Gerasa*.

niakaan serwisu fatin, Yesus bolu nia na'ak,
"Mai tuir Ha'u!" Rona nola nunia; Mateus
moos nariik, tuir kedas Yesus.
10 Hotu Mateus sale Yesus sia mai naa
iha niakaan uma. Nia moos sale niakaan
mamaluk maksisi bea sia no bainaka seluk
sia, nebee mai naa bele.
11 Mais ema na'in hira nosi partee Farisi
mai nakusuk baa Yesus Niakaan maktuir sia
na'ak, "Tan saa emikaan ulun tuur naa na-
mutuk no ema folin lalek sia, nu'u maksisi
bea no siakaan mamaluk aat sia?"✡
12 Mais Yesus katak baa sia na'ak, "Ema
moras, buka makdook. Mais ema isin di'ak,
la buka makdook. 13 Di'ak liu emi fila
baa leno di'a-di'ak Maromak Manfatin mak
uluk mako'an Hosea nakerek na'ak,
'Ha'u kakara nebee
Ha'ukaan ema sia nadomi malu no
dodan malu.
Kalo sia la nalo nunia,
sera tunun mak sia nodi natetu baa
Ha'u
la noo folin saa ida.'
Na'i Maromak katak tebes nunia. Tan lia
nia, Ha'u la kmai kaliku ema mak filak aan
ema loos ti'an. Ha'u kmai atu kaliku ema
maksalan mak nakara buka moris loos."✡

Ema nusu tan saa Yesus Niakaan maktuir sia la nalirin aan
(Markus 2:18-22; Lukas 5:33-39)

14 Baa oras nia, ema mak tuir Yohanis
Mak Sarani Ema mai baa Yesus nodi nusu
na'ak, "Ami mak tuir Yohanis halirin aan
nanis. Ema Farisi sia moos nalirin aan.
Mais, tan saa Ama Niakaan maktuir sia naa-
nemu bei-beik? Sia la natene nalirin aan
ka?"
15 Mais Yesus nataa nodi lia hatetek na'ak,
"Nune'e. Oras dahur hola malu, bainaka
sia la nalirin aan. Sia naa to'o bosu. Kalo
sasudin mane sei iha nia, nanis sia hotu-
hotu naa bele-bele. Mais, kalo dala ida, ema
seluk kohi nodi sasudin mane nia, niakaan
mamaluk sia noran susar. Baa oras nia, foin
sia nalirin aan.
16 Kalo faru naksira, ita la hola tais foun
rohan ida, hodi baban hikar baa faru tuan
mak naklees nia. Tan kalo ita fasi, tais foun
nia nanis nakru'u, nalo faru tuan nia hetak
naklees.
17 Nunia moos, ita la salin tua foun baa
knaban tuan. Tan knaban tuan nia atu
naksira, hotu tua ween nanii mohu. Musti
salin tua ween foun baa knaban foun,
nebee metin di'a-di'ak!"* [Nodi nunia,
Yesus nanorin na'ak Niakaan hanorin nia,
hanorin foun. Keta kahur no hanorin tuan.]

Yesus nadi'ak nola feto ida mak moras raan naruk, no nalo lawarik feto ida moris nikar
(Markus 5:21-43; Lukas 8:40-56)

18 Iha nia, noo ema uma hamulak ulun
ida. Baa oras Yesus sei dale no Yohanis
niakaan maktuir sia, nia mai nasoru Yesus.
Nia nakni'a iha Yesus oin nodi nusu na'ak,
"Ama! Tulun lai! Ha'ukaan oan feto foin
mate. Ita Boot tulun rai liman baa nia,
nebee bele moris nikar."
19 Rona nola nunia, Yesus no Niakaan
maktuir sia tuir kedas ema nia.
20-21 Iha dalan klaran, noo feto ida. Tinan
sanulu resin rua ti'an, feto nia netan fulan
la nanawa tuir loos. Nia moos la'o tuir
Yesus sia nodi naneo na'ak, "Surak ha'u
koko loos Yesus farun dei moos, ha'u kbele
di'ak." Tan nia, nia baa koko Yesus faru
ninin.
22 Oras Yesus noran nola, Nia mana atu
naree feto nia. Nia moos dale na'ak, "Bii!
Makbiit okaan neon. Tan o fiar tebe-tebes
baa Ha'u, o di'ak ti'an." Baa oras nia moos,
feto nia di'ak kedas.
23 Hotu Yesus sia la'o liu baa uma hamulak
ulun uman. To'o nebaa, Nia tama baa naree
ema tanis naro'an aan no ema nuu kfui, tuir
siakaan adat ema maten. 24 Naree nunia,
Yesus dale baa sia na'ak, "Hanawa tanis
ona. Fila ona, tan lawarik ne'e la mate.
Nia toba dei." Rona Yesus dale nunia, sia
nanasa nodi nakmulis ibun baa Nia.
25 Oras ema nia sia sai mohu ti'an, Yesus
tama baa lawarik nia ke'an, hotu kaer baa
liman. Lawarik nia moos moris nikar kedas.
26 Naree nola nunia, ema katak nasirin rai-
rai nosi lia saa mak Yesus nalo ti'an nia.

Yesus nadi'ak nola ema matan delek na'in rua

27 Hotu Yesus la'o liu. Iha dalan klaran,
noo ema matan delek na'in rua. Sia la'o tuir
Yesus nodi nahii na'ak, "Na'i Daud husar-
binan! Madomi ami lai!"
28 Hotu Yesus tama baa uma ida, ema
matan delek na'in rua nia moos tuir mai.
Hotu Yesus nusu sia na'ak, "Emi fiar tebe-
tebes ha'ak Ha'u koo beran atu kalo emi
bele haree ka?"
Sia moos nataa na'ak, "Aikee! Lia nia
Ama lalika nusu ona."

✡ 9:11 Lukas 15:1-2 ✡ 9:13 Mateus 12:7; Hosea 6:6
* 9:17 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, ita keta salin anggor ween foun baa kakaluk kulit tuan, nebee keta to'o be'o.

[29] Rona nola nunia, Yesus koko siakaan
matan nodi dale na'ak, “Kalo nunia, nebee
dadi tuir emikaan fiar!” [30] Yesus dale notu
nunia, sia moos bele naree kedas. Mais
Yesus katak baa sia nodi maka'as na'ak,
“Hanoin! Keta katak baa se-see nosi saa
mak dadi ti'an ne'e!”
[31] Mais sia la bele neti neon. Sia la'o
nasirin rai nia nodi keke lema lia Yesus
Niakaan hahalok nia.

Yesus nadi'ak nola ema nunuk ida

[32] Delek na'in rua nia sai ti'an, ema nodi
tenik ema ida seluk mai baa Yesus. Ema nia
nunuk, tan diabu tekar. [33] Naree nola nunia,
Yesus naruka diabu sai nela ema nia. Diabu
sai ti'an, ema nia moos dale kedas. Hotu
ema lear iha nia blaar karin na'ak, “Aikee!
Ita ema Yahudi foin haree nune'e!”
[34] Masik nunia moos, ema Farisi sia noran
la di'ak. Hotu sia dale na'ak, “Diabu ulun
mak foo beran baa Nia, foin Nia bele te'ur
sai diabu.”✡

Yesus dodan baa oras naree ema lear

[35] Hotu Yesus la'o nasirin kota no leo
wa'in, nodi nanorin iha uma hamulak sia.
Nia nanorin ema nosi Na'i Maromak Man-
fatin Di'ak, no oin nunabee sia bele tama
dadi baa Niakaan hutun-renu. Nia moos
nadi'ak nola ema moras sia, no ema mak
isin la di'ak sia hotu-hotu.✡ [36] Naree ema
lear nia sia, Yesus dodan sia tan sia la
natene atu nalo nunabee tenik. Sia hotu-
hotu hanesan bibi malae mak la noo mak-
balin.✡ [37] Hotu Yesus dale baa Niakaan
maktuir sia na'ak, “Ema lear ne'e, nu'u
to'os isin. To'os isin wa'in ti'an, mais ema
serwisu la to'o atu ku'u nola to'os isin nodi
rai baa kanaha uman.✡ [38] Tan lia nia, emi
musti husu baa To'os Na'in, nebee Nia solok
ema serwisu atu baa libur nola Niakaan
to'os isin.”

10

*Yesus boi nola Niakaan maktuir na'in san-
ulu resin rua*
(Markus 3:13-19; Lukas 6:12-16)

[1] Nunia hotu, Yesus bolu nola maktuir
na'in sanulu resin rua atu libur malu. Nia
latan beran baa sia atu te'ur sai diabu, nodi
nadi'ak nola ema moras oi-oik. [2] Maktuir
na'in sanulu resin rua mak Nia boi nia atu
dadi baa Niakaan klosan, siakaan naran
mak ne'e:

Mak dala uluk, naran Simon (nia mak
ema temi na'ak ‘Petrus’),
no alin, naran Andreas.
Hotu Yakobus
no alin, naran Yohanis (sia na'in rua
nia, Sebadeus oan).
[3] Noo tenik Filipus
no Bartolomeus.
Hotu Tomas
no Mateus (ema maksisi bea).
Hotu Yakobus (Alfeus oan)
no Tadeus.
[4] Hotu Simon (mak tuir partee politik
Selot)*
no Yudas Iskariot (nosi ikus, nia mak
fa'an lakon Yesus).

Yesus solok Niakaan maktuir sia
(Markus 6:7-13; Lukas 9:1-6)

[5-6] Nunia hotu, Yesus solok Niakaan mak-
tuir na'in sanulu resin rua nia nodi naruka
na'ak, “Ha'u ksolok emi baa itakaan ema
Yahudi sia tan sia wa'in la tuir Na'i Maro-
mak dalan. Sia hanesan bibi malae mak la'o
sala dalan. Tan lia nia, emi musti baa sia
dei. Keta baa ema seluk nu'u ema Samaria.
[7] Baa katak ha'ak, ‘Na'i Maromak Niakaan
oras to'o ti'an, nebee ema hotu-hotu bele
tama dadi baa Niakaan hutun-renu.’ [8] Baa
hadi'ak hola ema moras, halo ema maten
moris nikar, hadi'ak hola ema moras funi
mea, no te'ur sai diabu sia. Na'i Maromak
foo wa'in baa emi ti'an, mais Nia la nusu
nikar sa-saa. Tan lia nia, oras ne'e emi
musti baa foo wa'in baa ema seluk sia, mais
lalika husu hikar sa-saa. [9] Baa la'o tanan dei.
Lalika hodi osan, [10] bakae, tais selu, kaso,
lale ai kno'an. Tan ema musti foo baa ema
serwisu, saa mak sia fatan simu.✡
[11] Kalo emi tama baa kota, lale baa leo,
buka ema mak nakara simu emi. Hotu
hein iha nia to'o la'o hela. [12] Kalo tama
baa ema uman, hasee sia ha'ak, ‘Dame!’
[13] Kalo sia simu emi di'a-di'ak, hakro'an
nebee Na'i Maromak natuun matak-malirin
baa sia. Mais, kalo sia la simu emi, Na'i
Maromak moos la natuun matak-malirin
baa sia. [14] Kalo ema la no'uk nanono baa
emi, sai hosi uma nia, lale kota nia. Hotu
hisik hela ahukresan hosi emikaan ain atu

✡ 9:34 Mateus 10:25, 12:24; Markus 3:22; Lukas 11:15 ✡ 9:35 Mateus 4:23; Markus 1:39; Lukas 4:44 ✡ 9:36 Sura Renu Isra'el 27:17; 1 Na'i Isra'el Sia 22:17; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 18:16; Yeskiel 34:5; Sakarias 10:2; Markus 6:34 ✡ 9:37 Lukas 10:2 * 10:4 Partee Selot ne'e buka dalan nebee ema Yahudi sia hakbois nosi ukunrai Roma. Sia moos nanaran partee ne'e na'ak ‘Patriot’. ✡ 10:10 1 Korintus 9:14; 1 Timotius 5:18 ✡ 10:14 Kristus Klosan Lian 13:51

dadi baa tadak na'ak, sia na'in nataa du'uk
baa siakaan hahalok.✡ 15 Nosi ikus, kalo
Na'i Maromak natuun kastikar baa ema
raiklaran ne'e, nanis Nia natuun kastikar
todan baa ema Sodom no ema Gomora mak
uluk aat basuk nia. Mais rona, tan Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes no loos! Na'i Maromak atu
natuun kastikar todan liu tan tenik baa ema
mak la no'uk simu emi."✡

Yesus katak baa Niakaan maktuir sia na'ak, sia atu netan susar
(Markus 13:9-13; Lukas 21:12-17)

16 "Hanoin! Ha'u ksolok emi hanesan
Ha'u ksolok bibi malae baa asu fuik krakat
leet. Tan lia nia, emi musti hodi kakutak
hanesan samea matenek. Emikaan neon
moos musti loos hanesan manu lakateu
sina mak la natene buka lia.✡ 17 Sintidu, tan
ema atu naloot emi hanesan asu fuik krakat
tata no'o bibi malae. Sia atu dada nodi emi
baa moon-metan fatin. Sia moos atu ta'e
emi iha uma hamulak laran sia. 18 Sia atu
dada nodi emi baa hataa gubernur no na'in
sia tan tuir Ha'u. Mais emi musti hodi leet
nia atu katak baa sia hosi Ha'u. Hodi nunia,
ema mak la natene Na'i Maromak moos
bele rona lia nosi Ha'u. 19 Baa oras sia dada
nodi emi nunia, emi lalika hata'uk ha'ak,
'Ha'u atu kdale ka'ak saa? Ha'u atu kataa
ka'ak saa?' Lalika hata'uk nunia, tan to'o
baa niakaan oras, emikaan Ama iha lale'an
atu katak lia saa mak emi musti dale. 20 Baa
oras nia, saa mak emi dale, la nahabut baa
emi du'uk, mais nahabut baa Na'i Maromak
Kmalar Lulik mak atu nanorin emi atu dale
saa.✡

21 Emi lei haree! Kalo noo ema mak fiar
baa Ha'u iha uma ida laran, niakaan maun-
biin-alin du'uk atu buka dalan no'o nia.
Kalo oan fiar, niakaan ama mak buka dalan
no'o nia. Kalo inan-aman fiar, siakaan oan
du'uk mak buka dalan no'o sia.✡ 22 Lei
haree! Ema hotu-hotu atu hirus emi tebe-
tebes tan tuir Ha'u. Mais ema mak naterus
aan bei-beik to'o mohu, Na'i Maromak atu
sori nia.✡ 23 Kalo ema naloot emi iha kota
ida, hi'it aan halai baa kota seluk. Rona, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Ha'u
ne'e, Ema Raiklaran Isin nosi lale'an. Emi
sei la la'o hasiri mohu dauk kota hotu-hotu
iha rai Isra'el ne'e, mais Ha'u kmai kikar
ti'an. Nunia tebes!

24 Kalo ema la nakara ema manorik ida,
sia moos la nakara niakaan maktuir sia.
Kalo ema la nakara ema boot ida, sia moos
la nakara niakaan ema serwisu sia.✡ 25 Kalo
maktuir nanorin aan to'o matenek mane-
sak no niakaan ema manorik, nia noran
to'o ti'an. Kalo ema serwisu nanorin aan
to'o matenek manesak no niakaan ulun, nia
moos noran to'o ti'an.

Hanoin! Kalo ema dale nahaat uma ida
na'in na'ak, 'O ne'e Baalsebul mak diabu
ulun!' ema uma laran moos nanis netan
naran aat liu tan."✡

Yesus katak baa Niakaan maktuir sia nebee keta hata'uk ema raiklaran
(Lukas 12:2-7)

26 Hotu Yesus dale baa Niakaan maktuir
sia na'ak, "Lalika hata'uk baa ema mak
sakar emi. Nosi ikus, lia mak oras ne'e
sei subar, ema hotu-hotu atu natene.✡
27 Lia mak ha'u kanorin baa emi mesan,
emi musti katak baa ema hotu-hotu. Lia
mak Ha'u katak no-nook baa emi, emi
musti katak hasirin fatin hotu-hotu. 28 Keta
hata'uk ema raiklaran. Masik sia bele no'o
emi moos, sia la bele no'o emikaan kmalar.
Musti hata'uk Na'i Maromak dei, tan Nia
mesan mak noo beran atu natama emikaan
isin no kmalar baa ha'i naraka. 29 Emi musti
hakbiit neon. Ema fa'an manu harek nodi
folin kmaan basuk. Mais la noo manu ida
kois mak monu mate, kalo emikaan Ama
iha lale'an la foo leet. 30 Emikaan Ama iha
lale'an moos lituk emi to'o lia mak ki'ik
oan basuk sia. Emikaan fuuk lahon iha
ulun moos, Nia sura nola ti'an. 31 Dadi keta
hata'uk! Na'i Maromak nafoli emi liu nosi
manu harek nia sia."

Yesus katak baa Niakaan maktuir sia nebee keta moe katak sain lia Yesus
(Lukas 12:8-9)

32 Nunia hotu, Yesus dale tenik na'ak,
"Ema mak nakberan aan katak sain Ha'u
iha ema lear oin iha raiklaran ne'e, Ha'u
moos atu katak sain nia iha Ha'ukaan Ama
oin iha lale'an ka'ak, 'Ema ne'e, Ha'ukaan
ema.' 33 Mais ema mak neli Ha'u iha ema
lear oin na'ak, nia la natene Ha'u, nosi ikus
Ha'u moos atu katak baa Ha'ukaan Ama iha
lale'an ka'ak, 'Ha'u la katene ema nia.'"✡

✡ 10:15 Lukas 10:4-12; Mateus 11:24; Lia Uluk Fohon 19:24-28 ✡ 10:16 Lukas 10:3 ✡ 10:20 Markus 13:9-11; Lukas 12:11-12, 21:12-15 ✡ 10:21 Markus 13:12; Lukas 21:16 ✡ 10:22 Mateus 24:9, 13; Markus 13:13; Lukas 21:17 ✡ 10:24 Lukas 6:40; Yohanis 13:16, 15:20 ✡ 10:25 Mateus 9:34, 12:24; Markus 3:22; Lukas 11:15 ✡ 10:26 Markus 4:22; Lukas 8:17 ✡ 10:33 2 Timotius 2:12

Yesus katak baa Niakaan maktuir sia na'ak,
Niakaan mamain atu nalo ema sakar malu
(Lukas 12:51-53, 14:26-27)

34 Hotu Yesus dale na'ak, "Keta haneo
ha'ak, Ha'u kmai kodi dame baa raiklaran.
Lale. Ha'u kmai atu kalo ema raiklaran
sakar malu. 35 Ha'u kmai tuir saa mak Maro-
mak mako'an dale kedan hori uluk na'ak,
'Oan mane sakar aman,
oan feto sakar inan,
oan feen sakar banin feto,
36 tan ema uma laran du'uk atu funu malu.'✡
37 Ema mak nakara tuir Ha'u tebe-tebes,
musti nadomi Ha'u liu hotu-hotu: liu nosi
inan no aman, no liu nosi oan sia. Kalo lale,
nia la fatan dadi baa Ha'ukaan ema. 38 Ema
mak nakara tuir Ha'u, mais la no'uk natiu
susar, nia moos la bele dadi baa Ha'ukaan
ema.✡ 39 Ema mak nadi'a aan mate tan tuir
Ha'u, nia atu netan moris nima-nimak no
Na'i Maromak. Mais ema mak moris bodik
isin lolon du'uk, niakaan moris atu lakon
nunia dei!"✡

Yesus katak baa Niakaan maktuir sia na'ak,
Na'i Maromak atu selu nikar ema mak simu sia
(Markus 9:41)

40 Hotu Yesus dale na'ak, "Ema mak simu
emi di'a-di'ak, sia moos simu Ha'u. Ema
mak simu Ha'u, sia moos simu Maromak
mak solok Ha'u.✡ 41 Kalo ema simu Maro-
mak mako'an ida tan sia fiar na'ak mako'an
nia tebe-tebes mai nosi Maromak, nosi ikus
Na'i Maromak atu selu baa sia hanesan Nia
selu baa mako'an nia. Kalo ema simu ema
ida mak neon loos, tan sia fiar na'ak ema
nia tuir Maromak hakaran, nosi ikus Na'i
Maromak atu selu baa sia hanesan Nia selu
baa ema loos nia. 42 Ema mak simu emi tan
tuir Ha'u, Na'i Maromak nanis selu nikar
baa sia. Rona! Ha'ukaan dalen ne'e, tebes
no loos! Masik ema foo wee moon hemu
fatik ida dei moos, Na'i Maromak la nalu'a."

11

Yohanis Mak Sarani Ema solok niakaan
maktuir baa Yesus
(Lukas 7:18-35)

1 Yesus solok notu Niakaan maktuir na'in
sanulu resin rua nia, Nia baa nasirin leo
iha rai nia atu nanorin ema nodi katak Na'i
Maromak Manfatin Di'ak.
2 Baa oras nia, Yohanis iha bui laran
ti'an. Rona nola lia hotu-hotu mak Yesus
nalo, Yohanis naruka niakaan maktuir baa
nusu Yesus na'ak, 3 "Na'i Maromak nameno
kedan hori uluk na'ak Nia atu solok Kristus
mai nebee sori ita ema Yahudi. Ama ne'e
mak Kristus ka? Lale, ami musti hein tenik
ema seluk ka?" Rona nola Yohanis dale baa
sia nunia, sia moos baa nusu Yesus.
4 Hotu Yesus nataa sia na'ak, "Fila baa,
katak Mau Yohanis lia hotu-hotu mak emi
rona no haree du'uk ti'an. Lia nia sia tuir
saa mak Maromak mako'an Yesaya nakerek
kedan na'ak:
5 Ema matan delek, bele titu-naree.
Ema ain asak, bele nariik la'o.
Ema moras funi mea, isin dadi moos.
Ema diuk, bele rona.
Ema maten, moris nikar.
Ema kiak, rona Manfatin Di'ak.✡
6 Katak baa Mau Yohanis ha'ak nia atu
netan sotir kalo fiar bei-beik baa Ha'u. Tan
Na'i Maromak atu natuun matak-malirin
baa ema mak la tali'ur Ha'u!"
7 Yesus dale notu nunia, Yohanis niakaan
maktuir sia moos fila. Hotu Yesus dale no
ema lear sia nosi lia Yohanis na'ak, "Baa
oras emi baa buka Yohanis iha fatin fuik
nia, emi haneo ha'ak emi atu hasoru ema
raiklaran oin nunabee? Emi baa iha nebaa,
nanis emi la buka hasoru ema mak mamar,
hanesan au mak kakoen tuir anin nuu! 8 Emi
baa iha nebaa, nanis emi la buka haree
ema mak natais tais folin todan, tan ema
oin nunia nein iha tofatik dei! 9 Dadi emi
baa buka see iha nebaa? Emi baa buka
Maromak mako'an ka? Tebes! Yohanis
nia, mako'an maka'as tebes. 10 Noo hakerek
kedan iha Hakerek Moon nosi lia Yohanis
na'ak,
'Rona! Ha'u ksolok Ha'ukaan ema
baa loke dalan bodik O.'✡
11 Tan lia nia, rona di'a-di'ak! Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes no loos! Iha raiklaran la
noo ema ida kois mak maka'as liu Yoha-
nis. Mais iha Na'i Maromak fohorain, ema
mak ikus basuk moos maka'as liu Yohanis.
12 Nahuu hori Yohanis nala'o niakaan ser-
wisu to'o oras ne'e, noo ema mak sakar
nebee ema la bele tama dadi baa Na'i
Maromak eman. 13 Bei Musa no Maromak
mako'an seluk sia nakerek kedan ti'an hori
uluk nosi lia nia sia hotu-hotu.✡ 14 Sia

✡ 10:36 Mika 7:6 ✡ 10:38 Mateus 16:24; Markus 8:34; Lukas 9:23 ✡ 10:39 Mateus 16:25; Markus 8:35; Lukas 9:24, 17:33; Yohanis 12:25 ✡ 10:40 Markus 9:37; Lukas 9:48, 10:16; Yohanis 13:20 ✡ 11:5 Yesaya 35:5-6, 61:1 ✡ 11:10 Maleaki 3:1 ✡ 11:13 Lukas 16:16 ✡ 11:14 Maleaki 4:5; Mateus 17:10-13; Markus 9:11-13

nakerek na'ak Elia atu mai nikar. Fiar Ha'u!
Yohanis nia mak Elia. Maromak mako'an
sia katak kedan nosi niakaan mamain.✡
15 See mak bele tolan lia ne'e, nanono di'a-
di'ak.
16 Ha'u atu kfoo lia hatetek, nebee emi
bele hatene emi ema raiklaran oras ne'e,
oin nu'u saa. Emi nu'u lawarik oan mak
na'in tu-tuur iha dalan, nodi nahii baa ma-
maluk sia na'ak,
17 'Hoi! Ami huu kfui bele-bele,
mais emi la ho'uk bidu hodi neon
di'ak.
Ami hananu kananuk susar,
mais emi la ho'uk tanis.'
18 Emi ne'e hanesan lawarik oan mak
nakara oi-oik. Baa oras Yohanis mai, nia
nalirin aan no la nemu anggor ween. Mais
emi ha'ak, 'Diabu tekar nia'. 19 Oras ne'e,
Ema Raiklaran Isin ne'e mai ti'an. Ha'u
kemu anggor ween no la kalirin aan. Mais
emi sei ha'ak, 'Etuk oin, Nia ema rotus teen!
Tua lanuk teen! Nadulur no ema maksisi
bea! Partee ida no ema mak la noo folin!'
Mais emi lei haree Ha'ukaan dalen ne'e!
Na'i Maromak Niakaan matenek nanis atu
dadi malorek iha Niakaan eman moris."

Ema mak la no'uk simu Yesus
(Lukas 10:13-15)

20 Nunia hotu, Yesus nahuu de'an ema
mak nein iha leo sia iha rai Galilea. Nia
nase'i tadak blaar wa'in boot iha nebaa,
mais sia la no'uk la'o nela siakaan salan no
tuir Na'i Maromak dalan loos. 21 Yesus de'an
na'ak, "Emi, ema Korasin no ema Betsaida
sia, sintidu! Emi atu hetan dinu! Ha'u kase'i
ti'an tadak blaar oi-oik iha emikaan oin,
mais emi la ho'uk fiar baa Na'i Maromak.
Tuir loos, emi ne'e ema Yahudi mak ha'ak
hatene Na'i Maromak. Mais, kalo uluk
aan ema kota Tirus no kota Sidon naree
tadak blaar mak ha'u kase'i iha emikaan leo
nia sia, sia nanis nalo neon aat nodi la'o
nela siakaan salan atu tuir Na'i Maromak
dalan loos. Sia moos nanis natais tais hene
metan, nodi tau ahukresan baa ulun, atu
dadi tadak na'ak siakaan neon monu baa
siakaan salan. Mais tuir loos, ema Tirus no
ema Sidon uluk nia, lahoos ema Yahudi. Sia
la natene Na'i Maromak.✡ 22 Lei haree dei!
Nosi ikus, oras Na'i Maromak natetu ema
hotu-hotu siakaan moris, emikaan kastikar
todan liu nosi ema Tirus no ema Sidon
siakaan kastikar.
23 Emi, ema Kapernaum sia, sintidu! Keta
hanoin ha'ak, Na'i Maromak atu foti sa'e
emi natama baa lale'an. Lale! Na'i Maro-
mak atu soe lerek emi tama baa naraka!
Kalo tadak blaar sia mak Ha'u kase'i iha
emikaan leo, dadi uluk ti'an iha kota
Sodom, nanis Na'i Maromak la nadodok
kota aat nia. Tan kalo ema Sodom na-
ree tadak blaar nia sia, nanis sia la'o nela
siakaan a'aat.✡ 24 Tebes! Lei haree dei!
Nosi ikus, oras Na'i Maromak natetu ema
hotu-hotu siakaan moris, emikaan kastikar
todan liu sia!"✡

Yesus tene ema atu tuir Nia, nebee dadi biit
(Lukas 10:21-22)

25 Dale notu nunia, Yesus namulak baa
Na'i Maromak na'ak, "Ama! Ita Boot mak
Ulun Boot iha lale'an no raiklaran. Ha'u
ksera dodan tan Ama subar lia nia sia nosi
ema mak nafolin aan matenek no ema mak
loko aan sia. Mais Ama loke lia nia sia
bodik ema ki'ik no ema mak naraik aan sia.
26 Tebes Ama! Tan lia nia nalo Ama neon
di'ak!"
27 Namulak notu nunia, Yesus katak baa
ema iha nia sia na'ak, "Rona di'a-di'ak!
Ha'ukaan Ama iha lale'an latan beran hotu-
hotu baa Ha'u. Ha'ukaan Ama mesan dei
mak natene di'a-di'ak Ha'u. Ha'u ne'e,
Niakaan Oan. Ha'u mesan dei katene di'a-
di'ak Nia. Mais Ha'u kboi ema atu katak
nalore baa sia nosi Ha'ukaan Ama, nebee sia
moos bele natene di'a-di'ak Nia.✡
28 Emi hotu-hotu mak kole, mai tuir Ha'u!
Emi hotu-hotu mak hatiu todan, mai baa
Ha'u! 29 Simu Ha'ukaan hanorin no la'o
hamutuk ho Ha'u, nebee ita rua ahan karau
baka matan rua mak dada bele-bele ai suak
ida. Hodi nunia, emi bele dadi biit hikar.
Tan Ha'u laran di'ak. Ha'u neon kraik.✡
30 Ha'ukaan hanorin, la susar. Ha'ukaan
harukan, la todan."

12

Ema nasee Yesus nosi lia loron hanawa serwisu
(Markus 2:23-28; Lukas 6:1-5)

1 Baa loron ida, kona baa ema Yahudi
siakaan loron hanawa serwisu, Yesus no
Niakaan maktuir sia la'o tuir to'os ida. Tan

✡ 11:21 Yesaya 23:1-18; Yeskiel 26:1—28:26; Yoel 3:4-8; Amos 1:9-10; Sakarias 9:2-4 ✡ 11:23 Yesaya 14:13-15; Lia Uluk Fohon 19:24-28 ✡ 11:24 Mateus 10:15; Lukas 10:12 ✡ 11:27 Yohanis 3:35, 1:18, 10:15 ✡ 11:29 Yeremia 6:16 ✡ 12:1 Hanoin Hikar Dalan Moris 23:25

salaen, maktuir sia ku'u nola hare gandum,
nodi naa la-la'ok.✡ 2 Iha nia moos, noo
ema na'in hira nosi partee Farisi. Sia kaer
metin adat Yahudi. Oras titu-naree Yesus
maktuir sia ku'u hare gandum baa loron
hanawa serwisu, sia nasee Yesus na'ak,
"La bele nunia! Ku'u hare gandum baa
loron hanawa serwisu, nakur itakaan ukun-
badu!"
3-4 Mais Yesus nataa na'ak, "Nunabee?
Emi la hanoin lia Bei Daud iha Hakerek
Moon ka? Oras uluk nia, Bei Daud no ni-
akaan maktuir sia kabun nakeo, tan salaen
tebe-tebes. Sia tama baa Batane Hamulak,
hotu naa nola tubi mak na'ilulik sia sera
ti'an baa Na'i Maromak. Tuir loos, na'ilulik
sia mesan mak bele naa tubi nia. Ema
seluk la bele. Mais masik Bei Daud sia
naa moos, ema la nasalak sia. Emi nu'u la
leno Hakerek Moon!✡ 5 Iha Hakerek Moon
moos hakerek nosi na'ilulik sia mak serwisu
iha uma hamulak kona baa loron hanawa
serwisu. Sia moos la sala.✡ 6 Hanono! Uluk,
uma hamulak mak folin. Mais oras ne'e,
Ha'u, Ema Raiklaran Isin mai ti'an. Ha'u
folin liu tenik uma hamulak. 7 Iha Hakerek
Moon, Na'i Maromak katak na'ak, 'Ha'u
kakara nune'e: Ha'ukaan eman sia musti
dodan malu. Kalo lale, sera tunun mak sia
nodi natetu baa Ha'u, la noo folin.' Kalo emi
hatene di'a-di'ak Na'i Maromak hakaran
nia, nanis emi la tula sala baa Ha'ukaan
maktuir sia! Tan sia la sala.✡ 8 Ha'u ne'e,
Ema Raiklaran Isin nosi lale'an. Ha'u mak
koo beran atu kakotu saa mak ema bele nalo
baa loron hanawa serwisu."

Yesus nadi'ak nola ema ida kona baa loron hanawa serwisu
(Markus 3:1-6; Lukas 6:6-11)

9 Nunia hotu, Yesus la'o nela fatin nia
atu baa uma hamulak. 10 Iha uma hamulak
nia, noo mane ida mak liman sorin matek.
Ema Farisi sia buka dalan atu tula sala baa
Yesus kalo nia nadi'ak nola ema nia kona
baa loron hanawa serwisu. Tan lia nia, sia
nusu baa Yesus na'ak, "Tuir itakaan ukun-
badu, ema bele nadi'ak nola ema kona baa
loron hanawa serwisu ka lale?"
11 Yesus nataa na'ak, "Kalo bibi malae
monu baa kuak kona baa loron hanawa
serwisu, bibi malae na'in nanis baa foti
nasai.✡ 12 Na'i Maromak nadomi nanis ema
raiklaran liu nosi bibi malae na'in nadomi
niakaan bibi malae. Tan lia nia, ita hatene
ha'ak ema bele nalo lia di'ak kona baa loron
hanawa serwisu."
13 Hotu Yesus dale baa ema liman matek
nia na'ak, "Mau! Lolo liman mai!" Ema nia
moos lolo liman baa. Baa oras nia moos,
liman di'ak kedas nu'u liman sorin mak
di'ak nia.
14 Naree nola nunia, ema Farisi sia krakat
tebe-tebes. Sia nariik la'o nela uma hamu-
lak nia, baa dale kabuar lia na'ak, "Ita musti
buka dalan ho'o Nia!"

Na'i Maromak solok Yesus atu serwisu bodik Nia

15 Mais Yesus natene siakaan kakotun aat
nia. Tan lia nia, Yesus la'o nela fatin nia.
Ema wa'in moos tuir. Nia moos nadi'ak nola
ema moras hotu-hotu. 16 Mais Nia nakahik
sia na'ak, "Keta katak ema seluk ha'ak, Ha'u
ne'e see. 17 Lia nia nato'o saa mak Na'i
Maromak katak kedan baa mako'an Yesaya
hori uluk na'ak,
18 'Haree kokon! Ema ne'e, mak Ha'ukaan
ema ain-liman mak Ha'u kboi ti'an.
Ha'u kadomi nia.
Nia nalo Ha'u neon di'ak tebes.
Ha'u atu kfoo Ha'ukaan Kmalar baa nia,
nebee nia baa nanorin ema klubun
hotu-hotu
nosi Ha'ukaan dalan moris mak
loos.
19 Nia la basa karas.
Nia la naksa'ek aan.
20 Nia laran di'ak.
Nia la nasusar ema.
Ai mak kre'is naktohar, nia la silu.
Badut lakan mak kre'is mate, nia la
nuu namate.
Nia nanorin ema to'o ema hotu-hotu
natene tuir Na'i Maromak dalan
loos.
21 Ema nosi klubun hotu-hotu iha raiklaran
atu haloon baa Nia, tan sia natene
Nia ne'e see.'"✡

Manorik Yahudi sia tula sala baa Yesus na'ak, diabu ulun mak foo beran
(Markus 3:20-30; Lukas 11:14-23)

22 Dala ida, ema nodi ema moras ida mai
baa Yesus. Ema nia, diabu tekar to'o matan
delek no la bele dale. Yesus moos nadi'ak
nola nia nodi te'ur sai diabu. Hotu ema nia
matan moon. Nia moos bele dale kedas.
23 Naree nola nunia, ema hotu-hotu blaar
karin nodi na'ak, "Arumak Ema ne'e Daud

✡ 12:3-4 1 Samuel 21:1-6; Ukun-badu Na'ilulik 24:9 ✡ 12:5 Sura Renu Isra'el 28:9-10 ✡ 12:7 Mateus 9:13; Hosea 6:6 ✡ 12:11 Lukas 14:5 ✡ 12:21 Yesaya 42:1-4

husar-binan mak Na'i Maromak nameno
hori uluk atu solok mai. Nia ne'e nanis Ema
mak ita hei-hein ti'an nia!"
24 Mais oras ema Farisi sia rona nola
nunia, sia la simu. Sia dale na'ak, "Lale!
Ema ne'e bele te'ur sai diabu tan diabu ulun
Baalsebul mak foo beran baa Nia."✡
25 Mais Yesus natene ema Farisi siakaan
hanoin. Nia katak baa sia na'ak, "Emi
dale nia la tama kakutak! Kalo renu rai
ida natuda malu, oin nunabee rai nia bele
nariik metin! Nunia moos kalo ema kota
ida, lale ema uma laran ida, toe malu, sia
nanis keen karin malu to'o dodok welon.
26 Dadi kalo diabu sia funu malu no te'ur
malu, siakaan ulun la bele kaer ukun kleur.
27 Hanoin! Emikaan ema sia moos te'ur
diabu. Sia nodi beran nosi diabu ka? Lale!
Dadi keta na'in da-dale ha'ak, Ha'u kodi
diabu beran kte'ur diabu. Emikaan ema
du'uk atu nakotu na'ak sala mak emi tula
nia la kona. 28 Mais hanoin! Kalo Ha'u
kte'ur diabu kodi Na'i Maromak beran, lia
nia natudu na'ak Na'i Maromak kaer ukun
ti'an iha emikaan oin.
29 Kalo ema mai atu nadau nola naha iha
ema biit ida uman, nia musti kesi uluk ema
nia lai, foin bele nadau nola naha.*
30 Hanoin! Ema mak la nakbelan no Ha'u,
nia funu Ha'u. Ema mak la tulun Ha'ukaan
serwisu, nia tokar lauk.✡ 31 Hanono di'a-
di'ak Ha'ukaan dalen ne'e! Na'i Maromak
nadi'a aan ti'an atu kasu ema salan. Kalo
ema ida dale nahaat ema seluk, Na'i Maro-
mak kasu sala nia. Mais, kalo ema naksakar
aan dale nahaat Maromak Kmalar Lulik,
Na'i Maromak la kasu sala nia. 32 Ha'u ne'e,
Ema Raiklaran Isin nosi lale'an. Kalo ema
dale nahaat Ha'u, Na'i Maromak sei kasu
sala nia. Mais, kalo dale nahaat Maromak
Kmalar Lulik, masik to'o rai falu fila moos,
Na'i Maromak la kasu sala nia!"✡

Ai huun no fuan
(Lukas 6:43-45)

33 Hotu Yesus dale liu baa ema Farisi sia
na'ak, "Ai huun di'ak nasai fuan di'ak. Ai
huun aat nasai fuan aat. Nosi ai fuan, ema
bele natene ai huun nia, di'ak ka lale.✡
34 Emi ne'e, hanesan samea maktolek teen!
Emi la hatene dale lia di'ak, tan lia mak
emi rai iha neon laran, nia mak atu sai nosi
emikaan ibun.✡ 35 Ema di'ak nanis dale lia
di'ak tan nia rai lia di'ak iha neon laran.
Ema aat nanis dale aat tan nia rai lia aat iha
neon laran.
36 Fiar Ha'u! Oras rai falu fila Na'i Maro-
mak atu natetu ema hotu-hotu siakaan
moris. Baa oras nia, ema ida-idak musti
nataa nosi niakaan lia fuan mak sai nosi
ibun. 37 Dadi sintidu! Na'i Maromak atu tetu
emikaan lia fuan sia nodi nakotu na'ak, emi
kona kastikar ka lale."

Ema nusu Yesus natudu kakaer
(Markus 8:11-12; Lukas 11:29-32)

38 Rona nola Yesus dale nunia, manorik
ukun Yahudi na'in hira no ema Farisi sia
nusu baa Nia na'ak, "Ama Manorik, ami
husu Ama nalo tadak blaar, nebee ami bele
hatene Ama beran nia tebe-tebes nosi Na'i
Maromak."✡
39 Mais Yesus nakbehek sia na'ak, "Hoi!
Emi, ema oras ne'e, la ho'uk tuir Na'i Maro-
mak! Emi hatene halo aat dei! Masik emi
husu tadak blaar moos, Ha'u la kfoo. Uluk,
Na'i Maromak foo ti'an tadak blaar nodi
Niakaan mako'an Yunus. Nia to'o ti'an!✡
40 Baa oras nia, Yunus nein loron tolu, kalan
tolu, iha na'an tasi boot kabun laran. Nunia
moos Ha'u, mak Ema Raiklaran Isin nosi
lale'an. Ha'u atu kein loron tolu, kalan tolu
iha fatuk kuak iha ema maten fatin.✡ 41 Baa
loron rai falu fila, Na'i Maromak atu nariik
dadi makotu lia. Ema Niniwe sia moos atu
nariik dadi baa mataa lia, nodi tula sala baa
emi na'ak, 'Emi hotu-hotu ne'e, beik!' Uluk,
ema Niniwe nia sia nanono baa Maromak
mako'an Yunus, hotu sia la'o nela siakaan
salan. Mais emi lale! Tuir loos, oras ne'e
noo ti'an Ema ida iha emikaan klaran mak
maka'as liu Yunus. Nia mak Ha'u ne'e. Mais
emi la titu kedan.✡ 42 Baa loron rai falu fila,
Na'i Maromak nariik dadi makotu lia, Na'i
Feto Seba nosi lorokbelan nebaa moos atu
nariik dadi baa mataa lia. Nia atu natudu
liman fuan nodi tula sala baa emi hotu-hotu
mak moris baa oras ne'e na'ak, 'Emi ne'e
hotu-hotu, beik!' Uluk, na'i feto nia mai
nosi rai dook atu naree nodi matan du'uk
Na'i Salomo niakaan matenek. Tuir loos,
oras ne'e noo ti'an Ema ida iha emikaan
klaran mak maka'as liu Na'i Salomo. Nia
mak Ha'u ne'e. Mais emi la titu kedan."✡

✡ 12:24 Mateus 9:34, 10:25 * 12:29 Hodi nunia, Yesus katak na'ak Nia biit liu diabu ulun mak sia temi na'ak 'Baalsebul'. ✡ 12:30 Markus 9:40 ✡ 12:32 Lukas 12:10 ✡ 12:33 Mateus 7:20; Lukas 6:44 ✡ 12:34 Mateus 3:7, 23:33, 15:18; Lukas 3:7, 6:45 ✡ 12:38 Mateus 16:1; Markus 8:11; Lukas 11:16 ✡ 12:39 Mateus 16:4; Markus 8:12 ✡ 12:40 Yunus 1:17 ✡ 12:41 Yunus 3:5 ✡ 12:42 1 Na'i Isra'el Sia 10:1-10; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 9:1-12

Diabu fila nikar baa ema mak uluk nein fatin
(Lukas 11:24-26)

43 Hotu Yesus dale na'ak, “Kalo diabu
kona te'ur sai nosi ema ida, diabu nia baa
fatin fuik atu buka hanawa fatin. Mais, kalo
la netan fatin makonak, 44 nia naneo na'ak,
‘Aa! Tan la ketan fatin, di'ak liu ha'u kfila
kikar baa kein iha ema uluk nia.’ Hotu
diabu nia fila nikar, naree fatin nia tetuk
no nesan ti'an. 45 Hotu nia baa bolu tenik
niakaan maluk na'in hitu mak aat liu tan
nia. Sia hotu-hotu baa nein iha ema nia
nodi nababu nia bele-bele. Tan baa nia,
ema nia moris hetak susar tenik.”

Yesus Niakaan familin malolok
(Markus 3:31-35; Lukas 8:19-21)

46 Baa oras Yesus sei dale no ema lear,
Niakaan inan no alin sia mai atu nasoru Nia.
Sia nariik iha luan, naruka ema bolu Yesus.
47 Hotu ema baa katak baa Nia na'ak, “Ama!
Ama inan no ama alin sia iha luan. Sia atu
nasoru Ama.”
48 Mais Yesus nataa na'ak, “Ha'ukaan inan
malolok mak see? Ha'ukaan alin malolok
mak see?” 49 Hotu Nia natudu ema mak tuur
iha nia sia nodi na'ak, “Titu baa! Sia ne'e
mak Ha'ukaan familin malolok sia. 50 Ema
mak nalo tuir Ha'ukaan Ama iha lale'an
hakaran, sia mak Ha'ukaan familin mal-
olok.”

13

Yesus foo lia hatetek nosi ema mak kari fini iha rai oi-oik
(Markus 4:1-9; Lukas 8:4-8)

1 Baa loron nia moos, Yesus sai nosi uma
nia, baa tuur iha debu Galilea tehen. 2 Ema
lear moos mai kabuun nola Nia. Naree
nunia, Nia sa'e baa bero ida mak nanawa
iha nia, nebee ema hotu-hotu iha rai leten
bele rona Niakaan hanorin.✡ 3 Oras nia, Nia
nanorin lia wa'in nodi lia hatetek. Nia foti
lia na'ak, “Noo ema mahalo to'os ida. Nia
baa kari fini iha to'os. 4 Baa oras kari, fini
balu monu baa dalan. Hotu manu ai leten
sia mai tutu nola fini nia notu. 5 Fini balu
monu baa rai fatuk. Fini nia tubu lais, tan
kona rai ni'is. 6 Mais baa oras loro manas,
tubun nia naklaik to'o mate maran tan abut
tama la le'an. 7 Fini balu monu baa ai tarak
laran. Ai tarak nia nabit no'o fini tubun sia.
8 Mais fini balu tenik monu baa rai isin. Sia
tubu, hotu boot to'o nafua. Balu foo nikar
folin to'o isin tolu nulu, balu to'o isin neen
nulu, balu tenik to'o isin atus ida.
9 See mak noo tilun, rona di'a-di'ak!”

Yesus nalore tan saa Nia nanorin nodi lia hatetek
(Markus 4:10-12; Lukas 8:9-10)

10 Nunia hotu, Yesus Niakaan maktuir sia
mai nusu na'ak, “Tan saa Ama nanorin ema
nia sia nodi lia hatetek?”
11 Yesus nataa na'ak, “Emi ne'e beer
hatene tebe-tebes Na'i Maromak ukun. Tan
lia nia, Ha'u kloke malorek lia hatetek nia
isin baa emi. Mais, kalo ema seluk, Ha'u
kanorin kodi lia hatetek dei. 12 Ema mak
buka atu natene tebe-tebes Na'i Maromak
Niakaan beer, nia hetak natene. Mais ema
mak la nanono baa Na'i Maromak Niakaan
beer, nia hetak beik.✡ 13 Ha'u kanorin sia
kodi lia hatetek nunia tan:
‘Sia naree ti'an,
mais la no'uk tolan.
Sia rona ti'an,
mais la no'uk natene.’
14 Sia nia hanesan ema mak Maromak
mako'an Yesaya nakerek kedan na'ak,
‘Emi atu rona,
mais emi la ho'uk tolan.
Emi atu haree,
mais emi la ho'uk hatene saa mak dadi
ti'an.
15 Ema ne'e sia, neon monas.
Sia nadiuk tilun.
Sia nadelek matan.
Habusik baa, nebee siakaan tilun diuk
nunia dei,
Habusik baa, nebee siakaan matan
delek nunia dei.
Nebee Ha'u lalika kadi'ak sia,
tan sia la nikir Ha'u.’✡
16 Mais emi ne'e, sotir tebes tan haree
ti'an hodi matan du'uk, no rona ti'an hodi
tilun du'uk. 17 Rona! Ha'ukaan dalen ne'e,
tebes no loos! Uluk aan, Maromak mako'an
no ema neon loos sia beer atu naree saa
mak emi haree ti'an ne'e, mais la bele. Sia
moos beer atu rona saa mak emi rona ti'an
ne'e, mais la bele.”✡

Yesus nalore lia hatetek nosi fini
(Markus 4:13-20; Lukas 8:11-15)

18 Dale notu nunia, Yesus katak baa sia
na'ak, “Tan emi beer hatene Na'i Maromak
ukun, hanono di'a-di'ak lia hatetek nia isin.
19 Fini mak monu baa dalan, hanesan ema
mak rona Manfatin nosi lia Na'i Maromak

✡ 13:2 Lukas 5:1-3 ✡ 13:12 Mateus 25:29; Markus 4:25; Lukas 8:18, 19:26 ✡ 13:15 Yesaya 6:9-10 ✡ 13:17 Lukas 10:23-24

kaer ukun, mais la tolan tebe-tebes. Hotu
diabu ulun mai nadau nola Manfatin nia
nosi neon. [20] Fini mak monu baa rai fatuk,
hanesan ema mak rona Na'i Maromak Man-
fatin, hotu simu nodi neon di'ak. [21] Mais
Manfatin nia la nahabut, tan ema nia la rai
iha neon. Baa oras ema seluk nasusar nia
tan nia simu Manfatin nia, nia nabusik nela
kedan. [22] Fini mak monu iha ai tarak laran,
hanesan ema mak rona nola Manfatin nia.
Mais, tan nia nalau aan nodi lisan oi-oik
atu moris furak, nia sesu sai Manfatin nia
nosi neon, to'o la no folin ti'an. [23] Mais
fini mak monu baa rai isin, hanesan ema
mak simu Na'i Maromak Manfatin, hotu
nalo tuir Niakaan beer. Nia nalo lia di'ak,
hanesan fini mak nafua wa'in to'o isin tolu
nulu, isin neen nulu, no isin atus ida."

Yesus foo lia hatetek hae iha to'os laran

[24] Hotu Yesus katak tenik lia hatetek
ida na'ak, "Na'i Maromak babilan renun
nune'e. Noo ema ida kari fini iha to'os.
[25] Baa kalan, nia toba dukur bele-bele no
niakaan ema serwisu sia. Hatene hodi baa,
ema aat mai kari fini hae fuik iha to'os
nia. [26] Baa oras to'os nahuu nasai isin, ema
serwisu naree nola hae fuik moos tubu iha
nia. [27] Hotu sia baa katak to'os na'in na'ak,
'Ama boot! Hori hirak nia ama kuda fini
di'ak iha to'os. Tan saa oras ne'e hae wa'in
mak tubu?'

[28] Ulun nia nataa na'ak, 'Nia, funu ni-
akaan hahalok.'

Hotu niakaan ema serwisu katak na'ak,
'Ama boot, ami baa hafaho mohu hae nia sia
ka?'

[29] Mais ulun nataa na'ak, 'Keta! Tan oras
emi hafaho hae nia sia, itakaan ai horis
di'ak sia moos nakfokit tuir. [30] Habusik baa,
nebee sia tubu bele-bele. To'o oras ku'u,
foin ha'u katak baa ema maku'u sia ka'ak,
"Libur uluk hae fuik nia sia. Hotu kesi hola,
sunu mohu. Foin libur hola to'os isin di'ak
sia, hatama baa kanaha uman."'"

Yesus foo lia hatetek ai fuan musan ki'ik
(Markus 4:30-32; Lukas 13:18-19)

[31] Hotu Yesus dale tenik na'ak, "Ha'u
ktu'an tenik lia hatetek ida, nebee emi bele
hatene oin nunabee Na'i Maromak renun
tu'an wa'in. Uluk fohon, Na'i Maromak re-
nun na'in hira dei, hanesan ai fuan musan
ki'ik oan mak ema kuda iha to'os.* [32] Masik
ai fuan nia musan ki'ik oan basuk, kalo
moris mai ti'an, nia dadi ai huun mak boot
kaliuk iha to'os nia. To'o manu ai leten sia
moos mai nalo knuuk iha sorun."

Yesus foo lia hatetek tua teen tubi
(Lukas 13:20-21)

[33] Hotu Yesus tu'an tenik lia hatetek ida
na'ak, "Na'i Maromak renun moos hanesan
tua teen mak ema kahur baa tubi rahun.
Tubi rahun nia sa'e to'o boot, tan tua teen
mak oan basuk nia."

Yesus nodi lia hatetek, nanorin lia foun sia mak ema sei la rona dauk
(Markus 4:33-34)

[34] Oras nia, Yesus nanorin ema lear nodi
lia hatetek oi-oik nunia. Nia la nodi lia
seluk, mais nodi loos lia hatetek dei. [35] Nia
nanorin nunia atu nato'o saa mak Maromak
mako'an nakerek kedan hori uluk na'ak,
"Ha'u atu kanorin kodi lia hatetek.
Ha'u atu katak lia sia mak ema sei la
rona dauk,
nahuu hori Na'i Maromak nase'i
raiklaran to'o oras ne'e."✡

Yesus nalore lia hatetek nosi hae fuik

[36] Hotu Yesus la'o nela ema lear nia sia,
fila baa uma. Niakaan maktuir sia moos mai
nusu baa Nia na'ak, "Ama! Tulun malore lia
hatetek hae fuik nia!"

[37] Yesus nataa na'ak, "Ema mak kari fini
di'ak nia, ne'e mak Ha'u, Ema Raiklaran
Isin nosi lale'an. [38] To'os nia, mak raiklaran
ne'e. Fini di'ak nia, mak Na'i Maromak
eman. Hae fuik nia, mak diabu ulun eman
sia. [39] Ema aat mak mai kari hae fini nia,
mak diabu ulun du'uk. Oras ku'u to'os isin
nia, mak oras rai falu fila. Ema maku'u to'os
isin nia, mak Maromak Niakaan makbukar
lale'an sia. [40] Baa loron rai falu fila, sia atu
libur nola hae nia sia, hotu sunu mohu.
[41] Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin, mak atu
solok makbukar lale'an sia mai. Sia atu baa
libur nola ema hotu-hotu mak la tuir Na'i
Maromak ukun. Sia moos libur nola ema
hotu-hotu mak sokur ema seluk, nebee keta
tuir Na'i Maromak ukun. [42] Hotu sia atu soe
ema aat nia sia hotu-hotu baa ha'i naraka,
hanesan hae mak kona sunu nia. Iha nia, sia
noran susar tebe-tebes nodi tanis nade'un
aan la nanawa. [43] Mais ema mak nalo tuir
Na'i Maromak hakaran, sia atu nein nima-
nimak no siakaan Ama Na'i iha lale'an. Iha
nia, sia naksinak nakroma hanesan loro.

* 13:31 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "masik emi fiar hanesan ai musan σίναπι (sinapi)." Sinapi nia, ai musan mak ki'ik oan, mais nia tubu boot to'o aas ro'a tolu. Ai oik nia la noo iha rai Timor. ✡ 13:35 Kananuk Sia 78:2

Rona mai! Ema mak no'uk nanono baa
Ha'u, ta'an tilun di'a-di'ak!"

Yesus foo lia hatetek nosi naha mahoo folin todan

44 Hotu Yesus tu'an tenik lia hatetek ida
na'ak, "Ema mak nakara dadi Na'i Maromak
eman, hanesan ema ida mak nakara nola
sasoin mahoo folin todan. Noo ema ida
mak netan nola sasoin mean-matak iha rai
rohan ida. Naree nola ti'an, nia neon di'ak
nodi nakoi nikar kedas. Hotu fila lai-lais,
baa fa'an mohu niakaan sasoin hotu-hotu.
Hotu nia mai sosa nola kedan rai rohan nia,
nebee sasoin folin todan nia dadi niakaan."

Yesus foo lia hatetek nosi fatuk mahoo matan mak folin todan

45 Hotu Yesus tu'an tenik na'ak, "Ema
mak nakara dadi Na'i Maromak eman, sia
moos hanesan ema makfa'an sa-saa ida
mak nakara netan fatuk mahoo matan mak
folin todan. 46 Baa oras nasoru fatuk mahoo
matan mak di'ak basuk, nia fila lai-lais,
baa fa'an mohu sasoin seluk sia hotu-hotu.
Hotu nia mai sosa nola fatuk mahoo matan
nia, nebee dadi baa niakaan."

Yesus foo lia hatetek hili daitiha isin

47 Hotu Yesus tu'an tenik na'ak, "Na'i
Maromak moos ukun fohorain hanesan lia
ne'e. Noo ema maktuun tasi nodi daitiha
ida baa tiha iha debu laran. 48 Daitiha nia
nakonu ti'an, sia firi sa'e baa tasi tehen.
Hotu sia tuur nili na'an tasi nosi daitiha
nia. Na'an tasi mak di'ak, sia natama baa
ko'e. Na'an tasi mak la di'ak, sia soe lerek.
49 Nunia moos baa oras rai falu fila. Maro-
mak Niakaan makbukar lale'an sia atu mai
fa'e salin ema aat no ema di'ak. 50 Sia soe
ema aat sia hotu-hotu baa ha'i naraka. Iha
nia, sia noran susar basuk nodi tanis la
nanawa."

Yesus nanorin nosi hanorin tuan no hanorin foun

51 Dale notu nunia, Yesus nusu baa sia
na'ak, "Emi hatene lia hotu-hotu mak Ha'u
kdale ti'an nia ka lale?"
Sia nataa na'ak, "Ami hatene, Ama Boot!"
52 Hotu Yesus nataa fila na'ak, "Di'ak! Lia
nia nu'u ema manorik ukun ida mak natene
tebe-tebes hanorin uluk aan nosi Hakerek
Moon. Hotu nia moos simu tenik Ha'ukaan
hanorin baa oras ne'e. Nia hanesan uma ida
na'in mak loke niakaan tanasak atu lalore
niakaan sasoin tuan bele-bele no sasoin
foun."

Ema Nasaret dudu sai Yesus
(Markus 6:1-6; Lukas 4:16-30)

53 Yesus nanorin notu ema lear nodi lia
hatetek, Nia moos la'o nela fatin nia 54 atu
fila baa Niakaan leo. To'o baa, Nia tama baa
uma hamulak atu nanorin ema. Ema hotu-
hotu mak rona Nia, blaar tebe-tebes nodi
dale baa malu na'ak, "Ema ne'e, matenek
tebes! See mak nanorin nia? Oin nunabee
to'o Nia bele nalo tadak blaar nia sia? 55 Tuir
loos, Nia ne'e, badaen ai ida oan loos dei. Ita
hatene Niakaan inan Maria, no niakaan alin
sia, mak Yakobus, Yusuf, Yudas no Simon.
56 Ita moos hatene Niakaan alin feto sia tan
ita hotu-hotu leo ida! Nia netan Niakaan
matenek nia, nosi nabee tenik? Nia netan
Niakaan beran maka'as nia, nosi see tenik?"
57 Tan baa nia, sia la no'uk rona baa Yesus
tenik.
Mais Yesus katak baa sia na'ak, "Tebes!
Ema nakneter Maromak mako'an nosi fatin
seluk, liu nosi mako'an leo du'uk."✡ 58 Tan
sia la no'uk fiar baa Yesus, Yesus moos la
nalo tadak blaar wa'in iha leo nia.

14

Ema no'o Yohanis Mak Sarani Ema
(Markus 6:14-29; Lukas 9:7-9)

1 Baa oras nia, Na'i Herodes kaer ukun
iha rai Galilea. Nia rona nola lia oi-oik
nosi Yesus ti'an. 2 Hotu nia katak baa eman
serwisu sia na'ak, "Yesus ne'e, nanis Yoha-
nis Mak Sarani Ema. Hori hirak nia, ha'u
karuka taa hola Yohanis ulun ti'an. Oras
ne'e nia moris nikar ti'an. Tan lia nia, Yesus
noo beran nalo tadak blaar nia sia."
3 Na'i Herodes dale nunia, tan uluk nia
nalo lia no Yohanis, to'o natama Yohanis
baa bui. Lia nia nune'e: Na'i Herodes nola
alin Filipus feen, naran Herodias. Mais tuir
loos, Filipus no Herodias sei la soe malu
dauk. 4 Tan nia, Yohanis de'an hei-hein
na'ak, "Ama Na'i la bele nola ama alin feen.
Lia nia nakur itakaan adat Yahudi!"✡
5 Mais Herodes la no'uk rona. Nia nola
luku Herodias dei. Nia moos buka dalan
no'o Yohanis Mak Sarani Ema. Mais nia
nakerat ema lear, tan sia fiar na'ak Yohanis
nia, mak Maromak mako'an. Tan baa nia,
Herodes naruka niakaan ema sia natama
Yohanis baa bui.
6 Kleu-leur Herodes nalo niakaan dahur
loron moris. Baa oras nia, ina Herodias oan
feto ida bidu iha bainaka sia oin. Nia bidu
furak basuk, to'o nalo Herodes neon di'ak

✡ 13:57 Yohanis 4:44 ✡ 14:4 Lukas 3:19-20; Ukun-badu Na'ilulik 18:16, 20:21

lo-loos. 7 Bidu notu, Herodes bolu nola oan
feto nia nodi na'ak, "O makara musu saa
baa ha'u, katak baa dei! Ha'u nanis foo baa
o. Ha'u ka'ak tebe-tebes kodi Na'i Maromak
naran."
8 Rona na'in dale nunia, ina Herodias
sasuku niakaan oan. Hotu oan baa nusu
ama na'i na'ak, "Ama! Ha'u kusu Yohanis
Mak Sarani Ema niakaan ulun. Tau baa
hanematan, hodi mai ne'e, foo baa ha'u."
9 Rona oan nusu nunia, Herodes neon
lakon kedas. Mais nia la bele dada nikar ni-
akaan lia fuan, tan bainaka hotu-hotu rona
nola ti'an. Tan baa nia, nia tuir oan nia beer
dei. 10 Nia naruka ema baa taa nola Yohanis
ulun iha bui laran. 11 Taa nola ti'an, sia tau
baa hanematan, nodi foo baa oan nia. Nia
simu nola hanematan nia, tane nodi foo baa
inan. 12 Baa oras Yohanis niakaan maktuir
sia rona na'ak ema taa nola Yohanis ulun
ti'an, sia mai nola niakaan maten, nodi baa
nakoi. Hotu sia baa nasara lia nia baa Yesus.

Yesus nahaan ema na'in rihun lima resin
(Markus 6:30-44; Lukas 9:10-17; Yohanis 6:1-14)

13 Baa oras Yesus rona lia Yohanis mate,
Nia no Niakaan maktuir sia la'o nela fatin
nia. Sia sa'e bero baa fatin fuik ida atu
nanawa kole iha nia. Mais ema lear naree
Yesus siakaan bero la'o tuir debu tehen. Sia
moos sai nosi leo, la'o tesi tuir rai maran,
to'o uluk Yesus. 14 Baa oras Yesus tuun nosi
bero, Nia naree ema lear no'i nein Nia ti'an.
Naree nunia, neon monu baa sia. Nia moos
nadi'ak nola siakaan ema moras sia.
15 Loron malirin, Yesus Niakaan maktuir
sia mai katak baa Nia na'ak, "Ama! Loraik
ti'an! Di'ak liu Ama naruka ema ne'e sia baa
sosa haan iha leo kre'is ne'e sia. Tan iha
fatin fuik ne'e la noo haan."
16 Mais Yesus nataa na'ak, "Lalika! Emi
mak hahaan sia dei."
17 Sia nataa na'ak, "Aikee, Ama! Ami la
hoo sa-saa atu hodi hahaan ema lear ne'e.
Ami atu halo nunabee? Ami hoo loos tubi
baluk lima no na'an tasi lolon rua!"
18 Rona nola nunia, Yesus dale na'ak,
"So'in! Hodi mai ona!" 19 Hotu Nia naruka
ema nia sia tuur libur malu baa hae fohon.
Hotu Nia nola tubi nia no na'an tasi nia.
Nia tanaat baa lale'an nodi sera dodan baa
Na'i Maromak. Hotu Nia tohi fa'e tubi nia
sia, lolo baa maktuir sia nebee fa'e baa ema
nia sia hotu-hotu. 20 Sia hotu-hotu naa to'o
bosu. Naa notu, maktuir sia baa libur nola
haan resin sia, nakonu nola ko'e sanulu
resin rua. 21 Ema hotu-hotu mak tuur naa
nia, takseer ema mane rihun lima. Sei la
sura dauk feto no lawarik oan sia.

Yesus la'o iha wee leten
(Markus 6:45-52; Yohanis 6:16-21)

22 Ema lear nia hotu-hotu naa ti'an, Yesus
naruka Niakaan maktuir sia sa'e bero, baa
uluk debu balu baa. Nia du'uk sei nein iha
nia atu naruka ema lear nia fila nikar. 23 Sia
hotu-hotu fila ti'an, Yesus sa'e baa foho ida
leten atu namulak. To'o kalan, Nia mesan
sei iha nia. 24 Baa oras nia, Niakaan maktuir
siakaan bero dook ti'an iha debu klaran.
Mais sia fofer maka'as tebe-tebes, tan bero
la'o sakar anin. Laloran boot moos basak
bero nia. 25 Kre'is rai naroma, Yesus baa tuir
sia, la'o tuir wee leten. 26 Naree nola nunia,
maktuir sia sarebak basuk. Sia nata'uk nodi
dale na'ak, "Hoi! Saa mak nia? Ema kmalar
ka?!"
27 Mais Yesus dale baa sia na'ak, "No-nook
baa dei. Ha'u ne'e Yesus! Keta hata'uk."
28 Rona nola nunia, Petrus nataa na'ak,
"Kalo tebe-tebes Ama Boot, maruka ha'u
kla'o iha wee leten tone Ama."
29 Yesus nataa na'ak, "Di'ak! Mai ona!"
Petrus moos sai nosi bero baa Yesus, nodi
la'o tuir wee leten. 30 Mais oras noran anin
maka'as, nia nata'uk tan atu mout ona. Nia
nahii na'ak, "Adeei Ama Boot! Tulun ha'u
lai!"
31 Yesus moos lolo liman lai-lais, nodi
kaer nola Petrus. Hotu Yesus dale na'ak,
"Petrus! Tan saa o neon ruak nunia? O la
duun fiar baa Ha'u ka?"
32 Hotu sia na'in rua tama baa bero
laran. Anin moos nakmatek kedas. 33 Naree
nola nunia, Niakaan maktuir sia foti tonu-
naboot Nia na'ak, "Aikee! Ama ne'e, tebe-
tebes Na'i Maromak Oan!"

Yesus nadi'ak nola ema moras sia iha Gene-saret
(Markus 6:53-56)

34 To'o debu balu baa, Yesus sia tuun
baa leo Genesaret. 35 Baa oras tuun, ema
lear titu-naree ti'an. Sia nahii na'ak, "Hoi!
Yesus mai ti'an!" Sia moos nalai baa katak
nasirin lia nia, to'o ema nodi ema moras
hotu-hotu mai baa Yesus. 36 Sia nusu nebee
bele koko Yesus farun, tan naneo na'ak,
"Surak ema moras koko Yesus faru ninin dei
moos, bele di'ak." Baa oras nia moos, ema
moras hotu-hotu mak koko Yesus farun,
di'ak kedas.

15

Ema seluk Na'i Maromak ukun-badu nodi ukun-badu raiklaran
(Markus 7:1-13)

1 Baa loron ida, ema manorik ukun
Yahudi no ema Farisi sia mai nosi
Yerusalem atu nalo lia no Yesus, 2 tan
sia rona nola ti'an na'ak Yesus Niakaan
maktuir sia naa la fasi uluk liman tuir adat.
Sia kanarak, tan sia kaer metin siakaan adat
Yahudi. Tan lia nia, sia mai tula sala baa
Yesus na'ak, "Tan saa okaan maktuir sia
naa, mais la fasi uluk liman? Lia nia sakar
ti'an itakaan bei uluk siakaan ukun!"
3 Mais Yesus nataa na'ak, "Emi ne'e
dale seluk, halo seluk! Emi matenek
sakar Na'i Maromak hakaran hodi seluk
bei uluk siakaan hakaran dei. 4 Na'i Maro-
mak naruka ti'an na'ak, 'Hakneter emikaan
inan-aman.' Tu'an tenik na'ak, 'Kalo ema
ida de'an aat baa inan-aman, musti taa
ukun mate baa ema nia.'✡ 5-6 Na'i Maromak
nanorin tebes nunia, mais emi hanorin
seluk. Emi ha'ak, 'Ema ida lalika nodi
niakaan naha atu tulun inan-aman, kalo nia
nameno ti'an atu sera naha nia baa Na'i
Maromak. Masik inan-aman susar basuk
moos, lalika foo.' Hodi hanorin nunia, emi
soe ti'an Na'i Maromak ukun, seluk hodi
emikaan ukun du'uk. 7 Tan baa nia, Ha'u
katak ohin ka'ak, emi ne'e dale seluk, halo
seluk! Maromak mako'an Yesaya nakerek
kedan hori uluk nosi emi na'ak,
8 'Ema nia sia tonun Ha'u,
nodi ibun dei, la nodi neon.
9 Tonun oin nunia, butan dei.
Sia la nikir Ha'ukaan ukun,
sia nikir loos ema raiklaran ukun
dei.'"✡

Lia aat sai nosi ema neon
(Markus 7:14-23)

10 Nunia hotu, Yesus bolu nola ema seluk
iha nia, hotu nanorin sia na'ak, "Ta'an tilun
di'a-di'ak, nebee emi bele tolan! 11 Saa
mak tama baa ema ibun laran la nalo ema
kadoor. Mais saa mak sai nosi ibun mak
nalo kadoor."
12 Hotu Yesus Niakaan maktuir sia mai
nusu Nia na'ak, "Ama, matene ka lale? Ema
Farisi sia laran moras, tan rona Ama dale
nia."
13 Mais Yesus nataa na'ak, "Ha'ukaan Ama
iha lale'an atu fokit soe ema mak la nanorin
tuir Niakaan beer. Nia atu fokit sia hanesan
ema fokit mohu ai horis mak ema la beer.
14 Dadi lalika hanoin baa ema Farisi nia sia!
Sia nia, hanesan ema matan delek mak
nadaek malu. To'o ikus, sia monu bele-bele
tama baa kuak laran."✡
15 Hotu Petrus dale na'ak, "Ama, malore
baa ami lai lia hatetek nia isin!"
16 Yesus nataa na'ak, "Emi moos sei la
hatene dauk ka? 17 Lia isin nune'e: Saa mak
ema haa, tama tuir ibun, liu baa kabun,
hotu sai nikar baa luan. 18 Mais saa mak
sai nosi ibun, lia nia mak nalo ema kadoor,
to'o Na'i Maromak nakribi ema nia.✡ 19 Lia
aat wa'in sai nosi ema neon! Hanesan
hanoin aat, ho'o ema, hakur biti-kluni, halo
lia kfo'er, hana'o, hataa lia tolek, no dale
hahaat ema. 20 Lia oin nunia sia mak nalo
ema kadoor. Mais, kalo ema naa nodi la fasi
uluk liman tuir adat, nia la dadi baa lia."

Yesus tulun feto ida mak lahoos ema Yahudi
(Markus 7:24-30)

21 Hotu Yesus la'o nela fatin nia, baa rai
mak kre'is no kota Tirus no kota Sidon.
22 Iha nia, noo feto ida nosi rai nia. Feto
nia lahoos ema Yahudi. Mais baa oras
rona Yesus mai ti'an, nia mai nusu tulun
baa Yesus na'ak, "Na'i Daud husar-binan!
Madomi ha'u lai! Diabu tekar ha'ukaan oan
feto to'o nia susar basuk."
23 Mais Yesus no-nook dei, la nataa saa
ida. Hotu Niakaan maktuir sia mai nasara
na'ak, "Ama, feto ne'e nahii nalau aan dei.
Di'ak liu Ama naruka nia sees nosi ne'e
ona!"
24 Yesus nataa na'ak, "Na'i Maromak
naruka Ha'u kmai atu tulun itakaan ema
Yahudi, tan sia hanesan bibi malae mak la'o
sala dalan. Nia la naruka Ha'u kmai tulun
ema seluk."
25 Mais feto nia mai kre-re'is tenik baa
Yesus. Nia nakni'a nusu tulun na'ak, "Ama
Boot! Ama tulun ha'u lai!"
26 Hotu Yesus soe lia na'ak, "La kona kalo
hola haan hosi lawarik oan, foo baa asu."
[Lia isin subar na'ak, Yesus musti tulun
Niakaan ema Yahudi, lahoos ema seluk.]
27 Mais feto nia nataa na'ak, "Tebes, Ama!
Mais asu nia iha hadak ohak. Nia moos bele
naa saa mak monu nosi lawarik oan bikan."
[Lia isin subar na'ak, baa oras lawarik oan
naa, asu moos bele naa. Masik Yesus tulun
Niakaan ema sia moos, Nia musti tulun no
ema seluk.]

✡ 15:4 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:12, 21:17; Ukun-badu Na'ilulik 20:9; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:16 ✡ 15:9 Yesaya 29:13 ✡ 15:14 Lukas 6:39 ✡ 15:18 Mateus 12:34

28 Rona nola nunia, Yesus katak baa feto
nia na'ak, “Ina, tan o fiar tebe-tebes, fila
ona. Saa mak o musu nia dadi ti'an!” Hotu
feto nia fila. To'o uma baa, naree oan di'ak
tebes ti'an.

Yesus nadi'ak nola ema moras lear

29 Nunia hotu, Yesus no Niakaan maktuir
sia la'o nela fatin nia, la'o nalolon tuir debu
Galilea tehen. Hotu sia sa'e liu baa foho
ida atu nein heik iha nia. 30 Ema lear moos
mai baa Yesus. Sia nodi ema ai kma'as, ema
matan delek, ema ai asak, ema nunuk, no
ema moras seluk sia. Sia rai ema moras nia
sia kre-re'is baa Yesus ain. Hotu Nia nadi'ak
nola sia. 31 Titu-naree nunia, ema lear nia
moos blaar. Sia dale na'ak, “Maka'as liu
resik! Ema ai kma'as, bele la'o. Ema matan
delek, bele naree. Ema ai asak, bele di'ak.
Ema nunuk, bele dale! Ne'e nanis Na'i
Maromak mak nalo. Nia mak ema Yahudi
sia lo'u-sudur baa.”

Yesus nahaan ema na'in rihun haat
(Markus 8:1-10)

32 Nunia hotu, Yesus bolu nola Niakaan
maktuir sia nodi dale na'ak, “Ha'u kdodan
tebes ema lear ne'e sia. Balu mai nosi dook.
Sia namutuk iha ne'e loron tolu ti'an, to'o
haan la noo ona. Di'ak liu sia keta fila nodi
kabun mamuk. Keta to'o sia nakloti iha
dalan klaran tan salaen.”

33 Mais Yesus Niakaan maktuir sia nataa
na'ak, “Ama! Fatik ne'e dook nosi leo. Ita la
bele hahaan ema lear nune'e.”

34 Mais Yesus nusu sia na'ak, “Emi hoo
tubi baluk hira?”

Sia nataa na'ak, “Baluk hitu dei! No na'an
tasi oan ida!”

35 Hotu Yesus naruka ema nia sia hotu-
hotu tuur baa rai. 36 Nia nola tubi baluk
hitu no na'an tasi nia, hotu sera dodan baa
Na'i Maromak. Hotu Nia tohi fa'e, foo baa
maktuir sia nebee fa'e baa ema nia sia hotu-
hotu. 37 Sia hotu-hotu moos naa to'o bosu.
Naa notu, maktuir sia libur nola haan resin
sia, nakonu ko'e boot hitu. 38 Ema hotu-
hotu mak naa nia, takseer mane na'in rihun
haat. Sei la sura dauk feto no lawarik oan
sia. 39 Nunia hotu, Yesus naruka ema lear nia
fila nikar. Hotu Nia sa'e baa bero atu baa rai
Magadan.*

16

Ema Farisi no ema Saduki buka dalan na-
honu Yesus
(Markus 8:11-13; Lukas 12:54-56)

1 Baa loron ida, ema Farisi no ema Saduki
na'in hira mai baa Yesus. Sia nakara
nakusuk lia fuan no Nia atu nahonu Nia.
Tan lia nia, sia nusu Yesus na'ak, “Ama!
Tulun matudu tadak blaar lai, nebee dadi
kakaer na'ak Ama netan beran nosi Na'i
Maromak.”✡
2 Mais Yesus nataa na'ak, “Kalo loro monu
no kalo'an ilas mean, emi hatadan ha'ak,
‘Awan la udan.’ 3 Kalo loro sa'e nodi kalo'an
metan, emi hatadan ha'ak, ‘Ohin loron ne'e
atu udan.’ Kalo emi bele leno tadak nunia,
tan saa emi la bele leno tadak nosi Na'i
Maromak? 4 Hoi! Emi ema oras ne'e hatene
loos halo aat dei! Emi la hikir Na'i Maro-
mak! Masik emi husu tadak blaar moos,
Ha'u la kfoo. Uluk Na'i Maromak nalo tadak
blaar ti'an nodi Niakaan mako'an Yunus.
Nia, to'o ti'an!” Dale notu nunia, Yesus la'o
nela sia.✡

Yesus katak na'ak, sintidu ho ema Farisi no
ema Saduki sia
(Markus 8:14-21)

5 Hotu Yesus sia sa'e baa bero. To'o debu
klaran baa, foin maktuir sia nanoin nola
na'ak sia nalu'a tubi bakae. 6 Rona nola
sia dale nunia, Yesus moos katak na'ak,
“Musti sintidu ho ema Farisi no ema Saduki
siakaan tua teen tubi.”✡
7 Rona nola nunia, maktuir sia benar
karin. Sia dale baa malu na'ak, “Itakaan
Ama dale saa mak nia? Arumak Nia dale
nunia tan ita la hodi tubi ka?”
8 Mais Yesus natene siakaan neon. Nia
moos katak na'ak, “Hoi! Emi ne'e liu resik
ti'an! Tan saa emi dale hosi tubi! Emi sei
la duun fiar baa Ha'u ka? 9 Emi sei la duun
hatene Ha'ukaan beran ka? Oras Ha'u ktohi
fa'e tubi baluk lima kodi kahaan ema na'in
rihun lima nia, ko'e hira mak emi hodi libur
hola tubi resin nia sia?✡ 10 Nunabee tenik,
hodi tubi baluk hitu nia mak Ha'u ktohi fa'e
foo baa ema na'in rihun haat nia? Ko'e hira
mak emi hodi libur hola tubi resin nia sia?✡
11 Tan saa emi sei la hatene Ha'ukaan dalen
nia? Ha'u la kdale kosi tubi. Ha'u kdale
kosi ema Farisi no ema Saduki siakaan a'aat.
Tan siakaan sasu'at nia bele be'ur nola ema

* 15:39 Fatik ne'e la malorek. Hakerek Moon lia Yunani balu na'ak ‘Magdala’. Balu tenik na'ak ‘Magdalan’. ✡ 16:1 Mateus 12:38; Lukas 11:16 ✡ 16:4 Mateus 12:39; Lukas 11:29 ✡ 16:6 Lukas 12:1 ✡ 16:9 Mateus 14:17-21 ✡ 16:10 Mateus 15:34-38

wa'in, hanesan tua teen oan ida nalo tubi
dadi boot."
12 Yesus dale nunia, foin sia natene na'ak
Nia la dale nosi tubi. Nia dale nosi ema
Farisi no ema Saduki siakaan hanorin mak
la loos.

Petrus katak sain na'ak, Yesus mak Kristus
(Markus 8:27-30; Lukas 9:18-21)

13 Nunia hotu, Yesus sia la'o baa kota
Kaisarea Filipi. Iha dalan klaran, Nia nusu
baa Niakaan maktuir sia na'ak, "Tuir ema
dalen, Ha'u, Ema Raiklaran Isin ne'e, see?"
14 Sia nataa na'ak, "Ema balu na'ak Ama
ne'e, Yohanis Mak Sarani Ema mak moris
nikar. Seluk na'ak, arumak Ama ne'e,
Bei Elia. Seluk tenik na'ak, Bei Yeremia.
Kalo lale, Maromak mako'an uluk aan ida
seluk."✡
15 Hotu Yesus nusu tenik na'ak, "Mais,
kalo tuir emi du'uk, Ha'u ne'e, see?"
16 Simon Petrus nataa na'ak, "Ama ne'e,
Kristus, Ema mak Na'i Maromak nameno
ti'an hori uluk atu solok mai! Ama ne'e
moos Na'i Maromak mak moris nima-
nimak Oan."✡
17 Hotu Yesus na'ak, "Simon, Yunus oan,
o ne'e sotir! Lahoos ema raiklaran mak
katak lia ne'e baa o, mais Ha'ukaan Ama
iha lale'an mak katak baa o. 18 Rona! Ha'u
ktau naran baa o ka'ak 'Petrus', mak lia isin
na'ak fatuk. Tan okaan fiar biit ti'an nu'u
fatuk, o atu dadi uma tatuur fatuk bodik
Ha'ukaan ema makfiar sia. Masik diabu
nodi beran aat hotu-hotu sokur Ha'ukaan
ema sia moos, la bele natoba nola. 19 Ha'u
klatan beran baa o, nebee maliku Ha'ukaan
ema sia. Ne'e, hanesan o kaer sabi lale'an.
Saa mak o badu iha raiklaran, Na'i Maro-
mak moos badu ti'an iha lale'an. Saa mak o
mabusik iha raiklaran, Na'i Maromak moos
nabusik ti'an iha lale'an."✡
20 Dale notu nunia, Yesus nakahik sia
nebee keta katak baa se-see na'ak, Nia mak
Kristus.

Yesus katak kedan na'ak, Nia mate mais
moris nikar
(Markus 8:31—9:1; Lukas 9:22-27)

21 Nahuu nosi oras nia, Yesus nalore
kedan baa Niakaan maktuir sia nosi lia saa
mak atu dadi baa Nia. Nia katak na'ak,
"Ha'u kmusti baa Yerusalem. Iha nebaa,
Ha'u atu ketan susar wa'in boot kosi itakaan
ema Yahudi fukun sia, na'ilulik ulun sia, no
manorik ukun sia. Sia atu no'o Ha'u, mais
baa wainrua Ha'u kmoris kikar."*
22 Oras Yesus katak nunia, Petrus dada
nodi Nia baa sorin hotu nasee na'ak, "Ama,
keta dale nunia! Ha'u kaloon baa Na'i
Maromak nebee keta nabusik Ama!"
23 Mais Petrus dalen nia la kona baa Na'i
Maromak hakaran. Tan lia nia, Yesus nasee
nikar Petrus na'ak, "Hoi! Sees mosi ne'e!
Okaan lia fuan nia, diabu ulun mak dale!
Keta saseni Ha'u! O manoin loos ema raik-
laran hakaran dei, lahoos Na'i Maromak
hakaran!"
24 Hotu Yesus nanorin baa maktuir sia
na'ak, "Ema mak nakara tuir Ha'u, musti
naterus aan tuir bei-beik sura loron! Nia
musti nalu'a lakon niakaan hakaran du'uk,
nebee tuir Na'i Maromak hakaran dei.
Masik ema atu no'o nia moos, nia musti tuir
bei-beik, hanesan ema ida natiu niakaan ai
karuus atu baa mate.✡ 25 Ema mak simu
mate tan tuir Ha'u, nia atu netan moris
nima-nimak no Ha'u. Mais ema mak nakara
moris loos bodik isin lolon du'uk, niakaan
moris nia atu lakon nunia dei!✡ 26 Rona!
Kalo o metan raiklaran sasoin hotu-hotu,
mais Na'i Maromak dudu sees o, niakaan
sotir mak saa? Masik o loi modi raiklaran
sasoin hotu-hotu moos, sasoin nia la bele
seluk okaan kmalar!
27 Ha'u katak lia ne'e sia hotu-hotu baa
emi, tan Ha'u ne'e, mak Ema Raiklaran
Isin nosi lale'an. Nosi ikus, Ha'u atu kmai
kikar kodi Ha'ukaan Aman beran maka'as,
bele-bele ko Niakaan makbukar lale'an sia.
Baa oras nia, Ha'u atu kselu baa ema ida-
idak tuir niakaan hahalok.✡ 28 Rona, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Nosi
emi hotu-hotu iha ne'e, ema na'in hira la
mate dauk to'o naree Ha'u, Ema Raiklaran
nosi lale'an, kaer ukun nodi beran boot
hanesan Na'in."

✡ 16:14 Mateus 14:1-2; Markus 6:14-15; Lukas 9:7-8 ✡ 16:16 Yohanis 6:68-69 ✡ 16:19 Mateus 18:18; Yohanis 20:23 * 16:21 Kalo ita sura loron hodi lia Yunani, oin seluk nosi sura loron hodi lia Tetun. Lia Yunani sura loron ohin ne'e na'ak "loron ida"; awan na'ak "loron rua"; wainrua na'ak "loron tolu"; waintolu na'ak "loron haat". Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ (tē tritē hēmera). Ne'e na'ak "iha loron tolu". Mais ita sura loron nia hodi lia Tetun na'ak "wainrua". Ita hatene ha'ak Yesus mate baa loron lima. Awan, loron neen (mak ema Yahudi sura na'ak, loron rua). Hotu, Yesus moris nikar baa loron domiku (mak ema Yahudi sura na'ak, loron tolu). ✡ 16:24 Mateus 10:38; Lukas 14:27 ✡ 16:25 Mateus 10:39; Lukas 17:33; Yohanis 12:25 ✡ 16:27 Mateus 25:31; Kananuk Sia 62:12; Roma 2:6

17

Na'i Maromak lalore Yesus Niakaan maka'as
(Markus 9:2-13; Lukas 9:28-36)

1 Loron neen hotu, Yesus bolu nola
Petrus, Yakobus no alin Yohanis. Nia tene
sia atu sa'e bele-bele baa foho aas ida, nebee
sia mesan iha nebaa. 2 To'o foho leten baa,
sia titu-naree Yesus nakfilas. Niakaan oin
naksinak hanesan loro. Niakaan tais moos
dadi mutin molen. 3 Teki-tekis, sia titu-
naree tenik Nia no'i dale no Bei Elia no Bei
Musa. 4 Naree nola nunia, Petrus benar to'o
dale karin na'ak, "Ama! Ami horan furak
ti'an iha ne'e! Di'ak liu ami hariik hola
batane tolu. Ida bodik Ama, ida bodik Bei
Musa, no ida tenik bodik Bei Elia."
5 Baa oras Petrus sei dale nunia, teki-tekis
kalo'an tuun mai nakalus nola sia. Sia moos
blaar tan rona lia maliak ida sai nosi kalo'an
nia na'ak, "Rona lai! Yesus ne'e, Ha'ukaan
Oan dadobe. Nia nalo Ha'u neon di'ak tebes.
Rona di'a-di'ak baa Nia!"✡
6 Rona nola nunia, maktuir nia sia nata'uk
basuk to'o nakloti tabarakat. 7 Mais Yesus
mai kebit sia nodi dale na'ak, "Hadeer ona!
Keta hata'uk!" 8 Rona nola nunia, sia foti oin
mais la titu-naree se-see tenik iha nia. Hela
mesan Yesus dei mak iha nia.
9 Oras sia nahuu tuun nosi foho nia, Yesus
nakahik sia na'ak, "Saa mak emi foin ha-
ree nia, keta katak baa se-see! Tan Ha'u
ne'e, Ema Raiklaran Isin mak tuun mai nosi
lale'an. Ha'u kmusti mate uluk lai. Ha'u
kmoris kikar ti'an, foin emi bele katak baa
ema seluk."
10 Hotu sia nusu baa Nia na'ak, "Ama ne'e,
Kristus tebes. Mais Bei Elia iha nabee?
Manorik ukun sia nanorin na'ak, Bei Elia
musti mai uluk lai, foin Kristus mai. Mais
tuir Ama, nunabee?"✡
11 Yesus nataa na'ak, "Tebes. Bei Elia
musti mai uluk nebee loke dalan bodik
Kristus. 12 Mais rona di'a-di'ak! Bei Elia
mai ti'an, mais ema la natene nia. Sia
nasusar nia tuir siakaan hakaran dei. Sia
moos atu nalo nunia baa Ha'u ne'e, mak
Ema Raiklaran Isin nosi lale'an."✡
13 Rona notu nunia, foin sia natene na'ak
Bei Elia mak Yesus dale nia, Yohanis Mak
Sarani Ema.

Yesus nadi'ak nola lawarik oan ida mak diabu tekar
(Markus 9:14-29; Lukas 9:37-43)

14 Baa oras Yesus sia fila nikar, noo ema
lear mak nein sia ti'an. Hotu katuas ida mai
nakni'a nodi nusu tulun baa Yesus na'ak,
15 "Ama Boot! Madomi ha'ukaan oan lai!
Nia moras horak bibi maten to'o nia susar
basuk. Kalo nasa'e horak, na'in monu aan
baa wee laran, lale, baa ha'i laran. Tulun
lai, Ama Boot! 16 Ha'u kodi nia baa Ama Boot
Niakaan maktuir sia ti'an, mais sia la bele
nadi'ak nola nia."
17 Rona nola nunia, Yesus nakbehek Ni-
akaan maktuir sia na'ak, "Hoi! Emi ne'e liu
resik ti'an! Ha'u kanorin emi hei-hein ti'an,
mais emi la tolan. Tan saa emi sei la duun
fiar baa Ha'u? Ha'u kmusti katerus aan baa
emi to'o wainhira tenik? Hodi lawarik nia
mai!"
18 Sia nodi lawarik nia mai, hotu Yesus
te'ur sai diabu nia. Diabu sai ti'an, lawarik
nia moos di'ak kedas.
19 Baa oras Yesus no Niakaan maktuir sia
mesan, sia nusu baa Nia na'ak, "Ama! Tan
saa ami la bele te'ur sai diabu ohin nia?"
20 Yesus nataa fila na'ak, "Emi la bele te'ur
sai diabu nia, tan emi la fiar tebe-tebes.
Hanoin! Kalo emi fiar tebe-tebes, masik fiar
oan ida dei moos,* la noo saa ida mak la bele
halo. Emi bele haruka foho ida ha'ak, 'Hoi
foho! Lori baa nebaa!' Foho nia moos, nanis
lori.✡ 21 [Mais rona, tan Ha'ukaan dalen
ne'e, tebes no loos! Diabu sia aat tebes.
Kalo emi la hamulak no halirin aan hodi
husu tulun baa Na'i Maromak, emi la bele
te'ur sai diabu oin nunia."]†

Yesus dale tenik nosi Niakaan mamaten
(Markus 9:30-32; Lukas 9:43-45)

22 Baa loron ida, Yesus no maktuir sia
libur malu iha rai Galilea. Nia katak baa
sia na'ak, "La kleur ona, ema atu fa'an Ha'u
baa ema seluk. 23 Hotu sia no'o Ha'u, Ema
Raiklaran Isin nosi lale'an ne'e. Ha'u na-
nis kmate, mais baa wainrua, Ha'u kmoris
kikar."
Rona nola Nia dale nunia, maktuir sia
noran susar basuk.

Yesus dale nosi selu bea baa Uma Hamulak Huun

✡ 17:5 2 Petrus 1:17-18; Lia Uluk Fohon 22:2; Kananuk Sia 2:7; Yesaya 42:1; Mateus 3:17, 12:18; Markus 1:11; Lukas 3:22; Hanoin Hikar Dalan Moris 18:15 ✡ 17:10 Maleaki 4:5 ✡ 17:12 Mateus 11:14 * 17:20 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "masik emi fiar hanesan ai musan σίναπι (sinapi)." Sinapi nia, ai musan mak ki'ik oan, mais nia tubu boot to'o aas ro'a tolu. Ai oik nia la noo iha rai Timor. ✡ 17:20 Mateus 21:21; Markus 11:23; 1 Korintus 13:2 † 17:21 Tohar rua nulu resin ida ne'e la noo iha Hakerek Moon lia Yunani mak tuan kaliuk.

24 Baa loron ida, Yesus no maktuir sia
baa leo Kapernaum. To'o nebaa, ema nosi
Na'i Maromak Niakaan Uma Hamulak Huun
mai baa Petrus nodi nusu na'ak, “Okaan
manorik selu bea baa Uma Hamulak Huun
ka lale?”✡
25 Petrus nataa na'ak, “Selu!”
Hotu Petrus fila nikar baa siakaan hein
fatin. Nia sei la nasara lia nia baa Yesus,
Yesus katak kedan baa nia na'ak, “Simon!
Manoin kokon! Na'in sia iha raiklaran ne'e
nola bea nosi see? Nosi siakaan oan du'uk
ka, nosi siakaan hutun-renu?”
26 Petrus nataa na'ak, “Nosi hutun-renu!”
Yesus natutan tenik na'ak, “Kalo nunia,
na'in oan du'uk la kona bea.
27 Nunia moos, bea Uma Hamulak Huun.
Mais ita lalika buka lia ho maksisi bea sia.
Di'ak liu, o baa makair na'an tasi iha debu
dei. Kohi mola na'an tasi uluk fohon, hotu
loke naan tasi nia nunun. O atu metan osan
murak tomak ida iha nunun laran. Hotu
foti mola, modi baa selu bea bodik ita rua.
Tan osan nia to'o ti'an bodik ita rua.”‡

18

Yesus Niakaan maktuir sia nusu lia, see mak boot kaliuk
(Markus 9:33-37; Lukas 9:46-48)

1 Baa oras nia, Yesus Niakaan maktuir sia
mai nusu baa Nia na'ak, “Ama! Nosi Na'i
Maromak eman hotu-hotu, see mak boot
kaliuk?”✡
2 Rona nunia, Yesus bolu nola lawarik oan
ida, hotu natuur baa siakaan klaran. 3 Hotu
Nia dale na'ak, “Rona, tan Ha'ukaan dalen
ne'e, tebes no loos! Ema mak nakara dadi
baa Na'i Maromak eman, nia musti filas
neon no laran, nebee dadi hanesan lawarik
oan mak neon loos.✡ 4 Ema mak naraik
aan hanesan lawarik oan ne'e, ema nia mak
boot kaliuk iha Na'i Maromak oin. 5 Kalo
noo ema simu ema ki'ik tan fiar baa Ha'u,
hanesan lawarik oan ne'e, ne'e na'ak, ema
nia moos simu Ha'u.”

Yesus katak nosi lia ema mak sasu'at ema seluk to'o nalo sala
(Markus 9:42-48; Lukas 17:1-2)

6 Hotu Yesus katak tenik baa sia na'ak,
“Kalo ema sasu'at ema ki'ik ida nebee nia
tuir dalan sala to'o la fiar tenik baa Ha'u,
ema nia musti sintidu! Di'ak liu kesi fatuk
boot ida* baa niakaan kakorok, hodi baa
tonan mout baa tasi laran. 7 Raiklaran ne'e
nanis fatin mak nakonu dinu, tan noo lia
wa'in mak nalo ema to'o monu baa sala.
Mais ema mak netan dinu kaliuk, ne'e mak,
ema mak nase'i dalan aat to'o ema seluk
nalo sala.
8 Kalo malo sala modi okaan liman, lale,
okaan ain, taa kotu baa dei! Di'ak liu o tama
lale'an modi liman sorin dei, lale, ain sorin
dei, nosi sia soe o baa ha'i naraka modi
liman rua no ain rua.✡ 9 Kalo o malo sala
modi matan, sukit sai dei! Di'ak liu o tama
lale'an modi matan sorin dei, nosi sia soe o
baa ha'i naraka modi matan rua.”✡

Yesus foo lia hatetek nosi bibi malae mak lakon
(Lukas 15:3-7)

10 Hotu Yesus dale tenik na'ak, “Sintidu!
Keta to'o emi titu haraik ema ki'ik hanesan
lawarik ne'e sia, tan Na'i Maromak Niakaan
makbukar lale'an daka sia. Baa oras nabee
dei, makbukar lale'an nia sia bele tama baa
Na'i Maromak atu nasara siakaan lia.
11-13 Rona mai. Noo ema makbalin ida,
niakaan bibi malae matan atus ida. Baa
loron ida, bibi malae matan ida lakon. Emi
haneo makbalin nia musti nalo saa? Nia
nanis la'o nela niakaan bibi malae matan
siwi nulu resin siwi nia iha foho leten, baa
buka bibi malae matan ida mak lakon nia.✡
Netan nikar ti'an, makbalin nia neon
di'ak tebes naree bibi malae matan ida
mak lakon nia, liu nosi nia naree niakaan
bibi malae matan siwi nulu resin siwi mak
la lakon. [Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin
nosi lale'an. Ha'u kmai atu sori ema mak
lakon nosi dalan moris loos.]† 14 Masik mak
lakon nia, lawarik ki'ik oan ida dei moos,
Ha'ukaan Ama iha lale'an la nakara.”

✡ 17:24 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 30:13, 38:26 ‡ 17:27 Sura tinan, ema mane Yahudi ida-idak mak otas liu tinan rua nulu, musti selu bea baa Uma Hamulak Huun (leno iha *Sai Hosi Mesir* 30:12-16). Baa oras Yesus moris, sia sura bea nia nodi osan *didrakma. Didrakma* ida kona *dinari* rua. *Dinari* ida, kona baa ema serwisu kansera loron ida. Iha ne'e, Yesus katak baa Petrus na'ak, nia atu netan osan *stater* ida iha na'an tasi nunun. *Stater* ida kona *didrakma* rua, lale, *dinari* haat. Nia, to'o ti'an atu hodi selu Yesus no Petrus siakaan bea. ✡ 18:1 Lukas 22:24 ✡ 18:3 Markus 10:15; Lukas 18:17 * 18:6 Hakerek Moon lia Yunani na'ak ‘fatuk laledun’. Uluk ema Yahudi sia ledu hare gandum nodi fatuk laledun mak boot liu ema. Sia feur fatuk nia nodi kuda keledai. ✡ 18:8 Mateus 5:30 ✡ 18:9 Mateus 5:29 ✡ 18:11-13 Lukas 19:10 † 18:11-13 Hakerek lia Yunani mak tuan kaliuk la noo lia fuan mak tau iha lalutuk laran ne'e.

Yesus nalore dalan nebee ita bele dame hikar ho ema mak nalo sala baa ita

15 Hotu Yesus dale tenik na'ak, "Kalo okaan maluk nalo sala baa o, o du'uk mak musti baa masoru nia. Emi na'in rua mesan ti'an lai, foin katak niakaan salan. Kalo nia rona o, emi dame malu ti'an.✡ 16 Mais, kalo la no'uk rona, baa mola mamaluk ida-rua seluk. Hotu baa bele-bele hasoru ema nia, nebee dale tenik ho nia. Hakerek Moon na'ak, 'Iha lia ida, musti noo ema na'in rua-tolu mak naree nodi matan du'uk, foin bele simu siakaan dale.'✡ 17 Mais, kalo ema nia sei la no'uk rona emi, baa katak baa fukun sarani sia. Kalo nia la no'uk rona tenik, filak nia baa ema mak la natene Na'i Maromak. Kalo lale, filak nia baa ema matak, hanesan ema maksisi bea sia.

18 Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Saa mak emi hakahik iha raiklaran, Na'i Maromak nakahik ti'an iha lale'an. Saa mak emi habusik iha raiklaran, Na'i Maromak nabusik ti'an iha lale'an.✡

19 Ha'u kdale tebes tenik ka'ak, masik emi na'in rua dei hamulak hodi neon ida, Ha'ukaan Ama iha lale'an atu foo saa mak emi husu. 20 Kalo ema libur malu tan Ha'u, masik na'in rua-tolu dei moos, Ha'u kamutuk ko sia iha nia."

Yesus foo lia hatetek nosi ema mak la foo pardua baa belun

21 Yesus dale notu nunia, Petrus mai nusu baa Nia na'ak, "Ama Boot, ha'u atu kusu oan ida. Kalo ha'ukaan belun nalo sala rua-ruan baa ha'u, ha'u kmusti foo pardua baa nia isin hira? To'o isin hitu ka?"

22 Yesus nataa na'ak, "Lale! Musti foo pardua baa belun isin hitu dala hitu nulu‡ to'o la bele sura hola.✡ 23 Tan Na'i Maromak moos atu sura nunia, hanesan na'in iha lia hatetek ne'e. Rona mai! Noo na'in ida mak nakara sura tusan nosi eman serwisu sia. 24 Nia naruka ema baa bolu nola ema serwisu ida mak natusan maliun-maliun baa nia.§ 25 Mais nia la bele selu nola tusan nia. Rona nola nunia, na'in naruka na'ak, 'Baa fa'an ema ne'e no feen-oan sia hotu-hotu, dadi baa ata. Hotu fa'an niakaan naha sia hotu-hotu, hodi selu niakaan tusan.'

26 Rona nola nunia, ema serwisu nia nakni'a iha na'in oin nodi nakro'an na'ak, 'Adeei ama! Tulun foo leet oan ida baa ha'u lai, foin ha'u kselu moos ha'ukaan tusan.' 27 Rona nola nunia, na'in neon monu. Nia moos no'as mohu tusan nia sia hotu-hotu, hotu nabusik ema serwisu nia.

28 Mais baa oras ema serwisu nia sai, nia nasoru nola belun ida mak natusan oan ida baa nia. Nia kohi nola kedan belun nia, misak baa kakorok nodi nakbehek na'ak, 'Hoi! Selu kedan okaan tusan oras ne'e ona!'*

29 Rona nola nunia, belun nia moos nakni'a nodi nakro'an na'ak, 'Adeei belu! Tulun foo leet oan ida baa ha'u lai, foin ha'u kselu moos ha'ukaan tusan baa o.'

30 Mais ema nia na'ak, 'La bele! Musti selu kedan!' Hotu nia natama belun baa bui, to'o belun selu mohu niakaan tusan. 31 Baa oras na'in eman seluk sia rona saa mak dadi ti'an nia, sia noran susar. Hotu sia baa nasara kedan baa na'in. 32 Rona nola nunia, na'in bolu nola ema mak la natene aan nia. Nia de'an na'ak, 'Hoi ema aat! O musu ha'u nebee kadomi o, hotu ha'u ko'as mohu okaan tusan hotu-hotu. 33 Mais, tan saa o la madomi okaan belun hanesan ha'u kadomi o nia?' 34 Na'in krakat to'o naruka dada hatama ema nia baa bui, nebee ema tonan naloot to'o nia selu mohu niakaan tusan sia hotu-hotu."

35 Hotu Yesus taka lia hatetek nia nodi katak na'ak, "Ha'ukaan Ama iha lale'an moos atu sura nunia, kalo emi la halu'a lakon emikaan belun salan."

19

Ema Farisi buka dalan nahonu Yesus nodi lia sasa fa'e feen-la'en

(Markus 10:1-12)

1 Yesus nanorin notu lia nia sia hotu-hotu, Nia la'o nela Galilea atu baa rai Yudea iha mota Yordan sorin balu baa. 2 Ema lear moos tuir. To'o nebaa, Nia nadi'ak nola ema moras iha nia.

3 Baa oras nia, ema Farisi na'in hira moos mai. Sia buka dalan atu nahonu Yesus nodi nusu na'ak, "Ama! Tuir itakaan ukun-badu

✡ 18:15 Lukas 17:3 ✡ 18:16 Hanoin Hikar Dalan Moris 19:15 ✡ 18:18 Mateus 16:19; Yohanis 20:23 ‡ 18:22 Hakerek Moon lia Yunani lia isin iha ne'e bele na'ak, "isin hitu dala hitu nulu". No bele na'ak, 'isin hitu nulu resin hitu". ✡ 18:22 Lukas 17:3-4 § 18:24 Niakaan tusan nia, Hakerek Moon lia Yunani na'ak "10.000 τάλαντον (talanton)". Talanton ida, bele selu ema ida kanseran tinan sanulu resin lima to'o tinan rua nulu laran. * 18:28 Niakaan tusan nia, Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "100 δηνάριον (deinarion)". Deinarion ida, bele selu ema ida kanseran loron ida laran. Kalo hanesa tusan ne'e no tusan uluk, tusan ne'e la folin.

Yahudi, kalo mane noo feen ti'an, nia bele
soe feen tan sohan saa dei ka, nunabee?"
4 Yesus nataa na'ak, "Emi ne'e ema
matenek. Tan saa emi la hatene Hakerek
Moon isin? Hakerek Moon na'ak Na'i Maro-
mak nase'i ema raiklaran, feto no mane.✡
5 Noo hakerek tenik na'ak,
'Tan lia nia, mane musti la'o nela inan-
aman,
atu moris neon ida no feen,
tan sia rua dadi mesak ti'an.'✡
6 Kalo Na'i Maromak du'uk nalo sia rua
dadi mesak ti'an, ema raiklaran keta sasa
fa'e ona!"
7 Rona nola Yesus dale nunia, ema Farisi
nia sia nusu tenik na'ak, "Kalo nunia, tan
saa Bei Musa foo ukun na'ak, la'en bele soe
feen, surak foo uluk hakerek soe malu baa
feen?"✡
8 Yesus nataa na'ak, "Bei Musa nabusik
emikaan bei uluk sia soe feen, tan sia
ulun fatuk hanesan emi! Mais baa oras
Na'i Maromak nase'i raiklaran ne'e, Nia la
nakara nunia. 9 Mais tuir Ha'u nune'e: kalo
feen nakur uluk biti-kluni, la'en bele soe
feen. Mais, kalo feen la nakur biti-kluni,
hotu la'en soe nia no nola tenik feto, ne'e
na'ak, la'en nia nakur biti-kluni ti'an!"✡
10 Rona nola nunia, Yesus Niakaan mak-
tuir sia moos dale na'ak, "Kalo nunia, di'ak
liu lalika ho feen dei."
11 Yesus nataa na'ak, "Lahoos ema hotu-
hotu mak bele simu Ha'ukaan dalen ne'e.
Hela mesan ema mak Na'i Maromak boi dei.
12 Noo ema mak la noo feen, tan moris nodi
nunia ti'an. Balu moos la noo feen, tan ema
nalo nunia baa nia. Noo tenik ema mak boi
la noo feen, tan beer nala'o Na'i Maromak
Niakaan serwisu. Nebee ema mak bele simu
hanorin ne'e, nia nalo tuir."

*Yesus dale natuun matak-malirin baa
lawarik oan sia*
(Markus 10:13-16; Lukas 18:15-17)

13 Baa oras nia, ema naka'u nodi siakaan
oan sia mai baa Yesus, nebee Nia rai liman
baa, nodi dale natuun matak-malirin baa
sia. Naree nunia, Niakaan maktuir sia
nakahik ema nia sia. 14 Mais Yesus krakat
nodi na'ak, "Habusik lawarik nia sia mai baa
Ha'u! Keta saseni sia! Tan ema oin nunia sia
mak Na'i Maromak eman."
15 Hotu Yesus rai liman baa oan nia sia
nodi nakro'an nebee Na'i Maromak natuun
matak-malirin baa. Hotu, Nia la'o nela fatin
nia.

*Ema maksoin ida buka dalan atu moris
nima-nimak no Na'i Maromak*
(Markus 10:17-31; Lukas 18:18-30)

16 Baa loron ida, ema ida mai nusu baa
Yesus na'ak, "Ama Manorik! Ha'u kmusti
kalo lia di'ak oin nunabee, nebee ha'u
katene fukur ka'ak, ha'u kbele tama lale'an
atu kmoris kamutuk ko Na'i Maromak?"
17 Yesus nataa na'ak, "Tan saa o musu
Ha'u kosi lia saa mak di'ak? Na'i Maromak
mesan dei mak di'ak. Kalo makara moris
mo Nia, tuir lo-loos Niakaan ukun."
18 Mais ema nia nusu tenik na'ak, "Ukun
mak nabee?"
Yesus nataa na'ak,
"Keta ho'o ema;
keta hakur biti-kluni;
keta hana'o;
keta mataa lia tolek;✡
19 makneter inan-aman;
tenik, madomi okaan maluk hanesan
madomi isin lolon du'uk."✡
20 Rona nola nunia, ema nia nataa na'ak,
"Ha'u kala'o ti'an ukun nia sia hotu-hotu.
Saa tenik mak sei la to'o dauk?"
21 Yesus nataa na'ak, "Kalo makara tuir
tebe-tebes Na'i Maromak beer, fila baa,
fa'an okaan sasoin sia hotu-hotu. Hotu fa'e
osan nia baa ema mukit sia. Halo hotu
nunia lai, foin mai tuir Ha'u. Nosi ikus, Na'i
Maromak atu selu nikar sasoin wa'in iha
lale'an."
22 Rona nola nunia, ema nia fila nodi neon
susar, tan nia soi basuk.
23 Hotu Yesus dale baa Niakaan maktuir
sia na'ak, "Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e,
tebes no loos! Ema maksoin sia mak susar
kaliuk tama baa lale'an. 24 Kuda onta boot la
bele tama baa lalu'an tuir daun kuak. Nunia
moos ema mak naloon loos baa sasoin dei,
no la naloon baa Na'i Maromak. Sia la bele
tama lale'an."
25 Rona nola nunia, maktuir sia blaar
karin. Sia moos nataa na'ak, "Kalo nunia,
see mak bele tama lale'an?"
26 Yesus mana sia di'a-di'ak, hotu dale
na'ak, "Kalo ema raiklaran mak nalo, nanis
la bele. Mais, kalo Na'i Maromak mak nalo,
hotu-hotu nanis bele!"

✡ 19:4 Lia Uluk Fohon 1:27, 5:2 ✡ 19:5 Lia Uluk Fohon 2:24 ✡ 19:7 Hanoin Hikar Dalan Moris 24:1-4; Mateus 5:31 ✡ 19:9 Mateus 5:32; 1 Korintus 7:10-11 ✡ 19:18 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:13-16; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:17-20 ✡ 19:19 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:12; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:16; Ukun-badu Na'ilulik 19:18

27 Hotu Petrus katak na'ak, "Ama! Ami
la'o hela ti'an amikaan sasoin hotu-hotu
atu tuir Ama. Mais ami hetan saa?"
28 Yesus nataa na'ak, "Rona, tan Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes no loos! Nosi ikus, kalo
Na'i Maromak nalo hotu-hotu dadi foun
ti'an, Ha'u, Ema Raiklaran Isin ne'e, atu
tuur baa kadera ukun boot. Tan emi tuir
Ha'u, emi atu tuur no baa kadera ukun
sanulu resin rua, nebee dadi makotu lia
bodik itakaan ema hunun Isra'el sanulu
resin rua!✡ 29 Ema mak la'o nela niakaan
uma, niakaan maun-alin, niakaan inan-
aman, niakaan oan sia, no niakaan to'os
atu tuir Ha'u, ema nia atu simu nikar to'o
isin atus ida. Hotu, kalo rai falu fila, nia
moos netan moris no Na'i Maromak to'o
nima-nimak. 30 Hanoin! Ema wa'in naboot
aan, mais Na'i Maromak atu nafoli sia na'ak,
ema ki'ik kaliuk. Ema mak naki'ik aan, Na'i
Maromak atu nafoli sia na'ak, ema boot."✡

20

Yesus foo lia hatetek nosi to'os na'in no niakaan mataroos sia

1 Nunia hotu, Yesus nanorin na'ak, "Na'i
Maromak kaer ukun, hanesan to'os na'in
iha lia hatetek ne'e. Noo to'os na'in ida mak
sai tuku neen seisawan, baa buka ema atu
serwisu iha niakaan to'os anggor. 2 Netan
ti'an, nia namate lia no sia, nebee sia ser-
wisu loron ida, selu osan murak tomak ida
tuir folin nanis.* Hotu nia naruka sia baa
serwisu iha niakaan to'os. 3 Tuku siwi sei-
sawan, nia sai tenik baa dalan. Nia nasoru
tenik ema na'in hira mak no'i tuur lerek
dei. 4 Nia katak baa sia na'ak, "Hei mau sia!
Emi ho'uk serwisu iha ha'ukaan to'os ka
lale? Ha'u atu kselu tuir folin mak nanis."
Rona nola nunia, sia moos no'uk. Hotu
sia baa serwisu kedan. 5 Tuku sanulu resin
rua, no tuku tolu loron malirin, to'os na'in
sai buka tenik ema serwisu. 6 Loro malirin
ti'an, takseer tuku lima, nia moos sai tenik.
Nia buka baa-mai ema mak nariik loos sia
dei. Hotu nia nusu sia na'ak, 'Tan saa emi
hariik loos hori seisawan to'o loro malirin
la halo sa-saa?'
7 Sia nataa na'ak, 'Serwisu la noo.'
Hotu to'os na'in nia na'ak, 'Kalo nunia,
baa serwisu iha ha'ukaan to'os ona!'
8 Oras tuku hanawa serwisu to'o ti'an,
to'os na'in bolu nola niakaan mataroos
ulun nodi na'ak, 'Bolu mola mataroos sia,
hotu selu siakaan osan serwisu ida-idak,
nahuu nosi ema mak tama ikus, to'o ema
mak tama uluk.'✡ 9 Rona nola nunia, mata-
roos ulun bolu nola ema mak nahuu ser-
wisu nosi tuku lima loro malirin. Nia selu
baa sia ida-idak osan murak tomak ida.
10 Hotu mataroos ulun bolu nola mataroos
seluk sia, to'o baa mataroos mak serwisu
nahuu nosi tuku neen seisawan. Sia naneo
na'ak, sia nanis simu wa'in liu nosi ema
mak foin serwisu baa tuku lima loro malirin
nia. Mais hatene hodi baa, sia moos simu
osan murak tomak ida. 11 Naree nunia, sia
naksuhuk baa to'os na'in na'ak, 12 'Hoi! La
bele nune'e ama! Ema mak mai ikus basuk,
serwisu tuku ida dei. Mais ami mak tama
seisawan, serwisu kre'is mate to'o kosar
turu! Tan saa ama selu ami manesak ho
sia?'
13 To'os na'in nataa baa ida nosi sia na'ak,
'Mau! Ha'u la kli'is. Mau du'uk mak simu
serwisu loron ida, seba osan murak tomak
ida. Tebes ka? Ha'u ktuir ti'an itakaan lia
mamaten nia. 14 Di'ak liu mau simu mau
osan seba, modi fila ona. Ha'u kakara selu
baa ema mak tama serwisu ikus, manesak
no mau. 15 O laran moras baa saa? Ha'u na'in
kasai osan du'uk. Nansaa mau nawan sa'e
ha'u, tan ha'u laran di'ak baa ema?'"
16 Hotu Yesus natuka lia hatetek nia na'ak,
"Nunia moos, baa oras Na'i Maromak dadi
Na'in baa Niakaan hutun-renu sia. Ema
ki'ik, Nia nafoli na'ak, ema boot. Ema boot,
Nia nafoli na'ak, ema ki'ik."✡

Yesus katak isin tolu ona, nosi Niakaan mamaten
(Markus 10:32-34; Lukas 18:31-34)

17 Nunia hotu, Yesus sia atu la'o baa
Yerusalem. Iha dalan klaran, Nia bolu
Niakaan maktuir sia naklibur mesan no Nia.
Hotu Nia katak baa sia na'ak, 18 "Rona mai!
Oras ne'e ita atu baa Yerusalem. Iha nebaa,
ema atu fa'an Ha'u, Ema Raiklaran Isin ne'e,
baa na'ilulik ulun sia no manorik ukun sia.
Hotu sia taa ukun mate baa Ha'u. 19 Sia moos
latan Ha'u baa ema seluk mak la natene Na'i
Maromak. Hotu sia dale namoe Ha'u. Sia
no'at nadodok Ha'ukaan isin. Foin sia nedi
no'o Ha'u baa ai karuus. Ha'u kmate tebes.
Mais baa wainrua, Ha'u kmoris kikar."

✡ 19:28 Mateus 25:31; Lukas 22:30 ✡ 19:30 Mateus 20:16; Lukas 13:30 * 20:2 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "osan *dinari* ida". *Dinari* ida bele selu ema ida kanseran loron ida laran. ✡ 20:8 Ukun-badu Na'ilulik 19:13; Hanoin Hikar Dalan Moris 24:15 ✡ 20:16 Mateus 19:30; Markus 10:31; Lukas 13:30

Yakobus no Yohanis inan nusu Yesus, nebee foti niakaan oan sia dadi ema boot
(Markus 10:35-45)

20 Nunia hotu, Sebadeus feen mai baa
Yesus, bele-bele no oan Yakobus no Yoha-
nis. Nia nakni'a nodi nakneter, tan nakara
nola Yesus neon.
21 Hotu Yesus nusu baa nia na'ak, "Ina atu
musu saa?"
Nia nataa na'ak, "Nune'e Ama! Ha'u
kusu nebee, kalo Ama kaer ukun ti'an, Ama
foti ha'ukaan oan na'in rua ne'e, nebee sia
moos kaer ukun bele-bele no Ama. Ha'u
kusu nebee Ama natuur ida iha Ama sorin
kwana, no ida iha sorin karuk."
22 Rona feto nia nusu nunia, Yesus katak
baa Yakobus no Yohanis na'ak, "Emi la
hatene saa mak emi husu. Ha'u atu ketan
susar wa'in. Emi haneo ha'ak emi moos
bele hatiu susar nunia ka?"
Sia rua nataa di'a-di'ak dei na'ak, "Bele
basuk, Ama!"
23 Hotu Yesus nataa tenik na'ak, "Tebes.
Emi moos atu hatiu susar hanesan Ha'u.
Mais see mak atu tuur iha Ha'ukaan sorin
kwana no karuk, lia nia lahoos Ha'u mak
kakotu. Na'i Maromak du'uk mak nakotu.
Nia nakotu kedan se-see mak tuur iha fatik
nia."
24 Baa oras maktuir sanulu rumak sia rona
Yakobus no Yohanis nusu nunia, sia moos
krakat. 25 Mais Yesus bolu nola sia hotu-
hotu nodi na'ak, "Nune'e! Emi hatene ti'an
ha'ak, na'in sia iha raiklaran tonan nanis
siakaan renun, to'o renun la bele nakfodak.
Ulun sia nosi ema klubun mak la natene
Maromak, sia moos foo ukun liu kladik to'o
renun la bele foti ulun. 26 Mais emi la bele
halo nunia! See mak nakara dadi ema boot,
nia musti dadi mataroos nodi naliku ema
seluk.✡ 27 See mak nakara dadi ulun, nia
musti dadi ata.✡ 28 Ha'u, Ema Raiklaran Isin
nosi lale'an, moos nunia. Ha'u kmai, lahoos
nebee ema naliku Ha'u. Mais Ha'u kmai
atu kaliku ema, kodi latan Ha'ukaan moris
tomak atu sori ema wa'in."

Yesus nadi'ak nola ema matan delek na'in rua
(Markus 10:46-52; Lukas 18:35-43)

29 Nunia hotu, Yesus sia la'o liu. Baa oras
sia sai nosi kota Yeriko, ema lear moos la'o
tuir. 30 Iha nia, noo ema matan delek na'in
rua. Sia no'i tuur iha dalan tehen. Baa
oras sia rona nola na'ak ema mak la'o liu
nia, Yesus nosi Nasaret, sia moos nahii nodi
lian maka'as na'ak, "Ama Boot! Na'i Daud
husar-binan! Madomi ami lai!"
31 Rona nola sia nahii nunia, ema sia iha
nia nakahik sia na'ak, "Hoi! Emi rua keta
hanoro!"
Mais sia nahii hetak maka'as tenik
na'ak, "Ama Boot! Na'i Daud husar-binan!
Madomi ami lai!"
32 Baa oras Yesus rona nola sia, Nia
nanawa nodi nusu na'ak, "Emi hakara Ha'u
atu kalo saa baa emi?"
33 Sia dale na'ak, "Ama Boot! Tulun lai,
nebee ami bele haree."
34 Rona nola nunia, Yesus neon monu baa
sia. Nia koko siakaan matan, hotu matan
moon kedas. Hotu, sia moos tuir Nia.

21

Ema simu Yesus iha kota Yerusalem hanesan Na'in
(Markus 11:1-11; Lukas 19:28-40; Yohanis 12:12-19)

1 Nunia hotu, Yesus sia la'o liu baa leo
ida naran Betfage iha Foho Saitun tehen.*
Leo nia kre'is baa kota Yerusalem. Iha nia,
sia nanawa heik. Hotu Yesus solok Niakaan
maktuir na'in rua baa uluk. 2 Nia naruka sia
na'ak, "Emi rua baa leo nebaa. Oras emi
tama baa, emi atu haree kuda keledai inan
ida no oan, mak ema kesi iha nia. Baa kore
hola, dada hodi mai Ha'u. 3 Kalo ema mai
nusu emi na'ak, 'Tan saa emi dada hodi ema
niakaan kuda keledai?' Emi musti hataa
ha'ak, 'Na'in atu sa'e. Sa'e notu, Nia solok
nikar mai kedas.'
4 Lia ne'e sia hotu-hotu nato'o lia mak
Maromak mako'an nakerek kedan hori uluk
na'ak,
5 'Hei, emi ema Yerusalem sia!†
Mana lai!
Emikaan Na'in namaan aan mai.
Nia namaan aan mai nodi naraik aan.
Nia namaan aan mai sa'e kuda
keledai oan.'"✡
6 Yesus naruka nunia ti'an, maktuir nia
sia baa, nalo tuir hotu-hotu mak Yesus
nameno nia. 7 Sia dada nodi kuda keledai
inan nia no oan mai baa Yesus. Hotu sia
taka siakaan tais hafu'ut baa, nebee Yesus

✡ 20:26 Lukas 22:25-26 ✡ 20:27 Mateus 23:11; Markus 9:35; Lukas 22:26 * 21:1 Sia nanaran foho nia 'Saitun', tan iha nia noo to'os ai saitun wa'in, mak sia kumu nola mina nosi ai nia fuan. Foho Saitun nia, takseer kilo ida dook nosi kota Yerusalem. † 21:5 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "Sion niakaan oan feto". Sion ne'e, mak Yerusalem naran ida seluk. Iha ne'e, Sakarias nodi lia hatetek bolu ema Yerusalem sia. ✡ 21:5 Sakarias 9:9

sa'e, tama baa kota. [8] Ema lear moos nola
siakaan tais hafu'ut no tais sakat, na'e baa
dalan. Balu moos baa taa nola beet tahan‡
felar keke baa dalan klaran. Hodi nunia, sia
foo kneter nodi simu Yesus hanesan na'in.
[9] Baa oras nia, ema balu la'o uluk Yesus, balu
tenik tuir nosi kotuk. Sia nahii bele-bele
na'ak,
"Hosana! Ami tonu-haboot Na'i Maro-
mak!§
Na'i Daud husar-binan namaan aan
mai ti'an!
Hosana! Ami tonu-haboot Na'i Maromak!
Na'i Maromak solok Ema ne'e mai
ti'an.
Hosana! Ami tonu-haboot Na'i Maromak,
mak nabesi aan iha lale'an mak aas
kaliuk!"✡
[10] Baa oras Yesus tama Yerusalem nodi
dahur nunia, ema kota laran tomak sai mai
nodi nusu na'ak, "Hoi! See mak mai nia?"
[11] Ema lear nia nataa na'ak, "Ema ne'e,
mak Maromak mako'an, naran Yesus. Nia,
ema Nasaret nosi rai Galilea."

Yesus tama baa Uma Hamulak Huun, nalatu ema makfa'an iha nia

(Markus 11:15-19; Lukas 19:45-48; Yohanis 2:13-22)

[12] Hotu Yesus sia la'o liu to'o Na'i Maro-
mak Niakaan Uma Hamulak Huun. Iha Uma
Hamulak Huun lalawar, noo ema makfa'an
oi-oik iha nia. Titu-naree nunia, Yesus baa
nalatu sai sia nodi sobu karin fatin sia mak
sia nodi taruka osan, no fa'an manu lakateu
sina mak ema nalo baa sera. [13] Hotu Nia
katak baa sia na'ak, "Maromak mako'an
nakerek kedan hori uluk na'ak,
'Ha'u kariik Ha'ukaan Uma,
nebee dadi fatin hamulak.'
Na'i Maromak nakara nunia, mais
emi halo Uma ne'e, dadi baa ema na'ok
knuuk!"✡
[14] Nunia hotu, ema matan delek no ema
ai asak sia mai baa Yesus iha Uma Hamulak
Huun. Nia moos nadi'ak nola sia hotu-
hotu. [15] Mais baa oras na'ilulik ulun sia
no manorik ukun sia titu-naree Yesus nalo
tadak blaar nunia, sia krakat. Iha nia moos
lawarik oan sia nahii bele-bele na'ak,
"Hosana! Ami tonu-haboot Na'i Maro-
mak,
tan Na'i Daud husar-binan mai ti'an!"
[16] Rona lawarik oan sia nahii nunia,
na'ilulik ulun sia krakat liu tan tenik, tan sia
la simu dalen nia. Hotu sia katak baa Yesus
na'ak, "Hoi! O rona lawarik oan nia sia ka
lale?"
Yesus nataa na'ak, "Ha'u krona. Nansaa?
Emi sei la leno dauk iha Hakerek Moon nosi
lawarik oan mak tonu-naboot Na'i Maro-
mak ka? Hakerek ti'an na'ak,
'Na'i Maromak babilan kau mea oan no
lawarik ki'ik oan sia,
nebee sia tonu-naboot Nia.'"✡
[17] Hotu Yesus no Niakaan maktuir sia sai
nela kota, baa toba iha leo Betania.

Yesus natuka ai huun ida nebee keta nafua ona

(Markus 11:12-14,20-24)

[18] Baa awan seisawan, Yesus sia baa nikar
kota Yerusalem. Mais iha dalan klaran,
Yesus noran salaen. [19] Hotu titu-naree ai
huun ida iha dalan tehen. Ema naa nanis ai
huun nia fuan.* Nia baa nare'is aan baa ai
huun nia atu naree kokon, noo fuan ka lale.
Mais to'o baa, Nia la naree fuan ida kois, tan
ai huun nia foin nataha. Nia moos dale baa
ai huun nia na'ak, "Tan o la masai fuan baa
Ha'u, o la mafua ona!" Dale notu nunia, ai
huun nia moos maran kedas.
[20] Naree nunia, Niakaan maktuir sia sare-
bak. Sia nusu na'ak, "Tan saa, teki-tekis dei,
ai huun ne'e maran kedas?"
[21] Yesus nataa na'ak, "Rona, tan Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes no loos! Kalo emi fiar
tebe-tebes baa Na'i Maromak hodi la hak-
erat kedan, emi bele halo nu'u Ha'u kalo
baa ai huun nia. Lahoos nia dei, tan emi
moos bele halo liu tan tenik. Emi bele
haruka foho ida ni'it aan lori baa tasi. Na'i
Maromak nanis lori foho nia kedas, surak
emi fiar tebe-tebes baa Nia!✡ [22] Lia hotu-
hotu mak emi husu baa Na'i Maromak, emi
nanis simu, surak fiar tebe-tebes baa Nia."

Na'ilulik ulun sia nakusuk lia nosi Yesus beran

(Markus 11:27-33; Lukas 20:1-8)

[23] Hotu Yesus sia la'o liu. To'o Yerusalem
baa, sia tama nikar baa Uma Hamulak
Huun. Baa oras foin tama baa lalawar,
na'ilulik ulun sia no fukun adat sia mai
nakusuk baa Yesus na'ak, "Hori sehik aan,

‡ 21:8 Mateus nakerek na'ak, 'ai sorun'. Mais ita hatene ti'an hosi Yohanis 12:13 na'ak ai sorun nia mak 'beet tahan'.

§ 21:9 Iha lia Aram 'Hosana' na'ak 'sori nola ema'. Baa oras Yesus moris iha raiklaran ne'e, ema nodi lia fuan nia, tonu-naboot Na'i Maromak. ✡ 21:9 Kananuk Sia 118:26 ✡ 21:13 Yesaya 56:7; Yeremia 7:11 ✡ 21:16 Kananuk Sia 8:3 * 21:19 Ai huun nia, Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'sukei'. ✡ 21:21 Mateus 17:20; 1 Korintus 13:2

see mak naruka o mai tokar lauk iha ne'e?
See mak latan beran nia baa o?"
24 Mais Yesus natene sia buka dalan atu
nahonu Nia. Hotu Nia nataa na'ak, "Ha'u
moos kakara kusu lia ida baa emi. Emi
hataa Ha'u lai, foin kataa emi. 25 Ha'u atu
kusu nune'e: ita hotu-hotu hatene Yohanis,
ema nia mak sarani ema. See mak latan
beran baa nia nebee nia sarani ema? Na'i
Maromak ka, ema raiklaran?"
Rona nola Yesus dale nunia, sia nanoin
baa-mai nodi dale baa malu na'ak, "Adeei!
Ita kona di'a ti'an! Kalo ita hataa ha'ak,
'Na'i Maromak mak latan beran', Nia atu
nataa fila na'ak, 'Kalo nunia, tan saa emi
la fiar Yohanis!' 26 Mais ita moos la bele
hataa ha'ak, 'Ema raiklaran mak latan be-
ran', tan ema hotu-hotu bele krakat ita. Sia
fiar na'ak, Yohanis nia, Maromak mako'an."
27 Tan lia nia, sia nataa Yesus na'ak, "Ami la
hatene."
Yesus moos simu na'ak, "Kalo nunia,
Ha'u moos lalika katak see mak latan beran
baa Ha'u."

Yesus foo lia hatetek nosi ama ida no oan mane na'in rua

28 Hotu Yesus dale liu no ema boot nia sia
na'ak, "Emi hanoin nunabee baa lia hatetek
nune'e: Noo ama ida no oan mane na'in
rua. Baa loron ida, Aman naruka oan na'in
ida na'ak, 'Oa! Ohin loron ne'e, o baa
serwisu iha to'os lai.'
29 Mais oan nia nataa na'ak, 'Aa! Ha'u la
kbaa.' Mais la kleur, oan nia sadi'a. Hotu
nia baa.
30 Hotu ama nia naruka oan ida tenik
na'ak, 'Oa! Ohin loron ne'e, o baa serwisu
iha to'os lai.'
Hotu oan nia nataa na'ak, 'Di'ak ama.
Ha'u kbaa'. Mais hatene hodi baa, nia la
baa."
31 Dale notu nunia, Yesus nusu baa sia
na'ak, "Oras ne'e Ha'u atu kusu nune'e:
Nosi oan na'in rua nia, nabee mak nalo tuir
aman harukan?"
Sia moos nataa na'ak, "Mak uluk!"
Hotu Yesus dale na'ak, "Tebes! Mais
rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos! Ema aat nu'u ema maksisi bea no
feto dalan aat sia atu tama uluk emi, dadi
baa Na'i Maromak eman. Tan emi hatene
simu loos Na'i Maromak dei, mais la halo
tuir Niakaan hakara. 32 Uluk, Yohanis Mak
Sarani Ema nanorin emi ti'an, oin nunabee
emi bele moris loos. Mais emi la hikir nia.
Tuir loos, ema aat sia moos nanono baa
Yohanis ti'an. Sia la'o nela siakaan salan
nodi nalo tuir niakaan hanorin. Mais emi
la ho'uk hanawa hosi emikaan salan no halo
tuir niakaan hanorin."✡

Yesus foo lia hatetek nosi ema aat mak seba to'os
(Markus 12:1-12; Lukas 20:9-19)

33 Nunia hotu, Yesus dale lia hatetek ida
tenik baa ema boot nia sia na'ak, "Noo ema
rai na'in ida. Nia loke niakaan rai rohan
ida, nalo baa to'os foun atu kuda ai anggor
baa. Hotu nia ba'a nalik. Nia moos ke'e
kuak ida, atu nalo baa fatik rai anggor ween.
Nia moos nariik uma to'os aas ida atu nodi
daka to'os. Hotu nia seba to'os nia baa ema
serwisu to'os, nebee sia fa'e to'os isin no
nia. Hotu nia la'o baa rai dook.✡
34 To'o oras ku'u, to'os na'in solok niakaan
ema ain-liman sia baa ema serwisu to'os
nia, atu nusu niakaan fafa'ek. 35 Mais ema
serwisu sia la nikir sia. Niakaan ema ain-
liman balu kona ta'e, balu kona ho'o, no
balu tenik kona tuda hodi fatuk. 36 Natene
nola nunia, to'os na'in solok tenik ema ain-
liman klibur boot ida, liu nosi mak nia solok
uluk nia. Mais ema serwisu nia sia moos
nalo aat baa sia.
37 Kleu-leur, ema to'os na'in solok oan
du'uk. Nia naneo na'ak, 'Kalo ha'u ksolok
ha'ukaan oan du'uk, sia nanis simu nia no
nanono baa nia.'
38 Mais baa oras ema serwisu sia naree
nola oan nia, sia moos dale baa malu na'ak,
'Mana lai! Katuas solok oan du'uk. Nia mak
atu simu katuas sasoin hotu-hotu. Di'ak liu
ita ho'o nia ona, nebee hola to'os ne'e baa
ita.' 39 Hotu sia kohi nola oan nia, dada baa
to'os luan, hotu no'o nia."
40 Dale notu nunia, Yesus natuka lia
hatetek nia nodi nusu baa ema boot nia sia
na'ak, "Oras ne'e, atu kusu nune'e: Kalo
to'os na'in nia mai nikar, emi hanoin nia
nalo oinsaa baa ema serwisu nia sia?"
41 Hotu ema boot nia sia nataa na'ak,
"Nanis nia no'o ema aat nia sia hotu-hotu.
Hotu nia seba to'os nia baa ema seluk mak
fa'e to'os isin kona baa niakaan oras."
42 Hotu Yesus dale tenik na'ak, "Arumak
emi sei la leno dauk saa mak hakerek ti'an
iha Hakerek Moon na'ak,
'Noo fatuk ida mak badaen fatuk sia soe
lerek ti'an.
Mais oras ne'e fatuk nia dadi baa uma
tatuur fatuk ti'an!

✡ 21:32 Lukas 3:12, 7:29-30 ✡ 21:33 Yesaya 5:1-2 ✡ 21:42 Kananuk Sia 118:22-23

Na'i Maromak du'uk mak boi nola, nodi
natuur fatuk nia.
Etuk ita haree baa, kabaas tebes!'"✡
43 Hotu Yesus dale natutan na'ak, "Rona!
Uluk, Na'i Maromak boi ita ema Yahudi
ne'e, nebee ita dadi baa Niakaan ema. Mais,
tan emi la ho'uk hikir Ha'u, Na'i Maro-
mak atu boi ema seluk, tan ema mak tuir
Niakaan hakara dei mak bele tama dadi
baa Niakaan ema. 44 [Rona di'a-di'ak! Ema
mak nakloti kona fatuk ne'e, nanis netan
kastikar. Mais, kalo fatuk nia monu kona
ema, ema nia netan kastikar todan liu.]"†
45 Rona nola Yesus dale nunia, ema boot
nia sia natene na'ak, Nia nakrai lia baa sia.
Sia manesak no ema serwisu to'os mak aat
nia, no badaen fatuk mak soe lerek fatuk
tatuur nia. 46 Tan baa nia, sia nawan sa'e
tebe-tebes. Sia moos buka dalan atu kohi
nola Nia. Mais sia nakerat ema lear, tan
ema lear sia filak Yesus na'ak, Maromak
mako'an. Tan lia nia, ema boot nia sia la
nalo sa-saa baa Yesus.

22

Yesus foo lia hatetek nosi ema mak la no'uk mai nadahur
(Lukas 14:15-24)

1 Hotu Yesus dale tenik nodi lia hatetek
na'ak, 2 "Na'i Maromak kaer ukun nia, hane-
san na'in ida mak nalo dahur tan oan mane
nola feto. 3 Baa oras dahur tetuk ti'an,
nia naruka atan baa katak ema mak kona
hamata sia na'ak, 'Mai ona, tan dahur atu
nahuu ona.' Mais ema nia sia la no'uk mai.
4 Hotu ata nia fila baa nasara baa na'in. Rona
nola nunia, na'in naruka ata seluk sia na'ak,
'Baa katak baa ema mak kona hamata sia
nebee mai ona, tan dahur tetuk ti'an. Ha'u
ko'o karau te'in kalo midar ti'an. Haruka sia
mai ona, tan hotu-hotu tetuk ti'an.' 5 Hotu
ata nia sia baa katak nunia. Mais ema mak
kona hamata nia sia la nikir nola. Balu baa
to'os, balu baa serwisu fatin, 6 no balu tenik
kohi nola ata nia sia, naloot sia to'o mate.
7 Rona nola nunia, na'in nawan sa'e tebe-
tebes. Nia naruka sondadu sia baa no'o ema
mak no'o atan sia. Hotu sondadu nia sia
moos sunu kota nia to'o weer baa rai.
8 Hotu na'in nia bolu nola atan seluk sia,
nodi katak baa na'ak, 'Dahur tetuk ti'an,
mais ema mak ha'u kamata ti'an sia, la fatan
tuir ha'ukaan dahur. 9 Oras ne'e, emi sai baa
dalan sia, hamata hola se-see dei mak emi
hasoru hola iha nia.' 10 Hotu ata nia sia sai
baa dalan. Sia nodi mai ema wa'in, to'o ema
di'ak no ema aat nakonu nola dahur fatin
nia.
11 Hotu na'i nia tama baa dahur fatin nia
atu naree niakaan bainaka. Nia titu-naree
bainaka ida mak la tau tais dahur. 12 Hotu
na'in nusu na'ak, 'Hoi maluk! Tan saa o
tama iha ne'e, la tau tais dahur?' Mais
ema nia la nataa. 13 Hotu na'i naruka kedan
niakaan ema serwisu sia na'ak, 'Futu ema
ne'e ain-liman, soe baa luan. Habusik nia
tanis no susar iha fatin makukun nebaa.'"✡
14 Dale notu nunia, Yesus natuka lia
hatetek nia na'ak, "Nunia moos Na'i Maro-
mak. Nia bolu ema wa'in. Mais ema na'in
hira dei mak fatan dadi baa Niakaan eman."

Yesus dale nosi lia selu bea baa ukunrai
(Markus 12:13-17; Lukas 20:20-26)

15 Nunia ti'an, ema Farisi sia baa kabuar
lia atu buka Yesus ain nodi tula lia baa Nia.
16 Hotu sia naruka siakaan ema no ema nosi
partee Herodes, baa bele-bele nusu lia baa
Yesus. To'o Yesus baa, sia mose Nia na'ak,
"Ama Manorik! Ami hatene Ama neon loos.
Ama la natene tolek, no la fihir oin. Ama
moos nanorin Na'i Maromak dalan moris
nodi loos. 17 Oras ne'e, ami atu husu lia ida:
Tuir itakaan ukun-badu Yahudi, ita musti
selu bea baa liurai Roma ka lale?"
18 Mais Yesus natene na'ak, sia atu rai di'a
baa Nia, nebee dale sakar liurai Roma. Tan
lia nia, Nia nataa na'ak, "Etuk oin emi ne'e,
ema oin-kotuk! Nansaa emi buka Ha'ukaan
ain hodi lia nia? 19 Hatudu kokon osan
murak tomak ida mak emi hodi selu bea!"
Sia moos natudu osan murak tomak ida baa
Nia.
20 Hotu Nia nusu baa sia na'ak, "Ne'e, see
niakaan oin? Ne'e, see niakaan naran?"
21 Sia nataa na'ak, "Nia, Keser, mak liurai
Roma."
Hotu Yesus katak baa sia na'ak, "Kalo
nunia, foo baa ukunrai saa mak ukunrai
niakaan. No foo baa Maromak saa mak
Maromak Niakaan."
22 Rona nola Yesus nataa nunia, sia hotu-
hotu blaar karin, tan saa mak Yesus dale
nia, makonak. Tan sia la bele nahonu nola
Yesus, sia moos la'o nela Nia.

Yesus nanorin nosi lia ema maten moris nikar; no ema nola malu iha lale'an ka lale?
(Markus 12:18-27; Lukas 20:27-40)

23 Baa loron nia moos, ema nosi partee
Saduki mai baa Yesus. Ema Saduki sia

† 21:44 Tohar 44 ne'e, la noo iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ✡ 22:13 Mateus 8:12, 25:30; Lukas 13:28

nanorin na'ak, nosi ikus baa oras rai falu
fila, ema mak mate ti'an la moris nikar
ona. Hori hirak nia, sia mak buka dalan
atu nadi'a Yesus, mais la bele. Tan baa
nia, sia mai nusu tenik lia baa Nia na'ak,✡
24 "Ama Manorik! Bei Musa nakerek nela
baa ita ema Yahudi, ukun-badu ida na'ak:
kalo mane ida mate nela feen, mais la noo
oan, alin musti nola feto faluk nia, nebee
foo husar-binan baa maun mak mate nia.✡
25 Uluk Bei Musa nanorin nunia tebes. Mais
noo lia ida nune'e: Noo mane maun-alin
na'in hitu. Mane ulun nola feen, hotu mate
mais la noo oan. Hotu alin mak tuir nia,
nola nikar feto faluk nia. 26 La kleur falik,
alin nia moos mate la noo oan. Nunia tenik,
alin susu dala rua, nola feto faluk nia, mais
nia moos mate la noo oan. Nunia bei-beik
to'o alin ikun moos mate. 27 La kleur feto
faluk nia moos mate.

28 Oras ne'e ami atu husu nune'e: Feto nia
nola mane na'in hitu ti'an. Nosi ikus baa
oras rai falu fila, kalo Na'i Maromak nalo
ema mak mate ti'an moris nikar, feto nia
dadi mane mak nabee feen?"

29 Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak,
"Kalo emi husu nunia, emi sala ti'an! Emi
la hatene Hakerek Moon lia isin. Emi moos
la hatene Na'i Maromak beran! 30 Rona!
Lia loos mak ne'e! Na'i Maromak Niakaan
makbukar lale'an la nola malu. Oras rai falu
fila Na'i Maromak atu nalo ema mak mate
ti'an moris nikar. Mais sia la nola malu ona,
hanesan Niakaan makbukar lale'an sia.

31 Ha'u moos kalore tenik kosi lia ema
mak mate ti'an bele moris nikar ka lale. Iha
Hakerek Moon, no lia nosi lia ne'e. Emi
sei la leno dauk ka? Iha nia Na'i Maromak
katak baa Bei Musa na'ak,
32 'Ha'u ne'e, okaan Bei Abraham, Bei Isak,
no Bei Yakob,
siakaan Maromak.
Sia hotu-hotu lo'u-sudur baa
Ha'u hori uluk to'o oras ne'e.'

Kalo ita leno nunia, ita hatene ha'ak, baa
oras Na'i Maromak dale nunia, bei nia sia
mate kleur ti'an. Masik nunia moos, Na'i
Maromak katak na'ak, sia sei lo'u-sudur
baa Nia. Lia nia na'ak, siakaan kmalar sei
moris. Dadi, masik ema mate ti'an, bele
moris nikar."✡

33 Rona nola Yesus nanorin nunia, ema
Saduki nia sia la bele nataa sa-saa tenik.
Mais ema lear mak iha nia blaar karin nodi
dale na'ak, "Ema ne'e nanorin maka'as ba-
suk!"

Yesus nanorin nosi ukun mak folin kaliuk
(Markus 12:28-34; Lukas 10:25-28)

34 Baa oras ema Farisi sia natene na'ak
ema Saduki sia la bele nataa sa-saa tenik
baa Yesus, sia moos naklibur buka dalan
nebee buka Yesus ain. 35 Sia solok siakaan
ibun-nanaan matenek ida atu baa nahonu
Yesus. To'o ti'an, nia katak na'ak, 36 "Ama
Manorik! Ha'u atu kusu nune'e: Itakaan
ukun-badu nosi Bei Musa, wa'in to'o. Nosi
ukun hotu-hotu nia, ukun nabee mak boot
kaliuk?"

37 Yesus nataa na'ak, "Ukun mak boot
kaliuk nia, mak ne'e:
'Na'i Maromak nia, mak itakaan Maromak.
Ita musti hadomi Nia liu hotu-hotu.
Ita musti beer Nia bei-beik,
no haka'as aan hatene di'a-di'ak
Nia.'
✡

38 Ukun nia mak boot kaliuk no maka'as
kaliuk! 39 No tenik ukun dala rua mak ne'e:
'Ita musti hadomi itakaan maluk, oin
nudaar ita hadomi itakaan isin lolon
du'uk.'✡

40 Ukun rua ne'e huun nosi Bei Musa ni-
akaan ukun-badu no mako'an seluk siakaan
hanorin hotu-hotu. Ema la bele tuir ukun
seluk, kalo la tuir uluk ukun boot rua
ne'e."✡

Kristus nia, Na'i Daud husar-binan, mais Nia moos Na'i Daud Na'in
(Markus 12:35-37; Lukas 20:41-44)

41 Baa oras ema Farisi nia sia sei libur malu
iha nia, Yesus nusu baa sia na'ak, 42 "Hori
uluk aan Na'i Maromak nameno ti'an atu
solok Kristus, nebee sori Niakaan ema sia.
Tuir emi, Kristus nia, see husar-binan?"

Sia nataa na'ak, "Na'i Daud husar-
binan."

43 Hotu Yesus dale tenik na'ak, "Kalo
nunia, tan saa Na'i Maromak Kmalar Lulik
katak baa Na'i Daud, nebee nia temi Kristus
na'ak 'Na'i'? Tan Na'i Daud nakerek ti'an
na'ak,
44 'Na'i Maromak katak ti'an baa ha'ukaan
Na'in na'ak,
"Mai tuur baa fatin kneter kaliuk ne'e
iha Ha'ukaan sorin kwana.
Tan Ha'u atu kalo okaan funu sia,
lo'u baa o.'"✡

✡ 22:23 Kristus Klosan Lian 23:8 ✡ 22:24 Hanoin Hikar Dalan Moris 25:5 ✡ 22:32 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 3:6 ✡ 22:37 Hanoin Hikar Dalan Moris 6:5 ✡ 22:39 Ukun-badu Na'ilulik 19:18 ✡ 22:40 Lukas 10:25-28 ✡ 22:44 Kananuk Sia 110:1

45 Nosi hakerek nia, ita bele hatene ha'ak
Na'i Daud du'uk temi Kristus na'ak, 'Na'i'.
Tan lia nia, kalo ema na'ak Kristus Na'i
Daud husar-binan loos dei, lia nia sei la to'o
dauk! Tan Nia moos Na'i Daud Na'in."
46 Rona nola Yesus dale nunia, ema Farisi
sia no-nook dei, tan la noo ema ida kois mak
bele nataa Yesus. Nahuu nosi loron nia,
sia la naksakar aan tenik atu nahonu kokon
Nia.

23

Yesus katak nebee sintidu baa manorik ukun sia no ema Farisi sia
(Markus 12:38-39; Lukas 11:43,46, 20:45-46)

1 Nunia hotu, Yesus nanorin Niakaan
maktuir sia namutuk no ema lear mak iha
nia. 2 Nia katak na'ak, "Manorik ukun sia no
ema Farisi sia kaer beran atu nanorin Ukun-
badu Bei Musa. 3 Tan lia nia, emi musti
hanono baa sia no tuir siakaan hanorin.
Mais keta tuir saa mak sia nalo, tan sia
du'uk la nalo tuir siakaan hanorin nia. 4 Sia
seten ema atu natiu ukun-badu todan, mais
sia du'uk la no'uk tulun ema atu tuir ukun-
badu nia sia.
5 Hotu-hotu mak sia nalo, sia buka nebee
ema tonu sia. Baa oras namulak, sia kesi
Hakerek Moon baa ulun no nisa fafutar oi-
oik baa faru klobor. Sia nalo bo-boot nunia,
nebee ema mose sia na'ak, 'Ema nia sia,
moon tebes!'✡
6 Kalo tama uma hamulak, lale, tama
nadahur, sia buka tuur fatik iha oin, nebee
ema wa'in titu-naree sia. 7 Kalo la'o baa
nabee, sia moos rotus kneter. Sia buka ema
sudur baa sia na'ak, 'Tabe, Ama Manorik.'
8 Mais emi keta tuir siakaan moris lala'ok
nia! Keta buka ema temi emi na'ak, 'Ulun',
tan emikaan Ulun mesak ida dei. Emi hotu-
hotu moos, maun-alin. 9 Tan baa nia, keta
mose ema iha raiklaran ha'ak, 'Ama', tan
emikaan Ama iha lale'an mesak ida dei.
10 Emi moos keta buka ema temi emi na'ak,
'Manorik', tan emikaan Manorik mesak ida
dei. Nia, mak Kristus. 11 Tan lia nia Ha'u
katak ka'ak, keta foti aan hanesan ema mak
rotus kneter sia. Emi see mak nakara dadi
ema boot, nia musti dadi baa mataroos.✡
12 Ema mak foti aan, Na'i Maromak atu
naraik nia. Mais ema mak naraik aan, Na'i
Maromak atu nasa'ek nia."✡

Yesus de'an ema boot sia, tan sia dale seluk, nalo seluk
(Markus 12:40; Lukas 11:39-42,44,47-52, 20:47)

13 Hotu Yesus dale tenik na'ak, "Hoi emi
ema manorik ukun no ema Farisi sia! Etuk
oin emi oin-kotuk! Emi nanis hetan dinu!
Ema buka dalan atu tama dadi Na'i Maro-
mak eman, mais emi saseni hola sia! Emi
du'uk la ho'uk tama, mais emi saseni hola
ema seluk.
14 [Hoi emi ema manorik ukun no ema
Farisi sia! Etuk oin emi oin-kotuk! Emi na-
nis hetan dinu! Emi tolek bosok feto faluk
sia, hodi hadau hola siakaan uma. Mais
iha ema lear oin, emi taka emikaan a'aat
nia, hodi hariik hamulak kleu-leur, nebee
ema mose na'ak emi, ema neon moos. Mais
nosi ikus, Na'i Maromak atu taa ukun todan
kaliuk baa emi.]*
15 Hoi emi ema manorik ukun no ema
Farisi sia! Etuk oin emi oin-kotuk! Emi
nanis hetan dinu! Emi sa'e foho, tuun tasi,
buka loos ema na'in ida, nebee nia dadi baa
emikaan maktuir. Mais, kalo hetan ti'an,
emi hanorin nia atu tuir emikaan a'aat, to'o
nia moris aat liu tan tenik. Nosi ikus, nia
atu netan kastikar iha ha'i naraka, isin rua
todan liu emi.
16 Emi ne'e, ema momok mak matan
tomak! Tan saa emi sei hakara hatudu
dalan baa ema seluk? Emi atu hetan dinu,
tan emi hanorin hahutan karin ha'ak, 'Kalo
ema ida namate menon nodi nabasuk lian
temi Na'i Maromak Niakaan Uma Hamulak
Huun, ema nia la kesi aan no mamenon
nia. Mais, kalo nabasuk lian temi naha
mean mak iha Uma Hamulak Huun, foin
nia kesi aan no mamenon nia.' 17 Emi ne'e,
ema momok mak matan tomak! Emi haneo
ha'ak, Na'i Maromak nafoli naha mean liu
nosi Niakaan Uma Hamulak Huun ka? Lale!
Tan Uma nia mak nalo naha nia sia dadi
moos! 18 Emi moos hanorin hahutan karin
ha'ak, 'Kalo ema ida namate menon nodi
nabasuk lian temi sera fatin mak iha Uma
Hamulak Huun, ema nia la kesi aan no
mamenon nia. Mais, kalo nabasuk lian temi
sera mak iha fatin nia leten, foin nia kesi
aan no mamenon nia.' 19 Emi ne'e, delek
tebe-tebes ti'an. Fatin sera nia, nanis folin
liu sera mak iha fatin nia leten. Tan fatin
nia, na'ilulik nodi sera saa mak ema nodi
foo baa Na'i Maromak. 20 Kalo ema ida

✡ 23:5 Mateus 6:1; Hanoin Hikar Dalan Moris 6:8; Sura Renu Isra'el 15:38 ✡ 23:11 Mateus 20:26-27; Markus 9:35, 10:43-44; Lukas 22:26 ✡ 23:12 Lukas 14:11, 18:14 * 23:14 Tohar ne'e la noo iha Hakerek Moon lia Yunani mak tuan basuk.

nabasuk lian temi sera fatin, ne'e na'ak, nia
temi sera fatin no hotu-hotu mak iha fatin
nia leten. 21 Kalo ema nabasuk lian temi
Uma Hamulak Huun, ne'e na'ak, nia temi
Uma Hamulak no Na'i Maromak naran, tan
Nia mak nein iha nia. 22 Kalo ema nabasuk
lian temi lale'an, ne'e na'ak, nia temi Na'i
Maromak naran no Niakaan kadera ukun,
tan Nia mak nabesi aan kaer ukun iha nia.✡
23 Hoi emi ema manorik ukun no ema
Farisi sia! Etuk oin emi oin-kotuk! Emi
nanis hetan dinu! Emi matenek basuk sura
emikaan sasoin, nebee bele foo fa'ek ida
nosi fafa'ek sanulu baa Na'i Maromak. Emi
sura lotu-lotuk, to'o to'os isin ki'ik oan sia
moos, emi sura mate. Emi sura lotu-lotuk
emikaan salasi oan, kwenter oan no lisa
oan sia, mais Ukun-badu mak folin kaliuk,
emi halu'a lakon. Emi la tuir dalan moris
loos. Emi la hadomi ema mukit sia. Emi la
kalolon emikaan mamenon. Di'ak liu, tuir
lia nia sia hotu-hotu lai, foin sura emikaan
babudun sia, nebee foo fa'ek ida baa Na'i
Maromak.✡ 24 Emi matan tomak ti'an! Tan
saa emi sei hakara hatudu dalan baa ema
seluk? Emi hase'i ukun lotu-lotuk hodi
haruka ema seluk nalo tuir. Mais Ukun-
badu mak folin kaliuk, emi du'uk la halo
tuir. Hanesan emi ta'es hasai lalar ki'ik oan
nosi emikaan wee hemu, mais buat boot
nu'u karau, emi folan hola to-tomak dei!
25 Hoi emi ema manorik ukun no ema
Farisi sia! Etuk oin emi oin-kotuk! Emi
nanis hetan dinu! Emi hanesan ema mak
fasi haa-hemu fatin to'o milat, mais milat
iha luan dei. Tan emikaan madauk teen no
rotus teen nia nalo emikaan neon laran, sei
mahobos no sei kadoor.
26 Hoi emi ema Farisi matan tomak sia!
Fasi uluk laran lai! Hodi nunia, foin luan
moos dadi moos!
27 Hoi emi mak ema manorik ukun no ema
Farisi sia! Etuk oin emi oin-kotuk! Emi
nanis hetan dinu! Emi hanesan rate mak
ema kaser mutin. Ema naree nosi luan,
kabaas basuk. Mais iha laran, nakonu no
ema maten ruin no dois aat oi-oik.✡ 28 Emi
moos nunia! Ema naree emi nosi luan, nu'u
ema neon loos. Mais emikaan neon laran,
nakonu no lia aat oi-oik. Emi dale seluk,
halo seluk, hodi halu'a lakon Na'i Maromak
ukun sia.
29 Hoi emi ema manorik ukun no ema
Farisi sia! Etuk oin emi oin-kotuk! Emi
atu hetan dinu! Emi halo rate kabaas bodik
Maromak mako'an mak emikaan bei uluk
sia no'o, no emi hafutar rate bodik ema
moon mak emikaan bei uluk sia nadodok.
30 Hotu emi katak ha'ak, 'Kalo ami moris otas
ida ho amikaan bei uluk sia, ami nanis la
tuir sia hodi ho'o Maromak mako'an sia.'
31 Mais hodi nunia, emi lalore aan ha'ak, emi
ne'e ema aat husar-binan. 32 So'in baa, halo
aat baa dei! Kalolon emikaan bei uluk sia!
33 Emi ne'e aat hanesan samea mahoo
raso. Emi haneo Na'i Maromak la kastikar
emi ka? Keta haloon kedan! Nia nanis soe
lerek emi baa ha'i naraka! 34 Rona! Ha'u
atu ksolok Ha'ukaan ema sia atu nanorin
emi no natudu Na'i Maromak dalan moris
baa emi. Mais emi atu ho'o balu, no hedi
mate balu baa ai karuus. Balu moos emi
fota ho'at iha uma hamulak laran. Balu
tenik, emi haloot to'o sia nalai nosi kota
ida baa kota ida. 35 Uluk aan, emikaan
bei uluk sia no'o ema moon sia hosi otas
baa otas, nahuu nosi Habel to'o Sakarias,
mak Bakaria oan. Sia no'o Sakarias nia iha
Uma Hamulak Huun lalawar, kre'is baa sera
fatin. Mais, tan emi kalolon emikaan bei
uluk siakaan a'aat, emi moos musti hatiu
hola raan nosi ema moon nia sia. 36 Tebes!
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Emi
mak moris baa oras ne'e, atu kona kastikar
tan lia aat mak emikaan bei uluk sia nalo
hori uluk nia."

Yesus neon monu baa ema Yerusalem sia
(Lukas 13:34-35)

37 Hotu Yesus katak tenik na'ak, "Hoi ema
Yerusalem sia! Emi ne'e mak ho'o hei-hein
Maromak mako'an sia. Emi ne'e mak hodi
fatuk tuda ho'o ema mak mai tulun emi.
Dala wa'in ti'an Ha'u atu klibur kodi lituk
emi kosi aat, hanesan manu inan taka nola
oan nodi liras. Mais emi la ho'uk. 38 Tan lia
nia, Na'i Maromak la nikir tenik emikaan
uma. Awan-wainrua, uma nia atu mamuk
ona. 39 Rona! Emi la haree Ha'u tenik ona,
to'o oras emi katak sain ha'ak, 'Ita husu
nebee Na'i Maromak natuun matak-malirin
baa Ema ne'e, tan Na'i Maromak mak solok
Nia.' Emi katak sain nunia lai, foin bele
haree hikar Ha'u."

24

Yesus katak kedan na'ak, Uma Hamulak Huun atu nakro'on
(Markus 13:1-2; Lukas 21:5-6)

1 Nunia hotu, Yesus la'o nela Uma Hamu-
lak Huun. Baa oras sai, Niakaan maktuir

✡ 23:22 Yesaya 66:1; Mateus 5:34 ✡ 23:23 Ukun-badu Na'ilulik 27:30 ✡ 23:27 Kristus Klosan Lian 23:3

sia natudu Uma Hamulak Huun niakaan
kabaas baa Nia. 2 Mais Nia nataa na'ak,
"Uma ne'e kabaas tebes! Mais rona, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! La
kleur ona, ema atu nakro'on mohu fatuk
ne'e sia hotu-hotu."

Yesus katak na'ak, Niakaan maktuir sia atu netan susar
(Markus 13:3-13; Lukas 21:7-19)

3 Hotu, Yesus baa tuur iha Foho Saitun.
Niakaan maktuir sia mai atu dale mesan no
Nia na'ak, "Ama! Katak mikar kokon Ama
dale ohin nia. Niakaan oras, wainhira to'o?
Niakaan tadak, nunabee?"
4 Yesus nataa na'ak, "Emi musti daka aan
di'a-di'ak, nebee keta kona be'ur. 5 Ema oi-
oik atu mai nodi basa karas na'ak, 'Ha'u
ne'e, Kristus mak Na'i Maromak solok mai.'
Nodi nunia, sia be'ur nola ema wa'in. 6 Kalo
emi haree ema natuda malu, lalika hata'uk.
Kalo rona lia na'ak, hatuda iha nabee dei,
lalika hata'uk. Tan lia oin nunia, musti
dadi. Mais loron rai falu fila sei la to'o dauk.
7 Ema hunun ida atu natuda sakar hunun
seluk. Rai ida atu natuda sakar rai seluk.
Rai nakdoko iha nabee dei. Rai salaen moos,
boot basuk. 8 Mais lia nia hotu-hotu foin
tadak uluk fohon na'ak, oras rai falu fila
kre'is ona. Hanesan feto mak foin noran
moras, tan oras nahoris kre'is ona.
9 Emi musti daka aan di'a-di'ak, tan ema
atu naloot nodi no'o emi. Ema nosi rai
hotu-hotu atu hirus emi, tan tuir Ha'u.✡
10 Baa oras nia, ema wa'in atu tali'ur Ha'u.
Ema atu hirus malu, nodi fa'an malu. 11 Ema
bosok teen moos atu mai nodi na'ak, sia nia
Maromak mako'an, to'o ema wa'in moos
fiar baa sia. 12 Baa oras nia, ema siakaan
a'aat hetak kleur, hetak wa'in, to'o ema la
nadomi malu ona. 13 Mais ema mak naterus
aan to'o mate, Na'i Maromak nanis sori
nia.✡ 14 Manfatin Di'ak nosi lia Na'i Maro-
mak kaer ukun musti keke lema raiklaran
sikun sia, nebee ema hotu-hotu bele rona
lai, foin rai falu fila."

Yesus katak kedan nosi loron susar sia
(Markus 13:14-23; Lukas 21:20-24)

15 Hotu Yesus dale liu tenik na'ak, "Maro-
mak mako'an Daniel nakerek kedan nosi
ema aat basuk ida. Ema nia atu mai, tama
baa nariik iha fatin lulik iha Na'i Maromak
Niakaan Uma Hamulak Huun. Nodi nunia,
nia nalo ema nakribi fatin nia, to'o Na'i
Maromak moos tali'ur la'o nela fatin nia.
Dadi, kalo emi haree nunia ti'an, sintidu!
(Ema mak leno hakerek ne'e moos musti
natene di'a-di'ak!)✡ 16 Lia nia dadi tadak
na'ak, loron susar sia kre'is iha odamatan
ti'an. Kalo haree nunia ti'an, ema rai Yudea
hariik halai baa foho ona. 17 Ema mak sai
nosi uma ti'an, keta fila baa nola naha tenik.
Halai lai-lais ona, nebee keta kona dinu.
18 Ema mak iha to'os, keta fila baa nola
tais manas tenik. Halai liu ona!✡ 19 Baa
oras nia, ema susar kaliuk, ne'e mak, feto
mako'us no mak sei nasusu oan, tan sia
la bele nalai lai-lais. 20 Di'ak liu, hamulak
hodi hakro'an, nebee dinu nia keta mai
kona baa rai udan, lale, kona baa loron
hanawa serwisu. 21 Loron nia sia, susar
basuk! Nahuu nosi Na'i Maromak nase'i
raiklaran to'o oras ne'e, ema sei la naree
dauk susar boot oin nunia. Ema moos la
naree tenik susar oin nunia ona.✡ 22 Kalo
Na'i Maromak la nabadak loron susar nia
sia, la noo ema ida mak bele moris. Mais,
tan Nia nadomi Niakaan ema mak Nia boi
nola, Nia atu nabadak loron susar nia sia.

23 Kalo loron nia to'o mai ona, emi atu
rona ema na'ak, 'Haree lai! Kristus iha
ne'e!' Ema seluk moos na'ak, 'Kristus iha
nebaa!' Mais keta fiar! 24 Ema atu mosu
mai nodi basa karas na'ak, 'Ha'u ne'e, Kris-
tus!' Balu tenik na'ak, 'Ha'u ne'e, Maromak
mako'an.' Sia atu nase'i tadak blaar oi-oik
nodi diabu beran to'o tolek nola ema. Sia
sokur kokon, nebee Na'i Maromak eman sia
moos bele kona be'ur! 25 Dadi, emi musti
daka aan di'a-di'ak! Loron susar nia sia sei
la to'o dauk, mais Ha'u katak kedan baa
emi!

26 Kalo ema katak baa emi na'ak, 'Kristus
mai ti'an iha rai molik nebaa!', keta baa
nebaa. Kalo ema na'ak, 'Kristus mai iha
uma laran ne'e ti'an!', keta fiar siakaan
tolek nia. 27 Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin
nosi lale'an. Baa oras Ha'u kmai kikar
iha raiklaran ne'e, ema hotu-hotu atu titu-
naree Ha'u, hanesan ema naree mameran
laka nosi lorosa'e baa loromonu.✡

28 Baa oras Ha'u kmai kikar, emi atu
hatene malorek Ha'u iha nabee. Hanesan
ema natene malorek, manu kawaa naklibur
iha fatin nabee, nanis noo na'an dodok iha
nebaa."✡

✡ 24:9 Mateus 10:22 ✡ 24:13 Mateus 10:22 ✡ 24:15 Daniel 9:27, 11:31, 12:11 ✡ 24:18 Lukas 17:31
✡ 24:21 Daniel 12:1; Lia Raiklaran Falu Fila 7:14 ✡ 24:27 Lukas 17:23-24 ✡ 24:28 Lukas 17:37

Yesus katak kedan Niakaan oras fila mai
(Markus 13:24-27; Lukas 21:25-28)

29 Hotu Yesus katak natutan tenik baa Ni-
akaan maktuir sia na'ak, “Kalo loron susar
nia sia siku ti'an,
‘Loro matan atu nakukun luri.
Fulan moos la nakroma tenik ona.
Fitun sia mosar nosi lale'an mai.
Beran hotu-hotu iha lale'an sia moos
nahutan karin.’✡
30 Hotu, ema atu naree tadak iha lale'an
mak natudu na'ak, Ema Raiklaran Isin atu
namaan aan mai nikar. Naree nola nunia,
ema nosi rai hotu-hotu iha raiklaran, atu
nata'uk to'o tanis. Ha'u ktuun mai kodi
kalo'an, foin sia naree Ha'ukaan beran no
Ha'ukaan maka'as.✡ 31 Hotu, Ha'u atu
karuka Na'i Maromak Niakaan makbukar
lale'an sia, nebee baa libur nola ema hotu-
hotu mak Ha'u kboi kola ti'an, kosi rai ulun
to'o rai ikun, kosi lorosa'e to'o loromonu,
kosi lorokaras to'o lorokbelan.”

Loron susar sia dadi tadak na'ak, Yesus kre'is namaan aan mai ona
(Markus 13:28-31; Lukas 21:29-33)

32 Hotu Yesus dale tenik na'ak, “Ha'u kola
knaninuk nu'u ai huun. Kalo ai tahan
nahuu nakmodok, nia foo tadak na'ak loro
falin kre'is mai ona. 33 Nunia moos, loron
susar mak Ha'u katak ohin nia sia. Kalo
loron susar nia sia to'o mai ti'an, nia foo
tadak na'ak, Ha'u kre'is mai ona. 34 Rona,
tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos!
Nosi ema hotu-hotu mak moris baa oras
ne'e, balu sei la mate dauk, mais loron
susar nia sia mai ti'an. 35 Masik lale'an
no raiklaran lakon mohu moos, Ha'ukaan
Manfatin ne'e nafati nohuun.”

Yesus katak na'ak, Niakaan oras namaan aan mai nia, sei lia subar
(Markus 13:32-37; Lukas 17:26-30,34-36)

36 Hotu Yesus katak na'ak, “La noo ema
ida mak natene wainhira Ha'u kmai kikar.
Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an
sia la natene. Ha'u moos la katene.
Ha'ukaan Ama mesan, mak natene. 37 Ha'u
ne'e, Ema Raiklaran Isin nosi lale'an. Oras
Ha'u kmai kikar, nu'u oras uluk aan, mak
oras Noh sei moris.✡ 38 Baa oras nia, mo-
tasa'e boot sei la mai dauk. Ema moris
hanesan da-dauk dei. Sia naa-nemu nami-
dar aan, nodi nola malu bele-bele, to'o
Noh tama baa roo boot nia laran. 39 Oras
motasa'e mai, lulun nodi sia, foin siakaan
matan nakloke, no sia natene nola saa mak
dadi ti'an nia. Nunia moos, baa oras Ha'u
kmai kikar.✡ 40 Kalo ema na'in rua serwisu
iha to'os, teki-tekis Na'i Maromak foti nodi
ida, nela ida. 41 Kalo feto na'in rua fai hare,
teki-tekis Na'i Maromak foti nodi ida, nela
ida.
42 Tan lia nia, emi musti daka aan loron-
kalan, tan la hatene wainhira emikaan
Na'in atu namaan aan mai nikar. 43 Hanoin!
Kalo ema uma na'in natene na'ak, kalan
ne'e ema na'ok atu mai, nanis nia daka
bei-beik. 44 Emi moos musti daka bei-beik
nunia, tan emi la hatene wainhira Ha'u
kmai kikar.”✡

Yesus nanorin na'ak, ema ain-liman musti tuir bei-beik ulun hakaran
(Lukas 12:41-48)

45 Hotu Yesus dale tenik na'ak, “Emi musti
dadi hanesan ema ain-liman mak tuir bei-
beik ulun hakaran. Lia hatetek nune'e. Noo
ulun ida atu baa fatin dook. Nia foti ema
ain-liman ida atu naliku haa-hemu bodik
niakaan ema uma laran. 46 Kalo ulun nia
mai nikar, hotu naree nia serwisu di'a-
di'ak, nanis nia neon di'ak no ema nia.
47 Rona! Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos! Kalo ema ain-liman serwisu di'a-di'ak
nunia, nanis niakaan ulun atu foo beran baa
nia nebee naliku ulun sasoin hotu-hotu.
48 Mais, kalo ema ain-liman nia aat, nia
atu dale iha neon laran na'ak, ‘Di'ak ti'an!
Ulun la'o ti'an nune'e, sei kleur foin nia
mai!’ 49 Nanoin nunia, nia nahuu ta'e ema
serwisu seluk sia. Nia tuur naa-nemu nami-
dar aan bele-bele no ema tua lanuk teen sia.
50 Mais la nanoin nola, teki-tekis ulun fila
mai. 51 Hotu ulun naloot nia tebe-tebes, to'o
soe lerek nia baa luan, nebee nein namutuk
no ema oin-kotuk sia. Iha fatin nia, ema
noran susar basuk nodi tanis la nanawa.”

25

Yesus foo lia hatetek nosi feto nurak matenek no feto nurak momok

1 Hotu Yesus dale natutan na'ak, “Emi
musti hadi'a aan atu simu Ha'u kmai kikar,
hanesan feto matenek iha lia hatetek ne'e:
Noo feto nurak na'in sanulu. Kalan ida,
sia sai nodi badut atu baa simu sasudin
mane ida iha siakaan maluk uman.✡ 2 Nosi
sia, noo lima mak momok. Lima seluk,

✡ 24:29 Yesaya 13:10, 34:4; Yeskiel 32:7; Yoel 2:10,31, 3:15; Lia Raiklaran Falu Fila 6:12-13 ✡ 24:30 Daniel 7:13; Sakarias 12:10-14; Lia Raiklaran Falu Fila 1:7 ✡ 24:37 Lia Uluk Fohon 6:5-8 ✡ 24:39 Lia Uluk Fohon 7:6-24 ✡ 24:44 Lukas 12:39-40 ✡ 25:1 Lukas 12:35

matenek. [3] Mak momok sia, nalu'a nodi
mina resin. [4] Mais mak matenek sia, nodi
kedas.

[5] To'o uma nia baa, sasudin sei la mai
dauk. Kleu-leur feto nurak nia sia matan
nakati, to'o toba dukur.

[6] Baa kalan boot, ema nahii na'ak, 'Hoi!
Sasudin mane mai ti'an! Mai simu nia!'
[7] Rona nola nunia, feto nurak nia sia nadeer
bele-bele. Hotu sia baa nola siakaan badut
atu simu sasudin mane nia. [8] Mais feto
momok sia nusu baa feto matenek sia na'ak,
'Hoi mamaluk sia! Tulun foo ami mina oan
ida lai, tan amikaan badut atu mate ona!'
[9] Mais feto matenek sia nataa na'ak, 'Aikee!
Keta nawan sa'e, tan la bele. Amikaan mina
ne'e la to'o bodik ita hotu-hotu! Di'ak liu
emi baa sosa iha makfa'an mina sia.' [10] Hotu
sia sai baa sosa mina. Mais baa oras sia sai
ti'an, sasudin mane moos to'o mai. Feto
matenek sia tama baa dahur fatin bele-bele
no sasudin no bainaka hotu-hotu. Tama
hotu ti'an, ema sena odamatan.

[11] La kleur, feto momok sia fila mai. Sia
nariik iha luan nodi nahii na'ak, 'Ama Na'i!
Ama Na'i! Tulun loke odamatan baa ami
lai!' [12] Mais na'in nataa na'ak, 'Hoi! La bele!
Ha'u la katene emi!'"✡

[13] Hotu Yesus taka lia hatetek nia na'ak,
"Emi moos musti hadi'a aan nohuun, tan
emi la hatene Ha'u kmai kona baa loron saa,
lale, kona baa tuku hira."

Yesus foo lia hatetek nosi ema serwisu mak babilan ulun osan
(Lukas 19:11-27)

[14] Hotu Yesus dale natutan nodi lia
hatetek ida tenik na'ak, "Kalo Ha'u kla'o
kela emi ti'an, emi musti serwisu di'a-di'ak
bodik Ha'u, hanesan lia hatetek ne'e: Noo
ema ulun ida atu baa rai dook. Oras atu
la'o, nia bolu nola niakaan ema serwisu
na'in tolu, hotu naruka na'ak, 'Hola osan
ne'e, halo baa osan na'in. Kalo ha'u kmai
kikar, emi musti hasara baa ha'u, emi hetan
funan hira ti'an.' [15] Dale notu nunia, nia foo
osan kakaluk lima baa ema serwisu nomer
ida,* nebee nia nala'o osan nia to'o noo
funan. Hotu nia foo osan kakaluk rua baa
ema serwisu nomer rua, no osan kakaluk
ida baa ema serwisu nomer tolu, tuir ida-
idak niakaan babelen. Hotu ulun nia la'o
baa rai dook.

[16] Simu nola osan nia, ema serwisu nomer
ida sai kedan baa fatin fa'an. La kleur, nia
netan funan kakaluk lima. [17] Nunia moos
ema serwisu nomer rua. Nia netan funan
kakaluk rua. [18] Mais ema serwisu nomer
tolu mak simu nola osan kakaluk ida nia,
nia baa ke'e kuak, hotu rai subar osan nia.

[19] La kleur, ulun mai nikar. Nia libur
nola niakaan ema serwisu na'in tolu nia atu
leno niakaan osan mak sia babilan ti'an nia.
[20] Ema serwisu nomer ida tama baa, latan
osan kakaluk sanulu. Nia dale na'ak, 'Ama
boot! Hori hirak nia ita boot latan osan
kakaluk lima baa ha'u. Oras ne'e, ketan
osan funan kakaluk lima tenik.'

[21] Rona nola nunia, ulun neon di'ak. Nia
dale na'ak, 'Kabaas! O ne'e, ema serwisu
mak di'ak. Masik ha'u la iha ne'e moos,
o serwisu bei-beik tuir ha'ukaan harukan.
Tan o bele babilan lia ki'ik nune'e, ha'u kfoti
o atu babilan lia mak boot kaliuk. Ha'u
moos kalo dahur, nebee ita hotu-hotu neon
di'ak bele-bele.'

[22] Hotu ema serwisu nomer rua mai latan
osan kakaluk haat. Nia dale na'ak, 'Ama
boot! Uluk ita boot latan osan kakaluk rua
baa ha'u. Ita haree mai, tan ha'u ketan osan
funan kakaluk rua tenik.'

[23] Rona nola nunia, ulun moos neon di'ak.
Nia dale na'ak, 'Kabaas! O ne'e moos ema
serwisu mak di'ak. Masik ha'u la iha ne'e
moos, o serwisu bei-beik tuir ha'ukaan
harukan. Tan o bele babilan lia ki'ik nune'e,
ha'u kfoti o atu babilan lia mak boot kaliuk.
Ha'u moos kalo dahur, nebee ita hotu-hotu
neon di'ak bele-bele.'

[24] Hotu ema serwisu nomer tolu tama.
Nia dale na'ak, 'Ama boot! Ha'u katene ita
boot, ema mak laran maka'as. Ita boot hola
saa mak ema seluk nalo, no ku'u hola saa
mak ema seluk kuda. [25] Ha'u kata'uk, keta
to'o osan ne'e lakon mohu, hotu ita boot
taa ukun baa ha'u. Tan lia nia, ha'u ksubar
osan ne'e di'a-di'ak. Ne'e, ama boot! Mola
mikar ona ama boot osan kakaluk ida ne'e,
tan nafati dei!'

[26] Rona nola nunia, ulun nakbehek nia
na'ak, 'O ne'e, ema serwisu mak aat no
baruk teen! Kalo o matene ti'an ma'ak, ha'u
kola saa mak ema seluk nalo, no ku'u kola
saa mak ema seluk kuda, [27] tan saa o la baa
rai osan ne'e iha uma rai osan dei? Nebee
kalo ha'u kmai kikar, bele ketan funan.
Masik oan ida dei moos, so'in!'

[28] Hotu ulun naruka niakaan ema serwisu
seluk sia na'ak, 'Hola hikar osan hosi ema
ne'e, latan baa ema serwisu mak netan

✡ 25:12 Lukas 13:25 * 25:15 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, *talenta* lima. *Talenta* ida nia, manesak no badaen kanseran tinan sanulu resin lima laran.

funan kakaluk lima nia. [29] Ema mak babilan
di'a-di'ak saa mak nia kaer ti'an, nia atu
netan hetak wa'in tenik. Mais ema mak la
no'uk babilan saa mak nia kaer ti'an, ema
atu nola nikar hotu-hotu nosi nia.'✡
[30] Hotu ulun natutan tenik na'ak, 'Kohi
hola ema serwisu mak la folin ne'e. Dada
sarat hodi nia baa luan. Habusik nia noran
susar basuk nodi tanis la nanawa iha fatin
makukun nebaa!'"✡

Yesus katak na'ak, Nia atu natetu ema ida-idak moris baa oras rai falu fila

[31] Hotu Yesus dale liu na'ak, "Ha'u ne'e,
Ema Raiklaran Isin nosi lale'an. Ha'u atu
ktuun mai kikar kodi Ha'ukaan Ama beran
mak maka'as, bele-bele ko Niakaan mak-
bukar lale'an sia. Hotu Ha'u kabesi aan
baa Ha'ukaan kadera ukun maka'as, nebee
kleno ema ida-idak hahalok, tuir saa mak
sia nalo ti'an iha raiklaran.✡ [32] Baa oras
nia, ema nosi rai hotu-hotu iha raiklaran
naklibur. Sia ida-idak atu mai nasoru Ha'u.
Ha'u atu ksasa-fa'e sia, hanesan ema mak-
balin sasa fa'e bibi malae nosi bibi dadi
baa klibur rua. [33] Ema sia mak nalo tuir
Na'i Maromak hakaran, Ha'u atu ktau sia
baa Ha'ukaan sorin kwana. Mais seluk sia,
Ha'u atu ktau baa sorin karuk. [34] Baa oras
nia, Ha'u kaer ukun Na'in. Ha'u katak
baa ema mak iha Ha'ukaan sorin kwana
ka'ak, 'Emi ne'e mak simu matak-malirin
hosi Ha'ukaan Ama. Mai tama baa fatin
kabaas mak Nia babilan kedan bodik emi.
Oras raiklaran sei la iha dauk, Nia babilan
kedan ti'an fatin Nia bodik emi. [35] Emi bele
tama, tan uluk baa oras Ha'u ksalaen, emi
hahaan Ha'u. Baa oras Ha'u kanroo, emi
haroo Ha'u. Ha'u kmai hanesan ema matak,
emi simu Ha'u iha emikaan uma. [36] Ha'u
la koo tais, emi foo tais baa Ha'u. Ha'u
kmoras, emi mai babilan Ha'u. Ha'u iha bui,
emi mai haliku Ha'u.'
[37] Rona nola nunia, ema moon sia iha
Ha'ukaan sorin kwana atu nataa nikar
na'ak, 'Ama na'i boot, ne'e nunabee ti'an?
Ama na'i na'ak, Ama na'i salaen, ami ha-
haan. Ama na'i nanroo, ami haroo. [38] Ama
na'i hanesan ema matak, ami simu iha
amikaan uma. Ama na'i la noo tais, ami
foo tais. [39] Ama na'i moras, ami baa babilan.
Ama na'i iha bui, ami haliku. Hori hirak ami
halo lia nia sia?'
[40] Ha'u atu kataa sia ka'ak, 'Rona!
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Baa
oras emi halo lia nunia sia bodik Ha'ukaan
ema, masik sia ema ki'ik basuk moos, emi
halo ti'an bodik Ha'u!'
[41] Hotu Ha'u katak kedan baa ema seluk
sia mak iha Ha'ukaan sorin karuk ka'ak,
'Hoi ema aat sia! Sees hosi ne'e! Na'i
Maromak lelen emi. Nia atu soe tama emi
baa ha'i naraka mak laka la nanawa. Nia
nadi'a ti'an fatin susar nia bodik diabu sia
no siakaan ulun. [42] Emi kona lelen nia, tan
oras Ha'u ksalaen, emi la hahaan ha'u. Oras
Ha'u kanroo, emi la haroo Ha'u. [43] Ha'u kmai
hanesan ema matak, emi la simu Ha'u iha
emikaan uma. Ha'u la koo tais, emi la foo.
Ha'u kmoras, emi la babilan. Ha'u iha bui,
emi la haliku.'
[44] Rona nola nunia, ema aat nia sia atu
nataa na'ak, 'Ama na'i boot, ne'e nunabee
ti'an? Ama na'i na'ak, Ama na'i salaen, ami
la hahaan. Ama na'i nanroo, ami la haroo.
Ama na'i mai hanesan ema matak, ami la
simu iha amikaan uma. Ama na'i la noo tais,
ami la foo. Ama na'i moras, ami la babilan.
Ama na'i iha bui, ami la haliku. Hori hirak
ami halo ama na'i nunia?'
[45] Hotu Ha'u atu kataa sia ka'ak, 'Rona!
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Baa
oras emi la tulun Ha'ukaan ema ki'ik sia,
emi la tulun Ha'u ti'an.' [46] Hotu ema aat nia
sia netan kastikar nima-nimak. Mais ema
moon nia sia netan moris nima-nimak."✡

26

Ema boot sia buka dalan atu no'o Yesus (Markus 14:1-2; Lukas 22:1-2; Yohanis 11:45-53)

[1] Yesus nanorin notu lia nia sia hotu-
hotu, Nia katak baa Niakaan maktuir sia
na'ak, [2] "Emi hatene ti'an ha'ak baa loron
rua tenik, itakaan loron di'ak sia to'o mai
ona. Loron di'ak nia mak ita halo Dahur
Tubi Bakae. Kalo loron di'ak nia to'o ti'an,
ema atu fa'an Ema Raiklaran Isin ne'e. Hotu
sia nedi no'o Ha'u baa ai karuus."✡
[3] Baa oras Yesus dale nunia, na'ilulik ulun
sia no fukun adat sia naklibur iha Kayafas
uman. Kayafas nia, mak na'ilulik ulun boot.
[4] Kayafas sia buka dalan atu kohi no-nook
Yesus, nebee sia bele no'o Nia. [5] Mais sia
nahulin dalan na'ak, "Hein lai! Keta kohi
Nia baa loron di'ak sia, tan ema lear sia bele
nakfetik ita."

✡ 25:29 Mateus 13:12; Markus 4:25; Lukas 8:18 ✡ 25:30 Lukas 19:11-27; Mateus 8:12, 22:13; Lukas 13:28 ✡ 25:31 Mateus 16:27, 19:28 ✡ 25:46 Daniel 12:2 ✡ 26:2 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:1-27

Feto ida fui mina morin folin todan baa Yesus ulun
(Markus 14:3-9; Yohanis 12:1-8)

6 Baa oras nia, noo ema ida naran Simon. Nia nein iha leo Betania. Uluk, ema nakribi nia tan kona moras funi mea. Mais oras ne'e, nia di'ak ti'an. Baa oras loron di'ak nia sia sei la to'o dauk, Yesus sia baa naa iha Simon uman. 7 Baa oras sia naa, feto ida mai nasoru Yesus. Feto nia kaer botir ida mak ema nalo nosi fatuk mahoo folin todan.* Botir nia moos nahisi mina morin isin mak folin todan basuk. To'o Yesus baa, feto nia fui nanii mina nia baa Yesus ulun atu dadi tadak na'ak nia nakneter Yesus.

8 Mais baa oras Yesus Niakaan maktuir sia titu-naree nunia, sia krakat na'ak, "Hoi! Feto saa mak ne'e, to'o soe butan mina morin mahoo folin todan basuk nia! 9 Di'ak liu fa'an mina nia dei, nebee fa'e osan wa'in nia baa ema mukit!"

10 Mais Yesus natene siakaan neon. Nia dale na'ak, "Keta hasusar feto ne'e! Ha'u neon di'ak, tan nia fui ti'an mina morin ne'e baa Ha'u. 11 Ema mukit sia namutuk no emi bei-beik. Mais la kleur ona, Ha'u la kamutuk ko emi tenik,✡ 12 tan Ha'u atu kmate ona. Nodi fui mina morin ne'e baa Ha'u, feto ne'e nahulin ti'an Ha'ukaan isin, hanesan nia kari kedan ai funan baa Ha'ukaan maten. 13 Rona! Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Oras ema keke lema Na'i Maromak Manfatin Di'ak baa fatin hotu-hotu iha raiklaran tomak, sia moos nanis dale feto ne'e niakaan dadi'ak. Hodi nunia, ema nanoin feto ne'e to'o nima-nimak."

Yudas kabuar lia fuan no ema boot Yahudi sia atu latan Yesus
(Markus 14:10-11; Lukas 22:3-6)

14 Nosi Yesus Niakaan maktuir na'in sanulu resin rua nia, na'in ida naran Yudas Iskariot. Baa loron nia, nia sai baa buka na'ilulik ulun sia. 15 To'o sia baa, nia nusu na'ak, "Ama sia! Kalo ha'u kbele tulun emi kohi Yesus, emi foo saa baa ha'u?"

Sia moos nataa na'ak, "Kalo makara fa'an Nia baa ami, ami nanis selu." Hotu sia sura nola osan murak tomak tolu nulu, latan baa Yudas.✡ 16 Hotu Yudas sai atu buka dalan latan Yesus baa sia.

Yesus nadahur Paska no Niakaan maktuir sia
(Markus 14:12-21; Lukas 22:7-14,21-23; Yohanis 13:21-30)

17 Sura tinan ema Yahudi sia nadahur loron di'ak, loron hitu laran. Sia na-naran loron di'ak nia sia na'ak, 'Dahur Tubi Bakae'. Baa oras dahur nia atu nahuu ona, Yesus Niakaan maktuir sia mai nusu baa Nia na'ak, "Ama! Ohin kalan ne'e ita musti loke Dahur Tubi Bakae hodi ho'o bibi malae atu haa baa Paska. Ama nakara ami baa hadi'a dahur fatik iha nabee?"

18 Hotu Yesus nataa na'ak, "Emi tama baa kota laran, hotu atu hasoru hola katuas ida. Katak baa nia ha'ak nune'e, 'Ama! Amikaan Ama Manorik nusu fatin ida iha ama uman atu nadahur Paska no Niakaan maktuir sia.'"

19 Yesus naruka notu nunia, Niakaan maktuir sia moos baa nalo tuir nunia. Hotu sia nadi'a dahur Paska iha fatin nia.

20 Kalan ti'an, Yesus no Niakaan maktuir na'in sanulu resin rua tuur nadahur. 21 Baa oras sia naa, Yesus dale na'ak, "Fiar Ha'u! Ema ida nosi emi atu latan Ha'u baa ema seluk."

22 Rona nola nunia, sia noran la di'ak. Sia ida-idak nusu baa Yesus na'ak, "Ema mak Ita Boot dale nia, ha'u ka?"

23 Nia moos nataa na'ak, "Ema mak loban tubi namutuk no Ha'u baa haan fatik ne'e, nia mak atu fa'an lakon Ha'u.✡ 24 Hanoin! Ema Raiklaran Isin ne'e musti mate atu na-to'o saa mak Maromak mako'an sia nakerek kedan hori uluk. Mais sintidu! Ema mak fa'an Ha'u, nia atu natiu niakaan dinu! Di'ak liu niakaan inan la nahoris kedan nia!"

25 Hotu Yudas, mak atu fa'an Yesus, moos nusu kalolon na'ak, "Nanis ema mak Ama dale nia, lahoos ha'u ka?"

Yesus nataa na'ak, "O na'in du'uk mak ma'ak nunia ti'an."

Yesus katak na'ak, tubi no anggor ween dadi tadak atu hodi hanoin Nia
(Markus 14:22-26; Lukas 22:14-20; 1 Korintus 11:23-25)

26 Baa oras sia sei naa, Yesus foti nola tubi baluk ida, nodi sera dodan baa Na'i Maromak. Hotu Nia tohi fa'e tubi nia, lolo foo baa Niakaan maktuir sia. Nia katak na'ak, "Tubi ne'e, Ha'ukaan isin. Simu, haa baa ona!"

* 26:7 Botir nia, Hakerek Moon Lia Yunani na'ak halo hosi fatuk naran ἀλάβαστρος ('alabastros'). Haree Lukas 7:37-38.

✡ 26:11 Hanoin Hikar Dalan Moris 15:11 ✡ 26:15 Sakarias 11:12 ✡ 26:23 Kananuk Sia 41:10

27 Nunia hotu, Nia nola hemu fatik ida
mak nakonu anggor ween. Nia namu-
lak tenik, sera dodan baa Na'i Maromak.
Hotu Nia lolo foo baa Niakaan maktuir
sia. Nia katak na'ak, "Simu, hemu baa
ona. 28 Anggor ween ne'e, Ha'ukaan raan
mak atu nakduar nodi sori ema lear nosi
sala. Nodi raan ne'e, Na'i Maromak namate
menon foun no emi.✡ 29 Mais nebee emi
hatene, nahuu nosi oras ne'e, Ha'u la kemu
tenik anggor ween ona, to'o Ha'ukaan Ama
nabesi aan kaer ukun iha lale'an ti'an, foin
Ha'u kemu tenik ko emi."
30 Yesus dale notu nunia, sia nananu
kananuk ida nodi tonun Na'i Maromak. Baa
kalan nia moos, sia la'o kedan baa Foho
Saitun.

Yesus katak kedan na'ak, Petrus atu neli Nia
(Markus 14:27-31; Lukas 22:31-34; Yohanis 13:36-38)

31 Baa oras sia la'o nia, Yesus katak baa
Niakaan maktuir sia na'ak, "Ohin kalan
ne'e, emi hotu-hotu atu halai hela Ha'u.
Hori uluk Maromak mako'an nakerek nela
kedan nosi lia ne'e na'ak,
'Ha'u atu ko'o makbalin.
Hotu niakaan bibi malae sia nalai keen
karin.'✡
32 Nanis Ha'u kmate. Mais, kalo Ha'u
kmoris kikar ti'an, Ha'u atu kbaa uluk kein
emi iha rai Galilea nebaa."✡
33 Rona nola nunia, Petrus sakar na'ak,
"La bele nunia Ama! Masik ema seluk sia
hotu-hotu nalai nela Ama moos, ha'u la
kla'o kela Ama!"
34 Yesus nataa na'ak, "Nunia ka? Rona
mai Petrus. Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos! Ohin kalan ne'e, manu sei la kokoreek
dauk, o meli Ha'u isin tolu ti'an ma'ak, o la
matene Ha'u!"
35 Mais Petrus sakar tenik na'ak, "Lale
Ama! Kalo Ama mate, ha'u moos mate tuir.
Ha'u la kalai kela Ama!" Petrus niakaan
mamaluk sia ida-idak moos na'ak nunia.

Yesus namulak iha To'os Getsemani
(Markus 14:32-42; Lukas 22:39-46)

36 Hotu Yesus sia la'o iha Foho Saitun, to'o
to'os ida naran 'Getsemani'.† Iha nia Yesus
katak baa Niakaan maktuir sia na'ak, "Tuur
heik iha ne'e lai, tan Ha'u atu kbaa kamulak
iha nebaa." 37 Mais Nia bolu nola Petrus,
Yakobus no Yohanis, nebee sia baa bele-
bele no Nia. Nahuu baa oras nia, Nia noran
susar basuk no neon la metin. 38 Hotu Nia
katak baa sia na'ak, "Ha'ukaan neon susar
basuk! Koran nu'u atu kmate dei. Emi tuur
daka ho Ha'u iha ne'e lai."
39 Hotu Nia la'o soruk oan ida tenik. Nia
nakni'a sudur baa rai nodi namulak na'ak,
"Ama! Kalo Ama nakara, Ha'u lalika katiu
kola susar ne'e. Mais keta tuir Ha'ukaan
hakaran, tuir Ama hakaran dei."
40 Namulak notu, Yesus fila baa Niakaan
maktuir na'in tolu nia. Mais sia toba dukur.
Nia nafanun sia nodi dale baa Petrus na'ak,
"Hoi Petrus! Nansaa emi toba? Ha'u iha
nebaa la oras dei, mais emi la bele hadeer
tuur daka oan ida no! 41 Kose haroma
emikaan matan lai, hotu daka ho Ha'u!
Emikaan neon nanis nakara nalo di'ak, mais
emikaan isin la biit. Di'ak liu emi hamulak,
nebee kalo kona sokur, emi bele terus."
42 Hotu Nia baa namulak tenik na'ak,
"Ama! Kalo Ha'u kmusti katiu kola
susar ne'e, nebee tuir Ama hakaran dei."
43 Namulak notu, Nia fila nikar baa Niakaan
maktuir na'in tolu nia. Mais sia toba nikar
ti'an, tan matan nakati todan.
44 Hotu Nia la'o nela sia, baa namulak isin
ida tenik. Nia nakro'an nikar baa Aman,
nebee keta nabusik lerek Nia natiu susar
nia, mais nebee tuir Aman hakaran dei.
45 Namulak notu, Nia fila nikar baa nafanun
Niakaan maktuir sia na'ak, "Emi sei toba
ka? Haree lai! Niakaan oras to'o ona. Ema
mak atu fa'an Ema Raiklaran Isin mai ti'an.
Ema mai kohi Ha'u atu latan Ha'u baa ema
aat liman. 46 Hadeer ona! Loke matan, mana
kokon baa nebaa lai! Ema mak fa'an Ha'u
mai ti'an. Mai ita baa hasoru nia ona!"

Ema boot sia solok ema baa kohi Yesus
(Markus 14:43-50; Lukas 22:47-53; Yohanis 18:3-12)

47 Yesus sei dale nunia, Niakaan maktuir
ida naran Yudas mai no ema wa'in. Sia mai
nodi surik no ai kaliduk atu kohi Yesus. Sia
tuir ukun nosi ema boot sia, mak na'ilulik
ulun sia no fukun adat sia. 48 Uluk Yudas
foo kedan tadak baa sia na'ak, "Haree di'a-
di'ak! Ema mak ha'u kde'i, kohi hola Nia
ona! Tan Nia mak emi buka!"
49 To'o Yesus baa, Yudas liu kedan baa
Niakaan oin nodi na'ak, "Tabe, Ama Boot!"
Hotu Yudas nako'ak nodi de'i Nia.

✡ 26:28 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 24:8; Yeremia 31:31-34 ✡ 26:31 Sakarias 13:7 ✡ 26:32 Mateus 28:16

† 26:36 Iha lia Ibrani, 'Getsemani' lia isin na'ak, 'laledun mina nosi saitun fuan'.

50 Yesus nusu nia na'ak, “Yudas! O mai
ne'e atu malo saa?” Hotu ema lear nia
kabuun baa, kohi nola Yesus.
51 Mais la natene falik, Yesus eman ida
losu nola taha, taa kotu ema ida tilun
sorin. (Ema kanek nia, na'ilulik ulun boot
atan.) 52 Naree nunia, Yesus katak baa ema
mak taa nia na'ak, “Maknua mikar okaan
taha, tan ema mak nakaat nodi taha, nia
moos atu mate kona taha. 53 O la matene
ka? Ha'u kbele kusu Ha'ukaan Ama nebee
solok Niakaan makbukar maliun-maliun‡
mai nosi lale'an atu tulun Ha'u. 54 Mais
lalika. Habusik baa, nebee ema ne'e sia
kohi nola Ha'u. Tan lia ne'e sia hotu-hotu
nato'o saa mak hakerek kedan hori uluk iha
Hakerek Moon.”
55 Hotu Yesus dale baa ema lear nia sia
na'ak, “Hoi! Nansaa mai kohi Ha'u hodi
surik no ai kaliduk? Ha'u ne'e, ema aat
ka? Sura loron Ha'u kanorin ema iha
Uma Hamulak Huun, mais emi la mai kohi
Ha'u.✡ 56 Mais so'in baa dei! Kohi hola Ha'u
ona! Tan lia ne'e nato'o saa mak Maromak
mako'an sia nakerek kedan hori uluk iha
Hakerek Moon.”
Titu-naree ema lear kohi Yesus nunia,
Niakaan maktuir sia nata'uk tebes to'o ni'it
aan nalai nela Nia.

Ema nodi Yesus baa moon-metan
(Markus 14:53-65; Lukas 22:54-55,63-71; Yohanis 18:13-14,19-24)

57 Baa oras nia, na'ilulik ulun sia, manorik
ukun sia, no fukun Yahudi sia naklibur
ti'an iha na'ilulik ulun boot Kayafas uman.
Ema mak kohi Yesus ohin nia, sia nodi Nia
baa Kayafas uman. 58 Petrus moos tuir no-
nook nosi kotuk. To'o uma nia baa, Petrus
moos tama baa lalawar, hotu tuur bele-
bele no ema iha nia. Nia buka natene saa
mak atu dadi baa Yesus. 59 Iha uma nia
laran, ema boot sia buka lia kakaer atu nodi
nasalak Yesus, tan nakara taa ukun mate
baa Nia. 60 Masik sia natama ema mataa lia
tolek wa'in moos, sia la netan lia kakaer
ida kedan. Mais ikus basuk, foin netan
ema na'in rua 61 mak nataa na'ak, “Ami rona
Ema ne'e dale na'ak, ‘Ha'u atu karo'on Uma
Hamulak Huun. Mais to'o wainrua, Ha'u
kariik kikar.’”✡
62 Hotu Kayafas nariik iha oin nodi nusu
baa Yesus na'ak, “Ema wa'in tula sala baa
O. Tan saa O no-nook dei?” 63 Mais Yesus
la nataa kois. Hotu na'ilulik nia nusu tenik
na'ak, “Ha'u atu kusu ne'e, mais O musti
mataa tebe-tebes hanesan O mataa baa Na'i
Maromak mak moris iha lale'an. Ema balu
na'ak, O ne'e Kristus, Na'i Maromak Oan.
Lia nia tebes ka lale?”
64 Yesus nataa na'ak, “Ama dale nia tebes.
Nosi ikus, emi atu haree Ha'u, mak Ema
Raiklaran Isin, tuur iha lale'an iha Na'i
Maromak sorin kwana. Ha'u atu kaer ukun
kamutuk ko Nia mak beran kaliuk nia. Emi
moos haree Ha'u kmai kikar, ktuun kodi
kalo'an.”✡
65 Rona nola Yesus nataa nunia, na'ilulik
nia nawan sa'e tebe-tebes, to'o lees nasira
niakaan faru klobor. Hotu nia katak baa
ema hotu-hotu iha nia na'ak, “Ita lalika
buka ema mataa lia tenik! Emi rona du'uk
Nia foti aan nu'u Na'i Maromak Oan. Nia
dale nahaat Na'i Maromak ti'an! Tuir
itakaan ukun, kalo ema nalo aan nu'u Na'i
Maromak, ema nia musti mate! 66 Dadi, ita
atu hakotu nunabee?”
Sia hotu-hotu nahii na'ak, “Ema ne'e,
sala tebes! Musti taa ukun mate baa Nia!”✡
67 Hotu ema na'in hira soruk baa soe
kaban baa Yesus. Sia moos basa nakdiuk
Nia✡ 68 nodi naleuk na'ak, “Hoi! Kalo O ne'e
Kristus tebes, O ma'ak kokon see mak tuku
O ne'e?”

Petrus neli Yesus isin tolu
(Markus 14:66-72; Lukas 22:56-62; Yohanis 18:15-18,25-27)

69 Baa oras nia, Petrus sei tuur iha lalawar.
Hotu ata feto ida mai dale no nia na'ak,
“Ohin nia, o moos bele-bele mo Yesus, ema
Nasaret nia ka?”
70 Mais Petrus neli iha ema wa'in nia oin
na'ak, “Lale! Nansaa o musu nunia? Ha'u la
katene ema nia.”
71 Hotu Petrus sai baa nariik iha
odamatan nanokar oin. Feto ida seluk
naree nia, hotu katak baa ema sia iha nia
na'ak, “Ohin nia, ema ne'e moos bele-bele
no Yesus, ema Nasaret nia.”
72 Mais Petrus sakar na'ak, “O bula aru-
mak! Ha'u ktuku fatuk la katene ema nia!”
73 La kleur tenik, ema seluk dale baa
Petrus na'ak, “Hoi! Keta maktolek tenik
ma'ak o la matene ema nia! Tan okaan lia
klalain, manesak no ema Galilea sia!”
74 Mais Petrus sakar nodi nabasuk lian
tenik na'ak, “Hoi! Ha'u ktuku fatuk la

‡ 26:53 Hakerek Moon lia Yunani na'ak ‘legion’ sanulu resin rua. Sondadu Roma legion ida, kona ema na'in rihun neen. ✡ 26:55 Lukas 19:47, 21:37 ✡ 26:61 Yohanis 2:19 ✡ 26:64 Daniel 7:13 ✡ 26:66 Ukun-badu Na'ilulik 24:16 ✡ 26:67 Yesaya 50:6

katene ema nia!” Baa oras nia moos, manu
kokoreek.
75 Rona nola manu kokoreek, Petrus moos
nanoin nola Yesus Niakaan lia fuan ohin nia
mak na'ak, “Manu sei la kokoreek dauk, o
meli Ha'u isin tolu ti'an, ma'ak o la matene
Ha'u.” Nanoin nola nunia, Petrus sai nikar
baa luan nodi tanis nanse'ur aan.

27

Ema nodi Yesus baa Gubernur Pilatus
(Markus 15:1; Lukas 23:1-2; Yohanis 18:28-32)

1 Seisawan oan, ema hotu-hotu mak iha
moon-metan Yahudi nia, kabuar lia atu
no'o Yesus. 2 Hotu sia kesi Nia nodi baa
gubernur Pilatus, tan sia nakara nebee gu-
bernur taa ukun mate baa Nia.*

Yudas mate nisa aan
(Kristus Klosan Lian 1:18-19)

3 Baa oras Yudas natene na'ak na'ilulik
ulun sia no fukun adat sia nakotu atu no'o
Yesus, nia neon monu baa niakaan salan,
tan nia mak fa'an lakon Yesus baa sia. Hotu
Yudas baa nasoru sia atu foo nikar siakaan
osan murak tomak tolu nulu nia. 4 Nia katak
na'ak, “Ha'u kalo sala ti'an, tan ha'u klatan
baa emi ema mak la noo sala sa-saa.”
Mais sia nataa na'ak, “Hoi! Ami la hatene
o ona! O musti matiu du'uk sala nia.” 5 Hotu
Yudas soe lerek osan nia iha Uma Hamulak
Huun laran. Hotu nia sai, baa nisa aan to'o
mate.
6 Rona nola lia nia, na'ilulik sia libur
nola osan nia hotu dale na'ak, “Ita la bele
hatama hikar osan ne'e baa osan sera fatin,
tan osan ne'e kadoor ti'an. 7 Ita rona badaen
sasanan ida atu fa'an niakaan rai. Di'ak
liu ita hodi osan ne'e baa sosa hola rai nia.
Hodi nunia, ita bele halo rai nia dadi rate
fatin bodik ema matak sia, kalo sia mate iha
Yerusalem ne'e.” 8 Hotu sia nodi osan nia,
baa sosa nola rai nia. To'o baa oras ne'e,
ema sei temi rai nia na'ak, ‘Rai Raa’.✡
9 Lia ne'e nato'o saa mak Maromak
mako'an Yeremia nakerek kedan hori uluk
na'ak,
“Hori uluk aan ema Isra'el sia nodi osan
murak tomak tolu nulu atu sosa
nola ata ida.
Tan lia nia, sia nola osan murak tomak
tolu nulu
atu sosa nola rai rohan ida.
10 Rai nia, sia sosa nola nosi badaen sasanan,
tuir saa mak Na'i Maromak naruka
ti'an baa ha'u.”✡

Yesus iha Gubernur Pilatus oin
(Markus 15:2-5; Lukas 23:3-5; Yohanis 18:33-38)

11 Ema nodi Yesus to'o gubernur baa ti'an,
gubernur nusu Yesus na'ak, ‘ ‘Ema ne'e sia
na'ak O ne'e, Na'in Yahudi. Tebes ka lale?”
Yesus nataa na'ak, “Tebes. Ama dale nia
loos.”
12 Hotu na'ilulik ulun sia no fukun adat
sia tula lia wa'in baa Yesus, mais la nataa
kedan.
13 Hotu gubernur nusu nikar na'ak, “O la
rona sia dale nia ka? Sia tula sala wa'in baa
O ti'an. Tan saa O la mataa?!”
14 Mais Nia la nataa kedan, to'o gubernur
moos benar.

Gubernur Pilatus taa ukun mate baa Yesus
(Markus 15:6-15; Lukas 23:13-25; Yohanis 18:39—19:16)

15 Sura tinan, natoon baa ema Yahudi
nadahur Paska, gubernur nabusik ema bui
ida tuir ema lear boi. 16 Baa oras nia, noo
ema bui ida naran Barabas.† Ema hotu-
hotu natene nia, tan nia ema aat basuk.
17 Baa loron nia, ema lear moos baa guber-
nur Pilatus atu nusu nebee nia nabusik sai
ema bui ida, tuir siakaan adat. Rona nunia,
Pilatus nusu baa sia na'ak, “Di'ak! Mais
ha'u atu kabusik see? Iha ne'e, Barabas no
Yesus mak ema temi na'ak Kristus. Ha'u
kabusik mak nabee? Emi na'in boi du'uk.”
18 (Gubernur dale nunia, tan nia natene ti'an
na'ilulik ulun sia nodi Yesus baa nia, tan sia
rai hirus baa Yesus.)
19 Oras gubernur sei tuur leno lia nia,
niakaan feen solok lia baa nia na'ak, “Ama
sintidu! Keta taa ukun baa Yesus nia, tan
Nia ema moon. Hori fonin aan ha'u kme'i
la di'ak. To'o oras ne'e moos, ha'u ksei
koran la di'ak.” 20 Mais na'ilulik ulun sia no
fukun adat sia sasuku bei-beik ema lear nia,
nebee sia nusu gubernur nabusik Barabas
no taa ukun mate baa Yesus. 21 Tan baa
nia, gubernur nusu tenik baa sia na'ak,
“Nosi ema na'in rua ne'e, ha'u kabusik ida
nabee?”

* 27:2 Baa oras nia, ema boot Yahudi sia la noo beran atu taa ukun mate baa ema. Tan lia nia, sia nodi Yesus baa Gubernur Pilatus, tan nia kaer ukunrai Roma iha nia. ✡ 27:8 Kristus Klosan Lian 1:18-19 ✡ 27:10 Sakarias 11:12-13; Yeremia 18:2-4, 19:1-11, 32:6-15 † 27:16 Hakerek Moon lia Yunani balu na'ak, ‘Yesus Barabas’, balu tenik na'ak ‘Barabas’ dei.

Sia moos nataa bele-bele na'ak,
"Barabas! Mabusik Barabas dei!"
22 Hotu gubernur nusu tenik na'ak, "Kalo
nunia, ha'u kalo nunabee baa Yesus ne'e,
mak ema temi Kristus?"
Sia hotu-hotu moos nahii bele-bele
na'ak, "Ho'o Nia dei! Hedi Nia baa ai
karuus!"
23 Hotu gubernur nusu tenik na'ak, "Mais
Nia sala saa? Ha'u kleno Nia ti'an, mais la
ketan sala kois!"
Masik nunia moos, sia hotu-hotu nahii
maka'as liu tenik na'ak, "Ho'o Nia! Hedi Nia
baa ai karuus ona!"
24 La kleur falik, gubernur natene na'ak
nia la bele nalo saa tenik, tan ema lear nia
atu krakat to'o nakfetik. Tan lia nia, nia
nola wee nodi fasi liman iha siakaan oin.
Nia moos katak baa sia na'ak, "Ha'u la katiu
ema ne'e niakaan mate! Emi hotu-hotu
mak hatiu!"✡
25 Ema lear nia moos nahii nodi nataa
na'ak, "So'in baa! Habusik ami ho amikaan
bein oan sia mak hatiu hola Niakaan raan!"
26 Rona nola nunia, gubernur dale na'ak,
"Loos emi dei." Hotu nia nabusik Barabas
tuir siakaan hakaran. Mais nia naruka ema
no'at Yesus nodi oe besi tarak.‡ No'at notu,
nia latan Yesus baa sondadu sia, nebee sia
nodi baa atu nedi no'o baa ai karuus.

Sondadu sia naleuk nakdiuk Yesus
(Markus 15:16-20; Yohanis 19:2-3)

27 Nunia hotu, sondadu sia dada nodi
Yesus baa siakaan fatin iha gubernur to-
fatik. Hotu sia bolu nola mai siakaan ma-
maluk sia hotu.§ 28 Sia kolu Yesus Niakaan
tais no natais nikar Nia nodi faru klobor
ida. Faru nia ilas mean asuaten,* hanesan
na'in sia natais. 29 Hotu sia nola ai tarak
lain, noman nalo baa sabeo tarak. Hotu sia
tau sabeo nia baa Yesus ulun nodi naleuk
nakdiuk Nia, hanesan sia foti na'i foun nodi
sabeo na'in. Sia moos nakaer ai kno'an
ida baa Yesus liman kwana, hanesan kno'an
ukun. Sia nakni'a se'i oin baa Nia, nodi
naleuk na'ak, "Tabe, Na'in Yahudi." 30 Sia
moos soe kaban baa Nia. Sia nola kno'an
nia nosi Yesus liman, nodi ta'e nakdiuk
Niakaan ulun. 31 Naleuk nakdiuk Nia notu,
sia kolu faru klobor nia, hotu natais nikar
Niakaan tais baa. Hotu sia nodi Nia sai baa
kota Yerusalem luan atu nedi no'o Nia baa
ai karuus.

Sia nedi Yesus baa ai karuus
(Markus 15:21-32; Lukas 23:26-43; Yohanis 19:17-27)

32 Oras sia dada nodi Yesus baa, sia nasoru
nola ema na'in ida iha dalan klaran. Ema
nia naran Simon. Nia nosi kota Kirene.
Hotu sondadu sia seten nia natiu Yesus
Niakaan ai karuus. 33 Hotu sia la'o to'o fatin
ida naran *Golgota*. (Naran ne'e na'ak, "fatin
ulun ruin".) 34 Iha nia, sia atu naroo Yesus
nodi anggor ween kahur ai moruk, nebee
Nia bele terus moras. Yesus norut oan ida,
hotu dudu fila.✡
35 Hotu sia nedi Nia baa ai karuus, hotu
taman ai karuus nia. Hotu sondadu sia suut
liman atu nodi natene see mak netan Yesus
farun.✡ 36 Hotu sia tuur daka iha nia. 37 Sia
moos nakerek baa ai kabelak ida na'ak,
"NE'E YESUS, NA'I YAHUDI"
Hotu sia nedi kedan ai kabelak nia baa
ai karuus iha Yesus ulun leten, nebee ema
bele natene lia krarain taa ukun mate baa
Nia.
38 Iha nia moos, sia nedi no'o ema madauk
teen na'in rua. Ida iha Yesus sorin kwana,
ida tenik iha sorin karuk.
39 Ema hotu-hotu mak la'o tuir nia, titu-
naree Yesus. Sia nakmulis ibun nodi naleuk
Nia.† ✡ 40 Sia nahii baa Nia na'ak, "Hoi! O
ma'ak O bele maro'on Uma Hamulak Huun,
to'o baa wainrua mariik mikar ti'an. Tebes
ka? Kalo O tebe-tebes Na'i Maromak Oan,
sori aan tuun mosi ai nia ona."✡
41 Nunia moos, na'ilulik ulun sia, manorik
ukun sia, no fukun adat sia naleuk Nia
na'ak, 42 "Nia bele sori ema seluk, mais la
bele sori aan du'uk. Uluk Nia katak na'ak,
Nia ema Isra'el siakaan na'in! Kalo nunia,
di'ak liu Nia tuun nosi ai nia lai, foin ita fiar

✡ 27:24 Hanoin Hikar Dalan Moris 21:6-9 ‡ 27:26 Sondadu Roma sia nodi oe mak nalo nosi tali kulit lolon hira sia. Hotu, sia kesi ruin meik, lale, makdadi meik, baa tali kulit nia rohan sia. Kalo ho'at rua-ruan hodi oe nia, isin kulit naklu'as mohu. Ema Yahudi tau ho'at kladik to'o isin haat nulu dei. Mais, sondadu Roma sia la sura. Sia no'at bei-beik. § 27:27 Sondadu siakaan fatin nia, sia temi nodi lia Latin na'ak, *praetorium*. Fatin nia, sondadu siakaan fatin du'uk iha ukunrai tofatik. Hakerek Moon lia Yunani na'ak, sia bolu siakaan mamaluk *speira* ida. *Speira* ida nia, manesak no sondadu na'in atus neen. * 27:28 Tuir loos; Mateus nakerek na'ak faru nia ilas 'mean lakan'. Markus mak nakerek na'ak ilas 'mean asuaten'. ✡ 27:34 Kananuk Sia 69:22 ✡ 27:35 Kananuk Sia 22:19 † 27:39 Hakerek Moon lia Yunani na'ak sia 'kiku ulun'. Ema Yahudi sia kiku ulun nodi naleuk ema, nu'u ita hakmulis ibun hodi haleuk ema. ✡ 27:39 Kananuk Sia 22:8, 109:25 ✡ 27:40 Mateus 26:61; Yohanis 2:19

Nia. [43] Kalo Nia tebe-tebes Na'i Maromak
Oan, habusik nebee
'Nia naloon baa Na'i Maromak.
Kalo Na'i Maromak beer Nia,
habusik Na'i Maromak mak sori
Nia.'"✡
[44] Ema madauk na'in rua nia moos tuir
naleuk Nia nunia.

Yesus mate
(Markus 15:33-41; Lukas 23:44-49; Yohanis 19:28-30)

[45] Nunia hotu, nakukun luri taka nola
rai nia nosi loro natetu to'o tuku tolu loro
malirin. [46] Kre'is tuku tolu loro malirin,
Yesus nahii nodi siakaan lia Aram na'ak,
"Eli! Eli! Lema sabaktani?" (Lia isin na'ak,
"Ha'ukaan Maromak! Ha'ukaan Maro-
mak! Tan saa Ama tali'ur la'o mela Ha'u
nune'e?")✡
[47] Ema na'in hira mak kre'is ai karuus nia
rona nola Yesus lian maliak nia. Sia moos
dale na'ak, "Hoi! Rona lai. Nia bolu Elia,
mak Maromak mako'an uluk nia!" [48] Hotu
ema ida nalai kedan baa nola wee teen,
loban tama baa tua siin. Nia tuu wee teen
nia nodi ai kno'an rohan, hotu lolo soruk
baa Yesus ibun, nebee Nia norut.✡
[49] Mais ema seluk tenik dale na'ak, "Hein
lai! Ita haree kokon! Elia atu mai sori Nia
ka lale?"
[50] Hotu Yesus nahii tenik nodi lian
maka'as. Hotu nawan kotu.
[51] Iha Uma Hamulak Huun noo tais
odamatan boot ida mak neli Na'i Maro-
mak Ke'an Lulik Kaliuk. Natoon baa Yesus
nawan kotu, tais odamatan nia naksira fa'e
baa rua, nosi leten to'o raik. Baa oras nia
moos, rai kakekuk to'o fatuk boot nakfera.✡
[52] Rate sia moos nakloke. Na'i Maromak
eman sia mak mate ti'an, Nia nalo balu
moris nikar. [53] Baa oras Yesus moris nikar
ti'an, sia sai mai nosi siakaan rate tama
baa Yerusalem. Ema lear moos naree nodi
matan du'uk.
[54] Iha Golgota, sondadu ulun no niakaan
ain-liman sia daka Yesus Niakaan ai karuus.
Baa oras sia naree rai kakekuk no lia hotu-
hotu mak dadi nia, sia nata'uk basuk. Sia
dale na'ak, "Adeei! Ema ne'e, Na'i Maromak
Oan tebes!"
[55] Feto na'in hira moos titu Yesus mate
nosi dook. Sia tuir Nia ti'an nosi Galilea,
tan uluk sia mak naliku Yesus no Niakaan
ema sia. [56] Iha feto nia sia, noo Maria nosi
leo Magdala, Maria ida tenik (mak Yakobus
no Yusuf inan), no Sebadeus feen (mak
Yakobus no Yohanis inan).✡

Sia nakoi Yesus
(Markus 15:42-47; Lukas 23:50-56; Yohanis 19:38-42)

[57] Yesus mate nia, kona baa loron lima.
Awan, kona baa ema Yahudi siakaan loron
hamulak, mak loron hanawa serwisu. Iha
nia noo ema ida naran Yusuf. Nia ema
maksoin nosi leo Arimatea. Nia moos tuir
Yesus hanorin kleur ti'an. Baa oras loro
atu monu baa loron lima nia, Yusuf buka
dalan atu natuun kedan Yesus maten nosi
ai karuus, tan loron hanawa serwisu atu
to'o ona. [58] Tan baa nia, loro sei la monu
dauk, Yusuf baa Gubernur Pilatus atu nusu
Yesus maten. Gubernur moos nakara, hotu
latan maten nia baa Yusuf. [59] Hotu Yusuf
baa Golgota, natuun nola Yesus maten nosi
ai karuus. Nia falun di'a-di'ak nodi tais foun
mak folin todan. [60] Baa oras nia, ema foin
ba'at notu fatuk kuak atu nadi'a kedan rate
bodik Yusuf no familin sia. Hotu Yusuf no
niakaan ema sia natama Yesus maten baa
kuak nia. Hotu sia dudu nola fatuk belar
boot ida nodi taka kuak nia. Hotu Yusuf sia
fila nikar.
[61] Baa oras nia, Maria nosi Magdala no
Maria ida seluk nia moos tuir to'o nebaa.
Sia tuur nodi mana baa kuak nia.

Gubernur naruka makdaka rai baa daka Yesus raten

[62] Awan, kona baa ema Yahudi siakaan
loron hamulak, na'ilulik ulun sia no ema
Farisi sia baa nasoru gubernur. [63] To'o
baa, sia katak na'ak, "Ama Gubernur, ami
hanoin hori hirak nia, baa oras ema tolek
teen nia sei moris, nia katak na'ak nune'e,
'Ha'u nanis mate, mais baa wainrua, Ha'u
kmoris kikar.'✡ [64] Tan baa nia, Ama tu-
lun maruka daka di'a-di'ak rate nia, to'o
wainrua. Hodi nunia, Niakaan maktuir sia
la bele nana'o nola Niakaan maten, hotu
tolek ema na'ak Nia moris nikar ti'an. Tan
kalo sia tolek nunia, hahalok nia aat liu tan
siakaan hahalok uluk nia baa oras sia dale
na'ak, Nia mak Kristus."
[65] Rona nola nunia, gubernur nataa na'ak,
"Di'ak! Hodi makdaka rai baa daka di'a-
di'ak fatin nia."

✡ 27:43 Kananuk Sia 22:9 ✡ 27:46 Kananuk Sia 22:2 ✡ 27:48 Kananuk Sia 69:22 ✡ 27:51 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 26:31-33 ✡ 27:56 Lukas 8:2-3 ✡ 27:63 Mateus 16:21, 17:23, 20:19; Markus 8:31, 9:31, 10:33-34; Lukas 9:22, 18:31-33

66 Hotu sia baa fatin nia nodi makdaka
rai. To'o nebaa, sia nanit mate rate nia
odamatan.‡ Hotu naruka makdaka rai sia
daka bei-beik, nebee ema keta mai nana'o
nola maten nia.

28

Yesus moris nikar
(Markus 16:1-10; Lukas 24:1-12; Yohanis 20:1-10)

1 Ema Yahudi siakaan loron hamulak siku
ti'an, awan kona baa loron domiku. Baa
loron domiku seisawan oan, Maria nosi
Magdala no Maria seluk nia, baa naree
Yesus raten. 2 Teki-tekis, rai kakekuk boot.
Maromak Niakaan makbukar lale'an ida
tuun mai, baa dudu sees fatuk boot mak
taka kuak nia. Hotu makbukar nia tuur
baa fatuk nia leten. 3 Niakaan oin naksi-
nak hanesan mameran, no niakaan tais
mutin moos. 4 Naree nunia, makdaka rai
sia nata'uk basuk to'o kiki lirin. Sia la bele
kakoen aan, ahan ema maten.
5 Hotu makbukar lale'an nia katak baa
feto nia sia na'ak, "Lalika hata'uk! Ha'u
katene emi mai buka Yesus, Ema mak sia
nedi no'o baa ai karuus nia. 6 Mais Nia la iha
ne'e ona. Nia moris nikar ti'an, tuir saa mak
Nia dale kedan ti'an. Mai tama baa haree
du'uk maten fatin nia. Mamuk ti'an! 7 Rona!
Fila lai-lais baa katak baa Yesus Niakaan
maktuir sia ha'ak, Nia moris nikar ti'an. Nia
uluk baa Galilea ti'an. Sia musti baa nasoru
Nia iha nebaa, hanesan Nia nameno kedan
ti'an baa sia. Ha'ukaan dalen ne'e, tebes."
8 Rona nola nunia, feto nia sia nalai sai
la'o nela fatin nia. Sia noran nata'uk, mais
sia moos noran di'ak. Sia fila lai-lais atu
katak lia nia hotu-hotu baa Yesus Niakaan
maktuir sia.
9 Mais to'o dalan klaran, sarebak Yesus
nasoru sia nodi dale na'ak, "Saloom!" Na-
ree nunia, sia moos nare'is aan, baa nako'ak
Niakaan ain nodi lo'u-sudur baa Nia. 10 Nia
moos dale na'ak, "Keta hata'uk! Baa katak
Ha'ukaan maktuir sia, nebee sia baa nein
Ha'u iha Galilea."

Makdaka rai sia baa nasara lia, nosi saa mak dadi iha Yesus raten

11 Baa oras feto nia sia sei iha dalan
klaran, makdaka rai sia moos fila baa kota.
Sia baa nasara lia hotu-hotu mak dadi ti'an
nia baa na'ilulik ulun sia. 12 Rona nola
nunia, na'ilulik ulun nia sia ko'a lia fuan
no fukun adat sia atu selu osan wa'in nodi
taka makdaka rai ibun. 13 Sia katak baa
makdaka rai sia na'ak, "Hoi! Kalo ema nusu
emi, emi hataa nune'e: Kalan boot ami toba
dukur. La hatene falik, Niakaan maktuir
sia mai nana'o nola Niakaan maten. 14 Kalo
Ama Gubernur rona nola lia nia, emi lalika
hata'uk, tan ami mak atu hahulin ama boot
nia."
15 Hotu makdaka rai sia simu nola osan
nia, no nalo tuir siakaan hakaran. Etuk, to'o
baa oras ne'e moos, ema Yahudi sia sei fiar
lia tolek nia.

Yesus natadu aan baa Niakaan maktuir sia
(Markus 16:14-18; Lukas 24:36-49; Yohanis 20:19-23; Kristus Klosan Lian 1:6-8)

16 Nunia hotu, Yesus Niakaan maktuir
na'in sanulu resin ida baa Galilea atu na-
soru Nia iha foho ida, tuir Niakaan ma-
menon uluk nia.✡ 17 Baa oras sia naree Nia
iha nebaa, sia lo'u-sudur baa Nia. Masik
nunia moos, balu sei neon ruak.
18 Hotu Yesus mai nare'is aan baa sia,
nodi dale na'ak, "Na'i Maromak latan beran
baa Ha'u ti'an, nebee Ha'u ukun hotu-hotu
iha lale'an no raiklaran. 19 Tan lia nia, emi
musti baa raiklaran tomak, katak Ha'ukaan
Manfatin Di'ak baa ema nosi rai hotu-hotu.
Hatudu dalan nebee sia dadi baa Ha'ukaan
ema. Sarani sia nebee foo tadak na'ak sia
talin malu ti'an no Ama, no Niakaan Oan,
no Niakaan Kmalar Lulik.✡ 20 Hotu hanorin
nebee sia nalo tuir ukun hotu-hotu mak
Ha'u katak ti'an baa emi. Hanoin di'a-di'ak!
Ha'u kafati ko emi to'o rai falu fila."

‡ 27:66 Ema matenek Hakerek Moon na'ak, sia marak rate nia nodi tau kabas baa fatuk no kuak kadidin, nodi nanit satan leur nola fatuk nia. ✡ 28:16 Mateus 26:32; Markus 14:28 ✡ 28:19 Kristus Klosan Lian 1:8

Yesus Lia Di'ak tuir Markus

1 Manfatin ne'e, Lia Di'ak nosi Na'i Maro-
mak Oan,* naran Yesus. Yesus ne'e, Kris-
tus mak Na'i Maromak nameno kedan hori
uluk. Yesus Niakaan lia nahuu nodi lia
Yohanis nune'e:

Yohanis nasori dalan bodik Yesus
(Mateus 3:1-12; Lukas 3:1-18; Yohanis 1:19-28)

2 Baa oras Yesus sei la nahuu dauk Ni-
akaan serwisu, Na'i Maromak solok kedan
ema ida naran Yohanis atu nasori dalan
bodik Yesus atu mai. Uluk, Maromak
naruka mako'an ida naran Yesaya, nebee
nia nakerek nela kedan nosi lia nia na'ak,
"Rona mai! Ha'u atu ksolok Ha'ukaan ema
ida, nebee nia nasori dalan bodik
O.✡
3 Ema nia atu baa rai fuik ida, nodi nahii
na'ak,
'Ema hotu-hotu hadi'a dalan bodik
Na'in atu mai!
Ema hotu-hotu haweer dalan atu simu
Nia.'"✡
4-6 Yohanis ne'e, mak sarani ema. Nia
tuur iha rai fuik. Niakaan tais halo hosi
kuda unta rahun. Niakaan bolas halo hosi
kulit. Niakaan haan, kala'ek no wani ween
alas laran. [Niakaan moris lala'ok ne'e,
hanesan Maromak mako'an ida hori uluk,
naran Elia.]✡

Baa oras Yohanis baa rai fuik nia, ema
wa'in nosi kota Yerusalem no rai Yudea
tomak, mai nasoru Nia iha nebaa. Yohanis
katak baa sia na'ak, "Emi musti katak ha-
sai emikaan salan, hotu la'o hela sala nia
sia, nebee Na'i Maromak foo pardua baa
emi. Hotu, emi musti simu sarani, hanesan
marak ida na'ak, emi di'a-di'ak ti'an ho Na'i
Maromak."

Rona nola nunia, ema nia sia katak nasai
kedan siakaan salan. Hotu, Yohanis sarani
sia iha mota Yordan.

7 Nia moos katak baa sia na'ak, "Ema
ida mak boot liu ha'u, atu mai. Dadi baa
Niakaan ata moos, ha'u la kfatan.† 8 Ha'u
ksarani emi kodi wee dei. Mais Nia nalo liu
tan ha'u. Tan Nia atu nakonu nola emikaan
neon no laran, nodi Maromak Kmalar Lu-
lik."

Yohanis sarani Yesus
(Mateus 3:13-17; Lukas 3:21-22)

9 Baa oras nia, Yesus mai nosi leo ida
naran Nasaret iha rai Galilea, atu nasoru
Yohanis. Nasoru ti'an, Yohanis sarani Yesus
iha mota Yordan. 10 Baa oras Yesus sai nosi
wee laran, teki-tekis naree lale'an nakloke.
Hotu, Maromak Kmalar tuun baa Nia, hane-
san manu lakateu sina ida. 11 Hotu, ema
rona Na'i Maromak lian nosi lale'an na'ak:
"Oa! O ne'e, Ha'ukaan Oan mak kakara no
kadomi.
O malo Ha'u neon di'ak."✡

Diabu ulun mai sokur Yesus iha rai fuik ida
(Mateus 4:1-11; Lukas 4:1-13)

12 Hotu, Maromak Kmalar dada nodi
Yesus baa rai fuik ida. 13 Nia tuur nein iha
fatik nia namutuk no osa no lotuk alas laran
sia, to'o loron haat nulu, kalan haat nulu.
Iha nia, diabu ulun moos mai sokur Yesus,
nebee atu tuir nia. Mais, la bele. Hotu,
Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an
sia mai naliku Yesus.

Yesus baa nalore Na'i Maromak dalan moris iha rai Galilea
(Mateus 4:12-22; Lukas 4:14-15, 5:1-11)

14 Baa oras nia, ema natama Yohanis baa
bui laran. Yesus moos baa rai Galilea, atu
nalore Na'i Maromak Manfatin Di'ak iha
nebaa. 15 Nia katak baa ema na'ak,
"Rona! Oras ne'e, Na'i Maromak Niakaan
oras to'o ti'an.
Oras ne'e, Na'i Maromak nabesi aan
kaer ukun iha raiklaran.
Emi musti hanawa hosi hahalok aat
ona!
Hotu mai tuir Na'i Maromak
dalan moris."✡

Yesus bolu nola maktuun tasi na'in haat

16 Loron ida, Yesus la'o tuir debu boot
Galilea tehen. Nia naree ema maun-alin
na'in rua. Maun naran Simon, alin naran
Andreas. Sia rua no'i tiha na'an tasi, tan
sia buka moris nunia. 17 Hotu, Yesus bolu
sia na'ak, "Hei! Emi mai tuir Ha'u ona!
Uluk emi buka na'an tasi. Mais Ha'u atu

* 1:1 Lia fuan 'Na'i Maromak Oan' la noo iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ✡ 1:2 Maleaki 3:1 ✡ 1:3 Yesaya 40:3 ✡ 1:4-6 2 Na'i Isra'el Sia 1:8 † 1:7 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "Ha'u katu'u kodi kore niakaan kaso talin moos, ha'u la kfatan." Ne'e na'ak, Yohanis dale na'ak, Nia ema ki'ik. Dadi baa Yesus atan moos, nia la fatan. ✡ 1:11 Lia Uluk Fohon 22:2; Kananuk Sia 2:7; Yesaya 42:1; Mateus 3:17, 12:18; Markus 9:7; Lukas 3:22 ✡ 1:15 Mateus 3:2

kanorin emi buka ema, nebee sia tuir Na'i
Maromak." [18] Rona nola nunia, sia rua la'o
nela kedas siakaan daitiha, hotu tuir Yesus.
[19] Sia la'o liu baa, Yesus naree tenik ema
na'in rua. Sia ne'e, Sebadeus oan. Maun
naran Yakobus, alin naran Yohanis. Sia no'i
nadi'a daitiha iha bero laran. [20] Yesus bolu
sia na'ak, "Hei! Emi mai tuir Ha'u ona!"
Rona nola nunia, sia la'o nela kedas siakaan
aman no ema serwisu sia iha bero laran.
Hotu sia tuir Yesus.

Yesus te'ur nasai diabu nosi ema ida iha kota Kapernaum

(Lukas 4:31-37)

[21] Hotu, Yesus no ema na'in haat nia
la'o to'o leo ida, naran Kapernaum. Ema
Yahudi siakaan loron hamulak to'o mai,‡
Yesus tama baa nanorin iha siakaan uma
hamulak. [22] Rona Yesus nanorin, ema hotu-
hotu blaar, tan Nia seluk nosi manorik
ukun Yahudi sia. Nia natene tebe-tebes lia
hanorin isin.✡
[23] Iha uma hamulak nia laran noo ema ida
mak diabu tekar. Baa oras nia, diabu mak
tekar ema nia nahii na'ak, [24] "Hoi! Yesus,
ema Nasaret! O mai malo saa!? O moo lia
saa mo ami!? O mai keen karin ami baa saa!
Ami hatene O ne'e, ema moon nia mak Na'i
Maromak nameno atu solok mai."
[25] Rona nola nunia, Yesus te'ur diabu nia
na'ak, "Taka ibun! Sai mosi ema nia!"
[26] Diabu nia moos tekar ema nia, to'o isin
maka'as karin. Hotu, diabu kakaur nodi sai
nela ema nia. [27] Naree nunia, ema hotu-
hotu iha uma hamulak nia blaar karin. Sia
dale baa malu na'ak, "See mak ne'e, to'o Nia
bele naruka diabu sia sai. Hotu sia sai kedas,
tuir Niakaan hakara. Niakaan hanorin ne'e,
oin seluk! Furak tebes!"
[28] Nunia hotu, ema dale lia ne'e nosi ibun
baa ibun, to'o keke lema rai Galilea tomak.

Yesus nadi'ak nola Petrus banin feto no ema moras wa'in

(Mateus 8:14-17; Lukas 4:38-41)

[29] Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia
sai nosi uma hamulak nia baa Simon no
Andreas uman. [30] Oras nia, Simon banin feto
no'i toba, tan moras kiki. Yesus sia tama
uma laran, ema mai katak baa sia na'ak,
"Ferik moras."
[31] Rona nola nunia, Yesus nare'is aan baa
ferik nia. Nia kaer baa liman, nodi foti
nadeer nia. Moras kiki nia moos lakon
kedas. Hotu, ferik nia baa naliku Yesus sia.
[32] Kre'is loro atu monu, ema wa'in nodi
siakaan ema moras no ema diabu tekar
mai nusu tulun baa Yesus, [33] to'o ema leo
nia tomak mai nakonu nola uma nia oin.
[34] Hotu, Yesus nadi'ak nola ema wa'in nosi
moras oi-oik. Nia moos te'ur sai diabu
wa'in. Mais Nia la foo leet baa diabu sia
dale, tan sia natene tebes Nia.

Yesus la'o lema leo seluk sia, nodi nalore Na'i Maromak Manfatin

(Lukas 4:42-44)

[35] Hotu nunia, Yesus no Niakaan maktuir
sia toba iha leo nia, tan kalan ti'an. Sei-
sawan oan, Yesus nadeer uluk maktuir sia,
hotu sai baa namulak iha fatin mamuk ida.
[36] Oras Simon sia nadeer, sia la naree Yesus.
Hotu, sia baa buka. [37] Sia nasoru Yesus ti'an,
sia nasee na'ak, "Ama, ema buka Ama. Mai
ita fila ona."
[38] Mais Yesus nataa na'ak, "Di'ak. Mais
di'ak liu, ita baa leo kre'is iha ne'e sia lai,
nebee Ha'u kalore Na'i Maromak Manfatin
iha nebaa. Tan Na'i Maromak solok Ha'u
kmai, atu kala'ok serwisu nia."
[39] Hotu, Yesus la'o lema rai Galilea tomak,
nodi nalore Na'i Maromak Manfatin iha
uma hamulak sia. Nia moos te'ur nasai
diabu wa'in.✡

Yesus nadi'ak nola ema ida mak moras funi mea

(Mateus 8:1-4; Lukas 5:12-16)

[40] Baa oras nia, ema ida mak moras funi
mea mai baa Yesus. Nia nakni'a nodi
nakro'an na'ak, "Ama! Tulun ha'u lai! Ha'u
katene Ama bele nalakon ha'ukaan moras
ne'e, nebee ema keta nakribi ha'u ona.
Surak, Ama nakara."
[41] Rona nola nunia, Yesus neon monu.
Nia lolo liman nodi kaer ema nia. Hotu,
Nia nataa na'ak, "Tebes! Ha'u kakara. O
di'ak ona!" [42] Laku matan dei, ema nia di'ak
kedas. [43] Hotu, Yesus naruka fila, nodi katak
na'ak, [44] "Rona di'a-di'ak! O di'ak ti'an, mais
keta masara baa ema. O musti mala'ok
ukun nosi Bei Musa. Baa malore okaan isin
lolon baa na'ilulik lai, nebee sia leno okaan
isin no sia bele natene na'ak, okaan moras
ne'e lakon ti'an. Hotu, o matetu sera baa
Na'i Maromak, nebee ema hotu-hotu bele
natene na'ak, o di'ak ti'an."✡
[45] Masik Yesus nakahik nunia moos, ema
nia baa keke luku lia nia. Rona nola lia nia,
ema lear mai buka Yesus, to'o Yesus la bele
nasai oin iha leo hotu-hotu. Tan lia nia,

‡ 1:21 Ema Yahudi siakaan loron hamulak, naran 'Sabat'.
✡ 1:22 Mateus 7:28-29 ✡ 1:39 Mateus 4:23, 9:35
✡ 1:44 Ukun-badu Na'ilulik 14:1-32

Yesus nein iha rai leet dei. Mais ema rai-
rain lolok mai buka Nia.

2

Yesus nadi'ak nola ema kma'as ida
(Mateus 9:1-8; Lukas 5:17-26)

1 Siku loron hira ti'an, Yesus fila nikar
baa leo Kapernaum. Ema naree Nia, hotu
sia baa katak lema leo nia na'ak, "Yesus fila
uma ti'an." 2 Rona nola nunia, ema wa'in
lolok mai, to'o sesuk malu iha uma nia.
Odamatan moos nakonu ema. Hotu, Yesus
nalore Na'i Maromak Manfatin baa sia.
3 Baa oras Yesus sei nanorin, ema na'in
haat leba nodi ema kma'as ida mai. 4 Mais
sia la bele tama to'o Yesus oin, tan ema
wa'in sesuk malu. Tan baa nia, sia sa'e
baa, sobu nakuak uma leten, kona besik baa
Yesus oin. Hotu, sia natuun ema kma'as
nia nodi biti, baa Yesus oin. 5 Naree nunia,
Yesus natene na'ak sia fiar tebe-tebes. Tan
lia nia, Nia katak baa ema kma'as nia na'ak,
"Oa! Ha'u kasu ti'an okaan salan sia!"
6 Baa oras nia, manorik ukun Yahudi
na'in hira moos tuur iha nia. Rona Yesus
dale nunia, sia hirus 7 nodi namaas baa malu
na'ak, "Nia la bele dale nunia, tan Na'i
Maromak mesan mak bele kasu ema salan!
Nia nalo aan nu'u Maromak. Nia nahaat
Maromak naran ti'an!"
8 Mais Yesus natene kedan siakaan neon.
Nia katak baa sia na'ak, "Hoi, maluk sia!
Emi keta haneo nunia! 9-10 Ha'u ne'e, Ema
Raiklaran Isin mak ketan beran kosi Maro-
mak. Ha'u koo beran atu foo pardua baa
ema. Mais hanoin! Kalo Ha'u kdale baa
ema ne'e ka'ak, 'O metan pardua ti'an,' emi
la haree Ha'ukaan beran. Mais kalo Ha'u
karuka nia ka'ak, 'Madeer ona!' foin emi
bele haree Ha'ukaan beran."

Dale notu nunia, Yesus katak baa ema
kma'as nia na'ak, 11 "O rona! Oras ne'e, o
di'ak ti'an! Madeer! Lulun biti, modi fila
ona!"
12 Rona nola nunia, ema kma'as nia moos
nadeer kedas. Hotu, nia foti biti nodi sai.
Ema hotu-hotu iha nia blaar karin nodi
na'ak, "Adeei! Ami foin haree hahalok
nune'e! Na'i Maromak beran boot tebes!"

Yesus bolu nola Lewi atu tuir Nia
(Mateus 9:9-13; Lukas 5:27-32)

13 Hotu, Yesus fila baa debu boot Galilea
tehen. Ema wa'in mai baa Nia, hotu Nia
nanorin sia.
14 Iha fatin nia no ema ida naran Lewi.
Lewi aman, naran Alfeus. Lewi nia, maksisi
bea bodik ukunrai Roma. Oras Yesus la'o
tuir nia, Nia naree Lewi. Hotu, Nia bolu
na'ak, "Hei! Mai tuir Ha'u!"

Rona Yesus bolu nunia, Lewi nariik, tuir
kedas Yesus.
15 Loron ida, Yesus no Niakaan maktuir
sia baa naa iha Lewi uman. Sia naa namu-
tuk no Lewi niakaan mamaluk maksisi bea
sia no ema seluk sia mak ema Yahudi sura
na'ak, ema lisan aat. Mais sia mak nakara
du'uk atu rona Yesus hanorin.
16 Iha nia moos, noo manorik ukun nosi
partee Farisi. Sia naree Yesus naa namutuk
no ema maksisi bea no ema lisan aat nia sia.
Hotu sia nusu baa Yesus Niakaan maktuir
sia na'ak, "Tan saa emikaan ulun tuur naa
namutuk no ema maksisi bea no ema lisan
aat sia?"
17 Rona sia nusu nunia, Yesus katak baa
sia na'ak, "Ema moras buka makdook. Ema
isin lolon di'ak, la buka makdook. Ha'u
kmai atu babilan ema mak aat, lahoos atu
babilan ema mak noran aan di'ak."

Yesus Niakaan hanorin seluk nosi ema Farisi siakaan hanorin
(Mateus 9:14-17; Lukas 5:33-39)

18 Baa loron ida, ema Farisi sia nalirin aan.
Yohanis Niakaan maktuir sia moos nalo
tuir. Mais ema Farisi sia naree Yesus Ni-
akaan maktuir sia la nalirin aan. Hotu, sia
mai nusu Yesus na'ak, "Ama! Ami halirin
aan. Yohanis Niakaan maktuir sia moos
nalirin aan. Mais tan saa Okaan maktuir sia
la nalirin aan?"
19 Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak,
"Emi hatene ti'an, kalo ema nalo dahur
uma kain foun, bainaka sia la nalirin aan,
mais sia naa to'o bosu. Kalo sasudin mane
sei iha nia, sia naa bele-bele. 20 Mais awan-
wainrua, kalo ema seluk mai kohi nola
sasudin mane nia, niakaan maluk sia noran
susar. Foin, sia nalirin aan."
21 Hotu, Yesus foo lia hatetek ida na'ak,
"Kalo faru naksira, ita la baban hodi tais
foun. Tan kalo fasi, tais foun nia nakru'u,
to'o faru tuan nia naksira tu'an. 22 No tenik,
ita la salin tua midar foun baa knaban tuan.
Tan knaban tuan la'ok, hotu tua midar nia
nanii mohu. Ita musti salin tua midar foun
baa knaban foun."* [Hodi nunia, Yesus
na'ak, niakaan hanorin nia, foun. Keta
kahur ho ema Farisi siakaan hanorin tuan.]

* 2:22 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "La bele fui tama anggor ween foun baa kakaluk kulit tuan, keta to'o kakaluk nia naklees karin."

Yesus Niakaan maktuir sia ku'u hare gandum baa loron hanawa serwisu
(Mateus 12:1-8; Lukas 6:1-5)

23 Baa loron ida, kona baa ema Yahudi
siakaan loron hamulak no loron hanawa
serwisu, Yesus no Niakaan maktuir sia la'o
tuir to'os ida. Maktuir sia ku'u nola hare
gandum, nodi naa la-la'ok.✡ 24 Mais noo
ema Farisi mak naree. Hotu, sia nusu Yesus
na'ak, "Tan saa Okaan maktuir sia nakur
itakaan ukun-badu? Sia ku'u hare gandum
baa loron hanawa serwisu! La bele nunia!"
25-26 Mais Yesus nataa na'ak, "Emi la
hanoin lia Bei Daud ka? Na'ilulik boot baa
oras nia, naran Abiatar. Natoon baa nia, Bei
Daud no niakaan maktuir sia salaen basuk.
Sia tama baa Batane Hamulak. Hotu, sia naa
nola tubi mak na'ilulik sia sera ti'an baa Na'i
Maromak. Tuir loos, na'ilulik sia mesan dei
mak bele naa tubi nia. Mais, hanoin. Tan
masik Bei Daud sia naa nola moos, la no ema
mak nasalak sia."✡
27 Hotu, Yesus nalore tenik na'ak, "Emi
keta halu'a ha'ak, Na'i Maromak nase'i
loron hanawa serwisu nebee dadi matak-
malirin bodik ema raiklaran. Nia la
nase'i ema raiklaran nebee tuir ukun loron
hanawa serwisu. 28 Ha'u ne'e, Ema Raiklaran
Isin mak ketan beran kosi Maromak. Ha'u
koo beran atu kakotu saa mak ema bele nalo
baa loron hanawa serwisu."

3

Yesus nadi'ak nola ema moras baa loron hanawa serwisu
(Mateus 12:9-14; Lukas 6:6-11)

1 Hotu, Yesus baa nikar uma hamulak. Iha
nia, noo ema ida mak liman matek. 2 Iha nia
moos, noo ema na'in hira mak buka dalan
atu nasalak Yesus. Sia namoo matan baa
Yesus atu nodi natene na'ak, Nia nadi'ak
nola ema moras baa loron hanawa serwisu
ka, lale.
3 Mais Yesus bolu nola ema liman matek
nia, nodi na'ak, "Mariik baa oin ne'e!"
4 Hotu, Yesus nusu baa ema nia sia hotu-
hotu na'ak, "Tuir itakaan ukun-badu, ita
bele halo saa kona baa loron hanawa ser-
wisu? Ita bele halo lia di'ak ka, keta? Ita
bele hadi'ak hola ema ka, ita ho'o ema?"
Mais sia hotu-hotu no-nook dei.
5 Naree nunia, Yesus laran moras tebes,
tan ema nia sia naliku loos siakaan ukun-
badu dei; la naliku ema liman matek nia.
Yesus moos nawan sa'e nodi mana baa-mai
baa ema nia sia. Hotu, Nia katak baa ema
moras nia na'ak, "Lolo o liman mai!" Ema
nia lolo liman baa. Laku matan dei, liman
di'ak kedas. 6 Naree nunia, ema Farisi sia
sai nela uma hamulak nia, baa dale kabuar
lia fuan no ema partee politik Herodes, atu
buka dalan no'o Yesus.

Yesus nadi'ak nola ema lear iha debu boot Galilea tehen

7-8 Baa loron ida, Yesus no Niakaan mak-
tuir sia la'o tenik baa debu boot Galilea
tehen. Ema wa'in mai nosi leo-leo atu
tuir Yesus, tan sia rona ti'an saa mak Nia
nalo. Sia mai nosi rai Galilea, rai Yudea,
no rai Idumea. Ema balu moos mai nosi
kota Yerusalem, leo Sidon, no leo Tirus.
Balu tenik mai nosi mota Yordan lorosa'e.
Sia hotu-hotu mai buka Yesus. 9 Tan ema
nia sia wa'in basuk, Yesus naruka Niakaan
maktuir sia nadi'a bero ida bodik Nia. Nia
atu nanorin nosi bero leten, nebee ema keta
sara Nia, no ema hotu-hotu bele rona.
10 Ema moras sia mai sesu malu atu koko
Yesus tan sia rona Yesus nadi'ak nola ema
wa'in ti'an.✡ 11 Oras ema mak kona diabu
tekar naree Yesus, sia nakloti tabarakat aan
iha Yesus oin, tan nata'uk. Sia nahii na'ak,
"Ita Boot ne'e, Na'i Maromak Oan tebes!"
12 Mais, Yesus nakahik maka'as sia na'ak,
"Keta hasara baa ema ha'ak, Ha'u ne'e, see."

Yesus boi nola ema na'in sanulu resin rua dadi baa maktuir
(Mateus 10:1-4; Lukas 6:12-16)

13 Hotu, Yesus sa'e baa foho ida. Nia bolu
nola ema na'in hira mak kona baa Niakaan
neon. Sia moos tuir Nia. 14 To'o baa, Nia
boi nola ema na'in sanulu resin rua, nodi
katak baa sia na'ak, "Ha'u kboi kola emi
atu dadi baa Ha'ukaan maktuir. Ha'u atu
karuka emi baa keke lema Na'i Maromak
Manfatin. 15 Ha'u moos atu klatan beran baa
emi, nebee emi bele te'ur sai diabu."
16-19 Ema na'in sanulu resin rua nia, naran
mak ne'e:
Simon (Yesus moos nanaran nia na'ak,
Petrus),
Yakobus,

✡ 2:23 Hanoin Hikar Dalan Moris 23:25 ✡ 2:25-26 1 Samuel 21:1-6; Ukun-badu Na'ilulik 24:9 ✡ 3:10 Markus 4:1; Lukas 5:1-3 * 3:16-19 a: Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'kokur oan'. Lia ne'e na'ak, 'lisan hanesan kokur'. Ema matenek hira na'ak falik, Yakobus no Yohanis lian, hanesan kokur lian maka'as. Lale, sia nakanas nu'u kokur lian.

Yohanis (Yohanis no maun Yakobus ohin nia, Sebadeus oan. Yesus moos nanaran sia na'ak 'Boanerges.' Ne'e na'ak 'hanesan kokur.')*
Andreas,
Filipus,
Bartolomeus,
Mateus,
Tomas,
Yakobus (Alfeus oan),
Tadeus,
Simon (nia ne'e mak tuir Partee Selot),†
Yudas Iskariot (nia ne'e mak atu fa'an lakon Yesus).

Manorik ukun Yahudi sia na'ak, diabu ulun mak latan beran baa Yesus
(Mateus 12:22-32; Lukas 11:14-23, 12:10)

20 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia tuun nikar nosi foho nia, tama baa uma ida laran. La kleur, ema wa'in mai baa Nia, to'o la no leet atu naa. 21 Naree nunia, ema na'ak, "Yesus ne'e, ema oin saa? Nia nalu'a ti'an isin lolon du'uk." Oras Yesus familin sia rona nola nunia, sia moos mai atu nodi Nia fila.

22 Baa oras nia, manorik ukun Yahudi sia moos mai nosi kota Yerusalem. Sia katak baa ema hotu-hotu na'ak, "Hoi! Emi keta tuir Yesus nia. Nia bele te'ur sai diabu wa'in nunia, tan nola beran nosi diabu ulun, mak naran Baalsebul."✡

23 Rona nola nunia, Yesus bolu sia nodi katak na'ak, "La tama kakutak! Oin nunabee diabu ulun na'in te'ur du'uk aan?!" Hotu Yesus foo lia hatetek na'ak, 24 "Kalo ema fohorai ida funu malu, oin nunabee fohorai nia bele manek to'o kleur?! La bele! 25 Kalo ema uma kain ida la kona malu, oin nunabee sia bele moris namutuk to'o kleur?! La bele! 26 Nunia moos, kalo diabu sia funu malu, sia nanis keen karin malu to'o dodok welon!

27 Kalo ema beer nana'o iha ema biit ida uman, nia kesi uluk uma na'in lai, foin nia bele nola naha.‡

28 Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Na'i Maromak nanis kasu ema raiklaran salan. Kalo ema dale nahaat ema seluk, Na'i Maromak sei kasu siakaan salan. 29 Mais kalo ema dale nahaat Maromak Kmalar Lulik, Na'i Maromak la kasu sala nia, to'o rai falu fila."✡

30 Yesus katak nunia, tan sia tula sala baa Nia na'ak: "Ema nia, diabu kaer!"

See mak Yesus familin malolok?
(Mateus 12:46-50; Lukas 8:19-21)

31 Hotu, Yesus inan no Yesus alin sia mai iha uma nia atu nasoru Nia. To'o baa, sia nariik iha luan dei, nodi naruka ema bolu Nia. 32 Yesus sei tuur nodi nanorin ema wa'in, ema mai nasee nia na'ak, "Ama! Itakaan inan no Itakaan alin sia iha luan. Itakaan familin sia beer atu nasoru Ama."

33 Mais Yesus nataa na'ak, "Ha'ukaan familin malolok, mak see?"

34 Hotu, Nia titu baa-mai baa ema mak tuur satan Nia. Nia moos katak na'ak, "Emi hotu-hotu ne'e, mak Ha'ukaan familin malolok. 35 Tan ema mak nalo tuir Na'i Maromak hakaran, sia mak Ha'ukaan familin malolok."

4

Yesus foo lia hatetek nosi fini mak monu baa rai oi-oik
(Mateus 13:1-9; Lukas 8:4-8)

1 Baa loron ida, Yesus fila baa debu boot Galilea. Ema wa'in moos mai kabuun nola Nia. Hotu, Nia sa'e baa bero ida mak nanawa iha nia, nebee ema hotu-hotu iha rai bele rona Nia. 2 Nia nanorin lia wa'in baa sia, nodi lia hatetek na'ak,✡

3 "Rona di'a-di'ak! Noo ema mahalo to'os ida baa kari fini iha to'os. 4 Baa oras kari, fini balu monu baa dalan. Hotu, manu ai leten sia mai tutu nola mohu. 5 Fini balu monu baa rai fatuk. Fini nia sia tubu lailais tan kona rai isin ni'is. 6 Mais oras loro kona, tubun nia naklaik hotu mate, tan abut la tama le'an.

7 Fini balu tenik, monu baa ai tarak laran. Fini nia sia tubu buras, mais ai tarak neti nola to'o la nafua. 8 Fini balu tenik, monu baa rai isin. Fini nia sia tubu to'o boot no nafua wa'in. Oras ku'u, balu foo nikar folin to'o isin tolu nulu, balu to'o isin neen nulu, balu tenik to'o isin atus ida.

9 See mak noo tilun, rona di'a-di'ak!"

Tan saa Yesus dale nodi lia hatetek?
(Mateus 13:10-17; Lukas 8:9-10)

† 3:16-19 b: Ema partee Selot ne'e buka dalan atu nabu'a sai ukunrai Roma nosi siakaan rai Yahudi. Tan baa nia, sia moos nanaran partee ne'e na'ak, partee 'meo ulun'. ✡ 3:22 Mateus 9:34, 10:25 ‡ 3:27 Hodi lia nunia, Yesus nalore na'ak, Nia biit liu diabu ulun. ✡ 3:29 Lukas 12:10 ✡ 4:2 Lukas 5:1-3

10 Baa oras Yesus tuur mesan, Niakaan
maktuir na'in sanulu resin rua no ema
seluk mak rona ti'an lia hatetek nosi fini
nia, sia mai nusu lia nia isin baa Yesus.
11 Yesus nataa na'ak, "Tan emi ne'e beer
hatene tebe-tebes Na'i Maromak ukun,
Ha'u kloke malorek lia hatetek nia isin baa
emi. Mais kalo ema seluk mak la no'uk
natene, Ha'u kanorin kodi lia hatetek dei.
12 Maromak mako'an ida nakerek nela kedan
kona baa ema hanesan sia na'ak:
'Sia naree ti'an, mais la no'uk natene.
Sia rona ti'an, mais la no'uk rai baa
neon.
Dadi habusik baa, nebee sia lalika fiar baa
Na'i Maromak,
nebee Na'i Maromak moos lalika kasu
siakaan salan.'"✡

Yesus nalore lia isin nosi lia hatetek fini nia
(Mateus 13:18-23; Lukas 8:11-15)

13 Hotu, Yesus katak tenik na'ak, "Kalo
emi sei la kohi dauk lia hatetek nia isin,
nunabee tenik baa lia hatetek seluk sia?
14 Nune'e: Ema mak kari fini nia, hanesan
ema mak katak keke Na'i Maromak Man-
fatin. 15 Fini mak monu baa dalan nia, mak
manu ai leten tutu nola, hanesan ema mak
rona Na'i Maromak Manfatin, mais nia la
rai di'a-di'ak baa neon. Hotu, diabu ulun
mai foti nola. 16 Fini mak monu baa rai
fatuk, hanesan ema mak rona ti'an Na'i
Maromak Manfatin, hotu nia simu di'a-
di'ak nodi neon no laran. 17 Mais Manfatin
nia la nahabut, tan ema nia la rai di'a-
di'ak baa neon. Baa oras ema seluk nasusar
nia tan nia simu Manfatin nia, nia nata'uk,
to'o nabusik nela Manfatin nia. 18 Fini mak
monu baa ai tarak laran, hanesan ema mak
rona nola Manfatin nia, 19 mais nia nalai
baa-mai buka soi no moris furak, to'o nalu'a
Manfatin nia. 20 Mais fini mak monu baa
rai isin, hanesan ema mak ta'an tilun nodi
simu Manfatin nia. Hotu, nia moris tuir
Na'i Maromak hakaran. Nia moos nalo lia
di'ak, hanesan fini mak nafua wa'in, to'o
isin tolu nulu, isin neen nulu, no isin atus
ida."

Keta taka badut hodi hanek
(Lukas 8:16-18)

21 Hotu, Yesus nanorin natutan tenik nosi
bero nia, nodi lia hatetek ida seluk na'ak,
"Kalo ita sunu badut, ita taka hodi hanek
ka? Lale, ita rai iha koi ohak ka? Lale!
Kalo nunia, badut nanis la nakroma ona. Ita
rai baa fatin aas, nebee laka naroma fatin
nia.✡ 22 Nunia moos, lia hotu-hotu mak sei
nakfunin baa oras ne'e, atu naksain. Lia
hotu-hotu mak ema sei la hatene baa oras
ne'e, ema atu natene.✡ 23 See mak no tilun,
rona di'a-di'ak!"

24 Hotu, Yesus katak tenik na'ak, "Hanoin
di'a-di'ak lia ne'e! Kalo emi sukat ema
seluk, ema moos sukat fila emi. Na'i Maro-
mak moos atu sukat emi. Mais Niakaan
sasukat, todan liu tenik.✡

25 Ema mak beer tebe-tebes atu natene
Na'i Maromak hakaran, nia hetak natene.
Mais ema mak la no'uk natene Na'i Maro-
mak hakaran, nia hetak beik."✡

Yesus foo lia hatetek nosi fini mak tubu du'uk

26 Hotu, Yesus nalore tenik na'ak, "Na'i
Maromak hutun-renun hanesan fini mak
ema kari iha to'os laran. 27 Kari hotu, ema
nia fila nikar, toba-nadeer, la nanoin tenik
fini nia. Masik nunia moos, fini nia tubu
du'uk to'o boot. 28 Hotu nataha, nasorun,
nafuna, nafua, to'o noo isin. 29 Oras naktuuk
ti'an, foin ema nia mai ku'u. Nunia moos
Na'i Maromak hutun-renun sia. Sia moris
tan Na'i Maromak mak foo moris baa sia.
Lahoos ema raiklaran."✡

Yesus foo lia hatetek nosi fini mak ki'ik oan basuk
(Mateus 13:31-32,34; Lukas 13:18-19)

30 Hotu, Yesus katak tenik na'ak, "Ha'u
tu'an tenik lia hatetek ida, nebee emi bele
hatene oin nunabee Na'i Maromak dadi
Na'in bodik ema lear. Uluk fohon, Na'i
Maromak renun na'in hira dei, mais kleu-
leur hetak wa'in tu'an. 31 Sia nahuu hanesan
ai fuan musan mak ki'ik oan basuk.* 32 Mais
kalo kuda baa rai ti'an, nia moris dadi ai
huun boot, to'o manu ai leten mai rani baa,
no nalo knuuk iha sorun."

33 Hodi nunia, Yesus nanorin ema tuir
siakaan babelen. 34 Kalo nanorin ema wa'in,
Nia nodi lia hatetek dei. Mais kalo nanorin
Niakaan maktuir sia du'uk, Nia nalore lia
hatetek isin sia hotu-hotu.

Yesus nakahik anin dadurus
(Mateus 8:23-27; Lukas 8:22-25)

✡ 4:12 Yesaya 6:9-10 ✡ 4:21 Mateus 5:15; Lukas 11:33 ✡ 4:22 Mateus 10:26; Lukas 12:2 ✡ 4:24 Mateus 7:2; Lukas 6:38 ✡ 4:25 Mateus 13:12, 25:29; Lukas 19:26 ✡ 4:29 Yoel 3:13 * 4:31 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "masik emi fiar hanesan ai musan σίναπι *(sinapi)*." Sinapi nia, ai musan mak ki'ik oan, mais nia tubu boot to'o aas ro'a tolu. Ai oik nia la noo iha rai Timor.

35 Yesus nanorin ema nia sia nosi bero nia,
to'o loro malirin. Hotu, Nia tene Niakaan
maktuir sia na'ak, "Mai ita baa balu baa."
36 Rona nola nunia, Niakaan maktuir sia
sa'e tuir baa bero. Hotu, sia la'o nela ema
wa'in nia, mais ema balu tuir nodi bero
seluk. 37-38 Baa oras la'o, Yesus toba luni
kluni to'o dukur iha bero ikun. La kleur,
anin dadurus mai. Laloran moos basak
natama wee baa bero laran, to'o kre'is
nakonu. Yesus Niakaan maktuir sia nata'uk
tebes. Hotu, sia fu'a nadeer Nia na'ak,
"Ama! Madeer lai! Ama la madomi ami ka?!
Ita atu mate mout ona!"
39 Rona nola nunia, Yesus nadeer, hotu
nakahik anin nia na'ak, "Makmatek!" Nia
moos naruka debu boot nia na'ak, "Noo-
nook ona!" Hotu, anin nia nanawa kedas.
Nunia moos, laloran iha debu nia nakmatek
kedas. 40 Hotu Yesus nasee Niakaan maktuir
sia na'ak, "Tan saa emi hata'uk nunia? Emi
sei la fiar baa Ha'u ka?"
41 Mais sia hotu-hotu nata'uk no blaar.
Sia namaas baa malu na'ak, "Nia ne'e see?
To'o anin no laloran moos rona baa Nia!"

5

Yesus te'ur sai diabu lear nosi ema bulak ida

(Mateus 8:28-34; Lukas 8:26-39)

1 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia to'o
debu Galilea balu baa, iha fatin ida naran
Gerasa. 2-6 Iha nia, noo mane ida mak diabu
tekar to'o bula. Nia nein iha rate sia. Loron-
kalan nia nakwalan dei, sa'e-tuun foho nodi
nahii nahutan karin. Nia nitak aan nodi
fatuk, to'o isin lolon kanek mohu. Nia biit
tebes, to'o ema la bele kesi nola nia. Ema
kesi rua-ruan niakaan ain-liman nodi besi
talik, mais nia nasiit nosi liman, no natohar
nosi ain. Nia biit resik, to'o la noo ema ida
mak bele namaus nola.

Baa oras Yesus no Niakaan maktuir sia
tuun nosi bero, sama ain baa rai maran,
ema bulak nia naree sia nosi dook. Hotu,
nia nalai sai nosi rate baa Yesus. To'o baa,
nia nakni'a iha Yesus oin. 7-8 Naree nola
nunia, Yesus naruka na'ak, "Hoi! Diabu aat!
Sai mela ema ne'e ona!"

Hotu, ema nia nahii maka'as na'ak, "Hoi!
Ita Boot atu halo saa baa ha'u?! Ha'u katene
Ita Boot ne'e Yesus, mak Na'i Maromak
Boot Kaliuk Oan. Ha'u kaloon nebee Ita
Boot keta hasusar ha'u."
9 Hotu, Yesus nakusuk nia na'ak, "O naran
see?"

Ema nia nataa na'ak, "Ha'u naran *Legion*,
tan ami ne'e wa'in lear, hanesan sondadu
klibur boot ida!"
10 Hotu, diabu nodi ema nia atu nakro'an
nebee Yesus keta naruka sia sai nosi rai nia.
11 Kre'is baa nia, ema na'in hira no'i
daka fahi lear mak buka haan iha foho
leten. Sura fahi nia sia hotu-hotu, bele
tama matan rihun rua. 12 Diabu sia nakro'an
baa Yesus na'ak, "Ita Boot haruka ami tama
baa fahi nia sia dei."
13 Rona nola nunia, Yesus moos no'uk.
Hotu, diabu sia nalai sai nela ema nia, tama
kedan baa fahi nia sia. Fahi nia sia hotu-
hotu bula karin, nalai lakon tuun nosi foho
nia, tama baa debu boot laran. Hotu, mate
mout.
14 Titu-naree nunia, ema makdaka fahi
nia sia nata'uk tebes. Sia nalai baa katak
ema sura leo. Rona sia dale nunia, ema lear
nalai sai mai atu naree saa mak dadi nia.
15 Sia baa nasoru Yesus, hotu naree ema mak
diabu tekar nia no'i tuur iha nia. Nia di'ak
nikar no tau tais ti'an. Naree nunia, sia
nata'uk hotu, tan sia natene nanis, see mak
bele te'ur sai diabu nosi ema nia, maka'as
tebes. 16 Hotu, sia baa katak lema rai na'ak,
sia naree du'uk ema bulak nia di'ak ti'an,
no fahi nia sia moos mate mout ti'an. 17 Sia
moos nakro'an, nebee Yesus sai nela rai nia.
18 Oras Yesus sa'e baa bero, ema bulak
ohin nia nakro'an atu tuir no Yesus.
19 Mais, Yesus la no'uk. Nia katak na'ak,
"Di'ak liu o fila mikar, baa masara okaan
familin sia nosi lia mak Na'i Maromak nalo
ti'an baa o. O moos katak ma'ak, Na'i
Maromak nadomi tebes o."
20 Hotu, ema nia baa la'o lema rai ida mak
noo leo sanulu, mak ema nanaran na'ak,
'Dekapolis'. Nia katak saa mak Yesus nalo
ti'an baa nia. Rona nola nunia, ema hotu-
hotu blaar nodi na'ak, "Maka'as tebes!"

Yesus nalo Yairus oan moris nikar no nadi'ak nola feto ida mak moras

(Mateus 9:18-26; Lukas 8:40-56)

21 Hotu, Yesus no maktuir sia sa'e bero,
fila nikar debu boot balu baa. Oras sia
tuun, ema wa'in mai baa Yesus. 22 Iha nia
noo ema ida naran Yairus. Nia, mak ema
uma hamulak ulun iha leo nia. Oras naree
Yesus, nia mai nakni'a iha Yesus oin, 23 nodi
nakro'an na'ak, "Ama, tulun lai! Ha'ukaan
oan feto moras todan atu mate. Niakaan
otas foin tinan sanulu resin rua. Kalo bele,

Ama tulun ha'u. Mai iha ha'ukaan uma,
madi'ak mola nia lai."*
24 Rona nola nunia, Yesus tuir kedas baa
Yairus uman.
Mais oras sia atu la'o, ema wa'in moos
tuir, to'o sia sesu malu oin-kotuk no karuk-
kwana.
25 Iha ema wa'in nia klaran, noo feto ida.
Tinan sanulu resin rua ti'an, nia netan fu-
lan mak la nanawa tuir loos. 26 Nia namohu
niakaan osan no sasoin hotu-hotu, nodi
selu makdook sia, nebee nadi'ak nola nia.
Mais, la noo makdook ida mak bele nadi'ak
nola nia. Niakaan moras nia, hetak kleur,
hetak tu'an. 27-29 Nia rona ti'an lia wa'in nosi
Yesus. Tan lia nia, nia naka'as aan iha ema
wa'in klaran, atu bele to'o baa Yesus nosi
kotuk. Nia naneo na'ak, "Surak ha'u koko
Niakaan faru dei, nanis ha'u di'ak!"
Oras nia koko lerek Yesus farun, laku
matan dei, niakaan moras nanawa kedas.
Nia noran di'ak tebes. 30 Oras nia moos,
Yesus noran beran sai. Tan baa nia, Nia titu
fila baa ema wa'in nia nodi nusu na'ak, "See
mak koko Ha'ukaan faru?"
31 Mais Niakaan maktuir sia nataa na'ak,
"Ama! Ama maree du'uk baa. Ema lear sesu
malu nune'e. Oin nunabee, ita bele hatene
see?"
32 Mais Yesus titu baa-mai atu nodi
natene see mak koko farun. 33 Rona nola
Yesus nusu nunia, feto nia nata'uk tebe-
tebes. Hotu, nia nakni'a iha Yesus oin nodi
naberan aan katak na'ak, "Ama! Ha'u mak
koko Ita Boot farun!"
34 Yesus moos nataa na'ak, "Tan ina fiar
tebe-tebes baa Ha'u, ina di'ak ti'an. Oras
ne'e, ina fila baa uma ona modi neon di'ak."
35 Yesus sei dale nunia, ema ida mai nosi
Yairus uman nodi katak na'ak, "Aikee! Ama
oan mate ti'an. Lalika makole Ama Boot
ona."
36 Mais Yesus la titu dalen nia. Nia
katak baa Yairus na'ak, "Keta mata'uk! Fiar
baa dei." 37 Hotu, Yesus la'o nela Niakaan
maktuir rumak sia, nodi mesan Petrus,
Yakobus, no Yohanis liu baa. 38 Oras to'o
Yairus uman baa, sia naree ema nalai baa-
mai, no rona ema tanis nakrake. 39 Hotu,
Yesus tama liu baa uma laran, nusu baa ema
nia sia na'ak, "Tan saa emi hasusar aan hodi
tanis nunia? Oa ne'e la mate. Nia toba dei."
40 Rona nola Yesus dale nunia, sia nanasa
Nia.

Mais Yesus naruka sia sai hotu. Nia
bolu nola maktuir na'in tolu nia, no oa nia
inan-aman, tama baa ke'an laran. 41 Yesus
kaer oa nia liman, hotu katak nodi siakaan
lian na'ak, "*Talita kum!*" Ne'e na'ak, "Bete!
Madeer ona!"
42-43 Laku matan dei, oa nia nadeer nodi
la'o kedas. Hotu, Yesus naruka oa nia inan
na'ak, "Mahaan nia lai!"
Ema hotu-hotu mak naree, blaar karin.
Mais Yesus nakahik sia na'ak, "Keta hasara
baa ema, ha'ak Ha'u mak kalo nia moris
nikar!"

6

Ema Nasaret sia la simu Yesus
(Mateus 13:53-58; Lukas 4:16-30)

1 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia
fila nikar baa Yesus Niakaan leo Nasaret.
2 Loron hamulak to'o, ema wa'in baa namu-
lak. Yesus moos tama baa uma hamulak
atu nanorin. Baa oras nanorin, ema nia sia
blaar nodi tonun na'ak, "Ema ne'e matenek
liu! Nia moos no beran! Oin nunabee Nia
bele nunia? 3 Tuir loos, Nia ne'e badaen ai
dei. Ita hatene Niakaan inan mak Maria no
Niakaan alin sia mak Yakobus, Yoses, Yudas
no Simon. Nia moos no alin feto. Ita hatene
malu, tan ita leo ida!" Masik nunia moos,
sia sei hirus Yesus to'o la no'uk rona tenik
baa Nia.
4 Natene nola nunia, Yesus katak na'ak,
"Tebes! Maromak mako'an ida baa iha
nabee dei, ema nakneter nia. Mais niakaan
ema sia iha leo du'uk la nakneter nia."✡
5-6 Yesus blaar tan ema Nasaret sia la
no'uk fiar baa Nia. Tan lia nia, Nia la natudu
beran wa'in iha leo nia. Nadi'ak nola loos
ema moras ida-rua dei.

Yesus solok Niakaan maktuir na'in sanulu resin rua
(Mateus 10:5-15; Lukas 9:1-6)

(6b) Hotu, Yesus tuur sura leo mak kre'is
nia sia nodi nanorin ema. 7 Nia moos bolu
nola Niakaan maktuir na'in sanulu resin
rua nodi solok sia na'in rua-rua baa keke
lema Na'i Maromak Manfatin. Nia moos foo
beran baa sia atu nodi te'ur sai diabu. 8-9 Nia
naruka sia na'ak, "Emi musti la'o tanan dei.
Lalika hodi bakae, osan no kakaluk. Hodi
mesan kaso ain no faru tahan ida, no kaer
hodi kno'a ida dei. 10 Kalo ema simu emi iha
siakaan uma, hein iha nia to'o la'o. 11 Mais,

* 5:23 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "Ama tulun rai liman baa nia, nebee nia di'ak nikar, no nia moris." Lia fuan "tulun rai liman baa" ne'e na'ak, "tulun nadi'ak nola." Oa feto niakaan otas, iha Hakerek Moon tuir lia Yunani, iha lia tohar 42. ✡ 6:4 Yohanis 4:44

kalo emi to'o fatin ida, hotu ema la no'uk
simu emi, la'o hela fatin nia hodi katak baa
sia ha'ak, 'Tan emi la ho'uk rona Na'i Maro-
mak Manfatin, ami hisik hela ahukresan leo
ne'e hosi amikaan ain atu dadi tadak na'ak,
emi na'in du'uk mak hatiu dinu.'"✡
12 Hotu sia baa keke lema Na'i Maromak
Manfatin nodi katak baa ema, nebee sia
nanawa nalo sala nodi moris tuir Na'i Maro-
mak hakaran. 13 Sia te'ur sai diabu. Sia kose
mina baa ema moras ulun nodi namulak atu
nadi'ak nola sia. Hotu, ema moras sia moos
di'ak.✡

Ema no'o Yohanis Mak Sarani Ema
(Mateus 14:1-12; Lukas 9:7-9)

14 Baa oras nia, ema nosi fatin hotu-hotu
natene Yesus ti'an. Lia nosi Yesus beran nia
moos to'o Na'i Herodes tilun ti'an. Noo ema
mak na'ak, "Yesus ne'e, Yohanis Mak Sarani
Ema. Yohanis mate ti'an, mais moris nikar
iha Yesus isin lolon. Tan baa nia, Yesus bele
nalo tadak blaar oi-oik."
15 Mais noo ema balu mak na'ak, "Lale!
Yesus ne'e, Maromak mako'an Elia hori
uluk. Nia mak moris nikar iha Yesus isin
lolon." Balu tenik na'ak, "Lahoos nunia!
Yesus ne'e, Maromak mako'an foun ida,
hanesan mako'an uluk sia."✡
16 Mais oras Na'i Herodes rona lia nia
sia, nia nalore na'ak, "Yesus ne'e, nanis
Yohanis. Uluk ha'u karuka ema taa kotu
ulun, mais oras ne'e, nia moris nikar!"
17-18 Uluk Na'i Herodes naruka nunia, tan
nia nalo lia boot no Yohanis. Lia nia,
nune'e: Uluk na'i Herodes nola nikar alin
Filipus feen, naran Herodias. Mais tuir loos,
Filipus no Herodias la soe malu dauk. Tan
lia nia, Yohanis nakahik Na'i Herodes bei-
beik na'ak, "Ama Na'i! Ita Boot la bele
hola hikar itakaan alin feen. Lia nia nakur
naksoit itakaan adat Yahudi!" Mais, Na'i
Herodes nola luku dei. Hotu, nia moos
naruka ema kohi nola Yohanis natama baa
bui.✡
19 Tan Yohanis nakahik sia bei-beik, Ina
Na'i Herodias moos hirus to'o atu no'o
Yohanis. Mais la noo leet, tan Na'i Herodes
natama Yohanis iha bui ti'an, 20 no naruka
sondadu sia nebee daka metin nia.
Na'i Herodes du'uk nakerat Yohanis. Nia
natene na'ak, Na'i Maromak mak naruka
Yohanis mai. Liu tenik, Yohanis ne'e, ema
di'ak no loos. Na'i Herodes du'uk nakara
rona Yohanis. Mais isin ida-idak, nia moos
noran la di'ak rona Yohanis dalen.
21 Nosi ikus, Ina Na'i Herodias netan leet
no'o Yohanis. Loron nia, sia nadahur Na'i
Herodes loron moris nodi namata ema boot
sia mai hotu. Ema nia sia, mak makaer
ukun, sondadu ulun, no fukun rai Galilea
tomak. 22 Oras sia nadahur, Ina Na'i Hero-
dias oan feto tama bidu. Nia bidu furak
lo-loos to'o Na'i Herodes no bainaka sia
neon di'ak tebes. Tan baa nia, Na'i Herodes
bolu nola oa nia hotu katak na'ak, "Oa! O
makara saa, katak mai! Ha'u atu kfoo baa o!
23 Masik o musu ha'ukaan fohorai ne'e fa'e
rua moos, ha'u nanis foo. Karai aan kodi
lale'an no raiklaran, kalo mamenon ne'e."
24 Hotu, oa feto nia baa nusu inan na'ak,
"Ina! Ina nakara ha'u kusu saa baa Ama
Herodes?"
Hotu, inan nataa na'ak, "Aaa! O baa
musu Yohanis ulun dei!"
25 Hotu, oa nia baa nikar Na'i Herodes,
hotu katak na'ak, "Ama! Ha'u kusu Yohanis
ulun. Tau baa bikan ida, hodi mai baa ha'u
oras ne'e ona!"
26 Rona nola nunia, Na'i Herodes neon
lakon kedan. Mais nia la bele dada nikar ni-
akaan lia fuan nia, tan nia nameno ti'an, no
ema wa'in moos rona ti'an. 27 Tan baa nia,
Na'i Herodes naruka sondadu ulun ida baa
taa kotu Yohanis ulun iha bui laran. 28 Taa
nola Yohanis ulun ti'an, sia tau baa bikan
ida, nodi mai foo baa oa feto nia. Oa nia
simu nola, hotu foo baa inan. 29 Oras Yoha-
nis niakaan maktuir sia rona nola na'ak
ema taa kotu Yohanis ulun ti'an, sia moos
mai nasai nola Yohanis maten nodi baa
nakoi.
Lia Yohanis mate, nunia dei.

Yesus nahaan ema rihun lima resin
(Mateus 14:13-21; Lukas 9:10-17; Yohanis 6:1-14)

30 Baa loron ida, Yesus Niakaan maktuir
sia mak Nia solok ti'an nia, fila nikar mai
namutuk no Nia. Sia katak lia hotu-hotu
mak sia nalo no nanorin ti'an. 31 Baa oras nia
moos, ema wa'in la'o baa-mai buka Yesus,
to'o Nia no Niakaan maktuir sia la noo leet
atu naa. Naree nunia, Yesus katak baa
Niakaan maktuir sia na'ak, "Mai ita baa
fatin mamuk ida, nebee ita hanawa sala-
sala lai."
32 Hotu, sia sa'e bero baa buka fatin ma-
muk ida mak dook nosi leo nia.

✡ 6:11 Lukas 10:4-11; Kristus Klosan Lian 13:51 ✡ 6:13 Yakobus 5:14 ✡ 6:15 Mateus 16:14; Markus 8:28; Lukas 9:19 ✡ 6:17-18 Lukas 3:19-20

33 Mais ema wa'in nia naree siakaan bero
tuir debu boot tehen. Sia moos sai nosi
leo laran, la'o tesi tuir rai maran, to'o
uluk Yesus sia. 34 Oras Yesus sia tuun, ema
wa'in nia nein ti'an. Naree nunia, Yesus
neon monu, tan ema nia sia la natene atu
nalo saa. Sia hanesan bibi malae mak
la noo makdaka. Nia moos nanorin sia✡
35-36 nosi loro natetu to'o loro malirin. Oras
loro malirin ti'an, Yesus Niakaan maktuir
sia katak baa Nia na'ak, "Ama! Di'ak liu,
maruka ema wa'in ne'e baa sosa haan iha
leo kre'is ne'e sia, tan haan la noo iha ne'e."
37 Mais Yesus nataa na'ak, "Lalika! Emi
mak hahaan sia dei!"
Mais sia nataa nikar na'ak, "Aikee! Kalo
ami mak hahaan ema lear ne'e, ami musti
hasai osan lear boot, hanesan ema kansera
tinan ida!* Oin nunabee, ami bele hetan
osan lear nunia?"
38 Mais Yesus nataa na'ak, "Emi baa buka
lai, keta noo ema mak nodi bakae."
Sia moos baa buka, hotu mai nikar katak
baa Yesus na'ak, "Ami hetan loos tubi baluk
lima no na'an tasi lolon rua."
39 Hotu, Yesus naruka ema lear nia tuur
naklibur baa hae fohon. 40 Sia moos tuur
naklibur nunia. Klibur balu, ema na'in atus
ida, balu tenik, na'in lima nulu.
41 Hotu, Yesus nola tubi baluk lima nia
no na'an tasi lolon rua nia. Nia tanaat baa
lale'an nodi nusu matak-malirin baa Na'i
Maromak. Hotu, Nia tohi fa'e tubi nia,
lolo baa maktuir sia, nebee sia fa'e nadaar
baa ema hotu-hotu. Nunia moos, na'an
tasi lolon rua nia. 42 Ema lear nia moos
naa to'o bosu. 43 Sia naa notu ti'an, Yesus
Niakaan maktuir sia libur nola haan resin
sia, nakonu ko'e sanulu resin rua.
44 Ema lear nia bele tama na'in rihun lima.
Nia, foin sura mane dei. Sei la sura feto no
lawarik sia.

Yesus la'o iha wee leten
(Mateus 14:22-33; Yohanis 6:16-21)

45 Hotu, Yesus naruka Niakaan maktuir
sia sa'e bero, uluk Nia baa leo Betsaida iha
debu boot balu baa. Mais Nia du'uk sei nein
atu naruka ema lear nia fila. 46 Ema nia sia
fila hotu ti'an, Nia sa'e baa foho leten atu
namulak.
47-50 Kre'is kalan ona, Nia tuun nikar. Nia
naree Niakaan maktuir siakaan bero to'o
debu boot klaran ti'an. Mais sia fofer mate
sala, tan sakar anin. Kre'is rai naroma,
Yesus moos baa tuir sia. Mais, Nia la'o
iha wee leten dei. Baa oras Nia atu tali'ur
bero nia, maktuir sia naree Nia. Sia sarebak
tekis, nodi nusu baa malu na'ak, "Hoi! Saa
mak nia? Ema kmalar ka?!"
Mais Yesus katak baa sia na'ak, "Keta
hata'uk! Ha'u ne'e Yesus!"
51 Hotu, Yesus sa'e baa bero laran. Anin
moos nanawa kedan. Niakaan maktuir sia
blaar hotu. 52 Sia foin naree Yesus nasai
beran nodi nahaan ema rihun lima resin,
mais sia sei la natene tebe-tebes Niakaan
beran, tan siakaan neon no laran sei monas.

Ema moras iha leo Genesaret mai bele-bele baa Yesus
(Mateus 14:34-36)

53 To'o debu boot balu baa, Yesus sia tuun,
hotu kesi bero iha leo ida naran Genesaret.
54 Oras nia, ema wa'in naree, hotu sia nahii
na'ak, "Hoi! Yesus mai ti'an!" 55-56 Sia
moos nalai baa katak ema hotu-hotu iha leo
laran. Rona nola nunia, ema natiu nodi mai
siakaan ema moras sia.
Rona loos dei na'ak Yesus iha fatin ida,
ema mai natoba lerek ema moras sia iha
fatin nia. Tan sia naneo na'ak, "Surak koko
loos Yesus farun ninin dei moos, ema moras
di'ak kedas."

7

Adat ema raiklaran la bele nalakon Na'i Maromak hakaran
(Mateus 15:1-9)

1 Baa loron ida, ema Farisi kabuun ida no
manorik ukun Yahudi na'in hira, mai nosi
Yerusalem atu nasoru Yesus. 2-5 Ema Farisi
sia kaer metin adat nosi bei uluk Yahudi sia.
Sia nalo nune'e: kalo haa, musti fasi uluk
liman tuir adat. Nunia moos, mai hikar
hosi fa'an fatik iha nabee dei, musti hariis
kedan tuir adat. To'o baho'ak uma laran,
nu'u bikan-mako, musti fasi lai tuir adat,
foin bele hodi haa.
Kalo ema Yahudi seluk la tuir adat nia,
ema Farisi sia nawan sa'e.
Tan baa nia, oras ema Farisi sia naree
Yesus Niakaan maktuir sia naa la fasi uluk
liman tuir siakaan adat nia, sia nawan sa'e.
Hotu, sia mai nasalak Yesus na'ak, "Tan
saa okaan maktuir sia la fasi uluk liman lai
tuir itakaan adat, foin naa? Sia nakur ti'an
itakaan adat nosi bei uluk sia!"

✡ 6:34 Sura Renu Isra'el 27:17; 1 Na'i Isra'el Sia 22:17; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 18:16; Yeskiel 34:5; Sakarias 10:2; Mateus 9:36 * 6:37 Hakerek Moon lia Yunani na'ak osan murak tomak *denari* atus rua. Oras nia, *denari* ida folin manesak no badaen kansera loron ida.

6-7 Mais Yesus nataa na'ak, "Emi ne'e,
liu resik ti'an! Emi katak seluk, halo
seluk! Hori uluk, Maromak naruka mako'an
Yesaya nakerek nela kedan na'ak,
'Ema nia sia tonun Ha'u nodi ibun dei,
la nodi neon.
Tonun oin nunia, butan dei.
Sia la nikir Ha'ukaan ukun.
Sia nikir loos ema raiklaran ukun
dei.'✡
Emi moos halo nunia. 8-9 Emi tali'ur Na'i
Maromak ukun, hotu kaer metin adat ema
raiklaran. Emi matenek basuk halo nunia!
10 Uluk bei Musa natuun ukun-badu nosi
Na'i Maromak na'ak, 'Ita musti hakneter
ina-ama.' Liu tenik, 'Kalo ema ida de'an
nahaat inan-aman, musti taa ukun mate
baa ema nia.'✡ 11-12 Na'i Maromak nakara
nunia, mais emi hanorin seluk. Emi ha'ak,
lalika tulun ina-ama. Lalika foo naha baa
sia, surak katak baa sia ha'ak naha mak o
atu foo baa sia, o mameno ti'an atu sera baa
Na'i Maromak. 13 Tebes. Hodi nunia, emi
tali'ur Na'i Maromak Manfatin, hotu selu
hodi emikaan hanorin du'uk. Emi halo oin
nunia, dala wa'in ti'an."

Lia mak aat sai nosi ema neon laran
(Mateus 15:10-20)

14 Hotu, Yesus bolu nola ema seluk mak
iha nia nodi na'ak, "Rona, nebee emi hatene
di'a-di'ak lia ne'e! 15 Saa mak tama baa ema
kabun laran, la nalo ema kadoor. Mais,
saa mak sai nosi ema neon laran, mak nalo
kadoor. 16 [See mak no tilun, rona di'a-
di'ak!]"*
17 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia
la'o nela ema nia sia, tama baa uma ida.
Iha nia, maktuir sia nusu lia hatetek nia
isin. 18-19 Hotu, Yesus nataa na'ak, "Emi sei la
hatene dauk ka? Lia isin nune'e: saa mak
ema naa, la nalo kadoor. Mais, saa mak
sai nosi ema neon laran, mak nalo kadoor.
Tebes. Saa mak ita haa, tama kabun hotu
sai nikar. (Hodi lia nia, Yesus nanorin seluk
nosi ema Farisi sia. Tan Nia nanorin na'ak,
ema raiklaran bele naa sa-saa dei. La noo
mak luli.)
20 Saa mak sai nosi ema neon laran, mak
nalo ema kadoor, to'o Na'i Maromak moos
nakribi, hotu la no'uk namutuk no nia ona.
21 Noo lia aat wa'in mak sai nosi ema neon
laran nu'u lia aat, lia sala kfo'er, lia hana'o,
lia ho'o ema, 22 lia rotus, lia hakur biti-kluni,
lia hahalok aat, lia bosok teen, lia nawan
aat, lia tinu aat, lia dale hahaat ema, lia loko
aan, lia notar lalek, no lia ulun fatuk.
23 Lia aat nia sia hotu-hotu sai nosi ema
neon laran. Lia nia sia mak nalo ema
kadoor, to'o Na'i Maromak moos nakribi."

Yesus tulun ferik ida mak lahoos ema Yahudi
(Mateus 15:21-28)

24 Hotu, Yesus sia la'o nela fatin nia, baa
leo ida naran Tirus. To'o baa, sia tama lai-
lais baa uma ida, tan Yesus la no'uk ema
natene Nia mai ti'an. Mais Nia la bele
nakfunin.
25-26 Iha leo nia noo ferik ida. Ferik nia
lahoos ema Yahudi. Nia ema maktabar mak
moris mai iha Fenisia, iha rai Siria baa. Oras
rona Yesus mai, nia baa nakro'an nebee
Yesus te'ur nasai diabu nosi niakaan oan
feto.
27 Mais Yesus nataa nodi soe lia na'ak,
"Lawarik sia musti naa uluk lai, foin bele
foo hahaak resin baa asu." [Lia isin na'ak,
Yesus musti tulun uluk niakaan ema Yahudi
sia lai, foin bele tulun ema seluk.]
28 Mais ferik nia nataa na'ak, "Tebes, Ama!
Mais asu nia iha hadak ohak. Nia moos bele
naa haan mumun mak monu nosi lawarik
siakaan bikan." [Lia isin na'ak, baa oras
lawarik sia naa, asu moos bele naa. Masik
Yesus tulun niakaan ema, Nia moos musti
tulun ema seluk.]
29 Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak:
"Kona! Ina dale nia tebes! Tan nunia, diabu
nia sai ti'an nosi ina oan! Ina bele fila ona."
30 Rona nola nunia, ferik nia moos fila.
To'o uma baa, naree oan toba dukur, tan
diabu sai nela nia ti'an.

Yesus nadi'ak nola ema ida mak diuk no la bele dale

31 Hotu, Yesus sia la'o nela leo Tirus, tuir
tasi tehen to'o leo Sidon. Hotu, sia la'o liu
to'o nikar debu boot Galilea baa. Hotu, sia
la'o liu to'o rai ida no leo sanulu, naran
'Dekapolis'. 32 Iha rai nia, noo ema ida mak
diuk no la bele dale. Niakaan mamaluk
sia nodi nia baa Yesus hotu nakro'an na'ak,
"Ama! Tulun ami lai! Ami husu Ama rai
liman baa, hodi hadi'ak hola ema ne'e."
33 Rona nola nunia, Yesus nodi ema nia
mesan baa fatin ida, la'o nela ema wa'in
nia sia. Hotu, Yesus natama liman fuan baa
ema nia tilun karuk-kwana. Nia moos nola
kaban, tau baa ema nia nanaan. 34 Hotu,
Nia tanaat baa lale'an, nola nawan, hotu

✡ 7:6-7 Yesaya 29:13 ✡ 7:10 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:12, 21:17; Ukun-badu Na'ilulik 20:9; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:16
* 7:16 Lia tohar sanulu resin neen ne'e, la tama iha Hakerek Moon tuan balu.

naruka na'ak, "*Efata!*" (Lia fuan ne'e na'ak,
"Makloke ona!")
35 Yesus naruka loos nunia dei, ema nia
rona kedas. Nanaan maka'as nia, moos
mamar kedas, to'o nia bele dale di'ak.
36 Hotu, Yesus no ema nia fila nikar baa
ema wa'in nia. Mais Yesus nakahik sia
na'ak, "Rona lai! Keta katak baa ema seluk
ha'ak Ha'u mak kadi'ak kola ema ne'e!"
Masik Yesus nakahik moos, sia katak luku
lia nia keke lema rai. 37 Ema mak rona lia nia,
blaar tebes. Sia tonun Yesus na'ak, "Tebes!
Ema ne'e nalo hotu-hotu dadi di'ak! Ema
diuk, bele rona! Ema mak la bele dale moos,
bele dale!"

8

Yesus nahaan ema na'in rihun haat
(Mateus 15:32-39)

1-3 Baa oras nia, ema wa'in mai atu rona
Yesus nanorin. Sia tuir Yesus loron tolu,
to'o la noo bakae ona. Naree nunia, Yesus
bolu Niakaan maktuir sia na'ak, "Ha'u
kadomi ema wa'in ne'e sia. Balu mai nosi
fatin dook, libur malu loron tolu ti'an, to'o
la no bakae ona. Di'ak liu, sia keta fila kabun
mamuk. Keta to'o siakaan oin nakukun,
hotu nakloti iha dalan klaran."
4 Mais maktuir sia nataa na'ak, "Ama!
Fatin ne'e dook nosi leo. Ami la bele hahaan
hola ema wa'in ne'e!"
5 Mais Yesus nusu baa sia na'ak, "Emi hoo
tubi baluk hira iha nia?"
Sia nataa na'ak, "Baluk hitu dei!"
6 Hotu, Yesus naruka ema lear nia tuur
baa rai. Nia nola tubi baluk hitu nia, nusu
matak-malirin baa Na'i Maromak. Hotu,
Yesus fa'e tubi nia foo baa maktuir sia,
nebee fa'e nadaar baa ema lear nia hotu-
hotu. 7 Iha nia moos, noo na'an tasi lolon
hira. Yesus moos nusu matak-malirin baa
Na'i Maromak, hotu naruka Niakaan mak-
tuir sia fa'e nadaar tenik baa ema lear nia.
8-9 Sura ema hotu-hotu mak naa nia, bele
tama rihun haat. Sia hotu-hotu naa to'o
bosu. Hotu ti'an, Yesus Niakaan maktuir
sia libur nola haan resin sia, nakonu nola
ko'e boot hitu. Hotu, Yesus naruka fila ema
nia sia. 10 Nunia ti'an, Yesus no Niakaan
maktuir sia sa'e bero atu baa fatin ida naran
Dalmanuta.

Ema Farisi sia nusu tadak blaar atu nodi nahonu Yesus
(Mateus 16:1-4)

11 Yesus sia to'o Dalmanuta ti'an, ema
partee Farisi na'in hira mai nasoru Nia. Sia
taruka lia fuan no Yesus, tan atu kohi Nia.
Sia nusu na'ak, "Ama! Matudu tadak blaar
baa ami lai, nebee dadi kakaer na'ak Na'i
Maromak mak latan beran baa Ama."✡
12 Mais Yesus nola nawan hotu katak baa
sia na'ak, "Kalo Ha'u krona emi dale nunia,
Ha'u laran moras! Tan saa ema oras ne'e
nusu tadak blaar? Keta nunia! Ha'u nanis
bele kalo, mais Ha'u la katudu baa emi!"✡
13 Hotu, Yesus la'o nela ema Farisi sia, sa'e
nikar bero no Niakaan maktuir sia, nakur
baa debu boot balu baa.

Yesus foo natene nebee sintidu baa ema Farisi sia
(Mateus 16:5-12)

14 To'o debu klaran, foin Yesus Niakaan
maktuir sia nanoin nola na'ak, sia nalu'a
bakae. Sia nodi loos tubi baluk ida dei.
15 Rona nola sia temi tubi, Yesus katak na'ak,
"Musti sintidu baa na'i Herodes no ema
Farisi sia, tan siakaan hahalok hanesan tua
teen tubi."✡
16 Rona nola Yesus temi tua teen tubi,
maktuir sia moos neon tabasar. Sia nusu
baa malu na'ak, "Itakaan Ama dale saa mak
nia? Keta arumak Nia dale nunia tan ita la
hodi tubi."
17 Mais Yesus natene siakaan neon. Hotu,
Nia nusu na'ak, "Tan saa emi hanoin baa
tubi dei? Tan saa emi sei la hatene
Ha'ukaan lia isin? Emikaan kakutak nak-
tomak tebes! 18 Emi haree du'uk ti'an, mais
emi sei nu'u ema delek. Emi rona du'uk
ti'an, mais emi sei nu'u ema diuk.✡ 19 Tubi
baluk lima mak Ha'u ktohi fa'e kodi kahaan
ema rihun lima nia, emi halu'a ti'an ka?
Baa oras nia, emi libur hola tubi resin sia,
nakonu ko'e hira?"
Sia nataa na'ak, "Ko'e sanulu resin rua
Ama!"
20 Hotu, Yesus nusu tenik na'ak "Tubi mak
Ha'u ktohi fa'e kodi kahaan ema rihun haat
nia, emi halu'a ti'an ka? Baa oras nia, emi
libur hola tubi resin sia nakonu ko'e boot
hira?"
Sia nataa na'ak, "Ko'e hitu Ama!"
21 Rona nola nunia, Yesus na'ak, "Loos
tebes! Emi haree du'uk ti'an, mais tan saa
emi sei la hatene dauk See mak latan beran
nia baa Ha'u?"

Yesus nadi'ak nola ema delek ida iha leo Betsaida

✡ 8:11 Mateus 12:38; Lukas 11:16 ✡ 8:12 Mateus 12:39; Lukas 11:29 ✡ 8:15 Lukas 12:1 ✡ 8:18 Yeremia 5:21; Yeskiel 12:2; Markus 4:12

22 Hotu, Yesus sia to'o leo Betsaida. Iha
nia noo ema delek ida. Ema nodi nia mai
baa Yesus. Sia nakro'an nebee Yesus koko
ema nia nodi nadi'ak nola nia. 23 Rona nola
nunia, Yesus kaer ema delek nia liman,
nala'o nodi baa kota luan. To'o baa, Nia
taniru kaban baa ema delek nia matan,
hotu rai liman baa, nodi nusu na'ak, "Nun-
abee? O maree ti'an ka sei?"
24 Hotu, ema nia foti oin, nodi titu karuk-
kwana. Hotu, nia nataa na'ak, "Tebes! Ha'u
kbele karee. Ha'u karee ema sia la'o baa-
mai, mais nu'u ai huun mak la'o!"
25 Tan ema nia titu sei ba-baur, Yesus rai
tenik liman baa matan. Hotu, ema nia loke
tenik matan, naree malorek ti'an. 26 Hotu,
Yesus naruka nia fila nodi foo natene na'ak,
"Fila ona! Mais keta fila mikar baa Bet-
saida!"

Petrus katak sain na'ak, Yesus mak Kristus
(Mateus 16:13-20; Lukas 9:18-21)

27 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia
la'o nasirin leo iha rai Kaisarea Filipi. To'o
dalan klaran, Yesus nusu baa sia na'ak,
"Tuir ema dalen, Ha'u ne'e See?"
28 Sia nataa na'ak, "Ema balu na'ak, Ita
Boot ne'e Yohanis Mak Sarani Ema. Seluk
na'ak, Ita Boot ne'e Elia mak Maromak
mako'an uluk. Balu tenik na'ak, Maromak
mako'an ida seluk."✡
29 Rona nunia, Yesus nusu tenik na'ak,
"Mais kalo tuir emi du'uk, Ha'u ne'e See?"
Petrus nataa na'ak, "Ita Boot ne'e Kristus
mak Na'i Maromak boi kedan hori uluk!"✡
30 Rona nola nunia, Yesus nakahik sia
na'ak, "Keta katak lia ne'e baa ema!"

Yesus katak kedan lia Niakaan susar no mate
(Mateus 16:21-28; Lukas 9:22-27)

31 Nahuu nosi oras nia, Yesus katak baa
Niakaan maktuir sia na'ak, "Ha'u ne'e, Ema
Raiklaran Isin. Ha'u atu katiu susar oi-
oik, tan fukun sia, na'ilulik sia, no manorik
ukun sia, hotu-hotu la simu Ha'u. Sia nanis
no'o Ha'u. Mais to'o wainrua,* nanis Ha'u
kmoris kikar." 32 Rona nola nunia, Petrus
dada nola Yesus baa sorin, hotu nakahik
na'ak, "Ita Boot keta katak nunia! Ha'u la
ksimu!"
33 Mais Petrus dale nia la kona baa Na'i
Maromak hakaran. Yesus titu fila baa mak-
tuir rumak sia. Hotu, Nia de'an Petrus
na'ak, "Okaan dale nia, diabu ulun lian.
Sai mosi ne'e! O manoin loos ema raik-
laran hakaran, la manoin Na'i Maromak
hakaran!"
34 Hotu, Yesus bolu nola ema wa'in mai
namutuk no Niakaan maktuir sia. Nia
nanorin sia na'ak, "Ema mak no'uk tuir
Ha'u, musti naterus aan bei-beik sura loron.
Nia musti nalu'a lakon niakaan hakara
du'uk, nebee tuir Na'i Maromak hakaran.
Masik ema atu no'o nia moos, nia musti tuir
bei-beik, hanesan ema mak natiu ai karuus
atu baa mate.✡ 35 Ema mak moris bodik
isin lolon du'uk, niakaan moris atu lakon
mohu. Mais ema mak nadi'a aan mate,
tan nakara tuir Ha'u no katak Ha'ukaan
Manfatin Di'ak, ema nia netan moris nima-
nimak no Na'i Maromak.✡ 36 Rona mai! Kalo
ema netan raiklaran sasoin tomak, mais
Na'i Maromak soe nia, nia netan sotir saa?
37 La noo saa ida iha raiklaran tomak, mak
ema bele nodi selu niakaan kmalar!
38 Ema raiklaran oras ne'e, siakaan ha-
halok aat oi-oik! Sia la nikir Na'i Maromak.
Mais hanoin di'a-di'ak! Ema mak moe tuir
Ha'u no Ha'ukaan hanorin, Ha'u moos moe
katene nia iha Na'i Maromak oin. Ha'u ne'e,
Ema Raiklaran Isin. Nosi ikus, Ha'u kmai
kikar kosi lale'an bele-bele ko Na'i Maro-
mak Niakaan makbukar lale'an sia. Ami
tuun hodi Ama Niakaan beran boot, foin
ema natene malorek na'ak, Ha'u ne'e See.

9

1 Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos! Nosi emi hotu-hotu ne'e, balu la mate
to'o naree Na'i Maromak kaer ukun nodi
beran boot kaliuk."

Na'i Maromak lalore Yesus Niakaan maka'as
(Mateus 17:1-13; Lukas 9:28-36)

2 Loron neen siku ti'an, Yesus no Petrus,
Yakobus no Yohanis sa'e baa foho aas ida
mak la noo ema. To'o baa, maktuir na'in
tolu nia sarebak, tan sia naree Yesus nakfi-
las. 3 Niakaan faru moos naksinak. Iha

✡ 8:28 Markus 6:14-15; Lukas 9:7-8 ✡ 8:29 Yohanis 6:68-69 * 8:31 Kalo ita sura loron hodi lia Yunani, oin seluk nosi sura loron hodi lia Tetun. Lia Yunani sura loron ohin ne'e na'ak "loron ida"; awan na'ak "loron rua"; wainrua na'ak "loron tolu"; waintolu na'ak "loron haat". Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ (*tē tritē hēmera*). Ne'e na'ak "iha loron tolu". Mais ita sura loron nia hodi lia Tetun na'ak "wainrua". Ita hatene ha'ak Yesus mate baa loron lima. Awan, loron neen (mak ema Yahudi sura na'ak, loron rua). Hotu, Yesus moris nikar baa loron domiku (mak ema Yahudi sura na'ak, loron tolu). ✡ 8:34 Mateus 10:38; Lukas 9:23, 14:27 ✡ 8:35 Mateus 10:39; Lukas 17:33; Yohanis 12:25

raiklaran tomak la no saa ida mak mutin liu
faru nia. [4] Teki-tekis, sia moos naree Yesus
dale no Bei Elia no Bei Musa, mak Maromak
mako'an uluk sia.
[5-6] Maktuir na'in tolu nia nata'uk tebe-
tebes. Neon moos tabasar to'o Petrus dale
karin baa Yesus na'ak, "Ama! Ita iha ne'e,
furak ti'an. Di'ak liu ami hariik batane tolu:
ida bodik Ita Boot, ida bodik Bei Elia, no ida
tenik bodik Bei Musa."
[7] Teki-tekis, ababun tuun taka nola sia
hotu. Sia rona lia maliak ida mai nosi
ababun laran na'ak, "Rona mai! Ne'e,
Ha'ukaan Oan mak Ha'u kadomi! Rona di'a-
di'ak baa Nia!"✡
[8] Rona ti'an lia maliak nia, Petrus sia titu
baa-mai. Mais sia la naree ema seluk, hela
mesan Yesus.
[9] Hotu, Yesus sia tuun nikar nosi foho nia.
Oras la'o, Yesus nakahik maktuir sia na'ak,
"Saa mak emi foin haree ohin nia, keta
katak baa ema. Ha'u ne'e, Ema Raiklaran
Isin. Nanis Ha'u kmate. Mais kalo Ha'u
kmoris kikar ti'an, foin emi bele katak hasai
lia mak emi haree ti'an nia baa ema."
[10] Rona nola nunia, sia rai Yesus ma-
menon nia. Mais sia nakusuk baa malu
na'ak, "Nia katak na'ak Nia nanis mate,
hotu moris nikar. Lia saa mak oin nunia?"
[11] Sia moos nusu baa Yesus na'ak, "Tuir
manorik ukun siakaan hanorin, Maromak
mako'an Elia musti mai uluk lai, foin Kris-
tus mai. Mais tuir Ita Boot hanorin, nun-
abee?"✡
[12] Yesus nataa na'ak, "Tebes! Elia musti
mai uluk atu nasori dalan bodik Kristus.
Maromak mako'an sia moos nakerek kedan
hori uluk nosi lia Ema Raiklaran Isin na'ak,
ema atu nasusar to'o no'o Nia. Tan saa emi
sei la hatene lia ne'e? [13] Rona di'a-di'ak!
Elia nia mai ti'an. Mais ema no'o nia, tuir
siakaan hakara. Hodi nunia, sia nato'o saa
mak mako'an sia nakerek nela ti'an."
[Hodi katak nunia, Yesus nalore na'ak
mako'an Elia mak nasori dalan bodik Kris-
tus, nia mak Yohanis.]

Yesus nadi'ak nola lawarik ida mak diabu tekar

(Mateus 17:14-21; Lukas 9:37-43)

[14] Yesus no Niakaan maktuir na'in tolu nia
mai nikar ti'an nosi foho nia, sia naree ema
wa'in naklibur nodi nobun Yesus Niakaan
maktuir rumak sia. Sia no'i toe malu no
manorik ukun Yahudi sia. [15] Oras sia naree
Yesus mai, sia sarebak, tan sia na'ak falik
Yesus sei iha foho leten baa. Hotu, sia nalai
baa nasoru Nia.
[16] Yesus moos nusu baa sia na'ak, "Emi toe
malu baa saa?"
[17] Mais ema ida mai nusu teri baa Yesus
na'ak, "Ama! Tulun lai! Ha'u kodi ha'ukaan
oan mane mai, nebee Ama nadi'ak nola nia.
Ha'ukaan oan ne'e la bele dale, tan diabu
tekar. [18] Oras diabu tekar, nia nitak lawarik
ne'e baa rai. Hotu, kaban furin sai no ruun
ne'an. Isin moos maka'as nu'u ai. Ha'u
kakro'an ti'an baa Okaan maktuir sia nebee
te'ur sai diabu nia. Mais sia la bele nalo saa
ida."
[19] Rona nola nunia, Yesus de'an Niakaan
maktuir sia na'ak, "Emi ne'e, liu resik ti'an!
Ha'u kamutuk ko emi kleur ti'an, mais emi
la fiar Ha'u! Ha'u kmusti katerus aan ko
emi to'o wainhira? Modi lawarik nia mai!"
[20] Hotu, sia naka'u nodi lawarik nia mai.
Mais oras diabu naree Yesus, nia nitak tenik
lawarik nia baa rai nodi naduir baa-mai to'o
kaban furin sai.
[21] Naree nunia, Yesus nusu baa lawarik
nia aman na'ak, "O oan dadi nune'e hori
hirak ti'an?"
Ama nia nataa na'ak, "Hori sei ki'ik.
[22] Kleur ti'an, diabu beer no'o lawarik ne'e.
Naloti lawarik baa ha'i, no namout baa wee.
Kalo bele, Ita Boot tulun no hadomi ami.
Hadi'ak hola lawarik ne'e lai."
[23] Hotu Yesus nataa na'ak, "Tan saa o
katak ma'ak, 'kalo bele'? Ha'u kbele kalo sa-
saa hotu-hotu, surak ema fiar tebe-tebes."
[24] Rona nola nunia, ama nia nataa nodi
tanis na'ak, "Ama! Ha'u kfiar tebe-tebes.
Mais tulun ha'u, nebee ha'ukaan fiar ne'e,
bele hetak biit."
[25] Baa oras nia, ema wa'in mai kabuun
nola Yesus. Naree nunia, Yesus moos
naruka diabu nia na'ak, "Hoi diabu aat! Sai
mela lawarik ne'e, nebee nia bele rona no
bele dale. Keta tama mikar tenik baa nia
ona."
[26] Rona Yesus dale nunia, diabu nia nahii
maka'as nodi naloti lawarik nia baa rai, to'o
nasa'e horak, foin sai nela. Hotu, lawarik
mate sala, to'o ema nia sia dale na'ak,
"Adeei! Lawarik ne'e mate ti'an!"
[27] Mais Yesus kaer nola lawarik nia liman,
nodi foti nadeer. Lawarik nia moos nadeer
kedas.
[28] Nunia hotu, Yesus no Niakaan maktuir
sia la'o nela fatin nia, tama baa uma ida. Iha
nia, maktuir sia no Yesus mesan, hotu sia

✡ 9:7 2 Petrus 1:17-18; Mateus 3:17; Markus 1:11; Lukas 3:22 ✡ 9:11 Maleaki 4:5; Mateus 11:14

nusu Yesus na'ak, "Ama! Tan saa ami la bele
te'ur sai diabu ohin nia?"
29 Yesus moos katak nalore baa sia na'ak,
"Diabu oin nunia, aat basuk! Emi musti
hamulak hodi haloon baa Na'i Maromak,
foin bele te'ur sai diabu oin nunia."

Yesus katak tenik lia Niakaan susar no mate
(Mateus 17:22-23; Lukas 9:43-45)

30 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia
la'o nela fatin nia, tama baa rai Galilea.
Sia to'o ti'an, mais Yesus la no'uk ema
natene na'ak Nia iha nia, 31 tan Nia nakara
nanorin Niakaan maktuir sia mesan. Hotu,
Nia katak baa Niakaan maktuir sia na'ak,
"La kleur ona, ema atu fa'an Ha'u baa ema
seluk. Hotu, sia no'o Ha'u, Ema Raiklaran
Isin ne'e. Nanis Ha'u kmate, mais wainrua,
Ha'u kmoris kikar."
32 Rona nola nunia, maktuir sia neon
tabasar. Mais sia nakerat nusu tenik lia nia
isin.

Yesus Niakaan maktuir sia toe malu baa lia see mak boot
(Mateus 18:1-5; Lukas 9:46-48)

33 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia la'o
to'o Kapernaum. Baa oras sia iha uma ida
laran, Yesus nusu sia na'ak, "Ohin nia emi
toe malu baa saa?"
34 Mais la noo maktuir ida mak nataa.
Tan tebes! Ohin nia sia toe malu iha dalan
klaran baa lia see mak boot.✡
35 Hotu, Yesus tuur nodi nanorin sia
na'ak, "See mak nakara dadi ema boot,
nia musti dadi ema ki'ik nodi naliku ema
seluk."✡
36 Hotu, Yesus baa naka'u nola lawarik
oan ida, nodi mai baa siakaan klaran. Hotu,
katak na'ak, 37 "Ema mak tuir Ha'u musti
naliku ema ki'ik nudaar lawarik oan ne'e.
Hodi nunia, nia naliku Ha'u no Ha'ukaan
Ama mak solok Ha'u kmai raiklaran ne'e."✡

See mak itakaan ema?
(Lukas 9:49-50)

38 Hotu, Yesus Niakaan maktuir na'in
ida naran Yohanis nasa'e lia na'ak, "Ama!
Loron ida, ami haree ema ida te'ur sai diabu
nodi Ita Boot naran. Mais ami hakahik nia,
tan nia lahoos itakaan ema."
39 Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak,
"Keta makahik nia. Tan, see mak nalo
tadak blaar nodi Ha'ukaan naran, nia la
nahaat Ha'ukaan naran. 40 Kalo nia la sakar
ita, nia nanis itakaan ema.✡ 41 Rona, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Kalo
ema naliku emi tan emi tuir Kristus, nanis
Na'i Maromak la nalu'a ema nia. Masik
nia tulun emi nodi wee hemu fatik ida dei
moos, Na'i Maromak la nalu'a nia."✡

Keta hakdiuk ho sala
(Mateus 18:6-9; Lukas 17:1-2)

42 Hotu, Yesus katak tenik baa sia na'ak,
"Kalo ema sasu'at ema ki'ik ida tuir dalan
kale'uk to'o ema ki'ik nia la fiar tenik baa
Ha'u, ema nia, sintidu! Di'ak liu kesi fatuk
boot ida* baa niakaan kakorok, hotu tonan
mout baa tasi laran.
43 Kalo o malo sala modi o liman, taa kotu
baa dei! Di'ak liu o tama lale'an modi liman
mesak, nosi baa o tama ha'i naraka modi
liman rua.✡ 44 [Ha'i naraka ne'e, fatin susar
basuk. Iha nia, kniba tota bei-beik. Ha'i
moos laka la nanawa.]† 45 Kalo o malo sala
modi o ain, taa kotu baa dei. Di'ak liu,
o tama lale'an modi ain mesak, nosi baa
o tama ha'i naraka modi ain rua. 46 [Ha'i
naraka ne'e, fatin susar basuk. Iha nia,
kniba tota bei-beik. Ha'i moos laka la
nanawa.]‡ 47 Kalo o malo sala modi o matan,
sukit soe baa dei. Di'ak liu, o tama lale'an
modi matan mesak, nosi baa o tama ha'i
naraka modi matan rua.✡
48 'Ha'i naraka ne'e, fatin susar basuk.
Iha nia, kniba tota bei-beik.
Ha'i moos laka la nanawa.'✡
49 Ha'ukaan hanorin ne'e, todan tebes.
Tan ema mak nakara tuir Ha'u, musti
naterus aan tuir bei-beik, hanesan na'an
hameer mak tamun baa ha'i, nebee bele rai
kleur.
50 Masin nanis di'ak. Ita hodi hamidar
haan. Mais kalo masin nia la meer ona,
la no folin ti'an. Nunia moos emi. Emi
musti dadi hanesan masin bodik raiklaran,
nebee emi bele moris di'a-di'ak ho ema
hotu-hotu."

✡ 9:34 Lukas 22:24 ✡ 9:35 Mateus 20:26-27, 23:11; Markus 10:43-44; Lukas 22:26 ✡ 9:37 Mateus 10:40; Lukas 10:16; Yohanis 13:20 ✡ 9:40 Mateus 12:30; Lukas 11:23 ✡ 9:41 Mateus 10:42 * 9:42 Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak 'fatuk laledun'. Uluk ema Yahudi sia ledu haree gandum nodi fatuk laledun mak boot liu ema. Sia feur fatuk nia, nodi kuda keledai. ✡ 9:43 Mateus 5:30 † 9:44 Tohar haat nulu resin haat ne'e la tama iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ‡ 9:46 Tohar haat nulu resin neen ne'e la tama iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ✡ 9:47 Mateus 5:29 ✡ 9:48 Yesaya 66:24 ✡ 9:50 Mateus 5:13; Lukas 14:34-35

[Hodi nunia, Yesus nanorin baa Niakaan
maktuir sia na'ak, keta toe malu baa lia see
mak boot, see mak ki'ik.]✡

10

*Ema Farisi nodi lia sasa feen-la'en atu na-
honu Yesus*
(Mateus 19:1-12; Lukas 16:18)

1 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia baa
rai Yudea no rai seluk sia iha mota Yordan
lorosa'e. Iha nia ema wa'in moos mai baa
Yesus. Hotu, Nia nanorin sia nu'u wai-wain.
2 Iha nia moos, noo ema Farisi na'in hira.
Sia mai atu talik nahonu Yesus. Sia nusu
baa Nia na'ak, "Tuir itakaan ukun-badu,
kalo mane ida no feen ti'an, nia bele soe
feen ka lale?"
3 Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak,
"Hanoin di'a-di'ak lai! Ukun-badu feen-
la'en mak Bei Musa rai nela baa ita na'ak
saa?"
4 Sia nataa na'ak, "Bei Musa ukun-badu
nia na'ak, 'La'en bele soe feen, surak foo
uluk hakerek soe malu baa feen.'"✡
5 Yesus moos nataa nikar na'ak, "Tan emi
ulun fatuk, foin bei Musa nakerek nela ti'an
nunia. 6 Mais keta halu'a lia hori uluk fohon,
baa oras Na'i Maromak nase'i lale'an no
raiklaran. Lia nia na'ak,
'Na'i Maromak nase'i ema, feto no mane.✡
7 Tan lia nia, mane musti la'o nela inan-
aman
atu moris neon ida, laran ida no
feen,
8 tan sia rua dadi mesak ti'an.'✡
9 Na'i Maromak du'uk mak kesi namutuk
sia rua ti'an. Ema la bele sasa fa'e ona!"
10 Nunia hotu, Yesus no Niakaan maktuir
sia mesan tama baa uma ida. Iha nia
maktuir sia nusu nebee Yesus katak nalore
hanorin ohin nia baa sia.
11 Nia katak na'ak, "Mane mak soe feen,
hotu nola tenik feto, mane nia nakur biti-
kluni. 12 Feto moos nunia! Feto mak soe
la'en, hotu nola tenik mane, feto nia moos
nakur biti-kluni."✡

Yesus foo matak-malirin baa lawarik sia
(Mateus 19:13-15; Lukas 18:15-17)

13 Baa loron ida, ema nodi siakaan oan
sia baa Yesus. Sia nusu Yesus rai liman
baa lawarik sia, nebee simu matak-malirin.
Mais Yesus Niakaan maktuir sia saseni ema
nia sia.
14 Naree nunia, Yesus krakat baa maktuir
sia na'ak, "Habusik lawarik sia mai baa
Ha'u! Keta saseni sia! Tan ema oin nunia
sia, mak Na'i Maromak eman. 15 Rona, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Ema
mak nakara dadi baa Na'i Maromak eman,
nia musti nakri'it aan baa Na'i Maromak
hanesan lawarik oan nakri'it aan baa inan-
aman. Kalo lale, ema nia la fatan dadi
baa Na'i Maromak eman."✡ 16 Hotu, Yesus
nako'ak nola lawarik nia sia. Nia rai liman
baa sia ida-idak, nodi foo matak-malirin
baa sia.

*Maksoin ida buka dalan atu moris nima-
nimak no Na'i Maromak*
(Mateus 19:16-30; Lukas 18:18-30)

17 Baa oras Yesus sia atu la'o, ema mak-
soin ida nalai mai nasoru sia. Nia nakni'a
baa Yesus nodi nusu na'ak, "Ama Boot!
Ama Boot ne'e, ema di'ak. Tan baa nia,
ha'u kusu Ama nanorin lia ida baa ha'u.
Lia nia nune'e, Ama Boot. Ha'u kmusti
kalo saa, nebee katene malorek ka'ak ha'u
kbele tama lale'an atu moris kamutuk ko
Na'i Maromak?"
18 Yesus moos nataa na'ak, "Tan saa o
temi Ha'u ma'ak ema di'ak? La no ema ida
mak di'ak. Na'i Maromak mesan dei mak
di'ak. 19 O matene ti'an Na'i Maromak ukun
na'ak:
'Keta ho'o ema;
Keta hakur biti-kluni;
Keta hana'o;
Keta hataa hodi lia tolek;
Keta be'ur ema hodi hola siakaan sa-
saa;
No ita musti hakneter itakaan inan-
aman.'"✡
20 Hotu, ema nia nataa na'ak, "Tebes, Ama
Boot! Ha'u kalo tuir ti'an ukun nia sia hotu-
hotu hori sei ki'ik."
21 Rona nola nunia, Yesus nadomi ema
nia. Nia katak na'ak, "Kona! Mais sei no
lia ida tenik. O musti fila, baa fa'an mohu
okaan sasoin sia. Hotu, fa'e osan nia baa
ema ki'ik no ema susar sia, foin fila mikar
mai tuir Ha'u. Nosi ikus, Na'i Maromak
nanis foo seluk sasoin baa o iha lale'an."
22 Rona nola Yesus dale nunia, ema nia
neon dodok. Hotu, nia fila nodi neon susar
loos, tan nia soi to'o.

✡ 10:4 Hanoin Hikar Dalan Moris 24:1-4; Mateus 5:31 ✡ 10:6 Lia Uluk Fohon 1:27, 5:2 ✡ 10:8 Lia Uluk Fohon 2:24 ✡ 10:12 Mateus 5:32; 1 Korintus 7:10-11 ✡ 10:15 Mateus 18:3 ✡ 10:19 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:12-16; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:16-20

23 Hotu, Yesus titu Niakaan maktuir sia
baa-mai nodi katak na'ak, “Rona! Kalo
maksoin ida nakara tama baa lale'an atu
dadi Na'i Maromak eman, lia nia kole ba-
suk.”
24 Rona nola nunia, maktuir sia moos be-
nar. Mais, Yesus katak nalore tenik na'ak,
“Rona di'a-di'ak! Dadi Na'i Maromak eman,
kole basuk! Keta hanoin ha'ak lia nia maus!
25 Lia hatetek nudaar kuda unta ida kole
basuk tama lalutuk tuir daun kuak. Kole
liu tenik, maksoin ida tama baa lale'an dadi
Na'i Maromak eman.”
26 Lia hatetek nia nalo maktuir sia hetak
benar. Hotu, sia nusu tenik na'ak, “Kalo
kole basuk nunia, see mak bele netan
moris?”
27 Yesus titu baa sia ida-idak nodi katak
na'ak, “Kalo ema raiklaran mak nalo, nanis
la bele. Mais, kalo Na'i Maromak mak nalo,
nanis hotu-hotu bele!”
28 Hotu, Petrus foti lia na'ak, “Ama! Ami
la'o hela ti'an amikaan sasoin sia hotu-hotu
atu tuir Ita Boot. Mais, ami hetan saa?”
29-30 Yesus nataa na'ak, “Rona mai Petrus!
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Kalo
ema ida la'o nela niakaan inan-aman,
maun-biin-alin, niakaan oan, niakaan to'os,
niakaan serwisu, niakaan uma laran isin
hotu-hotu, tan tuir Ha'u nodi keke lema
Na'i Maromak Manfatin Di'ak, ema nia na-
nis simu nikar isin atus ida. Hotu-hotu
mak nia la'o nela nia, nia simu nikar liu tan
tenik. Ema nanis nasusar nia, tan tuir Ha'u.
Mais, baa oras rai falu fila, nia netan moris
nima-nimak no Na'i Maromak. 31 Hanoin
di'a-di'ak! Ema mak naksa'ek aan dadi
ema boot, nosi ikus Na'i Maromak nafoli
nia na'ak, ema ki'ik. Ema mak naraik aan
hanesan ema ki'ik, nosi ikus Na'i Maromak
nafoli nia na'ak, ema boot.”*

*Dala tolu ona Yesus katak kedan lia Ni-
akaan susar no mate*

(Mateus 20:17-19; Lukas 18:31-34)

32 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir ema
na'in sanulu resin rua no ema seluk sia
baa kota Yerusalem. Yesus la'o nosi oin.
Naree nunia, Niakaan maktuir sia benar
no nata'uk, tan nanoin nola lia mak uluk
Yesus katak na'ak, ema atu no'o Nia iha
Yerusalem. Yesus natene nola sia nata'uk
nunia, Nia bolu nola maktuir sia mesan,
hotu Nia katak nalore lia saa mak ema atu
nalo baa Nia iha Yerusalem. 33 Nia katak
na'ak, “Rona! Oras ne'e, ita baa Yerusalem
ona! Iha nia ema atu fa'an Ha'u, mak Ema
Raiklaran Isin ne'e. Hotu, sia latan Ha'u
baa na'ilulik ulun sia no manorik ukun sia.
Hotu, sia taa ukun mate baa Ha'u. Sia moos
latan Ha'u baa ema seluk sia mak la natene
Maromak. 34 Hotu, sia dale namoe Ha'u, soe
kaban baa Ha'u, no no'at nadodok Ha'ukaan
isin. Hotu, sia no'o Ha'u. Ha'u nanis mate.
Mais baa wainrua, Ha'u kmoris kikar.”

*Yakobus no Yohanis nusu atu dadi ema
boot*

(Mateus 20:20-28)

35 Yesus dale notu nunia, Sebadeus oan
Yakobus no Yohanis nare'is aan baa Yesus,
hotu nusu na'ak, “Ama Boot! Ami atu husu
oan ida.”
36 Yesus moos nusu sia na'ak, “Emi hakara
saa?”
37 Sia nataa na'ak, “Nune'e Ama Boot!
Nosi ikus, kalo Ama Boot nabesi aan ti'an
nodi kaer ukun, ami haloon nebee Ama
bele foo fatik bodik ami rua ne'e. Ida iha
Ama sorin kwana, ida tenik iha sorin karuk,
nebee ami rua moos bele tuir kaer ukun.”
38 Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak,
“Emi la hatene saa mak emi husu! Ha'u atu
ketan susar wa'in. Dadi, hanoin di'a-di'ak
lai. Emi bele terus susar to'o mate hamutuk
ho Ha'u ka lale?”✡
39 Sia moos nataa na'ak, “Bele basuk
Ama!”
Hotu, Yesus nataa tenik na'ak, “Tebes!
La kleur ona, emi moos atu hatiu susar
hanesan Ha'u. 40 Mais, see mak tuur iha
Ha'ukaan sorin kwana no karuk, lia nia
lahoos Ha'u mak kakotu. Na'i Maromak
du'uk mak nakotu ti'an se-see mak tuur iha
fatik nia.”
41 Baa oras Yesus Niakaan maktuir sanulu
rumak sia rona nola Yakobus no Yohanis
nusu nunia, sia moos krakat. 42 Hotu, Yesus
bolu nola maktuir sia hotu-hotu, nodi katak
nalore na'ak, “Emi hatene ti'an ha'ak, liurai
mak kaer ukun iha raiklaran, sia tonan
siakaan renun, to'o la nakfodak. Ema boot
nosi klubun mak la natene Na'i Maromak
moos, foo ukun liu kladik, to'o renu la
bele foti ulun. 43 Mais, emi la bele halo
nunia! Tan see mak nakara dadi ema boot,
nia musti dadi ema ki'ik nodi naliku ema
seluk.✡ 44 See mak nakara dadi ulun, nia

* 10:31 Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak, “Ema mak uluk baa oras ne'e, atu dadi baa ikus. Ema mak ikus baa oras ne'e, atu dadi baa uluk.” Tuir siakaan lia Yunani, “ema uluk” na'ak “ema boot”. “Ema ikus” na'ak “ema ki'ik”. Leno no Mateus 20:16; Lukas 13:30. ✡ 10:38 Lukas 12:50 ✡ 10:43 Lukas 22:25-26 ✡ 10:44 Mateus 23:11; Markus 9:35; Lukas 22:26

musti dadi ata.✡ 45 Ha'u mak Ema Raiklaran
Isin ne'e moos kalo nunia. Ha'u kmai,
lahoos atu buka ema naliku Ha'u. Mais Ha'u
kmai atu kaliku ema, kodi latan Ha'ukaan
moris tomak nebee sori ema wa'in nosi
siakaan salan."

Yesus nadi'ak nola ema delek ida
(Mateus 20:29-34; Lukas 18:35-43)

46 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia no
ema wa'in nia sia, to'o Yeriko. Baa oras sia
atu la'o liu, noo ema delek ida no'i tuur iha
dalan tehen nodi nadidu. Ema nia, naran
Bartimeus. Aman, naran Timeus. 47 Oras
Bartimeus rona na'ak ema mak la'o liu nia,
Yesus nosi Nasaret, nia nahii maka'as na'ak,
"Yesus! Na'i Daud husar-binan! Madomi
ha'u lai!"
48 Rona nahii nunia, ema krakat nodi
de'an nia na'ak, "Hoi! Noo-nook!"
Mais Bartimeus nahii maka'as tenik
na'ak, "Yesus! Na'i Daud husar-binan!
Madomi ha'u lai!"
49 Rona nola nunia, Yesus moos nanawa,
hotu naruka ema nia sia na'ak, "Hodi nia
mai!"
Sia moos baa katak baa delek nia na'ak,
"Neon di'ak baa ona, tan Ama Boot bolu o.
Mai ona!"
50 Rona nola nunia, Bartimeus nariik, soe
nela kedan niakaan tais, baa nasoru Yesus.
51 Hotu, Yesus nusu nia na'ak, "O makara
saa?"
Nia nataa na'ak, "Ama Boot! Ha'u kusu
nebee bele karee!"
52 Yesus moos katak na'ak, "Di'ak. Tan o
fiar ma'ak Ha'u kbele kadi'ak kola o, oras
ne'e moos, o di'ak kedan! Fila ona!"
Baa oras nia moos, Bartimeus matan
moon kedas. Hotu, nia tuir Yesus.

11

Yesus tama Yerusalem, ema wa'in simu Nia hanesan na'in boot
(Mateus 21:1-11; Lukas 19:28-40; Yohanis 12:12-19)

1 Hotu, Yesus sia la'o liu to'o kre'is
Yerusalem. Sia nanawa sala-sala kre'is leo
rua iha Foho Saitun* tehen. Leo rua nia,
ida naran Betfage, ida naran Betania. Iha
nia, Yesus naruka Niakaan maktuir na'in
rua baa uluk. 2 Nia katak na'ak, "Emi na'in
rua baa uluk leo nebaa. Oras tama baa, emi
atu haree kuda keledai oan matan ida mak
ema kesi iha nia. Kuda keledai nia, ema sei
la sa'e dauk. Baa kore hola hodi mai. 3 Kalo
ema nusu na'ak, 'Tan saa emi kore kuda
keledai nia?' emi musti hataa ha'ak, 'Na'in
atu sa'e. Sa'e notu, Nia solok fila kedan.'"
4 Rona nola nunia, maktuir na'in rua nia
baa. To'o baa, sia netan kuda keledai oan
nia, ema kesi iha dalan tehen. Sia moos
kore nola, atu nodi baa Yesus. 5 Haree nunia,
ema mak nariik iha nia sia nusu na'ak, "Tan
saa emi kore hola ema niakaan kuda keledai
nia?"
6 Sia moos nataa na'ak, "Na'in atu sa'e.
Sa'e notu, Nia solok fila mai kedan." Rona
nola nunia, ema nia sia nabusik sia nodi
baa. 7 To'o Yesus baa, sia nola tais nalo baa
sela, taka baa kuda keledai nia. Hotu, Yesus
sa'e baa.
8 Oras Yesus sia tama kota laran, ema
wa'in moos nola siakaan tais, na'e baa dalan
klaran. Balu baa taa nola beet tahan† iha
dalan tehen, nodi baa, na'e keke iha dalan
klaran. Nodi nafutar nunia, sia foo tadak
na'ak, sia simu Yesus nodi kneter, hanesan
sia simu na'in boot. 9 Ema nia sia balu la'o
uluk Yesus, balu tenik nosi kotuk. Sia nahii
bele-bele na'ak,

"Hosana! Ami tonu-haboot Na'i Maro-
mak,‡
tan Nia natuun matak-malirin baa
Ema mak mai nodi Niakaan naran.✡
10 Hosana! Ami tonu-haboot Na'i Maromak,
tan Nia atu nariik nikar Na'i Daud
fohorain!
Hosana! Ami tonu-haboot Na'i Maromak,
tan Nia nabesi aan iha lale'an mak aas
kaliuk!"

11 To'o kota laran, Yesus sia tama baa Uma
Hamulak Huun. Iha Uma Hamulak Huun
lalawar, Nia titu satan leur fatik nia. Mais,
tan atu kalan ona, sia moos fila baa leo
Betania.

Yesus nasee ai huun ida nebee keta nafua ona
(Mateus 21:18-19)

12 Baa awan seisawan, Yesus sia sai nosi
Betania, baa nikar Yerusalem. To'o dalan
klaran, Yesus salaen. 13 Nia naree ai huun
ida iha dalan tehen. Ai nia fuan ema bele

* 11:1 Sia nanaran foho nia 'Saitun', tan iha nia no to'os ai saitun wa'in. Ai saitun fuan, sia nalo baa mina. Foho Saitun nia, takseer dook nosi Yerusalem, kilo ida. † 11:8 Markus niakaan hakerek na'ak 'ai lain'. Mais ita hatene hosi Yohanis 12:13 na'ak, ai lain nia 'beet tahan'. ‡ 11:9 Siakaan lia fuan *'Hosana'* nia na'ak 'foo moris'. Sia katak lia fuan nia bodik tonu-naboot Na'i Maromak. ✡ 11:9 Kananuk Sia 118:26

naa.§ Hotu, Yesus nare'is aan baa, atu naree
kokon ai nia noo fuan ka lale. Mais, ai nia
la no fuan, tan foin nataha. 14 Naree nunia,
Yesus nasee ai nia na'ak, "Tan o la mafua
bodik Ha'u, nahuu baa oras ne'e moos, o la
mafua tenik bodik ema ona!"

Yesus Niakaan maktuir sia moos rona Nia
nasee nunia.

Yesus tama baa Uma Hamulak Huun nodi sobu karin ema makfa'an iha nia

(Mateus 21:12-17; Lukas 19:45-48; Yohanis 2:13-22)

15 Yesus sia la'o liu to'o kota Yerusalem,
hotu tama tenik baa Maromak Uma Hamu-
lak Huun. Iha lalawar nia, noo ema mak
fa'an manu lakateu sina mak ema nalo baa
sera oras namulak. Titu-naree nunia, Yesus
baa te'ur sai sia. Nia soe karin hadak mak
ema nalo baa fatik taruka osan. Nia moos
baku fila fatik mak ema nodi fa'an manu
lakateu. 16 Nia moos badu ema hotu-hotu,
nebee keta hodi siakaan naha sai-tama tesi
tuir Uma Hamulak lalawar nia. 17 Hotu,
Nia katak baa ema nia sia na'ak, "Hori
uluk Maromak naruka Niakaan mako'an
nakerek nela na'ak, 'Ha'u kariik Ha'ukaan
Uma, nebee ema raiklaran tomak bele mai
namulak baa Ha'u iha nia!' Emi hatene lia
nia ti'an, mais emi sei halo luku Uma ne'e
dadi baa ema na'ok nuuk!"✡

18 Oras na'ilulik no manorik ukun Yahudi
sia rona lia nosi Yesus Niakaan hahalok nia,
sia hirus tebes. Sia buka dalan atu no'o
Yesus, mais sia nakerat ema wa'in mak beer
basuk Yesus Niakaan hanorin.

19 Kre'is loro monu, Yesus sia sai nela kota
Yerusalem, fila baa toba iha Betania.

Kalo ita fiar metis baa Na'i Maromak, nanis Nia foo saa mak ita husu

(Mateus 21:20-22)

20-21 Baa awan seisawan, Yesus sia fila
nikar baa Yerusalem. To'o dalan klaran,
sia la'o liu ai huun mak hori sehik Yesus
nasee nia. Niakaan maktuir sia blaar, tan
ai nia mate maran ti'an to'o abut. Petrus
moos nanoin nola Yesus nasee hori sehik
nia, hotu katak baa Yesus na'ak, "Ama Boot!
Haree lai! Ai huun mak Ama nasai lian
manas hori sehik nia, mate maran ti'an!"

22 Yesus nataa na'ak, "Tebes! Surak emi
fiar baa Na'i Maromak. 23 Kalo emi fiar tebe-
tebes, emi bele haruka foho ida nakfokit
lori baa tasi. Nanis foho nia nakfokit lori
baa tasi, surak emi fiar metis hodi neon
no laran.✡ 24 Keta halu'a! Kalo emi hamu-
lak hodi husu sa-saa baa Na'i Maromak,
Nia nanis foo baa emi. Surak emi fiar
tebe-tebes! 25 Mais baa oras hamulak, kalo
ema ida nosi emi laran sei manas no ema
seluk, musti baa di'ak hikar ho ema nia lai.
Foin, emikaan Ama iha lale'an kasu mohu
emikaan salan. 26 [Kalo emi rai hirus hodi
la foo pardua baa ema, emikaan Ama iha
lale'an moos la foo pardua baa emi."]* ✡

Ema boot sia nalo lia nosi Yesus beran

(Mateus 21:23-27; Lukas 20:1-8)

27 Nunia hotu, Yesus sia la'o liu. To'o
Yerusalem baa, sia tama nikar baa Uma
Hamulak Huun. Baa oras tama baa lalawar,
na'ilulik ulun sia no manorik ukun sia mai
28 nusu baa Yesus na'ak, "Tan saa hori sehik
O mai tokar lauk iha ne'e?! See mak naruka
O?"

29 Mais Yesus natene sia buka Niakaan ain.
Hotu, Nia nataa na'ak, "Ha'u moos kakara
kusu lia ida baa emi. Emi hataa Ha'u lai,
foin Ha'u kataa emi. 30 Ha'u kakara kusu
nune'e: ita hotu-hotu hatene Yohanis nia
mak sarani ema. See mak latan beran baa
nia, nebee nia sarani ema? Na'i Maromak
ka, ema raiklaran?"

31 Rona nola nunia, sia nanoin baa-mai.
Hotu, sia kabuar lia fuan na'ak, "Adeei! Ita
kona di'a ti'an! Kalo ita hataa ha'ak, 'Na'i
Maromak mak latan beran,' Nia atu nataa
nikar na'ak, 'Kalo nunia, tan saa emi la fiar
Yohanis?' 32 Mais ita moos la bele hataa
ha'ak, 'Ema raiklaran mak latan beran' keta
arumak ema lear krakat ita, tan sia fiar
na'ak, Yohanis nia, Maromak mako'an."

33 Ko'a notu lia, sia nataa badak dei na'ak,
"Ami la hatene!"

Yesus moos nataa nikar baa sia na'ak,
"Kalo nunia, Ha'u moos la katak baa emi,
see mak latan beran baa Ha'u."

12

Yesus foo lia hatetek nosi ema serwisu to'os anggor

(Mateus 21:33-46; Lukas 20:9-19)

§ 11:13 Iha Hakerek Moon lia Yunani, ai huun nia naran 'sukei'. Hakerek Moon tuir lia Indonesia na'ak 'pohon ara'. Mais, 'sukei' natudu ai huun ida mak ema kuda atu naa fuan. Iha rai Timor, ema la naa 'ai huun ara' fuan. Dadi, ai huun 'sukei' iha Hakerek Moon, la manesak no itakaan ai huun 'ara' iha rai Timor. ✡ 11:17 Yesaya 56:7; Yeremia 7:11 ✡ 11:23 Mateus 17:20; 1 Korintus 13:2 * 11:26 Tohar 26 nia la tama iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ✡ 11:26 Mateus 6:14-15

[1] Hotu, Yesus dale tenik baa ema boot nia
sia nodi lia hatetek na'ak, "Noo ema ida
nalo to'os baa niakaan rai rohan atu kuda ai
anggor baa. Hotu, nia nalo ba'a satan leur.
Nia moos ke'e kuak ida, nalo baa anggor
ween fatik. Nia moos nariik uma tetu aas
ida atu nodi daka to'os. Hotu, nia seba to'os
nia baa ema mak serwisu to'os, nebee sia
fa'e rua to'os isin. Nakotu lia ti'an, to'os
na'in nia la'o baa rai dook.✡
[2] To'o oras ku'u, to'os na'in nia solok ni-
akaan ema ain-liman ida baa nusu niakaan
fafa'ek. [3] Mais, ema serwisu to'os nia sia,
kohi nola nodi ta'e ema nia. Hotu, sia te'ur
fila nodi liman mamuk.
[4] Rona nola nunia, to'os na'in nia solok
ema ida seluk baa. Mais, ema mak serwisu
to'os nia sia ta'e nia, to'o ulun fatun kanek
karin. Sia moos de'an namoe nia, hotu
nalatu fila. [5] Rona tenik nunia, to'os na'in
nia solok tenik ema ida baa. Mais ema
serwisu to'os nia sia no'o nia. Masik sia
nalo aat nunabee moos, to'os na'in solok
niakaan ema sia baa bei-beik. Mais, ema
serwisu to'os nia sia ta'e balu, no'o balu.
[6] Baa ikus, hela mesan ema ida dei. Ema
nia, to'os na'in oan mane mesak mak nia
dadobe tebes. Tan la noo dalan seluk ti'an,
to'os na'in solok luku oan baa. Nia na-
neo na'ak, 'Kalo ha'u ksolok ha'ukaan oan
du'uk, sia nanis simu di'a-di'ak nodi rona
baa nia.'
[7] Mais baa oras ema serwisu to'os nia sia
naree oan nia mai, sia namaas baa malu
na'ak, 'Hoi! Haree baa! Katuas naruka oan
du'uk mak mai! Awan-wainrua, kalo katuas
mate, nia ne'e mak atu netan sasoin hotu-
hotu. Di'ak liu, ita ho'o nia ona, nebee ita
hadau hola to'os ne'e!' [8] Hotu, sia kohi nola
oan nia. Sia no'o ti'an, hotu soe maten baa
to'os luan."
[9] Hotu Yesus natuka lia hatetek nia, nodi
nusu baa ema boot nia sia na'ak, "Oras ne'e,
Ha'u atu kusu nune'e: To'os na'in nia atu
nalo saa baa ema serwisu sia? Tuir Ha'u, nia
nanis mai no'o mohu sia. Hotu, nola nikar
to'os nia, foo baa ema seluk.
[10] Arumak emi sei la leno dauk saa mak
hakerek ti'an iha Hakerek Moon na'ak,
'Noo fatuk ida mak badaen fatuk sia soe
lerek ti'an.
Mais, oras ne'e fatuk nia dadi baa uma
tatuur fatuk ona.
[11] Na'i Maromak du'uk mak boi nola no
natuur fatuk nia.
Etuk oin, ita haree baa, kabaas
tebes!'"✡
[12] Rona nola nunia, ema boot sia natene
kedan na'ak, Yesus Niakaan lia hatetek nia
kona baa sia. Sia manesak no ema serwisu
aat nia sia no badaen mak soe fatuk nia. Tan
lia nia, sia buka dalan atu kohi Yesus. Mais,
sia nakerat ema lear mak nakara Yesus
Niakaan hanorin. Hotu, sia la'o nela Yesus
dei.

Ema nodi lia selu bea atu buka Yesus ain
(Mateus 22:15-22; Lukas 20:20-26)

[13] Nunia hotu, ema boot Yahudi sia bolu
nola ema Farisi no maktuir Herodes na'in
hira, nebee baa nase'i lia atu nahonu Yesus.
[14] Hotu, sia moos baa nusu Yesus na'ak,
"Ama Boot! Ami hotu-hotu hatene ha'ak,
Ama neon loos. Ama nanorin loke fore Na'i
Maromak hakaran, no la fihir oin. Oras
ne'e, ami atu husu lia ida nune'e: tuir
itakaan ukun-badu Yahudi, ita musti selu
bea baa liurai Roma ka lale?"
[15] Mais Yesus natene sia atu nahonu Nia,
nebee dale sakar ukunrai Roma. Tan baa
nia, Nia nataa na'ak, "Tan saa emi hase'i
lia atu hahonu Ha'u!? Hatudu kokon osan
murak tomak ida baa Ha'u!"
[16] Hotu, sia nodi osan murak tomak ida
baa Yesus. Nia simu nola, hotu leno. Hotu,
Nia nusu baa sia na'ak, "Ne'e, see niakaan
oin? Ne'e, see niakaan naran?"
Sia nataa na'ak, "Nia, Keser mak liurai
Roma."
[17] Hotu, Yesus dale tenik na'ak, "Kalo
nunia, foo baa ukunrai saa mak ukunrai
niakaan. No foo baa Maromak saa mak
Maromak Niakaan."
Rona nola Yesus nataa nunia, sia blaar
karin, tan Yesus dale nia makonak. Masik
sia buka Yesus ain moos, la bele.

Lia ema mate bele moris nikar no lia ema
nola malu iha lale'an
(Mateus 22:23-33; Lukas 20:27-40)

[18] Hotu, ema na'in hira seluk mai baa
Yesus. Sia nia, nosi partee Saduki mak
nanorin na'ak, nosi ikus baa oras rai falu
fila, ema mak mate ti'an, la moris nikar.✡
[19] Sia katak baa Yesus na'ak, "Ama Boot!
Bei Musa nakerek nela ukun-badu baa ita
ema Yahudi na'ak: Kalo mane ida mate nela
feen, mais la noo oan, niakaan alin musti
nola feto faluk nia, nebee foo husar-binan
baa niakaan maun mak mate ti'an nia.✡
[20] Uluk bei Musa nanorin nunia tebes. Mais

✡ 12:1 Yesaya 5:1-2 ✡ 12:11 Kananuk Sia 118:22-23 ✡ 12:18 Kristus Klosan Lian 23:8 ✡ 12:19 Hanoin Hikar Dalan Moris 25:5

noo lia ida nune'e: Noo mane maun-alin
na'in hitu. Mane ulun nola feen, hotu mate,
mais la noo oan. [21] Hotu, alin mak tuir nia,
nola nikar feto faluk nia. Mais la kleur, alin
nia moos mate, la noo oan. Nunia tenik alin
susu dala rua. Nia nola feto nia. Mais nia
moos mate, la noo oan tenik. [22] Nunia bei-
beik to'o alin ikun moos mate. Nosi ikus,
feto faluk nia moos mate.

[23] Oras ne'e ami atu husu nune'e: Feto nia
nola mane na'in hitu ti'an. Nosi ikus, baa
oras rai falu fila Na'i Maromak nalo ema
mate ti'an sia moris nikar, feto nia dadi baa
mane ida nabee feen?"

[24] Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak,
"Kalo emi husu nunia, emi sala ti'an! Emi
la hatene Hakerek Moon isin. Emi moos la
hatene Na'i Maromak beran maka'as!

[25] Rona! Lia loos mak ne'e! Na'i Maromak
Niakaan makbukar lale'an la nola malu.
Oras rai falu fila Na'i Maromak nalo ema
mate ti'an sia moris nikar, sia moos la nola
malu ona, hanesan makbukar lale'an sia.
[26] Ha'u moos kalore tenik kosi lia ema mak
mate ti'an bele moris nikar ka lale. Uluk
aan, Bei Musa nakerek lia nosi ai huun ki'ik
mak ha'i naa mais la namotuk. Emi la
leno lia nia ka? Baa oras ha'i naa ai huun
nia, Na'i Maromak foo natene baa Bei Musa
na'ak, 'Ha'u ne'e Maromak, mak okaan Bei
Abraham, Bei Isak no Bei Yakob, siakaan
Maromak. Sia hotu-hotu lo'u-sudur baa
Ha'u hori uluk to'o oras ne'e.'✡ [27] Kalo ita
leno nunia, ita hatene ha'ak, baa oras Na'i
Maromak dale nunia, bei nia sia mate kleur
ti'an. Masik nunia moos, Na'i Maromak
katak na'ak, sia sei lo'u-sudur baa Nia. Lia
nia na'ak, sia sei moris. Dadi, masik ema
mate ti'an, bele moris nikar. Ema moris
mak lo'u-sudur baa Na'i Maromak, lahoos
ema mate! Kalo emi kaer metis hanorin
mak na'ak ema mak mate ti'an la bele moris
nikar, emi sala ti'an!"

Hadomi Na'i Maromak no ema raiklaran
(Mateus 22:34-40; Lukas 10:25-28)

[28] Baa oras nia, noo manorik ukun Yahudi
ida mak tuir rona Yesus nanorin ema partee
Saduki sia. Manorik ukun nia naneo na'ak,
Yesus nataa di'a-di'ak lia mak sia nusu ohin
nia. Hotu, nia nusu baa Yesus na'ak, "Ama
Boot! Ha'u atu kusu lia ida nune'e: Itakaan
ukun-badu nosi Bei Musa, wa'in loos. Nosi
ukun nia sia hotu-hotu, ukun nabee mak
boot kaliuk?"

[29] Yesus moos nataa na'ak, "Ukun mak
boot kaliuk mak ne'e:
'Ema hotu-hotu iha rai Isra'el, rona di'a-
di'ak!
Na'i Maromak mak itakaan Na'in,
no itakaan Maromak!
La noo seluk tenik. Nia mesan
dei.
[30] Dadi, ita musti hadomi Nia liu hotu-hotu.
Ita musti beer Nia bei-beik.
Ita musti hatene di'a-di'ak Nia.
Tenik, ita musti haka'as aan tuir Ni-
akaan hakaran.'✡
[31] No ukun dala rua mak ne'e:
'Ita musti hadomi itakaan maluk, oin
nudaar ita hadomi itakaan isin lolon
du'uk.'

Ukun rua ne'e, mak boot kaliuk. La no
ukun seluk tenik mak boot liu ukun rua
ne'e."✡

[32] Hotu, manorik ukun nia simu Yesus
na'ak, "Tebes Ama! Saa mak Ama Boot
katak nia loos. Na'i Maromak ida dei! La
noo seluk tenik. Nia mesan dei.✡ [33] Ita
musti hadomi Nia liu hotu-hotu. Ita musti
beer Nia bei-beik. Ita musti hatene di'a-
di'ak Nia, no ita musti haka'as aan tuir
Niakaan hakaran. Ita moos musti hadomi
itakaan maluk, oin nudaar ita hadomi
itakaan isin lolon du'uk. Nia, mak Na'i
Maromak beer liu nosi itakaan sera hotu-
hotu baa Nia."✡

[34] Rona nola nunia, Yesus natene na'ak
manorik ukun nia natene tebes ti'an. Hotu
Yesus katak baa nia na'ak, "Ama kre'is ti'an
dadi Na'i Maromak eman."

Nunia hotu, la noo ema seluk tenik mak
naksakar aan toe no Yesus, tan la noo mak
bele nahonu Nia.✡

Kristus, Na'i Daud husar-binan, mais Kris-
tus moos Na'i Daud Ulun
(Mateus 22:41-46; Lukas 20:41-44)

[35] Hotu, Yesus nanorin tenik ema iha Uma
Hamulak Huun. Nia katak nalore na'ak,
"Hori uluk aan Na'i Maromak nameno ti'an
atu solok Kristus nodi sori Niakaan ema sia.
Itakaan manorik ukun Yahudi sia nanorin
na'ak, Kristus nia, Na'i Daud husar-binan.
Mais siakaan hanorin nia, sei la to'o dauk.
[36] Tan uluk Maromak Kmalar Lulik naruka
Na'i Daud nakerek nosi lia Kristus na'ak:
'Na'i Maromak katak ti'an baa ha'ukaan
Ulun Boot na'ak,

✡ 12:26 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 3:6 ✡ 12:30 Hanoin Hikar Dalan Moris 6:4-5 ✡ 12:31 Ukun-badu Na'ilulik 19:18 ✡ 12:32 Hanoin Hikar Dalan Moris 4:35 ✡ 12:33 Hosea 6:6 ✡ 12:34 Lukas 10:25-28

"Mai tuur baa fatik kneter kaliuk ne'e
iha Ha'ukaan sorin kwana,
tan Ha'u atu kalo okaan funu sia
lo'u baa o.'"✡

37 Nosi hakerek nia, ita hatene malorek
ha'ak, Na'i Daud du'uk temi Kristus na'ak
'Ulun'. Dadi, kalo ema na'ak Kristus nia,
Na'i Daud husar-binan loos dei, lia nia sei
la to'o dauk, tan Kristus moos, Na'i Daud
Ulun!"

Yesus foo natene nebee sintidu baa manorik ukun mak subar siakaan salan
(Mateus 23:1-36; Lukas 20:45-47)

(37b) Rona Yesus nanorin nunia, ema wa'in
beer tebes. 38 Hotu, Yesus katak tenik na'ak,
"Sintidu baa manorik ukun sia. Sia tau
faru klobor nodi la'o baa-mai lalore aan
baa ema wa'in, nebee ema tonu sia na'ak,
'Ema nia sia, moon tebes!' 39 Oras tama
uma hamulak, sia buka tuur fatik iha oin,
nebee ema wa'in titu-naree sia. Iha dahur
moos, sia nalo nunia. 40 Mais sintidu, tan
sia bosok feto faluk sia, nodi nadau nola
siakaan uma. Mais iha ema lear oin, sia
subar mate siakaan a'aat. Sia nariik nodi
namulak kleu-leur, tan sia beer ema tonu
na'ak, sia ema moon. Mais nosi ikus, sia
simu kastikar todan liu."

Feto faluk mukit ida niakaan sera mak boot kaliuk
(Lukas 21:1-4)

41 Hotu, Yesus baa tuur kre'is baa ai balun
sera fatik iha Uma Hamulak Huun. Nia
naree ema mai natama osan sera baa ai
balun. Baa oras nia, ema maksoin sia mai
natama osan wa'in boot. 42 La oras, feto
faluk mukit ida moos mai namulak. Nia
natama osan lahon rua baa ai balun nia.
Osan nia folin ki'ik basuk.
43 Naree nunia, Yesus bolu nola Niakaan
maktuir sia, hotu katak na'ak, "Haree baa!
Feto mukit ne'e natama osan lahon rua dei,
mais niakaan sera nia, boot liu ema hotu-
hotu siakaan sera. 44 Ema seluk sia foo sera
nosi siakaan osan resin. Mais, feto faluk
ne'e sera mohu niakaan osan hotu-hotu,
to'o osan atu nola haan moos, la noo ona."

13

Yesus katak kedan na'ak, Uma Hamulak Huun atu nakro'on
(Mateus 24:1-2; Lukas 21:5-6)

1 Hotu, Yesus no Niakaan maktuir sia
nariik atu la'o nela Uma Hamulak Huun.
Baa oras sai, maktuir ida natudu Uma
Hamulak nia baa Yesus nodi na'ak, "Ama
Boot! Haree kokon! Uma ne'e, kabaas
tebes! Ema nada fatuk boot sia di'ak ba-
suk!"
2 Mais Yesus nataa na'ak, "Uma ne'e
kabaas tebes. Mais la kleur ona, ema atu
naro'on mohu fatuk ne'e sia hotu-hotu."

Tadak mak foo natene na'ak rai atu falu fila
(Mateus 24:3-14; Lukas 21:7-19)

3 Hotu, Yesus baa tuur iha Foho Saitun,
nebee bele mana mai Na'i Maromak Ni-
akaan Uma Hamulak Huun. Niakaan mak-
tuir na'in haat mak Petrus, Yakobus, Yoha-
nis no Andreas baa tuir Nia atu dale mesan
no Nia. 4 Sia nusu baa Yesus na'ak, "Ama!
Katak malore lia mak Ama dale ohin nia
nosi Uma Hamulak Huun. Wainhira loron
nia to'o? Niakaan tadak oin nunabee?"
5 Yesus nataa na'ak, "Emi musti daka aan
di'a-di'ak, nebee keta kona be'ur. 6 Ema
oi-oik atu mai loko aan na'ak, 'Ha'u ne'e,
Kristus, mak Na'i Maromak nameno kedan
hori uluk.' Hodi nunia, sia be'ur nola ema
wa'in. 7 Mais, lalika hata'uk kalo emi haree
ema natuda malu, lale emi rona ha'ak ema
natuda iha fatin hotu-hotu. Hahalok oi-oik
nunia, musti mosu uluk lai, foin rai falu fila.
8 Ema klubun ida atu natuda sakar klubun
seluk. Rai ida atu natuda sakar rai seluk.
Rai kakekuk mosu iha nabee-nabee. Dinu
salaen boot basuk moos mosu mai. Lia nia
hotu-hotu foo tadak na'ak, oras rai falu fila
kre'is ona, hanesan feto mak notak moras
ti'an, tan oras nahoris kre'is ona.
9 Emi musti daka aan di'a-di'ak! Ema
atu mai kohi emi, hotu dada nodi baa
moon-metan, tan emi tuir Ha'u. Sia moos
ta'e nababu emi iha uma hamulak laran.
Sia moos kesi nola emi baa hataa ema
makaer ukun sia. Mais emi musti katak
malorek Ha'ukaan Manfatin Di'ak baa sia.
10 Ha'ukaan Manfatin Di'ak nia musti keke
lema baa ema klubun hotu-hotu iha raik-
laran tomak, foin rai falu fila. 11 Hanoin di'a-
di'ak! Kalo ema kesi emi nodi baa moon-
metan, keta makerat. Keta neo-neon ha'ak
emi atu hataa saa, tan Maromak Kmalar
Lulik foo lia fuan baa emi atu hodi hataa.✡
12 Hanoin! Ema mak fiar baa Ha'u, ema
atu hirus nia, to'o niakaan familin du'uk
buka dalan no'o nia. Kalo aman fiar, oan
du'uk mak atu no'o aman. Kalo oan fiar,
inan-aman du'uk mak atu no'o oan. 13 Ema
hotu-hotu atu hirus emi, tan fiar Ha'u. Mais

✡ 12:36 Kananuk Sia 110:1 ✡ 13:11 Mateus 10:17-20; Lukas 12:11-12 ✡ 13:13 Mateus 10:22

ema mak naterus aan tuir Ha'u bei-beik, nia
nanis netan moris to'o nima-nimak."✡

Daka di'a-di'ak, tan rai falu fila kre'is mai ona
(Mateus 24:15-28; Lukas 21:20-24)

14 Hotu, Yesus nanorin tenik na'ak, "Ema
aat basuk ida atu mai, tama baa nariik iha
fatik lulik iha Na'i Maromak Niakaan Uma
Hamulak Huun, to'o ema nakribi fatik nia.
Na'i Maromak moos tali'ur nela. Dadi, kalo
emi haree nunia ti'an, sintidu! (Ema mak
leno ne'e moos, musti sintidu!) Hahalok
nia foo tadak na'ak, loron susar to'o ti'an.
Kalo naree nunia ti'an, ema rai Yudea musti
nalai sa'e baa foho ona.✡ 15 Musti halai lai-
lais, nebee keta kona susar. Ema mak sai
nosi uma ti'an, keta fila baa nola baho'ak
ona. 16 Ema mak iha to'os, keta fila baa nola
tais ona. Halai liu baa ona!✡ 17 Baa oras
nia, ema susar kaliuk, mak feto mako'us no
feto mak sei nasusu lawarik oan, tan sia la
bele nalai lai-lais. 18 Di'ak liu, hamulak hodi
hakro'an, nebee loron aat nia sia keta mosu
mai kona baa rai udan. 19 Loron nia sia, susar
basuk! Nahuu nosi Na'i Maromak nase'i
raiklaran to'o oras ne'e, ema sei la naree
dauk susar boot oin nunia. Ema moos la
naree tenik susar oin nunia.✡ 20 Kalo Na'i
Maromak la nabadak loron susar nia sia, la
noo ema ida moos mak bele moris. Mais
Nia nadomi Niakaan ema mak Nia boi nola
ti'an. Tan lia nia, Nia nabadak loron susar
nia sia.
21 Kalo loron susar nia sia to'o ti'an, emi
atu rona ema na'ak, 'Haree lai! Kristus iha
ne'e!' Ema seluk na'ak, 'Kristus iha nebaa!'
Mais keta fiar! 22 Ema atu mosu mai nodi
nola aan na'ak, 'Ha'u ne'e, Kristus!' Balu
tenik na'ak, 'Ha'u ne'e, Maromak mako'an.'
Sia atu nase'i tadak blaar oi-oik nodi diabu
beran to'o be'ur nola ema. Sia buka dalan
nebee Na'i Maromak eman sia moos bele
kona be'ur! 23 Dadi, emi musti daka aan di'a-
di'ak! Loron susar nia sia sei la to'o dauk,
mais Ha'u foo katene kedan baa emi!"

Yesus katak kedan Niakaan oras mai nikar
(Mateus 24:29-31; Lukas 21:25-28)

24 Hotu, Yesus katak kedan tenik baa Ni-
akaan maktuir sia na'ak, "Kalo loron susar
nia sia siku ti'an,
'Loro matan atu nakukun luri.
Fulan la nakroma ona.✡
25 Fitun nakodan nosi lale'an.
Beran hotu-hotu iha lale'an moos
nahutan karin.'✡
26 Lia nia sia siku ti'an, foin emi bele
haree hikar Ha'u, Ema Raiklaran Isin ne'e.
Baa oras nia, Ha'u ktuun mai kodi kalo'an.
Ema hotu-hotu atu naree Ha'ukaan be-
ran no Ha'ukaan maka'as.✡ 27 Hotu, Ha'u
atu karuka Maromak Niakaan makbukar
lale'an sia, nebee baa libur nola ema hotu-
hotu mak Ha'u kboi kola ti'an kosi rai ulun
to'o rai ikun, kosi lorosa'e to'o loromonu,
nosi lorokaras to'o lorokbelan."

Loron susar sia dadi tadak na'ak, Yesus kre'is mai ona
(Mateus 24:32-35; Lukas 21:29-33)

28 Hotu, Yesus katak tenik nodi lia hatetek
nosi ai huun na'ak, "Kalo ai tahan nahuu
nakmodok, nia foo tadak na'ak, loro falin
kre'is mai ona. 29 Nunia moos, loron susar
mak Ha'u katak ohin nia sia. Kalo loron
susar nia sia to'o mai ti'an, nia foo tadak
na'ak, Ha'u kre'is mai ona. 30 Rona, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Nosi
ema hotu-hotu mak moris baa oras ne'e,
balu sei la mate dauk, mais loron susar nia
sia mai ti'an. 31 Masik lale'an no raiklaran
lakon mohu, Ha'ukaan Manfatin nafati no-
huun!"

Yesus katak na'ak, Niakaan oras mai nikar sei lia subar
(Mateus 24:36-44)

32 Hotu, Yesus katak tenik na'ak, "Oras
ne'e, Ha'u kfoo katene kosi oras Ha'u kmai
kikar. La noo ema ida mak natene ni-
akaan loron no niakaan oras. Maromak
Niakaan makbukar lale'an sia la natene.
Ha'u na'in du'uk moos la katene. Ha'ukaan
Ama mesan mak natene.✡ 33 Tan baa nia,
musti daka aan di'a-di'ak, tan emi la hatene
wainhira oras nia to'o mai.
34 La kleur ona, Ha'u atu kla'o kela emi,
mais nosi ikus Ha'u kmai kikar. Lia nia
hanesan ema ida mak la'o nela uman, baa
fatin dook. Nia naruka niakaan ema ser-
wisu atu babilan di'a-di'ak niakaan uma.
Nia fa'e serwisu baa sia ida-idak no naruka
makdaka odamatan nanokar atu daka di'a-
di'ak to'o nia mai nikar.✡ 35 Nunia moos
emi. Musti daka aan loron-kalan, tan emi la
hatene wainhira uma na'in mai nikar. Nia
fila baa loron ka, kalan boot ka, oras loro

✡ 13:14 Daniel 9:27, 11:31, 12:11 ✡ 13:16 Lukas 17:31 ✡ 13:19 Daniel 12:1; Lia Raiklaran Falu Fila 7:14 ✡ 13:24 Yesaya 13:10; Yeskiel 32:7; Yoel 2:10,31, 3:15; Lia Raiklaran Falu Fila 6:12 ✡ 13:25 Yesaya 34:4; Yoel 2:10; Lia Raiklaran Falu Fila 6:13 ✡ 13:26 Daniel 7:13; Lia Raiklaran Falu Fila 1:7 ✡ 13:32 Mateus 24:36 ✡ 13:34 Lukas 12:36-38

sa'e ka, emi la hatene. [36] Keta arumak nia
mai nikar teki-tekis, toma nola emi sei toba.
[37] Lia mak Ha'u katak baa emi ne'e,
Ha'u moos katak baa ema hotu-hotu ka'ak,
'Daka aan di'a-di'ak hodi hein Ha'ukaan
mamain.'"
[Yesus nanorin Niakaan maktuir sia iha
foho Saitun nunia dei.]

14

Ema boot sia buka dalan atu no'o Yesus
(Mateus 26:1-5; Lukas 22:1-2; Yohanis 11:45-53)

[1-2] Oras nia, na'ilulik ulun no manorik
ukun Yahudi sia buka dalan kohi no-nook
Yesus, tan atu no'o Nia. Mais sia dale baa
malu na'ak, "Hein lai! Ita keta kohi nia lai-
lais, tan loron boot sia kre'is mai ona. Keta
arumak ema wa'in nakfetik baa ita."
Sia ko'a lia nunia, tan ema Yahudi
siakaan loron boot sia nahuu baa wainrua.
Loron boot nia sia, ema temi na'ak, 'Dahur
Paska' no 'Dahur Tubi Bakae.' Sia nadahur
loron nia sia nodi nanoin baa oras siakaan
bei uluk sia sai nosi rai Mesir.✡

Feto ida fui mina morin mak folin todan baa Yesus
(Mateus 26:6-13; Yohanis 12:1-8)

[3] Iha leo Betania, noo ema ida naran
Simon. Uluk, ema nakribi nia tan kona
moras funi mea. Mais oras ne'e, nia di'ak
ti'an.
Loron boot nia sia sei la to'o dauk, Yesus
sia baa naa iha Simon uman. Sia no'i naa,
feto ida mai nasoru Yesus. Feto nia kaer
nodi mina morin botir ida. Mina morin nia
folin todan. Botir moos noo folin tan halo
hosi fatuk.* To'o Yesus baa, feto nia ta'e
naroe botir matan. Hotu, fui nanii mina
nia baa Yesus ulun atu foo tadak na'ak nia
nakneter Yesus.
[4] Oras nia, ema seluk moos tuir naa. Sia
naree feto nia nalo nunia, sia dale baa malu
nodi naksa'ek aan na'ak, "Hoi! Feto saa mak
ne'e, to'o soe butan mina morin folin todan
basuk nia! [5] Di'ak liu, fa'an mina nia dei,
nebee fa'e osan baa ema mukit sia! Mina
nia folin manesak no ema ida kansera tinan
ida." Hotu, sia krakat feto nia.
[6] Mais Yesus dale na'ak, "Keta hasusar
feto ne'e! Habusik baa! Ha'u neon di'ak tan
nia fui mina ne'e baa Ha'u. [7] Ema mukit sia
namutuk no emi bei-beik. Emi bele tulun
sia hei-hein. Mais la kleur ona, Ha'u la ka-
mutuk ko emi ti'an,✡ [8] tan Ha'ukaan moris
la kleur ona. Nodi fui mina baa Ha'u, feto
ne'e nahulin kedan Ha'ukaan isin, hanesan
nia falun ti'an Ha'ukaan maten. [9] Rona, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Oras
ema keke lema Na'i Maromak Manfatin
Di'ak baa raiklaran tomak, sia moos katak
feto ne'e niakaan dadi'ak, nebee ema hotu-
hotu nanoin baa nia."

Yudas ko'a lia aat atu fa'an Na'i Yesus
(Mateus 26:14-16; Lukas 22:3-6)

[10] Nosi Yesus Niakaan maktuir na'in san-
ulu resin rua nia, ida naran Yudas Iskariot.
Baa loron nia, nia baa buka na'ilulik ulun sia
atu latan Yesus baa sia. To'o baa, nia katak
niakaan hakara. [11] Rona nola Yudas hakaran
nia, ema boot nia sia neon di'ak lo-loos. Sia
namate lia no Yudas na'ak, "Kalo o makara
fa'an Yesus, nanis ami sosa." Hotu, Yudas
sai baa buka dalan atu latan Yesus baa sia.

Yesus no Niakaan maktuir sia tuur naa dahur Paska
(Mateus 26:17-25; Lukas 22:7-14,21-23; Yohanis 13:21-30)

[12] Hotu, ema Yahudi siakaan loron boot
sia to'o mai ti'an. Baa loron dala uluk, sia
tunu tubi mak la kahur tua teen tubi, no
no'o bibi malae. Baa loron nia Yesus Ni-
akaan maktuir sia mai nusu baa Nia na'ak,
"Ama! Ohin kalan ne'e ita musti hahuu
Dahur Tubi Bakae hodi ko'a bibi malae atu
haa baa Paska. Dadi, Ama nakara ami baa
hadi'a dahur nia iha nabee?"
[13] Rona nola nunia, Yesus naruka maktuir
na'in rua na'ak, "Emi baa uluk iha kota
laran. Iha nebaa, emi atu hasoru hola mane
ida no'i natiu lolo no wee. Emi baa tuir nia.
[14] Kalo nia tama baa uma nabee, emi moos
tama tuir. Hotu, husu baa uma na'in ha'ak,
'Mau! Ama Boot nusu fatik ida atu nodi
naa Dahur Paska no Niakaan maktuir sia.'
[15] Hotu, uma na'in nia atu natudu ke'an luan
ida iha tetu leten. Nia nadi'a tetuk ti'an
ke'an nia. Emi baa hadi'a loos haan dei."
[16] Rona nola nunia, sia na'in rua moos
baa. To'o baa, sia naree sa-saa hotu-hotu,
tuir saa mak Yesus katak ti'an baa sia. Sia
moos nadi'a dahur Paska iha nia. Hotu, sia
baa bolu Yesus no maktuir rumak sia.

✡ 14:1-2 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:1-27 * 14:3 Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak mina nia folin *'denari'* atus tolu. Mina nia naran *'nardos.'* Uluk ema nalo mina nia nosi ai morin. Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak botir nia halo hosi fatuk naran *'alabastros'*. Haree no Lukas 7:37-38. ✡ 14:7 Hanoin Hikar Dalan Moris 15:11

17 Oras loro atu monu, Yesus no maktuir
na'in sanulu resin rua nia moos baa fatik
nia. 18 To'o baa, sia tuur naa. Baa oras naa,
Yesus katak na'ak, "Rona, tan Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes no loos! Ema ida nosi emi
atu fa'an Ha'u baa ema seluk."✡
19 Rona nola nunia, maktuir sia noran la
di'ak. Sia ida-idak katak baa Yesus na'ak,
"Lahoos ha'u mak Ama dale nia. Tebes ka
Ama?"
20 Yesus nataa na'ak, "Ema mak lobas tubi
baa mako ne'e laran namutuk no Ha'u, nia
mak atu fa'an Ha'u. 21 Hanoin di'a-di'ak!
Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin. Ha'u musti
mate tuir saa mak hakerek kedan ti'an iha
Hakerek Moon. Mais sintidu! Ema mak
fa'an Ha'u nia atu natiu niakaan dinu! Di'ak
liu, niakaan inan la nahoris kedan nia!"

Yesus katak na'ak, tubi no anggor ween dadi tadak hodi hanoin Nia
(Mateus 26:26-30; Lukas 22:14-20; 1 Korintus 11:23-25)

22 Baa oras sia naa, Yesus foti nola tubi
baluk ida. Nia nusu matak-malirin baa Na'i
Maromak, hotu tohi fa'e tubi nia, lolo baa
Niakaan maktuir sia nodi katak na'ak, "Tubi
ne'e, Ha'ukaan isin. Simu hola, haa baa
ona!"
23 Nunia hotu, Nia nola hemu fatik ida
mak noo anggor ween. Nia sera dodan
baa Na'i Maromak, hotu lolo baa Niakaan
maktuir sia, nebee sia nemu. 24 Nia moos
katak na'ak, "Anggor ween ne'e, Ha'ukaan
raan mak atu nakduar nodi foo moris baa
ema lear. Hodi raa ne'e, Na'i Maromak
namate menon foun no emi.✡
25 Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos! Nahuu baa oras ne'e, Ha'u la kemu
tenik anggor ween ona, to'o Ha'u kabesi
aan kaer ukun ko Ha'ukaan Ama iha lale'an
ti'an, foin Ha'u kemu kikar."
26 Hotu, sia nananu kananuk ida nodi
tonu-naboot Na'i Maromak. Kalan nia
moos, sia la'o kedan baa foho Saitun.

Yesus katak kedan na'ak Petrus atu neli Nia
(Mateus 26:31-35; Lukas 22:31-34; Yohanis 13:36-38)

27 Oras sia la'o, Yesus katak baa Niakaan
maktuir sia na'ak, "Ohin kalan ne'e, emi
hotu-hotu atu halai hela Ha'u. Hori uluk
Maromak mako'an nakerek nela kedan nosi
lia ne'e na'ak,
'Ha'u atu ko'o makbalin.
Hotu, niakaan bibi malae sia nalai
keen karin.'✡
28 Nunia tebes. Ha'u nanis mate. Mais,
moris kikar. Oras moris kikar ti'an, Ha'u
kbaa uluk kein emi iha rai Galilea nebaa."✡
29 Rona nola nunia, Petrus sakar na'ak,
"La bele nunia Ama! Masik ema hotu-hotu
nalai nela Ama moos, ha'u lale!"
30 Mais Yesus nataa na'ak, "Petrus! Rona
mai, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos!
Ohin kalan ne'e moos manu sei la kokoreek
isin rua dauk, o meli Ha'u isin tolu ti'an
ma'ak, o la matene Ha'u!"
31 Mais Petrus naka'as aan nodi nataa
na'ak, "Lale Ama! Kalo Ama mate, ha'u
moos mate tuir. Ha'u la keli Ama."
Petrus niakaan mamaluk sia ida-idak
moos dale nunia.

Yesus namulak iha to'os Getsemani
(Mateus 26:36-46; Lukas 22:39-46)

32 Hotu, Yesus sia la'o liu baa to'os ida
iha foho Saitun lolon. To'os ne'e naran
'Getsemani'. To'o baa, Yesus katak baa
Niakaan maktuir sia na'ak, "Tuur hein iha
ne'e lai, tan Ha'u atu kbaa kamulak."
33 Mais nia bolu nola Petrus, Yakobus
no Yohanis atu baa no Nia. Nahuu baa
oras nia, Nia noran susar to'o, no neon la
metin. 34 Nia katak baa sia na'in tolu na'ak,
"Ha'ukaan neon susar basuk! Koran nu'u
atu mate dei. Emi tuur daka iha ne'e lai."
35-36 Hotu, Nia la'o soruk tenik oda baa,
foin nakni'a sudur to'o rai nodi namulak
na'ak, "Ama! Kalo Ama nakara, Ha'u lalika
katiu kola susar ne'e. Ha'u katene la noo saa
ida mak Ama la bele nalo. Dadi, kalo bele,
Ama foti nola susar ne'e soe dook nosi Ha'u.
Mais keta tuir Ha'ukaan hakaran. Tuir Ama
hakaran dei."
37 Namulak notu, Yesus baa nikar maktuir
na'in tolu nia. Mais, sia toba dukur. Hotu,
Nia katak baa Petrus na'ak, "Hoi, Petrus!†
O toba ka? Tan saa emi la bele daka oda no?
38 Haroma emikaan matan, hotu hamulak
nebee keta kona sokur. Emikaan neon
nanis nakara nalo di'ak, mais emikaan isin
lolon la biit."
39 Hotu, Yesus baa namulak nodi nakro'an
tenik baa Na'i Maromak, nebee Nia lalika
natiu susar nia. Mais keta tuir Niakaan
hakaran, tuir Aman hakaran dei. 40 Namulak
notu, Nia fila nikar baa maktuir na'in tolu
nia. Mais, sia toba nikar ti'an tan matan

✡ 14:18 Kananuk Sia 41:10 ✡ 14:24 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 24:8; Yeremia 31:31-34 ✡ 14:27 Sakarias 13:7
✡ 14:28 Mateus 28:16 † 14:37 Hakerek Moon tuir lia Yunani nakerek na'ak, 'Simon'. Ne'e, Petrus naran seluk.

nakati tebes. Nia nasee tenik baa sia, mais
sia la natene atu dale saa.
41 Hotu, Yesus la'o nela sia baa namulak
baa dala tolu. Namulak notu, nia fila nikar
baa sia nodi na'ak, "Emi sei toba ka? To'o
ona! Oras ne'e, ema mak atu fa'an Ha'u Ema
Raiklaran Isin ne'e, mai ti'an. Nia atu kohi
Ha'u, latan baa ema aat liman. 42 Hadeer!
Haree kokon iha nebaa! Ema mak atu fa'an
Ha'u nia, mai ti'an. Mai ita baa hasoru nia!"

Ema kohi Yesus
(Mateus 26:47-56; Lukas 22:47-53; Yohanis 18:3-12)

43 Yesus sei dale nunia, teki-tekis Niakaan
maktuir ida naran Yudas mai no ema wa'in.
Sia mai nodi surik no ai kaliduk atu kohi
Yesus. Sia nalo nunia, tan ema boot Yahudi
sia mak naruka. Ema boot nia sia, mak
na'ilulik ulun sia, manorik ukun sia, no
fukun adat sia. 44 Uluk Yudas foo kedan
tadak baa sia na'ak, "Haree di'a-di'ak! Ema
mak ha'u de'i, kohi hola nia hodi baa ona,
tan Nia mak emi buka!"
45 Tan nameno ti'an nunia, baa oras Yudas
to'o baa, nia la'o natutuk kedan baa Yesus
nodi nasee na'ak, "Tabe, Ama Boot!" Hotu
nia moos nako'ak nodi de'i Yesus. 46 Naree
tadak nia, ema wa'in nia moos soruk baa,
kohi nola Yesus.
47 Ema ida iha nia moos losu nola surik,
nodi taa kotu ema ida tilun tahan. Ema
kanek nia, na'ilulik ulun boot atan. 48 Hotu,
Yesus moos katak baa ema wa'in nia na'ak,
"Tan saa emi mai kohi Ha'u hodi surik no
ai kaliduk?! Emi haneo, Ha'u ne'e, ema aat
ka? 49 Sura loron Ha'u kamutuk ko emi oras
kanorin iha Uma Hamulak Huun, mais emi
la kohi Ha'u. Mais so'in baa! Kohi hola Ha'u
ona! Maromak mako'an sia nakerek nela
kedan lia ne'e hori uluk."✡
50 Titu-naree nunia, Yesus Niakaan mak-
tuir sia nata'uk tebes to'o ni'it aan nalai
nela Nia.
51 Iha nia moos noo ema nurak ida mak
la'o tuir Yesus nosi kotuk. Nia nafu'ut loos
tais. Ema nia sia moos atu kohi nia, 52 mais
sia kaer nola niakaan tais dei. Hotu, nia
nalai fila nodi walan dei, tan nata'uk tebes.

Ema dada nodi Yesus baa nataa ulun boot Yahudi sia
(Mateus 26:57-68; Lukas 22:54-55,63-71; Yohanis 18:13-14,19-24)

53 Hotu, sia dada nodi Yesus baa na'ilulik
ulun boot uman. Iha nia, ulun boot Yahudi
sia naklibur ti'an atu nalo moon-metan.
Ema nia sia, mak na'ilulik ulun sia, manorik
ukun sia, no fukun adat sia. 54 Oras sia dada
nodi Yesus baa, Petrus tuir no-nook nosi
kotuk. Nia moos tama baa uma nia lalawar
atu naniruk ha'i bele-bele no ema mak daka
iha nia.
55 Iha uma nia laran, ulun boot sia ko'a
lia. Sia buka lia kakaer atu nodi nasalak
Yesus, tan sia nakara taa ukun mate baa
Nia. Mais sia la netan lia kakaer. 56 Masik
sia natama mataa lia tolek wa'in atu nodi
nahonu Yesus, siakaan lia fuan moos la
kona malu.
57 Nosi ikus, ema ida tenik nariik nodi
nataa tolek na'ak, 58 "Ami rona Ema ne'e
katak na'ak, 'Ha'u atu karo'on Uma Hamu-
lak Huun mak ema raiklaran nalo. To'o
wainrua, Ha'u kariik kikar, mais la kodi ema
raiklaran liman.'"✡ 59 Mais siakaan dale nia
sia moos, la kona malu tenik.
60 Hotu, na'ilulik ulun boot nia nariik baa
ema hotu-hotu oin, hotu nusu baa Yesus
na'ak, "Ema wa'in tula sala baa O. Tan saa
o no-nook dei?"
61 Mais, Yesus la nataa kois. Hotu, na'ilu-
lik ulun boot nia nusu tenik na'ak, "O katak
lai! Hori uluk Na'i Maromak nameno kedan
atu solok Kristus mai. O ne'e Kristus, mak
Na'i Maromak Oan ka?"
62 Yesus nataa na'ak, "Tebes! Ha'u mak
Kristus. Emi hotu-hotu atu haree Ha'u, Ema
Raiklaran Isin ne'e, kabesi aan kaer ukun
iha Na'i Maromak mak beran kaliuk sorin
kwana. Nosi ikus, Ha'u moos atu kamaan
aan mai kikar kosi lale'an kodi kalo'an."✡
63 Rona nola Yesus dale nunia, na'ilulik
ulun boot nia krakat tebes, to'o lees nahaat
niakaan faru klobor. Hotu, nia katak baa
ema nia sia na'ak, "Ita lalika buka tenik
mataa lia ona! 64 Emi rona ti'an Nia na'in
du'uk katak na'ak, Nia ne'e Na'i Maromak
Oan. Ne'e na'ak, Nia dale nahaat Na'i
Maromak ti'an! Tuir itakaan ukun, kalo
ema ida nalo aan nu'u Maromak, ema nia
musti mate! Dadi, ita atu hakotu nunabee?"
Rona nola nunia, sia moos nakotu lia
na'ak, "Ema ne'e, sala tebes. Musti taa ukun
mate baa Nia!"✡
65 Hotu, ema na'in hira soruk baa nodi
taniru Yesus. Sia tutus Niakaan matan,
hotu ta'e nakdiuk Nia. Sia naleuk Nia na'ak,
"Kalo O Maromak mako'an tebes, O katak
kokon see mak ta'e O nia?" Hotu, sia naruka
makdaka Uma Hamulak Huun mai nola Nia

✡ 14:49 Lukas 19:47, 21:37 ✡ 14:58 Yohanis 2:19 ✡ 14:62 Daniel 7:13 ✡ 14:64 Ukun-badu Na'ilulik 24:16

nodi baa. Oras sia nodi Yesus baa, sia moos
basa nakdiuk Nia.

Petrus neli Yesus
(Mateus 26:69-75; Lukas 22:56-62; Yohanis 18:15-18,25-27)

66-67 Baa oras nia, Petrus sei tuur naniruk
ha'i iha uma nia lalawar. Na'ilulik ulun boot
atan feto ida mai naree Petrus iha nia. Feto
nia nahilas di'a-di'ak Petrus oin, hotu nasee
na'ak, "Ohin nia o moos bele-bele mo Yesus,
ema Nasaret nia. Tebes ka lale?"
68 Mais Petrus nataa na'ak, "Lale! Tan
saa o musu nunia?! Ha'u la katene ema
nia!" Hotu, Petrus sai baa nariik iha ba'a
odamatan oin. [Baa oras nia moos, manu
kokoreek.]‡
69 La oras, feto nia mana tenik Petrus.
Hotu, nia foo natene baa ema iha nia sia
na'ak, "Nia ne'e, ema ida nosi sia!"
70 Mais, Petrus sakar na'ak, "O bula aru-
mak! Ha'u la katene ema nia!"
La kleur falik, ema ida seluk nasee Petrus
na'ak, "O keta maktolek tenik ma'ak, o la
mamutuk mo ema nia sia! Emi hotu-hotu
ne'e ema Galilea."
71 Mais, Petrus sakar tenik na'ak, "Tuku
fatuk! Ha'u la katene ema nia!"
72 Oras Petrus katak nunia, manu moos
kokoreek isin rua. Rona nola nunia, Petrus
nanoin nola Yesus lia fuan ohin nia na'ak,
"Manu sei la kokoreek isin rua dauk, o
meli Ha'u isin tolu ti'an ma'ak, o la matene
Ha'u."
Nanoin nola nunia, Petrus moos tanis no
aan.

15

Sia nodi Yesus baa gubernur Pilatus
(Mateus 27:1-2,11-14; Lukas 23:1-5; Yohanis 18:28-38)

1 Seisawan oan, ema hotu-hotu iha
moon-metan nia kabuar lia atu no'o Yesus.
Hotu, sia kesi Nia, nodi baa gubernur
Pilatus, tan gubernur mak bele taa ukun
mate baa ema.* 2 To'o baa, gubernur nusu
Yesus na'ak, "Ema ne'e sia na'ak O ne'e,
ema Yahudi Na'in. Nunia tebes ka?"
Yesus nataa na'ak, "Tebes! Ama dale nia
loos."
3 Oras nia, na'ilulik ulun sia tula lia wa'in
baa Yesus nodi katak baa gubernur na'ak,
"Ema ne'e, nalo sala wa'in ti'an!" 4 Hotu,
Gubernur nusu tenik Yesus na'ak, "O la
rona siakaan dale nia ka? Sia tula sala wa'in
boot baa O. Mataa lai!"
5 Mais Yesus la nataa kedan, to'o Guber-
nur moos benar.

Gubernur Pilatus taa ukun mate baa Yesus
(Mateus 27:15-26; Lukas 23:13-25; Yohanis 18:39—19:16)

6 Sura tinan, natoon baa loron ema
Yahudi nadahur Paska, gubernur nabusik
ema bui ida tuir ema lear boi. 7 Baa tinan
nia, noo ema bui ida naran Barabas. Uluk
ema kohi nia no niakaan maluk sia, tan
sakar ukunrai Roma. Nia moos no'o ema.
8 Tan loron boot sia to'o ti'an, ema wa'in baa
Gubernur Pilatus nodi nusu na'ak, "Ama
Gubernur! Dahur Paska to'o ona! Kalo bele,
ama nabusik ema bui ida tuir itakaan adat!"
9 Rona nola nunia, Gubernur nataa na'ak,
"Tebes! Mais ha'u kabusik see? Nunabee
kalo kabusik ema Yahudi Na'in ne'e? Bele
ka?" 10 Gubernur nusu nunia, tan natene
na'ak na'ilulik ulun sia nodi Yesus baa nia,
tan sia rai hirus baa Yesus.
11 Rona gubernur dale nunia, na'ilulik
ulun sia sasu'at ema wa'in nia, nebee sia
hotu-hotu nataa gubernur na'ak, "Ami la
ho'uk ema nia! Habusik Barabas dei!"
12 Hotu, Gubernur nusu tenik na'ak, "Kalo
nunia, ha'u kmusti kalo saa baa Yesus ne'e
mak emi temi ha'ak, 'Na'i Yahudi'?"
13 Sia moos nahii bele-bele na'ak, "Ho'o
nia dei! Hedi Nia baa ai karuus!"
14 Hotu, Gubernur nusu tenik na'ak,
"Mais Nia sala saa? Ha'u kleno Nia ti'an,
mais la ketan sala ida kois!"
Mais sia nahii maka'as liu tenik na'ak,
"Ho'o nia! Hedi nia baa ai karuus!"
15 Tan gubernur nakara nalo ema wa'in
nia neon di'ak, nia moos nabusik Barabas
tuir siakaan hakara. Hotu nia naruka son-
dadu ta'e no'at Yesus nodi oe besi tarak.†
No'at notu, nia latan Yesus baa sondadu sia,
nebee sia nodi baa, nedi no'o baa ai karuus.

Sondadu sia ta'e nakdiuk Yesus
(Mateus 27:27-31; Yohanis 19:2-3)

‡ 14:68 Hakerek Moon lia Yunani balu la noo hakerek iha lalutuk laran ne'e. * 15:1 Baa oras nia, ulun boot Yahudi sia la noo beran atu taa ukun mate baa ema. Tan lia nia, sia nodi Yesus baa gubernur Pilatus mak ukunrai Roma iha nia. † 15:15 Sondadu Roma sia nodi oe mak nalo nosi tali kulit lolon hira sia. Hotu, sia kesi ruin meik, lale, makdadi meik, baa tali kulit nia rohan sia. Kalo ho'at rua-ruan hodi oe nia, isin kulit naklu'as mohu. ‡ 15:16 Sondadu fatin nia, sia temi nodi lia Latin na'ak *praetorium*. Fatin nia, sondadu siakaan fatin du'uk iha ukunrai tofatik laran.

16 Nunia hotu, sondadu sia dada nodi
Yesus baa lalawar boot ida iha siakaan
fatin.‡ Hotu, sia bolu nola siakaan ma-
maluk klibur boot ida. 17 Sia moos natais
Yesus nodi faru klobor ida. Faru nia ilas
mean asuaten, hanesan na'in siakaan tais.
Hotu, sia nola ai tarak lain, noman nalo baa
sabeo tarak. Hotu, tuku natama sabeo tarak
nia baa Yesus ulun nodi naleuk nakdiuk Nia,
hanesan sia foti na'in foun nodi sabeo na'in.
18 Hotu, sia tabe naleuk nia na'ak, "Tabe,
Na'i Yahudi!" 19 Sia asufanu sudur baa
Yesus. Sia moos taniru Nia, no ta'e nakdiuk
Niakaan ulun. 20 Naleuk nakdiuk Nia notu,
sia kolu faru klobor nia, hotu natais nikar
Niakaan tais baa. Hotu, sia nodi Nia sai baa
kota Yerusalem luan, atu nedi no'o baa ai
karuus.

Ema nedi Yesus baa ai karuus
(Mateus 27:32-44; Lukas 23:26-43; Yohanis 19:17-27)

21 Oras sai nosi Yerusalem, sia nasoru ema
ida nosi leo Kirene iha dalan klaran. Ema
nia naran Simon. Nia, mak Aleksander no
Rufus aman. Oras nia atu tama Yerusalem,
sondadu sia kohi nola nia. Hotu sia seten
nia natiu Yesus Niakaan ai karuus.✡ 22 Hotu,
sia dada Yesus to'o fatik ida naran Golgota.
(Naran ne'e na'ak, 'fatin ulun ruin'.) 23 Iha
nia, sia foo Yesus nemu kokon tua kahur ai
moruk, nebee Nia bele terus moras. Mais
Yesus la no'uk. 24-25 Baa oras takseer tuku
siwi seisawan, sia nedi Yesus baa ai karuus,
hotu taman ai karuus nia. Nunia hotu,
sondadu sia suut liman atu nodi natene see
mak bele netan Yesus farun.✡ 26 Sia moos
nakerek baa ai kabelak ida na'ak,

"Ema ne'e, Na'i Yahudi"

Hotu, sia nedi ai kabelak nia baa ai
karuus iha Yesus ulun fafuhun leten, nebee
ema bele natene lia krarain taa ukun mate
baa Nia. 27 Iha fatin nia sia moos nedi no'o
ema madauk teen na'in rua. Ida iha Yesus
sorin kwana, ida iha sorin karuk. 28 [Nodi
nalo nunia, sia nalo tuir saa mak hakerek
hori uluk iha Hakerek Moon na'ak, "Ema
nalo Nia nu'u ema aat."]§ ✡

29 Ema hotu-hotu mak la'o tuir fatin nia
naree Yesus iha ai karuus. Sia nakmulis
ibunnodi naleuk Nia na'ak, "O mak dale
ma'ak, O bele maro'on Uma Hamulak Huun,
hotu baa wainrua O mariik mikar. Tebes
ka?✡ 30 Kalo nunia, sori aan ona, tuun mosi
ai karuus nia! Nunia lai, foin ami bele
fiar ha'ak, o ne'e tebe-tebes Na'i Maromak
Oan!"

31 Na'ilulik ulun sia no manorik ukun sia
moos naleuk Yesus na'ak, "Nia bele sori
ema seluk, mais la bele sori aan du'uk!
32 Uluk Nia na'ak, Nia ne'e 'Kristus' mak Na'i
Maromak nameno kedan hori uluk. Ema
seluk dale na'ak, nia ne'e ema Yahudi Na'in.
Kalo nunia tebes, habusik Nia tuun du'uk
nosi ai karuus, nebee ita haree. Nunia ti'an,
foin ita bele fiar."

Ema madauk teen na'in rua iha Yesus
sorin moos naleuk Nia.

Yesus mate
(Mateus 27:45-56; Lukas 23:44-49; Yohanis 19:28-30)

33 Nunia hotu, nakukun luri taka nola
rai nia nosi loro natetu to'o tuku tolu loro
malirin. 34 Baa oras tuku tolu loro malirin,
Yesus nahii nodi siakaan lia Aram na'ak,
"Eloi! Eloi! Lema sabaktani?" (Lia fuan
nia na'ak, "Ha'ukaan Maromak! Ha'ukaan
Maromak! Tan saa tali'ur la'o mela Ha'u
nune'e?")✡

35 Oras ema na'in hira mak kre'is ai karuus
nia rona Yesus lian nia, sia dale baa malu
na'ak, "Rona lai. Nia bolu Elia, mak Maro-
mak mako'an uluk nia!" 36 Hotu, ema ida
nalai baa nola wee teen, lobas tama baa tua
siin. Nia tuu wee teen nia nodi ai lolon
ida, hotu lolo baa Yesus ibun, nebee Yesus
modas. Ema nia dale na'ak, "Hein lai! Ita
haree kokon! Arumak Elia mai natuun Nia
nosi ai karuus ne'e."✡

37 Hotu, Yesus nahii tenik nodi lian
maka'as. Nahii notu, nawan moos kotu.

38 Iha Uma Hamulak Huun laran no tais
odamatan boot ida mak ema nisa nodi neli
Na'i Maromak Ke'an Lulik Kaliuk. Natoon
baa Yesus nawan kotu, tais odamatan nia
naksira fa'e baa rua nosi leten to'o raik.✡

39 Iha Golgota, noo sondadu ulun ida mak
daka kre'is baa Yesus Niakaan ai karuus.
Oras naree Yesus mate, nia sarebak nodi
na'ak, "Adeei! Ema ne'e, Na'i Maromak Oan
tebes."

40-41 Iha nia moos noo feto wa'in mak
nariik nosi dook, titu Yesus mate. Uluk, sia
mak naliku Yesus no niakaan ema sia iha
Galilea. Nosi feto nia sia, noo Salome, Maria
nosi leo Magdala, Maria ida tenik (mak

✡ 15:21 Roma 16:13 ✡ 15:24-25 Kananuk Sia 22:19 § 15:28 Lia tohar ne'e la tama iha Hakerek Moon lia Yunani balu. ✡ 15:28 Yesaya 53:12 ✡ 15:29 Kananuk Sia 22:8, 109:25; Markus 14:58; Yohanis 2:19 ✡ 15:34 Kananuk Sia 22:2 ✡ 15:36 Kananuk Sia 69:22 ✡ 15:38 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 26:31-33 ✡ 15:40-41 Lukas 8:2-3

Yakobus no Yoses inan) no feto wa'in tenik
mak tuir Yesus mai bele iha Yerusalem.✡

Ema nakoi Yesus
(Mateus 27:57-61; Lukas 23:50-56; Yohanis 19:38-42)

42-43 Baa oras nia, noo ema boot ida naran
Yusuf nosi leo Arimatea. Nia tuur iha
moon-metan Yahudi. Nia ema laran di'ak
mak no'i nei-nein Na'i Maromak kaer ukun.
Natene nola Yesus mate ti'an, nia buka
dalan atu natuun Yesus maten nosi ai
karuus.

Yesus mate nia, kona baa loron lima.
Awan, kona baa ema Yahudi siakaan loron
hamulak. Tan lia nia, oras loro atu monu
baa loron lima nia, Yusuf nakbiit neon baa
nusu kedan Yesus maten nosi gubernur
Pilatus. 44 Rona Yusuf nusu nunia, gubernur
moos blaar hotu katak na'ak, "Adeei! Ema
nia mate ti'an ka?! Ha'u kanoin, sei dauk!"

Hotu, gubernur naruka ema baa bolu
sondadu ulun mai. To'o mai ti'an, gubernur
nusu nia na'ak, "Nunabee? Yesus nia mate
ti'an ka?"

45 Sondadu ulun nataa na'ak, "Nia mate
hori ohin ti'an ama!" Rona nola nunia,
gubernur moos foo leet baa Yusuf atu baa
nola Yesus maten.

46 Hotu, Yusuf baa sosa tais foun ida mak
folin todan. Sosa notu, nia baa Golgota.
To'o baa, nia natuun nola Yesus maten nosi
ai karuus. Hotu, nia falun di'a-di'ak nodi
tais foun nia. Baa oras nia, ema foin ba'at
notu fatuk kuak ida atu nadi'a kedan rate
bodik Yusuf no familin sia. Hotu, Yusuf sia
nakelu natama Yesus maten baa rate nia.
Hotu, sia dudu nola fatuk boot ida, nodi
taka kuak nia. Hotu, sia fila.

47 Baa oras nia, Maria nosi Magdala no
Maria ida seluk (mak Yoses inan), sia moos
tuir to'o nebaa. Sia naree di'a-di'ak, nebee
bele natene dalan baa rate nia.

16

Yesus moris nikar
(Mateus 28:1-8; Lukas 24:1-12; Yohanis 20:1-10)

1 Awan nia, kona loron neen. Loron nia,
mak ema Yahudi siakaan loron hamulak.
Baa oras loro monu ti'an, Salome, Maria
nosi leo Magdala, no Maria ida seluk (mak
Yakobus inan), sia baa sosa mina morin,
nebee awan sia baa nisik Yesus maten tuir
siakaan adat. 2 Loron domiku seisawan oan,
sia na'in tolu moos baa rate nia. 3-4 Iha dalan
klaran, sia dale baa malu na'ak, "Adeei! See
mak bele dudu sees fatuk boot nia nosi rate
odamatan? Fatuk nia boot basuk! Ita ne'e
la biit!"

Mais to'o baa, sia naree fatuk nia nakduir
sai ti'an. 5 Naree nunia, sia tama baa rate
laran. Mais sia sarebak tebe-tebes, tan
sia naree mane nurak ida no'i tuur iha
siakaan sorin kwana. Niakaan tais, mutin
naksinak. 6 Nia katak baa sia na'ak, "Keta
hata'uk! Ha'u katene emi mai buka Yesus,
ema Nasaret nia. Ema no'o Nia ti'an iha ai
karuus, mais Nia moris nikar ti'an! Mai, ha-
ree du'uk fatik mak ema rai Niakaan maten
baa. Mamuk ti'an! 7 Di'ak liu, ina sia fila
ona! Baa katak Petrus no niakaan mamaluk
sia ha'ak, Yesus moris nikar ti'an. Nia la'o
uluk baa Galilea. Sia musti baa nasoru Nia
iha nebaa, tuir saa mak Nia nameno kedan
baa sia."✡

8 Hotu, feto nia sia sai nosi rate nia. Sia
fila lai-lais tan benar no nata'uk. Mais sia
la katak lia nia baa ema ida moos iha dalan,
tan nata'uk tebes.

Yesus natadu aan baa Maria nosi Magdala
(Mateus 28:9-10; Yohanis 20:11-18)

9 Loron domiku seisawan nia, Yesus
natadu aan uluk baa Maria nosi leo Mag-
dala. Uluk Yesus te'ur sai diabu hitu nosi
feto ne'e. 10 Naree notu Yesus, Maria moos
baa kedan katak baa ema hotu-hotu mak
uluk tuir Yesus. Sia sei naklibur nodi neon
susar no tanis, tan Yesus Niakaan mate.
11 To'o baa, Maria katak baa sia na'ak, "Tan
saa emi sei susar? Keta susar ona, tan Yesus
moris nikar ti'an. Ha'u kfoin kasoru kola
Nia ne'e!"

Mais, sia hotu-hotu katak na'ak, "Hoi!
Keta bosok!"

Yesus natadu aan baa ema na'in rua tenik
(Lukas 24:13-35)

12 Natoon baa nia moos, Yesus Niakaan
maktuir na'in rua baa leo ida. To'o dalan
klaran, Yesus natadu aan baa sia nodi ilas
seluk. Mais la oras, sia moos natene Nia.
13 Naree nunia, sia moos fila baa katak
siakaan mamaluk sia na'ak, "Hei, rona lai!
Ami foin hasoru hola Yesus iha dalan!"

Mais siakaan mamaluk sia hotu-hotu
de'an na'ak, "Hoi! Keta bosok!"

✡ 16:7 Mateus 26:32; Markus 14:28

Yesus natadu aan baa Niakaan maktuir sia hotu-hotu

(Mateus 28:16-20; Lukas 24:36-49; Yohanis 20:19-23; Kristus Klosan Lian 1:6-8)

[14] Nunia hotu, Yesus natadu aan baa Niakaan maktuir na'in sanulu resin ida, baa oras sia tuur naa. Nia nasee sia na'ak, "Hoi! Emi ne'e ulun fatuk tebe-tebes! Ema katak ti'an na'ak, sia naree Ha'u nodi matan du'uk, mais emi la fiar! Emi ha'ak, bosok! Tan lia nia, oras ne'e Ha'u kmai du'uk, nebee emi na'in haree hodi matan. Ha'u kmate, mais oras ne'e Ha'u kmoris kikar ti'an! Haree baa!

[15] Nahuu baa oras ne'e, emi musti baa raiklaran tomak keke lema Ha'ukaan Lia Di'ak baa ema hotu-hotu!✡ [16] Ema mak fiar baa Ha'u no simu sarani, sia netan moris nima-nimak no Na'i Maromak iha lale'an. Mais ema mak la fiar, Na'i Maromak kastikar sia nodi lelen sia to'o nima-nimak. [17] Ema mak fiar baa Ha'u atu nalo tadak blaar oi-oik, nebee ema hotu-hotu natene na'ak, siakaan beran nia nanis mai nosi Na'i Maromak. Sia atu te'ur sai diabu nodi Ha'ukaan naran. Sia atu dale nodi lia fuan seluk mak Na'i Maromak natuun baa sia. [18] Kalo sia kaer samea mahoo raso, lale, sia nemu raso, sia la kona dinu. Kalo sia koko ema moras ulun, nanis ema moras nia moos di'ak."

Yesus sa'e baa lale'an

(Lukas 24:50-53; Kristus Klosan Lian 1:9-11)

[19] Yesus dale notu no Niakaan maktuir sia, Na'i Maromak moos foti sa'e Nia baa lale'an. Iha nia, Nia nabesi aan iha Na'i Maromak liman kwana nodi kaer ukun na-mutuk no Na'i Maromak.✡

[20] Nunia hotu, Yesus Niakaan maktuir sia nalo tuir Niakaan haruka. Sia baa fatin hotu-hotu nodi keke lema Niakaan Lia Di'ak. Na'i Maromak moos natuun beran baa sia, nebee sia nalo tadak blaar mak Yesus katak kedan nia. Ema wa'in moos fiar baa Yesus, tan sia natene na'ak, Lia Di'ak nia, tebes no loos.

✡ 16:15 Kristus Klosan Lian 1:8 ✡ 16:19 Kristus Klosan Lian 1:9-11

Yesus Lia Di'ak tuir Lukas

Tan saa Lukas nakerek lia ne'e

1-3 Ama Teofilus* mak ha'u kakneter!
Tabe.
Ema wa'in nakerek kokon ti'an lia nosi
Yesus mak dadi iha amikaan leet, mak na-
to'o Na'i Maromak mamenon hori uluk. Sia
nakerek lia Yesus nia, nodi libur lia mak
uluk ami dale hosi ibun baa ibun, no lia mak
ami rona hosi Yesus eman sia, no lia mak
ami rona hosi ema seluk mak naree nodi
matan du'uk.
Ha'u kleno lotu-lotuk lia nia sia hotu-
hotu, kosi huun to'o rohan. Hotu, ha'u
kakotu atu kakerek kalo ta-taek. Hodi
nunia, ama bele natene malorek. 4 Ama
moos bele fiar lia mak ama rona ti'an nia,
lahoos lia tolek, mais lia tebes.

Makbukar lale'an ida nasee kedan nosi Yohanis Mak Sarani Ema

5 Lia nosi Yesus huun nune'e: Baa oras
Na'i Herodes kaer ukun iha rai Yudea, noo
katuas ida naran Sakarias. Nia, na'ilulik
Yahudi nosi Bei Abia klibur na'ilulik sia.
Sakarias feen, naran Elisabet. Nia moos
nosi na'ilulik husar-binan, tan nia, husar-
binan nosi Bei Musa alin Harun.✡ 6 Sia rua
moris moon tuir Na'i Maromak harukan no
ukun-badu hotu-hotu. Ema moos nakneter
sia. 7 Sia rua otas ti'an, mais la noo oan tan
Elisabet kiuk.
8 Baa loron ida, Sakarias no na'ilulik
seluk sia nosi klibur Abia netan leet atu
serwisu iha Uma Hamulak Huun iha kota
Yerusalem. 9 Tuir siakaan adat, na'ilulik sia
suut liman, atu nodi natene see mak netan
leet atu tama baa Ke'an Lulik Kaliuk, nebee
sunu ai morin iha Na'i Maromak oin. Baa
loron nia, suut liman kona baa Sakarias.
10 Hotu, Sakarias tama baa. Baa oras nia
sunu ai morin iha Ke'an nia, ema lear na-
mulak iha lalawar. 11 Teki-tekis, Maromak
Niakaan makbukar lale'an ida natadu aan
iha ai morin fatin sorin kwana.
12 Naree nunia, Sakarias nata'uk tebes.
13 Mais makbukar lale'an nia katak na'ak,
"Sakarias! Keta mata'uk! Na'i Maromak
rona ti'an okaan hamulak. Okaan feen atu
nahoris oa mane ida bodik o. O musti
manaran oan nia ma'ak, Yohanis. 14 Oan
nia atu nalo o neon boot. Ema wa'in moos
neon di'ak bele-bele no o, tan oan nia.
15 Nahuu nosi inan sei ko'us, Kmalar Lulik
tuun baa oan nia ti'an. Nia musti naluli
nemu lanuk hotu-hotu. Baa oras boot ti'an,
Na'i Maromak atu foti nia baa ema mak noo
folin.✡ 16 Nia atu namaus ema Isra'el wa'in
atu fila tuir Na'i Maromak, dadi baa siakaan
Ulun. 17 Oan nia lisan no beran nu'u Bei
Elia, mak Maromak mako'an hori uluk. Oan
nia mai uluk lai, foin Na'i Maromak solok
Niakaan ema mak Nia nameno kedan hori
uluk. Oan nia atu nalo ina-ama sia nadomi
nikar siakaan oan. Ema mak se'i kotuk baa
Na'i Maromak, nia atu filas sia nebee tuir
nikar Na'i Maromak. Hodi nunia, nia nalo
ema nadi'a neon atu simu Na'i Maromak
eman mak Nia nameno ti'an nia."✡
18 Makbukar lale'an dale notu nunia,
Sakarias nusu fila na'ak, "Nunabee lia nia
bele dadi? Ha'u ko ha'ukaan feen otas ti'an!
Oinsaa ha'u kbele katene ka'ak dale nia
tebes?"
19 Makbukar lale'an nataa na'ak, "Nune'e!
Ha'u ne'e, Gabriel, Maromak Niakaan mak-
bukar. Nia du'uk naruka ha'u kmai katak lia
di'ak ne'e baa o.✡ 20 Mais, tan o la fiar baa
ha'ukaan dalen, o atu metan tadak nune'e:
nahuu baa oras ne'e to'o oan nia moris,
okaan nanaan dadi matek. Hodi nunia, o
bele matene du'uk, saa mak ha'u kdale ne'e
atu dadi tebes, kona baa niakaan oras."
21 Oras makbukar lale'an dale no Sakarias
nunia, ema lear mak namulak iha luan
benar karin, tan Sakarias la sai. 22 Mais baa
oras nia sai mai, nia la bele dale ona. Nia
foo tadak baa sia nodi liman, foin sia natene
na'ak Na'i Maromak natudu lia blaar ida
baa nia iha Ke'an Lulik Kaliuk nia.
23 Serwisu mohu, Sakarias fila uma. 24-25 La
kleur, Elisabet moos ko'us. Nia namuka aan
fulan lima laran nodi dale na'ak, "Tonu Na'i
Maromak! Nosi ikus Na'i Maromak natudu
laran di'ak baa ha'u. Kalo ha'u ketan husar-
binan ti'an, ema la namoe ha'u ona."

Makbukar lale'an ida mai nasoru Maria

26 Baa oras Elisabet ko'us tama fulan neen
ti'an, Na'i Maromak solok Niakaan mak-
bukar lale'an Gabriel baa leo ida naran
Nasaret iha rai Galilea. 27 Iha nia noo feto

* 1:1-3 Iha lia Yunani, naran Teofilus na'ak 'ema mak nadomi Na'i Maromak'. Hakerek ne'e, hakerek dala uluk mak Lukas nakerek bodik Teofilus. ✡ 1:5 1 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 24:10; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 7:7 ✡ 1:15 Sura Renu Isra'el 6:3 ✡ 1:17 Maleaki 4:5-6 ✡ 1:19 Daniel 8:16, 9:21

nurak ida, naran Maria. Nia sasudin ti'an
no mane ida, naran Yusuf. Yusuf nia,
Na'i Daud husar-binan. Gabriel baa nasoru
Maria,✡ 28 hotu nia nare'is aan baa feto
nurak nia nodi na'ak, "Tabe! Na'i Maromak
boi bete ti'an atu nalo lia kabaas ida bodik
bete. Na'i Maromak namutuk no bete."
29 Rona nola nunia, Maria benar. La
natene lia nia na'ak saa. 30 Hotu makbukar
nia natutan na'ak,
"Maria! Lalika mata'uk.
Tan Na'i Maromak atu natudu laran
di'ak baa o.
31 La kleur, o atu ko'us.
Hotu, o atu mahoris oa mane ida.
Musti manaran Nia ma'ak,
Yesus.†
32 Nia atu dadi ema boot.
Na'i Maromak atu temi Nia na'ak,
'Ha'ukaan Oan.'
Nia, Oa nosi Na'i Maromak Mak
Aas Kaliuk.
Na'i Maromak atu foti Nia kaer ukun,
nu'u Niakaan Bei Daud.
33 Nia atu kaer ukun nima-nimak baa ema
Isra'el sia.‡
Niakaan ukun atu nafati nohuun."✡
34 Rona nola nunia, Maria nusu baa
Gabriel na'ak, "Ha'u ne'e sei la katene mane
dauk! Nunabee ha'u kbele ko'us?"
35 Gabriel nataa na'ak, "Nune'e bete!
Maromak Kmalar Lulik atu tuun baa o.
Beran nosi Maromak Mak Aas Kaliuk moos
atu taka nola o. Hodi nunia, Oa mak atu
moris nia, moon tebe-tebes tan Nia, Na'i
Maromak Oan.
36 Keta blaar! Bete familin ida naran
Elisabet moos ko'us ti'an. Tuir ema, nia la
bele nahoris ona tan otas ti'an. Mais baa
oras ne'e, nia ko'us fulan neen laran ti'an,
37 tan la noo lia ida mak Na'i Maromak la
bele nalo!"✡
38 Rona nola nunia, Maria nataa na'ak,
"Di'ak. Ha'u ne'e, Na'i Maromak atan. Ha'u
kadi'a aan simu Niakaan hakaran. Nebee,
lia hotu-hotu ne'e dadi tuir saa mak o dale
ti'an nia."
Nunia hotu, makbukar lale'an nia la'o
nela Maria.

Maria baa nateke Elisabet

39-40 Loron hira siku ti'an, Maria la'o nela
Nasaret, lai-lais baa Sakarias leon iha rai
Yudea foho leten. To'o nebaa, nia tama baa
Sakarias uman nodi foo tabe baa Elisabet.
41 Baa oras Elisabet rona Maria foo tabe,
oa iha niakaan notak nakfodak. Elisabet
moos nakonu no Maromak Kmalar Lulik.
42 Hotu, nia dale nodi maka'as na'ak, "Maria!
Ema atu foti-nahaas okaan naran liu feto
hotu-hotu iha raiklaran ne'e! Sia moos
atu foti-nahaas oa mak iha okaan notak!
43 Ha'u neon boot, tan ha'ukaan Na'in inan
mai nateke ha'u. 44 Oras o tama foo tabe
baa ha'u, oa iha ha'ukaan notak nakfodak
kedas, tan neon di'ak. 45 Na'i Maromak
natudu laran di'ak baa o, tan o fiar ma'ak,
Nia atu nala'ok Niakaan mamenon."

Maria tonu-naboot Na'i Maromak

46 Hotu Maria foti lian na'ak,
"Ha'u kfoti-kahaas no tonu-kaboot Na'i
Maromak
kodi neon no laran tomak.
47 Ha'u neon di'ak,
tan Na'i Maromak, mak ha'ukaan Mak-
sorin.
48 Nia tau matan baa ha'u, rai matan baa
ha'u,
masik ha'u ne'e, Niakaan ata mak la
folin.
Nahuu baa oras ne'e, ema hotu-hotu nafoli
ha'u na'ak,
feto mak sotir basuk,✡
49 tan Na'i Maromak nase'i lia boot bodik
ha'u.
Nia, mak Beran Kaliuk, Lulik Kaliuk.
50 Nia natudu dadomin baa ema hotu-hotu
mak nakneter no lo'u baa Nia,
nosi husar-binan ida baa husar-binan
ida.
51 Nia nodi Niakaan beran,
atu tokar lauk ema mak loko aan, no
ema mak naksa'ek aan.
52 Nia natuun makaer ukun mak nahaas aan.
Mais Nia nahaas ema mak naraik
aan.✡
53 Nia nahaan ema salaen to'o bosu,
mais te'ur nasai ema maksoin sia
nebee sia la'o nodi liman mamuk.
54 Nia tulun Niakaan ema Isra'el sia,
tan Nia nadomi sia nohuun.
55 Uluk Nia namate menon no itakaan bei
uluk,
mak Bei Abraham no niakaan husar-
binan hotu-hotu.

✡ 1:27 Mateus 1:18 † 1:31 Naran Yesus nia, naran lia Yunani. Manesak no naran Yesua iha lia Ibrani. Yesua na'ak 'Na'i Maromak sori ema.' Haree no Mateus 1:21. ‡ 1:33 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, 'Nia atu ukun Yakob uman'. Ne'e na'ak, 'Nia atu ukun ema Isra'el sia'. ✡ 1:33 2 Samuel 7:12, 13, 16; Yesaya 9:7 ✡ 1:37 Lia Uluk Fohon 18:14 ✡ 1:48 1 Samuel 1:11 ✡ 1:52 Ayub 5:11, 12:19 ✡ 1:55 Lia Uluk Fohon 17:7; 1 Samuel 2:1-10

Baa oras ne'e, mamenon nia
metin nafati.”✡
56 Tonu notu nunia, Maria nein no Elisabet to'o fulan tolu laran. Foin nia fila baa Nasaret.

Elisabet nahoris Yohanis

57 Elisabet loron nahoris to'o ti'an, nia moos nahoris oa mane ida. 58 Hotu lia nia keke lema baa familin no ema leo laran sia na'ak, Na'i Maromak natudu ti'an laran di'ak nodi foo oa ida baa Elisabet. Rona nola nunia, sia hotu-hotu moos neon di'ak.

59 Oan nia otas loron walu ti'an, sia nalo lahan hamane aan baa nia, tuir ema Yahudi ukun-badu. Sia nakara nanaran nia Sakarias, tuir aman naran.✡ 60 Mais inan la no'uk na'ak, “La bele nunia! Musti hanaran nia Yohanis!”

61 Mais sia nataa na'ak, “Tan saa mili naran Yohanis? La noo ema ida iha emikaan familin mak tau naran nia!” 62 Hotu sia foo tadak baa Sakarias atu nodi natene nia nakara tau naran saa baa oa nia.

63 Hotu Sakarias foo tadak nodi nusu fatuk hakerek. Sia foo baa, nia nakerek na'ak, “Naran Yohanis!” Naree nunia, ema nia sia hotu-hotu moos blaar karin.

64 Baa oras nia moos, Sakarias nanaan matek nia, mamar kedas. Nia moos tonu kedan Na'i Maromak. 65 Ema hotu-hotu iha nia, nata'uk no blaar. Lia nia keke lema nosi ibun baa ibun, to'o ema iha rai Yudea foho leten sia moos natene hotu. 66 Ema mak rona lia nia nanoin na'ak, “Malorek tebes! Na'i Maromak beran tuun baa oan nia. Nia boot mai, nia atu dadi saa?”

Sakarias tonu-naboot Na'i Maromak

67 Baa oras nia, Sakarias nakonu no Maromak Kmalar Lulik. Hotu nia dale na'ak,
68 “Ha'u ktonu-kaboot ha'ukaan Na'in. Nia,
mak ema Isra'el siakaan Maromak!
Nia namaan aan mai ti'an
atu sori Niakaan hutun-renu nosi
moris nu'u ata.
69 Nia foti ti'an Ema ida nosi Na'i Daud
husar-binan.
Ema nia atu sori ita,
nodi Niakaan beran boot.
70 Na'i Maromak nameno kedan lia nia hori
uluk,
nodi Niakaan mako'an moon sia.
71 Oras ne'e, Nia loke dalan atu nabusik ita
nosi funu,
no nosi ema mak laran moras baa ita.
72-73 Nia natudu laran di'ak baa itakaan bei
uluk sia,
tan nanoin bei-beik Niakaan ma-
menon
mak Nia namate hori uluk no Bei
Abraham.
74 Nia nabusik ita nosi funu,
nebee ita bele lo'u baa Nia,
no la hata'uk tenik.
75 Nia nabusik ita
nebee ita bele moris moon no loos iha
Niakaan oin nohuun.
76 Yohanis! O ne'e, ha'ukaan oan.
O boot mai, ema atu natene na'ak, o
ne'e, mako'an baa Maromak Mak
Aas Kaliuk.
O atu baa katak ema,
nebee sia simu Na'in namaan aan
mai.✡
77 O atu baa matudu dalan baa Niakaan eman
sia,
nebee sia natene na'ak, sia bele moris
no Na'i Maromak,
tan Nia kasu siakaan salan.
78-79 Na'i Maromak neon monu baa ita,
to'o Nia foo leet foun baa ita,
nu'u loro foun nasai kroman
foun.
Bodik ita mak moris iha makukun laran,
no ita mak hata'uk mate,
kroman mai ti'an atu nala'o ita baa
dalan dame.”✡
80 Nunia hotu, Yohanis hetak kleur, hetak boot. Maromak Kmalar Lulik moos nakbiit nia. Boot ti'an, nia baa nein iha rai fuik, to'o nahuu nala'ok serwisu bodik ema Isra'el.

2

Maria nahoris Yesus
(Mateus 1:18-25)

1-2 Baa oras Kireneus dadi gubernur iha Siria, Liurai Agustus nasai ukun na'ak, “Ema hotu-hotu mak iha ukunrai Roma liman laran, ida-idak musti fila baa natama naran iha leo huun!” Oras nia, oras dala uluk bodik ukunrai Roma sura hutun-renu nunia. 3 Tan nia, ema hotu-hotu fila baa leo huun atu natama naran.

4-5 Baa oras nia, noo mane ida naran Yusuf. Nia nein iha leo Nasaret iha rai Galilea. Nia sasudin ti'an no feto nurak ida, naran Maria. Maria nia no'i ko'us. Tan Yusuf nia, Na'i Daud husar-binan, nia musti fila baa natama naran iha Na'i Daud niakaan kota Betlehem iha rai Yudea.

✡ 1:59 Ukun-badu Na'ilulik 12:3 ✡ 1:76 Maleaki 3:1 ✡ 1:78-79 Yesaya 9:2

Tan lia nia, sia rua baa kota Betlehem.
6 To'o nebaa, Maria loron nahoris moos to'o
mai. 7 Iha Betlehem nia, noo uma bodik ema
hein heik, mais sia la netan fatik iha nia.
Tan baa nia, sia tama baa natar ida laran.
Iha nia Maria nahoris oa ulun, oa mane ida.
Maria nafu'ut Nia nodi tais, hotu natoba
baa bibi no karau haan fatik.

Na'i Maromak nato'o lia di'ak baa makbalin sia

8 Baa kalan nia, makbalin na'in hira daka
bibi malae iha kota luan.
9 Teki-tekis, sia naree Maromak Niakaan
makbukar lale'an ida. Hotu, Na'i Maromak
kroman naksinak baa sia, to'o sia nata'uk
liu. 10 Mais makbukar nia katak na'ak:
"Keta hata'uk! Rona mai! Ha'u kmai katak
lia di'ak baa emi. Ema hotu-hotu
mak rona lia ne'e, nanis neon di'ak.
11 Lia di'ak nia nune'e:
Baa loron ne'e, feto ida nahoris Kristus
iha Betlehem, Na'i Daud niakaan
kota!
Kristus nia, mak Na'i Maromak
nameno ti'an hori uluk.
Na'i Maromak solok Nia mai atu sori
ema nosi sala!
Nia ne'e, mak ema atu temi na'ak
'Ulun'!
12 Emi bele hatene Nia nune'e: Emi atu
hasoru kau mea oan ida mak inan
nafu'ut nodi tais. Nia toba iha bibi
no karau haan fatik laran."
13 Teki-tekis, Maromak Niakaan makbukar lale'an lear mai namutuk no makbukar uluk nia. Sia tonu-naboot Na'i Maromak nodi nananu na'ak,
14 "Ita foti-hahaas Na'i Maromak naran!
Nia mak nabesi aan kaer ukun iha
lale'an mak aas kaliuk.
Nia atu foo dame baa ema raiklaran
mak kona baa Niakaan neon!"
15 Hotu makbukar sia fila baa lale'an.
Makbalin nia sia dale baa malu na'ak, "Hei!
Mai ita baa Betlehem atu haree oa nia lai!
Tan Na'i Maromak solok lia nia baa ita
ti'an."
16 Hotu, sia lai-lais baa Betlehem. To'o
nebaa, sia netan Maria no Yusuf no kau mea
oan mak no'i toba iha bibi no karau haan
fatik laran.
17 Naree oa nia, sia moos katak baa ema
na'ak, "Ohin nia, Maromak Niakaan makbukar lale'an sia katak lia oa ne'e baa ami!"
Hotu sia katak lia nia to'o mohu.
18 Ema hotu-hotu mak rona, blaar karin.
19 Mais Maria rai lia nia sia baa neon
laran, nodi naneo atu buka lia nia sia isin.
20 Makbalin sia naree notu oa nia, sia moos
fila nikar baa siakaan bibi malae. Sia
tonu-naboot Na'i Maromak naran nodi sera
dodan baa Nia, tan saa mak sia rona no
sia naree, manesak no saa mak Maromak
Niakaan makbukar dale ti'an baa sia.

Sia nanaran kau mea oan nia, Yesus

21 Kau mea oa nia, otas loron walu ti'an,
sia nalo lahan hamane aan baa Nia, tuir ema
Yahudi siakaan ukun-badu. Niakaan inan
no aman nanaran Nia, 'Yesus'. Naran nia
mak uluk makbukar lale'an katak kedan baa
oras Yesus inan sei la ko'us Nia dauk.✡

Yusuf no Maria nodi oan Yesus baa Uma Hamulak Huun

22 Ukun-badu ida nosi Bei Musa na'ak,
feto mak nahoris loron haat nulu ti'an,
musti nala'ok adat hamoos aan iha Uma
Hamulak Huun. Hodi nunia, nia bele tama
nikar baa ema Yahudi siakaan uma hamulak. Tan nunia, Yusuf no Maria baa nala'ok
adat nia iha kota Yerusalem. Sia moos
nodi siakaan oan Yesus baa Uma Hamulak Huun, atu latan baa Na'i Maromak.✡
23 Hodi nunia, sia tuir Na'i Maromak ukun-
badu mak na'ak, "Feto mak nahoris oa ulun
mak mane, musti latan oan nia baa Na'i
Maromak."✡ 24 Tuir Na'i Maromak ukun-
badu, kalo inan no aman latan oan baa Na'i
Maromak, sia musti sera lakateu inan ida
no aman ida, lale, lakateu sina tulan matan
rua. Yusuf no Maria moos nala'ok ukun-
badu nia.✡

Katuas Simeon nasee kedan na'ak, kau mea oan Yesus nia, Kristus mak Na'i Maromak nameno ti'an

25-26 Natoon baa nia, noo katuas ida naran
Simeon. Nia nein iha kota Yerusalem. Nia
ema moon mak beer Na'i Maromak. Kmalar
Lulik katak kedan baa nia ti'an na'ak, nia
atu naree uluk Kristus lai, foin nia bele
mate.
27 Baa oras Yesus inan no aman nodi Nia
baa Uma Hamulak Huun atu latan baa Na'i
Maromak, Kmalar Lulik moos nala'o nodi
Simeon baa. 28 Oras naree oan nia, katuas
Simeon naka'u nola, nodi tonu-naboot Na'i
Maromak na'ak:
29 "Ha'u ktonu Na'i Maromak!

✡ 2:21 Lukas 1:31; Ukun-badu Na'ilulik 12:3 ✡ 2:22 Ukun-badu Na'ilulik 12:1-8 ✡ 2:23 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 13:2,12 ✡ 2:24 Ukun-badu Na'ilulik 12:6-8

Tan Nia nala'ok mamenon baa ha'u ti'an.
Oras ne'e, Na'i Maromak bele nabusik ha'u, nebee ha'u kmate no-nook ona.
30 Ha'u karee ti'an Ema mak Na'i Maromak solok mai
atu sori ita nosi itakaan salan!
31 Na'i Maromak nakara nodi oan ne'e
atu sori ema klubun hotu-hotu.
32 Nia atu dadi hanesan kroman.
Nia atu nodi kneter bodik Na'i Maromak eman Isra'el sia.
Nia moos atu natudu Na'i Maromak dalan loos
baa ema seluk sia."✡

33 Rona nola nunia, Yusuf no Maria blaar karin tan katuas Simeon nasee nunia. 34 Hotu, Simeon nusu matak-malirin bodik sia. Nia moos katak kedan baa Maria na'ak, "Yesus inan! Ema wa'in iha Isra'el ne'e atu dudu sees oan ne'e. Mais nosi ikus, siakaan hahalok nia atu nahonu fila sia. Oan ne'e moos atu nalo ema wa'in neon boot. 35 Hodi nunia, Na'i Maromak loke hotu ema neon. Mais rona! Ina atu hetan susar todan, hanesan surik naruk sona borut okaan hirus."

Ferik Hana sera dodan baa Na'i Maromak, tan Yesus

36-37 Iha Uma Hamulak Huun nia moos, noo ferik ida naran Hana. Niakaan otas tinan walu nulu resin haat ti'an. Aman, naran Fanuel, nosi ema hunun Aser. Ferik nia foin noo la'en tinan hitu, la'en mate nela ti'an. Ferik nia moos Maromak mako'an ida mak namulak no nalirin aan loron-kalan iha Uma Hamulak Huun.

38 Baa oras Simeon dale baa Yusuf no Maria, ferik nia mai kre-re'is nanono sia. Nia rona Simeon dale nunia, nia tonunaboot Na'i Maromak. Nia moos dale kedan lia Yesus bodik ema hotu-hotu mak sei no'i nei-nein siakaan Na'in mak Na'i Maromak nameno atu solok mai sori ema Isra'el.

Yusuf no Maria nodi oan fila baa leo Nasaret

39 Yusuf no Maria nala'ok mohu Bei Musa Ukun-badu sia iha kota Yerusalem ti'an, sia moos fila baa siakaan leo Nasaret iha rai Galilea.✡ 40 Hotu Yesus hetak boot, hetak biit, hetak matenek to'o natene lia wa'in. Na'i Maromak moos natudu laran di'ak baa Nia.

Yesus iha Na'i Maromak Niakaan Uma Hamulak Huun

41 Sura tinan, Yusuf no Maria baa kota Yerusalem atu tuir nadahur Paska.✡ 42 Dala ida, baa oras Yesus otas tinan sanulu resin rua, sia baa kota Yerusalem bele-bele atu tuir dahur nia. 43-44 Dahur Paska nia hotu ti'an, Yusuf no Maria fila baa Nasaret no ema lear mak fila bele-bele baa rai Galilea. Sia la natene na'ak, Yesus sei nein iha Yerusalem. Sia naneo na'ak, Nia la'o namutuk no Niakaan mamaluk sia. Mais to'o loro malirin, sia sei la naree Nia dauk. Hotu sia buka baa-mai iha siakaan familin no mamaluk sia. 45 Mais sia la netan, sia fila nikar baa buka Nia iha Yerusalem.

46 To'o nebaa, sia buka Nia loron tolu laran, foin netan iha Uma Hamulak Huun. Nia no'i taruka lia fuan no ema manorik ukun Yahudi sia. 47 Ema hotu-hotu mak tuur nanono, blaar karin, tan Nia natene tebe-tebes Hakerek Moon isin. Nia moos nataa sia di'a-di'ak. 48 Naree nola nunia, Yesus inan no aman moos blaar. Hotu inan katak na'ak, "Yesus! Tan saa O masusar ami nune'e? Ami rua O aman benar karin ti'an buka O!"

49 Mais Yesus nataa na'ak, "Tan saa ina no ama hasusar aan buka Ha'u? Musti hatene! Ha'u koo serwisu iha Ha'ukaan Ama Uman." 50 Mais sia la natene Niakaan hakara nia.

51 Nunia hotu, sia fila nikar bele-bele baa Nasaret. Yesus moris tuir inan no aman harukan. Niakaan ina rai lia nia sia hotu-hotu baa neon laran. 52 Nunia ona, Yesus hetak boot, hetak matenek. Nia moos hetak kona baa Na'i Maromak neon no ema raik-laran neon.✡

3

Lia Yohanis Mak Sarani Ema
(Mateus 3:1-12; Markus 1:1-8; Yohanis 1:19-28)

1-2 Baa oras nia, Tiberius mak liurai Roma. Nia kaer ukun tinan sanulu resin lima ti'an. Pontius Pilatus, mak gubernur rai Yudea. Herodes, mak gubernur rai Galilea. Herodes maun Filipus, mak gubernur rai

✡ 2:32 Yesaya 42:6, 49:6, 52:10 ✡ 2:39 Mateus 2:23 ✡ 2:41 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:1-27; Hanoin Hikar Dalan Moris 16:1-8 ✡ 2:52 1 Samuel 2:26; Lia Fuan Tate'an 3:4

Iturea no rai Trakonitis. Lisanas, mak gubernur rai Abilene.*

Baa oras nia moos, Hanas no Kayafas, mak na'ilulik ulun boot iha kota Yerusalem.

Natoon baa oras nia, Yohanis, Sakarias oan, nein iha fatin fuik dook nosi leo. Iha nebaa, Na'i Maromak tau lia baa nia. 3 Rona nola ti'an, Yohanis baa leo hotu-hotu mak kre'is baa mota Yordan, atu katak ema na'ak, "Emi musti katak sain no la'o hela emikaan salan sia, nebee Na'i Maromak kasu mohu hotu-hotu. Hotu, emi musti simu sarani, hanesan marak ida na'ak, emi ne'e di'a-di'ak ti'an ho Na'i Maromak."

4 Uluk, Maromak mako'an Yesaya nakerek nola lia nosi Yohanis nia nune'e:
"Noo ema ida iha rai fuik mak nahii na'ak:
'Hadi'a dalan atu simu Na'in namaan aan mai!
Hamoos dalan atu simu Nia.
5 Tunin haweer sura horun.
Taa haweer sura foho.
Haloos dalan kale'uk sia.
Haweer dalan karutas sia.
6 Nebee ema rai hotu-hotu bele natene na'ak,
Na'i Maromak nakara sori ema nosi siakaan salan.'"✡

7 Baa oras nia ema mai nosi fatin hotu-hotu, atu nusu Yohanis sarani sia. Mais nia nakanas sia na'ak, "Hoi! Tolek teen sia! Emi nu'u samea mak noo raso! Keta haneo ha'ak, emi bele hakbois hosi Na'i Maromak kastikar! Lale! Tan la kleur ona, Na'i Maromak natuun kastikar baa ema hotu-hotu mak la di'ak no Nia.✡ 8 Keta haneo ha'ak, emi la hetan kastikar tan emi Bei Abraham husar-binan. Lale! Emi Bei Abraham husar-binan tebes, mais lia nia la nalo emi moon. Na'i Maromak bele nalo fatuk ne'e sia dadi baa Bei Abraham husar-binan. Ha'u katak emi. Hatudu kakaer hodi emikaan moris, nebee ema natene tebe-tebes na'ak, emi se'i kotuk ti'an la'o hela emikaan salan sia, hodi tuir hikar Na'i Maromak.✡ 9 Emi musti halo lia di'ak sia. Kalo lale, Na'i Maromak natuun kastikar todan baa emi, hanesan ema nodi baliun nu'an ai huun. Nunia tebes! Ai huun la noo folin, kalo la nafua di'ak! Di'ak liu hu'an, soe baa ha'i dei."✡

10 Rona nola Yohanis dale nunia, ema nia sia nusu nia na'ak, "Kalo nunia, ami musti halo saa?"

11 Nia nataa na'ak, "Kalo moo faru tahan rua, foo tahan ida baa ema faru lalek. Kalo moo haan, fa'e foo baa ema haan lalek."

12 Ema maksisi bea sia moos mai nusu baa Yohanis, nebee nia sarani sia. Sia nusu na'ak, "Ama boot! Tulun hanorin ami atu halo saa."✡

13 Nia nataa na'ak, "Uluk, emi tolek teen. Mais oras ne'e, emi musti serwisu halo loos. Keta husu bea liu nosi ukun. Nebee hutunrenu selu bea kona besik no ukun-badu."

14 Sondadu na'i hira moos iha nia. Sia nusu baa Yohanis na'ak, "Kalo ami, nunabee? Ami musti halo saa?"

Nia nataa na'ak, "Keta todak ema niakaan osan tuir emikaan hakara. Keta duu karin ema. Oras simu kansera, musti neon boot hodi horan to'o."

15 Rona Yohanis dale nunia, ema hotu-hotu kebit malu nodi namaas baa malu na'ak, "Hoi! Keta arumak Yohanis ne'e. Kristus mak hori uluk Na'i Maromak nameno atu solok mai!"

16 Mais Yohanis katak baa sia na'ak, "Rona di'a-di'ak! Ema ida mak boot liu ha'u atu mai. Masik ha'u kdadi baa niakaan atan moos, ha'u la kfatan.† Ha'u ksarani ema kodi wee dei, mais Nia atu nalo liu tan ha'u, tan Nia atu nakonu emikaan neon no laran nodi Maromak Kmalar Lulik. Nia atu namoos emi, hanesan badaen mean namoos mean nodi ha'i, atu soe mean teen, nebee netan mean isin. 17 Nia moos hanesan ema mafaho rai laliki nasai hare abas. Nia rai hare moos baa kanaha laran, mais namotu hare abas. Nunia moos Na'i Maromak. Nia atu kastikar ema mak se'i kotuk baa Nia, nodi soe lakon sia baa ha'i laran mak laka bei-beik."

* 3:1-2 Noo ema ida naran *Yosefus* mak ukunrai Roma naruka nakerek lia nosi ema Isra'el sia baa oras nia. Nia moos nakerek nosi makaer ukun siakaan familin sia. Tan baa nia, ita bele hatene Herodes ne'e naran seluk mak *Herodes Antipas*. Niakaan ama, mak*Herodes Boot* (haree Mateus 2:1-22; Lukas 1:5). Filipus ne'e, Herodes Antipas maun. Filipus aman moos, Herodes Boot. Filipus inan, naran Kleopatra, nia nosi kota Yerusalem. Filipus nola Salome, mak Herodias oan. Iha Lukas 3:19 noo *Filipus* ida seluk. Nia, mak Herodes Antipas alin. Niakaan ama moos Herodes Boot, mais inan naran Mariamne. Filipus ne'e nola Herodias. Siakaan oan feto, naran Salome. Mais Filipus maun Herodes Antipas nadau nola Filipus feen (Mateus 14:3; Markus 6:17; Lukas 3:19). ✡ 3:6 Yesaya 40:3-5 ✡ 3:7 Mateus 12:34, 23:33 ✡ 3:8 Yohanis 8:33 ✡ 3:9 Mateus 7:19 ✡ 3:12 Lukas 7:29 † 3:16 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, 'atu kore niakaan kaso talin moos, ha'u la kfatan.' Lia ne'e na'ak, Yohanis na'ak nia ema ki'ik oan dei. Masik nia dadi baa Yesus atan moos, nia la fatan.

18 Hodi nunia, Yohanis foo natene lia
oi-oik baa ema, nodi katak Na'i Maromak
Manfatin Di'ak baa sia.
19-20 Baa oras nia moos, Yohanis nahuu
dale malorek Herodes niakaan hahalok aat
sia. Niakaan lia nune'e: Herodes nia, guber-
nur rai Galilea. Niakaan salan butuk bein
ti'an. Nia moos nadau nola alin feen, naran
Herodias. Mais tuir loos, alin sei moris no
sei la soe malu dauk no feen Herodias. Tan
Herodes hahalok aat nia sia, Yohanis de'an
nia loke fore, to'o Herodes krakat, hotu
kohi nola nia, soe baa bui.✡

Yohanis sarani Yesus
(Mateus 3:13-17; Markus 1:9-11)

21 Uluk, oras Herodes sei la kohi Yohanis
dauk, Yohanis sarani ema wa'in. Nia moos
sarani Yesus. Sarani hotu, Yesus namulak.
Oras nia moos, lale'an nakloke. 22 Hotu
Maromak Kmalar Lulik namaan aan tuun
baa Yesus. Kmalar Lulik nia ilas nu'u laka-
teu sina. Baa oras nia moos, noo lia maliak
ida nosi lale'an na'ak:
"O ne'e, Ha'ukaan Oan mak Ha'u kakara no
kadomi.
O malo Ha'u neon di'ak."✡

Na'i Yesus bei uluk sia, tuir aman Yusuf husar-binan
(Mateus 1:1-17)

23 Baa oras Yesus nahuu katak lia nosi Na'i
Maromak, Niakaan otas takseer tinan tolu
nulu. Ema natene Yesus nia, Yusuf oan.
Yusuf bein uluk sia mak ne'e:
Yusuf aman, Eli.
24 Eli aman, Matat.
Matat aman, Lewi.
Lewi aman, Melki.
Melki aman, Yanai.
Yanai aman, Yusuf.
25 Yusuf aman, Matatias.
Matatias aman, Amos.
Amos aman, Nahum.
Nahum aman, Hesli.
Hesli aman, Nagai.
26 Nagai aman, Maat.
Maat aman, Matatias.
Matatias aman, Semein.
Semein aman, Yosek.
Yosek aman, Yoda.
27 Yoda aman, Yohanan.
Yohanan aman, Resa.
Resa aman, Serubabel.
Serubabel aman, Sealtiel.
Sealtiel aman, Neri.
28 Neri aman, Melki.
Melki aman, Adi.
Adi aman, Kosam.
Kosam aman, Elmadam.
Elmadam aman, Er.
29 Er aman, Yosua.
Yosua aman, Elieser.
Elieser aman, Yorim.
Yorim aman, Matat.
Matat aman, Lewi.
30 Lewi aman, Simeon.
Simeon aman, Yahuda.
Yahuda aman, Yusuf.
Yusuf aman, Yonam.
Yonam aman, Elyakim.
31 Elyakim aman, Melea.
Melea aman, Mena.
Mena aman, Matata.
Matata aman, Natan.
Natan aman, Daud.
32 Daud aman, Isai.
Isai aman, Obed.
Obed aman, Boas.
Boas aman, Salmon.
Salmon aman, Nahason.
33 Nahason aman, Aminadab.
Aminadab aman, Admin.
Admin aman, Arni.
Arni aman, Hesron.
Hesron aman, Peres.
Peres aman, Yahuda.
34 Yahuda aman, Yakob.
Yakob aman, Isak.
Isak aman, Abraham.
Abraham aman, Tera.
Tera aman, Nahor.
35 Nahor aman, Seruk.
Seruk aman, Rehu.
Rehu aman, Pelek.
Pelek aman, Eber.
Eber aman, Sela.
36 Sela aman, Kenan.
Kenan aman, Arpaksad.
Arpaksad aman, Sem.
Sem aman, Noh.
Noh aman, Lamek.
37 Lamek aman, Metusalak.
Metusalak aman, Henok.
Henok aman, Yared.
Yared aman, Mahalalel.
Mahalalel aman, Kenan.
38 Kenan aman, Enos.
Enos aman, Set.
Set aman, Adam.
Adam nia, Na'i Maromak mak nase'i.

✡ 3:19-20 Mateus 14:3-4; Markus 6:17-18 ✡ 3:22 Lia Uluk Fohon 22:2; Kananuk Sia 2:7; Yesaya 42:1; Mateus 3:17; Markus 1:11; Lukas 9:35

4

Diabu ulun sokur Yesus
(Mateus 4:1-11; Markus 1:12-13)

1 Yesus simu sarani ti'an, Nia la'o nela
mota Yordan. Maromak Kmalar Lulik na-
mutuk no Nia, no nala'o Nia baa fatin fuik
ida. 2 Yesus nein iha fatin nia to'o loron haat
nulu. Nia la naa sa-saa, to'o salaen mate.
Hotu diabu ulun mai sokur kokon Nia.
3 Nia dale baa Yesus na'ak, "Kalo O Na'i
Maromak Oan tebes, O moo beran. Dadi
maruka fatuk ne'e sia dadi tubi, nebee O
maa to'o bosu."
4 Mais Yesus nataa na'ak, "Lale! Hakerek
Moon na'ak,
'Ema raiklaran moris lahoos nosi haan
dei!'"✡
5-6 Nunia hotu, diabu ulun nala'o Yesus
baa fatin aas ida. Nia natudu kabaas
nosi ukunrai hotu-hotu iha raiklaran. Nia
namaus Yesus na'ak, "Ukunrai beran no
kabaas hotu-hotu ne'e sia, ha'ukaan. Ha'u
koo beran atu kfoo baa see dei mak kakara.
7 Ha'u kbele foo baa O, surak O lo'u-sudur
baa ha'u. Nia dei!"
8 Mais Yesus nataa na'ak, "Lale! Hakerek
Moon na'ak,
'Ita musti lo'u no sudur baa Na'i Maromak
dei.
Nia, mak ita musti haliku.'"✡
9 Nunia hotu, diabu ulun nala'o Yesus baa
kota Yerusalem. Hotu nia nodi Yesus sa'e
baa fatin mak aas kaliuk iha Uma Hamulak
Huun. Hotu nia katak na'ak, "Kalo O Na'i
Maromak Oan tebes, soe aan tuun ona!
10 Tan Hakerek Moon na'ak,
'Na'i Maromak atu naruka Niakaan mak-
bukar lale'an sia,
nebee sia daka nola O.
11 Sia mai tane nola O,
nebee Okaan ain la roos aan baa
fatuk.'"✡
12 Mais Yesus nataa na'ak, "Keta kli-li'is
mo ha'u. Tan Hakerek Moon na'ak,
'Keta sokur Maromak!'"✡
13 Hodi nunia, diabu ulun koko Yesus nodi
dalan oi-oik, mais la bele sokur nola. Hotu,
nia nakiduk nela Yesus atu nein leet seluk.

Yesus baa Galilea atu nahuu katak lia Na'i Maromak
(Mateus 4:12-17; Markus 1:14-15)

14 Nunia hotu, Kmalar Lulik nala'ok Yesus
fila nikar baa rai Galilea. La kleur, ema
rai nia tomak natene ti'an Niakaan naran.
15 Nia nanorin iha ema Yahudi siakaan uma
hamulak sia. Ema hotu-hotu mose na'ak,
"Yesus nia, maka'as tebes!"

Ema iha Yesus leon du'uk la simu Nia
(Mateus 13:53-58; Markus 6:1-6)

16 Dala ida, Yesus mai Niakaan leo Nasaret
du'uk. Natoon baa ema Yahudi siakaan
loron hamulak, Yesus tama uma hamulak
hanesan Nia nalo sura loron hamulak. Iha
uma hamulak nia laran, Nia nariik atu leno
Hakerek Moon. 17 Sia lolo foo Bei Yesaya
niakaan hakerek. Nia loke, hotu leno na'ak:
18 "Na'i Maromak Kmalar Lulik natuun be-
ran baa Ha'u.
Nia boi Ha'u
atu katak Manfatin Di'ak baa ema
susar.
Nia solok Ha'u
atu katak ka'ak,
ema bui, atu sai;
ema delek, atu naree;
ema mak oin kraik, atu foti ulun.
19 Tan oras ne'e, Na'i Maromak oras
to'o ti'an
atu sori Niakaan ema."✡
20 Leno notu, Yesus lulun nikar hakerek
nia, hotu foo baa uma hamulak ulun. Hotu
Nia tuur. Ema hotu-hotu iha nia nobun Nia
bei-beik. 21 Hotu Nia katak baa sia na'ak,
"Lia mak emi rona ohin nia, oras ne'e dadi
ti'an!"
22 Rona nola nunia, ema nia sia mose
Yesus na'ak, "Adeei! Saa mak Nia dale ohin
nia, kabaas liu! Mais Nia ne'e, Yusuf oan!
Tan saa bele nune'e?"
23 Yesus nataa na'ak, "Noo lia hatetek
na'ak, 'Hoi, makdook! Malo okaan isin
lolon di'ak uluk lai, foin madi'ak ema seluk.'
Nanis emi hatene ti'an lia hatetek nia. Emi
balu hakara hodi lia nia ta'e fila Ha'u, hodi
husu Ha'u ha'ak, 'Tan saa O la mase'i tadak
blaar bodik ami iha ne'e, hanesan uluk O
mase'i iha kota Kapernaum?' 24 Rona, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Ema la
nakara simu Maromak mako'an iha siakaan
leo du'uk.✡ 25-26 Hola lia hatetek ida hosi
Maromak mako'an uluk Elia. Baa dala ida,
udan la tau rai tinan tolu no balun. Baa
oras nia, feto faluk wa'in iha Isra'el. Masik
nunia moos, Na'i Maromak la solok Elia
baa tulun sia hotu iha Isra'el. Nia solok
Elia baa feto faluk mesak ida iha leo Sarfat
kre'is kota Sidon. Tuir loos, ferik nia lahoos

✡ 4:4 Hanoin Hikar Dalan Moris 8:3; Mateus 4:4 ✡ 4:8 Hanoin Hikar Dalan Moris 6:13 ✡ 4:11 Kananuk Sia 91:11-12 ✡ 4:12 Hanoin Hikar Dalan Moris 6:16 ✡ 4:19 Yesaya 61:1-2 ✡ 4:24 Markus 6:4; Yohanis 4:44 ✡ 4:25-26 1 Na'i Isra'el Sia 17:1,8-16

ema Yahudi, mais tan nia fiar baa Na'i
Maromak.✡
27 Hola lia hatetek seluk hosi Maromak
mako'an Elisa. Baa oras nia, ema Yahudi
wa'in moras funi mea iha Isra'el. Mais
Na'i Maromak la nadi'ak nola sia. Na'i
Maromak naruka Elisa nadi'ak nola ema
moras funi mea mesak ida dei. Ema nia,
naran Naaman. Tuir loos, nia ema Siria,
lahoos ema Yahudi, mais tan nia fiar baa
Na'i Maromak."✡
28 Rona Yesus dale nunia, sia hotu-hotu
krakat. 29 Sia nariik bele-bele, nabu'a sai
Nia nosi uma hamulak nia. Sia dada nodi
Nia baa leo di'in, atu soe baa horun laran.
30 Mais Nia sai luku tuir ema lear nia leet.
Hotu Nia la'o nela sia.

Yesus te'ur sai diabu nosi ema ida
(Markus 1:21-28)

31 Nunia hotu, Yesus tuun baa kota Kaper-
naum iha debu boot Galilea tehen. Sura
loron hamulak, Nia nanorin ema iha uma
hamulak Yahudi. 32 Ema mak nanono Nia
dale, blaar karin tan Nia natene tebes
hanorin nia isin.✡
33 Dala ida, oras Yesus nanorin iha uma
hamulak, noo ema ida mak diabu tekar. Nia
nakrake maka'as na'ak, 34 "Hoi Yesus, ema
Nasaret! O moo lia saa mo ami! O mai atu
madodok ami ka? Ami hatene O. O ne'e,
Ema Moon mak uluk Na'i Maromak nameno
atu solok mai."
35 Mais Yesus nakanas nia na'ak, "Taka
ibun! Sai mela ema nia!" Teki-tekis diabu
nia foti ema nia nitak baa rai iha ema sia
leet. Nitak notu, diabu moos sai nela nodi
la nahoras tenik nia.
36 Ema hotu-hotu blaar. Sia dale na'ak,
"Ita blaar tebes! Ema ne'e dalen, noo beran
maka'as! To'o diabu sia moos tuir Niakaan
haruka nodi sai nela ema!" 37 Hotu ema nia
sia la'o nasirin rai nia, katak lia nosi Yesus
baa ema hotu-hotu.

Yesus nadi'ak nola Simon banin feto no ema wa'in
(Mateus 8:14-17; Markus 1:29-34)

38 Yesus sai nosi uma hamulak nia ti'an,
Nia baa ema ida uman. Ema nia naran,
Simon.* Simon banin feto moras kiki. Sia
nusu baa Yesus na'ak, "Ama! Tulun madi'ak
mola ferik nia lai!" 39 Rona nola nunia, Yesus
baa nariik kre'is ferik nia toba fatin. Hotu
Nia te'ur sai moras kiki nia nosi nia. Oras
nia moos, moras kiki nia lakon kedas. Ferik
nia moos nadeer kedan, baa nadi'a haan
bodik sia.
40 Kre'is loro monu ona, ema loi nodi
siakaan ema mak moras oi-oik baa Yesus.
Nia rai liman baa, nadi'ak nola sia hotu-
hotu. 41 Ema mak moras nia sia, na'in hira
diabu tekar. Yesus moos nesi diabu sia sai
nela ema nia sia. Sia sai nodi nakrake na'ak,
"O ne'e, Na'i Maromak Oan!" Tebes. Diabu
nia sia natene na'ak, Yesus nia, Kristus, mak
uluk Na'i Maromak nameno atu solok mai.
Tan baa nia, Yesus nakahik diabu sia nebee
keta dale lia fuan ida moos nosi Nia.

Yesus baa katak Manfatin Di'ak iha uma hamulak sia
(Markus 1:35-39)

42 Baa awan kre'is rai naroma, Yesus
nadeer atu baa fatin mamuk ida iha kota
luan. La kleur, ema buka Nia nasiri fatin
hotu-hotu. Sia nasoru ti'an, sia namaus Nia
na'ak, "Ama, mein mo ami dei! Lalika baa
fatin seluk sia!"
43 Mais Yesus nataa na'ak, "La bele! Ha'u
kmusti baa leo seluk sia atu katak Manfatin
Di'ak nosi Na'i Maromak ukunrai. Tan Nia
solok Ha'u kmai atu kala'ok serwisu nia."
44 Hotu Yesus nosi leo ida baa leo ida iha
rai Yudea, nodi nanorin iha uma hamulak
sia.

5

Ema tiha nola na'an tasi lear
(Mateus 4:18-22; Markus 1:16-20)

1 Dala ida, Yesus nanorin ema iha debu
boot Galilea tehen.* Ema wa'in mai atu
rona Maromak Manfatin, to'o seti malu
satan nola Yesus. 2 Kre'is baa nia, ema mak
tuun tasi sia namoos daitiha iha rai maran.
Yesus naree bero mamuk rua nakrai aan iha
nia. 3 Bero ida, Simon beron. Yesus sa'e
baa Simon beron, hotu naruka dudu soruk
oda baa. Hotu Yesus tuur nodi nanorin ema
wa'in nia sia.✡
4 Yesus nanorin notu, Nia dale baa Simon
na'ak, "Simon! Fofer soruk tenik le'an baa,
hotu soe daitiha. Emi nanis hetan na'an tasi
lear."
5 Mais Simon nataa na'ak, "Ama! Ami
harui aan kalan tomak ida ti'an, mais lolon
ida moos, la hetan! Mais tan Ama naruka,

✡ 4:27 2 Na'i Isra'el Sia 5:1-14 ✡ 4:32 Mateus 7:28-29 * 4:38 Simon nia, Petrus naran ida seluk. * 5:1 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, 'iha debu boot Genesaret tehen'. Debu boot Genesaret naran seluk, mak debu boot Galilea. ✡ 5:3 Mateus 13:1-2; Markus 3:9-10, 4:1 ✡ 5:5 Yohanis 21:3 ✡ 5:6 Yohanis 21:6

ami hatuun kokon."✡ 6 Hotu sia baa natuun
daitiha. Oras dada sa'e, daitiha nia nakonu
no na'an tasi, to'o daitiha atu naklees ona.✡
7 Naree nunia, Simon nahii bolu niakaan
mamaluk sia nosi bero ida seluk, nebee mai
tulun. Hotu sia ra'ut natama na'an tasi
baa bero rua nia to'o nakonu kre'is mout.
8-10 Nosi Simon mamaluk sia, noo Sebadeus
oan rua, naran Yakobus no Yohanis. Sia
moos blaar tan netan na'an tasi lear nia.
Naree na'an tasi lear nia, Simon† sudur
kedas baa Yesus oin, nodi na'ak, "Ha'u ne'e,
ema maksalan. Di'ak liu, Ama keta kre'is
ha'u."

Mais Yesus nataa na'ak, "Simon. Keta
neon ki'ik, tan Ha'u kakara karuka emi. Emi
serwisu loron-loron buka na'an tasi. Mais
oras ne'e, Ha'u atu kanorin emi buka ema,
nebee sia tuir Ha'u."

11 Nunia hotu, sia dada nasa'e kedan bero
baa rai maran. Hotu sia la'o nela hotu-hotu,
baa tuir Yesus.

Yesus nadi'ak nola ema ida mak moras funi mea
(Mateus 8:1-4; Markus 1:40-45)

12 Iha leo ida, Yesus nasoru ema ida mak
moras funi mea lema isin lolon tomak. Ema
nia naree Yesus, nia nakni'a sudur nodi dale
na'ak, "Ama! Tulun ha'u lai! Ha'u katene
Ama bele nalakon ha'ukaan moras ne'e,
nebee ema keta nakribi ha'u ona. Surak
Ama nakara."

13 Yesus lolo liman baa, koko ema nia
nodi katak na'ak, "Ha'u kakara! Di'ak ona!"
Yesus dale notu nunia, moras funi mea nia
lakon mohu kedas. 14 Hotu Yesus katak
na'ak, "Manoin di'a-di'ak! O di'ak ti'an,
mais la bele katak baa ema! O musti tuir
uluk Bei Musa ukun-badu lai. Baa matudu
isin lolon baa na'ilulik, nebee nia leno
okaan isin atu natene okaan moras lakon
tebes ti'an ka, sei. Hotu, o musti matama
osan baa na'ilulik atu nalo baa sera, nebee
ema hotu-hotu bele natene na'ak, o di'ak
tebes ti'an."✡

15 Masik Yesus nakahik nunia moos, lia
nosi Yesus beran nia keke lema nosi ibun
baa ibun. Tan baa nia, ema lolok mai bei-
beik atu nanono Niakaan hanorin. Nia
moos nadi'ak nola ema lear nosi moras oi-
oik. 16 Hotu Nia nakiduk nela ema lear, atu
baa namulak iha fatin mamuk.

Yesus nadi'ak nola ema ai kma'as ida
(Mateus 9:1-8; Markus 2:1-12)

17 Dala ida, Yesus nanorin ema iha uma
ida. Baa oras nia, ema na'in hira mai
nanono Nia. Sia, ema nosi partee Farisi no
ema manorik ukun Yahudi. Sia mai nosi leo
sia iha rai Galilea, nosi rai Yudea, no nosi
kota Yerusalem. Oras nia, Na'i Maromak
latan beran baa Yesus atu nadi'ak nola ema
moras sia. 18-19 Tan baa nia, ema na'in hira
natiu ema ai kma'as ida baa tane lolo, nodi
mai Yesus. Sia narui aan atu tama uma nia,
mais uma nia naksetik basuk no ema ti'an,
to'o la bele tama. Tan baa nia, sia nodi ema
kma'as nia sa'e baa uma leten. Sia sobu
nakuak uma leten, hotu natuun tane lolo
nia baa Yesus oin iha ema lear leet. 20 Naree
nunia, Yesus natene sia fiar Nia bele nalo
siakaan maluk nia di'ak. Nia dale baa ema
kma'as nia na'ak, "Maluk! Ha'u kasu mohu
okaan salan sia ti'an."

21 Rona Yesus dale nunia, ema Farisi no
ema manorik ukun nia sia naneo na'ak,
"Hoi! Maromak mesan mak noo beran kasu
ema salan. Nia ne'e see, to'o nalo aan
nu'u Na'i Maromak! Ne'e nahaat Maromak
ti'an!"

22 Mais Yesus natene siakaan neon. Nia
dale na'ak, "Tan saa emi haneo ha'ak, Ha'u
kahaat Maromak? 23-24 Ha'u ne'e, Ema Raik-
laran Isin. Ha'u koo beran kasu ema salan.
Kalo Ha'u katak baa ema kma'as ne'e ka'ak,
'Ha'u kasu mohu okaan salan sia ti'an,' emi
la haree kakaer. Mais kalo Ha'u katak ka'ak,
'Madeer! Foti tane lolo, fila ona,' hotu ema
kma'as ne'e nadeer kedan, foin emi haree
kakaer."

Yesus dale notu nunia, Nia fila baa ema
kma'as nia nodi na'ak, "Mariik! Foti tane
lolo, fila ona!"

25 Oras nia moos, ema kma'as nia nariik
kedas iha ema lear oin, hotu foti tane
lolo, fila nodi tonu Na'i Maromak. 26 Naree
nunia, ema hotu-hotu nata'uk no blaar.
Sia moos foti-nahaas Na'i Maromak naran
na'ak, "Na'i Maromak maka'as! Ohin loron,
ita haree du'uk lia kasalak basuk!"

Yesus bolu Lewi tuir Nia
(Mateus 9:9-13; Markus 2:13-17)

27 La kleur, Yesus sai nosi uma nia. Hotu
Nia naree ema maksisi bea ida tuur iha ni-
akaan serwisu fatik. Ema nia, naran Lewi.‡
Yesus tene ema nia na'ak, "Mai tuir Ha'u!"

† 5:8-10 Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'Simon Petrus'. Naran Simon, no naran Petrus, no naran Simon Petrus, hotu-hotu ema ida naran. ✡ 5:14 Ukun-badu Na'ilulik 14:1-32 ‡ 5:27 Lewi naran seluk; Mateus.

28 Rona nola nunia, Lewi nariik kedas, la'o
nela hotu-hotu, baa tuir Yesus.
29 Nunia hotu, Lewi nalo dahur boot. Nia
namata Yesus no mamaluk maksisi bea no
bainaka seluk sia. 30 Mais ema partee Farisi
na'in hira no ema manorik ukun Yahudi
sia nakmuuk Yesus eman maktuir sia na'ak,
"Tan saa emi haa hamutuk ho ema la noo
folin? Tan saa emi kahur ho ema maksisi
bea no ema lisan aat sia? Ema di'ak la bele
kahur no ema oin nunia sia!"✡
31 Mais Yesus katak baa sia na'ak, "Ema
moras, buka makdook. Ema isin di'ak, la
buka makdook. 32 Ha'u kmai atu kaliku ema
maksalan, lahoos atu kaliku ema mak filak
aan ema loos."

Ema manorik sia naresi no Yesus nosi lia halirin aan
(Mateus 9:14-17; Markus 2:18-22)

33 Nunia hotu, ema partee Farisi no ema
manorik ukun Yahudi sia nakmuuk Yesus
na'ak, "Nune'e, Ama! Yohanis eman mak-
tuir sia nalirin aan no namulak nohuun.
Ema Farisi sia moos nunia. Mais tan saa
Ama eman sia naa-nemu nohuun? La
natene nalirin aan ka?"
34 Mais Yesus nataa na'ak, "Kalo halo
dahur hola malu, emi haruka bainaka
nalirin aan ka? Lale! Nanis emi haruka naa
to'o bosu. Kalo mane foun sei iha nia, musti
haa bele-bele. 35 Mais nosi ikus, kalo ema
kohi nola mane foun nodi baa ti'an, foin
bainaka sia noran susar to'o nalirin aan."
36 Hotu Yesus foo lia hatetek ida tenik
na'ak, "Kalo faru naksira, ita la tabar hodi
tais foun. Tan kalo fasi, tais tatabar foun
atu nakru'u, nalo faru tuan hetak naksira.
37-38 Nunia moos, ita la fui tua foun baa kna-
ban la'ok. Tan knaban nia be'o, tua moos
nanii mohu. Tan baa nia, musti fui tua
foun baa knaban foun.§ [Hodi nunia, Yesus
nanorin sia na'ak, Niakaan hanorin foun,
keta kahur no ema Farisi siakaan hanorin
tuan.] 39 Mais ema mak nemu ti'an anggor
ween tuan, sia la no'uk nemu anggor ween
foun. Tan naneo na'ak, 'Anggor ween tuan
mak midar kaliuk!'"

6

Ema nasee Yesus nosi lia loron hanawa serwisu
(Mateus 12:1-8; Markus 2:23-28)

1 Dala ida, natoon ema Yahudi loron
hanawa serwisu, Yesus no maktuir sia la'o
tuir to'os ida. Tan salaen basuk, maktuir
sia ku'u nola hare gandum, nodi naa la-
la'ok. 2 Iha nia noo ema nosi partee Farisi
na'in hira. Sia mak kaer metin siakaan adat
Yahudi. Oras sia naree maktuir sia ku'u
hare gandum, sia nasee Yesus na'ak, "Tan
saa okaan maktuir sia nakur itakaan ukun-
badu? Maree! Sia ku'u ti'an. Ne'e na'ak, sia
serwisu baa loron hanawa serwisu! La bele
nunia!"✡
3-4 Mais Yesus nataa na'ak, "Nu'unabee?
Emi la hanoin Bei Daud lian uluk nia ka?
Oras nia, Bei Daud no niakaan ema sia
salaen. Sia tama baa Batane Hamulak, nola
tubi mak na'ilulik sia sera ti'an baa Na'i
Maromak. Hotu sia naa. Tuir loos, na'ilulik
sia mesan mak bele naa tubi nia. Ema seluk
la bele. Mais oras Bei Daud sia naa, la
noo ema ida nasalak sia. Emi la leno Na'i
Maromak Hakerek Moon ka?✡
5 Rona mai! Ha'u ne'e, Ema Raiklaran
Isin. Ha'u mak koo beran atu karuka saa
mak ema raiklaran bele nalo baa loron
hanawa serwisu."

Ema liman matek
(Mateus 12:9-14; Markus 3:1-6)

6 Baa loron hanawa serwisu seluk, Yesus
baa nanorin iha uma hamulak. Iha nia, noo
mane ida mak liman sorin matek. 7 Iha nia
moos noo ema manorik ukun Yahudi no
ema partee Farisi na'in hira. Sia mai buka
leet atu nahonu Yesus. Sia nein keta aru-
mak Yesus nadi'ak nola ema liman matek
nia natoon baa loron hanawa serwisu. Hodi
nunia, sia bele tula sala baa Nia iha ema
oin. 8 Mais Yesus natene siakaan neon aat.
Tan lia nia, Nia bolu liman matek nia na'ak,
"Mau! Mai klaran ne'e!" Liman matek nia
moos baa kedas. 9 Hotu Yesus nusu baa ema
hotu-hotu iha nia na'ak, "Ha'u kusu kokon
emi. Tuir itakaan ukun-badu, ita bele halo
saa baa loron hanawa serwisu? Ita halo
di'ak ka, halo aat? Ita sori ema ka, ita ho'o
ema?" 10 Hotu Yesus titu satan leur sia nodi
katak baa liman matek na'ak, "Lolo o liman
mai!" Nia lolo baa, liman di'ak kedas.
11 Naree nunia, ema mak funu Yesus
krakat. Hotu sia buka dalan aat na'ak, "Ita
buka seluk leet atu hahonu Nia!"

✡ 5:30 Lukas 15:1-2 § 5:37-38 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, keta fui anggor ween foun baa kakaluk kulit tuan, nebee keta to'o be'o no naklees karin. ✡ 6:2 Hanoin Hikar Dalan Moris 23:25 ✡ 6:3-4 1 Samuel 21:1-6; Ukun-badu Na'ilulik 24:9

Yesus boi ema maktuir na'in sanulu resin rua
(Mateus 10:1-4; Markus 3:13-19)

12 La kleur, Yesus baa foho ida atu na-
mulak. Nia namulak iha nebaa kalan ida
tomak. 13 Baa awan seisawan, Nia bolu ema
mak tuir Nia hotu-hotu. Hotu, Nia boi nola
ema na'in sanulu resin rua, nalo baa klosan.
Klosan nia sia, naran mak ne'e:
14 Simon (Yesus bolu nia 'Petrus'),
Andreas (Simon alin),
Yakobus,
Yohanis (Yakobus alin),
Filipus,
Bartolomeus,
15 Mateus,
Tomas,
Yakobus (Alfeus oan),
Simon (ema maktuir partee politik
Selot),*
16 Yudas (Yakobus oan), no
Yudas Iskariot (mak atu fa'an lakon
Yesus).

Yesus nadi'ak nola ema wa'in
(Mateus 4:23-25)

17 Nunia hotu, Yesus no Niakaan maktuir
sia tuun nosi foho, baa rai fehan ida. Ema
wa'in naklibur iha nia ti'an. Sia mai nosi
rai Yudea, nosi kota Yerusalem, nosi kota
Tirus no kota Sidon mak iha tasi tehen. 18 Sia
mai rona Yesus no nusu Nia nebee nadi'ak
nola ema moras sia. Hotu, Nia nadi'ak nola
sia. Nia moos nadi'ak nola ema diabu tekar,
nodi te'ur nasai diabu nosi ema nia sia.
19 Ema hotu-hotu nakara koko Nia, tan kalo
koko kona Nia, Niakaan beran sai nadi'ak
nola sia.

Yesus nanorin lia nosi ema mak netan sotir no ema mak netan dinu
(Mateus 5:1-12)

20 Hotu Yesus se'i oin baa Niakaan mak-
tuir sia, nodi nanorin na'ak:
"Ema mukit sia!
Emi hetan sotir,
tan Na'i Maromak du'uk mak
emikaan Na'in!
21 Ema salaen sia!
Emi hetan sotir,
tan Na'i Maromak atu naliku emi
to'o bosu.
Ema mak tanis no neon susar sia!
Emi hetan sotir,
tan emi atu hanasa no neon di'ak.
22-23 Ema mak kona susar tan tuir Ha'u, Ema
Raiklaran Isin ne'e!
Emi hetan sotir,
tan Na'i Maromak atu selu baa
emi iha lale'an.
Masik ema hirus emi,
nahaat emikaan naran,
sama emi,
nabu'a sai emi hanesan ema aat,
emi hetan sotir,
tan Na'i Maromak la nalu'a emi iha
lale'an.✡
Kalo ema nasusar emi nunia, neon boot
baa dei! Lalika blaar, tan ema mak nasusar
emi baa oras ne'e, uluk siakaan bei uluk
du'uk mak nasusar Maromak mako'an sia.
Kalo emi hetan susar nunia,
halo neon boot baa dei,
tan Na'i Maromak atu selu wa'in
boot baa emi iha lale'an!✡
24 Mais ema maksoin sia!
Emi hetan dinu,
tan emikaan moris furak, to'o
ne'e ona!
25 Ema makbosu sia!
Emi hetan dinu,
tan rai salaen boot sa'e kona emi.
Ema mak nanasa sia!
Emi hetan dinu,
tan emi kona susar to'o tanis
hade'un aan.
26 Ema mak buka ema mose sia!
Emi hetan dinu,
tan uluk emikaan bei uluk sia,
mose mako'an bosok teen sia!"

Yesus nanorin na'ak, ita musti hadomi ema
(Mateus 5:38-48, 7:12)

27 Hotu Yesus natutan liu na'ak, "Rona
mai! Ita musti hadomi funu no halo di'ak
baa ema mak hirus ita. 28 Ita musti hamulak
husu Na'i Maromak nalo di'ak bodik ema
mak tolak nahaat ita. 29 Kalo ema basa
itakaan hasan sorin, foo tenik sorin baa.
Kalo ema nadau nola itakaan faru klobor,
foo tenik faru baa. 30 Kalo ema nusu buat
ida, foo baa. Kalo ema foti nodi buat ida,
habusik nola baa. Keta baa husu hikar. 31 Ita
musti halo baa ema seluk, nu'u ita hakara
ema nalo baa ita.✡
32 Ita hadomi itakaan ema du'uk. Kona.
Mais ita hetan saa? Tan ema aat sia moos
nadomi siakaan ema du'uk. 33 Kalo ita halo
di'ak baa ema mak nalo di'ak baa ita, ita
hetan saa? Tan ema aat sia moos nalo di'ak

* 6:15 Partee Selot ne'e, buka dalan atu sai nosi ukunrai Roma. Sia moos nanaran partee ne'e na'ak 'Patriot'.
✡ 6:22-23 1 Petrus 4:14 ✡ 6:22-23 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 36:16; Kristus Klosan Lian 7:52 ✡ 6:31 Mateus 7:12

baa malu. 34 Kalo ita foo tusan osan baa ema
mak bele selu nikar, ita hetan saa? Tan ema
aat sia moos foo tusan, surak awan-wainrua
sia simu nikar tomak.
35 Lia nune'e: Hadomi funu! Halo di'ak
baa sia. Saa mak sia buka, foo baa. Lalika
haneo, sia atu foo nikar ka, lale. Hodi nunia,
Na'i Maromak selu baa ita. Ita moos dadi
oan baa Maromak Mak Aas Kaliuk, tan ita
moris hanesan itakaan Ama. Nia nalo di'ak
baa ema aat sia. Nia moos nalo di'ak baa
ema mak la natene dodan sia. 36 Tan lia
nia, ita musti hadomi ema, hanesan itakaan
Ama iha lale'an nadomi ita."

Yesus nanorin na'ak, ita keta hasalak ema
(Mateus 7:1-5)

37 Hotu Yesus nanorin natutan na'ak,
"Keta sukat ema, nebee ema keta sukat fila
emi. Keta hasalak ema, tan sia atu nasalak
nikar emi. Halu'a lakon ema salan, nebee
sia nalu'a lakon emikaan salan. 38 Kalo foo
baa ema saa mak sia buka, emi simu hikar
nakonu babu'un. Hanesan ema namamu
fore baa fatik sasukat, hotu doko, tonan
tuun, nahisi tenik to'o nakduar sai. Mak
emi atu simu, oin nunia. Kalo emi foo oan
ida, emi simu fila oan ida. Kalo emi foo
wa'in, emi simu fila wa'in."
39 Hotu Yesus nanorin nodi lia hatetek
na'ak, "Ema delek la bele nadaek ema delek.
Tan sia rua monu baa kuak bele-bele!✡
40 Lawarik sakola la bele liu nosi niakaan
manorik. Mais kalo nia tuir hanorin di'a-
di'ak, nia bele dadi manesak no niakaan
manorik nia.✡
41 Emi hakara hatadan ema salan ki'ik.
Mais emikaan salan boot, emi halo aan,
la noo sala. Hahalok nia nu'u emi ha-
liku ahukresan lotun ida iha ema matan.
Mais emi la horan noo ai rohan boot neli
emikaan matan. 42 Nu'unabee emi haksakar
aan ha'ak, 'Belu! Mai nebee ha'u kasai
ahukresan nia nosi okaan matan.' Mais
emi du'uk la bele haree sa-saa, tan noo ai
rohan boot neli emikaan matan! Etuk oin!
Emi huun oin kotuk! Masai ai rohan boot
nia nosi okaan matan lai, foin bele ma-
sai ahukresan lotun nia nosi okaan belun
matan."

Yesus nanorin na'ak, itakaan neon ain nak-
sain tuir itakaan hahalok
(Mateus 7:16-20, 12:33-35)

43 Hotu Yesus nanorin soruk na'ak, "Ai
huun di'ak la nafua aat. Ai huun aat, la
nafua di'ak. 44 Ita bele hatene ai huun hosi
fuan. Ita la bele ku'u dila fuan, lale, anggor
fuan, hosi ai tarak.† ✡ 45 Nunia moos ema
di'ak, nalo lia di'ak. Ema aat, nalo lia aat.
Tan itakaan dalen, natudu itakaan neon
ain."✡

Yesus nanorin lia nosi ema matenek no ema
beik nariik uma
(Mateus 7:24-27)

46 Hotu Yesus natutan tenik na'ak,
"Loron-kalan emi bolu Ha'u ha'ak, 'Na'i'.
Mais, tan saa emi la halo tuir Ha'ukaan
dalenn? 47 Ema mak mai nanono Ha'u, hotu
nalo tuir Ha'ukaan dalen, ema nia hanesan
48 ema mak nakara nariik uma mak biit. Nia
ke'e di'a-di'ak rai kuak tatuur iha rai isin,
to'o kona fatuk. Hotu nia nalo tatuur baa
fatuk leten, foin nariik uma. Kalo motasa'e
kona, uma nia la nawae, tan noo tatuur biit.
49 Mais ema mak rona nodi neon baluk no
la tuir Ha'ukaan dalen, ema nia hanesan
ema mak nakara nariik uma, surak nariik
dei. Nia la nalo tatuur, mais nariik uma baa
rai fohon mota tehen. Hotu motasa'e mai,
naro'on nola uma nia!"

7

Yesus nadi'ak nola sondadu Roma eman ida
(Mateus 8:5-13)

1 Nanorin notu nunia, Yesus fila nikar
baa kota Kapernaum. 2 Noo sondadu ulun
Roma ida iha nebaa. Niakaan ema serwisu
ida mak nia fiar, moras todan kre'is mate.
3 Sondadu ulun nia rona nola lia Yesus, hotu
nia solok fukun Yahudi na'in hira atu baa
nusu Yesus nebee mai nadi'ak nola niakaan
ema nia. 4 Sia to'o mai ti'an, sia nakro'an
nebee Yesus mai no sia. Sia katak na'ak,
"Ama! Ema Roma nia, ema di'ak! Fatan
Ama tulun nia. 5 Nia nariik uma hamulak
ida bodik ita, tan nadomi ita ema Yahudi."
6 Rona nola nunia, Yesus moos baa no sia.
Sia sei la to'o dauk, ulun nia solok ma-
maluk mai nasoru Yesus nodi katak na'ak,
"Ama Boot lalika hakole aan, tan ha'u la
kfatan simu Ama iha ha'ukaan uma. 7-8 Ha'u
moos la fatan mai kasoru Ama, tan katene
malorek Ama noo beran. Surak Ama dale
hosi ne'e dei, ha'ukaan ema serwisu di'ak
kedan. Ha'u katene lia ne'e, tan ha'ukaan

✡ 6:39 Mateus 15:14 ✡ 6:40 Mateus 10:24-25; Yohanis 13:16, 15:20 † 6:44 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, ema la bele ku'u σῦκον *(sukon)* nosi ἀκανθα *(akantha)*. Ema moos la bele nola σταφυλή *(stafulei)* nosi βάτος *(batos)*. Ne'e na'ak, ita bele hatene ai huun hosi fuan. ✡ 6:44 Mateus 12:33 ✡ 6:45 Mateus 12:34

ulun sia noo beran naruka ha'u. Ha'u moos
koo beran karuka ha'ukaan sondadu sia.
Kalo karuka sasi'an ka'ak, 'Baa nebaa!' nia
nanis baa. Kalo ka'ak, 'Mai ne'e!' nia nanis
mai. Kalo karuka ha'ukaan ema serwisu
ka'ak, 'Serwisu ne'e!' nia nanis nalo. Dadi
surak Ama dale dei, ha'ukaan ema moras,
di'ak kedan."
9 Rona nola nunia, Yesus blaar. Hotu Nia
feur oin baa ema mak tuir no Nia sia. Nia
katak na'ak, "Ha'u kblaar! Hori wain ti'an
Ha'u la kasoru dauk ema Yahudi ida mak
fiar biit nu'u ema Roma ne'e!"
10 Dale notu nunia, Yesus la'o to'o nia
dei. Sondadu ulun mamaluk sia moos fila.
Oras sia to'o ulun uman baa, sia naree ema
moras nia di'ak ti'an.

Yesus nalo feto faluk oan moris nikar

11 Baa awan, Yesus no maktuir sia baa leo
ida, naran Nain. Ema wa'in la'o bele-bele
no sia. 12 Kre'is baa leo nanokar, ema lolok
ida sai baa nakoi maten. Maten nia, feto
faluk ida oan mane mesak. 13 Naree feto
faluk nia, Yesus neon monu. Hotu Nia katak
baa na'ak, "Ina! To'o ona, lalika tanis!"
14 Hotu Yesus nare'is aan baa, lolo liman
koko ai balun maten nia. Ema matiu ai
balun moos nanawa la'o. Hotu Yesus dale
baa maten nia na'ak, "Manek! Madeer
ona!" 15 Oras nia moos, oa nia moris nikar.
Nia nadeer kedas, hotu tuur nodi dale no
ema iha nia sia. Hotu Yesus katak baa inan
na'ak, "Ina! Ne'e, okaan oan."
16 Ema iha nia sia hotu-hotu nata'uk liu!
Sia moos tonu-naboot Na'i Maromak na'ak,
"Na'i Maromak namaan aan mai ti'an iha
itakaan klaran! Nia solok ti'an Niakaan
mako'an maka'as ida baa ita!" 17 Hotu lia nia
keke lema fatin hotu-hotu iha rai Yudea,
to'o rai seluk sia.

Yohanis solok ema baa Yesus
(Mateus 11:2-19)

18-20 Baa oras nia, Yohanis niakaan mak-
tuir sia moos rona lia Yesus. Hotu sia baa
nasara Yohanis iha bui laran. Rona nola
lia Yesus nunia, Yohanis solok niakaan ema
na'in rua baa nusu Yesus na'ak, "Ama ne'e,
tebe-tebes Kristus mak ami hein ka, ami
musti hein tenik ema seluk?"
Nasoru nola Yesus, Yohanis eman sia
nusu nunia.
21 Baa oras sia mai nia, Yesus no'i nadi'ak
nola ema moras oi-oik. Nia moos te'ur sai
diabu nosi ema. No nadi'ak nola ema delek.
22 Yesus katak baa Yohanis eman sia
na'ak, "Fila baa katak Mau Yohanis ma'ak,
hotu-hotu mak emi rona no emi haree
du'uk nia, dadi tuir saa mak Maromak
mako'an Yesaya nakerek nela kedan na'ak:

'Ema delek, bele naree.
Ema ai kma'as, bele la'o.
Ema moras funi mea, bele dadi moos.
Ema diuk, bele rona.
Ema mak mate ti'an, bele moris nikar.
Ema mukit, bele rona Manfatin
Di'ak.'✡

23 Fila baa, katak Mau Yohanis ha'ak, 'Ema
mak la moe simu Ha'u, atu netan sotir.'"
24 Rona nola nunia, Yohanis eman sia
moos fila. Hotu Yesus katak baa ema wa'in
nia sia lia nosi Yohanis na'ak, "Uluk emi
buka Yohanis iha fatin fuik nebaa, emi
hanoin emi atu hasoru ho ema ilas oin nu'u
saa? Nanis emi la buka ema mak naweruk
aan, nu'u au mak anin nuu. 25 Nanis emi
la buka ema mak tau tais kabaas, tan ema
nunia iha tofatik dei! 26 Uluk nia, emi baa
buka see? Emi buka Maromak mako'an
ka? Tebes! Yohanis nia, mako'an maka'as
basuk. 27 Iha Hakerek Moon noo lia nosi
Yohanis na'ak:

'Rona! Ha'u ksolok Ha'ukaan ema,
atu loke dalan bodik O.'✡

28 Iha raiklaran ne'e, la noo ema ida moos
mak boot liu Yohanis. Mais iha Na'i Maro-
mak fohorai, ema mak ki'ik basuk dei moos,
boot liu Yohanis."
29 Ema mak rona Yesus dalen nia, sia simu,
tan sia natene ti'an na'ak, Na'i Maromak
dalan nia, loos no tebes. Sia simu nunia, tan
uluk Yohanis sarani sia no nanorin sia. Ema
maksisi bea sia moos simu nunia. 30 Mais
ema nosi partee Farisi no ema manorik
ukun Yahudi sia, la simu. Uluk sia moos la
no'uk Yohanis sarani sia.✡
31 Hotu Yesus nusu na'ak, "Ha'u atu katete
ema raiklaran oras ne'e baa saa? Sia ema
oin nu'u saa? 32 Nune'e. Sia hanesan lawarik
mak na'i tu-tuur iha dalan. Sia nahii baa
malu na'ak,

'Ami huu kfui bele-bele,
mais emi la bidu hadi'ak neon.
Ami hananu kananuk lakumerin,
mais emi la tanis.'

33 Uluk Yohanis Mak Sarani Ema sei iha
emikaan klaran. Nia nalirin aan no la nemu
anggor ween. Mais emi hasalak nia ha'ak,
'Diabu tekar!' 34 Mais Ha'u ne'e, Ema Raik-
laran Isin kosi lale'an. Loron-kalan Ha'u

✡ 7:22 Yesaya 35:5-6, 61:1 ✡ 7:27 Maleaki 3:1 ✡ 7:30 Mateus 21:32; Lukas 3:12

kaa tubi no kemu anggor ween. Emi moos
hasalak Ha'u ha'ak, 'Rotus teen! Lanuk
teen! Nia nadulur no maksisi bea sia! Nia
partee ida no ema mak la noo folin sia! Nia
la natene aan!' 35 Tebes! Emi hasalak Ha'u
nunia. Mais hatadan Ha'ukaan dalen ne'e!
Ema mak natene tebes Na'i Maromak, sia
mak moris tuir Maromak dalan."

Yesus tuir dahur iha Simon uman

36 Iha kota nia, noo ema Farisi ida naran
Simon. Dala ida, nia namata Yesus sia mai
niakaan uma. Simu nola hamata nia, Yesus
sia baa. To'o baa, ema naliku sia tuur naa.
37 Oras nia, feto aat ida rona Yesus atu naa
iha Simon uma nia. Feto nia moos mai,
kaer nodi botir ida nahisi no mina morin
folin todan.* 38 Nia nare'is aan baa Yesus
nosi kotuk. Hotu nia nakni'a iha Yesus ain.
Nia tanis nade'un aan, to'o luun turu kona
Yesus ain. Nia no'as Yesus ain nodi fuuk
du'uk, hotu de'i Yesus ain. Hotu nia fui
mina morin nia baa Yesus ain.✡
39 Simon natene feto nia tuur-hariik. Nia
naneo na'ak, "Hahalok ne'e dadi kakaer
ti'an na'ak, Yesus ne'e lahoos Maromak
mako'an. Kalo tebe-tebes Maromak mak
solok Nia, nanis Nia natene feto mak roos
aan baa Nia ne'e, feto aat. Maromak
mako'an lahoos nu'u Nia ne'e, tan ema
moos la bele nare'is aan baa ema sasobos!"
40 Mais Yesus natene Simon neon. Nia
dale baa Simon na'ak, "Mau Simon! Ha'u
atu katak lia ida baa mau nune'e."
Simon nataa na'ak, "Di'ak, Ama! Katak
baa dei."
41 Hotu Yesus soe lia na'ak, "Noo ema ida
mak buka moris nodi foo tusan osan baa
ema seluk. Dala ida, nia foo tusan bodik
ema na'in rua. Bodik ida, nia foo murak
mutin atus lima. Bodik ida seluk, lima nulu.
42 To'o oras foo fila, sia rua la bele selu. Mais
makfoo tusan nia, neon monu baa sia rua.
Hotu nia no'as siakaan tusan. Oras ne'e,
Ha'u atu kusu nune'e: tuir mau, nosi ema
na'in rua nia, nabee mak nadomi liu ema
makfoo tusan?"
43 Simon nataa kedan na'ak, "Nanis, mak
natusan boot kaliuk!"
Yesus nataa nikar na'ak, "Kona, mau!"
44 Hotu Yesus mana nikar baa feto nia,
nodi katak baa Simon na'ak, "Mau Simon,
titu feto ne'e. Hori ohin nia nakni'a iha
ne'e. Oras ha'u ktama mai mau uman,
mau la nadi'a wee atu fasi Ha'ukaan ain
tuir itakaan adat. Mais feto ne'e nabotes
Ha'ukaan ain nodi luun, hotu no'as namara
nodi fuuk. 45 Ohin nia moos, Ha'u ktama
mau uman, mau la de'i Ha'u tuir itakaan
adat. Mais nahuu nosi Ha'u ktama baa
uma ne'e laran, feto ne'e la nanawa de'i
Ha'ukaan ain. 46 Mau moos nalu'a adat fui
mina baa bainaka ulun. Mais feto ne'e
fui mina morin mak folin todan kaliuk baa
Ha'ukaan ain. 47 Rona mai, mau! Feto ne'e
noo sala wa'in tebes. Mais Na'i Maromak
kasu mohu ti'an, tan nia natudu dadomin
wa'in baa Ha'u. Ema mak la noo sala wa'in,
la natudu dadomin wa'in nunia baa Ha'u."
48 Dale hotu nunia, Yesus katak baa feto
nia na'ak, "Ha'u kasu mohu okaan salan sia
ti'an!"
49 Rona nola Yesus dalen nia, ema mak
tuur naa bele-bele iha nia namaas baa malu
na'ak, "Hoi! Nia naneo na'ak, Nia ne'e, see?!
Nia naberan aan kasu ema salan! Tuir loos,
Maromak mesan dei mak noo beran kasu
mohu ema salan! Lalika hanono!"
50 Mais Yesus katak baa feto nia na'ak,
"Tan o fiar ti'an, Na'i Maromak sori o ti'an.
Fila ona modi dame!"

8

Feto sia mak tuir Yesus

1 La kleur, Yesus no Niakaan maktuir
na'in sanulu resin rua, la'o nasirin kota no
leo iha nebaa, nodi katak Lia Di'ak nosi
Na'i Maromak ukunrai. 2 Feto na'in hira
moos la'o no sia. Uluk, feto balu moras oi-
oik, balu diabu tekar. Mais Yesus nadi'ak
nola sia. Feto nia sia, mak Maria nosi leo
Magdala. Uluk, Yesus te'ur sai diabu hitu
nosi nia. 3 Iha nia moos, noo Susana no ina
Yohana. Ina Yohana ne'e, ama Kusa feen.
Kusa nia, ulun mak babilan iha na'i Herodes
tofatik. Sei noo feto wa'in seluk mak la'o
bele-bele no Yesus sia. Feto ne'e sia nodi
siakaan osan du'uk, sosa bakae bodik Yesus
sia iha dalan.✡

Lia hatetek nosi fini mak monu baa rai oi-oik

(Mateus 13:1-9; Markus 4:1-9)

4 Dala ida tenik, ema lear sai nosi leo
wa'in atu buka Yesus. Sia libur malu ti'an,
Yesus nanorin sia nodi lia hatetek. Dala ida
ne'e, Nia dale nune'e: 5 "Noo ema mafaho
rai ida baa kari fini iha to'os. Fini balu
monu baa dalan. Baa oras ema la'o tuir
nia, sia sama fini nia sia. Hotu manu mai

* 7:37 Botir nia, Hakerek Moon Lia Yunani na'ak halo hosi fatuk naran ἀλάβαστρος *(alabastros)*. ✡ 7:38 Mateus 26:7; Markus 14:3; Yohanis 12:3 ✡ 8:3 Mateus 27:55-56; Markus 15:40-41; Lukas 23:49

tutu nola. 6 Fini balu tenik monu baa rai
fatuk. Fini nia sia tubu, mais naklaik mohu,
tan wee la to'o. 7 Fini balu seluk monu baa
rai mak noo ai tarak. Baa oras fini nia sia
nahuu tubu, ai tarak neti no'o. 8 Mais fini
seluk tenik, monu kona rai isin. Sia tubu,
hotu boot to'o nafua. Fini nia sia foo nikar
fuan dala atus ida."

Dale notu nunia, Yesus taka lia hatetek
nia na'ak, "See mak noo tilun, rona di'a-
di'ak!"

Yesus nalore tan saa Nia nanorin nodi lia hatetek
(Mateus 13:10-17; Markus 4:10-12)

9 Nunia hotu, Yesus maktuir sia nusu lia
hatetek nia isin.
10 Nia nataa na'ak, "Nune'e! Tan emi tuir
Na'i Maromak dalan ti'an, Ha'u katak mal-
orek nebee emi bele hatene Na'i Maromak
fohorai no oin nunabee Nia naliku hutun-
renun. Mais ema seluk sia mak la no'uk tuir
Na'i Maromak dalan, Ha'u kanorin sia kodi
lia hatetek dei. Maromak mako'an nakerek
kedan ti'an lia nosi ema nia sia na'ak,
'Sia naree ti'an,
mais la no'uk natene.
Sia rona ti'an,
mais la no'uk simu.'"✡

Yesus nalore lia hatetek isin nosi fini
(Mateus 13:18-23; Markus 4:13-20)

11 Hotu Yesus nalore lia hatetek nia isin
na'ak, "Fini nia, nu'u Maromak Manfatin.
12 Fini mak monu baa dalan, nu'u ema mak
rona Maromak Manfatin, mais la kleur di-
abu ulun mai nadau nola Manfatin nia nosi
niakaan neon. Tan nunia, ema nia la fiar
Na'i Maromak, no la netan moris. 13 Fini
mak monu baa rai fatuk, nu'u ema mak
rona Maromak Manfatin no simu nodi neon
di'ak. Mais abut tama la le'an. Nia nahuu
fiar, mais kalo susar sa'e tan, nia monu
ma'as. 14 Fini mak monu baa rai mak noo ai
tarak, nu'u ema mak rona nodi simu Maro-
mak Manfatin. Mais la kleur, nia nalu'a
lakon, tan nia nalau aan no niakaan lia
du'uk, no naha oi-oik, nodi moris nafurak
aan dei. Nosi ikus, niakaan fiar nia la
nafua saa ida. 15 Mais fini mak monu baa
rai isin, nu'u ema neon loos. Nia rona
Maromak Manfatin, hotu rai di'a-di'ak baa
neon. Hodi nunia, nia fiar nohuun nodi
nalo lia di'ak wa'in."

Lia hatetek nosi taka badut hodi hanek
(Markus 4:21-25)

16 Hotu Yesus nanorin tenik na'ak, "Ita
sunu badut, hotu taka hodi hanek ka? Ita
sunu badut, hotu rai iha koi ohak ka? Lale!
Ita rai badut baa fatin aas, nebee laka
naroma ema mak tama mai.✡ 17 Tan hotu-
hotu mak sei nakfunin baa oras ne'e, atu
naksain. Hotu-hotu mak ita sei la hatene
baa oras ne'e, ita atu hatene.✡
18 Hanoin di'a-di'ak lia ne'e sia. Ema
mak nakara buka tebe-tebes Na'i Maromak
beer, nia hetak natene. Mais ema mak la
nakara rona Na'i Maromak beer, nia hetak
la natene."✡

Yesus familin tebes
(Mateus 12:46-50; Markus 3:31-35)

19 Baa dala ida, Yesus sei dale no ema lear.
Hotu Yesus inan no Yesus alin sia mai atu
nasoru Nia. Mais sia la bele kre-re'is baa
Nia, tan ema wa'in resik. 20 Hotu ema baa
katak Yesus na'ak, "Ama! Okaan inan no
alin sia iha luan. Sia atu nasoru O."
21 Yesus nataa na'ak, "He'e! Mais nune'e.
Ema mak rona Maromak Manfatin hotu
nalo tuir, sia mak Ha'ukaan inan no
Ha'ukaan alin tebes."

Yesus nalo anin dadurus nakmatek
(Mateus 8:23-27; Markus 4:35-41)

22 Baa dala ida, Yesus tene Niakaan mak-
tuir sia na'ak, "Mai ita sa'e bero, baa debu
balu baa." Sia moos sa'e bero, la'o baa.
23 Baa oras la'o, Yesus toba. La kleur, anin
dadurus toma sia. Laloran nakfake tama
baa bero, to'o sia kre'is netan dinu.
24 Naree nunia, ema maktuir sia fu'a
nadeer Yesus na'ak, "Ama Boot! Ama Boot!
Madeer lai! Ita atu mate mout ona!"

Yesus moos nadeer, hotu nakahik anin
no laloran na'ak, "Manawa ona!" Laloran
no anin moos nakmatek kedas.
25 Hotu Yesus de'an Niakaan maktuir sia
na'ak, "Tan saa emi la fiar Ha'u?"

Mais sia nata'uk no blaar. Sia moos nusu
baa malu na'ak, "Hoi! Yesus ne'e, see? Oin
nunabee Nia bele naruka anin no laloran,
to'o tuir Niakaan harukan?"

Yesus te'ur sai diabu nosi ema bulak
(Mateus 8:28-34; Markus 5:1-20)

26 La kleur, Yesus sia to'o rai Garasa iha
debu boot Galilea balu baa. 27-29 Iha nebaa,
noo ema ida mak diabu tekar kleur ti'an.
Nia la nein iha uma. Nia nein dei iha rate

✡ 8:10 Yesaya 6:9-10 ✡ 8:16 Mateus 5:15; Lukas 11:33 ✡ 8:17 Mateus 10:26; Lukas 12:2 ✡ 8:18 Mateus 25:29; Markus 4:25; Lukas 19:26

fatik sia. Sura loron nia nakwalan nodi la'o
baa-mai, tan diabu sia naruka nia nohuun.
Ema kesi nia rua-ruan ti'an nodi besi talik,
mais nia nasiit mohu. Hotu, diabu sia
naloot nia to'o nalai baa rai fuik.

Oras Yesus sia tuun nosi bero, ema bulak
nia mai nasoru. Nia nakrake, nodi soe aan
baa Yesus oin. Hotu Yesus naruka na'ak,
"Hoi, diabu! Sai mela ema ne'e!"

Hotu ema bulak nia nakrake na'ak, "Hoi!
Keta kakoen ha'u! Tan ha'u katene O ne'e
Yesus, Maromak Mak Aas Kaliuk Oan! Keta
masusar ha'u!"

30 Hotu Yesus nusu baa nia na'ak, "O
naran see?"

Diabu nataa na'ak, "*Legion*, tan ami lear
hanesan sondadu rihun-rihun." Bulak dale
nunia, tan diabu wa'in nein iha niakaan
laran.

31 Hotu diabu nia sia nakro'an baa Yesus
nebee keta naruka sia baa Kuak Kastikar,
mak diabu siakaan kastikar fatin.

32 Kre'is baa nia, noo fahi klibur ida. Fahi
nia sia no'i naa iha foho tehen. Diabu nia
sia nakro'an baa Yesus na'ak, "Maruka ami
tama baa fahi nia sia dei!" Yesus moos nalo
tuir nunia. 33 Diabu nia sia sai nela bulak
nia, tama kedan baa fahi nia sia. Fahi nia sia
hotu-hotu bula, nalai lakon tuun nosi foho
nia, tama baa debu boot laran. Hotu-hotu
mate mout.

34 Naree nola nunia, makdaka fahi sia
nalai baa nasirin leo sia iha nia, nodi katak
lia nia hotu-hotu. 35 Rona nola nunia, ema
lear sai baa fatin nia atu naree du'uk saa
mak dadi. To'o nebaa, sia naree ema diabu
tekar nia tuur mamatek kre'is Yesus ain.
Nia moon ti'an no tau tais ti'an. Naree
nunia, sia hotu-hotu nata'uk. 36 Hotu ema
mak ohin naree lia nia sia, katak baa ema
mak foin mai sia, nunabee ema bulak nia
bele di'ak nikar. 37 Mais ema Gerasa hotu-
hotu mak nein iha rai nia, nusu Yesus nebee
la'o nela rai nia, tan sia hotu-hotu nata'uk.

Rona nola nunia, Yesus sia sa'e baa bero,
atu fila nikar baa debu balu baa.

38 Mais ema mak ohin diabu tekar nia,
namaus Yesus na'ak, "Ama! Kalo bele, ha'u
ktuir Ama!"

Mais Yesus nataa na'ak, 39 "Nune'e dei!
Di'ak liu, o fila mikar baa okaan familin
sia modi katak baa sia lia Na'i Maromak
Niakaan dadi'ak baa o."

Hotu, ema nia baa nasirin kota nia, katak
baa ema hotu-hotu nosi lia Yesus nadi'ak
nola nia.

Yesus nalo Yairus oan feto moris nikar, no nadi'ak nola feto ida

(Mateus 9:18-26; Markus 5:21-43)

40 Nunia hotu, Yesus sia fila baa debu boot
Galilea balu baa. Baa oras sia tuun nosi
bero, ema lear nein ti'an. Sia kabuun mai,
simu Yesus. 41-42 Iha nia moos, noo ema ida
naran Yairus. Nia, uma hamulak ulun iha
kota nia. Niakaan oan feto mesak ida, otas
tinan sanulu resin rua. Oa feto nia moras
todan kre'is mate. Tan baa nia, oras Yairus
naree Yesus mai, nia baa nakni'a iha Yesus
oin. Nia nakro'an nebee Yesus mai niakaan
uma, nadi'ak nola oan.

Yesus simu. Hotu sia baa Yairus uman.
Ema lear moos tuir, to'o la'o seti malu. 43 Iha
nia, noo feto ida mak tuir sia. Feto nia kona
moras raa naruk tinan sanulu resin rua
ti'an. Nia namohu osan no naha ti'an, nodi
selu makdook sia. Mais la noo makdook ida
mak bele nadi'ak nola nia. Niakaan moras
hetak tu'an. 44 Baa oras nia, nia nare'is aan
baa Yesus nosi kotuk atu koko Yesus faru
ninin. Koko ti'an, nia di'ak kedas.

45 Teki-tekis Yesus nariik nodi nusu na'ak,
"See mak koko Ha'u ne'e?"

La noo ema ida mak nataa. Hotu Petrus
dale na'ak, "Ama Boot! Ema lear seti malu!
Sia dudu malu nosi kotuk."

46 Mais Yesus nataa na'ak, "Lale! Ohin nia,
Ha'u koran Ha'ukaan beran sai. Katene ema
ida koko Ha'u nodi neon no laran."

47 Rona Yesus dale nunia, feto nia noran
la bele nakfunin to'o nata'uk liu. Nia kiki,
nodi nakni'a baa Yesus oin. Nia katak lia
huun iha ema lear oin. Hotu nia moos katak
na'ak, "Natoon baa ha'u koko kona Yesus,
ha'u di'ak kedas."

48 Hotu Yesus katak baa nia na'ak, "Bii! O
di'ak, tan fiar baa Ha'u. Fila ona modi neon
di'ak!"

49 Yesus sei dale no feto nia, Yairus eman
ida mai katak baa nia na'ak, "Aikee, Ama!
Ama oan la no ita ti'an! Lalika makole Ama
Boot tenik."

50 Rona ema nia nasara, Yesus dale baa
Yairus na'ak, "Mau! Lalika mata'uk! Fiar
baa Na'i Maromak dei. Nia atu sori mau
oan."

51-53 To'o Yairus uman, ema nakonu uma
nodi tanis nade'un aan. Yesus nakahik sia
na'ak, "Hanawa tanis ona! Oa ne'e la mate.
Nia toba dei!"

Rona Yesus dale nunia, ema nia sia
nanasa nodi nakmulis ibun baa Nia, tan sia
naree du'uk oa nia nawan kotu ti'an. Mais
Yesus bolu nola oan nia inan-aman, Petrus,

Yohanis no Yakobus, tama bele-bele no Nia.
Nia moos naruka ema seluk sia nein iha
luan.
54 Tama ti'an baa, Yesus kaer nola oa nia
liman, nodi bolu na'ak, "Bete! Madeer
ona!" 55 Natoon nia moos, oa nia moris
nikar, hotu nadeer. Yesus naruka inan
na'ak, "Foo nia naa lai!" 56 Inan-aman blaar
tebe-tebes. Mais Yesus nakahik sia nebee
keta keke lia ne'e.

9

Yesus solok Niakaan maktuir na'in sanulu resin rua
(Mateus 10:5-15; Markus 6:7-13)

1 Baa dala ida, Yesus libur nola Niakaan
maktuir na'in sanulu resin rua. Nia latan
beran baa sia, nebee bele te'ur diabu, no
bele nadi'ak nola ema nosi moras oi-oik.
2 Nia solok sia baa katak lia nosi Na'i Maro-
mak fohorai nodi nalore oin nunabee Na'i
Maromak naliku hutun-renun. Nia moos
solok sia atu nadi'ak nola ema moras. 3 Mais
Nia nameno baa sia na'ak, "Hanoin di'a-
di'ak! Emi baa, lalika hodi sa-saa. Hodi loos
faru iha isin dei. Lalika hodi kno'a, kakaluk,
bakae, lale, osan. Faru selu moos, lalika
hodi. 4 Kalo tama baa leo ida, hotu ema simu
emi, emi hein iha siakaan uma nia dei. Keta
boi uma. Hein iha nia to'o la'o hela leo nia.
5 Kalo tama baa leo ida, mais ema la simu
emi, hi'it aan la'o hela sia. Baa oras sai hosi
leo nia, musti halo tuir adat hodi hisik hela
ahukresan iha emikaan ain, hotu katak baa
sia ha'ak, 'Tan emi la ho'uk rona, habusik
emi hatiu hola du'uk.'"✡
6 Rona notu nunia, ema maktuir sia baa
la'o sura leo. Sia katak baa ema lia Na'i
Maromak Manfatin Di'ak. Sia moos nadi'ak
nola ema moras sia.

Na'i Herodes benar tan lia Yesus
(Mateus 14:1-12; Markus 6:14-29)

7 Baa oras nia, lia oi-oik nosi Yesus to'o
Na'i Herodes Antipas* tilun ti'an. Rona
nola lia nia sia, Herodes benar tan noo ema
na'in hira mak na'ak, "Yesus nia, Yohanis
Mak Sarani Ema. Nia moris nikar ti'an."
8 Balu tenik na'ak, "Yesus nia, Bei Elia mak
moris nikar. Kalo lale, ida seluk nosi Maro-
mak mako'an uluk sia."✡
9 Mais Herodes naneo na'ak, "Hori hirak
nia, ha'u karuka taa kotu Yohanis ulun
ti'an. Oras ne'e, nia moris nikar ti'an ka?
Kalo lahoos nia, ida ne'e, see tenik?" Tan
Herodes benar nunia, nia buka dalan atu
nasoru du'uk Yesus.

Yesus nahaan ema rihun lima
(Mateus 14:13-21; Markus 6:30-44; Yohanis 6:1-14)

10 Baa leet ida, maktuir mak Yesus solok
nia sia, fila mai naklibur nikar no Nia. Sia
nasara baa Nia saa hotu-hotu mak sia nalo
ti'an. Hotu sia bele-bele la'o no-nook baa
fatin ida kre'is leo Betsaida atu nanawa.
11 Mais ema lear noran nola sia baa, hotu sia
moos tuir. Yesus simu sia di'a-di'ak, nodi
nadi'ak nola ema moras hotu-hotu. Nia
moos katak baa sia lia Na'i Maromak Foho-
rai nodi nalore oin nunabee Na'i Maromak
naliku hutun-renun.
12 Loro malirin ti'an, maktuir na'in sanulu
resin rua nia baa katak Yesus na'ak, "Di'ak
liu Ama naruka ema ne'e sia, baa leo kre'is
iha ne'e sia, nebee sia buka haan du'uk. Sia
moos musti buka fatin du'uk bodik toba.
Tan fatin ne'e, fatin fuik."
13-14 Mais Yesus nataa na'ak, "Nune'e! Emi
mak musti hahaan sia!"
Mais sia sakar na'ak, "Adeei, Ama! Oin
nu'u saa bele nunia? Ema ne'e sia rihun
lima resin! Nia foin mane dei, sei la sura
feto no lawarik dauk! Itakaan tubi moos,
baluk lima dei. Na'an tasi moos, lolon rua
dei. Ne'e la to'o! Kalo Ama nakara ami
hahaan sia, nunabee ami bele sosa haan
wa'in bodik sia?!"✡
Mais Yesus naruka sia na'ak, "Haruka
ema ne'e sia tuur naklibur, sura klibur ema
na'in lima nulu."
15 Hotu sia baa nahulin nunia. 16 Ema nia
sia tuur ti'an, Yesus nola tubi baluk lima
no na'an tasi lolon rua nia. Nia tanaat baa
lale'an, nodi namulak baa Maromak. Hotu,
Nia tohi fa'e tubi no na'an tasi nia, lolo baa
maktuir sia nebee fa'e baa ema nia sia. 17 Sia
hotu-hotu naa to'o bosu. Hotu maktuir sia
libur nola haan resin sia, to'o nakonu ko'e
sanulu resin rua.

Petrus natene na'ak, Yesus mak Kristus
(Mateus 16:13-19; Markus 8:27-29)

18 Dala ida, Yesus namulak mesan iha
fatin ida. Hotu Niakaan maktuir sia mai
naklibur no Nia. Namulak notu, Nia nusu
baa sia na'ak, "Tuir ema dalen, Ha'u ne'e
see?"

✡ 9:5 Lukas 10:4-11; Kristus Klosan Lian 13:51 * 9:7 Herodes Antipas nia, Herodes Boot oan. Herodes Boot nia, mak naruka ho'o lawarik ki'ik oan sia iha Betlehem, natoon baa Yesus moris. Haree Mateus 2: 16-18. ✡ 9:8 Mateus 16:14; Markus 8:28; Lukas 9:19 ✡ 9:13-14 Mateus 14:21

19 Sia nataa na'ak, “Noo ema na'ak, Ama
ne'e, Yohanis Mak Sarani Ema. Seluk tenik
na'ak, arumak Ama ne'e, Bei Elia. Kalo lale,
ida seluk nosi Maromak mako'an uluk sia,
mak moris nikar ti'an.”✡
20 Yesus nusu nati'i sia tenik na'ak, “Tuir
emi du'uk, Ha'u ne'e see?”
Petrus nataa na'ak, “Ama ne'e, Kristus
mak uluk Na'i Maromak nameno kedan atu
solok mai.”✡
21 Petrus nataa nunia, hotu Yesus nakahik
sia nebee keta katak baa se-see ha'ak, Nia
ne'e, mak Kristus.

Yesus dale lia nosi Niakaan mate no moris nikar
(Mateus 16:21-28; Markus 8:31—9:1)

22 Nunia hotu, Yesus dale tu'an baa Ni-
akaan maktuir sia na'ak, “Ha'u ne'e, Ema
Raiklaran Isin kosi lale'an. Ha'u kmusti
katiu susar todan oi-oik. Fukun adat sia,
na'ilulik ulun sia, no manorik ukun Yahudi
sia la simu na'ak, Ha'u ne'e, mak Kristus.
Sia atu no'o Ha'u. Nanis Ha'u kmate, mais
wainrua, Ha'u kmoris kikar!”†
23 Hotu, Yesus moos dale baa ema lear
sia na'ak, “Ema mak nakara tuir Ha'u, nia
musti tuir bei-beik sura loron! Nia musti
nalu'a niakaan hakara du'uk, nebee tuir
Na'i Maromak hakaran. Masik ema no'o nia
moos, nia musti tuir, hanesan ema natiu
niakaan ai karuus atu baa niakaan mate
fatin.✡ 24 Ema mak moris nodi nadi'a aan
simu mate tan tuir Ha'u, nia netan moris
no Na'i Maromak nima-nimak. Mais ema
mak moris tuir hakaran du'uk, nia la netan
moris no Na'i Maromak.✡ 25 Kalo ema ne-
tan raiklaran sasoin tomak, mais la netan
moris no Na'i Maromak, nia netan sotir
saa? 26 Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin kosi
lale'an. Ema mak moe aan tuir Ha'u, no
moe aan kaer Ha'ukaan hanorin, baa oras
Ha'u kfila kikar kosi lale'an mai, Ha'u moos
moe aan katene ema nia iha Na'i Maromak
oin. Nosi ikus, Ha'u atu ktuun mai kodi
Ama beran maka'as, bele-bele ko Niakaan
makbukar lale'an sia. 27 Keta halu'a lia fuan
ne'e! Nosi emi hotu-hotu ne'e, balu la mate
dauk, to'o naree Na'i Maromak kaer ukun.”

Yesus nakfilas aan iha foho leten
(Mateus 17:1-8; Markus 9:2-8)

28 Loron walu siku, Yesus nodi Petrus,
Yohanis no Yakobus sa'e baa foho ida atu
namulak. 29 Baa oras namulak, Yesus ilas
nakfilas aan. Niakaan tais mutin naksinak.
30 Teki-tekis, ema na'in rua mosu mai. Sia
rua, mak Bei Musa no Bei Elia. Sia dale no
Yesus. 31 Sia moos tadu naksinak. Sia na'in
tolu dale baa malu nosi lia Yesus mate iha
Yerusalem.
32 Baa oras nia, Petrus no mamaluk na'in
rua nakati la bele netu aan, to'o toba. Baa
oras naktekir, sia titu-naree Yesus nariik no
ema na'in rua. Sia moos titu-naree Yesus
sinak nakroma.
33 Naree Bei Musa no Bei Elia atu fila ona,
Petrus benar nodi dale karin na'ak, “Ama
Boot! Ami horan di'ak iha ne'e. Di'ak
liu ami hariik batane tolu. Ida bodik Ama
Boot, ida bodik Bei Musa, ida tenik bodik
Bei Elia.” 34 Petrus sei dale nunia, kalo'an
tuun, taka nola sia. Naree nunia, Petrus sia
nata'uk. 35 Sia moos rona noo lia maliak nosi
kalo'an na'ak,
“Ne'e, Ha'ukaan Oan mak Ha'u kboi kedan!
Rona di'a-di'ak baa Nia!”✡
36 Nunia hotu, Petrus sia titu-naree Yesus
mesan dei. Sia na'in tolu taka ibun, la
dale baa se-see saa mak sia naree ti'an nia.
Kleur, foin loke ibun dale baa ema seluk.

Yesus nadi'ak nola lawarik diabu tekar
(Mateus 17:14-18; Markus 9:14-27)

37 Baa awan, oras Yesus no Petrus sia tuun
nosi foho nia, ema lear mai nasoru Yesus.
38 Noo ema ida nahii baa Yesus na'ak, “Ama
Boot! Maree kokon ha'ukaan oan mane
mesak ne'e lai! 39 Tan diabu tekar nia, nalo
nia sarebak nakrake, nodi nitak nia to'o
kaban furin sai. Diabu moos ta'e rua-ruan
no kakoen nia nohuun. 40 Ha'u kusu baa
Ama maktuir sia ti'an nebee te'ur sai diabu
nia, mais sia la bele!”
41 Rona nola nunia, Yesus nakanas mak-
tuir sia na'ak, “Hoi! Emi ne'e etuk oin,
huun la fiar no la loos! To'o wainhira Ha'u
katerus aan ko emi?”
Dale notu nunia, Nia katak baa ama nia
na'ak, “Modi o oan mai!”

✡ 9:19 Mateus 14:1-2; Markus 6:14-15; Lukas 9:7-8 ✡ 9:20 Yohanis 6:68-69 † 9:22 Kalo ita sura loron hodi lia Yunani, oin seluk nosi sura loron hodi lia Tetun. Lia Yunani sura loron ohin ne'e na'ak ‘loron ida’; awan na'ak ‘loron rua’; wainrua na'ak ‘loron tolu’; waintolu na'ak ‘loron haat’. Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ (tei tritei heimera). Ne'e na'ak ‘iha loron tolu’. Mais ita sura loron nia hodi lia Tetun na'ak ‘wainrua’. Ita hatene ha'ak Yesus mate baa loron lima. Awan, loron neen (mak ema Yahudi sura na'ak, loron rua). Hotu, Yesus moris nikar baa loron domiku (mak ema Yahudi sura na'ak, loron tolu). ✡ 9:23 Mateus 10:38; Lukas 14:27 ✡ 9:24 Mateus 10:39; Lukas 17:33; Yohanis 12:25 ✡ 9:35 2 Petrus 1:17-18; Yesaya 42:1; Mateus 3:17, 12:18; Markus 1:11; Lukas 3:22

42 Baa oras nodi oan baa Yesus, diabu
nitak baa rai nodi doko nia. Mais Yesus
te'ur diabu sai nela oan nia. Hotu oan nia
di'ak kedas. Yesus moos latan nikar baa
aman. 43 Ema hotu-hotu mak naree Yesus
beran maka'as nia, blaar karin.

Yesus dale nikar lia nosi Niakaan mate
(Mateus 17:22-23; Markus 9:30-32)

(43b) Ema hotu-hotu sei dale tadak blaar
mak Yesus nase'i nia, Nia katak Niakaan
maktuir sia na'ak, 44 "Hatadan di'a-di'ak
lia ne'e! Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin
kosi lale'an. La kleur ona, ema atu fa'an
lakon Ha'u, hotu latan Ha'u baa ema seluk."
45 Rona nola nunia, Yesus Niakaan maktuir
sia benar karin, tan la natene lia nia isin.
Mais sia moos nata'uk nusu lia nia isin na'ak
saa.

See mak boot kaliuk?
(Mateus 18:1-5; Markus 9:33-37)

46 Baa dala ida, Yesus Niakaan maktuir
sia toe malu baa lia see mak boot kaliuk.✡
47 Mais Yesus natene sia toe malu tan lia nia.
Hotu Nia nola lawarik ida, nalo nariik iha
Niakaan sorin. 48 Hotu Nia katak baa sia
na'ak, "Rona di'a-di'ak! Ema mak simu ema
ki'ik hanesan lawarik ne'e, ema nia moos
simu Ha'u no Ha'ukaan Ama mak solok Ha'u
kmai iha raiklaran ne'e. Ema wa'in naraik
ema ki'ik sia, mais Na'i Maromak nafoli
kaliuk, ema mak naliku ema ki'ik sia."✡

See mak itakaan eman?
(Markus 9:38-40)

49 Nunia hotu, Yohanis nasara baa Yesus
na'ak, "Ama Boot! Baa dala ida, ami haree
ema ida te'ur sai diabu nodi temi Ama
naran. Ami hakahik nia nebee keta temi
nodi Ama naran, tan nia lahoos itakaan
eman."
50 Mais Yesus nataa na'ak, "Hoi! Keta
hakahik nia! Tan ema mak la sakar ita, nia
itakaan eman."

Ema Samaria la simu Yesus

51 Yesus natene na'ak, Niakaan loron sa'e
baa lale'an kre'is ona. Hotu, Nia nakotu atu
baa kota Yerusalem. 52 Mais Nia naruka ema
na'in hira atu baa uluk, nebee babilan haa-
hemu no fatin bodik sia nein heik. Hotu
ema nia sia moos baa, tama leo ida iha
rai Samaria. 53 Mais ema Samaria iha nia
la simu Yesus sia, tan sia atu baa lo'u-
sudur baa Maromak iha kota Yerusalem.‡
54 Baa oras Yakobus no Yohanis rona ema
Samaria la simu Yesus nunia, sia namaus
Yesus na'ak, "Ama Boot! Kalo ita husu Na'i
Maromak solok ha'i nosi kalo'an mai naa
mohu sia, nunabee?"✡
55 Mais Yesus se'i oin baa sia rua nodi
de'an na'ak, "Keta nunia." 56 Hotu sia la'o
liu baa leo seluk.

Lia lala'ok bodik ema mak tuir Yesus
(Mateus 8:19-22)

57 Baa oras sia sei la'o, ema ida dale baa
Yesus na'ak, "Ama Boot! Ama baa nabee
dei, ha'u ktuir bei-beik!"
58 Mais Yesus nataa na'ak, "Di'ak no! Mais
manoin nune'e. Ema hotu-hotu noo fatin
du'uk. Asu fuik fila baa fatuk kuak. Manu
fila baa knuuk. Mais Ha'u ne'e, la koo uma
toba fatin. Tan Ha'u ne'e, Ema Raiklaran
Isin kosi lale'an."
59 Baa dala ida Yesus bolu ema ida
seluk na'ak, "Mai, tuir Ha'u atu dadi baa
Ha'ukaan ema."
Ema nia nataa na'ak, "Di'ak! Mais
nune'e, Ama Boot. Mabusik ha'u kfila, baa
babilan ema matas sia lai. Kalo ha'ukaan
ama mate ti'an, foin ha'u kmai tuir Ama."
60 Mais Yesus dale baa nia na'ak, "Nune'e!
Mabusik ema mak la fiar Maromak, babilan
siakaan ema maten. Mais emi mak fiar
baa Maromak, musti baa katak lia nosi Nia
babilan hutun-renun."
61 Baa dala ida seluk, ema ida tenik na'ak,
"Di'ak no, Ama Boot! Ha'u kakara tuir
Ama Boot bei-beik. Mais mabusik ha'u kbaa
katak ha'ukaan famili sia lai, foin ha'u kmai
tuir Ama."✡
62 Mais Yesus katak baa nia na'ak,
"Nune'e! Kalo ema nahuu fila rai, hotu
nalau aan no serwisu seluk sia to'o nalu'a
furi, niakaan to'os la dadi. Nunia moos,
ema mak nakara tuir Ha'u. Kalo nia
nanoin bei-beik moris uluk, nia la noo folin
dadi ema mak serwisu iha Na'i Maromak
fohorai."

10

Yesus solok maktuir na'in hitu nulu resin rua

✡ 9:46 Lukas 22:24 ✡ 9:48 Mateus 10:40; Lukas 10:16; Yohanis 13:20 ‡ 9:53 Ema Samaria siakaan fatin sudur baa Na'i Maromak, iha Foho Gerisim iha siakaan rain. Sia nalo lia no ema Yahudi kleur ti'an, tan ema Yahudi sudur baa Na'i Maromak iha kota Yerusalem. ✡ 9:54 2 Na'i Isra'el Sia 1:9-16 ✡ 9:61 1 Na'i Isra'el Sia 19:20 * 10:1 Hakerek Moon lia Yunani balu nakerek na'ak, 'ema maktuir na'in hitu nulu resin rua'. Balu tenik na'ak, 'ema maktuir na'in hitu nulu'.

1 Nunia hotu, Yesus boi nola maktuir
seluk sia. Sia na'in hitu nulu resin rua.*
Hotu, Nia fa'e sia nalo na'in rua-rua atu baa
uluk Nia, baa fatin mak Nia atu baa. 2 Nia
solok sia nodi na'ak, "Ema lear hanesan
hare mak naktuuk ti'an. Hein loos ema
serwisu mai ku'u. Tan baa nia, emi musti
hamulak, husu baa Na'i Maromak tu'an Ni-
akaan ema serwisu, nebee sia baa nanorin
ema atu tuir Ha'u. Tan ema wa'in mak
nakara tuir. Mais ema mak serwisu, la duun
wa'in.✡

3 Oras ne'e, emi baa ona! Ha'u ksolok
emi atu serwisu baa ema lear. Mais hanoin!
Emi ne'e, hanesan bibi malae oan mak laran
di'ak. Oras ne'e, emi baa asu fuik leet.✡

4 Emi lalika hodi osan, tais, lale, kaso resin
iha dalan. Keta soe butan leet hodi hasee
ema iha dalan.

5-8 Kalo tama baa leo ida, keta lori hosi
uma baa uma. Kalo ema simu emi iha
uma ida, hein iha nia dei, da-dau to'o la'o
hela leo nia. Husu nebee Na'i Maromak
natuun matak-malirin baa ema uma laran
nia. Kalo uma na'in ida simu emi, nanis
Na'i Maromak natudu laran di'ak baa ema
nia. Mais kalo la no'uk simu emi, habusik
Na'i Maromak natudu laran di'ak baa emi
dei. Kalo tama baa uma ida, lale leo ida,
haa-hemu saa dei mak sia foo. Simu hodi
neon di'ak, tan fatan sia foo baa emi, atu
selu emikaan kolen.✡ 9 Hadi'ak hola siakaan
ema moras. Katak baa sia ha'ak, 'Na'i Maro-
mak oras to'o ti'an atu babilan Niakaan
hutun-renun.'

10 Mais iha leo seluk, kalo ema la no'uk
simu emi, baa hariik iha leo nia dalan, hodi
katak ha'ak, 11 'Hoi, ema leo ne'e! Rona! Ami
mai hodi Maromak Manfatin bodik emi,
mais emi la titu netik. Oras ne'e, ami hisik
hela ahukresan leo ne'e hosi amikaan ain,
atu dadi baa tadak na'ak, emi hatiu dinu
du'uk. Mais hanoin di'a-di'ak! Na'i Maro-
mak oras to'o ti'an atu babilan Niakaan
hutun-renun!'"✡

12 Hotu Yesus katak tenik baa maktuir
na'in hitu nulu resin rua nia na'ak, "Hanoin
ema kota Sodom siakaan a'aat. Mais Ha'u
katak nune'e: Kalo rai falu fila, Na'i Maro-
mak nanis kastikar ema mak dudu emi, to-
dan liu tan nosi Nia kastikar ema Sodom!"✡

Ema mak la no'uk simu Yesus
(Mateus 11:20-24)

13 Hotu Yesus katak tu'an tenik na'ak,
"Hoi! Ema leo Korasin† no ema leo Bet-
saida. Sintidu! Dinu atu kona emi! Ha'u
kase'i lia kasalak basuk oi-oik iha emikaan
oin ti'an, mais emi la fiar kois. Tuir loos,
emi ne'e, ema Yahudi mak katak sain ha'ak
emi hatene Maromak. Mais kalo lia kasalak
basuk mak Ha'u kase'i iha emikaan leo, tadu
iha leo Tirus no leo Sidon, nanis ema leo
rua nia la'o nela siakaan salan atu tuir Na'i
Maromak. Masik sia lahoos ema Yahudi, sia
nanis tau tais neon susar, nodi tau ahukre-
san baa ulun dadi tadak na'ak, sia neon aat
tan siakaan salan.✡ 14 Tebes! Haree dei!
Nosi ikus Na'i Maromak nakotu ema hotu-
hotu lian, Nia kastikar ema Tirus no ema
Sidon kmaan liu nosi Nia kastikar emi.
15 Hoi, ema leo Kapernaum! Sintidu! Keta
haneo Na'i Maromak atu foti sa'e emi, tama
baa lale'an. Lale! Na'i Maromak atu soe
emi, tama baa naraka!"✡
16 Hotu Yesus katak tenik baa maktuir sia
na'ak, "Hanoin di'a-di'ak! Ema mak rona
emi, sia moos rona Ha'u. Ema mak dudu
emi, sia moos dudu Ha'u. Liu tan tenik,
sia dudu Maromak mak solok Ha'u kmai iha
raiklaran ne'e."✡

Yesus Niakaan maktuir na'in hitu nulu
resin rua mai nikar

17 Nunia hotu, Yesus Niakaan maktuir
na'in hitu nulu resin rua nia‡ moos baa,
nalo tuir Niakaan haruka. Oras sia mai
nikar, sia neon boot. Sia katak baa Yesus
na'ak, "Maka'as tebes Ama! Oras ema nusu
ami hadi'ak hola ema mak diabu tekar, ami
te'ur diabu nia hodi Ama naran. Diabu rona
baa ami, hotu sia sai! Maka'as resik Ama!"
18 Rona sia dale nunia, Yesus nataa
na'ak, "Tebes! Baa oras emi halo nunia,
Ha'u karee Na'i Maromak soe diabu ulun
nosi lale'an, hanesan mameran laka karuk-
kwana nosi kalo'an. 19 Hanoin! Diabu ulun
nia, itakaan funu mak noo beran. Mais Ha'u
kfoo beran baa emi hodi hatohar niakaan

✡ 10:2 Mateus 9:37-38 ✡ 10:3 Mateus 10:16 ✡ 10:5-8 1 Korintus 9:14; 1 Timotius 5:18 ✡ 10:11 Mateus 10:7-14; Markus 6:8-11; Lukas 9:3-5; Kristus Klosan Lian 13:51 ✡ 10:12 Lia Uluk Fohon 19:24-28; Mateus 10:15, 11:24
† 10:13 Hakerek Moon lia Indonesia nakerek 'Khorazim'. Hakerek Moon tuan tuir lia Yunani nakerek 'Choradzin'.
✡ 10:13 Yesaya 23:1-18; Yeskiel 26:1—28:26; Yoel 3:4-8; Amos 1:9-10; Sakarias 9:2-4 ✡ 10:15 Yesaya 14:13-15
✡ 10:16 Mateus 10:40; Markus 9:37; Lukas 9:48; Yohanis 13:20 ‡ 10:17 Hakerek Moon lia Yunani balu nakerek na'ak, 'ema maktuir na'in hitu nulu resin rua'. Balu tenik na'ak, "ema maktuir na'in hitu nulu'.

beran nia. Kalo emi sama kona samodo
mak noo raso, emi la kona sa-saa. Kalo
emi sama kona sakunar, emi la kona sa-
saa. Tan la noo saa ida mak bele nalo
dinu kona emi.✡ 20 Kalo emi neon boot tan
diabu rona baa emi, lia nia di'ak. Mais lia
nia, lia ki'ik! Di'ak liu, emi neon boot tan
Na'i Maromak nakerek nola emikaan naran
nebee emi dadi Niakaan ema mak tama baa
lale'an."

Yesus neon boot
(Mateus 11:25-27, 13:16-17)

21 Baa oras nia, Maromak Kmalar Lulik
nalo Yesus neon boot. Hotu Nia tonu-
naboot Na'i Maromak na'ak, "Ama! Ama
mak Na'in Boot iha lale'an no raiklaran.
Ha'u kamulak sera dodan baa Ama, tan Ama
subar lia ne'e bodik ema mak naneo aan
matenek no mak nahaas aan. Mais Ama
nalore bodik ema ki'ik no ema mak naraik
aan. Tebes, Ama! Tan lia nia mak kona baa
Ama neon!"
22 Hamulak notu nunia, Yesus katak baa
ema lear na'ak, "Rona! Ha'ukaan Ama
iha lale'an latan beran hotu-hotu baa
Ha'u. Mais ema la natene Ha'u ne'e, see.
Ha'ukaan Ama mesan mak natene. Ema
moos la natene Ha'ukaan Ama nia, see.
Ha'u mak katene. Ha'u moos foo katene baa
ema mak Ha'u kboi."✡
23 Dale hotu baa ema lear nunia, Yesus
se'i oin baa maktuir sia, nodi katak baa sia
mesan na'ak, "Emi sotir tebes, tan emi bele
haree Na'i Maromak beran ti'an. 24 Na'in sia
no mako'an uluk sia beer basuk naree saa
mak emi haree, mais la bele. Sia moos beer
basuk rona saa mak emi rona, mais la bele."

Ema Samaria mak laran maluak

25 Baa dala ida, ema matenek ukun Yahudi
ida nariik atu buka Yesus ain. Nia nusu
Yesus na'ak, "Ama Boot! Ama Boot hanorin
ha'u lai! Ha'u kmusti kalo saa, nebee katene
ha'u kbele moris kamutuk ko Na'i Maromak
iha lale'an to'o nima-nimak?"
26 Yesus nataa na'ak, "Bei Musa nakerek
saa nosi lia ne'e? Ita hatene saa hosi lia
ne'e?"
27 Ema nia nataa na'ak, "Bei Musa nakerek
na'ak:
'Ita musti beer Maromak, mak itakaan
Na'in, *liu* hotu-hotu.
Ita musti hadomi Nia nohuun,
Ita musti haka'as aan atu tuir Niakaan
hakaran
no haka'as aan atu hatene di'a-di'ak
Nia.'
Hakerek ida tenik na'ak, 'Ita musti
hadomi itakaan maluk, hanesan ita hadomi
itakaan isin lolon du'uk.'"✡
28 Yesus nataa na'ak, "Tebes Ama! Kalo o
halo tuir nunia, o bele moris nima-nimak
mo Na'i Maromak."✡
29 Mais ema nia nalo aan nu'u ema
matenek. Nia nusu tenik Yesus na'ak, "Mais
ha'ukaan 'maluk' nia, mak see?"
30 Yesus nataa na'ak, "Nune'e! Ha'u atu
katak lia hatetek ida, nebee ama boi ema ida
nabee mak dadi 'maluk' tebe-tebes. Lia nia
nune'e: Baa loron ida, noo ema Yahudi ida
la'o nosi kota Yerusalem, tuun baa Yeriko.
Mais teki-tekis, ema madauk teen sia mai
nadau naloot nia. Sia ta'e nia, nadau nola
niakaan osan no tais sia hotu-hotu. Sia soe
lerek nia iha dalan tehen, hotu la'o nela nia
kre'is mate.
31 Mais la hatene falik, na'ilulik Yahudi
ida la'o tuir nia. Nia titu-naree ema kanek
nia toba iha dalan tehen, mais nia la
nanawa atu tulun nia. Nia sees, la'o liu dei.
32 La kleur falik, ema ida seluk moos la'o tuir
nia. Ema nia nosi hunun Lewi, mak serwisu
iha Na'i Maromak Uma Hamulak Huun. Nia
titu-naree ema nia toba iha dalan tehen.
Nia moos nare'is aan baa naree, mais la
tulun. Nia sees, la'o liu dei.
33-34 La kleur falik, ema ida nosi rai
Samaria liu iha nia nodi kuda keledai. Ema
Yahudi la nafolin ema Samaria. Mais baa
oras ema Samaria nia titu-naree ema mak
kona hadau nia, nia neon monu baa ema
nia. Nia mai nare'is aan, hotu tulun ema
nia. Nia fui anggor ween nodi namoos
kanek, hotu tau mina baa. Nia falun di'a-
di'ak, hotu naka'u sa'e ema kanek nia baa
kuda keledai leten, nodi baa kota. Nia
natama kedan ema nia iha uma ida, nodi
bali nia di'a-di'ak.✡
35 Baa awan, ema Samaria nia selu kedan
osan murak tomak rua baa uma na'in,§ nodi
katak na'ak, 'Ama hodi osan ne'e bali di'a-
di'ak ema ne'e to'o di'ak. Kalo osan ne'e
la to'o, modi heik okaan lai. Baa oras ha'u
kfila mai, foin ha'u kselu kikar.'"
36 Yesus Niakaan lia hatetek to'o nia dei.
Hotu Nia nusu ema matenek ukun nia

✡ 10:19 Kananuk Sia 91:13 ✡ 10:22 Yohanis 3:35, 10:15 ✡ 10:27 Ukun-badu Na'ilulik 19:18; Hanoin Hikar Dalan Moris 6:5 ✡ 10:28 Mateus 22:35-40; Markus 12:28-34; Ukun-badu Na'ilulik 18:5 ✡ 10:33-34 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 28:15 § 10:35 Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'dinari rua'.

na'ak, “Tuir ama, ema nabee mak dadi
‘maluk’ tebe-tebes bodik ema mak kona
hadau ohin nia?”
37 Ema nia nataa na'ak, “Nanis ema mak
neon monu baa ema kanek nia.”
Yesus na'ak, “Tebes! Surak o moos malo
tuir nunia.”

Yesus iha Marta no Maria uman

38-40 Nunia hotu, Yesus no Niakaan mak-
tuir sia la'o liu baa Yerusalem. Sia tuli iha
leo ida. Iha leo nia, noo feto biin-alin na'in
rua, naran Marta no Maria. Oras sia naree
Yesus, Marta mai nusu baa Yesus nebee
nein sa-sala lai iha siakaan uman. Yesus
moos nakara.
Hotu Yesus tuur nodi nanorin ema iha
siakaan uma. Baa oras nia, Marta nalau
aan nadi'a haa-hemu iha kotuk baa. Mais
alin Maria tuur nare'is aan baa Yesus ain,
nanono Nia dale. La kleur, Marta tama mai
nakmuuk baa Yesus na'ak, “Ama! Nu'un-
abee ti'an! Ha'u kalo aan kadi'a haa-hemu,
mais ha'ukaan alin tuur di'a-di'ak iha ne'e
dei. Ama maruka nia serwisu tuan ha'u iha
kotuk nebaa lai!”✡
41 Mais Yesus nataa na'ak, “Marta, Marta.
O malau aan modi maneo oi-oik. 42 Lia
nia di'ak, mais noo lia ida mak di'ak
kaliuk. Nodi tuur nanono Ha'ukaan Man-
fatin, Maria boi lia mak di'ak kaliuk. Tan
ema la bele nadau nola Manfatin nia nosi
nia.”

11

Yesus nanorin lia hamulak
(Mateus 6:9-13, 7:7-11)

1 Baa dala ida, Yesus baa namulak. Na-
mulak notu, Niakaan maktuir ida mai nusu
na'ak, “Ama Boot! Yohanis Mak Sarani Ema
nanorin niakaan maktuir sia nebee natene
namulak. Ami husu nebee Ama Boot moos
hanorin ami hamulak lai!”
2 Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak,
“Di'ak no! Hamulak hodi lia lala'ok nune'e:
Ama! Ama naran lulik kaliuk.
Nebee, ema hotu-hotu foti-nahaas Ama
naran kabaas nia!
Nebee, Ama dadi Na'in bodik ema hotu-
hotu.
3 Nebee, sura loron Ama foo haan mak to'o
baa ami.
4 Nebee, Ama nalu'a lakon amikaan salan
sia,
hanesan ami moos halu'a lakon ema
salan baa ami.
Nebee, Ama daka ami, keta monu baa aat.”
5-6 Hotu, Yesus nanorin tu'an baa sia
na'ak, “Lia hatetek ida nune'e. Kalan boot,
okaan maluk ida mai nosi rai dook atu toba
heik iha okaan uma. Mais o la moo sa-
saa atu mahaan nia. Hotu o baa maluk
seluk uman, deku odamatan mosi luan
modi ma'ak, ‘Maluk! Foo heik tubi baluk
tolu baa ha'u lai! Ha'u koo bainaka iha uma,
mais ami mamuk liu! Tulun lai! Baluk tolu
dei! Ha'u lei kfoo kikar!’
7 Takseer, okaan maluk nia atu nataa fila
o na'ak, ‘Ema toba dukur ti'an moos, o sei
mai kakoen! Odamatan kusa ti'an! Oan sia
moos toba ti'an. Keta nawan sa'e o! Hein
rai nakroma lai!’
8 Manoin di'a-di'ak. Masik nia la nakara
nadeer tulun o tan o niakaan maluk, kalo o
deku bei-beik, nanis nia nadeer tulun o.
9 Nunia moos, oras hamulak.
Kalo husu bei-beik baa Na'i Maromak,
Nia nanis foo.
Buka bei-beik,
Nia nanis natudu dalan.
Bolu bei-beik,
Nia nanis loke odamatan.
10 Ema hotu-hotu mak nakro'an bei-beik
baa Na'i Maromak, nanis sia simu. Ema
mak buka bei-beik, nanis sia netan. Ema
mak bolu bei-beik, nanis Nia loke odamatan
foo baa. 11 Hanoin kokon! Iha emi, kalo
oan nusu na'an tasi baa aman, aman foo
samea ka? 12 Kalo oan nusu manu tolun,
aman foo sakunar ka? Lale. 13 Masik ema
raiklaran huun aat nanis, la noo ama ida
iha raiklaran mak nalo nunia. Emikaan
Ama iha lale'an huun di'ak nanis. Kalo ema
raiklaran mak aat nunia sei nakara foo buat
di'ak baa oan, saa tenik Ama iha lale'an!
Nia nanis foo Niakaan Kmalar Lulik baa ema
mak nakro'an baa Nia.”

Ema nasalak Yesus na'ak, Nia nodi diabu
ulun beran
(Mateus 12:22-30; Markus 3:20-27)

14 Baa dala ida, Yesus te'ur sai diabu nosi
ema nunuk ida. Hotu, nunuk nia bele dale
nikar. Ema hotu-hotu blaar karin. 15 Mais
noo ema ida mak dale na'ak, “Tebes! Nia
bele te'ur diabu, tan netan beran nosi diabu
ulun naran Baalsebul.”✡
16 Ema seluk moos nakara sokur kokon
Yesus. Sia nusu nebee nase'i tadak blaar
tenik, atu natudu baa sia na'ak Niakaan
beran nia, nosi Na'i Maromak ka, lale.✡

✡ 10:38-40 Yohanis 11:1 ✡ 11:15 Mateus 9:34, 10:25 ✡ 11:16 Mateus 12:38, 16:1; Markus 8:11

17 Mais Yesus natene kedan siakaan kakutak kadoor nia. Hotu Nia dale na'ak, “Kalo
ema fohorai ida funu malu, nanis fohorai
nia dodok welon. Kalo ema uma laran toe
malu, nanis ema iha uma kain nia fa'e karin
malu. 18 Nunia moos, kalo diabu sia funu
malu no nabu'a malu, siakaan ulun la bele
kaer ukun kleur. La tama kakutak kalo emi
ha'ak, Ha'u kodi diabu beran te'ur diabu.
19 Hanoin! Emikaan ema sia moos natene
te'ur diabu. Sia nodi beran nosi diabu
ka? Lale! Dadi keta dale karin ha'ak, Ha'u
kodi diabu beran te'ur diabu. Emikaan ema
du'uk atu nakotu na'ak, saa mak emi dale
nia, la kona. 20 Mais kalo tebe-tebes Ha'u
kte'ur diabu kodi beran nosi Na'i Maromak,
lia nia natudu na'ak, Na'i Maromak kaer
ukun ti'an iha emikaan oin, mais emi la
hatene.

21 Kalo ema ida nodi ro'at-meik daka
uman, niakaan naha hotu-hotu nanis ma-
matek dei. 22 Mais kalo ema ida seluk mak
biit liu nia mai sakar, ema biit nia bele
nadau nola ro'at no meik nia sia, ra'ut nola
naha sia, hotu fa'e baa niakaan maktuir sia.
Masik uluk ema nia rai neon baa niakaan
ro'at-meik kleur ti'an, oras ne'e, nia la bele
rai tenik neon baa.

23 Hanoin! Ema mak la namutuk no Ha'u,
sia sakar Ha'u. Ema mak la serwisu namu-
tuk no Ha'u, sia tokar lauk.”✡

Diabu fila baa fatin uluk
(Mateus 12:43-45)

24 Hotu Yesus natutan na'ak, “Kalo ita
te'ur sai diabu hosi ema ida, diabu nia
la'o nasirin fatin fuik buka hanawa fatin.
Kalo nia la netan fatin makonak, nia naneo
na'ak, ‘Aa! La ketan fatin di'ak nune'e.
Di'ak liu, fila kikar baa ema uluk nia.’
25 Hotu, nia fila baa, netan fatin uluk nia
moos no tetuk ti'an. 26 Hotu, nia baa bolu
nola mamaluk na'in hitu mak aat liu nia.
Sia tama bele-bele baa ema nia, nodi sira
lisuk nia. To'o ema nia moris susar liu
tenik.”

Ema mak sotir basuk

27 Yesus sei dale no ema lear nia, feto
ida nahii na'ak, “Ama Boot inan mak sotir,
tan nia bele nahoris nola Ama Boot no bele
nasusu Ama Boot!”

28 Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak,
“Tebes, ina! Mais ema mak nanono Maro-
mak Manfatin hotu nalo tuir, ema nia mak
sotir kaliuk!”

Ema nusu Yesus natudu kakaer baa sia
(Mateus 12:38-42)

29 Baa oras nia, ema lear kabuun satan
nola Yesus. Nia moos nanorin sia na'ak,
“Ema oras ne'e, natene nalo aat dei. Sia
nusu tadak blaar nohuun, nebee netan
kakaer na'ak, Ha'u ne'e, tebe-tebes Na'i
Maromak eman. Mais tuir loos, uluk Na'i
Maromak natudu ti'an tadak blaar, nodi
mako'an Yunus. Lia nia to'o ti'an! 30 Lia
Yunus dadi kakaer bodik ema Niniwe na'ak,
Na'i Maromak mak solok nia. Nunia moos
Ha'u ne'e. Lia Ema Raiklaran Isin dadi
kakaer bodik ema oras ne'e na'ak, Na'i
Maromak mak solok Ha'u.✡

31 Baa oras rai falu fila, Na'i Maromak
nariik atu dadi makotu lia, na'i feto nosi
lorokbelan atu moris nikar dadi saksiin. Nia
atu tula sala baa emi, ema mak moris oras
ne'e na'ak, ‘Emi ne'e, lokok tebes!’ Na'i
feto nia atu dale nunia, tan uluk nia mai
nosi rai dook atu naree du'uk Na'i Sole-
man matenek. Tuir loos, oras ne'e Ema
mak maka'as liu Na'i Soleman iha emikaan
klaran. Mais emi la titu kois Nia!✡ 32 Mais
lahoos na'i feto nia dei mak atu tula sala
baa emi! Ema Niniwe sia moos atu tula sala
na'ak, ‘Emi ne'e, lokok tebes!’ Sia atu dale
nunia, tan uluk Yunus baa katak Na'i Maro-
mak hakaran baa sia, sia neon aat kedas.
Tuir loos, oras ne'e Ema mak maka'as liu
Yunus iha emikaan klaran. Mais emi la halo
neon aat kois!”✡

Itakaan moris musti nakroma
(Mateus 5:15, 6:22-23)

33 Hotu Yesus nanorin natutan na'ak,
“Kalo ita sunu badut, ita la taka hodi hanek.
Ita rai baa fatin aas, nebee naroma ke'an
bodik ema hotu-hotu.✡ 34 Itakaan matan
hanesan badut. Kalo matan moon, ita bele
haree malorek. Mais kalo matan babaur,
hotu-hotu makukun. 35 Nunia moos itakaan
neon laran. Kalo Na'i Maromak naroma
ti'an itakaan neon laran ti'an, ita musti
daka di'a-di'ak, keta halo makukun tenik.
36 Kalo Na'i Maromak naroma ita ti'an, to'o
la noo makukun ona, ne'e na'ak itakaan
moris hanesan badut mak laka naroma
bodik ema hotu-hotu.”

✡ 11:23 Markus 9:40 ✡ 11:30 Mateus 16:4; Markus 8:12; Yunus 3:4 ✡ 11:31 1 Na'i Isra'el Sia 10:1-10; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 9:1-12 ✡ 11:32 Yunus 3:5 ✡ 11:33 Mateus 5:15; Markus 4:21; Lukas 8:16

Yesus de'an na'ilulik Yahudi sia
(Mateus 23:1-36; Markus 12:38-40)

37 Yesus nanorin notu, ema ida nosi partee Farisi tene Nia mai niakaan uma. To'o
nebaa, Yesus tama baa uma laran, hotu tuur
atu naa-nemu. 38 Baa oras nia, uma na'in
blaar, tan naree Yesus la fasi liman tuir ema
Farisi siakaan ukun-badu.
39 Mais Yesus katak baa nia na'ak, "Emi,
ema Farisi, maka'as! Emi hanesan ema mak
fasi haa-hemu fatik iha luan dei, mais laran
sei kadoor. Emi kaer metin emikaan ukun-
badu hamoos aan mak ema bele naree, mais
emi la hamoos emikaan neon laran mak
sei sasobos no rotus. 40 Hoi beik sia! Keta
haneo ha'ak Na'i Maromak nase'i itakaan
isin lolon dei. Tan Nia moos nase'i itakaan
neon no laran. 41 Di'ak liu, hola saa mak emi
hoo, foo baa ema mukit sia, nebee emikaan
neon bele dadi moos iha Na'i Maromak oin.
42 Hoi! Farisi sia! Dinu atu kona emi! Oras
emi sera baa Na'i Maromak fa'ek ida nosi
fafa'ek sanulu, emi sura lotu-lotuk. To'o
babudun musan nosi to'os moos, emi sura
hotu. Mais emi la titu lia mak noo folin.
Emi la titu lia moon. Emi la hadomi Na'i
Maromak. Tebes! Ita musti sera fa'ek baa
Na'i Maromak. Mais keta halu'a lia mak
folin kaliuk.✡
43 Hoi! Farisi sia! Dinu atu kona emi,
tan emi buka fatin kabaas iha uma hamulak
laran. Emi buka kneter iha fatin dahur.
44 Hoi! Farisi sia! Dinu atu kona emi! Emi
nu'u rate mak la hatadan. Ema sama kona,
mais la natene iha laran noo sasobo no dois.
Iha luan emi halo aan moos liu. Mais iha
neon laran, sasobo no dois."
45 Yesus dale notu nunia, ema matenek
ukun Yahudi ida sobak nola na'ak, "Ama!
Lia nia naraik ami!"
46 Yesus nataa na'ak, "Kona! Emi matenek
ukun sia moos atu hetan dinu! Emi hatodan
ema hodi tula emikaan ukun-badu oi-oik
baa. Mais emi du'uk la hodi liman fuan ida
hatiu bodik. 47 Hoi! Emi atu hetan dinu!
Emi halau aan hariik fatuk atu hodi hanoin
no hakneter Maromak mako'an uluk sia.
Mais tuir loos, emikaan bei uluk du'uk mak
no'o mako'an nia sia! 48 Emi oik ida ho
emikaan bei uluk nia sia. Uluk sia dudu sees
Maromak mako'an sia, hotu no'o sia. Oras
ne'e, emi hariik rate fatuk bodik sia hodi
hanoin emikaan bei uluk siakaan hahalok
nia. 49 Mais Na'i Maromak hakaran malorek
ti'an. Uluk Nia dale na'ak, 'Ha'u atu ksolok
Ha'ukaan mako'an no klosan seluk sia mai
baa ema nia sia. To'o baa, ema nasusar balu,
ema no'o balu.'
50-51 Ema mak moris oras ne'e, musti natiu
nola siakaan salan nia. Lia nia sai hori
Na'i Maromak nase'i raiklaran ne'e, nahuu
nosi Habel mate, da-dau to'o Sakaria mak
ema no'o iha sera fatin no Ke'an Lulik leet
iha Na'i Maromak Niakaan Uma Hamulak
Huun laran. Emi musti hatiu hola siakaan
kastikar nia!✡
52 Hoi! Emi matenek ukun sia! Emi atu
hetan dinu! Emi kaer odamatan kakoren
baa Maromak, mais emi du'uk la tama. Aat
liu tenik, emi saseni hola ema nebee keta
tama!"
53-54 Yesus dale notu nunia, matenek ukun
no Farisi sia krakat. Nahuu baa oras nia, sia
nusu lia oi-oik atu nahonu Nia. Sia moos
buka dalan bei-beik atu nalo lia no Nia.

12

Sintidu baa ema Farisi mak oin-kotuk
(Mateus 10:26-27)

1 Baa oras nia, ema rihun hira mai atu
nanono Yesus. Sia seti malu nodi kabuun
nola Nia. Naree nunia, Yesus dale baa Ni-
akaan maktuir sia na'ak, "Sintidu baa ema
Farisi sia, tan sia dale seluk, nalo seluk.✡
2 Mais hahalok nunia atu naksain, tan hotu-
hotu mak sei nakfunin, atu naksain. 3 Rona!
Saa mak emi dale subar, ema atu rona
malorek. Saa mak emi hamaas iha ke'an,
ema atu nahii iha ema lear oin."✡

Ema raiklaran noo folin iha Na'i Maromak oin
(Mateus 10:28-31)

4 Hotu Yesus nanorin natutan na'ak,
"Maluk sia! Lalika hata'uk kalo ema atu
no'o emi. Masik sia no'o emi moos, sia
la bele nahaat emikaan kmalar. 5 Ha'u atu
katak baa emi, emi musti hata'uk see. Emi
musti hata'uk Maromak, tan Nia mak bele
no'o emi, hotu soe tama emi baa naraka.
Tebes! Nia, mak emi musti hata'uk.
6 Haneo kokon! Manu harek folin hira?
Folin kmaan basuk! Matan lima, foin osan
lahon rua. Masik nunia moos, Na'i Maro-
mak la nalu'a matan ida no. 7 Nia nanis
tau neon baa emi liu tan manu harek nia
sia. Nia natene malorek fuuk lahon hira
iha emikaan ulun. Keta hata'uk, tan Na'i
Maromak nafoli emi, liu tan manu harek
nia sia."

✡ 11:42 Ukun-badu Na'ilulik 27:30 ✡ 11:50-51 Lia Uluk Fohon 4:8; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 24:20-21 ✡ 12:1 Mateus 16:6; Markus 8:15 ✡ 12:3 Markus 4:22; Lukas 8:17

Keta moe aan temi Yesus iha ema oin
(Mateus 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

8 Hotu Yesus dale tenik baa Niakaan maktuir sia na'ak, "Rona di'a-di'ak! Kalo ema raiklaran temi Ha'u iha ema lear oin na'ak 'Ha'u ne'e, Yesus eman,' Ha'u moos temi ema nia iha Maromak Niakaan makbukar lale'an sia oin ka'ak, 'Nia, Ha'ukaan ema.' 9 Mais kalo ema dale iha ema raiklaran oin na'ak, 'Ha'u la katene Yesus,' Ha'u moos dale iha makbukar lale'an sia oin ka'ak, 'Ha'u la katene ema nia.'

10 Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin kosi lale'an. Kalo ema dale nadois Ha'ukaan naran, Na'i Maromak sei kasu niakaan salan nia. Mais kalo dale nadois Kmalar Lulik naran, Na'i Maromak la nalu'a kedan sala nia.✡

11 Kalo ema nodi emi baa moon-metan, lale, nodi emi baa ema makaer ukun, tan emi fiar Ha'u, emi lalika hata'uk atu haloos aan nunabee. 12 Tan baa oras nia moos, Kmalar Lulik atu nanorin emi lia fuan makonak atu hodi hataa sia."✡

Maksoin mak beik

13 Nunia hotu, ema ida nosi ema lear nia nusu Yesus na'ak, "Ama Boot! Tulun maruka ha'ukaan maun nebee nia fa'e foo baa ha'u, amikaan aman bein sasoin."

14 Mais Yesus nataa na'ak, "Hoi! See foti Ha'u kdadi makotu lia baa emi rua?"

15 Hotu Yesus dale baa ema lear nia na'ak, "Sintidu! Keta rotus! Tan naha wa'in la foo moris manek."

16 Hotu Yesus dale lia hatetek ida na'ak, "Noo ema maksoin ida. Niakaan to'os nasai isin wa'in. 17 Kanaha uman sia naksetik ti'an, to'o nia la natene atu nalo nunabee tenik. 18 Nia naneo na'ak, 'Di'ak liu, ha'u kalo nune'e! Ha'u ksobu kahaat kanaha uman tuan ne'e, kariik seluk kanaha uman boot kaliuk, nebee rai to'os isin no naha seluk hotu-hotu baa. 19 Kariik ti'an, ha'u kdale du'uk ka'ak, "Kanaha uman boot nakonu ti'an. Haan naresin ti'an, hemun naresin ti'an. Ha'u kaa-kemu kamidar aan kodi kakoen ain dei nosi tinan baa tinan.'" 20 Hanoin! Masik ema nia naneo nunia moos, Na'i Maromak atu katak baa nia na'ak, 'Hoi, beik! Ohin kalan ne'e moos, o mate. Hotu, see mak netan okaan kanaha uman isin hotu-hotu?'

21 Rona di'a-di'ak! Ema bele libur sasoin lear iha raiklaran ne'e, bodik isin lolon. Mais iha Na'i Maromak oin, sia mukit teen."

Fiar baa Na'i Maromak
(Mateus 6:25-34)

22 Hotu, Yesus nanorin tenik Niakaan maktuir sia na'ak, "Emi keta haneo baa emikaan moris loron-loron ha'ak, 'Ha'u atu kaa saa? Atu ktau saa?' 23 Tan emikaan moris folin liu nosi saa mak emi haa, no saa mak emi tau. 24 Haree kokon baa kawaa sia! Sia la furi, la ku'u, la noo kanaha uman atu rai haan baa. Mais Na'i Maromak naliku sia. Nia moos nanis naliku emi. Tan Nia nafoli emi liu nosi manu ai leten sia. 25 Kalo ema nariik iha lalenok oin, nalau aan no isin lolon, nia bele nalo isin hetak aas ka? La bele! 26 Kalo emi la bele halo lia ki'ik nunia, tan saa haneo baa lia boot?

27 Haree kokon baa ai funan fuik sia. Sia la serwisu to'os. Sia la soru tais. Mais siakaan kabaas, liu nosi Na'i Soleman niakaan tais kabaas.✡ 28 Na'i Maromak naliku ai funan fuik mak la noo folin. Ohin loron sia moris, awan mate, hotu ema soe baa ha'i. Kalo nunia, Na'i Maromak moos nanis naliku emi, mak hoo folin liu tan ai funan fuik nia sia. Tan saa emi la haloon tebe-tebes baa Nia? 29 Keta haneo baa lia haa-hemu. Tan Na'i Maromak mak nahulin. 30 Ema mak la naloon baa Nia, sia susi ruin baa lia nia sia. Mais emi keta nunia, tan emikaan Ama iha lale'an natene hotu-hotu mak emi buka. 31 Emi musti hala'ok uluk Niakaan serwisu, foin Nia nahulin lia ne'e sia bodik emi."

Rai sasoin iha lale'an
(Mateus 6:19-21)

32 Hotu Yesus natutan tenik na'ak, "Emi hanesan bibi malae klibur ki'ik ida mak biit lalek. Mais keta hata'uk, tan emikaan Ama iha lale'an, Na'i Boot. Saa mak Niakaan, Nia nakara foo baa oan sia. 33 Tan lia nia, baa fa'an lakon emikaan sasoin sia, hotu fa'e osan baa ema mukit sia. Hodi nunia, emi rai sasoin iha lale'an. Lale'an, fatin manek. Ema na'ok la bele tama. He'as moos la bele tota nahaat. 34 Emi rai sasoin iha nabee, emikaan neon moos iha nebaa."

Hadi'a aan loron-kalan atu simu Yesus

35-36 Nunia hotu, Yesus dale tenik na'ak, "Emi musti hadi'a aan loron-kalan atu hein Ema Raiklaran Isin mai nikar. Lia nia hanesan ema makdaka uma sia nein uma

✡ 12:10 Mateus 12:32; Markus 3:29 ✡ 12:12 Mateus 10:19-20; Markus 13:11; Lukas 21:14-15 ✡ 12:27 1 Na'i Isra'el Sia 10:4-7; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 9:3-6 ✡ 12:35-36 Mateus 25:1-13; Markus 13:34-36

na'in fila mai nosi dahur. Kalo uma na'in
to'o mai, hotu deku odamatan, makdaka
sia musti loke lai-lais.✡ 37 Kalo uma na'in
naree sia daka nunia, sia nanis sotir, tan
uma na'in atu natudu laran di'ak baa sia.
Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos! Uma na'in nia atu nalo aan nu'u ata,
hotu naliku sia nodi haan midar. 38 Sia sotir
tan sia naliku siakaan ulun di'a-di'ak. Masik
ulun mai baa tuku hira, baa kalan boot ka,
kre'is rai naroma ka, sia nadi'a aan bei-beik.
39 Hanoin di'a-di'ak! Kalo uma na'in
natene tuku hira ema na'ok atu mai, nia
la foo leet baa na'ok sobu uma. 40 Mais
tan la noo ema ida mak natene wainhira
Ema Raiklaran Isin atu mai nikar, emi musti
hadi'a aan loron-kalan."✡

Ema serwisu mak tuir ulun beer
(Mateus 24:45-51)

41 Hotu Petrus nusu Yesus na'ak, "Ama
Boot! Lia hatetek mak Ama hanorin ohin
nia, kona ami mesan ka, kona no ema hotu-
hotu?" 42-44 Yesus nataa na'ak, "Lia hatetek
nia kona baa ema hotu-hotu mak natene
serwisu moon bodik ulun. Nosi ikus, ulun
atu foti nia, nebee nia fa'e haan bodik ema
seluk sia. Masik ulun mai wainhira moos,
ema mak madinas, nia nalo tuir ulun beer
nohuun. Nia sotir, tan ulun atu foti nia
nebee naliku ulun sasoin hotu-hotu.
45 Mais dinu atu kona baa ema serwisu
mak naneo na'ak, 'Katuas sei kleur foin
mai nikar.' Hotu ema nia nahuu ta'e ema
serwisu seluk sia, feto-mane. Hotu nia tuur
naa-nemu nafurak aan to'o lanu. 46 Mais
baa loron ida, oras ema nia la naneo falik,
teki-tekis ulun to'o mai. Naree nunia, ulun
atu ta'e ema nia, hotu nabu'a sai nia, nebee
netan kastikar iha luan, bele-bele no ema
seluk mak la tuir ulun beer.
47 Ema serwisu mak natene ulun beer,
mais la nadi'a aan tuir, lale, la no'uk tuir,
ema nia kona kastikar todan. 48 Mais, ema
serwisu mak serwisu la makonak tan nia
la natene ulun beer, ema nia kona kastikar
kmaan. Tan ema mak netan wa'in, niakaan
hataa moos wa'in. Ema mak simu boot,
niakaan hataa moos boot."

Ema fa'e karin malu tan Yesus
(Mateus 10:34-36)

49 Hotu Yesus natutan na'ak, "Ha'u kmai
kodi ha'i baa raiklaran. Ha'u kakara nebee
ha'i nia laka iha fatin hotu-hotu. 50 Mais
Ha'u kmusti katiu uluk susar todan lai, to'o
oras mohu.✡ 51 Emi haneo, Ha'u kmai kodi
dame baa raiklaran ka? Lale! Ha'u kmai atu
kalo ema nakaat malu no toe malu, to'o fa'e
karin malu tan Ha'ukaan hanorin. 52 Nahuu
oras ne'e, ema mak famili malu sia, fa'e
karin malu. Tolu sakar rua, rua sakar tolu.
53 Aman sakar oan,
oan sakar aman.
Inan sakar oan,
oan sakar inan.
Banin feto sakar uma na'in,
Uma na'in sakar banin feto."✡

Ema la natene leno tadak nosi Na'i Maro-
mak
(Mateus 16:2-3)

54 Hotu Yesus dale kedas no ema lear nia
na'ak, "Kalo ita haree kalo'an ma'ar mosu
iha loromonu, ita hatadan ha'ak, 'Udan
atu tuun.' Tebes. 55 Kalo anin lorokbelan
nuu, ita hatadan ha'ak, 'Loro makas to'o
mai.' Tebes. 56 Mais emi ne'e, liu resik
ti'an! Tan saa emi hatene leno tadak nosi
raiklaran, mais la hatene leno tadak nosi
Na'i Maromak?"

Dame malu ho funu
(Mateus 5:25-26)

57-58 Hotu Yesus dale tu'an na'ak, "Kalo
emi halo lia, tan saa emi la bele hakotu
du'uk! Di'ak liu, babilan dame malu. Keta
to'o makotu lia oin, hotu nia nakotu atu
natama emi baa bui. 59 Kalo nunia ti'an, emi
la bele sai ona, da-dau to'o emi selu mohu
osan tate mak makotu lia fake baa emi."

13

Oras sei noo leet, emi musti halo neon aat
baa sala

1 Baa oras nia, noo ema katak baa Yesus
na'ak, Gubernur Pilatus no'o ema Yahudi
na'in hira nosi Galilea, oras sia nodi sera
baa Na'i Maromak iha Uma Hamulak Huun
iha Yerusalem. 2 Rona nola nunia, Yesus
nusu na'ak, "Nu'unabee? Ema Galilea mak
kona ho'o nia sia, siakaan salan, boot liu
nosi ema Galilea seluk ka? 3 Lale! Mais kalo
emi la halo neon aat baa emikaan salan,
hodi fila baa Na'i Maromak, emi moos atu
dodok nu'u sia. 4 Uluk, noo ema na'in
sanulu resin walu mak mate tan tetu aas
nakro'on kona sia iha Siloam. Siakaan salan
boot liu nosi ema Yerusalem seluk sia ka?
5 Lale! Mais kalo emi la halo neon aat baa
emikaan salan, hodi fila baa Na'i Maromak,
emi moos atu dodok nu'u sia."

✡ 12:40 Mateus 24:43-44 ✡ 12:50 Markus 10:38 ✡ 12:53 Mika 7:6

Lia hatetek nosi ai huun mak la nafua

6 Hotu Yesus katak lia hatetek ida na'ak,
"Noo ema ida mak noo ai huun mafuak
iha to'os.* Nia mai bei-beik tanaat atu
natene ai huun nia nafua ti'an ka, sei. Mais
mana baa mai, sei dauk. 7 Naree nunia, ema
nia naruka mafaho to'os na'ak, 'Tinan tolu
ti'an, ha'u kmai bei-beik buka ai huun ne'e
fuan, mais la ketan. Di'ak liu, mu'an ona,
tan naa fatik dei.'
8 Mais mafaho to'os nataa na'ak, 'Ama
keta kanarak. Foo leet baa ai huun ne'e
tinan ida tenik. Mabusik ha'u kafaho kodi
babilan. 9 Kalo tinan oin ne'e sei la nafua,
foin hu'an.'"

Yesus nadi'ak nola feto kotuk fu'ur baa loron hamulak

10 Ema Yahudi loron hamulak to'o mai
ti'an, Yesus baa nanorin iha uma hamulak.
11 Iha nia, noo feto ida mak kotuk fu'ur tinan
sanulu resin walu ti'an, tan diabu hahalok.
Feto nia la bele nalolo aan. 12 Titu-naree feto
nia, Yesus dale na'ak, "Ina! Ina di'ak ona."
13 Yesus moos rai liman baa feto nia. Teki-
tekis, niakaan kotuk fu'ur naklolok kedas.
Nia moos tonu-naboot Na'i Maromak.
14 Mais uma hamulak ulun krakat, tan
Yesus nadi'ak nola ema baa loron hamulak.
Nia katak baa ema nia sia na'ak, "Domiku
ida, serwisu loron neen. Di'ak liu, hadi'ak
hola ema moras baa loron serwisu dei, keta
baa loron hamulak!"✡
15 Mais Yesus nataa na'ak, "Hoi! Tolek
teen! Baa loron hamulak, emi moos ser-
wisu. Emi habusik karau baka no kuda
keledai atu haroo. 16 Ina ne'e, Bei Abraham
husar-binan, hanesan emi. Diabu ulun kesi
nia tinan sanulu resin walu ti'an. Kalo Ha'u
kabusik nia baa loron hamulak, lia nia sala
ka?"
17 Rona nola nunia, Yesus funun sia moe.
Mais ema lear neon di'ak tan Niakaan ser-
wisu kabaas.

Lia hatetek nosi ai fuan musan ki'ik basuk
(Mateus 13:31-32; Markus 4:30-32)

18 Hotu Yesus dale natutan tenik na'ak,
"Ha'u atu kanesa Na'i Maromak hutun-
renu nu'u saa? 19 Nune'e: uluk fohon, sia
na'in hira dei. Mais kleu-leur sia hetak
wa'in. Sia nahuu hanesan ai fuan musan
ki'ik basuk mak ema furi iha to'os.† Kleu-
leur moris mai, dadi ai huun boot. To'o
manu ai leten sia mai, nalo knuuk iha
sorun."

Lia hatetek nosi tua teen
(Mateus 13:33)

20 Hotu Yesus dale tenik na'ak, "Ha'u atu
kanesa Na'i Maromak hutun-renu nu'u saa
tenik? 21 Nune'e: sia hanesan tua teen mak
feto sia kahur baa tubi rahun‡ atu nalo tubi.
Tubi nia sa'e to'o boot, tan tua teen oan nia.
Na'i Maromak hutun-renu moos keke lema
nunia."

Lale'an odamatan loot basuk
(Mateus 7:13-14,21-23)

22 Nunia hotu, Yesus sia nahuu la'o baa
kota Yerusalem. Iha dalan sia tuur tuli
iha kota no leo nodi nanorin ema. 23 Iha
fatin ida, noo ema ida nusu baa Yesus na'ak,
"Ama Boot! Tuir Ama hanorin, ema uit dei
mak bele netan moris ka?"
24 Yesus nataa na'ak, "Lale'an odamatan
tataman nia, loot basuk. Harui aan di'a-
di'ak, nebee bele tama. Oras rai falu fila,
ema wa'in nakara tama, mais la bele ona,
tan la noo leet ti'an. 25 Keta to'o uma na'in
kusa odamatan ti'an, hotu emi hariik deku-
deku odamatan, hodi husu tulun ha'ak,
'Ama boot! Loke lai!'
Masik emi husu tulun nunia moos, uma
na'in nia atu nataa na'ak, 'Emi ne'e see?
Ha'u la katene emi!'
26 Hotu emi hataa ha'ak, 'Oin nu'u saa,
ama boot la matene ami? Ami mak loron-
loron haa-hemu ho ama boot. Ama boot
moos nanorin ami iha amikaan leo.'
27 Mais uma na'in nia nataa tenik na'ak,
'Ha'u katak ti'an! Ha'u la katene emi! Emi
ne'e, mahalok aat. Sees hosi ne'e!'✡
28 Hotu emi atu tanis hade'un aan hodi
ruun ne'an, tan titu-haree Bei Abraham,
Bei Isak, Bei Yakob no mako'an hotu-hotu
tuur bele-bele iha Na'i Maromak tofatik
ti'an. Mais emi kona te'ur baa luan.✡
29 Ema seluk sia moos tuur naa bele-bele iha
nia. Sia mai nosi rai ikun to'o rai ulun,

* 13:6 Hakerek Moon lia Indonesia tau lia fuan 'pohon ara' nosi lia fuan Yunani *sukein*. Mais *sukein* natudu ai huun ida iha nebaa, mak ema naa fuan. Iha Timor, noo ai huun 'ara' mais ema la naa fuan. Dadi, 'ai huun ara' iha Hakerek Moon, la manesak no itakaan ai huun ara iha Timor ne'e. ✡ 13:14 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:9-10; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:13-14 † 13:19 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "masik emi fiar hanesan ai musan σίναπι *(sinapi)*." Sinapi nia, ai musan mak ki'ik oan, mais nia tubu boot to'o aas ro'a tolu. Ai oik nia la noo iha rai Timor. ‡ 13:21 Hakerek Moon lia Yunani na'ak tubi rahun *sata* tolu. *Sata* ida, takseer liter sanulu resin rua. Dadi, *sata* tolu, tubi rahun liter tolu nulu resin neen. ✡ 13:27 Kananuk Sia 6:9 ✡ 13:28 Mateus 22:13, 25:30 ✡ 13:29 Mateus 8:11-12

nosi lorosa'e to'o loromonu, nosi lorokaras
to'o lorokbelan.✡ 30 Hatadan lia ne'e di'a-
di'ak: Baa oras rai falu fila, ema mak uluk
ema ki'ik, Na'i Maromak nafoli na'ak, ema
boot. Mais ema mak uluk ema boot, Na'i
Maromak nafoli na'ak, ema ki'ik.”✡

Yesus neon monu baa ema Yerusalem
(Mateus 23:37-39)

31 Baa oras nia, ema Farisi na'in hira mai
nasoru Yesus nodi katak na'ak, “Di'ak liu
Ama Boot hakiduk baa fatin seluk, tan Na'i
Herodes buka Ama atu no'o.”
32-33 Mais Yesus nataa na'ak, “Hoi! Ama
katuas nia nu'u meda karonak! Baa katak
nia ha'ak, ‘Ha'u ksei te'ur diabu no kadi'ak
kola ema moras baa ohin loron no awan.
Wainrua, foin Ha'u kserwisu mohu.’ Ha'u la
kakiduk baa fatin seluk, mais atu la'o liu baa
Yerusalem, tan ema nakara no'o Maromak
mako'an sia iha nebaa.
34 Adeei! Ema Yerusalem sia! Emi ne'e
mak ho'o Maromak mako'an sia. Emi moos
mak tuda ho'o klosan mak mai natudu Ni-
akaan dalan baa emi. Dala wa'in ti'an Ha'u
kbeer klibur kodi lituk emi kosi a'aat, hane-
san manu inan lituk oan nodi liras. Mais
emi la ho'uk. 35 Oras ne'e, Na'i Maromak
se'i kotuk ti'an baa emikaan uma hamulak.
Tan baa nia, awan-wainrua uma nia mamuk
ona. Rona! Emi la haree tenik Ha'u ona,
to'o oras emi katak sain ha'ak:
‘Na'i Maromak natuun matak-malirin
baa ema mak mai nodi Niakaan
naran.’”✡

14

Na'i Yesus nadi'ak nola ema ida baa loron hamulak

1 Loron ida, kona baa loron hamulak,
ema Farisi ulun ida tene Yesus mai naa
iha niakaan uma. To'o baa, ema mana
Yesus tan nakara naree Nia atu nalo saa
baa loron hamulak. 2 Baa oras nia, noo ema
ida moras isin bubuk tuur iha nia. 3 Naree
ema nia, Yesus nusu ema Farisi no matenek
ukun mak tuir naa iha nia na'ak, “Tuir Bei
Musa Ukun-badu, ita bele hadi'ak hola ema
moras baa loron hamulak ka, lale?”
4 Mais la noo ema ida loke ibun. Hotu
Yesus kaer ema moras nia. Ema nia moos
di'ak kedas. Hotu, Yesus naruka nia fila.
5 Nunia hotu, Yesus nusu tenik baa ema
nia sia na'ak, “Kalo lawarik monu baa wee
knuuk kona baa loron hamulak, emi dada
hasai nia ka, lale? Karau baka monu baa
wee knuuk, emi habusik ka, dada hasai?
Nanis emi dada hasai. Lia nia na'ak, emi
serwisu ti'an kona baa loron hamulak!”✡
6 Rona Yesus dale nunia, la noo ema ida
mak bele nataa.

Keta haboot aan

7 Oras nia, Yesus naree ema mai iha uma
nia. Sia wa'in boi tuur iha fatin oin. Naree
nunia, Nia dale na'ak, 8 “Kalo ema nalo
dahur hola malu, hotu namata emi mai,
keta buka tuur iha ema boot fatin, tan keta
to'o dahur na'in natuur ema mak boot liu
emi. 9 Keta to'o nia dale baa emi na'ak,
‘Maluk, keta krakat! Tulun lori baa fatin
kotuk lai, tan kadi'a fatin ne'e ti'an bodik
ema boot sia.’ Hotu emi musti hariik hela
fatin nia hodi moe, baa tuur iha kotuk baa.
10 Kalo ema namata mai dahur, tuur iha fatin
kotuk dei. Oras dahur na'in titu-naree, nia
atu mai na'ak, ‘Mai tuur iha oin baa.’ Hodi
nunia, emi hetan kneter iha bainaka hotu-
hotu oin.✡ 11 Tan ema mak naksa'ek aan,
Na'i Maromak nahonu nia. Mais ema mak
nalo aan hanesan ema ki'ik, Na'i Maromak
foti sa'e nia.”✡
12 Hotu, Yesus dale baa uma na'in na'ak,
“Loron seluk, kalo halo dahur, keta hamata
famili no ema maksoin dei, tan sia bele
namata fila ama. 13 Mais kalo halo dahur,
hamata ema mukit, ema ai asak, ema ai
kma'as, no ema delek sia. 14 Nanis sia la bele
namata selu ama. Mais kalo hamata sia,
Na'i Maromak mak selu baa ama. Nosi ikus,
oras Nia nalo ema mak fiar moris nikar, Nia
la nalu'a okaan dadi'ak nia.”

Lia hatetek nosi dahur boot
(Mateus 22:1-10)

15 Rona nola nunia, ema ida mak tuur naa-
nemu no Yesus dale na'ak, “Ema mak sotir
liu, ne'e mak, ema mak tuir naa-nemu bele-
bele iha Na'i Maromak tofatik.”
16 Yesus nataa na'ak, “Noo lia ida nune'e:
Ema ida nalo dahur boot nodi namata ema
lear. 17 Dahur tetuk ti'an, nia naruka atan
baa bolu ema mak kona hamata sia na'ak,
‘Mai ona, tan dahur atu nahuu ona.’ 18 Mais
ema mak kona hamata nia sia, nase'i sohan
oi-oik. Ida foo sohan na'ak, ‘Aikee! Ha'u
kfoin sosa kola to'os, dadi musti baa karee
kokon lai. Keta krakat, tan ha'u la kbele
mai.’ 19 Seluk foo sohan na'ak, ‘Ha'u kfoin
sosa kola karau baka sama rai, inan lima,

✡ 13:30 Mateus 19:30, 20:16; Markus 10:31 ✡ 13:35 Kananuk Sia 118:26 ✡ 14:5 Mateus 12:11 ✡ 14:10 Lia Fuan Tate'an 25:6-7 ✡ 14:11 Mateus 23:12; Lukas 18:14

aman lima. Ha'u kmusti baa matan sia.
Ha'u kusu pardua oo!' [20] Seluk tenik na'ak,
'Ha'u kfoin kola feto, dadi la bele la'o kela.'
[21] Rona sohan nia sia hotu, ata nia fila
nasara baa na'in. Rona nola sohan nia sia,
na'in krakat liu. Hotu nia naruka tenik
ata na'ak, 'Kalo nunia, sai lai-lais baa dalan
boot no dalan inuk sia. Mamata mola ema
mukit, ema ai asak, ema delek no ema ai
kma'as sia.' [22] Rona nola nunia, ata nia baa
namata ema nia sia. Namata hotu, nia fila
mai nasara na'ak, 'Ama! Sia mai hotu ti'an,
mais fatin mamuk sei wa'in.'
[23] Hotu na'in naruka tenik na'ak, 'Kalo
nunia, o baa tenik to'o leo sikun hotu-hotu.
Mamaus mola ema se-see dei modi mai.
Surak nakonu nola fatin ne'e. [24] Rona! Ema
mak dudu ha'ukaan hamata la bele noran
dahur mamidar!'"

Maneo di'a-di'ak lai, foin tuir Yesus
(Mateus 10:37-38)

[25] Nunia hotu, Yesus sia la'o liu baa
Yerusalem. Ema wa'in moos tuir. Hotu
Yesus se'i oin baa sia, nodi dale na'ak,
[26] "Ema mak tebe-tebes nakara tuir Ha'u, nia
musti beer Ha'u *liu* nosi sa-saa hotu-hotu:
liu nosi inan-aman, liu nosi feen-oan, liu
nosi maun-alin, no liu nosi isin lolon du'uk.
Kalo lale, nia la fatan dadi baa Ha'ukaan
maktuir.✡ [27] Ema mak la no'uk natiu susar
tan tuir Ha'u, nia la fatan dadi Ha'ukaan
ema. Masik ema seluk nakara no'o nia
moos, nia musti natiu nohuun.✡
[28] Kalo hakara tuir Ha'u, haneo di'a-di'ak
uluk lai, hanesan lia hatetek ne'e. Noo
ema ida mak atu nariik uma boot. Nia
naneo uluk folin to'o lotu-lotuk, keta-keta
osan la to'o. [29] Kalo la haneo lotu-lotuk
nunia, arumak nia foin nalo uma tatuur,
osan mohu ti'an. Hotu ema nanasa namoe
nia [30] na'ak, 'Haree kokon ema nia lai! Nia
foin nalo uma tatuur, la saa ida dauk, osan
mohu ti'an.'
[31] Ha'u kfoo lia hatetek ida tenik kodi lia
hatuda. Noo na'in ida mak atu natuda.
Nia musti tuur nodi sura uluk no niakaan
mamaluk sia. Kalo nia noo sondadu rihun
sanulu, takseer nia bele naloti funu rihun
rua nulu ka, lale? [32] Kalo la bele, baa oras
funu sei iha dook, di'ak liu nia solok kedan
klosan baa babilan dame. [33] Nunia moos
ema mak nakara tuir Ha'u. Nia musti sura
di'a-di'ak lai, nebee natene nia bele la'o
nela hotu-hotu ka, lale."

Ema mak la fatan tuir Yesus, hanesan
masin mak la noo folin
(Mateus 5:13; Markus 9:50)

[34-35] Hotu Yesus natutan dalen nodi lia
hatetek seluk tenik na'ak, "Masin noo folin,
tan ita hodi hamidar haan. Mais kalo masin
miis ti'an, folin saa? Ita la bele hodi hami-
dar haan tenik. Halo baa babudun moos, la
bele. Ita foti soe dei! Hanono! Ema mak
noo tilun, rona di'a-di'ak lia ne'e!"

15

Bibi malae matan ida mak lakon
(Mateus 18:12-14)

[1] Baa oras nia, ema maksisi bea no
ema seluk sia, mai hei-hein baa Yesus atu
nanono Nia. Tuir loos, ema Yahudi ulun
sia filak ema oin nunia sia baa ema lisan
aat. [2] Titu-naree ema nia sia mai baa Yesus,
ema Farisi no matenek ukun Yahudi sia
nakmuuk na'ak, "Hoi! Yesus ne'e namalu
no ema lisan aat sia!"✡
[3] Rona nola nunia, Yesus dale baa sia
nodi lia hatetek na'ak, [4] "Noo makbalin ida.
Niakaan bibi malae matan atus ida. Dala
ida, matan ida lakon. Hotu, nia musti nalo
saa? Nanis nia la'o nela matan siwi nulu
resin siwi iha fatin manek, hotu baa buka
bibi malae mak lakon nia to'o netan. [5] Netan
ti'an, nia neon boot. Hotu, nia nasaan nodi
nikar mai. [6] To'o uma, nia bolu nola ma-
maluk sia nodi katak na'ak, 'Hei! Mai neon
boot bele-bele ho ha'u lai, tan ha'ukaan bibi
malae mak lakon nia, ketan ti'an.' [7] Iha
lale'an moos nunia. Kalo ema maksalan ida
nalo neon aat nodi fila baa Na'i Maromak,
lale'an isin tomak neon boot. Tebes. Sia
neon boot tan ema na'in ida fila baa Na'i
Maromak, liu nosi neon boot baa ema na'in
siwi nulu resin siwi mak moris loos no la
la'o sala dalan."

Osan murak tomak ida mak lakon

[8] Hotu, Yesus dale lia hatetek ida tenik
na'ak, "Noo feto ida mak noo osan murak
tomak sanulu.* Dala ida, osan ida lakon.
Hotu, nia musti nalo saa? Nanis nia sunu
badut nodi leno nasirin. Nia saar uma nosi
lidun baa lidun, buka di'a-di'ak osan mak
lakon nia to'o netan. [9] Netan ti'an, nia bolu
nola ema mak uma kre'is malu sia, nodi
katak na'ak, 'Hei! Mai neon boot bele-bele
ho ha'u lai, tan ha'ukaan osan mak lakon
nia, ketan ti'an!' [10] Iha lale'an moos nunia.

✡ 14:26 Mateus 10:37 ✡ 14:27 Mateus 10:38, 16:24; Markus 8:34; Lukas 9:23 ✡ 15:2 Lukas 5:29-30 * 15:8 Hakerek Moon lia Yunani na'ak *drakma* sanulu. Drakma ida, kona badaen kansera loron ida.

Kalo maksalan ida nalo neon aat nodi fila
baa Na'i Maromak, nanis makbukar lale'an
sia hotu-hotu neon boot.”

Oa ida mak lakon

11 Hotu, Yesus natutan lia nodi lia hatetek
ida seluk tenik na'ak, “Noo ama ida. Ni-
akaan oan mane, na'in rua. 12 Baa loron ida,
oa ikun katak baa aman na'ak, ‘Ama! Fa'e
kedan, foo baa ha'u ha'ukaan fafa'ek nosi
ama sasoin ona!’ Rona nola nunia, aman
moos fa'e foo kedan niakaan sasoin baa oan
na'in rua. 13 La kleur, oa ikun fa'an moos
niakaan fafa'ek. Hotu, nia nahulin niakaan
naha sia, la'o baa rai dook. To'o baa, nia
soe karin osan nodi moris namidar aan dei.
14 Baa oras osan mohu, rai nia moos kona
salaen boot, to'o nia moris namukit aan.
15 Hotu, nia buka serwisu, tan salaen. Ema
ida simu nia no naruka nia nahaan fahi.
16 Mais tan la noo ema mak foo haan baa nia,
nia la terus salaen, to'o nakara atu naa fahi
haan.

17 Kleu-leur, nia nanoin baa-mai na'ak,
‘Iha ha'ukaan ama uman, mataroos hotu-
hotu naa bosu to'o naresin. Mais ha'u iha
ne'e, atu mate salaen ona. 18 Di'ak liu, ha'u
kfila baa ha'ukaan ama. To'o nebaa, ha'u
katak baa nia ka'ak, “Ama! Ha'u kalo sala
boot ti'an baa Na'i Maromak no baa ama.
19 Ha'u la kfatan dadi baa ama oan tenik.
Masik ama simu ha'u kdadi mataroos dei
moos, di'ak!’”

20 Naneo notu nunia, nia nariik, fila baa
ama uman. Oras nia sei dook, aman titu-
naree nia ti'an. Aman neon monu kedas
baa nia. Hotu aman nalai sai nosi uma,
baa nasoru oan mak fila mai nia. Hotu, nia
nako'ak nola nodi de'i nia.

21 Hotu, oa nia dale baa aman na'ak, ‘Ama!
Ha'u kalo sala boot ti'an baa Na'i Maromak
no baa ama. Ha'u la kfatan dadi baa ama
oan tenik.’

22 Mais aman naruka kedan ema serwisu
sia na'ak, ‘Hoi, lai-lais! Baa hola faru klobor
kabaas ida, tau baa nia. Tau kadeli baa
liman fuan, no tau kaso baa ain. 23 Hotu
baa dada hola karau baka mak kesi nia,
ko'a, nebee ita halo dahur bele-bele. 24 Tan
ha'ukaan oan ne'e, nu'u mate ti'an, mais
oras ne'e moris nikar. Nia lakon ti'an, mais
oras ne'e, ketan kikar ti'an.’ Aman dale
notu nunia, sia nahuu nadahur bele-bele.

25 Baa oras nia, oa ulun serwisu iha to'os
baa. Oras fila mai uma, sei iha dook nia rona
ema nakdiuk bareka nodi bidu no naksoke.
26 Nia bolu nola ata ida, nusu na'ak, ‘Hoi!
Dahur saa mak ne'e?’

27 Ata nia nataa na'ak, ‘O alin mai nikar
ti'an. O aman mak naruka ko'a karau baka
hodi halo dahur boot, tan oan fila mai nodi
manek.’

28 Rona nola nunia, oa ulun krakat, to'o
la no'uk tama baa uma laran. Aman baa
namaus nia, nebee tama baa uma laran.

29 Mais nia krakat na'ak, ‘Ama! Manoin
kokon lai! Hori wain ne'e, ha'u kserwisu
susi ruin hanesan mataroos bodik ama.
Ha'u la kakur ama hakaran. Masik nunia
moos, sei la dala ida dauk, ama foo bibi oan
matan ida kodi kadahur ko ha'ukaan ma-
maluk sia. 30 Mais katene kodi baa, ama oan
labuk teen ne'e, baa nakdiuk feto namohu
ama osan sia. Oras ne'e nia fila mai, ama
no'o karau baka isin furak basuk, hodi halo
dahur boot bodik nia.’

31 Rona nola nunia, aman nataa na'ak,
‘Oa mak ha'u kadomi! Rona di'a-di'ak! O
mein mamutuk mo ha'u. Hotu-hotu mak
ha'ukaan moos, okaan. 32 Oras ne'e, ita
musti hadahur, tan okaan alin mesak ne'e.
Uluk, nu'u nia mate ti'an, mais oras ne'e nia
moris nikar ti'an. Nia lakon ti'an, mais oras
ne'e ita hetan hikar ti'an.’”

16

Ema serwisu mak kakutak matenek

1 Hotu, Yesus dale lia hatetek ida tenik
baa Niakaan maktuir sia na'ak, “Noo mak-
soin ida. Nia foti eman serwisu ida dadi
baa serwisu ulun. Mais kleu-leur, nia rona
lia iis na'ak, serwisu ulun nia nahuu nak-
tolek atu nahonu nia. 2 Hotu nia bolu nola
serwisu ulun nia, nodi nusu na'ak, ‘O ne'e,
nunabee? Ha'u krona o tokar lauk ha'ukaan
sasoin sia. Baa makerek okaan serwisu
lala'ok, nebee karee lai. Hotu, ha'u kasai o.’

3 Rona nola nunia, serwisu ulun naneo
baa-mai na'ak, ‘Ha'u kole ti'an! Atu kalo
saa? Fila rai, ha'u la kbiit. Dadi ema
madiduk moos, ha'u kmoe aan. 4 Kalo
ha'u la kbele serwisu iha ne'e ona, ha'u
kmusti buka dalan nebee ema seluk bele
simu ha'u.’

5 Hotu, nia bolu nola ema hotu-hotu
mak natusan baa niakaan ulun. Nia nusu
ema nomer ida na'ak, ‘O matusan hira baa
ha'ukaan ulun?’

6 Ema nia nataa na'ak, ‘Katusan mina
saitun, liter rihun haat.’*

* 16:6 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, ‘*batos* atus ida’. Batos ida, kona liter tolu nulu resin lima to'o haat nulu.

Hotu serwisu ulun na'ak, ‘Tebes! Ne'e okaan hakerek tusan. Oras ne'e sira mahaat ona, hotu makerek lai-lais hakerek tusan foun, ma'ak o matusan liter rihun rua dei.’
7 Hotu nia baa nusu ema nomer rua na'ak, ‘O tenik, matusan hira?’
Nia nataa na'ak, ‘Katusan hare kakaluk rihun ida.’†
Serwisu ulun katak na'ak, ‘Sira mahaat okaan hakerek tusan nia, hotu makerek foun ma'ak, kakaluk atus walu dei.’
8 Serwisu ulun nalo nunia to'o ulun natene nola niakaan dalan. Mais ulun mose nia na'ak, serwisu ulun nia, matenek buka dalan nebee ema simu nia.
Ha'u katak lia hatetek ne'e baa emi, nebee emi hatene ha'ak, ema mak la fiar baa Na'i Maromak, sia matenek liu buka dalan baa malu bodik moris. Mais ema mak fiar baa Na'i Maromak, sia moris iha kroman. Siakaan kakutak la matenek nu'u ema mak la fiar nia sia. 9 Haneo kokon! Ema raiklaran nakdiuk kadoor nodi siakaan sasoin. Di'ak liu emi hodi sasoin raiklaran tulun ema. Hodi nunia, emi hetan mamaluk wa'in. Baa oras sasoin nia mohu, Na'i Maromak simu emi atu moris nima-nimak iha lale'an.
10 Kalo ema moon baa lia ki'ik, nanis nia moos moon baa lia boot. Mais kalo ema naktolek baa lia ki'ik, nanis nia moos naktolek baa lia boot. 11 Kalo ema la bele fiar emi atu babilan lia ki'ik iha raiklaran, nunabee Na'i Maromak bele fiar emi atu babilan lia boot? 12 Kalo emi la bele babilan ema seluk sasoin, la noo mak nakara foo sasoin baa emi atu babilan dadi baa emikaan sasoin du'uk.
13 Ata ida la bele serwisu namutuk bodik ulun na'in rua, tan nia beer ida, hirus ida. Nia titu ida, la titu ida. Nunia moos emi. Emi la bele serwisu hamutuk bodik Na'i Maromak no serwisu bodik osan.”✡

Yesus dale lia nosi ukun-badu mak nafati
(Mateus 11:12-13, 5:31-32; Markus 10:11-12)

14 Baa oras nia, noo ema Farisi na'in hira mak tuir nanono Yesus dale ohin nia. Sia naleuk Nia, tan sia beer osan. 15 Mais Yesus dale tenik na'ak, “Hoi! Masik emi hamoon aan iha ema oin, Na'i Maromak natene emikaan neon aat. Noo lia wa'in mak ema raiklaran tonu no mose. Mais Na'i Maromak nakribi lia nia sia.
16 Uluk ita ema Yahudi moris tuir Ukun-badu nosi Bei Musa no nosi Maromak mako'an sia, da-dau to'o oras Yohanis Mak Sarani Ema mai. Oras ne'e, Manfatin Di'ak keke lema ti'an na'ak, Maromak dadi Na'in bodik ema raiklaran. Ema wa'in moos narui aan atu moris tuir Na'i Maromak dalan foun nia.✡ 17 Masik nunia moos, Ukun-badu uluk nia sia sei nafati. Lale'an no raiklaran bele lakon, mais Ukun-badu nia sia la lakon.✡
18 Tan lia nia, keta halu'a Ukun-badu mak na'ak, ‘Ema mak soe feen, hotu nola tenik feto, nia nakur biti-kluni.’”✡

Lia ema maksoin ida no Lasarus

19 Hotu, Yesus dale tenik na'ak, “Noo ema maksoin ida. Nia nakara tau tais kabaas mak lita hosi tais mamar. Loron-kalan nia naa midar nodi nadahur nohuun. 20 Iha nia moos noo ema mukit ida naran Lasarus. Mirik aat nakonu niakaan isin. Sura loron niakaan belun sia rai nia iha maksoin nia odamatan nanokar. 21 Nia buka haan nosi maksoin haan mumun sia, mais la netan. Asu sia dei mak mai belo mirik aat ween.
22 La kleur, Lasarus mate. Makbukar lale'an sia mai nola nia, natuur baa Abraham sorin.
La kleur falik, maksoin moos mate. Hotu, ema nakoi nia. 23 Mais nia la tama lale'an. Nia tama baa naraka, mak ema maten fatin. Iha nia, nia noran susar bei-beik. Mais dala ida, nia foti oin, titu-naree Lasarus tuur neon di'ak iha Abraham sorin. 24 Maksoin nahii na'ak, ‘Bei Abraham! Madomi ha'u lai! Maruka Lasarus loban liman fuan dikin baa wee, nebee mai nabotes nola ha'ukaan nanaan lai, tan ha'u ksusar tebes iha ha'i naraka ne'e.’
25 Mais Abraham nataa na'ak, ‘Oa! Manoin di'a-di'ak lai. Uluk oras o sei moris, o metan di'ak hotu-hotu. Mais Lasarus netan susar. Oras ne'e, Na'i Maromak nalo Lasarus neon di'ak iha ne'e, mais o mak metan susar. 26 Saa tenik, iha itakaan leet ne'e, Na'i Maromak tau horun boot. Ema nosi ne'e la bele baa nia, ema nosi nia moos la bele mai ne'e.’
27 Mais maksoin nusu tenik na'ak, ‘Kalo nunia, bei tulun maruka Lasarus baa ha'ukaan ama uman lai. 28 Ha'u ksei ko alin na'in lima iha nebaa. Maruka Lasarus baa foo natene, nebee sia fiar baa Na'i Maromak ona. Nebee oras sia mate, sia la tama dinu fatin ne'e.’

† 16:7 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, ‘*koros* atus ida’. Koros ida, kona liter atus tolu siwi nulu. ✡ 16:13 Mateus 6:24 ✡ 16:16 Mateus 11:12-13 ✡ 16:17 Mateus 5:18 ✡ 16:18 Mateus 5:32; 1 Korintus 7:10-11

29 Mais Abraham nataa na'ak, 'Na'i Maro-
mak foo ti'an hakerek nosi Musa no Ni-
akaan mako'an sia. Habusik okaan alin
sia leno du'uk hakerek nia isin, nebee sia
natene Na'i Maromak hakaran.'
30 Mais maksoin nakrake na'ak, 'Lia nia sei
la to'o dauk! Masik sia leno du'uk moos, sia
sei la fiar. Musti noo ema mak mate ti'an
sai nosi rate baa katak sia lai, foin sia rona
baa Maromak.'
31 Mais Abraham nataa na'ak, 'Kalo sia
la no'uk nanono baa Musa no Maromak
mako'an sia, masik noo ema mak mate ti'an
sai nosi rate moos, sia la nanono baa.'"

17

Lia ema monu baa sala hotu nusu pardua
(Mateus 18:6-7,21-22; Markus 9:42)

1 Hotu, Yesus katak tenik baa Niakaan
maktuir sia na'ak, "Dala wa'in, ema monu
baa sala tan ema seluk niakaan hahalok.
Hanono! Ema mak sasu'at ema to'o monu
baa sala, ema nia netan dinu boot. 2 Kalo
ema sasu'at ema ki'ik ida to'o nia la fiar
baa Ha'u, Na'i Maromak atu taa ukun todan
liu baa ema nia. Di'ak liu, kesi fatuk boot
ida* baa niakaan kakorok, hotu soe nia baa
tasi. 3 Daka aan di'a-di'ak, nebee keta halo
ema monu baa sala. Kalo maluk ida nalo
sala, de'an nia. Kalo nia nalo neon aat, hotu
nia mai nusu pardua, malu'a lakon niakaan
salan nia.✡
4 Kalo baa loron ida laran, maluk ida nalo
sala dala hitu baa o, hotu nia nalo neon
aat nodi nusu pardua kedas, o musti malu'a
lakon niakaan salan dala hitu nia."

Fiar baa Na'i Maromak

5 Baa loron ida, Yesus klosan sia mai
nasoru Nia nodi nusu na'ak, "Ama Boot!
Amikaan fiar la biit. Tulun makbiit tu'an
amikaan fiar lai." 6 Yesus nataa na'ak,
"Kalo fiar baa Na'i Maromak, masik fiar oan
ida dei moos, ita bele haruka ai boot ida
ha'ak, 'Makfokit lori baa tasi.' Ai nia nanis
nakfokit kedas lori baa tasi."

Ata mak di'ak la buka tonun

7 Hotu, Yesus dale tenik na'ak, "Lia
nune'e: noo ata ida mak fila rai iha na'in
niakaan to'os no daka na'in niakaan bibi
malae iha hae molik. Serwisu notu, ata nia
fila uma. To'o baa, kalo na'in dale baa nia
na'ak, 'Mai ita rua haa ona!' lia nia fatan
ka? Lale! 8 Fatan, kalo na'in naruka na'ak,
'Baa mahulin haa-hemu bodik ha'u! Ha'u
kaa uluk lai, foin o maa.' 9 Kalo ata nalo
tuir na'in hakaran, na'in musti tonu nia ka?
Lale! 10 Nunia moos emi. Kalo serwisu hotu
ti'an bodik Na'i Maromak, emi musti dale
ha'ak, 'Ami ne'e, ata dei. Ami la buka tonun.
Ami hala'ok na'in hakaran dei.'"

Yesus nadi'ak nola ema moras funi mea
na'in sanulu

11 Oras baa Yerusalem, Yesus sia to'o rai
Galilea no rai Samaria kladik. 12 Tama baa
leo ida, ema moras funi mea na'in sanulu
mai nasoru Yesus. Sia nariik nosi dook,
13 nodi nahii bele-bele na'ak, "Ama Boot
Yesus! Hadomi ami lai!"
14 Titu-naree sia, Yesus naruka na'ak,
"Baa hatudu isin lolon baa na'ilulik, nebee
leno emikaan moras lakon ti'an ka sei."
Rona Yesus naruka nunia, sia moos baa. Iha
dalan klaran, teki-tekis sia hotu-hotu di'ak
ti'an.✡
15 Haree nunia, sia la'o liu nodi neon di'ak.
Mais ema ida nosi sia fila baa Yesus nodi
nahii na'ak, "Tonu-haboot Na'i Maromak!
Ha'u di'ak ti'an!" 16 Hotu nia nakni'a nodi
sera dodan baa Yesus. (Tuir loos, ema ida
ne'e lahoos ema Yahudi, mais ema Samaria.
Ema Samaria no ema Yahudi sakar malu
nohuun.)
17 Naree ema nia fila mai nunia, Yesus
katak na'ak, "Ohin nia Ha'u kadi'ak kola
emi na'in sanulu! Na'in siwi iha nabee?
18 Tan saa ema maktabar ne'e mesan mak
mai tonu-naboot Na'i Maromak?" 19 Hotu
Yesus katak tenik baa ema nia na'ak, "Tan
o fiar Ha'u tebe-tebes, o di'ak ti'an. Mariik!
Fila ona!"

Lia Yesus namaan aan mai nikar
(Mateus 24:23-28,37-41)

20-21 Baa loron ida, ema Farisi na'in hira
mai nusu baa Yesus na'ak, "Ama Boot!
Katak kokon lai! Wainhira Na'i Maromak
nahuu nala'ok Niakaan ukun?"
Yesus nataa na'ak, "Lia nune'e! Keta
haneo Na'i Maromak nala'ok Niakaan ukun
nodi tadak oi-oik mak ema raiklaran bele
leno. Kalo ema katak na'ak, 'Haree kokon
mai! Na'i Maromak nala'ok Niakaan ukun
iha ne'e!', keta fiar. Kalo ema seluk na'ak,
'Na'i Maromak nala'ok Niakaan ukun iha
nebaa!', keta fiar. Ema la netan kakaer

* 17:2 Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'fatuk laledun'. Uluk ema Yahudi sia ledu hare gandum nodi fatuk laledun mak boot liu ema. Sia feur fatuk laledun nia, nodi kuda keledai. ✡ 17:3 Mateus 18:15 ✡ 17:14 Ukun-badu Na'ilulik 14:1-32

nunia, tan Na'i Maromak nala'ok Niakaan
ukun iha itakaan neon laran."
22 Hotu Yesus katak baa Niakaan maktuir
sia na'ak, "La kleur ona Ha'u, Ema Raiklaran
Isin ne'e, la kamutuk ko emi ti'an. Loron
susar to'o, emi atu beer Ha'u, mais Ha'u
la iha ona. 23 Kalo ema balu mai katak
na'ak, 'Kristus iha ne'e!' lale ema seluk
katak na'ak, 'Kristus iha nebaa!', lalika ha-
lau aan buka baa-mai, tan sia naktolek aan.
24 Oras Ema Raiklaran Isin namaan aan mai
nikar, niakaan tadak malorek basuk, hane-
san mameran mak laka naroma lale'an nosi
rohan baa rohan. 25 Mais Nia musti natiu
susar oi-oik uluk lai, tan ema oras ne'e la
no'uk rona baa Nia. Sia moos atu dudu sees
Nia. 26 Nosi ikus, oras Nia namaan aan mai
nikar, ema atu moris nalo aat nu'u ema mak
moris oras Noh otas.✡ 27 Baa otas nia, ema
la no'uk rona. Sia naa-nemu, nalo dahur
hola malu, to'o loron Noh tama baa roo.
Teki-tekis, motasa'e boot mai, nadodok sia
hotu.✡
28 Nosi ikus, oras Ema Raiklaran Isin na-
maan aan mai nikar, ema sia moos atu
moris hanesan ema mak moris baa oras Lot
otas. Baa otas nia, ema kota Sodom moris
nalo aat nodi naa-nemu, nodi fa'an no sosa,
nodi serwisu to'os, no nariik uma. 29 Mais
sia moos la no'uk rona. Hotu, baa seisawan
ida, Lot nalai nela kota Sodom. Teki-tekis,
fatuk laak mak nasai dubun raso monu nosi
lale'an mai, sunu mohu ema Sodom sia.✡
30 Dadi, sintidu! Oras Ema Raiklaran Isin
namaan aan mai nikar, keta to'o emi moris
halo aat nunia, tan teki-tekis Nia mosu mai.
31 Baa loron nia, ema mak iha uma tehen,
keta tama uma ona atu nahulin naha. Ema
mak serwisu iha to'os, keta fila uma ona atu
nola naha.✡ 32 Hanoin saa mak uluk dadi
baa Lot feen. Nia mate, tan nanoin naha iha
uma.✡
33 Ema mak la no'uk tuir Ha'u tan beer aan
du'uk, nosi ikus, nia moris butan. Mais ema
mak no'uk tuir to'o latan moris tan beer
Ha'u, nosi ikus, nia netan moris nohuun no
Na'i Maromak.✡ 34 Rona! Nosi ikus, oras
Ema Raiklaran Isin namaan aan mai nikar,
ema na'in rua toba iha fatik ida. Teki-tekis
Na'i Maromak foti nola ida, nabusik nela
ida. 35 Feto na'in rua ledu hare namutuk,
Na'i Maromak foti nola ida, nabusik nela
ida. 36 [Ema na'in rua serwisu namutuk iha
to'os, Na'i Maromak foti nola ida, nabusik
nela ida.]"†
37 Rona nola nunia, Yesus Niakaan mak-
tuir sia nusu na'ak, "Ama Boot! Lia nia sia
atu dadi iha nabee?"
Hotu, Yesus soe lia na'ak, "Na'an dodok
iha nabee, manu kawaa iha nebaa." [Yesus
dale lia funin na'ak, oras Kristus namaan
aan mai nikar, ema hotu-hotu bele naree.]

18

Lia feto faluk no makotu lia mak la loos

1 Baa dala ida, Yesus nanorin Niakaan
maktuir sia nodi lia hatetek, nebee sia na-
mulak la nakotu, neon la naklara, no fiar
baa Na'i Maromak nohuun. 2 Lia nia nune'e:
"Noo ema makotu lia ida iha kota ida. Nia
la fiar baa Na'i Maromak. Nia la titu ema
ida no. 3 Iha kota nia moos, noo feto faluk
ida. Nia mai hei-hein baa makotu lia nia
nodi nusu na'ak, 'Ama makotu lia! Makotu
ha'ukaan lia malo loos!'
4 Uluk fohon makotu lia nia la titu feto
faluk nia. Mais feto nia mai hei-hein to'o
makotu lia la no'uk rona ona, nodi naneo
na'ak, 'Uras Na'i Maromak dei, ha'u la ktitu
ti'an, saa tenik baa ema raiklaran. 5 Mais tan
feto ne'e nalo ha'ukaan ulun kalanuk, di'ak
liu kakotu niakaan lia kalo loos. Kalo lale,
nia mai hei-hein nakole ha'u nohuun.'"
6 Hotu Yesus katak tenik baa maktuir sia
na'ak, "Emi hanoin kokon baa makotu lia
ne'e lian. Masik nia la loos, kleu-leur nia
tulun feto faluk nia. 7 Kalo ema mak la
loos nakara tulun ema nunia, Na'i Maro-
mak nanis nakara tulun Niakaan eman mak
namulak loron-kalan nusu tulun baa Nia.
Mais Nia la nalo nu'u makotu lia nia, 8 tan
Nia babilan kedas. Ha'u kusu nune'e: kalo
Ha'u, Ema Raiklaran Isin ne'e, mai kikar
ti'an, takseer Ha'u ksei bele kasoru ema
makfiar iha raiklaran ne'e ka, lale?"

Lia nosi ema Farisi no ema maksisi bea mak baa namulak

9 Yesus dale tenik lia hatetek ida, nosi lia
ema mak nahaas aan nodi titu naraik ema
seluk. Nia dale na'ak, 10 "Noo mane na'in
rua baa namulak iha uma hamulak. Ida nosi
partee Farisi, ida tenik maksisi bea. [Ema
Yahudi sia nafoli ema Farisi na'ak, ema
moos. Mais nafoli maksisi bea na'ak, ema
lisan aat.] 11 To'o uma hamulak baa, ema

✡ 17:26 Lia Uluk Fohon 6:5-8 ✡ 17:27 Lia Uluk Fohon 7:6-24 ✡ 17:29 Lia Uluk Fohon 18:20—19:25 ✡ 17:31 Mateus 24:17-18; Markus 13:15-16 ✡ 17:32 Lia Uluk Fohon 19:26 ✡ 17:33 Mateus 10:39, 16:25; Markus 8:35; Lukas 9:24; Yohanis 12:25 † 17:36 Tohar ne'e la noo iha Hakerek Moon lia Yunani mak tuan.

Farisi nariik namulak nodi foti aan du'uk
na'ak, 'Ha'u kamulak sera dodan baa Na'i
Maromak, tan ha'u ema di'ak. Ha'u la aat
nu'u ema seluk sia. Ha'u la kana'o. Ha'u la
krotus. Ha'u la kakur biti-kluni. Ha'u moos
la aat nu'u maksisi bea ne'e. 12 Ha'u madinas
kalirin aan domiku ida, dala rua. Ha'u moos
foo fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu mak ha'u
ketan.' Ema Farisi nia namulak nunia.
13 Mais ema maksisi bea nia nariik dook
iha kotuk baa. Nia la naksakar aan foti oin
atu titu baa lale'an. Nia namulak sudur
ulun nodi neon dodok na'ak, 'Aaa, Na'i
Maromak. Madomi ha'u ema sala ne'e! Foo
pardua baa ha'u lai!'"
14 Dale notu, Yesus nusu na'ak, "Baa oras
mane rua nia fila uma, see mak di'a-di'ak
nikar no Na'i Maromak? Ema Farisi ka, ema
maksisi bea? Nanis Na'i Maromak simu
di'a-di'ak maksisi bea mak naraik aan. Mais
la rona ema Farisi nia. Tan Na'i Maromak
naraik ema mak loko aan, mais foti sa'e ema
mak naraik aan."✡

Yesus foo matak-malirin baa lawarik oan sia
(Mateus 19:13-15; Markus 10:13-16)

15 Baa dala ida, ema naka'u nodi lawarik
oan sia mai baa Yesus, nebee Nia rai liman
nodi foo matak-malirin baa sia. Naree
nunia, Yesus Niakaan maktuir sia de'an
ema nia sia. 16-17 Mais Yesus simu oa nia sia
mai baa Nia. Nia de'an maktuir sia na'ak,
"Habusik lawarik oan sia mai baa Ha'u.
Keta saseni sia! Rona, tan Ha'ukaan dalen
ne'e, tebes no loos! Ema mak nakara dadi
baa Na'i Maromak eman, musti nakri'it aan
baa Na'i Maromak, hanesan lawarik oan
nakri'it aan baa inan-aman."

Ema maksoin susar basuk tama lale'an
(Mateus 19:16-30; Markus 10:17-31)

18 Baa dala ida, na'ilulik Yahudi ida mai
nusu baa Yesus na'ak, "Ama Boot mak
kneter basuk! Ama tulun manorin Ha'u
nebee ha'u kbele katene oin nunabee, ha'u
kbele tama lale'an atu moris nima-nimak
ko Na'i Maromak."
19 Yesus nataa na'ak, "Tan saa o masee
Ha'u, 'mak kneter basuk'? Kmesak ida dei
mak kneter basuk. Nia mak Maromak. 20 O
matene nanis ukun-badu hori uluk na'ak:

Keta halo lia kfo'er;
keta ho'o ema;
keta hana'o;
keta dale hahaat ema;
no musti hakneter inan-aman."✡

21 Ema nia nataa na'ak, "Tebes, Ama! Ha'u
ktuir ukun-badu nia sia ti'an, nahuu hori
ksei ki'ik."
22 Rona nola nunia, Yesus na'ak, "Di'ak!
Mais lia nia sei la to'o dauk. O musti baa
fa'an okaan sasoin sia hotu-hotu. Hotu, fa'e
osan baa ema mukit sia. Halo nunia lai, foin
mai tuir Ha'u. Nosi ikus, Na'i Maromak selu
sasoin iha lale'an baa o."
23 Rona nola nunia, ema nia neon susar,
tan soi to'o. 24 Hotu, nia fila nodi neon
dodok.

Naree nunia, Yesus katak baa Niakaan
maktuir sia na'ak, "Maksoin susar basuk
tama lale'an. 25 Hanesa no lia seluk mak
na'ak, kuda unta la bele tama lalu'an tuir
daun kuak. Nunia moos ema mak naloon
loos baa sasoin dei, la naloon baa Na'i Maro-
mak. Nia la bele tama lale'an."
26 Hotu, ema sia mak rona Yesus dale
nunia, nusu na'ak, "Kalo susar tebes mak-
soin tama lale'an, ema oin nunabee mak
bele netan moris?"
27 Yesus nataa na'ak, "Noo lia wa'in mak
ema raiklaran la bele nalo. Mais Na'i Maro-
mak bele nalo lia hotu-hotu."
28 Hotu Petrus natutan na'ak, "Ama! Ami
la'o hela ti'an amikaan sasoin sia hotu-hotu
atu tuir Ama. Mais ami atu hetan saa?"
29 Yesus nataa na'ak, "Petrus! Rona di'a-
di'ak, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos! Ema mak la'o nela niakaan uma,
niakaan feen, niakaan maun-biin-alin, ni-
akaan inan-aman, lale niakaan oan sia, tan
nia nala'ok Na'i Maromak serwisu, 30 nanis
nia simu nikar wa'in liu iha raiklaran ne'e.
Nosi ikus, oras raiklaran falu fila, nia moos
simu moris nima-nimak no Na'i Maromak."

Yesus dale nosi Niakaan mate baa dala tolu
(Mateus 20:17-19; Markus 10:32-34)

31 Nunia hotu, Yesus nodi Niakaan mak-
tuir na'in sanulu resin rua la'o liu baa,
nebee Nia dale mesan baa sia na'ak, "Oras
ne'e ita atu baa kota Yerusalem. To'o nebaa,
lia hotu-hotu mak Maromak mako'an sia
nakerek kedan nosi lia Ema Raiklaran Isin
atu dadi, tuir saa mak sia nakerek nela.
32 Ema atu latan Ha'u baa ema maktabar sia
mak la fiar baa Maromak. Hotu sia naleuk
Ha'u, nahaat Ha'u oi-oik, soe kaban baa
Ha'u, 33 ta'e Ha'u, hotu no'o Ha'u. Mais baa
wainrua, Ha'u kmoris kikar."

✡ 18:14 Mateus 23:12; Lukas 14:11 ✡ 18:20 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:12-16; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:16-20

34 Rona nola Yesus dale nunia, maktuir sia
benar, tan sia sei la bele kohi dauk lia fuan
nia isin.

Yesus nadi'ak nola ema matan delek ida
(Mateus 20:29-34; Markus 10:46-52)

35 Baa oras Yesus no Niakaan maktuir sia
atu tama baa kota Yeriko, sia nasoru nola
ema delek ida mak tuur nodi nadidu iha
dalan tehen. 36 Rona ema lear la'o tuir nia,
delek nia nusu na'ak, "Hei! See ne'e sia?"
37 Ema katak baa delek nia na'ak, "Yesus,
ema Nasaret, la'o tuir ne'e."
38 Rona nola lia nia, delek nia nahii
maka'as na'ak, "Yesus! Na'i Daud husar-
binan! Madomi ha'u lai!"*
39 Nia nahii nunia, mais ema mak la'o iha
Yesus oin nakahik nebee nia no-nook. Mais
nia hetak nahii tu'an na'ak, "Hei! Na'i Daud
husar-binan! Madomi ha'u lai!"
40 Rona nola delek nia nahii, Yesus moos
nariik. Nia naruka ema nala'ok nodi delek
nia mai. To'o Yesus oin, Yesus nusu baa
delek nia na'ak, 41 "O makara kalo saa baa
o?"
Delek nia nataa na'ak, "Ama Boot! Ha'u
kakara nebee ha'u kbele karee."
42 Yesus nataa na'ak, "Di'ak. Tan o fiar
ma'ak, Ha'u kbele kadi'ak kola o, oras ne'e
moos, okaan matan moon ona." 43 Yesus
dale nunia, delek nia matan moon kedas.
Hotu, nia tuir Yesus nodi tonu-naboot Na'i
Maromak. Ema hotu-hotu mak naree, sia
moos tonu-naboot Na'i Maromak.

19

Lia Sakeos ema maksisi bea

1 Nunia hotu, Yesus sia tama tuir kota
Yeriko atu la'o liu baa Yerusalem. 2 Iha
kota Yeriko nia, noo ema ida naran Sakeos.
Sakeos nia, maksisi bea ulun bodik ukunrai
Roma. Nia moos ema maksoin. 3 Baa oras
rona na'ak Yesus atu la'o liu, Sakeos nakara
naree Yesus. Mais Sakeos basuk basuk. Nia
la bele titu-naree Yesus di'a-di'ak, tan ema
lear kabuun nola Yesus ti'an. 4 Tan baa nia,
nia nalai uluk, sa'e baa ai ida leten iha dalan
tehen mak Yesus atu la'o tuir.* 5 To'o ai
nia, Yesus tanaat baa leten nodi bolu na'ak,
"Sakeos! Sakeos! Tuun mai lai-lais! Tan
ohin loron ne'e, Ha'u atu ktuli iha okaan
uma."
6 Rona nola nunia, Sakeos blaar karin.
Nia tuun lai-lais, hotu nodi Yesus baa uma.
Nia neon boot lo-loos. 7 Mais ema wa'in
nakmuuk na'ak, "Hoi! Ema hotu-hotu
natene Sakeos ne'e lisan aat! Tan saa Yesus
tuli niakaan uma?!"
8 To'o uma baa, Sakeos nariik iha Yesus
oin, hotu dale na'ak, "Ama Boot! Nahuu
ohin loron ne'e, ha'u kfa'e baa rua ha'ukaan
sasoin hotu-hotu, nebee fa'ek ida ha'u kfoo
baa ema mukit sia. Bodik ema mak ha'u
kusu bea liu, ha'u kselu kikar isin haat."
9 Yesus nataa na'ak, "Di'ak. Ohin loron
ne'e Na'i Maromak sori o mo okaan ema
uma laran hotu-hotu ti'an, tan o fiar Na'i
Maromak nu'u Bei Abraham. 10 Na'i Maro-
mak solok Ha'u kdadi Ema Raiklaran Isin
iha raiklaran ne'e. Ha'u kmai atu buka ema
mak sees nosi Na'i Maromak dalan, nebee
Ha'u ksori sia."✡

Lia ata mak babilan di'a-di'ak na'in osan
(Mateus 25:14-30)

11 Baa oras nia, ema wa'in tuir nanono
Yesus. To'o kre'is kota Yerusalem, sia na-
neo na'ak Yesus atu nala'ok Na'i Maromak
ukun hanesan na'in ona. Mais tan sia
nanoin sala nunia, Yesus dale baa sia lia
hatetek ida 12 na'ak, "Noo na'in ki'ik ida. Nia
atu baa rai seluk, nebee ema foti nia dadi
baa na'in boot. Foti ti'an, foin nia mai nikar.
13 Baa oras nia nadi'a aan atu la'o, nia bolu
nola niakaan ata na'in sanulu. Nia fa'e baa
ida-idak osan mean matak ida.† Hotu nia
naruka sia na'ak, 'Halo osan ne'e dadi baa
osan na'in. Kalo ha'u kmai kikar, emi musti
hasara funan hira.' Dale notu nunia, nia
moos la'o. 14 Mais niakaan hutun-renu sia
hirus nia. Sia solok klosan tuir baa nebaa
atu katak na'ak, 'Ami la ho'uk ema ne'e kaer
ukun baa ami.'
15 Masik nunia moos, sia foti nia dadi baa
na'in boot. Foti ti'an, nia fila. To'o uma
baa, nia bolu nola ata sanulu nia, nodi nusu
na'ak, 'Emi hetan funan hira hosi osan mak
ha'u kfoo baa emi nia?'
16 Ata nomer ida nasara na'ak, 'Ama na'i!
Ha'u ketan funan dala sanulu.'
17 Na'in nataa na'ak, 'Kabaas! O ne'e, ata
di'ak. Ha'u kbele fiar o kodi lia ki'ik. Tan
baa nia, ha'u kfoti o kaer ukun baa kota
sanulu.'

* 18:38 'Na'i Daud husar-binan' nia, naran ida bodik 'Kristus', ne'e na'ak Ema mak Na'i Maromak nameno hori uluk. Hodi nunia, delek nia katak sain na'ak, Yesus nia, Kristus. * 19:4 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, ai huun nia, ai huun *sukomorea*. Ai huun oik ida nia la noo iha rai Timor. ✡ 19:10 Mateus 18:11 † 19:13 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, nia fa'e baa sia, '*mina* sanulu'. *Mina* ida na'ak, *dinari* atus ida, badaen ida niakaan kansera serwisu loron atus ida.

18 Hotu, ata nomer rua nasara na'ak, ‘Ama
na'i! Ketan funan dala lima.’
19 Na'in tonu nia na'ak, ‘Kabaas! Kalo
nunia, ha'u kfoti o kaer ukun baa kota lima.’
20 Mais ata nomer tolu, nodi nikar ni-
akaan osan mai. Nia nasara na'ak, ‘Ne'e,
ama na'i osan! Ha'u kfalun kodi subar
di'a-di'ak, nebee keta lakon. 21 Ha'u kalo
nunia, tan kata'uk. Ha'u katene ama ne'e,
maka'as. Ama nakara nola saa mak lahoos
ama niakaan, no ku'u nola saa mak lahoos
ama kuda.’
22 Rona nola nunia, na'in nakanas ata nia
na'ak, ‘Hoi! Notar lalek! Okaan dale nia
kastikar okaan isin lolon du'uk. O matene
ti'an, ha'u ne'e ema maka'as, mak kola saa
mak lahoos ha'ukaan, kodi ku'u kola saa
mak lahoos ha'u kuda. 23 Tan saa o la rai
osan nia iha uma rai osan? Nebee oras ha'u
kfila mai, bele ketan funan. Masik oan ida
dei moos, di'ak.’
24 Hotu na'in naruka ema seluk sia na'ak,
‘Hola osan nia, latan baa ata mak netan
funan dala sanulu.’
25 Mais sia nataa na'ak, ‘Ama! Ema nia
netan to'o ti'an. Tan saa hola hosi ema mak
netan oan ida dei, hotu foo tu'an baa ema
mak netan wa'in?’
26 Na'in nataa na'ak, ‘Hanoin di'a-di'ak!
Ema mak natene babilan saa mak ema fiar
atu foo baa nia, ema nia atu netan tu'an
tenik. Mais ema mak baruk babilan, ema
seluk atu nola mohu saa mak niakaan.✡
27 Baa kohi ha'ukaan funu sia mak la nakara
ha'u kdadi na'in! Hodi mai ne'e, hotu ho'o
hotu-hotu iha ha'ukaan oin. Baa ona!’”✡

Yesus tama kota Yerusalem
(Mateus 21:1-11; Markus 11:1-11; Yohanis 12:12-19)

28 Yesus dale notu nunia, sia la'o liu baa
Yerusalem. Yesus la'o iha oin. 29 Nare'is
aan baa leo Betfage no leo Betania iha Foho
Saitun tehen, Nia naruka Niakaan maktuir
na'in rua baa uluk 30 nodi na'ak, “Emi rua
baa leo iha oin nia. Emi atu haree kuda
keledai oan ida, ema no'i kesi iha nia. Ema
sei la sa'e dauk. Kore, hodi mai. 31 Kalo ema
nusu na'ak, ‘Tan saa emi kore kuda keledai
nia?’ emi hataa sia ha'ak, ‘Ulun atu sa'e.’”
32 Hotu, sia baa. Sia netan kuda keledai
oan nia, tuir Yesus dalen. 33 Baa oras sia
kore, kuda na'in nusu sia na'ak, “Tan saa
emi kore kuda keledai ne'e?”
34 Sia moos nataa na'ak, “Ulun atu sa'e.”
35 Kuda na'in moos simu. Hotu sia rua dada
nodi baa Yesus. Sia taka tais hafu'ut baa
kuda keledai, hotu Yesus sa'e baa.‡ 36 Ema
lear iha nia nola siakaan tais hafu'ut no tais
sakat, na'e baa dalan. Hodi nunia, sia simu
Yesus hanesan simu Na'i boot. 37 Oras Yesus
nahuu tuun nosi Foho Saitun, ema lear nia
no Niakaan maktuir sia nahii tonu-naboot
Na'i Maromak, tan tadak blaar hotu-hotu
mak sia naree ti'an nia. 38 Sia nahii na'ak,
“Ema ne'e, Na'in mak Maromak solok mai!
Maromak foo matak-malirin baa Nia!
Oras ne'e, ema raiklaran bele
dame malu no Maromak iha
lale'an ona.
Tonu-haboot Maromak mak nabesi aan
kaer ukun iha lale'an mak aas
kaliuk.”✡
39 Oras nia, noo ema Farisi sia iha ema lear
nia leet. Sia nasara baa Yesus na'ak, “Ama!
Kahi sia nebee sia keta nahii nunia! Ne'e,
liu resik ti'an!”
40 Mais Yesus nataa na'ak, “Hoi! Ha'u
katak kedan! Kalo ema ne'e sia taka ibun,
fatuk sia mak tonu-naboot Maromak!”

Yesus tanis tan ema Yerusalem

41 Kre'is Yerusalem ona, Yesus titu-naree
kota nia. Nia tanis nodi na'ak, 42 “Adeei, ema
Yerusalem sia! Ha'u kakara nebee emi simu
dame mak kodi mai baa loron ne'e. Mais
emi la titu Maromak. Oras ne'e, la noo leet
ona. Dame dook ti'an nosi emi. 43 Emikaan
funu sia atu butuk satan nola emikaan kota,
to'o emi la bele sasin. Hotu sia tama tuda
emi, 44 nodi naro'on emikaan kota weer to'o
rai. Hotu sia no'o emi ho emikaan oan
hotu-hotu. La nela fatuk ida mak nariik,
tan Maromak namaan aan mai atu sori emi,
mais emi la simu Nia!”

Yesus tama Na'i Maromak Niakaan Uma Hamulak Huun
(Mateus 21:12-17; Markus 11:15-19; Yohanis 2:13-22)

45 Nunia hotu, Yesus tama baa Uma
Hamulak Huun. Iha lalawar laran, ema
fa'an bibi no karau no manu mak ema sosa
atu sera baa Na'i Maromak. Titu-naree
nunia, Yesus te'ur sai sia. 46 Nia nakanas
na'ak, “Maromak mako'an nakerek kedan
na'ak,
‘Ha'u kariik Uma ne'e,

✡ 19:26 Mateus 13:12; Markus 4:25; Lukas 8:18 ✡ 19:27 Mateus 25:14-30 ‡ 19:35 Iha nebaa, ema boot sa'e kuda, mais ema ki'ik sa'e kuda keledai. Yesus sa'e kuda keledai nia, dadi tadak na'ak Nia naraik aan. ✡ 19:38 Kananuk Sia 118:26 ✡ 19:46 Yesaya 56:7; Yeremia 7:11

nebee ema hotu-hotu bele mai namulak baa.'✡
Mais emi halo fatik ne'e dadi baa ema na'ok nuuk!"
47 Yesus dale notu nunia, sura loron Nia baa Uma Hamulak Huun atu nanorin. Mais na'ilulik Yahudi, manorik ukun Yahudi, no fukun Yahudi sia buka dalan atu no'o Nia.✡
48 Mais sia la netan dalan, tan ema lear beer basuk nanono baa Yesus.

20

Ema boot Yahudi sia nusu Yesus beran
(Mateus 21:23-27; Markus 11:27-33)

1 Loron ida Yesus baa Uma Hamulak Huun, hotu nanorin Manfatin Di'ak iha lalawar laran. Baa oras nia, na'ilulik sia, manorik ukun sia, no fukun Yahudi sia mai nusu lia baa Nia 2 na'ak, "Hori hirak nia, O tokar lauk iha ne'e! See mak latan beran nia baa O? Katak kokon lai!"
3 Yesus nataa na'ak, "Ha'u kakara kusu lia ida lai, foin Ha'u kataa emi. 4 Nune'e: Ita hotu-hotu hatene Yohanis, ema nia mak sarani ema. See mak latan beran baa nia nebee sarani ema? Na'i Maromak ka, ema raiklaran? Emi ha'ak kokon!"
5 Rona nola nunia, sia ko'a lia baa-mai nodi dale na'ak, "Adeei! Ita tatalik ti'an. Kalo ita ha'ak, 'Na'i Maromak mak latan beran,' Nia atu nataa nikar na'ak, 'Kalo nunia, tan saa emi la fiar Yohanis?' 6 Mais ita moos la bele ha'ak, 'Ema raiklaran mak latan beran,' tan kalo ita ha'ak nunia, ema ne'e sia atu foti fatuk nitak no'o ita. Tan sia fiar na'ak, Yohanis nia, Maromak mako'an."
7 Sia nanoin baa-mai nunia, hotu sia nataa Yesus na'ak, "Ami la hatene."
8 Yesus moos nataa nikar na'ak, "Kalo nunia, Ha'u moos la ka'ak baa emi, see mak latan beran baa Ha'u."

Lia hatetek nosi ema serwisu to'os mak lisan aat
(Mateus 21:33-46; Markus 12:1-12)

9 Hotu, Yesus dale baa ema lear iha nia nodi lia hatetek na'ak, "Noo ema ida mak nalo to'os anggor. Hotu nia seba to'os nia baa ema serwisu to'os, nebee sia fa'e to'os isin baa malu. Hotu to'os na'in lori baa rai seluk, nein kleu-leur iha nebaa.✡
10 To'o oras ku'u, to'os na'in naruka niakaan ema ain-liman ida baa simu niakaan fafa'ek. Mais ema mak serwisu to'os nia sia ta'e nahoras ema nia, hotu te'ur fila nodi liman mamuk. 11 Naree nunia, to'os na'in solok ema ain-liman ida seluk baa. Mais ema serwisu sia moos ta'e nahoras nodi namoe nia. Hotu sia te'ur fila tenik nodi liman mamuk. 12 Nunia hotu, to'os na'in solok tenik niakaan ema nomer tolu baa. Mais sia ta'e nakane nia, hotu soe sai.
13 Naree nunia, to'os na'in naneo na'ak, 'Ha'u kmusti kalo nunabee tenik? Di'ak liu, ha'u ksolok ha'ukaan oan dadobe. Kalo ha'u ksolok nia, nanis sia simu no rona nia di'a-di'ak.' Hotu, nia moos nakotu solok oan dadobe baa.
14 Mais baa oras ema serwisu sia titunaree oan nia mai, sia dale baa malu na'ak, 'Hoi, haree lai! Ama katuas solok oan du'uk mai ti'an. Nia ne'e mak atu simu katuas sasoin hotu-hotu. Di'ak liu ita ho'o nia, nebee hola to'os ne'e bodik ita.' 15 Oan nia to'o baa, sia dada sai nia nosi to'os, hotu no'o."
Dale notu nunia, Yesus nusu baa ema boot nia sia na'ak, "Oras ne'e, Ha'u atu kusu nune'e: To'os na'in nia atu nalo saa baa ema serwisu to'os nia sia? 16 Tuir Ha'u, nia nanis mai no'o mohu sia, hotu foo to'os nia baa ema seluk."
Rona nola Yesus dale nunia, ema boot nia sia natene na'ak Yesus soe lia baa sia. Hotu sia nataa na'ak, "Kalo bele, keta to'o noo kastikar nunia!"
17 Mais Yesus natutuk maka'as sia, nodi nusu na'ak, "Kalo la noo kastikar nunia, tan saa Maromak mako'an nakerek nela kedan na'ak:
'Noo fatuk ida mak badaen fatuk sia soe lerek ti'an.
Mais oras ne'e fatuk nia dadi baa uma tatuur fatuk ti'an.'?✡
18 Rona di'a-di'ak. Ema mak nakloti kona fatuk nia, nanis netan kastikar. Mais kalo fatuk nia monu kona ema, ema nia netan kastikar todan liu tan."
19 Rona nola nunia, manorik ukun no na'ilulik sia natene na'ak Yesus soe lia baa sia nodi lia hatetek nia. Sia manesak no ema serwisu to'os lisan aat sia no badaen mak soe fatuk nia. Tan baa nia, sia buka dalan atu kohi kedas Yesus. Mais sia nakerat baa ema lear mak beer Yesus hanorin. Hotu sia la'o nela Yesus.

"Foo baa Maromak, saa mak Maromak Niakaan"
(Mateus 22:15-22; Markus 12:13-17)

20 Baa oras nia, ema mak funu Yesus buka dalan atu kohi Nia. Sia dale kabuar lia

✡ 19:47 Lukas 21:37 ✡ 20:9 Yesaya 5:1 ✡ 20:17 Kananuk Sia 118:22

atu solok ema mak bele nalo aan nu'u ema
matenek, atu baa nahonu Yesus. Sia nakara
nebee Yesus sakar ukunrai Roma. Hodi
nunia, sia bele nasa'e lia baa gubernur,
nebee gubernur kohi Yesus. [21] Dale notu
ti'an, sia solok ema baa nalo lia no Yesus.
To'o baa, ema nia nasee Yesus na'ak, "Ama
Boot! Ami hatene Ama neon loos. Ama la
naktolek, no la fihir oin. Ama moos nanorin
Maromak dalan moris nodi moon. [22] Oras
ne'e, ami atu husu lia ida baa Ama nune'e:
Tuir itakaan ukun-badu Yahudi, ita musti
selu bea baa liurai Roma ka, lale?"
[23] Yesus natene siakaan kakutak aat nia.
Hotu nataa na'ak, [24] "Hatudu kokon osan
murak tomak ida baa ha'u lai." Hotu sia
natudu osan baa. Yesus simu nola nodi leno
di'a-di'ak, hotu nusu baa sia na'ak, "Ne'e,
see niakaan oin? Ne'e, see niakaan naran?"
Sia nataa na'ak, "Nia, Keser, mak liurai
Roma."
[25] Yesus moos katak na'ak, "Kalo nunia,
foo baa ukunrai, saa mak ukunrai niakaan.
Foo baa Maromak, saa mak Maromak Ni-
akaan."
[26] Rona nola nunia, sia blaar karin, tan la
bele nahonu Nia iha ema wa'in oin. Tan lia
nia, sia taka ibun dei.

Yesus nanorin lia moris hikar nosi mate
(Mateus 22:23-33; Markus 12:18-27)

[27] Nunia hotu, ema na'in hira nosi partee
Saduki mai buka atu nahonu Yesus. Ema
Saduki sia nanorin na'ak, loron ikus baa
oras rai falu fila, ema mak mate ti'an, la
moris nikar. Etuk, sia nalo lia no Yesus
na'ak,✡ [28] "Ama Boot! Ami husu Ama
hanorin ami lia ne'e lai. Bei Musa nakerek
nela baa ita ema Yahudi, ukun-badu ne'e
na'ak: Kalo mane ida mate nela feen, mais
la noo oan, niakaan alin musti nola feto
faluk nia, nebee foo husar-binan baa ni-
akaan maun mak mate ti'an nia.✡ [29] Bei
Musa nanorin uluk tebes nunia. Mais noo
lia ida nune'e: Noo mane maun-alin na'in
hitu. Mane ulun nola feto, hotu mate, mais
la noo oan. [30] Hotu, alin mak tuir nia, nola
nikar feto faluk nia. Mais la kleur, alin
moos mate, la noo oan. [31] Nunia tenik, alin
susu dala rua. Nia nola feto nia. Mais nia
moos mate, la noo oan tenik. Nunia bei-
beik to'o alin ikun moos mate. [32] Nosi ikus,
feto faluk nia moos mate. [33] Oras ne'e, ami
hakara husu Ama nune'e: Feto nia nala'e
mane na'in hitu ti'an. Nosi ikus, baa oras rai
falu fila, Na'i Maromak nalo ema maten sia
moris nikar, feto nia dadi feen bodik mane
mak nabee?"
[34] Rona nola nunia, Yesus nataa na'ak,
"Ema raiklaran nola malu iha raiklaran ne'e
dei. [35-36] Iha lale'an, ema la nola malu tenik.
Iha nebaa moos, sia la mate tenik. Tan
sia dadi nu'u Maromak Niakaan makbukar
lale'an sia ti'an. Baa oras Na'i Maromak
nalo ema mak mate ti'an sia moris nikar,
Nia moos boi nola sia, dadi baa Niakaan oan.
[37] Ha'u moos kalore tenik kosi lia ema mak
mate ti'an sia bele moris nikar ka, lale. Uluk
aan, Bei Musa nakerek lia nosi ai huun ki'ik
mak ha'i naa mais la namotuk. Baa oras
ha'i naa ai huun nia, Bei Musa temi Na'i
Maromak na'ak, 'Ha'ukaan Bei Abraham,
Bei Isak no Bei Yakob, siakaan Maromak.
Sia hotu-hotu lo'u-sudur baa Na'i Maromak
hori uluk to'o oras ne'e.'✡ [38] Kalo ita leno lia
nia, ita hatene ha'ak, baa oras Bei Musa dale
nunia, bei nia sia mate kleur ti'an. Mais Bei
Musa dale na'ak, sia sei lo'u-sudur baa Na'i
Maromak. Lia nia na'ak, siakaan kmalar sei
moris. Dadi, masik ema mate ti'an moos,
bele moris nikar. Tan ema mak moris dei
mak bele lo'u-sudur baa Na'i Maromak!"
[39] Rona Yesus nataa nunia, manorik ukun
na'in hira moos dale na'ak, "Ama Boot
hataa nunia, kona basuk." [40] Nahuu baa oras
nia, la noo ema ida mak naksakar aan nusu
tenik Yesus, tan la noo mak bele nahonu
Nia.

Kristus nia, Na'i Daud husar-binan tebes,
mais Nia moos Na'i Daud Na'in
(Mateus 22:41-46; Markus 12:35-37)

[41] Hotu, Yesus nanorin tenik ema iha Uma
Hamulak Huun. Nia nusu fila sia na'ak,
"Tuir emikaan hanoin, nunabee? Itakaan
ema manorik sia nanorin na'ak, Kristus nia,
Ema mak Na'i Maromak natudu hori uluk.
Tuir sia, Nia dadi Na'i Daud husar-binan
loos dei. Mais lia nia sei la to'o dauk. [42] Tan
uluk Na'i Daud du'uk nakerek iha Kananuk
laran na'ak,
'Na'i Maromak foo natene baa ha'ukaan
na'i na'ak,
"Mai tuur baa fatin kneter ne'e, iha
ha'ukaan sorin kwana.
[43] Tan ha'u atu kalo okaan funu sia,
to'o lo'u baa o.'"✡
[44] Nosi hakerek nia, ita hatene Na'i Daud
du'uk temi Kristus nia na'ak, 'Na'i.' Tan lia
nia, ita bele hatene kalo ema na'ak Kristus
nia, Na'i Daud husar-binan loos dei, lia nia

✡ 20:27 Kristus Klosan Lian 23:8 ✡ 20:28 Hanoin Hikar Dalan Moris 25:5 ✡ 20:37 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 3:6 ✡ 20:43 Kananuk Sia 110:1

sei la to'o dauk! Tan Nia moos Na'i Daud
Na'in!"

Sintidu baa ema boot mak subar mate siakaan salan
(Mateus 23:1-36; Markus 12:38-40)

45 Baa oras ema hotu-hotu ta'an tilun
nanono Yesus, Nia moos dale baa Ni-
akaan maktuir sia na'ak, 46 "Sintidu baa ema
manorik ukun sia. Sia tau faru klobor dasa
rai, nodi labu baa nasoru ema lear, nebee
ema tonu sia na'ak, ema moon. Sia buka
fatik kneter kaliuk iha uma hamulak, iha
dahur, no iha ema lear oin. 47 Mais sintidu!
Tan sia naktolek feto faluk to'o nadau nola
siakaan uma. Mais iha ema lear oin, sia
subar mate siakaan a'aat. Sia nariik nodi
namulak to'o kleu-leur, tan nakara nebee
ema tonu sia na'ak, ema moon. Mais Na'i
Maromak natene siakaan a'aat. Nosi ikus,
Nia atu natuun kastikar todan liu baa sia."

21

Feto faluk mukit ida foo sera mak boot kaliuk
(Markus 12:41-44)

1 Baa oras Yesus nanorin iha Uma
Hamulak Huun, Nia titu-naree maksoin
sia natama osan baa ai balun sera. 2 La
kleur, feto faluk mukit ida moos mai tuir
namulak. Nia natama osan lahon rua baa
ai balun nia. Osan nia folin, ki'ik basuk.
3 Naree nunia, Yesus dale baa Niakaan
maktuir sia na'ak, "Haree baa lai! Feto faluk
mukit ne'e natama osan lahon rua dei, mais
niakaan sera nia, boot liu nosi ema hotu-
hotu siakaan sera. 4 Ema seluk sia foo sera
nosi siakaan osan resin. Mais feto faluk
ne'e sera mohu niakaan osan hotu-hotu,
to'o osan atu nola haan moos, la nela."

Yesus katak kedan na'ak, Uma Hamulak Huun atu nakro'on
(Mateus 24:1-2; Markus 13:1-2)

5 Baa oras nia, Yesus Niakaan maktuir
sia mose Uma Hamulak Huun na'ak, "Ama!
Haree kokon! Uma ne'e, kabaas basuk! Ema
nada fatuk fera boot sia, di'ak basuk. Sia
moos sera naha folin todan hodi hafutar
Na'i Maromak Uman ne'e!"
Mais Yesus nataa na'ak, 6 "Uma ne'e
kabaas tebes. Mais la kleur ona, ema atu
naro'on mohu fatuk ne'e sia, to'o weer baa
rai."

Loron susar no loot
(Mateus 24:3-14; Markus 13:3-13)

7 Hotu Yesus Niakaan maktuir sia nusu
na'ak, "Ama Boot! Hanorin ohin nia, wain-
hira atu dadi? Kalo kre'is ti'an, niakaan
tadak oin nunabee?"
8 Yesus nataa na'ak, "Emi musti daka aan
di'a-di'ak, nebee keta kona be'ur. Tan ema
oi-oik atu mai loko aan na'ak, 'Ha'u ne'e,
Kristus.' Balu tenik na'ak, 'Kristus namaan
aan mai nikar ti'an!' Mais lalika fiar! 9 Kalo
rona lia na'ak, ema rakut malu no natuda
malu iha nabee dei, lalika sarebak. Tebes!
Lia nia sia hotu-hotu musti dadi, mais rai
falu fila sei la to'o dauk.
10 Ema hunun ida atu natuda no hunun
seluk. Ema rai ida natuda sakar rai seluk.
11 Rai atu kakekuk boot, no salaen boot.
Moras maufinu mosu lema rai. Ema atu
naree lia mak nalo isin rahun nafuna, no
tadak maka'as iha lale'an. 12 Lia ne'e sia
hotu-hotu sei la dadi dauk, mais ema kohi
nola emi nodi nahoras, tan emi fiar Ha'u.
Hotu, sia nodi emi baa uma hamulak atu
tula lia baa emi, no neti emi iha bui laran.
Sia moos naruka emi baa hataa lia baa na'in
no ukunrai seluk sia. Hotu-hotu ne'e sia
atu dadi baa emi, tan tuir Ha'u. 13 Mais emi
musti hodi leet nia sia, atu katak malorek
Ha'ukaan Manfatin Di'ak baa sia. 14 Keta
neo-neon ha'ak, emi atu haloos aan nun-
abee. 15 Tan Ha'u atu kfoo emi lia fuan
makonak atu hodi haloos aan. Hodi nunia,
emikaan funu sia benar karin.✡ 16-17 Ema
wa'in atu hirus emi, tan tuir Ha'u. Emikaan
familin du'uk, nu'u inan no aman, maun
no alin, mamaluk sia no belun sia atu buka
dalan fa'an emi, to'o no'o emi balu. 18 Mais
lalika hata'uk, tan Na'i Maromak la nalu'a
emi. Fuuk lahon ida moos la bele nako-
dan nosi emikaan ulun, kalo Nia la nakara.
19 Mais kalo emi haterus aan bei-beik, Na'i
Maromak nanis sori emi."

Yesus dale lia Yerusalem nakro'on
(Mateus 24:15-21; Markus 13:14-19)

20 Hotu, Yesus dale natutan na'ak,
"Kalo emi haree funu sia kabuun nola
kota Yerusalem, emi bele hatene ha'ak,
Yerusalem kre'is dodok ona. 21 Naree
nunia, ema iha rai Yudea musti nariik
nalai baa foho. Ema iha kota moos, nalai
ona. Ema iha leo lalika tama kota tenik.
22 Tan Na'i Maromak solok susar nia sia,
atu kastikar ema mak la no'uk nanono baa
Nia. Lia nia sia hotu-hotu kona besik baa
saa mak Niakaan mako'an nakerek kedan
hori uluk.✡ 23 Baa oras susar nia to'o, ema

✡ 21:15 Lukas 12:11-12 ✡ 21:22 Hosea 9:7

mak susar kaliuk, mak feto mako'us no feto
mak nasusu oan. Baa oras nia, raiklaran
tomak netan susar. Ema Yahudi sia moos
kona susar, tan Na'i Maromak nahibu sia.
24 Funu atu no'o sia balu, no sena balu dadi
ata iha rai hotu-hotu. Ema maktabar mak
la natene Maromak atu mai sama nadoor
kota Yerusalem, nodi kaer nola kota isin,
to'o siakaan oras nia mohu."

Yesus katak Niakaan oras mai nikar
(Mateus 24:29-31; Markus 13:24-27)

25 Hotu, Yesus katak tenik na'ak, "Baa
oras Ha'u, Ema Raiklaran Isin ne'e mai
kikar, tadak sia sai iha loro, iha fulan no
iha fitun. Iha raiklaran moos noo tadak
nu'u tasi nakali sa'e, no anin dadurus
boot. Lia ne'e sia hotu-hotu nalo ema
raiklaran nata'uk to'o benar.✡ 26 Fafutar
lale'an sia moos nawae karin. Naree nunia,
ema nata'uk basuk, tan raiklaran atu netan
dinu. 27 Nunia ti'an, foin ema titu-naree
'Ema Raiklaran Isin namaan aan tuun nodi
kalo'an'. Baa oras nia, Ha'u atu ktuun kodi
beran no ahar kabaas.✡ 28 Hanoin! Kalo
tadak ne'e hotu-hotu dadi ti'an, foti ulun
ona, tan Na'i Maromak oras sori emi, to'o
mai ti'an."

Lia hatetek nosi ai huun
(Mateus 24:32-35; Markus 13:28-31)

29 Hotu, Yesus foti lia hatetek ida na'ak,
"Ita hatadan di'a-di'ak baa ai huun sia.
30 Kalo ai tahan nahuu nakmodok, nia
foo tadak na'ak loro falin kre'is mai ona.
31 Nunia moos, loron susar nia sia. Kalo
loron susar nia sia to'o mai ti'an, nia foo
tadak na'ak, Na'i Maromak kre'is atu nabesi
aan nodi kaer ukun ona.
32 Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos! Ha'u katak kedan lia nune'e. Nosi ema
hotu-hotu oras ne'e, balu sei la mate dauk,
to'o loron susar nia sia mosu mai. 33 Masik
lale'an no raiklaran lakon moos, Ha'ukaan
lia fuan sia nafati nohuun."

Hadi'a aan hein Yesus namaan aan mai

34 Hotu, Yesus dale natutan na'ak, "Sin-
tidu, tan Ha'u atu kmosu mai teki-tekis!
Keta to'o emi halu'a moris makonak, hotu
hemu lanuk, hodi hafurak aan dei. Keta
to'o emi la leno niakaan tadak, tan halau
aan baa serwisu seluk. 35 Oras Ha'u kmai
kikar, la noo ema ida moos bele nakfunin
nosi Ha'u. 36 Dadi, sintidu nohuun. Hamulak
bei-beik, nebee bele terus susar nia sia
hotu-hotu. Kalo emi halo nunia, oras Ha'u,
Ema Raiklaran Isin ne'e mai kikar, emi la
moe hariik iha Ha'ukaan oin."
37 Sura loron Yesus baa nanorin iha Uma
Hamulak Huun. Mais kalan, Nia sai nosi
Yerusalem, baa toba iha leo ida iha Foho
Saitun tehen baa.✡ 38 Seisawan nurak ema
lear libur malu ti'an atu rona Nia nanorin
iha Uma Hamulak Huun.

22

Na'ilulik sia buka dalan atu no'o Yesus
(Mateus 26:1-5; Markus 14:1-2; Yohanis 11:45-53)

1 Oras nia, ema Yahudi siakaan loron di'ak
kre'is mai ona. Loron di'ak nia, sia temi
na'ak, Dahur Tubi Bakae. Sia moos temi
na'ak, Dahur Paska. Baa loron nia, sia
ko'a bibi malae nodi nanoin baa otas uluk,
oras siakaan bei uluk sia sai nosi rai Mesir.
2 Baa oras loron di'ak nia kre'is mai ti'an,
na'ilulik no manorik ukun Yahudi sia buka
dalan atu no'o Yesus. Mais sia buka dalan
no-nook, tan sia nata'uk baa ema lear mak
nakara rona Yesus.✡

Yudas buka dalan atu fa'an Na'i Yesus
(Mateus 26:14-16; Markus 14:10-11)

3 Nosi Yesus Niakaan maktuir na'in san-
ulu resin rua nia, ema na'in ida naran Yudas
Iskariot. Baa oras ema buka dalan atu no'o
Yesus, diabu ulun tama baa Yudas neon.
4 Hotu, Yudas sai baa buka na'ilulik ulun
sia no makdaka ulun sia iha Uma Hamu-
lak Huun, tan nakara fa'an Yesus baa sia.
5 Rona nola Yudas dale nunia, sia neon di'ak
tebes. Sia namate lia na'ak, "Di'ak ti'an!
Kalo o makara fa'an Yesus baa ami, ami
nanis sosa." 6 Rona nola nunia, Yudas simu.
Hotu, nia nahuu buka leet atu fa'an no-
nook Yesus baa sia, nebee ema lear lalika
natene.

Yesus Niakaan maktuir sia nadi'a Dahur Paska
(Mateus 26:17-25; Markus 14:12-21; Yohanis 13:21-30)

7 Hotu, ema Yahudi siakaan loron boot
nia sia to'o. 8 Yesus naruka Petrus no Yoha-
nis na'ak, "Emi rua baa uluk, atu hadi'a
kedan fatin nebee ita hodi hadahur Paska
bele-bele."
9 Rona nola nunia, sia rua nusu na'ak,
"Ama! Ami musti baa hadi'a fatin iha
nabee?"

✡ 21:25 Yesaya 13:10; Yeskiel 32:7; Yoel 2:31; Lia Raiklaran Falu Fila 6:12-13 ✡ 21:27 Daniel 7:13; Lia Raiklaran Falu Fila 1:7 ✡ 21:37 Lukas 19:47 ✡ 22:2 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:1-27

10 Yesus nataa na'ak, “Baa oras tama kota
Yerusalem, emi hasoru mane ida no'i loi
lolo nakonu wee. Emi baa tuir nia to'o uma
baa. 11 To'o baa, katak baa uma na'in ha'ak,
‘Ama Boot nusu fatin ida atu nadahur Paska
no Niakaan maktuir sia. Bele ka?’ 12 Hotu,
uma na'in nia atu natudu ke'an luan ida iha
tetu leten mak nadi'a kedan ti'an. Hela emi
hadi'a loos haan dei.”
13 Rona nola nunia, sia rua moos baa. To'o
baa, sia netan hotu-hotu tuir saa mak Yesus
katak ti'an nia. Hotu, sia nadi'a haan Paska
iha nia.

Yesus nadahur Paska no maktuir sia
(Mateus 26:26-30; Markus 14:22-26; 1 Korintus 11:23-25)

14 Hotu-hotu tetuk ti'an, Yesus no mak-
tuir seluk sia moos to'o. Yesus tuur atu
naa-nemu no klosan sia. 15 Nia katak baa sia
na'ak, “Oras Ha'u sei dauk ketan susar, Ha'u
kbeer basuk kaa Dahur Paska ne'e ko emi.
16 Hatadan lia ne'e di'a-di'ak. Ha'u la kaa
tenik Dahur Paska ko emi ona. Da-dau to'o
Ha'ukaan Ama nabesi aan kaer ukun ti'an,
foin Ha'u kaa tenik.”
17 Hotu, Yesus foti nola hemu fatik mak
noo anggor ween. Nia namulak sera dodan
baa Na'i Maromak, hotu lolo foo hemu fatik
nia baa sia, nodi dale na'ak, “Simu hola
hemu fatik ne'e, nebee emi ida-idak hemu.
18 Hanoin Ha'ukaan dalen ne'e! Nahuu baa
ohin kalan ne'e, Ha'u la kemu tenik anggor
ween ona. Da-dau to'o Ha'ukaan Ama
nabesi aan kaer ukun ti'an, foin Ha'u kemu
tenik.”
19 Hotu, Nia foti nola tubi baluk ida. Nia
namulak sera dodan baa Na'i Maromak,
hotu tohi fa'e tubi nia, lolo foo baa sia nodi
na'ak, “Tubi ne'e, Ha'ukaan isin mak Ha'u
atu klatan bodik emi hotu-hotu. Emi haa
ne'e, hodi hanoin Ha'u nohuun.” 20 Baa oras
sia naa notu, Nia nola hemu fatik mak noo
anggor ween. Nia dale tenik na'ak, “Anggor
ween ne'e, Ha'ukaan raan mak atu nakduar
bodik emi. Na'i Maromak namate menon
foun no emi, nodi raa ne'e.✡
21 Mais sintidu, tan ema ida mak tuur
namutuk no ita iha ne'e, atu fa'an Ha'u.✡
22 Tebes! Ema Raiklaran Isin musti mate tuir
Na'i Maromak hakaran. Mais rona, tan ema
mak fa'an Ha'u nia, atu natiu dinu du'uk!”
23 Rona nola nunia, Yesus klosan sia
nahuu nusu baa malu na'ak, “See mak atu
nase'i aat baa Nia nunia?”

Yesus klosan sia toe nosi lia see mak boot liu

24 Hotu, Yesus klosan sia toe malu nosi
lia see mak boot liu.✡ 25 Rona nola nunia,
Yesus de'an sia na'ak, “Na'in mak la natene
Maromak, sia ukun hutun-renu todan liu
resik. Masik nunia moos, hutun-renu simu
nodi na'ak, na'in nia naliku sia. 26 Mais emi
keta nunia. Ema mak boot, musti lisan
hanesan ema ki'ik, nebee naliku ema hotu-
hotu. Ema mak ulun, musti lisan hanesan
ema ain-liman, nebee serwisu bodik ema
hotu-hotu.✡ 27 Katak kokon, ema nabee
mak boot. Ema mak tuur naa ka, ema mak
naliku haan? Nanis, ema mak tuur naa, nia
mak boot. Mais Ha'u la kalo aan nunia, tan
Ha'u kmai atu kaliku emi.✡
28 Baa oras Ha'u ksusar, emi ne'e mak
hamutuk ho Ha'u. 29 Ha'ukaan Ama foti Ha'u
ti'an atu kaer ukun iha Niakaan Fohorai.
Oras ne'e Ha'u moos foti emi 30 atu tuur haa
hamutuk ho Ha'u iha lale'an. Ha'u moos
latan beran baa emi atu kaer ukun baa ema
Isra'el hunun sanulu resin rua.”✡

Yesus katak uluk na'ak, Petrus atu neli Nia
(Mateus 26:31-35; Markus 14:27-31; Yohanis 13:36-38)

31 Hotu Yesus katak baa Petrus na'ak,
“Petrus! Diabu ulun atu sasa karin emi hosi
Ha'u, hanesan ema tata'ek foos.* 32 Mais
Ha'u kamulak bodik o, Petrus, nebee o fiar
Ha'u bei-beik. Kalo o fila mikar mai Ha'u
ti'an, o musti makbiit mamaluk sia neon.”
33 Petrus nataa na'ak, “Lale Ama! Ha'u la
kla'o kela Ama. Ha'u kadi'a aan tama bui
ko Ama. Masik ha'u kmate ko Ama moos,
di'ak.”
34 Mais Yesus nataa na'ak, “Petrus, rona
di'a-di'ak! Ohin kalan ne'e moos, manu
sei la kokoreek dauk, o meli Ha'u dala tolu
ti'an.”

Yesus eman sia musti nadi'a aan netan susar

35 Hotu Yesus nusu baa sia na'ak, “Hori
hirak nia, baa oras Ha'u ksolok emi baa
katak Ha'ukaan Manfatin Di'ak iha fatin
hotu-hotu, Ha'u kakahik emi nebee keta
hodi osan, keta hodi kakaluk, no keta hodi

✡ 22:20 Yeremia 31:31-34 ✡ 22:21 Kananuk Sia 41:10 ✡ 22:24 Mateus 18:1; Markus 9:34; Lukas 9:46 ✡ 22:26 Mateus 10:42, 20:25-27, 23:11; Markus 9:35 ✡ 22:27 Yohanis 13:12-15 ✡ 22:30 Mateus 19:28 * 22:31 Hakerek Moon lia Yunani na'ak Simon. Naran Simon nia, Petrus naran ida seluk. ✡ 22:35 Mateus 10:9-10; Markus 6:8-9; Lukas 9:3, 10:4

kaso. Baa oras nia, emikaan saa mak la
to'o?"
Sia nataa bele-bele na'ak, "To'o hotu,
Ama."✡
36 Hotu Yesus dale tenik na'ak, "Mais oras
ne'e, seluk ti'an. Kalo emi hoo osan, hodi
baa. Kalo hoo kakaluk, hodi no. Kalo la hoo
surik, baa fa'an emikaan faru, hotu sosa.
37 Tan ema Yahudi sia filak Ha'u baa ema aat.
La oras ona sia mai kohi Ha'u. Tebes. Tan
lia nia nato'o saa mak Yesaya nakerek nela
kedan na'ak:
'Sia nalo nia nu'u ema aat!'"✡
38 Rona Yesus dale nunia, sia katak na'ak,
"Ama! Ami hodi surik rua."
Yesus nataa na'ak, "To'o ona."

Yesus baa namulak iha foho Saitun
(Mateus 26:36-46; Markus 14:32-42)

39 Yesus no klosan sia naa notu Dahur
Paska, sia sai baa foho Saitun, hanesan
loron-loron. 40 To'o baa, Yesus katak baa sia
na'ak, "Hamulak nebee emi keta monu baa
sala."
41 Hotu Nia nakiduk nela sia. La dook
nosi sia, Nia nakni'a nodi namulak na'ak,
42 "Ama! Kalo Ama nakara, tulun foti
sees susar ne'e nosi Ha'u. Mais keta tuir
Ha'ukaan hakara, tuir Ama nakara dei."
43 [Hotu makbukar lale'an ida, mai nakbiit
Yesus neon. 44 Tan Yesus susar basuk, Ni-
akaan kosar turu hanesan raa.]†
45 Namulak notu, Yesus nariik baa matan
Niakaan maktuir sia. Mais Nia netan sia
toba dukur, tan sia kole no neon susar.
46 Naree nunia, Nia nasee sia na'ak, "Aikee!
Tan saa emi toba?! Di'ak liu hamulak nebee
emi keta monu baa sala."

Ema kohi Yesus
(Mateus 26:47-56; Markus 14:43-50; Yohanis 18:3-11)

47 Yesus sei dale nunia, Niakaan maktuir
ida naran Yudas mai no ema wa'in. Nia mai
nare'is aan baa Yesus nodi nako'ak de'i Nia.
48 Mais Yesus nasee nia na'ak, "Hoi, Yudas!
Modi de'i, o fa'an Ema Raiklaran Isin ne'e
ka?"
49 Baa oras ema maktuir seluk sia natene
nola Yudas naneo aat nunia, sia moos nusu
baa Yesus na'ak, "Ama! Ami hodi surik!
Ami sakar sia ka?" 50 Hotu ema ida nosi
maktuir sia losu surik, taa siit ema ida tilun
tahan kwana. Ema kanek nia, na'ilulik ulun
boot atan.
51 Mais Yesus nataa na'ak, "To'o ona! Keta
sakar!" Nia moos koko ema nia tilun, hotu
di'ak kedas.
52 Ema mak kohi Yesus nia sia, mak na'ilu-
lik ulun sia, fukun sia no makdaka ulun
nosi Uma Hamulak Huun. Yesus nusu baa
sia na'ak, "Nunabee to'o emi haneo ha'ak,
Ha'u ne'e ema aat, hotu emi mai kohi Ha'u
hodi surik no ai kaliduk! 53 Sura loron Ha'u
kamutuk ko emi iha Uma Hamulak Huun.
Tan saa emi la kohi Ha'u iha nia? Mais soin
baa dei, tan emikaan oras to'o ti'an. Oras
ne'e, diabu ulun mak ukun ona!"✡

Petrus neli Yesus
(Mateus 26:57-58,69-75; Markus 14:53-54,66-72; Yohanis 18:12-18,25-27)

54 Sia kohi nola Yesus, hotu dada nodi Nia
baa na'ilulik ulun boot uman. Petrus moos
tuir no-nook nosi kotuk. 55 Iha uma nia
lalawar ema nalaka ha'i atu naniruk. Petrus
moos baa naniruk iha nia. 56 Oras naniruk,
ata feto ida naree Petrus nodi nahilas di'a-
di'ak. Hotu feto nia nasa'e lia baa ema iha
nia sia na'ak, "Hoi! Ema ne'e moos tuir no
Yesus!"
57 Mais Petrus neli na'ak, "Lale! La katene
ema nia. O matene saa?"
58 La kleur tenik, ema ida seluk soe matan
nahilas Petrus nodi dale na'ak, "Tebes! O
ne'e, Yesus eman ida!"
Mais Petrus sakar na'ak, "Lale! Lahoos
ha'u!"
59 La kleur, ema seluk tenik dale na'ak,
"Hoi! Ema ne'e, Yesus eman ida, tan nia
moos ema Galilea ida!"
60 Mais Petrus neli naka'as na'ak, "O du-
matak ema dei!" Petrus dale notu nunia,
manu kokoreek kedas.
61 Baa oras nia moos, Yesus fila kotuk
mana baa Petrus. Naree nunia, Petrus
nanoin nola Yesus dalen ohin nia na'ak,
"Ohin kalan ne'e, manu sei la kokoreek
dauk, o meli Ha'u dala tolu ti'an." 62 Nanoin
nunia, Petrus sai nosi lalawar nia nodi tanis
nade'un aan.

Ema ta'e no tolak nasasi Yesus
(Mateus 26:67-68; Markus 14:65)

63 Hotu, ema mak daka Yesus sia naleuk
Nia, nodi ta'e nakdiuk Nia. 64 Sia tutus Yesus
matan, hotu nusu na'ak, "Hoi! Kalo o ne'e
Maromak mako'an tebes, katak kokon see
mak tuku o ne'e?" 65 Hotu sia moos tolak
nasasi Nia.

✡ 22:37 Yesaya 53:12 † 22:44 Hakerek Moon lia Yunani mak tuan basuk la nakerek tohar haat nulu resin tolu to'o haat nulu resin haat ne'e. ✡ 22:53 Lukas 19:47, 21:37

Yesus iha moon-metan
(Mateus 26:59-66; Markus 14:55-64; Yohanis 18:19-24)

66 Seisawan ti'an, na'ilulik, manorik ukun,
no fukun adat sia libur malu atu leno Yesus
lian ona. Sia naruka ema dada nodi Yesus
mai baa moon-metan laran. 67 Yesus tama
ti'an, sia nusu Nia na'ak, "O katak kokon lai!
O ne'e tebe-tebes Kristus ka, lale?"
Yesus nataa na'ak, "Masik Ha'u kataa
moos, emi la fiar. 68 Kalo Ha'u kusu lia ida
baa emi, emi moos la hataa Ha'u. 69 La kleur
ona, Na'i Maromak atu nodi Niakaan beran
maka'as foti sa'e Ha'u, mak Ema Raiklaran
Isin ne'e. Hotu, Ha'u ktuur iha Niakaan
sorin kwana atu kaer ukun kamutuk ko
Nia."✡
70 Rona nola nunia, sia hotu-hotu nusu
na'ak, "Kalo nunia, O maneo Na'i Maromak
Oan mak O ka?"
Yesus nataa na'ak, "Tebes. Nu'u emi dale
nia!"
71 Hotu, ema sia mak leno Yesus lia dale
bele-bele na'ak, "Ita hotu-hotu rona du'uk
ti'an! Nia foti aan dadi Na'i Maromak Oan.
Tuir itakaan ukun-badu, kalo ema nalo aan
nu'u Maromak, nia musti mate. Nunabee?
Ita lalika buka tenik saksiin ona. Taa ukun
mate baa Nia dei."

23

Sia nodi Yesus baa Gubernur Pilatus
(Mateus 27:1-2,11-14; Markus 15:1-5; Yohanis 18:28-38)

1 Tuir ukun oras nia, ema mak tuur iha
moon-metan Yahudi la noo beran taa ukun
mate baa ema. Tan baa nia, ema mak
leno Yesus nodi Nia baa Gubernur Pilatus,
tan gubernur mak kaer ukunrai Roma. Sia
nakara nebee gubernur taa ukun mate baa
Yesus. 2 To'o baa, sia katak Yesus salan
sia na'ak, "Ema ne'e, maksakar ukunrai
Roma. Nia nanorin na'ak, keta selu bea baa
ukunrai. Nia moos naksa'ek aan na'ak, nia
ne'e Kristus, mak ema Yahudi Na'in."
3 Rona nola nunia, gubernur nusu baa
Yesus na'ak, "Nunia tebes ka? O ne'e, ema
Yahudi Na'in tebes ka?"
Yesus nataa na'ak, "Tebes! Ama dale nia,
loos."
4 Leno notu, gubernur se'i oin baa na'ilu-
lik sia no ema lear nia nodi dale na'ak,
"Nune'e. Ha'u la ketan ema ne'e salan."
5 Mais sia naka'as aan dale na'ak, "Lale
ama! Ema ne'e nanorin iha nabee dei,
sasuku hutun-renu naksakar aan. Nia
tokar lauk nahuu nosi rai Galilea to'o kota
Yerusalem ne'e."

Gubernur Pilatus solok Yesus baa Na'i Herodes

6 Rona nola nunia, gubernur nusu baa sia
na'ak, "Kalo nunia, Ema ne'e, ema Galilea
ka?"
Sia nataa na'ak, "Tebes, Ama! Nia nosi
Galilea." 7 Natene nola nunia, gubernur
solok Yesus baa na'i Herodes, tan Herodes
mak kaer ukun baa rai Galilea. Baa oras
nia, Herodes iha Yerusalem. 8 Herodes rona
wa'in nosi lia Yesus ti'an. Nia nakara atu
nasoru Yesus, tan naloon nebee bele naree
Yesus natudu tadak blaar ida-rua sia. Tan
lia nia, baa oras ema nala'o nodi Yesus baa,
Herodes neon di'ak. 9 Nia nusu lia oi-oik baa
Yesus, mais Yesus la nataa kois. 10 Nia sei
dale no Yesus, na'ilulik no manorik ukun
sia hetak tula sala oi-oik baa Yesus. 11 Hotu
Herodes no niakaan sondadu sia tuir naleuk
nahaat Yesus. Sia natais faru klobor kabaas
ida baa Nia, nodi naleuk Nia hanesan na'in.
Hotu sia solok Nia fila baa gubernur Pilatus.
12 Tuir loos, uluk Gubernur Pilatus no Na'i
Herodes funu malu. Mais nahuu baa oras
nia, sia rua soman malu nikar.

Gubernur Pilatus taa ukun mate baa Yesus
(Mateus 27:15-26; Markus 15:6-15; Yohanis 18:39—19:16)

13 Naree ema nodi Yesus mai nikar, Gu-
bernur Pilatus bolu nola na'ilulik no fukun
Yahudi sia, namutuk no ema lear, atu mai
rona niakaan lia kakotun. 14 Nia katak na'ak,
"Emi hodi Yesus mai baa ha'u, hodi tula
sala baa nia ha'ak, nia sasuku hutun-renu
atu sakar ukunrai Roma. Ha'u kleno nia
to'o lotu-lotuk iha emikaan oin ti'an, mais
la ketan sala ida kois. 15 Na'i Herodes moos
leno tenik Nia ti'an, mais nia moos la netan
sala ida no. Tan baa nia, Na'i Herodes solok
nikar ema ne'e baa ha'u. Mais ha'u la kbele
taa ukun mate baa Nia, tan Nia la noo sala
saa ida. 16 Dadi ha'u kakotu nune'e: Ha'u
karuka ta'e nia dei. Ta'e hotu, foin ha'u
kabusik Nia."
17-18 Rona nola nunia, ema lear nahii bele-
bele na'ak, "La bele! Musti ho'o Nia.
Habusik Barabas dei."
[Sia nahii nunia, tan sura tinan oras
ema Yahudi sia nadahur Paska, gubernur
nabusik ema bui ida, tuir siakaan hakara.]*
19 (Barabas ne'e, tama bui tan nia sasu'at aat

✡ 22:69 Kananuk Sia 110:1 * 23:17-18 Lia fuan iha tadak lalutuk laran ne'e, la noo iha Hakerek Moon lia Yunani tuan basuk sia.

ema. Nia nakara sakar ukunrai Roma iha
kota Yerusalem. Nia moos no'o ema.)
20 Masik ema lear nahii nunia moos, gu-
bernur nakara nabusik luku Yesus. Nia
nusu tenik baa ema lear sia na'ak, "Kalo
ha'u kabusik Yesus, nunabee?"
21 Mais sia nahii bele-bele na'ak, "Lale!
Musti ho'o Nia! Hedi baa ai karuus!"
22 Mais gubernur noran la makonak. Nia
nusu tenik baa dala tolu na'ak, "Tan saa
emi hakara ha'u kmusti ko'o Nia? Niakaan
a'aat saa? Ha'u la ketan lia krarain ida moos
bodik taa ukun mate baa Nia. Dadi ha'u atu
karuka ta'e nia dei, foin kabusik."
23 Mais ema nia sia hotu-hotu hetak nahii
tu'an atu naseten luku gubernur nebee nisa
Yesus baa ai karuus. Nosi ikus, gubernur la
bele terus ona. 24 Nia nakotu tuir ema lear
hakaran. 25 Nia nabusik Barabas, maksakar
teen no maho'o ema nia. Mais latan Yesus,
nebee sia nalo baa Nia tuir siakaan hakaran.

Ema nedi no'o Yesus baa ai karuus
(Mateus 27:32-44; Markus 15:21-32; Yohanis 19:17-27)

26 Gubernur Pilatus taa ukun mate baa
Yesus ti'an, sondadu Roma dada nodi Nia
sai nosi kota Yerusalem. Iha dalan klaran
sia nasoru ema ida, naran Simon. Nia foin
mai nosi kota Kirene. Sia seten nia seluk
Yesus natiu ai karuus.
27 Baa oras nia, ema lear mai nobun Yesus.
Naree Yesus nunia, feto sia tanis nade'un
aan. 28 Rona sia tanis nunia, Yesus titu fila
baa sia nodi katak na'ak, "Feto Yerusalem
sia! Keta tanis baa Ha'u. Di'ak liu tanis baa
emikaan isin lolon du'uk, no emikaan oan
sia. 29 Awan-wainrua susar boot atu mai,
to'o ema dale na'ak, 'Sotir kaliuk, bodik
feto kiuk mak la nasusu kedas oan.' 30 Baa
oras susar boot nia mai, ema susar liu, to'o
sia nakro'an na'ak, 'Di'ak liu foho nakro'on
nola ita!' Sia moos atu dale na'ak, 'Tan
susar oin nune'e, di'ak liu foho tunin nola
ita!'✡ 31 Kalo ema moon nu'u Ha'u ne'e
bele netan susar nune'e, saa tenik baa ema
seluk?"†
32 Oras sondadu sia nodi Yesus baa, sia
moos dada nodi no ema aat na'in rua, nebee
sia simu ukun mate bele-bele no Yesus.
33 Sia la'o to'o fatin ida, naran 'Fatin Ulun
Ruin'. To'o baa, sia nedi Yesus no ema aat
na'in rua nia ida-idak baa ai karuus. Hotu,
taman nariik ai karuus tolu nia. Ema aat
ida iha Yesus sorin kwana, ida iha sorin
karuk. 34 [Baa oras nia, Yesus namulak
na'ak, "Ama! Malu'a lakon siakaan salan,
tan sia la natene saa mak sia nalo."]‡ Hotu,
sondadu sia suut liman atu nodi natene see
mak atu netan Yesus farun.✡
35 Baa oras nia ema wa'in mai nobun.
Yahudi ulun sia moos naleuk Yesus na'ak,
"Nia bele sori ema seluk, mais la bele sori
aan du'uk. Kalo Nia tebe-tebes Kristus mak
mai nosi Na'i Maromak, habusik Nia na'in
tuun nosi ai karuus."✡
36 Sondadu nia sia moos naleuk Nia. Sia
naroo Nia nodi tua siin,✡ 37 nodi nahii
naleuk na'ak, "Kalo O ne'e tebe-tebes ema
Yahudi na'in, sori aan du'uk ona!" 38 Hotu
sia nakerek baa ai kabelak ida na'ak,
"Ne'e, ema Yahudi Na'in."
Hotu, sia nedi ai kabelak nia baa Yesus
ulun fafuhun, atu katak lia krarain mak sia
nodi taa ukun mate baa Nia.
39 Ema aat ida mak sia nisa iha Yesus sorin
moos tuir naleuk na'ak, "O Kristus tebes ka?
Kalo nunia tebes, sori mola ita hotu-hotu
ona."
40 Mais niakaan maluk de'an nia na'ak,
"Hoi! O la mata'uk Maromak ka? O moos
metan ukun mate nu'u ema ne'e. 41 Ita rua
kona ukun makonak no itakaan a'aat. Mais
ema ne'e la nalo aat." 42 Hotu, ema nia dale
tu'an na'ak, "Yesus! Oras Ama tama baa
Ama Fohorai, manoin ha'u."
43 Yesus nataa na'ak, "Rona mai!
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos! Ha'u
katak kedan, ohin loron ne'e moos, o tama
lale'an bele-bele mo Ha'u."

Yesus mate
(Mateus 27:45-56; Markus 15:33-41; Yohanis 19:28-30)

44-45 Baa oras nia, loro natetu ti'an. Mais
loro matan la laka. Nakukun luri taka nola
fatin nia, to'o tuku tolu loro malirin. Iha
Uma Hamulak Huun noo tais odamatan
belar, mak na'ilulik sia nodi heli Na'i Maro-
mak Ke'an Lulik Kaliuk. Teki-tekis, tais
odamatan nia naksira fa'e baa rua.✡
46 Iha Golgota, Yesus nahii na'ak, "Ama!
Oras ne'e, Ha'u klatan Ha'ukaan kmalar baa

✡ 23:30 Hosea 10:8; Lia Raiklaran Falu Fila 6:16 † 23:31 Hakerek Moon lia Yunani isin na'ak, "Kalo ema bele nalo nune'e baa ai huun moris, saa tenik baa ai huun maten." ‡ 23:34 a: Lia tohar iha lalutuk laran nia, la noo iha Hakerek Moon lia Yunani tuan kaliuk. ✡ 23:34 Kananuk Sia 22:19 ✡ 23:35 Kananuk Sia 22:8 ✡ 23:36 Kananuk Sia 69:22 ✡ 23:44-45 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 26:31-33 ✡ 23:46 Kananuk Sia 31:5

Ama liman." Dale notu nunia, Yesus nawan kotu.✡

47 Noo sondadu ulun Roma ida mak nariik kre'is baa Yesus karuus. Baa oras titu-naree Yesus nawan kotu, nia tonu Na'i Maromak na'ak, "Adeei! Ema ne'e tebe-tebes ema moon!" 48 Ema wa'in iha nia titu-naree Yesus nawan kotu, sia laran moras. Hotu sia fila nodi neon susar. 49 Yesus eman sia mak nariik nosi dook moos naree Nia nawan kotu. Feto sia mak tuir Nia nosi Galilea to'o Yerusalem, moos iha nia.✡

Ema nakoi Yesus
(Mateus 27:57-61; Markus 15:42-47; Yohanis 19:38-42)

50-51 Yesus mate ti'an, ema ida buka dalan atu natuun Yesus maten nosi ai karuus. Ema nia, naran Yusuf nosi kota Arimatea. Nia ema moon mak nalo lia di'ak wa'in. Nia nein bei-beik, nebee Na'i Maromak kaer ukun baa hutun-renu. Nia moos ema mak leno lia iha moon-metan Yahudi. Mais nia la simu siakaan lia kakotun ohin nia mak taa ukun mate baa Yesus. 52 Tan Yusuf nakara natuun Yesus maten nosi ai karuus, nia baa gubernur Pilatus atu nusu nahulin maten nia. 53 Gubernur foo leet ti'an, Yusuf moos baa natuun maten nia, falun nodi tais mamar. Hotu nia baa rai iha rate fatuk kuak ida, mak ema foin ba'at notu. Rate nia sei foun. 54 Yesus mate nia, kona baa loron lima. Baa oras sia nakoi Yesus, loro malirin ti'an. Kalo loro monu ona, ema Yahudi siakaan loron hamulak nahuu ona.

55 Feto mak mai namutuk no Yesus nosi Galilea sia moos tuir Yusuf atu naree Yusuf rai Yesus maten iha rate nabee. 56 Naree rate fatik ti'an, feto nia sia fila nadi'a ai morin no mina morin. Mais tan loro monu ona, sia musti nanawa serwisu, tuir ema Yahudi siakaan ukun-badu baa loron hamulak. Sia nein to'o loron hamulak siku lai, foin sia baa nisik Yesus maten.✡

24

Yesus moris nikar!
(Mateus 28:1-10; Markus 16:1-8; Yohanis 20:1-10)

1 Baa loron domiku seisawan oan, feto nia sia nodi ai morin no mina morin baa Yesus raten. 2 To'o nebaa, sia titu-naree fatuk boot mak ema nodi taka rate odamatan. Mais fatuk nia nakduir baa tehen ti'an. 3 Hotu sia tama baa rate laran, mais Yesus maten la iha ti'an. 4 Sia moos benar karin. Mais teki-tekis, ema na'in rua nariik iha siakaan sorin. Sia rua tau faru naksinak. 5 Naree nunia, feto nia sia nata'uk to'o sudur baa rai. Hotu, ema na'in rua nia nusu baa sia na'ak, "Tan saa ina sia mai ema maten fatik atu buka ema mak moris? 6 Yesus la iha ne'e! Nia moris nikar ti'an. Ina sia nalu'a Niakaan dale baa oras Nia sei iha Galilea ka? 7 Uluk, Nia dale ti'an na'ak, ema atu fa'an Ema Raiklaran Isin baa ema aat liman. Hotu, sia nedi no'o baa ai karuus. Mais wainrua, Nia moris nikar."✡

8 Rona nola nunia, foin feto nia sia nanoin nola Yesus dalen uluk nia. 9 Sia fila lai-lais, nasara lia hotu-hotu nia baa Yesus klosan na'in sanulu resin ida, no ema seluk sia mak tuir no Yesus. 10 (Feto sia mak baa rate nia, ne'e mak Yakobus inan Maria, Maria nosi leo Magdala, Yohana, no feto seluk na'in hira tenik. Sia nia, mak baa nasara lia ne'e baa Yesus klosan sia.)

11 Rona nola feto nia sia dalen, klosan sia naneo na'ak feto nia sia dale bosok.

12 Masik nunia moos, Petrus nariik nalai baa rate. To'o nebaa, nia nateke baa rate laran. Naree loos tais mak hodi falun maten. Hotu nia fila kedan nodi naneo na'ak, "Ne'e, nunabee ti'an?"*

Ema na'in rua nasoru Yesus iha dalan baa Emaus
(Markus 16:12-13)

13 Baa loron nia moos, noo ema na'in rua baa leo ida, naran Emaus. Leo nia dook nosi kota Yerusalem kre'is kilo sanulu resin ida. Uluk, sia rua moos tuir Yesus, 14 etuk sia la'o nodi dale lia Yesus mamaten. 15 Teki-tekis, Yesus nare'is aan baa sia, hotu la'o no sia. 16 Mais sia la natene Nia, tan Na'i Maromak nalo sia keta natene. 17 Hotu Yesus nusu baa sia na'ak, "Emi ho'i dale saa?"

Rona nola nunia, sia oin tuun kedas, hotu sia nariik. 18 Ida mak naran Kleopas, nusu Yesus na'ak, "Ama ne'e, ema foun ka? Ama la natene lia mak foin dadi iha Yerusalem ne'e ka?"

19 Yesus moos nusu na'ak, "Lia saa nia?"

Sia nataa na'ak, "Lia Yesus nosi Nasaret! Nia tebe-tebes Maromak mako'an. Na'i Maromak latan beran baa Nia nebee nase'i tadak blaar oi-oik. Nia moos matenek

✡ 23:49 Lukas 8:2-3 ✡ 23:56 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:10; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:14 ✡ 24:7 Mateus 16:21, 17:22-23, 20:18-19; Markus 8:31, 9:31, 10:33-34; Lukas 9:22, 18:31-33 * 24:12 Hakerek Moon lia Yunani balu la nakerek tohar sanulu resin rua ne'e.

nanorin ema. Ema hotu-hotu beer Nia. Na'i
Maromak moos beer Nia.
20 Mais hatene hodi baa, na'ilulik no
fukun Yahudi sia kohi nola Nia, latan baa
gubernur nebee taa ukun mate baa Nia.
Hotu, sia nedi no'o Nia baa ai karuus. 21 Uluk
fohon ami hotu-hotu haloon, nebee Nia
mak Kristus. Tan kleur ti'an ami hein
Kristus mai atu nabusik amikaan ema nosi
ukunrai Roma mak tonan ami. Mais loron
lima foin dau-dauk ne'e, sia no'o Nia ti'an.
22 Oras ne'e, ami hetak benar. Tan ohin
nia amikaan feto sia mai katak na'ak, sia baa
rate seisawan oan. 23 Mais sia la naree Yesus
maten. Hotu makbukar lale'an katak baa
sia na'ak, Yesus moris nikar ti'an! 24 Rona
nola nunia, amikaan mamaluk na'in hira
nalai baa rate. Sia moos naree manesak
nu'u feto sia dalen. Yesus maten la iha
tebes."
25 Ema rua nia dale notu nunia, Yesus
de'an na'ak, "Beik sia! Tan saa la ho'uk
fiar saa mak Maromak mako'an sia katak
kedan hori uluk 26 na'ak, Kristus musti ne-
tan susar oi-oik lai, foin simu kneter no
beran maka'as." 27 Hotu Yesus nanorin sia
lia hotu-hotu mak Maromak mako'an sia
nakerek nela kedan nosi Kristus. Nahuu
nosi Bei Musa to'o mako'an seluk sia
siakaan hakerek.
28 Kre'is leo Emaus, Yesus asufanu atu la'o
liu. 29 Mais sia rua tene na'ak, "Ama! Mein
heik mo ami ohin kalan ne'e, tan loro atu
monu ona." Yesus moos simu nodi tama
namutuk no sia baa uma laran.
30 Baa oras sia tuur naa, Yesus nola tubi
rohan ida. Nia namulak sera dodan baa Na'i
Maromak, hotu tohi fa'e tubi nia. Nia lolo
foo baa sia rua, 31 foin sia natene na'ak, Nia
ne'e mak Yesus. Mais Nia lakon tekis nosi
siakaan oin. 32 Sia moos dale na'ak, "Etuk
oin! Baa oras ita rona Nia nalore mako'an
siakaan hakerek, itakaan neon malirin."
33 Dale notu nunia, sia fila kedan baa
Yerusalem. To'o nebaa, sia nasoru nola
Yesus klosan na'in sanulu resin ida, no ema
seluk sia mak naklibur iha nia. 34 Yesus
klosan sia katak baa sia na'ak, "Tebes!
Yesus moris nikar ti'an! Ohin nia, Nia
natadu aan baa Mau Petrus."†
35 Hotu, ema na'in rua nia moos dale lia
hotu-hotu mak dadi iha dalan, to'o sia bele
natene ema nia mak Yesus, baa oras Nia
tohi fa'e tubi.

Yesus natadu aan baa Niakaan maktuir sia
(Mateus 28:16-20; Markus 16:14-18; Yohanis 20:19-23; Kristus Klosan Lian 1:6-8)

36 Ema na'in rua nia sei no'i dale no mak-
tuir seluk nunia, teki-tekis Yesus nariik iha
siakaan klaran. Nia foo tabe na'ak, "Dame!"
37 Mais sia hotu-hotu sarebak no nata'uk,
tan sia naneo na'ak ema kmalar.
38 Mais Yesus nusu na'ak, "Tan saa emi
hata'uk nune'e? Emi la fiar ha'ak, Ha'u
mak ne'e ka? Ha'u kmoris kikar ti'an.
39 Tebes! Haree kokon ha'ukaan liman no
ain. Lolo emikaan liman hodi koko du'uk
baa, nebee emi fiar ha'ak, Ha'u ne'e lahoos
ema kmalar. Tan ema kmalar la noo isin,
mais Ha'u koo isin."
40 Yesus dale nunia nodi natudu kanek
fitar iha liman no ain. 41 Hotu, sia neon boot
tan natene na'ak Yesus moris nikar ti'an.
Mais sia sei benar, tan la natene, nunabee
bele dadi nunia. Hotu Yesus nusu baa sia
na'ak, "Emi haa saa iha ne'e?" 42 Sia moos
lolo foo na'an tasi tunun rohan ida baa Nia.
43 Yesus simu nola na'an tasi nia, hotu naa
iha siakaan oin.
44 Hotu Yesus dale na'ak, "Nunabee? Emi
sei hanoin oras Ha'u kamutuk ko emi ka?
Hori hirak nia, Ha'u katak ti'an ka'ak,
lia hotu-hotu mak Maromak mako'an sia
nakerek nosi Ha'u, musti dadi. Hori uluk
Bei Musa no mako'an seluk sia nakerek nela
kedan lia nosi Ha'u iha Hakerek Moon. Iha
Kananuk sia moos, noo hakerek nosi Ha'u."
45 Dale hotu nunia, Yesus natutan tenik
nodi hanorin malorek nebee sia natene
tebe-tebes Hakerek Moon isin. 46 Nia dale
na'ak, "Maromak mako'an sia nakerek lia
nosi Kristus mak Na'i Maromak nameno atu
solok mai. Kristus musti netan susar oi-
oik lai, foin mate. Mais, baa wainrua, Nia
moris nikar. Sia nakerek kedan lia nia sia
hotu-hotu. 47 Oras ne'e, Ha'u klatan beran
baa emi nebee emi hodi Manfatin Di'ak nia
baa ema iha rai-rai, nahuu nosi Yerusalem
ne'e. Katak baa sia ha'ak, ema mak nalo
neon aat tan siakaan salan no fila baa Na'i
Maromak, Na'i Maromak nanis kasu mohu
siakaan salan hotu-hotu. 48 Emi musti baa
foo hatene ha'ak, Ha'u ketan susar, Ha'u
kmate, hotu moris kikar ti'an. 49 Ha'u moos
atu solok Kmalar Lulik, mak Ha'ukaan Ama
nameno kedan ti'an. Mais, emi musti hein
iha Yerusalem ne'e lai, to'o simu hola beran
nosi lale'an."✡

† 24:34 Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'Simon' iha tohar ne'e. Simon nia, Petrus naran seluk. ✡ 24:49 Yoel 2:28-29; Yohanis 14:16-17; Kristus Klosan Lian 1:4

Yesus sa'e baa lale'an
(Markus 16:19-20; Kristus Klosan Lian 1:9-11)

50 Baa loron ida, Yesus nodi Niakaan mak-
tuir sia sai nosi kota. Kre'is leo Betania, Nia
foti liman nodi dale natuun matak-malirin
baa sia.✡ 51 Oras sei foo matak-malirin
nunia, Nia moos ni'it aan sa'e baa lale'an.
52 Titu-naree nunia, sia hotu-hotu nakni'a
nodi lo'u-sudur baa Nia. Nunia hotu, sia
fila baa Yerusalem nodi neon boot lo-loos.
53 Sura loron, sia naklibur iha Uma Hamulak
Huun nodi tonu-naboot Na'i Maromak.

Ama Teofilus! Ha'ukaan lia nosi Yesus
to'o ne'e dei.

Tabe,
Lukas

✡ 24:50 Kristus Klosan Lian 1:9-11

Yesus Lia Di'ak tuir Yohanis

Yesus nia, see?

1 Uluk fohon, Na'i Maromak Manfatin iha
kedan ti'an.
Manfatin nia, manesak no Ema ida.
Nia namutuk no Na'i Maromak.
Nia du'uk moos Na'i Maromak.
2 Tebes. Hori uluk fohon,
Nia namutuk kedan no Na'i Maromak.
3 Na'i Maromak nodi Nia nase'i nola hotu-hotu.
La noo saa ida mak Nia la nase'i.
4 Nia, mak Moris Huun.
Nia moos, Kroman maksinak
naroma ema neon.
5 Kroman nia, naksinak nima-nimak,
to'o makukun moos la bele terus.

6 Noo ema raiklaran ida, naran Yohanis.
Na'i Maromak solok nia✡ 7 atu foo natene
nosi Kroman nia, nebee ema hotu-hotu
bele fiar baa Nia.

8 Yohanis ne'e, lahoos Kroman nia. Mais
Na'i Maromak solok nia mai atu katak baa
ema nosi Kroman nia. 9 Tan Kroman nia,
Kroman malolok mak mai baa raiklaran
ne'e, atu naroma ema hotu-hotu neon.

10 Masik Na'i Maromak nodi Nia nase'i
hotu-hotu moos, ema la natene Nia baa
oras Nia mai nein iha raiklaran ne'e.
11 Niakaan ema sia moos la no'uk simu Nia.
12 Mais ema mak simu Nia nodi fiar baa Nia,
Na'i Maromak foo beran baa sia atu dadi baa
Niakaan oan. 13 Sia dadi baa Na'i Maromak
oan, la manesak no ema nahoris oan. La-
hoos tan mane ida beer netan husar-binan.
Lale. Sia dadi baa Na'i Maromak oan, tan
Nia du'uk mak foo moris nunia baa sia.
14 *Na'i Maromak Manfatin*
dadi baa ema raiklaran.
Nia tuur heik iha itakaan klaran.
Ita hobun Niakaan kabaas, tan Nia,
Na'i Maromak Oan mesak mak kabaas
manesak no Aman.
Nia natudu laran di'ak baa ita,
tan lisan nunia tebes.
Nia nanis tebes no loos.

15 Yohanis foo natene Na'i Maromak Man-
fatin nia see, nodi nahii na'ak, "Rona mai!
Ne'e, ema mak ha'u kdale ti'an baa emi
ka'ak, 'Ema ida atu mai. Nia boot liu ha'u,
tan ha'u ksei la moris dauk, Nia iha kedan
ti'an!'"

16 Yohanis dale nunia, tan Ema nia beer
basuk natudu laran di'ak baa ita nima-
nimak. 17 Uluk aan, itakaan bei uluk sia simu
Ukun-badu nosi Bei Musa. Mais oras ne'e,
ita simu matak-malirin no hanorin loos
nosi Yesus Kristus. 18 La noo ema ida mak
naree Na'i Maromak. Oan mesak du'uk mak
naree. Oan nia bele nalore Na'i Maromak
baa ita, tan Nia namutuk kedan no Aman.

Yohanis sarani ema nodi nalore lia Kristus
(Mateus 3:1-12; Markus 1:1-8; Lukas 3:1-18)

19 Dala ida, ema Yahudi ulun sia iha
Yerusalem bolu na'ilulik na'in hira, no ema
na'in hira nosi hunun Lewi mak naliku Na'i
Maromak Niakaan Uma Hamulak Huun.
Bolu nola notu, sia solok ema nia sia baa
mota Yordan balu baa,* atu nusu Yohanis
Mak Sarani Ema na'ak, "O ne'e, Kristus mak
Na'i Maromak nameno ti'an atu solok mai
ka?"

Rona sia nusu nunia, Yohanis 20 nataa
na'ak, "Lale. Ha'u ne'e, lahoos Kristus."

21 Hotu, sia nusu tenik na'ak, "Kalo nunia,
o ne'e see? Bei Elia ka?"

Yohanis nataa tenik, na'ak, "Lale."

Hotu sia nusu tenik na'ak, "Keta to'o o
ne'e, Maromak mako'an seluk mak ida nia
ka?"

Nia nataa na'ak, "Lale."✡

22 Hotu, sia nusu tenik na'ak, "Kalo nunia,
o ne'e see? Katak malorek lai, tan ami musti
fila baa hasara hikar baa amikaan ulun sia
mak solok ami."

23 Rona nola nunia, Yohanis nataa sia tuir
saa mak Yesaya nakerek kedan hori uluk
na'ak,
"Ha'u ne'e, ema mak nahii iha rai fuik
na'ak,
'Ema hotu-hotu hadi'a dalan,
atu simu Na'in!
Haweer dalan, hodi simu Nia.'"✡

24 Baa oras nia, ema na'in hira nosi partee
Farisi moos mai baa Yohanis. 25 Sia nusu
nia na'ak, "Lia nune'e. Kalo o lahoos Kris-
tus, lahoos bei Elia, no lahoos Maromak
mako'an seluk nia, tan saa o sarani ema?
See mak foo beran nia baa o?"

26 Yohanis nataa na'ak, "Ha'u ne'e, sarani
ema kodi wee dei. Mais noo Ema ida iha
emikaan klaran ti'an mak emi la hatene.

✡ 1:6 Mateus 3:1; Markus 1:4; Lukas 3:1-2 * 1:19 Ita hatene sia baa mota Yordan balu baa, tan Yohanis sarani ema iha fatin nia. Leno hosi tohar 28. ✡ 1:21 Hanoin Hikar Dalan Moris 18:15, 18; Maleaki 4:5 ✡ 1:23 Yesaya 40:3

27 Masik ha'u kahuluk Nia moos, Nia boot liu
ha'u. Ha'u kdadi ata baa Nia moos, ha'u la
kfatan."†

28 Lia ne'e sia hotu-hotu dadi iha leo
Betania, iha mota Yordan balu baa. Yohanis
no niakaan maktuir sia sarani ema iha fatin
nia.‡

Bibi Malae Oan mak Na'i Maromak nadi'a kedan dadi baa sera

29 Baa awan, Yohanis naree Yesus mai baa
sia. Hotu Yohanis dale na'ak, "Mana lai!
Bibi malae oan mak Na'i Maromak nadi'a
kedan, Nia mai ti'an. Nia mak atu dadi sera,
kasu ema raiklaran salan. 30 Ema nia mak
hori sehik ha'u katak ka'ak, "Ema ida atu
mosu mai. Nia boot liu ha'u, tan oras ha'u
ksei la moris dauk, Nia iha ti'an." 31 Uluk,
ha'u la katene ema ne'e mak Kristus. Mais
Na'i Maromak solok ha'u baa ema Isra'el
sia, atu foo katene nosi lia Kristus. Tan lia
nia, ha'u kmai sarani sia kodi wee.

32-33 Uluk, Na'i Maromak katak baa ha'u
na'ak, 'Ema ida atu mai baa o. Hotu,
Ha'ukaan Kmalar Lulik atu tuun mai nein
iha Nia. Hotu, Nia nodi Ha'ukaan Kmalar
Lulik, foo beran baa Ha'ukaan ema sia.'
Na'i Maromak katak kedan nunia, mais baa
oras Ema ne'e mai baa ha'u, ha'u la katene
Nia mak Kristus. Dau-dau ha'u ktitu-karee
Maromak Kmalar Lulik tuun nosi lale'an
hanesan lakateu sina, hotu nein baa Nia,
foin ha'u katene ka'ak, 'Nia ne'e, mak Kris-
tus!' 34 Lia nia, karee kodi matan du'uk.
Etuk, ha'u katak baa emi ka'ak, 'Ema mak
mai ne'e, Na'i Maromak Oan!'"

Yesus boi nola maktuir na'in rua

35 Baa awan, Yohanis no'i nariik no ni-
akaan maktuir na'in rua. 36 Naree Yesus
la'o liu, nia katak baa maktuir sia na'ak,
"Mana lai! Ema nia, bibi malae oan mak
Na'i Maromak nadi'a kedan atu dadi baa
sera!"

37 Rona nola nunia, Yohanis niakaan ema
maktuir na'in rua nia, la'o nela nia, baa tuir
Yesus. 38 Yesus mana kotuk, naree sia tuir
Nia. Hotu Nia nusu sia na'ak, "Nunabee?
Emi tuir Ha'u baa saa?"

Sia nusu fila baa Nia na'ak, "Rabi hein
iha nabee?" [Iha siakaan lia Aram, sia temi
ema boot na'ak 'Rabi'. Lia isin na'ak, 'ema
manorik'.]

39 Hotu Yesus nataa na'ak, "Mai, baa ha-
ree du'uk." Hotu sia tuir Nia, baa naree
Niakaan hein fatin. To'o nebaa, takseer
tuku haat loro malirin. Sia moos nein no
Nia to'o loro monu.

40 Ema na'in rua mak tuir Yohanis, hotu
tuir Yesus nia, ida naran Andreas, Simon
Petrus alin. 41 Fila no fila, Andreas lai-lais
baa buka maun Simon nodi katak na'ak,
"Hei, mau! Ami hasoru Mesias ti'an!" [Iha
siakaan lia Aram, 'Mesias' na'ak, 'Kristus.'
Kristus nia, mak Na'i Maromak nameno
kedan atu solok mai.] 42 Hotu, Andreas no
maun baa nasoru Yesus.

To'o baa, Yesus mana Simon nodi katak
na'ak, "O ne'e, Simon. Okaan aman, mak
Yohanis. Nahuu baa oras ne'e, ema bolu o
na'ak, 'Kefas'" ['Kefas' lia isin manesak no
'Petrus' mak na'ak 'fatuk'].§

Yesus bolu nola Filipus no Natanel

43-44 Iha fatin nia moos, noo ema ida seluk
naran Filipus. Niakaan leo huun naran
Betsaida. Petrus no Andreas moos huun
nosi leo nia.

Baa awan, Yesus nakotu atu baa rai
Galilea. To'o baa, Yesus nasoru Filipus,
hotu tene na'ak, "Mai tuir Ha'u, dadi baa
Ha'ukaan ema!"

45 Rona nola nunia, Filipus baa buka nola
ema ida naran Natanel. Nia katak na'ak,
"Mau! Ami hasoru ti'an Ema mak ita ho'i
hei-hein nia. Nia naran Yesus, nosi leo
Nasaret. Aman, naran Yusuf. Ema nia mak
hori uluk Bei Musa no Maromak mako'an
seluk sia nakerek nela kedan iha Hakerek
Moon."

46 Rona nola nunia, Natanel na'ak, "Ema
Nasaret!? Aikee! Leo nia, la noo folin. La
noo di'ak saa mak naksain nosi leo nia."

Mais Filipus nakahik nia na'ak, "Hoi!
Keta nunia. Mai maree du'uk baa!"

47 Rona nola nunia, Natanel moos nakara,
hotu baa. Oras Yesus titu-naree Natanel,

† 1:27 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "Kore niakaan kaso talin dei moos, ha'u la kfatan." Serwisu kaso talin nia, serwisu ata. Tan lia nia, ita hatene Yohanis lia isin na'ak, nia ema ki'ik basuk. Masik dadi baa Na'i Yesus atan moos, la fatan. ‡ 1:28 Leo 'Betania' ne'e, seluk nosi leo Betania mak kre'is baa kota Yerusalem. Mais, Betania ne'e niakaan fatin la malorek. Ema matenek sia naneo na'ak, arumak Betania ne'e manesak no rai ida naran 'Basan' iha debu Galilea lorosa'e, tan ema ida naran Yosefus nakerek fatin nia naran 'Batanea'. Yosefus nia, ema Yahudi ida mak nakerek Isra'el niakaan rai lian bodik ukunrai Roma. § 1:42 Naran *Kefas* nia, nosi *kefa*, tuir lia Aram. Lia isin na'ak, 'fatuk'. Naran *Petrus* nia, nosi *petra*, tuir lia Yunani. Lia isin moos na'ak, 'fatuk'.

Yesus katak na'ak, "Ema ne'e, ema Isra'el
isin. Nia ema moon mak la natene tolek."*
48 Rona nola nunia, Natanel nusu na'ak,
"Nunabee Ita Boot bele hatene ha'u?"
Yesus nataa na'ak, "Nune'e. Baa oras
Filipus la baa bolu o dauk, o sei tuur iha ai
ohak nia,† Ha'u ktitu-karee o ti'an."
49 Hotu Natanel katak na'ak, "Ita Boot
ne'e, Na'i Maromak Oan tebe-tebes! Ita
Boot ne'e, tebe-tebes Na'in bodik ita ema
Isra'el!"
50 Mais Yesus nusu baa nia na'ak, "Aru-
mak o fiar baa Ha'u, tan ohin nia Ha'u
katak ka'ak, 'Baa oras o sei tuur iha ai ohak
nia, Ha'u ktitu-karee o ti'an.' Nunia ka?
Manoin, tan o atu maree lia mak maka'as
liu tenik lia ne'e!
51 Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos.
Loron ikus, emi atu haree lale'an nakloke
no Na'i Maromak Niakaan makbukar
lale'an sia sa'e-tuun iha Ha'ukaan sorin,
tan Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin mak tuun
mai nosi lale'an."‡

2

Dahur iha leo Kana

1 Baa wainrua, noo ema nalo uma kain
foun, hotu sia nalo dahur iha leo Kana iha
rai Galilea. Yesus inan iha nia. 2 Yesus
no Niakaan maktuir sia moos kona hamata.
Hotu, sia baa.
3 Mais kleu-leur, anggor ween nahuu
mohu iha dahur nia. Yesus inan mai katak
baa Nia na'ak, "Oa! Tulun lai! Siakaan
anggor ween mohu ti'an."
4 Yesus nataa na'ak, "Ina. Tan saa ina
nakara Ha'u mak babilan? Ha'ukaan oras
sei la to'o dauk."
5 Mais inan katak baa ema makserwisu
iha nia sia na'ak, "Rona! Nia naruka halo
saa, halo tuir baa dei."
6 Iha fatin nia noo kusi fatuk neen. Kusi
ida-idak nahisi wee takseer liter hitu nulu
resin lima to'o atus ida sanulu resin lima.
Ema Yahudi tau wee baa kusi nunia sia, atu
nodi namoos aan tuir siakaan adat. 7 Baa
oras nia, Yesus naruka baa ema makserwisu
sia na'ak, "Hola wee, tau hakonu kusi ne'e
sia." Rona nola nunia, ema makserwisu sia
tau nakonu wee baa kusi nia sia. 8 Hotu
Yesus naruka na'ak, "Oras ne'e, kuru hola
oda, foo baa dahur na'in." Sia moos nalo
tuir. 9 To'o nebaa, dahur na'in nemu kokon
wee nia. Natene nodi baa, wee nia dadi
anggor ween ti'an! Dahur na'in benar,
tan nia la natene sia netan anggor ween
nia nosi nabee. (Mais ema makserwisu sia
natene.)
Hotu, dahur na'in bolu nola sasudin
mane. 10 Nia katak na'ak, "Tuir loos, ema
foo uluk anggor ween mak di'ak. Ema nemu
wa'in ti'an, foin nasai anggor ween la duun
di'ak. Mais o malo baku fila. O masai uluk
anggor ween la duun di'ak, foin o masai
anggor ween di'ak."
11 Lia nia dadi iha leo Kana, iha rai Galilea.
Oras nia, Yesus nase'i tadak blaar uluk fo-
hon mak ema bele naree. Nia natudu Ni-
akaan kabaas nunia, to'o Niakaan maktuir
sia fiar baa Nia.
12 Nunia hotu, Yesus no Niakaan inan,
Niakaan alin sia, no Niakaan maktuir sia,
tuun baa kota Kapernaum. Mais sia nein
iha nia loron hira dei.✡

Yesus te'ur sai ema nosi Uma Hamulak Huun

(Mateus 21:12-13; Markus 11:15-17; Lukas 19:45-46)

13 Ema Yahudi siakaan loron boot
Paska kre'is mai ona, Yesus sa'e baa kota
Yerusalem.✡ 14 To'o Uma Hamulak Huun
lalawar, Nia naree ema fa'an karau baka,
bibi malae, no manu lakateu sina. Sia
fa'an buat nia sia baa ema mak mai Uma
Hamulak Huun atu nalo sera tunun bodik
Na'i Maromak. Iha nia moos, Yesus naree
ema tuur taruka osan mak ema nodi sera
baa Na'i Maromak. 15 Naree notu nunia,
Yesus nodi oe te'ur sai ema hotu-hotu nosi
nia. Nia moos nabu'a sai karau baka no bibi
malae sia. Nia naloti fatin taruka osan, nodi
fakar keke karin osan nia sia. 16 Hotu Nia
naruka ema makfa'an lakateu sina nia sia
na'ak, "Hasai naha ne'e sia hosi ne'e! Fatik

* 1:47 Uluk aan, Na'i Maromak foo naran foun *Isra'el* baa Bei Yakob. Mais naran tuan *Yakob*, lia isin na'ak, 'bosok teen.' (Haree Lia Uluk Fohon 27:1-40, 32:22-32.) Iha ne'e, Yesus soe lia na'ak, Natanel ne'e, ema Isra'el mak ilas seluk nosi Bei Yakob. Tan Natanel, ema moon. † 1:48 Iha Hakerek Moon tuir lia Yunani, ai huun nia na'ak *sukei*. Hakerek Moon tuir lia Indonesia na'ak *pohon ara*. Mais, *sukei* natudu ai huun ida mak ema kuda atu naa fuan. Iha rai Timor, ema la naa ai huun ara fuan. Dadi, ai huun *sukei* iha Hakerek Moon, la manesak no itakaan ai huun ara iha rai Timor. ‡ 1:51 Iha Lia Uluk Fohon 28:10-17, Yakob me'i iha Betel. Iha me'i laran, nia naree Maromak Niakaan makbukar lale'an sia sa'e-tuun tuir asodan ida. Yakob temi asodan nia, "odamatan baa lale'an". ✡ 2:12 Mateus 4:13 ✡ 2:13 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:1-27

ne'e lahoos fa'an fatin! Keta halo Ha'ukaan
Ama Uman dadi fa'an fatin!"
17 Baa oras nia moos, Niakaan maktuir sia
nanoin nola Hakerek Moon na'ak,
"Ha'u kadomi basuk Na'i Maromak Uman.
Etuk ha'u kbeer basuk daka Niakaan
naran di'ak."✡
18 Nunia hotu, Yahudi ulun sia nusu Yesus
na'ak, "Tan saa o te'ur ema nunia? Kalo O
tebe-tebes moo beran nunia, matudu tadak
blaar ida baa ami nebee dadi kaka'er."
19 Mais Yesus nataa na'ak, "Masik emi
hadodok fatin lulik ne'e moos, baa wainrua
Ha'u kariik kikar."✡
20 Mais sia sakar na'ak, "Hetan hosi
nabee? Ema nariik Uma Hamulak Huun
ne'e, tinan haat nulu resin neen laran. Tan
saa O maneo ma'ak, loron tolu dei O bele
mariik mikar?!"
21 Sia nusu nunia, tan sia la natene Yesus
natetek Niakaan isin lolon no fatin lulik ida.
22 Yesus mate ti'an, hotu moris nikar, foin
Niakaan maktuir sia nanoin nola saa mak
Nia katak kedan baa sia nunia. Hodi nunia,
sia moos fiar baa lia saa mak Maromak
mako'an uluk aan sia nakerek nela kedan
iha Hakerek Moon nosi lia Yesus nia.

Yesus natene ema hotu-hotu neon

23 Baa oras nia, Yesus nein heik iha kota
Yerusalem atu tuir loron boot Paska iha nia.
Ema wa'in moos fiar baa Nia, tan sia naree
tadak blaar mak Nia nase'i. 24-25 Mais Yesus la
fiar sia, tan Nia natene nanis ema raiklaran
neon. Nia la buka ema nalore ema raiklaran
lisan baa Nia, tan Nia natene nanis.

3

Yesus dale no Nikodemus

1 Noo ema na'in ida naran Nikodemus.
Nia, ema Yahudi siakaan ulun boot ida nosi
partee Farisi. 2 Baa kalan ida, nia mai nasoru
Yesus nodi katak na'ak, "Ita Boot! Ami
hatene Na'i Maromak mak solok Ita Boot
atu mai nanorin ami. Tadak blaar mak Ita
Boot nase'i, foo lia kakaer baa ami na'ak,
Na'i Maromak mak foo beran baa Ita Boot.
Tan, kalo lahoos nunia, tadak blaar nia sia
la bele dadi."
3 Rona nola Nikodemus dale nunia, Yesus
nataa na'ak, "Tebes. Na'i Maromak mak foo
beran baa Ha'u. Mais rona, tan Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes no loos: kalo ema nakara
dadi Na'i Maromak eman, musti noo mak
nahoris nikar nia."
4 Rona nola nunia, Nikodemus benar. Nia
nusu na'ak, "Mais nunabee bele nahoris
nikar ema? Ema la bele tama nikar baa
inan notak, hotu inan nahoris nikar nia. La
bele."
5 Yesus nataa na'ak, "Tebes! Mais rona,
tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos: kalo
Na'i Maromak la nodi Kmalar no wee atu
foo moris foun baa ema, ema la bele dadi
baa Niakaan ema. 6 Ema raiklaran nahoris
ema raiklaran. Mais Maromak Kmalar mak
foo moris foun baa ema. 7 Keta blaar, kalo
Ha'u katak ka'ak, 'Musti noo mak nahoris
nikar ema.' 8 Hanoin kokon anin. Ita la
bele haruka anin, tan anin nuu tuir niakaan
hakara. Ita bele rona niakaan iis, mais ita la
hatene anin mai nosi nabee, atu baa nabee.
Ema moos simu moris foun nosi Maromak
Kmalar nunia."
9 Rona nola nunia, Nikodemus nusu
na'ak, "Nunabee, to'o bele dadi nunia?"
10 Yesus nataa na'ak, "Ama ne'e, ema
manorik boot bodik ita ema Isra'el tomak.
Tan saa ama la natene lia ne'e sia? 11 Rona,
tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos:
Ha'u ko Ha'ukaan ema sia hatene lia ne'e
sia, tan ami haree du'uk ti'an. Ami katak
baa emi ti'an, mais emi la simu. 12 Kalo Ha'u
katak kosi lia mak dadi iha raiklaran, emi
la fiar. Saa tenik, kalo katak kosi saa mak
dadi iha lale'an. Emi nanis hetak la fiar!
13 Emi la hatene saa mak dadi iha lale'an
baa, tan la noo ema ida kois mak bele sa'e
baa lale'an. Mais Ha'u katene, tan Ha'u
ne'e, Ema Raiklaran Isin mak tuun mai nosi
lale'an.
14 Uluk aan, oras itakaan bei uluk sia sei
iha fatin fuik, Bei Musa nase'i samea ida
nosi besi riti, hotu nisa baa ai leten. Hodi
nunia, ema moras mak naree samea nia,
bele netan isin di'ak. Nunia moos Ha'u,
Ema Raiklaran Isin ne'e. Ema atu nisa Ha'u
baa ai leten,✡ 15 nebee ema mak fiar baa
Ha'u, netan moris nima-nimak.
16 Na'i Maromak nadomi ema raiklaran,
to'o Nia solok Oan Mane mesak mai raik-
laran ne'e. Hodi nunia, ema hotu-hotu
mak fiar baa Oan, la kona kastikar mak sasa
fa'e sia nosi Na'i Maromak ona, mais sia
netan moris nima-nimak no Nia. 17 Tebes.
Na'i Maromak solok Oan baa raiklaran ne'e,
lahoos atu taa ukun baa ema maksalan,
mais atu sori ema maksalan nosi kastikar.
18 Na'i Maromak la taa ukun baa ema mak
fiar baa Oan. Mais Nia taa ukun baa ema

✡ 2:17 Kananuk Sia 69:9 ✡ 2:19 Mateus 26:61, 27:40; Markus 14:58, 15:29 ✡ 3:14 Sura Renu Isra'el 21:4-9

mak la fiar, tan sia la fiar baa Oan Mane
mesak ne'e.
19 Lia nune'e: Na'i Maromak solok kro-
man mai ti'an atu naksinak iha raiklaran
ne'e. Mais ema la no'uk moris iha kroman
nia. Sia nakara fila baa moris iha makukun,
tan sia beer nalo aat. Etuk, Na'i Maromak
atu kastikar sia. 20 Ema hotu-hotu mak
moris nalo aat, hirus kroman nia. Sia la
nakara kroman nia naksinak baa sia, nebee
kroman la loke loren siakaan hahalok aat.
21 Mais ema mak moris tuir hanorin loos,
sia mai baa kroman nia. Hotu kroman nia
naksinak nalore siakaan hahalok mak sia
nalo, tuir Na'i Maromak beer."

Yohanis dale tenik nosi Yesus

22 Nunia hotu, Yesus no Niakaan maktuir
sia sai nosi kota Yerusalem, mais sia nein
heik iha rai Yudea. Iha nia, sia sarani ema.
23-24 Baa oras nia, Na'i Herodes sei la natama
dauk Yohanis baa bui. Oras nia, Yohanis
moos sarani ema iha leo Ainon, kre'is baa
leo Salim, tan iha nia no wee wa'in. Ema
mai hei-hein baa Yohanis iha nia, sia nusu
nebee Yohanis sarani sia.✡
25 Baa oras nia, ema Yahudi na'in ida
nalo lia no Yohanis niakaan maktuir sia,
nosi siakaan adat Yahudi na'ak, ema musti
namoos uluk isin, foin bele namulak. 26 Tan
baa nia, maktuir sia mai nusu Yohanis
na'ak, "Ama Manorik! Hanoin kokon Ema
ohin nia mak buka ama iha mota Yordan
nebaa, mak ama na'ak Kristus? Oras ne'e,
Ema nia sarani ema iha nebaa! Keta to'o
ema la mai baa ita tenik, tan hotu-hotu baa
Nia bele!"
27 Mais Yohanis nataa na'ak, "Nune'e!
Ema la bele nalo sa-saa kalo Na'i Maromak
la loke dalan bodik nia. 28 Emi du'uk rona
ti'an ha'u katak malorek ka'ak, 'Ha'u ne'e,
lahoos Kristus. Mais Na'i Maromak solok
uluk ha'u atu kloke dalan bodik Kristus.
Nunia dei!'✡
29 Hola hatetek hosi dahur uma kain foun.
Ita mai tuir dahur, tan ita hakara haree
sasudin mane nola feto. Lahoos haree ni-
akaan matas hariik. Mais matas nia, musti
nakara rona sasudin mane dalen. Nune'e!
Yesus, hanesan sasudin. Ha'u, mak Niakaan
matas hariik. Oras ne'e, ha'u neon di'ak,
kalo ema nanono baa Nia. 30 Nia mak ema
musti nakneter kaliuk, lahoos ha'u."

Yesus nia, mak tuun mai nosi lale'an

31 Hotu, Yohanis dale natutan na'ak,
"Tebes. Yesus nia boot kaliuk, tan Nia tuun
mai nosi Na'i Maromak iha lale'an. Ema
mak mai nosi raiklaran, nia ema raiklaran
dei. Nia moos dale loos lia raiklaran. Mais
Yesus seluk, tan Nia mai nosi lale'an. 32 Nia
dale lia mak Nia naree no rona ti'an iha
lale'an. Masik nunia moos, ema la no'uk
simu. 33 Mais kalo ema simu Nia, sia natebes
na'ak, Na'i Maromak Manfatin, tebes no
loos. 34 Na'i Maromak solok Nia mai atu
katak Niakaan mamenon. Na'i Maromak
moos fakar Niakaan Kmalar baa Nia. 35 Ama
Maromak nadomi tebe-tebes Oan nia to'o
latan hotu-hotu baa Nia.✡ 36 Ema mak fiar
baa Oan nia, simu moris nima-nimak. Mais
ema mak la nanono baa Nia, la simu moris
nia, tan Na'i Maromak nahibu sia nima-
nimak."

4

Yesus dale no feto Samaria

1-2 Baa oras nia ema hetak wa'in mai baa
Yesus nodi nusu atu simu sarani, to'o ema
mak tuir Yesus wa'in liu ema mak tuir
Yohanis. (Tuir loos, Yesus du'uk la sarani
ema, Niakaan maktuir sia mak sarani ema.)
La kleur, ema nosi partee Farisi moos rona
nola na'ak, ema hetak wa'in tuir Yesus.
Baa oras Yesus natene nola ema Farisi rona
nunia ti'an, 3 Nia no maktuir sia la'o nela
rai Yudea, fila baa rai Galilea. 4 Iha dalan,
sia la'o tuir rai Samaria, atu borut baa
Galilea. 5 Iha Samaria sia to'o leo ida naran
Sikar, kre'is baa rai mak uluk aan Bei Yakob
foo baa oan Yusuf.✡ 6-8 Iha leo di'in, noo
wee knuuk ida, naran 'wee knuuk Yakob'.
Loro natetu, Yesus sia to'o wee knuuk nia.
Hotu Yesus nanawa kole iha nia. Niakaan
maktuir sia la'o nela Nia mesan, baa sosa
hahaak iha leo laran.
La kleur, feto ida nosi leo nia mai nola
wee. Yesus nusu baa nia na'ak, "Bii. Ha'u
kbele kusu wee hemu oan ida ka?"
9 Rona nola nunia, feto nia sarebak, tan
tuir loos, ema Yahudi la kahur no ema
Samaria. Nia nusu fila baa Yesus na'ak,
"Ama! Ama, ema Yahudi. Ha'u ne'e, ema
Samaria. Ama nusu wee hemu baa ha'u,
kona ka?"✡
10 Yesus katak na'ak, "Nune'e. Kalo bii
natene saa mak Na'i Maromak nakara foo
baa ema, no natene See mak nusu wee
hemu ne'e, bii nanis nusu fila wee baa

✡ 3:23-24 Mateus 14:3; Markus 6:17; Lukas 3:19-20 ✡ 3:28 Yohanis 1:20 ✡ 3:35 Mateus 11:27; Lukas 10:22
✡ 4:5 Lia Uluk Fohon 33:19; Yosua 24:32 ✡ 4:9 Esra 4:1-5; Nehemia 4:1-2 ✡ 4:10 Yeremia 2:13; Sakarias 14:8; Yeskiel 47:9

Ha'u. Hotu, Ha'u moos foo wee mak nodi
moris."✡
11 Feto nia nataa na'ak, "Ama la noo kaku-
ruk wee. Wee knuuk ne'e moos le'an. Oin
nunabee, Ama bele netan wee mak nodi
moris nia? 12 Uluk aan Bei Yakob rai nela
wee knuuk ne'e baa ami. Bei Musa du'uk
nemu nosi wee ne'e. Niakaan oa sia moos
nemu. Niakaan bibi no karau moos nemu.
Keta manoin, ama bele netan wee mak di'ak
liu wee ne'e!"
13 Yesus nataa na'ak, "Ema mak nemu
nosi wee ne'e, nanis nanroo nikar tenik.
14 Mais ema mak nemu wee mak Ha'u kfoo,
sia la nanroo kedas. Tan wee mak Ha'u kfoo,
hanesan wee matan ida, mak nakfuka sa'e
foo moris to'o nima-nimak."
15 Feto nia nataa na'ak, "Kalo nunia, Ama
foo wee nia baa ha'u lai, nebee ha'u lalika
kanroo tenik! Hodi nunia, ha'u lalika mai
kuru tenik wee ona."
16 Hotu Yesus naruka na'ak, "Bii fila lai,
baa bolu mola okaan la'en mai ne'e."
17-18 Nia nataa na'ak, "Mais ha'u la koo
la'en."
Yesus moos na'ak, "Tebes. Bii dale moon.
O moo la'en lima ti'an. Mane mak iha baa
oras ne'e moos, lahoos okaan la'en."
19 Hotu, feto nia dale na'ak, "Adeei! Ama
ne'e, nanis Maromak mako'an. 20 Ha'u
atu kusu lia ida baa Ama nune'e: ami
ema Samaria, amikaan bei uluk sia lo'u-
sudur baa Na'i Maromak iha foho Gerisim
ne'e.* Mais, emi, ema Yahudi ha'ak, kalo
lo'u-sudur baa Na'i Maromak, musti baa
Yerusalem. Tuir Ama, lia malolok mak
nabee?"
21 Yesus nataa na'ak, "Bii, fiar Ha'u. Lo'u-
sudur baa Na'i Maromak iha foho ne'e ka,
iha Yerusalem ka, nosi ikus lia nia la noo
folin. 22 Emi ema Samaria, la hatene see mak
emi lo'u-sudur baa. Mais ami ema Yahudi
hatene Maromak mak ami lo'u-sudur baa,
tan Nia nameno ti'an nodi ami atu loke
dalan, nebee ema hotu-hotu bele netan
moris. 23 To'o baa niakaan oras, ema mak
lo'u-sudur baa itakaan Ama tuir hanorin
loos, sia atu lo'u-sudur baa Nia nodi beran
nosi Niakaan Kmalar Lulik. (Tuir loos, oras
nia to'o ti'an.) Ema mak lo'u-sudur oin
nunia, mak Ama iha lale'an nakara. 24 Na'i
Maromak ne'e, kmalar mak moris. Nia iha
fatin hotu-hotu. Dadi, ema mak lo'u-sudur
baa Nia tuir hanorin loos, musti lo'u-sudur
baa Nia nodi beran nosi Kmalar Lulik."
25 Rona nola Yesus dale nunia, feto nia
katak na'ak, "Ha'u katene Mesias atu mai.
Nia mak ema temi na'ak, 'Kristus', tan Na'i
Maromak nameno kedan atu solok Nia mai.
Kalo Nia mai ti'an, nanis Nia nalore lia
hotu-hotu baa ita."
26 Yesus nataa na'ak, "Ema nia mak Ha'u,
mak no'i dale no o ne'e."
27 Oras nia moos, Yesus Niakaan maktuir
sia mai nikar nosi leo laran. Naree Nia no'i
dale no feto Samaria nia, sia blaar. Mais la
noo ida nusu baa feto nia na'ak, "O makara
saa?" La noo ida moos nusu baa Yesus
na'ak, "Tan saa Ama Boot dale no feto nia?"
28 Hotu, feto nia la'o nela niakaan kusi iha
nia, fila baa leo laran. Nia dale baa ema iha
nia sia na'ak, 29 "Mai haree kokon ema ne'e
lai! Nia dale loke fore hotu-hotu mak ha'u
kalo ti'an. Keta arumak, Nia ne'e Kristus,
mak Na'i Maromak nameno kedan atu solok
mai!" 30 Rona nola nunia, ema nia sia sai
nosi leo laran, baa naree Nia.
31 Oras feto nia foin fila, Yesus Niakaan
maktuir sia namaus Nia na'ak, "Ita Boot!
Mai haa lai!"
32 Mais Yesus nataa na'ak, "Ha'u koo ti'an
hahaak mak emi la hatene."
33 Rona nola nunia, Niakaan maktuir sia
nakusuk malu na'ak, "Nunabee ti'an? See
mak mai foo hahaak baa Nia?"
34 Mais Yesus katak na'ak, "Nune'e mai.
Na'i Maromak solok Ha'u atu kalo tuir Ni-
akaan beer, kodi kala'o Niakaan serwisu
to'o mohu. Lia nia manesak nu'u hahaak
bodik Ha'u. 35 Lia hatetek nune'e. To'os
na'in na'ak, 'Sei fulan haat lai, foin bele
ku'u.' Mais ha'u ka'ak, 'Mana lai baa to'os
nebaa sia. Tetuk ti'an atu ku'u.' To'os
isin nia sia, hanesan ema lear mak mai baa
ita. Sia nadi'a aan ti'an atu fiar baa Ha'u.
36 Ema mak ku'u no libur to'os isin, simu
siakaan saseban. Sia nu'u ema mak natudu
dalan, nebee ema fiar baa Ha'u, hotu netan
moris nima-nimak. Hodi nunia, ema mak
kuda fini, no ema mak ku'u to'os isin, neon
di'ak bele-bele. 37 Lia fuan ida na'ak, 'Ema
ida kuda fini; seluk sia libur to'os isin.'
Tebes. 38 Ha'u ksolok emi baa libur to'os isin
mak ema seluk kuda. Emi hetan sotir hosi
siakaan kolen."
39 Baa oras nia, ema Samaria wa'in fiar
baa Yesus iha leo nia, tan feto nia nasara
na'ak, "Nia dale loke fore hotu-hotu mak
ha'u kalo ti'an." 40 Ema nia sia moos mai
naro'an baa Yesus na'ak, "Ama Boot, hein

* 4:20 Foho Gerisim nia, kre'is baa leo Sikem iha rai Samaria. Hakerek Moon lia Yunani, hakerek loos na'ak, "iha foho ne'e". Mais ema matenek sia hotu-hotu na'ak, foho nia naran "Gerisim".

ho ami iha ne'e dei!" Nia moos nein iha nia
to'o loron rua.
41 Rona Yesus dale du'uk, ema wa'in tenik
moos fiar baa Nia. 42 Sia katak baa feto nia
na'ak, "Hori sehik nia, ami rona loos o dale
dei. Mais oras ne'e, ami fiar, tan rona du'uk
hosi Nia. Ami hatene tebes ha'ak, Ema ne'e,
Maksorin raiklaran."

Yesus nadi'ak nola ema boot ida oan

43 Loron rua nia siku ti'an, Yesus sia la'o
liu baa rai Galilea mak Yesus rai huun.
44 (Uluk, dala ida Yesus dale na'ak, "Ema
la nakneter Maromak mako'an iha niakaan
leo du'uk.")✡ 45 Mais baa oras ne'e, ema
Galilea wa'in simu Nia di'a-di'ak, tan sia
tuir ti'an dahur Paska iha Yerusalem, no sia
naree nodi matan du'uk hotu-hotu mak Nia
nalo iha nebaa.✡ 46 Hotu, Yesus sia la'o baa
leo Kana, leo mak uluk Nia nalo wee dadi
baa anggor ween.

Kre'is leo nia, noo ema boot ida iha kota
Kapernaum. Niakaan oan mane moras.✡
47 Oras nia rona nola na'ak Yesus mai nikar
ti'an nosi rai Yudea, nia moos la'o sa'e baa
buka Yesus iha Kana. Nasoru nola ti'an, nia
namaus nebee Yesus tuun mai, nadi'ak nola
oan, tan kre'is mate ona.
48 Mais Yesus katak baa ema nia na'ak,
"Kalo emi la haree Ha'u kase'i tadak blaar
oi-oik, emi la ho'uk fiar baa Ha'u!"
49 Ema nia nataa na'ak, "Ama Boot. Tulun
mai lai. Kalo lale, ha'ukaan oa mate ona."
50 Rona nola nunia, Yesus katak na'ak,
"Fila ona. O oan di'ak ti'an."

Hotu, ema nia tali'ur nodi fila, tan nia fiar
Yesus dalen. 51 Baa oras fila, niakaan ema
serwisu sia mai nasoru nia iha dalan, nodi
na'ak, "Lalika susar ona, tan ama oan di'ak
ti'an."
52 Hotu, nia nusu baa sia na'ak, "Nia
nahuu di'ak baa tuku hira?"

Sia nataa na'ak, "Nahuu baa hori sehik,
tuku ida loron natetu niakaan manas tuun
kedas." 53 Hotu, ema boot nia nanoin nola
na'ak, niakaan oa nia nahuu di'ak, kona
besik baa oras Yesus katak na'ak, "Ama oan
di'ak ti'an." Hotu, nia no niakaan ema uma
laran sia fiar bele-bele baa Yesus.
54 Tadak blaar nia, tadak blaar dala rua
mak Yesus nase'i baa oras Nia sai nosi
Yudea baa Galilea.

5

Yesus nadi'ak nola ema moras ida iha Batesda

1 Nunia hotu, loron boot Yahudi ida
to'o mai ti'an. Yesus sia fila baa kota
Yerusalem atu nadahur loron boot nia. 2 Iha
Yerusalem, noo wee lalihuk ida kre'is baa
odamatan nanokar ida naran, Odamatan
Bibi Malae. Iha siakaan lia Aram, wee
lalihuk nia naran 'Wee Lalihuk Batesda'.
Noo tetek lima kre'is baa wee lalihuk nia.*
3 Loro-loron ema mak moras wa'in tuur
nein iha tetek nia sia. Nu'u: ema matan
delek, ema ain asak, no ema mak la bele
koen aan. [Sia nein, to'o wee nia nahuu
kakoen. 4 Tan isin ida-idak, Maromak Ni-
akaan makbukar lale'an tama baa kakoen
wee nia. Hotu, ema moras mak tama uluk
baa wee nia laran, nia di'ak kedas.]†
5 Baa oras Yesus sia to'o baa fatin nia, noo
ema ida mak moras tinan tolu nulu resin
walu ti'an. 6 Titu-naree ema nia no'i toba
iha nia, Yesus natene kedan ema nia moras
kleur ti'an. Hotu Yesus nusu nia na'ak,
"Mau! O makara dadi di'ak ka?"
7 Ema nia nataa na'ak, "Kakara liu Ama
Boot. Mais noo sohan boot. Kalo wee
kakoen, la noo ema ida mak naka'u natama
ha'u baa. Kalo ha'u kakoen atu tama du'uk,
ema seluk tama uluk ti'an."
8 Rona nola nunia, Yesus naruka na'ak,
"Mariik! Lulun mola okaan biti, fila ona."
9 Yesus dale notu nunia, ema nia moos di'ak
kedas. Hotu, nia nariik, foti nola niakaan
biti atu fila.

Lia nia kona besik baa ema Yahudi
siakaan loron hamulak. 10 Tan lia nia, oras
ema Yahudi ulun sia naree ema mak foin
di'ak nia, sia nasee nia na'ak, "Hoi! O
matene ka lale? Ohin loron ne'e, loron
hanawa serwisu. Tuir itakaan ukun-badu,
ema la bele natiu biti baa loron hanawa
serwisu. Tan hatiu biti, ne'e na'ak, serwisu
ti'an!"✡
11 Ema nia nataa na'ak, "Adeei, ama sia!
Keta krakat, tan Ema mak nadi'ak nola ha'u,
Nia mak naruka ha'u na'ak: 'Lulun mola
okaan biti, fila ona.'"
12 Hotu ulun sia nusu baa nia na'ak, "Ema
mak naruka o nia, see?"

✡ 4:44 Mateus 13:57; Markus 6:4; Lukas 4:24 ✡ 4:45 Yohanis 2:23 ✡ 4:46 Yohanis 2:1-11 * 5:2 Hakerek Moon lia Yunani balu na'ak 'Betesda', balu na'ak 'Betsata', balu tenik na'ak 'Betsaida'. Lia nosi Odamatan Bibi Malae moos noo iha Nehemia 3:1, 32; 12:39. Kota Yerusalem noo odamatan nanokar wa'in. Odamatan ida-idak noo niakaan serwisu ida-idak. Uluk aan, ema tau Odamatan Bibi Malae ne'e, nebee bibi malae sia tama tuir nia. † 5:4 Lia fuan sia iha lalutuk laran ne'e, la noo iha Hakerek Moon lia Yunani mak tuan kaliuk. ✡ 5:10 Nehemia 13:19; Yeremia 17:21

13 Mais ema mak foin di'ak nia la natene
Yesus nia, see, tan Yesus la iha nia ti'an.
Yesus sai no-nook ti'an, tuir ema wa'in leet.
14 La kleur, Yesus nasoru nikar ema nia
iha Uma Hamulak Huun lalawar. Hotu
Yesus katak baa nia na'ak, "Manono! Oras
ne'e, o di'ak ti'an. Keta malo sala tenik,
nebee keta kona lia mak la di'ak liu tan
tenik."
15 Nunia hotu, ema nia baa buka Yahudi
ulun sia, nodi katak na'ak, "Ema mak
nadi'ak nola ha'u nia, naran Yesus."
16 Natene nola nunia, Yahudi ulun sia nahuu
buka dalan atu nasusar Yesus, tan nadi'ak
nola ema kona baa loron hamulak.
17 Mais Yesus katak baa sia na'ak,
"Nune'e. Ha'ukaan Ama la natene nanawa
serwisu. Tan baa nia, Ha'u moos serwisu
bei-beik."

Yesus katak na'ak Niakaan Aman mak Maromak

18 Nunia hotu, Yahudi ulun sia nasalak
Yesus na'ak, Nia nakur siakaan ukun-badu
loron hanawa serwisu. Liu tenik, sia
nasalak Yesus tan Nia katak na'ak, Niakaan
Aman mak Maromak. Nodi dale nunia,
Yesus foti aan manesak no Na'i Maromak.
Tan lia nia, ulun sia hetak buka dalan atu
no'o Yesus.
19 Mais Yesus katak baa sia na'ak, "Rona,
tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos:
Ha'u la kserwisu tuir Ha'ukaan beer du'uk,
mais Ha'u kserwisu tuir saa mak karee kosi
Ha'ukaan Ama iha lale'an. Ha'ukaan Ama
nalo lia ida, Ha'u moos kalo tuir nunia.
20 Ha'ukaan Ama nadomi tebes Ha'u. Nia
natudu baa Ha'u lia hotu-hotu mak Nia
nalo. Tebes. Emi blaar tan Ha'u kadi'ak
kola ema ohin nia. Mais Ha'ukaan Ama atu
natudu baa Ha'u lia maka'as liu tenik, to'o
emi hetak blaar! 21 Ha'ukaan Ama bele nalo
ema mak mate ti'an moris nikar. Nunia
moos, Ha'u kbele foo moris nima-nimak
baa se-see dei, tuir Ha'ukaan hakara. 22 Tuir
loos, lahoos Ha'ukaan Ama mak taa ukun
baa ema. Nia latan beran nia baa Ha'u,
tan Ha'u ne'e, Niakaan Oan. Dadi ha'u
mak kakotu ka'ak, ema ida loos ka, lale.
23 Ha'ukaan Ama nakara, nebee ema hotu-
hotu nakneter Ha'u, nudaar sia nakneter
Nia. Ema mak la nakneter Ha'u, mak Ama
Oan ne'e, ema nia moos la nakneter Ama
mak solok Ha'u kmai.
24 Nunia tebes! Mais rona, tan Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes no loos: ema mak la
nakneter Ha'u, nia moos la nakneter Na'i
Maromak. Ha'u kfoo katene ka'ak, ema
mak nanono baa Ha'u, nodi fiar baa Na'i
Maromak mak solok Ha'u, nia netan moris
nima-nimak. Na'i Maromak la kastikar nia
tenik. Nia la kona ukun mate ona, mais nia
tama ti'an dadi baa ema mak moris nohuun
no Na'i Maromak. 25 Ha'ukaan dalen ne'e,
tebes no loos: la kleur ona, ema mak mate
ti'an sia atu rona Ha'ukaan lian, tan Ha'u
ne'e, Na'i Maromak Oan. Tuir loos, oras nia
to'o mai ti'an. Ema mak rona Ha'ukaan lian,
sia netan moris nima-nimak. 26 Ha'ukaan
Ama kaer beran atu foo moris baa ema. Nia
latan beran nia baa Ha'u, tan Ha'u ne'e,
Niakaan Oan. 27 Nia moos latan beran baa
Ha'u atu kakotu lia no taa ukun baa ema
raiklaran, tan Ha'u ne'e moos Ema Raik-
laran Isin. 28 Keta blaar, tan la kleur ona,
ema hotu-hotu mak mate ti'an atu rona
Ha'ukaan lian. 29 Sia moris nikar sai nosi
rate. Hotu, ema mak uluk nalo lia di'ak, sia
netan moris to'o nima-nimak. Mais, ema
mak uluk nalo lia aat, sia kona kastikar to'o
nima-nimak."✡

Lia kakaer wa'in natebes na'ak Yesus nia, Na'i Maromak Oan

30 Hotu, Yesus dale natutan baa Yahudi
ulun sia na'ak, "Ha'u la kbele kalo sa-saa,
kalo sei la krona dauk kosi Ha'ukaan Ama.
Ha'u krona kola ti'an, foin bele kakotu lia
no bele taa ukun baa ema raiklaran. Tan
Ha'u krona du'uk kosi Ama, ne'e na'ak, saa
mak Ha'u kakotu, nanis tebes no loos. Ha'u
la kakotu tuir Ha'ukaan hakara du'uk, mais
tuir Ama nakara, tan Nia mak solok Ha'u.
31 Kalo Ha'u mesan ka'ak Na'i Maromak
mak solok Ha'u, emi la hatene Ha'ukaan
dalen nia, loos ka, lale. 32 Mais, noo mak
natebes Ha'ukaan dalen nia. Niakaan dalen
moos tebes no loos. 33 Emi du'uk solok
ema baa nusu Yohanis nosi Ha'u. Saa
mak Yohanis nataa nia, tebes no loos.✡
34 Tuir loos, Ha'u la kbuka ema raiklaran
atu natebes na'ak Na'i Maromak mak solok
Ha'u. Mais, Ha'u kfoo katene lia nia sia baa
emi, nebee emi bele hetan moris. 35 Yohanis
nia, hanesan badut lolon ida mak nakroma
iha makukun. Baa oras sei nakroma, emi
neon di'ak. Mais neon di'ak nia, la oras dei.
36 Noo ida mak maka'as liu Yohanis mak
bele natebes lia loos nosi Ha'u. Nia mak
Ha'ukaan Ama iha lale'an. Nia latan ti'an
baa Ha'u serwisu mak Ha'u kmusti kala'o
to'o mohu. Serwisu ne'e natudu lia kakaer

✡ 5:29 Daniel 12:2 ✡ 5:33 Yohanis 1:19-27, 3:27-30 ✡ 5:37 Mateus 3:17; Markus 1:11; Lukas 3:22

na'ak, Ha'ukaan Ama mak solok Ha'u. [37] Nia
du'uk moos natebes nunia. Mais emi la
rona Niakaan lian, la haree Niakaan ilas,✡
[38] no la rai Niakaan Manfatin baa emikaan
neon, tan emi la fiar baa Ha'u mak Nia
solok ne'e. [39] Loron-loron emi leno lotu-
lotuk Hakerek Moon, tan emi buka dalan
baa moris loos hosi Hakerek nia. Tuir loos,
Hakerek Moon nia natebes lia nosi Ha'u.
[40] Masik nunia moos, emi sei la ho'uk mai
baa Ha'u atu simu moris loos nia.
[41] Ha'u la kbuka mose nosi ema raik-
laran, [42] tan Ha'u katene emi la hadomi Na'i
Maromak. [43] Ha'u kmai kodi Ha'ukaan Ama
naran, mais emi la simu Ha'u. Kalo ema
seluk mai nodi naran du'uk, emi simu nia.
[44] Loron-loron emi buka mose malu. Mais la
buka mose nosi Na'i Maromak. Tuir loos,
Na'i Maromak ida dei! La noo seluk tenik.
Mais kalo emi la hikir Nia, oin nunabee emi
bele fiar baa Nia?
[45] Keta haneo ha'ak, Ha'u mak tula sala
baa emi iha Ha'ukaan Ama oin. Lale. Ema
mak tula sala baa emi nunia, ne'e mak Bei
Musa, tan nia mak foo Ukun-badu baa emi.
[46] Kalo emi fiar tebes baa nia, ne'e na'ak
emi moos musti fiar baa Ha'u, tan lia saa
mak nia nakerek nela moos, kona baa Ha'u.
[47] Mais kalo emi la fiar baa saa mak Bei Musa
nakerek nela nia, oin nunabee emi bele fiar
baa saa mak Ha'u kdale ne'e? La bele dadi!"

6

Yesus nahaan ema na'in rihun lima resin
(Mateus 14:13-21; Markus 6:30-44; Lukas 9:10-17)

[1-4] Nunia hotu, ema Yahudi siakaan loron
boot 'Paska' kre'is mai ona. Yesus no Ni-
akaan maktuir sia moos baa debu Galilea
sorin balu baa. (Debu nia naran seluk,
'Tiberias'.) Ema wa'in moos baa tuir, tan
naree ti'an tadak blaar mak Yesus nase'i baa
oras Nia nadi'ak nola ema moras sia. To'o
debu balu baa, Yesus no maktuir baa tuur
iha foho ida.
[5] Ema wa'in moos mai naklibur iha nia.
Naree nunia, Yesus nusu baa maktuir na'in
ida naran Filipus na'ak, "Ita bele sosa haan
iha nabee atu hodi hahaan ema ne'e sia?"
[6] Baa oras nia, Yesus natene ti'an Nia atu
nalo nunabee. Mais Nia dale nunia atu nodi
koko Filipus neon.
[7] Hotu Filipus nataa na'ak, "Aikee Ama!
Masik badaen kansera loron atus rua moos,
sei la to'o dauk hodi sosa tubi bodik ema
ne'e sia hotu-hotu! Masik ema ida netan
loos rohan ida moos, sei la to'o dauk!"
[8] Iha nia noo maktuir ida seluk naran
Andreas, mak Simon Petrus alin. Nia mai
katak baa Yesus na'ak, [9] "Ama! Lawarik ida
iha ne'e nodi tubi baluk lima, no na'an tasi
lolon rua. Mais tubi no na'an tasi nia, sei la
to'o dauk atu hodi hahaan ema lear ne'e!"*
[10] Fatin nia hae molik ida. Dadi Yesus
naruka Niakaan maktuir sia na'ak, "Haliku
nebee sia hotu-hotu tuur baa hae ne'e."
Hotu, sia moos tuur. Sia, ema wa'in basuk.
Sura ema mane dei, takseer ema na'in ri-
hun lima.
[11] Yesus nola tubi nia sia, hotu namulak
nodi sera dodan baa Na'i Maromak. Hotu
Nia fa'e baa maktuir sia, nebee fa'e baa ema
lear nia. Nunia moos na'an tasi nia. Fa'e
hotu, ema hotu-hotu naa to'o bosu.
[12] Sia naa notu, Yesus naruka Niakaan
maktuir sia na'ak, "Libur hola hahaan resin
nia sia, keta to'o soe butan." [13] Hotu maktuir
sia libur nola hahaak resin nia sia, nakonu
ko'e sanulu resin rua.
[14] Baa oras ema lear nia naree tadak
blaar mak Yesus nase'i nia, sia dale na'ak,
"Adeei! Nia ne'e, nanis mako'an nia mak
Na'i Maromak nameno ti'an atu solok mai
iha raiklaran ne'e." [15] Yesus natene nola
ema lear nia nakara seten Nia atu dadi
siakaan na'i. Tan lia nia, Nia nariik la'o,
nadook aan tenik, nebee Nia bele mesan iha
foho nia.

Yesus la'o iha wee leten
(Mateus 14:22-33; Markus 6:45-52)

[16] Oras loro foin monu, Yesus Niakaan
maktuir sia tuun baa debu. [17] Hotu, sia sa'e
baa bero ida atu baa kota Kapernaum iha
debu balu baa. Baa oras fofer bero baa,
loro kalan ti'an, mais Yesus sei la mai dauk
naklibur no sia. [18] La kleur, laloran debu
nahuu nakfake baa-mai, tan anin dadurus
nuu nakdiuk. [19] Maktuir sia la'o nela debu
tehen takseer kilo lima, sia titu-naree Yesus
la'o iha wee leten. Nia mai nare'is aan
baa siakaan bero, to'o sia nata'uk basuk.
[20] Mais Yesus katak baa sia na'ak, "Hei! Keta
hata'uk! Tan Ha'u mak ne'e." [21] Rona nola
nunia, sia la nata'uk tenik. Sia nakara Yesus
sa'e bero bele-bele no sia. Fila falik, bero
nia to'o balu ti'an.

Ema buka Yesus

[22-24] Baa awan, ema lear nia sei kre'is iha
fatin mak ohin Yesus namulak sera dodan

* 6:9 Hakerek Moon lia Yunani nakerek na'ak, sia nalo tubi nia nosi *krithinos*. Hakerek Moon lia Indonesia na'ak, 'jelai'. *Krithinos* musan kre'is manesak no batar ai naruk.

baa Na'i Maromak nodi nahaan sia nia. Sia buka Yesus iha fatin nia, tan sia natene na'ak, Yesus la sa'e tuir bero, tan hori sehik bero mesak dei. Niakaan maktuir sia sa'e nodi bero nia baa ti'an.

Hatene hodi baa, noo ema seluk mak sa'e bero mai nosi Tiberias, katak na'ak, Yesus to'o Kapernaum ti'an bele-bele no Niakaan maktuir sia. Rona nola nunia, ema lear nia baa buka Yesus iha Kapernaum, iha debu balu baa.

Yesus nu'u Tubi mak foo moris

25 Hotu, ema lear nia nasoru Yesus iha
debu balu baa. Sia nusu baa Nia na'ak, "Ita
Boot! Ita Boot to'o fatin ne'e hori hirak?"
26 Yesus nataa na'ak, "Rona, tan Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes no loos: emi la buka Ha'u
atu hatene tadak blaar isin. Emi buka Ha'u,
tan kahaan emi to'o bosu. 27 Keta serwisu
buka hahaan mak atu dois. Di'ak liu, ser-
wisu buka hahaan mak nafati nohuun no
foo moris nima-nimak. Ha'u ne'e, Ema
Raiklaran Isin. Ha'u kbele foo moris nia baa
emi, tan Ama iha lale'an latan ti'an beran
nia baa Ha'u."
28 Rona nola nunia, ema nia sia nusu
baa Yesus na'ak, "Kalo nunia, ami musti
halo nunabee, nebee ami bele hala'o Na'i
Maromak Niakaan serwisu?"
29 Yesus nataa na'ak, "Na'i Maromak Ni-
akaan serwisu nia, nune'e: emi musti fiar
baa Ha'u, tan Na'i Maromak mak solok
Ha'u."
30 Hotu sia nusu tenik na'ak, "Kalo nunia,
Ama atu natudu tadak blaar saa, nebee ami
bele haree hodi fiar baa Ama? Nunia hotu,
noo saa tenik mak Ama atu nalo bodik ami?
31 Foo hahaan baa ami nu'u tubi *manna* mak
itakaan bei uluk sia naa oras sia la'o iha
fatin fuik ka? Tan Hakerek Moon na'ak, 'Nia
foo tubi nosi lale'an, bodik sia naa.'"✡
32 Sia dale hotu nunia, Yesus katak na'ak,
"Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos: lahoos Bei Musa mak natuun tubi
nia nosi lale'an bodik bei uluk sia. Mais
Ha'ukaan Ama mak natuun. Oras ne'e, Nia
moos nadi'a ti'an tubi nosi lale'an bodik
emi. Tubi ne'e, Tubi tebes mak nafati
nohuun. 33 Tubi ne'e, tuun mai nosi Na'i
Maromak iha lale'an atu foo moris nima-
nimak baa ema raiklaran."
34 Rona nola nunia, sia nusu na'ak, "Kalo
nunia, Ama Boot foo tubi nia baa ami lai!
Ami hakara nohuun tubi oin nunia."
35 Hotu Yesus katak na'ak, "Ha'u ne'e,
mak Tubi nia. Tan Ha'u mak kodi moris
loos. Ema mak tama dadi baa Ha'ukaan
ema, la salaen tenik ona! Ema mak fiar baa
Ha'u, la nanroo tenik ona!
36 Ha'u kdale kedan ti'an ka'ak, masik emi
haree ti'an Ha'u moos, emi la fiar. 37 Mais
ema hotu-hotu mak Ha'ukaan Ama boi ti'an
mai baa Ha'u atu dadi Ha'ukaan ema, nanis
Ha'u ksimu sia! 38 Ha'u ktuun mai kosi
lale'an lahoos atu kala'ok Ha'ukaan hakara
du'uk, mais atu kala'ok Ha'ukaan Ama
hakaran, tan Nia mak solok Ha'u. 39 Niakaan
hakara, nune'e: Ha'u kmusti libur kola ema
hotu-hotu mak Nia boi ti'an atu dadi baa
Ha'ukaan ema. Ida moos, Ha'u la kabusik
lakon. Nosi ikus, baa oras rai falu fila,
Ha'u moos kalo sia moris nikar. 40 Nunia
tebes. Ha'ukaan Ama nakara nebee ema
hotu-hotu natene Ha'u no fiar baa Ha'u,
mak Niakaan Oa ne'e. Hodi nunia, sia bele
netan moris nima-nimak."
41 Yesus dale notu nunia, Yahudi ulun sia
nakusuk malu, tan Nia dale na'ak, "Ha'u
ne'e, Tubi mak tuun mai nosi Na'i Maromak
iha lale'an."
42 Hotu sia nakusuk malu tenik na'ak,
"Nunabee ti'an? Ema ne'e, Yesus, Yusuf
oan. Ita hatene malorek inan-aman. Oin
nunabee Nia na'ak, 'Ha'u ktuun mai kosi
lale'an'? Netan nosi nabee?"
43 Hotu Yesus naruka sia na'ak, "Hoi!
Hanawa hakusuk malu ona! 44 La noo ema
ida mak bele mai baa Ha'u, kalo Ha'ukaan
Ama la nakara. Baa oras rai falu fila, Ha'u
kalo sia moris nikar. 45 Maromak mako'an
uluk aan sia nakerek ti'an na'ak, 'Na'i Maro-
mak atu nanorin ema hotu-hotu.' Ne'e
na'ak, ema hotu-hotu mak rona baa Ama
iha lale'an, nodi simu hanorin nosi Nia, sia
mai baa Ha'u atu dadi baa Ha'ukaan ema.✡
46 Ha'u ne'e, tuun mai kosi Na'i Maromak.
Ne'e na'ak, Ha'u mesan dei mak karee Nia
ti'an. Ema seluk la naree Nia.
47 Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes
no loos: ema mak fiar baa Ha'u atu ne-
tan moris nima-nimak, 48 tan Ha'u ne'e,
Tubi mak nodi moris nia. 49 Itakaan bei
uluk sia naa tubi *manna* baa oras sia la'o
nasirin fatin fuik. Masik nunia moos, kleu-
leur sia mate. 50 Mais tubi mak tuun nosi
lale'an baa oras ne'e, oin seluk. Ema hotu-
hotu mak naa, netan moris nima-nimak.
51 Tebes. Ha'u ne'e, Tubi mak nodi moris
mak tuun mai nosi lale'an. Ema hotu-hotu
mak naa Tubi nia, netan moris nima-nimak.

✡ 6:31 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 16:4, 15; Kananuk Sia 78:24 ✡ 6:45 Yesaya 54:13

Tan Ha'u atu klatan Ha'ukaan isin lolon
to'o mate, nebee ema raiklaran bele netan
moris."
52 Rona nola nunia, Yahudi ulun sia dale
baa malu na'ak, "Hoi! Nia dale saa ti'an?
Oin nunabee Nia bele foo isin lolon bodik
ita atu haa?"
53 Mais Yesus katak baa sia na'ak, "Rona,
tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos:
Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin. Ema mak
nakara moris nima-nimak, musti talin aan
no Ha'u. Kalo emi la haa Ha'ukaan isin,
no la hemu Ha'ukaan raan, emi la hetan
moris.† 54 Mais ema mak naa Ha'ukaan isin,
no nemu Ha'ukaan raan, nia netan moris
nima-nimak. Baa oras rai falu fila, Ha'u
moos kalo nia moris nikar. 55 Haan malolok,
mak Ha'ukaan isin. Hemun malolok, mak
Ha'ukaan raan. 56 Ema mak naa Ha'ukaan
isin, no nemu Ha'ukaan raan, nia moris
talin aan no Ha'u. Ha'u moos talin aan ko
nia. 57 Ha'ukaan Ama iha lale'an mak solok
Ha'u mai. Nia, mak moris huun. Ha'u ketan
moris loos kosi Nia. Etuk, ema mak naa
Ha'ukaan isin, nia moos netan moris loos
nosi Ha'u. 58 Bei uluk sia naa tubi *manna* mak
tuun nosi lale'an. Kleu-leur sia mate. Mais
tubi mak tuun nosi lale'an baa oras ne'e,
oin seluk, tan ema mak naa Tubi nia, netan
moris nima-nimak."
59 Yesus nanorin lia ne'e sia, iha ema
Yahudi siakaan uma hamulak ida iha kota
Kapernaum.

Ema wa'in nakiduk nela Yesus

60 Baa oras nia, ema wa'in tuir Yesus
ti'an. Mais oras sia rona Niakaan hanorin
nia, balu dale na'ak, "Hanorin nia nalo ami
blaar, tan todan basuk! La noo mak atu
simu!"
61 Mais Yesus natene sia nakusuk baa
malu nunia. Nia nusu baa sia na'ak, "Emi
horan susar simu Ha'ukaan hanorin ne'e
ka? 62 Kalo nunia, oin nunabee tenik, baa
oras emi haree Ha'u, Ema Raiklaran Isin
ne'e, sa'e kikar baa Ha'ukaan fatin uluk?
63 Maromak Kmalar dei mak noo beran
atu foo moris nima-nimak. Ema raiklaran
la noo beran nunia. Tan Ha'ukaan hanorin
ne'e nahabut nosi Maromak Kmalar,
Ha'ukaan hanorin moos bele foo moris
nima-nimak. 64 Mais emi balu la fiar."
Yesus dale nunia, tan Nia natene kedan,
see sia mak la fiar no see mak atu fa'an
lakon Nia. 65 Hotu Nia dale tenik na'ak,
"Etuk, Ha'u katak baa emi ti'an ka'ak,
Ha'ukaan Ama iha lale'an musti loke dalan
bodik ema lai, foin ema nia bele dadi baa
Ha'ukaan ema."
66 Nahuu baa oras nia, ema wa'in mak
tuir Yesus nakiduk nela Nia. 67 Naree nunia,
Yesus nusu baa Niakaan maktuir na'in san-
ulu resin rua nia na'ak, "Kalo emi, nun-
abee? Atu hakiduk hela Ha'u no ka?"
68 Mais Simon Petrus nataa na'ak, "Ama
Boot! Ami atu baa see tenik? La noo ema
seluk tenik mak bele katak baa ami hosi
dalan nunabee ami bele hetan moris nima-
nimak. Ita Boot mesan! 69 Ami fiar baa Ita
Boot. Ami hatene ti'an ha'ak, Ita Boot ne'e
Na'i Maromak Eman Moon."✡
70 Hotu, Yesus katak baa sia na'ak, "Ha'u
kboi kola ti'an emi na'in sanulu resin rua.
Mais hanoin! Ida nosi emi nu'u diabu!"
71 Ema mak Yesus dale nia, kona baa Yudas,
mak Simon Iskariot oan. Yudas nia, ema ida
nosi Yesus Niakaan maktuir na'in sanulu
resin rua. Yudas, mak atu fa'an Yesus.

7

Yesus no alin sia

1 Nunia hotu, Yesus sia la'o nasirin rai
Galilea. Nia la no'uk baa rai Yudea, tan
Yahudi ulun sia iha nebaa buka dalan atu
no'o Nia. 2 Baa oras nia, ema Yahudi siakaan
loron boot kre'is ti'an. Loron boot nia, sia
temi na'ak, "Dahur Batane".* 3 Tan loron
boot kre'is ona, Yesus alin sia naruka Nia
na'ak, "Di'ak liu, Mau baa Yudea, nebee
ema mak tuir Mau iha nebaa moos bele
naree lia mak Mau nalo. 4 Kalo ema ida
nakara nebee ema wa'in naree niakaan ha-
halok maka'as, nia keta nalo nakfunin. Mau
nase'i ti'an tadak blaar oi-oik. Di'ak liu,
ema wa'in bele naree!" 5 Yesus alin sia dale
nunia, tan sia du'uk la duun fiar baa Nia.
6 Mais Yesus nataa na'ak, "Nune'e, ali
sia. Oras ne'e, Ha'ukaan oras sei la to'o
dauk. Mais kalo emi atu baa, wainhira moos

† 6:53 Baa oras Yesus dale nosi haa Niakaan isin, no hemu Niakaan raan, Niakaan nakara na'ak, ema musti fiar baa Nia, no moris talin aan no Nia bei-beik. Hanesa baa Yohanis 6:40. ✡ 6:69 Mateus 16:16; Markus 8:29; Lukas 9:20 * 7:2 'Dahur Batane' nia, la'o to'o loron walu. Dahur nia, boot basuk. Baa oras dahur nia sei la'o, ema Isra'el sia nein heik iha batane mak nariik iha siakaan uma. Batane foo natene baa sia na'ak, siakaan bei uluk sia moos nein iha batane baa oras la'o nasirin iha fatin fuik. Batane nia moos hanesan batane mak ema nariik iha to'os laran baa oras ku'u. Leno iha Sai hosi Mesir 23:16; Na'i Lulik siakaan Ukun-badu 23:33-36, 39-43; Dale Hikar Lia Moris Dalan 16:13-15; Sakaria 14:16-19.

bele. 7 Ema raiklaran sia la hirus emi. Mais
sia hirus Ha'u, tan kalore mohu siakaan
hahalok aat. 8 Oras ne'e, loron boot nia
sia kre'is mai ona. Di'ak liu, emi baa uluk
Yerusalem lai. Ha'u ksei la baa, tan niakaan
oras sei la to'o dauk." 9 Yesus dale notu
nunia baa alin sia, Nia moos nein heik iha
rai Galilea.

Yesus tuir loron boot Yahudi

10 Yesus alin sia baa tuir ema Yahudi
siakaan loron boot iha Yerusalem ti'an,
Yesus moos baa tuir nadahur. Mais Nia la'o
nakfunin, nebee ema keta natene. 11 Oras
loron boot nia to'o, Yahudi ulun sia buka
Nia iha Yerusalem. Sia nusu ema iha nia
na'ak, "Ema nia iha nabee?"

12 Ema wa'in namaas baa malu tan Nia.
Balu na'ak, "Nia ne'e, ema di'ak."

Balu tenik na'ak, "Lale! Nia ne'e, tolek
teen mak nakara bosok ema wa'in." 13 Mais
la noo ema ida mak naksakar aan dale
malorek nosi Yesus, tan sia nata'uk ulun nia
sia.

14 Loron boot nia to'o klaran, Yesus tama
baa Uma Hamulak Huun laran. Hotu Nia
nahuu nanorin iha nia. 15 Yahudi ulun sia
moos blaar karin to'o dale na'ak, "Ema
ne'e sakola la to'o. Oin nunabee Nia bele
nanorin furak Hakerek Moon isin nune'e?"

16 Yesus katak baa sia na'ak, "Hanono
mai. Lia mak Ha'u kanorin, lahoos nosi
Ha'u du'uk, mais nosi Na'i Maromak, tan
Nia mak solok Ha'u. 17 Ema mak beer tuir Ni-
akaan hakara, ema nia bele natene malorek
na'ak, Ha'ukaan hanorin ne'e mai nosi Na'i
Maromak. 18 Kalo ema dale foti naran du'uk,
keta fiar nia, tan nia buka tonun dei. Mais
kalo ema dale foti ema mak solok nia naran,
nia dale moon. 19 Emi la hatene Ukun-badu
Bei Musa ka? Kalo emi hatene, tan saa emi
la halo tuir? Tan saa emi buka dalan atu
ho'o Ha'u?"

20 Rona Yesus dale nunia, ema wa'in nusu
Nia na'ak, "O dale saa mak ne'e? O bulak
ti'an ka? See mak atu no'o O?"

21 Yesus nataa na'ak, "Nune'e. Ha'u kfoin
kase'i tadak blaar kodi kadi'ak kola ema
ida baa loron hamulak dei, emi nawan sa'e
ti'an ha'ak, ha'u kserwisu baa loron hamu-
lak. 22 Mais emi moos serwisu baa loron
hamulak. Uras emi halo lahan hamane aan.
Masik loron nia kona baa loron hamulak
moos, emi halo luku dei, tan Bei Musa
foo ukun-badu na'ak, musti halo lahan
hamane aan baa oras oan mane otas loron
walu. (Tuir loos, Na'i Maromak natuun
uluk ukun-badu nia baa Bei Abraham, foin
Bei Musa.)✡ 23 Emi halo lahan kona baa
loron hamulak nia, emi ha'ak, la hakur
ukun-badu. Tan saa emi nawan sa'e Ha'u
oras kadi'ak kola ema ain asak baa loron
hamulak?✡ 24 Keta tetu ema nosi isin luan
dei. Hanoin halo naruk, nebee tetu di'a-
di'ak lai, foin hakotu."

Ema toe nosi lia Yesus mak Kristus

25 Nunia hotu, ema kota Yerusalem benar
nodi nusu baa malu na'ak, "Ema ne'e, ema
mak ema buka atu no'o ka? 26 Oin nunabee
bele nunia? Tan Nia dale malorek iha
ema wa'in oin. Ema moos la nakahik Nia.
Arumak itakaan ulun sia naneo na'ak, Ema
ne'e mak Kristus! 27 Lia nia la kona, tan
kalo Na'i Maromak solok Kristus mai, ita la
hatene Nia nosi nabee. Mais Ema ne'e, ita
hatene."

28 Baa oras nia, Yesus sei nanorin iha Uma
Hamulak Huun lalawar. Rona nola ema
nia sia dale nunia, Nia nusu sakar baa sia
nodi lian maka'as na'ak, "Emi haneo ha'ak,
emi hatene Ha'u ne'e See, no Ha'u kmai
kosi nabee ka? Ha'u kmai iha ne'e, lahoos
tuir Ha'ukaan hakara du'uk, mais tuir Na'i
Maromak hakaran, tan Nia mak solok Ha'u.
Mais emi la hatene Nia! 29 Ha'u mak katene,
tan Ha'u kmai kosi Nia no Nia mak solok
Ha'u."

30 Tan Yesus dale nunia, ema buka atu
kohi Nia nohuun. Mais la noo ema ida moos
mak kohi Nia, tan Niakaan oras sei la to'o
dauk. 31 Nosi ema lear iha nia, wa'in fiar baa
Nia. Sia dale na'ak, "Ema ne'e nase'i tadak
blaar wa'in ti'an. Nia nanis mak Kristus."

Ulun sia naruka ema kohi Yesus

32 Iha ema lear nia klaran, noo ema na'in
hira nosi partee Farisi. Sia rona nola
ema wa'in namaas baa malu lia nosi Yesus.
Hotu, sia no na'ilulik ulun sia naruka ema
makdaka Uma Hamulak Huun na'in hira,
baa kohi Yesus.

33 Natoon baa nia, Yesus katak baa ema
lear nia na'ak, "Ha'u kamutuk ko emi, la
oras dei. La kleur ona, Ha'u fila kikar baa
Ha'ukaan maksolok. 34 Hotu, emi buka Ha'u,
mais la hetan, tan Ha'u atu kbaa fatin ida
mak emi la bele tuir."

35 Rona nola nunia, Yahudi ulun sia
nakusuk baa malu na'ak, "Takseer, ema
ne'e atu la'o baa fatin nabee to'o ita la
bele hetan? Arumak Nia baa nakfunin
iha itakaan ema Yahudi mak la'o rai leet

✡ 7:22 Lia Uluk Fohon 17:10; Ukun-badu Na'ilulik 12:3

✡ 7:23 Yohanis 5:9

ka? Nia atu baa nanorin ema mak dale lia
Yunani iha nebaa ka? 36 Nia nakara saa, to'o
dale na'ak, 'Emi buka Ha'u, mais la hetan.'
Nia moos dale na'ak, 'Ha'u atu kbaa fatin
ida, mak emi la bele tuir.' Ne'e na'ak saa?"

Wee mak foo moris

37 Dahur Batane nia loron rohan, loron
mak boot kaliuk. Baa loron nia, Yesus
nariik nodi nahii na'ak, "Hanono di'a-di'ak.
See mak nanroo, mai baa Ha'u atu nemu!✡
38 See mak fiar, mai atu nemu! Tan Hakerek
Moon na'ak, 'Wee mak foo moris atu nakd-
uar sai nosi ema makfiar neon laran.'"✡
39 Hodi dale nunia, Yesus dale nosi Maromak
Kmalar Lulik, tan nosi ikus, ema hotu-hotu
mak fiar baa Yesus simu Kmalar Lulik nia.
Mais baa oras Yesus dale nunia, sia sei la
simu Kmalar Lulik, tan Na'i Maromak sei la
foo dauk. Tebes. Na'i Maromak sei la foo,
tan Nia sei la foti-nahaas Yesus dauk.

Ema fa'e karin malu tan lia Yesus

40 Ema lear iha nia rona nola Yesus dale
nunia, balu dale na'ak, "Ema ne'e, nanis
Maromak mako'an mak Nia nameno kedan
ti'an hori uluk!"✡
41 Balu tenik na'ak, "Lale! Nia ne'e, Kris-
tus!"
Mais balu tenik sakar na'ak, "La bele!
Kristus lahoos ema Galilea. 42 Tan Hak-
erek Moon na'ak, Kristus, Na'i Daud husar-
binan. Hakerek Moon moos na'ak, Kristus
nosi Betlehem, Na'i Daud leon."✡ 43 Hodi
nunia ema sia fa'e karin malu tan lia Yesus.
44 Ema na'in hira nakara kohi Nia. Mais la
noo ida mak bele.

Yahudi ulun sia la fiar baa Yesus

45 Nunia hotu, ema makdaka Uma Hamu-
lak Huun mai nikar baa na'ilulik ulun sia
no ema Farisi sia. Ema boot nia sia nusu
baa makdaka sia na'ak, "Tan saa emi la kohi
hodi Yesus mai?"
46 Sia nataa na'ak, "Aikee, ama boot sia!
La noo ema ida mak dale manesak no Nia!"
47 Hotu ema Farisi sia nusu na'ak, "Emi
moos kona be'ur ti'an ka? 48 Hanoin! Nosi
ami, ema Farisi no ulun sia, la noo ida mak
fiar baa Ema nia. Tebes. Ami ema boot
hotu-hotu, la fiar. Tan saa emi fiar? 49 Beik
basuk! Ema ki'ik dei mak fiar baa Nia, tan
sia la natene Ukun-badu Bei Musa. Habusik
sia kona kastikar baa!"

50 Sia dale nunia, mais iha nia moos, noo
ema Farisi ida naran Nikodemus. Uluk, nia
mai dale no Yesus baa kalan. Nia nusu baa
ema boot nia sia na'ak,✡ 51 "Nunabee? Tuir
itakaan Ukun-badu, ita bele taa ukun kedas
baa ema ka, lale? La bele, tan ita musti rona
uluk baa ema nia lai, atu hodi hatene nia
nalo sala saa lai, foin ita bele taa ukun baa
nia."
52 Rona nola Nikodemus dale nunia, sia
nakbehek nia na'ak, "Keta arumak o moos
ema Galilea ida! Hoi! Leno di'a-di'ak
Hakerek Moon lai! Nebee matene malorek,
tan la noo Maromak mako'an ida kois mak
mai nosi Galilea!"

Feto ida mak nakur biti-kluni

53 [Nunia hotu, ema nia sia nakbo'as atu
fila.†

8

1 Mais Yesus baa foho Saitun. 2 Baa awan
seisawan, Nia tama tenik baa Uma Hamulak
Huun lalawar. Ema wa'in mai baa Nia. Nia
moos tuur nanorin sia.
3 Natoon baa nia, noo feto ida mak ema
kohi nola no'i nakur biti-kluni. Manorik
ukun no ema Farisi na'in hira dada nodi feto
nia mai baa Yesus. Sia seten feto nia, nebee
nariik iha sia hotu-hotu oin. 4 Hotu sia katak
baa Yesus na'ak, "Ama. Feto ne'e kona kohi
oras no'i nakur biti-kluni. 5 Tuir Ukun-badu
Bei Musa, 'Ema mak nakur biti-kluni musti
kona ukun kastikar tuda hodi fatuk to'o
mate.' Dadi tuir Ama, nunabee?"✡ 6 Ema
nia sia nusu nunia, tan sia nakara nahonu
Yesus.
Mais Yesus la nataa kedas. Nia natu'u,
nodi liman fuan nakerek baa rai. 7 Sia nusu
Nia bei-beik, foin Nia nariik, nodi katak baa
sia na'ak, "Nune'e. See nosi emi mak la
nalo sala dauk bele taa ukun nodi tuda fatuk
uluk baa feto ne'e." 8 Dale notu nunia, Yesus
natu'u nikar, nakerek tenik baa rai.
9 Rona nola Yesus dale nunia, ema nia sia
noran moe. Ida-idak natene aan na'ak, nia
moos nalo sala. Tan baa nia, nahuu nosi
matas to'o lawarik nakiduk ida-idak, to'o
la'o nela Yesus mesan no feto nia. 10 Hotu
Yesus nariik nikar, nusu baa feto nia na'ak,
"Sia iha nabee ti'an? Sei noo ema mak atu
taa ukun kastikar baa o ka?"

✡ 7:37 Ukun-badu Na'ilulik 23:36 ✡ 7:38 Yeskiel 47:1-12; Sakarias 14:8; Nehemia 9:15,19-20 ✡ 7:40 Hanoin Hikar Dalan Moris 18:18-19 ✡ 7:42 2 Samuel 7:12; Mika 5:2 ✡ 7:50 Yohanis 3:1-2 † 7:53 Hakerek Moon lia Yunani mak tuan kaliuk la nakerek lia nosi feto ne'e. Takseer tinan rihun ida, foin lia ne'e nahuu mosu iha hakerek lia Yunani. ✡ 8:5 Ukun-badu Na'ilulik 20:10; Hanoin Hikar Dalan Moris 22:22-24

[11] Feto nia nataa na'ak, “La noo ti'an, Ama.”
Hotu Yesus katak baa nia na'ak, “Ha'u moos la ko'uk taa ukun kastikar baa o. Fila ona. Mais manoin. Keta malo sala tenik ona!”]*

Yesus, kroman mak naroma raiklaran

[12] Hotu Yesus dale nikar tenik no ema lear na'ak, “Ha'u ne'e, kroman bodik ema raiklaran. Ema mak tuir Ha'u la moris iha makukun ona, mais nein iha kroman mak natudu dalan baa moris.”✡
[13] Rona Yesus dale nunia, ema Farisi na'in hira nakbehek Nia na'ak, “Hoi! Ami la simu okaan dale nia, tan O dale lia mosi aan du'uk.”✡
[14] Mais Yesus nataa na'ak, “Nune'e. Masik Ha'u kdale lia kosi aan du'uk, Ha'ukaan dalen nia, loos, tan Ha'u katene, Ha'u kmai kosi nabee, no Ha'u atu kbaa iha nabee. Emi la hatene lia nia. [15] Emi sukat Ha'u hodi sasukat raiklaran. Mais Ha'u la ksukat ema nunia. [16] Kalo Ha'u ksukat ema, Ha'u kodi sasukat loos. Tan Ha'u la ksukat mesan, mais ko Ha'ukaan Ama mak solok Ha'u. [17] Emi du'uk hatene Ukun-badu Bei Musa na'ak, ‘Musti noo ema rua mak katak lia manesak lai, foin bele simu siakaan dale.’ [18] Nunia tebes. Ha'u kdale nunabee, Ha'ukaan Ama moos natebes nunia, tan Nia mak solok Ha'u.”
[19] Hotu, sia nusu na'ak, “Okaan Ama iha nabee?”
Yesus nataa na'ak, “Emi la hatene Ha'u ne'e See. Emi moos la hatene Ha'ukaan Ama. Kalo emi tebe-tebes hatene Ha'u, emi moos nanis hatene Nia.”
[20] Lia ne'e sia hotu-hotu, Yesus katak baa oras Nia nanorin iha Uma Hamulak Huun, kre'is baa fatik libur osan hamulak. La noo mak kohi Nia, tan niakaan oras sei la to'o dauk.

Yesus katak na'ak, Nia atu baa fatin ida mak ema la bele tuir

[21] Hotu, Yesus dale natutan na'ak, “Ha'u atu kla'o kela emi, atu baa fatin ida seluk. Nunia ti'an, emi buka Ha'u, mais la hetan, tan emi la bele baa fatin nia. Tebes. Emi la bele baa, tan nosi ikus, oras emi mate, emi sei hatiu hodi emikaan salan.”
[22] Rona nola Yesus dale nunia, Yahudi ulun sia nusu baa malu na'ak, “Nia dale saa mak ne'e? Nia atu no'o aan du'uk ka? Tan saa Nia dale na'ak, ‘Emi la bele baa fatin nia.’”
[23] Mais Yesus katak baa sia na'ak, “Emi hosi raiklaran mak iha raik. Mais Ha'u ne'e kosi lale'an mak iha leten. Emi hanoin loos lia raiklaran. Mais Ha'u lale. [24] Etuk, Ha'u katak ohin nia ka'ak, oras emi mate, emi sei hatiu hodi emikaan salan. Tebes. Tan kalo emi la fiar baa Ha'u, oras emi mate, emi sei hatiu hodi emikaan salan.”
[25] Hotu sia nusu na'ak, “O ne'e, see?”
Yesus nataa na'ak, “Ha'u ne'e, Ema nia mak Ha'u katak kedan baa emi hori uluk.† [26] Noo lia wa'in mak Ha'u kbele duu baa emi. Mais Ha'u la kdale kasai. Ha'u kdale loos tuir Ha'ukaan Maksolok, tan Niakaan dalen, tebes no loos. Saa mak Ha'u krona ti'an kosi Nia, lia nia mak Ha'u kdale kato'o baa ema raiklaran ne'e.” [27] (Nodi dale lia Maksolok, Yesus dale nosi Aman iha lale'an. Mais sia la kohi.)
[28] Hotu Yesus dale tenik na'ak, “Nosi ikus, emi hasa'e Ema Raiklaran Isin ti'an, foin emi hatene ha'ak, Ha'u ne'e, mak Ema nia. Ha'u la kalo saa ida tuir Ha'ukaan hakara. Ha'u kato'o loos saa mak Ama iha lale'an nanorin baa Ha'u. [29] Tan Nia mak solok Ha'u. Nia moos namutuk no Ha'u nima-nimak. Nia la nabusik Ha'u kedas, tan Ha'u kalo tuir Niakaan hakara nohuun.”
[30] Yesus katak lia ne'e sia, ema wa'in moos fiar baa Nia.

Yesus katak nosi hanorin loos mak sori nola ema nosi ata

[31] Nunia hotu, Yesus katak baa ema Yahudi sia mak fiar baa Nia na'ak, “Kalo emi moris talin aan ho Ha'ukaan Manfatin nohuun, emi dadi baa Ha'ukaan maktuir mak loos. [32] Hodi nunia, emi hatene hola hanorin loos. Hanorin loos nia moos sori nola emi nosi ata.”
[33] Mais sia sakar na'ak, “Hoi! Ami lahoos ema atan! Ami ne'e, Bei Abraham husar-binan! Tan saa O dale ma'ak, ami atu hetan sori nosi ata?”✡
[34] Yesus nataa na'ak, “Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos: ema hotu-hotu nalo sala, to'o dadi ata baa sala nia. [35] Mais ata la bele simu bein sasoin. Oa uma laran dei mak bele simu. [36] Ha'u ne'e, Na'i Maromak Oan. Kalo Ha'u ksori emi, emi sasin

* 8:11 Hakerek Moon lia Yunani mak tuan kaliuk la nakerek lia nosi feto ne'e sia. Takseer tinan rihun ida, foin lia ne'e nahuu mosu iha hakerek lia Yunani. ✡ 8:12 Mateus 5:14; Yohanis 9:5 ✡ 8:13 Yohanis 5:31 † 8:25 Lia Yunani iha ne'e bele noo lia isin oik rua. Ida na'ak: ‘Ha'u katak kedan hori uluk.’ Ida tenik na'ak: ‘Tan saa Ha'u atu kdale baa emi?’ ✡ 8:33 Mateus 3:9; Lukas 3:8

ti'an hosi sala. Hotu, la dadi ata baa sala
ona.
37 Ha'u katene ti'an ka'ak, emi ne'e Bei
Abraham husar-binan. Masik nunia, emi
sei buka dalan atu ho'o Ha'u, tan la noo
fatik bodik Ha'ukaan hanorin iha emikaan
neon. 38 Ha'u kato'o ti'an lia saa mak Ha'u
ksimu kosi Ha'ukaan Ama. Mais emi la titu,
tan emi halo tuir emikaan matas sia."

Yesus katak na'ak, ema Yahudi mak sakar nia, ilas ida no diabu ulun

39 Yesus dale notu nunia, ema nia sia
sakar na'ak, "Keta dale nunia, tan ami ne'e,
Bei Abraham husar-binan!"
Mais Yesus katak na'ak, "Kalo emi Abra-
ham husar-binan tebes, emi musti han-
inu baa nia. 40 Ha'u kanorin emi lia loos
mak Ha'u ksimu kosi Na'i Maromak, mais
emi sei buka dalan ho'o Ha'u. Abraham
lisan, lahoos nunia. 41 Emikaan hahalok tuir
emikaan matas sia dei."
Mais sia sei sakar na'ak, "Hoi! Ami ne'e,
oa kabun laran! Lahoos oa kabun luan! Tan
amikaan Aman, mesak ida dei. Nia mak Na'i
Maromak!"
42 Yesus nataa sia na'ak, "Kalo Na'i
Maromak emikaan Aman tebes, emi nanis
hadomi Ha'u, tan Ha'u kmai kosi Nia. Ha'u
kmai lahoos tan kakara du'uk, mais, tan Nia
mak solok Ha'u. 43 Mais tan emi la ho'uk
simu Ha'ukaan hanorin, nanis emi la kohi
hola Ha'ukaan dalen nia.
44 Emi ne'e, ilas ida ho diabu ulun. Ne'e
na'ak, nia mak emikaan ama, tan emi han-
inu baa nia! Hori uluk aan, nia maho'o ema
no sakar hanorin loos, tan nia la nakara
hanorin loos. Kalo nia dale, dale naktolek,
tan lisan nunia nanis. Nia, mak ama bodik
ema tolek teen hotu-hotu. 45 Masik Ha'u
kanorin hanorin loos moos, emi la fiar.
46 Ma'ak kokon! See nosi emi bele natudu
lia kakaer na'ak, Ha'u kalo sala? La noo.
Dadi, tan saa emi la ho'uk fiar baa Ha'u kalo
kanorin hanorin loos?
47 Nune'e. Ema mak nanono baa Maro-
mak Manfatin, nia mak Na'i Maromak oan.
Mais, tan emi la hanono baa Ha'u, ne'e
na'ak, emi lahoos Niakaan oan."

Yesus katak na'ak, oras Bei Abraham la moris dauk, Nia iha ti'an

48 Rona nola Yesus dale nunia, Yahudi
ulun sia dale nahaat Nia na'ak, "Hoi bulak!
O ne'e, ema Samaria, lahoos ema Yahudi."
49 Mais Yesus katak na'ak, "Ha'u lahoos
bulak. Ha'u kakneter Ha'ukaan Ama iha
lale'an, mais emi la hakneter Ha'u. 50 Ha'u
la kbuka tonun, mais noo mak beer to-
nun Ha'u. Habusik Nia mak tetu Ha'ukaan
hanorin na'ak, loos ka, lale.
51 Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos:
ema mak nalo tuir Ha'ukaan hanorin, nia la
mate, mais netan moris nima-nimak."
52 Rona nola nunia, Yahudi ulun sia katak
na'ak, "Oras ne'e, ami hatene nanis diabu
tekar O, to'o O dale lia bulak. Bei Abraham
mate. Maromak mako'an uluk sia moos
mate. Tan saa O ma'ak, 'ema mak nalo tuir
okaan hanorin, la mate?' Arumak O bula
ti'an? 53 O maka'as liu Bei Abraham ka? O
maka'as liu Maromak mako'an sia ka? Sia
hotu-hotu mate ti'an. Manoin kokon, O
ne'e, see?"
54 Mais Yesus nataa na'ak, "Kalo Ha'u
ktonun aan, lia nia la no folin. Mais la-
hoos nunia, tan Ha'ukaan Ama mak nakara
tonun Ha'u. Nia, mak emi ha'ak, emikaan
Ama Maromak. 55 Mais emi la hatene Nia.
Ha'u mak katene. Kalo Ha'u kdale ka'ak,
Ha'u la katene Nia, Ha'u kaktolek ti'an nu'u
emi. Mais Ha'u kalo tuir Niakaan Manfatin,
tan katene tebes Nia. 56 Emikaan Bei Abra-
ham neon di'ak, tan nia natene Ha'u atu
kmai. Oras ne'e, Ha'u kmai ti'an. Nanis nia
neon di'ak basuk."
57 Hotu Yahudi ulun sia katak na'ak,
"Okaan otas sei la to'o tinan lima nulu dauk!
Oin nunabee O bele ma'ak, O maree Bei
Abraham ti'an?"
58 Yesus nataa na'ak, "Rona, tan Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes no loos: Bei Abraham la
moris dauk, Ha'u iha ti'an."
59 Rona nola nunia, ema nia sia foti fatuk
atu tuda Yesus, tan Nia foti aan manesak no
Na'i Maromak. Mais Nia sai nakfunin, la'o
nela Uma Hamulak Huun nia.✡

9

Yesus nadi'ak nola ema delek ida

1 Nunia hotu, Yesus sia foin la'o baa,
sia naree ema delek ida mak moris nodi.
2 Naree ema nia, maktuir sia nusu baa Yesus
na'ak, "Ama Boot! See mak nalo sala to'o
ema ne'e matan delek nunia? Nia du'uk ka,
niakaan inan-aman?"
3 Yesus nataa na'ak, "Ema delek ne'e la
nalo sala, foin matan delek. Niakaan inan-
aman moos la nalo sala. Nia moris nodi
nunia, nebee ema hotu-hotu bele naree
Na'i Maromak nalo lia kabaas baa nia. 4 Baa
oras rai sei nakroma, Ha'u kmusti karui aan
serwisu bodik Ha'ukaan Maksolok, tan la

✡ 8:59 Yohanis 5:18

kleur ti'an, rai nakukun, hotu Ha'u la kbele
serwisu ona. [5] Oras Ha'u ksei iha raiklaran,
Ha'u hanesan kroman mak naksinak bodik
ema hotu-hotu."✡
[6] Yesus dale notu nunia, Nia moos taniru
kaban baa rai. Hotu Nia natu'u baa rai,
kahur kaban no rai, nalo baa ta'u. Hotu Nia
kose ta'u nia baa delek matan. [7] Nia moos
naruka delek nia na'ak, "Baa fasi oin iha
debu Siloam." (Iha lia Ibrani, Siloam na'ak,
'solok mai'.) Rona nola Yesus dale nunia,
delek nia moos baa. Oras mai nikar, matan
moon ti'an!✡
[8] Hotu, ema nia fila uma. To'o baa, ema
uma tehen sia naree nia. Sia blaar, tan sia
natene nia delek mak moris nodi nadidu
baa ema. Sia nusu baa malu na'ak, "Delek
mak loron-loron tuur nadidu nia, mak ne'e
ka?"
[9] Ema balu na'ak, "Tebes! Ema nia mak
ne'e ti'an!"
Mais ema balu seluk na'ak, "Ema ne'e
lahoos delek nia. Arumak niakaan ilas
nanesa malu no delek nia."
Rona nola nunia, ema nia katak du'uk
baa sia na'ak, "Delek uluk nia, mak ha'u
ne'e!"
[10] Hotu sia nusu nia na'ak, "Oin nunabee,
to'o o matan moon ti'an ne'e?"
[11] Nia nataa na'ak, "Nune'e! Ema ida
naran Yesus nalo ta'u, hotu kose baa
ha'ukaan matan. Hotu Nia naruka ha'u
na'ak, 'Baa fasi oin iha debu Siloam.' Hotu
ha'u kalo tuir. Oras ne'e, ha'ukaan matan
moon ti'an!"
[12] Hotu sia nusu baa nia na'ak, "Ema nia
iha nabee?"
Nia nataa na'ak, "Matene!"

Ema Farisi leno ema mak uluk matan delek nia

[13-14] Loron mak Yesus nalo ta'u nodi
nadi'ak nola ema delek nia matan, loron nia
kona baa ema Yahudi siakaan loron hanawa
serwisu. Tan baa nia, ema nodi ema mak
ohin delek nia baa nataa ema partee Farisi
sia. [15] To'o baa, ema Farisi nia sia nusu baa
nia na'ak, "O ma'ak lai! Tan saa o matan
bele moon?"
Nia nataa na'ak, "Nune'e, Ama sia. Ema
ida kose ta'u baa ha'ukaan matan. Hotu
ha'u kfasi oin. Hotu ha'ukaan matan moon
kedas."
[16] Ema Farisi balu na'ak, "Ema mak
nadi'ak nola o nia, lahoos nosi Na'i Maro-
mak. Ami hatene Nia ti'an, tan Nia nakur
itakaan ukun-badu nosi loron hanawa ser-
wisu."
Ema balu tenik na'ak, "Oin nunabee
ema mak nalo sala bele nase'i tadak blaar
nunia?" Hodi nunia, ema nia sia toe malu
to'o fa'e karin malu.
[17] Sia moos nusu tenik baa ema mak ohin
delek nia na'ak, "Tuir o, Ema mak namoon
okaan matan nia, Niakaan ilas nunabee?"
Nia nataa na'ak, "Tuir ha'u, Ema nia,
Maromak mako'an ida."
[18] Yahudi ulun sia la fiar kalo uluk ema nia
matan delek. Tan baa nia, sia naruka baa
bolu inan-aman mai nataa sia. [19] Inan-aman
mai ti'an, ulun sia nusu na'ak, "Ema ne'e,
emikaan oan ka? Nia moris mai, matan
delek kedas ka? Oin nunabee, matan bele
moon?"
[20] Inan-aman nataa na'ak, "Nia ne'e,
amikaan oan tebes. Nia moris mai, matan
delek kedas. [21] Mais ami la hatene, nia nalo
oin nunabee to'o oras ne'e matan moon
ti'an. See mak namoon matan, ami moos la
hatene. Nia, boot ti'an. Husu du'uk baa nia,
tan nia bele dale du'uk!" [22] Sia dale nunia,
tan sia nata'uk Yahudi ulun sia. Sia natene
ulun sia tau mutu lia fuan ti'an na'ak, kalo
noo ema mak dale nasai na'ak, Yesus nia,
Kristus, ulun sia atu lelen ema nia nosi uma
hamulak. [23] Tan lia nia, inan-aman nataa
loos dei na'ak, "Nia boot ti'an. Husu du'uk
baa nia dei."
[24] Hotu, ulun sia bolu nikar ema mak ohin
delek nia. Sia katak na'ak, "Nune'e! O musti
dale moon iha Na'i Maromak oin, hodi daka
Niakaan naran di'ak. Ami hatene fukur,
Yesus nia, ema aat."
[25] Mais ema nia nataa na'ak, "Ama sia keta
nawan sa'e, tan ha'u la katene kalo Ema
nia, ema aat. Lia mak ha'u katene nune'e:
uluk ha'ukaan matan delek, mais oras ne'e
ha'ukaan matan moon ti'an."
[26] Sia nusu tenik baa nia na'ak, "Nia nalo
saa baa o? Nia namoon okaan matan nun-
abee?"
[27] Nia nataa na'ak, "Hoi! Ohin nia ha'u
kdale ti'an, mais emi la ho'uk rona. Tan saa
emi haruka ha'u kdale kikar tenik? Aru-
mak, ama sia moos nakara dadi baa Niakaan
maktuir ka?"
[28] Rona nola nunia, sia tolak nahaat ema
nia na'ak, "O dei mak dadi baa Niakaan
maktuir ona! Ami ne'e, Bei Musa niakaan
maktuir. [29] Ami hatene Na'i Maromak dale
no Bei Musa. Mais ami la hatene Ema nia
mai nosi kuak nabee."

✡ 9:5 Mateus 5:14; Yohanis 8:12 ✡ 9:7 Lia Uluk Fohon 49:10; 2 Na'i Isra'el Sia 20:20; Yesaya 8:6

30 Ema mak uluk matan delek nia nataa
na'ak, "Ha'u kblaar tebes! Emi la hatene
Nia mai nosi nabee. Mais tuir loos, Nia
mak namoon ha'ukaan matan. 31 Ita hotu-
hotu hatene, Na'i Maromak la rona baa ema
aat. Mais rona baa ema mak neon loos, no
moris tuir Niakaan hakara.✡ 32 Nahuu nosi
Na'i Maromak nase'i lale'an no raiklaran
to'o baa oras ne'e, la noo lia ida moos mak
katak nosi ema mak nadi'ak nola ema mak
matan delek hodi moris. 33 Kalo Yesus la mai
nosi Na'i Maromak, Nia la bele nalo saa ida
nune'e."
34 Sia nataa na'ak, "Hoi! O ne'e, ema
aat hori okaan inan nahoris nola o! Oin
nunabee to'o o manorin fila ami? Notar
lalek ne'e!" Hotu sia te'ur sai nia, to'o lelen
nia nosi uma hamulak.

Ema mak uluk matan delek fiar baa Yesus

35 Yesus rona nola na'ak, Yahudi ulun sia
te'ur sai ema mak uluk matan delek nia, Nia
baa buka ema nia to'o netan. Nia nusu baa
ema nia na'ak, "Nunabee? O fiar baa Ema
Raiklaran Isin ka?"
36 Mais ema nia nusu fila na'ak, "Nia see
ida? Ita Boot tulun katak lai, nebee ha'u
kbele fiar baa Nia."
37 Yesus moos katak na'ak, "O masoru
mola Nia ti'an, tan Nia mak no'i dale no o
ne'e."
38 Rona nola nunia, ema nia na'ak, "Ha'u
kfiar Ita Boot!" Nia moos nakni'a nodi lo'u-
sudur baa Yesus.
39 Hotu Yesus katak baa nia na'ak, "Ha'u
kmai iha raiklaran ne'e atu tetu ema raik-
laran. Nebee, ema matan delek bele naree,
no ema mak natene aan matan moon, bele
dadi delek."
40 Iha nia noo ema Farisi na'in hira mak
rona Yesus dale nia. Sia nusu na'ak, "Nun-
abee ti'an? Ami moos ema delek ka?"
41 Yesus nataa na'ak, "Kalo ema ida delek,
tan nia la natene hanorin loos, nia la sala.
Mais emi sala ti'an, tan emi dale ha'ak, emi
matan moon."

10

Lia hatetek nosi makbalin

1 Hotu, Yesus dale nodi lia hatetek na'ak,
"Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos: hanoin baa bibi malae lalutuk. Kalo
ema tama lalutuk la tuir nanokar, mais sa'e
tuir ba'a, malorek ti'an na'ak, ema nia ema
na'ok.
2 Mais kalo makbalin, nia tama tuir
nanokar, tan nia mak naliku bibi malae.
3 Ema mak daka nanokar natene makbalin,
hotu loke nanokar bodik nia. Bibi malae
sia moos natene makbalin lian. Oras nia
bolu naran ida-idak, sia tuir nia baa luan.
4 Nia la'o uluk, foin sia lolok tuir, tan natene
niakaan lian. 5 Kalo ema mak lahoos siakaan
makbalin, bibi malae sia la lolok tuir, mais
nalai sasin, tan la natene ema nia lian."
6 Yesus dale lia hatetek ne'e bodik ema
nia sia, mais sia la kohi lia isin.

Yesus, makbalin di'ak

7 Hotu Yesus dale tenik na'ak, "Rona, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos. Ha'u
ne'e, nanokar iha bibi malae lalutuk. 8 Ema
hotu-hotu mak mai uluk Ha'u, sia hanesan
na'ok. Ha'ukaan bibi malae la rona baa sia.
9 Tebes. Ha'u ne'e, mak nanokar. Ema mak
tama tuir Ha'u, netan moris. Sia dadi hane-
san bibi malae mak tama-sai atu buka haa-
hemun.✡ 10 Na'ok sia mai atu nana'o, atu
no'o, no nadodok mohu ema siakaan moris.
Mais Ha'u kmai atu foo moris kabaas.
11 Ha'u, makbalin di'ak mak daka di'a-
di'ak Ha'ukaan bibi malae sia. Ha'u kodi
liman rua latan Ha'ukaan moris to'o mate,
nebee Ha'ukaan bibi malae sia bele netan
moris. 12 Kalo ema seluk mak daka bibi
malae sia, oras nia naree asu fuik ida mai,
nia nalai nela. Hotu asu fuik nia kohi
nola ida, rumak sia nalai karin. Ema mak
daka oin nunia, lahoos bibi malae na'in.
13 Nia serwisu nakara nola osan dei, lahoos
nadomi bibi malae sia.
14 Tebes! Ha'u, makbalin di'ak mak daka
di'a-di'ak Ha'ukaan bibi malae sia. Ha'u
katene sia. Sia moos natene Ha'u. 15 Nunia
moos, Ha'ukaan Ama iha lale'an natene
Ha'u. Ha'u moos katene Nia. Ha'u kodi
liman rua latan Ha'ukaan moris to'o mate,
nebee Ha'ukaan bibi malae sia bele netan
moris.✡ 16 Ha'u moos koo bibi malae seluk
sia mak sei la tama dauk baa lalutuk. Ha'u
kmusti baa libur kola sia. Kalo sia rona
nola Ha'ukaan lian, sia natene kedan. Hodi
nunia, Ha'ukaan bibi malae sia dadi baa
natar ida, makbalin ida.
17 Ha'ukaan Ama iha lale'an dadobe Ha'u,
tan Ha'u kodi liman rua latan Ha'ukaan
moris to'o mate, nebee Ha'u kbele moris
kikar. 18 La noo ema ida mak naseten
Ha'u klatan Ha'ukaan moris to'o mate, mais
Ha'u na'in kakara. Ha'u koo beran latan
Ha'ukaan moris. Ha'u moos koo beran atu

✡ 9:31 Kananuk Sia 66:18,19 ✡ 10:9 Kananuk Sia 118:20 ✡ 10:15 Mateus 11:27; Lukas 10:22

kola kikar. Ha'u ksimu kola ukun nia kosi
Ha'ukaan Ama iha lale'an."
19 Rona nola Yesus dale nunia, ema
Yahudi sia toe malu tenik. 20 Ema wa'in
nosi sia na'ak, "Hoi! Ema ne'e bula ti'an!
Arumak diabu tekar! Tan saa emi hanono
baa Nia?"
21 Mais ema balu na'ak, "Ne'e lahoos ema
bulak mak dale. Hanorin mak kabaas nunia,
la isin ida dauk sai nosi diabu ibun! Diabu
moos la nalo ema matan delek to'o moon."

Yahudi ulun sia la simu Yesus

22 Baa oras nia, ema Yahudi sia nadahur
loron boot ida atu nodi nanoin oras siakaan
bei uluk sia namanas nikar Uma Hamulak*
Huun. Loron boot nia, kona baa rai udan.*
23 Oras nia, Yesus la'o iha Uma Hamulak
Huun lalawar, to'o fatin ida naran 'Fatin
Na'i Soleman'. 24 Naree Yesus mai, Yahudi
ulun sia kabuun nola Nia, hotu sia katak
na'ak, "Hoi! O mabenar ami to'o wainhira?
Kalo O ne'e tebe-tebes Kristus, ma'ak mal-
orek."
25 Yesus nataa na'ak, "Ha'u katak ti'an,
mais emi la ho'uk fiar. Tadak blaar mak
Ha'u kase'i hotu-hotu, kase'i kodi Ha'ukaan
Ama beran. Lia nia nalore na'ak, Ha'u ne'e
see. 26 Mais emi sei la fiar, tan emi lahoos
Ha'ukaan bibi malae. 27 Ha'ukaan bibi malae
malolok sia, natene Ha'ukaan lian. Ha'u
moos katene sia. Sia moos tuir Ha'u. 28 Ha'u
kfoo moris nima-nimak baa sia. Ne'e na'ak,
sia la naksasa kedas nosi Na'i Maromak. La
noo ema ida kois mak bele nadau nola sia
nosi Ha'u. 29 Ha'ukaan Ama iha lale'an mak
latan sia baa Ha'u. Nia mak boot kaliuk. La
noo ema ida kois mak bele nadau nola sia
nosi Nia. 30 Ha'u ne'e ko Ha'ukaan Ama, Ami
mesak ida."
31 Rona nola nunia, Yahudi ulun sia foti
tenik fatuk atu tuda no'o Yesus. 32 Mais
Yesus katak baa sia na'ak, "Ha'u katudu
ti'an lia kabaas wa'in nosi Ha'ukaan Ama.
Emi hodi lia makonak ida nabee atu tuda
ho'o Ha'u?"
33 Sia nataa na'ak, "Ami atu tuda O, lahoos
tan matudu lia kabaas. Mais tan O dale
mahaat Na'i Maromak. O ema raiklaran,
mais O mola aan nu'u Na'i Maromak!"✡
34 Hotu Yesus nataa na'ak, "Iha Hakerek
Moon, Na'i Maromak du'uk katak kedan
nosi emikaan bei uluk sia na'ak 'Emi ne'e,
nu'u maromak, tan emi dadi oan baa Nia
Mak Aas Kaliuk'.✡ 35 Ita hatene nanis la
noo lia fuan ida mak bele ho'as lakon hosi
Hakerek Moon laran. Dadi, kalo Na'i Maro-
mak du'uk filak ema nu'u 'maromak', 36 tan
saa emi laran moras kalo Ha'u katak ka'ak,
Ha'u ne'e, Na'i Maromak Oan? Ne'e, la
tama kakutak, tan Nia mak natudu Ha'u,
hotu solok Ha'u kmai iha raiklaran ne'e.
37 Nune'e. Kalo Ha'u la kala'o Niakaan
serwisu, lalika fiar baa Ha'u. 38 Mais kalo
Ha'u kala'o tebes, emi nokbiit fiar, tan
haree ti'an tadak blaar mak kase'i. Hodi
nunia, emi hatene ha'ak, Ha'u talin aan
ko Ha'ukaan Ama. Nia moos talin aan no
Ha'u."
39 Rona nola nunia, sia buka kohi Nia
tenik, mais Nia sasin luku.
40 Hotu Yesus baa nikar mota Yordan balu
baa, iha fatin mak uluk Yohanis sarani ema.
Hotu, Nia nein heik iha nia.✡ 41 Ema wa'in
mai buka Nia, nodi dale na'ak, "Yohanis la
nalo tadak blaar ida kois. Mais lia hotu-
hotu mak nia dale nosi Yesus ne'e, loos!"
42 Ema wa'in moos fiar baa Nia iha fatin nia.

11

Lasarus mate

1-2 Noo ema ida, naran Lasarus. Nia nein
iha leo Betania namutuk no biin na'in rua
naran Maria no Marta. (Maria ne'e, mak
uluk fui mina morin baa Yesus ain, hotu
no'as nodi niakaan fuuk.) Baa dala ida,
Lasarus moras todan.✡ 3 Niakaan biin sia
solok lia baa Yesus na'ak, "Ita Boot belun
Lasarus, moras todan."
4 Rona lia nia, Yesus dale na'ak, "Moras
ne'e la nodi nia baa mate. Na'i Maromak
atu nodi lia ne'e natudu Niakaan kabaas,
nebee ema foti-nahaas Ha'u, mak Niakaan
Oan ne'e."
5 Yesus dodan Marta no alin Maria no
Lasarus. 6 Mais oras Nia rona na'ak, Lasarus
moras, Nia sei nein loron rua tenik iha mota
Yordan balu baa. 7 Nunia hotu, Nia katak
baa maktuir sia na'ak, "Mai ita baa hikar
Lasarus leon iha rai Yudea."

---

* 10:22 Oras ne'e, ema Yahudi sia temi loron boot nia na'ak, *Hanuka*. Loron boot nia kre'is no Natal. Kristus la moris dauk tinan atus ida neen nulu resin hitu (167 SM), lia ne'e dadi nune'e. Sondadu ulun boot Siria ida, naran Antiokus Epifanes, nadodok kota Yerusalem. Nia moos nadoor Uma Hamulak Huun, tan sobu karin sera fatik, hotu, seluk nodi niakaan ai'oi lulik. Ema Yahudi sia sakar tinan tolu laran, foin baa loron rua nulu resin lima (25), fulan *Kislef*, sia namoos hotu namanas nikar Uma Hamulak Huun. ✡ 10:33 Ukun-badu Na'ilulik 24:16 ✡ 10:34 Kananuk Sia 82:1,2,6 ✡ 10:40 Yohanis 1:28 ✡ 11:1-2 Lukas 10:38-39; Yohanis 12:3

[8] Mais sia sakar na'ak, "Foin da-dauk ne'e,
Yahudi ulun sia atu tuda no'o Ita Boot iha
nebaa. Oras ne'e Ita Boot sei nakara tenik
baa nebaa ka?"
[9] Yesus nataa na'ak, "Keta hata'uk! Sura
loron, loro matan naksinak hori seisawan
to'o loraik. Ne'e na'ak, noo kroman tuku
sanulu resin rua laran. Kalo la'o iha kro-
man, ema la sidi ain, tan loro nakroma
raiklaran. [10] Mais kalo la'o iha makukun,
ema sidi ain, tan la noo kroman."*
[11] Yesus dale notu nunia, Nia katak tenik
na'ak, "Itakaan belun Lasarus toba ti'an.
Mais Ha'u atu kbaa fu'a kadeer nia."
[12] Rona Yesus dale nunia, maktuir sia
na'ak, "Ita Boot. Kalo nia toba, ne'e na'ak,
nia atu di'ak nikar."
[13] Tuir loos, Yesus dale soe lia nosi Lasarus
mamaten. Mais, sia la kohi. [14] Hotu Nia
katak malorek na'ak, "Nune'e. Lasarus
mate ti'an. [15] Mais Ha'u neon di'ak, tan baa
oras nia mate, Ha'u la iha. Mai ita baa
Lasarus ona, nebee saa mak atu dadi, bele
nalo emi fiar baa Ha'u."
[16] Iha nia moos no maktuir ida, naran
Tomas, mak ema temi na'ak, "oa karuak".
Rona Yesus dale nunia, nia katak baa mak-
tuir rumak sia na'ak, "Mai ona! Di'ak liu ita
hotu-hotu baa nebaa, nebee ita mate bele-
bele ho Nia."

Yesus baa Betania atu nasoru Marta no Maria

[17-19] Nunia hotu, Yesus sia baa leo Betania.
Leo nia, dook nosi kota Yerusalem kilo
tolu dei. Ema Yahudi wa'in moos mai nosi
nebaa atu namalu neon namutuk no Marta
no Maria.
Yesus sia to'o leo tehen, foin natene
na'ak, ema nakoi Lasarus loron haat ti'an.
[20] Oras Marta rona nola Yesus mai ti'an,
nia sai baa nasoru Nia. Mais Maria nein iha
uma laran dei. [21] Nasoru ti'an, Marta katak
baa Yesus na'ak, "Adeei, Ama Boot! Kalo
Ama iha ne'e, nanis ha'ukaan alin la mate.
[22] Mais ha'u kfiar, Ama nakara nusu saa baa
Na'i Maromak, Ama nanis netan."
[23] Hotu Yesus katak baa nia na'ak, "Marta!
Okaan alin atu moris nikar."
[24] Marta nataa na'ak, "Tebes. Ha'u
katene, baa oras rai falu fila Na'i Maromak
atu nalo ha'ukaan alin moris nikar bele-
bele no ema hotu-hotu mak mate ti'an."
[25] Mais Yesus katak na'ak, "Ha'u koo be-
ran atu kalo ema moris nikar, tan Ha'u ne'e,
moris huun. Ema mak fiar baa Ha'u, masik
sia mate ti'an moos, sia netan moris to'o
nima-nimak. [26] Nunia moos baa ema mak
sei moris. Marta, o fiar baa Ha'ukaan dalen
ne'e ka?"
[27] Marta nataa na'ak, "He'e, Ama Boot!
Ha'u kfiar Ama Boot ne'e, Kristus, Na'i
Maromak Oan mak Nia nameno ti'an atu
solok mai raiklaran ne'e."

Yesus tanis

[28] Marta dale notu nunia, nia moos fila
uma. To'o baa, nia bolu nola alin Maria.
Sia rua mesan, hotu Marta katak na'ak,
"Ama Boot mai ti'an. Nia nakara nasoru
o." [29-31] Rona nola nunia, Maria nariik lai-lais
baa nasoru Yesus. Ema Yahudi mak tuur iha
uma laran naree nunia, sia moos tuir kedas
Maria, tan sia naneo na'ak, nia atu baa tanis
iha rate.
Baa oras nia, Yesus sia sei la tama dauk
baa leo laran, tan sia sei iha fatin mak ohin
sia nasoru Marta. [32] To'o fatin nia baa, Maria
naree Yesus, hotu nia nakni'a iha Yesus ain
nodi katak na'ak, "Adeei, Ama Boot! Kalo
Ama iha ne'e, nanis ha'ukaan alin la mate."
[33] Naree Maria no ema Yahudi mak tuir
nia sia tanis nade'un aan, Nia neon monu
nodi noran susar. [34] Hotu Nia nusu na'ak,
"Emi hakoi nia iha nabee?"
Sia nataa na'ak, "Mai Ama Boot! Mai
haree du'uk baa."
[35] Rona nola nunia, Yesus moos luun turu,
tan neon susar basuk. [36] Hotu ema Yahudi
nia sia dale baa malu na'ak, "Maree kokon
baa. Nia nadomi Lasarus liu resik!"
[37] Mais balu dale na'ak, "Ema ne'e, bele
namoon ema delek matan. Tan saa Nia la
bele sori nola Lasarus nebee keta mate?"

Lasarus moris nikar

[38] Nunia hotu, Yesus neon susar tenik.
Nia nare'is aan baa fatuk kuak mak ema
nakoi Lasarus baa. Fatuk kuak nia, sia taka
ti'an nodi fatuk boot ida. [39] Naree nunia,
Yesus naruka ema iha nia sia na'ak, "Foti
sees fatuk ne'e!"
Rona nola nunia, Marta, mak Lasarus
biin, sakar na'ak, "Keta, Ama Boot! Nia
mate loron haat ti'an! Nanis dois ti'an."
[40] Mais Yesus foo natene baa nia na'ak,
"O sei manoin ka lale, ohin Ha'u kdale nia?
Ha'u katak ti'an ka'ak, kalo o fiar tebe-
tebes baa Ha'u, o atu maree Na'i Maromak
Niakaan maka'as."
[41] Hotu, ema na'in hira dudu sees fatuk
boot nosi rate nia. Yesus tanaat sa'e baa

* 11:10 Yesus Niakaan hakara na'ak, "Ha'u ne'e, hanesan kroman. Dadi, baa oras Ha'u ksei iha kamutuk ko emi, emi manek dei."

lale'an, nodi katak na'ak, “Ama! Ha'u ksera
dodan, tan Ama rona Ha'u. 42 Ha'u katene
hori uluk ti'an Ama rona Ha'u nohuun. Tan
baa nia, Ha'u kdale tenik baa oras ne'e iha
ema wa'in oin, nebee sia natene, Ama mak
solok Ha'u.” 43 Dale notu nunia, Yesus nahii
nodi lian maka'as na'ak, “Lasarus! Sai mai
ona!”
44 Ema maten nia moos sai kedas nosi
kuak nia. Tais mak ema nodi falun ain no
liman, sei nafati. Tais lesu moos sei taka
nola oin. Hotu Yesus naruka ema iha nia sia
na'ak, “Loke hola tais nia lai, nebee nia bele
la'o!”

Ema buka dalan atu no'o Yesus
(Mateus 26:1-5; Markus 14:1-2; Lukas 22:1-2)

45 Naree nunia, ema Yahudi wa'in mak
mai namalu neon no Maria, fiar baa Yesus.
46 Mais balu baa nasara lia nia baa ema
partee Farisi sia.
47 Rona hotu lia nia, na'ilulik ulun sia no
ema Farisi sia naklibur atu kabuar lia fuan.
Sia dale baa malu na'ak, “Ema nia nase'i
tadak blaar oi-oik ti'an! Ita musti halo
nunabee tenik? 48 Kalo ita habusik Nia dei,
ema hotu-hotu bele fiar baa Nia hanesan
na'in. Hodi nunia, sondadu ukunrai Roma
nadodok itakaan Uma Hamulak Huun no ita
ema Yahudi hotu-hotu.”
49 Natoon baa tinan nia, Kayafas mak dadi
siakaan na'ilulik ulun boot. Nia dale baa sia
na'ak, “Hoi, beik sia! Emi la hatene saa ida!
50 Di'ak liu, ema ida mate bodik ema hotu-
hotu. Kalo lale, sondadu Roma sia nadodok
welon ita ema Yahudi tomak.” 51 Tuir loos,
Kayafas dalen nia, Na'i Maromak mak dale
nodi Kayafas oin, tan tinan nia, Kayafas
mak na'ilulik ulun boot. Hodi nunia, nia
katak kedan na'ak, Yesus atu mate bodik
ema Yahudi hotu-hotu. 52 Mais tuir loos,
Yesus la mate bodik ema Yahudi mesan dei.
Nia mate bodik Na'i Maromak oan sia hotu-
hotu iha raiklaran ne'e. Sia tuur keke lema
rai, mais Nia atu nalo sia dadi baa hutun ida.
53 Nahuu baa oras nia, ema Yahudi ulun
sia nametis lia mesak atu no'o Yesus, tuir
Kayafas dalen.
54 Tan baa nia, Yesus la nalore aan tenik
iha Yahudi ulun siakaan klaran. Nia no
maktuir sia nakiduk baa leo ida, naran
Efraim, kre'is rai leet ida. Hotu, sia nein
heik iha nia.✡
55 Natoon baa nia, ema Yahudi siakaan
loron boot Paska kre'is ti'an. Sura tinan,
ema wa'in nosi luan mai kota Yerusalem atu
tuir nadahur Paska iha nia. Sia mai uluk atu
namoos aan tuir ukun-badu. 56 Ema wa'in
mak mai Yerusalem baa tinan nia, nakara
nasoru Yesus. To'o Uma Hamulak Huun,
sia nusu baa malu na'ak, “Nunabee? Yesus
moos mai dahur ka, lale?” 57 Mais na'ilulik
ulun sia no ema Farisi sia naruka na'ak,
“Kalo noo ema mak natene Yesus iha nabee,
hasara baa ami lai!” Sia dale nunia, tan sia
nakara kohi Yesus.

12

Maria fui mina morin baa Yesus ain
(Mateus 26:6-13; Markus 14:3-9)

1 Nunia hotu, sei hela loron neen foin
loron Paska to'o mai. Yesus sia moos fila
nikar baa leo Betania, mak Lasarus leon.
Lasarus nia, ema mak Yesus nalo moris
nikar nosi mate. 2 Yesus sia to'o baa, Lasarus
no feton sia sale Nia nebee naa kalan bele-
bele no sia. Yesus moos simu. Marta naliku
haan, Lasarus tuur naa bele-bele no Yesus.
3 Hotu, Maria nola mina morin folin todan
botir ida. Nia fui baa Yesus ain, hotu nia
no'as Yesus ain nodi fuuk. Mina morin
nuhar lema ke'an nia tomak.* ✡
4 Naree Maria nalo nunia, Yesus Niakaan
maktuir ida naran Yudas Iskariot (mak
atu fa'an lakon Yesus), namuun aan na'ak,
5 “Tan saa la fa'an mina morin nia dei? Mina
morin nia folin todan hanesan ema kansera
tinan ida. Di'ak liu fa'an baa dei, nebee
fa'e osan baa ema mukit sia!”† 6 Tuir loos,
Yudas dale nunia, lahoos tan nia nadomi
ema mukit sia. Mais tan nia na'ok teen. Nia
dadi baa Yesus siakaan ema makaer osan,
mais isin ida-idak nana'o nola.
7 Mais Yesus nakahik na'ak, “Habusik
nalo baa. Nodi fui mina morin ne'e, feto
ne'e nahulin kedan Ha'ukaan maten, foin
ema nakoi Ha'u. 8 Ema mukit sia iha
emikaan klaran nohuun. Mais la kleur ona,
Ha'u la kamutuk ko emi tenik.”✡

Na'ilulik ulun sia buka dalan atu no'o Lasarus

✡ 11:54 Sura Renu Isra'el 9:10 * 12:3 Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak, mina nia, naran ‘nardos’. Uluk ema nalo nosi ai abut morin. Hakerek Moon lia Indonesia na'ak ‘narwastu’. Hakerek Moon lia Yunani moos na'ak, botir nia boot ‘litra’ ida, kona gram atus tolu rua nulu resin lima. Dadi ita hatene mina nia wa'in, takseer liter baluk ida. ✡ 12:3 Lukas 7:37-38 † 12:5 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, mina morin nia folin ‘denari’ atus tolu. Denari ida, manesak no badaen kansera loron ida. ✡ 12:8 Hanoin Hikar Dalan Moris 15:11

[9] Ema wa'in rona nola na'ak Yesus iha leo
Betania, sia mai atu nasoru Nia. Sia moos
mai atu naree Lasarus, tan sia rona ti'an
na'ak, Yesus nalo Lasarus moris nikar nosi
mate. [10] Naree ema wa'in nunia, na'ilulik
ulun sia kabuar lia fuan atu no'o Lasarus.
[11] Ulun sia nakara nunia, tan sia nata'uk ema
Yahudi la rona baa sia ona. Tan ema wa'in
mak rona lia Lasarus, sia hotu-hotu fiar baa
Yesus.

Ema simu Yesus iha Yerusalem hanesan simu na'i boot

(Mateus 21:1-11; Markus 11:1-11; Lukas 19:28-40)

[12] Baa awan, ema lear mak mai atu tuir
dahur Paska iha Yerusalem, sia rona nola
na'ak, Yesus moos atu mai tuir dahur.
[13] Hotu, sia baa kotu nola beet tahan atu
nodi simu Yesus mai, hanesan ema simu
na'in boot. Sia nahii bele-bele na'ak,
"*Hosana!* Ita tonu-haboot Na'i Maromak!
Na'i Maromak natudu ti'an laran di'ak
baa Na'i Isra'el.
Nia mai nodi Na'i Maromak
naran!"✡

[14] Baa oras nia, sia netan kuda keledai
salak ida, hotu Yesus sa'e. Lia nia nato'o lia
mak hakerek ti'an iha Hakerek Moon na'ak,
[15] "Emi, ema Yerusalem, keta hata'uk!
Emi, ema 'Sion', mana baa nebaa lai!‡
Emikaan Na'in mai ti'an!
Nia mai, sa'e kuda keledai salak ida."✡

[16] Baa oras nia, Yesus Niakaan maktuir sia
la natene lia nia isin. Mais nosi ikus, oras
Nia moris nikar ti'an nosi mate hotu Na'i
Maromak foti-nahaas Nia, foin sia nanoin
nola na'ak, ema lear siakaan hahalok nia
kona baa saa mak hakerek ti'an iha Hakerek
Moon.

[17] Natoon baa Yesus nalo Lasarus moris
nikar nodi bolu sai nosi rate, ema lear moos
iha fatin nia. Sia dale keke lia nia tan
naree nodi matan du'uk. [18] Rona nola Yesus
nase'i tadak blaar nia, ema hetak wa'in mai
simu Nia oras atu tama Yerusalem. [19] Naree
nunia, ema Farisi sia dale baa malu na'ak,
"Lei haree! Ema hotu-hotu iha raiklaran
ne'e nalau aan tuir Nia! Baa ikus, ita mak
susar! Kalo nunia, ita atu halo nunabee
tenik?"

Ema Yunani na'in hira nakara nasoru Yesus

[20] Natoon baa nia, ema Yunani na'in hira
nosi rai seluk moos mai tuir nadahur bele-
bele loron boot Paska iha Yerusalem. Masik
sia lahoos ema Yahudi, sia moos lo'u-sudur
baa Na'i Maromak. [21] Sia mai nasoru Yesus
Niakaan maktuir ida naran Filipus, nosi leo
Betsaida iha rai Galilea. Sia nusu baa Filipus
na'ak, "Mau! Ami bele hasoru Yesus ka?"

[22] Rona nola nunia, Filipus baa na'ak An-
dreas. Hotu, sia rua baa nasara baa Yesus.
[23-24] Yesus moos dale na'ak, "Ha'ukaan oras
to'o mai ti'an. Ha'u kmusti mate uluk lai,
foin Na'i Maromak foti-nahaas Ha'u. Tebes!
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos. Kalo
ita kuda hare fini musan ida, fini nia musti
dodok iha rai lai, foin bele moris nodi nasai
fuan wa'in lear. Kalo la dodok nunia, fini
nia nafati musan ida. [25] Ema mak la titu
Na'i Maromak hakaran, mais nadomi resik
niakaan moris iha raiklaran ne'e, niakaan
moris la noo folin. Mais ema mak nadi'a aan
latan to-tomak niakaan moris iha raiklaran
ne'e, nia atu netan moris nima-nimak.✡
[26] Ema mak nakara serwisu bodik ha'u, nia
musti tuir Ha'u bei-beik. Kalo Ha'u iha
nabee, nia iha nia. Kalo nia nalo nunia,
Ha'ukaan Ama iha lale'an moos nakneter
nia."

Yesus katak kedan nosi Niakaan mate

[27] Nunia hotu, Yesus dale tenik na'ak,
"Ha'ukaan neon susar basuk, to'o la katene
atu ka'ak saa. Iha Ha'ukaan neon, Ha'u
kakara kusu baa Ama nune'e: 'Ama! Sori
Ha'u nebee Ha'u lalika kona susar boot ne'e
to'o mate.' Tebes. Ha'u kakara kusu Ama
nunia, mais la kusu falik, tan Nia solok Ha'u
kmai, nebee Ha'u kmate. [28] Tan baa nia,
Ha'u kusu nune'e dei: 'Ama. Ha'u kalo tuir
Ama hakaran dei, nebee ema hotu-hotu
foti-nahaas Ama naran.'"

Natoon baa oras nia moos, lia maliak ida
nosi lale'an na'ak, "Ha'u kfoti-kahaas ti'an
Ha'ukaan naran. Oras ne'e, Ha'u atu kfoti-
kahaas tenik."

[29] Ema lear mak nariik iha nia moos rona
nola lia maliak nia. Sia dale na'ak, "Hoi!
Noo kokur lian!"

Mais balu na'ak, "Lale! Lia maliak nia,
makbukar lale'an ida mak dale baa Yesus."

[30] Mais Yesus katak baa sia na'ak, "Lia
maliak mak ohin sai nosi lale'an nia, bodik
emi, lahoos bodik Ha'u. [31] Na'i Maromak
Niakaan oras to'o ti'an atu tetu ema raik-
laran. Niakaan oras moos to'o ti'an atu

✡ 12:13 Kananuk Sia 118:26 ‡ 12:15 Kota Sion nia, mak kota Yerusalem naran seluk. ✡ 12:15 Sakarias 9:9
✡ 12:25 Mateus 10:39, 16:25; Markus 8:35; Lukas 9:24, 17:33

natoba nola a'aat huun mak kaer ukun iha
raiklaran. 32 Kalo ema nasa'e Ha'u ti'an iha
ai karuus, Ha'u atu kala'o kola ema hotu-
hotu dadi baa Ha'ukaan ema." 33 (Hodi
nunia, Yesus nalore kedan Nia atu mate oin
nunabee.)
34 Hotu, ema iha nia sia nusu na'ak, "Ami
leno ti'an iha Hakerek Moon na'ak, Kristus
atu moris nima-nimak. Kristus no Ema
Raiklaran Isin nia, ema ida dei ka, lahoos?
Kalo tebes nunia, tan saa Ama Boot na'ak,
'Ema atu nasa'e Ema Raiklaran Isin iha
ai karuus?' Ema Raiklaran Isin nia, mak
see?"✡
35 Yesus nataa na'ak, "La kleur ti'an,
Ha'ukaan kroman la naroma baa emi ona.
Tan baa nia, oras Ha'u ksei ko emi, emi
musti moris loos, nebee lia aat keta taka
nola kroman iha emikaan neon laran. Tan
ema mak la'o iha makukun laran, la natene
dalan atu baa nabee. 36 Oras Ha'ukaan kro-
man sei iha, emi musti fiar baa Ha'u no
moris iha kroman laran, nebee emi bele
hatene dalan atu baa nabee."
Yesus dale notu nunia, Nia nakiduk nosi
ema lear nia, tan nakara mesan.

Ema Yahudi wa'in la fiar baa Yesus

37 Masik Yesus nase'i tadak blaar wa'in
ti'an iha ema lear oin moos, noo ema mak
sei la no'uk fiar baa Nia. 38 Lia nia natebes
saa mak Maromak mako'an Yesaya nakerek
kedan hori uluk na'ak,
"Ama Boot! La noo ema mak fiar baa
amikaan dale!
Masik Ama Boot natudu beran ti'an moos,
sia la naree saa ida!"✡
39 Etuk, ema Yahudi balu la bele fiar,
tan Yesaya moos nakerek nela ti'an lia nia
na'ak,
40 "Na'i Maromak taka siakaan neon,
to'o neon naktomak.
Nia nabusik siakaan neon namonas aan,
to'o sia la natene dalan loos.
Nia nabusik sia nunia,
nebee sia lalika fila mai buka Ha'u.
Ha'u moos lalika kadi'ak kola sia."✡
41 Uluk Yesaya nakerek nunia, tan nia
naree nola ti'an Yesus Niakaan maka'as,
hotu nia dale kedan lia nosi Yesus.
42 Masik Yesaya katak nunia moos, sei noo
Yahudi ulun balu fiar baa Yesus. Mais sia la
dale nasai lia nia, tan sia nata'uk ema Farisi
sia atu lelen sia nosi uma hamulak. 43 Sia
fiar no-nook dei, tan sia buka ema raiklaran
tonun, lahoos buka Na'i Maromak tonun.

Yesus hanorin mak ikus basuk bodik ema lear

44 Nunia hotu, Yesus dale nodi lian
maka'as na'ak, "Ema mak fiar baa Ha'u, sia
moos fiar baa Ema mak solok Ha'u. 45 Kalo
ema naree Ha'u ti'an, sia moos naree Ema
mak solok Ha'u ti'an. 46 Ha'u kmai iha raik-
laran ne'e atu dadi kroman, nebee ema mak
fiar baa Ha'u la moris iha makukun. 47 Kalo
ema la tuir Ha'ukaan hanorin, Ha'u la ukun
sia. Tan Ha'u kmai iha raiklaran ne'e atu
sori ema, lahoos atu ukun ema. 48 Mais ema
mak dudu sees Ha'u tan la simu Ha'ukaan
hanorin, siakaan makotu lia noo ti'an. Tan
oras rai falu fila, Ha'ukaan hanorin mak
atu nasalak sia. 49 Ha'u la kanorin kodi
kakara du'uk, mais kanorin tuir Ha'ukaan
Ama hakaran, tan Nia mak solok Ha'u atu
kanorin saa mak Nia naruka. 50 Ha'u katene
ka'ak, saa mak Nia naruka, foo moris to'o
nima-nimak. Tan lia nia, saa mak Ha'u
kanorin ne'e, Ha'u ksimu kosi Ha'ukaan
Ama."

13

Yesus fasi maktuir sia ain

1 Loron boot Paska sei la nahuu dauk,
Yesus natene kedan Niakaan oras to'o ti'an
atu la'o nela raiklaran ne'e, fila nikar baa
Aman iha lale'an. Mais Nia nadomi basuk
Niakaan ema sia iha raiklaran, to'o latan to-
tomak Niakaan moris bodik sia.
2 Noo Yesus Niakaan maktuir ida naran
Yudas, mak Simon Iskariot oan. Baa oras
Yesus sia tuur naa dahur Paska, diabu ulun
babilan Yudas neon, nebee Yudas fa'an
Yesus.
3 Yesus natene Nia mai nosi Na'i Maro-
mak. Nia natene, la oras dei, Nia musti fila
nikar baa Na'i Maromak. Nia moos natene,
Niakaan Ama latan beran hotu-hotu baa
Nia. 4 Oras Yesus sia tuur naa dahur Paska,
Nia nariik, hotu kolu faru. Nia moos nola
tais ida, kobar baa notak. 5 Nia fui wee baa
hanek ida, hotu nodi fasi Niakaan maktuir
sia ain. Fasi notu ida, no'as namara nodi
tais mak iha notak nia. 6 Nia fasi ida-idak
ain nunia. Oras atu fasi Simon Petrus ain,
Simon Petrus nusu na'ak, "Ama moos atu
fasi ha'ukaan ain ka?"
7 Yesus nataa na'ak, "Oras ne'e, o sei la
matene dauk saa mak Ha'u kalo ne'e. Mais
kleu-leur moos, o matene."

✡ 12:34 Kananuk Sia 110:4; Yesaya 9:6; Yeskiel 37:25; Daniel 7:14 ✡ 12:38 Yesaya 53:1 ✡ 12:40 Yesaya 6:10

[8] Mais Simon Petrus sakar na'ak, “Keta
nunia Ama Boot! Keta fasi ha'ukaan ain.”
Yesus na'ak, “Kalo Ha'u la kfasi, o la talin
aan mo Ha'u.”
[9] Simon Petrus na'ak, “Kalo nunia, Ama
keta fasi ha'ukaan ain dei. Mais fasi no
ha'ukaan liman no ulun!”
[10] Yesus katak baa nia na'ak, “Kalo ema
nariis ti'an, niakaan isin moos ti'an, nia
lalika fasi tenik. Musti fasi loos ain dei. Kalo
emi, emi moos ti'an. Mais lahoos emi hotu-
hotu.” [11] (Yesus katak na'ak “Lahoos emi
hotu-hotu” tan Nia natene see ida nosi sia
mak atu fa'an Nia.)
[12] Fasi notu siakaan ain, Yesus tau nikar
faru, hotu baa tuur naa nikar. Nia nusu
baa sia na'ak, “Nunabee? Oras Ha'u kfasi
emikaan ain, emi hatene hahalok ne'e
ka, lale? [13] Emi simu Ha'u ahan nu'u
emikaan Manorik no emikaan Ulun. Lia nia
makonak, tan Ha'u nunia tebes. [14] Ha'u ne'e,
mak emikaan Manorik no emikaan Ulun.
Mais oras ne'e, Ha'u kfasi ti'an emikaan
ain ahan nu'u ata ida. Emi moos musti
fasi malu ain nunia. [15] Ha'u kalo nunia
nebee dadi knaninuk bodik emi. Ha'u kalo
nunabee, emi moos musti halo tuir nunia.✡
[16] Ha'ukaan dalen ne'e tebes no loos: ema
ata ida la maka'as liu nosi na'in. Ema ain-
liman ida la maka'as liu nosi ema mak solok
nia.✡ [17] Kalo emi hatene tebes hanorin ne'e
ti'an, hotu emi halo tuir, emi sotir boot.
[18] Ha'ukaan hanorin ne'e la kona baa emi
hotu-hotu, tan Ha'u katene kedan ema mak
Ha'u kboi ti'an. Mais noo lia mak musti dadi
atu nato'o saa mak Hakerek Moon nakerek
ti'an na'ak, ‘Ema mak tuur naa namutuk no
ha'u, tali'ur nodi la'o nela ha'u.’✡ [19] Ha'u
katak kedan lia nia baa emi, nebee nosi ikus,
kalo ema la'o nela Ha'u nunia ti'an, emi bele
fiar ha'ak, Ha'u ne'e, mak Kristus. [20] Rona
di'a-di'ak, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes
no loos. Ema mak loke neon nodi simu
ema mak Ha'u ksolok, nia simu Ha'u. Ema
mak simu Ha'u, nia moos simu Ha'ukaan
Maksolok.”✡

Yesus katak kedan na'ak, ema ida atu fa'an Nia

(Mateus 26:20-25; Markus 14:17-21; Lukas 22:21-23)

[21] Yesus dale notu nunia, Nia noran neon
la di'ak. Nia katak na'ak, “Rona mai, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos: ema ida
nosi emi atu fa'an Ha'u.”
[22] Rona nola nunia, Niakaan maktuir sia
benar. Sia titu baa malu, tan la natene
Yesus dale kona baa see. [23] Baa oras nia,
ha'u, Yohanis ne'e, moos tuir bele-bele ko
maktuir seluk sia.* Ha'u mak tuur iha Yesus
sorin. [24] Tan nunia, Simon Petrus natadan
nodi ulun baa ha'u, nebee kusu Yesus dalen
nia, kona baa see.
[25] Karee nunia, ha'u kare'is aan baa Yesus,
hotu kusu ka'ak, “Ama. Ema mak Ama Boot
dale nia, kona baa see?”
[26] Yesus nataa na'ak, “Lei haree. Ha'u
atu kola tubi rohan ne'e, lobas baa mako,
hotu foo baa see, ema nia mak ha'u kdale.”
Hotu Yesus lobas tubi nia foo baa Yudas,
Simon Iskariot oan. [27] Oras Yudas simu nola
tubi nia, diabu ulun moos tama baa nia.
Hotu Yesus katak baa Yudas na'ak, “Lai-lais
ona! O atu malo saa, malo baa ona. Keta
mein tenik.” [28] Maktuir rumak sia mak tuur
naa iha nia, la natene Yesus dalen nia isin.
[29] Sia balu naneo na'ak, tan Yudas siakaan
makaer osan, arumak Yesus naruka nia baa
sosa sa-saa bodik haa dahur Paska. Balu
moos naneo na'ak, arumak Yesus naruka
Yudas baa fa'e osan oda baa ema mukit sia.
[30] Simu nola tubi nia, Yudas sai lai-lais.
Baa oras nia, rai kalan ti'an.

Yesus foo ukun foun

[31] Yudas sai ti'an, Yesus katak na'ak,
“Ha'u ne'e, Ema Raiklaran Isin mak tuun
mai nosi lale'an. Na'i Maromak Niakaan
oras to'o ti'an atu foti-nahaas Ha'u. Hodi
nunia, ema bele naree Niakaan kabaas. [32] Lia
nia, la kleur dadi. Nia atu foti-nahaas Ha'u,
tan Ha'u ktalin aan ko Nia.
[33] Oa sia! Ha'u kadomi emi basuk, mais
la kleur tenik Ha'u la kamutuk ko emi ona.
Emi atu buka Ha'u, mais la hetan. Saa mak
Ha'u katak ti'an baa Yahudi ulun sia, Ha'u
katak tenik baa emi ka'ak, ‘Ha'u atu kbaa
fatin ida mak emi la bele tuir.’✡ [34] Tan
nunia, Ha'u kfoo ukun foun ida baa emi
nune'e: emi musti hadomi malu. Ha'u
kadomi emi oin nunabee, emi moos musti
hadomi malu oin nunia.✡ [35] Kalo emi
hadomi malu nunia, ema hotu-hotu bele
natene malorek na'ak, emi ne'e Ha'ukaan
maktuir.”

✡ 13:15 Lukas 22:27 ✡ 13:16 Mateus 10:24; Lukas 6:40; Yohanis 15:20 ✡ 13:18 Kananuk Sia 41:10 ✡ 13:20 Mateus 10:40; Markus 9:37; Lukas 9:48, 10:16 * 13:23 Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak, maktuir mak tuur iha Yesus sorin nia, ‘maktuir mak Yesus dadobe’. Ema matenek Hakerek Moon na'ak, maktuir nia, mak Yohanis, ema mak nalo hakerek ne'e. ✡ 13:33 Yohanis 7:34, 8:22-23 ✡ 13:34 Yohanis 15:12,17; 1 Yohanis 3:23; 2 Yohanis 5

Yesus katak kedan na'ak, Petrus atu neli Nia

(Mateus 26:31-35; Markus 14:27-31; Lukas 22:31-34)

36 Nunia hotu, Simon Petrus nusu baa
Yesus na'ak, "Ama Boot atu baa nabee?"
Yesus nataa na'ak, "Ha'u atu kbaa fatin
ida mak oras ne'e, o sei la bele baa dauk.
Mais nosi ikus, o moos bele baa."
37 Mais Petrus nataa na'ak, "Ama Boot!
Ha'u kadi'a aan ti'an atu mate bodik Ama.
Tan saa oras ne'e, sei la kbele dauk?"
38 Yesus nataa na'ak, "Tebes ka? O makara
latan okaan moris atu mate bodik Ha'u ka?
Rona, tan Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no
loos: manu sei la kokoreek dauk, o meli
Ha'u isin tolu ti'an."

14

La noo dalan seluk nalo ita di'ak malu ho Ama, hela mesan Yesus dei

1 Hotu, Yesus dale tu'an tenik na'ak,
"Keta hanoin wa'in. Emi fiar baa Na'i Maro-
mak ti'an, dadi emi moos musti fiar baa
Ha'u. 2 Iha Ha'ukaan Ama uman, noo ke'an
wa'in. Kalo lahoos nunia, Ha'u nanis katak
kedan baa emi. Oras ne'e, Ha'u atu kbaa
kadi'a fatin bodik emi iha nebaa. 3 Kadi'a
kola ti'an, foin Ha'u kmai kola emi, nebee
ita bele-bele hein fatik ida. 4 Emi hatene
ti'an dalan baa fatin mak Ha'u atu kbaa
nia."
5 Rona nola nunia, Tomas nusu na'ak,
"Ama Boot! Ami la hatene Ama Boot atu
baa nabee. Nunabee ami bele hatene dalan
baa nebaa?"
6 Yesus katak na'ak, "Ha'u ne'e, dalan
baa Na'i Maromak. Ha'u ne'e, mak kaer
hanorin loos. Ha'u ne'e, mak foo moris
loos baa ema. La noo dalan seluk mak
nodi ema baa Ama, Ha'u kmesan dei. 7 Kalo
emi hatene tebe-tebes Ha'u, ne'e na'ak, emi
moos hatene ti'an Ha'ukaan Ama. Dadi,
nahuu baa oras ne'e, emi hatene Nia ti'an,
no haree Nia ti'an."
8 Rona nola nunia, Filipus nusu na'ak,
"Ama Boot! Tulun matudu Ama Boot Aman
baa ami lai! Haree loos dei moos, to'o ti'an."
9 Yesus katak baa nia na'ak, "Filipus. Ha'u
kamutuk ko emi kleur ti'an. Tan saa emi
sei la hatene tebe-tebes Ha'u? Ema mak
naree Ha'u ti'an, nia moos naree Ha'ukaan
Ama ti'an. Tan saa o sei musu tenik Ha'u
katudu Ha'ukaan Ama baa o? 10 Ha'u katak
ti'an ka'ak, Ha'u ktalin aan ko Ha'ukaan
Ama, Nia moos talin aan no Ha'u. O fiar
lia nia ka, lale? Saa mak Ha'u kdale ne'e,
la nahabut baa Ha'u du'uk, mais nahabut
baa Ha'ukaan Ama, tan Nia nodi Ha'u atu
nala'ok Niakaan serwisu. 11 Fiar baa Ha'u
dei, oras Ha'u ka'ak, Ha'u ktalin aan ko
Ha'ukaan Ama, Nia moos talin aan no Ha'u.
Masik emi la hakara simu Ha'ukaan lia fuan
ne'e, fiar baa dei, tan emi haree ti'an hotu-
hotu mak Ha'u kase'i. 12 Rona mai, tan
Ha'ukaan dalen ne'e, tebes no loos. Ema
mak fiar baa Ha'u, bele nalo lia hotu-hotu
mak Ha'u kalo. Nia moos bele nalo maka'as
liu tan tenik, tan Ha'u atu kbaa Ha'ukaan
Ama. 13 Tan emi talin aan ho Ha'u, emi bele
hodi Ha'ukaan naran. Emi hamulak husu
saa hodi Ha'ukaan naran,* Ha'u kalo bodik
emi. Hodi nunia, Ha'u katudu Ha'ukaan
Aman kabaas. 14 Tebes. Emi hamulak husu
saa hodi Ha'ukaan naran, Ha'u kalo bodik
emi."

Yesus nameno atu solok Kmalar Lulik mai

15 Hotu, Yesus dale tenik na'ak, "Kalo
emi hadomi Ha'u, emi halo tuir Ha'ukaan
ukun sia. 16-17 Ha'u kusu baa Ha'ukaan Ama,
kalo Ha'u la kamutuk tenik ko emi, Nia foo
Malikuk ida baa emi. Malikuk nia, mak
Niakaan Kmalar Lulik. Malikuk nia atu
nanorin hanorin loos baa emi. Ema balu iha
raiklaran ne'e, la bele simu Nia, tan sia la
natene Nia no la titu Nia. Mais emi hatene
Nia, tan Nia talin aan no emi. Nia moos atu
namutuk no emi nohuun.
18 Ha'u la kla'o kela emi ahan nu'u oa kiak.
Tan Ha'u atu kmai kikar baa emi. 19 La kleur
falik, ema seluk iha raiklaran ne'e la naree
Ha'u ona. Mais emi haree Ha'u. Emi atu
moris, tan Ha'u kmoris kikar. 20 Hodi nunia,
emi bele hatene ha'ak, Ha'u ktalin aan ko
Ha'ukaan Ama; emi talin aan ho Ha'u; Ha'u
moos talin aan ko emi.
21 Ema mak simu Ha'ukaan ukun sia, hotu
nalo tuir, nia nadomi Ha'u. Ha'ukaan Ama
moos nadomi nia. Ha'u moos kadomi nia,
no atu katadu aan baa nia."
22 Iha nia, noo ema ida naran Yudas (mais
lahoos Yudas Iskariot). Rona nola Yesus
dale nia, Yudas ne'e nusu na'ak, "Ama Boot
nakara natadu aan baa ami. Mais tan saa
Ama la no'uk natadu aan baa ema seluk sia
iha raiklaran ne'e?"

---

* 14:13 Hamulak "hodi Ha'ukaan naran" lia nia isin na'ak, ita hamulak tuir Yesus Niakaan hakara. Ita bele "hodi Yesus naran" kalo ita dadi baa Niakaan ema, kalo ita moris talin aan ho Nia, hodi hanono baa Nia, no fiar ha'ak, Nia mate nebee kasu mohu itakaan salan. Dadi hamulak "hodi Yesus naran" la manesak no "temi Yesus naran".

23 Yesus nataa na'ak, “Nune'e. Ha'u
katadu aan baa ema mak nadomi Ha'u no
nalo tuir Ha'ukaan hanorin. Ha'ukaan Ama
moos nadomi ema nia. Hotu, Ami atu mai
moris neon ida ho nia. 24 Mais ema mak la
nalo tuir Ha'ukaan hanorin, nia la nadomi
Ha'u. Hanorin mak emi rona ne'e, la mai
nosi Ha'u du'uk, mais nosi Ha'ukaan Ama
mak solok Ha'u.
25 Ha'u katak kedan lia ne'e sia baa emi,
tan oras ne'e, Ha'u ksei kamutuk ko emi.
26 Mais la kleur ona, Ha'ukaan Ama atu solok
Malikuk ida mai. Nia, mak Niakaan Kmalar
Lulik. Kmalar Lulik nia atu seluk Ha'u iha
raiklaran ne'e. Nia atu nanorin lia hotu-
hotu baa emi, nodi foo natene lia hotu-hotu
mak Ha'u katak ti'an baa emi.
27 Kalo Ha'u kbaa ti'an, Ha'u kfoo baa emi
moris manek no dame. Moris oin nunia
la mai nosi raiklaran, mais mai nosi Ha'u
du'uk. Dadi, keta haneo wa'in no hata'uk.
28 Emi rona ti'an Ha'u kdale ka'ak, ‘Ha'u atu
kla'o kela emi, mais atu mai kikar.’ Kalo emi
hadomi Ha'u, emi musti neon di'ak bele-
bele ho Ha'u, tan Ha'u kfila baa Ha'ukaan
Ama. Nia maka'as liu Ha'u. 29 Ha'u katak
kedan ti'an lia ne'e sia baa emi, nebee kalo
lia ne'e sia naksain, emi bele fiar baa Ha'u.
30 La kleur falik, Ha'u la kdale tenik ko emi
ona, tan diabu ulun mai ti'an. Nia kaer
ukun iha raiklaran ne'e, mais la kaer ukun
baa Ha'u. 31 Masik nia mai moos, Ha'u
kala'o luku Ha'ukaan Ama ukun. Tan lia nia
natudu baa ema iha raiklaran ne'e na'ak,
Ha'u kadomi Ha'ukaan Ama liu resik.
Nunia dei. Mai ita baa ona!”

15

Yesus hanesan ai anggor huun

1 Hotu, Yesus dale tenik na'ak, “Ha'u ne'e,
mak ai anggor huun malolok.* Ha'ukaan
Ama, mak to'os na'in. 2 Ai huun ne'e, sorun
wa'in. Sorun mak la nafua, to'os na'in taa
kotu hotu soe. Sorun mak nafua, to'os na'in
namoos nodi tesi nabadak, nebee hetak
nafua.
3 Emi dadi moos ti'an, tan Ha'ukaan
hanorin namoos emikaan neon, hanesan
to'os na'in namoos ai sorun nodi tesi
nabadak. 4 Mais emi musti talin aan bei-beik
baa Ha'u. Ha'u moos talin aan ko emi, tan
ai sorun mak naksasa nela ai huun, la bele
nafua. Hanoin! Kalo emi la talin aan bei-
beik baa Ha'u, emikaan moris la bele nasai
hahalok di'ak.
5 Ha'u ne'e, mak ai huun. Emi mak ai
sorun. Kalo emi talin aan bei-beik baa Ha'u
no Ha'u moos talin aan ko emi, ne'e na'ak,
emi hanesan ai sorun mak nafua wa'in.
Mais kalo emi la talin aan bei-beik baa Ha'u,
emikaan moris la bele nasai hahalok di'ak.
6 Ema mak la talin aan baa Ha'u, nia hanesan
ai sorun mak la nafua. Ai sorun oin nunia,
nanis to'os na'in tesi kotu, nabusik dadi
maran, hotu foti soe baa ha'i. 7 Mais kalo
emi talin aan bei-beik baa Ha'u no bali di'a-
di'ak Ha'ukaan hanorin iha emikaan neon,
emi husu saa baa Na'i Maromak, nanis Nia
nalo bodik emi.
8 Kalo emikaan moris nasai hahalok di'ak
nu'u ai sorun mak nafua wa'in, ne'e na'ak,
emi foti-hahaas Na'i Maromak ti'an. Hodi
lisan nunia, emi moos hatudu malorek
ha'ak, emi Ha'ukaan maktuir.
9 Ha'u kadomi emi, hanesan Ama nadomi
Ha'u. Emi musti kre'is bei-beik baa
Ha'u, nebee emi bele simu hola Ha'ukaan
dadomin. 10 Kalo emi tuir Ha'ukaan ukun
hodi moris talin aan baa Ha'u, Ha'u moos
katudu Ha'ukaan dadomin baa emi. Lia
nia nudaar Ha'u ktuir Ha'ukaan Ama ukun,
hotu Nia natudu dadomin baa Ha'u.
11 Ha'u katak kedan lia ne'e sia baa emi,
nebee emi bele neon boot, nu'u Ha'u moos
neon boot. Tebes. Ha'u kakara nebee
emi neon boot lo-loos. 12 Ha'ukaan ukun
nune'e: emi musti hadomi malu, hanesan
Ha'u moos kadomi emi.✡ 13 Kalo ema ida
nadi'a aan mate bodik sori belun, ne'e
na'ak, nia nadomi tebes belun. La noo
dadomin seluk mak maka'as liu dadomin
nia. 14 Kalo emi halo tuir bei-beik Ha'ukaan
ukun, emi dadi baa Ha'ukaan belun. 15 Ha'u
la ktemi emi ka'ak Ha'ukaan ‘ain-liman’
ona, tan ema ain-liman la natene malorek
ulun niakaan hakara. Mais Ha'u ktemi
emi ka'ak Ha'ukaan ‘belun’, tan Ha'u kdale
loke fore baa emi ti'an lia hotu-hotu mak
Ha'ukaan Ama nakara no katak ti'an baa
Ha'u. 16 Emi la boi Ha'u. Mais Ha'u mak
boi emi no foti emi atu moris halo lia di'ak.
Dadi, emi musti halo lia di'ak bei-beik,
hanesan ai huun nafua di'ak bei-beik. Kalo
emi halo nunia, emi husu saa baa Ha'ukaan

* 15:1 Iha Hakerek Moon Mamenon Tuan, ema makerek badaen sia, nakara nanesa ema Isra'el no ai anggor huun ida, no to'os anggor ida. (Leno Kananuk Sia 80:8-16; Yeremia 2:21; Yeheskial 15:1-8, 19:10-14; Hosea 10:1; no hakerek seluk tenik no.) Mais ema Isra'el sia sees ti'an nosi Na'i Maromak dalan loos. Tan lia nia, Yesus temi aan na'ak, Nia ‘ai anggor huun mak malolok’, tan Nia la sees nosi Na'i Maromak hakaran. ✡ 15:12 Yohanis 13:34, 15:17; 1 Yohanis 3:23; 2 Yohanis 5

Ama, nanis Nia nalo bodik emi. [17] Dadi, lia
mak Ha'u karuka baa emi, mak ne'e: emi
musti hadomi malu."

Ema raiklaran hirus Yesus Niakaan ema

[18] Hotu, Yesus dale tenik na'ak, "Kalo ema
raiklaran hirus emi, keta sarebak, tan sia
hirus uluk Ha'u ti'an. [19] Kalo emi moris
manesak ho sia, sia nadomi emi. Mais emi
la bele moris manesak ho sia, tan Ha'u kboi
kola emi ti'an no fa'e salin emi nosi sia. Tan
lia nia, sia hirus emi.
[20] Keta halu'a lia mak Ha'u katak ti'an baa
emi ka'ak, 'Ema ain-liman la boot liu ulun.'
Kalo ema raiklaran nasusar Ha'u, nanis sia
moos nasusar emi. Kalo sia simu Ha'ukaan
hanorin, sia moos simu emikaan hanorin.✡
[21] Mais sia atu nasusar emi, tan emi talin
aan baa Ha'u. Sia atu nalo nunia, tan sia
la natene See mak solok Ha'u. [22] Kalo Ha'u
la kmai kanorin dalan moris loos baa sia,
nanis sia la sala. Mais Ha'u kmai kanorin
ti'an baa sia, dadi sia la noo lia krarain tenik
atu neli aan na'ak, 'Ami la sala.'
[23] Ema mak hirus Ha'u, nia moos hirus
Ha'ukaan Ama. [24] Ha'u kase'i ti'an tadak
blaar oi-oik mak ema seluk la bele nalo.
Kalo Ha'u la kase'i nunia iha siakaan oin,
sia la sala kalo la simu Ha'u. Mais sia
du'uk naree ti'an tadak blaar nia sia. Masik
nunia moos, sia sei hirus Ha'u no Ha'ukaan
Ama iha lale'an. [25] Mais lia ne'e sia hotu-
hotu dadi atu nato'o saa mak hakerek ti'an
iha Hakerek Moon na'ak, 'Masik la noo lia
tatuur ida kois, sia sei hirus ha'u.'✡
[26] Mais keta hata'uk, tan noo Malikuk ida
atu mai. Nia, Maromak Kmalar Lulik mak
mai nosi Ha'ukaan Ama. Nia atu nanorin
emi hanorin loos. Ha'u kbaa ti'an Ha'ukaan
Ama, kfoin solok Kmalar Lulik nia mai baa
emi. Kalo Nia mai ti'an, Nia atu natebes lia
nosi Ha'u. [27] Hotu, emi musti hato'o tenik lia
nia baa ema seluk, tan emi mak hamutuk ho
Ha'u hori uluk ti'an.

16

[1] Ha'u katak lia ne'e sia baa emi, nebee
emi keta soe Ha'ukaan hanorin. [2] Nosi ikus,
Yahudi ulun sia atu lelen emi nosi siakaan
uma hamulak. Lahoos nunia dei, tan noo
oras seluk ida, ema atu buka no'o emi, tan
sia naneo na'ak, hahalok nia bodik Na'i
Maromak. [3] Sia nalo nunia, tan la natene
Ha'u ko Ha'ukaan Ama. [4] Ha'u katak kedan
lia ne'e sia baa emi, nebee nosi ikus, kalo lia
ne'e sia dadi ti'an, emi bele hanoin ha'ak,
Ha'u katak uluk ti'an. Uluk aan, Ha'u la
katak dauk, tan Ha'u ksei kamutuk ko emi.
Mais oras ne'e Ha'u katak ti'an ka'ak, Ha'u
atu kbaa ona."

Kmalar Lulik Niakaan serwisu

[5] Hotu, Yesus nanorin tu'an tenik na'ak,
"Ha'u atu kfila baa Nia mak solok Ha'u.
Mais, la noo ida nosi emi nusu baa Ha'u
na'ak, 'Ama Boot atu baa nabee?' [6] Ha'ukaan
dalen ne'e, nasusar emi tebes. [7] Mais rona
mai, tan Ha'ukaan dalen ne'e tebes no loos.
Di'ak liu, Ha'u kbaa. Tan kalo lale, Malikuk
nia la mai emi. Ha'u kmusti baa, nebee Ha'u
ksolok Nia mai emi.
[8] Kalo Nia mai ti'an, Nia atu nalore ema
raiklaran salan. Nia moos nalore dalan
moris mak loos. Nia nalore tenik, baa oras
rai falu fila, Na'i Maromak taa ukun baa ema
raiklaran. [9] Malikuk nia atu natudu na'ak,
ema raiklaran sala tan sia la fiar baa Ha'u.
[10] Hotu, Nia natudu dalan moris mak loos
baa ema. Nia atu nalore lia nia sia, tan Ha'u
atu kfila kikar baa Ha'ukaan Ama. Emi la
haree Ha'u ona, mais Malikuk nia mak mai
seluk Ha'u. [11] Hotu, Nia moos natudu na'ak,
Na'i Maromak atu taa ukun baa ema mak
nalo sala, tan Nia taa ukun ti'an baa diabu
ulun, mak ukun raiklaran ne'e.
[12] Noo lia wa'in mak Ha'u kakara katak
baa emi. Mais oras ne'e, emi sei la kohi
dauk. [13] Kalo Kmalar Lulik mai ti'an, Nia
nanorin emi nebee bele hatene lia loos
hotu-hotu. Nia la dale aan du'uk, mais Nia
katak saa mak Nia rona nola nosi Ha'ukaan
Ama. Nia moos atu katak baa emi, saa mak
atu dadi. [14] Nia foti-nahaas Ha'u, tan Nia
atu dale nato'o baa emi, lia loos hotu-hotu
nosi Ha'u. [15] Lia hotu-hotu mak Ha'ukaan
Ama nanoin, lia nia sia Ha'u moos kanoin.
Etuk, ohin Ha'u ka'ak, Maromak Kmalar
Lulik atu nato'o baa emi lia loos hotu-hotu
nosi Ha'u."

Yesus katak na'ak, maktuir sia neon susar uluk lai, foin di'ak nikar

[16] Hotu, Yesus katak tu'an tenik na'ak, "La
kleur ona, emi la haree Ha'u ti'an. Mais la
kleur falik, emi moos haree hikar Ha'u."
[17] Rona nola nunia, Yesus Niakaan mak-
tuir sia dale baa malu na'ak, "Tan saa Nia
dale na'ak, 'La kleur ona, emi la haree Ha'u
ti'an. Mais la kleur falik, emi moos haree
hikar Ha'u.' Tan saa Nia dale tenik na'ak,
'Nia atu baa Niakaan Ama'? [18] Nia naneo baa
saa, to'o na'ak 'La kleur ona.' Dale nia, ita la
hatene."

✡ 15:20 Mateus 10:24; Lukas 6:40; Yohanis 13:16 ✡ 15:25 Kananuk Sia 35:19, 69:5

[19] Sia dale baa malu nunia, mais Yesus
natene sia nakara nusu lia ida. Hotu, Nia
dale na'ak, "Ohin Ha'u ka'ak, 'La kleur ona,
emi la haree Ha'u ti'an. Mais, la kleur falik,
emi moos haree hikar Ha'u.' Emi husu malu
nunia ka?
[20] Di'ak, kalo emi hakara hatene nunia.
Mais rona mai, tan Ha'ukaan dalen ne'e,
tebes no loos: emi atu neon susar to'o tanis.
Mais ema seluk iha raiklaran ne'e atu neon
di'ak. Masik emikaan neon susar nunia
moos, atu di'ak nikar. [21] Nudaar feto ida
mak noran moras atu nahoris. Nia noran
moras uluk lai, mais kalo nahoris ti'an,
susar nia lakon kedas. Nia neon boot, tan
ema foun ida moris mai ti'an. [22] Emi moos
nunia. Oras ne'e, emi tanis hodi neon susar.
Mais la kleur, Ha'u kmai karee kikar emi,
foin emi neon boot lo-loos. La noo ema
ida kois mak bele nadau nola neon boot nia
nosi emi.
[23] Kalo oras nia to'o ti'an, emi lalika husu
sa-saa tenik baa Ha'u. Tebes! Ha'ukaan
dalen ne'e tebes no loos. Baa oras nia,
emi bele husu du'uk baa Ha'ukaan Ama.
Nia nanis foo baa emi, tan emi husu hodi
Ha'ukaan naran.* [24] To'o oras ne'e, emi sei
la husu dauk sa-saa hodi Ha'ukaan naran.
Husu baa dei, nebee emi simu. Hodi nunia,
emikaan neon boot lo-loos."

Yesus natoba nola beran raiklaran hotu-hotu

[25] Hotu, Yesus dale tu'an tenik na'ak,
"To'o baa oras ne'e, Ha'u ksei kanorin
emi kodi lia hatetek. Mais oras ne'e,
Ha'u kanorin emi la kodi lia hatetek ona,
tan Ha'u atu kdale malorek lia isin kosi
Ha'ukaan Ama. [26] Emi moos bele hamulak
du'uk baa Ha'ukaan Ama hodi Ha'ukaan
naran. Ha'u lalika kamulak bodik emi
ona. [27] Ha'ukaan Ama nadomi emi, tan emi
hadomi Ha'u. Emi moos fiar ha'ak, Nia mak
solok Ha'u. [28] Uluk, Ha'u kla'o kela Ha'ukaan
Ama atu kein heik iha raiklaran ne'e. Mais
oras ne'e, Ha'u atu kla'o kela raiklaran ne'e,
baa kein kikar ko Nia."
[29] Rona nola nunia, Yesus Niakaan mak-
tuir sia katak na'ak, "Tebes. Ama Boot dale
malorek, la modi lia hatetek ona! Nunia
foin di'ak. [30] Ami fiar ha'ak, Ama Boot
natene lia hotu-hotu. Ami lalika husu sa-
saa tenik baa Ama ona, tan Ama natene
uluk ti'an saa mak ami atu husu. Etuk,
ami fiar ha'ak, Ama Boot mai nosi Na'i
Maromak."
[31] Hotu, Yesus nusu baa sia na'ak, "Emi
fiar tebes baa Ha'u ka lale? [32] Hanoin! La
kleur ona, emi hotu-hotu halai keen kari
malu. Emi ida-idak halai hela Ha'u, baa
hakfunin aan du'uk. Masik nunia moos,
Ha'u la kmesan, tan Ha'ukaan Ama namu-
tuk no Ha'u. [33] Ha'u katak ti'an lia ne'e sia
baa emi, nebee emikaan neon di'ak no neon
manek, tan emi talin aan ho Ha'u. Ema
iha raiklaran ne'e atu tonan no nasusar
emi. Mais hakbiit emikaan neon, tan Ha'u
katoba kola ti'an beran raiklaran ne'e hotu-
hotu!"

17

Yesus namulak bodik Nia du'uk

[1-2] Yesus dale notu nunia, Nia tanaat baa
lale'an, hotu namulak na'ak:
"Ama. Ha'ukaan oras to'o ti'an, nebee
Ama foti-nahaas Ha'u. Ha'u ne'e, Ama Oan.
Ama latan beran ti'an baa Ha'u atu kbabilan
ema hotu-hotu iha raiklaran ne'e. Hodi
nunia, Ha'u kbele foo moris loos to'o nima-
nimak baa ema hotu-hotu mak Ama latan
ti'an, dadi baa Ha'ukaan ema. Oras ne'e,
Ha'u kusu nebee Ama foti-nahaas Ha'u,
nebee Ha'u moos bele katudu Ama Niakaan
kabaas. [3] Ema bele netan moris nima-
nimak, kalo sia simu na'ak, Ama mesan mak
Maromak malolok. Sia moos musti simu
na'ak, Ha'u mak Yesus Kristus, mak Ama
solok ti'an mai raiklaran ne'e. [4] Ha'u katudu
Ama Niakaan kabaas ti'an iha raiklaran ne'e
kodi kala'ok mohu serwisu mak Ama latan
baa Ha'u. [5] Uluk, baa oras raiklaran sei la
iha dauk, Ha'u kamutuk ko Ama. Ha'ukaan
kabaas moos manesak no Ama. Oras ne'e,
Ha'u kusu nebee Ama foti-nahaas Ha'u,
nebee Ha'u kabaas kikar hanesan Ama."

Yesus namulak bodik Niakaan maktuir sia

[6] Hotu, Yesus namulak tenik na'ak, "Ama
boi nola Ha'ukaan belun ne'e sia nosi raik-
laran, hotu Ama latan sia baa Ha'u, dadi
baa Ha'ukaan eman. Ha'u kanorin sia ti'an,
nebee natene Ama. Sia moos nalo tuir
Ama Manfatin. [7] Oras ne'e, sia natene
na'ak, lia hotu-hotu mak Ama latan baa
Ha'u, nahabut baa Ama. [8] Ha'u kanorin
ti'an Manfatin hotu-hotu mak Ama foo baa
Ha'u. Sia moos simu ti'an Manfatin nia.
Sia natene, Ha'u kmai kosi Ama. Sia moos

* 16:23 Hamulak "hodi Ha'ukaan naran" lia nia isin na'ak, ita hamulak tuir Yesus hakaran. Ita bele "hodi Yesus naran" kalo ita dadi baa Niakaan ema, kalo ita moris talin aan ho Nia, hodi hanono baa Nia, no fiar, ha'ak, Nia mate atu kasu mohu itakaan salan. Dadi, hamulak "hodi Yesus naran" la manesak no "temi Yesus naran".

fiar, Ama mak solok Ha'u kmai iha raiklaran
ne'e.
9 Ha'u kamulak bodik sia. Ha'u la ka-
mulak bodik ema hotu-hotu iha raiklaran
ne'e, mais kamulak loos bodik ema ne'e
sia mak Ama latan ti'an baa Ha'u, tan sia,
Ama Niakaan. 10 Ema hotu-hotu mak dadi
baa Ha'ukaan moos, dadi baa Ama Niakaan.
Hotu-hotu mak dadi Ama Niakaan moos,
dadi baa Ha'ukaan. Sia nia, mak nahaas
Ha'u. 11 Ha'u la kein kafati iha raiklaran
ne'e, tan la kleur ona, Ha'u kfila kikar baa
Ama. Mais, Ha'ukaan ema ne'e sia nein
nafati iha raiklaran ne'e. Ama mak moon
kaliuk, Ha'u kusu nebee Ama daka sia, modi
Ama beran mak Ama foo ti'an baa Ha'u.
Ha'u moos kusu nebee, sia talin malu dadi
mesak, hanesan Ha'u ktalin aan dadi mesak
ko Ama. 12 Baa oras Ha'u ksei kamutuk ko
sia iha raiklaran ne'e, Ha'u kaliku sia kodi
beran mak Ama latan ti'an baa Ha'u. Ha'u
kdaka sia di'a-di'ak, nebee sia talin aan no
Ama bei-beik. La noo ida mak lakon. Hela
Yudas dei mak lakon, tuir saa mak hakerek
kedan hori uluk iha Hakerek Moon.✡
13 Oras ne'e, Ha'u kre'is fila kikar baa Ama.
Mais Ha'u katak lia ne'e sia, oras Ha'u ksei
iha raiklaran ne'e, nebee Ha'ukaan ema
ne'e sia bele neon boot lo-loos, hanesan
Ha'u. 14 Ha'u katak ti'an Ama Manfatin baa
sia. Tan baa nia, ema seluk iha raiklaran
ne'e hirus sia, tan sia la moris tuir raiklaran.
Ema raiklaran moos hirus Ha'u, tan Ha'u
la kmoris tuir raiklaran. 15 Ha'u la kusu
Ama foti sai Ha'ukaan ema ne'e sia nosi
raiklaran. Mais Ha'u kusu Ama daka sia,
nebee nadook aan nosi a'aat huun. 16 Ha'u
la ktuir raiklaran. Sia moos nunia.
17 Hamoos siakaan neon hodi hanorin
loos, tan Ama Manfatin nia, mak tebes
no loos. 18 Ama solok Ha'u kmai raiklaran
ne'e. Hotu, Ha'u moos solok sia, nebee
baa moris keke lema iha ema raiklaran leet.
19 Ha'u klatan ti'an Ha'ukaan moris, kodi
kala'o Ama Niakaan serwisu moon. Hodi
nunia, Ha'ukaan ema sia dadi moon. No
sia bele latan siakaan moris bodik Ama, tan
sia moris tuir Ama Manfatin mak tebes no
loos."

Yesus namulak bodik ema makfiar hotu-hotu

20 Hotu, Yesus namulak tenik na'ak, "Ha'u
kamulak ti'an bodik Ha'ukaan ema ne'e sia
mak tuir Ha'u iha raiklaran. Oras ne'e, Ha'u
moos kamulak bodik ema seluk sia mak nosi
ikus mai fiar baa Ha'u, tan Ha'ukaan mak-
tuir ne'e sia natutan Ha'ukaan hanorin.
21 Ama. Ha'u ktalin aan ko Ama, Ama
moos talin aan no Ha'u. Ha'u kusu
nebee, Ha'ukaan maktuir sia talin malu
dadi mesak, hanesan Ita. Ha'u moos kusu
nebee sia talin aan dadi mesak no Ita. Hodi
nunia, ema seluk iha raiklaran ne'e bele fiar
na'ak, Ama mak solok Ha'u. 22 Ha'u katudu
ti'an Ama Niakaan kabaas baa sia, nebee
sia bele talin malu dadi mesak, hanesan Ita.
23 Ha'u ktalin aan ko sia. Ama talin aan no
Ha'u. Sia moos musti talin malu dadi mesak
nunia, to'o sia tebe-tebes moris neon ida.
Hodi nunia, ema seluk iha raiklaran ne'e
bele natene na'ak, Ama nadomi sia hanesan
Ama nadomi Ha'u. Sia moos bele natene
na'ak, Ama mak solok Ha'u.
24 Ama. Ha'u kusu nebee ema hotu-hotu
mak Ama latan ti'an baa Ha'u, bele namu-
tuk nafati no Ha'u. Hodi nunia, sia bele
naree Ha'ukaan kabaas mak Ama foo ti'an
baa Ha'u. Tan oras raiklaran sei la iha dauk,
Ama nadomi Ha'u ti'an.
25 Ama. Ama mak loos kaliuk. Ema iha
raiklaran ne'e la natene Ama. Ha'u mak
katene Ama. Ha'ukaan ema ne'e sia moos
natene na'ak, Ama mak solok Ha'u kmai
raiklaran ne'e. 26 Ha'u katak baa sia ti'an,
Ama ne'e See. Ha'u katak bei-beik nunia
baa sia, tan kakara nebee, sia natene tebes
Ama dadomin nu'u Ha'u moos katene tebes
Ama dadomin. Hodi nunia, Ha'u kbele talin
aan ko sia."

18

Ema kohi Yesus

(Mateus 26:47-56; Markus 14:43-50; Lukas 22:47-53)

1 Yesus namulak notu nunia, Nia sai no
Niakaan maktuir sia, baa to'os ida iha mota
Kidron balu baa.
2-3 Natoon baa oras nia moos, na'ilulik
ulun sia no ema Farisi sia, naruka son-
dadu Roma klibur ida no ema makdaka
na'in hira, baa Yudas, tan sia natene Yudas
nakara fa'an Yesus. Yudas natene to'os nia,
tan dala wa'in Yesus no Niakaan maktuir sia
naklibur iha fatin nia. Tan baa nia, Yudas
nodi ema wa'in nia baa buka Yesus iha to'os
nia. Sia nodi klonus, badut, no ro'at-meik.
4 Tuir loos, Yesus natene ti'an lia hotu-
hotu mak atu dadi baa Nia. Tan lia nia, Nia
la'o soruk baa, hotu nusu sia na'ak, "Emi
mai buka see?"

✡ 17:12 Kananuk Sia 41:9; Yohanis 13:18

5 Sia nataa na'ak, “Ami buka ema ida,
naran Yesus nosi leo Nasaret.”
Hotu, Yesus katak na'ak, “Nia, mak
Ha'u.” Baa oras nia, Yudas mak fa'an Yesus
moos nariik namutuk no sia. 6 Oras Yesus
dale na'ak, “Nia, mak Ha'u,” ema nia sia
hotu-hotu nakiduk, nakloti baa rai.
7 Hotu Yesus nusu tenik na'ak, “Emi mai
buka see?”
Sia nataa na'ak, “Yesus, ema Nasaret
nia.”
8 Yesus dale na'ak, “Ohin Ha'u katak ti'an
ka'ak, Nia, mak Ha'u. Kalo emi buka Ha'u,
keta kohi ema seluk. Habusik sia baa.” 9 (Nia
dale nunia atu natebes lia ida mak Nia dale
kedan ti'an na'ak, “Ama. Ema hotu-hotu
mak Ama latan ti'an baa Ha'u, la noo ida
mak lakon.”)
10 Natoon baa nia, Simon Petrus nodi
surik ida. Naree ema wa'in nia mai buka
Yesus, nia losu surik. Hatene baa, nia
taa kotu ema ida tilun kwana. (Ema nia,
naran Malkus. Nia, na'ilulik ulun boot ain-
liman.) 11 Naree nunia, Yesus nakahik na'ak,
“Petrus! Maknua mikar okaan surik. Keta
saseni, tan Ha'ukaan Ama katak ti'an na'ak,
Ha'u kmusti ketan susar oin nune'e.”✡

Ema nodi Yesus baa nataa na'ilulik ulun boot

12 Nunia hotu, sondadu sia no siakaan
ulun, no makdaka sia, mai kohi Yesus, no
kesi nola Nia. 13 Hotu, sia nala'o nodi uluk
Nia baa Anas, mak Kayafas banin mane.
Kayafas mak dadi na'ilulik ulun boot baa
tinan nia. 14 Uluk, nia mak foo lia tate'an
baa Yahudi ulun sia na'ak, “Di'ak liu, ema
ida mate bodik ema hotu-hotu.”✡

Petrus neli na'ak, la natene Yesus
(Mateus 26:69-70; Markus 14:66-68; Lukas 22:55-57)

15 Sia nodi Yesus baa, Simon Petrus tuir
nosi kotuk, bele-bele no maktuir seluk ida.
Nia, mak ha'u, Yohanis. Tan na'ilulik nia
natene ha'u, ha'u kbele tama ko Yesus
baa uma lalawar. 16 Mais, Petrus la tama.
Nia nariik loos iha luan, kre'is odamatan
nanokar. Hotu, ha'u ksai kikar, dale ko feto
ida mak daka iha nia, nebee Petrus bele
tama. 17 Oras ami tama, feto nia nusu baa
Petrus na'ak, “O moos Niakaan maktuir ida
ka?”
Mais Petrus nataa na'ak, “Lale!”
18 Iha lalawar nia, makdaka sia no ain-
liman sia naniruk ha'i, tan rai malirin. Na-
ree nunia, Petrus baa naniruk no sia.

Na'ilulik ulun boot leno Yesus
(Mateus 26:59-66; Markus 14:55-64; Lukas 22:66-71)

19 Iha uma nia laran, na'ilulik ulun boot
nusu Yesus na'ak, “Okaan maktuir sia, mak
see? O manorin saa baa sia?”
20 Yesus katak na'ak, “Ha'u la kdale subar.
Loro-loron Ha'u kanorin loke fore ti'an iha
ema hotu-hotu oin. Ha'u moos kanorin
ti'an iha Uma Hamulak Huun no iha itakaan
uma hamulak sia hotu. Fatin ne'e sia,
mak loron-loron ita ema Yahudi haklibur
fatin. 21 Tan saa o musu Ha'u nunia? Di'ak
liu, musu du'uk baa ema mak rona ti'an
Ha'ukaan dalen. Nanis, sia natene saa mak
Ha'u kanorin ti'an.”
22 Rona Yesus nataa nunia, makdaka ida
mak nariik iha nia, basa Nia nodi na'ak,
“Keta dale nunia baa ulun boot!”
23 Yesus katak na'ak, “Kalo Ha'u kdale
sala, ma'ak malorek sala nia. Mais kalo Ha'u
kdale loos, tan saa o basa Ha'u?”
24 Nunia hotu, Anas naruka sia nodi Yesus
baa Kayafas, tan nia mak na'ilulik ulun
boot. Oras sia nala'o nodi baa, sia sei kesi
nafati Yesus.

Petrus neli tenik Yesus
(Mateus 26:71-75; Markus 14:69-72; Lukas 22:58-62)

25 Natoon baa nia, Simon Petrus no'i
naniruk ha'i. Hotu, ema seluk ida nusu nia
na'ak, “O moos Niakaan maktuir ida ka?”
Mais Petrus neli na'ak, “Lale!”
26 Iha nia moos, noo na'ilulik ulun boot
ain-liman ida. Nia famili nosi ema mak
Petrus taa kotu tilun. Ema nia nusu Petrus
na'ak, “Hoi! Ohin nia, o mak iha to'os nia!
Ha'u karee o.”
27 Mais Petrus neli tenik na'ak, “Lale!”
Baa oras nia moos, manu kokoreek kedas.

Ema nodi Yesus baa nataa gubernur Pilatus
(Mateus 27:1-2,11-14; Markus 15:1-5; Lukas 23:1-5)

28 Baa seisawan nia, sia nodi Yesus nosi
Kayafas uman, baa gubernur uman iha son-
dadu Roma fatin.* Mais ema Yahudi sia
la tama baa ema Roma fatin nia, tan lia
nia nalo sia sasobo, to'o la bele naa Dahur
Paska. 29 Ema Yahudi sia to'o baa, gubernur

✡ 18:11 Mateus 26:39; Markus 14:36; Lukas 22:42 ✡ 18:14 Yohanis 11:49-50 * 18:28 Sondadu Roma fatin nia, hodi lia Latin na'ak, *praetorium*.

Pilatus sai nasoru sia nodi nusu na'ak, “Emi
tula sala saa baa Ema ne'e?”
30 Sia nataa na'ak, “Nune'e, ama. Kalo
Ema ne'e lahoos ema aat, nanis ami la mai
kakoen ama.”
31 Mais gubernur la no'uk simu. Hotu
nia katak na'ak, “Loos emi dei mak tetu
du'uk Niakaan lia tuir emikaan ukun-badu
Yahudi.”
Mais Yahudi ulun sia katak na'ak, “La
bele, ama. Ami ema Yahudi la hoo beran
atu taa ukun mate baa ema. Ukunrai Roma
dei mak noo beran nia.” 32 (Baa oras sia dale
nunia, saa mak Yesus dale kedan hori uluk,
dadi ti'an. Tan uluk, Nia katak ti'an baa
niakaan ema sia na'ak, Nia atu mate tuir
ukunrai Roma. Ne'e mak, sia nedi no'o Nia
baa ai karuus.)✡
33 Hotu gubernur tama nikar baa sondadu
fatin. Nia bolu nola Yesus nodi nusu na'ak,
“Nunabee? O ne'e, ema Yahudi na'in ka?”
34 Yesus nusu fila na'ak, “Ama du'uk
mak nakara nusu nunia ka, ema seluk mak
nasara baa ama?”
35 Gubernur nataa na'ak, “Hoi! Keta ma-
neo ma'ak ha'u ne'e ema Yahudi. Okaan
ema du'uk no na'ilulik ulun sia mak latan
O baa ha'u. O malo sala saa ti'an? Ma'ak
ona!”
36 Yesus moos katak baa na'ak, “Ha'u la-
hoos na'in nosi raiklaran ne'e. Kalo Ha'u
na'in raiklaran, nanis Ha'ukaan ain-liman
sia mai lituk Ha'u bele-bele, nebee ema
Yahudi sia la bele kohi nola Ha'u. Ha'u ne'e,
Na'i tebes, mais lahoos ema raiklaran mak
foti Ha'u.”
37 Hotu gubernur nusu nikar na'ak, “Dadi,
O ne'e, na'in tebes ka lale?”
Yesus nataa na'ak, “Ama du'uk mak
na'ak Ha'u ne'e Na'in. Tuir loos, Ha'u
kmoris mai atu dadi Na'in. Ha'u kmai iha
raiklaran ne'e atu kanorin hanorin loos.
Ema hotu-hotu mak kaer metin hanorin
loos nia, sia mak dadi Ha'ukaan renun.”
38 Rona nola nunia, gubernur nusu na'ak,
“Hanorin loos nia mak nabee?”

Yesus simu ukun mate
(Mateus 27:15-31; Markus 15:6-20; Lukas 23:13-25)

(38b) Gubernur Pilatus dale notu nunia, nia
moos sai nikar baa ema Yahudi sia, nodi
dale na'ak, “Ha'u kleno Nia ti'an, mais la
ketan sala ida kois.
39 Tuir itakaan kakotun, sura tinan baa
oras dahur Paska, gubernur musti nabusik
ema bui ida bodik emi. Dadi, nunabee?
Tinan ne'e, ha'u kabusik Na'i Yahudi ka?”
40 Rona nola nunia, sia hotu-hotu nahii
bele-bele na'ak, “Keta! Keta habusik Nia!
Habusik Barabas dei!” Sia na'ak nunia, mais
tuir loos, Barabas nia, ema aat basuk.†

19

1 Nunia hotu, gubernur Pilatus naruka
sondadu sia baa no'at Yesus nodi oe besi
tarak.* 2-3 Sondadu nia sia moos nola ai
tarak lain, nalo baa sabeo tarak. Hotu tuku
natama sabeo tarak nia baa Yesus ulun,
nodi naleuk Nia, hanesan foti na'i foun
nodi sabeo na'in. Sia moos natais faru
klobor ida baa Nia. Faru nia ilas mean
asuaten ahan nu'u na'i isi belun. Hotu sia
naleuk nakdiuk Nia nodi na'ak, “Tonun-
haboot Na'i Yahudi!” Sia moos basa lisuk
Nia.
4 Nunia hotu, gubernur sai tenik nodi
katak baa ema wa'in nia na'ak, “Nune'e!
Ha'u klatan kikar Nia baa emi. Emi musti
hatene, ha'u kleno Nia ti'an, mais la ketan
sala ida kois.” 5 Baa oras Yesus sai, Nia
sei tau sabeo tarak nia, no faru klobor nia.
Hotu, gubernur katak baa ema wa'in nia
na'ak, “Mana mai! Nia mak ne'e.”
6 Oras na'ilulik ulun sia no makdaka sia
naree Yesus sai, sia nahii bele-bele na'ak,
“Ho'o Nia dei! Hedi Nia baa ai karuus!”
Mais gubernur katak baa sia na'ak, “Kalo
emi atu hodi Nia baa ho'o iha ai karuus, loos
emi dei. Tan Ha'u du'uk la ketan Niakaan
salan ida kois. La fatan taa ukun mate baa
Nia.”
7 Hotu, ema Yahudi sia nataa na'ak, “Ami
hoo ukun-badu mak tuun mai nosi Na'i
Maromak. Tuir ukun-badu nia, ema ne'e
musti mate, tan nia foti aan ahan Na'i
Maromak Oan.”
8 Rona nola siakaan dale nia, gubernur
hetak nata'uk. 9 Nia tama nikar baa sondadu

✡ 18:32 Yohanis 3:14, 12:32-33 † 18:40 Iha lia Yunani “Ema mak aat basuk” noo lia isin, rua. Ida na'ak, ema madauk teen mak nana'o naha nodi nokbiit. No ida seluk na'ak, ema mak nodi ro'at-meik, atu nabu'a sai ukunrai Roma. Lukas 23:19 na'ak, Barabas ne'e, no'o notu ema ti'an, no sakar ukunrai Roma. * 19:1 Sondadu Roma sia nodi oe mak nalo nosi tali kulit lolon hira sia. Hotu, sia kesi ruin meik, lale, makdadi meik, baa tali kulit nia rohan sia. Kalo ho'at rua-ruan hodi oe nia, isin kulit naklu'as mohu. Ema Yahudi tau ho'at kladik to'o isin haat nulu dei. Mais, sondadu Roma sia la sura. Sia no'at bei-beik.

fatin, hotu nusu baa Yesus na'ak, "O ne'e,
Ema nabee?" Mais Yesus la nataa.
10 Gubernur nakbehek na'ak, "Hoi! Tan
saa O la mataa ha'u? O matene ka lale? Ha'u
koo beran atu kalo O mate. Ha'u moos koo
beran atu kabusik O."
11 Mais Yesus nataa na'ak, "Nune'e, ama.
Kalo ama noo beran tebes nunia, ama netan
nosi Na'i Maromak, tan Nia mesan dei mak
foo leet baa ama atu babilan Ha'u. Mais
ema mak nodi Ha'u baa ama, siakaan salan
todan liu ama salan."
12 Nahuu baa oras nia, gubernur buka
dalan atu nabusik Yesus. Mais ema Yahudi
sia nahii bele-bele na'ak, "Ema ne'e foti aan
hanesan na'in. Ne'e na'ak, Nia sakar Na'i
Keser. Kalo ama nabusik Ema ne'e, malorek
ti'an ama lahoos Na'i Keser belun."
13 Rona nola sia nahii nunia, gubernur
nodi Yesus sai baa luan. Hotu, nia tuur baa
niakaan kadera hakotu lia iha fatin ida mak
sia temi nodi lia Aram na'ak, *Gabata*. Ne'e
na'ak, Rai Molik Fatuk Kabelak.
14 Loron nia, Loron Hadi'a Aan baa Dahur
Paska. Takseer loro natetu, gubernur katak
baa ema Yahudi sia na'ak, "Mana ona! Nia
ne'e, emikaan na'in!"
15 Mais sia nahii hetak maka'as na'ak,
"Hodi Nia sai hosi ne'e! Ho'o Nia dei! Hedi
Nia baa ai karuus!"

Hotu gubernur nusu tenik na'ak, "Nun-
abee? Emi hakara ho'o emikaan na'in ne'e
ka?"

Na'ilulik ulun sia moos nataa na'ak,
"Amikaan na'in, ida dei. Nia mak Keser! La
noo seluk!" 16 Tan lia nia, gubernur latan
Yesus baa sondadu sia, nebee nedi no'o baa
ai karuus.

Ema nedi Yesus baa ai karuus
(Mateus 27:32-44; Markus 15:21-32; Lukas 23:26-43)

(16b) Hotu, sondadu sia nodi Yesus baa, atu
no'o Nia. 17 Sia naruka Nia natiu ai karuus,
la'o sai nosi kota laran, nodi baa fatin ida
mak sia temi nodi lia Aram na'ak, *Golgota*.
Ne'e na'ak, "Fatin Ulun Ruin."
18 To'o nebaa, sia nedi Yesus baa ai karuus,
hotu taman ai karuus nia. Sia moos nedi
ema seluk na'in rua baa ai karuus. Ida
taman iha Yesus sorin kwana, ida tenik
iha sorin karuk. Yesus, iha siakaan leet.
19 Hotu, sondadu sia nakerek baa ai kabelak
ida, hotu nedi ai kabelak nia baa Yesus
ulun fafuhun leten, tuir gubernur niakaan
haruka. Iha ai kabelak nia, sia nakerek
na'ak,

"Ne'e, Yesus, nosi Nasaret. Nia mak, Na'i
Yahudi."

20 Sia nakerek ai kabelak nia, nodi lia oik
tolu: lia Aram, lia Yunani, no lia Latin
mak ukunrai Roma lian. Ema Yahudi wa'in
leno ai kabelak nia, tan fatin nia, kre'is
Yerusalem. 21 Mais na'ilulik ulun sia la no'uk
hakerek nunia. Hotu, sia baa katak guber-
nur na'ak, "Ama! Keta hakerek ha'ak, Nia
mak 'Na'i Yahudi'! Di'ak liu hakerek ha'ak,
'Ema ne'e mak na'ak, Nia Na'i Yahudi.'"
22 Mais gubernur katak na'ak, "Ha'u mak
karuka sia nakerek nunia. Dadi, habusik
nunia dei!"
23 Sondadu sia nedi ti'an Yesus baa ai
karuus, sia fa'e Niakaan faru, nalo baa fa'ek
haat. Fa'ek ida bodik sondadu ida. Sia
moos nola Niakaan faru klobor. Faru klobor
nia, soru tomak nosi leten to'o raik, la noo
lalitak. 24 Naree nunia, sia dale baa malu
na'ak, "Keta lees karin faru klobor ne'e.
Di'ak liu, ita suut liman atu hodi hatene see
mak netan." Lia nia nato'o saa mak hakerek
ti'an iha Hakerek Moon na'ak,

"Sia fa'e ha'ukaan faru sia baa malu,
sia moos suut liman atu nodi netan
ha'ukaan faru klobor."

Oras nia, sondadu sia nalo tuir nunia.✡

Yesus latan inan baa Yohanis

25 Oras sia nedi Yesus baa ai karuus, feto
na'in hira moos nariik iha fatin nia. Sia ne'e
mak: Yesus inan, no Yesus inan feto malun
ida, no Maria mak Klopas feen, no Maria ida
seluk nosi leo Magdala. 26 Yesus titu-naree
inan no'i nariik bele-bele no maktuir ida
mak Nia dadobe. Maktuir nia, mak ha'u,
Yohanis. Hotu, Yesus katak baa Niakaan
inan na'ak, "Ina. Oras ne'e, o oan mak ema
ne'e."
27 Yesus moos katak baa ha'u na'ak, "Oras
ne'e, malo nia baa o inan." Tan lia nia,
nahuu baa oras nia, ha'u mak kaliku Yesus
inan.

Yesus mate
(Mateus 27:45-56; Markus 15:33-41; Lukas 23:44-49)

28 Nunia hotu, Yesus natene Nia nala'ok
Niakaan serwisu to'o mohu ti'an. Hotu Nia
katak na'ak, "Ha'u kanroo." Lia ne'e moos
nato'o saa mak hakerek kedan ti'an hori
uluk iha Hakerek Moon.✡

✡ 19:24 Kananuk Sia 22:19 ✡ 19:28 Kananuk Sia 69:22, 22:16

[29] Iha nia noo anggor siin iha fatik ida.
Sondadu sia nola wee teen, lobas baa
anggor nia. Hotu, tau wee teen nia baa
ai lolon ida rohan,† nodi lolo baa Yesus
ibun. [30] Norut nola anggor nosi wee teen
nia, Yesus katak na'ak, "Serwisu hotu-hotu
mohu ti'an." Dale notu nunia, Nia sudur,
hotu nawan kotu.

Sondadu nodi diman sona Yesus sorin iha ai karuus

[31] Loron Yesus mate nia, kona baa loron
lima. Tuir ema Yahudi siakaan ukun-badu
lala'ok, musti nadi'a aan baa loron lima, tan
awan sia simu loron hamulak. Loron hamu-
lak nia, sia nalo baa loron lulik. Tan baa
nia, sia la no'uk ema maten sei hisa iha ai
karuus baa loron hamulak. Baa oras Yesus
mate, Yahudi ulun sia nusu baa gubernur,
nebee naruka ema baa ta'e tohar ain ruin
nosi ema mak sei hisa iha ai karuus. Hodi
nunia, ema nia sia bele mate lai-lais. Hotu
ema bele natuun maten sia oras loron lulik
sei la to'o dauk. [32] Rona nola nunia, sondadu
sia baa. Sia ta'e tohar ema ida ain ruin.
Nunia hotu, natohar tenik ema ida seluk ain
ruin. Ema na'in rua nia, mak sia nedi bele-
bele no Yesus. [33] Oras sia to'o Yesus baa, sia
la natohar ain ruin, tan naree Yesus mate
ti'an. [34] Hotu, sondadu ida nola diman, sona
baa Yesus sorin. Raan no wee sai kedas.
[35] (Oras Yesus mate nia, ema wa'in na-
ree. Ha'u, Yohanis, moos karee. Dadi, lia
hotu-hotu mak kakerek iha ne'e, ha'u karee
du'uk. Emi bele fiar, tan ha'ukaan dalen
ne'e tebes no loos.) [36] Lia ne'e sia hotu-hotu
nato'o saa mak hakerek ti'an iha Hakerek
Moon na'ak, "Niakaan ruin sia, la noo ruin
ida moos mak ema natohar."✡ [37] Hakerek
Moon moos na'ak, "Ema sia nobun ema
mak sia sona ti'an nia."✡

Ema nakoi Yesus

(Mateus 27:57-61; Markus 15:42-47; Lukas 23:50-56)

[38] Noo ema ida, naran Yusuf. Nia nosi
leo Arimatea. Nia tuir Yesus, mais nia
tuir nodi nakfunin, tan nata'uk Yahudi ulun
sia. Oras Yesus mate ti'an, nia baa nusu
Gubernur Pilatus, nebee gubernur foo leet
baa nia atu nola Yesus maten nodi baa
nakoi. Rona nola nunia, gubernur moos
no'uk. Hotu Yusuf baa natuun nola Yesus
maten, nodi baa. [39] Nikodemus moos baa
bele-bele no Yusuf. Nikodemus nia, mak
uluk baa nasoru Yesus nodi kalan. Nia sosa
nola ai raan morin wa'in, takseer kilo tolu
nulu resin tolu, atu kose baa Yesus maten.‡
[40] Sia falun Yesus maten nodi tais mamar,
nodi kose ai raan morin, tuir ema Yahudi
siakaan adat nakoi maten.
[41] La dook nosi Yesus mate fatin nia, noo
to'os lalawar ida. Iha nia, ema foin ba'at
nola fatuk kuak ida, nalo baa rate. Ema sei
la natama maten iha nia dauk. [42] Tan loron
lulik kre'is mai ona, sia lai-lais nodi Yesus
maten baa rai iha nia.

20

Yesus moris nikar!

(Mateus 28:1-8; Markus 16:1-8; Lukas 24:1-12)

[1] Wainrua, kona baa loron domiku. Sei-
sawan nurak, Maria nosi leo Magdala baa
Yesus raten. To'o nebaa, nia naree fatuk
boot mak ema nodi taka rate, nakduir ti'an.
[2] Naree nunia, Maria nalai baa katak Simon
Petrus no ha'u, Yohanis. Nia katak na'ak,
"Ema nana'o nola itakaan Ulun nosi rate
ti'an! La hatene sia rai iha nabee!"
[3] Rona hola nunia, ami rua halai baa rate.
[4] Ami halai bele-bele, mais ha'u mak to'o
uluk. [5] To'o baa, ha'u la ktama baa rate
laran, mais kateke kosi luan dei. Ha'u la
karee Yesus maten, karee loos tais mamar
mak sia nodi falun Yesus maten.
[6] Petrus to'o mai, nia tama liu baa rate
laran. Nia moos naree tais mamar nia.
[7] Lesu mak sia nodi taka Yesus ulun moos,
nakhi'as ti'an iha fatik seluk. [8] Hotu, ha'u
moos tama tuir baa. Karee hotu-hotu
nunia, ha'u moos fiar baa Yesus dalen uluk
mak na'ak, Nia atu moris nikar nosi mate.
[9] Uluk, ami sei la hatene malorek dauk saa
mak hakerek kedan ti'an iha Hakerek Moon
na'ak, Kristus musti moris nikar nosi mate.
[10] Haree hotu nunia, ami rua moos fila.

† 19:29 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, sia tuu wee teen nia baa ai *hussopos* rohan. *Hussopos* nia, ai morin ida mak ema Yahudi tau baa siakaan lahan adat hira sia. Niakaan naruk takseer senti rua nulu to'o haat nulu. Leno hosi *hussopos* iha Sai Hosi Mesir 12:22; Na'i Lulik Siakaan Ukun-badu 14:4, 6, 49-52; Sura Ema Fuan 19:2-6; (hanesa ho Ibrani 9:19); Kananuk Sia 51:7. ✡ 19:36 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:46; Sura Renu Isra'el 9:12; Kananuk Sia 34:21 ✡ 19:37 Sakarias 12:10; Lia Raiklaran Falu Fila 1:7 ‡ 19:39 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, 'litras atus ida', takseer kilo tolu nulu resin tolu. Siakaan ai raan morin nia, lia Yunani na'ak, sia kahur *smurna* (ai raan nosi ai morin oik ida) no *aloe* (ai raan nosi ai huun ida hanesan ai lafaek nanaan). Leno lia Nikodemus iha Yohanis 3:1-21.

Yesus natadu aan baa Maria nosi Magdala
(Mateus 28:9-10; Markus 16:9-11)

11 Oras nia, Maria sei iha rate. Nia tanis
nodi nateke baa rate laran. 12 Nia naree
Maromak Niakaan makbukar lale'an na'in
rua, tau tais mutin no'i tuur iha fatik mak
hori hirak ema rai Yesus maten baa. Ida
tuur baa ulun fatik, ida tenik tuur baa ain
fatik. 13 Hotu, sia nusu Maria na'ak, "Tan saa
o tanis?"
Maria nataa na'ak, "Ema foti nodi ti'an
ha'ukaan Ulun maten. La katene sia rai iha
nabee." 14 Dale notu nunia, Maria fila baa
kotuk, naree ema ida nariik iha nia. Nia la
natene na'ak, Ema nia, mak Yesus.
15 Hotu Yesus nusu Maria na'ak, "O tanis
baa saa? O buka see?"
Maria na'ak falik ema nia, makdaka to'os
iha nia. Hotu, nia namaus na'ak, "Ama.
Kalo Ama mak foti nola maten nia, hotu baa
rai iha nabee, katak ha'u lai. Nebee ha'u
kodi baa kakoi di'a-di'ak iha fatin seluk.
Ama, tulun ha'u lai!"
16 Maria dale nunia, Yesus moos bolu nia
nodi temi na'ak, "Maria."
Rona nola nunia, Maria fila baa Yesus,
hotu katak nodi lia Aram na'ak, "*Raboni*!"
(Lia isin na'ak, "Ha'ukaan manorik!")
17 Hotu Yesus katak baa nia na'ak, "Keta
koko Ha'u lai, tan Ha'u ksei la sa'e dauk
baa Ha'ukaan Ama iha lale'an. Baa katak
baa Ha'ukaan mamaluk sia ma'ak, 'Ha'u
atu ksa'e baa Ha'ukaan Ama. Nia moos,
emikaan Ama. Nia, mak Ha'ukaan Maro-
mak. Nia moos, emikaan Maromak.'"
18 Hotu, Maria baa katak Yesus Niakaan
maktuir sia na'ak, "Ha'u kasoru kola ti'an
itakaan Ulun Yesus!" Maria moos nasara
Yesus mamenon baa sia.

Yesus natadu aan baa maktuir sia
(Mateus 28:16-20; Markus 16:14-18; Lukas 24:36-49)

19 Loron domiku nia loro monu, Yesus Ni-
akaan maktuir sia naklibur aan. Sia taka na-
toos uma odamatan sia, tan nata'uk Yahudi
ulun sia. Mais teki-tekis, Yesus nariik iha
siakaan klaran, nodi nasee na'ak, "Kmanek
no dame!" 20 Hotu, Yesus natudu kanek
fitar iha liman no sorin baa sia. Naree
siakaan Ulun nunia, maktuir sia neon boot
lo-loos. 21 Hotu, Yesus nasee tenik na'ak,
"Kmanek no dame. Ha'ukaan Ama solok
Ha'u nunabee, Ha'u moos solok emi nunia."
22 Dale notu nunia, Yesus nare'is aan baa
sia, hotu nuu nawan baa sia ida-idak, nodi
katak na'ak, "Ha'u kfoo Maromak Kmalar
Lulik baa emi. Simu hola Nia. 23 Kalo emi
halu'a lakon ema salan, sala nia nanis lakon.
Mais kalo emi la ho'uk halu'a lakon ema
salan, sala nia nafati."✡

Yesus no Tomas

24 Ema ida nosi Yesus Niakaan maktuir
na'in sanulu resin rua nia, naran Tomas.
Ema moos temi nia na'ak, 'Oa Karuak'.
Oras Yesus mai natadu aan baa maktuir
sia, Tomas la iha nia. 25 Baa oras niakaan
mamaluk sia katak na'ak, "Ami hasoru
itakaan Ulun ti'an," Tomas nataa na'ak,
"Ha'u kmusti karee kanek fitar besi baku
fatik, no ha'u koko baa kanek iha Yesus
liman no sorin, foin ha'u kfiar ka'ak, Nia
moris nikar ti'an."
26 Miku ida siku ti'an, Yesus Niakaan mak-
tuir sia namutuk bele-bele no Tomas iha
uma ida laran. Masik odamatan sia taka
natoos moos, Yesus mai nariik iha siakaan
klaran. Nia nasee sia na'ak, "Kmanek no
dame!" 27 Hotu Nia katak na'ak, "Tomas!
Lolo liman mai, koko kanek iha Ha'ukaan
liman ne'e, no kanek iha Ha'ukaan sorin
ne'e. Keta makerat, mais fiar ona ma'ak,
Ha'u kmoris kikar ti'an!"
28 Rona nola nunia, Tomas nataa na'ak,
"Aikee, Ama! Ha'u kfiar tebes ti'an! Ama
ne'e, Ha'ukaan Ulun. Ama moos Ha'ukaan
Maromak!"
29 Hotu, Yesus katak na'ak, "Tomas! O fiar
tan o maree Ha'u modi matan du'uk. Mais
sotir liu tenik bodik ema mak fiar, masik sia
la naree Ha'u nodi matan du'uk."

Hakerek ne'e isin

30 Yesus nase'i tadak blaar wa'in seluk
mak maktuir sia naree nodi matan du'uk.
Mais Ha'u la kakerek iha ne'e. 31 Lia mak
kakerek iha ne'e, kakerek nebee emi bele
fiar ha'ak,
Yesus nia, Kristus mak Na'i Maromak na-
meno kedan ti'an atu solok mai.
Yesus moos, Na'i Maromak Oan.
Kalo emi fiar baa Nia, emi hetan moris to'o
nima-nimak, tan emi dadi Niakaan
ema ti'an.

21

Yesus natadu aan baa maktuir na'in hitu

1 Loron hira siku ti'an, Yesus natadu aan
tenik iha debu Tiberias tehen. Lia nia
lala'ok, nune'e: 2 Baa oras nia, Yesus Ni-
akaan maktuir na'in hitu namutuk. Sia nia
mak:
Simon Petrus,

✡ 20:23 Mateus 16:19, 18:18

Tomas, mak sia temi 'Oa Karuak',
Natanel, nosi leo Kana iha rai Galilea,
Sebadeus oan na'in rua, mak Yohanis
no Yakobus,
no maktuir na'in rua tenik.
3 Hotu, Simon Petrus katak baa niakaan
mamaluk sia na'ak, "Ha'u atu kbaa tiha
na'an tasi."
Sia nataa na'ak, "He'e! Ami moos tuir."
Sia moos sa'e bero, baa tiha na'an tasi.
Mais, baa kalan nia tomak sia la tiha nola
saa ida.✡
4 Baa awan seisawan, Yesus nariik iha
debu tehen. Mais sia la natene Nia. 5 Nia
bolu nodi nusu sia na'ak, "Mau sia! Emi
hetan ka lale?"
Sia nataa na'ak, "Mamuk liu Mau!"
6 Hotu Yesus naruka sia na'ak, "Soe kokon
daitiha nia baa bero sorin. Emi atu hetan."
Rona nola nunia, sia nalo tuir kedas. Sia
moos netan na'an tasi wa'in basuk, to'o la
bele dada sa'e daitiha baa bero laran.✡
7 Baa oras nia, ha'u moos iha nia. Ha'u
ne'e, Yohanis, maktuir mak Yesus dadobe.
Ha'u moos katak baa Petrus ka'ak, "Adeei!
Ema ne'e, itakaan Ulun!"
Rona ha'u kdale nunia, Simon Petrus tau
nikar farun, hotu soe aan baa debu laran,
atu nani baa tehen. 8 Roo nia takseer dook
ro'a atus ida nosi debu tehen. Hotu, Simon
Petrus niakaan mamaluk sia fofer nikar
bero baa debu tehen. Sia moos dada nodi
daitiha mak nakonu na'an tasi nia.
9 To'o baa, sia naree ha'i lutan no'i laka
iha nia. Iha ha'i leten noo na'an tasi. Iha nia
moos noo tubi. 10 Hotu Yesus katak baa sia
na'ak, "Hodi mai na'an tasi lolon hira mak
emi foin hetan nia, nebee tunu atu hodi
haa."
11 Rona nola nunia, Simon Petrus sa'e
nikar baa bero atu dada sa'e daitiha nia
baa debu tehen. Daitiha nia nakonu no
na'an tasi boot. Sura hotu, kona atus ida
lima nulu resin tolu. Masik na'an tasi wa'in
nunia moos, daitiha nia la naklees.
12 Hotu, Yesus bolu na'ak, "Mai ita haa
lai!"
La noo ida mak bele nusu na'ak, "Mau
ne'e, see?", tan sia natene tebes ti'an, Nia
ne'e, siakaan Ulun. 13 Hotu, Yesus nola tubi
no na'an tasi, foo baa sia.
14 Oras nia, dala tolu ti'an Yesus natadu
aan baa Niakaan maktuir sia, baa oras Nia
moris nikar nosi mate.

Yesus dale no Petrus

15 Sia naa notu ti'an, Yesus nusu baa
Simon Petrus na'ak, "Hei Simon, Yohanis
oan. Nunabee? O madomi Ha'u liu nosi
belu ne'e sia ka?"
Petrus nataa na'ak, "Tebes, Ama Boot!
Ama Boot natene du'uk, ha'u kadomi Ama
Boot."
Hotu, Yesus naruka nia na'ak, "Kalo
nunia, maliku modi mahaan Ha'ukaan bibi
malae oan sia."
16 Nunia hotu, Yesus nusu tenik na'ak,
"Simon, Yohanis oan. Nunabee? O madomi
Ha'u ka lale?"
Nia nataa na'ak, "Tebes, Ama Boot! Ama
Boot natene du'uk, ha'u kadomi Ama Boot."
Hotu, Yesus naruka tenik na'ak, "Kalo
nunia, maliku modi mahaan Ha'ukaan bibi
malae sia."
17 Hotu, Yesus nusu tenik na'ak, "Simon,
Yohanis oan. Nunabee? O ne'e, Ha'ukaan
belun ka?"
Rona nola nunia, Petrus neon susar
kedas, tan Yesus nusu isin tolu ti'an na'ak,
"O madomi Ha'u ka lale?" Hotu, nia nataa
na'ak, "Ama Boot natene lia hotu-hotu.
Dadi, Ama Boot natene du'uk ha'ak, ha'u
ne'e, Ama belun."
Hotu, Yesus naruka tenik na'ak, "Kalo
nunia, maliku modi mahaan Ha'ukaan bibi
malae sia. 18 O kohi ti'an Ha'ukaan dalen
ne'e ka, sei? Rona, tan Ha'ukaan dalen
ne'e tebes no loos. Uluk, baa oras o sei
nurak, loron-loron o tau tais modi meti
bolas du'uk, hotu la'o baa nabee dei, tuir
okaan hakara. Mais, nosi ikus, kalo o katuas
ti'an, o atu lolo liman baa ema. Hotu, sia
kesi o, dada nodi o baa fatin ida mak o la
mo'uk baa." 19 (Hodi nunia, Yesus katak
kedan nosi dalan oin nunabee Petrus atu
mate. Tan nosi ikus, Petrus niakaan dalan
mamaten, atu nodi natudu Na'i Maromak
Niakaan kabaas.)*
Nunia hotu, Yesus katak baa Petrus
na'ak, "Mai tuir Ha'u, dadi baa Ha'ukaan
ema ona!"

Maktuir mak Yesus dadobe

✡ 21:3 Lukas 5:5 ✡ 21:6 Lukas 5:6 * 21:19 Takseer baa tinan siwi nulu resin neen Kristus moris ti'an, ema sarani ulun ida, naran Klement nosi kota Roma, nakerek na'ak, ema no'o Petrus. Takseer baa tinan atus rua sanulu resin rua, sarani ulun ida seluk, naran Tertulian, nakerek na'ak, ema nedi nisa Petrus baa ai karuus. Noo ema seluk mak na'ak, baa oras ema atu nedi nisa Petrus baa ai karuus, takseer baa tinan neen nulu resin haat to'o neen nulu resin lima, Petrus nusu nebee ema nisa baku fila. Petrus nakara nunia, tan nia noran nia la fatan mate nodi ulun iha leten, hanesan Yesus.

[20] Nunia hotu, Petrus mana fila baa kotuk,
naree ha'u ko'i tuir sia. (Ha'u ne'e, maktuir
mak Yesus dadobe. Ha'u mak tuur iha Yesus
sorin baa oras ami tuur haa dahur Paska.
Ha'u moos mak kusu baa Nia ka'ak, "Ama
Boot! See mak atu fa'an Ama?")✡ [21] Baa
oras Petrus naree nola ha'u, nia moos nusu
baa Yesus na'ak, "Ama Boot! Ama dale ti'an
hosi ha'ukaan tuur-hariik. Mais, ema ne'e,
nunabee?"
[22] Hotu, Yesus katak baa Petrus na'ak,
"Lia nia lahoos okaan serwisu. Kalo kakara
nebee nia nein da-dau to'o Ha'u kmai kikar,
o atu malo saa? Mais o du'uk, tuir Ha'u."
[23] Tan Yesus dale nunia, Niakaan mak-
tuir rumak sia nahuu dale baa malu na'ak,
"Yohanis ne'e, la mate." Mais tuir loos,
Yesus la dale nunia. Nia dale na'ak, "Lia nia
lahoos okaan serwisu. Kalo kakara nebee
nia nein da-dau to'o Ha'u kmai kikar, o atu
malo saa?"

Yohanis taka niakaan hakerek

[24] Maktuir mak Yesus dale nia, ne'e mak
ha'u, Yohanis. Ha'u mak kakerek lia ne'e
sia hotu-hotu bodik emi. Hotu-hotu mak
kakerek ne'e, ha'u karee kodi matan du'uk.
Hodi nunia, ita bele hatene ha'ak, lia saa
mak ha'u katak ne'e, tebes no loos.
[25] Sei noo lia wa'in seluk mak Yesus nalo.
Kalo hakerek hola lia hotu-hotu nahuu nosi
Yesus nala'o Niakaan serwisu to'o mohu,
ha'u kanoin, raiklaran ida tomak moos la
bele loi nola.

Nunia dei,
Yohanis

✡ 21:20 Yohanis 13:25

Kristus Klosan Lian

Na'i Maromak nameno atu solok Niakaan Kmalar Lulik mai

1-3 Ama Teofilus* mak di'ak. Tabe nosi ha'u Lukas.

Uluk, ha'u kakerek ti'an kosi lia hotu-hotu mak Yesus nalo no nanorin, nahuu nosi uluk fohon to'o Nia namaan aan sa'e nikar baa lale'an. Nia nahuu Niakaan serwisu nodi boi nola Niakaan klosan sia. Nosi ikus, ema nasusar Nia to'o no'o Nia, mais Na'i Maromak nalo Nia moris nikar. Baa oras Nia moris nikar ti'an, Nia natadu aan bei-beik baa Niakaan klosan sia iha loron haat nulu laran. Nia moos nalore baa sia oin nunabee Na'i Maromak sori ema nebee sia bele tama dadi baa Niakaan ema. Hotu, Yesus solok Niakaan klosan sia nodi Maromak Kmalar Lulik beran.

Lia ne'e sia, ha'u kakerek ti'an baa ama iha ha'ukaan hakerek uluk.

4-5 Hotu, baa dala ida, Yesus tuur namutuk no Niakaan klosan sia iha Foho Saitun. Nia katak baa sia na'ak,

"Rona! Uluk Yohanis sarani ema nodi wee. Mais kalo emi hein loron hira tenik, Na'i Maromak atu nalo lia boot liu tenik bodik emi. Tan Nia atu naruka Niakaan Kmalar Lulik tuun baa emi. Tan baa nia, emi keta la'o hela kota Yerusalem ne'e lai. Hein iha ne'e to'o Ha'ukaan Ama naruka Niakaan Kmalar Lulik tuun baa emi. Ha'u katak kedan lia ne'e baa emi, tan Ha'ukaan Ama nameno nunia ti'an."✡

Yesus namaan aan sa'e baa lale'an

6 Baa loron ida, Yesus namutuk tenik no klosan sia. Sia nusu baa Nia na'ak, "Ama! Oras ne'e Ama atu sori ita nosi funu nebee itakaan rai Isra'el ukun du'uk aan ka, ita sei hein tenik?"

7 Yesus nataa na'ak, "Emi lalika hatene niakaan oras! Ha'ukaan Ama mesan mak babilan oras nia. 8 Mais kalo Niakaan Kmalar Lulik tuun baa emi ti'an, emi atu hetan beran. Hotu emi musti baa katak lia nosi Ha'u baa ema hotu-hotu iha kota Yerusalem, no leo hotu-hotu iha rai Yudea no rai Samaria, liu to'o raiklaran sikun sia."✡ 9 Dale notu nunia, Yesus namaan aan sa'e baa lale'an iha siakaan oin. Hotu kalo'an taka nola Nia, to'o sia la naree Nia tenik.✡

10 Sia sei titu baa lale'an, teki-tekis ema na'in rua nariik iha siakaan klaran. Sia rua tau faru mutin moos. 11 Hotu sia dale baa klosan sia na'ak, "Hei! Ema Galilea sia! Tan saa emi hakaka mana baa lale'an? Yesus namaan aan sa'e baa lale'an ti'an. Nosi ikus, Nia moos namaan aan mai nikar oin nunia."

Kristus klosan sia boi ema ida atu seluk Yudas

12 Nunia hotu, klosan sia tuun nikar nosi Foho Saitun, fila baa kota Yerusalem. Foho nia dook nosi kota, takseer kilo ida.†

13 To'o kota, sia tama baa uma mak sia nein, hotu sa'e baa ke'an tetu. Kristus klosan sia naran, mak ne'e:

Petrus,
Yohanis
Yakobus,
Andreas,
Filipus,
Tomas,
Bartolomeus,
Mateus,
Yakobus (Alfeus oan),
Simon (ema partee Selot),‡
no Yudas (Yakobus oan).✡

14 Sia hotu-hotu namulak nodi neon ida. Sia namulak namutuk no Yesus inan Maria, no ina seluk sia, no feto nurak sia, no tenik Yesus alin sia.

15 Baa loron ida, sia namutuk tenik, takseer ema na'in atus ida rua nulu. Hotu Petrus nariik dale na'ak, 16 "Mamaluk sia! Emi nanis sei hanoin Yudas mak uluk nodi ema baa kohi Yesus. Lia hotu-hotu kona baa Yudas nia, nato'o saa mak Maromak

* 1:1-3 Tuir lia Yunani, naran *Teofilus* na'ak 'ema mak nadomi Maromak'. Kristus Klosan Lian ne'e, hakerek nomer rua mak Lukas nakerek bodik Teofilus. Uluk Lukas nakerek lia nosi Yesus bodik Teofilus. Haree Lukas 1:1-4. ✡ 1:4-5 Lukas 24:49; Mateus 3:11; Markus 1:8; Lukas 3:16; Yohanis 1:33 ✡ 1:8 Mateus 28:19; Markus 16:15; Lukas 24:47-48 ✡ 1:9 Markus 16:19; Lukas 24:50-51 † 1:12 Baa oras nia, manorik ukun Yahudi nalo ukun-badu na'ak, baa loron hanawa serwisu ema la bele la'o baa-mai liu nosi kilo rua. Hakerek Moon lia Yunani na'ak, foho ne'e dook nosi Yerusalem, manesak no ema la'o "baa loron hanawa serwisu." Hodi nunia, ita hatene foho nia dook nosi kota, kilo ida. ‡ 1:13 Partee Selot ne'e, partee politik ida mak nakara te'ur nasai ukunrai Roma nosi rai Isra'el. ✡ 1:13 Mateus 10:2-4; Markus 3:16-19; Lukas 6:14-16

Kmalar Lulik naruka Na'i Daud nakerek
kedan hori uluk iha Hakerek Moon. 17 Yudas
nia, itakaan ema mak serwisu namutuk no
ita."
18 (Baa oras Yudas fa'an Yesus ti'an, nia
nola osan kadoor nia, nodi sosa rai rohan
ida. Hotu, rai nia dadi baa Yudas mate
fatin, tan nia monu tabarakat iha rai nia,
to'o kabun taba no teen nakbudi sai. 19 Ema
dale lia nia nosi ibun baa ibun, to'o ema
hotu-hotu iha kota Yerusalem, rona nola
Yudas mamaten nia. Tan lia nia, sia na-
naran rai nia nodi siakaan lia Aram na'ak,
'Akeldama'. Lia fuan ne'e na'ak 'Rai Raa').✡
20 Hotu Petrus dale liu tenik na'ak, "Hori
uluk, Na'i Daud nakerek kedan nunia iha
Hakerek Kananuk na'ak,
'Habusik niakaan hein fatin dadi fuik,
tan ema la nein tenik iha nia ona.'
Na'i Daud moos nakerek na'ak,
'Habusik niakaan serwisu nia, latan baa
ema seluk.'✡
21-22 Tan lia nia, ita musti buka ema nebee
seluk Yudas. Ita buka ema mak namutuk no
ita kleur ti'an. Nia musti tuir kre-re'is no
Na'i Yesus baa fatin hotu-hotu, nahuu nosi
Yohanis sarani Nia. Nia moos musti naree
du'uk Na'i Yesus moris nikar nosi mate, to'o
namaan aan sa'e nikar baa lale'an."✡
23 Petrus dale notu nunia, sia natama
naran rua. Ida naran Matias, ida tenik
naran Yusuf (nosi Yustus ema uma laran.
Ema moos bolu nia, Barsabas). 24-25 Hotu sia
namulak na'ak, "Ama iha lale'an! Ita Boot
hatene tebe-tebes ema hotu-hotu neon.
Yudas monu mate nela niakaan serwisu.
Tan nunia, ami husu Ita Boot hatudu baa
ami nosi ema na'in rua ne'e, see ida mak Ita
Boot boi hola hodi seluk Yudas, nebee ami
foti nia dadi baa Kristus klosan." 26 Namulak
notu, sia suut liman. Suut liman nia kona
baa Matias. Hotu sia foti Matias dadi klosan
namutuk no sia na'in sanulu resin ida nia.

2

Maromak Kmalar Lulik tuun baa ema

1-2 Kona besik baa ema Yahudi loron di'ak
mak 'Loron Pentakosta',* Yesus eman sia
hotu-hotu naklibur iha uma ida. Teki-tekis
sia rona lia maliak ida mai nosi lale'an
hanesan dadurus.✡ Lia maliak nia boot re-
sik, to'o ema iha nia la bele rona malu tenik.
3 Sia moos naree nu'u ha'i lakan nakfa'ek
aan, rani baa ida-idak ulun. 4 Maromak
Kmalar Lulik natiha baa sia, to'o nalo sia
dale nodi ema seluk lian, tuir saa mak
Kmalar Lulik foo baa sia.
5 Baa oras nia, noo ema Yahudi wa'in iha
Yerusalem mak mai nosi rai-rai. Sia moos
nakara Na'i Maromak. 6 Baa oras sia rona
nola lia maliak nia, sia mai kabuun malu
iha fatin nia. Sia ida-idak rona siakaan lia
du'uk sai nosi Yesus eman sia ibun, to'o sia
blaar karin. 7 Sia dale na'ak, "Ema mak dale
ne'e sia, ema Galilea! 8 Mais ita rona sia dale
nodi ita ida-idak lian! Tan saa bele nunia?
9 Ita ne'e mai hosi rai Partia, Media, Elam,
Mesopotamia, Yudea, Kapadokia, Pontus,
Asia, 10 Frigia, Pamfilia, Mesir, no nosi Libia
kre'is baa kota Kirene. Ita balu moos hosi
kota Roma. 11 Balu tenik mai nosi rai Kreta
no rai Arab. Ita balu ema Yahudi, balu
ema lahoos Yahudi mak tama tuir hanorin
Yahudi ti'an. Mais ita hotu-hotu bele rona
ema ne'e sia dale nodi itakaan lian ida-
idak. Sia dale lia kasalak basuk mak Na'i
Maromak nalo ti'an. Hoi! Ita blaar tebes!"
12 Sia moos nusu baa malu na'ak, "Tan saa
bele dadi nune'e? Lia ne'e na'ak saa?"
13 Mais ema seluk sia naleuk na'ak, "Hoi!
Lalika titu sia! Ema nia sia lanu todan!"

Petrus dale baa ema lear

14 Baa oras nia, Petrus no Kristus klosan
na'in sanulu resin ida seluk iha nia. Oras
sia naree ema kabuun malu iha nia, Petrus
soruk baa oin, hotu dale maka'as na'ak,
"Mamaluk sia! Emi mak ema Yahudi no emi
mak hein iha kota Yerusalem ne'e, ta'an
tilun rona di'a-di'ak ha'ukaan dalen ne'e,
tan ha'u atu katak lia boot ida baa emi.
15 Keta haneo ami ne'e lanu! La bele nunia,
tan oras ne'e, foin tuku siwi. Ema la nemu
tua baa seisawan nune'e! 16 Emi rona ema
ne'e sia dale nodi emi ida-idak lian. Tuir
loos, Maromak katak kedan ti'an lia ne'e
nodi mako'an Yoel na'ak:
17 'Kalo raiklaran kre'is falu fila,
Ha'u atu katuun Ha'ukaan Kmalar Lu-
lik baa ema hotu-hotu.
Emikaan oan feto no oan mane sia,
Ha'u kalo baa Ha'ukaan mako'an.
Emikaan ema nurak sia,
bele naree saa mak Ha'u katudu baa
sia.
Emikaan matas sia,

✡ 1:19 Mateus 27:3-8 ✡ 1:20 Kananuk Sia 69:25, 109:8 ✡ 1:21-22 Mateus 3:16; Markus 1:9, 16:19; Lukas 3:21, 24:51 * 2:1-2 Ema Yahudi sura loron Pentakosta, nahuu nosi loron Paska tu'an domiku hitu. Hodi nunia, ita hatene ha'ak, baa oras nia, Yesus mate loron lima nulu ti'an. ✡ 2:1-2 Ukun-badu Na'ilulik 23:15-21; Hanoin Hikar Dalan Moris 16:9-11

bele me'i nola saa mak Ha'u katudu
baa sia.
18 Kalo raiklaran kre'is falu fila,
Ha'u katuun Ha'ukaan Kmalar Lulik
baa Ha'ukaan atan sia hotu-hotu.
Ha'u katuun baa feto,
Ha'u moos katuun baa mane.
Sia atu dale saa mak Ha'u katak baa sia.
19-21 Ha'ukaan Loron Kabaas sei la to'o dauk,
Ha'u kalo kedan tadak blaar iha
lale'an.
Tadak blaar hanesan loro matan
nakukun,
no fulan mean laak hanesan raa.
Ha'u moos kalo lia kasalak basuk iha
raiklaran.
Lia hanesan raa no ha'i dubun
fu'ak sa'e baa leten.
Mais baa oras nia moos,
ema mak nahii nusu tulun baa Ha'u,
Ha'u nanis sori nia.'"✡

Lia nia mak Maromak katak kedan hori uluk nodi mako'an Yoel.

22 Mamaluk Isra'el sia! Ta'an tilun rona di'a-di'ak ha'ukaan dalen ne'e. Yesus ema Nasaret nia, Nia mak Na'i Maromak boi kedan hori uluk atu solok mai sori ita. Tebes! Ami na'in du'uk haree Nia nalo lia kasalak basuk no nalo tadak blaar nodi Maromak beran. Emi moos haree, tan Nia moos nalo tadak blaar iha emikaan oin. 23 Na'i Maromak solok Nia nunia, mais emi ho'o Nia hodi hamaus hola ema aat, nebee sia nedi Nia baa ai karuus. Tuir loos, Na'i Maromak natene ti'an lia nia sia hotu-hotu, tan Nia nakotu kedan nunia hori uluk.✡ 24 Tebes! Emi ne'e ho'o Yesus to'o mate, mais Na'i Maromak nalo Nia moris nikar, tan Nia la nakara Yesus nafati iha maten fatin.✡

25 Na'i Daud nakerek kedan hori uluk lia nosi Yesus nune'e:
'Ha'u katene Maromak no ha'u nima-
nimak.
La noo saa ida moos mak bele naloti
ha'u,
tan Maromak no ha'u nima-
nimak.
26 Tan baa nia, ha'u neon boot.
Ha'u moos tonu-kaboot Maromak.
Ha'u kein Nia kodi neon metin,
27 tan baa oras ha'u kmate, Nia la nabusik
ha'ukaan kmalar nafati iha ema
maten fatin.
Nia la nabusik Niakaan Ema Moon
maten dois iha rate laran.
28 Nia natudu dalan moris loos baa ha'u.
Ha'ukaan neon nanis boot lo-loos,
tan Nia namutuk no ha'u.'✡
Na'i Daud mak nakerek nela lia nia ti'an.
29 Mamaluk sia! Foo leet baa ha'u kalore lia nia. Bei Daud dale nunia, mais ita hatene nia la dale nosi niakaan maten du'uk, tan nia mate, hotu ema nakoi nia ti'an. Niakaan rate moos sei iha itakaan leet to'o oras ne'e. 30 Na'i Daud nia, Maromak mako'an. Baa oras nia dale nunia, nia natene na'ak Na'i Maromak narai aan ti'an nodi nameno na'ak, Nia atu boi Na'i Daud husar-binan ida atu kaer ukun.✡ 31 Baa oras nia, Na'i Daud natene kedan lia mak sei dook basuk. Nia dale nosi Ema mak Na'i Maromak boi kedan hori uluk. Ema nia atu mate, mais Nia moos atu moris nikar. Hodi nunia, Nia la nafati iha ema maten fatin. Niakaan maten moos la dois.

32 Rona! Ema mak Na'i Daud dale ti'an nia, ne'e mak Yesus! Nia mate, mais Na'i Maromak nalo Nia moris nikar. Ami ne'e haree du'uk Nia moris nikar ti'an. 33 Oras ne'e Niakaan Ama Maromak foti Nia kaer beran mak aas kaliuk. Nia nabesi aan iha Na'i Maromak sorin kwana iha fatin mak Na'i Maromak nadi'a kedan ti'an bodik Nia. Niakaan Ama moos foo Kmalar Lulik baa Nia, tuir saa mak Nia nameno kedan hori uluk. Oras ne'e Niakaan Kmalar Lulik nia moos tuun baa ami. Lia mak emi rona no haree ohin nia, ne'e mak Na'i Maromak foo Niakaan Kmalar Lulik.

34 Tuir loos, Na'i Daud la sa'e baa lale'an, mais nia dale nosi lia Yesus sa'e baa lale'an. Lia nia nune'e:
'Na'i Maromak katak baa ha'ukaan Na'in
na'ak,
"Mai tuur baa fatin hakneter iha
Ha'ukaan sorin kwana ne'e.
35 Ha'u atu kalo Okaan funu sia
lo'u baa O.'"✡

36 Tan lia nia, ema Isra'el hotu-hotu musti natene tebes na'ak, Ema mak emi hedi ho'o baa ai karuus nia, Nia mak Maromak boi ti'an dadi baa itakaan Na'in. Maromak moos foti-nahaas Nia ti'an."

37 Rona Petrus dale nunia, ema nia sia neon monu. Sia moos nusu baa Petrus no klosan seluk sia na'ak, "Mau sia! Kalo nunia, ami musti halo saa?"

✡ 2:19-21 Yoel 2:28-32 ✡ 2:23 Mateus 27:35; Markus 15:24; Lukas 23:33; Yohanis 19:18 ✡ 2:24 Mateus 28:5-6; Markus 16:6; Lukas 24:5 ✡ 2:28 Kananuk Sia 16:8-11 ✡ 2:30 Kananuk Sia 132:11; 2 Samuel 7:12-13 ✡ 2:35 Kananuk Sia 110:1

38 Petrus nataa na'ak, “Emi ida-idak musti
soe lakon emikaan salan, hotu husu hetan
sarani, nebee dadi tadak na'ak, emi fila
tuir Yesus Kristus no Na'i Maromak kasu
mohu emikaan salan ti'an. Nia moos atu
foo Niakaan Kmalar Lulik baa emi.
39 Tebes. Na'i Maromak nameno ti'an atu
foo Kmalar Lulik baa Niakaan ema hotu-
hotu. Hodi nunia, Nia foo baa emi ho
emikaan husar-binan sia. Nia moos foo baa
ema seluk mak sei dook.”
40 Petrus moos dale natutan na'ak, “Oras
ne'e, ema lear la'o sees ti'an nosi dalan loos.
Tan lia nia, emi musti sintidu, keta tuir ema
aat dalan. Musti tuir Na'i Maromak dalan.
Hodi nunia, emi bele moris nima-nimak ho
Nia.”
41 Rona nola nunia, ema lear nia moos
simu Petrus dalen. Sia nakara tuir Yesus
dalan moris nodi simu sarani. Sura ema nia
sia hotu-hotu, ema rihun tolu. 42 Sia hotu-
hotu di'a-di'ak malu no Yesus eman seluk
sia. Sura loron, sia madinas rona hanorin
nosi Kristus klosan sia. Sia hotu-hotu na-
mulak namutuk, naa-nemu namutuk.

Yesus eman moris lala'ok

43 Baa oras nia, Kristus klosan sia nalo
tadak blaar to'o ema blaar tebes. 44 Ema
mak fiar baa Yesus, sia libur malu moris
neon ida, laran ida. To'o siakaan sa-saa
hotu-hotu, sia tau namutuk.✡ 45 Nosi sia
noo mak fa'an siakaan sasoin, hotu fa'e
osan baa mamaluk mak fiar sia mak moris
sei la to'o. 46 Sura loron sia libur malu
iha Uma Hamulak Huun. Sia naa-nemu
namutuk nodi neon di'ak nosi uma ida baa
uma ida. Sia moos tulun malu. La noo
ida mak toos kamoruk. 47 Loron-kalan sia
tonu-naboot Na'i Maromak. Ema hotu-
hotu moos nakara basuk sia. Sura loron
Na'i Maromak sori ema. Hodi nunia, Yesus
eman sia hetak tu'an, hetak wa'in.

3

Petrus nadi'ak nola ema ai asak ida

1 Baa loron ida, oras tuku tolu loro
malirin, Petrus no Yohanis baa Uma Hamu-
lak Huun atu namulak namutuk no ema
seluk sia. 2 Sia atu tama tuir odamatan
nanokar ida, naran ‘Odamatan Kabaas’. Iha
nia, sia naree mane ida mak ai asak moris
nodi. Sura loron ema nasaan nodi baa
fatin nia, nebee nia bele nadidu nosi ema
mak tama baa Uma Hamulak Huun. 3 Naree
Petrus no Yohanis tama, nia lolo liman nodi
nusu na'ak, “Ama sia! Hadomi ha'u lai. Foo
saa ida baa ha'u lai.”
4 Sia rua mana di'a-di'ak nia, hotu Petrus
dale na'ak, “Mau! Titu mai lai!”
5 Ema nia moos foti oin, titu baa sia rua.
Nia naneo na'ak, “Sia rua ne'e nanis atu foo
sa-saa baa ha'u.”
6 Mais Petrus dale na'ak, “Mau! Ha'u la
koo osan. Mais saa mak ha'u koo, atu kfoo
baa mau. Rona! Kodi Yesus Kristus ema
Nasaret nia beran, karuka o mariik, la'o
ona!”
7 Hotu Petrus kaer nola ai asak nia liman
kwana, foti nariik nia. Baa oras nia moos,
ain di'ak kedas. 8 Teki-tekis nia ni'it aan,
nariik naksoit. Hotu nia la'o tuir Petrus no
Yohanis baa Uma Hamulak lalawar. Nia la'o
so-soit nodi tonu-naboot Na'i Maromak.
9 Ema hotu-hotu iha nia naree nia la'o baa-
mai nodi tonu-naboot Na'i Maromak.
10 Mais oras sia natene nola na'ak nia,
ema ai asak mak sura loron tuur nadidu iha
Odamatan Kabaas, sia blaar karin. Hotu sia
dale na'ak, “Nansaa bele nune'e?”

Petrus dale iha Uma Hamulak Huun

11 Hotu ema ai asak mak foin di'ak nia
la'o nodi kaer Petrus no Yohanis to'o uma
talobon ida iha Uma Hamulak lalawar. Uma
talobon nia naran ‘Uma Talobon Na'i Sa-
lomo’. Ema lear naklibur ti'an iha nia.
Naree nola Petrus sia mai, sia blaar karin.
12 Hotu Petrus katak baa sia na'ak, “Hoi!
Ema Isra'el sia! Emi blaar baa saa? Tan
saa emi mana ami nunia? Emi haneo
ema ne'e bele la'o tan amikaan matenek
ka? Amikaan madinas tuir Na'i Maromak
ka? Lale! 13 Ha'u katak kalore nune'e:
Itakaan bei uluk sia mak Bei Abraham, Bei
Isak no Bei Yakob, sia hotu-hotu lo'u-sudur
baa Na'i Maromak. Oras ne'e, Na'i Maro-
mak foti-nahaas Niakaan Ema mak Nia boi
kedan ti'an. Ema nia, mak Yesus. Nia, mak
emi soe hodi latan baa Gubernur Pilatus
hori hirak nia. Tuir loos, gubernur nakara
nabusik Nia. Mais emi sakar nebee keta
nabusik.✡ 14 Hodi nunia, emi soe Yesus,
mak Ema Moon no Laran Di'ak nia. Aat liu
tenik, emi sasu'at gubernur nebee nabusik
fila ema aat ida baa emi.✡ 15 Hodi nunia,
emi ho'o Yesus, mak itakaan Moris Huun.
Nia mate ti'an, mais Na'i Maromak nalo Nia
moris nikar. Ami haree lia nia hodi matan
du'uk.

✡ 2:44 Kristus Klosan Lian 4:32-35 ✡ 3:13 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 3:15 ✡ 3:14 Mateus 27:15-23; Markus 15:6-14; Lukas 23:14; Yohanis 19:12-15

16 Ema ai asak ne'e di'ak ti'an, lahoos tan
amikaan beran. Lale! Nia di'ak ti'an, tan
Yesus beran. Tan nia fiar baa Yesus, Yesus
nadi'ak nola nia iha emikaan oin.
17 Mamaluk sia! Ha'u katene emi ho
emikaan ulun sia halo aat baa Yesus ti'an,
mais emi la hatene hahalok nia folin.
18 Na'i Maromak katak kedan hori uluk nodi
mako'an sia na'ak, Ema mak Nia boi nola
atu solok mai, Nia musti natiu susar. Lia
nia dadi ti'an. 19 Tan baa nia, emi musti
fila hikar baa Na'i Maromak nebee Nia
kasu emikaan salan. 20 Hodi nunia emikaan
neon biit nikar. Nosi ikus, Na'i Maromak
solok nikar Yesus baa emi, tan Nia, Kristus
mak Na'i Maromak boi kedan ti'an hori
uluk. 21 Mais oras ne'e, Yesus musti nein
iha lale'an, to'o oras Na'i Maromak nalo
foun lia hotu-hotu, tuir saa mak Niakaan
mako'an sia dale kedan hori uluk.
22 Uluk Bei Musa dale baa itakaan bei uluk
sia na'ak,
'Emikaan Na'in, mak Na'i Maromak. Nosi
ikus, Nia atu solok Ema ida, dadi
mako'an bodik emi, hanesan ha'u
ne'e. Emi musti ta'an tilun, nebee
rona lia hotu-hotu mak ema nia
katak baa emi.✡ 23 Ema mak la no'uk
rona, sia dodok no kona lelen nosi
Na'i Maromak.'✡
24 Lahoos Bei Musa mesan mak katak
nunia. Mais Maromak mako'an seluk sia
nu'u Bei Samuel moos katak kedan lia mak
oras ne'e ita haree hodi matan. 25 Tenik, Na'i
Maromak namate menon no Bei Abraham
na'ak,
'Nosi okaan husar-binan, ema klubun hotu-
hotu iha raiklaran netan matak-
malirin.'✡
Oras ne'e, lia nia dadi ti'an bodik ita ema
Isra'el. 26 Na'i Maromak solok ti'an Niakaan
Oan baa ita atu natudu dalan, nebee ita soe
lakon itakaan hahalok aat sia. Hodi nunia,
Nia natudu laran di'ak baa ita."

4

Ema boot sia kohi Petrus no Yohanis nodi baa moon-metan

1 Petrus no Yohanis sei dale baa ema
lear nia, ema boot na'in hira mai. Sia
mak na'ilulik, no makdaka rai ulun iha
Uma Hamulak Huun, no ema partee Saduki
sia. 2 Sia krakat Petrus no Yohanis tan sia
katak baa ema na'ak, "Yesus moris nikar, no
loke dalan nebee ema mak mate moos bele
moris nikar."* 3 Tan lia nia, sia naruka ema
kohi sia rua mai nataa iha moon-metan.
Mais tan loro atu monu ona, la noo leet ti'an
atu leno siakaan lia. Tan baa nia, sia natama
Petrus no Yohanis baa bui to'o awan, foin
bele leno. 4 Mais ema wa'in mak rona Petrus
no Yohanis dalen, sia fiar na'ak tebes. Tan
baa nia, Yesus eman makfiar sia hetak wa'in
tu'an, nare'is ema rihun lima.

5 Baa seisawan, ema boot Yahudi sia libur
malu iha kota Yerusalem atu nalo moon-
metan. Sia mak na'ilulik ulun sia, manorik
ukun sia, no fukun adat sia. 6 Na'ilulik ulun
boot moos iha nia. Nia naran Hanas. Noo
na'ilulik seluk sia, mak Kayafas, Yohanis, no
Aleksander. Hanas familin seluk sia moos
iha nia. 7 Ema boot nia sia tama moon-
metan ti'an, sia naruka ema baa nola Petrus
no Yohanis atu mai nataa. Sia rua mai ti'an,
ema boot sia nakusuk na'ak, "Oin nunabee
emi bele hadi'ak hola ema ai asak nia? See
mak foo beran nia baa emi?"

8 Baa oras nia Maromak Kmalar Lulik
babilan Petrus. Hotu Petrus nataa na'ak,
"Ama boot sia no fukun Isra'el sia! Keta
krakat kalo ami benar oda. 9 Ami
horan ama sia atu nalo lia no ami,
tan ami hadi'ak hola ema ai asak
ne'e. Oras ne'e, emi hakara hatene
ami hadi'ak hola ema nia hodi see
beran? 10 Tan nunia, ha'u kataa
malorek nune'e: Ama sia nanis sei
nanoin Ema Nasaret naran Yesus.
Nia, Kristus mak Na'i Maromak
natudu kedan hori uluk. Masik emi
hedi ho'o Nia baa ai karuus moos,
Na'i Maromak nalo Nia moris nikar
ti'an. Ha'u kakara nebee ama sia
no ema Isra'el hotu-hotu hatene
ha'ak, ami hadi'ak hola ema ai asak
nia hodi Yesus beran. 11 Maromak
mako'an nakerek kedan hori uluk
lia nosi Yesus ne'e na'ak,
'Noo fatuk ida mak badaen fatuk sia
soe lerek ti'an.
Mais oras ne'e fatuk nia dadi baa
uma tatuur fatuk ti'an!'✡
12 Iha raiklaran tomak, la noo dalan seluk
mak bele sori ita nosi sala. Dalan
mesak dei! Ne'e, mak Yesus. Kalo
lahoos Nia, la noo seluk mak bele
sori ita."

✡ 3:22 Hanoin Hikar Dalan Moris 18:15, 18 ✡ 3:23 Hanoin Hikar Dalan Moris 18:19 ✡ 3:25 Lia Uluk Fohon 22:18 * 4:2 Ema nosi partee Saduki fiar na'ak, ema mak mate ti'an la moris nikar. ✡ 4:11 Kananuk Sia 118:22

[13] Rona Petrus dale nunia, ema boot sia
blaar, tan natene na'ak Petrus no Yohanis
nia, ema ki'ik mak fatik lalek. Mais sia
blaar tuan, tan sia rua matenek basuk dale
Hakerek Moon isin. Ema boot sia moos
natene sia rua tuir Yesus hori hirak nia.
[14] Mais sia la bele dale wa'in baa Petrus no
Yohanis, tan ema ai asak mak di'ak ti'an
nia, nariik iha siakaan oin. [15] Tan lia nia,
sia naruka Petrus no Yohanis na'ak, "Sai
heik lai!" Petrus no Yohanis sai ti'an, sia
ko'a lia buka dalan. [16] Sia katak baa malu
na'ak, "Mamaluk sia! Ita musti halo saa
ho ema na'in rua ne'e? Ema hotu-hotu iha
Yerusalem natene sia rua mak nalo tadak
ne'e. Ita atu heli saa tenik, tan lia kakaer
iha ti'an! [17] Di'ak liu, ita buka dalan nebee
lia ne'e keta lema rai. Ita tarata ta'uk sia no
hakahik sia, nebee sia keta nanorin tenik lia
Yesus. Kalo sia la tuir, sia lei naree!"
[18] Hotu, sia bolu nikar Petrus no Yohanis
nodi katak na'ak, "Sintidu! La bele hanorin
tenik lia Yesus!"
[19] Mais Petrus no Yohanis nataa na'ak,
"Ama boot sia du'uk hanoin kokon baa.
Nabee mak di'ak? Tuir ama siakaan ukun
ka, tuir Na'i Maromak ukun? [20] Ami na'in
du'uk haree hodi matan no rona hodi tilun
lia wa'in ti'an. Nansaa ami musti taka
ibun?!"
[21] Rona nola nunia, ema boot sia tarata
nata'uk tenik Petrus no Yohanis. Mais sia la
natene taa ukun oin nunabee. Kalo sia taa
ukun, sia nata'uk ema wa'in mak iha luan
krakat sia. Ema wa'in nia tonu-naboot Na'i
Maromak, tan ema ai asak nia di'ak ti'an.
Tan sia la bele nalo sa-saa tenik, ema boot
sia nabusik Petrus no Yohanis nunia dei.
[22] (Ema nia, ain asak tinan haat nulu resin
ti'an, foin bele la'o.)

Yesus eman sia namulak nebee nakbiit neon

[23] Ema boot sia nabusik Petrus no Yoha-
nis sai ti'an, sia rua fila nikar baa siakaan
mamaluk sia. To'o nebaa, sia dale lia
hotu-hotu mak ema boot sia badu baa sia.
[24] Rona nola nunia, mamaluk sia libur malu
nodi neon ida. Sia namulak na'ak, "Na'i
Maromak. Ita Boot mak hase'i lale'an no
raiklaran no sa-saa hotu-hotu.✡ [25] Hori
uluk, Ita Boot Kmalar Lulik foti Bei Daud
nalo baa mako'an, nebee nia nakerek nela
lia nosi ema sakar Yesus na'ak:
'Ema nosi rai seluk krakat tan rona lia anin.
Sia tokar lauk tan lia mak la noo huun-
dikin.
[26] Na'i raiklaran sia nadi'a ro'at-meik atu
natuda.
Ulun sia moos kabuar lia fuan atu
sakar Na'i Maromak no Kristus
mak Na'i Maromak boi kedan hori
uluk.'✡
[27] Baa oras ne'e, ami hatene ti'an Bei
Daud niakaan hakerek nia, dadi ona. Lia
nia isin moos malorek ti'an. Iha kota ne'e,
Na'i Herodes no Gubernur Pontius Pilatus
namutuk no itakaan fukun Isra'el sia, no
tenik ema ulun seluk sia hotu-hotu kabuar
lia atu sakar Yesus.✡ [28] Mais oras ne'e ami
hatene siakaan hahalok nia kona baa Ita
Boot hakaran no Ita Boot lia kakotun hori
uluk. [29] Ami hakro'an nebee Ita Boot mana
netik ami, tan ema tarata nata'uk ami.
Nebee Ita Boot hakbiit amikaan neon nebee
ami baa katak Ita Boot Manfatin bodik ema
hotu-hotu. [30] Nebee Ita Boot hatuun beran
baa ami hodi hadi'ak ema mak moras. No
beran hodi halo tadak blaar, nebee ema
natene beran nia nosi Ita Boot Eman Lulik,
mak Yesus. Aaa Na'i Maromak! Amikaan
hamulak, nunia dei."
[31] Sia sei namulak, uma nia moos
nakdoko. Maromak Kmalar Lulik moos
tuun baa sia hotu-hotu. Nunia hotu, sia
naberan aan baa katak Maromak Manfatin.

Yesus eman sia moris neon ida, laran ida

[32] Yesus eman sia hotu-hotu moris neon
ida, laran ida. Sia ida-idak babilan nahan
du'uk, nodi baa tau namutuk.✡ [33] Kristus
klosan sia nodi Na'i Maromak beran boot,
katak lia nosi Na'i Yesus moris nikar nosi
mate. Na'i Maromak moos natuun matak-
malirin naresin rua-ruan baa sia. [34-35] Noo
ema mak fa'an niakaan rai, lale, niakaan
uma. Sia latan osan nia baa Kristus klosan
sia nodi babilan ema wa'in. Hodi nunia, la
noo ema ida mak noran la to'o.
[36-37] Hatete baa Yusuf. Nia ne'e, Lewi
husar-binan nosi rai Siprus. Kristus klosan
sia temi nia na'ak 'Barnabas', tan naran nia
na'ak, 'ema mak nakbiit maluk neon'. Nia
baa fa'an rai rohan ida, hotu nodi osan nia
latan baa Kristus klosan sia.

5

Ananias no Safira mate

[1] Iha Yesus eman sia, noo mane ida naran
Ananias. Feen naran Safira. Sia rua fa'an

✡ 4:24 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:11; Nehemia 9:6; Kananuk Sia 146:6 ✡ 4:26 Kananuk Sia 2:1-2 ✡ 4:27 Mateus 27:1-2; Markus 15:1; Lukas 23:1,7-11; Yohanis 18:28-29 ✡ 4:32 Kristus Klosan Lian 2:44-45

siakaan rai rohan ida. [2] Mais sia rua kabuar
lia nebee subar osan balu nosi rai folin nia.
Hotu Ananias baa katak Kristus klosan sia
na'ak, "Ami foin fa'an amikaan rai rohan
ida. Oras ne'e ami hakara latan osan hotu-
hotu baa Na'i Maromak."
[3] Mais Petrus de'an na'ak, "Hoi! Ananias!
O ne'e liu basuk! Tan saa o subar osan balu?
O aat basuk tan o tuir diabu ulun modi mak-
sakar aan tolek Kmalar Lulik! [4] Nune'e! O
makara fa'an rai ka lale moos, loos o! Fa'an
ti'an, o makara latan mohu osan ka lale
moos, loos o! Mais hahalok nune'e, la bele
basuk! O bele mabeik ami ema raiklaran,
mais la bele mabeik Na'i Maromak nunia!"
[5] Petrus dale notu nunia, teki-tekis Ana-
nias nakloti baa rai, mate kedas. Rona
lia nia, ema nata'uk tebe-tebes. [6] Hotu
mane nurak na'in hira tama baa, falun nola
Ananias maten, nodi baa nakoi.
[7] Kre'is tuku tolu liu, Ananias feen moos
tama mai. Mais nia la natene lia nia.
[8] Petrus moos nusu nia na'ak, "Nunabee,
ina? Ina sia fa'an rai, hotu folin nune'e ka?"
Nia moos nataa na'ak, "Tebes, Ama!
Folin nunia tebes!"
[9] Hotu Petrus de'an nia na'ak, "Tan saa
emi rua o la'en kabuar lia atu koko Kmalar
Lulik? Maree! Ema foin nodi o la'en baa
nakoi. Oras ne'e, sia mai nikar ti'an. La oras
tenik, sia natiu nodi okaan maten baa nakoi
iha o la'en sorin."
[10] Petrus sei dale, teki-tekis feto nia
nakloti, mate kedas. Mane nurak sia moos
tama nikar baa, naree feto nia mate ti'an.
Hotu, sia natiu nola niakaan maten, nodi
baa nakoi iha la'en sorin.
[11] Rona lia nia, Yesus eman sia nata'uk.
Ema seluk mak rona lia Ananias no Safira
moos, nata'uk hotu.

Kristus klosan sia nadi'ak nola ema wa'in

[12] Baa oras nia, Kristus klosan sia nalo
tadak blaar iha ema lear oin. Yesus eman
sia neon ida, laran ida naklibur bei-beik
iha Uma Talobon Na'i Salomo iha Uma
Hamulak Huun lalawar. [13] Masik ema wa'in
nakneter Yesus eman sia moos, ema mak la
fiar Yesus dauk, la no'uk namutuk no sia.
[14] Mais Yesus eman sia, hetak kleur, hetak
wa'in. Feto moos noo, mane moos noo.
[15] Baa oras nia, ema nodi ema moras mai,
natoba baa biti, rai baa dalan tehen. Sia
naneo na'ak, "Kalo Petrus no Yohanis la'o
tuir ne'e, masik ema moras kona siakaan
lalatak dei moos, sia bele di'ak." [16] Baa oras
nia, ema lolok mai nosi leo-leo mak kre'is
kota Yerusalem. Sia mai nodi siakaan ema
moras. Hotu Kristus klosan sia nadi'ak nola
sia hotu-hotu. Sia moos mai nodi siakaan
ema mak diabu tekar. Hotu klosan sia moos
te'ur sai diabu nia sia.

Kristus klosan sia netan susar oi-oik

[17] Baa oras nia, Yesus eman sia hetak
wa'in tu'an. Naree nunia, na'ilulik ulun
boot no niakaan mamaluk sia nosi partee
Saduki, hirus tebe-tebes, [18] to'o sia kohi nola
Kristus klosan sia, natama baa bui.*
[19] Mais baa kalan nia, Maromak Niakaan
makbukar lale'an ida mai iha bui nia, hotu
loke bui odamatan. Nia nala'o sai sia nodi
dale na'ak, [20] "Oras ne'e, baa kedan Uma
Hamulak Huun. Katak baa ema iha nebaa
sia, nebee tuir Na'i Maromak Moris Dalan
foun."
[21] Awan seisawan oras sei nakukun, sia
moos nala'ok kedan tuir makbukar lale'an
harukan nia. Sia tama baa Uma Hamulak
Huun, hotu nanorin ema.
La kleur falik, ulun boot no niakaan ema
sia libur malu bele-bele no ema boot nosi
rai Isra'el tomak. Sia atu leno lia nosi
Kristus klosan sia. Libur malu iha moon-
metan ti'an, sia naruka ema baa nola Petrus
sia nosi bui.
[22] Mais oras ema to'o bui baa, Petrus sia
la iha ti'an. Hotu, sia baa nasa'e lia baa
ema boot sia iha moon-metan na'ak, [23] "Ama
boot sia, keta krakat. Oras ami to'o bui baa,
ami haree bui odamatan hotu-hotu sei kusa
mate! Ema makdaka sia moos nariik iha
nia! Mais baa oras sia loke odamatan, hotu
ami tama baa, ema ida moos la noo!"
[24] Rona nola nunia, na'ilulik ulun sia no
makdaka ulun nosi Uma Hamulak Huun,
neon lakon to'o benar karin.
[25] La kleur, ema ida mai nasa'e lia tenik
na'ak, "Ama sia! Ema mak emi hatama
baa bui nia, sia no'i nanorin ema iha Uma
Hamaluk Huun nebaa!"
[26] Rona nola nunia, makdaka ulun nia
bolu nola niakaan sasi'an, nebee baa kohi
nola nikar Petrus no niakaan mamaluk sia.
Mais sasi'an sia nata'uk, tan ema wa'in sei
rona Petrus dale. Sia naneo na'ak, keta to'o
ema wa'in nia krakat, hotu nalatu sia nodi
fatuk. Tan baa nia, oras sia baa kohi nikar
Petrus sia, sia la kohi nodi maka'as.
[27] Kohi nola ti'an, sia nodi Petrus sia
baa moon-metan. Hotu na'ilulik ulun

* 5:18 Iha lia Yunani, lia fuan nia bele na'ak, "hatama baa bui mak bodik ema hotu-hotu." Bele noo na'ak, "hatama baa bui, nebee hamoe sia iha ema lear oin."

boot de'an sia na'ak, [28] "Ami hakahik emi
ti'an nebee keta hanorin lia nosi ema mak
nakara nalo moris dalan foun nia! Mais emi
ulun fatuk! Emi la halo tuir amikaan ukun,
mais halo tuir emikaan hakara dei! Emi baa
hasiri kota Yerusalem ne'e, hodi hanorin
tokar lauk! Emi moos tula sala baa ami
ha'ak, ami mak haruka ema no'o Yesus."✡

[29] Rona na'ilulik ulun boot dale nunia,
Petrus nariik dadi klosan hotu-hotu ibun-
nanaan. Nia katak na'ak,

"Ama sia! Kalo ema raiklaran ukun sakar
Na'i Maromak ukun, ami la tuir.
Ami tuir Na'i Maromak ukun dei!
[30] Ema mak loke itakaan moris dalan
foun nia, ne'e mak Yesus! Nia mak
emi hedi ho'o baa ai karuus. Mais
Na'i Maromak mak itakaan bei uluk
sia lo'u-sudur baa, nalo Nia moris
nikar nosi mate!

[31] Hotu Na'i Maromak foti Nia nalo baa
Liman Kwana. Oras ne'e Nia kaer
beran manesak no na'in boot. Nia
loke dalan nebee ema bele kore aan
nosi sala. Nia nakara foo dalan
baa ita ema Isra'el ne'e, nebee soe
lakon itakaan salan. Hodi nunia,
Na'i Maromak laran bele malirin,
to'o kasu itakaan salan. [32] Ami dale
nune'e, tan ami haree hodi matan
du'uk Yesus mate, hotu moris nikar.
Maromak Kmalar Lulik moos katak
lia ne'e baa ema mak tuir Yesus
dalan moris."

[33] Rona Petrus dale nunia, ema hotu-
hotu mak iha moon-metan nia, krakat tebe-
tebes, to'o atu no'o Kristus klosan sia.
[34] Mais iha nia moos noo ema ida, naran
Gamaliel. Ema wa'in nakneter nia, tan nia
manorik ukun mak matenek ida nosi partee
Farisi. Ema nakara no'o Petrus sia, mais
Gamaliel nariik naruka ema nasai heik sia.
[35] Sai ti'an, Gamaliel dale baa ulun nia sia
na'ak,

"Mamaluk sia! Ita musti sintidu! Ita keta
halobak aan halo aat baa ema ne'e
sia. Ita musti hanoin naruk! [36] Emi
sei hanoin ka lale, ema mak naran
Teudas? Nia mate kleur ti'an, mais
oras sei moris, nia naksa'ek aan
na'ak, nia ema boot. To'o ema tama
atus haat tuir nia. Nosi ikus, ema
no'o nia, hotu niakaan maktuir sia
nalai keen karin. Lakon to'o oras
ne'e, la mosu tenik.

[37] Emi musti hanoin lia ida tenik. Oras
ukunrai sura ema fuan iha rai ne'e,
noo ema ida naran Yudas nosi rai
Galilea. Ema wa'in moos tuir nia.
Mais ema moos no'o nia. Hotu ni-
akaan maktuir sia moos nalai keen
karin, to'o lakon.

[38] Dadi mamaluk sia, ha'u kanoin nune'e:
lalika ho'o sia. Habusik baa! Tan
kalo siakaan hanorin nia mai nosi
ema raiklaran, nanis la kleur mohu.
[39] Mais kalo siakaan hanorin mai
tebes nosi Na'i Maromak, emi la
bele hahonu sia. Sintidu! Keta
to'o emi du'uk mak sakar Na'i Maro-
mak."

Rona nola nunia, sia hotu-hotu simu
Gamaliel lia tate'an nia. [40] Sia natama nikar
Kristus klosan sia mai, hotu sia naruka
ema ta'e naboba sia. Sia moos nakahik
nebee keta temi Yesus naran ona. Hotu, sia
nabusik sai sia.

[41] Kristus klosan sia moos sai nela moon-
metan nia. Masik sia netan naran aat tan
tuir Yesus moos, sia neon di'ak, tan Na'i
Maromak nafoli sia bele netan susar nunia.
[42] Sura loron, sia nanorin na'ak, "Ema mak
Na'i Maromak natudu kedan hori uluk nia,
Ema nia mak Yesus." Sia katak nima-nimak
lia nia sura uma no iha Uma Hamulak Huun.

6

Yesus eman sia boi nola ema na'in hitu,
nebee naliku tu'an klosan sia

[1] Baa oras nia, Yesus eman sia hetak
wa'in. Mais kleu-leur sia moris la kona
malu. Sia balu, ema Yahudi mak dale nodi
lia Aram. Balu tenik moos ema Yahudi,
mais sia dale nodi lia Yunani. Klibur mak
dale lia Yunani la nakara klibur mak dale
lia Aram. Klibur lia Yunani tula sala baa
klibur lia Aram na'ak, "Emi keta fihir oin!
Sura emi fa'e haan, amikaan feto faluk sia
la netan fafa'ek."

[2] Tan lia nia, Kristus klosan na'in sanulu
resin rua nia bolu libur Yesus eman sia
hotu-hotu. Hotu sia katak na'ak, "Mamaluk
sia! Kalo ami mak babilan emikaan haa-
hemun, nia moos bele. Mais la fatan,
tan kalo ami mak babilan, ami la hoo leet
hanorin Na'i Maromak Manfatin ona. [3] Tan
baa nia, ami haneo nune'e. Di'ak liu, emi
boi hola ema na'in hitu nosi emi. Buka ema
mak naran di'ak, no ema mak bele moris
di'a-di'ak no ema wa'in. Kmalar Lulik moos
musti babilan niakaan moris. Kalo emi boi

✡ 5:28 Mateus 27:25

hola ema oin nunia ti'an, ami foti sia nebee
babilan lia haa-hemun bodik emi. [4] Hodi
nunia, ami ho leet atu hamulak no hanorin
Na'i Maromak Manfatin."

[5] Rona nola klosan sia dale nunia, ema
lear moos simu. Hotu sia boi nola katuas
na'in hitu. Siakaan naran mak ne'e:

Stefanus (Nia ne'e fiar Yesus tebe-
tebes. Kmalar Lulik moos babilan
niakaan moris),
Filipus,
Prokorus,
Nikanor,
Timon,
Parmenas,
no Nikolaus (Nia ne'e nosi kota An-
tiokia. Nia lahoos ema Yahudi isin,
mais uluk nia tuir ti'an ukun-badu
Yahudi.).

[6] Boi hotu ti'an, sia nala'o katuas na'in
hitu nia baa Kristus klosan sia. Klosan
sia moos rai liman baa, nodi namulak foti
sia nalo baa ema mak babilan haa-hemun,
nebee ema hotu-hotu netan fafa'ek mane-
sak.

[7] Hodi nunia, Na'i Maromak Manfatin
keke lema rai. Ema mak tuir Yesus hetak
wa'in iha kota Yerusalem. Na'ilulik ulun
sia moos, wa'in fiar baa Yesus no moris tuir
Niakaan Moris Dalan.

Ema kohi nola Stefanus

[8] Nunia hotu, Na'i Maromak natudu laran
di'ak baa Stefanus. Nia moos natuun beran
baa nia atu nalo tadak blaar, nebee ema
wa'in bele naree nodi matan du'uk. [9] Baa
oras nia, noo ema Yahudi na'in hira iha
Yerusalem mak mai nosi rai dook sia. Sia
mai nosi kota Kirene, kota Aleksandria, rai
Kalikia no rai Asia. Uluk, sia ne'e ema seluk
atan, mais nosi ikus sia sai ti'an. Hotu,
sia ida-idak lori baa kota Yerusalem. Iha
nia, sia nariik uma hamulak du'uk, hotu
sia nanaran na'ak 'Uma Libertini' (lia isin
na'ak 'Uma Sai Hosi Ata'). Baa oras sia
rona Stefanus dale, sia la nakara. Hotu sia
mai toe no nia. [10] Mais sia la bele nahonu
nia, tan Kmalar Lulik babilan nalo Stefanus
dale matenek basuk. [11] Tan la bele, sia buka
dalan aat. Sia baa seba nola ema na'in hira,
nebee dale tolek na'ak, "Ami rona hodi
tilun du'uk ema ne'e dale nahaat Musa no
Na'i Maromak!"

[12] Sia sasuku ema to'o fukun Yahudi no
manorik ukun sia moos krakat. Hotu sia
baa kohi nola Stefanus, dada nodi nia baa
nataa iha moon-metan. [13] Siakaan saksiin
kale'uk sia dale matak lia nosi Stefanus
na'ak, "Ema ne'e la nanawa dale nahaat lia
Uma Hamulak Huun. Nia moos dale nahaat
Na'i Maromak Ukun-badu mak Bei Musa
natuun baa ita. [14] Tenik, ami rona du'uk
ti'an nia dale na'ak, Yesus ema Nasaret nia
atu naro'on Uma Hamulak Huun ne'e. Nia
moos nakara seluk itakaan adat mak Bei
Musa natuun baa ita!"

[15] Rona nola saksiin sia dale nunia, ema
sia mak tuur iha moon-metan natutuk Ste-
fanus. Sia naree niakaan oin, ilas manesak
no Maromak Niakaan makbukar lale'an oin.

7

Stefanus dale iha moon-metan

[1] Hotu ema Yahudi siakaan na'ilulik ulun
boot nusu baa Stefanus na'ak, "Lia mak sia
tula baa o nia, tebes ka lale?"

[2-3] Stefanus nataa na'ak, "Ama sia! Rona
kokon lai. Itakaan bei uluk Abraham sei
la lori dauk nosi niakaan leo huun, Na'i
Maromak mak Beran Kaliuk natadu aan baa
nia. Nia naruka Bei Abraham na'ak, 'Baa
ona! La'o mela rai ne'e mo okaan familin
sia. Baa rai ida mak Ha'u atu katudu baa
o!' Rona nola nunia, Bei Abraham la'o nela
rai Mesopotamia.* [4] Hodi nunia, nia la'o
nela ema Kasdim rain, lori baa leo ida naran
Haran. Baa oras aman susu mate ti'an, Na'i
Maromak nodi nia lori mai rai mak ama sia
nein fatin to'o baa oras ne'e.✡ [5] Baa oras
nia, Na'i Maromak sei la foo rai rohan ida
moos baa Bei Abraham. Mais Nia nameno
na'ak, 'Ha'u atu klatan rai ne'e baa o mo
okaan husar-binan sia.' Na'i Maromak na-
meno nunia, mais baa oras nia Bei Abraham
la noo oan.✡ [6] Masik nunia moos, Na'i
Maromak dale baa nia na'ak, 'Okaan husar-
binan atu baa nein iha ema seluk rain. Ema
rai nia atu tonan namukit sia nalo baa ata,
to'o tinan atus haat laran. [7] Tinan atus
haat siku ti'an, Ha'u atu kastikar ema rai
nia. Hotu okaan husar-binan atu la'o nela
rai nia, mai nikar fatin ne'e. Iha ne'e, sia
atu namulak nodi lo'u-sudur baa Ha'u.'✡
[8] Na'i Maromak nameno notu nunia, Nia
namate menon nia nodi lahan hamane aan,
nebee dadi tadak na'ak, Bei Abraham sia

* 7:2-3 Rai Mesopotamia nia, oras ne'e naran rai Irak. Kota Haran fatin, oras ne'e sei noo fitar iha rai Siria. Haree no Lia Uluk Fohon 12:1. ✡ 7:4 Lia Uluk Fohon 11:31, 12:4 ✡ 7:5 Lia Uluk Fohon 12:7, 13:15, 15:18, 17:8 ✡ 7:7 Lia Uluk Fohon 15:13-14; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 3:12

dadi baa Niakaan ema ti'an. Hotu, oras
Bei Abraham oan Isak otas foin loron walu,
Bei Abraham nalo lahan hamane aan baa
nia. Nosi ikus Isak moos nalo lahan hamane
aan baa oan Yakob. Hotu, Yakob moos
nalo lahan hamane aan baa oan mane na'in
sanulu resin rua, baa oras ida-idak otas
loron walu. Sia nia mak itakaan bei uluk
sia.✡
9 Dala ida, itakaan bei uluk nia sia hirus
no alin Yusuf, to'o fa'an nia dadi baa ata iha
rai Mesir. Mais Na'i Maromak la nabusik
nia.✡ 10 Na'i Maromak sori nia nosi niakaan
susar hotu-hotu. Nia moos foo kakutak
matenek baa Yusuf, nebee bele natene lia
oi-oik. To'o Na'i Mesir moos nadomi nia,
hotu foti nia nalo baa gubernur iha rai
Mesir tomak. Baa oras nia, Yusuf moos kaer
ukun iha na'in tofatik.✡
11 Nosi ikus, rai salaen boot mosu iha rai
Mesir no rai Kana'an. Rai salaen nia boot
liu resik, to'o ema susar iha fatin hotu-
hotu. Baa oras nia, itakaan bei uluk nia sia
moos la noo haan.✡ 12 Mais siakaan ama
Yakob rona na'ak, noo haan iha rai Mesir.
Hotu nia naruka oan sia baa sosa haan iha
nebaa. Oan nia sia, mak itakaan bei uluk
sia. 13 Sosa nola ti'an, sia moos fila. Baa oras
haan nia atu mohu ona, Bei Yakob naruka
nikar sia baa sosa tenik haan. Foin dala
ida ne'e, Yusuf nalore lia na'ak, nia mak
siakaan alin susu. Hotu nia natudu maun-
alin sia baa Na'i Mesir.✡ 14 Nia moos nusu
nebee niakaan aman no ema uma laran
hotu-hotu lori baa rai Mesir. Sia hotu-
hotu nia, ema na'in hitu nulu resin lima.✡
15 Hodi nunia, Bei Yakob lori baa rai Mesir,
to'o nia no itakaan bei uluk sia mate iha
nebaa.✡ 16 Mais nosi ikus, sia nodi nikar
bei uluk siakaan ruin baa leo Sikem iha rai
Kana'an. Hotu, sia nakoi iha rate fatik mak
uluk Bei Abraham sosa nosi Hemor husar-
binan sia."✡

Stefanus dale nosi lia Bei Musa

17 Hotu Stefanus dale natutan na'ak,
"Itakaan ema Yahudi sia bea iha rai Mesir,
to'o kre'is baa loron Na'i Maromak nakotu
atu nala'ok Niakaan mamenon baa Abra-
ham. 18 Oras nia, noo na'i foun ida iha Mesir.
Nia la natene lia Yusuf.✡ 19 Na'i nia tonan
namukit itakaan ema sia. Nia seten nebee
soe siakaan kau mea oan sia to'o mate.✡
20 Baa oras nia, Bei Musa moos moris mai.
Niakaan isin lolon kabaas to'o. Tan inan-
aman la no'uk nalo tuir na'in ukun, sia
subar nia iha uma, to'o otas fulan tolu.✡
21 Otas fulan tolu ti'an, sia la bele subar
tenik. Hotu sia soe nia, mais na'i Mesir oan
feto foti nola, nalo baa oan du'uk.✡ 22 Hodi
nunia, manorik Mesir sia nanorin siakaan
matenek hotu-hotu baa Musa, to'o nia dadi
ema mahalok boot ida. Nia dale matenek.
Serwisu moos matenek.
23 Baa otas tinan haat nulu, Musa beer
natene niakaan ema Isra'el sia. 24 Loron ida,
nia sai baa, hotu naree ema Mesir ida ta'e
ema Isra'el ida. Nia moos baa tulun niakaan
ema Isra'el nia, hotu no'o ema Mesir nia.
25 Musa naneo na'ak niakaan ema sia natene
ti'an na'ak, Na'i Maromak solok nia nebee
sori sia nosi susar. Mais tuir loos, sia sei
dauk natene lia nia. 26 Baa awan, Musa sai
tenik baa naree niakaan ema Isra'el sia. Nia
naree ema na'in rua tuku malu. Hotu nia
baa atu nalo sia rua dame malu nodi na'ak,
'Hoi! Emi rua ne'e, maun-alin. Tan saa emi
hakaat malu nune'e?'
27 Mais ema ida nosi sia rua nia dudu sees
Bei Musa nodi na'ak, 'See mak foti o baa
amikaan ulun? See mak foti o baa amikaan
makotu lia? 28 O maneo o bele mo'o ha'u,
hanesan o mo'o ema Mesir hori sehik nia
ka?' 29 Rona nola nunia, Bei Musa noran ema
natene nia no'o ema ti'an. Tan baa nia, nia
la'o nela rai Mesir, baa nein iha ema Midian
rain. Iha nia, nia nola feto, hotu netan oan
mane na'in rua.✡
30 Tinan haat nulu liu ti'an, Bei Musa baa
rai leet ida kre'is baa foho ida, naran Foho
Sinai. Iha nia Maromak Niakaan makbukar
lale'an mai natadu aan baa nia nosi ha'i
lakan laran. Ha'i lakan nia no'i naa ai
huun ki'ik ida, mais la namotuk. 31 Naree
nunia, Bei Musa benar karin. Nia nare'is
aan baa, atu nodi natene saa mak nia. Mais
teki-tekis, nia rona Na'i Maromak dale nosi
ha'i laran nia na'ak, 32 'Ha'u ne'e, okaan bei
uluk siakaan Maromak. Sia, mak okaan Bei
Abraham, Bei Isak, no Bei Yakob.' Rona nola
nunia, Bei Musa nata'uk to'o kiki. Nia la
bele foti oin atu naree ai huun mak laka nia.

✡ 7:8 Lia Uluk Fohon 17:10-14, 21:2-4, 25:26, 29:31—35:18 ✡ 7:9 Lia Uluk Fohon 37:11, 28, 39:2, 21 ✡ 7:10 Lia Uluk Fohon 41:39-41 ✡ 7:11 Lia Uluk Fohon 42:1-2 ✡ 7:13 Lia Uluk Fohon 45:1, 16 ✡ 7:14 Lia Uluk Fohon 45:9-10,17-18, 46:27 ✡ 7:15 Lia Uluk Fohon 46:1-7, 49:33 ✡ 7:16 Lia Uluk Fohon 23:3-16, 33:19, 50:7-13; Yosua 24:32 ✡ 7:18 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 1:7-8 ✡ 7:19 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 1:10-11, 22 ✡ 7:20 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 2:2 ✡ 7:21 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 2:3-10 ✡ 7:29 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 2:11-15, 18:3-4

33 Hotu Na'i Maromak dale tenik na'ak,
‘Musa! Kolu okaan kaso, tan o mariik iha
fatin lulik! 34 Keta maneo Ha'u kalu'a ti'an
Ha'ukaan ema Isra'el sia iha Mesir. Lale!
Ha'u ksei kanoin sia. Ha'u katene siakaan
susar. Ha'u krona sia nakro'an no nahii
nusu tulun. Tan baa nia, Ha'u kamaan aan
tuun mai atu sori sia. Oras ne'e, Ha'u ksolok
o baa Mesir. Baa ona!’✡
35 Hodi nunia, Na'i Maromak natadu aan
iha ha'i laran nodi naruka Bei Musa fila baa
Mesir tan Na'i Maromak boi nia ti'an atu
sori ema Isra'el nosi susar. Musa ne'e, mak
uluk ema nusu na'ak, ‘See mak foti o baa
amikaan ulun?’ Mais baa oras ne'e, Na'i
Maromak du'uk mak foti nia baa ulun!✡
36 Rona nola Na'i Maromak naruka nunia,
Bei Musa fila nikar baa Mesir. Iha nebaa,
Na'i Maromak nalo tadak blaar. Nosi ikus,
nodi ema Isra'el sai nosi Mesir, la'o liu Tasi
Mean. Hotu, nala'o sia nasiri fatin fuik sia,
iha tinan haat nulu laran.✡
37 Bei Musa moos katak baa ema Isra'el
sia na'ak, ‘Nosi ikus, Na'i Maromak atu
foti ema ida nosi emi, dadi baa Niakaan
mako'an hanesan ha'u ne'e.’✡ 38 Oras nia,
Bei Musa namutuk no itakaan ema Isra'el
sia iha fatin fuik. Nia dadi ailalete bodik
itakaan bei uluk no Maromak Niakaan mak-
bukar lale'an, oras nia natuun Na'i Maro-
mak Manfatin baa Bei Musa iha Foho Sinai.
Hotu, Bei Musa natutan Manfatin nia baa
itakaan bei uluk sia. Manfatin nia mak
natudu dalan moris baa ita.✡
39 Masik nunia moos, itakaan bei uluk sia
la no'uk rona baa Musa. Sia dudu sees nia,
tan sia nakara fila nikar baa Mesir. 40 Sia
baa namaus Harun na'ak, ‘Okaan alin Musa
nodi ami sai nosi rai Mesir ti'an. Mais oras
ne'e, ami la hatene nia iha rai kuak nabee.
Tan nunia, ami husu o malo ai'oi lulik bodik
ami, nebee ai'oi lulik nia mak nala'o nodi
ami baa.’✡ 41 Namaus nola Harun ti'an,
sia nalo ai'oi lulik ida mak ilas karau baka
oan. Hotu sia natetu sera tunun baa ai'oi
lulik nia. Sia nadahur bele-bele, tan neon
di'ak baa ai'oi lulik mak sia nalo nodi liman
du'uk.✡ 42 Naree nunia, Na'i Maromak se'i
kotuk baa sia. Sia moos nahuu lo'u baa sa-
saa mak iha lale'an, nu'u loro matan, fulan,
no fitun. Mais Na'i Maromak nabusik lerek
sia. Hahalok nia, tuir saa mak Maromak
mako'an sia nakerek kedan hori uluk na'ak,
‘Hoi! Emi, ema Isra'el sia!
Oras emi la'o hasiri fatin fuik sia tinan
haat nulu laran,
emi hatetu sera tunun nia
hodi lo'u-sudur baa Ha'u ka, baa
see?
43 Emi la lo'u-sudur baa Ha'u!
Emi lo'u-sudur baa emikaan ai'oi lulik.
Emi tama-sai diabu ida naran
Molok uman lulik.
Emi lo'u-sudur baa fitun diabu
ida naran Refan.
Emi lo'u-sudur baa buat mak emi halo hodi
liman du'uk!
Tan nunia, Ha'u atu ksoe lakon emi baa
Babel sorin balu baa.’”✡

Stefanus dale nosi lia Uma Hamulak

44 Hotu Stefanus dale natutan tenik na'ak,
“Baa oras nia, Na'i Maromak natudu baa
Bei Musa uma hamulak ida ilas. Hotu Bei
Musa sia nariik Batane Hamulak† ida tuir
ilas nia. Batane nia, sia nalo nosi tais no
kulit. Itakaan ema Isra'el sia mai namulak
baa Na'i Maromak iha batane nia. Kalo sia
lori nosi fatin ida baa fatin ida, sia sobu,
hotu loi nodi baa nariik nikar iha fatin foun
nia.✡
45 Nosi ikus, Yosua sia natuda no ema
rai Kana'an, to'o Na'i Maromak te'ur sai
ema Kana'an sia. Hotu Na'i Maromak fa'e
rai nia, foo baa itakaan bei uluk sia. Baa
oras bei uluk sia tama baa nadau nola rai
nia, sia moos loi nodi Batane nia. Batane
nia nariik nafati iha nia, da-dau to'o Na'i
Daud kaer ukun.✡ 46 Na'i Daud nalo Na'i
Maromak neon di'ak. Na'i Maromak moos
natuun matak-malirin baa nia. Na'i Daud
namulak baa Maromak mak uluk Bei Yakob
lo'u-sudur baa. Na'i Daud nusu nebee
nia mak nariik Uma Hamulak bodik Na'i
Maromak.✡ 47 Mais Na'i Maromak la nakara
nunia. Nosi ikus, Na'i Daud oan Salomo
mak nariik Uma Hamulak nia.✡

✡ 7:34 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 3:1-10 ✡ 7:35 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 2:14 ✡ 7:36 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 7:3, 14:21; Sura Renu Isra'el 14:33 ✡ 7:37 Hanoin Hikar Dalan Moris 8:15, 18 ✡ 7:38 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:1—20:17; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:1-33 ✡ 7:40 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 32:1 ✡ 7:41 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 32:2-6 ✡ 7:43 Amos 5:25-27 † 7:44 Hakerek Moon lia Yunani na'ak ‘Batane Saksiin’. Ema Isra'el sia temi Ukun Sanulu na'ak ‘Saksiin’. Tan sia rai Ukun Sanulu nia iha Batane Hamulak, sia moos temi Batane Hamulak nia na'ak, ‘Batane Saksiin’. ✡ 7:44 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 25:9, 40 ✡ 7:45 Yosua 3:14-17 ✡ 7:46 2 Samuel 7:1-16; 1 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 17:1-14 ✡ 7:47 1 Na'i Isra'el Sia 6:1-38; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 3:1-17

48 Masik nariik Uma Hamulak bodik Na'i
Maromak moos, ita hatene Na'i Maromak la
nein iha uma mak ema raiklaran nalo. Tan
uluk Maromak mako'an ida nakerek nela
ti'an na'ak,
49 'Lale'an nia, Ha'ukaan tuur fatik.
Raiklaran nia, Ha'ukaan ain leut.
Emi hanoin emi bele hariik uma ida mak
fatan bodik Ha'u kein ka?
50 La bele! Tan lale'an no raiklaran sasoin
hotu-hotu, Ha'u mak kase'i!'"✡

Stefanus tula lia baa ema boot sia na'ak, sia mak no'o Na'i Maromak Eman Moon

51 Hotu Stefanus de'an ema boot sia iha
moon-metan na'ak, "Etuk oin, emi ne'e
ulun fatuk! Emi nu'u ema mak la natene
Maromak no ema mak la no'uk rona baa
Nia. Emi sakar Na'i Maromak, hanesan
emikaan bei uluk sia! Oras ne'e, emi sei
hakara sakar tenik Niakaan Kmalar Lulik
ka?✡ 52 Emikaan bei uluk sia nasusar bei-
beik Maromak mako'an sia. Emi katak
kokon mako'an see mak sia la nasusar. La
noo! Uluk, sia katak bei-beik na'ak, Na'i
Maromak atu solok Niakaan Ema Moon
mai. Mais emikaan bei uluk sia no'o
mako'an nia sia. To'o baa oras ne'e moos,
emi fa'an Ema Moon nia, hotu ho'o Nia baa
ai karuus. 53 Emi simu Na'i Maromak Ukun-
badu mak Niakaan makbukar lale'an foo
baa itakaan bei uluk sia, mais emi la halo
tuir."

Ema nitak no'o Stefanus nodi fatuk

54 Rona nola Stefanus lia fuan nia sia, ema
iha moon-metan nia natene Stefanus tula
sala baa sia. Sia laran moras to'o ruun
ne'an.
55 Baa oras nia moos, Maromak Kmalar
Lulik babilan Stefanus. Nia tanaat baa
lale'an, naree Na'i Maromak ahar maksi-
nak. Nia moos naree Yesus nariik iha Na'i
Maromak sorin kwana, iha fatin kneter
kaliuk. 56 Hotu nia dale na'ak, "Nune'e,
ama sia. Ha'u karee lale'an nakloke. Ema
Raiklaran Isin no'i nariik iha fatin kneter
kaliuk iha Na'i Maromak sorin kwana."
57 Rona nola nunia, ema mak leno lia nia
sia taka tilun nodi nakanas Stefanus nebee
taka ibun. Sia moos naksoit bele-bele, baa
sira lisuk nia. 58 Hotu, sia dada sarat nia
baa kota luan. Ema saksiin sia mak ohin
dale tolek nia, kolu siakaan faru, nakaer baa
mane nurak ida mak sasu'at teen, naran
Saulus. Hotu, sia baa nitak lisuk Stefanus
nodi fatuk.
59 Sia nitak nunia, Stefanus moos nakrake
na'ak, "Na'i Yesus! Simu mola ha'u!"
60 Hotu, nia nakloti tuur nodi nakrake tenik
na'ak, "Ama, keta kastikar sia tan baa sala
ne'e!" Dale notu nunia, nawan moos kotu.

8

1 Oras Stefanus mate nia, Saulus moos iha
nia. Nia neon di'ak tan Stefanus mate ti'an.

Saulus nasusar Yesus eman sia

2 Baa oras Stefanus mate, noo ema mak
fiar Yesus na'in hira iha nia. Stefanus mate
ti'an, sia nola maten nia, hotu nodi baa
nakoi. Sia moos tanis Stefanus maten.
Nahuu baa loron nia, ema nasusar tebe-
tebes Yesus eman sia iha kota Yerusalem,
to'o sia nalai keen karin malu baa rai Yudea
no rai Samaria. Hela mesan Kristus klosan
sia iha Yerusalem.
3 Saulus moos buka dalan bei-beik atu
nadodok Yesus eman sia iha fatin hotu-
hotu. Nia tama-sai uma, dada sarat feto no
mane, natama baa bui.✡

Filipus katak Lia Di'ak iha rai Samaria

4 Masik ema nasusar Yesus eman sia to'o
nalai keen karin malu moos, sia la nanawa
katak nalore Lia Di'ak nosi Yesus baa ema
iha fatin hotu-hotu. 5 Hatete baa Filipus.
Baa oras nia, nia baa kota ida iha rai
Samaria atu katak lia nosi Yesus, nebee ema
natene Yesus nia Kristus mak Na'i Maro-
mak natudu kedan hori uluk. 6 To'o baa,
Filipus nalo tadak blaar oi-oik. Ema lear
naree saa mak nia nalo, sia moos libur malu
atu rona niakaan dale.
7 Baa oras nia, ema mak diabu tekar sia
moos iha nia. Diabu sia sai nela ema nia sia,
nodi nakrake maka'as. Ema kma'as no ema
ai asak moos dadi di'ak. 8 Naree nunia, ema
iha kota nia neon di'ak tebe-tebes.
9 Iha kota nia moos noo ema ida naran
Simon. Nia matenek aitahan kukun. Kleur
ti'an, nia nalo ema Samaria sia fiar niakaan
matenek. Nia loko aan na'ak, "Ha'u ne'e,
ema maka'as!"
10-11 Tan nunia, ema ki'ik-boot, feto-mane,
hotu-hotu fiar baa nia. Sia dale ni-
akaan naran iha kota nia na'ak, "Ema ne'e,
maka'as tebes! Saa mak nia nalo, nanis mai
nosi Maromak beran!"
12 Mais oras Filipus to'o iha siakaan kota
nia, nia nanorin Lia Di'ak nosi Yesus baa
sia. Nia moos natudu dalan, nebee sia bele
tama dadi baa Na'i Maromak eman. Rona

✡ 7:50 Yesaya 66:1-2 ✡ 7:51 Yesaya 63:10 ✡ 8:3 Kristus Klosan Lian 22:4-5, 26:9-11

nola nunia, ema lear feto-mane fiar baa
Yesus, hotu sia nusu simu sarani. 13 Simon
moos fiar baa Yesus, hotu nusu simu sarani.
Sarani hotu ti'an, Simon tuir Filipus baa
fatin hotu-hotu. Oras nia naree Filipus nalo
tadak blaar no lia kasalak basuk sia, nia
kaku ulun nodi na'ak, "Maka'as tebes!"
14 Baa oras nia, Kristus klosan sia iha
Yerusalem rona nola ema iha rai Samaria
sia, simu ti'an Na'i Maromak Manfatin.
Hotu sia solok tenik Petrus no Yohanis baa
nebaa. 15-17 To'o nebaa, foin sia rona ema
Samaria sei la simu dauk Maromak Kmalar
Lulik. Sia simu loos sarani nodi Yesus naran
dei. Hotu Petrus no Yohanis rai liman
baa ema nia sia ulun nodi namulak nusu
nebee, ema nia sia moos bele simu Maro-
mak Kmalar Lulik. Namulak notu ti'an, sia
moos simu.
18 Oras Simon naree nunia, nia lolo osan
baa Petrus no Yohanis nodi nusu na'ak,
19 "Ama sia! Foo beran nia baa ha'u, nebee
ha'u krai liman baa ema, sia moos bele simu
Maromak Kmalar Lulik."
20-23 Mais Petrus nakanas na'ak, "O atu
kona kastikar mo okaan osan nia! O manoin
o bele sosa Na'i Maromak beran modi osan
ka? La bele! O la fatan serwisu mo ami,
tan okaan neon la loos! Ha'u katene o
ne'e, ema mahirus ema. Lia aat wa'in moos
kesi o! Di'ak liu, soe lakon okaan a'aat,
hotu mamulak baa Na'i Maromak, nebee
Nia kasu okaan neon dois nia."
24 Rona nola nunia, Simon nakro'an na'ak,
"Adeei, ama sia! Tulun hamulak lai, nebee
kastikar nia keta kona ha'u!"
25 Hotu, Petrus no Yohanis katak nalore
Na'i Yesus Manfatin iha kota nia. Hotu, sia
fila nikar baa Yerusalem. Iha dalan, sia tuli
leo-leo iha rai Samaria atu keke Lia Di'ak
nosi Yesus.

Filipus nasoru ema boot Afrika ida

26 Baa loron ida, Maromak Niakaan mak-
bukar lale'an ida katak baa Filipus na'ak,
"Filipus! Baa lorokbelan, mais la'o tuir
dalan tuan mak nosi kota Yerusalem borut
sai rai Gasa." 27-28 Rona nola nunia, Filipus
moos la'o kedan. Iha dalan, nia naree ema
boot ida.* Ema nia mai nosi rai Etiopia.
Baa oras nia, rai Etiopia noo na'i feto ida
naran Kandake. Ema boot ne'e mak ba-
bilan Na'i Feto Kandake sasoin hotu-hotu
iha na'in tofatik. Nia foin tuir namulak
iha kota Yerusalem. Oras ne'e, nia fila
nikar baa niakaan rai. Oras Filipus naree
nia, nia no'i sa'e kareta nodi leno hakerek.
29 Maromak Kmalar Lulik katak baa Filipus
nebee nare'is aan baa kareta nia, hotu na-
soru ema boot nia. 30 Kre'is ti'an, nia rona
ema boot nia leno Yesaya niakaan hakerek.
Hotu nia nusu na'ak, "Ama! Ita hatene
hakerek mak ita leno nia ka lale?"
31 Ema boot nia nataa na'ak, "Lale! Musti
noo ema nalore baa ha'u lai, foin bele
katene. Sa'e mai, tuur mo ha'u iha ne'e."
32 Hakerek mak ema boot leno nia, lian
nune'e:
"Nia hanesan bibi malae
mak ema dada nodi atu sona no'o.
Nia hanesan bibi malae oan mak ema teri
rahun,
mais Nia la nakmee kois.
Nia la loke ibun.
Nia la nataa lia fuan rohan ida.
33 Ema de'an nahaat Nia.
Ema nakotu Niakaan lia la nodi moon.
Masik Nia la noo sala moos,
ema no'o luku.
See mak bele dale nosi Niakaan husar-
binan? La noo, tan ema no'o Nia iha
raiklaran ti'an."✡
34 Leno hotu ti'an, ema boot nia nusu
Filipus na'ak, "Nu'unabee? Bei Yesaya dale
nosi niakaan isin lolon du'uk ka, nosi ema
seluk?"
35 Rona nunia, Filipus moos nanorin lia
Yesus baa ema boot nia nosi Yesaya niakaan
hakerek ohin nia, nebee nia bele natene
dalan moris atu tuir Yesus. 36 Sia sei no'i
la'o, ema boot nia naree wee iha mota ida.
Nia dale teri Filipus na'ak, "Ama! Maree!
Noo wee iha nebaa. Kalo la noo saseni, ita
tuun ona nebee ama sarani ha'u."
37 [Filipus nataa na'ak, "Di'ak! Kalo ama
fiar tebe-tebes baa Na'i Yesus, la noo saa
ida mak saseni! Mai tuun ona, nebee ha'u
ksarani ama."
Hotu, ema boot nia katak na'ak, "Ha'u
kfiar tebe-tebes ka'ak Yesus nia, Na'i Maro-
mak Oan mak Nia natudu kedan hori
uluk."]†
38 Hotu, ema boot nia naruka kareta
nanawa. Sia tuun baa wee, Filipus moos
sarani kedas nia.
39 Oras sia rua sai nosi wee laran, Kmalar
Lulik foti nola Filipus baa fatin seluk. Ema
boot nia la naree Filipus ona, mais nia la'o

* 8:27-28 Hakerek Moon lia Yunani moos na'ak ema boot ne'e, kona ku'it ti'an. Natoon baa oras nia, ema mak serwisu naliku na'i feto iha tofatik, musti kona ku'it. ✡ 8:33 Yesaya 53:7-8 † 8:37 Lia tohar ne'e la noo iha Hakerek Moon lia Yunani mak tuan basuk.

liu nodi neon di'ak lo-loos. [40] Hotu Filipus
mosu iha leo ida naran Asotus.‡ Hotu nia
la'o liu baa katak Lia Di'ak nosi Yesus iha leo
hotu-hotu, to'o kota Kaisarea.

9

Saulus fiar baa Yesus
(Kristus Klosan Lian 22:6-16, 26:12-18)

[1] Baa oras nia, Saulus nasusar bei-beik
Yesus eman sia. Nia moos buka dalan atu
no'o sia. Nia baa nasoru na'ilulik ulun boot
[2] atu nusu hakerek latan beran. Nia beer
nodi hakerek nia foo baa uma hamulak ulun
sia iha kota Damsik. Hodi nunia, kalo nia
nasoru ema mak tuir Yesus dalan moris iha
Damsik, nia bele kohi sia, hotu kesi nodi baa
Yerusalem, nebee sia netan kastikar iha nia.
Feto ka, mane ka, nia kohi luku.
[3] Simu nola hakerek latan beran nia,
Saulus no niakaan mamaluk sia baa Damsik.
To'o kota luan, teki-tekis kroman maksinak
ida tuun nosi lale'an, kona besik baa Saulus.
[4] Nia nakloti baa rai. Hotu nia rona lia
maliak ida bolu na'ak, "Saulus! Saulus! Tan
saa o masusar Ha'u nune'e?"
[5] Rona nola nunia, Saulus nusu na'ak, "Ita
Boot mak dale ne'e, see?"
Lia maliak nia moos nataa na'ak, "Ha'u
ne'e, Yesus mak o masusar! [6] Madeer, tama
baa kota ona! Iha nia foin Ha'u atu katak
saa mak o musti malo."
[7] Baa oras nia Saulus niakaan mamaluk
sia moos rona lia maliak nia. Mais sia la
naree saa ida. Sia neon lakon, to'o la bele
dale sa-saa.
[8] Hotu Saulus nadeer nariik. Nia loke
kokon matan, mais la bele naree ti'an. Ni-
akaan mamaluk sia kaer nola liman, nadaek
tama baa kota Damsik. [9] Loron tolu laran,
nia la bele naree sa-saa. Nia moos la naa-
nemu sa-saa.
[10] Iha kota nia, noo Yesus eman ida naran
Ananias. Na'i Maromak natadu aan baa nia
tuir me'i, nodi bolu nia na'ak, "Ananias!"
Ananias nataa na'ak, "He'e, Na'i Maro-
mak!"
[11] Na'i Maromak katak na'ak, "Mai lai!
Baa buka mola Ha'ukaan ema ida. Nia nein
no ema ida naran Yudas. Yudas uman nia
iha dalan ida naran Dalan Loos. Iha uma
nia, noo ema Tarsus ida naran Saulus. Oras
ne'e, nia no'i namulak. [12] Ha'u katudu baa
nia ti'an ka'ak, mane ida naran Ananias atu
mai baa nia. O musti baa rai liman baa nia,
nebee nia bele naree nikar."
[13] Mais Ananias nataa na'ak, "Keta nunia,
Ama Boot! Ami rona ema dale karuk-
kwana nosi ema nia. Nia ema aat basuk
mak nasusar tebe-tebes Yesus eman sia iha
Yerusalem. [14] Oras ne'e, nia mai iha Damsik
ne'e ti'an. Ami rona ha'ak na'ilulik ulun sia
foo hakerek latan beran baa nia, atu nodi
kohi mohu ema mak tuir Yesus dalan moris
iha ne'e."
[15] Mais Na'i Maromak nataa na'ak, "Keta
sakar Ha'u! Baa ona! Tan Ha'u kboi nia
ti'an atu loke dalan bodik Ha'u. Nia atu
keke Ha'ukaan Manfatin baa ema Isra'el sia
no ema nosi klubun seluk sia. Nia moos
atu katak no baa na'i sia. [16] Ha'u du'uk atu
kalore baa nia nosi susar oi-oik mak nia atu
netan, tan tuir Ha'u."
[17] Rona Na'i Maromak dale nunia, Ana-
nias baa kedan uma nia. Nia rai liman baa
Saulus nodi na'ak, "Mau Saul. Na'i Yesus
mak o maree iha dalan klaran oras mai iha
Damsik ne'e, Nia mak naruka ha'u kmai
atu kamulak kodi rai liman baa o, nebee o
bele maree mikar. Nia moos nakara o simu
Niakaan Kmalar Lulik."
[18] Ananias dale notu nunia, Saulus no-
ran buat ida hanesan na'an tasi klalanus
naklu'as sai nosi matan. Sai ti'an, matan
moon kedas. Nia nadeer, hotu nia simu
sarani. [19] Simu sarani ti'an, nia naa-nemu
to'o isin moos biit nikar.

Saulus katak Lia Di'ak nosi Yesus iha kota Damsik

[(19b)] Nunia hotu, Saulus sei nein loron hira
tenik no Yesus eman sia iha kota Damsik.
[20] Nia moos tama baa uma hamulak Yahudi
nodi katak na'ak, "Rona! Yesus nia, tebe-
tebes Na'i Maromak Oan!"
[21] Mais ema mak rona Saulus dale nunia,
sia blaar no benar. Sia dale baa malu na'ak,
"Nia ne'e, ema aat nia mak nasusar Yesus
eman sia iha Yerusalem! Nia mai ne'e atu
kohi sia nodi baa na'ilulik ulun sia. Tan saa
oras ne'e, nia nanorin lia nosi Yesus! Aaa!
Nunabee ti'an?"
[22] Mais Saulus beran hetak kleur, hetak
maka'as. Sura loron nia foo lia kakaer
na'ak, Yesus nia, tebe-tebes Kristus mak
Na'i Maromak nameno kedan hori uluk.
Nia nanorin kabaas nunia, to'o ema Yahudi
sia la bele nataa sa-saa.
[23] La kleur, ema Yahudi sia ko'a lia atu
no'o nia. [24] Loron-kalan ema daka iha kota
nanokar atu no'o nia. Mais Saulus natene
nola siakaan kakutak dois nia. [25] Hotu,

‡ 8:40 Iha lia Yunani, leo nia naran Asotus. Uluk, baa oras ema Filistin kaer ukun iha rai Isra'el, leo nia naran Asdod.

baa kalan ida, niakaan mamaluk na'in hira
natama nia baa ko'e boot ida, natuun nia
tuir kota kadidin. Hodi nunia, nia sai nela
kota Damsik.✡

Saulus baa Yerusalem

26 Saulus niakaan mamaluk sia nasai nia
nosi Damsik ti'an, nia baa Yerusalem. To'o
nebaa, nia nakara namutuk no Yesus eman
sia. Mais sia nata'uk, keta-keta nia asu
fanu tuir Yesus, nebee nia bele kohi tenik
sia. 27 Mais iha nia, noo ema ida naran
Barnabas. Nia namalu Saulus, hotu nodi
nia baa nasoru Kristus klosan sia. Barnabas
katak baa klosan sia na'ak, Saulus nasoru
Yesus ti'an iha dalan baa Damsik. Yesus
moos dale du'uk no Saulus. Hotu Saulus
la nata'uk katak lia nosi Yesus baa ema iha
Damsik.

28 Rona nola nunia, sia moos simu Saulus.
Hotu Saulus nein namutuk no sia iha
Yerusalem. Nia la nata'uk katak lia Yesus
baa se-see dei. 29 Nia moos toe no ema
Yahudi na'in hira mak dale lia Yunani. Mais
sia la no'uk simu niakaan dalen, to'o sia
buka dalan atu no'o nia. 30 Yesus eman
seluk sia rona ema buka dalan aat nunia baa
Saulus, sia nodi Saulus baa kota Kaisarea.
Hotu, sia solok nikar nia baa niakaan kota
Tarsus.

31 Nunia hotu, Yesus eman sia iha rai
Galilea no rai Samaria moris mamatek. Sia
moos hetak wa'in. Sia moris tuir Na'i Maro-
mak hakaran. Kmalar Lulik moos nakbiit
siakaan neon.

Petrus nadi'ak nola mane ida iha leo Lida

32 Baa oras nia, Petrus la'o nasirin fatin
hotu-hotu atu naree Yesus eman sia. Dala
ida nia baa leo ida naran Lida. 33 To'o baa,
nia nasoru mane ai kma'as ida naran Eneas.
Ema nia la nadeer nosi toba fatin tinan walu
ti'an.

34 Naree nunia, Petrus katak baa ema nia
na'ak, "Eneas! Oras ne'e, Yesus Kristus
nadi'ak nola o ti'an. Madeer ona! Mahulin
toba fatik."

Rona nola nunia, Eneas moos nadeer,
hotu nahulin toba fatin. 35 Oras ema leo Lida
no leo Saron naree nia di'ak ti'an, sia hotu-
hotu moos fiar baa Yesus.

Petrus nalo Ina Tabita moris nikar

36 Iha kota Yope tasi tehen, noo feto ida
naran Tabita. (Tuir lia Yunani, naran Tabita
na'ak, Dorkas.)* Feto nia moos fiar baa
Yesus. Loron-loron nia nalo di'ak baa ema
no tulun ema susar sia. 37 Baa loron ida,
Tabita moras, hotu mate. Ema nariis nia,
hotu falun niakaan maten, natoba iha ke'an
tetu leten. 38 Oras nia moos, sia rona Petrus
iha leo Lida. Leo nia dook nosi kota Yope,
la'o rai kre'is loron baluk ida. Sia solok
ema na'in rua baa bolu nola Petrus. Nasoru
ti'an, sia katak na'ak, "Ama! Ami hakara
ama mai lai-lais baa kota Yope lai."

39 Rona nola nunia, Petrus baa kedan no
sia. To'o nebaa, nia tama liu baa ina Tabita
ke'an. Ke'an nia nakonu no feto faluk mak
no'i tanis Tabita maten. Sia moos natudu
baa Petrus faru no tais mak Tabita lita bodik
sia.

40 Hotu Petrus naruka sia sai. Nia moos
nakni'a namulak. Hotu nia mana baa maten
nia nodi dale na'ak, "Tabita! Madeer ona!"
Teki-tekis feto nia loke matan. Titu-naree
Petrus, nia moos nadeer tuur. 41 Hotu
Petrus kaer liman, nodi foti nariik nia. Nia
moos bolu nola feto faluk no ema seluk sia,
hotu latan nikar baa sia Tabita mak moris
nikar ti'an nia.

42 Lia Tabita nia keke lema kota Yope to'o
ema wa'in fiar baa Na'i Yesus. 43 Petrus sei
nein iha Yope loron hira iha ema ida uman.
Ema nia naran Simon. Niakaan serwisu,
namoos kulit.

10

Sondadu ulun Roma ida naran Kornelius, bolu Petrus

1 Baa oras nia, noo sondadu ulun ki'ik ida,
naran Kornelius. Nia ulun bodik sondadu
na'in atus ida. Sia mai nosi rai dook Italia,
nein iha kota Kaisarea atu serwisu bodik
ukunrai Roma. 2 Kornelius nia, lisan seluk
nosi ema Roma wa'in, tan nia beer Na'i
Maromak. Niakaan ema uma laran isin
tomak moos nunia. Dala wa'in nia tulun
ema mukit sia. Sura loron nia moos namu-
lak baa Na'i Maromak.

3 Baa loro malirin ida, takseer tuku tolu,
nia noran nu'u me'i. Nia naree lo-loren
Maromak Niakaan makbukar lale'an ida
mai bolu nia na'ak, "Kornelius!"

4 Naree nunia, Kornelius nata'uk tebes.
Nia nusu na'ak, "Saa, Ama Boot?"

Makbukar nia nataa na'ak, "Na'i Maro-
mak rona okaan hamulak ti'an. Nia moos
nanoin okaan laran di'ak baa ema. 5 Oras
ne'e, maruka ema baa kota Yope, baa bolu
nola ema ida naran Simon Petrus. 6 Nia

✡ 9:25 2 Korintus 11:32-33 * 9:36 Ina ne'e naran oik rua, mais lia isin manesak. Hodi lia Aram, Tabita na'ak 'bibi fuik'. Hodi lia Yunani, Dorkas moos na'ak 'bibi fuik'.

nein iha uma ida iha tasi tehen. Uma na'in,
naran Simon. Niakaan serwisu, namoos
kulit."
7 Dale hotu nunia, makbukar lale'an nia
la'o nela Kornelius. Hotu Kornelius bolu
nola niakaan ema serwisu na'in rua no
niakaan sondadu ida. Sondadu nia moos
fiar baa Na'i Maromak. 8 Kornelius katak lia
ohin nia baa sia, hotu naruka sia baa kota
Yope.

Petrus mai Kornelius uman

9 Baa awan, oras Kornelius eman sia kre'is
baa Yope, Petrus sa'e baa namulak iha Si-
mon uma tetu leten.
10 Kre'is loro natetu, Petrus salaen ti'an.
Nia sei nein ema nadi'a haan, Na'i Maromak
natudu lia ida baa nia nu'u me'i. 11 Petrus
naree lale'an nakloke, hotu tais fafalun
boot ida mosu tuun mai. Tais nia nawisa
baa lidun haat. 12 Iha tais nia laran Petrus
naree osa no lotuk oi-oik. Balu ain haat,
balu mane'ek no manu oi-oik.
13 Hotu Petrus rona lia maliak ida naruka
na'ak, "Petrus! Madeer! Mo'o osa no lotuk
ne'e sia, maa ona!"
14 Mais Petrus nataa na'ak, "La bele, Ama
Boot! Ha'u la kaa kokon, tan ami ema
Yahudi hakribi buat nia sia."
15 Mais lia maliak nia dale nikar na'ak,
"Kalo Na'i Maromak katak na'ak la hakribi
ona, o la bele katak ma'ak sei hakribi!"
16 Tais nia mosu nunia to'o isin tolu, foin
ni'it aan sa'e nikar baa lale'an.
17 Me'i notu nunia, Petrus nanoin baa-
mai buka me'i isin. Baa oras nia moos,
Kornelius eman sia to'o Simon uman, hotu
nariik iha odamatan oin. 18 Sia bolu uma
na'in, hotu nusu na'ak, "Ama, ami mai buka
bainaka ida mak nein iha uma ne'e. Nia
naran Simon Petrus. Arumak ama natene
nia ka?"
19 Baa oras nia Petrus sei iha tetu leten
nodi nanoin baa-mai buka me'i isin. Maro-
mak Kmalar Lulik katak baa nia na'ak,
"Petrus! Noo ema* mai buka o. 20 Tuun
ona, baa tuir sia. Lalika makerat! Masik
sia lahoos ema Yahudi moos, keta makribi
sia. Tan Ha'u mak karuka sia mai saka o."
21 Rona nola nunia, Petrus moos tuun baa
nasoru sia nodi dale na'ak, "Ha'u mak emi
buka. Emi hakara saa?"
22 Sia nataa na'ak, "Sondadu Roma ida
mak naruka ami mai. Nia ulun bodik son-
dadu na'in atus ida. Nia neon loos. Nia
moos beer Na'i Maromak. Ema Yahudi
wa'in natene niakaan dadi'ak. Hori sehik
Maromak Niakaan makbukar lale'an ida
tuun mai, naruka nia nusu ita boot mai iha
niakaan uma, nebee nia rona du'uk nosi ita
boot."
23 Rona nola nunia, Petrus moos simu.
Mais nia tene sia toba baa kalan nia. Baa
awan, sia nadeer, hotu sia baa no Petrus.
Yesus eman na'in hira nosi Yope moos na-
malu sia.
24 Sia la'o loron ida tomak, awan foin sia
to'o kota Kaisarea. To'o nebaa, Kornelius
no'i nein sia, bele-bele no niakaan ema
uma laran no belun sia. 25 Oras Petrus atu
tama baa Kornelius uman, Kornelius nalai
baa nakni'a iha Petrus ain, atu sudur baa
nia. 26 Mais Petrus foti nariik nia nodi katak
na'ak, "Ama! Mariik! Keta sudur baa ha'u,
tan ha'u moos hanesan ama."
27 Rona nola nunia, Kornelius moos
nariik. Hotu sia rua la'o nodi dale baa
malu, atu tama baa Kornelius uman. Sia
sei la tama dauk, Petrus naree ema wa'in
libur malu, nein nia ti'an. 28 Naree nunia,
nia dale na'ak, "Maluk sia. Emi hatene
ha'ak, ami ne'e ema Yahudi. Tuir amikaan
adat, ami hakribi ema seluk. Saa tenik,
tama baa siakaan uma. Mais foin da-dauk
ne'e, Na'i Maromak katak baa ha'u na'ak,
ha'u la kbele kakribi ema ona, mais ha'u
kmusti kahur ko sia kodi kafoli sia, hanesan
ha'ukaan ema uma laran du'uk. 29 Tan baa
nia, baa oras emi bolu ha'u kmai, ha'u moos
mai kedan. Ha'u la kbele kase'i lia oi-oik,
tan Na'i Maromak katak kedan nunia baa
ha'u! Oras ne'e, emi katak kokon! Emi
hakara saa?"
30 Hotu Kornelius katak lia hotu-hotu
na'ak, "Loron haat foin liu ne'e, baa oras
loro atu malirin, ha'u kamulak iha uma
ne'e. Teki-tekis mane ida nariik iha
ha'ukaan oin. Niakaan tais molen naksinak.
31 Nia moos bolu ha'u na'ak, 'Kornelius! Na'i
Maromak rona ti'an okaan hamulak. Nia
moos nanoin okaan laran di'ak baa ema
hotu-hotu. 32 Oras ne'e o maruka ema baa
kota Yope, baa bolu ema ida naran Simon
Petrus. Nia nein iha uma ida iha tasi tehen.
Uma na'in naran Simon. Niakaan serwisu,
namoos kulit.' 33 Tan lia nia, ha'u karuka
kedan ema baa bolu ita boot. Ami sera
dodan tebe-tebes, tan ita boot nakara mai
ti'an. Oras ne'e ami libur malu iha ne'e, atu

* 10:19 Hakerek Moon lia Yunani hira na'ak, 'ema na'in tolu' mak mai. Hakerek ida seluk na'ak, 'ema na'in rua' dei. Mais hakerek wa'in la na'ak ema na'in hira mak mai buka Petrus.

rona du'uk lia mak Na'i Maromak naruka
ita boot katak baa ami."

Petrus katak Lia Di'ak nosi Yesus baa ema mak lahoos Yahudi

34 Rona Kornelius dale nunia, Petrus
nataa na'ak, "Oras ne'e, foin ha'u katene
Na'i Maromak nafoli ema hotu-hotu mane-
sak. Nia la fihir oin.✡ 35 Ema nosi hunun
nabee dei, kalo nia neon loos, nia beer na-
mulak baa Na'i Maromak, nodi tuir Niakaan
hakaran, ema nia nanis nalo Na'i Maro-
mak neon di'ak. 36 Lia di'ak ne'e mak Na'i
Maromak katak ti'an baa ami ema Isra'el.
Yesus mate atu nalo ema raiklaran di'a-
di'ak nikar no Na'i Maromak. Yesus moos
Na'in bodik ema hotu-hotu.
37 Emi hatene ti'an lia mak dadi iha rai
Yudea tomak, nahuu nosi Yohanis nala'o
niakaan serwisu. Nia katak baa ema
na'ak sia musti soe siakaan salan no simu
sarani atu dadi tadak na'ak sia di'a-di'ak
nikar no Na'i Maromak ti'an. 38 Emi moos
hatene ha'ak, Na'i Maromak natuun Ni-
akaan Kmalar Lulik baa Yesus ema Nasaret
nia. Hotu Yesus nodi Na'i Maromak beran
la'o sura leo, nalo lia di'ak bodik ema. Nia
moos tulun ema mak diabu ulun nasusar.
Nia bele nalo nunia, tan Na'i Maromak
namutuk no Nia. 39 Ami haree du'uk saa mak
Yesus nalo iha kota Yerusalem no iha rai
Yahudi tomak.

Mais nosi ikus, ema nedi no'o Nia baa
ai karuus to'o mate. 40 Mais to'o wainrua,†
Na'i Maromak nalo Nia moris nikar. Hotu
Nia natadu aan baa ema. 41 Mais ami mesan
mak haree Nia, lahoos ema hotu-hotu. Tan
Na'i Maromak boi nola ami dadi ain-liman.
Tan lia nia, oras Yesus moris nikar, ami mak
haa-hemu hamutuk ho Nia.
42 Yesus moos naruka ami baa katak
halore ha'ak, Nia ne'e, Kristus mak Na'i
Maromak nameno kedan hori uluk. Na'i
Maromak foti Nia dadi Makotu Lia. Nosi
ikus Nia atu tetu lia bodik ema moris no
ema mate, na'ak see mak bele moris nima-
nimak no Na'i Maromak, no see mak lale.
43 Hori uluk fohon Maromak mako'an sia
nakerek nosi Yesus ne'e na'ak, see mak fiar
baa Nia, Na'i Maromak nanis simu sia. Nia
moos kasu siakaan salan."

Ema mak lahoos Yahudi simu Maromak Kmalar Lulik

44 Petrus sei dale nunia, teki-tekis Maro-
mak Kmalar Lulik tuun baa ema nia sia
hotu-hotu. 45 Petrus niakaan mamaluk ema
Yahudi sia nosi kota Yope moos iha nia.
Oras sia naree ema wa'in nia simu Maro-
mak Kmalar Lulik, sia blaar karin, tan sia
foin naree Na'i Maromak natuun Niakaan
Kmalar Lulik bodik ema mak lahoos Yahudi.
46 Sia moos rona ema nia sia dale nodi lia oi-
oik no tonu-naboot Na'i Maromak.

Naree nunia, Petrus katak baa niakaan
mamaluk sia na'ak, 47 "Emi haree du'uk baa!
Ema ne'e sia simu Maromak Kmalar Lulik
ti'an, nu'u ita. Tan baa nia, kalo ita sarani
sia, la noo ema ida mak bele saseni ita."
48 Hotu Petrus naruka sia sarani Kornelius
bele-bele no niakaan ema sia, nebee sia
dadi Yesus Kristus eman. Sarani notu,
Kornelius sia nusu Petrus nein loron hira
tenik, foin fila baa Yerusalem.

11

Petrus naloos aan, tan nia sarani ema mak lahoos Yahudi

1 Petrus sei la fila dauk nosi Kaisarea,
Kristus klosan sia no ema makfiar seluk sia
iha Yerusalem rona ti'an na'ak, ema mak
lahoos Yahudi simu Na'i Maromak Man-
fatin. 2 Oras Petrus fila nikar baa Yerusalem
ti'an, ema makfiar na'in hira nalo lia no
nia, tan sia nakara Yesus eman sia musti
tuir metin adat Yahudi.* Sia nasalak Petrus
na'ak, 3 "Hoi! O malo oinsaa mak nia? O
matene itakaan adat ka lale? Oin nunabee
bele sakar adat to'o tama baa ema lahoos
Yahudi uman? Saa tenik, maa-memu mo
sia? La bele nunia, tan sia la tuir itakaan
lahan hamane aan. Sia la fatan kahur malu
no ita."
4 Rona nola nunia, Petrus moos katak lia
hotu-hotu mak dadi ti'an na'ak, 5 "Baa loron
ida, oras ha'u kein iha kota Yope, ha'u kbaa
kamulak. Na'i Maromak moos natudu baa
ha'u tuir me'i. Ha'u karee lale'an nakloke,
tais fafalun boot ida mosu tuun mai. Tais

✡ 10:34 Hanoin Hikar Dalan Moris 10:17 † 10:40 Kalo ita sura loron hodi lia Yunani, oin seluk nosi sura loron hodi lia Tetun. Lia Yunani sura loron ohin ne'e na'ak "loron ida"; awan na'ak "loron rua"; wainrua na'ak "loron tolu"; waintolu na'ak "loron haat". Hakerek Moon tuir lia Yunani na'ak, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ *(tei tritei heimera)*. Ne'e na'ak "iha loron tolu". Mais ita sura loron nia hodi lia Tetun na'ak "wainrua". Ita hatene ha'ak Yesus mate baa loron lima. Awan, loron neen (mak ema Yahudi sura na'ak, loron rua). Hotu, Yesus moris nikar baa loron domiku (mak ema Yahudi sura na'ak, loron tolu). * 11:2 Ema ne'e sia na'ak, kalo ema mak lahoos Yahudi nakara tuir Yesus, musti hamane aan tuir adat Yahudi. Sia moos musti tuir ukun-badu Yahudi seluk sia.

nia nawisa baa lidun haat. [6] Iha tais fafalun
laran, ha'u karee osa no lotuk oi-oik. Balu
ain haat, balu mane'ek no manu oi-oik. Ita
ema Yahudi hakribi buat nia sia. [7] Ha'u
moos rona lia maliak ida naruka na'ak,
'Petrus! Madeer! Mo'o osa no lotuk ne'e sia,
maa ona.'

[8] Mais ha'u kataa ka'ak, 'La bele, Ama
Boot! Ha'u la kaa kokon buat oin nunia sia,
tan ami hakribi.'

[9] Mais lia maliak nia nataa na'ak, "Kalo
Na'i Maromak katak na'ak la hakribi ona, o
la bele katak ma'ak sei hakribi."

[10] Tais nia mosu nunia to'o isin tolu, foin
ni'it aan sa'e nikar baa lale'an.

[11] Baa oras nia moos, ema na'in tolu to'o
uma nia. Sia nosi Kaisarea mai buka ha'u.
[12] Na'i Maromak Kmalar Lulik katak baa ha'u
na'ak, 'Tuun baa tuir sia. Lalika makerat.
Masik sia lahoos ema Yahudi moos, keta
makribi sia.' Hotu itakaan maluk na'in
neen ne'e moos tuir no ha'u baa Kaisarea.
Iha nia, ami hotu-hotu tama baa sondadu
ulun Roma ida uman. [13] Ulun nia dale na'ak,
foin loron hira liu ne'e, nia naree Maromak
Niakaan makbukar lale'an ida nariik iha
niakaan uma, hotu dale na'ak, 'Maruka ema
baa Yope, baa bolu ema ida naran Simon
Petrus. [14] Ema nia atu katak baa o mo okaan
ema uma laran sia, lia nosi Yesus mak bele
sori emi.'

[15] Tan lia nia, ha'u kanorin lia nosi Yesus
baa sia. Baa oras nia moos, Maromak
Kmalar Lulik tuun baa sia, manesak nu'u
tuun baa ita hori hirak nia. [16] Ha'u karee
kola sia simu Maromak Kmalar Lulik nunia,
ha'u kanoin kola Na'i Yesus dalen uluk mak
na'ak, 'Yohanis sarani emi nodi wee, mais
Na'i Maromak atu nalo lia boot liu nia,
tan Nia atu natuun Niakaan Kmalar Lulik
bodik emi.'✡ [17] Lia ne'e malorek ti'an. Na'i
Maromak natuun Niakaan Kmalar Lulik baa
ema mak lahoos Yahudi, nu'u Nia moos
natuun baa ita, tan ita fiar baa Na'i Yesus
Kristus. Ha'u atu kdale saa tenik? Emi
hakara ha'u ksakar Na'i Maromak ka?"

[18] Rona Petrus naloos aan nunia, sia la
nasalak tenik nia ona. Sia moos tonu-
naboot Na'i Maromak na'ak, "Maka'as ba-
suk! Na'i Maromak loke dalan ti'an, nebee
ema mak lahoos Yahudi moos bele soe
lakon siakaan salan. Nia nakara nebee sia
moos bele moris nima-nimak no Nia."

Yesus eman sia nalai keen karin malu, to'o balu libur malu iha kota Antiokia

[19] Nahuu baa oras Stefanus mate ti'an,
ema nasusar Yesus eman sia. Tan nunia,
sia nalai keen karin malu baa fatin hotu-
hotu. Balu baa rai Fenisia, balu moos baa rai
Siprus, no balu tenik nalai dook to'o kota
Antiokia iha rai Siria. To'o nebaa, sia katak
lia nosi Yesus iha nia. Mais sia katak baa
ema nosi siakaan klubun Yahudi du'uk. La
katak baa ema seluk.✡

[20] Mais Yesus eman sia nosi rai Siprus no
kota Kirene mak nalai to'o kota Antiokia
iha rai Siria, sia balu katak Lia Di'ak nosi
Na'i Yesus baa ema Yunani iha nia. [21] Na'i
Maromak moos natuun beran baa sia, to'o
ema wa'in fiar baa Na'i Yesus.

[22-24] Oras Yesus eman sia mak iha
Yerusalem rona na'ak, ema Yunani iha
Antiokia moos fiar baa Yesus ti'an, sia solok
ema ida naran Barnabas, baa naree sia iha
nebaa. Barnabas ne'e, ema laran di'ak.
Nia fiar tebe-tebes baa Na'i Maromak.
Maromak Kmalar Lulik moos babilan
niakaan moris.

To'o nebaa, Barnabas neon di'ak tan na-
ree Na'i Maromak moos serwisu ti'an iha
ema lahoos Yahudi siakaan moris. Hotu,
nia nakbiit siakaan neon, nebee tuir tebe-
tebes Na'i Yesus dalan moris. Hodi nunia,
Na'i Yesus eman sia hetak kleur, hetak
wa'in.

[25] Nunia hotu, Barnabas baa buka Saulus
iha kota Tarsus. [26] Nasoru nola ti'an, nia
namaus nebee sia rua fila bele-bele baa
Antiokia. Saulus moos nakara. Hotu sia
rua nein namutuk no Yesus eman sia iha
Antiokia tinan ida laran. Sura loron sia
rua nanorin Yesus dalan moris baa ema
lear. (Iha kota Antiokia nia, ema foin nahuu
nanaran Yesus eman sia na'ak, 'ema Kris-
ten').†

[27] Oras sia rua sei nein iha Antiokia, ema
na'in hira mai nosi Yerusalem. Ema nia sia,
Maromak nalo baa mako'an. [28] Nosi sia, ema
ida naran Agabus. Maromak Kmalar Lulik
katak baa nia na'ak, "Rai salaen boot atu
dadi iha raiklaran tomak." Hotu, Agabus
baa katak lia nia baa ema. (Niakaan dale nia
naksain tebes, baa oras ukunrai Roma ulun
ida naran Klaudius kaer ukun.)✡ [29] Rona
Agabus dale kedan nunia, Yesus eman sia
iha Antiokia ko'a lia atu libur osan, nebee

✡ 11:16 Kristus Klosan Lian 1:5 ✡ 11:19 Kristus Klosan Lian 8:1-4 † 11:26 Lia fuan 'Kristen' nahuu nosi lia fuan 'Kristus'. Niakaan isin na'ak, 'ema mak tuir Kristus'. Kristus lia isin na'ak, 'Ema Moon mak Na'i Maromak natudu atu solok mai'. ✡ 11:28 Kristus Klosan Lian 21:10

foo baa mamaluk makfiar sia mak moris
susar iha rai Yudea. Ida-idak foo tuir ni-
akaan babelen. [30] Libur hotu ti'an, sia boi
Barnabas no Saulus atu nodi osan nia foo
baa ema susar sia iha Yudea nebaa.

12

Ema no'o Yakobus, hotu natama Petrus baa bui

[1] Baa oras nia, Na'i Herodes* moos nahuu
nasusar Yesus eman balu. [2] Nia naruka ema
baa no'o Yakobus nodi surik. (Yakobus nia,
mak Yohanis maun.) [3] Yakobus mate nia
nalo ema boot Yahudi sia neon di'ak. Naree
nunia, Herodes hetak nalo tu'an. Kona
baa loron di'ak mak 'Dahur Tubi Bakae',†
Herodes moos naruka ema baa kohi nola
Petrus. [4] Kohi nola ti'an, sia natama baa
bui. Hotu, sia naruka sondadu klibur haat
nebee sia seluk malu daka Petrus loron-
kalan. Klibur ida, ema na'in haat. Herodes
nakara hein to'o loron di'ak siku lai, foin nia
nakotu Petrus lian iha ema lear oin.✡ [5] Baa
oras Petrus iha bui nia, Yesus eman seluk
sia namulak la nakotu. Sia nakro'an nebee
Na'i Maromak naliku Petrus iha bui.

Na'i Maromak nasai Petrus nosi bui

[6] Baa awan, loron di'ak siku ti'an, Herodes
atu nakotu Petrus lian iha ema lear oin.
Kalan nia moos, sia kesi Petrus nodi besi
talik matan rua iha bui laran. Hotu, sia
naruka Petrus toba iha sondadu na'in rua
klaran. Sondadu seluk sia daka odamatan.
[7] Teki-tekis Maromak Niakaan makbukar
lale'an ida mai nariik iha nia. Ke'an nia
moos nakroma no naksinak. Makbukar nia
fu'a nadeer Petrus nodi dale na'ak, "Petrus!
Madeer lai-lais!" Naruka nunia, besi talik
nakbudi kedas nosi Petrus liman. [8] Hotu
makbukar naruka tenik na'ak, "Tau faru
no kaso ona." Petrus tau ti'an, makbukar
naruka tenik na'ak, "Tau faru luan, hotu
mai tuir ha'u."
[9] Hotu Petrus tuir kedas makbukar nia,
atu la'o sai nosi bui. Petrus naneo na'ak,
nia me'i dei. Mais tuir loos, lia tebes nunia.
[10] Sia la'o liu daka fatik nomer ida no nomer
rua, hotu to'o odamatan besi. Odamatan
nia na'in nakloke du'uk. Sia rua sai liu,
hotu la'o tuir dalan mak baa kota. Teki-
tekis, makbukar lale'an nia la'o nela Petrus,
nabusik nia mesan iha dalan nia.
[11] Makbukar lakon ti'an, foin Petrus neon
nakloke. Nia naneo na'ak, "Ne'e tebes! Oras
ne'e foin ha'u katene, Na'i Maromak mak
solok makbukar nia mai nabusik ha'u nosi
Herodes liman. Nia nalo nunia, nebee ha'u
la kona ema Yahudi siakaan kakutak dois."
[12] Hotu Petrus baa feto ida naran Maria
uman. Feto ne'e, Yohanis inan. Yohanis
ne'e, naran seluk Markus. Iha uma nia,
ema wa'in naklibur malu ti'an. Sia no'i
namulak no nakro'an nebee Na'i Maromak
tulun Petrus. [13] To'o uma nia, Petrus deku
odamatan nanokar nodi bolu. Ata feto ida
naran Rode rona ema bolu, nia moos baa
nateke see mak mai nia. [14] Rona Petrus lian,
Rode natene kedan. Nia neon di'ak to'o.
Mais tan benar, nia nalu'a loke odamatan
baa Petrus. Hotu nia nalai tama lai-lais,
katak baa ema sia na'ak, "Rona! Petrus
nariik iha luan!"
[15] Rona Rode dale nunia, sia nataa na'ak,
"Lale! O keta dale makdiuk nunia."
Mais feto nia kaer metin niakaan lia fuan
na'ak, "Tebes! Ha'u krona tebes Petrus lian!
Nia iha luan nebaa."
Mais sia la fiar. Sia dale na'ak, "Keta aru-
mak ema nia, Maromak Niakaan makbukar
lale'an ida mak daka Petrus."
[16] Sia sei dale baa-mai, Petrus bolu bei-
beik, to'o sia baa loke odamatan. Loke ti'an,
sia blaar, tan ema nia Petrus tebes. [17] Hotu
Petrus nodi liman nakahik sia hotu-hotu,
nebee sia no-nook. Hotu nia katak baa sia,
lia oin nunabee to'o Na'i Maromak nasai
nia nosi bui. Nia moos naruka na'ak, "Emi
baa katak lia ne'e hotu-hotu, baa Yakobus
no Kristus klosan seluk sia." Naruka notu
nunia, Petrus la'o baa fatin seluk.
[18] Awan seisawan, sondadu mak daka bui
sia naree Petrus la iha ti'an. Sia benar no
nata'uk basuk, tan la natene saa mak atu
dadi baa sia. [19] Oras Herodes natene nola lia
nia, nia naruka ema baa buka Petrus, mais
la nasoru. Rona nunia, Herodes naruka ema
leno sondadu mak daka bui sia. Leno ti'an,
nia naruka ho'o hotu-hotu.
Nunia hotu, Herodes la'o nela Yudea, baa
nein iha kota Kaisarea.

Na'i Herodes mate

[20] Baa oras nia, ema nosi kota Tirus
no kota Sidon nakara sosa haan nosi Na'i
Herodes rain. Mais na'i nia funu malu kleur
ti'an no sia. Nosi ikus, ema Tirus no ema

* 12:1 Na'i Herodes ne'e, ema moos natene nia nodi naran *Herodes Agripa.* Niakaan bein, ema natene nodi naran *Herodes Boot.* Nia mak naruka ho'o lawarik oan sia baa oras Yesus moris iha Betlehem. † 12:3 Loron di'ak nia, kre'is no Dahur Paska. ✡ 12:4 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:1-27

Sidon kabuar lia buka dalan atu dame no
Na'i Herodes. Sia boi nola ema na'in hira
atu baa nasoru Na'i Herodes. To'o Kaisarea,
sia nalo belu no ema ida naran Blastus mak
serwisu iha na'in tofatik. Sia kabuar lia no
Blastus, nebee nia buka dalan bodik sia bele
nasoru Na'i Herodes.
21 Nosi ikus, Na'i Herodes moos nakara.
Hotu sia boi leet ida atu nasoru malu. Baa
loron nia, Na'i Herodes nalo dahur boot.
Nia tau niakaan isi belun, hotu natodan
aan baa niakaan kadera ukun iha ema lear
oin. Hotu nia nahuu dale. 22 Rona nola
niakaan lian, ema lear nia tonu-naboot nia
na'ak, "Rona! Niakaan lian nia kabaas! Ne'e
lahoos ema raiklaran lian. Lian ne'e nosi
lale'an." 23 Teki-tekis Maromak Niakaan
makbukar lale'an ida natuun moras baa
Na'i Herodes, tan nia simu ema lear tonun
nodi sesu sees Na'i Maromak. La kleur Na'i
Herodes mate dodok, tan oras sei moris,
ular aat naa niakaan isin ti'an.
24 Baa oras nia, Na'i Maromak Manfatin
hetak keke lema. Ema mak tuir Yesus moos,
hetak wa'in tu'an.
25 Baa oras nia moos, Barnabas no Saulus
nodi ema Antiokia siakaan tatulun baa
Yerusalem. Hotu sia fila nikar Antiokia.
Sia nodi mane nurak ida naran Yohanis.
Yohanis ne'e, mak sia temi na'ak; Markus.

13

Ema Antiokia sia solok Barnabas no Saulus

1 Baa oras nia, ema wa'in fiar baa Yesus
ti'an iha kota Antiokia. Maromak nalo sia
na'in hira baa mako'an. Na'in hira tenik
nanorin ema. Sia hotu-hotu mak ne'e:
Barnabas,
Simeon (mak ema bolu 'Manek
Metan'),*
Lukius (nosi kota Kirene),
Menahem (mak ema nawa'i hori sei
ki'ik namutuk no Na'i Herodes),†
no Saulus.
2 Loron ida, sia nalirin aan nodi libur
malu atu lo'u-sudur baa Na'i Maromak.
Oras nia, Kmalar Lulik katak baa sia na'ak,
"Boi hola Barnabas no Saulus! Sia musti
nala'ok serwisu mak Ha'u atu klatan baa
sia."
3 Sia nalirin aan nodi namulak hotu ti'an,
sia rai liman baa Barnabas no Saulus, foti
sia rua baa nala'ok Na'i Maromak Niakaan
serwisu.

Barnabas no Saulus baa rai Siprus

4-5 Hotu Maromak Kmalar Lulik solok
Barnabas no Saulus baa la'o nasirin rai. Sia
baa nahuluk kota ida iha tasi tehen naran
Seleukia. Yohanis moos baa no sia (nia mak
ema moos bolu na'ak Markus). To'o nebaa,
sia sa'e roo tasi baa rai Siprus. Hotu sia tuun
iha kota ida naran Salamis. Iha nia, sia tama
baa uma hamulak Yahudi atu nanorin Na'i
Maromak Manfatin.
6-8 Nunia hotu, sia la'o tuli nosi leo baa
leo, to'o kota ida naran Pafos iha rai Siprus
rohan balu. Gubernur ida naran Sergius
Paulus nein iha kota nia. Nia ne'e kakutak
di'ak. Oras nia rona nola Barnabas no
Saulus mai, nia naruka ema baa bolu sia,
tan nia beer basuk atu rona Na'i Maromak
Manfatin.
Mais iha kota nia moos noo ema Yahudi
ida naran Baryesus (niakaan naran seluk
tuir lia Yunani na'ak 'Elimas'). Nia, makaer
aitahan kukun nodi tolek ema na'ak nia
Maromak mako'an. Tan nia la nakara gu-
bernur fiar baa Yesus, nia sasuku gubernur
nebee keta rona baa Barnabas no Saulus.
9 Mais Maromak Kmalar Lulik babilan
Saulus (ema moos bolu nia na'ak Paulus).
Nia naklosu matan fuan nodi natutuk
maka'as baa ema nia, hotu dale na'ak,
10 "Elimas! O ne'e, diabu ain-liman. O be'ur
teen! O sakar lia di'ak hotu-hotu. To'o
wainhira o male'uk Na'i Maromak dalan
loos?! Manawa ona! 11 Rona! Na'i Maromak
atu kastikar o! Okaan matan atu delek, hotu
o la bele maree sa-saa to'o loron hira sia."
Paulus dale hotu nunia, Elimas moos
matan delek kedas. Nia la'o le-lemas, buka
ema nadaek nia.
12 Naree Elimas kona kastikar nunia, gu-
bernur blaar karin. Oras nia rona Barnabas
no Paulus nanorin lia nosi Yesus, Nia neon
monu kedas. Hotu nia moos fiar baa Yesus.

Paulus no Barnabas nodi Lia Di'ak baa kota Antiokia iha rai Pisidia

13 Nunia hotu, Paulus sia la'o nela kota
Pafos iha rai Siprus. Sia sa'e roo tasi, hakur
baa balu, to'o kota Perga iha rai Pamfilia.
To'o nebaa, sia tuun. Hotu Yohanis Markus
la'o nela sia, fila nikar Yerusalem. 14 Nosi

* 13:1 a: Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'Niger.' Ne'e na'ak 'metan', lale, 'nakukun'. † 13:1 b: Na'i Herodes ne'e, ema natene nodi naran *Herodes Antipas*. Nia mak no'o Yohanis, Mak Sarani Ema. Niakaan ama, naran *Herodes Boot*. Nia mak naruka ho'o lawarik oan sia, baa oras Yesus moris iha Betlehem. Na'i Herodes mak no'o Yakobus, no mate tan ular aat naa isin, ema natene nia nodi naran *Herodes Agripa*.

Perga, Paulus no Barnabas la'o rai baa kota
Antiokia iha rai Pisidia.

Sia to'o nebaa kona baa ema Yahudi
siakaan loron boot. Hotu sia moos baa
tuir namulak iha uma hamulak Yahudi.
15 Baa oras nia, ema leno hakerek nosi Bei
Musa no Maromak mako'an seluk sia. Leno
hotu ti'an, uma hamulak ulun sia nusu baa
Paulus no Barnabas na'ak, "Ama sia! Kalo
emi hakara hanorin ami, ami husu hodi
hakneter, nebee emi dale hakbiit amikaan
neon."

Paulus dale baa ema Yahudi iha Antiokia

16 Rona nola uma hamulak ulun sia nusu
nunia, Paulus soruk baa oin. Nia natadan
nodi liman, nebee hotu-hotu no-nook.
Hotu nia katak na'ak, "Mamaluk ema Isra'el
sia, no emi hosi klubun seluk sia mak beer
tuir Na'i Maromak. Ha'u kusu nebee emi
ta'an tilun, rona baa ha'u lai.

17 Hori uluk fohon, Na'i Maromak boi nola
ema Isra'el siakaan bei uluk. Sia nein iha
rai Mesir mak lahoos siakaan rain. Mais
Na'i Maromak natuun manek no dame baa
sia iha nia, to'o siakaan husar-binan bea
tu'an. Hotu Na'i Maromak nodi Niakaan
beran boot, nasai sia nosi Mesir.✡ 18 Hotu
sia moris lori baa-mai iha fatin fuik sia
to'o tinan haat nulu. Masik sia ulun fatuk
nohuun moos, Na'i Maromak naterus aan
nala'ok sia.✡ 19 Nosi ikus, Nia nabe'o dodok
ema klubun hitu iha rai Kana'an. Hotu Nia
fa'e siakaan rain nia, dadi bein sasoin bodik
bei uluk sia.✡ 20 Sia moris nunia to'o tinan
atus haat lima nulu.

Nunia ti'an, Na'i Maromak foti ema
makotu lia sia atu naliku sia. Nosi ikus, Nia
foti mako'an ida naran Samuel bodik sia.✡
21 Mais baa oras nia, bei uluk sia nakara
tebes atu nana'i baa na'in ida. Tan lia
nia, Na'i Maromak foti ema ida nosi hunun
Benyamin, nalo baa na'in. Ema nia, Kis oan
naran Saul. Saul kaer ukun to'o tinan haat
nulu.✡ 22 Nosi ikus, Na'i Maromak natuun
nikar nia, seluk nodi Isai oan naran Daud.
Na'i Maromak dale nosi Daud nia na'ak,
"Isai oan Daud ne'e, kona baa Ha'ukaan
neon. Nia nanis atu nalo tuir Ha'ukaan
hakaran hotu-hotu."✡ 23 Baa oras nia, Na'i
Maromak nameno solok Daud husar-binan
ida atu sori ema Isra'el sia. Oras ne'e,
ha'u kakara katak baa emi hotu-hotu ka'ak,
Daud husar-binan mak Na'i Maromak na-
meno nia, Nia mak Yesus."

Paulus nanorin na'ak Yesus mak Kristus

24 Hotu Paulus dale natutan na'ak, "Yesus
sei la nahuu dauk Niakaan serwisu, ema
ida naran Yohanis baa katak ema Isra'el sia,
nebee sia soe lakon siakaan salan. Hotu
sia musti simu sarani, dadi tadak na'ak sia
di'a-di'ak ti'an no Na'i Maromak.✡ 25 Oras
Yohanis niakaan serwisu kre'is mohu oan,
nia katak baa ema na'ak, 'Keta haneo ha'ak,
ha'u ne'e, Ema nia mak Na'i Maromak na-
meno atu solok mai. Hanoin di'a-di'ak! Emi
sei hein tenik ema ida atu mai. Nia boot liu
ha'u, to'o dadi niakaan ata dei moos, ha'u la
kfatan.'‡

26 Mamaluk sia! Emi mak Abraham husar-
binan no emi hosi klubun seluk mak beer
Na'i Maromak. Rona ha'u lai! Na'i Maro-
mak katak lia ne'e, tan Nia nakara atu sori
ita, nebee ita moris tuir Niakaan dalan.
27 Hori uluk, Na'i Maromak naruka kedan
Niakaan mako'an sia nakerek lia nosi Ema
mak Nia atu solok mai. Ema Yerusalem
no siakaan ulun sia, leno lia nia dala wa'in
ti'an. Sura loron boot, sia tama baa uma
hamulak, leno lia nia. Mais sia la natene
na'ak, Ema mak Na'i Maromak nameno
kedan nia, mak Yesus. Sia buka dalan atu
taa ukun mate baa Nia. Mais lia ne'e nato'o
saa mak Maromak mako'an sia nakerek nela
ti'an. 28 Masik sia la noo lia tatuur atu nodi
nahonu Nia moos, sia baa nusu Gubernur
Pilatus, nebee no'o Nia.✡ 29 Gubernur moos
simu. Hotu sia nedi no'o Nia baa ai karuus,
to'o mate. Mais lia ne'e moos nato'o saa
mak Maromak mako'an sia nakerek nela
ti'an. Hotu, sia natuun Niakaan maten
nosi ai karuus, nodi baa nakoi.✡ 30 Mais
Na'i Maromak nodi Niakaan beran nalo Nia
moris nikar.

31 Moris nikar ti'an, Nia natadu aan dala
wa'in baa Niakaan ema sia. Sia nia mak mai
bele no Nia nosi rai Galilea baa Yerusalem.

✡ 13:17 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 1:7, 12:51 ✡ 13:18 Sura Renu Isra'el 14:34; Hanoin Hikar Dalan Moris 1:31 ✡ 13:19 Hanoin Hikar Dalan Moris 7:1; Yosua 14:1 ✡ 13:20 Ema Makotu Lia 2:16; 1 Samuel 3:20 ✡ 13:21 1 Samuel 8:5, 10:21 ✡ 13:22 1 Samuel 13:14, 16:12; Kananuk Sia 89:20 ✡ 13:24 Markus 1:4; Lukas 3:3 ‡ 13:25 Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'katu'u atu kore niakaan kaso talin moos, ha'u la kfatan'. Lia ne'e na'ak, hanesa baa Yesus, Yohanis noran isin lolon ema ki'ik dei. Leno iha hakerek Mateus 3:11; Markus 1:7; Lukas 3:16; Yohanis 1:20,27. ✡ 13:28 Mateus 27:22-23; Markus 15:13-14; Lukas 23:21-23; Yohanis 19:15 ✡ 13:29 Mateus 27:57-61; Markus 15:42-47; Lukas 23:50-56; Yohanis 19:38-42 ✡ 13:31 Kristus Klosan Lian 1:3

Oras ne'e, sia moos dadi saksiin bodik ita
ema Isra'el."✡

Paulus nanorin na'ak Maromak mako'an nakerek kedan lia Yesus

32-33 Hotu Paulus dale natutan tenik na'ak,
"Nune'e! Ha'u ko Barnabas mai hosi rai
dook atu katak lia ida baa emi nune'e: lia
mak Na'i Maromak nameno kedan baa bei
uluk sia, oras ne'e lia nia dadi ti'an. Na'i
Maromak nalo Yesus moris nikar ti'an. Iha
Kananuk tonun nomer rua, Na'i Maromak
naruka ema nakerek kedan lia Yesus na'ak,
'O ne'e, Ha'ukaan Oan.
Ohin loron ne'e, Ha'u kfoti O atu kaer
ukun.'✡
34 Hori uluk Na'i Maromak nameno atu
nalo Ema nia moris nikar. Hotu, Ema nia
la mate tenik ona. Tan lia nia, Maromak
naruka mako'an nakerek kedan lia Yesus
na'ak,
'Uluk Ha'u kamate menon ko Daud atu
katuun matak-malirin baa nia.
Oras ne'e Ha'u moos kamate menon
nia ko O, tan O ne'e, Daud husar-
binan.'✡
35 Noo tenik Kananuk ida na'ak,
'Na'i Maromak la nabusik Niakaan Ema
Moon isin lolon dodok iha rate.'✡
36-37 Lia isin nune'e: Ema Moon nia lahoos
Na'i Daud, mais ema ida seluk. Na'i Daud
nalo lia di'ak wa'in bodik niakaan renu
sia, hotu nia mate. Ema nakoi nia ti'an.
Niakaan maten moos dodok ona. Hodi
nunia ita bele hatene ha'ak, Ema Moon nia
lahoos Na'i Daud, mais ema seluk mak Na'i
Maromak nalo moris nikar, to'o Niakaan
isin lolon la dodok iha rate.
38-39 Mamaluk sia, rona di'a-di'ak! Ema
Moon nia, mak Yesus! Kalo ita fiar baa
Nia, nanis Nia kasu itakaan salan. Masik ita
haru'i aan tuir Ukun-Badu Bei Musa hotu-
hotu moos, ita la biit. Na'i Maromak nanis
nafoli ita na'ak, ema maksalan. Mais, kalo
ita fiar baa Yesus, Na'i Maromak nafoli ita
na'ak, ema loos. 40-41 Tan nunia, emi musti
hanoin di'a-di'ak. Keta to'o lia saa mak
Maromak mako'an sia katak ti'an nia, kona
baa emi. Tan sia nakerek nela na'ak,
'Sintidu, ema mak naleuk Ha'u!
Tan Ha'u ne'e, Maromak. Ha'u kalo lia
mak nalo ema blaar.
Masik ema nalore ti'an lia nia baa
emi moos, emi la simu.
Sintidu! Nosi ikus emi hetan kastikar
to'o mate.'✡
Tan lia nia, hanoin di'a-di'ak mamaluk
sia. Lia mak ha'u katak ne'e, keta firuk
lakon, hanesan ema maleuk teen sia.
Ha'ukaan dalen, to'o ne'e dei."
42 Dale hotu nunia, Paulus no Barnabas
nariik atu la'o nela uma hamulak nia. Mais
ema nia sia nusu nebee domiku oin, sia mai
nikar nalore tenik lia Yesus nia. 43 Sia rua sai
nosi uma hamulak, ema wa'in moos sai tuir
sia. Paulus no Barnabas foo lia tate'an baa
sia na'ak, "Na'i Maromak laran di'ak tebes
baa ita. Tan nunia, emi musti fiar metis baa
Nia."

Ema Yahudi sia la simu Paulus no Barnabas

44 Domiku oin, kona baa ema Yahudi
siakaan loron boot, ema hotu-hotu mak iha
kota nia tomak, kre'is mai hotu atu rona
Na'i Maromak Manfatin. 45 Baa oras ema
Yahudi sia naree ema wa'in mai rona Paulus
nunia, sia hirus. Hotu, sia sakar Paulus
dalen, hotu dale nahaat nia.
46 Mais Paulus no Barnabas la nakiduk
kois. Sia katak na'ak, "Rona! Na'i Maromak
loke uluk dalan bodik ita ema Yahudi, nodi
foo Niakaan Manfatin baa ita. Tebes! Mais
emi la simu Niakaan Manfatin nia. Tan baa
nia, emi la fatan moris nima-nimak ho Nia.
Oras ne'e ami atu hodi Manfatin nia baa
ema nosi klubun seluk sia. 47 Na'i Maromak
du'uk mak naruka nunia hori uluk. Nia nodi
Bei Yesaya nakerek nosi ita ema Yahudi
na'ak,
'Ha'u kfoti emi ema Yahudi, dadi hanesan
badut bodik ema nosi klubun seluk
sia,
nebee emi haroma dalan mai baa Ha'u,
nebee Ha'u ksori sia kosi siakaan
salan.
Emi musti hatudu dalan nia baa ema
iha raiklaran tomak.'"✡
48 Baa oras ema lahoos Yahudi sia rona
Paulus dale nunia, sia neon di'ak tebe-
tebes. Sia katak na'ak, "Tonu-haboot Na'i
Maromak! Ami foti-hahaas Maromak Man-
fatin!" Baa oras nia moos, ema mak Na'i
Maromak boi hori uluk atu moris nima-
nimak no Nia, sia hotu-hotu fiar baa Na'i
Yesus.
49 Hodi nunia, Maromak Manfatin keke
nosi ibun baa ibun iha rai nia tomak.
50 Iha kota nia noo ema boot sia, feto no
mane. Sia na'in hira beer Na'i Maromak.
Mais ema Yahudi ulun sia mai sasuku sia,

✡ 13:32-33 Kananuk Sia 2:7 ✡ 13:34 Yesaya 55:3 ✡ 13:35 Kananuk Sia 16:10 ✡ 13:40-41 Habakuk 1:5
✡ 13:47 Yesaya 42:6, 49:6

to'o sia te'ur nasai Paulus no Barnabas nosi
siakaan rain. [51] Oras sai, Paulus no Barnabas
nakbaas nela ahukresan nosi ain atu dadi
tadak na'ak, ema iha kota nia la simu sia.
Hotu, sia rua se'i kotuk, la'o nela kota nia
baa kota ida seluk, naran Ikonium.✡
[52] Mais ema mak tuir Yesus iha kota An-
tiokia, sia neon di'ak lo-loos, tan Kmalar
Lulik nakbiit siakaan neon.

14

Paulus no Barnabas iha kota Ikonium

[1] Paulus no Barnabas to'o kota Ikonium,
sia tama baa uma hamulak Yahudi. Sia
hanorin ema iha nia, to'o ema wa'in moos
fiar baa Yesus. Sia, mak ema Yahudi no ema
lahoos Yahudi. [2] Mais noo ema Yahudi na'in
hira mak neon monas tan sia la no'uk simu
Paulus no Barnabas hanorin. Sia sasuku
ema to'o hirus tebe-tebes ema makfiar baa
Yesus. [3] Mais Paulus no Barnabas la nata'uk.
Sia nein kleur iha kota nia, nodi katak bei-
beik lia nosi Na'i Yesus baa se-see dei. Sia
nalore na'ak, Na'i Yesus laran di'ak bodik
ema hotu-hotu. Na'i Maromak moos latan
beran baa sia atu nalo tadak blaar oi-oik,
nebee ema bele natene na'ak, Na'i Maro-
mak mak naruka sia.
[4] Mais to'o ikus, ema mak iha kota nia fa'e
malu dadi baa kabuun rua. Kabuun ida tuir
ema Yahudi mak neon monas. Kabuun ida
tenik nariik nafati no Kristus klosan sia.
[5] Loron ida ema neon monas sia ko'a
kabuar lia no Yahudi ulun sia no ema lahoos
Yahudi, atu nasusar Kristus klosan sia. Sia
nakara nitak no'o Paulus no Barnabas nodi
fatuk. [6] Mais Paulus no Barnabas natene
nola, hotu sia nalai baa tuur iha kota Listra
no kota Derbe, no leo seluk sia iha rai
Likonia. [7] To'o nebaa, sia moos katak Lia
Di'ak nosi Yesus iha nia.

Ema nakara lo'u-sudur baa Paulus no Barnabas iha kota Listra

[8] To'o kota Listra, Paulus no Barnabas
nasoru mane ida mak ai kma'as hotu moris
nodi. [9] Oras nia tuur nodi rona Paulus
dale, Paulus natutuk matan baa nia. Paulus
naneo na'ak, "Ema ne'e niakaan fiar bele
nadi'ak nola nia!" [10] Hotu Paulus bolu ema
nia na'ak, "Mau! Mariik ona!" Rona nola
nunia, ema nia naksoit nadeer kedas, hotu
la'o.
[11] Naree nunia, ema lear iha nia blaar.
Sia dale baa malu nodi siakaan lia Likonia
na'ak, "Hoi! Rona lai! Sia na'in rua ne'e,
ema kukun mak tuun mai filak aan baa ema
roman. Di'ak liu ita lo'u baa sia." [12] Sia
dale nunia, tan sia naneo na'ak Barnabas
manesak no siakaan ema kukun ida naran
Zeus. Sia fiar na'ak Zeus mak nase'i lale'an
no raiklaran. Sia moos naneo na'ak Paulus
hanesan ema kukun ida tenik naran Her-
mes, mak Zeus mako'an. [13] Iha kota nia
nanokar, noo uma kakaluk ida bodik Zeus.
Naree nola Paulus no Barnabas nadi'ak nola
ema kma'as nia, kakaluk na'in loi nodi mai
ai funan no karau baka aman boot ida, atu
sera baa Kristus klosan sia. Ema lear moos
la'o tuir kakaluk na'in nia.
[14] Oras Paulus no Barnabas natene nola
ema nakara lo'u-sudur baa sia, sia moos
sakar. Sia soruk baa ema lear oin, hotu sira
nahaat siakaan faru du'uk, nalo baa tadak
na'ak sia la simu. Sia moos nahii na'ak,
[15] "Adeei! Emi halo nune'e baa saa? Keta
lo'u baa ami. Ami moos hanesan emi! Ami
mai ne'e atu katak lia di'ak baa emi. Lia
nia isin nune'e: keta lo'u-sudur baa ema
kukun aat mak la noo folin. Musti lo'u-
sudur baa Na'i Maromak mak moris. Nia
mak nase'i lale'an no raiklaran no sasoin
hotu-hotu.✡ [16] Hori uluk aan Nia foo leet
baa ema klubun hotu-hotu iha raiklaran
moris tuir siakaan hakara du'uk. [17] Mais Nia
moos natuun tadak oi-oik, nebee ema bele
natene Niakaan dadi'ak. Nia natuun udan
nebee to'os no isin, tua no ween. Nia foo
haan baa emi nodi nalo emi neon di'ak."
[18] Masik Paulus no Barnabas dale nunia
moos, ema lear nia nodi luku siakaan sera.
[19] Mais baa oras nia noo ema Yahudi na'in
hira nosi kota Antiokia no kota Ikonium
mak mai kota Listra. Sia sasuku ema lear
nia atu sakar Kristus klosan sia. Hotu
sia nitak Paulus nodi fatuk, to'o sia naneo
na'ak nia mate ti'an. Hotu sia dada soe nia
baa kota luan.
[20] Mais baa oras Yesus eman sia kabuun
nola Paulus, nia moos nadeer. Hotu nia
tama nikar baa kota laran. Baa awan, nia
no Barnabas la'o baa kota ida seluk, naran
Derbe.

Paulus no Barnabas fila nikar baa ema sarani sia iha kota Antiokia iha rai Siria

[21] To'o kota Derbe, Paulus no Barnabas
nanorin Lia Di'ak nosi Yesus iha nia. Ema
wa'in moos fiar. Hotu sia rua baa tenik
kota Listra. Nosi nia, sia fila nikar baa kota
Ikonium. Hotu sia liu baa kota Antiokia
iha rai Pisidia. [22] To'o kota Antiokia, sia

✡ 13:51 Mateus 10:14; Markus 6:11; Lukas 9:5, 10:11 ✡ 14:15 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:11; Kananuk Sia 146:6

dale nakbiit Yesus eman sia neon na'ak,
"Mamaluk sia! Kalo ita hakara dadi Na'i
Maromak hutun-renu, keta hanoin ita la
hetan susar. Nu'unabee moos, ita musti
hetan susar. Mais ita musti haterus aan tuir
Yesus bei-beik."
23 Paulus no Barnabas baa kota nabee iha
rai nia, sia buka ema atu foti baa fukun*
bodik ema sarani iha fatin nia. Sia namu-
lak nodi nalirin aan, nusu Na'i Maromak
natudu ema. Hotu sia rai liman nodi namu-
lak, foti ema nia sia nalo baa fukun sarani.
24 Nunia hotu, Paulus no Barnabas la'o
nela rai Pisidia, liu baa rai Pamfilia. 25 Sia
to'o kota ida naran Perga. Iha nia sia
nanorin lia nosi Yesus. Hotu sia la'o la
dook, to'o kota Atalia. 26 Iha nia sia sa'e
roo baa nikar kota Antiokia iha rai Siria.
Hori hirak nia, Yesus eman sia iha kota
Antiokia ne'e, solok Paulus no Barnabas
atu nala'ok serwisu nodi nusu nebee Na'i
Maromak natudu laran di'ak baa sia. Oras
ne'e, Paulus no Barnabas nakara fila baa
katak ema sarani sia iha Antiokia na'ak,
siakaan serwisu nia tetuk ti'an.
27 To'o Antiokia, Paulus no Barnabas libur
nola Yesus eman sia iha uma hamulak
laran, nodi dale naru-naruk nosi lia hotu-
hotu mak Na'i Maromak nalo ti'an bodik
sia. Sia moos katak na'ak, Na'i Maro-
mak loke dalan ti'an, to'o ema mak lahoos
Yahudi moos fiar Yesus. 28 Nunia hotu,
Paulus no Barnabas nein kleur no Yesus
eman sia iha kota nia.

15

Fukun sarani sia libur malu iha Yerusalem

1 Baa oras nia, ema Yahudi na'in hira mak
fiar baa Yesus ti'an, mai nosi rai Yudea baa
kota Antiokia. To'o baa, sia nanorin Yesus
eman mak lahoos Yahudi na'ak, "Emi fiar
baa Yesus ti'an. Di'ak. Mais sei la to'o dauk.
Kalo emi hakara hetan moris, emi musti
hamane aan tuir adat mak ami ema Yahudi
simu hosi amikaan Bei Musa."✡
2 Mais Paulus no Barnabas la simu lia nia.
Sia sakar maka'as na'ak, "Keta! Yesus eman
mak lahoos Yahudi lalika tuir adat Yahudi."
Rona Paulus dale nunia, ema sarani sia
naree sia la kona malu. Hotu sia ko'a kabuar
lia atu solok lia nia baa Yerusalem. Sia solok
Paulus no Barnabas no mamaluk na'in hira
seluk nodi lia nia baa Kristus klosan sia no
fukun sarani seluk sia iha Yerusalem.
3 Hotu, sia la'o baa rai Fenisia no rai
Samaria. Iha dalan sia tuli iha Yesus eman
siakaan uma nodi katak na'ak, "Ema lahoos
Yahudi moos fiar ti'an baa Yesus." Rona
nola nunia, ema nia sia moos neon di'ak.
4 To'o Yerusalem baa, Kristus klosan sia,
no fukun sarani seluk sia no ema sarani
hotu-hotu simu sia di'a-di'ak. Hotu Paulus
no Barnabas dale lia hotu-hotu mak Na'i
Maromak nalo ti'an bodik sia, to'o ema
wa'in mak lahoos Yahudi moos tuir Yesus.
Sia moos katak na'ak ema iha kota Antiokia
solok sia mai, tan lia hamane aan. 5 Baa oras
Paulus no Barnabas dale nunia, ema sarani
na'in hira nosi partee Farisi moos tuir rona.
Oras rona lia hamane aan, sia nariik, dale
maka'as na'ak, "Rona di'a-di'ak! Kalo ema
lahoos Yahudi nakara tuir Yesus, sia musti
tuir adat hamane aan no ukun seluk hotu-
hotu mak ita ema Yahudi simu hosi itakaan
Bei Musa."
6 Rona nola nunia, ema sarani sia hotu-
hotu nusu nebee Kristus klosan sia no
fukun sarani seluk sia, libur malu atu leno
lia hamane aan nia. 7 Sia sei dale naru-
naruk, Petrus nariik hotu katak na'ak, "Ma-
maluk sia! Emi hatene ti'an ha'ak Na'i
Maromak boi ha'u nosi emi, nebee ha'u
kbaa katak Lia Di'ak baa ema mak lahoos
Yahudi, tan Nia nakara nebee sia moos fiar
baa Yesus.✡ 8 Nia natene ema ida-idak
neon. Nia moos foo Niakaan Kmalar Lulik
baa ema lahoos Yahudi, manesak nu'u Nia
foo baa ita. Tan nunia, ita hatene Nia
moos simu sia.✡ 9 Nia la nafoli sia seluk
nosi ita. Kalo ema lahoos Yahudi fiar baa
Yesus, Yesus nanis namoos siakaan neon,
hanesan Nia namoos itakaan neon. 10-11 Tan
lia nia, ita hatene ha'ak, Na'i Maromak
simu sia ti'an. Lalika tula hatodan sia hodi
adat hamane aan. Tan tuir loos, ita ho
itakaan bei uluk sia la bele hatiu itakaan
adat no ukun hotu-hotu. Ita keta hatodan
ema lahoos Yahudi sia! Ha'u atu kusu emi
nune'e: Na'i Maromak sori ita ema Yahudi
tan ita tuir itakaan ukun-badu ka? Lale! Nia
sori ita tan Na'i Yesus natudu laran di'ak
baa ita. Keta halu'a! Nia moos natudu laran
di'ak baa ema lahoos Yahudi sia."
12 Rona nola nunia, sia la bele dale sa-saa.
Hotu Paulus no Barnabas dale tenik lia
oin nunabee Na'i Maromak babilan sia atu
nala'ok Niakaan serwisu. Sia katak nosi
tadak blaar mak Na'i Maromak natudu iha
ema lahoos Yahudi oin. 13 Dale notu nunia,

* 14:23 Iha lia Yunani, lia fuan 'fukun sarani' na'ak, *presbuteros*. ✡ 15:1 Ukun-badu Na'ilulik 12:3 ✡ 15:7 Kristus Klosan Lian 10:1-43 ✡ 15:8 Kristus Klosan Lian 2:4, 10:44

ema boot ida naran Yakobus nariik, katak
na'ak, "Mamaluk sia! Hanono ha'u lai!
14 Mau Petrus* foin katak baa ita na'ak, Na'i
Maromak nakara nebee ema lahoos Yahudi
dadi baa Niakaan eman. 15 Lia nia tuir saa
mak Maromak mako'an sia nakerek kedan
hori uluk na'ak,
16 'Kona baa niakaan oras, Ha'u kmai kikar.
Tan Ha'u atu kariik kikar Na'i Daud
renun.
Niakaan husar-binan dodok welon ti'an,
mais Ha'u atu kariik kikar kodi kakbiit
tenik.
17-18 To'o ema nosi klubun seluk sia moos mai
lo'u-sudur baa Ha'u.
Tan Ha'u kboi sia ti'an atu dadi baa
Ha'ukaan ema.
Lia nia mak Na'i Maromak katak kedan
hori uluk.'✡
19-20 Lia nunee, mamaluk sia. Tuir ha'u
Yakobus ne'e, kalo ema nosi klubun seluk
sia nakara lo'u-sudur baa Na'i Maromak, ita
ema Yahudi keta hasusar no hatodan sia
hodi itakaan adat hamane aan. Di'ak liu,
ita solok hakerek ida baa sia ha'ak, sia lalika
tuir halo moos adat Yahudi. Mais sia musti
tuir lia ne'e sia: Keta halo lia kfo'er. Keta
haa na'an sera baa kukun. Keta haa na'an
raan. Keta haa na'an mak ema nisak no'o.✡
21 Ukun nia sia lahoos lia foun. Ema wa'in
natene ti'an, tan sura loron boot ita leno
Ukun-badu Musa ne'e iha uma hamulak
hotu-hotu. Tan baa nia, ema nosi klubun
seluk sia moos nanis natene ukun nia sia
ti'an. Ha'ukaan dalen to'o ne'e dei."

Fukun sia solok hakerek bodik ema sarani mak lahoos Yahudi

22 Hotu Kristus klosan sia no fukun sarani
seluk sia ko'a kabuar lia atu solok ema
baa katak siakaan lia kakotun bodik ema
sarani sia iha fatin hotu-hotu. Sia buka ema
makonak no serwisu nia, no ema mak ema
sarani sia nakneter. Sia nakotu nunia ti'an,
sia boi nola ema na'in rua. Ida naran Silas,
ida tenik naran Yudas (sia moos nanaran
nia Barsabas). Hotu sia naruka Silas no
Yudas baa bele-bele no Paulus no Barnabas.
23 Sia nodi hakerek bodik ema nosi klubun
seluk sia iha kota Antiokia iha rai Siria, liu
to'o rai Kilikia. Hakerek nia isin nune'e:
"Tabe no hadomi nosi ami, mak Kristus
klosan no fukun sarani seluk sia iha
kota Yerusalem. Ami solok hakerek
ne'e bodik emi mak ami hadomi
hanesan maun-alin du'uk.
24 Ami solok hakerek ne'e, tan ami rona ema
na'in hira nosi ami iha Yerusalem
baa nanorin emi ti'an nosi lia
hamane aan. Mais hanorin nia la
makonak, to'o nasusar no nabenar
emi. Nebee emi hatene, lahoos ami
mak haruka sia. 25 Baa oras ami rona
sia nasusar emi nunia, ami libur
malu hodi leno lia nia. Oras ne'e,
ami kabuar lia ti'an. Tan nunia, ami
solok ema na'in rua nodi amikaan
lia kakotun ne'e baa emi. Ida naran
Yudas, ida naran Silas. Sia baa bele-
bele no Barnabas no Paulus mak ami
hadomi. 26 Ema na'in rua nia natiu
susar to'o kre'is mate, tan sia tuir
itakaan Na'in Yesus Kristus. 27 Tan
lia nia, ami solok Yudas no Silas atu
katak du'uk amikaan lia kakotun nia
isin baa emi.
28 Na'i Maromak Kmalar Lulik katak baa
ami ti'an, no ami hotu-hotu moos
simu ha'ak, emi lalika tuir amikaan
adat hamane aan no amikaan adat
Yahudi seluk sia. Tan adat nia sia
natodan butan emi dei. Mais emi
musti hanoin lia ida-rua ne'e:
29 Keta halo lia kfo'er.
Keta haa na'an sera baa kukun.
Keta haa na'an raan.
Keta haa na'an mak ema nisak no'o.
Kalo emi daka isin lolon hodi tuir lia
nia sia, emikaan maun-alin Yahudi
sia la nakribi emi. Hodi nunia,
emi bele kahur malu di'a-di'ak ho
sia. Amikaan hakerek, nunia dei.
Dame!"
30 Simu nola hakerek nia, Paulus sia tami
atu baa kota Antiokia. To'o nebaa, sia libur
nola ema sarani sia hotu-hotu, foin latan
hakerek nia. 31 Rona nola hakerek nia isin,
sia neon boot lo-loos.
32 Baa oras nia, Na'i Maromak moos nalo
Yudas no Silas dadi baa mako'an. Sia rua
dale lia wa'in baa mamaluk makfiar sia
nodi nakbiit siakaan neon. 33 Sia nein iha
nia kleur oda ti'an, ema sarani sia iha nia
nabusik sia fila nikar baa ema mak solok sia.
Sia nabusik nodi neon di'ak. 34 [Mais Silas
nakara nein nafati iha Antiokia dei.]†
35 Paulus no Barnabas moos nein loron
hira sia iha Antiokia. Sia nanorin Lia Di'ak

* 15:14 Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'Simon'. Simon naran seluk, Petrus. ✡ 15:17-18 Amos 9:11-12 ✡ 15:19-20 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 34:15-17; Ukun-badu Na'ilulik 17:10-16, 18:6-23 † 15:34 Hakerek Moon lia Yunani balu la noo lia tohar tolu nulu resin haat ne'e.

bele-bele no ema seluk mak nanorin nosi
Maromak Manfatin.

Paulus no Barnabas la'o fa'e malu

36 Paulus no Barnabas nein kleur oda ti'an
iha Antiokia, Paulus katak baa Barnabas
na'ak, "Mau! Ita baa hikar fatin hotu-
hotu mak uluk ita la'o tuli. Ita baa haree
mamaluk sia mak hori hirak nia ita foin
hahuu hanorin sia. Sia nunabee ti'an?"
37 Rona Paulus nusu nunia, Barnabas moos
simu. Mais nia nakara Yohanis baa no
sia. (Yohanis ne'e, naran seluk Markus.)
38 Mais Paulus la no'uk, tan hori hirak iha
rai Pamfilia; Markus ni'it aan la'o nela sia.✡
39 Paulus no Barnabas toe maka'as, to'o sia
fa'e malu. Hotu Barnabas nodi Markus, sa'e
roo baa rai Siprus.

40 Mais Paulus nodi Silas. Baa oras sia atu
la'o, Yesus eman sia iha Antiokia namulak
nodi nakro'an nebee Na'i Maromak daka
Paulus no Silas, no natudu laran di'ak baa
sia. Hamulak hotu, sia rua moos la'o. 41 Sia
la'o nasirin rai Siria no rai Kilikia, nodi
nakbiit Yesus eman sia neon.

16

Timotius namalu no Paulus no Silas

1 Nunia hotu, Paulus no Silas la'o baa
kota Derbe. To'o ti'an, sia liu tenik baa
kota Listra. Iha Listra sia nasoru mane
nurak ida, naran Timotius. Timotius aman,
ema Yunani. Mais inan, feto Yahudi mak
fiar baa Yesus ti'an. Timotius moos tuir
Yesus ti'an. 2 Ema sarani hotu-hotu iha
kota Listra no kota Ikonium natene Tim-
otius nia, ema di'ak. 3 Nasoru Timotius
ti'an, Paulus nakara Timotius namalu nia
no Silas. Mais ema Yahudi iha nia natene
na'ak Timotius aman, ema Yunani. Ema
Yunani la namane aan nu'u ema Yahudi.
Tan baa nia, Paulus nahulin nebee Timotius
moos namane aan.*

4 Nunia hotu, sia la'o nosi fatin ida baa
fatin ida atu nalore lia kakotun mak Kristus
klosan sia no fukun sarani seluk sia nakotu
iha Yerusalem. 5 Hodi nunia, sia hetak
nakbiit Yesus eman sia neon. Sura loron,
ema makfiar sia hetak tu'an.

Na'i Maromak bolu Paulus baa Makedonia

6 Hotu Paulus sia la'o nasirin rai Frigia
no rai Galatia, tan Kmalar Lulik nakahik sia
nebee keta baa nalore Maromak Manfatin
iha rai Asia. 7 To'o rai ida kladik no rai Misia,
sia nakara tama baa rai Bitinia. Mais Yesus
Kmalar Lulik nakahik sia.† 8 Tan baa nia, sia
la'o liu rai Misia, to'o kota Troas.

9 Kalan nia, nu'u Paulus me'i. Nia titu-
naree ema ida nariik iha tasi balu iha rai
Makedonia tasi tehen. Ema nia nahii nusu
tulun na'ak, "Ama! Mai tulun ami iha
Makedonia ne'e lai!" 10 Titu-naree nunia,
ami‡ hakotu atu baa Makedonia. Ami
hanoin Na'i Maromak naruka nunia, nebee
ami baa katak Lia Di'ak baa ema iha tasi balu
baa. Tan lia nia, Nia nakahik ami nebee keta
baa fatin seluk.

Feto ida naran Lidia fiar baa Yesus iha kota Filipi

11 Nunia hotu, ami sa'e roo tasi iha kota
Troas, baa rai ki'ik ida naran Samotrake.
Baa awan, ami liu to'o kota ida naran
Neapolis. Ami moos tuun iha nia. 12 Hotu
ami la'o rai baa kota ida naran Filipi. (Kota
Filipi ne'e, kota boot basuk iha rai Makedo-
nia. Ukunrai Roma kaer ukun iha nia.) To'o
Filipi ti'an, ami hein loron hira sia iha nia.

13 Natoon baa ema Yahudi siakaan loron
boot, ami baa buka siakaan hamulak fatin
iha kota nia. Ami sura, hamulak fatin nia
iha mota di'in. Ami la'o soruk oda hosi kota,
to'o mota ida. Iha nia ami hasoru feto na'in
hira.§ Ami moos tuur dale ho sia. 14 Nosi
feto nia sia, ida naran Lidia. Nia nosi kota
Tiatira mak dook iha rai Asia. Nia makfa'an
tais baa ema boot sia. Tais nia sia, ilas
mean asuaten mak folin todan. Nia moos
madinas namulak baa Na'i Maromak. Tan
nunia, oras feto nia rona Paulus dale, nia
simu kedas.

15 Hotu ami sarani feto nia no niakaan
ema uma laran hotu. Sarani ti'an, nia tene
ami na'ak, "Ama sia. Kalo ama sia hanoin
ha'u ne'e fiar tebe-tebes Na'i Yesus, mai
hein iha ha'ukaan uma." Nia namaus bei-
beik, to'o ami moos tuir.

✡ 15:38 Kristus Klosan Lian 13:13 * 16:3 Ema mak la namane aan, la bele tama baa uma hamulak Yahudi. Kalo Timotius nakara tulun Paulus katak Lia Di'ak baa ema Yahudi iha siakaan uma hamulak, nia musti namane aan lai. Nodi nunia, nia bele kahur no ema Yahudi sia. † 16:7 Oras ne'e, rai Frigia, rai Galatia, rai Asia, rai Misia no rai Bitinia, hotu-hotu iha rai Turki. ‡ 16:10 Lia fuan 'ami' mosu iha ne'e, tan Lukas namutuk ti'an no Paulus sia. Lukas mak nakerek hakerek ne'e. § 16:13 Tuir ukun, musti noo ema mane Yahudi na'in sanulu iha fatin ida, foin bele halo uma hamulak. La sura feto. Tan feto na'in hira namulak iha mota Gangites di'in, ami bele hatene, ema mane Yahudi iha kota Filipi oan ida dei.

Ema natama Paulus no Silas baa bui iha kota Filipi

16 Loron ida, oras ami la'o baa hamulak fatin, ami hasoru hola feto nurak ida iha dalan. Nia ne'e, ema atan. Diabu kaer nia, to'o nia bele natene ema niakaan sotir. Nia moos natene lia huun-dikin. Tan nunia, ema wa'in selu osan, nebee nia leno siakaan sotir. Niakaan ulun sia soi ti'an, tan sia mak netan osan nia. 17 Loron nia, oras ami la'o, feto nia tuir ami bei-beik. Nia nahii na'ak, "Ema ne'e sia, klosan nosi Maromak Mak Beran Kaliuk. Sia mai natudu dalan nebee ema bele netan moris no sai nosi sala!"

18 Sura oras ami la'o, feto nia nahii bei-beik nunia. Kleu-leur Paulus moos lekan rona feto nia nahii. Nia se'i oin mana baa feto nia, nodi naruka na'ak, "Hoi, diabu aat! Kodi Yesus Kristus beran, ha'u karuka o sai mosi feto ne'e, oras ne'e ona!" Dale hotu nunia, diabu sai kedas.

19 Oras niakaan ulun sia natene ata nia beran lakon ti'an, sia krakat tan la netan osan ona. Hotu sia kohi Paulus no Silas, dada nodi baa fatin hakotu lia iha ema lear oin. 20 Hotu sia nahii maka'as na'ak, "Hoi! Ema ne'e sia mai nahaat itakaan kota! Sia ema Yahudi maktabar mak mai tokar lauk ita. 21 Siakaan hanorin la kona malu no ukunrai Roma hanorin. Ami ema Roma la bele simu sia."

22 Rona nola nunia, ema wa'in moos krakat. Sia ta'e Paulus no Silas. Ulun ida naruka ema baa loke siakaan tais, hotu no'at nalik sia. 23 No'at notu, sia natama Paulus no Silas baa bui. Hotu sia naruka bui ulun, nebee daka di'a-di'ak ema rua nia, keta to'o sia nalai sai. 24 Rona nola nunia, bui ulun natama sia baa ke'an ida iha bui laran. Nia moos nabit siakaan ain nodi ai dadur.

25 Kalan boot, Paulus no Silas namulak no nananu tonu-naboot Na'i Maromak. Ema bui seluk sia moos rona sia nananu nunia. 26 Teki-tekis rai kakekuk, to'o uma bui kakoen. Bui odamatan moos nakloke maluak. Ema bui siakaan besi talik moos nakbudi sai.

27 Baa oras nia, bui ulun sarebak nadeer. Naree bui odamatan sia nakloke maluak, nia naneo na'ak, arumak ema bui sia hotu-hotu nalai lakon ti'an. Hotu nia losu surik atu no'o aan. 28 Mais Paulus nahii maka'as na'ak, "Hei, Ama! Keta mo'o aan! Ami hotu-hotu sei iha ne'e."

29 Rona lia maliak nia, bui ulun naruka ema nodi klonus. Nia nalai tama baa bui nodi isin nata'uk. Hotu nia nakni'a iha Paulus no Silas ain.

30 Hotu nia nala'o sai sia nosi bui nodi nusu na'ak, "Ama sia! Ha'u ne'e, susar tebes! Ha'u kmusti kalo saa, atu sai kosi susar ne'e?"

31 Paulus nataa na'ak, "Lia nune'e: O musti fiar Na'i Yesus, nebee Nia sori o mo okaan ema uma laran sia." 32 Hotu Paulus no Silas nalore lia nosi Na'i Yesus baa nia no niakaan ema uma laran hotu. 33 Baa oras nia moos, bui ulun no sia baa namoos siakaan kanek nosi ema no'at hori sehik nia. Hotu sia sarani bui ulun nia no niakaan ema uma laran hotu. 34 Nunia ti'an, bui ulun nodi sia baa niakaan uma atu foo haan baa sia. Nia no niakaan ema uma laran tomak neon boot lo-loos, tan sia fiar baa Na'i Maromak ti'an.

35 Seisawan oan, ema boot makotu lia sia solok ema baa katak bui ulun nia, nebee nabusik sai Paulus no Silas.

36 Rona nola nunia, bui ulun katak baa Paulus no Silas na'ak, "Ama sia! Ema boot sia nakotu ti'an atu nabusik emi. Ama sia bele baa hodi neon di'ak ona."

37 Mais Paulus la simu. Nia katak fila baa ema mahodi lia na'ak, "La bele nunia! Ami ne'e, ema Roma! Ema boot sia musti tetu amikaan lia ne'e, tuir rai Roma ukun. Hori sehik sia naruka no'at ami iha ema lear oin. La noo lia krarain moos, sia natama ami baa bui. Oras ne'e sia nakara nasai no-nook ami nunia dei. La bele nunia! Haruka ema boot nia sia mai nasai ami du'uk, foin ami simu."

38 Hotu, ema mahodi lia nia baa nasara Paulus dalen. Rona nunia, ema boot sia foin natene Paulus no Silas moos ema Roma. Sia nata'uk tebes. 39 Hotu sia mai nasoru Paulus no Silas iha bui. Sia nusu pardua, hotu nasai sia nosi bui nodi nusu nebee sia rua la'o nela kota nia. 40 Sai nosi bui ti'an, Paulus no Silas baa Lidia uman. Iha nia sia libur malu no mamaluk makfiar sia. Sia nakbiit tenik mamaluk sia neon, hotu sia la'o nela kota nia.

17

Paulus sia baa kota Tesalonika

1 Paulus no Silas sai nosi kota Filipi, sia baa kota ida naran Amfipolis. Hotu sia baa kota ida seluk, naran Apolonia. Nosi nia, sia liu baa kota Tesalonika. Iha kota nia, noo uma hamulak Yahudi ida.

2 To'o fatik mak noo uma hamulak, sura loron boot Paulus tama namulak iha nia. Nunia moos iha Tesalonika. Paulus tama uma hamulak, hotu taruka lia fuan no ema nosi lia Hakerek Moon. Nia tuir namulak

no sia nunia, sura loron boot to'o domiku
tolu tuir malu. [3] Nia nalore na'ak, "Kalo ita
leno di'a-di'ak Hakerek Moon nosi lia Ema
mak Na'i Maromak nameno atu solok mai,
ita bele hatene ha'ak nia atu netan susar
wa'in to'o mate. Mais Na'i Maromak nodi
Niakaan beran, nalo Nia moris nikar. Rona!
Oras ne'e ita hatene ti'an ha'ak, Ema mak
Na'i Maromak nameno nia, mak Yesus!"
[4] Rona nola nunia, ema wa'in moos fiar,
hotu tuir Paulus sia. Sia, balu ema Yahudi,
balu ema Yunani mak beer Na'i Maromak,
no balu ferik boot na'in hira nosi kota nia.
[5] Mais ema boot Yahudi balu iha kota
nia hirus no laran moras. Oras ema lear
naklibur ti'an, sia sasuku ema labuk teen
sia atu tokar lauk. Sia buka Paulus no Silas,
nebee dada nodi baa ema lear mak nakrakat
aan. Hotu sia nababu ema ida naran Yason
uman, tan Paulus no Silas nein iha nia.
[6-7] Mais sia la netan Paulus no Silas. Tan baa
nia, sia dada nodi Yason no ema makfiar
seluk na'in hira, baa hakotu lia fatin. Sia
duu baa sia na'ak, "Oras ne'e, ema mai iha
itakaan kota. Sia baa nabee dei, sia tokar
lauk. Yason ne'e, mak simu sia iha niakaan
uma. Sia mai sobu itakaan ukun, seluk nodi
siakaan ukun. Sia sakar itakaan rai Roma
ukun hotu-hotu, tan sia la simu itakaan Na'i
rai Roma. Sia simu loos siakaan Na'in ida,
naran Yesus!"
[8] Rona nola nunia, ema boot sia no ema
lear nia nahuu benar. [9] Hotu ema boot sia
naruka Yason sia selu osan kakaer, nebee
dadi tadak na'ak sia la tokar lauk ona. Selu
hotu ti'an, sia moos nabusik Yason sia.

Paulus no Silas iha kota Berea

[10] Baa kalan nia, mamaluk sarani mak
iha kota Tesalonika naneo na'ak, di'ak liu
solok Paulus no Silas baa fatin seluk. Hotu
sia solok sia rua baa kota ida naran Berea.
To'o nebaa, Paulus no Silas tama baa uma
hamulak Yahudi. [11] Sia naree ema Yahudi
iha kota Berea seluk nosi ema Yahudi iha
kota Tesalonika. Ema Yahudi iha kota Berea
beer rona lia nosi Yesus. Sura loron sia
leno Hakerek Moon to'o lotu-lotuk atu nodi
natene Paulus dalen nia tebes ka lale. [12] Tan
baa nia, ema Yahudi wa'in fiar baa Yesus iha
kota nia. Ferik boot Yunani na'in hira, no
mane Yunani wa'in moos fiar.
[13] Mais baa oras ema Yahudi sia iha
kota Tesalonika rona na'ak, Paulus no Silas
nanorin Maromak Manfatin iha Berea, sia
tuir mai. To'o ti'an, sia sasuku ema atu
tokar lauk tenik iha nia. [14] Haree nunia,
mamaluk sia iha Berea solok kedan Paulus
baa tasi tehen. Mais Timotius no Silas sei
iha Berea. [15] Mamaluk sia no nela Paulus
to'o kota boot ida naran Atena, hotu sia
fila. Mais sia nodi lia mamenon nosi Paulus,
nebee Silas no Timotius mai lai-lais namu-
tuk no nia iha kota Atena.

Paulus iha kota Atena

[16] Oras Paulus sei nein Silas no Timotius
mai kota Atena, nia neon susar tan nia
naree noo taroman wa'in iha kota nia.
[17] Iha kota nia moos, noo ema Yahudi no
ema lahoos Yahudi na'in hira mak namulak
baa Na'i Maromak. Paulus tama baa siakaan
uma hamulak, hotu taruka lia fuan no sia.
Sura loron nia moos taruka lia fuan no
ema iha dalan-dalan. [18] Nia moos taruka
lia fuan no ema matenek iha kota nia mak
tuir hanorin nosi Epikuros no hanorin nosi
Stoa.* Mais baa oras Paulus dale nosi lia
Yesus na'ak, Yesus moris nikar nosi mate
ti'an, ema sia nakmulis ibun nodi katak
na'ak, "Keta nia bula arumak!" Balu moos
naleuk na'ak, "Keta arumak ema ne'e atu
nalo ita lo'u-sudur baa kukun seluk sia!"
[19-21] Kalo ema Atena no ema seluk mak
nein iha kota nia netan hanorin foun,
siakaan ema matenek nanis tuur namutuk
taruka lia fuan naru-naruk iha foho ki'ik
ida naran Areopagus. Loron ida, ema nodi
Paulus baa nebaa, hotu sia nusu na'ak,
"Ama Boot halore kokon hanorin foun nia
baa ami, tan hanorin foun nia nabenar ami
oda. Ami husu ama halore tu'an tenik,
nebee ami bele hatene."
[22-23] Rona nola nunia, Paulus nariik hotu
katak na'ak, "Ema Atena sia! Ha'u kasiri
emikaan kota ne'e ti'an, kodi karee emi
madinas lo'u-sudur. Ha'u karee emikaan
taroman noo iha fatin hotu-hotu! Ha'u
moos karee taroman ida mak noo hakerek
na'ak, taroman ne'e 'bodik kukun mak ami
la hatene.' Ne'e na'ak, masik emi sei la
hatene dauk moos, emi lo'u-sudur ti'an baa
Na'i Maromak. Nia ne'e, mak ha'u ko'i
kalore baa emi.
[24] Nia mak nase'i lale'an no raiklaran no
sasoin hotu-hotu. Hotu-hotu iha lale'an no
raiklaran nana'i baa Nia. Nia la nein iha
uma sera mak ema raiklaran nalo. [25] Nia

* 17:18 Baa oras nia, ema Atena balu tuir manorik ida naran Epikuros. Nia nanorin na'ak, lia mak boot kaliuk, ne'e mak moris furak aan dei. Ema Atena balu seluk tuir klibur Stoa. Siakaan manorik naran Seno. Nia nanorin na'ak, ema musti nahulin aan nebee masik netan moras, mais la noran moras.

la naloon baa ema raiklaran, tan Nia mak
moris huun. Nia mak foo hotu-hotu.✡
26 Nia mak nase'i ema klubun hotu-hotu iha
raiklaran tomak. Nia mak fa'e rai foo baa
ida-idak. Nia moos mak nahulin hutun ida-
idak moris sa'e-tuun, tuir niakaan oras.
27 Nia nalo nunia, tan Nia nakara nebee ita
ema raiklaran buka Nia to'o ita hasoru Nia.
Mais tuir loos, Nia la dook nosi ita. 28 Dala
ida, ema dale na'ak,
'Nia, itakaan nawan huun.
Nia, itakaan moris abut.'
Emikaan ema matenek kananuk moos
dale ti'an na'ak,
'Ita moris, tan nia.
Tan nunia, ita dadi niakaan husar-
binan.'
29 Tebes! Ita hotu-hotu ne'e, Na'i Maro-
mak husar-binan. Keta haneo Nia manesak
no ai'oi lulik mak ema nalo nosi mean, lale,
mutin, lale, fatuk, tuir siakaan beer. 30 Uluk,
ema sei la natene lia nia. Kalo ema lo'u-
sudur baa ai'oi lulik nunia, Na'i Maromak
nabusik sia moris nunia dei. Mais oras ne'e,
Nia la no'uk ona. Nia naruka ita la'o hela
ai'oi lulik sia, hotu tuir Nia. 31 Nia nahulin
kedan leet ida atu kastikar ema raiklaran
tomak, tan siakaan salan. Nia moos natudu
kedan Ema ida dadi Niakaan Ema Makotu
Lia. Ema nia atu nakotu lia nodi moon. Oras
ne'e, malorek ti'an Ema Makotu Lia nia, see
ida. Nia, Ema mak mate ti'an, mais Na'i
Maromak nalo Nia moris nikar."
32 Baa oras ema nia sia rona Paulus dale
nosi lia ema moris nikar nosi mate, sia
moos nanasa. Mais ema na'in hira rona
di'a-di'ak. Sia katak baa Paulus na'ak, "Ami
hakara rona ama dale tenik. Mais loron
seluk dei ona." 33 Nunia hotu, Paulus la'o
nela fatin nia. 34 Mais ema balu namutuk
no nia, tan fiar baa Yesus ti'an. Nosi sia,
noo makotu lia ida nosi Areopagus, naran
Dionisius. Noo feto ida, naran Damaris. No
ema na'in hira tenik mak tuir namutuk no
sia.

18

Paulus natene malu no Priskila no Akila iha kota Korintus

1-3 Baa oras nia, na'i fohorai Roma naran
Klaudius. Nia krakat no ema Yahudi mak
nein iha kota Roma iha rai Italia, to'o nia
nalatu sai sia. Hotu sia nalai keen karin
malu baa fatin hotu-hotu. Nosi ema Yahudi
nia sia, noo ema ida naran Akila no feen
naran Priskila. Sia rua tuir nalai sai nosi rai
Italia, baa kota ida naran Korintus. Akila
huun nosi rai Pontus. Nia serwisu nalo
batane nosi kulit.

Baa oras nia, Paulus moos la'o nela kota
Atena, baa kota Korintus. Iha nia, nia na-
soru Akila no Priskila, tan nia moos serwisu
nalo batane nosi kulit. Sia nein namutuk,
serwisu namutuk.

4 To'o ema Yahudi loron boot, Paulus
tama baa siakaan uma hamulak. Nia na-
maus ema Yahudi no ema seluk sia, nebee
fiar baa Yesus.

5 Oras Silas no Timotius mai ti'an nosi
rai Makedonia, Paulus nanawa serwisu
kulit. Sura loron nia serwisu maka'as nodi
nanorin ema Yahudi na'ak, "Kristus mak
Na'i Maromak nameno atu solok mai, mak
ita hotu-hotu hein hori uluk, Nia mai ti'an.
Nia mak Yesus!"

6 Rona Paulus dale nunia, ema Yahudi
hira sakar bei-beik nia no dale naraik nia.
Paulus moos nakbaas ahukresan nosi ni-
akaan tais, nalo baa tadak na'ak nia la no'uk
ulun kalanuk tenik no sia ona, tan sia la
no'uk simu nia. Nia katak na'ak, "Emi ne'e
liu resik! Emi hodi neon no laran hadiuk
aan. Mais so'in! Emi mak hatiu emikaan
salan du'uk. Ha'u la kataa bodik emi ona.
Nahuu oras ne'e, ha'u la koo lia ko emi ema
Yahudi ona. Ha'u atu kbaa klubun seluk,
kanorin ema mak lahoos Yahudi."

7 Dale hotu nunia, Paulus sai nela ema
Yahudi nia sia. Iha uma hamulak nia sorin,
noo uma ida. Uma na'in, naran Titius
Yustus. Nia lahoos ema Yahudi, mais nia
beer Na'i Maromak. Oras Paulus sai, nia
tama baa Titius uman.

8 Uma hamulak ulun iha kota nia naran
Krispus. La kleur, Krispus moos fiar baa
Na'i Yesus. Niakaan ema uma laran tomak
moos fiar, namutuk no ema Korintus seluk
sia mak rona Paulus ti'an. Paulus moos
sarani sia hotu-hotu.

9 Baa kalan ida, Paulus nu'u me'i. Nia
rona Na'i Maromak dale baa nia na'ak,
"Paulus! Lalika mata'uk no neon todan baa
serwisu ne'e, tan okaan serwisu la mohu
dauk. O musti manorin bei-beik Ha'ukaan
Manfatin baa ema ne'e sia. 10 Manoin! O la
serwisu mesan, tan Ha'u kamalu o. Masik
ema nasusar o moos, Ha'u kariik metin ko
o. Ha'u moos ta'an matan baa o kalan
no loron. Keta malu'a iha kota ne'e, noo
Ha'ukaan ema wa'in."

✡ 17:25 1 Na'i Isra'el Sia 8:27; Yesaya 42:5; Kristus Klosan Lian 7:49

11 Rona nola nunia, Paulus nein to'o kleur
iha kota Korintus. Nia nanorin Maromak
Manfatin iha nia, to'o tinan ida no balun.
12 Oras nia, ukunrai Roma foti gubernur
foun iha rai Akaya, naran Galio.* Haree
nunia, ema Yahudi sia ko'a kabuar lia fuan
atu dada nodi Paulus baa gubernur iha
moon-metan. 13 Sia duu baa Paulus iha
gubernur oin na'ak, "Ema ne'e namaus nola
ema wa'in ti'an, nebee tuir hanorin foun.
Mais hanorin nia, hanorin kale'uk."
14 Rona nola nunia, Paulus atu naloos
aan, mais gubernur tesi kedan niakaan dale
nodi de'an ema nia sia na'ak, "Hei! Emi
ema Yahudi! Rona! Kalo emi hakara
hodi lia halo aat, lale, lia ho'o ema, ha'u
kbele krona. 15 Mais lia mak emi hodi ne'e,
emikaan lia uma laran! Emi toe malu tan
emikaan ukun-badu, emikaan lia fuan no
emikaan naran du'uk! Ukunrai iha ne'e, la
leno lia oin nunia!"
16 Hotu gubernur te'ur sai sia nosi moon-
metan nia. 17 Mais ema lear iha nia kohi nola
ema ida naran Sostenes. Nia uma hamulak
Yahudi ulun. Sia dada nodi nia baa, tuku
lisuk nia iha gubernur oin. Mais gubernur
la titu kois.

Nosi Korintus, Paulus baa nikar kota Antiokia iha rai Siria

18-19 Nunia hotu, Paulus nein tenik iha
kota Korintus. Mais la kleur, nia moos
tami baa mamaluk sia iha nia atu la'o.
Hotu nia no Priskila no Akila baa kota ida
naran Kengkrea atu nein roo tasi. Oras nia,
Paulus koi molik ulun dadi tadak na'ak, saa
mak uluk nia nameno baa Na'i Maromak
atu nala'ok, oras ne'e nala'ok mohu ti'an.†
Hotu sia sa'e roo baa kota Efesus. To'o baa,
sia tuun. Paulus moos la'o nela Priskila
no Akila iha nia. Hotu Paulus tama baa
ema Yahudi siakaan uma hamulak. Iha nia,
nia taruka lia fuan no sia. 20 Dale no malu
nunia, sia moos nusu Paulus nein kleur oda
tenik no sia. Mais nia la simu. 21 Nia tami
luku na'ak, "Mamaluk sia, keta neon ki'ik!
Kalo Na'i Maromak nakara, ha'u kmai karee
kikar emi." Hotu nia sa'e roo, la'o nela
Efesus.‡
22 To'o kota Kaisarea, nia moos tuun.
Hotu nia liu baa Yerusalem, foo tabe baa
Yesus eman sia iha nia. Hotu nia fila nikar
baa kota Antiokia. 23 Nia nein iha nia kleur
oda, hotu nia baa la'o nasirin rai Galatia
no rai Frigia. Iha nebaa, nia nakbiit Yesus
eman sia neon.

Apolos baa kota Efesus no kota Korintus

24 Baa oras Priskila no Akila iha Efesus,
ema Yahudi ida mai iha nia. Ema nia
naran Apolos. Nia nosi kota Aleksandria
iha rai Mesir. Nia, ema matenek dale. Nia
moos natene Hakerek Moon isin. 25 Nia
rona lia nosi Yesus ti'an, hotu nia dale
natutan tenik bodik ema seluk. Nia dale
knakas basuk. Mais nia sei dauk natene
mohu lia hotu-hotu nosi Yesus. Nia natene
loos na'ak, Yohanis sarani ema mak la'o
nela siakaan salan. 26 Baa dala ida, Apolos
nanorin iha uma hamulak Yahudi iha kota
Efesus. Priskila no Akila moos tuir rona.
Hamulak hotu, sia tene nia baa siakaan
uma. To'o uma, sia nalore lotu-lotuk baa
nia oin nunabee Na'i Maromak loke dalan
atu sori ema.
27 Nunia hotu, Apolos nakotu atu baa rai
Akaya. Mamaluk sarani iha kota Efesus
moos nakara nunia. Sia nalo hakerek bodik
mamaluk sia iha Akaya, nodi nusu nebee sia
simu Apolos di'a-di'ak. Kaer nola hakerek
nia, Apolos moos la'o. To'o Akaya, nia
tulun tebe-tebes mamaluk mak tuir Yesus
iha nia. 28 Nia moos taruka lia fuan no ema
Yahudi sia iha ema lear oin. Nia dale knakas
to'o ema la bele dale sa-saa. Nia nanorin
nodi Hakerek Moon na'ak, "Kristus mak
Na'i Maromak nameno kedan hori uluk atu
solok mai, mak ita hein kleur ti'an nia, Ema
nia mak Yesus!"

19

Kmalar Lulik tuun baa ema iha kota Efesus

1 Baa oras Apolos sei iha kota Korintus,
Paulus la'o nasirin leo iha foho leten sia,
hotu baa kota Efesus. Iha nia, nia nasoru
nola ema na'in hira mak tuir Yesus ti'an.
2 Nia nusu baa sia na'ak, "Mamaluk
sia! Hori hirak nia, oras emi hahuu fiar
baa Yesus, emi moos simu ti'an Maromak
Kmalar Lulik ka lale?"
Sia nataa na'ak, "Lale! Ami la hatene noo
Maromak Kmalar nunia."
3 Paulus moos nusu tenik na'ak, "Kalo
nunia, sia sarani emi nodi sarani nabee?"

* 18:12 Tuir hakerek iha fatuk ida, ema foti Galio dadi gubernur iha Akaya nia, fulan hitu, tinan 51. † 18:18-19 Kalo ema Yahudi nakara namate menon no Na'i Maromak, nia musti nalirin aan. Oras nala'ok mamenon nia hotu ti'an, nia koi molik ulun. Leno *Sura Renu Isra'el* 6:18. ‡ 18:21 Ema matenek Hakerek Moon na'ak, Paulus la'o nela sia, tan nakara tuir dahur Paska iha Yerusalem. Kalo nia sei saseni to'o oras laloran boot tama, nia la bele baa ona.

Sia nataa na'ak, “Sia sarani ami tuir
Yohanis dei.”
4 Paulus nataa na'ak, “Yohanis sarani ema
atu nalo tadak na'ak, sia soe lakon sala ti'an.
Mais hanoin! Sura loron nia du'uk nanorin
ema Isra'el na'ak musti fiar baa Yesus, tan
Nia mak Na'i Maromak nameno hori uluk
atu solok mai.”✡
5 Rona nola nunia, sia nusu Paulus sarani
sia, nebee sia tama dadi baa Na'i Yesus
eman. 6 Oras Paulus namulak nodi rai liman
baa siakaan ulun, Maromak Kmalar Lulik
moos tuun baa sia. Sia nahuu dale lia oi-
oik mak sia du'uk la natene. Na'i Maromak
moos babilan sia katak kedan lia saa mak
atu dadi. 7 Sia hotu-hotu, ema na'in sanulu
resin rua.

Paulus nein iha Efesus, to'o ema rai Asia tomak rona Na'i Yesus Manfatin

8 Oras Paulus iha kota Efesus, nia tama
baa ema Yahudi siakaan uma hamulak,
nodi nanorin malorek Na'i Maromak dalan
moris. Nia nanorin nunia, fulan tolu laran.
9 Mais ema na'in hira neon monas sakar nia
no la simu hanorin nia. Sia sasuku ema,
nebee keta tuir Yesus dalan moris. Tan baa
nia, Paulus no Yesus eman sia nakiduk nela
uma hamulak nia, baa namutuk iha uma
sakola ida. Uma sakola na'in nia, naran
Tiranus. 10 Paulus nanorin iha nia tinan
rua laran, to'o ema hotu-hotu iha rai Asia
tomak, rona Na'i Yesus Manfatin. Ema nia
sia, balu ema Yahudi, balu ema seluk.

Sakewa oan sia la bele te'ur sai diabu nosi ema

11 Baa oras nia, Na'i Maromak natuun
beran baa Paulus, nebee nia nalo lia kasalak
basuk mak maka'as tebe-tebes. 12 Hahalok
nia sia nudaar, ema nola heik Paulus ulu
hetin, lale, Paulus niakaan bolas, tau baa
ema moras. Hotu, moras lakon kedas. To'o
diabu aat sia moos nalai sai.
13-14 Iha nia, noo na'ilulik Yahudi ulun ida,
no oan mane na'in hitu. Na'ilulik ulun nia,
naran Sakewa. Oan sia baa fatin hotu-hotu
atu te'ur sai diabu nosi ema. Sia te'ur kokon
diabu nodi Yesus naran na'ak, “O matene
Yesus mak Paulus katak nia? Oras ne'e
karuka kodi Yesus nia naran, o sai mosi ema
ne'e!”
15 Loron ida, oras sia nalo nunia, diabu
aat ida nataa fila na'ak, “Ha'u krona Yesus.
Ha'u moos krona Paulus. Mais emi ne'e,
see?” 16 Hotu ema mak diabu kaer nia, ka-
narak. Nia tuku nakane sia, no sira nahaat
siakaan faru, to'o sia nalai kwalan, sai nosi
uma nia.
17 Lia nia nosi ibun baa ibun, keke lema
rai iha kota Efesus to'o ema Yahudi no ema
lahoos Yahudi hotu-hotu natene mohu.
Dale badak dei, se-see mak rona, noran
nata'uk. Mais sia moos tonu-naboot Na'i
Yesus. 18 Hotu ema mak foin fiar sia mai
katak nasai siakaan salan iha ema lear oin.
19 Nosi sia ne'e, noo ema matenek kukun.
Sia libur nola siakaan hakerek kukun, hotu
sunu mohu. Sura hakerek nia sia folin, osan
murak tomak rihun lima nulu.*
20 Tan Na'i Maromak beran boot nunia,
Na'i Yesus Manfatin keke lema fatin hotu-
hotu. Niakaan ema moos hetak wa'in.

Ema mak lo'u-sudur baa Artemis, tokar lauk iha kota Efesus

21 Nunia hotu, Paulus nakotu atu fila baa
Yerusalem. Mais nia nakara sei tuli uluk
iha rai Makedonia no rai Akaya, foin liu
baa Yerusalem. Nia naneo na'ak, “Di'ak
liu ha'u kamohu ha'ukaan serwisu iha ne'e
lai. Tan, masik nunabee moos, ha'u kmusti
to'o kota Roma.” 22 Oras nia, Paulus niakaan
mamaluk serwisu na'in rua, mak Timotius
no Erastus. Nia naruka sia uluk baa Make-
donia. Mais nia du'uk sei nein kleur iha rai
Asia.
23 Baa oras nia, ema iha kota Efesus nahuu
toe malu nosi lia Yesus dalan moris, to'o
lia boot mosu. 24 Lia nia huun nune'e: Iha
Efesus nia, noo ema badaen murak na'in
ida, naran Demetrius. Niakaan serwisu
nalo uma lulik murak oan, bodik ema Efesus
lo'u baa siakaan kukun feto naran Artemis.
Nodi serwisu nia, osan suli tama baa nia
no niakaan ain-liman sia. 25 Loron ida,
Demetrius libur nola niakaan ain-liman sia,
no badaen seluk sia. Nia sasu'at sia na'ak,
“Mamaluk sia! Emi hatene, ita moris di'ak
tan osan tama wa'in nosi itakaan serwisu
ne'e. 26 Mais oras ne'e, ita du'uk haree hodi
matan, rona hodi tilun, oin nunabee Paulus
sasu'at ema wa'in na'ak, buat mak ita halo
ne'e la noo folin. Nia na'ak, ai'oi lulik mak
ita halo ne'e, tolek dei. Lahoos ema kota
Efesus mesan mak rona baa nia, mais ema
rai Asia tomak rona baa nia. 27 Kalo ema
wa'in tuir Paulus bei-beik, ita atu dadi saa

✡ 19:4 Mateus 3:11; Markus 1:4,7-8; Lukas 3:4, 16; Yohanis 1:26-27

* 19:19 Sia sunu mohu siakaan hakerek kukun nia sia, dadi baa tadak na'ak, sia la tuir tenik ona hakerek nia sia isin. Hakerek mak sia sunu nia sia, folin todan tebes (osan murak tomak rihun lima nulu). Osan murak tomak ida, manesak no ema serwisu kanseran loron ida.

tenik? Keta to'o ema la sosa itakaan liman
rasan ona, tan sia la titu tenik Artemis ona.
Keta to'o ema nosi raiklaran sikun sia la
mai tonu-naboot tenik Artemis iha niakaan
uma lulik iha ne'e ona."
28 Rona nola nunia, sia hotu-hotu laran
manas. Sia nahii na'ak, "Moris Artemis!
Artemis kabaas! Ita ema Efesus tonu-
haboot Artemis!" 29 Rona hahii nunia, ema
nosi kota nia tomak nalai baa kabuun nola
fatin nia. Mais sia benar tan la natene
saa mak dadi. Hotu ema nahuu tokar lauk
bele-bele tuir dalan, to'o rai luan boot ida.
Sia moos kohi nola ema na'in rua, dada
nodi baa. Ema rua nia, naran Gayus no
Aristarkus. Sia rua mak mai no Paulus
nosi Makedonia. 30 Rona nola nunia, Paulus
nakara tama baa ema krakat klaran. Mais
Yesus eman sia la nabusik nia. 31 Noo ema
boot na'in hira nosi rai Asia mak natene
di'a-di'ak Paulus. Sia moos naruka ema
baa katak Paulus nebee keta tama baa ema
krakat klaran.
32 Baa oras nia, ema lear balu nahii na'ak,
"Nune'e!" Seluk nahii na'ak, "Nunia!" Mais
tuir loos, ema la natene lia nia huun-
dikin nunabee. 33 Naree nunia, ema Yahudi
sia nata'uk, tan naneo na'ak, keta arumak
ema tula baa sia na'ak, sia mak kakehe
lia ne'e. Tan baa nia, sia dudu ema
ida baa oin, dadi ibun-nanaan bodik sia.
Ema nia, naran Aleksander. To'o oin baa,
Aleksander foti liman, nakahik ema wa'in
nia. Hotu nia dale naloos ema Yahudi sia
na'ak, lia nia lahoos ema Yahudi mak nase'i.
34 Mais, baa oras ema lear nia natene nola
na'ak Aleksander moos ema Yahudi, sia
nahii hetak maka'as na'ak, "Moris Artemis!
Artemis kabaas! Ita ema Efesus tonu-
haboot Artemis!" Sia nahii bei-beik nunia
tuku rua laran.
35-36 Nosi ikus, ema boot ida nosi ukun-
rai kota Efesus nariik, naruka ema sia no-
nook. Hotu nia dale na'ak, "Ema Efesus
sia! Ema hotu-hotu natene ti'an, itakaan
kukun feto Artemis ilas tuun nosi lale'an
baa ita. Tan nunia, ita ema Efesus ne'e,
mak haliku nia no niakaan uma lulik. Ema
la bele toe ita, tan lia nia dadi baa rai lian
ti'an. Ema hotu-hotu natene ti'an. Tan saa
emi sei hahii nunia? Masik ema dale tolek
tuir siakaan hakara moos, emi lalika krakat
nune'e. 37 Emi dada hodi ema rua ne'e mai
atu tula sala baa sia. Mais sia la sala! Sia la
nana'o sa-saa nosi Artemis uman lulik. Sia
moos la dale nadois Artemis naran. Dadi,
emi atu tula sala saa baa sia? 38 Hanoin di'a-
di'ak! Ita hoo leno lia fatin. Ema maktetu
lia moos noo. Kalo Demetrius sia nakara
nalo lia, musti tuir ukun nodi lia nia baa
leno lia fatin. 39 Kalo sia nakara foti lia seluk,
habusik sia baa tetu lia iha fukun adat sia.
40 Keta to'o ukunrai Roma tula sala baa ita,
tan lia tokar lauk ne'e. Kalo sia buka lia
ne'e huun-dikin, ita atu hataa saa? La noo."
41 Dale hotu nunia, ema boot nia naruka
ema hotu-hotu nakbo'as. Hotu, sia moos
nakbo'as.

20

Paulus fila nikar baa rai Makedonia

1 Ema nanawa tokar lauk iha kota Efesus
ti'an, Paulus libur nola Yesus eman sia,
hotu nakbiit siakaan neon. Hotu nia tami,
baa nikar rai Makedonia. 2 To'o baa, nia
moos la'o nasirin leo nodi nakbiit Yesus
eman sia neon iha rai nia. Hotu nia tama
rai Yunani. 3 Nia nein iha rai nia fulan tolu
laran. Hotu nia nadi'a aan atu sa'e roo tasi
fila baa rai Siria. Mais tan nia rona nola
na'ak ema Yahudi ko'a kabuar lia atu no'o
nia, nia la sa'e roo ona. Nia la'o rai tuir
Makedonia.
4 Ema na'in hira moos tuir Paulus. Sia
mak ama Pirus oan Sopater nosi kota Berea,
no ema na'in rua naran Aristarkus no
Sekundus nosi kota Tesalonika, no ema
na'in ida naran Gayus nosi kota Derbe, no
na'in tolu tenik naran Timotius, Tikikus no
Trofimus nosi rai Asia.
5-6 Ema nia sia la'o uluk Paulus baa nein
ami iha kota Troas iha tasi balu. Baa
oras nia moos, ha'u Lukas (ema mak nalo
hakerek ne'e) kasoru kikar Paulus iha rai
Makedonia. Oras ema Yahudi loron boot
Paska liu ti'an,* ami rua sa'e roo tasi baa
kota Troas. Ami la'o loron lima laran, foin
to'o kota Troas. Hotu ami tuun, hasoru
hikar amikaan mamaluk sia iha kota nia.
Ami moos hein ho sia domiku ida.

Yutikus monu nosi kuak anin iha uma ida iha kota Troas

7 Baa loron domiku nia, Paulus katak
na'ak, "Mamaluk sia! Awan ha'u atu kla'o
liu." Tan Paulus atu la'o nunia, ami Yesus
eman sia libur malu atu haa hamutuk.
Paulus moos nanorin ami to'o kalan boot.
8 Baa kalan nia, ami libur malu iha uma
ida tetu leten. Ema sunu badut wa'in iha

* 20:5-6 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, 'loron boot sia bodik Dahur Tubi Bakae'. Baa loron boot nia sia, ema Yahudi nadi'a Dahur Paska.

nia. [9] Noo mane nurak ida iha nia, naran
Yutikus. Nia tuur nosi kuak anin iha ke'an
tetu nia, nodi rona Paulus. La kleur, matan
nakati to'o dukur. Teki-tekis, nia monu
baa rai, mate kedas. [10] Paulus tuun, baa
nako'ak nola mane nia, nodi dale na'ak,
"Lalika hata'uk! Nia la mate!" [11-12] Rona nola
nunia, ami hotu-hotu neon di'ak, tan mane
nia no'i moris. Hotu ema nodi nia fila nikar
baa uman. Ami hotu-hotu moos sa'e hikar
baa tetu leten, hotu Paulus fa'e tubi, ami
haa hamutuk. Paulus natutan dalen to'o rai
nakroma foin ami la'o.

Paulus nosi kota Troas baa kota Miletus

[13] Nunia hotu, ami ko'a kabuar lia atu fa'e
malu to'o hasoru hikar iha kota ida naran
Asos. Ami sa'e roo tasi baa Asos, mais
Paulus la'o rai dei.

[14] Hasoru malu ti'an iha Asos, Paulus
moos sa'e baa roo. Hotu ami liu baa kota
Metilene. [15] Hosi Metilene, ami liu tenik.
Baa awan, ami kre'is rai ida naran Kios. Baa
wainrua, ami se'i oin baa rai Samos. Baa
waintolu, ami to'o kota Miletus. [16] Baa oras
nia Paulus la no'uk tuli kota Efesus, tan nia
beer to'o lai-lais Yerusalem atu tuir loron
boot Pentakosta iha nebaa.

*Fukun sarani sia nosi kota Efesus mai na-
soru Paulus*

[17] Tan Paulus la noo leet atu baa Efesus,
nia solok lia baa fukun sarani Efesus sia,
nebee mai nasoru nia iha Miletus. [18] Sia to'o
Miletus ti'an, Paulus katak baa sia na'ak,
"Mamaluk sia! Emi hatene ha'ukaan moris
nahuu nosi ha'u kfoin sama ain iha rai
Asia ne'e to'o baa oras ne'e. [19] Emi moos
hatene ha'u kserwisu bodik Na'i Maromak
iha emikaan klaran. Ha'u la dala ida kfoti
aan. Ha'ukaan luun turu wa'in. Ha'u moos
ketan susar wa'in, kosi ema Yahudi siakaan
a'aat. [20] Masik nunia moos, ha'u kanorin
emi lia hotu-hotu mak ha'u katene. Ha'u
kanorin emi iha ema lear oin no iha emi
ida-idak uman. [21] Ha'u kanorin emi mak
ema Yahudi no emi lahoos Yahudi ka'ak,
emi musti soe lakon emikaan salan, nebee
tuir Na'i Maromak. Emi moos musti fiar baa
itakaan Na'in, mak Yesus.

[22] Oras ne'e, ha'u atu katak baa emi
nune'e: Ha'u atu kbaa Yerusalem, tan
Maromak Kmalar Lulik mak dada ha'u.
Masik la katene saa mak atu dadi baa ha'u
iha nebaa moos, ha'u ktuir dei. [23] Oras ha'u
kla'o kosi kota ida baa kota ida, Kmalar
Lulik katak kedan baa ha'u iha fatin hotu-
hotu na'ak, ha'u atu ktama bui kodi katiu
susar wa'in iha Yerusalem. [24] Mais so'in, tan
Na'i Yesus mak latan serwisu ne'e baa ha'u.
Ha'u kmusti baa katak Lia Di'ak baa ema,
nebee sia moos natene Na'i Maromak laran
di'ak. Kalo la ktuir Niakaan hakara kodi
kala'ok Niakaan serwisu ne'e to'o mohu,
ha'ukaan moris la noo folin.✡

[25] Kleur ti'an ha'u kanorin emi nosi lia
Yesus to'o emi dadi baa Na'i Maromak
eman. Oras ne'e ha'u katene, emi atu la
haree ha'u ona. [26-28] Tan lia nia, rona di'a-
di'ak! Ha'u kamohu ti'an ha'ukaan serwisu
iha emikaan klaran. Oras ne'e, emi musti
serwisu du'uk ona. Kalo ema la tama dadi
Na'i Maromak eman, emi na'in mak hataa
hola. Lahoos ha'u! Hanoin di'a-di'ak! Ha'u
kalore ti'an Na'i Maromak hakaran hotu-
hotu baa emi. La noo lia ida mak ha'u
ksubar baa emi. Emi musti daka aan di'a-
di'ak, nebee emi bele haliku di'a-di'ak ema
hotu-hotu mak Na'i Maromak Kmalar Lulik
latan baa emi. Nia boi emi, nebee emi
haliku Niakaan ema sia hanesan makbalin
naliku bibi malae sia. Keta halu'a katak baa
sia ha'ak, Yesus mate atu selu kotu sia nodi
Niakaan raan du'uk.

[29] Mais sintidu! Kalo ha'u kla'o kela emi
ti'an, ema seluk atu mai nanorin tolek emi
nodi koko emikaan fiar, hanesan asu fuik
mak tama baa lalutuk tata no'o bibi malae.
[30] Ema mak nanorin tolek nunia, balu nosi
ema seluk, balu nosi emi du'uk. Sia atu dada
kokon ema nebee keta tuir Yesus ona. [31] Tan
lia nia, emi musti daka aan di'a-di'ak. Keta
halu'a, ha'u kein kamutuk ko emi tinan tolu
laran. Ha'u la koran kole tate'an emi loron-
kalan. Ha'ukaan luun moos turu wa'in
ti'an, tan emi.

[32] Oras ne'e, ita atu fa'e malu ona. Ha'u
klatan emi baa Na'i Maromak liman, kodi
kakro'an nebee Nia natudu laran di'ak baa
emi. Nebee emi hatene Niakaan Manfatin,
tan Manfatin nia noo beran atu nakbiit emi.
Manfatin nia moos loke dalan nebee emi
bele simu fafa'ek mak Na'i Maromak nadi'a
kedan bodik Niakaan ema moon sia.

[33] Baa oras ha'u kserwisu iha emikaan
klaran, ha'u la kakara kola emikaan naha
sa-saa. Ha'u la kusu kedan emikaan naha
mean, lale mutin, lale tais, lale saa dei.
[34] Oras nia ha'u kserwisu du'uk buka moris
bodik ha'u ko ha'ukaan mamaluk serwisu
sia. [35] Kodi lia ne'e, ha'u katudu dalan baa
emi, nebee emi moos haninu baa ha'u hodi

✡ 20:24 2 Timotius 4:7

tulun ema susar sia. Hanoin di'a-di'ak, tan
Na'i Yesus dale na'ak, 'Lia di'ak kaliuk mak
ita foo nosi ita simu.'"
36 Dale notu nunia, Paulus no fukun sarani
Efesus sia nakni'a bele-bele, hotu Paulus
namulak nodi nakro'an nebee Na'i Maro-
mak naliku sia. 37-38 Sia hotu-hotu neon
susar, tan Paulus dale na'ak sia atu la na-
soru nia ona. Oras sia fa'e malu, sia nako'ak
Paulus, de'i nodi tanis. Hotu sia nala'o ami†
baa roo.

21

Paulus nakara fila baa Yerusalem

1 Ami tami malu ho fukun sarani kota
Efesus sia ti'an, ami sa'e roo tasi hodi neon
todan. Hotu ami la'o liu baa rai Kos. Baa
awan, ami to'o rai Rodos. Hosi nia, ami la'o
liu tenik baa namon ida naran Patara. 2 To'o
Patara, ami tuun, hotu sa'e roo seluk baa
rai Fenisia, kre'is rai Siria. Sa'e ti'an, ema
foti sa'e sao kedan. 3 La kleur, ami haree rai
Siprus iha sorin karuk, mais ami liu to'o soe
sao iha kota Tirus iha rai Siria, tan ema roo
sia atu natuun naha iha nia.
4 Tan sia natuun naha sei kleu-leur, ami
moos tuun baa buka Yesus eman sia iha
nia. Hasoru ti'an, ami hein ho sia domiku
ida laran. Sia netan tadak nosi Maromak
Kmalar Lulik ti'an, nebee nakahik Paulus
baa Yerusalem. Mais nia la no'uk rona.
5 Domiku ida hotu ti'an, ami fila hikar baa
roo. Yesus eman sia hotu-hotu no nela ami
to'o tasi tehen. Sia feto-mane, ki'ik-boot,
matas-lawarik baa hotu. To'o tasi tehen
ti'an, ami hotu-hotu hakni'a hodi hamulak
bele-bele. 6 Hamulak hotu, ami moos tami,
sa'e baa roo. Sia moos fila.
7 Hosi Tirus, ami tuli kota Ptolemais. Iha
nia ami tuun, baa buka Yesus eman sia.
Hasoru ti'an, ami hein ho sia loron ida. 8 Baa
awan, ami la'o hosi nia, baa kota Kaisarea.
Iha nia, ami hein iha Filipus uman. Fili-
pus nia, ema mak dala uluk nodi Lia Di'ak
nosi Yesus baa fatin nia. Nia moos ema
ida nosi ema na'in hitu, mak klosan sia
boi nola atu fa'e haan bodik feto faluk sia
iha Yerusalem.✡ 9 Filipus oan feto, na'in
haat. Maromak nalo sia baa mako'an, nebee
katak Niakaan hakara.
10 Ami hein iha nia loron hira ti'an, Maro-
mak mako'an ida naran Agabus mai nosi rai
Yudea.✡ 11 Oras nia nasoru ami, nia nola
Paulus bolas, hotu kesi ain-liman du'uk
nodi katak na'ak, "Na'i Maromak Kmalar
Lulik na'ak, 'Bolas ne'e na'in, atu netan
susar. Ema Yahudi sia atu kesi bobar nia
nune'e iha Yerusalem. Hotu sia atu latan
nia baa ema lahoos Yahudi liman.'"
12 Rona Agabus dale nunia, ami hotu-
hotu hakahik bei-beik Paulus nebee keta
baa tenik Yerusalem ona. Ami mak Paulus
niakaan mamaluk serwisu, ho Yesus eman
sia nosi fatin nia, bele-bele hakahik nia
nunia. 13 Mais Paulus nataa na'ak, "Lale!
Ha'u kmusti baa. Tan saa emi tanis? Emi
hatodan ha'u dei. Masik ema kesi ha'u no
no'o ha'u moos, ha'u ksimu. Surak ha'u
ktuir ha'ukaan Na'in mak Yesus."
14 Rona Paulus dale nunia, ami hatene
nia la no'uk rona ami. Tan baa nia, ami
hamamar nia hodi ha'ak, "So'in baa! Nebee
tuir Na'i Maromak hakaran dei."

Paulus to'o Yerusalem

15 Ami hein loron hira tenik, ami moos
hadi'a naha baa Yerusalem. 16 Yesus eman
na'in hira nosi Kaisarea moos tuir ami
baa Yerusalem. Sia nodi ami baa uma
ida iha Yerusalem, nebee ami hein iha
nia. Uma nia na'in, naran Manason. Nia
nosi rai Siprus. Nia fiar Yesus kleur ti'an.
17 To'o nebaa, mamaluk makfiar sia hotu-
hotu simu ami nodi neon di'ak.

Paulus baa naree Yakobus

18 Baa awan, ami baa hasoru Yakobus.
Fukun sarani seluk hotu-hotu moos namu-
tuk iha nia. 19 Tabe malu hotu, Paulus katak
na'ak, "Na'i Maromak babilan ha'ukaan
serwisu ti'an, to'o ema lahoos Yahudi moos
fiar baa Yesus." 20 Rona Paulus dale nunia,
sia hotu-hotu tonu-naboot Na'i Maromak.
Sia moos katak baa Paulus na'ak, "Mau!
Surak ita hatene, ema Yahudi rihun-rihun
moos fiar ti'an baa Yesus. Sia sei kaer
metin Ukun-badu mak Bei Musa natuun
baa ita ema Yahudi. 21 Mais noo ema mai
nasa'e uluk lia baa sia na'ak, mau nanorin
la loos. Sia tula sala na'ak, mau nanorin
ema Yahudi nebee lalika tuir Ukun-badu
Bei Musa ona. Sia moos nasalak na'ak, mau
hakahik sia nebee keta nalo adat hamane
aan baa siakaan oan mane. No lalika tuir
itakaan adat Yahudi seluk sia. 22 Ema Yahudi
iha Yerusalem ne'e rona lia anin nia ti'an.
Sia krakat basuk baa mau. Oras ne'e, sia
moos rona na'ak mau mai ti'an. Ita buka
dalan nunabee?

† 20:37-38 'Ami' iha ne'e; Lukas mak nakerek hakerek ne'e. Lukas la'o namutuk no Paulus no siakaan mamaluk seluk sia. ✡ 21:8 Kristus Klosan Lian 6:5, 8:5 ✡ 21:10 Kristus Klosan Lian 11:28

23 Tuir ami nune'e: Noo amikaan ma-
maluk na'in haat. Uluk sia namate menon
no Na'i Maromak atu nalo buat ida. Oras
ne'e, sia atu koi molik ulun, nalo baa tadak
na'ak sia nala'ok hotu siakaan mamenon
ti'an. 24 Kalo bele, mau namutuk no sia baa
Uma Hamulak Huun. Mau musti tuir sia
modi malo adat hamoos aan. Mau moos
musti selu bodik ema mak nala'ok adat
nia. Kalo mau nalo nunia, ema natene mau
sei kaer metin itakaan Ukun-badu nosi Bei
Musa. Hodi nunia sia filak lia anin hotu-
hotu nia, lia tolek!✡
25 Mais bodik ema lahoos Yahudi mak fiar
ti'an baa Yesus, ami solok ti'an hakerek ida
bodik sia. Ami katak amikaan kakotun hori
hirak nia ha'ak, sia lalika tuir mohu itakaan
adat Yahudi. Mais sia musti nala'ok lia ida-
rua ne'e: Keta halo lia kfo'er, keta haa na'an
sera baa kukun, keta haa na'an raan, no
keta haa na'an mak ema nisak no'o. Lia
nia dei mak ami katak baa itakaan mamaluk
lahoos Yahudi sia. Oras ne'e, kalo mau
nala'ok amikaan dale ne'e, ita ema sarani
mak Yahudi no lahoos Yahudi, bele moris
di'a-di'ak ho malu."✡
26 Rona nola nunia, Paulus moos simu.
Baa awan, nia namutuk no ema na'in haat
nia nalo lahan namoos isin lolon tuir ukun-
badu Yahudi. Hotu nia baa Uma Hamulak
Huun nodi katak na'ak, sei loron hira tenik,
foin sia ida-idak mai natama sera baa Na'i
Maromak, tan sia nala'ok mohu mamenon
ti'an.

Ema kohi Paulus iha Uma Hamulak Huun

27-29 Oras loron hitu atu siku ona, ema
Yahudi na'in hira nosi rai Asia naree Paulus
la'o iha kota Yerusalem namutuk no ema
ida naran Trofimus. Trofimus nia, la-
hoos ema Yahudi. Nia nosi kota Efesus.
Loron nia moos, ema Yahudi nia sia naree
Paulus tama baa Uma Hamulak Huun. Sia
na'ak falik Trofimus moos tama bele-bele
no Paulus. Tan lia nia, sia krakat basuk,
tan ema lahoos Yahudi la bele tama Uma
Hamulak Huun. Hotu sia foti lia nia dadi
baa kakaer atu nalo lia. Sia sasu'at ema atu
kohi Paulus nodi nahii na'ak, "Hei! Ema
Isra'el sia! Mai lai! Ema ne'e nanorin iha
fatin hotu-hotu nebee ita habusik itakaan
ukun. Oras ne'e nia nodi ema seluk tama
baa nadois Uma Hamulak Huun!"✡
30 Rona nola nunia, ema kota Yerusalem
tomak laran manas. Sia nalai baa lituk nola
Uma Hamulak Huun. Sia kohi nola Paulus,
dada sarat nia sai nosi Uma Hamulak Huun.
Hotu sia taka kedan odamatan nanokar.*
31 Sia atu no'o Paulus, mais noo ema
solok lia baa sondadu ulun boot Roma na'ak
ema kota Yerusalem tomak tokar lauk ti'an.
32 Rona nola nunia, sondadu ulun boot nia
baa kedas ema lear nia, bele-bele no ni-
akaan sondadu no ain-liman sia. Naree
nunia, ema lear nia nanawa ta'e Paulus.
33 Hotu sondadu ulun boot naruka kohi
Paulus, hotu kesi nia nodi besi talik matan
rua. Hotu nia nusu baa ema lear nia na'ak,
"Ema ne'e see? Nia nalo saa?"
34 Mais sia nataa la kona baa malu. Balu
na'ak, "Nalo nune'e". Balu tenik na'ak,
"Nalo nunia." Ema lear nia nahii bele-
bele, to'o sondadu ulun boot benar, tan la
natene lia nia huun-dikin. Hotu nia naruka
sondadu sia nodi Paulus baa sondadu fatin.
35-36 Sondadu sia dada nodi Paulus baa, ema
lear moos tuir. Sia hetak krakat. Baa
oras sondadu sia sa'e asodan atu tama baa
sondadu fatin, ema lear nalai soruk baa
oin, to'o sondadu sia musti fi'it sa'e Paulus,
nebee ema lear nia keta raun nadodok nia.
Sia moos nahii maka'as na'ak, "Ho'o nia!
Ho'o nia ona!"

Paulus nusu atu naloos aan iha ema lear oin

37 Baa oras sondadu sia atu natama Paulus
baa siakaan fatin, Paulus nusu leet baa son-
dadu ulun boot. Nia dale nodi lia Yunani
na'ak, "Ama, ha'u kbele dale ka?"
Rona Paulus dale nodi lia Yunani, son-
dadu ulun boot nia sarebak. Nia nataa
na'ak, "O matene lia Yunani ka? Oin nun-
abee o bele dale lia Yunani? 38 Keta arumak
ha'u kanoin sala ti'an. Ha'u ka'ak falik, o
ne'e ema Mesir nia mak sasu'at ema atu
sakar ukunrai. Hori hirak nia, nia libur nola
ema makaer kilat na'in rihun haat iha fatin
fuik. O mak ema nia ka lahoos?"
39 Paulus nataa na'ak, "Lale, ama! Ha'u
ne'e, ema Yahudi. Ha'u kmoris iha kota
Tarsus iha rai Kilikia. Ha'u kusu ama foo
leet, nebee ha'u kbele dale ko ema lear
ne'e."
40 Rona nunia, sondadu ulun boot nia
moos no'uk. Hotu Paulus nariik baa asodan
leten, foti liman nodi nakahik ema lear nia

✡ 21:24 Sura Renu Isra'el 6:13-21 ✡ 21:25 Kristus Klosan Lian 15:29 ✡ 21:27-29 Kristus Klosan Lian 20:4

* 21:30 Tuir ukun-badu Yahudi, ema la bele ho'o ema iha Uma Hamulak Huun. Kalo ema ida tama ti'an baa Uma Hamulak Huun, hotu kaer dikur iha sera fatin, ema la bele nalo sa-saa baa nia. Tan lia nia, ema Yahudi sia taka odamatan nanokar nebee Paulus la tama nikar baa Uma Hamulak Huun.

nebee no-nook. Hotu nia nahuu dale nodi
siakaan lia Aram du'uk. (Iha Yerusalem nia,
ema Yahudi sia dale nodi lia Aram.)†

22

Paulus katak lia nosi niakaan moris uluk

1 Paulus moos dale na'ak, "Ama sia no
mamaluk sia hotu-hotu! Ha'u kusu emi
rona baa ha'u, tan ha'u kakara kaloos aan."
2 Baa oras ema lear nia rona Paulus
dale nodi siakaan lian du'uk, sia no-nook
kedan. Hotu Paulus dale natutan na'ak,
3 "Surak emi hatene ha'u ne'e, ema Yahudi.
Ha'ukaan ina nahoris ha'u iha kota Tarsus
iha rai Kilikia. Mais ha'u kboot iha kota
Yerusalem ne'e. Ema manorik mak nanorin
ha'u, itakaan manorik boot iha ne'e, naran
Gamaliel. Nia nanorin ha'u Ukun-badu Bei
Musa hotu-hotu. Ha'u moos madinas tuir
Na'i Maromak, hanesan emi.✡ 4 Uluk ha'u
kasusar ema mak tuir Yesus dalan moris.
Ha'u kdada kola feto no mane, katama sia
baa bui. Ha'u kasusar sia nunia, to'o balu
moos mate. 5 Itakaan na'ilulik ulun boot
no ulun rumak sia hotu-hotu natene ha'u
kdale ne'e, tebes. Tan sia du'uk mak foo
hakerek latan beran baa ha'u, kodi baa
kohi ema mak tuir Yesus kosi kota baa
kota, to'o kota Damsik. Oras nia, ha'u
kakara kohi ema iha kota Damsik, dada
kodi mai Yerusalem, nebee sia moos kona
kastikar."✡

Paulus katak lia nosi nia nasoru Na'i Yesus (Kristus Klosan Lian 9:1-19, 26:12-18)

6 Hotu Paulus dale natutan na'ak, "Baa
loron ida ha'u kla'o baa kota Damsik atu
buka ema mak tuir Yesus iha nebaa. Tak-
seer loron natetu, ami kre'is baa kota ona.
Teki-tekis kroman maksinak ida tuun nosi
lale'an, kona besik baa ha'u. 7 Ha'u moos
kakloti baa rai. Hotu ha'u krona kola lia
maliak ida bolu ha'u na'ak, 'Saulus! Saulus!
Tan saa o masusar Ha'u nune'e?' 8 Ha'u
krona tebes lia maliak nia, mais la karee
ema. Hotu ha'u kusu ka'ak, 'Ita Boot mak
dale nia, see ida?'

Hotu lia maliak nia nataa na'ak, 'Ha'u
ne'e Yesus, ema Nasaret mak o masusar
nia!' 9 Ha'u mesan rona lia maliak nia, mais
ha'ukaan mamaluk sia la rona. Sia naree
loos kroman maksinak nia dei.

10 Hotu ha'u kataa ka'ak, 'Kalo nunia, oras
ne'e ha'u kmusti kalo saa?'

Lia maliak nia katak tenik na'ak,
'Madeer, tama baa kota ona. Iha nia, foin
Ha'u katak saa mak o musti malo.'

11 Krona nunia, ha'u moos kadeer kariik.
Mais ha'u la kbele karee sa-saa tenik, tan
kroman nia meik liu resik. Ha'ukaan ma-
maluk sia kaer ha'u, nadaek tama ha'u baa
kota Damsik.

12 Iha kota nia noo ema ida naran Ananias.
Nia kaer metin Ukun-badu Bei Musa. Ema
Yahudi hotu-hotu iha kota nia, beer no
nakneter nia. 13 Nia mai buka ha'u, hotu
nia dale baa ha'u na'ak, 'Mau Saul! Loke
matan, titu-maree ona! Tan mau matan
di'ak ti'an.' Nia dale hotu nunia, ha'u kfoti
oin, karee kedas. 14 Hotu nia nalore na'ak,
'Hori uluk itakaan bei uluk sia namulak baa
Na'i Maromak. Oras ne'e, Na'i Maromak boi
mau ti'an atu serwisu bodik Nia. Mau musti
natene di'a-di'ak Niakaan hakaran. Mau
moos musti natene Yesus, mak Niakaan
"Ema Moon". Oras ne'e Nia loke dalan ti'an,
nebee mau rona du'uk nosi Yesus. 15 Nia boi
mau ti'an atu baa katak Niakaan Manfatin
baa ema hotu-hotu. Mau musti katak sain
hotu-hotu mak mau naree no rona nosi Nia.
16 Sei mein saa tenik? Baa ona, musu simu
sarani ona. Sarani nia dadi tadak na'ak,
mau naloon ti'an baa Yesus, nebee Nia kasu
mohu mau salan.'"

Paulus katak lia nosi Na'i Maromak solok nia baa ema lahoos Yahudi

17 Hotu Paulus dale natutan tenik na'ak,
"Nunia hotu, ha'u kfila baa Yerusalem. Baa
loron ida, ha'u kbaa kamulak iha Uma
Hamulak Huun. Oras kamulak, Na'i Maro-
mak nalore baa ha'u, hanesan me'i. 18 Ha'u
karee Yesus, hotu Nia naruka ha'u na'ak,
'Oras ne'e, o musti la'o mela kota Yerusalem
ne'e! Tan ema iha ne'e la simu o manorin
lia nosi Ha'u.'

19 Mais ha'u la ksimu. Hotu ha'u kdale
ka'ak, 'Lale, Ama Boot! Ha'u mak fatan
kanorin sia iha ne'e, tan ema hotu-hotu
natene hori hirak nia, ha'u mak tama-sai
uma hamulak sia atu kohi no ta'e ema mak
fiar baa Ama Boot. 20 Na'ilulik ulun sia moos
natene baa oras sia no'o Ama Boot klosan
Stefanus, ha'u moos iha nia. Ha'u moos
kakara. Baa oras sia libur fatuk hotu nitak
no'o nia, ha'u mak daka siakaan faru.'✡

21 Masik ha'u ksakar nunia moos, Yesus
naruka tenik na'ak, 'Keta seni oi-oik! La'o
mela Yerusalem oras ne'e ona! Tan Ha'u

† 21:40 Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'lia Ibrani'. Ema Yahudi siakaan lia nia, ema moos temi na'ak lia Aram.

✡ 22:3 Kristus Klosan Lian 5:34-39 ✡ 22:5 Kristus Klosan Lian 8:3, 26:9-11 ✡ 22:20 Kristus Klosan Lian 7:58

kakara karuka o baa fatin dook atu manorin
ema lahoos Yahudi sia.'"
22 Oras ema lear nia rona Paulus dale
na'ak, nia nanorin ema lahoos Yahudi, sia la
no'uk rona tenik baa nia ona. Sia hotu-hotu
krakat nodi nahii bele-bele na'ak, "Keta
rona ema ne'e! Nia la fatan moris! Ho'o nia
dei!

Sondadu sia natama Paulus baa siakaan fatin

23 Ema lear nia krakat liu resik, to'o ra'ut
nola ahukresan soe sa'e baa leten. Sia
moos kolu lu'as siakaan faru. 24 Naree nunia,
sondadu ulun boot naruka ain-liman sia
natama Paulus baa sondadu fatin. Hotu,
nia naruka sia fota no'at Paulus, nebee nia
katak nia nalo sala saa, to'o ema Yahudi atu
no'o nia. 25 Mais baa oras sia kesi atu fota
no'at nia, Paulus nusu fila baa sondadu ida
na'ak, "Tuir rai Roma ukun, lia nabee mak
loos? Kalo ema Roma du'uk kona lia, emi
halo oin nunabee baa nia? Emi ta'e uluk nia
ka, leno uluk nia?"
26 Rona nola nunia, sondadu nia lai-lais
baa buka sondadu ulun boot. Nia nasara
na'ak, "Ama! Ema ne'e, ema Roma! Dadi,
ita boot atu halo saa baa nia?"
27 Rona nola nunia, sondadu ulun boot nia
baa nusu du'uk Paulus na'ak, "Ha'u krona o
ne'e, ema Roma! Tebes ka?"
Paulus nataa na'ak, "Tebes! Ha'u ne'e
moos ema Roma."
28 Hotu sondadu ulun boot nia nataa
na'ak, "Ha'u moos ema Roma. Ha'u
kselu todan tebe-tebes, foin bele dadi ema
Roma."
Mais Paulus nataa na'ak, "Kalo ha'u, lale.
Tan nahuu nosi ha'u kfoin moris, ha'u ema
Roma ti'an."
29 Oras rona na'ak Paulus nia moos ema
Roma, sondadu sia nakiduk nela nia. Son-
dadu ulun boot moos noran nata'uk, tan
baa oras nia naruka kesi Paulus, ne'e na'ak,
nia nakur ukun Roma ti'an.

Paulus naloos aan iha moon-metan Yahudi

30 Baa awan, sondadu ulun boot nia sei
buka atu natene malorek lia nia huun-
dikin. Nia naruka ain-liman sia baa bolu
nola na'ilulik ulun sia no ema boot Yahudi
seluk sia, nebee tuur moon-metan. Nia
moos naruka baa nabusik Paulus, nebee nia
mai nataa iha moon-metan.

23

1 To'o moon-metan, sia naruka Paulus
naloos aan. Nia titu di'a-di'ak ema nia
sia, hotu katak na'ak, "Mamaluk sia! Ha'u
kariik iha ne'e kodi neon loos. Hori sei ki'ik
to'o oras ne'e, ha'u ne'e la koo sala iha Na'i
Maromak oin."
2 Rona Paulus dale nunia, na'ilulik ulun
boot naran Ananias* krakat tebe-tebes. Nia
naruka ema mak nariik kre'is baa Paulus,
basa Paulus ibun."
3 Mais Paulus nataa fila na'ak, "Nebee
Na'i Maromak moos basa fila o. O ne'e
hanesan rii mak ema kaser luan, mais isin
dodok ti'an. O makara ukun ha'u iha moon-
metan ne'e, tuir itakaan ukun. Mais o na'in
du'uk makur ukun nia ti'an, tan o maruka
basa ha'u."✡
4 Rona Paulus dale nunia, ema iha nia sia
de'an nia na'ak, "Hoi! Notar lalek! Keta
dale nunia baa itakaan na'ilulik ulun boot!"
5 Natene nola nunia, Paulus nataa na'ak,
"Tebes ka? Kalo nunia, ha'u kusu pardua,
tan ha'u la katene ema ne'e itakaan ulun
boot. Tebes! Maromak mako'an nakerek
nela ti'an na'ak, 'Keta dale aat baa emikaan
ulun sia.'"✡
6-8 Paulus natene ti'an na'ak ema mak
tuur iha moon-metan nia nakfa'ek ti'an baa
partee rua. Balu tuir partee Saduki. Sia la
fiar ema mak mate bele moris nikar. Sia
la fiar noo makbukar lale'an. Sia moos
la fiar noo ema kukun. Balu tenik tuir
partee Farisi. Sia fiar na'ak ema mak mate
bele moris nikar. Sia moos fiar na'ak noo
makbukar noo iha lale'an, no ema kukun
moos iha.
Paulus natene sia hotu-hotu nakfa'ek
ti'an tan lia nia sia, nia dale nodi lian
maka'as na'ak, "Mamaluk sia! Surak emi
hatene, ha'u ne'e, ema Farisi. Ha'ukaan
ama no ha'ukaan bei sia moos ema Farisi.
Oras ne'e, emi hakara ukun ha'u, tan ha'u
kfiar Na'i Maromak bele nalo ema mak
mate moris nikar."✡
Rona Paulus dale nunia, ema Farisi no
ema Saduki sia toe malu, 9 to'o sia la kona
malu. Manorik ukun na'in hira nosi par-
tee Farisi, nariik nodi naloos Paulus na'ak,
"Ema ne'e, la sala! See mak natene! Aru-
mak makbukar lale'an, lale, ema kukun,
mak tuun dale no nia!"

* 23:2 Ananias ne'e, na'ilulik ulun boot Yahudi. Mais lahoos Ananias mak uluk taa ukun mate baa Yesus. Sia naran manesak, mais ema se-seluk. ✡ 23:3 Mateus 23:27-28 ✡ 23:5 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 22:28 ✡ 23:6-8 Kristus Klosan Lian 26:5; Filipi 3:5; Mateus 22:23; Markus 12:18; Lukas 20:27

10 Ema nia sia toe nima-nimak, to'o son-
dadu ulun boot nia nata'uk. Nia naneo
na'ak, keta to'o sia ta'e lisuk no'o Paulus.
Tan baa nia, nia naruka ain-liman sia dada
natama Paulus baa sondadu fatin.
11 Baa kalan nia, Na'i Yesus moos mai
natadu aan baa Paulus. Nia nakbiit Paulus
neon nodi na'ak, "Paulus! Keta mata'uk!
Oras ne'e, o dale lia nosi Ha'u ti'an iha kota
Yerusalem ne'e. Nosi ikus, o moos musti
dale lia nosi Ha'u nunia iha kota Roma
nebaa."

Ema ko'a kabuar lia atu no'o Paulus

12-13 Baa awan seisawan, ema Yahudi na'in
haat nulu resin, ko'a kabuar lia atu no'o
Paulus. Sia nalo mamenon na'ak, "Kalo
ami la ho'o Paulus dauk, ami la haa-hemu."
14 Nunia hotu, sia baa nasara lia nia baa
na'ilulik ulun sia no fukun Yahudi sia na'ak,
"Ama sia! Ami halo mamenon ti'an. Kalo
ami la ho'o Paulus dauk, ami la haa-hemu.
15 Tan lia nia, ami hakara nune'e. Ama sia
musti baa hasoru sondadu ulun boot, husu
nia nodi Paulus baa moon-metan. Halo aan
hanesan ama sia hakara leno hikar niakaan
lia. Oras sia nodi Paulus baa, ami atu saka
hein iha dalan, nebee ami ho'o Paulus."
16 Mais Paulus feton oan mane ida rona
nola siakaan lia kabuar nia. Hotu, nia nalai
baa katak Paulus iha sondadu fatin. 17 Rona
oan dale ti'an, Paulus bolu sondadu mak-
daka ida na'ak, "Ne'e, ha'ukaan oan. Modi
nia lai-lais baa ulun boot, tan nia nakara
katak lia ida."
18 Sondadu nia no oan nia baa niakaan
ulun boot nodi nasara na'ak, "Ama! Paulus,
mak ita heti nia, nusu ha'u ko oan ne'e mai
nasoru ama. Oa ne'e nakara katak lia ida
baa ama."
19 Hotu sondadu ulun boot nia nodi oa
nia baa fatin ida nebee sia rua dale mesan.
Hotu nia nusu baa oa nia na'ak, "Oa, o
makara katak saa baa ha'u?"
20 Oa nia nasara na'ak, "Ema Yahudi na'in
hira ko'a kabuar lia atu no'o tua Paulus.
Sia atu mai nusu ama, nebee awan ama
nodi tua Paulus baa moon-metan, tan sia
atu leno asufanu niakaan lia. 21 Mais ama
keta tuir. Tan ema haat nulu resin atu saka
hein ama niakaan sondadu sia iha dalan,
nebee sia no'o tua Paulus. Sia hotu-hotu
nalo mamenon ti'an na'ak, kalo sia la no'o
tua Paulus dauk, sia la naa-nemu. Oras ne'e,
sia hotu-hotu nadi'a aan ti'an. Sia nein loos
ama nataa na'ak saa."
22 Rona oa nia dalen, sondadu ulun boot
nia moos dale baa nia na'ak, "Oa! Keta
katak baa se-see ma'ak o mai ne'e katak lia
ne'e baa ha'u." Dale notu nunia, naruka oa
nia fila.

Sondadu Roma nodi Paulus baa Gubernur Feliks iha kota Kaisarea

23 Nunia hotu, sondadu ulun boot nia bolu
nola niakaan sondadu na'in rua. Nia naruka
sia na'ak, "Hadi'a sondadu makla'o rai na'in
atus rua, no sondadu maksa'e kuda na'in
hitu nulu, no sondadu makaer diman na'in
atus rua. Emi hotu-hotu musti la'o kedan
baa kota Kaisarea tuku siwi kalan ne'e.
24 Hadi'a kuda ida bodik Paulus. Emi musti
la'o ho nia di'a-di'ak to'o baa gubernur
Feliks."
25 Naruka ti'an nunia, nia moos nalo hak-
erek bodik gubernur Feliks, na'ak nune'e:

> 26 "Ama Gubernur Feliks, mak ha'u
> kakneter. Tabe nosi ha'u, Klaudius
> Lisias.
> 27 Ha'u ksolok baa ama, ema ida naran
> Paulus. Ema Yahudi sia kaer nola
> nia ti'an, kre'is atu no'o. Baa oras
> nia, ha'ukaan sondadu sia dada na-
> sai nia nosi ema Yahudi liman laran.
> Hotu, katene kola ema ne'e, ema
> Roma. 28 Ha'u kakara katene mal-
> orek tan saa ema Yahudi atu no'o
> nia. Dadi ha'u kodi nia baa siakaan
> moon-metan. 29 Mais sia la netan
> niakaan salan sa-saa. Tebes ama,
> nia la sala. Tan lia nia, ha'u la kbele
> katama nia baa bui, no la kbele taa
> ukun mate baa nia. Oras leno ni-
> akaan lia, ema iha moon-metan nia
> nakaat malu, tan siakaan hanorin
> la kona malu. Tan baa nia, ha'u
> kodi kikar ema ne'e baa sondadu
> fatin. 30 Mais baa awan ha'u krona
> ka'ak, ema Yahudi sia ko'a kabuar
> lia atu no'o nia. Tan nunia, karuka
> kedan ema ne'e mai baa ama. Ha'u
> moos katak baa ema Yahudi mak
> nalo lia sakar nia, nebee sia moos
> mai nasoru ama. Hodi nunia, ama
> bele rona du'uk sia tula sala saa baa
> nia.
>
> Ha'ukaan hakerek, nunia dei. Dame!"

31 Hotu sondadu sia nadi'a aan nala'ok
siakaan ulun harukan. Baa kalan nia moos,
sia la'o kedan no Paulus to'o kota ida naran
Antipatris. 32 Baa awan, sondadu maksa'e
kuda sia no Paulus to'o kota Kaisarea. Son-
dadu seluk sia fila nikar baa Yerusalem.
33 To'o Kaisarea, sia foo hakerek nia baa
gubernur nodi latan Paulus. 34 Leno hotu

hakerek nia, gubernur nusu Paulus na'ak,
"O ema nabee?"
Paulus nataa na'ak, "Ha'u kosi rai Kilikia,
ama."
35 Rona nola Paulus dale nunia, guber-
nur natene kedan Paulus ema renu Roma
tebes. Hotu gubernur nalore na'ak, "Ha'u
mak kaer ukun iha ne'e. Tan nunia, ha'u
na'in du'uk mak atu leno okaan lia. Mais
ita musti hein ema mak nakara nalo lia
sakar o, foin ha'u kleno." Hotu gubernur
naruka sondadu sia daka Paulus iha siakaan
fatin iha gubernur tofatik. Fatin nia, Na'i
Herodes mak nariik.

24

Ema Yahudi sia mai nalo lia no Paulus iha Kaisarea

1 Loron lima liu ti'an, foin ema Yahudi
sia mai to'o kota Kaisarea atu nalo lia
no Paulus. Nosi sia, noo na'ilulik ulun
boot naran Ananias no ulun seluk sia. Sia
moos nodi ema ida naran Tertulus. Nia
ema matenek dale, mak sia nalo baa ibun-
nanaan sakar Paulus. 2-3 Ema hotu-hotu
naklibur iha moon-metan ti'an, gubernur
naruka sondadu natama Paulus. Hotu Ter-
tulus nariik, nahuu dale nahonu Paulus.
Nia foo tabe baa gubernur na'ak,
"Ama gubernur, mak ha'u kakneter!
Kleur ti'an, ita boot kaer ukun di'a-di'ak
iha ne'e. Ita boot hatene saa mak di'ak
bodik renu. Ita boot moos babilan lia wa'in,
to'o ami ema Yahudi bele moris manek no
dame. Tan nunia, ami hodi leet ne'e sera
dodan baa ama gubernur. La noo ema ida
nu'u ita boot mak bele halo lia di'ak wa'in
nune'e. 4 Mais ha'u lalika dale wa'in ona.
Ha'u kdale malorek baa lia isin dei. Ha'u
kusu ita boot bele rona di'a-di'ak saa mak
ha'u atu katak nosi lia Paulus ne'e.
5 Nune'e, ama boot. Tuir ami ema Yahudi,
Paulus ne'e hanesan moras malaik mak lori
nosi fatin ida baa fatin ida. Nia sakar
amikaan ukun-badu, no tokar lauk amikaan
ema Yahudi iha fatin hotu-hotu. Nia ne'e,
ulun nosi partee ema Nasaret, mak ami
temi 'partee Nasarani'. Ami la simu siakaan
hanorin. 6 Ami moos kohi nia ti'an, tan nia
atu nadoor amikaan Uma Hamulak Huun.
[Ami hakara taa ukun baa nia hodi amikaan
ukun du'uk. 7 Mais sondadu ulun boot Lisias
mai nadau nola nia. 8 Hotu nia naruka
na'ak, kalo ema nakara nalo lia no Paulus,
sia musti mai nasoru ama gubernur iha
Kaisarea ne'e. Nia nakara nebee ita boot
du'uk mak leno lia ne'e.]* Tan nunia, ami
mai iha ne'e nebee ita boot bele hakotu saa
mak ami dale ne'e, loos ka lale.
Nunia dei, ama boot."
9 Tertulus dale hotu nunia, ema Yahudi
seluk sia moos tane tu'an niakaan lia fuan
na'ak, "Nunia tebes, ama!"

Paulus naloos aan iha Gubernur Feliks oin

10 Tertulus dale hotu ti'an, gubernur
naruka Paulus na'ak, "Oras ne'e, ha'u kfoo
leet baa o maloos aan."
Hotu Paulus nariik, dale na'ak, "Ama
gubernur! Kleur ti'an ita boot kaer ukun
iha rai ne'e. Tan nunia, ita boot du'uk
hatene tebes ami ema Yahudi tuur-hariik.
Dadi, ha'u la kata'uk kaloos aan iha ita boot
oin. 11 Loron sanulu resin rua mak foin liu
ne'e, ha'u kbaa kamulak iha Uma Hamulak
Huun iha Yerusalem. Ita boot bele husu
du'uk baa ema mak tuir hamulak baa oras
nia. 12 Ha'u la isin ida dauk toe ko ema
iha Uma Hamulak Huun. Iha uma hamulak
seluk no fatin seluk sia iha Yerusalem moos,
ha'u la tokar lauk ema.
13 Oras ne'e, ema ne'e sia beer nahonu
ha'u. Mais siakaan dalen ohin nia, la noo
lia kakaer. 14 Nune'e, ama gubernur. Ha'u
atu kalore lia ida. Ha'u ne'e, tuir par-
tee foun ida naran, 'Yesus Dalan Moris.'
Uluk ha'ukaan bei sia namulak baa Maro-
mak. Oras ne'e, ha'u moos sei kamulak
baa Maromak nia. Ha'u moos fiar Bei Musa
Ukun-badu no lia hotu-hotu mak Maromak
mako'an uluk sia nakerek nela ti'an bodik
ami. 15 Ha'u kaloon baa Na'i Maromak
manesak nu'u ema ne'e sia mak mai sakar
ha'u. Ha'u ko sia fiar bele-bele ha'ak baa
oras rai falu fila, Na'i Maromak atu nalo
ema mak mate moris nikar. Masik ema
di'ak ka ema aat, Nia nalo moris nikar.
16 Tan nunia, ha'u karui aan bei-beik atu
moris loos iha Na'i Maromak oin no iha
ema raiklaran oin. Hodi nunia, ha'u kbele
katene malorek ha'u la koo sala.
17 Ha'u kserwisu tinan hira iha rai seluk,
foin da-dauk ne'e, ha'u kfila kikar baa
Yerusalem. Ha'u kmai kodi osan mak ema
libur nola bodik amikaan ema susar. Ha'u
moos mai atu kamulak iha Uma Hamulak
Huun kodi katetu sera baa Na'i Maromak.
18 Oras ha'u kala'o adat hamoos aan iha Uma
Hamulak Huun, noo ema mak naree ha'u.

* 24:8 Lia fuan iha lalutuk laran ne'e, la noo iha Hakerek Moon lia Yunani uluk basuk. ✡ 24:18 Kristus Klosan Lian 21:17-28

Mais ha'u la kodi ema wa'in. Ha'u moos la
tokar lauk.✡ 19 Baa oras nia, ema Yahudi
na'in hira nosi rai Asia dei mak namulak
iha nia. Tuir loos, kalo ema nakara nalo
lia no ha'u, ema Asia nia sia mak nalo, tan
sia mak naree ha'u. Lahoos ema ne'e sia!
20 Mais sia la mai. Dadi, ita boot husu kokon
baa ema mak sakar ha'u ne'e sia, ha'u sala
saa? Hori hirak nia sia leno ha'ukaan lia
iha moon-metan, sia la netan sala. Ita boot
husu baa dei! 21 Mais arumak no lia ida mak
nalo sia krakat ha'u. Ne'e mak, oras ha'u
kdale maka'as iha siakaan oin ka'ak, 'Emi
hakara taa ukun baa ha'u, tan ha'u kfiar
Na'i Maromak bele nalo ema mak mate
moris nikar!'"✡

22 Paulus dale nunia, mais gubernur Feliks
natene wa'in ti'an lia nosi 'Yesus Dalan
Moris.' Hotu nia taka moon-metan nia
na'ak, "Nune'e! Ha'u kmusti bolu sondadu
ulun boot Lisias nebee krona nosi nia lai,
foin ha'u kbele kakotu lia ne'e." 23 Hotu gu-
bernur naruka sondadu ulun ida nodi nikar
Paulus. Mais gubernur naruka sondadu sia
foo leet nebee Paulus niakaan mamaluk sia
bele mai naliku nia.

Paulus dale baa Gubernur Feliks no feen Drusila

24 Gubernur Feliks feen ema Yahudi,
naran Drusila. Sia rua nakara dale mesan
no Paulus. Loron hira liu ti'an, gubernur
naruka ema nodi Paulus mai baa sia. Hotu
Paulus nalore baa sia oin nunabee ema bele
fiar baa Yesus Kristus. 25 Nia moos nalore
dalan nebee ema bele moris loos no dalan
nebee ema bele daka aan keta monu baa
sala. Nia moos nalore nosi lia Na'i Maromak
tetu ema hotu-hotu moris dalan oras rai
falu fila.

Rona nola nunia, gubernur Feliks moos
nata'uk tebes. Hotu nia dale baa Paulus
na'ak, "Paulus! To'o ona. Leet seluk, foin
ha'u kbolu kikar o." 26 Tuir loos, guber-
nur Feliks nakara Paulus selu osan baa nia,
nebee nabusik Paulus. Tan baa nia, nia bolu
Paulus mai bei-beik atu dale no nia.

27 Gubernur Feliks moos nakara nola
na'ilulik ulun sia neon. Tan nunia, nia
la nakotu lai-lais lia ne'e. Tinan rua liu
ti'an, ema foti gubernur foun naran Porkius
Festus atu seluk nia iha rai nia. Baa oras foti
gubernur foun, sia sei neti natoos Paulus.

✡ 24:21 Kristus Klosan Lian 23:6

25

Gubernur Porkius Festus leno Paulus

1 Oras gubernur foun Festus lori baa
Kaisarea atu nahuu nala'ok ukun, nia
nein iha nia loron tolu dei, hotu nia baa
Yerusalem. 2 To'o Yerusalem, na'ilulik ulun
sia no fukun Yahudi sia mai nasoru guber-
nur. Oras sia dale malu no nia, sia moos foti
lia nosi Paulus. 3 Sia nusu nebee nia naruka
ema nodi nikar Paulus mai Yerusalem. Mais
sia du'uk ko'a kabuar lia ti'an atu no'o
Paulus iha dalan klaran.

4 Mais gubernur nataa na'ak, "Ama sia.
Nune'e. Habusik sia natoos nia iha Kaisarea
lai. Tan ha'u moos atu fila kikar lai-lais baa
nebaa. 5 Kalo emi hoo ema mak natene lia
ne'e, sia bele tuir ha'u. Kalo ema nia nalo
sala tebes, emi bele tula sala baa nia iha
Kaisarea dei."

6-7 Dale notu nunia, Gubernur Festus nein
kre'is loron sanulu iha Yerusalem, foin fila
nikar baa Kaisarea. Ema Yahudi na'in hira
moos tuir nia. Baa awan, gubernur loke
moon-metan. Nia naruka sondadu nodi
Paulus mai moon-metan.

Paulus to'o ti'an, ema Yahudi nia sia
kabuun nola nia nodi tula lia oi-oik baa nia.
Mais sia la bele natudu lia kakaer.

8 Hotu Paulus naloos aan na'ak, "Ama
Gubernur. Ha'u la isin ida dauk kalo aat.
Ha'u la ksakar amikaan ukun-badu Yahudi.
Ha'u moos la kadoor Uma Hamulak Huun
iha Yerusalem. Ha'u moos la sakar ukunrai
Roma."

9 Mais gubernur nakara nola ema Yahudi
neon, nia nusu baa Paulus na'ak, "O manoin
nunabee? Kalo ha'u ktetu okaan lia ne'e iha
Yerusalem, o makara ka lale?"

10 Rona gubernur nusu nunia, Paulus
nataa na'ak, "Ama gubernur, ha'u ne'e,
renu Roma. Oras ne'e, kariik iha ita boot
oin. Ita boot noo beran atu tetu ha'ukaan
lia ne'e tuir ukun Roma. Ita boot moos
hatene ti'an, ha'u la kalo sala saa ida sakar
ema Yahudi ne'e sia. 11 Kalo tebe-tebes ha'u
kalo sala mak fatan no ukun mate, ha'u
ksimu. Mais kalo siakaan dalen nia la loos,
ha'u la ksimu. Ema moos la bele latan
ha'u baa sia. Oras ne'e, ha'u kusu nebee
ha'ukaan lia ne'e hasa'e tenik baa ukunrai
ulun boot iha kota Roma. Nebee nia du'uk
mak nakotu lia ne'e!"

12 Rona Paulus nusu nunia, gubernur dale
no niakaan maluk matenek ukun sia. Sia
tetu bele-bele, hotu gubernur katak baa

Paulus na'ak, “Tan o musu nunia, o musti
baa Roma.” Dale notu, gubernur taka
moon-metan.

Gubernur Festus nasara lia Paulus baa Na'i Agripa

13 Baa oras nia, na'i Yahudi naran Agripa.
Alin feto, naran Bernike. Sia rua mai
Kaisarea atu foo kneter baa gubernur
foun.* 14 Sia nein loron hira no gubernur.
Hotu loron ida, gubernur nasara lia nosi
Paulus baa sia rua na'ak, “Iha Kaisarea
ne'e, ami heti ema ida naran Paulus. Uluk
gubernur tuan la noo leet nakotu niakaan
lia. 15 Foin da-dauk ne'e ha'u iha Yerusalem,
na'ilulik ulun sia no fukun Yahudi sia mai
katak Paulus salan baa ha'u. Sia nusu nebee
ha'u ktaa ukun baa nia. 16 Mais kataa ka'ak,
‘Tuir ukun Roma, ha'u kmusti leno uluk
lia nia lai, foin taa ukun. Ema mahalo lia
sia musti nasoru malu. Ha'u kmusti rona
nosi sia hotu. Kmusti krona sia tula sala
saa baa nia. Ha'u moos musti foo leet baa
nia atu naloos aan.’ 17 Baa oras ha'u kmai
kikar Kaisarea ne'e, ema Yahudi na'in hira
moos tuir. Baa awan, ha'u kloke kedan lia
nia. Ha'u karuka ema nodi Paulus tama
mai, nebee kbele katene lia nia huun-dikin.
18 Hotu ema Yahudi sia nariik, nalore Paulus
salan sia. Mais la todan manesak no saa
mak ha'u kaneo. 19 Sia sakar malu, tan
siakaan hanorin du'uk. Sia sakar Paulus
tan lia nosi ema ida naran Yesus. Tuir
ema Yahudi nia sia, Yesus mate ti'an. Mais
tuir Paulus, Yesus moris nikar ti'an. 20 Sia
toe malu nunia, mais ha'u la katene kakotu
lia nia nunabee, tan ha'u ema foun. Hotu
kusu Paulus ka'ak, ‘Nu'unabee kalo sia leno
okaan lia ne'e iha Yerusalem dei?’ 21 Mais
nia la no'uk. Nia nusu hasa'e tenik baa
ukunrai ulun boot iha Roma. Tan nunia,
ha'u katoos nia to'o noo leet, foin solok nia
baa Roma.”

22 Rona Gubernur Festus dale nunia, Na'i
Agripa nusu na'ak, “Kalo bele, ha'u kakara
rona du'uk nosi ema nia.”

Gubernur nataa na'ak, “Bele! Ha'u atu
kahulin nebee awan ama bele rona du'uk
nosi nia.”

Na'i Agripa mai rona Paulus dale

23 Baa awan, Gubernur Festus nahulin
nebee Na'i Agripa bele rona du'uk Paulus
dale. Nia moos nahulin nebee ema seluk
tuir rona. Sia nia, sondadu ulun boot no
ema boot seluk sia nosi kota Kaisarea. Baa
oras nia, Na'i Agripa no Bernike tau na'in isi
belun, hotu tama mai. Ema hotu-hotu foo
kneter baa sia. Hotu gubernur naruka ema
natama Paulus.

24 Paulus tama ti'an, gubernur nahuu dale
na'ak, “Na'i Agripa, no ama sia, no bainaka
sia hotu-hotu mak ha'u kakneter. Ema ne'e,
naran Paulus. Ema nalo lia no nia. Sia mai
nasara baa ha'u iha Yerusalem no iha kota
ne'e na'ak, ema ne'e la fatan moris. 25 Hotu
ha'u kleno nia, mais la ketan sala mak fatan
kona ukun mate. Mais, tan nia du'uk nusu
hasa'e tenik baa huun, ha'u kmusti solok
nia baa Roma. 26-27 Kalo ha'u ksolok nia,
musti solok no hakerek bodik ulun boot
ukunrai Roma. Mais la katene atu kakerek
saa. Tan baa nia, ha'u klibur ama sia hotu-
hotu atu rona nia. Rona hotu, ha'u kaloon
Ama Na'i Agripa foo tate'an baa ha'u, nebee
ha'u kbele kakerek lia malorek baa ulun
boot ukunrai Roma. Koran la di'ak, kalo
ha'u ksolok lia ne'e baa huun, mais la kalore
ema ne'e salan.

Ha'ukaan dalen nunia dei.”

26

Paulus naloos aan iha Na'i Agripa oin

1 Hotu Na'i Agripa naruka Paulus na'ak,
“Oras ne'e, o bele dale maloos aan. Ami
hotu-hotu hadi'a aan ti'an atu rona o.”

Paulus moos foti liman, hotu dale na'ak,
2 “Ama Na'i Agripa mak ha'u kakneter.
Ha'u ksotir di'ak tan ita boot foo leet baa
ha'u atu dale baa ama sia nosi lia hotu-hotu
mak ema Yahudi sia tula baa ha'u. 3 Ha'u
moos sotir di'ak tan ama natene tebe-tebes
itakaan adat Yahudi no itakaan lia mate-
moris. Ha'u kusu nebee ita boot rona di'a-
di'ak.

4 Ha'u ksei lawarik, ema nanorin ha'u
atu tuir itakaan adat Yahudi. Uluk fohon,
sia nanorin ha'u iha ha'ukaan leo. Hotu
ha'u kmai sakola tenik iha Yerusalem. Ema
Yahudi iha Yerusalem natene tebe-tebes
ha'u no ha'ukaan moris dalan. 5 Kalo na'ilu-
lik ulun sia ema moon, sia bele dale na'ak,
sia natene ha'u ti'an hori uluk. Ha'u ne'e
moos tama partee Farisi. Ema hotu-hotu
natene ami ema Farisi ne'e, mak maka'as
kaliuk tuir ukun-badu Yahudi hotu-hotu.✡
6-8 Ha'u ko ema Isra'el klubun sanulu resin

* 25:13 Na'i Agripa nia, Na'i Herodes Agripa nomer rua. Niakaan ama, Na'i Herodes Agripa dala uluk mak no'o Yakobus. Nia mate tan latik naa, tan nia simu tonun mak foti nia hanesan ema kukun. ✡ 26:5 Kristus Klosan Lian 23:6; Filipi 3:5

rua hotu-hotu, hein bei-beik nebee Na'i
Maromak nala'ok Niakaan mamenon mak
Nia nameno baa itakaan bei uluk sia. Ma-
menon nia isin na'ak, Nia atu nalo ema mak
mate moris nikar.

Ama Na'i Agripa mak ha'u kakneter. Tan
ha'u kfiar Na'i Maromak bele nalo ema mak
mate moris nikar, ema nalo lia no ha'u.
Mais ha'u kakara kusu, tan saa ema la no'uk
fiar na'ak Na'i Maromak bele nalo ema mak
mate moris nikar? Nia bele nanis!

9 Uluk, ha'u kase'i lia oi-oik kodi sakar
ema mak tuir Yesus ema Nasaret nia.
10-11 Baa oras nia, na'ilulik ulun sia latan
beran baa ha'u, nebee tonan kasusar Yesus
eman sia iha uma hamulak no iha fatin
hotu-hotu, nebee sia keta fiar Yesus ona.
Kalo ha'u krona noo ema mak fiar Yesus iha
nabee, kodi laran manas kabu'a tuir, masik
to'o tasi balu. Ha'u kohi sia, dada tama
baa bui iha Yerusalem. Sia balu moos kona
ukun mate."✡

Paulus nalore tenik niakaan moris dalan
(Kristus Klosan Lian 9:1-19, 22:6-16)

12 Hotu Paulus dale natutan na'ak, "Ama
Na'i Agripa! Loron ida na'ilulik ulun sia
foo hakerek latan beran baa ha'u, nebee
ha'u kbaa kabu'a Yesus eman sia iha kota
Damsik. Ha'u moos baa. 13 Takseer loron
natetu, ami sei iha dalan. Teki-tekis kro-
man maksinak ida tuun nosi lale'an, kona
besik baa ha'u ko mamaluk sia. 14 Ami hotu-
hotu hakloti baa rai tan kroman maksinak
nia. Hotu ha'u krona lia maliak ida dale baa
ha'u nodi lia Aram* na'ak, 'Saulus! Saulus!
Tan saa, o masusar Ha'u nune'e? Tan saa o
te-tei sama Ha'u bei-beik?' 15 Ha'u krona lia
maliak nia, mais la karee ema. Hotu ha'u
kusu ka'ak, 'Ita boot mak dale ne'e, see ida?'

Lia maliak nia nataa na'ak, 'Ha'u
ne'e Yesus mak o masusar bei-beik nia.
16 Madeer! Ha'u katadu aan baa o ne'e,
niakaan lia isin nune'e: Ha'u kboi kola o
dadi baa Ha'ukaan ema. O musti baa katak
baa ema hotu-hotu saa mak o foin maree
ti'an mosi Ha'u, no lia saa mak atu katudu
baa o. 17 Ha'u atu ksolok o baa ema lahoos
Yahudi, mais keta mata'uk. Tan Ha'u atu
klituk o kosi ema Yahudi siakaan a'aat no
ema seluk siakaan a'aat. 18 Ha'u ksolok o
baa loke ema lahoos Yahudi matan, nebee
sia la'o nela kukun, mai moris iha kroman
laran. O musti masai sia nosi diabu ulun
beran, nebee sia moris no Na'i Maromak
beran. Hodi nunia, Nia kasu mohu siakaan
salan. Sia moos bele dadi baa Niakaan ema,
manesak no ema seluk sia mak Nia boi ti'an,
tan fiar Ha'u. Lia nia dei mak kakara kalore
baa o, Saulus.'"

Paulus nalore niakaan serwisu

19 Hotu Paulus dale natutan na'ak, "Ama
Na'i mak ha'u kakneter. Serwisu mak ha'u
ksimu kosi lale'an nia, ha'u kala'ok to'o
oras ne'e, la kakiduk kois. 20 Ha'u kahuu
serwisu nia kodi kalore Yesus dalan moris
baa ema Yahudi sia iha Damsik. Hotu
ha'u kmai kalore tenik baa ema Yahudi
sia iha Yerusalem no rai Yudea tomak.
Hotu ti'an, ha'u kla'o kasiri ema lahoos
Yahudi rain, kodi kanorin ema nebee sia
soe lakon siakaan salan, hotu sera aan baa
Na'i Maromak. Ha'u kalore ka'ak sia musti
nalo lia di'ak bodik ema seluk, nebee dadi
tadak na'ak sia dadi Na'i Maromak eman
ti'an.✡ 21 Tan serwisu nunia, ema Yahudi
sia kohi ha'u iha Uma Hamulak Huun iha
Yerusalem, atu no'o ha'u. 22 Mais Na'i
Maromak tulun ha'u, to'o oras ne'e ha'u
ksei moris. Tan lia nia, ha'u kbele kariik
iha ne'e, kodi kdale lia Yesus dalan moris
baa ema ki'ik-boot hotu-hotu. Lia mak
ha'u kdale ne'e, tuir saa mak Bei Musa no
Maromak mako'an uluk sia nanorin ti'an.
23 Sia nanorin nosi lia Kristus, ema mak
Na'i Maromak nameno ti'an atu solok mai.
Nanorin na'ak, Ema nia musti natiu susar
to'o mate. Mais Nia dadi baa ema dala uluk,
mak Na'i Maromak nalo ema moris nikar.
Nia mak atu foo kroman baa ema Yahudi no
ema klubun seluk sia iha raiklaran."✡

24 Paulus sei nalore niakaan serwisu
nunia, Gubernur Festus dale tesi kedan
nodi lia maka'as na'ak, "Hoi! Paulus! Aru-
mak o bula ti'an. O matene wa'in basuk,
to'o okaan kakutak nalai sala."

25 Mais Paulus nataa na'ak, "Ama Guber-
nur mak ha'u kakneter. Ha'u la bula. Hotu-
hotu mak ha'u kalore ne'e, tebes. Ha'u la
kalo-kalo aan. 26 Na'i Agripa moos natene
saa mak ha'u kalore ne'e tebes, tan lia ne'e
lahoos lia subar. Tan baa nia, ha'u kaberan
aan dale malorek ka'ak Yesus mak mate nia,
moris nikar ti'an. Ema hotu-hotu moos
natene. 27 Hori uluk, Maromak mako'an sia
nalore kedan lia ne'e ti'an. Ha'u katene
Ama Na'i moos fiar mako'an siakaan dalen
nia!"

✡ 26:10-11 Kristus Klosan Lian 8:3, 22:4-5 * 26:14 Hakerek Moon lia Yunani na'ak 'ema Ibrani siakaan lian'. Siakaan lia loron-loron nia, mak lia Aram. ✡ 26:20 Kristus Klosan Lian 9:20,28-29 ✡ 26:23 Yesaya 42:6, 49:6; 1 Korintus 15:20

[28] Hotu Na'i Agripa dale tesi kedan na'ak,
"Hoi! Paulus! O maneo o bele dada lai-lais
ha'u dadi maktuir Kristus ka?"
[29] Paulus nataa na'ak, "Nune'e, ama. Ha'u
kamulak baa Na'i Maromak, nebee kleur ka,
lais ka, lahoos ita boot mesan dei, mais ema
hotu-hotu mak rona ha'u iha ne'e, bele dadi
maktuir Yesus hanesan ha'u. Surak ema la
neti sia nu'u ha'u."
[30] Paulus dale hotu nunia ti'an, Na'i
Agripa no alin Bernike no Gubernur Festus,
no ema boot sia nariik, hotu la'o.
[31] Baa oras sia la'o sai, sia dale baa malu
na'ak, "Ema ne'e la noo sala mak kona ukun
mate no tama bui." [32] Na'i Agripa moos
katak baa Gubernur Festus na'ak, "Kadomi
basuk! Kalo ema ne'e la nusu sa'e tenik baa
huun iha Roma, ita bele habusik nia oras
ne'e ona."

27

Gubernur Festus solok Paulus baa Roma

[1] Nunia hotu, Gubernur Festus nakotu atu
solok Paulus baa kota Roma iha rai Italia,
nebee ulun boot ukunrai Roma nakotu ni-
akaan lia iha nebaa. Nia latan Paulus no
ema bui na'in hira seluk, baa sondadu ida
naran Yulius. Nia ne'e sondadu ulun ki'ik
ida nosi sondadu makdaka ukunrai ulun
tofatik. [2] Baa oras nia, ha'u (Lukas) moos
baa kamalu Paulus. Ema Makedonia ida
nosi kota Tesalonika naran Aristarkus, tuir
namalu no. Ami sa'e roo tasi ida mak mai
nosi kota Adramitium. Tuir lia kakotun roo
na'in, roo nia atu la'o tuli fatin wa'in iha rai
Asia.
[3] La'o hela Kaisarea ti'an, baa awan ami
to'o kota Sidon. Sondadu ulun Yulius laran
di'ak baa Paulus nodi foo baa nia baa naree
niakaan mamaluk sia iha rai maran, nebee
sia naliku nia no bele foo sa-saa baa nia.
[4] Hotu ami sa'e hikar baa roo nia atu la'o
liu. Mais anin sakar maka'as resik, to'o roo
la nakfofer aan. Hotu ema roo sia bedok roo
nia tuir rai Siprus no rai maran Siria leet,
atu neli aan nosi anin. [5] Hotu ami la'o teri
tasi iha rai Kilikia no rai Pamfilia oin, baa
liu to'o kota Mira iha rai Likia. To'o baa, ami
hotu-hotu tuun hosi roo. [6] Iha kota Mira nia,
sondadu ulun Yulius buka roo seluk mak
ami atu sa'e baa Italia. Netan ti'an roo ida
nosi kota Aleksandria, nia naruka ami hotu-
hotu sa'e.
[7] Ami la'o loron hira ti'an, mais roo la
fofer aan baa oin tan anin sakar maka'as.
Ami la'o susar basuk tebes, to'o hare'is aan
baa rai Knidus. Mais anin sei boot bei-beik,
dadi ami la'o tesi baa rai Kreta, nebee hali
aan baa anin. Hodi nunia, ami la'o liu rai
inur ida, naran Salmone. [8] Ami la'o susar
basuk liu rai hasan nia, halolon rai Kreta
tasi tehen, foin to'o namon ida mak kre'is
baa kota Lasea, naran Namon Kabaas.
[9] Iha nia ema roo sia nanawa kole, tan
ami la'o kleur basuk ti'an, mais sei la to'o
Italia dauk. Baa oras nia, ema Yahudi loron
boot halirin aan siku ti'an.* Ne'e na'ak,
oras anin maka'as no laloran boot nahuu
moris. Tan lia nia, ema roo sia dale baa
malu atu la'o liu ka lale. Rona nola nunia,
Paulus dale na'ak, [10] "Mamaluk sia. Ha'u
kusu dale oan ida. Ha'u kaneo kalo ita la'o
liu, ita hetan maufinu. Bele-bele roo ne'e
mout, hotu naha sia lakon, to'o ita moos
mate mohu." [11] Mais sondadu ulun Yulius
la no'uk rona Paulus. Nia fiar baa roo ulun
no roo na'in, tan sia nakotu ti'an atu la'o
luku. [12] Sia natene Namon Kabaas nia la
nakmatek, kalo noo roo naknamon iha nia
oras laloran. Tan nunia, sia nakara la'o liu
baa kota Feniks. Sia nakara ami hein iha
nia baa oras laloran mosu. Kota Feniks nia,
namon mak kabaas kaliuk iha rai Kreta, tan
nalik aan nosi anin lorotoba balu-baluk, no
la kona laloran boot.

Anin dadurus iha tasi

[13] Hotu, anin tasi lorokbelan nahuu
nakiis. Ema roo sia naneo na'ak sia bele
tuir anin nia baa kota Feniks. Sia dale
na'ak, "Anin ne'e di'ak. Ita baa ona!" Hotu
sia foti sao, dada sa'e tais roo, hotu la'o
nalolon tasi tehen. [14-15] Ami la'o la kleur,
anin boot moos mai. (Anin nia mak 'anin
tasi lorosa'e'.) Anin nia nuu naklele roo baa
tasi klaran. Ema roo sia la bele feur nola,
dadi sia nabusik roo naklele dei tuir anin.
[16] Ami haklele tuir anin nunia, to'o kre'is
rai ki'ik ida naran Kauda. Oras nia, bero ida
sei kesi iha roo kotuk. Ami kole tebes dada
hasa'e bero nia baa roo laran. [17] Hasa'e ti'an,
ema roo sia kesi nalik roo nia, tan sia natauk
keta-keta niakaan ai kabelak nakloke, hotu
mout. Sia moos nata'uk keta-keta anin nuu
nala'o roo to'o naktuka baa raihenek tasi
tehen ida naran Sirtis iha Afrika nebaa. Tan
baa nia, sia natuun tais roo, nebee roo bele
nakraik.
[18] Anin dadurus nia fake amikaan roo
nia karuk-kwana to'o awan. Baa oras nia,
ema roo sia nahuu foti naha, soe baa tasi

* 27:9 Baa tinan 59, ema Yahudi siakaan loron boot halirin aan kona baa loron lima, fulan sanulu. Oras nia, anin tasi loromonu nahuu moris ona.

atu namaan roo. [19] Baa awan tenik, anin
dadurus sei maka'as. Sia hetak nata'uk,
to'o soe tenik naha. Sia moos soe baho'ak
roo sia. [20] Loron-kalan anin dadurus nia la
nanawa to'o loron hira sia. Ababun ma'ar
to'o ami la bele haree loro no fitun. Ami
hotu-hotu horan ami la moris tenik ona.
[21] Loron hira nia, ami la haa-hemu. Hotu
Paulus katak baa ema hotu-hotu iha roo nia
na'ak, "Mamaluk sia! Kalo emi tuir ha'u
hodi la la'o hela Namon Kabaas, ita la hetan
susar boot ne'e, no ita la halakon sa-saa.
[22] Mais oras ne'e, ha'u kusu emi hotu-hotu
neon boot baa dei. Itakaan roo ne'e atu
dodok welon, mais lalika hata'uk, tan la
noo ida mak mate. [23] Nebee emi hotu-hotu
hatene, ha'u ne'e Na'i Maromak ain-liman.
Hori fonin Nia naruka makbukar lale'an ida
mai nariik iha ha'u sorin nodi katak na'ak,
[24] 'Paulus! Lalika mata'uk! Na'i Maromak
nakotu kedan na'ak o musti masoru ulun
boot ukunrai iha Roma, nebee nia tetu
okaan lia. Na'i Maromak laran di'ak baa o.
Nia atu sori o mo ema hotu-hotu iha roo
ne'e.' [25] Tan lia nia, mamaluk sia lalika neon
lakon. Ha'u kfiar tebe-tebes Na'i Maromak
atu nala'ok saa mak Nia katak baa ha'u hori
fonin aan. [26] Mais roo ne'e atu naktaman iha
rai ida."

Roo nare'is aan baa rai maran

[27] Laloran no anin fake nakdiuk to'o ami
haklele loron sanulu resin haat iha Tasi
Adria. Nare'is kalan boot, ema roo sia no-
ran hanesan ami hare'is aan baa rai maran
ti'an. [28] Sia natuun fatuk sasukat atu nodi
natene wee niakaan le'an. Sia sukat nola
ro'a tomak rua nulu. Roo soruk tenik baa,
sia sukat tenik netan ro'a tomak sanulu
resin lima.† [29] Sia hotu-hotu nata'uk, keta
to'o roo naktaman baa fatuk moris. Tan lia
nia, sia natuun sao fuan haat iha roo kotuk.
Ami hotu-hotu haloon nebee loro sa'e lai-
lais. [30] Mais baa oras nia, ema roo sia kabuar
lia atu sai no-nook la'o nela roo nia. Sia
natuun bero, nodi asufanu natuun sao baa
roo oin.
[31] Mais Paulus natene siakaan kakutak
aat. Nia katak baa sondadu ulun no son-
dadu seluk sia na'ak, "Kalo ema roo sia la
nein iha roo ne'e, emi atu mate mohu."
[32] Rona Paulus dale nunia, sondadu sia
baa taa kotu bero talin, nabusik bero nia
naklele. Hodi nunia, ema roo sia la bele la'o
nela roo nia.
[33] Oras rai atu nakroma, Paulus namaus
ema atu naa. Nia dale na'ak, "Domiku rua
ne'e laran, ita hanoin susar dei, la haa-
hemu saa ida. [34] Di'ak liu ita haa-hemu lai,
nebee ita biit hikar, tan la noo ida mak atu
mate. Ita hotu-hotu nanis moris."
[35] Dale notu nunia, Paulus foti tubi nodi
namulak sera dodan baa Na'i Maromak iha
siakaan oin. Hotu nia nola tubi rohan
ida, nodi naa. [36-37] Naree nunia, ema hotu-
hotu moos neon biit nikar. Ami haa bele-
bele. Ami hotu-hotu mak iha roo laran nia,
ema na'in atus rua hitu nulu resin neen.
[38] Haa bosu ti'an, ema roo sia nahuu foti
soe kakaluk hare gandum sia baa tasi laran
nebee namaan tenik roo.

Roo naktaman

[39] Rai naroma ti'an, ema roo sia titu-naree
rai maran. Mais sia la natene rai maran saa.
Sia moos naree rai hasan mahoo raihenek
iha tasi tehen. Sia naloon, kalo bele sia
nodi roo liu fatuk moris sia, baa tasi tehen
nia. [40] Tan nunia, sia taa kotu sao sia iha
tasi laran. Sia moos natuun roo fafofer nodi
nala'o roo nia. Hotu sia nasa'e tais roo ki'ik
baa oin, nebee anin nuu nodi roo baa tasi
tehen. [41] Mais roo nia nalai tula aan baa foho
raihenek iha tasi laran. Roo naktaman iha
nia, la naklele tenik. Hotu laloran boot fake
nadodok roo kotuk.
[42] Naree nunia, sondadu sia naneo atu
no'o ema bui sia hotu-hotu. Sia nata'uk
keta to'o ema bui sia nani baa rai maran,
hotu nalai lakon. [43] Mais sondadu ulun
Yulius saseni sia, tan nakara sori Paulus.
Nia naruka ema hotu-hotu mak bele nani,
naksoit baa tasi laran, nani baa rai maran.
[44] Nia moos naruka ema mak la bele nani,
kaer ai rohan, lale saa dei, hotu naklele tuir
laloran baa rai maran. Hodi nunia, ami
hotu-hotu to'o di'a-di'ak baa rai maran.

28

Paulus iha rai Malta

[1] Ami hotu-hotu to'o rai maran ti'an, foin
hatene rai maran nia naran Malta. [2] Ema
rai nia simu ami di'a-di'ak. Tan udan no
anin malirin resik, sia nahoris ha'i boot
iha tasi tehen, hotu bolu ami mai haniruk.
[3] Oras nia, Paulus nili ai hotu tau baa ha'i.
Teki-tekis samea mahoo raso ida sai nosi
ai mak Paulus nodi mai nia. Tan la terus
ha'i manas, samea nia tata nodi nakri'it baa
Paulus liman.

† 27:28 Ro'a tomak rua nulu, kona meter tolu nulu resin hitu. Ro'a tomak sanulu resin lima, kona meter rua nulu resin hitu.

4 Naree nunia, ema Malta sia dale baa
malu na'ak, “Nanis ema ne'e, ema haat.
Keta arumak nia maho'o ema. Masik nia
nakbudi sai nosi maufinu tasi moos, ni-
akaan sotir atu mate. Tan see nalo aat,
natiu sotir aat.” 5-6 Ema nia sia naneo
na'ak, la kleur ona Paulus liman bubu, hotu
nakloti, mate teki-tekis.

Mais Paulus la noran moras. Nia firuk
tama samea nia baa ha'i laran. Ema nia sia
nein atu naree saa mak atu dadi baa Paulus,
mais la noo saa ida. Naree nunia, sia naneo
tenik na'ak, “Arumak nia ne'e, ema kukun!”
7 Ema boot ida iha rai nia, naran Publius.
Rain no uman la dook nosi nia. Nia mai
nasoru ami iha tasi tehen, hotu tene ami
mai niakaan uma. Nia naliku ami loron
tolu.
8 Baa oras nia, Publius aman moras kiki
no sai luan boot la nanawa. Paulus baa
naree nia iha ke'an laran. Hotu nia rai
liman baa, nodi namulak. Ema nia moos
di'ak kedas. 9 Naree Publius aman di'ak
ti'an, ema moras seluk sia moos mai nusu
tulun baa Paulus. Hotu, nia nadi'ak nola sia.
10 Ema nia sia natudu laran dadomin, to'o loi
nodi naha wa'in foo baa ami.

Paulus la'o nela Malta baa Italia

11 Ami hein iha Malta fulan tolu laran,
to'o laloran no anin nanawa. Roo ida nosi
Aleksandria moos naknamon iha nia to'o
laloran no anin nanawa. Roo nia naran,
Oa Karuak, tan iha roo oin noo ai'oi lulik
karuak.* Hotu ami sa'e roo nia atu baa
Roma. Oras ami sa'e, ema Malta sia nodi
bakae no naha seluk sia, bodik ami.
12 Hotu ami la'o to'o kota Sirakusa iha
rai Sisilia. Ami hanawa iha nia loron tolu
laran. 13 Hosi nia, ami la'o halolon tasi tehen
Sisilia to'o kota Regium. Baa awan, ami
lai-lais la'o, tan anin lorokbelan maka'as
basuk. Baa wainrua, ami to'o kota namon
ida, naran Putioli. 14 Iha nia ami tuun, hotu
baa buka mamaluk mak fiar sia. Hasoru
ti'an, sia tene ami atu hein ho sia. Ami
moos hein ho sia domiku ida. Hotu ami
la'o rai baa kota Roma. 15 Oras mamaluk
sia iha Roma rona ami atu baa nebaa, sia
mai saka ami iha dalan klaran. Balu toma
ami iha leo Apius; balu seluk toma ami iha
fatin uma seba tolu.† Naree nola sia, Paulus
moos neon biit nodi sera dodan baa Na'i
Maromak.

Paulus iha Roma

16 To'o Roma ti'an, [sondadu sia natama
ema bui sia baa bui laran].‡ Mais sia la
natama Paulus. Sia namamar nia atu seba
uma. Nia nein iha uma nia no sondadu ida,
mak daka nia bei-beik. Ema kesi namutuk
sondadu nia liman no Paulus liman nodi
besi talik.✡
17 Loron tolu liu ti'an, Paulus naruka ema
namata nola fukun Yahudi sia iha Roma
nia, nebee mai nasoru nia. Sia namutuk
ti'an, nia nahuu nalore na'ak, “Mamaluk sia
hotu-hotu! Ha'u kmai iha ne'e, tan ema
Yahudi sia kohi ha'u iha Yerusalem. Hotu
sia latan ha'u baa ukunrai Roma, mais ha'u
la koo sala! Ha'u la ksakar itakaan ema
du'uk. Ha'u moos la sakar itakaan adat
hosi itakaan bei uluk sia. 18 Ukunrai leno
ha'ukaan lia iha nebaa ti'an, mais la netan
ha'ukaan salan mak kona baa ukun mate.
Tan nunia, sia nakotu nabusik ha'u. 19 Mais
ulun Yahudi sia sakar ukunrai kakotun nia.
Tan baa nia, ha'u kasa'e luku ha'ukaan lia
ne'e mai huun. Tuir loos, ha'u la kakara
kalo lia ko ha'ukaan ema du'uk.✡ 20 Tan lia
nia, ha'u klibur kola emi iha ne'e. Nebee
ita bele dale ho malu hosi lia mak ita ema
Yahudi ho'i hein. Tan ita hotu-hotu hein
Na'in ida mak Na'i Maromak nameno atu
solok mai, sori ita. Lia nia mak nalo ema
to'o kesi ha'u nodi besi talik ne'e.”
21 Rona nola nunia, ema Yahudi sia nataa
na'ak, “Mau! To'o oras ne'e, ami sedauk
hetan hakerek ida nosi Yudea mak katak
mau lian ne'e. Mamaluk sia mak mai nosi
nebaa, moos la dale nosi lia ne'e. 22 Mais ami
hakara rona du'uk saa mak mau fiar. Ami
rona ti'an ema sakar hanorin foun iha fatin
hotu-hotu. Mais hanorin nia isin nunabee,
ami la hatene dauk. Tan nunia, ami husu
nebee mau katak hanorin nia isin baa ami
lai.”
23 Hotu sia nola leet atu nasoru malu
tenik. Loron nia to'o ti'an, ema wa'in
libur malu iha Paulus uman. Hotu Paulus
nahuu katak oin nunabee ema bele dadi baa
Na'i Maromak eman. Nia nanorin nosi Bei
Musa no Maromak mako'an seluk siakaan
hakerek, nebee sia fiar na'ak Yesus nia, ema
mak Na'i Maromak nameno hori uluk atu

* 28:11 Tuir ema roo siakaan adat, oa karuak nia naran Kastor no Poluks. Ema roo sia namulak baa. † 28:15 Leo Apius dook nosi kota Roma, takseer kilo hitu nulu. Fatin uma seba tolu nia, dook nosi kota Roma, kilo lima nulu resin tolu. ‡ 28:16 a: Lia fuan mak iha lalutuk laran ne'e la noo iha Hakerek Moon lia Yunani tuan kaliuk. ✡ 28:16 Kristus Klosan Lian 28:20 ✡ 28:19 Kristus Klosan Lian 25:11

solok mai. Nia nanorin hori seisawan to'o
loraik.
24 Rona Paulus dale nunia, balu fiar, balu
lale. 25 Sia toe malu, to'o balu atu la'o
nela fatin nia. Mais Paulus dale na'ak,
“Emi toe malu nune'e, tuir saa mak Kmalar
Lulik katak kedan hori uluk baa Bei Yesaya
26 na'ak,
‘O baa katak baa klubun Yahudi nia ma'ak,
“Emi rona bei-beik Ha'ukaan dalen,
mais emi la kohi kokon.
Emi titu-haree bei-beik lia saa mak
Ha'u kalo,
mais emi la mana kokon.”
27 O musti dale baa sia nunia, tan siakaan
neon nakfatuk.
Sia nadiuk tilun.
Sia nadelek matan.
Mais so'in! Habusik siakaan tilun lalika
rona tenik ona.
Habusik siakaan matan lalika naree
tenik ona.
Habusik siakaan neon lalika
nakloke tenik ona.
To'o sia la natene dalan mai nikar baa Ha'u
ona.
Hodi nunia, Ha'u la kadi'ak tenik sia
ona.’”✡
28 Hotu Paulus taka dalen na'ak, “Ma-
maluk sia! Kalo emi la hakara simu Na'i
Maromak laran di'ak, loos emi dei. Mais
emi musti hatene, Na'i Maromak moos
nakara sori ema lahoos klubun Yahudi sia.
Sia mak atu rona baa Nia.” 29 [Paulus dale
nunia ti'an, ema nia sia moos fila. Mais sia
la kona malu.]§
30 Nunia hotu, Paulus nein iha uma seba
nia to'o tinan rua. Nia simu di'a-di'ak ema
hotu-hotu mak mai nasoru nia.
31 Hodi nunia, Paulus netan leet atu
nanorin oin nunabee ema bele dadi Na'i
Maromak eman. Nia moos la natauk
nanorin nosi lia Na'i Yesus dalan moris,
na'ak Yesus nia, mak Kristus. La noo ema
ida mak saseni nia.
Ama Teofilus mak di'ak. Ha'ukaan hak-
erek narohan baa ne'e.
Lukas

✡ 28:27 Yesaya 6:9-10 § 28:29 Hakerek Moon lia Yunani tuan kaliuk, la noo lia fuan iha lia tohar rua nulu resin siwi ne'e.

Paulus nakerek bodik ema sarani sia iha kota Roma

Paulus nahuu nakerek nodi tabe

1 Hakerek ne'e nosi ha'u, Paulus. Na'i
Maromak boi nola ha'u, nodi foti ha'u kdadi
klosan. Hodi nunia, ha'u kdadi Yesus Kris-
tus ain-liman, kodi simu serwisu atu kbaa
keke Niakaan Manfatin Di'ak iha nabee dei.
2-3 Uluk aan, Na'i Maromak babilan kedan,
nebee Niakaan mako'an sia nakerek nola
Manfatin Di'ak nia iha Hakerek Moon laran.
Iha Hakerek nia, Na'i Maromak nameno atu
solok Oan Yesus, nebee dadi ema raiklaran.
Baa oras ne'e, Na'i Maromak mamenon nia
dadi ti'an, tan Yesus moris iha raiklaran
ti'an. Nia dadi ema raiklaran nosi Na'i
Daud husar-binan. 4 Mais Nia moos Na'i
Maromak Oan, tan Nia moon manesak no
Na'i Maromak. Nosi ikus, Na'i Maromak
nodi Niakaan beran, nalo Yesus moris nikar
nosi mate. Tan lia nia, ita bele hatene ha'ak,
Yesus Kristus nia, Na'i Maromak Oan, mak
itakaan Na'in.
5 Yesus natudu laran di'ak baa ha'u, nodi
solok ha'u atu kbaa katak Niakaan lia di'ak
iha fatin hotu-hotu. Nia nakara nebee ema
lahoos Yahudi sia moos fiar baa Nia no tuir
Niakaan dalan moris. Tan lia nia, ha'u moos
kakara nebee ema nosi klubun hotu-hotu
fiar baa Nia no tuir Niakaan dalan moris.
6 Nunia moos, emi iha kota Roma. Emi
mai hosi klubun wa'in, hosi fatin lear.
Yesus Kristus boi nola emi ti'an, dadi Ni-
akaan ema. 7 Tan lia nia, ha'u kakerek
lia ne'e bodik emi iha Roma. Ha'u ksolok
tabe kodi foo katene ka'ak, Na'i Maromak
nadomi emi. Nia moos nusu nebee emi dadi
ema mak moris moon.

Kamulak nebee itakaan Ama Maromak
no itakaan Na'i Yesus Kristus natudu laran
di'ak baa emi, nodi foo moris manek no
dame.

Paulus nakara baa naree hutun sarani sia iha kota Roma

8 Ha'u kahuu kakerek ne'e kodi kamulak
sera dodan baa Na'i Maromak, tan Yesus
Kristus serwisu iha emikaan neon ti'an.
Ha'u moos sera dodan, tan ema hotu-hotu
mak nein iha ukunrai Roma rain dale nosi
emikaan fiar baa Yesus.
9 Loron-kalan ha'u la kanawa kamulak
bodik emi. Lia ne'e tebes. Na'i Maromak
du'uk natene. Ha'u kserwisu bodik Nia kodi
neon tomak atu keke Niakaan Oan Manfatin
Di'ak. 10 Sura oras kamulak, ha'u kakro'an
nune'e: "Aaa, Na'i Maromak! Ha'u du'uk
la katene dalan nunabee. Mais kalo tuir Ita
Boot beer, loke dalan nebee ha'u kbele baa
karee ha'ukaan mamaluk sia iha Roma."
11 Kamulak nunia, tan ha'u kbeer karee
emi, atu kakbiit emikaan neon kodi Na'i
Maromak Kmalar Lulik beran, nebee emi
dadi Na'i Maromak eman mak fiar hetak
biit. 12 Ne'e na'ak, kalo ha'u kdadi mai kein
ko emi, ita bele hakbiit malu neon, to'o
hetak fiar.
13 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Nebee
emi hatene, dala wa'in ti'an ha'u kakara
baa karee emi iha Roma. Mais to'o oras
ne'e, la dadi dauk. Mais kalo ha'u kdadi
mai, kaloon nebee ema wa'in hetak fiar
baa Yesus Kristus, hanesan ema iha fatin
seluk sia. Hodi nunia, ha'ukaan serwisu
noo folin.✡
14-15 Ha'u kmusti keke Yesus Manfatin
Di'ak baa ema hotu-hotu. Baa ema mak
natene lia Yunani no ema mak natene lia
seluk sia. Baa ema boot no ema ki'ik. Baa
ema mak sakola no ema mak la sakola.
Tan lia nia, ha'u kadi'a aan ti'an atu kbaa
Roma, nebee keke Manfatin Di'ak baa emi
iha nebaa.

Yesus Manfatin Di'ak noo beran sori nola ema hotu-hotu

16 Ha'u la kmoe keke Yesus Manfatin
Di'ak. Tan Manfatin nia nodi Na'i Maromak
beran sori nola ema hotu-hotu nosi sala.
Ema Yahudi sia rona uluk Manfatin nia,
foin ema klubun seluk sia.✡ 17 Manfatin
nia natudu Na'i Maromak dalan atu naloos
ema. Lia nia bele dadi kalo ema fiar baa Nia.
Hakerek Moon na'ak,

"Ema musti fiar baa Na'i Maromak lai,
foin Nia nafoli sia na'ak, ema loos.
Tan ema mak fiar baa Na'i Maromak
netan moris."✡

Na'i Maromak nahibu ema mak se'i kotuk baa Nia

18 Na'i Maromak katak ti'an nune'e: kalo
ema se'i kotuk baa Nia, no ema nalo aat oi-
oik, Nia la simu hahalok nunia. Ema oin
nunia natene ti'an saa mak loos, mais sia
sei nalo aat luku dei. Sia moos seten ema
seluk to'o la natene tenik lia loos. Etuk,

✡ 1:13 Kristus Klosan Lian 19:21 ✡ 1:16 Markus 8:38 ✡ 1:17 Habakuk 2:4

Na'i Maromak atu natuun kastikar baa sia
nosi lale'an. [19-20] Sia la noo lia krarain ida
kois nodi naloos aan, tan Na'i Maromak
lisan malorek ti'an. Nia natudu baa ema
hotu-hotu. Masik ita la bele haree Nia,
hori Nia nase'i lale'an no raiklaran, ita ema
raiklaran bele haree saa mak Nia nase'i
hodi hatene Niakaan maka'as no Niakaan
beran. Tan lia nia, la noo ema ida kois mak
bele naloos aan na'ak, "Ha'u la katene lia
Maromak."

[21] Tebes. Ema nia sia natene Maromak
lisan, mais sia la no'uk simu Nia. Sia la
no'uk lo'u-sudur baa Nia. Sia moos la no'uk
sera dodan baa Nia. Tan lia nia, siakaan
kakutak nahutan aan, to'o la natene tenik
lia loos. Sia dadi benar no nase'i lia aat
oi-oik baa Na'i Maromak. Siakaan neon
nakukun.✡

[22] Sia foti aan na'ak, "Ha'u ne'e, matenek
kaliuk!" Mais tuir loos, sia beik nu'u ka-
rau tuu inun. [23] Sia se'i kotuk baa Na'i
Maromak mak boot kaliuk, tan sia naneo
na'ak, "Ami la ho'uk Maromak oin nunia!"
Hotu, sia lo'u-sudur baa ai'oi lulik ilas ema
raiklaran. Sia moos lo'u-sudur baa ai'oi
lulik ilas manu, samea, no buat seluk sia.
Hodi nunia, sia dudu nasai Maromak mak
la bele mate, nodi lo'u-sudur baa buat mak
bele mate!✡

[24] Tan baa nia, Na'i Maromak se'i kotuk no
nabusik sia moris tuir siakaan hakara dei.
Nia moos nabusik nela nebee sia nalo tuir
a'aat oi-oik mak nahabut baa siakaan neon,
to'o sia la natene moe. Nodi hahalok aat nia
sia, sia nadoor isin lolon du'uk no nadoor
ema seluk isin lolon. [25] Iha neon laran,
sia natene hanorin loos nosi Na'i Maromak
ti'an, mais la no'uk simu. Sia seluk hanorin
loos nodi hanorin kadoor. Hodi nunia, sia
lo'u-sudur baa buat mak Maromak nase'i,
mais la no'uk lo'u-sudur baa Maromak mak
nase'i buat nia sia!

Tuir loos, Na'i Maromak mesan dei
mak ema raiklaran musti tonu-nahaas nodi
nakneter nima-nimak! Tebes!

[26] Tan siakaan hahalok aat nia, Na'i Maro-
mak nabusik nela sia nalo tuir siakaan
hakara dei. Sia nalo lia kfo'er oi-oik, nodi la
moe. Feen la no'uk toba namutuk no la'en,
mais nakara mak la makonak, tan feto toba
no feto. [27] Mane sia moos nunia. Sia la no'uk
toba namutuk no feen, mais toba no mane.
Sia la moe kois! Mais nosi ikus, sia atu kona
kastikar manesak no siakaan a'aat nia, tan
sia sees dook ti'an nosi dalan loos.

[28] Sia naneo na'ak, "Lalika talin malu ho
Na'i Maromak." Etuk, Na'i Maromak se'i
kotuk no nabusik nela sia nalo tuir siakaan
hakara dei! Sia naneo loos lia aat nodi nalo
lia mak la tuir dalan!

[29] Siakaan moris nakonu no lia aat oi-oik.
Sia nalo aat dei, la natene nalo di'ak. Sia
rotus teen. Sia hirus ema. Sia tinuk teen.
Sia maho'o ema. Sia makaat aat. Sia bosok
teen. Sia tolek teen. Sia dale nahaat ema
naran. [30] Sia ema oin-kotuk. Sia hirus Na'i
Maromak. Sia notar lalek. Sia titu naraik
ema. Sia naksa'ek aan. Sia buka dalan aat
oi-oik. Sia sakar ema matas sia. [31] Sia la
nakara lia loos. Sia nakur mamenon du'uk,
to'o ema la fiar tenik. Sia la dodan ema. Sia
dadomin lalek.

[32] Sia natene Na'i Maromak ukun na'ak,
ema mak nalo aat oin nunia, fatan kona
kastikar mate. Masik nunia moos, sia sei
nalo aat bei-beik. Lahoos nunia dei, tan sia
moos sasuku ema seluk, nebee tuir nalo aat
bele-bele. Hahalok oin nunia, liu resik!

2

Na'i Maromak nahibu ema Yahudi no ema lahoos Yahudi

[1] Emi rona ti'an lia hahalok aat oi-oik
ohin nia ka? Arumak emi haneo ha'ak,
"Adeei! Ema nia sia aat liu resik!" Mais
sintidu, tan emi ida-idak moos aat nunia.
Masik o ne'e see, o la moo krarain atu
maloos aan. Kalo maneo ma'ak ema seluk
fatan kona kastikar, o soe sala baa isin lolon
du'uk.✡ [2] Mais ita musti hatene, kalo Na'i
Maromak kastikar ema, Nia nakotu siakaan
lia nodi moon. [3] Nu'unabee? Arumak o
maneo ma'ak, "Ema mak nalo aat, sia fatan
kona Na'i Maromak kastikar." Tebes. Mais
hanoin, tan o moos malo aat hanesan sia.
Mais o maneo ma'ak, "Ha'u la kona Na'i
Maromak kastikar." Lia nia, o metan mosi
nabee?

[4] Na'i Maromak natudu nohuun laran
di'ak baa o. Nia moos netu neon baa okaan
hahalok. Tan saa o titu Nia modi matan
sorin dei? Arumak la matene ma'ak, Nia
natudu laran di'ak baa o, nebee la'o mela
okaan salan, modi fila mikar baa Nia.

[5] O ema ulun fatuk! La mo'uk rona! La
mo'uk la'o mela okaan salan! Hodi nunia,
okaan kastikar hetak todan tenik. Oras rai

✡ 1:21 Efesus 4:17-18 ✡ 1:23 Hanoin Hikar Dalan Moris 4:16-18 ✡ 2:1 Mateus 7:1; Lukas 6:37

falu fila, Na'i Maromak atu tetu ema hotu-
hotu ida-idak siakaan moris, hotu nakotu
siakaan lia nodi moon. Baa oras nia, Nia
natuun kastikar todan baa o, tan Nia la simu
okaan hahalok nia. [6] O moris nunabee, Na'i
Maromak moos selu tuir nunia.✡

[7] Ema mak nalo di'ak bei-beik, Na'i Maro-
mak foo moris nima-nimak. Sia simu
kneter, naran di'ak, no moris to'o nima-
nimak. [8] Mais ema mak nalo aat, Na'i
Maromak nahibu nodi taa ukun baa sia. Sia
naneo loos isin lolon du'uk, no basak lerek
lia loos.

[9] Ema hotu-hotu mak nalo aat atu kona
susar no dinu. Masik sia ema Yahudi ka,
lahoos ema Yahudi ka, hotu-hotu kona.
[10] Mais ema hotu-hotu mak nalo di'ak atu
simu kneter nosi Na'i Maromak to'o moris
manek no dame. Masik sia ema Yahudi
ka, lahoos ema Yahudi ka, hotu-hotu simu.
[11] Tan Na'i Maromak la fihir oin!✡

[12] Ema lahoos Yahudi la natene Ukun-
badu mak Na'i Maromak natuun baa ema
Yahudi siakaan bei uluk Musa. Masik nunia
moos, kalo sia nalo sala, Na'i Maromak
kastikar nodi nabu'a sai sia, tan siakaan
salan nia. Mais kalo ema Yahudi mak
natene Na'i Maromak Ukun-badu nalo sala,
Nia kastikar nodi nabu'a sai sia, tan sia
nakur Ukun-badu. [13] Ema mak Na'i Maro-
mak nafoli na'ak, ema loos, lahoos ema mak
rona Ukun-badu dei, mais ema mak nala'ok.

[14] Masik ema lahoos Yahudi la natene Na'i
Maromak Ukun-badu isin, sia moris tuir,
tan siakaan neon du'uk dada sia baa saa
mak loos. [15] Lia nia natudu na'ak, Na'i Maro-
mak Ukun-badu iha ti'an iha siakaan neon,
hanesan kabas lahon mak Na'i Maromak
soru iha siakaan neon. Siakaan neon du'uk
mak tetu siakaan hahalok. Kalo sia nalo
sala, siakaan neon du'uk nasalak sia. Kalo
sia nalo loos, siakaan neon du'uk naloos sia.
[16] Oras rai falu fila, Na'i Maromak atu foti
Yesus Kristus dadi Ema Makotu Lia. Nia atu
leno lotu-lotuk lia subar sia mak nakfunin
iha ema neon laran. Lia ne'e, Manfatin
Di'ak isin mak ha'u keke baa ema.

*Masik ema Yahudi sia natene Na'i Maro-
mak Ukun-badu, lia nia la sori sia*

[17] Emi ema Yahudi sia, nunabee? Emi
haksa'ek aan tan emi talin malu ho Na'i
Maromak. Emi ibun boot tan kaer Ukun-
badu mak Nia natuun baa Bei Musa.
[18] Tebes! Emi ema Yahudi hatene Na'i
Maromak beer no lia mak di'ak kaliuk sia,
tan emikaan ema manorik sia nanorin ti'an
Na'i Maromak Ukun-badu baa emi. [19] Tan
lia nia, emi fiar du'uk aan ha'ak, emi bele
hatudu dalan baa ema mak la'o sala. Emi
filak aan nu'u kroman mak naksinak bodik
ema mak moris iha makukun laran. [20] Tan
emi kaer Ukun-badu nia, emi haneo ha'ak,
emi hatene hotu-hotu, no kaer lia loos
hotu-hotu! Emi haneo ha'ak, emi bele
hanorin ema beik no lawarik oan mak la
natene sa-saa.

[21] Mais ha'u atu kusu nune'e: Emi hanorin
ema seluk. Mais tan saa emi du'uk la tuir
hanorin nia?! Emi hariik iha uma hamulak
hodi katak ha'ak, "Keta mana'o!" Mais
tan saa emi du'uk hana'o?! [22] Emi hanorin
ha'ak, "Keta hakur biti-kluni!" Mais tan
saa emi du'uk hakur biti-kluni?! Emi hirus
tebe-tebes ai'oi lulik sia. Mais tan saa
emi du'uk lemas hola buat nosi ai'oi lulik
sera fatik?! [23] Emi ibun boot tan kaer Na'i
Maromak Ukun-badu. Mais tan saa emi
du'uk hakur Ukun-badu nia hodi hamoe
Na'i Maromak?! [24] Hakerek Moon na'ak,
"Tan emi ema Yahudi halo aat, ema seluk
sia nahaat Na'i Maromak naran."✡

*Masik ema Yahudi sia namane aan, lia nia
moos la sori sia*

[25] Emi ema Yahudi namane aan tuir Na'i
Maromak Ukun-badu. Tebes. Lahan nia
dadi tadak na'ak, Na'i Maromak simu emi.
Mais kalo emi hakur Na'i Maromak Ukun-
badu, Nia la simu emi. Hodi nunia, emi dadi
nu'u ema lahoos Yahudi mak la namane
aan. [26] Tuir loos, kalo ema mak la namane
aan moris loos tuir Na'i Maromak Ukun-
badu, Na'i Maromak simu ema nia. Hodi
nunia, ema nia dadi nu'u ema Yahudi mak
namane aan ti'an! Tebes. [27] Mais sintidu!
Kalo ema lahoos Yahudi mak la namane aan
moris loos tuir Na'i Maromak Ukun-badu,
sia natudu saa? Sia natudu emikaan salan.
Tan masik hori uluk emi simu Ukun-badu
hodi hamane aan moos, emi hakur Ukun-
badu nia.

[28] Emi dadi Bei Abraham husar-binan
hodi tadak hamane aan. Mais keta maneo
ma'ak, lia nia nalo emi dadi Na'i Maromak
eman tebes. Lale! [29] Ema mak dadi Na'i
Maromak eman tebes noo tadak iha neon
no laran nosi Kmalar Lulik. Ema raiklaran
la tonu ema nunia sia. Na'i Maromak mak
tonu sia.✡

✡ 2:6 Kananuk Sia 62:12; Lia Fuan Tate'an 24:12 ✡ 2:11 Hanoin Hikar Dalan Moris 10:17 ✡ 2:24 Yesaya 52:5
✡ 2:29 Hanoin Hikar Dalan Moris 30:6

3

Masik ema Yahudi simu Na'i Maromak mamenon moos, lia nia la sori sia

1 Arumak emi haneo ha'ak, “Kalo nunia,
ema Yahudi netan sotir saa? Kalo hamane
aan, netan liu nosi ema seluk ka?” 2 Tebes!
Ema Yahudi netan sotir wa'in. Dala uluk, sia
sotir tan Na'i Maromak boi siakaan bei uluk
sia, nebee sia mak nakerek no daka Niakaan
Manfatin. 3 Mais arumak emi hanoin ha'ak,
ema Yahudi balu la fiar baa Na'i Maromak.
Nu'unabee? Na'i Maromak la tuir Niakaan
mamenon, tan ema Yahudi balu la fiar baa
Nia ka? 4 Lale! Na'i Maromak nanis nala'ok
Niakaan mamenon. Masik ema raiklaran
hotu-hotu tolek, Na'i Maromak la naktolek!
Iha Hakerek Moon noo lia nosi Na'i Maromak na'ak,
“Ema balu tula sala na'ak,
Nia nakotu lia la nodi moon.
Mais sia atu naree na'ak,
saa mak Nia dale, Nia nanis nala'ok.
Kalo ema nalo lia no Nia, sia nanis monu,
tan Nia la dale sala.”✡
5 Kalo ita ema raiklaran hatudu lisan aat
hodi hahalok kale'uk, lia nia nalore baa ema
na'ak, Na'i Maromak lisan mak loos. Noo
ema balu na'ak, kalo Na'i Maromak kastikar
ita, Nia la moon. Sia dale nia tebes ka? Lale!
6 Sia dale nia la kona! Lia makonak mak ne'e:
Na'i Maromak moon. Nia kastikar ita, la
sala. Tan Nia mak kaer beran atu kastikar
ema mak nalo sala iha raiklaran.
7 Arumak emi hanoin ha'ak, “Kalo ha'u
kaktolek, ha'u katudu Na'i Maromak mak
loos. Tan katudu Niakaan kabaas nunia,
Nia sala ti'an kalo nakotu na'ak, ha'u ema
mak sala.” 8 Keta hanoin nunia! Tan hanoin
nunia tuir ema lian na'ak, “Ita halo aat,
nebee di'ak moos mai!” Ema mak dale
nunia, nanis kona kastikar. Mais ema balu
dale nahaat ha'ukaan naran na'ak, ha'u
mak kanorin lia nia.

La noo ema ida mak loos iha Na'i Maromak oin, tan ema hotu-hotu noo sala

9 Nu'unabee? Arumak emi haneo ha'ak,
“Ita mak ema Yahudi, ita di'ak liu ema
seluk ka?” Keta haneo nunia! Tan ha'u
katudu baa emi ti'an ka'ak, ema hotu-hotu
monu baa sala. Masik sia, ema Yahudi
ka, ema seluk ka, ema hotu-hotu nalo sala.
10 Hakerek Moon na'ak,
“La noo ema mak moris loos.
Ida moos, la noo!
11 La noo ema mak natene tebes lia nosi Na'i
Maromak.
La noo ema mak nakara buka Na'i
Maromak.
12 Ema hotu-hotu sees ti'an nosi dalan moris
mak loos.
Tan lia nia, sia la noo folin ona.
La noo ema mak natudu laran di'ak.
Ida moos, la noo!✡
13 Siakaan dalen, nuhar dois,
hanesan rate mak ema ke'e nikar.
Siakaan ibun nakonu no tolek.
Lia fuan nosi siakaan ibun,
hanesan samea rason.✡
14 Siakaan ibun nadois ema naran dei,
to'o ema seluk laran moras,
tan lia fuan mak sai nosi siakaan
laran dois nia.✡
15 Sia la nata'uk no'o ema.
16 Sia baa nabee dei,
sia tokar lauk iha nia,
no nasusar ema iha nia.
17 Sia la natene moris dame malu.
Sia la natene moris nodi neon ma-
matek.✡
18 Sia la bele netu neon,
tan la nata'uk Na'i Maromak.”✡
19 Ita hatene ha'ak, Na'i Maromak natuun
Ukun-badu Bei Musa baa ema mak musti
tuir Ukun-badu nia. Tan lia nia, sia la noo
krarain tenik atu naloos aan iha Na'i Maromak oin. Kalo rai falu fila, ema raiklaran
hotu-hotu musti nataa baa Na'i Maromak,
nebee Nia nakotu na'ak, sia sala ka, sia
loos. 20 Etuk, la noo ema ida mak bele na'ak
“Ha'u ne'e, ema loos, tan tuir hotu Na'i
Maromak Ukun-badu.” Keta nunia! Tan
Na'i Maromak Ukun-badu natudu na'ak, ita
hotu-hotu hoo sala.✡

Ita musti fiar uluk baa Yesus lai, foin Na'i Maromak nafoli ita na'ak ema loos

21 Keta benar tan lia Na'i Maromak dalan
atu naloos ema maksalan. Masik ita ema
raiklaran hotu-hotu halo sala moos, Nia
loke dalan ti'an atu naloos ita. Mais
dalan nia, lahoos tan ita halo tuir Ukun-
badu. Na'i Maromak Ukun-badu du'uk
na'ak nunia. Niakaan mako'an uluk aan
sia moos, nakerek nunia. 22 Na'i Maromak
naloos ita, surak ita fiar Yesus Kristus. Nia
la fihir oin, tan Nia naloos ema hotu-hotu
mak fiar Yesus Kristus.✡

✡ 3:4 Kananuk Sia 51:4 ✡ 3:12 Kananuk Sia 14:1-3, 53:1-3 ✡ 3:13 Kananuk Sia 5:10, 140:4 ✡ 3:14 Kananuk Sia 10:7 ✡ 3:17 Yesaya 59:7-8 ✡ 3:18 Kananuk Sia 36:2 ✡ 3:20 Kananuk Sia 143:2; Galatia 2:16 ✡ 3:22 Galatia 2:16

23 Ita hotu-hotu halo sala. Ita la hatene
moris tuir Na'i Maromak hakaran kabaas.
24 Masik nunia moos, Na'i Maromak du'uk
natudu laran di'ak nodi nakotu na'ak, ita la
hoo sala ona. Nia nafoli ita nunia, tan Yesus
Kristus sori nola ita nosi itakaan salan.
25-26 Na'i Maromak boi Yesus dadi baa
sera atu selu nola itakaan tate, nodi kasu
mohu itakaan salan. Mais ita musti fiar lia
nune'e: Yesus simu itakaan kastikar nodi
naduar raan to'o mate atu selu nola ita.
Uluk, Na'i Maromak netu neon baa ema
raiklaran salan, no nakotu atu nalu'a lakon
sala nia sia. Mais kalo Nia la kastikar ema
raiklaran salan, Nia la moon. Tan nunia,
Nia loke dalan nebee ema raiklaran siakaan
kastikar tula baa Yesus nodi selu nola sia.
Hodi nunia, Na'i Maromak natudu na'ak,
Nia nakotu lia nodi moon. Kalo ema ida
fiar na'ak, Yesus selu nola nia ti'an, Na'i
Maromak nakotu na'ak, ema nia, ema loos.
27 Dadi, nunabee? Tan Na'i Maromak
simu emi, arumak emi haneo emi bele dale
wa'in ka? La bele! Tan ita la halo sa-saa.
Na'i Maromak simu ita, lahoos tan itakaan
hahalok. Nia simu ita, tan itakaan fiar.
28 Dale badak dei, Na'i Maromak naloos
ema raiklaran, lahoos tan tuir Ukun-badu,
mais tan fiar baa Yesus Kristus.
29 Oras ne'e, ha'u atu kusu nune'e: Na'i
Maromak simu ema Yahudi dei ka, Nia
moos simu ema seluk? Tebes! Nia simu ema
hotu-hotu!
30 Na'i Maromak, mesak dei. Nia naloos
ema raiklaran hotu-hotu. Masik sia ema
Yahudi ka, lahoos Yahudi ka, Nia naloos sia
hotu-hotu, surak sia fiar baa Yesus Kris-
tus.✡
31 Kalo ita fiar baa Yesus Kristus nunia,
ne'e na'ak, ita ho'as lakon Na'i Maromak
Ukun-badu ka? Lale! Mais ita hametis tan.

4

Knaninuk nosi Bei Abraham, mak Na'i Maromak naloos tan nia fiar

1 Oras ne'e, hola knaninuk hosi ami ema
Yahudi bei uluk fohon, naran Abraham. Nia
nalo saa, to'o Na'i Maromak naloos nia?
2 Kalo Na'i Maromak naloos Abraham, tan
Abraham niakaan hahalok du'uk, Abraham
bele dale wa'in iha ema raiklaran oin, mais
la bele dale sa-saa iha Na'i Maromak oin.
3 Tuir loos, Hakerek Moon na'ak:
"Tan Abraham fiar Na'i Maromak,
Na'i Maromak nafoli nia na'ak, ema
loos."✡
4 Ema serwisu, musti simu kansera. Osan
mak nia simu nia, lahoos osan mak ulun
foo loos baa nia, mais osan selu kolen. 5 Ita
ema maksalan la bele halo sa-saa nebee Na'i
Maromak naloos ita. Mais kalo ita fiar, Nia
foo loos Niakaan dadi'ak baa ita, nodi nafoli
ita na'ak, ema loos.
6 Uluk Na'i Daud nakerek nosi ema mak
neon boot. Masik sia la nalo lia di'ak kois,
Na'i Maromak nafoli sia na'ak, ema loos.
Hakerek nia, nune'e:
7 "Masik ema nakur Na'i Maromak Ukun-
badu moos,
Nia kasu mohu siakaan salan.
Etuk, sia neon boot!
Masik ema nalo aat,
Na'i Maromak nalu'a lakon siakaan
salan.
8 Kalo Na'i Maromak la sura ema salan,
ema nia sotir tebes!"✡
9 Na'i Daud nakerek kedan nunia. Mais
arumak emi haneo ha'ak, "Ema mak ne-
tan sotir nunia, ema Yahudi mak namane
aan dei. Ema seluk la netan." Hanoin
nunia la kona! Tan ita hatene ha'ak, Na'i
Maromak nafoli Abraham na'ak, ema loos,
tan Abraham fiar baa Nia. 10 Hori hirak
Na'i Maromak nafoli Abraham nunia? Baa
oras namane aan ti'an ka, baa oras sei la
namane aan dauk? Tuir loos, Na'i Maromak
nafoli Abraham na'ak, ema loos, baa oras
Abraham sei la namane aan dauk.
11 Tebes! Baa oras Abraham sei la na-
mane aan dauk, Na'i Maromak nafoli nia
ti'an na'ak, ema loos. Kleu-leur lai, foin
Abraham namane aan atu dadi tadak na'ak,
nia ema makfiar baa Na'i Maromak. Hodi
nunia, Abraham loke dalan bodik ema
hotu-hotu mak fiar baa Na'i Maromak.
Masik ema namane aan ka, la namane aan
ka, Na'i Maromak simu sia hotu-hotu.✡
12 Abraham moos loke dalan ti'an bodik ami
ema Yahudi. Mais lahoos ami hala'ok lahan
hamane aan, mais tan ami fiar Kristus,
hanesan Abraham fiar Na'i Maromak baa
oras nia sei la namane aan dauk.

Kalo ita fiar baa Na'i Maromak, nanis ita simu saa mak Nia nameno ti'an atu foo baa ita

13 Na'i Maromak namate menon no Abra-
ham no niakaan husar-binan na'ak, kleu-
leur raiklaran tomak dadi baa siakaan bein

✡ 3:30 Hanoin Hikar Dalan Moris 6:4; Galatia 3:20 ✡ 4:3 Lia Uluk Fohon 15:6; Galatia 3:6 ✡ 4:8 Kananuk Sia 32:1-2 ✡ 4:11 Lia Uluk Fohon 17:10 ✡ 4:13 Lia Uluk Fohon 17:4-6, 22:17-18; Galatia 3:29

sasoin. Na'i Maromak nameno nunia, la-
hoos Abraham moris tuir Ukun-badu, mais
tan Abraham fiar baa Nia. Tan lia nia, Nia
nafoli Abraham na'ak, ema loos.✡
14 Kalo ita bele simu bein sasoin tan tuir
Ukun-badu, ne'e na'ak, itakaan fiar baa
Na'i Maromak butan dei. Na'i Maromak
mamenon moos, la noo folin.✡ 15 Na'i Maro-
mak Ukun-badu kona baa ema, foin ema
nakur. Sia nakur ti'an, Na'i Maromak moos
nahibu to'o kastikar sia. Mais kalo Ukun-
badu la kona baa ema, ne'e na'ak, sia moos
la nakur.
16 Tan lia nia, ita hatene ha'ak, itakaan
fiar mak folin kaliuk. Masik ita ema Yahudi
mak tuir Ukun-badu ka, ema seluk ka,
Na'i Maromak nakara foo loos saa mak Nia
nameno ti'an baa ita. Kalo ita fiar Nia
hanesan Abraham, ita simu Niakaan ma-
menon. Hodi nunia, ita hotu-hotu mak fiar
baa Na'i Maromak dadi Abraham husar-
binan.✡ 17 Iha Hakerek Moon, Na'i Maro-
mak nameno baa Abraham na'ak, "Ha'u
kakotu ti'an, nebee o dadi bei uluk bodik
ema klubun lear." Rona nola nunia, Abra-
ham fiar baa Na'i Maromak. Na'i Maromak
nia, Maromak mak bele nalo ema mak mate
ti'an moris nikar. Nia moos Maromak mak
bele nase'i saa mak la iha, dadi kedas.✡
18 Abraham fiar na'ak masik nia sei la
noo oan dauk, Na'i Maromak atu foo husar-
binan baa nia. Tan Nia fiar baa Na'i Maro-
mak nunia, Na'i Maromak nala'ok Niakaan
mamenon nia, nalo Abraham dadi "bei
uluk bodik ema klubun lear." Iha Hakerek
Moon, Na'i Maromak moos katak baa Abra-
ham na'ak, "Husar-binan lear atu mai nosi
o."✡ 19 Abraham fiar biit baa Na'i Maro-
mak, masik nia du'uk katuas hela mesan
ruin, no otas tinan atus ida ti'an. Feen
Sara moos, ferik karin ti'an. Knotak moos,
maran ti'an.✡ 20 Mais Abraham niakaan
fiar la nawae. Nia la dala ida naneo na'ak
Na'i Maromak la bele nala'ok Niakaan ma-
menon nia. Nia fiar biit baa Na'i Maromak
nohuun, nodi foti-nahaas Niakaan naran.
21 Abraham fiar tebe-tebes na'ak, Na'i Maro-
mak noo beran atu nalo tuir saa mak Nia
nameno nela ti'an baa nia. 22 Tan baa nia,
Hakerek Moon na'ak, "Na'i Maromak nafoli
Abraham na'ak, ema loos."
23 Lia moon nia lahoos bodik Abraham
mesan, 24 mais bodik ita hotu! Na'i Maro-
mak moos nafoli ita na'ak, ema loos,
surak ita fiar baa Nia mak nalo itakaan
Na'in Yesus Kristus moris nikar nosi mate.
25 Yesus mate, tan itakaan salan. Hotu,
Nia moris nikar atu loke dalan, nebee Na'i
Maromak simu ita.✡

5

Na'i Maromak naloos ema, surak fiar baa Nia

1 Tan ita fiar baa Yesus Kristus, Na'i Maro-
mak nafoli ita na'ak, ema loos. Hodi nunia,
ita bele talin malu ho Na'i Maromak, tan
itakaan Na'in Yesus Kristus loke dalan ti'an.
2 Nia nalo nunia, nebee ita bele simu Na'i
Maromak laran di'ak, surak ita fiar baa Nia.
Hodi nunia, itakaan fiar hetak biit. Ita moos
neon boot, tan ita hatene ha'ak, ita bele
horan Na'i Maromak Niakaan kabaas.
3 Masik ita hetan susar oi-oik, ita bele
neon boot nohuun. Tan ita hatene ha'ak,
ita bele hanorin aan hosi susar nia, nebee
ita haterus aan hetak biit. 4 Kalo ita haterus
aan, ita la monu baa sala. Na'i Maromak
moos neon di'ak baa itakaan moris. Tan
lia nia, ita bele fiar ha'ak, Nia beer atu
natudu laran di'ak bei-beik baa ita. 5 Kalo
ita fiar nunia, ita la neon ki'ik ona. Tan Na'i
Maromak foo Niakaan Kmalar Lulik baa ita,
nebee ita bele horan Niakaan dadomin boot
iha itakaan neon no laran.
6 Niakaan dadomin nia, nune'e: natoon
baa oras ita ema maksalan la bele halo sa-
saa, Na'i Maromak boi leet ti'an atu solok
Kristus mai, nebee mate bodik ita. 7 Hanoin
di'a-di'ak! Iha raiklaran ne'e, dala ida-idak
dei ema simu mate atu seluk belun mak
moris moon. Kalo belun nia tebe-tebes
ema laran di'ak, arumak noo ema mak simu
mate atu seluk nia. 8 Mais Na'i Maromak
dadomin lahoos nunia. Tan oras ita sei halo
sala bei-beik moos, Kristus mate selu nola
ita ti'an.
9 Na'i Maromak naloos ita, tan Kristus
naduar raan to'o mate, selu nola ita. Tuir
loos, Na'i Maromak nahibu ema mak noo
sala. Nia atu kastikar sia baa oras rai falu
fila. Mais tan Kristus selu nola ita ti'an, ita
la kona hahibun nia ona.
10 Uluk, ita funu Na'i Maromak. Mais Ni-
akaan Oan du'uk mate, nalo Na'i Maromak
laran malirin, to'o ita bele dame hikar ho
Nia. Liu tan tenik, Niakaan Oan moris nikar
ti'an. Baa oras rai falu fila, Nia atu sori ita
hosi Na'i Maromak hahibun. 11 Lahoos nia
dei! Ita moos bele neon boot tan oras ne'e
ita talin malu hikar ho Na'i Maromak ti'an.

✡ 4:14 Galatia 3:18 ✡ 4:16 Galatia 3:7 ✡ 4:17 Lia Uluk Fohon 17:5 ✡ 4:18 Lia Uluk Fohon 15:5 ✡ 4:19 Lia Uluk Fohon 17:17 ✡ 4:25 Yesaya 53:4-5

Lia nia bele dadi, tan itakaan Na'in Yesus
Kristus mate selu nola ita.

Kalo ita hanesa Adam no Kristus, ita hetan lia manesak no lia makseluk

12 Hori uluk aan, sala moris iha raiklaran
tan ema ida nakur Na'i Maromak ukun.
Ema nia, naran Adam. Tan Adam nalo
sala, nia mate. Hotu, ema raiklaran hotu-
hotu moos tuir nalo sala. Etuk, sia moos
musti mate, hanesan Adam.✡ 13 Uluk aan,
baa oras Na'i Maromak sei la natuun dauk
Niakaan Ukun-badu, ema raiklaran tomak
nalo sala. Mais tan la noo Ukun-badu dauk,
la noo mak sura siakaan salan. 14 Masik
nunia moos, sia hotu-hotu mate, nahuu
nosi Adam to'o Bei Musa simu Na'i Maro-
mak Ukun-badu. Masik sia la nakur ukun
uluk fohon mak Adam nakur nia, sia nalo
sala seluk sia. Etuk, sia moos mate, hanesan
Adam.

Ita bele hanesa bei Adam no Yesus Kris-
tus mak mai nosi ikus, tan Adam nu'u ilas
ida mak natudu Yesus ilas. Nosi siakaan ilas
ida-idak, ita hetan lia manesak no lia mak-
seluk. 15 Adam niakaan hahalok oin seluk
nosi Yesus Niakaan hahalok. Adam nalo
sala nodi nakur Na'i Maromak ukun. Tan
sala nia, ema raiklaran hotu-hotu musti
mate. Mais Ema ida tenik, naran Yesus Kris-
tus, nalo lia di'ak mak atu foo loos baa ema
hotu-hotu. Nia la buka ema selu nikar Ni-
akaan dadi'ak nia, tan saa mak Nia nalo nia
to'o ti'an bodik ema hotu-hotu. Hodi nunia,
Na'i Maromak natudu laran di'ak baa ema
hotu-hotu. 16 Saa mak Na'i Maromak foo baa
ita, seluk nosi saa mak Adam nalo. Adam
nalo sala, hotu Na'i Maromak nakotu na'ak,
"O sala! O musti kona kastikar." Mais oras
ne'e Na'i Maromak natudu laran di'ak baa
ita ti'an. Masik ita halo sala butuk bein
moos, Nia naloos ita nodi nakotu na'ak, "O
la sala. O la kona kastikar." 17 Tan ema
ida nalo sala, ema hotu-hotu iha raiklaran
musti mate. Mais Ema ida tenik naran
Yesus Kristus nalo di'ak. Dadi, ita bele
simu Na'i Maromak laran di'ak mak Nia foo
loos baa ita to'o naloos ita. Nosi ikus, ita
moos bele moris hodi kaer ukun hamutuk
ho Yesus Kristus.

18 Ema ida niakaan hahalok sala loke
dalan nebee ema hotu-hotu kona kastikar
nosi Na'i Maromak. Ema ida tenik Niakaan
hahalok loos, loke dalan nebee Na'i Maro-
mak naloos ema hotu-hotu no foo moris
nima-nimak baa sia. 19 Kanoin nune'e:
Adam nia, ema ida mak la no'uk rona Na'i
Maromak to'o nakur Na'i Maromak ukun.
Hotu, ema lear moos tuir nalo sala. Mais
Yesus nia, Ema ida mak rona Na'i Maromak
nodi nalo tuir Niakaan hakara. Hodi nunia,
Nia loke dalan nebee Na'i Maromak naloos
ema lear.

20 Na'i Maromak natuun Ukun-badu baa
Bei Musa, nebee ema raiklaran bele natene
aan na'ak, sia nalo sala wa'in. Masik
ema nalo sala hetak wa'in, Na'i Maromak
natudu laran di'ak liu tan tenik. 21 Uluk,
a'aat mak iha ema neon laran ukun sia, to'o
sia nalo sala mak nodi sia baa mate. Mais
oras ne'e, Na'i Maromak mak ukun ita, nodi
natudu laran di'ak baa ita. Nia naloos ita no
foo moris nima-nimak baa ita, tan ita fiar
baa itakaan Na'in Yesus Kristus.

6

Ita musti la'o hela itakaan salan, nebee moris loos tuir Na'i Maromak

1 Oras ne'e, ita atu dale saa tenik? Aru-
mak emi haneo ha'ak, "Na'i Maromak kasu
itakaan salan tan Nia laran di'ak. Di'ak liu
halo sala bei-beik, nebee Nia hetak natudu
laran di'ak baa ita." Nunia ka? 2 La bele
nunia! La kona kalo ita halo sala bei-beik.
Ita se'i kotuk la'o hela itakaan salan ti'an,
tan ita la talin malu ho a'aat ona. Lia nia,
nu'u ita mate ti'an! Kalo ema mate ti'an, nia
la bele nalo sala ona. Kalo ita la talin malu
ho a'aat ona, oin nunabee ita bele moris
hodi halo sala tenik? La bele!

3 Arumak, emi la hatene ha'ak, baa oras
ita simu sarani, sarani nia dadi tadak na'ak,
ita talin malu ho Yesus Kristus ti'an. Sarani
nia moos foo tadak na'ak, ita mate hamutuk
ho Nia ti'an. 4 Baa oras Kristus mate, ema
nakoi Nia. Oras ita simu sarani, hanesan
ita moos mate, hotu ema nakoi ita. Lia
nia natetek na'ak, ita la talin malu tenik
ho itakaan moris tuan ona. Mais hanoin,
tan Kristus la nein iha mate fatin. Ama
Maromak nodi Niakaan beran boot nalo Nia
moris nikar nosi mate, no foo moris foun
baa Nia. Nunia moos, Ama Maromak nodi
Niakaan beran foo moris foun no lisan foun
baa ita.✡

5 Ita nu'u mate hamutuk ho Yesus Kristus.
Tan lia nia, nu'u ita moos moris hikar hosi
mate ti'an hanesan Nia, tan ita talin malu
ho Nia.

6 Uluk, ita moris tuir a'aat iha itakaan
neon laran. A'aat nia mak naruka ita atu
halo sala. Mais itakaan moris uluk nia

✡ 5:12 Lia Uluk Fohon 3:6 ✡ 6:4 Kolose 2:12

mohu ti'an, nu'u ema nedi no'o baa ai
karuus hamutuk ho Kristus. Oras ne'e, ita
la talin malu ho a'aat nia ti'an. A'aat la kaer
beran iha itakaan moris ona. Uluk, a'aat
ukun ita hanesan ata. Mais oras ne'e, ita sai
hosi ata ti'an. A'aat la bele ukun ita ona.
7 Kalo ema ida mate, nia la kona ukun ti'an.
La noo sa-saa mak bele ukun nia atu nalo
tenik sala.

8 Tan ita nu'u mate hamutuk ho Kristus,
ita fiar ha'ak, ita moos moris hamutuk ho
Nia. 9 Ita hatene ha'ak, Kristus moris nikar
nosi mate ti'an. Oras ne'e, Nia la mate
tenik ona, tan la noo beran ida kois mak
bele nalo Nia mate tenik. 10 Nia mate dala
ida nia nodi kasu mohu a'aat beran hotu-
hotu. Oras ne'e, Nia moris nodi nakneter
Na'i Maromak.

11 Emi ida-idak musti hafolin aan hodi
dale iha neon laran du'uk ha'ak, "Ha'u nu'u
kmate ti'an ko Yesus Kristus. Ha'u la ktalin
malu ona ko a'aat mak uluk ukun ha'u atu
kalo sala. Oras ne'e, ha'u kmoris tuir Na'i
Maromak beer, tan ha'u ktalin malu ko
Yesus Kristus ti'an."

12 Keta foo leet baa a'aat iha okaan neon
atu ukun o. Keta tuir okaan isin lolon beer
modi malo aat. Tan nosi ikus o mate, hotu
ema nakoi okaan isin. 13 Keta sera isin lolon
modi malo lia mak la loos, tan lia nia sala.
Mais sera baa Na'i Maromak dei, nebee Nia
mak babilan o. Nu'u o mate ti'an, mais
moris mikar. Modi okaan isin lolon tomak,
malo lia loos bodik Na'i Maromak. 14 A'aat
la bele ukun tenik o hanesan ata ona! Oras
ne'e, o la moris tenik tuir Ukun-badu nebee
Na'i Maromak simu o. O moris loos, tan Nia
natudu laran di'ak baa o ti'an.

Ita dadi ata mak serwisu tuir itakaan ulun beer

15 Nu'unabee? Arumak emi haneo ha'ak,
"Tan Ukun-badu la kona tenik baa ita ona,
di'ak liu ita halo sala bei-beik, nebee Na'i
Maromak hetak natudu laran di'ak baa ita!"
Nunia ka? Keta hanoin nunia! 16 Kola
knaninuk kosi ata no ulun. Kalo ema boi
atu serwisu bodik ulun ida, ema nia musti
nanono nodi serwisu tuir niakaan ulun
beer. Nunia moos, emi bele boi atu tuir
nabee. Boi atu hanono baa a'aat iha neon
laran ka, boi atu hanono baa Na'i Maromak.
Kalo boi atu hanono baa a'aat, emi dadi ata
baa a'aat. Emi moos la talin malu ho Na'i
Maromak. Mais kalo boi atu hanono baa
Na'i Maromak, Nia simu emi no nafoli emi
na'ak, ema loos.

17 Uluk, emi hanono baa a'aat iha neon
laran. Mais oras ne'e, emi hanono baa
hanorin loos iha neon laran mak ema
nanorin baa emi ti'an. Tan baa nia, ha'u
kamulak sera dodan baa Na'i Maromak.
18 Nia nasai emi ti'an nosi a'aat beran, to'o
a'aat la bele ukun emi atu halo sala tenik.
Oras ne'e, Na'i Maromak mak ukun emi atu
halo lia loos.

19 Ha'u kdale ne'e, kodi knaninuk loron-
loron nosi ata no ulun, nebee emi maus
hatene ha'ukaan hakara. Uluk, emi dadi ata
mak hanono baa a'aat, to'o emi sakar Na'i
Maromak hodi halo lia sasobo iha Niakaan
oin. Oras ne'e, emi musti dadi ata tenik.
Mais emi musti hanono baa Na'i Maromak
hanorin loos, to'o emi moris moos iha Ni-
akaan oin.

20 Uluk, baa oras a'aat naruka emi halo
sala, la noo ida mak naruka emi halo lia
loos. Emi halo hahalok aat dei. 21 Mais
ha'u atu kusu nune'e: Emi hetan folin di'ak
saa hosi hahalok nia sia? La hetan! Hetan
loos folin mak namoe emi dei. Tuir loos,
hahalok nia folin, mak Na'i Maromak se'i
kotuk baa emi.

22 Mais oras ne'e, Na'i Maromak nasai emi
ti'an nosi ulun tuan nia. Emi lalika halo sala
tenik. Oras ne'e, emikaan ulun foun mak
Na'i Maromak. Emi musti serwisu bodik
Nia. Hahalok nia folin, mak emi moris moos
iha Niakaan oin, hodi hetan moris to'o
nima-nimak. 23 Ema mak nalo sala, niakaan
folin nodi ema baa mate, no Na'i Maromak
se'i kotuk baa nia to'o nima-nimak. Mais
dadi'ak mak Na'i Maromak foo loos baa ita,
niakaan folin nodi ema baa moris nima-
nimak hamutuk ho Nia. Ita bele simu moris
nia, tan talin malu ho itakaan Na'in, Yesus
Kristus.

7

Ukun-badu la kona baa ema mak mate ti'an

1 Mamaluk sia! Oras ne'e, ha'u katak baa
emi mak hatene lia ukun-badu. Emi nanis
hatene ha'ak, ema ukunrai ida musti tuir
ukun-badu nosi ukunrai nia. Mais kalo ema
nia mate ti'an, ukun-badu nia la kona baa
nia ona. 2 Ha'u kola kaninuk kosi ukun-badu
feen-la'en. Tuir ukun-badu feen-la'en, kalo
feto ida noo la'en ti'an, sia rua talin malu
to'o mate. Mais kalo la'en mate ti'an, feto
faluk nia la kona ona ukun-badu nia. Nia
bele noo seluk la'en. 3 Mais tuir ukun-badu
feen-la'en, kalo noo seluk la'en baa oras

la'en uluk sei moris, feto nia nakur biti-
kluni. Mais kalo la'en mate ti'an, ukun-
badu feen-la'en la kona baa nia ona. Masik
noo seluk la'en, la nakur biti-kluni.
4 Nunia moos bodik ita, mamaluk sia!
Uluk ita talin malu ho Ukun-badu. Mais tan
ita mate hamutuk ho Kristus ti'an, Ukun-
badu nia la kona baa ita ona. Oras ne'e, ita
hanesan feto kfaluk mak noo seluk la'en,
tan ita talin malu ti'an ho Kristus. Nia
moris nikar ti'an nosi mate, nebee ita bele
moris hodi halo hahalok mak foo kneter
baa Na'i Maromak.
5 Uluk, ita moris tuir itakaan hakara
du'uk. Ita hatene Ukun-badu, mais ita
hakur luku hodi halo sala. Hotu, Na'i Maro-
mak se'i kotuk baa ita, tan sala nia. 6 Tebes.
Uluk, ita kona Ukun-badu. Mais oras ne'e,
la kona ona tan itakaan moris tuan lakon
mohu ti'an. Tuir dalan tuan, Ukun-badu
mak babilan ita. Mais tuir dalan foun, Na'i
Maromak Kmalar Lulik mak babilan ita. Nia
moos nakara nebee ita serwisu bodik Na'i
Maromak.

Na'i Maromak Ukun-badu nalore a'aat iha itakaan neon laran

7 Kalo nunia, ita atu dale saa tenik?
Arumak emi haneo ha'ak, "Na'i Maromak
Ukun-badu nia, sala!" Lale! Kalo ha'u la
katene Ukun-badu nia sia, ha'u la koran
aat iha ha'ukaan neon. Ha'u kola knaninuk
nosi Ukun-badu ida mak na'ak, "Keta beer
hola ema sasoin." Oin nunabee ha'u kbele
katene hahalok nia sala, kalo la katene
niakaan ukun-badu nia dauk? La kbele!✡
8 Mais tan noo ukun-badu nunia, a'aat iha
ha'ukaan neon laran nalo ha'u kbeer kola
ema sasoin oi-oik. Kalo la noo ukun-badu
mak badu lia ida, ha'u la kbeer kakur kodi
kalo sala.
9 Uluk, ha'u la katene Na'i Maromak
Ukun-badu dauk. Baa oras nia, ha'u kmoris
koran aan ema di'ak. Kleu-leur, foin katene
noo Ukun-badu mak badu lia sia. Hotu,
a'aat iha ha'ukaan neon laran nakfodak sai,
to'o ha'u kakur Ukun-badu nia, kodi kalo
sala. 10 Tan sala nia, ha'u kfatan kona Na'i
Maromak hahibun to'o mate. Ha'ukaan
neon dodok tan katene ka'ak, masik ha'u
karui aan atu moris tuir Ukun-badu nia
moos, ha'u la kbele. Tuir loos, Ukun-badu
nia musti babilan ema baa dalan moris
loos. Mais bodik ha'u du'uk, Ukun-badu
nia nahaat ha'u, to'o Na'i Maromak nahibu
ha'u. 11 Tebes. Ukun-badu nia musti natudu
dalan moris loos. Mais a'aat iha ha'ukaan
neon laran tolek ha'u, to'o ha'u kanoin
sala ka'ak, Na'i Maromak simu ha'u, surak
moris tuir Ukun-badu. Hodi nunia, a'aat
iha ha'ukaan neon laran nodi Ukun-badu
atu natuun kastikar mate baa ha'u.✡
12 Kalo ohin nia emi ha'ak, "Na'i Maro-
mak Ukun-badu nia, sala," ha'u kataa
ka'ak, "Lale! Na'i Maromak Ukun-badu nia,
moon! Nia naruka loos lia mak moon, lia
mak loos, no lia mak di'ak."
13 Arumak emi haneo ha'ak, Ukun-badu
mak nalo Na'i Maromak natuun kastikar
mate baa ha'u ka? Lale! Masik ha'u katene
ti'an Ukun-badu nia, ha'u krona baa a'aat
iha ha'ukaan neon laran, to'o kalo sala.
Ha'ukaan salan nia mak nalo Na'i Maromak
natuun kastikar mate baa ha'u. Ukun-badu
nia du'uk, di'ak, tan nalore a'aat iha itakaan
neon laran. Hotu a'aat nia mak nahonu
ita baa sala, to'o Na'i Maromak nahibu.
Natoon baa oras Na'i Maromak nodi Ukun-
badu nalore dalan moris loos, Ukun-badu
nia moos nalore a'aat iha itakaan neon
laran.

Lia di'ak no lia aat sakar malu iha itakaan neon laran

14 Ita hatene ha'ak, Ukun-badu mak Na'i
Maromak natuun nosi lale'an, mai nosi Ni-
akaan Kmalar Lulik. Mais ha'u ne'e, ema
raiklaran mak neon la biit. Ha'u krona
baa a'aat iha neon laran, hotu kalo sala.
Kodi nunia, a'aat ukun ha'u, nalo ha'u baa
ata. 15 Ha'u kbenar tan ha'ukaan lisan ne'e.
Lia di'ak mak kakara kalo, ha'u la kalo.
Mais lia aat mak la kakara kalo, ha'u kalo
luku.✡ 16 Tan lia nia, ha'u ksimu ka'ak,
Na'i Maromak Ukun-badu nia, di'ak. 17 Tan
lahoos ha'u mak babilan aan du'uk, mais
a'aat iha ha'ukaan neon mak babilan ha'u
to'o kalo sala.
18 Ha'u katene du'uk ka'ak, la noo lia di'ak
kois iha ha'ukaan neon. Tan ha'u ne'e,
ema raiklaran lisan aat. Masik ha'u karui
aan kalo lia di'ak moos, la kbele. 19 Ha'u
kbeer kalo lia di'ak, mais la kalo. Ha'u la
kbeer kalo lia aat, mais kalo luku. 20 Nune'e.
Kalo ha'u kalo lia aat mak la kakara kalo,
lahoos ha'u du'uk, mais tan a'aat moris iha
ha'ukaan neon.
21 Lia huun nune'e: Ha'u kakara kalo lia
di'ak, mais noo a'aat iha ha'ukaan neon
mak sakar bei-beik. 22 Kalo ha'u kanoin
kola Na'i Maromak Ukun-badu, ha'ukaan
neon di'ak tebes. 23 Mais nu'u noo beran iha

✡ 7:7 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:17; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:21 ✡ 7:11 Lia Uluk Fohon 3:13 ✡ 7:15 Galatia 5:17

ha'ukaan neon laran mak nahaat ha'u. Ha'u
kakara kalo lia di'ak, mais la dadi. Nu'u
beran nia kohi nola ha'u, nodi seten ha'u
atu tuir nia. 24 Aa! Ha'u ne'e susar tebes!
See mak bele sori ha'u nosi a'aat beran iha
ha'ukaan neon laran mak nodi ha'u baa
mate ne'e?
25 Adeei! Na'i Maromak loke dalan ti'an
atu nasai ha'u nosi a'aat beran nia. Ha'u
ksera dodan baa Nia, tan itakaan Na'in
Yesus Kristus bele sori ha'u! Tuir loos,
ha'u kakara moris tuir Na'i Maromak Ukun-
badu. Mais ha'u ksusar, tan noo a'aat iha
ha'ukaan neon mak koen ha'u bei-beik atu
kalo sala.

8

Ita bele moris loos, tan talin malu ho Maromak Kmalar Lulik

1 Tan lia nia, ita bele hatene ha'ak, Na'i
Maromak la kastikar ema mak talin malu no
Yesus Kristus! 2 Kalo ita talin malu ho Yesus
Kristus, Na'i Maromak Kmalar Lulik foo
beran baa ita nebee bele moris loos. Kmalar
Lulik moos nasai ita hosi a'aat beran iha
itakaan neon laran, nebee a'aat la ukun ita
atu halo sala ona.
3 Masik ita tuir hotu Na'i Maromak Ukun-
badu moos, ita la bele sai hosi a'aat beran,
tan ita ema raiklaran mak neon la biit. Mais
Na'i Maromak loke dalan nodi solok Oan
du'uk dadi ema raiklaran nu'u ita. Ema
raiklaran seluk sia nalo sala oi-oik, mais
Yesus du'uk la dala ida nalo sala. Hotu,
Nia dadi baa sera atu kasu mohu sala nosi
ema maksalan sia. 4 Tan lia nia, ita bele
moris loos tuir Na'i Maromak Ukun-badu.
Ita la moris tuir itakaan beer du'uk ona,
mais moris tuir Na'i Maromak Kmalar Lulik
beer.
5 Ema mak moris tuir beer du'uk, naneo
loos lia aat. Mais ema mak moris tuir
Kmalar Lulik beer, naneo loos lia mak nalo
Kmalar Lulik neon di'ak. 6 Ema mak foo
leet baa a'aat atu babilan niakaan kakutak,
nia la nanono kois baa Kmalar Lulik. Nia
nalo sala mak nodi nia baa mate. Mais ema
mak foo leet baa Kmalar Lulik atu babilan
niakaan kakutak, nia netan moris mak loos.
Nia moos neon noku.
7 Ema mak tuir a'aat iha neon laran, sakar
Na'i Maromak. Nia la nanono baa Na'i
Maromak ukun, tan neon la biit. 8 Hanoin!
Tan ema mak foo leet baa a'aat iha neon
laran atu babilan nia, nanis nia la bele nalo
Na'i Maromak neon di'ak.
9 Mais emi la moris tuir a'aat iha neon
laran ona. Kalo tebes Kmalar Lulik mak ba-
bilan emikaan neon, emi nanis halo lia mak
nalo Nia neon di'ak. Hanoin! Kalo Kristus
Kmalar Lulik la moris iha ema neon, ema
nia lahoos Kristus eman. 10 Mais tan Kristus
moris iha emikaan neon ti'an, masik emi
mate tan hahalok sala, emikaan kmalar atu
moris no Na'i Maromak to'o nima-nimak.
Lia nia bele dadi tan Na'i Maromak simu
emi ti'an no nafoli emi na'ak, ema loos.
11 Na'i Maromak, mak nalo Yesus moris
nikar nosi mate. Dadi, masik ita mate
ti'an, kalo Niakaan Kmalar Lulik moris iha
itakaan neon, Nia nalo ita moris hikar. Ne'e
na'ak, Nia atu nalo ita moris hikar, nu'u
nalo Kristus moris nikar.✡

Na'i Maromak Kmalar Lulik natudu na'ak, ita dadi baa Na'i Maromak oan

12 Nune'e, mamaluk sia! Ita ne'e hoo
tusan boot baa Na'i Maromak, tan Nia fakar
mohu Niakaan dadi'ak wa'in baa ita ti'an.
Oras ne'e ita musti selu tusan nia hodi
moris tuir Niakaan hakaran. Ita la moris
tuir a'aat iha itakaan neon laran ona. 13 Kalo
ita moris tuir a'aat iha neon laran, nanis
Na'i Maromak se'i kotuk no kastikar ita!
Mais kalo ita foo leet baa Kmalar Lulik
nadodok a'aat iha itakaan neon laran, ita
bele moris loos.
14 Ema mak nanono baa Kmalar Lulik
babilan, sia mak Na'i Maromak oan. 15 Kalo
ita foo leet baa Kmalar Lulik babilan, Nia
la nalo ita baa ata mak moris ta'uk teen.
Uluk, ita moris nunia tebes. Mais tan ita
simu Kmalar Lulik babilan, ita dadi Na'i
Maromak oan ti'an. Na'i Maromak nanis
rona ita, kalo ita bolu Nia ha'ak, "Ama!"✡
16 Ita hatene iha neon laran du'uk ha'ak,
ita dadi Na'i Maromak oan sia. Kmalar Lulik
moos natudu na'ak nunia. 17 Tan ita dadi
Na'i Maromak oan ti'an nunia, ita nanis
simu sasoin nosi itakaan Ama. Kalo Ama
Maromak latan sasoin baa Oan Kristus, ita
moos simu bele-bele ho Kristus. Mais sei
noo lia ida tenik: Ita moos musti hetan
susar, hanesan Kristus netan susar, nebee
Na'i Maromak foti-nahaas ita, hanesan Nia
foti-nahaas Kristus.✡

Nosi ikus Na'i Maromak foti-nahaas nodi foo kabaas baa ita

18 Tuir ha'u, susar mak ita hetan baa oras
ne'e, oan ida dei kalo ita sura-hanesa no
kabaas mak Na'i Maromak nameno atu foo

✡ 8:11 1 Korintus 3:16 ✡ 8:15 Markus 14:36; Galatia 4:6 ✡ 8:17 Galatia 4:5-7

baa ita. 19 Raiklaran no sasoin hotu-hotu
mak Na'i Maromak nase'i ti'an, sei hei-
hein saa mak Nia atu natudu baa Niakaan
oan sia. 20 Uluk aan, raiklaran no sasoin
hotu-hotu kona kastikar to'o sia la no folin.
Lia nia, lahoos siakaan beer, mais tan Na'i
Maromak natuun kastikar nunia. Masik
nunia moos, sia sei neo-neon baa,✡ 21 tan
Na'i Maromak nameno atu sori sia nosi
mate. Hotu, Nia atu foo kabaas baa sia,
hanesan Nia nameno foo baa Niakaan oan
sia.
22 Ita hatene ha'ak, iha raiklaran ne'e noo
susar lear. Hori uluk aan to'o oras ne'e,
raiklaran no sasoin hotu-hotu nahoron tan
moras nodi neo-neon baa hotu-hotu atu
dadi foun. Sia, nu'u feto mak nahoron tan
moras nodi neo-neon atu nahoris. 23 Lahoos
raiklaran no sasoin mesan dei mak neo-
neon, mais ita hotu. Na'i Maromak foo uluk
Kmalar Lulik baa ita. Mais ita sei neo-neon
nebee Na'i Maromak moos foti ita dadi baa
Niakaan oan, nodi sori itakaan isin lolon
nosi a'aat hotu-hotu.✡
24 Baa oras ita fiar baa Yesus atu sori ita,
Na'i Maromak moos nameno atu foti ita
nalo baa Niakaan oan. Mais oras ne'e, ita
sei neo-neon, tan sei la dadi dauk. Ema neo-
neon baa lia mak dadi ti'an ka? Lale! Kalo
ema ida naree lia ida mak dadi ti'an, nia
lalika neo-neon ona. 25 Mais kalo ita sei neo-
neon baa lia ida mak sei la dadi dauk, ita
musti haterus aan hodi hein bei-beik.
26 Oras ita sei hein, Kmalar Lulik tulun
ita, tan itakaan neon la biit no ita la hatene
hamulak tuir loos. Masik ita hamuu loos
iha neon laran tan la hatene atu hamulak
hodi lia fuan saa, Kmalar Lulik namulak
seluk ita. 27 Na'i Maromak natene hotu-
hotu mak ita beer hamulak iha neon laran.
Nia moos natene Kmalar Lulik beer, tan
manesak no Niakaan beer. Tan lia nia,
Nia natene lia hotu-hotu mak Kmalar Lulik
beer namulak bodik ita ema makfiar. Saa
mak Kmalar Lulik namulak, nanis kona baa
Na'i Maromak beer.
28 Ita hatene ha'ak, Na'i Maromak nalo
hotu-hotu dadi di'ak bodik ema mak
nadomi Nia no boi kedan atu tuir Niakaan
hakara. 29 Hori uluk aan, Nia natene see mak
atu dadi baa Niakaan oan. Nia moos boi
nola sia nebee siakaan lisan dadi hanesan
Niakaan Oan Kristus. Kristus nia, mak oan
ulun. Rumak sia, mak alin. 30 Ema mak Na'i
Maromak boi kedan, Nia bolu nola sia atu
dadi baa Niakaan oan. Ema mak Nia bolu
nola ti'an, Nia nafoli sia na'ak ema loos.
Ema mak Nia naloos ti'an, nosi ikus Nia
moos foti-nahaas nodi foo kabaas baa sia.

Na'i Maromak nadomi ita tebe-tebes

31 Oras ne'e, ita atu dale saa tenik nosi
lia nia sia? Kalo Na'i Maromak nariik nosi
ita, see mak bele sakar ita? La noo! 32 Na'i
Maromak la natoos Oan du'uk, mais latan
nebee mate dadi sera atu tulun ita hotu-
hotu. Tan Nia la natoos Oan nunia bodik
ita, ita bele hatene ha'ak, Nia moos atu foo
di'ak hotu-hotu baa ita. Tebes.
33 Arumak emi haneo ha'ak, sei noo ema
mak bele tula sala baa ita ka? La noo! La
noo ema ida mak bele tula sala baa ita,
tan Na'i Maromak boi nola ita ti'an. Nia
du'uk nafoli ita na'ak, ema loos. 34 Arumak
emi haneo ha'ak, sei noo ema mak bele
dale na'ak, Na'i Maromak musti kastikar
ita ka? La noo! Na'i Maromak la kastikar
ita ona, tan Nia boi ita ti'an, no Yesus
Kristus mate selu nola ita. Liu tan tenik,
Na'i Maromak nalo Yesus moris nikar, hotu
foti Nia nebee nabesi aan baa fatin kneter
kaliuk iha Na'i Maromak sorin kwana. Iha
nia, Yesus namulak bodik ita.
35 Arumak emi haneo ha'ak, noo ema mak
bele seten Kristus to'o Nia la nadomi ita
tenik ka? La noo! La noo ida kois mak bele!
Masik ita hetan susar ka, mukit ka, salaen
ka, la noo tais ka, dinu ka, ema atu no'o
ita ka, Kristus nadomi ita nohuun. La noo
ida kois mak bele taa kotu ita nosi Niakaan
dadomin! 36 Hakerek Moon na'ak,
"Ema buka dalan atu no'o ita,
tan ita Na'i Maromak eman.
Sia nalo ita,
nu'u bibi malae mak ema nodi baa
no'o."✡
37 Masik ita hetan susar oin nunabee
moos, ita sai luku tan Kristus nadomi ita.
38 Ha'u kfiar nune'e: la noo ida kois
mak bele saseni Na'i Maromak to'o Nia la
nadomi ita. Ita moris ka, ita mate ka,
Nia nadomi nohuun. Makbukar lale'an ka,
diabu ka, makaer beran seluk ka, la noo ida
mak bele seten Na'i Maromak to'o Nia la
nadomi ita. Masik baa oras ne'e ka, baa
loron ikus ka, la noo. 39 La noo ida iha
lale'an, la noo ida iha raiklaran. Nosi sasoin
hotu-hotu mak Na'i Maromak nase'i moos,
la noo ida mak bele sasa fa'e ita nosi Na'i
Maromak dadomin, tan ita talin malu ti'an
ho itakaan Na'in Yesus Kristus.

✡ 8:20 Lia Uluk Fohon 3:17-19 ✡ 8:23 2 Korintus 5:2-4 ✡ 8:36 Kananuk Sia 44:23

9

Paulus neon susar, tan niakaan ema Yahudi wa'in la fiar baa Kristus

1 Ita mak talin malu ho Kristus, dale mak
loos dei. Dadi, saa mak ha'u kdale ne'e,
lia mak loos no tebes. Ha'u la kbosok.
Ha'u moos koran iha neon laran ka'ak,
Kmalar Lulik mak babilan ha'ukaan dalen
ne'e. 2-3 Nune'e: koran susar todan baa
oras kanoin kola ha'ukaan ema Yahudi*
du'uk, tan kakara nebee sia moos talin malu
no Kristus. Mais sia wa'in la fiar. Kalo
ha'u kbele kona kastikar tan seluk sia, ha'u
kadi'a aan simu. Masik Na'i Maromak sasa
fa'e ha'u kosi Kristus moos, ha'u ksimu,
surak ha'ukaan ema sia talin malu no Kris-
tus. 4 Tuir loos, sia ema klubun ida mak
sotir tebes. Sia mak Na'i Maromak foti
baa Niakaan oan sia hori uluk aan. Nia
natudu Niakaan beran maka'as baa sia. Nia
namate mamenon oi-oik no sia. Nia foo
Niakaan Ukun-badu baa sia, no nameno atu
natudu laran di'ak baa sia. Sia mak natene
lo'u-sudur baa Na'i Maromak nodi naliku
Nia.✡ 5 Sia moris nosi itakaan bei uluk, mak
Bei Abraham, Bei Isak, no Bei Yakob. (Sia
nola naran 'Isra'el' nosi Bei Yakob naran
foun.) Kristus moris nosi siakaan husar-
binan. Kristus moos Maromak mak ukun
hotu-hotu. Ita tonu-haboot Nia to'o nima-
nimak. Loos!✡

6 Mais ema Yahudi wa'in sei la fiar dauk
baa Kristus. Masik nunia moos, ema la
bele na'ak Na'i Maromak la nala'ok Niakaan
mamenon baa sia. Keta haneo ha'ak, ema
hotu-hotu mak moris nosi Bei Isra'el, Na'i
Maromak nafoli sia na'ak, Niakaan ema.
7 No keta haneo ha'ak, ema hotu-hotu mak
moris nosi Bei Abraham, Na'i Maromak
nafoli sia na'ak, Niakaan ema. Tan Na'i
Maromak katak baa Bei Abraham na'ak,
"Okaan husar-binan mak Ha'u katene, ne'e
mak, husar-binan mak moris nosi okaan
oan Isak dei."✡

8 Lia ne'e na'ak, hori uluk to'o baa
oras ne'e, lahoos Bei Abraham husar-binan
hotu-hotu mak dadi baa Na'i Maromak
eman. Hela mesan husar-binan mak Nia boi
ti'an tuir mamenon. 9 Tan Na'i Maromak
namate menon baa Bei Abraham na'ak,
"Takseer tinan oin Ha'u kmai kikar, baa
oras nia okaan feen Sara nahoris oan mane
ida ti'an."✡

10 Lahoos nunia dei. Itakaan bei Isak
no feen Ribka moos nahoris oan karuak.
11-12 Oa karuak nia sia sei la moris dauk, sei
la natene dauk lia di'ak no lia aat, mais Na'i
Maromak katak kedan baa Ribka nosi oan
karuak nia sia na'ak, "Maun atu serwisu
bodik alin." Hodi nunia, Na'i Maromak
nalore na'ak, kalo Nia boi nola ema ida
ti'an, Nia natene nanis atu nodi ema nia
nala'ok serwisu saa. Na'i Maromak boi
kedan alin nia atu dadi Niakaan ema. Nia
la nein naree alin nia atu nalo saa, tan
Nia natene kedan ti'an.✡ 13 Iha Hakerek
Moon Na'i Maromak dale nosi oa karuak nia
na'ak,

"Ha'u kboi Yakob,
Ha'u kdudu Esau."✡

14 Dadi, ita atu ha'ak saa tenik? Arumak
emi haneo ha'ak, "Na'i Maromak nakotu
lia la nodi moon." Lale! 15 Uluk aan Na'i
Maromak katak baa Bei Musa na'ak,

"Ha'u du'uk mak kboi ema mak Ha'u kdo-
dan.
Ha'u du'uk mak katudu ema mak Ha'u
kadomi."✡

16 Dadi, Na'i Maromak dodan ema, la titu
nosi ema neon laran, lale ema niakaan ha-
halok, mais nahuu nosi Na'i Maromak laran
du'uk. 17 Iha Hakerek Moon, Na'i Maromak
dale baa Na'in Mesir na'ak, "Ha'u kfoti o
dadi baa na'in, tan ha'u kakara kodi o atu
matudu Ha'ukaan beran baa ema lear. Hodi
nunia, ema iha raiklaran tomak foti-naboot
Ha'ukaan naran."✡

18 Dadi, kalo Na'i Maromak beer natudu
dodan baa ema ida, Nia nalo luku. Kalo Nia
beer nalo ema ida neon monas, Nia moos
nalo luku.✡

Na'i Maromak boi ema tuir Niakaan hakara

19 Arumak emi dale sakar ha'ak, "Kalo
Na'i Maromak nakotu kedan hotu-hotu
ti'an, to'o la noo ema ida mak bele sakar Ni-
akaan kakotun, tan saa Nia sei tula sala baa
ita? Ne'e na'ak, Na'i Maromak la moon."

20 Kalo o manoin nunia, ha'u kataa o
ka'ak, "O maneo o ne'e see?! O bele dale
sakar Na'i Maromak ka?" Keta nunia, tan
Hakerek Moon na'ak, "Kalo ema ida nase'i
buat ida, buat nia bele nusu fila baa ema

* 9:2-3 Ema klubun *Yahudi* nia, manesak no ema klubun Isra'el. Sia nein iha rai Isra'el no fatin seluk sia. ✡ 9:4 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 4:21, 14:22 ✡ 9:5 Lia Uluk Fohon 32:22-32 ✡ 9:7 Lia Uluk Fohon 21:12 ✡ 9:9 Lia Uluk Fohon 18:10 ✡ 9:11-12 Lia Uluk Fohon 25:23 ✡ 9:13 Maleaki 1:2-3 ✡ 9:15 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 33:19 ✡ 9:17 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 9:16 ✡ 9:18 Hanoin Hikar Dalan Moris 7:7-9 ✡ 9:20 Yesaya 29:16, 45:9

mak nase'i nia na'ak, 'Tan saa o malo ha'u
nune'e?'"✡ 21 Ha'u kola knaninuk kosi ema
mak nalo sasanan rai. Nodi rai fu'ak ida,
nia bele boi atu nalo hanek molen to'o
ema mose. Nia moos bele boi atu nalo baa
sasanan te'in mak la no folin. Nia nalo tuir
niakaan hakara dei.
22 Nunia moos, Na'i Maromak. Nia noo
beran atu nalo tuir Niakaan hakara du'uk.
Nia bele boi atu natudu Niakaan hahibun
no Niakaan beran baa ema mak nalo aat,
tan ema nia sia fatan kona kastikar to'o
welon. Mais Nia moos bele boi atu netu
neon no ema mak nalo aat. 23 Nia nalo nunia
atu natudu Niakaan dodan baa ema balu,
tan Nia boi sia kedan atu foti-nahaas sia
nodi foo kabaas baa sia. 24 Ita ne'e, mak Nia
boi kedan ti'an atu dadi baa Niakaan ema.
Ita ne'e, balu hosi ema Yahudi, balu tenik
hosi ema klubun seluk sia. 25 Uluk, Maromak
nodi mako'an Hosea atu nakerek nosi ema
lahoos Yahudi na'ak,
"Ema mak uluk lahoos Ha'ukaan ema,
Ha'u kakara bolu sia ka'ak,
'Emi ne'e, Ha'ukaan ema.'
Ema mak uluk Ha'u la kadomi,
Ha'u kakara bolu sia ka'ak,
'Emi ne'e, ema mak Ha'u
kadomi.'"✡
26 Nia moos nakerek na'ak,
"Noo fatin ida mak uluk
Na'i Maromak katak baa ema na'ak,
'Emi ne'e, lahoos Ha'ukaan ema!'
Oras ne'e, Na'i Maromak simu sia na'ak,
'Emi ne'e, Ha'ukaan oan!'"✡
Maromak Mak Moris dale nunia, tan Nia
dodan ema lahoos Yahudi sia.
27 Dala ida, Maromak mako'an ida seluk,
naran Yesaya, katak nosi ema klubun Isra'el
na'ak,
"Masik ema Isra'el dadi klubun ida
mak wa'in hanesan raihenek iha tasi
tehen moos,
Na'i Maromak atu sori nola sia na'in hira
dei
nosi siakaan salan.
28 Na'i Maromak Niakaan oras to'o ti'an atu
nakotu lia baa raiklaran tomak.
Nia la nein ti'an, mais atu nakotu lai-
lais ona."✡
29 Uluk aan, Yesaya moos katak nosi ema
Yahudi na'ak nune'e:
"Ita ne'e sotir,
tan Maromak Mak Beran Kaliuk
nabusik itakaan husar-binan balu ne-
tan moris.
Kalo lahoos nunia,
ita mohu ti'an,
hanesan ema kota Sodom no
Gomora."✡

*Dalan moris bodik ema Isra'el mak se'i ko-
tuk baa Na'i Maromak*

30 Dadi, ita atu ha'ak saa? Ita hatene
ha'ak, uluk ema lahoos Yahudi sia la
nanono baa Na'i Maromak. Mais oras ne'e,
Na'i Maromak naloos sia ti'an tan fiar Yesus
Kristus. 31 Mais ema Yahudi sia sei la fiar.
Sia madinas tuir Ukun-badu nodi neo-neon
Na'i Maromak atu naloos sia. Mais la dadi
falik.
32-33 Tan saa la dadi nunia? Tan sia la fiar
baa Yesus, mais sia narui aan tuir Ukun-
badu nebee Na'i Maromak naloos sia. Sia
narui aan no lahan Yahudi, mais nu'u la
naree Maromak iha siakaan oin to'o sidi ain
baa "fatuk sasidin" iha dalan klaran. Yesaya
katak lia nia ti'an iha Hakerek Moon na'ak,
"Sintidu!
Tan Ha'u krai Ema ida iha Foho Sion,
iha kota Yerusalem.
Ema nia nu'u fatuk sasidin ida,
mak ema sidi ain kona baa.
Ema wa'in nakloti
tan fatuk nia.
Mais ema mak fiar baa Nia,
la neon ki'ik kedan."
Fatuk nia, mak Yesus. Mais ema Isra'el
sia dudu sai Nia. Nu'u sia sidi ain nodi
nakloti tan fatuk nia.✡

10

1 Mamaluk sia! Ha'ukaan neon ain, beer
bodik ema Yahudi nune'e: Ha'u kakro'an
kodi neon no laran, nebee sia foo leet baa
Na'i Maromak atu sori sia nosi sala. Kalo
dadi nunia, foin ha'u neon di'ak.
2 Ha'u katak kasain ka'ak, sia madi-
nas tebes buka Maromak. Mais sia la
natene dalan mak loos 3 nebee Na'i Maro-
mak naloos sia. Sia na'in loke dalan du'uk,
tan la no'uk rona baa Nia.
4 Kalo ema buka nebee Na'i Maromak
naloos sia tan sia tuir Ukun-badu, lia nia la
to'o dauk. Mais fiar baa Kristus, foin tetuk.
Tan Na'i Maromak naloos ema hotu-hotu
mak fiar baa Kristus.

*Na'i Maromak beer sori ema Yahudi no ema
lahoos Yahudi*

✡ 9:25 Hosea 2:23 ✡ 9:26 Hosea 1:10 ✡ 9:28 Yesaya 10:22-23 ✡ 9:29 Yesaya 1:9 ✡ 9:32-33 Yesaya 28:16

5 Uluk, Bei Musa natudu dalan nebee Na'i
Maromak naloos ema, surak halo tuir Ni-
akaan Ukun-badu hotu-hotu. Nia nakerek
na'ak, “See mak tuir Ukun-badu hotu-hotu
atu netan moris mak loos.”✡

6 Mais oras ne'e Na'i Maromak natudu
dalan seluk ti'an nebee naloos ema, surak
fiar baa Yesus Kristus. Dalan nia, iha
ti'an. Tan Hakerek Moon na'ak, “Lalika
husu ha'ak, ‘See mak bele sa'e baa lale'an?’”
(Lia fuan nia isin na'ak, “Ita ema raiklaran
musti sa'e baa lale'an atu bolu Kristus,
nebee namaan aan tuun atu sori ita ka?”)
7 Hakerek Moon moos na'ak, “Lalika husu
ha'ak, ‘See mak atu tuun baa kuak naraka,
baa ema maten fatin nia?’” (Lia fuan nia isin
na'ak, “Ita ema raiklaran musti tuun baa
hasa'e hikar Kristus nosi mate, nebee sori
ita ka?”)

8 Lahoos nunia! Ita lalika sa'e baa lale'an,
lale tuun baa naraka, atu buka Maksorin.
Tan Hakerek Moon na'ak, “Maromak Man-
fatin kre'is baa o, tan iha okaan ibun no
neon ti'an.” Manfatin nia mak ita hodi
katak baa ema ha'ak, “Kalo o makara buka
Maksorin, fiar baa Kristus dei!”✡ 9 Kalo o
katak sain modi ibun du'uk ma'ak, ‘Yesus
Kristus, ha'ukaan Na'in,’ no fiar modi neon
no laran ma'ak, Na'i Maromak nalo Yesus
moris nikar ti'an nosi mate, Na'i Maromak
nanis sori o nosi okaan salan. 10 Kalo fiar
modi neon, Na'i Maromak nanis naloos o.
Kalo katak sain modi ibun ma'ak, ‘Yesus
Kristus, ha'ukaan Na'in’, Na'i Maromak na-
nis sori o nosi okaan salan. 11 Hakerek
Moon na'ak, “Ema mak fiar baa Na'i Maro-
mak la neon ki'ik kedan, tan hotu-hotu
mak Na'i Maromak nameno ti'an, Nia nanis
nalo dadi.”✡ 12 Ema Yahudi no ema lahoos
Yahudi manesak, tan Na'in ida dei bodik
ema klubun hotu-hotu. Nia moos beer
fakar laran di'ak bodik ema hotu-hotu mak
nusu tulun baa Nia. 13 Ita hatene lia nia tan
Hakerek Moon na'ak, “Ema hotu-hotu mak
nusu tulun baa Na'i Maromak, Nia nanis
sori sia.”✡

14 Mais kalo ema sei la natene Nia dauk,
oin nunabee sia bele nusu tulun baa Nia? La
bele! Kalo sia sei la rona lia nosi Nia dauk,
oin nunabee sia bele fiar baa Nia? La bele!
Kalo sei la noo mak baa katak lia nosi Nia
baa sia, oin nunabee sia bele rona Niakaan
lia nia? La bele! 15 Kalo sei la noo mak solok
ema dauk, oin nunabee ema bele baa katak
Niakaan lia baa sia? La bele! Tan Hakerek
Moon na'ak, “Ema mak nodi lia di'ak mai,
niakaan mamain nia kabaas basuk!”✡

16 Mais emi hatene ti'an ha'ak, noo ema
Isra'el balu mak la no'uk rona Lia Di'ak.
Maromak mako'an Yesaya nakerek na'ak,

“Ama Maromak!
Ema sia la no'uk fiar Ama Manfatin
mak sia rona ti'an nosi ami!”✡

17 Ema musti rona uluk lia nosi Kristus,
foin sia bele fiar. Musti noo ema mak katak
uluk Niakaan lia nia baa sia, foin sia bele
rona.

18 Ha'u kusu kokon nune'e: arumak emi
hanoin ha'ak, ema Isra'el sia la dala ida rona
nosi lia Kristus ka? Sia rona nanis ti'an! Tan
Hakerek Moon na'ak,

“Maromak mako'an siakaan lia mamenon
keke lema raiklaran tomak ti'an.
Siakaan lia fuan
to'o raiklaran lidun no sikun sia
ti'an.”✡

19 Ha'u atu kusu tenik lia ida ka'ak, “Ema
Isra'el sia natene Na'i Maromak dalan, ka
lale?” Sia nanis natene! Bei Musa nakerek
uluk nosi lia nia ti'an. Baa oras nia, Na'i
Maromak katak baa ema Isra'el na'ak,

“Ha'u atu kalo lia di'ak
bodik ema klubun seluk sia.
Tan lia nia, emi atu hirus.
Ha'u atu kalo lia di'ak
bodik ema mak emi temi ha'ak kaku-
tak tomak.
Tan lia nia, emi atu ruun ne'an.”✡

20 Nosi ikus, Bei Yesaya moos nakerek
malorek nosi ema lahoos Yahudi na'ak,

“Noo ema mak uluk la buka Ha'u,
mais oras ne'e sia nasoru nola Ha'u
ti'an.
Noo ema mak uluk la nusu atu naree Ha'u,
mais oras ne'e Ha'u katadu aan baa sia
ti'an.”✡

21 Mais Na'i Maromak katak nosi ema
Isra'el nune'e:

“Loron-kalan Ha'u kein ema Isra'el sia mai
baa Ha'u.
Ha'u kbeer simu sia kodi liman rua.
Mais sia la no'uk mai.
Sia la nanono baa Ha'u nodi sakar
Ha'u.”✡

✡ 10:5 Ukun-badu Na'ilulik 18:5 ✡ 10:8 Hanoin Hikar Dalan Moris 30:12-14 ✡ 10:11 Yesaya 28:16 ✡ 10:13 Yoel 2:32 ✡ 10:15 Yesaya 52:7 ✡ 10:16 Yesaya 53:1 ✡ 10:18 Kananuk Sia 19:5 ✡ 10:19 Hanoin Hikar Dalan Moris 32:21 ✡ 10:20 Yesaya 65:1 ✡ 10:21 Yesaya 65:2

11

Na'i Maromak dodan ema Isra'el sia

1 Arumak emi haneo ha'ak, "Tan ema
Isra'el sia la nanono baa Na'i Maromak,
etuk Nia dudu sai sia ti'an." Nunia ka?
Lale! Tan ha'u du'uk, ema Isra'el. Ha'u ne'e,
kosi uma huun Benyamin. Benyamin aman,
naran Isak. Isak aman, naran Abraham.
Abraham nia, mak ema Isra'el hotu-hotu
siakaan bei uluk fohon.✡ 2 Na'i Maromak
la dala ida dudu sai ema Isra'el mak Nia
boi kedan hori uluk aan. Emi sei hanoin
lia nosi Maromak mako'an Elia ka? Nia
naksuhuk baa Na'i Maromak, nodi nakro'an
nebee Na'i Maromak kastikar ema Isra'el
sia 3 na'ak,
"Ama Maromak! Ema ne'e sia no'o mohu
Ama mako'an sia
mak Ama solok mai.
Sia moos sobu karin taroman
mak ema nodi lo'u-sudur baa Ama.
Nosi Ama mako'an hotu-hotu,
ha'u kmesan dei mak sei moris.
Mais ema moos buka dalan
atu no'o ha'u!"✡
4 Mais Na'i Maromak nataa Elia na'ak, "O
dale nia, la kona! Sei noo ema rihun hitu
mak lo'u-sudur baa Ha'u. Sia naterus aan
bei-beik no la lo'u baa ai'oi lulik Ba'al."✡
5-6 Nunia moos, baa oras ne'e. Lahoos
ema Yahudi hotu-hotu se'i kotuk baa Na'i
Maromak. Sei noo amikaan ema balu mak
Na'i Maromak boi ti'an atu sori, tan Nia
nakara natudu laran di'ak baa ami. Kalo
Nia nokbiit natudu laran di'ak nodi sori ami
tan amikaan hahalok di'ak, ne'e na'ak, Nia
la boi atu sori ami. Tan kalo ema nokbiit
natudu laran di'ak, ne'e na'ak nia la boi
atu nalo nunia.✡ 7 Lia rohan nune'e: ema
Yahudi wa'in buka dalan atu di'a-di'ak no
Na'i Maromak. Balu netan dalan, tan sia
mak Na'i Maromak boi kedan ti'an. Mais
wa'in la netan dalan, tan neon monas to'o
sia la nanono Na'i Maromak. 8 Hakerek
Moon na'ak,
"Na'i Maromak foo baa sia,
matan mak la bele naree,
tilun mak la bele rona,
no kakutak tomak mak la bele nanoin.
Tan baa nia, sia la natene lia
loos to'o baa ohin loron ne'e
moos."✡
9 Na'i Daud moos nakerek nosi lia ema
Yahudi na'ak,
"Habusik sia nadahur iha siakaan fatin
du'uk.
Siakaan dahur nia atu kesi fila sia,
tan sia naneo hotu-hotu di'ak.
No siakaan sasoin du'uk atu nalo sia
sidi ain.
10 Habusik siakaan matan nakukun,
to'o sia la titu-naree sa-saa!
Habusik sia natiu naha todan bei-beik,
to'o siakaan kotuk ruin tu'an ka-
to'uk!"✡

Na'i Maromak nakara sori ema hotu-hotu

11 Ema Yahudi sia sidi ain tan la fiar baa
Yesus. Tebes. Mais ha'u atu kusu nune'e:
Sia nakloti to'o la bele nadeer tenik ka?
Lale! Mais tan sia la no'uk nanono baa
Na'i Maromak, siakaan salan nia loke dalan
nebee Na'i Maromak simu ema seluk. Na'i
Maromak nalo nunia, nebee ema Yahudi
sia laran moras, hotu sia fila nikar baa
Nia. 12 Malorek ti'an na'ak, ema Yahudi
sia se'i kotuk baa lia mak di'ak. Mais tan
siakaan salan nunia, ema seluk nosi raik-
laran tomak bele noran Na'i Maromak laran
di'ak. Ne'e na'ak, ema Yahudi sia lakon
boot. Ema lahoos Yahudi sia sotir boot.
Mais nosi ikus, kalo ema Yahudi sia moos
fila nikar di'a-di'ak no Na'i Maromak, ne'e
mak di'ak kaliuk!
13 Oras ne'e, ha'u katak baa emi mak
lahoos Yahudi sia. Na'i Maromak solok ha'u
hanesan Kristus klosan bodik emi. Ha'u
kaka'as aan kodi kala'ok serwisu kabaas
ne'e, 14 tan kaneo kalo ha'u kala'ok di'a-di'ak
serwisu ne'e bodik emi mak lahoos Yahudi,
arumak ha'ukaan ema Yahudi du'uk laran
moras, to'o balu netan moris tan fila nikar
baa Na'i Maromak. 15 Baa oras Na'i Maro-
mak dudu sai ema Yahudi sia, Nia loke
dalan nebee ema seluk bele tama dadi baa
Niakaan ema. Mais nosi ikus, kalo ema
Yahudi sia fila nikar baa Na'i Maromak, lia
nia kabaas kaliuk, nu'u sia moris nikar nosi
mate!
16 Kalo ema sera to'os isin uluk fohon baa
Na'i Maromak, ne'e na'ak, to'os isin hotu-
hotu dadi baa Na'i Maromak Niakaan. Kalo
ema mak nalo tubi, sera tubi uluk fohon,
tubi hotu-hotu dadi baa Na'i Maromak Ni-
akaan. Kalo ema sera ai abut ida, ai sorun
hotu-hotu moos dadi baa Na'i Maromak
Niakaan.
17 Ha'u kanesa ema Yahudi baa ai huun
saitun ida mak Na'i Maromak kuda iha to'os

✡ 11:1 Filipi 3:5 ✡ 11:3 1 Na'i Isra'el Sia 19:10, 14 ✡ 11:4 1 Na'i Isra'el Sia 19:18 ✡ 11:5-6 Hanoin Hikar Dalan Moris 7:7-8 ✡ 11:8 Hanoin Hikar Dalan Moris 29:4; Yesaya 29:10 ✡ 11:10 Kananuk Sia 69:23-24

laran. Nunia moos, kanesa emi mak lahoos
Yahudi sia baa ai saitun fuik iha to'os luan.
Na'i Maromak taa kotu ai sorun balu iha
to'os laran nia, hotu Nia taa nola ai fuik
sorun balu, tubir baa ai huun iha to'os laran
nia. Hodi nunia, sorun nosi ai huun iha
to'os luan, simu nola moris nosi ai huun
iha to'os laran. Ne'e na'ak, Na'i Maromak
foo moris baa ema Yahudi bele-bele no emi
mak lahoos Yahudi. [18] Mais sintidu! Keta
kakaku aan haneo ha'ak, emi hosi luan nia
di'ak liu ai sorun mak to'os na'in taa kotu
iha to'os laran nia! Kalo atu maksa'ek
aan, keta malu'a tan o ne'e sorun loos dei!
Lahoos o mak malo ai huun nia biit, mais
abut mak nalo biit.

[19] Arumak o ma'ak, "Na'i Maromak taa
kotu sorun ida nosi ai huun mak moris iha
Niakaan to'os laran, nebee tubir nikar ha'u
baa, nodi seluk sorun tuan nia." [20] Tebes.
Mais keta malu'a ma'ak, Na'i Maromak taa
kotu sorun nia sia tan sia la fiar baa Yesus. O
bele seluk sia, tan fiar baa Nia. Tan lia nia, o
la bele kakaku aan! Di'ak liu, daka aan! Keta
malo oi-oik. [21] Ema Yahudi sia nu'u sorun
isin mak tubu uluk iha to'os laran. Mais
Na'i Maromak la nabusik sia naterus aan
kleur iha nia. Dadi, kalo o la fiar baa Yesus
nohuun, keta maneo ma'ak Na'i Maromak
atu nabusik o materus aan iha nia!

[22] Hanoin di'a-di'ak! Na'i Maromak laran
di'ak. Mais Nia moos laran moon. Nia
natene natuun kastikar todan baa ema mak
la nanono no se'i kotuk baa Nia. Bodik
emi mak lahoos Yahudi sia, Na'i Maromak
natudu laran di'ak surak emi moris talin
malu bei-beik ho Nia, nebee bele simu
Niakaan dadi'ak nia. Kalo emi la moris
nunia, Nia nanis taa kotu emi nosi Niakaan
ai huun. [23] Kalo ema Yahudi sia nalo neon
aat hotu fiar baa Yesus, nanis Na'i Maromak
tubir nikar sia baa ai huun isin nia. Tan
Nia mak noo beran atu nalo nunia! [24] Mais
emi mak lahoos Yahudi sia, nu'u sorun nosi
saitun fuik mak uluk tubu karin iha to'os
luan. Na'i Maromak boi nola emi nodi tubir
baa ai huun saitun mak Nia kuda iha to'os
laran. Kalo Na'i Maromak nalo nunia bodik
emi mak lahoos Yahudi, saa tenik bodik
ema Yahudi. Kabaas kaliuk kalo Nia tubir
nikar sia baa siakaan ai huun du'uk.

Nosi ikus, Na'i Maromak atu sori ema Yahudi sia

[25] Mamaluk iha Roma sia! Emi musti
hatene lia ne'e mak uluk sei lia subar. Mais
kalo hatene ti'an, keta kakaku aan hodi
haneo ha'ak, emi matenek. Lia subar nia
nune'e: oras ne'e, ema Yahudi sia neon
monas no la no'uk fiar baa Yesus. Mais la
nunia bei-beik. Tan kalo ema seluk hotu-
hotu fiar baa Yesus ti'an, ema Yahudi sia
moos fiar baa Nia. [26] Kalo oras nia to'o ti'an,
Na'i Maromak atu sori ema Yahudi hotu-
hotu. Na'i Maromak du'uk katak kedan
nunia ti'an iha Hakerek Moon na'ak,
"Kalo niakaan oras to'o ti'an,
Maksorin ida atu mai
nosi Foho Sion iha kota Yerusalem.
Oras ne'e, Isra'el husar-binan sia la
nanono baa Ha'u.
Oras ne'e, sia se'i kotuk baa Ha'u.
Mais kalo ema nia to'o mai
ti'an, Nia atu namoos siakaan
neon.✡
[27] Hotu, Ha'u kasu mohu siakaan salan,
tan uluk kamate menon ko sia
nunia."✡

[28] Sura oras ema Yahudi sia dudu Yesus
Manfatin Di'ak, sia nalo aan nu'u funu
mak sakar Na'i Maromak. Hodi nunia, sia
foo leet baa emi mak lahoos Yahudi sia.
Mais Na'i Maromak nadomi sia nohuun, tan
nadomi siakaan bei uluk, no boi nola sia
ti'an dadi baa Niakaan ema. [29] Kalo Na'i
Maromak latan buat ida ti'an, Nia la dada
nikar ona. Kalo Nia bolu nola ema atu dadi
baa Niakaan ema ti'an, Nia la nabusik ona.

[30] Uluk, emi mak lahoos ema Yahudi la
hanono baa Na'i Maromak. Mais oras ne'e,
emi simu Niakaan dodan tan ema Yahudi
sia la nanono baa Nia. [31] Oras ne'e, sia mak
la nalo tuir Na'i Maromak beer. Tan baa nia,
Na'i Maromak natudu nikar dodan baa emi.
Mais Nia sei nakara foo dodan baa sia tenik.
[32] Lia ne'e na'ak, ema Yahudi no ema lahoos
Yahudi, Na'i Maromak nafoli manesak. Sia
hotu-hotu la tuir Niakaan hakara. Mais Nia
nabusik nunia, nebee bele natudu dodan
baa ema hotu-hotu.

Tonu-haboot Maromak

[33] Adeei! Ha'u ktonu-kaboot Maromak tan
Nia matenek kaliuk!
Nia nodi Niakaan matenek nia, nalo lia
kabaas.
La noo ema ida mak bele natene tebe-tebes
Maromak moris dalan.
La noo ema ida mak bele natene fukur
nosi Maromak nakotu lia.
La noo ema ida mak bele natene
tan saa Maromak nalo lia ida.✡

✡ 11:26 Yesaya 59:20-21 ✡ 11:27 Yeremia 31:33-34 ✡ 11:33 Yesaya 55:8

[34] Tebes! Iha Hakerek Moon ema nusu
na'ak,
"See mak bele natene fukur Maromak Ni-
akaan hanoin?
See mak bele foo lia tate'an baa Nia?✡
[35] See mak bele foo sa-saa baa Nia, to'o Nia
natusan baa ema raiklaran?
La noo ema ida kois mak bele."✡
[36] Hotu-hotu nahabut baa Maromak.
Hotu-hotu, Nia mak babilan.
Hotu-hotu bodik Nia.
Ita tonu-haboot Nia
to'o nima-nimak!
Nunia tebes!✡

12

Ema mak talin malu no Kristus, lisan musti makonak no moris foun

[1] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Tan Na'i Maromak natudu ti'an dodan boot baa ita, ha'u kusu nebee emi latan aan baa Nia nu'u sera mak sei moris. Foo leet baa Nia atu babilan emi to'o emikaan lisan dadi moon. Kalo emi halo nunia, foin emi lo'u-sudur baa Nia halo loos. Nia nanis simu nodi neon di'ak. [2] Keta tuir ema raiklaran oras ne'e lisan oi-oik. Keta foo leet baa sia atu babilan emi. Emikaan neon keta naktomak tuir siakaan hanoin, siakaan moris, no siakaan adat. Di'ak liu, foo leet baa Na'i Maromak atu babilan emi to'o nafou emikaan kakutak. Hodi nunia, emi bele hatene lia hotu-hotu tuir dalan foun. Emi moos bele hatene saa mak Na'i Maromak nakara emi hala'ok bodik Nia. Lia mak Nia nakara nia, nanis lia di'ak, lia tetuk, no lia mak nalo Nia neon di'ak.

[3] Tan Na'i Maromak natudu laran di'ak ti'an nodi foti ha'u baa klosan, ha'u kbele katak baa emi nune'e: Leno aan halo loloos! Keta haksa'ek aan liu kladik. Na'i Maromak fa'e babelen baa ita ida-idak, tuir itakaan fiar. Tetu di'a-di'ak okaan babelen nia.

[4] Ha'u kola knaninuk nosi ema isin lolon. Isin lolon ida noo niakaan fafa'ek oi-oik. Fa'ek ida-idak noo du'uk niakaan serwisu. [5] Nunia moos ita. Masik ita ema wa'in, ita hotu-hotu talin malu dadi nu'u Kristus isin. Mais ita ida-idak hoo du'uk serwisu, nu'u ema isin lolon fafa'ek nia. Ita hotu-hotu hakrai aan baa malu.✡

[6] Na'i Maromak natudu laran di'ak nodi fa'e babelen baa ita ida-idak atu hala'ok Niakaan serwisu oi-oik. Kalo Na'i Maromak fa'e babelen baa o, nodi foo lia mamenon baa o, o musti mato'o lia mamenon nia tuir okaan fiar. [7] Kalo Na'i Maromak fa'e babelen baa o, to'o o matene maliku ema seluk, o musti maliku. Kalo Na'i Maromak fa'e babelen baa o, to'o o matene manorin ema, o musti manorin. [8] Kalo Na'i Maromak fa'e babelen baa o, to'o o matene makbiit ema neon, o musti makbiit. Kalo Na'i Maromak fa'e babelen baa o, to'o o bele tulun ema modi okaan sasoin, foo baa. Kalo Na'i Maromak fa'e babelen baa o, to'o o matene lituk ema, mala'ok serwisu nia modi laran maluak. Kalo Na'i Maromak fa'e babelen baa o, to'o o matene tulun ema susar, o musti tulun modi neon boot.✡

Kristus Niakaan ema dalan moris

[9] Keta asufanu hadomi ema. Hadomi halo loos. Keta oin-kotuk. Se'i kotuk baa lia aat hotu-hotu, hodi kaer hola lia di'ak hotu-hotu. [10] Ita mamaluk sarani musti hadomi malu. Hariik metin nebee hakneter malu. [11] Kalo serwisu, serwisu hodi neon tomak. Keta neon ruak. Serwisu hodi neon boot bodik itakaan Na'in. [12] Neon di'ak loron-kalan, hodi hanoin hotu-hotu mak Na'i Maromak atu nalo bodik emi. Haterus aan baa oras susar. Hamulak loron-kalan, keta horan kole. [13] Hodi sasoin hato'o mamaluk sarani mak susar. Loke liman hodi foo haahemu no toba fatik baa ema matak. Hodi nunia, ita hadomi sia.

[14] Kalo ema nasusar ita, keta haloon aat bodik sia. Mais haloon nebee Na'i Maromak nalo di'ak bodik sia.✡ [15] Kalo ema neon di'ak, ho sia neon di'ak bele-bele. Kalo ema tanis tan neon todan, ho sia tanis bele-bele. [16] Moris neon ida, hodi hadomi malu. Keta loko aan. Di'ak liu, hamalu ho ema mak la noo folin sia. Keta haksa'ek aan hodi haneo ha'ak, ita mesan mak matenek.✡

[17] Kalo ema nalo aat baa o, keta selu aat. Mais buka dalan mak di'ak kaliuk, mak ema hotu-hotu bele mose. [18] Kalo bele, buka dalan atu moris dame malu mo ema hotu-hotu.

[19] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Keta selu aat baa ema. Habusik Na'i Maromak mak selu baa sia. Tan Nia nahibu kalo ema nalo aat. Hakerek Moon na'ak,
"Itakaan Na'in du'uk mak dale na'ak,
Ha'u mak koo beran atu selu aat baa ema.

✡ 11:34 Yesaya 40:13 ✡ 11:35 Ayub 41:11 ✡ 11:36 1 Korintus 8:6 ✡ 12:5 1 Korintus 12:12 ✡ 12:8 1 Korintus 12:4-11 ✡ 12:14 Mateus 5:44; Lukas 6:28 ✡ 12:16 Lia Fuan Tate'an 3:7 ✡ 12:19 Hanoin Hikar Dalan Moris 32:35

Tan Ha'u mak koo beran atu katuun
kastikar baa ema."✡
20 Di'ak liu, halo tuir lia iha Hakerek Moon
na'ak,
"Kalo okaan funu salaen,
mahaan nia.
Kalo okaan funu nanroo,
maroo nia.
Tan kalo o malo nunia, nia atu noran moe,
nodi nakneter fila o."* ✡
21 Keta foo leet baa a'aat ukun o. Di'ak
liu, foo leet baa lia di'ak mak ukun o. Hodi
nunia, o bele matoba mola lia aat sia.

13

Hanono baa ema makaer ukun

1 Ema ida-idak musti nanono baa ema
makaer ukun sia, tan sia mak kaer beran.
Sia noo beran nunia, tan Na'i Maromak mak
foo. Makaer ukun oras ne'e kaer ukun, tan
Na'i Maromak mak foti sia. 2 Kalo ema sakar
makaer ukun, ne'e na'ak, nia sakar ema
mak Na'i Maromak foti. Kalo ema sakar
nunia, nanis Na'i Maromak kastikar.
3 Kalo halo loos, lalika hata'uk makaer
ukun sia. Mais halo aat, foin hata'uk sia!
Dadi kalo emi hakara moris la ta-ta'uk, daka
aan hodi halo loos nebee makaer ukun sia
tonun emi. 4 Na'i Maromak boi makaer
ukun sia atu lituk emi. Mais kalo emi halo
aat, sintidu! Tan siakaan beran nia, noo
folin. Sia hanesan Na'i Maromak ain-liman
mak Nia naruka atu kastikar ema mak nalo
aat. Tan Na'i Maromak nahibu ema mak
nalo aat.
5 Tan baa nia, emi musti hanono baa
makaer ukun sia. Emi du'uk hatene ha'ak,
lia nia mak loos. Emi moos hatene ha'ak,
Na'i Maromak nahibu kalo ita la halo lia
loos.
6 Nunia moos, emi musti selu bea tuir
loos, tan ema makaer ukun sia nala'ok Na'i
Maromak Niakaan serwisu. 7 Foo baa ema
hotu-hotu saa mak fatan sia simu. Selu bea
baa maksisi bea sia. Foo kneter baa ema
mak fatan netan kneter. Foo tonun baa ema
mak fatan simu tonun.✡

Moris hadomi malu

8 Selu halo mohu emikaan tusan sia,
nebee keta moris ho tusan. Tan ita musti
hatusan loos baa lia ida dei. Ne'e mak,
lia hadomi malu. Kalo ita hadomi ema,
ita hala'ok Na'i Maromak Ukun-badu hotu-
hotu. 9 Ukun-badu nia sia na'ak, "Keta halo
lia kfo'er; keta ho'o ema; keta hana'o; keta
beer hola ema niakaan sasoin." Noo tenik
Ukun-badu seluk sia. Kalo hakara hala'ok
Ukun-badu sia hotu-hotu, hala'ok Ukun-
badu ida ne'e mak na'ak, "Hadomi ema
seluk, hanesan hadomi isin lolon du'uk."✡
10 Kalo ita hadomi ema seluk, ita la halo aat
baa nia. Lia nia na'ak, kalo ita hadomi malu
nohuun, ita hala'ok Na'i Maromak Ukun-
badu hotu-hotu.

La kleur ona, Kristus atu namaan aan mai nikar

11 La kleur ona, Yesus Kristus atu namaan
aan mai nikar sori ita nosi a'aat raiklaran
ne'e. Emi hatene Niakaan oras sori ita,
kre'is ti'an. Dadi, emi musti harui aan
moris hadomi malu. Uluk, ita toba. Mais
oras ne'e, ita musti hadeer ona! 12 La kleur,
kalan mohu ona, loron atu mai. Keta moris
hanesan ema mak nalo aat iha makukun,
tan nanoin la noo ema mak naree nia.
Oras ne'e, ita musti dadi nu'u sondadu mak
moris iha kroman, nodi ro'at-meik nariik
metin nalo di'ak. 13 Ita musti moris loos,
nebee ema naree itakaan hahalok di'ak. La
di'ak kalo ita hemu bele-bele to'o lanu. La
di'ak kalo ita halo lia kfo'er. La di'ak kalo ita
hakaat malu. La di'ak kalo ita hirus ema tan
la beer sia liu ita. 14 Di'ak liu, filas neon dadi
hanesan itakaan Na'in Yesus Kristus. Ita
keta tuir a'aat iha neon laran mak naruka
ita halo sala, mais ita musti hetu neon.

14

Keta hasalak emikaan mamaluk sarani sia

1 Ema sarani balu fiar baa Na'i Yesus ti'an,
mais sia sei la natene lia wa'in, tan siakaan
fiar sei la biit dauk. Masik nunia moos,
simu sia no keta hasalak sia baa lia oi-oik.
2 Ema sarani balu naneo na'ak, ema sarani
bele naa saa dei. Mais balu mak fiar la
biit, naneo na'ak, ema sarani musti naluli
na'an nodi naa modo dei. 3 Mais rona! Ema
mak noran bele naa sa-saa dei, keta nasalak
ema mak naluli na'an. Nunia moos, ema
mak naluli na'an, keta nasalak ema mak naa
na'an. Tan Na'i Maromak simu sia hotu.
4 Kalo o masalak ema seluk eman, o ma-
neo o ne'e see? O moo beran saa atu tula

* 12:20 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "rai ha'i lutan baa niakaan ulun." Ema matenek lia Hakerek Moon na'ak, lia isin nia na'ak "nia atu noran moe nodi nakneter fila o." ✡ 12:20 Kananuk Sia 140:10; Lia Fuan Tate'an 25:21-22 ✡ 13:7 Mateus 22:21; Markus 12:17; Lukas 20:25 ✡ 13:9 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:13-15, 17; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:17-19, 21; Ukun-badu Na'ilulik 19:18; Mateus 22:39; Markus 12:29-31

sala baa nia? Nia lahoos okaan ema. Nfi-
akaan ulun dei mak noo beran atu nakotu
saa mak nia nalo nia, kona ka lale. Niakaan
ulun mak bele babilan nia to'o nia dadi
di'ak.
5 Ema sarani balu naneo na'ak, loron
ida di'ak liu nosi loron seluk sia. Balu
naneo na'ak, loron hotu-hotu manesak.
Ema ida-idak musti nakotu du'uk nosi lia
nia. 6 Maluk mak naneo loron ida di'ak liu
nosi loron seluk, nodi loron nia nakneter
itakaan Na'in. Maluk mak naa na'an, naa
nodi nakneter itakaan Na'in, tan nia sera
dodan baa Na'i Maromak. Maluk mak naluli
na'an, nia moos nakneter itakaan Na'in, tan
nia moos sera dodan baa Na'i Maromak.✡
7 Baa oras ita moris, ita la moris tuir
itakaan beer du'uk. Nunia moos baa oras
ita mate, la mate tuir itakaan beer du'uk.
8 Kalo ita sei moris, ita talin malu ho itakaan
Na'in. Kalo ita mate, ita sei talin malu ho
Nia. Dadi, masik ita moris ka, mate ka, ita
sei dadi Niakaan ema. 9 Kristus mate hotu
moris nikar atu dadi Na'in bodik ema mak
mate no ema mak sei moris.
10 Dadi tan saa o foti aan nu'u ema makotu
lia, modi masalak okaan maluk sarani? Tan
saa o titu maraik nia? Keta malu'a ma'ak,
ita ida-idak musti baa hataa Na'i Maromak
baa oras Nia leno itakaan hahalok ida-
idak.✡ 11 Hori uluk Yesaya nakerek iha
Hakerek Moon na'ak,
"Itakaan Na'in katak na'ak,
'Ema hotu-hotu atu nakni'a
lo'u-sudur baa Ha'u.
Ema hotu-hotu atu nodi ibun du'uk katak
sain na'ak,
Ha'u mak siakaan Na'in,
tan Ha'u ne'e, Maromak.'"✡
12 Tan lia nia, keta malu'a ma'ak, ita ida-
idak musti hataa baa oras Na'i Maromak
nusu lia nosi itakaan hahalok.

Keta hahonu emikaan mamaluk sarani sia

13 Uluk emi iha Roma tula sala baa malu.
Mais oras ne'e, keta ona. Di'ak liu, ita
hakotu nune'e: ita keta halo itakaan ma-
maluk sia sidi ain. Ita keta buka malu ain
atu hahonu sia baa sala.
14 Tan ha'u ktalin malu ko Na'i Yesus,
ha'u katene fukur no kfiar iha ha'ukaan
neon nune'e: la noo saa mak luli iha Na'i
Maromak oin. Mais kalo ema ida naneo
na'ak, saa ida bele nalo nia sasobo to'o nia
la bele namulak tenik, habusik nia naluli
baa. 15 Kola knaninuk kosi haa na'an. O
maa na'an, mais okaan maluk neon susar
tan okaan hahalok nia. Kalo o maa naan
bei-beik, ne'e na'ak, o la madomi nia. O
musti metu neon! Keta maa naan kalo
hahalok nia nahaat okaan maluk! Keta
malu'a ma'ak, Kristus moos mate bodik nia.
16 Kalo metu neon nunia, ema la nasalak o
baa lia mak o du'uk moran di'ak.
17 Hanoin di'a-di'ak! Na'i Maromak mak
itakaan Na'in. Mais ita la dadi Niakaan
renu, tan ita tuir ukun-badu haa-hemu.
Lale. Mais ita dadi Niakaan renu, tan ita
talin malu ho Niakaan Kmalar Lulik. Ita
bele moris loos no dame malu no neon
di'ak. 18 Ema mak moris nodi serwisu tuir
Kristus nunia, nalo Na'i Maromak neon
di'ak. Ema raiklaran moos mose nia.
19 Tan baa nia, ita musti harui aan atu
moris dame malu, hodi hakbiit malu neon.
20 Keta, tan baa lia haa-hemu dei, o mahaat
saa mak Na'i Maromak serwisu iha ema
seluk neon. Na'i Maromak na'ak ti'an, ema
bele naa sa-saa dei, tan sa-saa nia, hotu-
hotu moos. Mais kalo o malo lia mo okaan
maluk tan lia haa-hemu, ne'e na'ak, o sala
ti'an. Keta nunia! 21 Di'ak liu, o metu neon
keta maa na'an, keta memu anggor ween,
keta malo sa-saa seluk, kalo hahalok nia
nalo okaan maluk monu baa sala.
22 Lia badak nune'e: kalo o makotu lia
ti'an mo Na'i Maromak ma'ak, o bele maa-
memu saa, rai baa neon dei. Lalika ma'ak
baa ema. O moos lalika buka tenik atu
matene lia nia loos, ka lale, tan o makotu
ti'an. 23 Mais kalo o maa buat ida modi neon
ruak tan moran sala, Na'i Maromak tula
sala baa o, tan o la malo tuir saa mak o fiar
iha okaan neon laran. Kalo o atu malo sa-
saa, mais o fiar ma'ak hahalok nia la loos iha
Na'i Maromak oin, ne'e na'ak, o malo sala.

15

Harui aan hodi hakbiit ema seluk siakaan fiar

1 Ita mak fiar biit musti haterus aan ho
maluk mak sei la fiar biit dauk. La furak
kalo ita moris halo itakaan neon di'ak dei.
2 Ita ida-idak musti harui aan moris halo
neon di'ak bodik maluk sarani sia, nebee
siakaan fiar hetak biit. 3 Yesus Kristus la
moris nalo Nia du'uk neon di'ak, mais Nia
moris nalo Na'i Maromak neon di'ak. Lia
nia hakerek ti'an iha Hakerek Moon na'ak,
"Siakaan lia fuan kasalak baa O,
kona no baa Ha'u."✡

✡ 14:6 Kolose 2:16 ✡ 14:10 2 Korintus 5:10 ✡ 14:11 Yesaya 45:23 ✡ 15:3 Kananuk Sia 69:8

4 Hotu-hotu mak Na'i Maromak naruka
ema nakerek iha Hakerek Moon dadi
hanorin bodik ita. Hanorin nia natudu
dalan nebee ita haterus aan no neon boot.
Ita moos bele haloon baa Na'i Maromak
hodi neon metin.
5 Na'i Maromak nakbiit itakaan neon,
nebee ita bele haterus aan. Ha'u kamu-
lak kodi kakro'an baa Nia, nebee nalo emi
moris neon ida, tuir Yesus Kristus beer.
6 Nebee, emi hotu-hotu tonu-haboot Na'i
Maromak bele-bele. Tan Nia mak itakaan
Na'in Yesus Kristus, Niakaan Ama.

Ita musti hafoli malu

7 Ita musti hafoli malu, hanesan Kris-
tus nafoli ita. Kalo ita moris nunia, ema
foti-nahaas Na'i Maromak naran. 8 Lia
nune'e: Kristus nalo aan hanesan ema ain-
liman atu natetuk lia hotu-hotu mak Na'i
Maromak nameno ti'an bodik ema Yahudi
siakaan bei uluk sia. Hodi nunia, ema
hotu-hotu bele natene na'ak, Na'i Maromak
dale loos. 9 Etuk, ema klubun seluk mak
lahoos Yahudi sia moos tonu-naboot Na'i
Maromak. Tan sia natene na'ak, Nia dodan
ita hotu-hotu. Uluk, Na'i Daud nakerek
kedan lia nia iha Hakerek Moon na'ak,
"Ha'u atu kfoti-kahaas Maromak naran
iha ema klubun seluk oin.
Ha'u atu kananu kananuk tonun baa Maro-
mak
iha ema klubun seluk oin."✡
10 Bei Musa moos nakerek na'ak,
"Hei! Emi mak ema matak hosi fatin seluk
sia!
Haboot neon hamutuk ho
Na'i Maromak eman sia."✡
11 Na'i Daud nakerek tenik na'ak,
"Emi hosi klubun seluk sia!
Baa katak ema hotu-hotu nosi lia
Maromak Niakaan maka'as,
nebee sia tuir tonun itakaan
Na'in."✡
12 Bei Yesaya moos nakerek na'ak,
"Isai oan Daud niakaan husar-binan ida
atu tadu mai.
Nia atu kaer ukun baa ema klubun seluk sia.
Sia natene ti'an na'ak, Nia atu mai.
Sia no'i nein Nia,
tan sia natene ti'an na'ak, Nia
ne'e, see."✡
13 Ita haloon baa Na'i Maromak, mak abut
nosi hotu-hotu. Nebee, emi foo leet baa
Niakaan Kmalar Lulik, nodi Niakaan beran,
nalo emi hetak fiar baa Nia, to'o emi neon
di'ak no metin.

Paulus nakerek nosi niakaan serwisu bodik Na'i Maromak

14 Mamaluk sia! Ha'u katene tebe-tebes
ka'ak, emikaan neon nakonu no lia di'ak
sia. Emi hatene lia wa'in to'o bele foo lia
tate'an baa malu. 15 Ha'u kaberan aan kalo
hakerek ne'e to'o malorek, tan kakara foo
katene baa emi dala ida tenik nosi lia oi-oik.
Ha'u kalo nune'e, tan Na'i Maromak natudu
laran di'ak baa ha'u, 16 baa oras foti ha'u
dadi baa Yesus Kristus ain-liman. Hotu,
Nia naruka ha'u kbaa keke Manfatin Di'ak
baa ema mak lahoos Yahudi sia. Kala'ok
ha'ukaan serwisu ne'e baa sia, hanesan
na'ilulik nala'ok niakaan serwisu atu foo
sera baa Na'i Maromak. Hodi nunia, Kmalar
Lulik nalo sia dadi moos, to'o Na'i Maromak
simu sia.
17 Tan ha'u ktalin malu ko Yesus Kris-
tus, ha'u kbele foti oin dale kosi ha'ukaan
serwisu bodik Na'i Maromak. 18 Ha'u la
kaksakar aan dale lia seluk. Ha'u kdale loos
lia Kristus no serwisu mak Nia latan baa
ha'u. Ha'u kdale ka'ak, ema lahoos Yahudi
sia nanono baa Kristus ti'an, tan ha'ukaan
dalen no ha'ukaan hahalok mak natudu
dalan baa sia. 19 Kristus moos latan beran
baa ha'u nosi Maromak Kmalar Lulik, nebee
ha'u kbele kalo tadak blaar oi-oik. Nia latan
beran nia, nebee ha'u kbele katudu ka'ak,
Kristus nia, see. Kodi nunia, ha'u keke lia
hotu-hotu nosi Kristus Manfatin Di'ak baa
ema iha fatin hotu-hotu. Ha'u keke kasirin
kosi kota Yerusalem, to'o rai Ilirikum mak
kre'is baa Italia. 20 Hori uluk aan, ha'u
kanoin ka'ak, "Ha'u kmusti kanorin lia Kris-
tus baa ema mak sei la dala ida dauk rona
Niakaan Manfatin Di'ak!" La di'ak kalo ha'u
kanorin iha fatin mak ema seluk nanorin
ti'an. 21 Tan Hakerek Moon na'ak,
"Ema mak sei la dala ida dauk rona lia nosi
Nia,
nosi ikus, sia atu naree Nia.
Ema mak sei la dala ida dauk natene sa-saa
nosi Nia,
nosi ikus, sia atu natene lia nosi Nia."✡

Paulus nakotu lia atu baa kota Roma

22 Tan ha'u kserwisu kasirin rai, ha'u
ksei la baa karee emi dauk.✡ 23 Mais oras
ne'e, ha'ukaan serwisu iha ne'e mohu ti'an.
Kleur ti'an, nosi tinan baa tinan, ha'u kbeer

✡ 15:9 2 Samuel 22:50; Kananuk Sia 18:50 ✡ 15:10 Hanoin Hikar Dalan Moris 32:43 ✡ 15:11 Kananuk Sia 117:1
✡ 15:12 Yesaya 11:10 ✡ 15:21 Yesaya 52:15 ✡ 15:22 Roma 1:13

baa karee emi. 24 Ha'u atu kbaa rai Spanyol,
dadi ha'u kbeer tuli karee emi. Kalo ha'u
ktuli heik ti'an iha emi, kaloon emi moos
bele tulun ha'u hodi selu osan dalan bodik
liu baa Spanyol.

25 Mais ha'u kakara baa uluk Yerusalem
atu kaliku Na'i Yesus eman makfiar sia
iha nebaa. 26 Itakaan mamaluk sia iha rai
Makedonia no rai Akaya foo osan ti'an
atu hodi tulun ema makfiar mukit sia iha
Yerusalem.✡ 27 Sia nakara nalo nunia, tan
sia noran natusan baa itakaan mamaluk sia
iha Yerusalem. Ema raiklaran tomak simu
ti'an lia di'ak mak uluk Kmalar Lulik foo
baa ema Yahudi. Dadi, fatan kalo mamaluk
sarani nosi fatin seluk, nodi siakaan sasoin,
tulun mamaluk Yahudi.✡

28 Kalo ha'u kala'ok serwisu nia kodi foo
tulun baa itakaan mamaluk iha Yerusalem
ti'an, ha'u ktuli karee emi baa oras ha'u
kbaa Spanyol. 29 Ha'u kmai ne'e, ha'u kodi
matak-malirin kosi Kristus.

30 Mamaluk sia! Ita talin malu ho itakaan
Na'in Yesus Kristus. Kmalar Lulik moos
nalo ita hadomi malu. Etuk, ha'u kakara
emi hamulak tebe-tebes, nebee Na'i Maro-
mak tulun ha'u. 31 Nebee, Nia daka ha'u
iha rai Yudea, nebee ema mak la fiar baa
Na'i Yesus keta nalo aat baa ha'u. Nebee,
baa oras ha'u kbaa kaliku mamaluk sarani
iha Yerusalem, sia simu ha'u. 32 Kalo Na'i
Maromak nakara, ha'u kbele mai karee emi
kodi neon di'ak, nebee ha'u kbele kanawa
sala-sala lai hodi hakbiit malu neon. 33 Ha'u
moos kamulak kodi kakro'an, nebee Na'i
Maromak namutuk no emi. Tan Nia mak
foo moris manek no dame. Tebes!

16

Paulus solok tabe bodik mamaluk sia iha Roma

1 Ha'u kodi hakerek ne'e atu kfoo katene
baa emi kosi itakaan bii Febe. Sia foti
nia ti'an atu lituk hutun sarani iha kota
Kengkrea. 2 Ha'u kusu nebee, emi simu
nia di'a-di'ak tan nia moos talin malu no
itakaan Na'in. Haliku nia di'a-di'ak no
hato'o saa mak nia buka, tan lia nia fatan
bodik ema sarani. Hori uluk, nia tulun ha'u
ko ema wa'in.

3 Ha'u ksolok tabe baa bii Priskila no
la'en, mau Akila. Ami hala'ok bele-
bele serwisu wa'in bodik Yesus Kris-
tus.✡ 4 Sia rua sori ha'u, to'o sia
kre'is mate. Mais lahoos ha'u kme-
san dei mak sera dodan baa sia. Tan
ema lahoos Yahudi mak sarani ti'an
iha raiklaran tomak moos, sera do-
dan tan siakaan hahalok di'ak nia.

5 Ha'u ksolok tabe baa ema hotu-hotu
mak libur malu atu namulak iha
Priskila no Akila uman.

Ha'u ksolok tabe baa mau Epenetus,
ha'ukaan belun. Nia, ema dala uluk
mak fiar baa Kristus iha rai Asia.

6 Ha'u ksolok tabe baa bii Mia. Nia
serwisu susi ruin iha emikaan leet.

7 Ha'u ksolok tabe baa mau Andronikus
no mau Yunias. Sia rua, ema Yahudi
nu'u ha'u. Sia fiar baa Kristus uluk
ha'u. Sia moos tama bui namutuk
no ha'u. Sia, Na'i Maromak klosan.
Ema wa'in natene sia.

8 Ha'u ksolok tabe baa mau Ampliatus.
Kadomi nia, tan nia talin malu no
itakaan Na'in.

9 Ha'u ksolok tabe baa mau Urbanus.
Nia moos nala'ok Kristus serwisu
namutuk no ami.

Ha'u ksolok tabe baa mau Stakis mak
ha'u kadomi.

10 Ha'u ksolok tabe baa mau Apeles. Nia
kona sokur, mais borut ti'an. Mal-
orek ti'an, nia fiar tebes baa Kristus.

Ha'u ksolok tabe baa mau Aristobulus
no familin hotu-hotu.

11 Ha'u ksolok tabe baa mau Herodion.
Nia ema Yahudi nu'u ha'u.

Ha'u ksolok tabe baa Narkisus no
familin hotu-hotu mak fiar baa Kris-
tus ti'an.

12 Ha'u ksolok tabe baa bii Trifena no
bii Trifosa. Sia moos nala'ok ser-
wisu bodik itakaan Na'in.

Ha'u ksolok tabe baa bii Persis,
ha'ukaan belun. Nia moos serwisu
susi ruin bodik itakaan Na'in.

13 Ha'u ksolok tabe baa mau Rufus.
Itakaan Na'in mak boi nia.

Ha'u ksolok tabe baa mau Rufus inan.
Nia hanesan ha'ukaan inan du'uk.✡

14 Ha'u ksolok tabe baa mau Asinkritus,
mau Flegon, mau Hermes, mau Pa-
trobas, mau Hermas, no mamaluk
hotu-hotu mak nein no sia.

15 Ha'u ksolok tabe baa mau Filologus,
bii Yulia, mau Olimpas, mau Nereus
no niakaan alin feto, no mamaluk

✡ 15:26 1 Korintus 16:1-4 ✡ 15:27 1 Korintus 9:11 ✡ 16:3 Kristus Klosan Lian 18:2 ✡ 16:13 Markus 15:21

sarani hotu-hotu mak namutuk no
sia.
16 Kalo emi haklibur, tene malu hodi tabe
kabaas. Kristus Niakaan hutun sarani hotu-
hotu iha ne'e solok tabe baa emi.✡

Paulus foo lia tate'an

17 Mamaluk sia! Ha'u kodi neon todan,
kusu emi atu daka aan di'a-di'ak. Tan
noo ema iha emikaan leet mak buka dalan
atu fa'e karin emi, nodi rai di'a atu naloti
emi. Hanorin mak sia katak baa emi, sakar
hanorin mak ami hanorin baa emi ti'an.
Dadi, keta hadulur ho ema nunia sia! 18 Sia la
serwisu bodik itakaan Na'in Yesus Kristus.
Mais sia serwisu buka sotir du'uk. Sia dale
namina aan baa ema mak sei la natene dauk
dalan nabee mak di'ak, no dalan nabee mak
aat. Sia moos dale namidar aan nodi be'ur
ema.
19 Ema hotu-hotu rona ti'an na'ak, emi
tuir Na'i Maromak beer nohuun. Etuk, ha'u
neon boot tan emi. Masik nunia moos, ha'u
kakara nebee emi hatene lia di'ak, no keta
kahur lia aat. 20 Na'i Maromak mak foo ita
moris manek, dame no mamatek. La kleur
ona, Nia atu nadodok diabu ulun beran iha
emikaan moris. Ha'u kaloon nebee itakaan
Na'in Yesus Kristus natudu laran di'ak baa
emi.
21 Ali Timotius serwisu namutuk no
ha'u. Nia moos solok tabe baa emi.
Mau Lukius, mau Yason, no mau Sosi-
pater moos solok tabe. Sia nia, ema
Yahudi nu'u ha'u.✡
22 (Ha'u ne'e, Tertius, mak kalo hak-
erek ne'e, tuir saa mak mau Paulus
naruka. Ha'u moos ksolok tabe baa
emi, tan itakaan Na'in manesak.)
23 Ha'u kein heik iha mau Gayus uman.
Mamaluk sarani hotu-hotu iha ne'e
libur malu atu namulak iha niakaan
uma. Gayus moos solok tabe.
Mau Erastus, makaer osan kota, no
itakaan maluk Kuartus moos solok
tabe.✡
24 [Ha'u kakro'an, nebee itakaan Na'in
Yesus Kristus, natudu laran di'ak baa emi
hotu-hotu. Nunia tebes!]*

Na'i Maromak maka'as kaliuk!

25 Na'i Maromak noo beran atu nakbiit
emi nodi Niakaan Manfatin Di'ak. Ha'u
kanorin Manfatin nia baa oras ha'u keke
lia Yesus Kristus baa ema. Oras ne'e,
Na'i Maromak dale loke fore baa ita ti'an,
lia subar hotu-hotu nosi Kristus mak uluk
la malorek no ema sei la natene dauk.
26 Oras ne'e, lia isin nosi Maromak mako'an
uluk aan siakaan hakerek iha Hakerek
Moon, malorek ti'an. Na'i Maromak, mak
la natene mate, babilan nebee ema nosi
klubun hotu-hotu bele natene lia subar nia
isin. Hodi nunia, sia bele fiar baa Kristus, no
nalo tuir Na'i Maromak beer. 27 Nia mesan
dei, mak Maromak. Nia mesan dei, mak
matenek kaliuk. Tonu-haboot Nia, tan ita
talin malu ho Yesus Kristus ti'an. Nunia
tebes!
Ha'ukaan hakerek to'o ne'e dei.
Dame,
Paulus

✡ 16:16 1 Korintus 16:20; 1 Tesalonika 5:26 ✡ 16:21 Kristus Klosan Lian 16:1 ✡ 16:23 Kristus Klosan Lian 19:29; 1 Korintus 1:14; 2 Timotius 4:20 * 16:24 Hakerek Moon lia Yunani la nakerek tohar 24 ne'e.

1 Korintus
Paulus nakerek dala uluk bodik hutun sarani iha kota Korintus

Tabe

1 Hakerek ne'e nosi ha'u, Paulus, mak Na'i
Maromak boi nola baa Yesus Kristus klosan.
Itakaan mau Sostenes moos namutuk no
ha'u iha ne'e. Ami rua solok tabe. 2 Ha'u
kalo hakerek ne'e bodik emi iha hutun
sarani iha kota Korintus. Na'i Maromak
boi nola emi atu dadi baa ema moos, tan
emi fiar baa Yesus Kristus. Nia namoos emi
hanesan Nia namoos ema makfiar sia iha
fatin hotu-hotu, tan ita hotu-hotu haloon
baa itakaan Na'in Yesus Kristus. Nia, mak
Na'in bodik ita ho sia bele-bele.✡
3 Ha'u kaloon baa itakaan Ama Maromak
no itakaan Na'i Yesus Kristus, nebee natudu
laran di'ak baa emi, nebee emi bele moris
manek no dame.

Paulus tonu-naboot Na'i Maromak tan ema Korintus siakaan fiar

4 Loron-kalan ha'u tonu ha'ukaan Maro-
mak tan emikaan fiar! Tebes! Na'i Maro-
mak natudu laran di'ak baa emi, tan emi
fiar baa Yesus Kristus mak Nia solok mai
ti'an nia. 5 Tan emi talin malu ho Kristus,
Nia foo babelen oi-oik bodik emi atu hodi
hala'ok Niakaan serwisu. Hodi nunia, Nia
nasoi emi to'o emi matenek hatutan lia
Kristus baa ema, no matenek halore Ni-
akaan dalan moris. 6 Lia nia sia foo tadak
na'ak, hanorin nosi Kristus mak ami hato'o
ti'an baa emi, nahabut le'an iha emikaan
neon, tan emi fiar ha'ak, hanorin nia, tebes
no loos. 7 Emi moos simu ti'an babelen no
matak-malirin nosi Na'i Maromak. Ne'e
na'ak, emi nakonu no matak-malirin ti'an,
oras emi hei-hein itakaan Na'in Yesus Kris-
tus, natadu aan mai nikar. 8 Nia nakbiit
emi atu bele haterus aan, to'o oras Nia mai
nikar raiklaran ne'e, emi bele hariik iha
Niakaan oin hodi neon moos. 9 Na'i Maro-
mak nanis nala'ok lia mak Nia nameno, tan
Nia loke dalan ti'an baa emi nebee bele
moris kre'is ho Niakaan Oan Yesus Kristus,
itakaan Na'in.

Hutun sarani musti neon mesak

10 Mamaluk sia! Oras ne'e, ha'u kusu emi
tebe-tebes kodi itakaan Na'in Yesus Kristus
naran, nebee hanawa toe malu ona. Harui
aan, nebee moris neon mesak. Keta sasa
karin malu. Hanoin halo naruk bele-bele
nebee emikaan lala'ok, oin mesak.
11 Ha'u kdale nunia, tan ketan lia kosi Bii
Kloe eman mak mai nosi kota Korintus. Sia
nasa'e lia baa ha'u na'ak, emi toe malu no-
huun. 12 Emi balu ha'ak, "Ha'u ne'e, Paulus
eman!" Balu na'ak, "Ha'u ne'e, Apolos
eman!" Balu moos na'ak, "Ha'u ne'e, tuir
Petrus!"* Balu tenik na'ak, "Ha'u ne'e, rona
baa Kristus dei!"✡
13 Mamaluk sarani bele nunia ka? Kristus
familin bele sasa karin malu ka? Aru-
mak, emi haneo ha'ak, ha'u mak mate iha
ai karuus bodik emi ka? Arumak, baa
oras emi simu sarani ema nodi ha'ukaan
naran natama emi dadi baa ha'ukaan ema
ka? Lale! 14 Ha'u ktonu Na'i Maromak
tan oras ha'u ksei ko emi, ha'u la ksarani
ema. Ha'u ksarani mau Krispus no mau
Gayus mesan.✡ 15 Hodi nunia, la noo ema
ida mak bele na'ak, "Paulus sarani ha'u
nodi niakaan naran, nebee ha'u kdadi baa
niakaan ema." 16 (Hoi tebes! Ha'u kfoin
kanoin ka'ak, uluk ha'u moos sarani ema
balu nosi Stefanus familin. Mais kalu'a ti'an
arumak ha'u moos sarani ema seluk.)✡
17 Kristus solok ha'u lahoos atu sarani
ema, mais atu kato'o Niakaan Lia Di'ak baa
ema. Nia la nakara ha'u kala'ok serwisu
nia kodi ha'ukaan matenek du'uk. Tan kalo
kodi matenek du'uk, ha'u kamamuk beran
nosi lia Kristus mate iha ai karuus.

Maromak Niakaan matenek liu nosi ema raiklaran siakaan matenek

18 Oras ami dale hosi Kristus mate iha
ai karuus, ema balu naneo na'ak, lia nia
momok lian dei. Mais ema oin nunia,
siakaan moris dalan nodi sia baa ha'i
naraka. Oras ita rona lia Kristus mate nia,
ita du'uk haneo ha'ak, lia nia nalore Maro-
mak beran atu sori ita. 19 Ne'e, hanesan
lia mak uluk Maromak dale nodi mako'an
Yesaya na'ak,

"Lia hotu-hotu mak ema raiklaran natene,
Ha'u atu ksobu karin hotu,
dadi baa lia mak la noo isin.
Siakaan matenek oin nunabee moos,
Ha'u atu kfoti soe hotu,
dadi baa lia mak la noo folin."✡

✡ 1:2 Kristus Klosan Lian 18:1; Yoel 2:32 * 1:12 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "Kefas". Kefas nia, Petrus naran seluk. ✡ 1:12 Kristus Klosan Lian 18:24 ✡ 1:14 Kristus Klosan Lian 18:8, 19:29; Roma 16:23 ✡ 1:16 1 Korintus 16:15 ✡ 1:19 Yesaya 29:14

[20] Tebes. Masik ema raiklaran siakaan
matenek oin nunabee moos, Maromak filak
na'ak, momok. Nia fokit mohu siakaan
kakutak mak nahabut baa raiklaran, to'o la
folin.✡

[21-22] Mais Maromak Niakaan matenek,
maka'as kaliuk. Masik ema raiklaran
siakaan matenek oin nunabee moos, sia
la bele nodi sukat Maromak. Maromak
nodi Niakaan matenek foo dalan bodik ema
raiklaran no sori sia nosi sala. Hori uluk,
Nia nakotu ti'an atu solok Niakaan ema sia
atu nato'o lia nia baa ema hotu-hotu, nebee
sia bele fiar baa Nia. Nia nanoin na'ak,
"Masik ema raiklaran filak Ha'ukaan ema
sia na'ak, momok moos, Ha'u ksolok sia bei-
beik atu baa keke Ha'ukaan lia loos."

Tebes. Ema raiklaran sia la simu Na'i
Maromak eman ne'e sia. Sia moos nafolin
Maromak dalan na'ak, momok basuk. Ema
Yahudi wa'in la simu, tan sia nakara loos
tadak blaar atu naree Maromak beran. Ema
Yunani wa'in la simu, tan sia nakara rona
loos lia matenek mak tama baa siakaan
kakutak du'uk. [23] Masik nunia moos, ami
baa katak bei-beik ha'ak, "Na'i Maromak
solok Kristus ti'an. Hotu ema nedi no'o Nia
baa ai karuus." Oras ema Yahudi sia rona
lia nia, sia la simu, tan sia naneo na'ak,
kalo Na'i Maromak solok tebes Ema ida mai,
Ema nia la bele mate. Oras ema Yunani
sia rona lia nia, sia moos la simu, tan sia
naneo na'ak, "Lia ne'e, momok!" [24] Mais ita
lahoos nu'u sia. Na'i Maromak boi kedan ita
dadi baa Niakaan ema. Ita balu ema Yahudi,
balu ema Yunani. Ita fiar baa Kristus tan
hatene ha'ak, Nia natudu Maromak beran
boot no Maromak Niakaan matenek mak
maka'as kaliuk. [25] Dadi, masik ema raiklaran
na'ak Maromak dalan nia momok moos,
Maromak matenek liu sia. Masik sia na'ak,
Nia la noo beran moos, Niakaan beran boot
liu sia.

[26] Mamaluk sia! Nebee emi bele hatene
ha'u kdale ne'e, emi ida-idak hanoin du'uk
niakaan tuur-hariik uluk, baa oras Na'i
Maromak boi emi nalo baa Niakaan ema.
Tuir ema raiklaran hanoin, iha emikaan
leet la noo ema boot wa'in, la noo ema
maksoin wa'in, la noo ema mahoo naran
wa'in. [27] Mais Na'i Maromak boi ema mak
ema raiklaran nafolin na'ak momok, atu
nodi namoe ema mak nafolin aan matenek.
Nia boi ema mak ema raiklaran nafolin
na'ak beran lalek, atu nodi namoe ema mak
nafolin aan noo beran boot. [28] Nia boi ema
ki'ik mak la noo naran, atu nodi naraik ema
raiklaran mak naboot aan. [29] Nosi ikus, baa
oras ema hotu-hotu nariik nodi nataa baa
Na'i Maromak, la noo ema ida kois mak basa
karas na'ak, "Na'i Maromak boi ha'u, tan
ha'ukaan maka'as."

[30] Na'i Maromak loke dalan nebee ita bele
talin malu ho Yesus Kristus. Tan baa nia, ita
bele di'ak hikar ho Na'i Maromak. Ita bele
hatene Niakaan matenek. Ita bele moris
moos no loos. Ita moos bele hakbois hosi
sala. [31] Hakerek Moon na'ak,
"See mak foti tonun,
di'ak liu foti tonun baa itakaan Na'in.
Keta tonun aan du'uk!"✡

2

Paulus la nanorin nodi matenek raiklaran

[1] Mamaluk sia! Uluk, oras ha'u kmai baa
emi, ha'u kanorin kodi katak kalore Na'i
Maromak Niakaan lia subar mak uluk ema
raiklaran sei la natene dauk. Mais ha'u la
kodi ha'ukaan dalen nia atu kamina aan.
Ha'u moos la kodi katudu matenek du'uk.
[2] Oras nia ha'u kanorin emi kodi lia ida dei,
ne'e mak, lia Yesus Kristus. Na'i Maromak
solok Nia mai ti'an, mais ema nedi no'o Nia
baa ai karuus. Ha'u katene loos lia ne'e dei.
[3] Oras ha'u kanorin emi, koran la kbele,
to'o kata'uk no kiki.✡ [4] Ha'u kanorin emi
hodi lia fuan loron-loron dei. Ha'u la kodi
lia fuan oi-oik atu kamaus emi. Oras nia,
Kmalar Lulik mak babilan ha'u. Niakaan be-
ran moos tuun baa ha'u. [5] Hodi nunia, emi
fiar baa Kristus, lahoos tan rona baa ema
raiklaran matenek, mais tan Na'i Maromak
du'uk natudu Niakaan beran baa emi.

*Paulus nanorin lia matenek nosi Na'i Maro-
mak*

[6] Masik ami hanorin emi hodi dalan
nunia, baa oras ami dale baa ema mak
fiar biit ti'an sia, ami hanorin hodi lia
matenek. Mais lahoos matenek nosi raik-
laran no makaer ukun sia. Tan sia la oras
lakon mohu. [7] Ami hanorin hodi matenek
nosi Na'i Maromak. Uluk, lia nia sei subar.
Mais oras ne'e, Na'i Maromak nakotu ti'an
atu nalore baa ita, tan hori uluk aan, Nia
nakotu kedan na'ak, ita moos simu fafa'ek
hosi Niakaan maka'as. [8] Makaer ukun oras
ne'e sia la natene Na'i Maromak Niakaan
matenek. Kalo sia natene, nanis sia la
nedi no'o itakaan Na'in maka'as nia baa ai
karuus.

✡ 1:20 Ayub 12:17; Yesaya 19:12, 33:18, 44:25 ✡ 1:31 Yeremia 9:24 ✡ 2:3 Kristus Klosan Lian 18:9

[9] Iha Hakerek Moon, noo hakerek nosi
Na'i Maromak Niakaan matenek mak uluk
sei lia subar na'ak,
"Noo lia sia mak ema raiklaran matan sei la
naree dauk.
Noo lia sia mak ema raiklaran tilun sei
la rona dauk.
Noo lia sia mak ema raiklaran kakutak
sei la nanoin dauk.
Mais Na'i Maromak nadi'a kedan lia nia sia
bodik ema mak nadomi Nia."✡
[10] Tebes. Uluk, ema la natene lia nia sia,
mais oras ne'e Na'i Maromak nodi Niakaan
Kmalar nalore ti'an baa ita.
Na'i Maromak Kmalar natene lia hotu-
hotu. Nia moos natene Na'i Maromak neon
laran to'o neon ain. [11] Tebes! See mak
natene fukur ema ida neon laran? Ema nia
mesan. Nunia moos Na'i Maromak Kmalar
natene fukur Na'i Maromak neon laran.
[12] Na'i Maromak foo Niakaan Kmalar nia
baa ita ti'an. Etuk ita la moris tuir raiklaran
ona. Tan Niakaan Kmalar moris iha itakaan
neon, ita bele hatene lia di'ak hotu-hotu
mak Na'i Maromak nalo bodik ita.
[13] Na'i Maromak Kmalar nalore ti'an lia
nia sia baa ami, hotu ami hanorin hatutan
baa emi. Lia nia sia la mai nosi matenek
raiklaran. Mais mai nosi Na'i Maromak
Kmalar, bodik ema mak talin aan no Nia.
[14] Ema mak la talin aan no Nia, sia la simu
amikaan dalen. Sia na'ak, "Dalen nia la
tama baa kakutak!" Mais tuir loos, sia du'uk
la natene lia nia sia, tan la talin aan ho Na'i
Maromak Kmalar. [15] Ema musti talin aan no
Na'i Maromak Kmalar lai, foin bele natene
lia nia sia. Ema seluk sia nanis benar, tan
la bele natene itakaan neon. [16] Atu bele
nunabee? Hakerek Moon na'ak:
"See mak bele natene Maromak Niakaan
hanoin?
See mak bele foo tate'an baa Maro-
mak?"✡
Ema raiklaran nanis la bele natene Maro-
mak Niakaan hanoin. Mais ita bele, tan
Kristus nalo ita hatene hanoin tuir Kristus
hanoin.

3

Ema sarani keta toe malu

[1] Mamaluk sia! Oras ha'u ksei kamutuk
ko emi, emi hanesan ema mak sei la kre'is
dauk baa Maromak Kmalar. Emi sei moris
tuir raiklaran beer. Ha'u la kbele kanorin
emi hanesan kanorin ema matas, tan emi
sei nu'u lawarik oan. [2] Ha'u kanorin lia
kmaan dei baa emi, tan emi sei la bele simu
lia todan dauk, nu'u lawarik mak sei la bele
naa na'an dauk. Tuir loos, emi musti biit
ti'an, nu'u ema matas mak naa na'an ona.
Mais emi nu'u kau mea oan mak sei nemu
susu.✡ [3] Emi sei moris tuir emikaan hakara
du'uk. Kalo ema liu emi, emi hirus hodi
toe oi-oik! Malolok ti'an emi ne'e, ema
mak tuir raiklaran beer. [4] Emi balu ha'ak,
"Ha'u ne'e, Paulus eman." Balu tenik na'ak,
"Ha'u ne'e, Apolos eman." Sura emi dale
nunia, emi hatudu du'uk ha'ak, emi tuir
tebes raiklaran beer.✡

Emi ahan Na'i Maromak Niakaan to'os

[5] Tuir loos, Apolos nia see? Ha'u, Paulus
ne'e moos see? Ami rua dadi ema ain-liman
loos dei. Ami mak hatudu dalan nebee emi
bele fiar baa Kristus. Apolos nala'o serwisu
tuir Na'in ukun. Ha'u moos nunia! [6] Ha'u
mak katak uluk lia Kristus baa emi, nu'u
kuda fini. Hotu Apolos mai nanorin emi,
nu'u tolo fini nia. Mais Na'i Maromak mak
nalo fini nia tubu to'o boot.✡
[7] Ema mak kuda fini no ema mak tolo
fini, la noo folin. Ida mesan mak noo folin.
Ne'e mak, Na'i Maromak. Tan Nia mak nalo
fini tubu no moris to'o boot. [8] Ema mak
kuda no ema mak tolo, sia rua serwisu bele-
bele. Nanis Na'in atu selu baa ema hotu-
hotu mak nala'o Niakaan serwisu. [9] Ami
rua, mak Na'i Maromak eman serwisu. Emi,
mak Niakaan to'os.

Emi ahan uma mak Na'i Maromak nariik

(9b) Emi moos hanesan uma ida mak Na'i
Maromak foin nariik nola. [10] Nia natudu
laran di'ak baa ha'u, nalo ha'u dadi nu'u
badaen ulun. Nia moos tulun ha'u, nebee
kanorin uluk lia tatuur baa emi, hanesan
kariik uma tatuur. Hotu, ema seluk mai
nanorin tu'an baa emi, hanesan nariik uma
baa tatuur nia leten. Badaen ida-idak musti
serwisu di'a-di'ak atu nariik tuir loos. [11] Lia
tatuur ne'e, mak Yesus Kristus. Na'i Maro-
mak rai ti'an lia tatuur ne'e baa emikaan
neon. Tan lia nia, ema seluk la bele rai
tatuur seluk baa emikaan neon.
[12] Badaen sia nariik uma baa uma tatuur
leten nodi uma ruin oi-oik. Balu nodi uma
ruin mak noo folin, nu'u mean, mutin, no
fatuk maksinak. Balu tenik nodi uma ruin
folin lalek, nu'u ai, au no bebak. [13] Mais nosi
ikus, badaen ida-idak niakaan serwisu isin
atu naksain to'o ema hotu-hotu bele natene

✡ 2:9 Yesaya 64:4 ✡ 2:16 Yesaya 40:13 ✡ 3:2 Ibrani 5:12-13 ✡ 3:4 1 Korintus 1:12 ✡ 3:6 Kristus Klosan Lian 18:4-11,24-28

niakaan serwisu nia, di'ak ka, lale. Baa oras nia, Na'i Maromak atu sukat badaen ida-idak niakaan serwisu, nu'u nodi ha'i sunu, atu natene serwisu nia sei nafati ka, lale. [14] Kalo Na'i Maromak sukat nodi ha'i, hotu uma ruin sei nafati, Na'i Maromak atu foo saseban baa badaen nia iha lale'an. [15] Mais kalo uma ruin namotuk mohu, Na'i Maromak la foo saseban baa badaen nia. Badaen nia sei netan moris, mais la simu saseban sa-saa. Sia nu'u ema ida mak ha'i naa uman, to'o sasoin hotu-hotu namotuk mohu. Nia kre'is mate, foin nalai sai.

Emi ahan uma hamulak

[16] Emi moos hanesan uma hamulak bodik Maromak, tan Niakaan Kmalar nabesi aan iha emikaan leet. Emi hatene tebes ka?✡ [17] Kalo ema ida nahaat Na'i Maromak uman nia, sintidu! Keta to'o ikus, Na'i Maromak moos nahaat ema nia! Na'i Maromak Niakaan hein fatik musti moos. Tan lia nia, emi musti moris moos, tan emi dadi baa Niakaan hein fatin.

[18] Keta be'ur aan! Kalo ema ida nafolin aan na'ak nia matenek to'o natene lia hotu-hotu tuir matenek raiklaran oras ne'e, ne'e na'ak, ema nia la natene kois saa ida. Mais kalo ema ida noran la natene kois sa-saa, foin bele dadi matenek. [19] Na'i Maromak nafoli ema raiklaran siakaan matenek na'ak, momok dei. Hakerek Moon na'ak:

"Noo ema mak nafolin aan matenek,
mais Na'i Maromak nodi siakaan kakutak dois du'uk,
atu kesi nahaat fila sia!"✡

[20] Hakerek tenik na'ak,

"Itakaan Na'in natene nola
saa mak ema matenek nanoin.
Nia natene na'ak, siakaan hanoin nia, butan dei."✡

[21-22] Na'i Maromak foti ema sia atu naliku emi. Dadi keta tonun ida ha'ak, nia maka'as liu. Tan Na'i Maromak latan hotu-hotu baa emi. Ha'u, mau Apolos, no mau Petrus,* Na'i Maromak latan ami baa emi. Nia moos foo lia hotu-hotu iha raiklaran atu tulun emi, masik emi moris ka, emi mate ka. Nia latan hotu-hotu mak iha baa oras ne'e no hotu-hotu mak iha baa ikus atu dadi baa emikaan. [23] Emi du'uk, Kristus Niakaan. No Kristus, Na'i Maromak Niakaan.

4

Tan Paulus Kristus klosan, Kristus mak tetu niakaan serwisu

[1] Dadi, emi musti halo baa ami nune'e: keta mose ami, tan ami ne'e, Kristus ainliman dei. Na'i Maromak fiar ami atu daka di'a-di'ak Niakaan lia mak uluk sei lia subar. [2] Ema mak serwisu bodik na'in, musti serwisu tuir na'in hakaran, [3] tan na'in mak tetu niakaan serwisu, lahoos ema seluk. Dadi, kalo emi hakara tetu ha'ukaan serwisu, ne'e loos emi. Nunia moos kalo ema seluk nakara tetu ha'ukaan serwisu, ha'u la ktitu. Ha'u la ktetu ha'ukaan serwisu du'uk. [4] Masik ha'u du'uk koran ha'u kserwisu loos ti'an, sei la nanis dauk nunia. Tan Na'i Yesus Kristus du'uk mak tetu ha'ukaan serwisu. [5] Tan lia nia, emi keta halo aan nu'u ema makotu lia atu tetu ema lian. Hein to'o itakaan Na'in namaan aan mai nikar lai, foin Nia keke nalore lia hotu-hotu. Nia atu nalore lia aat oi-oik mak ema subar iha makukun. Nia moos nalore lia hotu-hotu mak ema naneo iha neon laran. Foin, Na'i Maromak mose ema mak nalo lia di'ak sia.

[6] Mamaluk sia! Ha'ukaan dalen ne'e, kona baa ha'u ko mau Apolos. Ha'u kfoo knaninuk kosi ami rua kodi kanorin emi nosi lia ida nune'e: *Halo tuir lia mak hakerek iha Hakerek Moon laran dei. Keta tuir seluk.* Kalo emi halo nunia, emi la boi oin hodi hasa'ek ida no haraik ida, tan ami rua manesak. [7] Nunabee? Emi hafolin aan liu ema makfiar seluk sia ka? Keta! Hotu-hotu mak emi simu, emi hetan hosi Na'i Maromak. Dadi tan saa emi loko aan nu'u emi du'uk mak harui aan hola? [8] Emi halo aan nu'u lia hotu-hotu mak emi hetan nia, emi mak buka du'uk. Nu'u la noo saa ida mak Na'i Maromak foo baa emi. Nu'u emi hoo folin boot ti'an hanesan na'i boot iha Na'i Maromak oin, mais ami Kristus klosan folin lalek. Mais arumak emi dadi na'i tebes, ami bele kaer ukun bele-bele ho emi ka?

[9] Isin ida-idak ha'u koran ahan Na'i Maromak nalo ami mak Kristus klosan hanesan ema folin lalek. Ami nu'u ema bui mak nein simu ukun mate. Ema hotu-hotu iha raiklaran ne'e, no Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an sia moos, nobun nodi nale'uk ami. [10] Mais, emi lale. Emi maka'as liu ami! Emi halo aan matenek lia Kristus ti'an. Mais ema naraik ami na'ak, momok

✡ 3:16 1 Korintus 6:19; 2 Korintus 6:16 ✡ 3:19 Ayub 5:13 ✡ 3:20 Kananuk Sia 94:11 * 3:21-22 Hakerek Moon lia Yunani nakerek na'ak, Kefas. Kefas nia, Petrus naran seluk.

basuk, tan ami serwisu bodik Kristus. Sia
nafoli emi biit basuk, mais ami, lale. Sia
foti-nahaas emi, mais la nakneter ami kois.
Nunia tebes! 11 To'o oras ne'e moos, ami
horan salaen no hanroo. Amikaan tais
moos, aat hotu. Ema ta'e nakdiuk ami. Ami
dadi ema tablaun mak la noo uma. 12 Ami
serwisu kole ti'an hodi liman du'uk. Kalo
ema dale ami oi-oik, ami hataa loos ha'ak,
"Ami haloon nebee Na'i Maromak nalo lia
di'ak sia bodik emi." Kalo ema nasusar ami,
ami boi haterus aan dei.✡ 13 Kalo ema dale
nahaat amikaan naran, ami boi hataa hodi
dale kabaas dei. Masik nunia moos, ema sei
nalo ami nu'u krehut.✡

14 Ha'u kakerek lia ne'e sia, lahoos atu
kodi kamoe emi. Mais atu kanorin emi, tan
kadomi emi hanesan ha'ukaan oan du'uk.
Etuk, ha'u katak baa emi, nebee emi fila
hikar mai dalan loos. 15 Masik ema rihun-
rihun bele nanorin dalan Kristus baa emi
moos, ha'u kmesan mak emikaan ama, tan
ha'u ne'e, ema uluk fohon mak nanorin
Kristus Niakaan Lia Di'ak baa emi, to'o emi
fiar baa Nia. 16 Tan lia nia, ha'u kusu nebee
emi tuir di'a-di'ak ha'ukaan knaninuk.✡

17 Tan ha'u kakara nunia, ha'u ksolok
ti'an Timotius baa emi. Ha'u kdodan nia
hanesan ha'ukaan oan du'uk. Ha'u kfiar
nia, tan nia talin aan no itakaan Na'in. Nia
bele tulun emi nodi nalore ha'ukaan moris
dalan mak talin malu no Yesus Kristus. Lia
ne'e mak ha'u kanorin baa hutun sarani sia
iha fatin hotu-hotu.

18 Emi balu loko aan tan haneo ha'ak, ha'u
la kaksakar aan kmai tenik kota Korintus.
19 Mais kalo itakaan Na'in nakara, la kleur
ona ha'u kmai. Foin ha'u katene sia atu
nalo saa. Sia ibun boot loos dei ka, sia noo
beran tebes. 20 Na'i Maromak, Na'i mak noo
beran. Niakaan renu keta ibun boot dei,
mais musti natudu Na'i Maromak beran iha
siakaan moris. 21 Nunabee? Ha'u kmai, ha'u
kdale maka'as kodi ktonan emi ka? Ha'u
kmai, katudu dodan no laran di'ak baa emi?

5

Paulus de'an ema Korintus sia tan ida nalo lia kfo'er

1 Ha'u krona emi ida nalo lia kfo'er. Ema
nia niakaan a'aat liu tan ema mak la natene
Maromak, tan nia nalo fo'er nikar no aman
feen.✡ 2 Masik nunia moos, emi sei loko aan
no la horan moe! Tuir loos, emi musti moe
aan hodi lelen lakon ema oin nunia.

3 Masik ita dook baa malu, ha'ukaan neon
namutuk no emi. Ha'u kakotu kedan musti
taa ukun baa ema aat nia. 4 Ha'u koo beran
kakotu lia nunia, tan ha'u ne'e, Na'i Yesus
klosan. Ha'u kakara nebee emi libur malu,
hakotu lia nia hodi itakaan Na'in naran.
Ha'ukaan neon tuir namutuk bele no emi.
5 Hotu latan ema nia baa diabu ulun, nebee
kleu-leur nia du'uk soe lakon a'aat nia.
Hodi nunia, baa oras itakaan Na'in namaan
aan mai nikar, Nia bele sori nola ema nia.

6 Keta to'o emi loko aan. Keta halu'a
ha'ak, tua teen oan ida dei bele nasa'e
tubi tomak boot ida. Ema hahalok aat nia,
hanesan tua teen nia. Kalo habusik nalo
aat bei-beik iha emikaan leet, nia kahur
nola mamaluk sarani seluk sia to'o tuir
nalo aat!✡ 7 Tan lia nia, emi musti lelen
lakon ema aat nia, foin emi bele moris moos
hikar. Ema Yahudi uluk aan no'o bibi malae
oan sala lalek, nalo baa sera Paska atu nodi
namoos aan. Nosi ikus, ema no'o Kristus,
Ema Moon nia. Nia moos dadi baa sera
atu namoos itakaan neon.✡ 8 Uluk, ema
Yahudi naa tubi bakae mak tua teen lalek
atu nadahur Paska. Oras ne'e, ita nu'u
tubi nia. Ita musti daka aan, nebee keta
halo lia aat, no keta halo ema seluk laran
moras. Ita musti dale loos. Hodi nunia,
ema naree itakaan lala'ok hotu-hotu, tuir
itakaan laran di'ak.✡

9 Uluk, ha'u kakerek ti'an ka'ak, "Keta
kahur ho ema mak nakur biti-kluni no
ema mak nalo lia kfo'er." 10 Mais ha'ukaan
hakara nia, keta kahur ho ema sarani mak
nalo sala nunia. Lahoos keta kahur ho ema
mak la fiar baa Na'i Maromak, hanesan ema
rotus teen, ema tolek teen mak be'ur nola
ema siakaan naha, no ema mak lo'u-sudur
baa ai'oi lulik. Tan kalo emi halo nunia, emi
musti hakfa'ek aan hosi ema hotu-hotu iha
raiklaran ne'e. 11 Ha'ukaan hakara nune'e:
keta kahur ho ema mak na'ak, "Ha'u ne'e,
ema sarani." Mais tuir loos, ema nia nalo
sala nu'u nakur biti-kluni, rotus teen, lo'u-
sudur baa ai'oi lulik, nahaat ema naran,
lanuk todan, no tolek atu nola ema niakaan
naha. Keta kahur ho ema oin nunia sia.
Tuur haa ho sia moos, keta!

12 Emi musti tetu emikaan maluk sarani
mak nalo sala nia. Ha'u la koo beran atu
tetu ema mak la fiar baa Na'i Maromak,

✡ 4:12 Kristus Klosan Lian 18:3 ✡ 4:13 Ibrani 11:38 ✡ 4:16 1 Korintus 11:1; Filipi 3:17 ✡ 5:1 Hanoin Hikar Dalan Moris 22:30 ✡ 5:6 Galatia 5:9 ✡ 5:7 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:5 ✡ 5:8 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 13:7; Hanoin Hikar Dalan Moris 16:3

13 tan Na'i Maromak du'uk mak atu tetu
sia. Mais keta halu'a Hakerek Moon na'ak,
"Kalo ema ida iha emikaan klaran nalo sala,
musti lelen lakon nia!"✡

6

Keta halo lia ho maluk sarani to'o tama moon-metan

1 Kalo ema sarani ida nalo lia no niakaan
mamaluk sarani, tan saa emi hasa'e lia nia
baa makotu lia mak la fiar baa Kristus? Keta
nunia. Di'ak liu, mai hariik iha fukun sarani
oin, nebee sia mak nakotu emikaan lia nia!
2 Emi ahan la hatene dauk ha'ak, baa oras
rai falu fila, ita ema sarani mak atu hakotu
lia bodik ema hotu-hotu iha raiklaran ne'e.
Kalo ita bele hakotu nunia, tan saa emi la
bele hakotu hola du'uk lia ki'ik oan nunia
sia? 3 Tuir loos, ita ema sarani moos atu
hakotu lia bodik Na'i Maromak Niakaan
makbukar lale'an sia. Tan lia nia, emi musti
hatene babilan du'uk lia loron-loron nia sia.
4 Dadi, kalo ema sarani nalo lia no mamaluk
sarani, emi keta husu makotu lia mak la
fiar Kristus, tan nia la noo naran iha hutun
sarani.

5 Ha'ukaan dalen ne'e musti namoe emi.
Iha emikaan leet, ahan nu'u la noo ema ida
kois mak matenek babilan lia ki'ik oan sia
mak moris iha hutun sarani leet, 6 to'o ema
sarani kona lia, dada malu baa ema makotu
lia mak la fiar baa Kristus.

7 Lia nia la loos. Kalo emi hodi malu
baa moon-metan, ne'e na'ak, emi monu
ti'an. Kalo okaan maluk nalo sala baa o,
di'ak liu, mabusik baa dei. Kalo nia nana'o
nola okaan naha, di'ak liu mabusik baa dei!
8 Mais emi du'uk halo sala baa malu. Emi
hana'o malu du'uk. La bele nunia. Emi ne'e,
ema sarani bele-bele!

9 Emi ahan nu'u la hatene lia nia sia! Tuir
loos, ema mak la nakara nalo loos, nia la
bele tama dadi baa Na'i Maromak renun.
Keta habusik emi na'in du'uk kona be'ur,
to'o halo sala! Ema mak nalo lia kfo'er, ema
mak lo'u-sudur baa ai'oi lulik no buat sia
mak seluk Na'i Maromak, ema mak nakur
biti-kluni, mane mak toba no mane, 10 ema
mak nana'o, ema mak rotus teen, ema mak
nemu tua lanuk, ema mak dale nahaat ema
naran, ema mak tolek nola ema nahan, ema
oin nunia sia la bele dadi baa Na'i Maromak
renun!

11 Uluk, emi balu nanis nunia! Mais Na'i
Maromak kasu mohu emikaan salan sia
nodi namoos emi. Hodi nunia, Nia loke
dalan nebee emi bele di'a-di'ak hikar ho
Nia. Nia nalo lia nia sia hotu-hotu, tan emi
talin malu ho itakaan Na'in Yesus Kristus
no Maromak Kmalar.

Moris di'a-di'ak hodi babilan isin lolon, ne'e na'ak, ita hakneter Na'i Maromak

12 Noo ema balu na'ak, "Ita bele halo
hotu-hotu mak ita hakara." Tebes. Mais
tuir ha'u du'uk, lia malolok nune'e: Ha-
halok hotu-hotu sei la nanis di'ak bodik ita.
Ha'u kbele kalo lia hotu-hotu mak kakara,
mais la ko'uk dadi ata baa lia mak la di'ak
sia.✡ 13 Knaninuk nune'e: "Hahaak buka
kabun. Kabun buka hahaak." Mais keta
halu'a ha'ak, nosi ikus Na'i Maromak atu
nadodok lia kabun no hahaak nia. Knan-
inuk seluk, itakaan isin lolon du'uk. Na'i
Maromak la nalo itakaan isin lolon nebee
ita hodi hakur biti-kluni, mais nebee ita
hodi serwisu bodik Nia. Tan Nia mak
itakaan Na'in. Nia noo beran atu babilan
itakaan isin lolon. 14 Itakaan Na'in Yesus
Kristus mate, mais Na'i Maromak nalo Nia
moris nikar. Dadi, nosi ikus kalo ita mate,
Nia moos noo beran atu nalo ita moris
hikar.

15 Itakaan isin lolon dadi baa Kristus Ni-
akaan, tan ita nu'u isin rohan hosi Kris-
tus isin lolon. Nanis emi hatene ti'an lia
nia! Dadi, kalo ha'u ktau isin rohan nosi
Kristus isin, hotu baa kahur ko feto aat
isin, nunabee? La bele! Hahalok nia la
fatan. 16 Emi nanis hatene ti'an, kalo ema
nakur biti-kluni no feto aat nunia, sia na'in
rua talin malu dadi mesak. Hakerek Moon
na'ak, "Sia na'in rua talin malu, dadi mesak
ti'an."✡ 17 Mais ema mak moris neon ida no
itakaan Na'in, dadi mesak no Nia ti'an, nu'u
sia na'in rua talin malu nodi kmalar mesak.

18 Kalo o metan leet atu malo lia kfo'er,
malai mela nia! Sala wa'in nahaat ema ma-
halo du'uk, no nahaat ema seluk. Mais ema
mak nalo lia kfo'er, nahaat isin lolon du'uk.
19 Kmalar Lulik moris iha okaan neon, tan
Na'i Maromak du'uk mak foo. Ne'e na'ak,
okaan isin lolon dadi Kmalar Lulik uman
hamulak. O la moo beran ona atu dadi ulun
baa okaan isin lolon du'uk. Tan saa o moris
ahan nu'u o la matene lia ne'e?✡ 20 Kristus
selu kotu ita nodi folin todan. Tan lia nia,
ita musti moris hodi hakneter itakaan isin
lolon du'uk, atu hatudu ha'ak, ita moos
hakneter Na'i Maromak.

✡ 5:13 Hanoin Hikar Dalan Moris 13:5, 17:7, 19:19, 22:21,24, 24:7 ✡ 6:12 1 Korintus 10:23 ✡ 6:16 Lia Uluk Fohon 2:24 ✡ 6:19 1 Korintus 3:16; 2 Korintus 6:16

7

Lia feen-la'en

1 Oras ne'e, ha'u kakerek lia mak emi
husu iha emikaan hakerek ha'ak, "Nun-
abee? Ema balu na'ak, di'ak liu mane lalika
noo feen. Lia nia loos ka lale?"
2 Lia nune'e maluk sia: Tan ema maus
kona sokur baa lia ne'e, di'ak liu mane noo
feen du'uk. Feto moos noo la'en du'uk.
Hodi nunia, sia la monu baa sala.
3 Mane mak noo feen sia, keta dudu
emikaan feen no la toba ho nia. Feto mak
noo la'en siam keta dudu emikaan la'en no
la toba ho nia. 4 Kalo feen-la'en nola malu
ti'an, ne'e na'ak feen latan ti'an isin lolon
bodik la'en. La'en moos latan ti'an isin
lolon bodik feen. 5 Dadi, keta dudu malu.
Kalo hakara hamulak nebee hamulak tebe-
tebes, feen-la'en bele hola lia hamutuk atu
fa'e heik malu lai. Kalo hamulak nia hotu
ti'an, hamutuk hikar lai-lais nebee keta
monu baa sala, tan diabu ulun buka leet
atu sokur ema mak la netu aan. 6 Lia ne'e,
ha'u kasara loos dei. Lahoos Na'i Maromak
ukun. 7 Tuir ha'u, di'ak liu ema la nola malu,
nu'u ha'u ne'e. Mais Na'i Maromak fa'e
babelen mak fatan baa ema ida-idak. Nia
foo ema balu bele noo feen-la'en, balu lale.
8 Oras ne'e, ha'u atu katak baa ema klalon
sia no feto faluk sia, lia nune'e: Di'ak liu
emi la hoo feen-la'en, nu'u ha'u ne'e. 9 Mais
kalo emi la bele hetu aan, di'ak liu hoo feen-
la'en dei. Tan kalo lale, emikaan nawan aat
du'uk bele nahaat nikar emi.
10 Oras ne'e, ha'u atu katak lia soe malu.
Itakaan Na'in du'uk naruka ti'an na'ak, feen
la bele soe la'en. 11 Mais kalo feen la'o
nela la'en, feen la bele nala'e seluk mane.
Di'ak liu, fila nikar atu dame malu no la'en.
Nunia moos la'en, la bele soe feen.✡
12 Oras ne'e, ha'u atu katak baa ema seluk
sia. Lia ne'e nosi ha'u du'uk, lahoos nosi
itakaan Na'in. Lia nune'e: kalo mane ida
fiar baa Na'i Maromak, mais feen la fiar,
mane nia la bele soe feen, kalo feen sei
nakara moris namutuk no nia. 13 Nunia
moos, kalo feto ida fiar baa Na'i Maromak,
mais la'en la fiar. Feto nia la bele soe la'en
kalo la'en sei nakara moris namutuk no
nia. 14 Hodi nunia, la'en mak la fiar baa Na'i
Maromak bele dadi moos, tan talin malu
no feen mak fiar. Feen mak la fiar, bele
dadi moos, tan talin malu no la'en mak fiar.
Hotu, siakaan oan sia moos dadi moos iha
Na'i Maromak oin. Kalo lale, oan sia la dadi
moos. 15 Mais kalo mane mak la fiar la'o nela
feen mak fiar, habusik baa. Kalo feto mak
la fiar la'o nela la'en mak fiar, habusik baa.
Na'i Maromak bolu ita atu dadi Niakaan
ema mak moris manek no dame. Ita lalika
talin aan ho ema mak la fiar sia. 16 Feto
mak fiar baa Na'i Maromak sia, arumak emi
bele sori hola la'en. Mane mak fiar sia,
arumak emi bele sori hola feen. Arumak
bele, arumak la bele. Emi moos la hatene.

Tuir Kristus dalan moris hodi tuur-hariik mak uluk Nia foo baa emi

17 Uluk, baa oras Na'i Maromak bolu nola
emi dadi baa Kristus eman, emi ida-idak ho
tuur-hariik du'uk. Oras ne'e, ida-idak musti
tuir Kristus dalan moris hodi emikaan tuur-
hariik uluk nia, tan Na'i Maromak mak
babilan kedan moris nunia. Hanorin ne'e,
ha'u kanorin baa hutun sarani sia iha fatin
hotu-hotu.
18 Ha'u kfoo knaninuk nune'e: noo ema
Yahudi mak uluk namane aan tuir siakaan
adat, foin rona Na'i Maromak bolu atu dadi
baa Kristus eman. Ema nunia, lalika heli
adat hamane aan nia. Nunia moos, ema
lahoos Yahudi mak uluk la namane aan,
foin rona Na'i Maromak bolu sia. Sia lalika
namane aan ona. 19 Ita hamane aan ka,
la hamane aan ka, lia nia la noo folin.
Lia mak noo folin mak ne'e: ita halo tuir
Na'i Maromak ukun. 20 Oras Na'i Maromak
bolu o, Nia la naruka tenik sa-saa nosi lia
hamane aan. Dadi, emi ida-idak hafati baa
emikaan tuur-hariik uluk.
21 Ha'u kfoo knaninuk ida tenik. Uluk, baa
oras Na'i Maromak bolu o, kalo o dadi ata
baa ema ida, mafati nunia dei. La saa ida.
Kalo bele sai mosi ata, sai ona! Mais kalo la
bele, la saa ida. 22 Kalo Na'i Maromak bolu
nola ata ida, Kristus dadi Na'in bodik ata
nia. Kalo Na'i Maromak bolu nola ema boot
ida, ema boot nia dadi baa Kristus atan.
23 Kristus selu kotu emi nodi folin mak boot
basuk! Dadi hana'i baa Kristus dei. Keta
hana'i baa ema.
24 Mamaluk sia! Uluk, baa oras Na'i Maro-
mak bolu nola ita, ita ida-idak ho itakaan
tuur-hariik du'uk. Oras ne'e, ita musti tuir
Na'i Maromak hodi hafati baa itakaan tuur-
hariik uluk nia.

Lia ema klalon

25 Emi moos husu baa ha'u hosi lia ema
mak sei klalon. Na'i Maromak la katak
ha'u nosi lia ne'e. Mais emi bele fiar saa
mak ha'u kdale, tan Na'i Maromak natudu

✡ 7:11 Mateus 5:32, 19:9; Markus 10:11-12; Lukas 16:18

dodan baa ha'u ti'an. Ha'u kanoin nune'e:
[26] Oras ne'e ita hasoru susar oi-oik. Dadi,
kalo ema moris nunabee ti'an, moris nunia
ona. Nune'e: [27] Kalo hoo feen ti'an, keta
soe nia. Kalo la hoo feen dauk, keta buka
ona. [28] Mais kalo hoo feen, la sala. Nunia
moos feto nurak sia. Kalo hoo la'en, la sala.
Mais hanoin! Ema mak nola malu, nanis
nasoru maufinu oi-oik iha raiklaran ne'e.
Ha'u kfoo katene baa emi ka'ak, kalo emi la
hola malu, emi la hasoru maufinu nia sia.
[29] Ha'u kanoin nune'e mamaluk sia! Oras
rai falu fila kre'is mai ona. Dadi, ema mak
noo feen, keta tau neon baa feen dei, mais
nia musti rai neon baa Na'i Maromak no.
[30] Nunia moos, ema mak tanis tan susar.
Di'ak liu nakbiit aan nanawa tanis nodi
nalu'a susar nia, nebee nia bele rai neon
baa Na'i Maromak. Ema mak neon boot,
di'ak liu nalu'a neon boot nia, nebee nia
bele rai neon baa Na'i Maromak. Ema mak
bele sosa wa'in, di'ak liu moris nu'u ema
mak la noo sa-saa, nebee nia bele rai neon
baa Na'i Maromak. [31] Ema mak buka sasoin
raiklaran, di'ak liu moris nu'u ema mak la
rai neon baa sasoin raiklaran, nebee nia
bele rai neon baa Na'i Maromak. Tan la
kleur ona, moris raiklaran ne'e atu lakon
mohu.
[32] Ha'u kakara nebee emi lalika halau aan
hodi neo-neon. Ema mak la noo feen, noo
leet wa'in atu rai neon baa Na'i Maromak
beer. Nia bele buka dalan atu serwisu bodik
nalo Na'i Maromak neon di'ak. [33-34] Mais
ema mak noo feen, musti rai neon baa
raiklaran beer. Masik nakara rai neon baa
Na'i Maromak beer moos, nia moos musti
buka dalan atu nalo feen neon di'ak. Tan
lia nia, ema mak noo feen, niakaan neon
nakfa'ek rua.

Nunia moos, feto faluk, no feto mak sei
la noo la'en dauk. Sia bele rai neon baa
Na'i Maromak beer, nebee neon no isin
lolon dadi moos. Mais feto mak noo la'en,
niakaan neon nakfa'ek rua. Masik nakara
rai neon baa Na'i Maromak beer moos, nia
moos musti buka dalan atu nalo la'en neon
di'ak. [35] Ha'u katak lia ne'e sia baa emi,
nebee emi bele hetan sotir. Lahoos atu kodi
katodan emi. Kakara nebee emi halo mak
loos hodi rai neon baa Na'i Maromak beer,
nebee emikaan neon la nakfa'ek aan.
[36] Kalo mane ida noo sasudin mak otas
to'o ti'an, habusik sia nola malu ona. Saa
tenik, kalo mane nia la bele netu aan. Hodi
nunia, sia la nalo sala. Keta hein le'u-le'ur,
to'o mane nia nalo lia mak la loos. [37] Mais
kalo nia bele netu aan, nia lalika lai-lais noo
feen. Surak nia du'uk mak nakotu nunia.
Masik netu aan kleur moos, di'ak. [38] Mane
mak nola feto, nia nalo di'ak. Mais mane
mak la nola feto moos, nia nalo di'ak liu
tenik.

Lia feto faluk

[39] Feto feen talin malu no la'en to'o mate.
Mais kalo la'en mate ti'an, nia bele nala'e
seluk mane, surak la'en foun nia moos fiar
baa Kristus. [40] Tuir ha'u, feto faluk nia
hetak sotir kalo nia la noo la'en tenik. Ha'u
koran ka'ak, lia tate'an ne'e mai nosi Na'i
Maromak Kmalar mak moris iha ha'ukaan
neon.

8

Lia hahaak mak ema sera baa ai'oi lulik
(Hanoin Hikar Dalan Moris 4:35,39, 6:4)

[1] Oras ne'e, ha'u kdale kosi lia na'an mak
ema nodi lo'u-sudur baa ai'oi lulik. Emi
hatene wa'in ti'an hosi lia ne'e. Mais lia
nune'e: kalo ita hatene wa'in, ita maus loko
aan, tan ita hanoin ha'ak, ita matenek liu
ema seluk sia. Di'ak liu, ita hadomi ema
seluk. Tan lia nia mak nakbiit ema to'o bele
naterus aan.
[2] Kalo ema ida na'ak nia matenek ti'an,
ne'e na'ak, niakaan matenek nia sei la to'o
dauk. [3] Mais kalo ema ida nadomi Na'i
Maromak, Na'i Maromak nanis nadomi nia.
Lia nia mak noo folin.
[4] Lia na'an mak ema sera baa ai'oi lulik
nune'e. Ita hotu-hotu hatene ai'oi lulik
mak ema lo'u-sudur baa, lahoos Maromak.
Noo hakerek na'ak, "Maromak, mesak ida
dei." No "ai'oi lulik mak ema lo'u-sudur
baa, la noo folin kois." [5] Noo buat wa'in
iha lale'an no raiklaran mak ema lo'u-
sudur baa nodi temi na'ak, siakaan 'lulik' no
siakaan 'na'i'.
[6] Mais bodik ita, Maromak mesak dei.
Nia, itakaan Ama.
Lia hotu-hotu nahabut baa Nia.
Ita halo hotu-hotu bodik Nia.
Itakaan Na'in moos, mesak dei.
Ne'e mak, Yesus Kristus.
Na'i Maromak nodi Nia
atu nase'i hotu-hotu.
Ita moris,
tan Nia mak foo moris baa ita.
[7] Tebes! Mais ema balu la natene lia nia
sia. Uluk, oras sia sei la fiar baa Kristus
dauk, sia lo'u-sudur baa ai'oi lulik. Oras
ne'e, kalo sia naa na'an lulik, sia naneo
na'ak "Hahaak ne'e, dadi baa sera atu lo'u-
sudur baa ai'oi lulik. Kalo ha'u kaa, ha'u
ksei talin aan ko lia aat nia!" Lia nia

natodan siakaan kakutak to'o sia noran la
fatan, tan neon la biit. 8 Tuir loos, sia lalika
nunia, tan hahaak la bele nodi ita kre'is baa
Na'i Maromak. Hahaak moos la bele fa'e ita
nosi Nia. Kalo ita haa, ita la sotir. Kalo ita
la haa, ita moos la lakon.
9 Sintidu! Masik ita du'uk hatene ha'ak,
ita bele halo lia ida, ita lalika halo kalo
itakaan maluk sarani ida neon la biit. Keta
to'o nia moos nalo tuir, hotu sidi ain tan
noran lia nia la fatan bodik nia. 10 Knaninuk
nune'e: o matene ti'an ma'ak, maa na'an
lulik, la saa ida. Mais arumak o baa maa
iha ai'oi lulik fatin. Hotu, maluk sarani
ida naree o tuur maa iha nia. Maluk nia
dadi neon ruak, tan sei la natene dauk lia
nia fatan ka, lale. Mais tan o malo, nia
moos nalo tuir. 11 O matene lia wa'in tebes.
Mais kalo o malo nunia, o mahaat okaan
maluk sarani mak neon la biit. Manoin,
tan Kristus moos mate bodik nia! 12 Di'ak
liu nune'e: kalo o malo okaan maluk nalo
lia mak nia noran sala, o malo sala baa
nia ti'an. O moos malo sala baa Kristus.
13 Tan lia nia, kalo ha'u kaa hahaan mak nalo
ha'ukaan maluk sarani monu baa sala, di'ak
liu ha'u la kaa. Masik to'o wainhira moos,
ha'u la kaa. Tan ha'u la ko'uk ha'ukaan
maluk monu baa sala.

9

Paulus nia, Kristus klosan tebes

1 Arumak emi ha'ak, ha'u la koo beran
kakerek nune'e. Keta nunia, tan Yesus
Kristus du'uk mak boi ha'u dadi baa klosan.
Ha'u karee du'uk itakaan Na'in nia. Ha'u
kre'is baa Nia ti'an. Emi hotu-hotu moos
fiar baa Nia, tan ha'ukaan serwisu. 2 Masik
ema seluk na'ak, ha'u lahoos Kristus klosan
moos, emi hatene du'uk ha'ak, Nia mak
solok ha'u baa emi. Kalo emi sei buka
lia kakaer tenik, haree baa emikaan tuur-
hariik du'uk. Emi kre'is baa itakaan Na'in
ti'an. Dadi malorek ona, ha'u ne'e, Niakaan
klosan tebes.
3 Bodik ema mak la simu ha'u hanesan
Kristus klosan, ha'u atu kataa sia nune'e:
4 Arumak emi haneo ha'ak, ha'u ko Barn-
abas la bele simu haa-hemu hosi ema mak
ami hanorin ka? 5 Arumak emi hanoin
ha'ak, ami la bele hola feto hosi feto sarani
sia, nebee tuir haliku bele-bele ho sia ka?
Tuir loos, Na'i Yesus klosan seluk sia baa
naliku bele-bele no siakaan feen. Petrus no
Na'i Yesus alin sia moos nunia.* 6 Arumak
emi haneo ha'ak, ha'u ko Barnabas dei
mak la bele buka moris hosi ema mak ami
hanorin ka? 7 Keta haneo nunia. Mana dei
baa sondadu sia. Sia bele simu hahaak no
tais nosi ulun. Mana dei baa ema makser-
wisu iha to'os anggor sia. Sia bele naa nosi
to'os isin. Mana dei baa makbalin sia. Sia
bele nola susu ween nosi bibi malae mak sia
naliku.
8 Ha'u kdale nunia, lahoos tuir ema raik-
laran hanoin. Na'i Maromak Ukun-badu
du'uk mak katak nunia. 9 Iha Ukun-badu
mak Nia natuun baa bei Musa, noo hak-
erek na'ak, "Karau baka mak serwisu sama
hare, keta futu hatoos nunun nebee nia
bele naa." Arumak emi haneo ha'ak, Na'i
Maromak nakara karau baka loos dei mak
bele naa ka?✡ 10-11 Lale! Nia moos katak
na'ak Nia rai matan baa ami! Noo hakerek
na'ak, "Oras ema makfila rai no maksama
hare serwisu, sia natene kedan sia atu
simu fafa'ek." Dadi, la sala, kalo ema mak
naliku hutun sarani moos simu fafa'ek nosi
siakaan serwisu. Baa oras ami hanorin emi
lia nosi Maromak Kmalar, lia nia hanesan
ema mahalo to'os ida kuda fini. Hanorin
hotu, fatan basuk kalo ami simu saseban
hosi emi!✡ 12 Ema seluk mak nanorin emi,
sia bele simu saseban nosi emi. Kalo ema
seluk sia bele simu saseban nunia, ami hoo
beran liu tan sia!
Mais emi hatene lia ne'e ti'an. Ami la
dala ida dauk hodi beran nia haseten emi.
Ami hetu aan baa lia oi-oik, nebee keta ha-
todan emi. Hodi nunia, emi hakara hanono
baa Kristus Niakaan Lia Di'ak mak ami
hanorin baa emi. 13 Hanoin kokon! Na'ilulik
mak naliku ema Yahudi iha siakaan Uma
Hamulak Huun, sia moris nosi sera mak
ema nodi. Ema mak naliku osan sera fatin,
sia naa na'an sera nia.✡ 14 Nunia moos, Na'i
Maromak naruka na'ak, ema mak serwisu
nodi nanorin Kristus Niakaan Lia Di'ak, sia
moris nosi serwisu nia folin.✡
15 Tebes. Ha'u kbele kalo nunia, mais
la kakara. Lahoos ha'u kalo hakerek ne'e,
nebee emi atu foo saseban baa ha'u. Lale.
Ha'u kaliku emi kleur ti'an kodi la kusu saa
ida. Di'ak liu ha'u kmate nosi ema dale
ha'u na'ak, ha'u ema madiduk. 16 Masik
ha'u kanorin nohuun Kristus Niakaan Lia
Di'ak moos, ha'u la kbele loko aan. Ha'u
kmusti kanorin kosi Kristus, tan Nia mak

* 9:5 Hakerek Moon lia Yunani nakerek na'ak, 'Kefas'. Kefas nia, Petrus naran seluk. ✡ 9:9 Hanoin Hikar Dalan Moris 25:4; 1 Timotius 5:18 ✡ 9:10-11 Roma 15:27 ✡ 9:13 Hanoin Hikar Dalan Moris 18:1 ✡ 9:14 Mateus 10:10; Lukas 10:7

solok ha'u. Kalo la kalo tuir, ha'u ksusar
ona! Nanis ha'u kona kastikar. 17 Kalo
ha'u kala'ok serwisu ne'e, tan ha'ukaan
beer du'uk, ha'u kfatan simu kansera. Mais
ha'u kala'ok serwisu ne'e, tan Kristus mak
solok ha'u. Ha'u kmusti serwisu tan Nia
fiar na'ak ha'u kbele kala'ok serwisu mak
folin todan ne'e. 18 Kalo nunia, ha'u ksimu
saa? Ha'u la kbuka kansera, mais kanorin
Kristus Niakaan Lia Di'ak kodi la kusu sa-
saa. Serwisu nia nalo ha'u neon di'ak, to'o
koran hanesan simu ti'an kansera. Dadi,
masik ha'u koo beran hanesan ema seluk
mak serwisu nanorin Lia Di'ak, ha'u du'uk
la ko'uk tau ha'ukaan beran hotu-hotu.

19 Ha'u ne'e, lahoos ema atan. Masik
nunia moos, ha'u kalo aan nu'u ata, nebee
ema hotu-hotu bele naruka ha'u. Kodi
nunia, ha'u hetak kbele tulun ema wa'in
nebee tuir Kristus. 20 Oras ha'u kodi Lia Di'ak
baa ema Yahudi, ha'u kalo aan nu'u ema
Yahudi nebee ha'u kbele kodi sia kre'is baa
Kristus. Oras ha'u kodi Lia Di'ak baa ema
mak kaer metin Na'i Maromak Ukun-badu,
ha'u kala'ok Ukun-badu nia sia, nebee ha'u
kbele kodi sia kre'is baa Kristus. (Ha'u
kalo nunia, masik katene ka'ak, kalo ita
tuir Ukun-badu, lia nia la nalo ita di'a-di'ak
ho Na'i Maromak.) 21 Oras ha'u kodi Lia
Di'ak baa ema mak la natene Na'i Maro-
mak Ukun-badu, ha'u kdadi nu'u sia, nebee
kala'o kodi sia baa Kristus. (Keta to'o ema
dale na'ak, ha'u ksoe kela Na'i Maromak
Ukun-badu mak Nia natuun baa Bei Musa,
tan ktuir Kristus Ukun-badu.)✡ 22 Oras ha'u
kodi Lia Di'ak baa ema mak neon la biit,
ha'u kalo aan neon la biit, nebee ha'u kbele
tulun sia mai baa Kristus. Bodik ema hotu-
hotu, ha'u kalo aan nu'u sia, nebee nunabee
moos, ha'u kbele sori kola balu. 23 Ha'u
kalo nunia, nebee ema hotu-hotu bele fiar
baa Kristus Niakaan Lia Di'ak. Hodi nunia,
ha'u moos bele simu matak-malirin mak
Nia nakara foo baa Niakaan ema.

24 Ha'u kfoo lia hatetek hosi halai sita
malu. Ema wa'in tuir nalai sita, mais ema
na'in ida dei mak netan nola. Nunia moos,
o musti marui aan tuir Na'i Maromak beer,
to'o metan mola. 25 Ema mak tuir sita malu
musti rona baa manorik nodi tuir niakaan
ukun. Sia narui aan maka'as nebee netan
sabeo sita malu, masik sabeo nia, la oras
naklaik mohu. Mais ita harui aan atu hetan
lia mak nafati nima-nimak. 26 Oras kalai,
ha'u la kalai karin, mais karui aan maka'as
kalai katutuk kladik baa. Kalo hanesa ha'u
ko ema maktukuk, ha'u la ktuku karin,
mais tuku fukur. 27 Ha'u ktuir ukun kodi
karui aan maka'as, nebee bele katerus aan.
Keta to'o ha'u katak Na'i Maromak baa ema
seluk, mais ha'u du'uk kakur ukun, hotu
Na'i Maromak nasai ha'u.

10

Sintidu baa naha lulik raiklaran sia

1 Mamaluk sia! Keta halu'a lia uluk nosi
amikaan bei uluk sia, baa oras sia la'o lori
baa-mai iha rai fuik. Na'i Maromak nodi
kalo'an la'o uluk natudu dalan baa sia. Nia
moos taa fa'e tasi ween, hotu nala'o sia to'o
tasi balu no manek.✡ 2 Kalo'an no tasi nia,
dadi lia hatetek. Bei uluk sia fiar Musa
atu lituk sia. Hotu, sia tuir kalo'an nia,
no tama baa tasi ween bele-bele no Musa.
Nunia moos, ita mak fiar baa Kristus no
simu sarani atu dadi tadak ha'ak, ita dadi
Niakaan ema hodi hanono baa Nia. 3 Bei
uluk sia hotu-hotu naa hahaak mak Na'i
Maromak nadi'a bodik sia.✡ 4 Sia hotu-hotu
moos nemu wee mak Nia nadi'a bodik sia.
Wee nia, sai nosi fatuk boot mak Nia natudu
baa sia. Sia to'o fatin nabee dei, fatuk nia
moos iha. Fatuk nia, mak Kristus.✡ 5 Mais
oras nia, Na'i Maromak la nakara ema lear
hahalok aat. Tan lia nia, baa oras sia la'o
satan leur fatin fuik luan, sia mate wa'in.
Hotu hakoi hela iha fatin lear.✡

6 Lia nia sia dadi knaninuk, nebee ita keta
beer halo aat nu'u sia.✡ 7 Ita keta lo'u-sudur
baa ai'oi lulik nu'u sia. Hakerek Moon
na'ak, "Ema Isra'el sia tuur naa-nemu bele-
bele nodi lo'u-sudur baa ai'oi lulik karau
baka."✡ 8 Ita keta hakur biti-kluni nu'u
sia. Tan sia nalo lia kfo'er hori hirak nia,
ema na'in rihun rua nulu resin tolu mate
mohu baa loron ida dei.✡ 9 Ita keta halo
aat oi-oik hodi koko Kristus atu hatene
ha'ak, Nia kastikar ita ka, lale. Ema Isra'el
balu koko Na'i Maromak nunia. Hotu Nia
solok samea mak noo raso lear mai, tutu
no'o sia.✡ 10 Ita moos keta haksuhuk nu'u
sia. Tan ema Isra'el balu naksuhuk nohuun,

✡ 9:21 Mateus 22:34-40; Markus 12:28-34; Lukas 10:25-28; 1 Korintus 13:1-8 ✡ 10:1 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 13:21-22, 14:22-29 ✡ 10:3 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 16:35 ✡ 10:4 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 17:6; Sura Renu Isra'el 20:11 ✡ 10:5 Sura Renu Isra'el 14:29-30 ✡ 10:6 Sura Renu Isra'el 11:4 ✡ 10:7 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 32:6 ✡ 10:8 Sura Renu Isra'el 25:1-18 ✡ 10:9 Sura Renu Isra'el 21:5-6 ✡ 10:10 Sura Renu Isra'el 16:41-49

Na'i Maromak solok makbukar lale'an mai
no'o hotu sia.✡
11 Lia nia kona baa ema Isra'el sia, atu dadi
knaninuk bodik ita. Mako'an sia nakerek
nela lia nia hotu-hotu, nebee ita bele simu
hanorin no keta halo tuir siakaan salan.
Tan loron rai falu fila kre'is mai ona.
12 Hanoin di'a-di'ak! Kalo o manoin
ma'ak, o bele materus aan biit, sintidu!
Keta to'o o monu. 13 Kalo o kona sokur,
manoin, tan ema seluk moos kona sokur
nunia ti'an. Mais o bele fiar baa Na'i Maro-
mak nebee Nia nala'ok saa mak Nia dale.
Nia la nabusik o kona sokur liu nosi okaan
babelen, tan Nia atu foo dalan sasin baa o.
Nia beer nalo o materus aan, nebee o keta
monu.
14 Mamaluk sia! Kalo ema nokbiit baa emi
atu lo'u-sudur baa ai'oi lulik sia no se-seluk
sia mak nadook emi nosi Na'i Maromak,
halai sai hosi nia! Keta maktaman iha nia
tenik!
15 Ha'u kdale baa emi mak hatene hanoin
naruk sia, nebee emi tetu du'uk saa mak
ha'u kdale ne'e loos ka, lale. 16 Lia nune'e:
Oras ita hamutuk atu hodi hanoin Kris-
tus Niakaan mate, ita sera dodan baa Na'i
Maromak, hotu hemu hosi hemu fatik nia.
Lia ne'e na'ak, ita talin aan ho Kristus tan
Nia nakduar raan bodik ita. Oras ita tohi
fa'e tubi nia, hotu haa, ne'e moos na'ak, ita
talin aan ho Kristus mak mate bodik ita.✡
17 Ita hotu-hotu simu tubi fa'ek hosi tubi ida.
Lia ne'e na'ak, ita dadi mesak ti'an. Masik
ita ema lear, ahan ita isin lolon ida, tan
hotu-hotu talin malu ho Kristus. 18 Hanoin
ema Isra'el uluk aan sia. Baa oras sia nodi
sera tunun atu natetu baa Na'i Maromak,
na'ilulik babilan sera nia. Na'ilulik nia mak
naa na'an sera nia. Lia nia isin na'ak,
na'ilulik nia talin malu no Na'i Maromak.
Nia moos talin malu no ema mak nodi sera
nia.✡
19-20 Ha'ukaan dalen ne'e, na'ak saa? Ema
mak la natene Maromak natetu sera tunun
baa siakaan ai'oi lulik. Emi haneo ha'ak,
hahalok nia la saa ida ka? Keta. Tan hodi
nunia sia la lo'u-sudur baa Na'i Maromak,
mais lo'u-sudur baa kukun aat sia. Ha'u
la ko'uk emi talin aan ho kukun aat sia
nunia.✡ 21 Kalo emi talin malu ho Kris-
tus, hotu hemu hosi Niakaan hemu fatik
ti'an, emi la bele tuir hemu hosi kukun aat
siakaan hemu fatik ona, tan ne'e na'ak, emi
talin malu ho kukun aat sia. Nunia moos,
kalo emi haa iha Kristus Niakaan hadak
lulik, emi la bele tuir haa iha kukun aat
siakaan hadak ona, tan ne'e na'ak, emi talin
malu ho kukun aat sia. 22 Nunabee? Emi
hakara halo itakaan Na'in laran moras tan
emi lo'u baa seluk ka? Keta haneo ha'ak,
emi biit liu Nia.✡

*Halo hotu-hotu hodi hamorin Na'i Maro-
mak naran*

23 Arumak emi ida ha'ak, "Ha'u kakara
kalo saa dei, ha'u kbele, tan la noo mak
badu." Tebes. Mais hanoin, tan la-
hoos lia hotu-hotu mak foo di'ak bodik o.
Nunia moos, lahoos lia hotu-hotu mak bele
nakbiit okaan neon.✡ 24 Keta buka sotir
bodik aan dei. Di'ak liu, buka sotir bodik
ema seluk.
25 Ha'u katak nune'e: kalo sosa na'an iha
luan, maa baa dei. Lalika musu ma'ak,
"Na'an ne'e, na'an lulik ka?" Lalika neo-
neon ma'ak, "Ha'u kbele kaa na'an ne'e
ka, lale?" 26 Tan Hakerek Moon na'ak,
"Raiklaran no sasoin hotu-hotu nia, itakaan
Na'in Niakaan."✡
27 Kalo ema mak la fiar baa Kristus dauk
bolu emi baa haa iha siakaan uma, baa dei.
Emi bele haa sa-saa mak sia foo. Lalika neo-
neon baa hahaak nia na'ak, hahaak lulik
ka, lale. 28 (Mais kalo ema mai namaas
o na'ak, "Keta maa ne'e, tan ne'e na'an
lulik," di'ak liu o keta maa. O musti manoin
ema nia, keta arumak nia laran moras tan
okaan hahalok mak nia noran la fatan nia.
29 Ha'ukaan lia isin nune'e: musti hanoin
ema seluk, masik itakaan neon du'uk horan
hahalok nia la sala.)
Mais arumak emi ida hataa ha'ak, "Ha'u
kbele kalo sa-saa dei, tuir ha'u kakara. Kalo
ema seluk naneo lia nia sala, tan saa ha'u
la kbele kalo? 30 Kalo ha'u ksera dodan baa
Na'i Maromak, hotu ha'u kaa, tan saa ema
dale nahaat ha'u?"
31 Nune'e. Emi hakara haa ka, hemu ka,
halo sa-saa dei, musti halo hodi hamorin
Na'i Maromak naran. 32 Keta halo ema
laran moras tan okaan hahalok. Masik sia
ema Yahudi ka, lahoos ema Yahudi ka, ema
sarani ka, keta. 33 Tuir ha'ukaan knaninuk,
tan ha'u kalo hotu-hotu nebee ema seluk
sia di'a-di'ak no ha'u. Ha'u la kbuka sotir
bodik ha'u kmesan, mais bodik ema wa'in,
nebee sia moos netan moris.

✡ 10:16 Mateus 26:27-28; Markus 14:22-24; Lukas 22:19-20 ✡ 10:18 Ukun-badu Na'ilulik 7:6 ✡ 10:19-20 Hanoin Hikar Dalan Moris 32:17 ✡ 10:22 Hanoin Hikar Dalan Moris 32:21 ✡ 10:23 1 Korintus 6:12 ✡ 10:26 Kananuk Sia 24:1

11

1 Haninu baa ha'u, hodi halo tuir
ha'ukaan moris dalan, tan ha'u kaninu baa
Kristus kodi kalo tuir Nia.✡

Iha uma hamulak, feto no mane musti foo hakneter halo loos

2 Ha'u ktonun emi, tan masik nunabee
moos, emi sei hanoin ha'u nohuun. Emi
sei hala'o lia hotu-hotu mak ha'u kanorin
ti'an. Di'ak tebes! 3 Mais ha'u ksei koo lia
ida atu katak baa emi. Lia nia nune'e: keta
halu'a emikaan huun-abut. Mane nahabut
baa Kristus. Feto nahabut baa mane. No
Kristus nahabut baa Na'i Maromak.*
4 Mane lalika taka ulun baa oras namu-
lak, no baa oras nato'o Na'i Maromak ma-
menon. Kalo taka ulun, hahalok nia, ahan
nia namoe Kristus, tan nia la nala'ok tuir
itakaan adat kneter. 5 Mais feto musti taka
ulun baa oras namulak, no baa oras nato'o
Na'i Maromak mamenon. Kalo la taka ulun,
hahalok nia ahan nia namoe niakaan la'en,
tan la nala'ok tuir itakaan adat kneter. Nia
moos namoe aan du'uk, ahan feto ulun koi
molik. 6 Tebes. Kalo feto la no'uk taka ulun
atu dadi tadak nia nakneter la'en, di'ak liu,
nia koi molik ulun. Mais kalo nia noran moe
tan ulun koi molik, di'ak liu, taka ulun dei.
7 Haneo kokon nune'e: mane lalika taka
ulun, tan Na'i Maromak nase'i mane tuir
Niakaan ilas. Hodi nunia, mane dadi Na'i
Maromak liman rasan mak nalore Na'i
Maromak Niakaan maka'as. Mais feto dadi
baa liman rasan mak nalore mane niakaan
maka'as.✡ 8 Na'i Maromak la nase'i mane
nosi feto. Mais nase'i feto nosi mane. 9 Nia
moos la nase'i mane bodik feto. Mais nase'i
feto bodik mane.✡ 10 Tan lia nia, di'ak liu,
feto taka ulun nebee ema hotu-hotu bele
naree na'ak, oras nia nariik atu namulak
no nato'o Na'i Maromak mamenon, nia foo
hakneter tuir loos. Makbukar lale'an moos
bele naree nia nalo nunia. 11 Mais ita mak
talin aan ho Kristus, ita hatene ha'ak, feto
no mane la ida-idak moris du'uk. 12 Dala
uluk, feto dadi nosi mane. Hotu nunia,
mane moris nosi feto. Mais Na'i Maromak
mak nase'i sia hotu-hotu.
13 Haneo du'uk! Kalo feto namulak baa
Na'i Maromak nodi la taka ulun, emi horan
hahalok nia di'ak ka, lale? 14 Tuir emikaan
adat iha Korintus, kalo mane fuuk naruk,
nia namoe aan. 15 Mais kalo feto fuuk naruk,
nia kabaas basuk. Nia netan niakaan fuuk
naruk nia, nebee bele taka nola ulun.
16 Kalo ema sakar ha'ukaan dalen ne'e,
ha'u kataa nune'e: ami malikuk hutun
sarani la natene adat seluk. Iha hutun
sarani fatin hotu-hotu, sia nala'ok nune'e
dei.

Keta oi-oik baa oras hamutuk hodi hanoin Yesus mate

17 Oras ne'e, ha'u kdale lia ida tenik. Iha
lia ne'e, ha'u la kbele mose emi, tan baa oras
emi haklibur, emi la halo tuir loos, mais emi
hetak hahutan aan.
18 Ha'u krona ema dale na'ak, baa oras
emi haklibur atu hamulak, emi hakfa'ek
aan. Lia mak ha'u krona nia, arumak tebes.
19 (Tan emi hakbelan malu nunia, nosi ikus
ita bele hatene malorek see mak tebe-tebes
nanono baa itakaan Na'in, no see mak lale.)
20 Baa oras emi haklibur atu naa tubi
no nemu anggor ween nodi nanoin Na'i
Yesus mate, emikaan hahalok la fatan. 21 Lia
kakaer mak ne'e: oras emi haa-hemu nia,
emi la hein malu. Emi balu haa rotus. Balu
tenik hemu lanu. Mais rumak sia salaen,
tan la netan fafa'ek. 22 Nunabee? Emi la haa
iha emikaan uma ka? Emi hakara hahaat
hutun sarani naran di'ak ka? Emi hakara
hamoe ema mukit sia ka? Emi hakara ha'u
kdale oin nunabee? Hakara ha'u kmose emi
tan lia ne'e ka? Keta kedan!

Tubi no anggor ween nia, dadi tadak baa ita hodi hanoin Yesus mate

(Mateus 26:26-29; Markus 14:22-25; Lukas 22:14-20)

23 Itakaan Na'in du'uk katak kedan lia ne'e
baa ha'u. Oras ne'e, ha'u katutan tenik
baa emi nune'e: Baa kalan ema atu fa'an
Na'i Yesus, Nia foti nola tubi baluk ida.
24 Hotu namulak nodi sera dodan baa Na'i
Maromak. Namulak notu, Nia katak baa
Niakaan maktuir sia na'ak, "Haa tubi ne'e,
tan tubi ne'e, Ha'ukaan isin lolon du'uk.
Ema atu nadodok Ha'ukaan isin lolon bodik
emi. Haa hodi hanoin Ha'u." 25 Nunia tenik,
baa oras sia naa notu. Nia nola hemu fatik
mak noo anggor ween, nodi katak na'ak,
"Anggor ween ne'e, dadi lia tadak na'ak,
Na'i Maromak nakara namate menon foun
no emi nodi Ha'ukaan raan. Sura oras emi
hemu anggor ween ne'e, emi musti hanoin
baa Ha'ukaan mamaten."✡ 26 Tebes. Tan

✡ 11:1 1 Korintus 4:16; Filipi 3:17 * 11:3 Ema matenek lia Yunani sia na'ak, *kefale* noo lia isin rua. 1) na'ak isin lolon ulun. 2) na'ak huun, abut (inuk). Mais iha lia Yunani, *kefale* lia isin lahoos "ema makaer ukun". ✡ 11:7 Lia Uluk Fohon 1:26-27 ✡ 11:9 Lia Uluk Fohon 2:18-19 ✡ 11:25 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 24:6-8; Yeremia 31:31-34

Yesus dale nunia, sura oras ita halo lahan
ne'e hodi haa tubi no hemu hosi hemu fatik
ne'e, ahan ita katak hikar lia nosi itakaan
Na'in mamaten to'o Nia namaan aan mai
nikar.

Kalo neon la loos, keta tuur hamutuk atu hanoin Yesus mate

27 Kalo ema ida naa tubi nia no nemu nosi
hemu fatik nia atu nanoin itakaan Na'in,
mais ema nia neon la loos, Na'i Maromak
nanis kastikar nia. Tan tubi no anggor ween
nia mak Na'i Yesus isin lolon no Na'i Yesus
raan. Kalo ema neon la loos, nia la fatan
tuir naa no tuir nemu, tan niakaan hahalok
nia nahaat Na'i Yesus. 28 Di'ak liu, ema ida-
idak leno du'uk aan lai. Kalo noran neon
loos, foin bele naa tubi no nemu anggor
ween nia. 29 Mais noo ema mak naa-nemu
nodi neon la loos. Sia naneo na'ak, "Yesus
mate nia, la noo folin. Niakaan isin lolon
la noo folin bodik ha'u." Ema oin nunia
natiu nola siakaan susar du'uk, tan sia atu
kona kastikar. 30 Mais tan emi halo hahalok
nunia, emi balu la biit, balu moras, no balu
mate ti'an iha emikaan klaran.
31 Mais kalo ita leno di'a-di'ak itakaan
neon uluk lai, ita la kona kastikar nunia.
32 Kalo itakaan Na'in kastikar ita, Nia nalo
nunia atu nanorin ita baa dalan loos, nebee
ita keta kona kastikar to'o welon bele-bele
no ema mak se'i kotuk baa Nia.
33 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Kalo
emi haklibur atu haa-hemu hodi hanoin
Na'i Yesus mate, emi musti hein malu.
34 Kalo salaen basuk, di'ak liu haa uluk iha
uma lai. Hotu, oras emi haklibur bele-bele,
emi keta kona kastikar.
Sei noo lia seluk sia mak emi husu baa
ha'u. Mais hein ha'u kmai lai, foin kahulin
di'a-di'ak.

12

Kmalar Lulik latan babelen baa ita ida-idak atu halo serwisu oi-oik

1 Mamaluk sia! Ha'u kakara nebee emi
hatene hosi lia babelen mak Na'i Maromak
Kmalar Lulik latan baa ita. 2 Emi hatene
ha'ak, oras emi sei la dadi dauk Kristus
eman, emi lo'u-sudur baa ai'oi lulik nunuk
sia. Emi tuir sia nu'u karau tuu inun.
3 Nebee emi hatene, ema mak talin malu
no Maromak Kmalar, sia la dala ida dale
nahaat Yesus na'ak, "Kalo'an naa!" Nunia
moos, ema mak la talin malu no Maromak
Kmalar la dala ida dale tonun Yesus na'ak,
"Ha'ukaan Na'in!"
4 Ita ida-idak simu babelen hodi hala'ok
serwisu oi-oik. Masik babelen oi-oik moos,
huun ida dei. Ne'e mak, Maromak Kmalar.
5 Ita hotu-hotu hetan babelen oi-oik atu
hodi haliku ema seluk, mais ita hanono baa
Na'in ida dei. 6 Nia foo ita serwisu oi-oik,
mais Nia mesan mak tulun ita bele hala'ok
serwisu nia sia. 7 Nia latan Niakaan Kmalar
Lulik baa ita ida-idak tuir dalan oi-oik, tan
Nia nakara nebee ita hotu-hotu hetan sotir
bele-bele. 8 Oras Nia latan Kmalar Lulik be-
ran baa ita ida-idak, balu simu babelen atu
hanoin naruk, hodi foo tate'an makonak.
Balu simu babelen atu katak malorek lia
mak sia simu nosi Nia. 9 Balu simu babelen
atu fiar metin, tan sia kre'is no Maromak
Kmalar. Balu simu babelen atu nadi'ak
nola ema moras. 10 Balu simu babelen atu
nalo tadak blaar oi-oik mak natudu Na'i
Maromak maka'as. Balu simu babelen atu
katak Na'i Maromak mamenon baa ema sia.
Balu simu babelen atu natene na'ak, lia saa
mak nahabut baa Na'i Maromak, no lia saa
mak lale. Balu simu babelen atu dale nodi
lia oi-oik. Balu tenik, simu babelen atu nodi
nalore lia nia sia isin. 11 Babelen oi-oik nia
nahabut baa Maromak Kmalar mesak dei.
Nia foo baa ita ida-idak, tuir Niakaan beer.✡

Masik ita wa'in, ita nu'u isin lolon ida, tan talin malu ho Kristus

12 Ha'u atu kanesa ita hotu-hotu mak
simu babelen oi-oik nia sia, baa ema ida isin
lolon. Isin lolon ida noo isin rohan oi-oik.
Mais rohan oi-oik nia talin aan baa malu
dadi baa isin lolon mesak.✡
Nunia moos ita mak dadi baa Kristus
eman sia. 13 Ita hotu-hotu talin malu tan
ita simu Maromak Kmalar mak mesak dei.
Baa oras ita simu sarani, ita dadi nu'u ema
klubun ida. Masik ita ema Yahudi ka, lahoos
ema Yahudi ka, ata ka, lahoos ata ka, Na'i
Maromak latan Niakaan Kmalar mesak dei
bodik ita hotu-hotu. Lia nia nu'u ita hotu-
hotu hemu wee mak foo moris nosi wee
knuuk mesak dei.
14 Tebes. Isin lolon ida noo rohan wa'in,
lahoos rohan ida dei. 15 Kalo ain na'ak, "Ha'u
ne'e, lahoos liman. Ha'u la ksoman ko isin
lolon," bele nunia ka? La bele. Masik
ain dale nunia moos, nia soman bei-beik
no isin lolon. 16 Kalo tilun na'ak, "Ha'u
ne'e, lahoos matan. Ha'u la ksoman ko isin
lolon," bele nunia ka? La bele. Masik tilun
dale nunia moos, nia soman bei-beik no isin

✡ 12:11 Roma 12:6-8 ✡ 12:12 Roma 12:4-5

lolon. [17] Manoin lai! Kalo isin lolon dadi loos
matan dei, oin nunabee ita bele rona? Kalo
isin lolon dadi loos tilun dei, oin nunabee
ita bele horan nuhar?

[18] Mais emi hatene ti'an ha'ak, Na'i Maro-
mak nase'i ita atu dadi nu'u isin lolon ida no
rohan oi-oik. Nia babilan isin lolon rohan
oi-oik nia, tuir Niakaan beer. [19] Kalo itakaan
isin lolon dadi loos rohan oik ida dei, nia
lahoos 'isin lolon' ona. [20] Isin lolon ida noo
rohan oi-oik. Rohan oi-oik nia soman malu
dadi isin lolon tomak ida.

[21] Ema ida matan la bele naraik liman,
nodi na'ak, "Ha'u la kbuka o!" Nunia moos
ulun la bele naraik ain na'ak, "Ha'u la kbuka
o!" [22] La bele. Mais nune'e. Noo isin lolon
rohan sia mak ita la hafolin. Masik nunia
moos, ita buka sia. [23] Isin lolon rohan nia
sia mak ita hafolin la kabaas, ita haliku hodi
tais kabaas. Isin lolon rohan mak ita moe
hasai, ita taka di'a-di'ak. [24] Mais isin lolon
rohan mak la namoe ita, ita la titu resik.

Na'i Maromak nalo rohan nia sia dadi
baa isin lolon ida. Hotu Nia babilan nebee
rohan mak ita hafolin la kabaas, ita haliku
di'a-di'ak. [25] Nia la nakara isin lolon rohan
sia sasa fa'e malu, mais nakara nebee naliku
malu. [26] Kalo rohan ida netan susar, rohan
seluk sia tuir susar bele-bele. Kalo rohan
ida netan kneter, rohan seluk sia tuir neon
di'ak bele-bele.

[27] Nunia moos ita. Ita nu'u Kristus isin
lolon. Ita ida-idak nu'u rohan ida nosi
Niakaan isin lolon nia. [28] Na'i Maromak foo
babelen baa ita ida-idak iha hutun sarani
laran atu hodi serwisu oi-oik.

Dala uluk, Nia solok ema balu dadi baa
Niakaan klosan.
Dala rua, Nia nalo ema balu dadi
baa Niakaan mako'an atu nato'o Ni-
akaan mamenon.
Dala tolu, Nia nalo ema balu dadi baa
ema manorik mak matenek nanorin
nosi Nia.
Nia moos foo beran baa ema balu atu
nalo tadak blaar oi-oik nodi natudu
Niakaan maka'as.
Balu netan beran atu nadi'ak nola ema
moras.
Balu netan babelen atu tulun ema.
Balu netan babelen atu babilan ema
makserwisu di'a-di'ak.
Nia foo beran baa balu tenik, nebee
bele dale nodi lia oi-oik.✡

[29] Dadi, nunabee? Na'i Maromak solok
Niakaan ema hotu-hotu atu dadi baa klosan
ka? Nia nalo hotu-hotu baa mako'an ka?
Nia nalo hotu-hotu baa manorik ka? Nia
foo beran baa hotu-hotu atu nalo tadak
blaar ka? [30] Nia foo beran baa hotu-hotu atu
nadi'ak nola ema moras ka? Nia nalo hotu-
hotu dale nodi Kmalar lian ka? Nia nalo
hotu-hotu bele natene lia isin nosi Kmalar
lian ka? Lale.

[31] Lia nune'e! Kalo emi buka atu simu
babelen nosi Na'i Maromak, buka babelen
sia mak bele tulun ema wa'in. Tan babelen
nia sia, mak folin liu.

Mais noo lia ida mak di'ak kaliuk. Oras
ne'e, ha'u atu kalore lia nia baa emi.

13

Lia dadomin

[1] Masik ita simu babelen atu dale hodi
ema raiklaran lian hotu-hotu no makbukar
lale'an lian moos, mais ita la hadomi ema
seluk, itakaan babelen nia la noo folin.
Itakaan dale nia mamuk, hanesan tala lian
no ton lian mak la noo isin. [2] Masik ita
simu babelen atu dadi Maromak mako'an
hodi hato'o Niakaan mamenon, mais ita la
hadomi ema seluk, itakaan babelen nia la
noo folin. Masik ita simu matenek to'o
hatene lia subar hotu-hotu no lia seluk
hotu-hotu moos, mais ita la hadomi ema
seluk, itakaan matenek nia la noo folin.
Masik ita fiar biit baa Na'i Maromak to'o
bele lori foho sia moos, mais ita la hadomi
ema seluk, itakaan fiar nia la noo folin.✡
[3] Masik ita fa'an mohu itakaan sasoin,
hotu fa'e osan hotu-hotu hodi hahaan ema
mukit sia moos, mais ita la hadomi ema
seluk, itakaan hahalok nia la noo folin.
Masik ita latan itakaan isin lolon dadi baa
sera to'o mate moos,* mais ita la hadomi
ema seluk, itakaan moris nia la noo folin.
Ita la bele foti aan kedan, tan butan dei.

[4] Ita hadomi ema seluk, ne'e na'ak, ita
halo lia kabaas bodik sia.
Ita hetu aan.
Ita la tinu.
Ita la haksa'ek aan.
Ita la loko aan.
[5] Ita foo kneter.
Ita la buka tuir itakaan beer du'uk.
Ita la nawan aat.
Ita la rai hirus.
[6] Ita la simu hahalok kli'is,

✡ 12:28 Efesus 4:11 ✡ 13:2 Mateus 17:20, 21:21; Markus 11:23 * 13:3 Hakerek Moon lia Yunani balu nakerek tu'an iha ne'e na'ak, "latan isin lolon dadi baa sera tunun".

mais ita neon di'ak baa hahalok
moon.
7 Masik ema nalo ita nunabee moos, ita
simu hodi hadomi sia.
Ita fiar sia nohuun.
Ita haloon bodik sia nohuun.
Ita hadomi sia nohuun.
8 Tan lia dadomin mak nafati nohuun.

Mais kalo ita simu babelen atu hato'o Na'i Maromak mamenon, kleu-leur babelen nia la noo folin ona. Kalo ita simu babelen atu dale hodi lia oi-oik, kleu-leur babelen nia la noo folin ona. Kalo ita simu matenek, kleu-leur lia nia la noo folin ona. 9 Oras ne'e, itakaan matenek oan ida dei. Itakaan babelen atu hato'o Na'i Maromak mamenon moos oan ida dei. 10 Nosi ikus, oras Na'i Maromak natetu hotu-hotu, lia mak ki'ik oan nunia, la noo folin ona.

11 Ha'u katete nune'e: oras ha'u ksei lawarik oan, ha'u kaneo ahan lawarik oan. Ha'u moos dale ahan lawarik oan. Mais oras ne'e, ha'u kdadi matas ti'an. Etuk, ha'u la kalo aan ahan lawarik oan tenik.

12 Ha'u katete seluk tenik nune'e: oras ne'e, ita ahan ema mak haree hodi lalenok kadoor, tan saa mak ita haree sei la malorek dauk. Mais kleu-leur, hotu-hotu atu dadi malorek, to'o ita haree hanesan haree besik oin. Oras ne'e, saa mak ha'u katene, oan ida dei. Mais kleu-leur, ha'u kbele katene mohu, hanesan Na'i Maromak moos natene mohu ha'u.

13 Oras ne'e, noo lia oik tolu mak nafati nohuun. Lia nia sia mak ne'e:
Ita musti fiar nohuun.
Ita musti haloon nohuun.
Ita musti hadomi malu nohuun.

Nosi lia oik tolu ne'e, lia dadomin mak folin kaliuk.

14

Na'i Maromak Kmalar Lulik foo serwisu oi-oik baa Niakaan ema sia

1 Ita musti harui aan hadomi malu, tan lia nia mak folin kaliuk. Nunia hotu, foin buka babelen sia nosi Maromak Kmalar. Babelen mak folin liu, ne'e mak, babelen atu dadi Maromak mako'an hodi hato'o Niakaan mamenon. 2 Kalo ema ida simu babelen atu dale nodi Kmalar lian, ema nia katak lia mak la malorek. Nia la dale no ema seluk, tan nia dale no Na'i Maromak dei. Niakaan mamaluk sia mak naklibur bele-bele no nia, la natene saa mak nia dale nia. 3 Mais kalo ema ida simu babelen atu nato'o Na'i Maromak mamenon, nia bele nato'o mamenon nia bodik ema hotu-hotu iha nia. Hodi nunia, nia nakbiit siakaan fiar, nakbiit siakaan neon, no nalo ema susar neon di'ak. 4 Ema mak dale nodi Kmalar lian, nia nakbiit neon du'uk dei. Mais ema mak nato'o Na'i Maromak mamenon, nia nakbiit ema hotu-hotu mak naklibur iha nia. Hodi nunia, hutun sarani tomak bele hetak biit.

5 Ha'u kakara nebee emi hotu-hotu bele dale hodi Kmalar lian. Mais kakara liu tenik, nebee emi bele hato'o Na'i Maromak mamenon, tan ema mak nato'o Na'i Maromak mamenon, ema nia noo folin liu nosi ema mak dale nodi Kmalar lian. Kalo dale hodi Kmalar lian, lia nia moos di'ak, surak noo ema mak bele nalore lia nia isin, nebee ema hotu-hotu bele natene. Hodi nunia, nia bele nakbiit ema hotu-hotu neon iha hutun sarani laran.

6 Mamaluk sia! Hanoin kokon lia nune'e. Kalo ha'u kaklibur ko emi, hotu ha'u kdale kodi Kmalar lian mak emi la hatene, lia nia noo folin saa? La noo. Di'ak liu, ha'u kfoo katene baa emi Na'i Maromak hakaran. Di'ak liu, ha'u kalore lia nosi Nia mak emi sei la hatene. Di'ak liu, ha'u kato'o Niakaan mamenon baa emi. Di'ak liu, ha'u kanorin Niakaan Manfatin baa emi. Ha'u kalo nunia, foin noo folin bodik emi.

7 Ha'u katete nosi bareka no kfui. Sia la noo nawan, mais bele nalia oi-oik. Nu'u ita huu kfui, hakdiuk bareka, mais kalo ita hakdiuk karin, ema nanis la natene hakdiuk hananu saa. 8 Nunia moos, kalo sondadu nuu karin to'is, oin nunabee sondadu seluk sia bele netan tadak atu mai natuda? La bele. 9 Nunia moos emi. Kalo emi dale baa ema hodi lia mak sia la natene, nu'u emi dale baa anin. Butan dei, tan sia la bele kohi okaan hakara! 10 Ema lian oik wa'in iha raiklaran ne'e. Ida-idak noo niakaan lia isin du'uk. 11 Kalo ha'u la katene ema seluk lian, niakaan dale la noo folin bodik ha'u. Ami rua la hatene malu hanesan ema matak.

12 Mamaluk sia! Emi hakara tebes hetan babelen hosi Na'i Maromak. Mais di'ak liu emi harui aan atu hetan babelen mak bele nakbiit ema wa'in iha hutun sarani laran.

13 Ema mak dale nodi Kmalar lian, di'ak liu nia namulak nodi nusu nebee Na'i Maromak moos foo babelen baa nia, nebee nia bele nalore lia nia isin bodik niakaan maluk sia. 14 Kalo ha'u kamulak kodi Kmalar lian, hamulak nia sai nosi ha'ukaan neon laran, mais ha'u la katene saa mak ha'u kamulak nia. 15 Dadi nabee mak di'ak? Ha'u kamulak kodi Kmalar lian hosi ha'ukaan neon laran ka, kamulak kodi lia fuan mak ha'u katene?

Tuir loos, rua-rua di'ak, mais ida-idak noo
niakaan oras du'uk. Oras ida, ha'u kamulak
kodi Kmalar lian hosi ha'ukaan neon laran.
Oras balu tenik, ha'u kamulak kodi lia fuan
mak ha'u katene. Oras ida, ha'u kananu
tonu-kaboot Na'i Maromak kodi Kmalar
lian hosi ha'ukaan neon laran. Oras balu
tenik, ha'u kananu kodi lia fuan mak ha'u
katene. [16] Kalo ita tonu-haboot Na'i Maro-
mak hodi Kmalar lian hosi itakaan neon
laran, ema seluk la natene lia nia isin. Oin
nunabee sia bele neon ida no ita? Kalo ita
sera dodan baa Na'i Maromak hodi Kmalar
lian hosi itakaan neon laran, oin nunabee
ema seluk bele nataa na'ak, "Nunia tebes!"
La bele, tan sia la natene lia nia isin. [17] Tebes.
Ita bele tonu Na'i Maromak hodi Kmalar
lian nunia, mais lia nia la nakbiit ema seluk
neon.

[18] Arumak emi la hatene ha'u kbele dale
kodi Kmalar lian liu emi. Ha'u ktonu
Na'i Maromak, tan Nia nalo ha'u kbele
kdale nunia. [19] Mais kalo ema makfiar sia
naklibur, di'ak liu ha'u kanorin sia kodi loos
lia fuan tohar hira dei mak sia natene, nosi
ha'u kdale naruk baa-mai kodi lia mak sia la
natene.

[20] Mamaluk sia! Kalo emi beer hatene
lia wa'in, emi musti hanorin aan haneo
hanesan ema matas. Keta haneo hanesan
lawarik oan! Mais kalo baa lia aat sia, emi
musti hanesan lawarik mak la natene lia
tan sia neon moos. [21] Hakerek Moon na'ak:

"Itakaan Na'in dale na'ak,
'Ha'u kodi ema mak lahoos Yahudi sia
atu nato'o Ha'ukaan Manfatin baa
ema Yahudi.
Ha'u kodi ema mak dale nodi lia
seluk sia atu nato'o Ha'ukaan
Manfatin baa Ha'ukaan ema
ne'e.

Masik nunia moos,
sia la no'uk nanono baa Ha'u.'"✡

[22] Tan lia nia, ita bele hatene, kalo ema
dale nodi Kmalar lian, lia nia bele tulun
ema mak sei la fiar dauk, nebee sia fiar baa
Na'i Maromak tan sia naree Niakaan beran
nunia ti'an. Mais kalo ema nato'o Na'i
Maromak mamenon, lia nia bele tulun ema
mak fiar ti'an sia. [23] Mais hanoin! Oras emi
haklibur, kalo ema mak la fiar dauk moos
tuir naklibur, hotu emi hotu-hotu dale hodi
Kmalar lian, ema nia atu dale na'ak saa?
Nanis nia dale na'ak, "Ema ne'e sia bula
ti'an!"

[24] Mais kalo emi hotu-hotu hato'o Na'i
Maromak mamenon, hotu ema ida mak la
fiar tama mai, nia bele simu emikaan dale
nia, tan nalore niakaan salan. Hodi nunia,
nia bele leno aan du'uk, [25] to'o lia aat mak sei
subar iha neon laran dadi lia loren. Hotu,
nia nakni'a lo'u-sudur baa Na'i Maromak
nodi na'ak, "Tebes. Na'i Maromak iha
emikaan klaran tebes."

Oras haklibur, musti halo lia hotu-hotu tuir taek no kneter

[26] Mamaluk sia! Oras emi haklibur, emi
ida-idak noo niakaan babelen. Emi balu
hananu kananuk tonu-haboot Na'i Maro-
mak. Balu nanorin lia nosi Na'i Maromak.
Balu nalore lia foun mak sia simu nosi Na'i
Maromak. Balu dale nodi lia Kmalar lian.
Balu nalore Kmalar lian isin. Lia nia sia
hotu-hotu, emi musti hala'ok atu hakbiit
ema seluk fiar.

[27] Oras emi haklibur, kalo noo ema mak
nakara dale hodi lia Kmalar lian, bele. Mais
lalika ema wa'in. Ema rua-tolu dei to'o
ti'an. Ida dale notu lai, foin ida. Musti noo
ema mak bele nalore siakaan lia nia isin.
[28] Kalo la noo mak bele nalore, sia lalika dale
nunia iha ema wa'in oin. Habusik sia dale
no Na'i Maromak iha neon du'uk.

[29] Oras emi haklibur, habusik mako'an
rua tolu dei mak nato'o Na'i Maromak ma-
menon. Emi rumak sia musti nanono hodi
tetu di'a-di'ak saa mak sia dale nia. [30] Kalo
Na'i Maromak natudu lia foun baa emi ida,
nia musti nalore lia nia baa ema hotu-hotu
iha nia. Ema mak dale uluk musti no-
nook, nodi foo leet baa ema nia mak foin
rona nosi Na'i Maromak, nebee nia moos
bele dale. [31] Lia loos na'ak, emi hotu-hotu
bele hato'o Na'i Maromak mamenon. Mais
habusik ema ida dale notu lai, foin maluk
rumak sia. Hodi nunia, ema hotu-hotu
bele rona, bele nanorin aan, no bele noran
na'ak, neon hetak biit. [32] Hanoin di'a-di'ak.
Ema mak nato'o Na'i Maromak mamenon,
sia musti natene babilan aan. Hodi nunia,
sia bele seluk malu, tan sia natene netu aan.
[33] Oras emi haklibur, la bele tokar malu. Tan
Na'i Maromak nakara hotu-hotu tetuk no
nesan.

Ema makfiar sia naklibur malu iha fatin
seluk sia, siakaan hahalok nune'e: [34] Feto
sia musti tuur mamatek. Sia keta dale
wa'in. Sia nanono baa malikuk sia. Tan Na'i
Maromak Ukun-badu na'ak nunia. [35] Kalo
feto ida nakara nusu lia ida, nia musti nein
fila uma lai, foin nusu baa la'en. Tan kalo

✡ 14:21 Yesaya 28:11-12

feto sia lia oi-oik iha uma hamulak, sia
namoe la'en.
36 Mais tan saa emi iha Korintus la halo
tuir nunia? Emi hanoin Maromak Manfatin
nahabut nosi emi ka? Emi hanoin Manfatin
nia loos bodik emi ka? Keta! Hanoin
di'a-di'ak lai! 37 Kalo ema ida dale na'ak,
nia simu babelen atu nato'o Na'i Maromak
mamenon, lale, dale na'ak nia simu beran
nosi Na'i Maromak Kmalar, bele. Mais, kalo
tebe-tebes nunia, sia musti simu na'ak, saa
mak ha'u kdale ne'e lahoos nosi ha'u du'uk,
mais nosi Yesus, itakaan Na'in. 38 Kalo sia la
no'uk simu, emi keta rona sia.
39 Mamaluk sia! Hariik metin nebee emi
hetan babelen atu hato'o Na'i Maromak
mamenon. Keta badu ema mak dale nodi
Kmalar lian. 40 Kalo emi haklibur, hala'o
hotu-hotu tuir loos no fatan. Lia ida liu lai,
foin ida seluk. Hala'o hotu-hotu tuir taek
no kneter. Keta tokar lauk.

15

Kristus moris nikar nosi mate

1 Mamaluk sia! Ha'u kakara nebee emi
hanoin hikar Lia Di'ak mak ha'u katak baa
emi hori uluk nia. Emi simu di'a-di'ak Lia
nia. To'o baa oras ne'e moos, emi haterus
aan tuir bei-beik. 2 Lia Di'ak nia bele sori
emi, surak emi kaer metin bei-beik. Tan
kalo la fiar bei-beik, emikaan fiar nia, butan
dei.
3 Ha'u kanorin emi ti'an nosi lia folin
kaliuk, mak uluk ema nanorin baa ha'u.
Lia nia mak ne'e: Na'i Maromak solok
Kristus mai ti'an. Hotu, Kristus mate
atu sori ita nosi itakaan salan sia. Lia
nia natebes saa mak Maromak mako'an
sia nakerek kedan hori uluk iha Hakerek
Moon.✡ 4 Kristus mate, hotu ema nakoi
Nia. Baa wainrua, Na'i Maromak nalo Nia
moris nikar. Lia nia moos natebes saa mak
mako'an nakerek kedan hori uluk iha Hakerek Moon.✡ 5 Nunia hotu, Kristus natadu
aan baa mau Petrus* no baa Niakaan mak-
tuir seluk sia hotu-hotu.✡ 6 Hotu, dala ida,
Nia natadu aan tenik baa ema makfiar na'in
atus lima resin. Sia hotu-hotu naree Nia.
Nosi ema nia sia, na'in hira mate ti'an, mais
wa'in sei moris. 7 Nunia hotu, Nia natadu
aan baa mau Yakobus. Nunia hotu, natadu
aan baa Niakaan klosan sia hotu-hotu.
8 To'o ikus basuk, ha'u moos karee Nia.
Ha'u hanesan oa ikun mak moris ikus ba-
suk.✡ 9 Kristus klosan uluk sia hotu-hotu
boot liu ha'u. Ha'u la kfatan dadi baa
klosan, tan uluk ha'u mak kasusar no kto-
nan Kristus eman sia iha fatin hotu-hotu.✡
10 Mais Na'i Maromak natudu laran di'ak baa
ha'u nodi nalo ha'u to'o dadi nune'e. Nia
tulun ha'u nunia, noo folin. Tan baa ikus,
ha'u mak serwisu liu klosan sia hotu-hotu!
Lahoos tan ha'u kbiit du'uk. Mais tan Na'i
Maromak mak natudu laran di'ak baa ha'u.
11 Dadi, kalo ha'u mak kanorin ema ka,
ema seluk mak nanorin, la saa ida. Ami
hotu-hotu hanorin Lia Di'ak mesak ida. Lia
Di'ak nia, mak emi simu ti'an nia.

Ema mak mate ti'an atu moris nikar nodi isin foun

12 Ami hanorin ti'an ha'ak, Na'i Maromak
solok Kristus mai ti'an, hotu Kristus mate,
mais Na'i Maromak nalo Nia moris nikar.
Tan lia nia, tan saa emi balu ha'ak, "Ema
mak mate ti'an la moris nikar"? Niakaan
lia tatuur saa? 13 Kalo ema mak mate ti'an
la moris nikar, Kristus moos la moris nikar!
14 Kalo Kristus la moris nikar, lia hotu-
hotu mak ami hanorin ti'an la noo folin.
Emikaan fiar baa Kristus moos, butan dei!
15-16 Kalo ema mak mate ti'an la moris nikar,
ami ne'e, saksiin mak dale bosok hosi Na'i
Maromak. Tan ami hanorin loron-loron
ha'ak, "Na'i Maromak nalo Kristus moris
nikar!" Tebes. Amikaan hanorin nunia
tebes. Mais nosi ikus kalo ema mak mate
ti'an la moris nikar, ne'e na'ak, Na'i Maro-
mak la nalo Kristus moris nikar. 17 Hanoin
kokon lia ne'e: Kalo Kristus la moris nikar,
emikaan fiar butan dei! Tan emi sei hatiu
emikaan salan sia! 18 Mais lahoos emi mesan
dei, tan ema uluk mak mate ti'an sia moos
talin aan no Kristus. Kalo Kristus la moris
nikar, sia moos mate no kona lelen nosi Na'i
Maromak. 19 Ita hakrai aan baa Kristus hodi
haloon nebee Nia tulun ita. Mais kalo Nia
tulun ita baa oras ita sei iha raiklaran dei,
ita haloon butan! Ita moos ema mak susar
kaliuk nosi ema hotu-hotu!

Tan Kristus moris nikar ti'an, lia saa mak atu dadi

20 Mais lahoos nunia. Lia loos, nune'e:
Na'i Maromak solok Kristus mai ti'an, hotu
Kristus mate, mais Na'i Maromak nalo Nia

✡ 15:3 Yesaya 53:5-12 ✡ 15:4 Kananuk Sia 16:8-10; Mateus 12:40; Kristus Klosan Lian 2:24-32 * 15:5 Hakerek Moon lia Yunani nakerek na'ak, "Kefas". Kefas nia, Petrus naran seluk. ✡ 15:5 Mateus 28:16-17; Markus 16:14; Lukas 24:34,36; Yohanis 20:19 ✡ 15:8 Kristus Klosan Lian 9:3-6 ✡ 15:9 Kristus Klosan Lian 8:3

moris nikar. Tebes. Mais lahoos Kristus
mesan dei mak moris nikar, tan nosi ikus
ema makfiar hotu-hotu mak mate ti'an, sia
moos atu moris nikar. Kristus hanesan fuan
ulun, tan Nia loke dalan bodik ita moris
hikar hosi mate, hanesan Nia. 21 Uluk aan,
ema na'in ida dei mak Adam, nakur Na'i
Maromak ukun, hotu kona kastikar mate.
Kastikar nia tuun baa ita hotu-hotu. Mais
oras ne'e, noo ema ida seluk, mak Kristus.
Nia moris tuir Na'i Maromak ukun. Tan
Niakaan dadi'ak, ema mak mate ti'an bele
moris nikar! 22 Ema hotu-hotu mak tuir
Adam nodi nakur Na'i Maromak ukun, sia
moos kona kastikar mate hanesan Adam.
Nunia moos, ema hotu-hotu mak tuir Kris-
tus. Nosi ikus Na'i Maromak nalo sia moris
nikar hanesan Kristus.

23 Mais ida-idak no niakaan oras. Kristus
dadi ema uluk fohon mak moris nikar, nia
hanesan dalan ulun. Nia namaan aan mai
nikar iha raiklaran ne'e lai, foin Niakaan
ema sia moris nikar. 24 Nunia hotu, foin
rai falu fila to'o mai. Baa oras nia, Kristus
atu dadi Na'in mak nadodok beran hotu-
hotu, makaer ukun hotu-hotu, no matenek
hotu-hotu mak sakar Na'i Maromak. Hotu
nunia, Nia latan nikar Niakaan beran nia
baa Maromak, Niakaan Ama.

25 Kristus musti kaer ukun to'o Na'i Maro-
mak natoba nola hotu-hotu mak sakar Kris-
tus, nebee sia lo'u baa Nia.✡ 26 Noo lia ida
tenik mak sakar ita ema raiklaran. Ne'e
mak, ita musti mate. Mais ikus basuk,
Na'i Maromak moos natoba nola beran mak
nalo ema mate. Nunia hotu, ema la mate
ona. 27 Hakerek Moon na'ak, "Na'i Maromak
atu nalo funu hotu-hotu foti liman baa
Ema mak Nia nameno atu solok mai nia."
Malorek ti'an baa ita na'ak, Na'i Maromak
la foti liman. Tan Nia mak foti Kristus dadi
Na'in bodik ema hotu-hotu.✡ 28 Hotu-hotu
foti liman baa Na'i Maromak Oan lai, foin
Oa nia latan nikar hotu-hotu baa Niakaan
Ama mak foti Nia. Nunia hotu, Na'i Maro-
mak kaer ukun to'o nima-nimak. Nia ukun
ema hotu-hotu iha lia hotu-hotu.

Kalo ema mak mate ti'an la moris nikar, ita kole butan

29 Noo ema mak nakara simu sarani atu
seluk ema mak mate ti'an mak sei la simu
sarani dauk. Mais kalo ema mak mate ti'an
la bele moris nikar, siakaan hahalok butan
dei.† 30 Ami du'uk hetan susar wa'in to'o
kre'is mate, tan keke lema Lia Di'ak. Mais
kalo ema mak mate ti'an la moris nikar, tan
saa ami haksakar aan halo nunia? Butan
dei! 31 Sura loron ha'u kre'is mate tan
serwisu ne'e. Mais kalo ha'u kmate, la saa
ida. Tebes. Mamaluk sia mak ha'u kadomi,
masik ha'u kmate moos, ha'u kbele kfoti
oin, tan emi talin malu ho itakaan Na'in
Yesus Kristus mak Na'i Maromak solok mai
ti'an nia. 32 Hori hirak nia, baa oras ha'u
ksei iha kota Efesus, ema mak aat nu'u asu
fuik, sia mai lisuk ha'u. Kalo ha'u kterus
susar nunia bodik ha'u du'uk, lahoos bodik
Kristus, ha'ukaan susar nia butan dei. Kalo
ema mak mate ti'an la moris nikar, di'ak liu
ita kalolon tuir ema mak dale na'ak,
"Mai ita hadahur bele-bele,
hodi haa-hemu hamidar aan dei,
tan awan ita mate!"✡

33 Keta kona be'ur to'o tuir dale nia. Noo
lia fuan seluk mak na'ak,
"Kalo ita hadulur ho ema aat,
ita sees hosi dalan moris loos."

34 Tan lia nia, keta halo aat ona! Bali aan,
halo lia loos! Emi musti horan moe, tan noo
ema iha emikaan klaran mak sei la natene
Na'i Maromak dauk.

Oras ita moris hikar, itakaan isin lolon atu dadi nunabee?

35 Noo ema mak nusu na'ak, "Oin nunabee
to'o ema mak mate ti'an bele moris nikar?
Siakaan isin lolon atu dadi nunabee?"

36 Hoi momok sia! Lia nune'e. Kalo kuda
fini, fini nia musti dodok iha rai laran lai,
foin bele tubu, bele moris, no bele nadikin.
37 Fini mak ita kuda, niakaan ilas la manesak
no ai horis mak nadikin no nataha. Fini
nia, fini maran nu'u fini tora, fini hare, no
fini seluk sia. 38 Kuda hotu, ida-idak tubu no
moris tuir Na'i Maromak hakaran. Tan Nia
mak nakotu ti'an ai horis ida-idak niakaan
ilas.

39 Buat horis sia moos nunia. Ida-idak noo
niakaan ilas tuir Na'i Maromak hakaran.
Ema raiklaran isin lolon, tuir ema raiklaran
niakaan ilas. Osa no lotuk isin, ida-idak
noo niakaan ilas. Manu ai leten, ida-idak
noo niakaan ilas. Na'an tasi, ida-idak noo
niakaan ilas. Seluk tenik moos noo siakaan
ilas du'uk.

40 Noo buat iha lale'an, noo buat iha
raiklaran. Buat lale'an noo siakaan kabaas
du'uk, tan siakaan kabaas nia, seluk nosi
buat raiklaran. Buat raiklaran moos noo

✡ 15:25 Kananuk Sia 110:1 ✡ 15:27 Kananuk Sia 8:6 † 15:29 Tohar ne'e lia isin la malorek. Adat "simu sarani atu seluk ema mak mate ti'an," ita la hetan adat nia iha tohar seluk iha Na'i Maromak Mamenon Foun tomak.
✡ 15:32 Yesaya 22:13

siakaan kabaas du'uk, tan siakaan kabaas
nia, seluk nosi buat lale'an. 41 Iha lale'an,
loro matan kabaas seluk; fulan kabaas
seluk; fitun kabaas moos seluk. Ida-idak
noo niakaan ilas du'uk. Ida-idak noo ni-
akaan kabaas du'uk.

42 Lia nune'e. Ema mak mate ti'an atu
moris nikar nu'u fini ohin nia. Kalo hakoi
ema maten, niakaan maten aat karin. Mais
nosi ikus baa oras rai falu fila, ema nia atu
moris nikar nodi isin foun. Nia seluk, tan
la mate tenik ona. 43 Oras ita hakoi ema
maten, ita horan maten nia sasobo. Mais
oras rai falu fila ema nia moris nikar nodi
isin foun, nia kabaas, tan dadi moos ti'an!
Tebes! Oras ne'e itakaan isin lolon la biit,
tan ita atu mate. Mais oras rai falu fila ita
moris hikar hodi isin foun, lahoos nunia
ona, tan ita atu simu isin lolon foun mak
biit tebes. 44 Oras ita sei moris, itakaan isin
lolon hatene haneo no horan, nebee ita
bele moris iha raiklaran ne'e. Mais oras
ita moris hikar, Maromak Kmalar atu foo
isin foun baa ita, nebee ita bele moris iha
lale'an.

45 Ema raiklaran dala uluk mak mane-
sak no ita, ne'e mak Adam. Hakerek
Moon na'ak, "nia dadi ema mak moris nodi
natene naneo no noran." Mais noo ema
ida ilas nu'u Adam mak beran boot kaliuk.
Ne'e mak Kristus. Niakaan Kmalar bele
foo moris loos baa ema raiklaran.✡ 46 Oras
ita moris iha raiklaran hodi ilas dala uluk
nia, ita hatene haneo no horan, hotu ita
mate. Mais oras ita moris hikar, ita hetan
ilas foun nebee ita bele moris iha lale'an.
47 Ilas dala uluk, ilas ema mak hase'i hosi
rai isin atu moris iha raiklaran. Mais ilas
dala rua, ilas Kristus mak moris iha lale'an.
48 Ita hotu-hotu, ilas manesak no ema dala
uluk nia mak Na'i Maromak nase'i nosi rai
isin atu moris iha raiklaran. Mais ita hotu-
hotu mak talin malu ho Kristus, itakaan ilas
manesak no Kristus mak moris iha lale'an.
49 Oras ne'e itakaan ilas manesak no Adam
mak Na'i Maromak nase'i nosi rai isin nia
atu moris iha raiklaran. Mais kleu-leur, ita
atu seluk hodi ilas foun mak manesak no
Kristus mak moris iha lale'an.

50 Mamaluk sia! Oras ne'e, ha'u katak baa
emi lia nune'e: iha raiklaran ne'e, itakaan
isin lolon dadi nosi raan no ruin, tan tuir
ilas dala uluk. Hodi ilas nunia, ita la bele
moris iha lale'an no la bele simu sasoin mak
Na'i Maromak rai hein bodik Niakaan renu.
La bele! Tan ilas nunia, atu mate, hotu
aat karin. La bele simu sasoin mak nafati
nohuun.

51 Hanono di'a-di'ak, tan ha'u atu kalore
lia subar ida baa emi. Oras rai falu fila,
ema makfiar balu la mate. Mais ita hotu-
hotu dadi seluk hodi ilas foun. 52 Oras to'is
nalia dala ikus basuk, lia hotu-hotu ne'e
laku matan dadi. Oras nia, ema mak mate
ti'an sia moris nikar. Nunia hotu, sia la
mate tenik no la aat karin tenik. Nunia
moos ita mak sei moris. Ita hotu-hotu dadi
ilas foun.✡ 53-54 Itakaan isin lolon mak oras
ne'e bele aat, atu dadi seluk baa ilas mak la
bele aat! Ita mak oras ne'e bele mate, atu
dadi seluk baa ilas mak la bele mate! Lia nia
natebes lia iha Hakerek Moon na'ak,
"Ita la mate tenik ona,
tan Na'i Maromak nadodok ti'an beran
mak nalo ema mate."✡
55 "Hoi, Maten!
Okaan beran iha nabee?
Hoi, Maten!
Okaan raro'at iha nabee tenik?"✡
56 Tebes nunia. Mais tan saa mamaten
beran lisuk ita ema raiklaran? Tan ita halo
sala. Tan saa itakaan salan bele lisuk ita
nunia? Tan ita sakar Na'i Maromak Ukun-
badu. 57 Mais oras ne'e, seluk ti'an! Ita tonu
Na'i Maromak, tan Nia nodi itakaan Na'in
Yesus Kristus, nalo ita hatoba hola lia aat
sia hotu-hotu. Tan hotu-hotu foti liman
baa Kristus.

58 Lia nune'e, mamaluk sia! Haterus
aan biit! Keta kakoen! Serwisu bodik
Na'i Maromak hodi laran maluak, tan emi
hatene ti'an emikaan serwisu nia, la butan.

16

Osan mak ema foo atu nodi tulun Kristus eman sia iha Yerusalem

1 Oras ne'e, ha'u atu kakerek kosi osan
mak emi atu libur hodi tulun Kristus eman
susar sia iha Yerusalem. Ha'u kalore ti'an
baa hutun sarani sia iha rai Galilea ka'ak,
sia musti libur osan nia oin nunabee. Oras
ne'e emi moos musti halo tuir nune'e:✡
2 Sura loron boot, emi ida-idak musti rai
osan oan ida nosi serwisu isin. Keta hein
ha'u kmai lai, foin hahuu libur osan. 3 Kalo
ha'u kmai ti'an, emi boi hola ema na'in hira
mak emi fiar, nebee sia nodi osan nia baa
Kristus eman sia iha Yerusalem. Ha'u kbele
kalo hakerek atu kodi katak maklituk hutun
sarani sia iha nebaa. 4 Mais kalo emi ha'ak,

✡ 15:45 Lia Uluk Fohon 2:7 ✡ 15:52 1 Tesalonika 4:15-17 ✡ 15:53-54 Yesaya 25:8 ✡ 15:55 Hosea 13:14
✡ 16:1 Roma 15:25-26

di'ak liu ha'u moos tuir, ha'u moos kakara.
Ami bele baa ho emi.

Paulus nakara baa kota Korintus

5 Ha'u kbeer baa karee emi, mais ha'u
ksei baa uluk Makedonia. Ha'u kakara la'o
kasirin rai Makedonia lai,✡ 6 foin ha'u kmai
emi, nebee kein kleur oda ko emi. Arumak
ha'u kein to'o oras rai udan siku. Hotu, emi
bele tulun ha'u baa fatin ida seluk. 7 Ha'u
kakara kein ko emi, lahoos oras dei, mais
kleur oda, kalo Na'i Maromak nakara. 8 Mais
sei kakara kein iha kota Efesus ne'e, to'o
loron boot Pentakosta. Loron boot nia,
loron lima nulu siku loron boot Paska.✡
9 Masik ema wa'in sakar Kristus iha ne'e
moos, sei noo leet wa'in mak furak basuk,
bodik ha'u kserwisu bodik Nia iha ne'e.✡
10 Kalo Timotius mai baa emi ti'an, simu
nia di'a-di'ak, nebee nia lalika naneo oi-
oik. Nia moos itakaan Na'in eman serwisu
nu'u ha'u.✡ 11 Keta foo leet ema naraik nia.
Tulun nia, to'o nia fila nikar mai di'a-di'ak.
Tan ha'u ko mamaluk rumak sia hein nia.
12 Noo lia ida tenik. Ha'u kamaus itakaan
maluk Apolos, nebee nia baa matan emi no
mamaluk rumak sia. Mais to'o baa oras
ne'e, nia sei la no'uk baa. Hein baa dei, to'o
noo leet di'ak, foin nia tone.

Hanono baa malikuk ema sarani sia

13 Daka aan di'a-di'ak! Haterus aan hodi
fiar bei-beik baa Na'i Maromak! Keta
hata'uk! Hakbiit aan! 14 Halo sa-saa dei,
musti hatudu emikaan dadomin.
15 Mamaluk sia! Emi hotu-hotu hatene
ha'ak, mau Stefanus no niakaan uma kain
dadi ema dala uluk mak fiar baa Kristus iha
emikaan rai Akaya nebaa. Sia serwisu susi
ruin atu naliku ema makfiar hotu-hotu iha
nebaa. Tan baa nia, ha'u kusu nebee✡ 16 emi
hanono baa sia no ema seluk mak serwisu
bele-bele no sia atu naliku emi.
17 Ha'u neon boot, tan mau Stefanus,
mau Fortunatus, no mau Akaikus mai iha
ne'e. Ha'u kbeer basuk atu karee emi,
mais oras sia mai, nu'u sia seluk emi.
18 Sia nakbiit ha'ukaan neon, nu'u sia moos
nakbiit emikaan neon. Ita musti hakneter
ema oin nunia sia.

Paulus solok tabe

19 Hutun sarani sia iha rai Asia solok tabe
baa emi. Ma'u Akila no feen bii Priskila,*
no ema hotu-hotu mak naklibur iha siakaan
uma moos solok tabe baa emi. Sia no ita
talin malu bele ho itakaan Na'in.✡ 20 Ema
makfiar hotu-hotu iha ne'e moos solok
tabe.
Oras emi haklibur, foo tabe baa malu
hodi de'i kabaas mak fatan bodik ema mak-
fiar sia.
21 Haree kokon lai! Ha'u, Paulus kodi
liman du'uk kakerek lia tohar rohan ne'e:
Dame!
22 See mak la nadomi itakaan Na'in, Na'i
Maromak kastikar nia.
Ha'u kakara foo tabe baa ema kodi ami
ema Yahudi lian, lia Aram ka'ak, *"Marana
ta!"* Lia isin na'ak, "Na'i Yesus! Ita Boot mai
ona!"
23 Ha'u kakro'an nebee Yesus, itakaan
Na'in, natudu laran di'ak baa emi.
24 Ha'u kadomi emi hotu-hotu, tan ita
bele-bele talin malu ho Kristus mak Na'i
Maromak solok mai ti'an nia.
To'o ne'e dei.
Nosi ha'u,
Paulus

✡ 16:5 Kristus Klosan Lian 19:21 ✡ 16:8 Ukun-badu Na'ilulik 23:15-21; Hanoin Hikar Dalan Moris 16:9-11 ✡ 16:9 Kristus Klosan Lian 19:8-10 ✡ 16:10 1 Korintus 4:17 ✡ 16:15 1 Korintus 1:16 * 16:19 Hakerek Moon lia Yunani nakerek na'ak, "Priska". Priska no Priskila nia, naran ida dei. ✡ 16:19 Kristus Klosan Lian 18:2

2 Korintus
Paulus nakerek dala rua bodik hutun sarani iha kota Korintus

Tabe

1 Hakerek ne'e nosi ha'u, Paulus, mak
Na'i Maromak boi baa Yesus Kristus klosan.
Itakaan maluk Timotius namutuk no ha'u
iha ne'e. Ami rua solok tabe.
Ha'u kalo hakerek bodik emi hutun
sarani sia iha kota Korintus no rai Akaya
tomak.✡ 2 Ha'u kaloon baa itakaan Ama
Maromak no itakaan Na'in Yesus Kristus,
nebee natudu laran di'ak baa emi, nebee
emi bele moris manek no dame.

Paulus tonu Na'i Maromak

3 Ami hakara nebee ema hotu-hotu foti-
nahaas Na'i Maromak naran. Tan Nia,
itakaan Na'in Yesus Kristus Aman. Horan
dodan hotu-hotu nahabut nosi Nia. Nia
mak nakbiit itakaan neon nohuun. 4 Kalo ita
hetan susar, Nia nalo ita neon di'ak. Hodi
nunia, ita bele halo ema seluk neon di'ak.
5 Kristus netan susar wa'in tan nalo lia di'ak
bodik ita. Mais oras ita hetan susar, ita
moos hetan babiit hosi Na'i Maromak, tan
ita talin malu ho Kristus. 6 Oras ami hetan
susar, Na'i Maromak nakbiit amikaan neon,
nebee ami bele haterus aan hodi neon boot.
Na'i Maromak moos nodi dalan nia nebee
ami bele hakbiit emikaan neon no sori emi
hosi lia aat sia. Hodi nunia, kalo emi
hetan susar hanesan ami, Na'i Maromak
moos nakbiit emikaan neon, nebee emi
bele haterus aan hodi neon boot hanesan
ami. 7 Ami fiar ha'ak, emi bele terus biit.
Tan kalo emi hetan susar nu'u ami, Na'i
Maromak bele nakbiit emikaan neon, nu'u
Nia moos nakbiit ti'an amikaan neon.
8 Mamaluk sia! Ami hakara nebee emi
hatene tebes hosi susar mak ami hetan iha
rai Asia. Baa oras nia, ami horan todan liu
tan amikaan babelen. Ami neon mamar,
to'o haneo loos mate dei.✡ 9 Ami horan
nu'u ema ida mak rona tekis ema makotu
lia taa ukun mate baa nia. Mais lia nia sia
hotu-hotu dadi, nebee ami hetak fiar baa
Na'i Maromak, no la tara aan baa amikaan
babelen du'uk. Na'i Maromak, mak noo
beran atu nalo ema mak mate ti'an moris
nikar. 10 Nia mak sori ami nosi lia aat sia
baa oras ami kre'is mate. Ami haloon baa
Nia ha'ak, Nia moos nakara sori emi nunia.
11 Kalo emi hamulak bodik ami, hahalok nia
tulun ami. Hodi nunia, Na'i Maromak nalo
lia di'ak bodik ami, tan ema wa'in namulak
bodik ami. Hotu, baa oras ema wa'in nia sia
nanoin ami, sia moos sera dodan baa Na'i
Maromak.

Tan saa Paulus sei la baa tenik kota Korintus dauk

12 Ami bele dale wa'in, tan amikaan ser-
wisu loos no tebes. Ami serwisu hodi
neon moos tuir Na'i Maromak nakara. Ami
hetan matenek* hosi Na'i Maromak, lahoos
hosi ema raiklaran. Hodi nunia, ami bele
tulun ema wa'in, kaliuk emi. 13 Iha hak-
erek ne'e, ha'u kakerek loos lia mak emi
bele hatene. Oras ne'e, emi foin hatene
ha'ukaan hakaran balu. Mais ha'u kaloon,
kalo bele, emi hetak hatene liu tan tenik.
14 Masik baa oras ne'e, emi foin hatene balu,
nosi ikus, oras itakaan Na'in Yesus Kristus
mai nikar, ha'u kfiar emi bele hatene hotu.
Hodi nunia, emi bele neon boot tan ami,
hanesan ami moos neon boot tan emi.
15 Uluk, ha'u kakotu ti'an atu ktone karee
emi tenik, nebee ha'u kbele tulun emi isin
rua. 16 Ha'u kaneo ka'ak, kalo ha'u kbaa rai
Makedonia, ha'u ktuli karee emi. Hotu, kalo
ha'u kfila mai kosi Makedonia, ha'u kbele
tuli emi tenik. Hotu, emi bele tulun ha'u
la'o liu baa rai Yudea.✡
17 Mais ha'u ksei la tone dauk. Arumak
emi haneo ha'ak, ha'u kbosok emi ka? Aru-
mak emi haneo ha'ak, ha'u kdale karin nu'u
ema mak tuir raiklaran beer ka? Arumak
emi haneo ha'ak, ha'u ne'e, ema oin-kotuk
mak iha oin na'ak, "he'e!" iha kotuk na'ak
"lale!" Arumak emi haneo ha'ak, ha'u ne'e,
ilas nunia ka? 18 Lale. Nune'e mai. Kalo
Na'i Maromak dale lia ida, nanis Nia nalo
tuir. Ami moos nunia. Kalo ami dale iha oin
ha'ak, "he'e!", iha kotuk la ha'ak, "lale."
19 Ha'u ko Silas no Timotius hanorin emi
ti'an hosi Yesus Kristus, Na'i Maromak Oan.
Kristus lahoos ema oin-kotuk mak iha oin
dale "he'e", iha kotuk dale "lale". Yesus
moos la koen kedas, tan kalo Nia dale
"he'e", "he'e" bei-beik.✡ 20 Lia hotu-hotu
mak Na'i Maromak nameno bodik ita, nanis

✡ 1:1 Kristus Klosan Lian 18:1 ✡ 1:8 1 Korintus 15:32 * 1:12 Paulus niakaan hakara iha tohar ne'e, lia isin na'ak 'matenek mak nalo ema nanoin naruk, nebee bele natene lia tuir Na'i Maromak hanoin'. Ne'e na'ak, 'matenek' ne'e, lahoos nosi kakutak loos dei, mais nosi neon no. ✡ 1:16 Kristus Klosan Lian 19:21 ✡ 1:19 Kristus Klosan Lian 18:5

Nia nalo tuir. Nunia moos, kalo Yesus na-
meno lia ida na'ak, "he'e," ita bele hatebes
ha'ak, "tebes!" tan ita talin malu ho Nia.
Hodi nunia ita moos hatudu Na'i Maromak
Niakaan maka'as. 21 Na'i Maromak, mak boi
nola emi no ami ti'an. Nia mak foti ita baa
Niakaan ema. Nia moos nalo ita bele terus
bei-beik. 22 Nia foo Niakaan Kmalar Lulik atu
babilan ita, nodi natudu Niakaan hakaran
bodik ita. Lia nia hanesan ema ida marak
niakaan karau sia atu foo tadak na'ak, karau
nia, niakaan sasoin.

23 Ha'u kdale ne'e, la bosok. Na'i Maro-
mak natene ha'ukaan neon laran. Nia
natene tan saa ha'u ksei la tone emi iha kota
Korintus dauk. Nune'e mai. Ha'u la ktone
dauk, tan la ko'uk kamoe emi, tan emikaan
hahalok aat. 24 Ami la beer dadi ulun bodik
emi. Mais ami beer serwisu bele-bele ho
emi, nebee emi bele neon boot no haterus
aan biit, tan fiar baa Na'i Maromak.

2

1 Tan lia nia, ha'u kakotu ti'an ka'ak,
ha'u ksei la tone emi dauk, nebee ita hotu-
hotu lalika neon susar. 2 Kalo ha'u kmai
kasusar emi, see tenik mak bele nalo ha'u
neon di'ak? La noo tenik. Hela mesan
emi foin bele. Mais kalo ha'u kmai baa
oras ne'e, ha'u kmusti kasusar emi, tan
emikaan hahalok. 3 Tan lia nia, ha'u kfoo
hakerek uluk nia, ka'ak, ha'u ksei la tone
dauk emi. Ha'u ksei kein to'o emi hahulin
mohu emikaan lia lai, foin ha'u ktone. Hodi
nunia, ha'u lalika neon susar tan emikaan
lia aat nia sia. Tuir dalan loos, emi musti
halo ha'u neon di'ak. Malorek ti'an baa
ha'u ka'ak, kalo ha'u neon di'ak, ne'e na'ak,
emi moos neon di'ak. 4 Baa oras ha'u kalo
hakerek uluk nia, ha'u koran susar no neon
todan, tan emikaan hahalok. Ha'u moos
tanis wa'in. Mais kakerek kalo nunia kodi
katudu ha'ukaan dadomin baa emi. Lahoos
atu kodi kasusar emi.

Paulus nakara nebee sia foo pardua baa ema mak uluk nalo sala
(1 Korintus 5:1-13)

5 Ema ida iha emikaan hutun sarani na-
susar ema wa'in ti'an. Ha'u moos susar
tan niakaan hahalok. Tuir loos, hahalok
nia la kona ha'u resik, mais kona baa emi.
6 Oras ne'e emi de'an nia to'o nia nanawa
ti'an. 7 Tan nia nanawa ti'an, emi musti
halu'a lakon niakaan salan, hodi dale di'a-
di'ak hikar ho nia. Keta to'o nia neon monu.
8 Ha'u kusu nebee emi hotu-hotu hatudu
dadomin baa nia.

9 Ha'u kalo hakerek uluk nia atu kodi
sukat emi. Ha'u kakara katene, kalo emi
hala'ok lia hotu-hotu mak uluk ha'u karuka
baa emi nia. 10 Oras ne'e, kalo emi foo
pardua baa ema nia hodi halu'a niakaan
salan, ha'u moos kakara. Kalo nia nalo sala
baa ha'u, ha'u kalu'a ti'an. Ha'u kalo nunia
iha Kristus oin, nebee ha'u dadi knaninuk
bodik emi. 11 Ita musti foo pardua baa ema,
nebee diabu ulun la noo leet atu nahonu ita.
Ita keta momok, tan ita musti hatene hola
diabu niakaan kakutak kadoor atu nodi
naloti ita.

Paulus solok hakerek dala uluk baa hutun sarani iha Korintus, hotu nein atu rona lia nosi sia

12 Uluk, oras ha'u kbaa kota Troas atu
kanorin ema kosi Kristus Niakaan Lia
Di'ak, Na'i Maromak loke dalan bodik ha'u.
13 Masik nunia moos, ha'ukaan neon la
nakmetin, tan ha'ukaan maluk Titus sei la
mai dauk nodi lia nosi emi. Tan baa nia,
ha'u kbaa sale ema makfiar sia iha Troas,
hotu ha'u kbaa rai Makedonia.✡

Kristus natoba nola lia aat sia

14 Masik ha'u iha nabee dei, ha'u ksera do-
dan wa'in baa Maromak, tan Kristus natoba
nola lia aat sia, to'o hotu-hotu la nakfo-
dak. Tan ita soman malu ho Kristus, Na'i
Maromak nala'o ita bei-beik ahan Niakaan
ema. Baa oras ita katak ema hosi Kris-
tus, hahalok nia hanesan nuhar morin ida
mak morin lema ema hotu-hotu. 15-16 Uluk
aan, ema Yahudi nalo sera tunun. Knuhar
morin nia sa'e baa Maromak, nalo Nia neon
di'ak. Ita moos hanesan nuhar morin ida
mak sa'e baa Maromak tan ita talin malu
ho Kristus. Mais ema mak se'i kotuk baa
Maromak, sia filak ita baa nuhar dois, tan
ita foo hatene baa sia ha'ak, sia atu dodok
tan netan kastikar mak sasa fa'e sia nosi
Na'i Maromak. Mais ema mak moris loos,
sia filak ita baa nuhar morin, tan ita foo
hatene baa sia ha'ak, Kristus sori sia no foo
moris nima-nimak baa sia. Ema raiklaran
see, mak bele nalo lia nia? La noo. Kristus
mesan mak bele nalo.

17 Hanoin. Ami ne'e, lahoos nu'u ema
seluk mak nalo aan hanesan Kristus klosan.
Sia nanorin Maromak Manfatin atu buka
sotir hanesan ema mak fa'an sa-saa. Emi
hotu-hotu bele haree malorek ti'an ha'ak,
ami la nunia, tan ami hanorin hodi neon

✡ 2:13 Kristus Klosan Lian 20:1

loos. Amikaan dale nahabut baa Maromak.
Amikaan moris talin malu ho Kristus.

3

Na'i Maromak eman sia simu Mamenon Foun

1 Arumak emi hanoin ha'ak, ami ne'e
ibun boot ka? Arumak emi hanoin ha'ak,
ami nu'u ema nia sia mak nodi hakerek
tonun nosi ema seluk, nebee emi simu sia
ka? Lale! Ami la halo nunia. Ami moos
la husu hakerek tonun hosi emi atu hodi
baa fatin seluk. 2 Ami hoo kedan hakerek
tonun ti'an. Hakerek nia, mak emi du'uk.
Lia nosi emikaan moris, ami rai ti'an iha
amikaan neon. Hotu ami katak baa ema
hotu-hotu, nebee sia moos natene emikaan
moris. Hodi nunia, sia natene amikaan
serwisu folin. 3 Malorek ti'an, emi hanesan
hakerek mak Kristus nakerek, hotu latan
baa ami. Mais Nia la nakerek nodi ai ween
metan. Nia moos la nakerek iha fatuk
kabelak ahan nu'u Ukun-badu mak Na'i
Maromak latan baa Bei Musa uluk aan nia.
Mais Nia nakerek iha emikaan neon nodi
beran nosi Maromak Kmalar mak moris.✡
4 Ami hatene ha'ak, amikaan dalen ne'e
tebes no loos, tan Kristus natebes nunia
ti'an. 5 Kalo ami du'uk, ami la hoo beran
atu halo sa-saa. Mais beran mak ami simu
ne'e, mai nosi Na'i Maromak. 6 Nia mak foti
ami baa ain-liman atu baa katak Niakaan
Mamenon Foun baa ema. Mais Mamenon
Foun nia isin, lahoos lia ema nala'ok ukun-
badu, mais lia ema moris talin malu no
Kmalar Lulik. Kalo ema ida nala'ok ukun-
badu nebee Na'i Maromak simu nia, ha-
halok nia la noo folin, tan nodi ema baa
mate. Mais kalo ema ida talin malu no
Maromak Kmalar, nia netan moris loos to'o
nima-nimak.✡
7 Uluk aan, Na'i Maromak ba'at Niakaan
Ukun-badu baa fatuk kabelak, hotu foo baa
bei Musa. Lia nia, maka'as tebes. Mais lia
nune'e mai. Masik ema Isra'el sia nala'ok
Ukun-badu nia moos, nosi ikus sia sei kona
lelen nosi Na'i Maromak. Baa oras bei Musa
simu nola Ukun-badu nia sia, niakaan oin
naksinak maka'as basuk. Ema Isra'el sia la
bele titu-naree niakaan oin. Dau-dau sinak
nia lakon, foin sia bele.✡ 8 Kalo Ukun-badu
mak hakerek iha fatuk bele dadi maka'as
nunia, saa tenik Mamenon mak Maromak
Kmalar nakerek iha itakaan neon. Nanis,
maka'as liu tan tenik. 9 Ukun-badu nia
natudu na'ak, ita musti hetan kastikar mate
mak naketak ita nosi Maromak, tan ita
sakar hotu Ukun-badu nia. Masik nunia
moos, ita sei hafoli Ukun-badu nia maka'as.
Mais Maromak Kmalar maka'as liu tenik,
tan Nia natudu dalan nebee ita bele di'a-
di'ak hikar ho Na'i Maromak. 10 Ukun-badu
mak uluk ema nafoli maka'as, oras ne'e la
nunia ti'an, tan noo Mamenon Foun mak
maka'as liu tan tenik. 11 Ukun-badu nia
niakaan maka'as, hanesan bei Musa oin
mak naksinak la oras, hotu lakon. Mais Na'i
Maromak Mamenon Foun maka'as liu tan
tenik, tan nafati nohuun.
12 Tan ami haloon baa Na'i Maromak Ma-
menon Foun mak nafati nia, ami haksakar
aan dale malorek no la subar lia. 13 Ami
lalika halo nu'u bei Musa mak taka subar
oin nodi tais, nebee ema Isra'el sia la bele
naree sinak mak lakon nai-naik nia.✡ 14 Na'i
Maromak nalo ema Isra'el siakaan kakutak
naktomak. To'o baa oras ne'e moos, kalo
sia leno Niakaan Mamenon Tuan iha Ha-
kerek Moon, hanesan noo tais ida mak taka
nola siakaan ulun, to'o sia nu'u ema beik.
Sia musti fiar baa Kristus lai, foin kakutak
nakloke nikar. 15 Nunia tebes. To'o baa oras
ne'e moos, kalo ema Yahudi sia leno bei
Musa niakaan hakerek, sia rona, mais sia la
natene tebe-tebes hakerek isin, tan la tama
baa siakaan neon, hanesan noo tais taka
nola neon.
16 Mais kalo ema ida fila nikar fiar baa
itakaan Na'in, nu'u tais nia nakloke ti'an.✡
17 Na'in nia, ne'e mak, Maromak Kmalar.
Kalo Kmalar nia moris iha itakaan neon, ita
hakbois ti'an. La noo mak saseni ita nosi
Na'i Maromak ona. 18 Tais la taka ita ona.
Tan baa nia, ita dadi nu'u lalenok mak nasai
Na'i Maromak ahar maksinak. Sura loron
ita hetak haksinak hasai Niakaan sinak, to'o
ita hakfilas dadi hanesan Nia, tan Niakaan
Kmalar Lulik tulun ita.

4

Naha folin todan mak ema rai iha sasanan rai laran

1 Tan Na'i Maromak natudu dodan baa
ami nunia, ami hala'ok Niakaan serwisu.
Ami la neon mamar, mais ami haterus aan
bei-beik. 2 Hori uluk ami hakotu ti'an atu
dudu sees lia aat sia. Ami la halo lia funin
mak moe lalek. Ami la tolek. Ami la

✡ 3:3 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 24:12; Yeremia 31:33; Yeskiel 11:19, 36:26 ✡ 3:6 Yeremia 31:31 ✡ 3:7 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 34:29 ✡ 3:13 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 34:33-35 ✡ 3:16 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 34:34

dale bosok Maromak Manfatin, mais ami
hanorin halo loos. Hodi nunia, ema hotu-
hotu bele leno du'uk amikaan dale iha Na'i
Maromak oin, hotu nakotu du'uk, ami ne'e,
ema raiklaran oin nu'u saa. 3 Mais ema mak
la no'uk natene Lia Di'ak mak ami hanorin
nia, sia atu dodok tan kona kastikar mak
sasa fa'e sia nosi Na'i Maromak.

4 Oras ne'e, ema wa'in naloon baa diabu
ulun. Nia nalo balu kakutak naktomak, to'o
neon naktomak no la fiar baa Na'i Maro-
mak. Tan siakaan matan delek nunia, sia
la bele naree Na'i Maromak Niakaan sinak.
Sia la simu Lia Di'ak nosi Kristus mak mai
naroma sia. Masik Kristus ilas ida no Na'i
Maromak, sia la titu. 5 Ami la dale aan du'uk,
mais ami dale wa'in hosi lia Yesus Kristus,
itakaan Na'in. Kalo ami dale aan du'uk, ami
dale loos lia ne'e: ami ne'e dadi emikaan
ain-liman, tan Yesus mak nakara. 6 Uluk
aan, Na'i Maromak dale na'ak, "Musti noo
kroman mak naksinak iha fatin makukun."
Hotu, Nia nase'i Niakaan kroman atu naksi-
nak iha itakaan neon laran, tan nakara foo
Niakaan kroman baa ita. Lia nia isin na'ak,
baa oras ita hanoin lia hosi Kristus, ita
moos hanoin Na'i Maromak beran no ahar
maksinak.✡

7 Ita ne'e, ema raiklaran da-dauk dei.
Masik nunia moos, Na'i Maromak bali Ni-
akaan ahar maksinak kabaas nia iha itakaan
neon laran ti'an. Lia nia hanesan ema
ida rai niakaan sasoin mak noo folin iha
sasanan rai laran. Malorek ti'an, ahar
maksinak maka'as iha itakaan neon, la
mai nosi ita, mais mai nosi Na'i Maromak.
8 Dadi, masik ema tonan no nasusar ita
karuk-kwana moos, ita haterus aan bei-
beik. Masik ita la hatene atu halo saa moos,
ita la neon mamar. 9 Masik ema naloot
no namukit ita moos, Na'i Maromak la la'o
nela ita. Masik ema ta'e ita moos, ita la
dodok. 10 Dala wa'in ami kona tonan kre'is
mate, hanesan Yesus moos kona tonan oras
Nia mate. Mais hodi nunia, ema iha fatin
hotu-hotu bele naree malorek beran nosi
Yesus Niakaan moris iha amikaan moris.
11 Nunia tebes! Ami hetan tonan kre'is mate,
tan dadi baa Yesus eman. Mais hodi nunia,
ema hotu-hotu bele naree Yesus moris iha
amikaan moris mak bele mate ne'e. 12 Mais
nune'e. Masik ami mate moos, ami la
hata'uk dale hosi Kristus. Ami hadi'a aan
mate, nebee emi bele hetan moris.

13 Hakerek Moon na'ak, "Tan Ha'u kfiar
baa Na'i Maromak, etuk ha'u kdale."
Amikaan hanoin moos manesak. Ami fiar
baa Na'i Maromak, etuk ami musti katak
Nia baa ema.✡ 14 Ami hatene ha'ak, Na'i
Maromak mak nalo itakaan Na'in Yesus,
moris nikar. Nosi ikus, Nia atu nalo ita
moris hikar bele, tan ita soman malu ho
Yesus. Hotu ita hariik iha Maromak oin, tan
Nia simu ita. 15 Nia nalo lia ne'e sia, bodik
emi. Sura loron Nia beer natudu laran di'ak
hetak wa'in baa ema. Hodi nunia, ema sera
dodan hetak wa'in baa Nia nodi katak lia
nosi Niakaan ahar maksinak kabaas.

Ita fiar nohuun baa Na'i Maromak

16 Tan lia nia, ita la neon mamar, mais
haterus aan bei-beik. Masik itakaan isin
lolon dodok, sura loron Na'i Maromak
nakbiit itakaan neon. 17 Tuir ita haneo, baa
oras ne'e ita kona susar oi-oik. Mais ita
musti hanoin, tan loron ikus Na'i Maromak
atu foti-nahaas ita. Tan lia nia, ita hafolin
saa mak dadi baa oras ne'e, la saa ida! 18 Ita
musti haneo baa lia mak la naksain. Tan lia
mak naksain, la oras dei. Mais lia mak la
naksain, nafati nima-nimak.

5

1 Ita hatene ha'ak, oras ne'e ita tau heik
itakaan isin lolon iha raiklaran ne'e, hane-
san batane mak nariik heik. Masik itakaan
isin lolon atu dodok moos, ita lalika neo-
neon, tan Na'i Maromak nadi'a kedan ti'an
fatin kabaas bodik ita iha lale'an. Fatin
nia, lahoos ema raiklaran mak nariik, mais
Na'i Maromak du'uk mak nariik. Fatin nia
nafati nohuun. 2 Ita horan todan ho isin
lolon tuan ne'e, tan beer simu isin lolon
foun, hanesan tais foun iha lale'an. 3 To'o
nebaa, ita la hakwalan, tan tau tais foun
ti'an.* Ita la dadi loos kmalar, mais ita simu
isin lolon foun iha lale'an. 4 Baa oras ita
sei hein iha isin lolon mak bele dodok ne'e,
ita hakro'an, tan horan susar todan. Masik
nunia moos, ita la ho'uk mate hela itakaan
isin lolon. Lale! Ita ho'uk habusik hela isin
lolon tuan, seluk kedan hodi moris foun iha
lale'an. 5 Na'i Maromak nadi'a kedan moris
foun nia bodik ita. Nia moos latan Niakaan
Kmalar baa ita, atu dadi lia kakaer bodik
Niakaan mamenon nia.

6 Tan baa nia, ita fiar nohuun baa Na'i
Maromak. Ita hatene ha'ak, baa oras ita
sei iha isin lolon raiklaran ne'e, ita moos
sei dook hosi Maromak. 7 Oras ita sei moris

✡ 4:6 Lia Uluk Fohon 1:3 ✡ 4:13 Kananuk Sia 116:10

* 5:3 Hakerek Moon lia Yunani balu na'ak, "tau tais". Mais noo balu mak na'ak, "kolu tais".

iha raiklaran, ita haloon baa Maromak tan
ita fiar baa Nia, lahoos tan ita haree Nia.
8 Mais ita hatene, kalo ita mate la'o hela
itakaan isin lolon raiklaran ne'e, ita horan
sotir tan ita moris hamutuk ti'an ho Na'i
Maromak iha lale'an. 9 Masik ita sei moris
iha raiklaran ka, ita moris ti'an iha lale'an
ka, ita harui aan halo Na'i Maromak neon
di'ak. 10 Keta halu'a. Nosi ikus, ema hotu-
hotu musti nataa baa Kristus. Tan Kristus,
Ema Makotu Lia mak tetu ema hotu-hotu
siakaan moris iha raiklaran. Tetu notu, Nia
selu fatan basuk, tuir ema ida-idak hahalok.
Nia natene, ema ida-idak niakaan hahalok
na'ak, hahalok nia di'ak ka, hahalok nia
aat.✡

Ita bele di'a-di'ak ho Na'i Maromak, tan Kristus

11 Tan ami hanoin ha'ak, Kristus atu tetu
amikaan moris nunia, ami hata'uk hodi
hakneter Nia. Ami moos harui aan hamaus
ema seluk, nebee sia fiar baa Nia. Na'i
Maromak natene amikaan neon. Ha'u
kakara, nebee emi moos hatene amikaan
neon. 12 Ami la dale aan du'uk. Mais ami
foo lia krarain baa emi, nebee emi neon
boot tan ami, no emi lalika moe. Hodi
nunia, emi bele hataa ema mak ibun boot
tan siakaan serwisu folin. Masik siakaan
serwisu noo folin moos, siakaan neon la
moos. 13 Arumak emi filak ami nu'u ema
bulak. Mais kalo ami bulak tebes, ami halo
nunia atu hodi tulun emi. Kalo ami la bulak
moos, ami halo nunia atu hodi tulun emi.

14 Kristus dadomin mak babilan ami. Ami
fiar ha'ak, Ema na'in ida, mak Kristus, mate
atu selu nola ema hotu-hotu. Lia nia nu'u
ita hotu-hotu mate ti'an hodi habusik hela
moris tuan, to'o ita la hoo beran sa-saa
tenik iha raiklaran. 15 Kristus mate bodik
ema raiklaran hotu-hotu, nebee sia netan
moris foun, no la moris tuir siakaan beer
du'uk ona. Sia moris tuir Niakaan beer, tan
Nia mate hotu moris nikar bodik sia.

16 Tan lia nia, ita keta sukat ema hodi
sasukat raiklaran ona. Uluk, ita sukat
Kristus hodi sasukat raiklaran, mais oras
ne'e la nunia ona. 17 Ema mak talin malu
no Kristus, nia dadi ema foun mak noo
moris foun. Nia la nu'u uluk ona, tan nia
la'o nela moris tuan no simu nola moris
foun ti'an. 18 Hotu-hotu ne'e, Na'i Maromak
mak nalo. Nia mak loke dalan nebee ita
di'a-di'ak hikar ho Nia, tan Kristus kasu
mohu itakaan salan. Hotu, Nia moos foo
ita serwisu hatudu dalan baa ema seluk sia,
nebee sia moos bele di'a-di'ak nikar no Nia.

19 Hanoin! Baa oras Kristus sei iha raik-
laran ne'e, Na'i Maromak nodi Nia nalo ema
di'a-di'ak nikar no Na'i Maromak. Nia la
sura siakaan salan, to'o sia la natiu sala
kastikar ona. Hotu, Nia foo serwisu baa ita
atu katak baa ema seluk sia, nebee sia moos
bele di'a-di'ak nikar no Nia.

20 Ami ne'e, Kristus sasi'an. Na'i Maro-
mak naruka ami atu hamaus ema hodi mai,
nebee sia di'a-di'ak hikar ho Nia. Tan baa
nia, ami hodi Kristus naran hato'o lia baa
emi ha'ak, "Na'i Maromak beer nebee emi
di'a-di'ak hikar ho Nia." 21 Kristus du'uk
la nalo sala. Mais Na'i Maromak nalo Nia
natiu itakaan salan. Na'i Maromak nalo
nunia nebee ita bele moris neon loos hane-
san Kristus.

6

Na'i Maromak nase'i lia di'ak bodik ita

1 Tan ami serwisu hamutuk ho Na'i Maro-
mak, ami hakara foo lia tate'an baa emi
nune'e: Na'i Maromak natudu laran di'ak
wa'in baa emi. Dadi emi keta simu butan
dei. 2 Hakerek Moon na'ak,

"Kona baa niakaan oras, Ha'u kanono o.
Oras Ha'u ksori ema, Ha'u moos tulun
o."

Hanoin di'a-di'ak, tan oras ne'e kona baa
Na'i Maromak loron atu sori ema.✡

3 Tan lia nia, ami hakara daka aan nebee
moris loos. Ami la ho'uk saseni ema mak
mai buka Na'i Maromak dalan moris. Ami
dale lia mak loos, nebee ema seluk keta
nadois amikaan naran. 4 Ami halo lia hotu-
hotu nunia atu hatudu ha'ak, ami ne'e, Na'i
Maromak ain-liman mak di'ak. Masik ami
hetan susar ka, ami moris iha tokar lauk
klaran ka, ami haterus aan hala'ok Niakaan
serwisu bei-beik. 5 Nunia moos, oras ami
kona ta'e, oras ema natama ami baa bui,
oras ema tokar lauk ami, oras ami serwisu
susi ruin, oras ami la bele toba, no oras ami
horan salaen.✡ 6 Ami ne'e, Na'i Maromak
ain-liman mak serwisu hodi neon loos. Ami
hatene tebe-tebes Nia. Ami hetu aan. Ami
halo lia di'ak bodik ema. Ami foo leet baa
Kmalar Lulik babilan ami. Ami la oin-kotuk
hadomi ema. 7 Baa oras ami dale, ami dale
lia loos, lahoos lia bosok. Ami simu hola
beran hosi Na'i Maromak atu hodi halo lia
di'ak. Hodi nunia, ami hoo ro'at-meik nosi
Na'i Maromak atu hodi sakar funu no daka

✡ 5:10 Roma 14:10 ✡ 6:2 Yesaya 49:8 ✡ 6:5 Kristus Klosan Lian 16:23

moris. [8] Masik ema nakneter ami ka, nadois
ami ka, ami haterus nohuun. Masik ema
dale nahonu ami ka, daka amikaan naran
di'ak ka, ami haterus nohuun. Masik ema
dale na'ak, ami dale be'ur ema ka; ema
dale na'ak, ami dale lia loos ka, ami haterus
nohuun. [9] Noo ema mak la natene ami. Mais
noo wa'in mak natene amikaan naran. Dala
wa'in ami kre'is mate, mais ami sei moris
hafati. Dala wa'in ema tonan ami, mais ami
sei la mate. [10] Masik ami horan todan moos,
ami neon boot nohuun. Masik ami la hoo
osan moos, ami hasoi ema wa'in neon. Nu'u
ami ne'e la hoo sa-saa, mais tuir loos, ami
hoo hotu sa-saa.
[11] Ami dale malorek baa emi iha kota
Korintus, tan ami hadomi emi tebe-tebes.
[12] Ami la hatoos amikaan dadomin baa emi.
Mais emi mak hatoos emikaan dadomin baa
ami. [13] Tan baa nia, ha'u kfoo lia tate'an baa
emi, nu'u emi ha'ukaan oan sia nune'e: keta
hanawa hadomi ami.

Keta talin malu ho ema mak la fiar Kristus

[14] Keta talin malu ho ema mak la fiar baa
Yesus Kristus, tan ita lahoos nu'u sia. Ita,
ema makfiar mak moris loos. La fatan ita
hamutuk ho ema mak sakar Na'i Maromak.
Keta to'o sia koko ita atu serwisu hamutuk.
Ema laran di'ak no ema laran aat la bele
soman malu. Kroman la bele kahur no
makukun. [15] Kristus no diabu ulun bele
neon ida ka?* La bele! Ema mak la fiar baa
Na'i Maromak bele simu fafa'ek manesak
no ema mak fiar ka? La bele!
[16] Nunabee? Arumak emi haneo ha'ak,
emi bele tama uluk baa Na'i Maromak Ni-
akaan uma hamulak hodi lo'u-sudur baa
Nia, foin sai atu lo'u-sudur baa ai'oi lulik
ka? Hahalok nia la fatan! Tan Na'i Maro-
mak, Maromak mak moris. Nia, itakaan
Na'in. Ita, nu'u Niakaan uma hamulak, tan
Nia nein iha itakaan neon laran. Hakerek
Moon na'ak,
"Ha'ukaan uma iha Ha'ukaan ema sia
klaran.
Ha'u atu ktama-sai iha siakaan klaran.
Ha'u kdadi baa siakaan Maromak.
Sia moos dadi baa Ha'ukaan ema."✡
[17] Na'i Maromak moos katak na'ak:
"Emi musti sai hosi ema seluk klaran no
haksasa hela sia.
Keta to'o emi dadi nu'u sia.
Emikaan neon musti moos.
Emi musti hakdook aan hela hotu-
hotu mak nahobos neon.
Halo nunia lai, foin Ha'u ksimu emi.✡
[18] Halo nunia lai, foin Ha'u kdadi baa
emikaan Ama;
emi moos dadi baa Ha'ukaan oan.
Tebes!
Itakaan Na'in mak beran kaliuk, katak
nunia."✡

7

[1] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Tan Na'i
Maromak nameno ti'an lia ne'e sia hotu-
hotu baa ita, ita musti hamoos itakaan neon
no itakaan moris. Keta habusik lia kadoor
nein iha itakaan neon laran, tan ita hakara
dadi ema moon bodik Na'i Maromak atu
hodi hatudu ha'ak, ita hata'uk no hakneter
Nia.

Paulus neon boot rona lia nosi ema Korintus sia

[2] Mamaluk sia! Keta taka matan. Loke
neon simu ami. Uluk, oras ami iha emikaan
klaran, ami la halo sala kois baa ema. Ami
la hodi ema baa sala. Ami la be'ur ema atu
buka sotir. [3] Ha'u kdale ne'e, lahoos tan
atu tula sala baa emi, mais tan ha'u kadomi
emi. Masik ita moris ka, mate ka, ita soman
malu bei-beik. [4] Oras ne'e, ha'u la kneo-
neon ona, tan ha'u kfiar baa emi ti'an. Ha'u
kbele neon boot tan emi. Emi moos hakbiit
ha'ukaan neon. Dadi, masik ita kona susar
ti'an, oras ne'e ha'u neon boot bei-beik tan
emi.
[5] Uluk, baa oras ami mai iha rai Make-
donia, ami kole atu mate tan hetan susar
karuk-kwana. Ami toe ho ema matak. Ami
moos horan hata'uk.✡ [6] Mais tan Na'i Maro-
mak nakara nakbiit ema neon mak noran
todan, Nia nakbiit amikaan neon nodi solok
Titus mai nikar baa ami. [7] Titus mai ti'an,
nia nakbiit amikaan neon, tan nia nasara lia
na'ak, oras nia sei iha emi, emi hakbiit ni-
akaan neon. Nia moos dale na'ak, emikaan
neon sadi'a ho lia mak uluk dadi ti'an iha
emikaan klaran. Nia moos dale na'ak, emi
harui aan atu tulun ha'u. Rona kola nunia,
ha'u neon boot tebes.✡
[8] Ha'u katene, ha'ukaan hakerek uluk
mak kodi de'an emi nia, nanis nalo emi
susar. Mais ha'ukaan neon la sadi'a. (Tuir

* 6:15 Hakerek Moon lia Yunani nakerek Beliar iha ne'e. Beliar nia, sia nola nosi lia Ibrani *Belial.* Niakaan lia isin na'ak, 'lia aat,' 'lia mak la di'ak,' 'lia mak la noo folin,' no 'diabu ulun'. ✡ 6:16 Ukun-badu Na'ilulik 26:11-12; Yeskiel 37:26-27; 1 Korintus 3:16, 6:19; Efesus 2:21 ✡ 6:17 Yesaya 52:11 ✡ 6:18 2 Samuel 7:14; 1 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 17:13; Yesaya 43:6; Yeremia 31:9 ✡ 7:5 2 Korintus 2:13 ✡ 7:7 2 Korintus 2:5

loos, uluk ha'ukaan neon sadi'a oan ida, baa
oras katene kola, hakerek nia nasusar emi.
Mais emi horan todan la oras dei.) 9 Tan lia
nia, ha'u neon boot. Mais lahoos tan emi
horan todan. Lale! Ha'u neon boot, tan
ha'ukaan hakerek nia namaus emi to'o ho-
ran neon aat. Hotu, emi katak sain emikaan
salan hodi la'o hela emikaan lia mak la di'ak
sia, atu fila tuir Na'i Maromak dalan moris
loos. Na'i Maromak mak nalo emi to'o halo
neon aat nunia. Hodi nunia, emi la lakon
aan tan ha'ukaan hakerek nia. 10 Tebes! Kalo
ita horan neon aat tuir Na'i Maromak neon,
ita hanawa halo lia aat, hodi fila hikar tuir
dalan moris mak loos. Lia nia nabusik ita
nosi Na'i Maromak Niakaan kastikar. Kalo
ita halo neon aat nunia, ita la lakon aan.
Mais kalo ita halo neon aat iha ibun dei,
nosi ikus ita nanis dodok.
11 Hanoin! Tan ha'ukaan hakerek uluk nia
noo folin boot. Emi horan neon aat tuir Na'i
Maromak beer. Hotu emi ho'as lakon lia aat
sia hosi emikaan moris, tan emi kole ti'an
ho emikaan a'aat. Emi moos hata'uk, keta
to'o emi atu halo aat hikar. Emi beer atu
haree ha'u, hodi hadi'a aan halo lia di'ak.
Emi moos hadi'a aan taa ukun baa ema mak
nalo sala. Tan emi halo lia loos nia sia, emi
dadi ema moos ti'an. Hodi nunia, la noo
ema mak bele tula sala baa emi ona. 12 Ha'u
la kalo hakerek uluk nia bodik ema mak
nalo lia aat nia. Ha'u moos la kakerek bodik
ema mak kona niakaan a'aat nia. Mais, ha'u
kakerek bodik emi, nebee emi bele hatudu
iha Na'i Maromak oin ha'ak, emi hadomi
ami tebes. 13 Lia nia mak nakbiit ha'ukaan
neon.

Emi moos hakbiit Titus neon, nebee
metin. Tan emi halo nunia, amikaan neon
moos hetak biit. 14 Uluk, ha'u ktonun emi
iha Titus oin. Ha'u moos katak baa nia
ka'ak, emi la isin ida dauk hamoe ha'u. Saa
mak ami katak baa emi, tebes. Saa mak
ami katak baa Titus hosi emi moos, tebes.
15 Sura nia nanoin nola emikaan hahalok no
emikaan dalen, nia hetak nadomi emi. Nia
moos nanoin, oras nia baa emi, emi simu
nia hodi kneter, masik emi neo-neon baa
ha'ukaan hakerek nia. 16 Ha'u neon boot,
tan ha'u kbele fiar emi baa lia hotu-hotu.
Ha'u la kneo-neon tenik baa emi ona!

8

Foo tatulun hodi neon no laran

1 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ami
hakara nebee emi hatene Na'i Maromak
laran di'ak mak Nia natudu baa hutun
sarani sia iha rai Makedonia. 2 Masik sia
netan susar wa'in moos, sia neon boot bei-
beik. Masik sia du'uk mukit moos, sia
sei foo tatulun baa ema makfiar seluk sia.
3 Ha'u karee kodi matan sia foo hotu-hotu
tuir siakaan babelen. Nunia ti'an, sia sei foo
tu'an tenik. La noo mak naseten sia. 4 Sia
du'uk mak nusu ami loke dalan, nebee sia
bele nola fafa'ek atu tulun mamaluk mak-
fiar sia mak kona susar iha Yerusalem.✡
5 Uluk, ami haloon nebee sia bele nalo
nune'e. Mais saa mak sia nalo ti'an nia, liu
tan nosi saa mak ami haloon baa, tan sia
moos latan neon no laran baa itakaan Na'in.
Sia dale baa ami na'ak, "Ami latan amikaan
moris nebee serwisu hamutuk ho emi, tan
lia nia tuir Na'i Maromak nakara."
6 Tan hutun sarani Makedonia siakaan
knaninuk di'ak nunia, ami husu Titus fila
nikar baa emi iha Korintus atu tulun emi
nebee emi moos tuir tulun ema susar sia
iha Yerusalem. Uluk, Titus tulun emi
hahuu libur osan bodik sia. Oras ne'e, ami
husu nebee nia fila nikar, tulun emi hato'o
emikaan serwisu nia.✡ 7 Emikaan serwisu
bodik Na'i Maromak, di'ak ti'an. Emikaan
fiar, biit. Emikaan dalen, furak. Emi hatene
lia wa'in hosi Na'i Maromak ti'an. Emi biit
basuk. Emi hadomi ami liu. Mais oras ne'e,
ha'u kakara nebee emi moos laran maluak
hodi tuir libur osan bodik hutun sarani mak
netan susar iha Yerusalem.
8 Ha'u la kaseten emi, mais kakara sukat
emi dei. Hutun sarani sia iha Makedonia
sei no'i libur osan bodik ema iha Yerusalem.
Oras ne'e, ha'u kusu emi iha Korintus, emi
moos hakara tuir hatudu emikaan dadomin
ka? 9 Emi hatene ti'an, itakaan Na'in Yesus
Kristus natudu laran di'ak baa emi. Uluk,
Nia nu'u ema maksoin. Mais Nia boi na-
mukit aan, nebee nasoi emi.
10 Tinan uluk nia, emi iha Korintus hakara
tulun maluk sia iha Yerusalem. Emi moos
hahuu libur osan ti'an. Tuir ha'u, oras ne'e
emi musti halo nune'e: 11 Hato'o emikaan
serwisu hodi foo hotu saa mak emi hakotu
ti'an atu foo. Emi hakara foo hira, foo baa
ona. Mais keta halu'a foo hodi neon no
laran. 12 Surak ita foo hodi neon no laran,
ita bele foo tuir itakaan babelen. Hodi ita
dei. Ita lalika foo liu nosi itakaan babelen.
13 Ha'u la kakara katodan emi, nebee ema
seluk noran kmaan. Ha'u kakara ita hotu-
hotu hatiu bele-bele siakaan susar nia.
14 Oras ne'e emi hoo naresin, mais siakaan

✡ 8:4 Roma 15:26 ✡ 8:6 Titus 2:14

naklara. Kleu-leur sia moos bele selu nikar,
kalo emikaan naklara. Hodi nunia, kmaan
no todan, ita hatiu bele-bele. [15] Hakerek
Moon na'ak,
"Ema mak netan wa'in,
la naresin.
Ema mak la netan wa'in,
la naklara."✡

Titus sia serwisu tuan libur osan bodik ema Yerusalem

[16] Ha'u ksera dodan baa Na'i Maromak,
tan Nia namaus Titus to'o Titus nakara
tulun emi, hanesan ha'u kakara tulun emi.
[17] Tebes. Oras ami husu nia atu baa naree
emi, nia moos no'uk, tan nia beer basuk.
[18] Mais nia la baa mesan, tan ami moos solok
maluk ida baa bele-bele no nia. Hutun
sarani hotu-hotu iha ne'e tonun ema nia,
tan niakaan serwisu katak Lia Di'ak. [19] Ema
malikuk sia iha hutun sarani ne'e boi nola
nia atu namutuk no ami hato'o tatulun
baa ema susar sia iha Yerusalem. Hodi
hala'o serwisu ne'e, ami haboot itakaan
Na'in, hodi hatudu ha'ak ami tebe-tebes
hakara atu tulun sia. [20] Kalo libur hotu osan
ti'an, ami hakara hato'o osan boot nia bele-
bele baa Yerusalem, nebee la noo ema ida
mak nasalak ami na'ak, ami hato'o osan
nia la tuir dalan. [21] Tan ami hakara hatudu
amikaan neon moos iha Na'i Maromak oin
no ema raiklaran oin.✡

[22] Ami moos solok maluk ida tenik atu baa
bele-bele no Titus nebee serwisu tuan emi
libur osan iha Korintus. Ami sukat ti'an ni-
akaan lisan dala wa'in hodi haree malorek
Niakaan serwisu bodik itakaan Na'in. Nia
baa tulun emi nodi neon no laran, tan nia
natene emi halo lia mak di'ak.

[23] Kalo ema nusu emi na'ak, Titus ne'e
see, katak ha'ak nia ha'ukaan soman mak
serwisu bele-bele no ha'u bodik emi. Nia
nadi'a aan atu baa bele-bele no maluk ru-
mak sia mak hutun sarani boi ti'an nebee
serwisu tuan emi libur osan. Siakaan ser-
wisu nia nanis atu nakneter Kristus. [24] Oras
sia to'o nebaa, emi musti haliku sia di'a-
di'ak. Hodi nunia, hutun sarani seluk sia
bele naree emikaan dadomin. Naree nunia,
sia moos bele natene tan saa ami tonun
emi.

9

Osan tatulun bodik ema sarani sia iha Yerusalem

[1] Tuir loos, ha'u lalika kakerek tenik
kosi tatulun bodik Kristus eman sia iha
Yerusalem. [2] Ha'u katene ka'ak, emi hodi
neon no laran atu tulun sia. Ha'u katak
ti'an baa hutun sarani iha Makedonia hosi
emikaan laran di'ak nia. Ha'u kmose emi
kodi dale ka'ak, emi hosi rai Akaya hadi'a
aan ti'an hori tinan uluk atu solok osan
tatulun. Ha'u moos dale kosi emikaan laran
di'ak mak nakbiit ema seluk, to'o sia moos
nakara tulun ema susar. [3] Masik nunia
moos, ha'u ksolok itakaan maluk sia baa
emi atu serwisu tuan emi libur osan. Ha'u
katak kedas baa emi, nebee emi hadi'a aan
kedan. Keta to'o lia saa mak ami dale wa'in
hosi emi, mamuk. [4] Kalo ema Makedonia
mai bele-bele no ha'u, mais emi sei la libur
mohu osan dauk, ita hotu-hotu moe. Keta
to'o ha'ukaan fiar baa emi, la noo krarain.
[5] Tan lia nia, ha'u kaneo ka'ak, di'ak liu
itakaan maluk sia baa uluk, nebee emi
hotu-hotu bele babilan osan tatulun nia,
tuir emikaan mamenon uluk nia. Foo hodi
laran maluak. Keta foo hodi toos kamoruk.

[6] Lia huun nune'e: "Ema mak kuda fini
wa'in, netan nikar wa'in. Ema mak kuda
fini la wa'in, netan nikar la wa'in." [7] Ema
ida-idak musti naneo du'uk, nia atu foo
hira. Keta foo hodi neon baluk. Keta foo tan
ema naseten emi. Na'i Maromak nadomi
ema mak foo nodi neon no laran. [8] Nia
nakara natuun matak-malirin baa emi, to'o
emi la haklara kois. Nia moos bele foo
liu tan tenik, to'o emi bele fa'e resin sia
bodik tulun serwisu hotu-hotu mak di'ak.
[9] Hakerek Moon na'ak,
"Na'i Maromak foo fafa'ek baa ema mukit
sia,
nosi Niakaan laran di'ak.
Niakaan dadi'ak la no rohan,
tan Nia neon loos to'o nima-nimak."✡

[10] Na'i Maromak mak foo fini, nebee ema
mak nalo to'os bele kuda. Nia mak foo ha-
haak, nebee ita bele haa. Nia atu foo matak-
malirin baa emi, nebee emi bele halo lia
loos. Nu'u emi dadi baa ema mak nalo to'os,
no Na'i Maromak foo fini baa emi nebee emi
kuda. Sura loron Nia nalo emikaan to'os
isin, hetak wa'in.✡ [11] Na'i Maromak nakara
foo baa emi, liu tan saa mak emi buka,
nebee emi bele tulun ema seluk sia hosi
emikaan laran di'ak. Kalo emi tulun ema
seluk nunia ti'an, sia nanis sera dodan baa
Na'i Maromak. [12] Tebes. Tatulun mak emi
foo baa hutun sarani sia iha nebaa, nanis

✡ 8:15 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 16:18 ✡ 8:21 Lia Fuan Tate'an 3:4 ✡ 9:9 Kananuk Sia 112:9 ✡ 9:10 Yesaya 55:10

tulun sia. Hotu, ema wa'in sera dodan baa
Na'i Maromak. [13] Oras sia simu emikaan tat-
ulun, lia nia natudu kakaer na'ak, emikaan
fiar baa Kristus Niakaan Lia Di'ak nia, la
mamuk. Hodi halo tuir emikaan fiar, sia
atu tonu-haboot Na'i Maromak, tan emi foo
tatulun hodi laran di'ak baa sia no ema
seluk sia.
[14] Ema mak simu nola tatulun nosi emi,
sia moos atu namulak bodik emi. Sia
nadomi emi, tan Na'i Maromak natudu
laran di'ak wa'in baa emi. [15] Mais hanoin!
Na'i Maromak foo loos sasoin ida mak
kabaas kaliuk baa ita. Ne'e mak, Yesus!
Etuk, ita tonu bele-bele Na'i Maromak
ha'ak, "Ami sera dodan baa Ita Boot!"

10

Paulus dale nosi niakaan serwisu hanesan Kristus klosan

[1] Oras ne'e, ha'u, Paulus du'uk mak katak
lia ne'e. Emi balu dale ha'ak, "Kalo Paulus
namutuk no ami, nia dale mamamar dei.
Mais kalo Paulus dook, nia naberan aan
dale maka'as." Nunia tebes ka? Nune'e
mai. Ha'u kusu kodi karaik aan no laran
furak hanesan Kristus laran, nebee emi
hanono baa ha'u. [2] Ha'u kusu nune'e, tan
emi balu ha'ak, ha'u la koo beran. Sia
na'ak, amikaan hahalok hanesan ema mak
la tuir Maromak. Kalo sia la nanawa dale
nunia, ha'u kmai, ha'u kdale maka'as baa
sia. Ha'u katak kedan lia ne'e baa emi hotu-
hotu, nebee oras ha'u kmai, ha'u lalika
de'an sia. [3] Ita ema raiklaran da-daun dei.
Tebes. Mais kalo ita sakar ema seluk, ita
lalika hakaat malu, hanesan ema mak la
natene Maromak. [4] Kalo ita sakar ema, keta
halu'a, itakaan ro'at-meik la manesak no
ema mak la natene Maromak. Kalo ita sakar
ema ida mak ulun fatuk to'o toe no ita, ita
hoo Na'i Maromak beran mak bele nadodok
niakaan lia tatuur mak nia nodi sakar ita.
[5] Na'i Maromak beran bele sobu lia huun
hotu-hotu mak sakar Nia, no lia huun hotu-
hotu mak nalo ema la no'uk natene Nia.
Niakaan beran nia moos bele natudu dalan
atu seluk itakaan hanoin dalan tuan, nodi
hanoin dalan foun. Hodi nunia, ita bele
hanoin tuir Kristus Niakaan hanoin.✡ [6] Emi
wa'in hanono baa Kristus ti'an, hodi halo
tuir Niakaan hakaran hotu-hotu. Mais emi
balu la ho'uk hanono baa Nia. Tan lia nia,
ami hadi'a aan taa ukun baa ema mak la
nanono baa Nia.

[7] Emi hakara haree loos lia mak naksain
dei. Mais musti haree noo, ema neon
laran. Noo ema seluk mak nafolin aan na'ak
Kristus klosan. Kalo nunia tebes, ema nia
musti simu na'ak, ami moos Kristus klosan
hanesan nia. [8] Arumak emi haneo ha'ak,
ha'u kfoti aan tan beran mak itakaan Na'in
latan baa ami ka? Lale! Nia latan beran
nia baa ami atu hodi hakbiit emi, lahoos
atu hadodok emi. Tan baa nia, ha'u la
kfoo leet baa ema atu namoe ha'u, nodi na-
haat ha'ukaan serwisu iha emikaan klaran.
[9] Ha'u la kakara kata'uk emi kodi ha'ukaan
hakerek sia. [10] Mais noo ema mak dale na'ak,
"Keta titu Paulus. Masik nia dale krakat
iha hakerek laran moos, kalo nia mai du'uk,
nia dale mamamar. Niakaan dale la noo
beran." [11] Nebee ema mak dale bosok nunia,
nanoin lia ne'e: saa mak ami hakerek hosi
dook, manesak no saa mak ami atu dale
oras ami iha emikaan klaran.

[12] Noo ema mak dale wa'in na'ak, sia nia,
Kristus klosan maka'as. Ami la haksakar
aan hanesa amikaan serwisu ho siakaan
serwisu. Ema oin nunia buka ema manesak
nu'u sia, nebee sia tane malu, tan sia ilas
ida! Siakaan hahalok nunia momok basuk!
[13] Ami la dale wa'in nosi lia mak la noo
tatuur. Ami dale loos lia hosi serwisu mak
Na'i Maromak latan baa ami. Ami halo
loos saa mak Nia naruka ami halo bodik
emi. Ami la serwisu sees hosi nia. [14] Tan
lia nia, kalo ami de'an emi, fatan ami dale
nunia. Tan ami ne'e, ema mak hato'o uluk
Kristus Niakaan Lia Di'ak baa emi. Emi
moos simu amikaan dalen nia. Kalo lahoos
nunia, ami la fatan dale nunia. [15] Kalo ema
seluk serwisu iha emikaan klaran, ami la
dale ha'ak, siakaan serwisu nia, amikaan
serwisu folin. Lale. Mais ami haloon nebee
emikaan fiar bele hetak biit. Hodi nunia,
amikaan serwisu iha emikaan klaran bele
tu'an bei-beik, [16] to'o ami bele baa katak
Kristus Niakaan Lia Di'ak baa ema seluk sia.
Ami hakara baa fatin seluk sia mak kre'is
baa emi, mak ema seluk sei la baa katak lia
Kristus dauk. Hodi nunia, ami la basak aan
baa malu ho sia.

[17] Hakerek Moon na'ak, "Kalo ema atu
dale wa'in, di'ak liu dale wa'in nosi lia
itakaan Na'in dei."✡ [18] Kalo ema ida mose
aan du'uk, lia nia la noo folin. Mais kalo
itakaan Na'in mak tonu ema nia, lia nia mak
noo folin!

✡ 10:5 Roma 12:2 ✡ 10:17 Yeremia 9:24

11

Paulus katak na'ak, sintidu ho ema seluk mak nalo aan nu'u Kristus klosan

1 Maluk sia! Noo ema iha emikaan klaran
mak dale wa'in na'ak, sia Kristus klosan
maka'as. Tan baa nia, emi musti foo leet
baa ha'u atu kdale wa'in nu'u ema bulak
nune'e: 2 Ha'u ne'e, nu'u emikaan ama.
Emi, nu'u ha'ukaan oan feto mak sasudin
ti'an. Emikaan sasudin nia, ne'e mak Kris-
tus. Ha'u kakara daka emi di'a-di'ak, nebee
baa oras emi hola emikaan sasudin, emi
sei moos. Tan lia nia, kalo ema nia sia
mai seten emi atu nahaat emikaan fiar,
nanis ha'u krakat. Mais krakat nia tuir Na'i
Maromak beer. 3 Oras ne'e, emi tuir Kristus
dalan loos hodi neon moos. Keta to'o ema
nia sia mai be'ur nola emi, hanesan uluk
aan samea be'ur nola bei Efa. Samea be'ur
nunia, tan nia tolek huun.✡ 4 Ema nia sia
mai baa emi ti'an nodi nanorin lia Yesus.
Mais siakaan hanorin nia, oin seluk. La
manesak no lia Yesus mak uluk ami hanorin
ti'an baa emi. Tan saa emi fiar baa sia?
Uluk, emi loke neon hodi simu Maromak
Kmalar, nebee Nia babilan emi. Oras ne'e,
tan saa emi beer simu hola tenik kmalar ilas
seluk? Uluk, emi fiar baa Kristus Niakaan
Lia Di'ak mak ami katak baa emi. Oras
ne'e, tan saa emi fiar tenik baa hanorin ilas
seluk?

5 Ema nia sia foti aan na'ak, sia Kristus
klosan maka'as basuk. Emi moos simu.
Mais siakaan beran liu tan ha'u ka? Lale!
Ha'u la ksimu hanoin nunia. 6 Masik ha'u la
matenek dale moos, ha'u katene tebe-tebes
lia isin mak ha'u kdale. Emi moos hatene,
tan ha'u kalore rua-ruan baa emi ti'an.

7 Oras ha'u kanorin Na'i Maromak Ni-
akaan Lia Di'ak baa emi, ha'u la kusu emi
kansera ha'u. Ha'u karaik aan, nebee kbele
foti-kahaas emi. Arumak ha'u sala tan kalo
nunia ka? 8 Ema mak tulun ha'u, lahoos
emi, mais hutun sarani iha fatin seluk sia.
Nu'u ha'u kola kosi sia, nebee kbele tulun
emi. 9 Oras ha'u kamutuk ko emi, kalo ha'u
kbuka saa ida, ha'u la kusu baa emi. Itakaan
mamaluk sia nosi rai Makedonia mak mai
tulun ha'u. Ha'u la isin ida dauk katodan
emi. Baa awan-wainrua moos, ha'u la kalo
nunia.✡ 10 Kristus Manfatin, tebes no loos.
Ha'ukaan dalen ne'e moos tebes no loos,
tan ha'u ktalin aan ko Nia. La noo ema
ida kois iha emikaan rai Akaya tomak nebaa
mak bele nakahik ha'u keta dale wa'in, tan
ha'u la katodan emi kodi kusu emi kansera
ha'u. 11 Tan saa ha'u kdale nune'e? Arumak
emi hanoin ha'u kdale nune'e tan la kadomi
emi ka? Lale. Masik emi hanoin nunia
moos, Na'i Maromak du'uk natene, ha'u
kadomi emi.

12 Hahalok mak ha'u kalo ti'an nia sia,
ha'u atu kalo bei-beik, tan ha'u la ko'uk
emi kansera ha'u. Hodi nunia, ema nia sia
mak foti aan dale na'ak, siakaan serwisu
maka'as liu ami, sia la noo tatuur atu dale
foti aan ona. 13 Sia na'ak, Na'i Maromak mak
solok sia. Sia nalo aan nu'u Kristus klosan.
Mais tuir loos, sia naktolek. 14 Mais emi
keta blaar! Diabu ulun moos nakfilas aan
nu'u Maromak Niakaan makbukar lale'an
mak nodi kroman. 15 Keta blaar kalo diabu
ulun eman sia moos nalo aan nu'u Na'i
Maromak klosan. Na'i Maromak nanis atu
selu siakaan a'aat nia.

Paulus nalore niakaan serwisu bodik Kristus

16 Foo leet baa ha'u kdale katutan tenik
nu'u ema bulak, tan ha'u kmusti dale loko
aan oda. 17 Ha'u kdale ne'e la mai nosi
itakaan Na'in. 18 Ha'u kdale loko aan nune'e,
tan atu kalolon ema seluk sia mak foti
aan nodi dale wa'in nosi siakaan hahalok
du'uk. 19 Masik ha'u kalo aan momok nunia,
ha'u katene emi simu ema momok, tan emi
hafolin aan matenek liu. 20 Kalo ema mai
nalo oi-oik baa emi, emi simu. Sia nalo emi
baa ata moos, emi simu. Sia nana'o nola
emikaan naha moos, emi simu. Sia be'ur
nola emi moos, emi simu. Sia foti aan baa
ema boot nodi naraik emi moos, emi simu.
Sia basa emi moos, emi simu dei. 21 Mais
ha'u koran moe, tan ami la maka'as nu'u
sia.

Kalo sia nakara dale wa'in, ha'u moos
kaberan aan kalolon sia. (Mais keta halu'a,
tan ha'ukaan dalen ne'e, momok dalen!)
22 Kalo sia, ema Ibrani isin, ha'u moos ema
Ibrani isin. Sia ema Isra'el, ha'u moos
ema Isra'el. Sia bei Abraham husar-binan,
ha'u moos bei Abraham husar-binan. 23 Sia
Kristus ain-liman, ha'u moos Kristus ain-
liman. Tebes. Ha'u ne'e, manesak ko sia.
Mais tuir loos, ha'u ne'e liu tan sia. (Keta
halu'a, tan ha'ukaan dalen ne'e, momok
dalen!) Ha'u kserwisu maka'as liu sia. Ema
soe tama ha'u baa bui wa'in liu sia. Ema fota
no'at ha'u wa'in liu sia. Ha'u kre'is mate,
dala wa'in liu sia.✡ 24 Ha'u kre'is mate,
tan ha'ukaan ema Yahudi du'uk naruka fota

✡ 11:3 Lia Uluk Fohon 3:1-5, 13 ✡ 11:9 Filipi 4:15-18 ✡ 11:23 Kristus Klosan Lian 16:23

no'at ha'u dala lima. Sura ha'u kona oe,
sia fota no'at ha'u to'o isin tolu nulu resin
siwi.✡ 25 Dala tolu ema ta'e ha'u nodi ai.
Dala ida ema tuda ha'u nodi fatuk atu no'o
ha'u. Dala tolu ha'ukaan roo mout. Ha'u
kaklele iha tasi loron ida, kalan ida laran.✡
26 Dala wa'in ha'u kla'o dook baa nabee dei.
Dala wa'in ha'u kre'is mate tan maufinu.
Kre'is mate, tan motasa'e, tan ema madauk,
tan ha'ukaan ema Yahudi du'uk, tan ema
lahoos Yahudi, no tan ema mak nalo aan
nu'u maluk sarani. Ha'u moos kre'is mate
iha tasi klaran, iha kota laran, no iha fatin
fuik.✡ 27 Ha'u kserwisu susi ruin kodi ketan
susar oi-oik. Dala wa'in la no leet toba. Dala
wa'in la no leet kaa. Dala wa'in la no leet
kemu. Dala wa'in ha'u ksalaen no kanroo.
Dala wa'in ha'u kmalirin kre'is mate tan la
koo tais. 28 Ha'u la ko'uk sura lia nia sia hotu-
hotu, ha'u ksura loos nune'e dei: sura loron
ha'u kneo-neon baa hutun sarani sia iha
fatin hotu-hotu. 29 Kalo noo ema mak noran
aan la bele, ha'u moos tuir koran nunia.
Kalo noo mak monu tan kona sokur, ha'u
moos tuir moe kodi nawan seti.
30 Kalo ha'u kmusti dale wa'in, di'ak liu
ha'u kdale wa'in tan ha'u la kbiit. Tebes!
31 Na'i Maromak, itakaan Na'in Yesus Kristus
Aman, natene ha'u kdale ne'e la bosok.
Ha'u ktonu-kaboot Nia nohuun.
32 Uluk, iha kota Damsik, na'i Aretas ni-
akaan gubernur naruka ema baa teri ha'u
iha kota nanokar, nebee kohi nola ha'u.
33 Mais ha'ukaan belun sia natama ha'u baa
ko'e ida, hotu nodi tali natuun ha'u baa
kota luan, tuir kota kadidin fatuk. Hodi
nunia, ha'u ksasin kosi gubernur liman,
mais lahoos tan ha'ukaan babiit.✡

12

Paulus nalore lia kabaas mak Kristus natudu baa nia, ahan nia me'i

1 Maluk sia, foo leet baa ha'u atu kdale
wa'in oda tenik. Dale wa'in la noo folin,
mais tan ha'u kdale wa'in nune'e ti'an, di'ak
liu ha'u moos katak tenik baa emi lia mak
itakaan Na'in natudu baa ha'u, ahan me'i.
2-4 Ha'u katene ema ida mak talin aan no
Kristus. Tinan sanulu resin haat mak liu
ti'an, nia kona loi sa'e baa lale'an mak aas
kaliuk. Ha'u la katene, oras sa'e nia, sei
nodi isin lolon ka, nodi kmalar dei. Na'i
Maromak mesan mak natene. Mais ha'u
katene malorek ka'ak, baa oras nia sa'e
baa Na'i Maromak Fatin Kabaas nia,* nia
rona lia fuan sia mak maka'as basuk, to'o
ema raiklaran la bele dale. 5 Ha'u kakara
dale wa'in nosi lia nia, mais la kakara dale
aan du'uk. Kalo ha'u kdale wa'in, ha'u
kdale loos nosi lia mak ha'u la kbiit kalo.
6 Tuir loos, kalo ha'u kakara dale wa'in
kosi ha'ukaan babiit, la mamuk, tan noo
lia wa'in mak ha'u kbele dale. Mais ha'u
ketu aan nebee ema keta mose ha'u liu nosi
saa mak sia rona no naree iha ha'ukaan
moris du'uk, 7 masik Na'i Maromak natudu
lia kabaas nia baa ha'u ahan me'i.

Mais Na'i Maromak nabusik ha'u kona
susar, nebee ha'u keta loko aan tan lia
kabaas nia. Diabu ulun solok niakaan mak-
tuir ida atu kako'en ha'u nohuun, hanesan
noo tadak ida mak tu-tuu ha'ukaan isin.
Aikee! Ha'u ksusar tebes! 8 Ha'u karo'an no
kaloon dala tolu ti'an, nebee Na'i Maromak
foti nola lia nia nosi ha'u. 9 Mais Nia nataa
na'ak, "Lale. Ha'u atu tulun o kodi katudu
laran di'ak baa o. Lia nia, to'o ti'an. O
moran o du'uk la biit, foin Ha'ukaan beran
hetak nakbiit o." Tan Na'i Maromak katak
nunia, ha'u kdale wa'in baa oras ha'u du'uk
la kbiit, nebee Kristus beran nakbiit ha'u.
10 Kalo ha'u koran aan la kbiit atu kalo
serwisu ida, ha'ukaan neon mamatek dei.
Masik ema dale nahaat ha'u, nasusar ha'u,
no tonan ha'u tan dadi Kristus klosan moos,
ha'ukaan neon mamatek dei. Oras ha'u la
kbiit, Kristus beran nakbiit ha'u.

Paulus neo-neon baa hutun sarani iha Korintus

11 Emi moris hanesan ha'u la dala ida dauk
baa kanorin emi iha Korintus nebaa. Tan lia
nia, kakara la kakara, ohin nia ha'u kdale
nu'u ema momok mak dale. Tuir loos, ha'u
lalika dale wa'in, tan emi du'uk mak musti
dale wa'in nunia hosi ha'u. Tebes. Ha'u la
koo folin sa-saa. Mais kalo hanesa ha'u ho
ema mak katak na'ak sia "klosan maka'as
basuk", siakaan maka'as sei la to'o ha'u.
12 Sura leet Na'i Maromak solok klosan
ida, ema nia nodi beran nalo tadak blaar oi-
oik atu natudu kakaer na'ak, Na'i Maromak
mak solok nia. Keta halu'a oras ha'u iha
emikaan klaran, ha'u moos kalo tadak blaar
nunia. Mais ha'u kserwisu nunia kodi ketu
aan dei. 13 Keta krakat. Tan noo lia ida mak
ha'u la kalo baa emi oras serwisu iha kota

✡ 11:24 Hanoin Hikar Dalan Moris 25:3 ✡ 11:25 Kristus Klosan Lian 16:22, 14:19 ✡ 11:26 Kristus Klosan Lian 9:23, 14:5 ✡ 11:33 Kristus Klosan Lian 9:23-25 * 12:2-4 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, Paradeison. Lia isin na'ak, Fatin Kabaas. Lia malae na'ak, Firdaus.

Korintus. Masik klosan seluk sia nalo iha
hutun sarani seluk sia moos, ha'u lale. Lia
nia mak, ha'u kusu emi kansera ha'u.

14 Lia nune'e! Ha'u kadi'a aan ti'an atu
kmai emi dala tolu ona. Ha'u la kbuka emi
kansera ha'u. Ha'u moos la buka emikaan
sasoin. Tuir itakaan adat, la fatan lawarik
oan sia rai sasoin bodik inan-aman. Adat
loos, ema matas mak rai sasoin bodik oan
sia. Ha'u la kbuka emi rai sasoin bodik
ha'u, tan emi hanesan ha'ukaan oan sia!
Ha'u kbuka loos emikaan neon no dadomin.
15 Ha'u kakara sosa naha bodik emi. Ha'u
moos kakara serwisu maka'as, nebee emi
bele moris tuir Na'i Maromak hakaran.
Kalo ha'u kadomi emi liu resik nunia, emi
moos musti hadomi ha'u. Tan saa emikaan
neon naktomak basuk nunia? Keta, tan lia
nia la fatan.

16 Emi balu simu ha'ak, ha'u la katodan
emi. Mais balu na'ak, ha'u ktolek no be'ur
kola emi, to'o ha'u kalo emi nu'u karau
tuu inun. 17 Nunabee? Ha'u moos solok
ha'ukaan ema sia baa emi. Arumak sia be'ur
emi ka? 18 Ha'u karuka Titus, nebee baa emi.
Ha'u moos solok maluk ida seluk atu baa
bele-bele no nia. Arumak Titus be'ur nola
emi ka? Lale. Titus no ha'u, ilas mesak. Ami
serwisu lia manesak, tan haneo manesak.

19 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ohin
nia, arumak emi haneo ha'ak, ami haloos
aan iha emikaan oin ka? Lale! Hotu-hotu
mak ami dale ne'e, Na'i Maromak natene
ti'an. Ami la bele subar sa-saa hosi Nia. Ami
moos talin malu ho Kristus. Ami hadomi
emi. Hotu-hotu mak ami halo, ami halo atu
hakbiit emi.

20 Kalo ha'u kmai emi ti'an, keta to'o
emikaan hahalok la tuir ha'ukaan hakaran.
Hotu emi moos la hakara ha'ukaan hahalok.
Keta to'o noo ema mak toe malu, mak hirus
malu, mak rai hirus, mak naneo loos isin
lolon du'uk, mak dale nadois ema naran,
mak tula aat lia baa ema, mak loko aan,
no mak tokar lauk hotu-hotu. 21 Kalo ha'u
kmai baa emi, ha'u kneo-neon tan emikaan
hahalok nia sia. Keta to'o tan emikaan
hahalok, Na'i Maromak namoe ha'u iha
emikaan oin. Keta to'o ha'u kmusti katodan
emi, tan ema wa'in nosi emi sei moris nalo
aat. Sia la no'uk nalo neon aat nodi fila tuir
Na'i Maromak dalan loos. Sia sasobo! Noo
mak nalo lia kfo'er no nakur biti kluni. Sia
nalo oi-oik, la natene moe.

13

Paulus foo tate'an nebee ema Korintus babilan di'a-di'ak siakaan moris

1 Ha'u atu kmai karee emi ne'e, dala tolu
ona. Hakerek Moon na'ak, "Kalo ema ida
tula sala baa ema seluk, musti noo mataa
lia rua-tolu mak dale manesak lai, foin
bele simu. Kalo lale, keta simu."✡ 2 Baa
oras ha'u kmai baa emi dala rua, ha'u kfoo
katene ti'an baa ema nia sia mak moris nalo
aat. Oras ne'e, ha'u kfoo katene tenik baa
sia, bele-bele no ema seluk hotu-hotu mak
moris nalo aat. Uluk, ha'u kfoo katene ti'an.
Oras ne'e, ha'u katak tenik. Kalo ha'u kmai
ti'an iha emi nebaa, ha'u la kamamar sia.

3 Kalo noo ema nosi emi naneo na'ak,
Kristus la foo beran baa ha'u atu kaliku emi,
niakaan lia kakaer nune'e: Kalo Kristus
babilan nola emi, Nia nanis serwisu nodi
beran boot iha emikaan klaran. La serwisu
namamar aan. 4 Baa oras ema no'o Nia iha
ai karuus, Nia namamar aan tebes, tan rai
mohu Niakaan beran. Mais Na'i Maromak
latan beran baa Nia, nebee Nia moris nikar.
Ita mak dadi baa Kristus eman, masik ita
du'uk la biit moos, Na'i Maromak foo moris
foun baa ita. Tan lia nia, ami bele haliku
emi hodi Niakaan beran.

5 Emi ida-idak musti sukat neon du'uk atu
hatene ha'ak, emi fiar tebes baa Kristus ka,
lale. Kristus beran naksain iha emikaan
moris ka, lale? Sukat aan nunia. Kalo
emi la talin aan ho Kristus, emi la dadi
baa Niakaan ema. 6 Kalo emi sukat ami,
emi bele haree Kristus beran naksain iha
amikaan moris. Hodi nunia, ami sasin, tan
ami ne'e klosan tebes. 7 Ami haloon baa
Na'i Maromak, nebee emi keta halo lia aat.
Ami la haloon nunia, nebee ema simu ami
na'ak Kristus klosan tebes, mais tan ami
beer nebee emi moris loos. Kalo ema balu
dudu sees ami, la saa ida. 8 Ita la bele sakar
lia loos, mais ita musti hariik hosi lia loos.
9 Kalo ami mak mamar, emi mak biit moos,
la saa ida. Mais ami haloon nebee emi tebe-
tebes biit. 10 Masik ha'u kdook kosi emi,
ha'u kakerek oras ne'e, nebee ha'u kmai,
ha'u lalika de'an emi tenik. Tan ha'u ne'e,
itakaan Na'in klosan. Nia latan beran baa
ha'u, nebee kakbiit emi, lahoos kadodok
emi.

Paulus narohan hakerek

11 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ha'u
kodi lia fuan rohan ne'e, foo tabe furak baa

✡ 13:1 Hanoin Hikar Dalan Moris 17:6, 19:15

emi. Halo loos lia hotu-hotu. Hanono di'a-
di'ak ha'ukaan lia tate'an. Moris neon ida.
Buka dalan atu di'a-di'ak ho malu. Tan Na'i
Maromak nadomi emi, ha'u kaloon nebee
Nia namutuk no emi bei-beik, nodi tulun
emi, nebee emi bele moris dame malu.
12 Emi musti hasee malu hodi de'i kabaas
mak fatan bodik Na'i Maromak eman sia.
Na'i Maromak eman sia iha ne'e, solok tabe
furak bodik emi hotu-hotu.
13-14 Ha'u karo'an nebee, itakaan Na'in
Yesus Kristus natudu laran di'ak baa emi.
Nebee, Na'i Maromak natudu dadomin baa
emi. Nebee, Kmalar Lulik babilan emi nalo
neon mesak.

Nunia dei,
Paulus

Paulus nakerek bodik hutun sarani sia iha rai Galatia

Paulus nahuu nakerek baa ema Galatia sia

1-2 Tabe nosi ha'u Paulus, mak Yesus Kristus klosan. Ha'u ksolok hakerek ne'e baa emi hutun sarani sia mak iha rai Galatia. Mamaluk mak namutuk no ha'u iha ne'e moos solok tabe baa emi.

Ha'u kdadi klosan ne'e, lahoos ema raiklaran mak foti ha'u, mais Ama Maromak no Yesus Kristus du'uk mak foti ha'u. Yesus nia, Kristus mak Na'i Maromak solok mai. Nia mate, mais Na'i Maromak nalo Nia moris nikar. Hotu, Nia solok ha'u baa katak Lia Di'ak nia baa ema.

3 Ha'u kakro'an baa Na'i Maromak itakaan Ama no Yesus Kristus itakaan Na'in, nebee Sia natudu laran di'ak baa emi to'o emi bele moris manek no dame. 4 Kristus latan isin lolon to'o mate nebee kasu mohu itakaan salan no nasai ita nosi a'aat raiklaran. Lia nia sia hotu-hotu tuir Ama Maromak hakaran. 5 Tan baa nia, ita tonu-haboot Nia nohuun! Lia ne'e, tebes!

Paulus krakat tan ema Galatia sia se'i kotuk ti'an baa hanorin loos

6 Mamaluk sia, emi halo ha'u beik karin ti'an! Na'i Maromak boi emi ti'an, tan Nia nakara nebee emi hatene Kristus laran di'ak. Mais tan saa emi se'i kotuk lais nunia, hotu fiar seluk baa hanorin 7 mak la loos? Uluk, ha'u kanorin emi ti'an hanorin loos nosi lia Yesus Kristus. Mais oras ne'e, maktolek teen sia mai naktolek Lia Di'ak nia, to'o nabenar emi.

8 Hanoin di'a-di'ak! Na'i Maromak nanis kastikar ema mak mai nanorin lia seluk mak la manesak no Lia Di'ak mak uluk ami hanorin baa emi. Masik ema nia nosi ami ka, nosi Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an ka, nanis nia kona kastikar! 9 Ami katak kedan ti'an lia ne'e hori uluk. Mais oras ne'e ha'u kakara katak tenik nune'e: Kalo ema mai nanorin seluk nosi Lia Di'ak mak uluk emi simu ti'an nia, habusik Na'i Maromak kastikar ema nia.

10 Ha'u kaka'as aan dale nunia, tan ha'u kbuka Na'i Maromak tonun, lahoos ema raiklaran tonun. Emi haneo ha'u kbuka ema raiklaran tonun ka? Lale! Tan kalo ha'u kbuka ema raiklaran tonun, ha'u la kfatan dadi Kristus ain-liman.

Oin nunabee to'o Paulus dadi baa Kristus klosan

11 Mamaluk sia! Ha'u katak malorek nune'e: Lia Di'ak mak ha'u kanorin baa emi nia, lahoos ema raiklaran mak nase'i. 12 Ha'u la ksimu kosi ema raiklaran. Ema raiklaran ida moos la nanorin baa ha'u. Yesus Kristus du'uk mak nalore baa ha'u.

13 Emi rona nanis lia nosi ha'ukaan moris baa oras sei moris tuir adat Yahudi. Baa oras nia, ha'u ktonan Na'i Maromak eman sia, tan ha'u kbeer kadodok sia.✡ 14 Ha'u moos katene mohu adat Yahudi, liu nosi mamaluk Yahudi seluk sia mak otas no ha'u. Ha'u mak madinas tebes kala'o amikaan bei uluk siakaan adat hotu-hotu.✡

15-16 Masik nunia moos, Na'i Maromak nakotu ti'an atu natudu Oan baa ha'u. Ha'ukaan ina sei la nahoris ha'u dauk, Na'i Maromak boi kedan ha'u ti'an, tan Nia beer natudu laran di'ak baa ha'u. Hotu Nia solok ha'u baa kanorin ema mak lahoos Yahudi. Baa oras Nia solok ha'u, ha'u la kbaa kusu lia tate'an nosi ema seluk.✡ 17 Ha'u moos la baa kasoru fukun sarani sia iha Yerusalem mak dadi Yesus klosan sia hori uluk. Mais ha'u kbaa kedan rai Arab. Nunia hotu, ha'u kmai kikar kota Damsik.

18 Tinan tolu siku liu lai, foin ha'u kbaa kasoru Petrus* iha Yerusalem. Ha'u kein iha nebaa to'o loron sanulu resin lima.✡

19 Baa oras nia, ha'u la kasoru klosan rumak sia. Ha'u kasoru loos Na'i Yesus alin Yakobus, no Petrus. 20 Saa mak ha'u kakerek ne'e, tebes no loos! Na'i Maromak moos natene, ha'u la kaktolek.

21 Nunia hotu, ha'u kbaa rai Siria no rai Kilikia. 22 Oras nia, Kristus eman sia iha rai Yudea sei la natene ha'u dauk. 23 Sia rona loos lia na'ak, "Ema mak uluk nasusar ita nia, oras ne'e nia nanorin Lia Di'ak nosi fiar baa Kristus. Tuir loos, nia mak uluk nakara nadodok itakaan fiar nia." 24 Rona lia nia, sia tonu-naboot Na'i Maromak tan ha'u kfiar baa Kristus ti'an.

✡ 1:13 Kristus Klosan Lian 8:3, 22:4-5, 26:9-11 ✡ 1:14 Kristus Klosan Lian 22:3 ✡ 1:15-16 Kristus Klosan Lian 9:3-6, 22:6-10, 26:13-18 * 1:18 Hakerek Moon lia Yunani iha tohar ne'e tau naran, *Kefas*. Naran nia, Petrus naran ida seluk. Iha lia Aram, naran Kefas. Iha lia Yunani, naran Petrus. Mais naran rua nia, isin manesak na'ak "fatuk".

✡ 1:18 Kristus Klosan Lian 9:26-30

2

Na'i Yesus klosan sia iha Yerusalem simu Paulus

1 Tinan sanulu resin haat siku, ha'u ko
Barnabas fila kikar baa kota Yerusalem.
Ami moos ho ema makfiar ida naran Titus.
Nia lahoos ema Yahudi.✡ 2 Ami baa nebaa,
tan Na'i Maromak mak naruka. To'o baa,
ha'u katak kalore baa fukun sarani sia kosi
Lia Di'ak mak ha'u kanorin ti'an baa ema
lahoos Yahudi sia. Oras nia, ha'u kdale ko
sia mesan, nebee sia bele tetu saa mak ha'u
kanorin nia, loos ka, lale. Kalo sia nakotu
na'ak la loos, ema bele dale na'ak, ha'ukaan
serwisu nia butan.
3 Mais, sia simu. Sia moos nakotu na'ak,
masik Titus nia ema Yunani moos, nia lalika
namane aan tuir ukun-badu Yahudi. 4 Mais
noo ema na'in hira la simu nunia, tan sia
nanorin seluk. Sia nia, mamaluk sarani,
mais sia oin-kotuk. Sia tama no-nook iha
amikaan klaran atu seten ema mak lahoos
Yahudi, nebee tuir ukun-badu Yahudi. Tuir
loos, ita la tatalik tenik ho ukun-badu nia
sia ti'an. Ita lalika hana'i baa ukun-badu nia
sia hanesan ata ona, tan Yesus Kristus sori
ita ti'an. 5 Tan lia nia, ami la simu siakaan
hanorin kale'uk nia. Emi bele fiar nohuun
baa Lia Di'ak mak ha'u kanorin ti'an baa emi
nia, tan hanorin nia mak tebes no loos.
6 Oras nia, fukun nia sia simu ha'ukaan
hanorin nodi la tu'an sa-saa. Sia nia, ema
nafoli na'ak, ema boot. Mais Na'i Maromak
la fihir oin. Masik sia ema boot ka, ema ki'ik
ka, la saa ida.✡ 7 Surak sia natebes na'ak,
Na'i Maromak solok ha'u baa kodi Niakaan
Lia Di'ak baa ema lahoos Yahudi, hanesan
Nia moos solok Petrus nodi Niakaan Lia
Di'ak baa ema Yahudi. 8 Na'i Maromak latan
beran baa Petrus atu dadi klosan bodik ema
Yahudi. Nunia moos, Nia latan beran baa
ha'u atu kdadi klosan bodik ema lahoos
Yahudi. 9 Oras nia, ema nafoli Yakobus,
Petrus,* no Yohanis na'ak, sarani ulun. Baa
oras sia na'in tolu natene nola na'ak, Na'i
Maromak natudu ti'an laran di'ak baa ha'u,
sia moos kaer liman no ami rua Barnabas
atu dadi tadak na'ak, ami hotu-hotu neon
mesak ida ti'an. Sia nakara ami mak hodi
Lia Di'ak bodik ema lahoos Yahudi, no sia
na'in du'uk mak nodi bodik ema Yahudi.
10 Mais noo lia ida mak sia naruka baa ami
na'ak, keta halu'a tulun ema mukit sia.
Mais tuir loos, ha'u kalo nanis nunia ti'an.

Paulus de'an Petrus iha Antiokia

11 Dala ida Petrus mai kota Antiokia. La
kleur, ha'u kde'an nia loke fore tan nia
nalo sala. 12 Oras nia foin mai Antiokia,
sura loron nia tuur naa-nemu namutuk no
mamaluk mak fiar mak lahoos Yahudi. Mais
la kleur, Yakobus belun ema Yahudi sia
moos mai Antiokia. Naree nunia, Petrus
nakiduk nela mamaluk lahoos Yahudi nia
sia, no la tuur naa-nemu no sia ona. Nia
nata'uk ema Yahudi mak nanorin na'ak,
Kristus eman musti kaer metin ukun-badu
Yahudi, no musti moris salin nosi ema mak
lahoos Yahudi.
13 Naree Petrus nalo nunia, mamaluk
Yahudi rumak sia moos nalo tuir. To'o
Barnabas moos oin-kotuk nunia. 14 Mais
ha'u katene sia la tuir tebe-tebes Lia Di'ak
isin. Ha'u moos de'an Petrus iha siakaan
oin ka'ak, "Hoi, Petrus! O ne'e, ema ida
nosi klubun Yahudi mak simu ukun-badu
Yahudi hori uluk. Mais oras ne'e, Na'i
Maromak loke dalan ti'an nebee ema mak
fiar baa Yesus Kristus la tatalik no ukun-
badu nia sia ona. Mau moos natebes lia nia
ti'an. Dadi, nunabee oras ne'e mau sei seten
mamaluk lahoos Yahudi, nebee sia nalo aan
nu'u ema Yahudi?"
15 Ha'u kde'an Petrus nunia, tan ami
rua ema Yahudi hotu. Amikaan klubun
Yahudi la manesak no klubun seluk sia, tan
amikaan klubun natene kedan Na'i Maro-
mak kleur ti'an. 16 Mais oras ne'e, ita hatene
ha'ak Na'i Maromak nafoli ita na'ak, ema
loos, lahoos tan ita halo tuir ukun-badu
Yahudi, mais tan ita fiar baa Yesus Kristus.
Ami du'uk fiar baa Yesus Kristus, nebee Na'i
Maromak simu ami, tan ami hatene ti'an
Na'i Maromak la simu ema, tan ema nia
nalo tuir ukun-badu. Mais Nia simu ema,
tan fiar baa Yesus Kristus.✡
17 Tan lia nia, ami hanorin ema ha'ak, Na'i
Maromak simu ema tan fiar baa Kristus.
Keta arumak ami sala tan fiar baa Kris-
tus, hotu la tuir tenik ukun-badu Yahudi
ona. Lale! Ami la sala. 18 Kalo ha'u ktuir
kikar ukun-badu mak ha'u kla'o kela ti'an
nia, foin ha'u ksala! 19 Uluk, ha'u kaka'as
aan moris tuir ukun-badu nia sia, mais la
bele. Oras ne'e, ha'u kla'o kela ti'an ukun-
badu nia sia, nebee ha'u kbele moris talin
malu ko Kristus. Moris nunia lai, foin Na'i
Maromak simu ha'u. Dale badak dei, ha'u
kmate ti'an, hedi baa ai karuus kamutuk

✡ 2:1 Kristus Klosan Lian 11:30, 15:2 ✡ 2:6 Hanoin Hikar Dalan Moris 10:17 * 2:9 Hakerek Moon lia Yunani iha tohar ne'e tau naran, *Kefas*. Nia, Petrus naran ida seluk. ✡ 2:16 Kananuk Sia 143:2; Roma 3:20,22

ko Kristus. [20] Oras ne'e lahoos ha'u mak
moris, mais Kristus mak moris iha ha'ukaan
isin lolon. Ha'u ketan moris foun ne'e,
tan ha'u kfiar baa Na'i Maromak Oan. Nia
nadomi ha'u liu resik, to'o mate selu nola
ha'u. [21] Na'i Maromak simu ha'u tan Nia
laran di'ak, lahoos tan ha'u kmoris tuir
ukun-badu. Kalo ema bele di'a-di'ak no Na'i
Maromak tan moris tuir ukun-badu, lia nia
isin na'ak, Kristus mate nia butan dei.

Lia nia, mak ha'u katak baa Petrus iha
Antiokia.

3

Na'i Maromak simu ita tan fiar baa Yesus Kristus

[1] Hei, ema Galatia sia! Uluk ha'u katak
kalore ti'an iha emikaan oin lia nosi Yesus
Kristus mate iha ai karuus. Mais oras ne'e,
ema be'ur nola emi ti'an! Emi ne'e, momok
tebes! [2] Ha'u atu kusu lia ida baa emi
nune'e: emi simu Maromak Kmalar Lulik
tan emi halo tuir ukun-badu Yahudi ka?
Lale! Niakaan Kmalar Lulik mai baa emi
tan emi fiar Lia Di'ak mak emi rona hola
nia. [3] Dadi tan saa emi momok basuk nunia?
Uluk, emi moris tuir Kmalar Lulik beer.
Mais oras ne'e, emi hakfilas hodi moris tuir
ema raiklaran beer. [4] Hanoin! Baa oras emi
foin hahuu fiar baa Kristus, emi kona tonan
wa'in boot. Keta to'o emikaan susar tan fiar
Kristus nia, la noo folin! [5] Na'i Maromak foo
Niakaan Kmalar Lulik nodi natudu tadak
blaar oi-oik iha emikaan oin. Nia nalo
nunia tan emi tuir ukun-badu Yahudi ka?
Lale! Nia nalo nunia tan emi fiar Lia Di'ak
nosi Kristus mak emi rona hola nia.

[6] Hanoin baa ami ema Yahudi bei huun
Abraham. Hakerek Moon na'ak, "Tan Abra-
ham fiar baa Na'i Maromak, Na'i Maromak
nafoli nia na'ak, ema loos."✡

[7] Emi musti hatene di'a-di'ak lia ne'e:
ema mak fiar nu'u Abraham, sia mak Abra-
ham husar-binan.* ✡ [8] Hori uluk Na'i
Maromak nakara kedan atu simu ema la-
hoos Yahudi nosi klubun seluk sia. Nia
moos nafoli sia na'ak ema loos, surak sia
fiar baa Nia. Nia katak ti'an baa Abra-
ham iha Hakerek Moon na'ak, "Tan o, ema
klubun hotu-hotu iha raiklaran atu netan
matak-malirin."✡ [9] Ne'e na'ak, Na'i Maro-
mak nameno atu natuun matak-malirin baa
Abraham tan niakaan fiar. Nunia moos baa
ema mak fiar baa Kristus. Sia moos netan
matak-malirin bele-bele no Abraham.

[10] Hakerek Moon na'ak, "Ema mak la
tuir mohu Ukun-badu nosi Musa, kona
kastikar!" Tan lia nia, ita hatene ha'ak, ema
mak tuir Ukun-badu nebee Na'i Maromak
simu nia, ema nia nanis kona kastikar, tan
la noo ema ida moos mak bele tuir mohu
Ukun-badu nia sia.✡ [11] Mais oras ne'e ita
hatene malorek ti'an ha'ak, Na'i Maromak
la simu ema tan nalo tuir Ukun-badu. Ha-
kerek Moon na'ak, "Ema mak Na'i Maromak
nafoli na'ak, ema loos, nia netan moris tan
niakaan fiar."✡

[12] Kalo ita hakara nebee Na'i Maromak
nafoli ita na'ak, ema loos, mais ita sei moris
tuir Ukun-badu Musa hakaran, ne'e na'ak
ita halau aan baa itakaan hahalok du'uk.
Hakerek Moon na'ak, "Ema mak nakara
moris tuir ukun-badu hakaran, ema nia
nalau aan dei no ukun-badu nia sia."✡

[13] Masik ita haka'as aan halo tuir Ukun-
badu Musa moos, ita sei la bele halo tuir
mohu. Tan baa nia, ita sei kona kastikar.
Mais oras ne'e, ita hatene ha'ak Kristus selu
nola itakaan kastikar nia ti'an. Hakerek
Moon na'ak, "Ema mak mate hisa baa ai
rii, ema nia kona kastikar nosi Na'i Maro-
mak." Ne'e na'ak, baa oras Kristus mate
iha ai karuus, Nia selu nola ita no simu
nola itakaan kastikar nosi Na'i Maromak.✡
[14] Hodi Yesus Kristus mate nunia, matak-
malirin mak Na'i Maromak nameno foo baa
Abraham, bele tuun baa ema klubun seluk
sia. Tan lia nia, ema hotu-hotu mak fiar baa
Kristus, bele simu Maromak Kmalar Lulik
mak Nia nameno ti'an nia.

Na'i Maromak nato'o mamenon

[15] Mamaluk sia! Oras ne'e ha'u kola knan-
inuk kosi itakaan moris loron-loron. Ema
nalo hakerek bein sasoin nodi nameno nela
kedan baa oan. Kalo nia teken niakaan
naran baa hakerek nia ti'an, ne'e na'ak,
malolok ti'an. Ema seluk la bele nalara no
la bele tu'an sa-saa tenik. [16] Nunia moos,
Na'i Maromak mamenon baa Abraham no
niakaan husar-binan. Iha mamenon nia
Na'i Maromak la dale na'ak, "Ha'u kamate
menon ne'e ko okaan husar-binan sia" tan
Nia la nameno baa husar-binan lear. Mais
Nia nameno baa husar-binan na'in ida dei,

✡ 3:6 Lia Uluk Fohon 15:6; Roma 4:3 * 3:7 Hakerek Moon lia Yunani na'ak "sia dadi Abraham oan sia". Ema Yahudi tau lia fuan Abraham oan sia, atu nodi na'ak, Na'i Maromak eman sia. Leno no hakerek baa Roma 4:16. ✡ 3:7 Roma 4:16 ✡ 3:8 Lia Uluk Fohon 12:3 ✡ 3:10 Hanoin Hikar Dalan Moris 27:26 ✡ 3:11 Habakuk 2:4 ✡ 3:12 Ukun-badu Na'ilulik 18:5 ✡ 3:13 Hanoin Hikar Dalan Moris 21:23

mak Kristus.† [17] Lia nia nune'e: Na'i Maromak namate menon uluk fohon no Abraham. Tinan atus haat tolu nulu siku ti'an, Na'i Maromak moos natuun Ukun-badu baa ema Yahudi sia tuir siakaan Bei Musa. Masik nunia moos, Na'i Maromak la natuka Niakaan mamenon mak Nia namate ti'an no Abraham.✡ [18] Nia natuun matak-malirin baa Abraham, lahoos tan Abraham nalo tuir ukun-badu, mais tan Na'i Maromak nakara foo loos baa Abraham. Lia nia hanesan oa ida mak simu bein sasoin nosi aman. Oan simu tan aman nameno nela kedan, lahoos tan oan nalo tuir ukun-badu.✡

[19] Oras ne'e ha'u atu kusu nune'e: kalo Na'i Maromak simu Abraham tan niakaan fiar, tan saa Nia natuun tenik Ukun-badu baa Musa? Nia tu'an Ukun-badu nia sia atu nodi nanorin ema raiklaran nosi siakaan salan. Nia nakara nebee ema raiklaran moris tuir Ukun-badu nia to'o Abraham husar-binan ida mai. Husar-binan nia mak Kristus. Kalo Nia mai ti'an, Ukun-badu nia la folin ona.

Oras Na'i Maromak natuun Ukun-badu baa ema Yahudi sia, Nia la natuun du'uk. Mais Nia nodi Niakaan makbukar lale'an mai latan baa Musa liman, foin Musa nato'o baa ema Yahudi sia. Hodi nunia, Musa dadi ailalete bodik Na'i Maromak no Niakaan eman sia. [20] Mais baa oras Na'i Maromak namate menon no Abraham, Nia la nodi ailalete, Nia na'in mak nameno du'uk. Hodi nunia, ita hatene ha'ak, Na'i Maromak mamenon baa Abraham, folin kaliuk nosi Ukun-badu nia sia.

Ukun-badu nanorin ema nosi siakaan salan

[21] Arumak emi haneo ha'ak, Ukun-badu Musa sakar Na'i Maromak mamenon ka? Lale! Kalo ema raiklaran bele nalo tuir ukun-badu nebee Na'i Maromak simu sia, nanis Ukun-badu Musa mak folin kaliuk. Mais tuir loos, la noo ukun-badu raiklaran ida moos mak ema bele nalo tuir nebee Na'i Maromak simu sia. [22] Hakerek Moon na'ak, ita hotu-hotu tatalik mate ho itakaan salan. Mais ita bele hetan matak-malirin mak Na'i Maromak nameno ti'an nia, surak ita fiar baa Yesus Kristus.

[23] Oras Kristus sei la mai dauk, Ukun-badu neti-natoos ita, to'o ita la bele hakbois. Mais to'o baa niakaan oras, Na'i Maromak loke dalan nebee ita bele hakbois hosi Ukun-badu nia sia, surak ita fiar baa Yesus Kristus. [24-25] Ita bele hanesa Ukun-badu Musa nu'u ema makdaka ida mak lituk ita to'o Kristus mai naloos ita iha Na'i Maromak oin. Oras ne'e ita fiar baa Kristus ti'an, dadi makdaka nia lalika lituk ita ona.

Ema mak fiar, bele dadi baa Na'i Maromak eman

[26] Oras ne'e, emi dadi baa Na'i Maromak oan ti'an, tan emi fiar baa Yesus Kristus. [27] Ema hotu-hotu mak netan sarani, talin malu metin no Kristus ti'an. [28] Ema mak fiar baa Kristus, masik ema Yahudi ka, lahoos Yahudi ka, ata ka, lahoos ata ka, feto ka, mane ka, sia hotu-hotu manesak iha Na'i Maromak oin, tan sia talin malu no Yesus Kristus. [29] Kristus nia, Abraham husar-binan. Tan emi talin malu ho Kristus ti'an, emi moos dadi baa Abraham husar-binan. Hodi nunia, emi bele simu matak-malirin mak Na'i Maromak nameno ti'an baa Abraham.✡

4

[1] Ha'u kfoo knaninuk ida tenik. Oan bele simu bein sasoin nosi aman kalo aman mate ti'an. Mais kalo oras aman mate oan nia sei ki'ik, nia la bele simu dauk bein sasoin nia. Nia hanesan ata mak la bele nola na'in sasoin. [2] Tan oan nia sei ki'ik, musti noo ema mak naliku nia no babilan niakaan bein sasoin. Nia musti tuir malikuk hakaran, to'o oras mak aman nakotu nela ti'an, foin nia bele simu bein sasoin nia. [3] Ita moos nunia. Oras Yesus Kristus sei la mai dauk, ita sei nu'u lawarik nia. Ita sei tatalik mate ho raiklaran beer, hanesan ata. [4-5] Mais oras mak Na'i Maromak nakotu to'o mai ti'an, Nia solok Niakaan Oan mai atu dadi ema raiklaran, nebee ema raiklaran moos bele dadi baa Na'i Maromak oan. Baa oras Na'i Maromak Oan Yesus Kristus moris iha raiklaran, Nia moris tuir Ukun-badu Musa, nebee Nia bele nasori ema hotu-hotu mak tatalik no Ukun-badu nia.

[6] Tan ita dadi Na'i Maromak oan ti'an, Nia solok Oan Yesus Kristus Kmalar mai tama baa itakaan neon. Kmalar nia nanorin ita nebee ita bele bolu no bele temi Na'i Maromak ha'ak, "Ama". [7] Ne'e na'ak, ita bele simu sasoin hotu-hotu mak Nia nameno ti'an, tan ita dadi baa Niakaan oan ti'an.

† 3:16 Hakerek Moon lia Yunani iha tohar ne'e la na'ak 'kameno ko okaan fini sia', mais na'ak 'kameno ko okaan fini na'in ida'." Iha ne'e, lia fuan Yunani "fini", lia isin na'ak, "husar-binan." Leno no Lia Uluk Fohon 12:7. ✡ 3:17 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:40 ✡ 3:18 Roma 4:14 ✡ 3:29 Roma 4:13 ✡ 4:7 Roma 8:15-17

Ita la nu'u ata ona mak la bele simu bein sasoin.✡

Paulus neo-neon baa ema Galatia sia

8 Uluk, baa oras emi sei la hatene Na'i Maromak dauk, emi halo aan nu'u ata hodi lo'u-sudur baa buat mak lahoos Maromak. 9 Mais oras ne'e emi hatene Na'i Maromak ti'an. (Di'ak kaliuk kalo ha'u ka'ak, Na'i Maromak mak natene emi.) Dadi nunabee emi sei hakara lo'u-sudur hikar baa buat mak la noo folin no la noo beran? Emi hakara hana'i baa buat nia sia to'o dadi ata tenik ka? 10 Mamaluk sia! Ha'u krona ti'an emi hadahur hikar loron lulik nu'u fulan foun, loro falin, no tinan foun. Tan saa emi halo nunia? Hahalok nunia la noo folin. 11 Ha'u kneo-neon rona lia nia sia! Keta arumak ha'ukaan kolen kanorin emi nia, butan dei.

12 Mamaluk sia! Ha'u kbeer basuk nebee emi moris tuir ha'ukaan moris lala'ok. Masik ha'u du'uk ema Yahudi, mais ha'u kabusik kela ti'an ukun-badu Yahudi nia sia, nebee ha'u kmoris nu'u ema mak lahoos Yahudi. Hanoin hori hirak nia baa oras ha'u kmai baa emi, emi simu ha'u di'a-di'ak. 13 Oras ha'u kmai uluk fohon atu katak Lia Di'ak baa emi nia, ha'ukaan isin la biit. 14 Masik nunia moos, emi la dudu fila ha'u, mais emi simu ha'u nu'u ha'u ne'e, Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an ida. Liu tan tenik, emi simu ha'u nu'u ha'u ne'e, Yesus Kristus. 15 Baa oras nia, ita neon di'ak bele-bele. Mais tan saa, oras ne'e emi la nunia ona? Oras nia, emi hadomi ha'u tebes, to'o emi hakara sukit hola emikaan matan fuan, foo baa ha'u. 16 Oras ne'e, ha'u kmusti dale maka'as baa emi kodi katak tenik hanorin loos baa emi. Mais emi keta ha'ak ha'u kfunu emi. Lale.

17 Maktolek teen nia sia madinas nola emikaan neon, nebee emi tuir ukun-badu Yahudi hotu-hotu. Sia la no'uk ha'u kamalu emi, tan sia nakara emi halau aan tuir sia dei. 18 Kalo ema nakara madinas, madinas halo lia di'ak! Mais keta madinas iha ha'ukaan oin dei!

19 Mamaluk sia! Ha'u kadomi emi hanesan ha'ukaan oan du'uk. Kalo ha'u kanoin kola emi, ha'ukaan neon susar basuk, hanesan feto mak noran moras nahoris. Ha'u katerus aan susar nunia, to'o emikaan neon dadi nu'u Kristus neon. 20 Ha'u kbeer basuk kasoru du'uk emi, nebee ha'u lalika dale maka'as nune'e ona, tan ha'u la katene atu dale saa tenik.

Paulus foo lia hatetek nosi Hagar oan no Sara oan

21 Kalo emi hakara moris tuir ukun-badu Yahudi, di'ak liu emi hatene uluk ukun-badu lala'ok. 22 Iha Hakerek Moon noo lia nosi ema Yahudi siakaan bei Abraham oan mane na'in rua. Nia netan oan ida nosi atan, ida tenik nosi feen.✡ 23 Ata nia nahoris oan, tan tuir ema raiklaran beer. Mais feen nahoris oan, tan Na'i Maromak nameno kedan nunia baa Abraham.

24 Feto na'in rua nia dadi lia hatetek nodi natudu mamenon oik rua mak Na'i Maromak nodi namate menon no ema raiklaran. Mamenon ida, Nia namate no klubun Isra'el baa oras natuun Ukun-badu baa Musa iha foho Sinai. Tan klubun Isra'el tatalik aan baa Ukun-badu nia, sia dadi ata hanesan Hagar. 25 Foho Sinai iha rai Arab nia, hanesan Hagar. Ema kota Yerusalem oras ne'e mak sei tatalik aan baa Ukun-badu nia moos, sia hanesan Hagar.

26 Mais mamenon ida tenik natudu kota Yerusalem foun iha lale'an. Na'i Maromak eman mak nein iha nia lahoos ata, tan sia la tatalik aan baa Ukun-badu. Sia hanesan amikaan inan Sara, mak Abraham feen. 27 Hakerek Moon na'ak:

"Hei! Feto mak la noo oan!
Neon boot baa ona!
Hei! Feto mak la noran moras nahoris!
Mananu modi neon di'ak baa ona!
Feto mak laran dodok tan la'en la mana nia ona,*
nia atu netan oan wa'in, liu nosi feto mak la'en mana."✡

28 Nune'e mamaluk sia! Ita dadi Na'i Maromak oan tuir Niakaan mamenon. Ita hanesan Isak mak Abraham nahoris, tan tuir Na'i Maromak mamenon. 29 Ata oan mak moris tuir ema raiklaran beer nia, oras boot mai, nia nasusar Isak mak moris tuir Kmalar Lulik beer. Lia nia moos manesak no saa mak dadi baa oras ne'e.✡ 30 Hakerek Moon na'ak, "Halatu sai ata nia no oan, tan ata oan la bele simu bein sasoin. Feen oan dei mak bele simu sasoin nia."✡

31 Nune'e, mamaluk sia! Ita ne'e lahoos ata oan, tan ita la tatalik aan ho Ukun-badu Yahudi. Ita hanesan oan hosi Abraham feen, tan ita fiar baa Yesus Kristus.

✡ 4:22 Lia Uluk Fohon 16:15, 21:2 * 4:27 Feto mak laran dodok tan la'en la mana nia ona, ne'e mak Sara. Baa oras nia, la'en Abraham nola Hagar nebee netan oan. ✡ 4:27 Yesaya 54:1 ✡ 4:29 Lia Uluk Fohon 21:9 ✡ 4:30 Lia Uluk Fohon 21:10

5

Ita hakbois hosi Ukun-badu tan Kristus sori ita ti'an

1 Uluk, ami ema Yahudi hatiu todan
Ukun-badu nosi Musa. Mais oras ne'e, Kris-
tus foti nola todan nia ti'an nosi ami, tan
ami fiar baa Nia. Ne'e na'ak, ami hakbois
ti'an. Dadi, emi keta kona be'ur to'o hana'i
hikar baa Ukun-badu nia hanesan ata!
2 Rona! Ha'u ne'e Paulus, mak dale
ne'e. Kalo emi hamane aan tuir ukun-badu
Yahudi nebee Na'i Maromak simu emi, ne'e
na'ak Kristus mate la noo folin ona. 3 Tebes.
Ha'u katak ti'an ka'ak, kalo ema tuir Ukun-
badu namane aan, ema nia moos musti nalo
tuir mohu Ukun-badu nia sia. 4 Ema mak
nala'ok Ukun-badu nebee Na'i Maromak
simu nia, ema nia moris salin aan ti'an nosi
Kristus nodi dudu fila Na'i Maromak laran
di'ak. 5 Mais tan ita fiar baa Yesus Kristus,
Kmalar Lulik moris iha itakaan neon. Hodi
nu'unia, ita bele haloon baa Na'i Maromak
nebee Nia nafoli ita na'ak ema loos. 6 Dadi,
ita hamane aan ka, la hamane aan ka, lia
nia la noo folin ona. Lia mak noo folin mak
ne'e: ita fiar baa Kristus no hadomi ema
seluk.
7 Uluk, emi moris tuir hanorin loos. Mais
oras ne'e, see mak tolek nola emi ti'an, to'o
la tuir hanorin loos ona? 8 Hanorin tolek
mak emi rona nia, la mai nosi Na'i Maro-
mak mak bolu emi atu dadi baa Niakaan
ema. 9 Hanoin, tan kleu-leur hanorin tolek
nia bele nahaat ema wa'in kakutak, hane-
san tua teen oan ida nasa'e naboot tubi.✡
10 Mais tan Yesus Kristus mak itakaan Ulun,
ha'u kfiar ka'ak, Nia atu nalo emi fiar hikar
baa hanorin uluk mak ha'u kanorin baa emi
nia. Ha'u moos fiar ka'ak, Na'i Maromak
du'uk mak kastikar maktolek teen mak na-
haat emikaan fiar.
11 Nune'e, mamaluk sia! Noo ema mak
katak na'ak, ha'u kanorin ema nebee na-
mane aan tuir ukun-badu Yahudi. Lia nia
la loos. Kalo ha'u kanorin nunia, nanis ema
Yahudi sia la sakar ha'u. Mais tan ha'u
kanorin ka'ak, Yesus mate iha ai karuus atu
sori ema, lia ne'e mak nalo sia sakar ha'u.
12 Ema mak nabenar emi nosi lia hamane
aan, habusik sia ku'it du'uk aan!
13 Mamaluk sia! Na'i Maromak bolu emi,
nebee emi moris hakbois hosi ukun-badu
hakaran. Mais keta tan hakbois ti'an, emi
moris tuir emikaan hakaran du'uk! Keta!
Emi musti moris hadomi malu hodi haliku
malu, nu'u ata naliku na'in. 14 Hakerek
Moon na'ak, "Musti hadomi ema seluk, oin
nudaar hadomi isin lolon du'uk." Kalo halo
tuir ukun-badu ida ne'e, emi hala'o ti'an
ukun-badu hakaran hotu-hotu.✡ 15 Mais
kalo emi hakaat malu, lale, rakut malu,
emi lei haree dei! Nosi ikus, emi hadodok
emikaan isin lolon du'uk.

Raiklaran beer la kona malu no Kmalar Lulik beer

16 Ha'u katak nune'e: Kalo ita moris tuir
Kmalar Lulik beer, ita la tuir tenik raiklaran
beer, 17 tan raiklaran beer sakar Kmalar
Lulik beer. Kmalar Lulik beer moos sakar
raiklaran beer. Dadi, kalo ita halo tuir ida
ti'an, ita musti halu'a ida.✡ 18 Kalo Kmalar
Lulik babilan ita ti'an, ita lalika hana'i baa
ukun-badu ona.
19 Kalo ita halo tuir raiklaran beer,
itakaan hahalok aat malorek nune'e: ita
halo lia kfoer, ita halo hahalok kadoor, ita
la moe halo hahalok aat, 20 ita lo'u baa ai'oi
lulik sia, ita buan manas, ita funu malu, ita
toe malu, ita laran moras baa ema mak liu
ita, ita krakat, ita neon toos, ita sasuku ema,
ita tokar lauk, 21 ita tinu aat, ita lanu aat
bele-bele to'o la hatene aan, no ita halo sala
seluk sia. Hori uluk, ha'u katak baa emi
ti'an ka'ak, kalo ita halo nunia, ita la bele
dadi Na'i Maromak eman.
22 Mais, kalo ita moris tuir Kmalar Lulik
beer, itakaan hahalok nune'e: ita hadomi
ema, ita neon boot, ita hakara dame, ita heti
neon, ita laran di'ak, ita tulun ema, ita kaer
mamenon, 23 ita halo hahalok mamar, no
ita daka aan di'a-di'ak. La noo ukun-badu
ida kois mak badu lia ne'e sia. 24 Kalo ita
dadi ti'an baa Yesus Kristus eman, ita la tuir
tenik raiklaran beer ona, tan itakaan a'aat
sia hedi mate ti'an baa ai karuus hamutuk
ho Yesus. 25 Kmalar Lulik foo moris foun baa
ita ti'an, dadi ita musti halo tuir Niakaan
beer nohuun. 26 Ne'e na'ak, ita keta rotus
kneter, keta sakar malu, no keta hirus ema.

6

Lia tulun malu

1 Mamaluk sia! Kalo mamaluk makfiar
ida nalo sala, ita mak hatene tebe-tebes
Kmalar Lulik beer, musti baa dale mama-
mar ho nia, hodi nia mai, nebee tuir nikar
Na'i Maromak dalan loos. Mais ita musti
daka aan, nebee ita keta monu baa niakaan
salan nia. 2 Kalo mamaluk ida netan susar,

✡ 5:9 1 Korintus 5:6 ✡ 5:14 Ukun-badu Na'ilulik 19:18 ✡ 5:17 Roma 7:15-23

ita musti tulun nia. Hodi nunia, ita halo
tuir Kristus ukun. [3] Mais kalo ema ida na'ak,
nia maka'as liu niakaan mamaluk sia, mais
tuir loos la nunia, nia tolek aan du'uk. [4] Ita
ida-idak musti leno itakaan hahalok du'uk
ha'ak, di'ak ka lale. Kalo di'ak, ita bele neon
boot, mais keta hanesa itakaan hahalok nia
baa ema seluk siakaan hahalok, [5] tan nosi
ikus ita ida-idak musti hataa du'uk itakaan
hahalok. [6] Ita moos musti fa'e itakaan ser-
wisu folin, hodi tulun ema mak nanorin
Maromak Manfatin baa ita.

[7] Hanoin, tan Na'i Maromak natene lia
hotu-hotu. Dadi, keta haktolek ho Nia, tan
ne'e na'ak, ita tolek aan du'uk. Saa mak
ita kuda, nia mak ita ku'u. [8] Kalo ita halo
aat tuir itakaan beer du'uk, ita hetan moris
dodok. Mais kalo ita halo lia di'ak tuir
Kmalar Lulik beer, ita hetan moris loos to'o
nima-nimak. [9] Keta baruk halo lia di'ak sia,
tan kona baa niakaan oras, ita moos hetan
hikar lia di'ak, surak ita haterus aan. [10] Dadi,
kalo noo leet, halo kedan lia di'ak bodik
ema hotu-hotu, kaliuk, halo bodik itakaan
mamaluk makfiar sia.

Paulus narohan niakaan hakerek baa ema sarani sia iha Galatia

[11] Lia rohan ne'e, ha'u mak kakerek kodi
ha'ukaan liman du'uk. Emi bele haree
du'uk ha'u kakerek kalo bo-boot. [12] Hanoin!
Maktolek teen nia sia moos fiar baa Yesus
Kristus mak mate iha ai karuus. Mais sia
mai seten emi nebee hamane aan, tan sia
nata'uk ema Yahudi seluk atu nasusar sia
kalo sia nanorin na'ak, ema lalika namane
aan tuir ukun-badu Yahudi. Tan lia nia,
sia setar oin baa ema Yahudi mak kaer
metin siakaan ukun-badu. [13] Masik sia du'uk
namane aan ti'an moos, sia la tuir mohu
Ukun-badu Musa. Sia nakara emi hamane
aan, nebee emi dadi baa siakaan ema. Hodi
nunia, siakaan klibur atu foti-nahaas sia.

[14] Mais ha'u kbeer foti-kahaas itakaan
Ulun Yesus Kristus dei. Nia mate iha ai
karuus, nebee nalakon mohu lia aat sia
mak ema nalo tuir raiklaran beer. Tan lia
nia, ha'u la kanoin tenik raiklaran beer.
[15] Hamane aan ka, la hamane aan ka, lia
nia la noo folin. Lia mak noo folin, mak
ne'e: ita simu ti'an moris foun hosi Na'i
Maromak. [16] Ha'u kaloon nebee Nia natudu
Niakaan dadomin baa ema hotu-hotu mak
tuir ha'ukaan hanorin ne'e, to'o sia bele
moris manek no dame. Tan sia dadi ti'an
baa Na'i Maromak klubun foun.

[17] Ha'u kaloon nebee ema keta mai na-
susar tenik ha'u nodi lia ne'e. Ha'ukaan isin
noo kanek fitar ti'an, tan ha'u kaliku Yesus
Kristus.

[18] Mamaluk sia! Ha'u kaloon nebee
itakaan Na'in Yesus Kristus natudu laran
di'ak baa emi hotu-hotu.

Nunia dei!

Tabe nosi ha'u,
Paulus

Paulus nakerek bodik ema makfiar sia iha kota Efesus

Paulus nahuu nakerek

1 Tabe nosi ha'u, Paulus, mak Yesus
Kristus klosan tuir Na'i Maromak hakaran.
Ha'u kalo hakerek ne'e baa Kristus eman
iha kota Efesus mak fiar baa Nia nohuun.✡
2 Ha'u kaloon baa Na'i Maromak itakaan
Ama no Yesus Kristus itakaan Na'in, nebee
natudu laran di'ak baa emi to'o bele moris
manek no dame.

Paulus tonu-naboot Na'i Maromak

3 Tonu-haboot Na'i Maromak, itakaan
Na'in Yesus Kristus, Aman. Nia natuun
matak-malirin oi-oik nosi lale'an bodik ita,
tan ita talin malu ho Kristus.
4 Na'i Maromak sei la nase'i raiklaran
dauk, Nia nadomi ita no boi kedan ita dadi
baa Kristus eman mak moris moos iha Ni-
akaan oin. 5 Nia nakotu kedan hori uluk
aan atu nodi Yesus Kristus nalo ita baa
Niakaan oan, tan Nia beer basuk nunia. 6 Ita
tonu-haboot Nia, tan Nia natudu laran di'ak
nunia baa ita ti'an, nebee ita bele moris
talin malu ho Yesus mak Nia dadobe.
7 Uluk, ita la moris moos tuir Na'i Maro-
mak dalan moris. Masik nunia moos, Nia
natudu laran di'ak nodi solok Oan atu nad-
uar raan to'o mate, nebee Nia bele sori nola
ita hosi itakaan salan.✡ 8 Nia nadomi ita
liu basuk, to'o naroma itakaan neon, nebee
ita bele hatene Niakaan hakaran. 9 Uluk,
Nia sei la nalore dauk Niakaan hakaran
baa ema raiklaran. Mais oras ne'e, Nia
nalore ti'an na'ak, hori uluk aan Nia nakotu
ti'an atu nodi Yesus Kristus nala'ok Niakaan
hakaran. 10 Niakaan hakaran nia nune'e:
oras hotu-hotu tetuk ti'an, Yesus Kristus
atu dadi Na'in bodik hotu-hotu iha lale'an
no raiklaran.
11-12 Tan ita talin malu ho Kristus ti'an,
ita bele simu hotu-hotu mak Na'i Maromak
nameno kedan atu foo baa Niakaan ema.
Hori uluk fohon, Nia boi ti'an ami, ema
Yahudi, atu dadi baa Niakaan ema. Nia
nakara nodi ami atu loke dalan bodik ema
klubun seluk sia, nebee ema hotu-hotu bele
fiar baa Kristus. Lia ne'e sia dadi ti'an.
Tan baa nia, ita foti-hahaas Na'i Maromak
naran.
13 Oras ne'e, emi hosi klubun seluk sia
rona ti'an hanorin loos. Emi moos fiar ti'an
ha'ak, hanorin nia, Lia Di'ak mak bele sori
emi.
Tan emi fiar nunia, Na'i Maromak moos
foo Niakaan Kmalar Lulik baa emi. Hodi
nunia, Nia nala'ok Niakaan mamenon mak
Nia nameno kedan ti'an. Kmalar Lulik nia
marak emi nodi tadak na'ak, emi dadi baa
Na'i Maromak oan ti'an. 14 Kmalar Lulik dadi
kakaer bodik ita ha'ak, Na'i Maromak atu
foo hotu-hotu mak Nia nameno ti'an baa
ita, tan Nia selu kotu ita dadi baa Niakaan
ema. Tan lia nia, ita tonu-haboot Nia.

Paulus namulak bodik ema Efesus sia

15 Mamaluk sia! Ha'u krona lia wa'in
ti'an kosi emikaan fiar baa itakaan Na'in
Yesus Kristus, no emikaan dadomin baa
mamaluk makfiar sia. Tan baa nia, 16 ha'u
la kanawa sera dodan baa Na'i Maromak.
17 Ha'u kamulak ka'ak, "Ama! Ama ne'e,
ha'ukaan Na'in Yesus Kristus, Aman. Ama
maka'as kaliuk. Nebee Ama Kmalar Lu-
lik tulun ema Efesus sia, nebee sia bele
natene di'a-di'ak Ama. 18 Nebee, Ama loke
siakaan kakutak, no naroma siakaan neon,
to'o sia bele natene hotu-hotu mak Ama
nakara nalo baa ema mak Ama boi ti'an
dadi baa Ama Niakaan ema. Nebee, sia
bele natene matak-malirin hotu-hotu mak
Ama nameno atu foo baa sia. Tan matak-
malirin nia, maka'as liu resik! 19 Nebee,
sia bele natene di'a-di'ak Ama beran boot
mak Ama nodi tulun sia. 20 Ama nodi beran
nia nalo Kristus moris nikar nosi mate.
Hotu Ama foti sa'e Kristus baa lale'an, hotu
latan beran baa Nia no hatuur Nia baa Ama
sorin kwana iha fatik mak kneter kaliuk.✡
21 Kristus beran nia, maka'as liu makaer
ukun no makaer beran hotu-hotu iha kro-
man no iha kukun. Nia kaer beran nia
lahoos baa oras ne'e dei, mais baa oras mak
atu mai no. 22 Ama nalo hotu-hotu lo'u baa
Kristus. Ama moos foti Nia dadi Ulun bodik
babilan ema makfiar sia hotu-hotu.✡ 23 Nia
dadi Na'in. Ita makfiar sia dadi Niakaan isin
mak hala'o Niakaan hakaran hotu-hotu,
tan Nia mak babilan hotu-hotu.✡
Ha'ukaan hamulak bodik emi iha Efesus,
nune'e dei."

2

Ema mak fiar baa Kristus simu moris foun

✡ 1:1 Kristus Klosan Lian 18:19-21, 19:1 ✡ 1:7 Kolose 1:14 ✡ 1:20 Kananuk Sia 110:1 ✡ 1:22 Kananuk Sia 8:6 ✡ 1:23 Kolose 1:18

1 Uluk, Na'i Maromak nafoli emi hanesan ema mak mate ti'an, tan emi hakur
Niakaan ukun hodi halo sala oi-oik. 2 Emi
moris tuir raiklaran beer no tuir diabu ulun
beer. To'o oras ne'e moos, diabu ulun sei
namaus bei-beik ema raiklaran nebee sia
sakar Na'i Maromak. 3 Uluk, ita hotu-hotu
moris nunia. Ita moris tuir itakaan beer
du'uk hodi halo tuir a'aat hotu-hotu iha
itakaan neon laran. Itakaan huun, ema
maksalan. Na'i Maromak nahibu ita no ema
hotu-hotu. 4-5 Nia nafoli ita ema mak mate
ti'an. Masik nunia moos, Nia neon monu
baa ita, tan nadomi ita liu basuk. Hotu,
Nia natudu laran di'ak nodi solok Yesus
Kristus mai atu foo moris foun baa ita. Ne'e
na'ak, ita hetan moris tan Na'i Maromak
laran di'ak.✡ 6 Yesus Kristus mate, mais
Na'i Maromak nalo Nia moris nikar. Hotu,
Na'i Maromak foti sa'e Nia kaer ukun iha
lale'an. Oras ne'e, Na'i Maromak moos
nalo nunia baa ita. Nia foo moris foun baa
ita, no foti sa'e ita kaer ukun hamutuk ho
Yesus Kristus iha lale'an. 7 Na'i Maromak
nalo nunia, nebee Nia bele natudu nima-
nimak dadomin no Niakaan laran di'ak mak
maka'as basuk bodik ita mak fiar baa Yesus
Kristus. 8-9 Ita hetan moris tan Na'i Maro-
mak laran di'ak, lahoos tan itakaan hahalok
di'ak. Ita hetan, tan Na'i Maromak foo loos
baa ita. Tan lia nia, la noo ema ida mak
bele ibun boot na'ak, "Na'i Maromak sori
ha'u, tan ha'ukaan hahalok di'ak." 10 Na'i
Maromak foo moris baa ita, tan ita talin
malu ti'an ho Yesus Kristus. Nia nalo nunia,
tan nase'i ita nebee ita halo lia di'ak hotu-
hotu mak Nia nakotu kedan hori uluk bodik
ita.

Na'i Maromak simu ema nosi klubun hotu-hotu

11 Mamaluk Efesus sia. Masik emi lahoos
ema Yahudi, emi hatene ti'an ha'ak, ema
Yahudi sia kaer metin siakaan ukun-badu
hamane aan. Sia titu naraik emi tan emi
la tuir siakaan ukun-badu nia. Mais tuir
loos, ukun-badu nia, lia isin lolon dei, la-
hoos lia neon laran. 12 Oras emi sei la fiar
dauk baa Yesus Kristus, emi la bele dadi
Na'i Maromak eman, tan emi la tama iha
Niakaan mamenon mak uluk Nia namate
no no amikaan bei Abraham. Emi hein iha
raiklaran ne'e, mais la bele haloon baa Na'i
Maromak tan emi, ema matak 13 mak moris
salin hosi Nia. Mais oras ne'e, Yesus Kristus
loke dalan ti'an, nebee emi bele talin malu
ho Na'i Maromak. Yesus Kristus mate nalo
Na'i Maromak laran malirin, nebee emi
bele dame ho Na'i Maromak no dadi baa
Niakaan ema.
14 Uluk, ami klubun Yahudi la moris
di'a-di'ak malu ho emi klubun seluk sia,
hanesan noo kadidin fatuk sasa fa'e ita.
Mais Yesus Kristus mate nodi sobu na-
haat kadidin nia ti'an. Tan lia nia, ita
mak uluk funu malu, bele dame malu dadi
ema klubun mesak ida ona. 15 Uluk, ami
klubun Yahudi halo tuir Ukun-badu Musa
nebee ami bele di'a-di'ak ho Na'i Maromak.
Mais oras Yesus Kristus mate, Nia natuka
ti'an dalan tuan nia, nodi loke dalan foun,
nebee ema nosi klubun Yahudi no klubun
seluk sia moos bele di'a-di'ak no Na'i Maro-
mak. Hodi nunia, ita hotu-hotu talin malu
dadi baa klubun foun ida mak moris dame
malu.✡ 16 Nodi mate baa ai karuus, Kris-
tus no'as lakon lia hotu-hotu mak nalo ita
funu malu. Hodi nunia, klubun rua mak
uluk funu malu nia, dadi klubun mesak ida.
Nia moos nalo klubun mesak nia di'a-di'ak
nikar no Na'i Maromak.✡ 17 Nia namaan aan
mai raiklaran ne'e nodi Manfatin Di'ak baa
ami klubun Yahudi mak hatene Maromak
ti'an, no emi klubun seluk sia mak sei la
natene Nia dauk. Kristus foo natene baa ita
na'ak, "Uluk, emi moris funu malu. Mais
oras ne'e, Ha'u kloke dalan ti'an nebee emi
bele moris dame malu."✡ 18 Ne'e na'ak,
Kristus loke dalan ti'an nebee ami klubun
Yahudi ho emi klubun seluk sia bele moris
kre'is ho Ama Maromak, tan Kmalar Lulik
natudu dalan mesak ida nia bodik ita.

Kristus eman hanesan uma hamulak ida

19 Tan Yesus Kristus loke dalan nunia
ti'an, emi mak lahoos Yahudi sia, la dadi
ema matak ona. Oras ne'e, emi dadi ti'an
baa Na'i Maromak renun no Niakaan ema
uma laran. 20 Knaninuk, hanesan Na'i Maro-
mak nakara nariik uma ida. Dala uluk, Nia
tau fatuk tatuur. Fatuk tatuur nia, mak
Yesus Kristus. Dala rua, Nia nariik uma
riin. Uma riin nia, mak Niakaan mako'an
no klosan sia. Dala tolu, Nia nada fatuk
sia. Fatuk hada nia sia, mak ita, Na'i Maro-
mak eman. 21 Uma nia bele nariik metin,
tan fatuk sia nada aan baa malu di'a-di'ak
iha fatuk tatuur leten. Uma nia hetak
kleur, hetak boot, to'o dadi fatik lulik bodik
ema namulak baa Na'i Maromak. 22 Oras
ne'e, emi mak lahoos Yahudi sia moos,
Na'i Maromak nalo emi dadi hanesan fatuk

✡ 2:4-5 Kolose 2:13 ✡ 2:15 Kolose 2:14 ✡ 2:16 Kolose 1:20 ✡ 2:17 Yesaya 57:19

hada. Nia nada namutuk ita hotu-hotu dadi
Kmalar Lulik hein fatin.

3

Paulus nodi Lia Di'ak baa ema mak lahoos Yahudi

1 Na'i Maromak nakara nebee emi klubun
lahoos Yahudi sia moos bele dadi baa Ni-
akaan ema. Tan nia, Nia solok ha'u, Paulus
ne'e, atu katak lia Yesus Kristus baa emi.
Oras ne'e, ha'u kdadi baa ema bui ti'an
tan kala'ok serwisu nia. 2 Emi hatene ti'an
ha'ak, Na'i Maromak solok ha'u, tan nakara
natudu laran di'ak baa emi mak lahoos
Yahudi sia. 3 Tebes. Uluk, Na'i Maromak
la nalore dauk nosi lia mak Nia nakotu
ti'an bodik ema lahoos Yahudi. Mais oras
ne'e, Nia nalore ti'an lia nia baa ha'u. Lia
nia mak ohin ha'u kakerek babadak baa
emi ti'an. 4 Kalo emi leno hotu ha'ukaan
hakerek ne'e ti'an, emi bele hatene malorek
Na'i Maromak hakaran nosi lia Yesus Kris-
tus mak Nia nalore ti'an baa ha'u. 5 Uluk
aan, ema raiklaran sei la natene Niakaan
hakaran dauk. Mais oras ne'e, Nia nodi
Kmalar Lulik atu nalore Niakaan hakaran
nia baa Niakaan mako'an no klosan sia
ti'an. 6 Niakaan hakaran nune'e: Kalo ema
mak lahoos Yahudi fiar baa Yesus Kristus
Niakaan Lia Di'ak, sia moos bele dadi Na'i
Maromak eman namutuk no ema Yahudi
sia. Ne'e na'ak, oras ne'e ita hotu-hotu dadi
klubun ida ti'an no simu bele-bele matak-
malirin hosi itakaan Ama Maromak.
7 Tan Na'i Maromak hakaran nia, Nia
natudu laran di'ak nodi boi ha'u kdadi baa
Niakaan ain-liman. Nia latan beran baa
ha'u kodi kala'ok Niakaan serwisu. 8 Nosi
Na'i Maromak eman hotu-hotu, ha'u ne'e
mak la folin basuk. Masik nunia moos,
Nia sei boi ha'u atu kalore Lia Di'ak baa
ema lahoos Yahudi sia, nebee sia moos bele
natene Kristus laran di'ak mak maka'as
kaliuk. 9 Hori Na'i Maromak nase'i raiklaran
ne'e, Niakaan hakaran atu solok Kristus mai
nia, sei lia subar. Mais oras ne'e, Nia nakara
naroma ema hotu-hotu neon nebee sia bele
natene Niakaan hakaran nia. 10 Nia moos
beer nodi Niakaan ema mak dadi klubun
mesak ida nia, atu natudu Niakaan matenek
kaliuk baa makaer ukun no makaer beran
hotu-hotu iha kroman no iha kukun. 11 Baa
oras Nia sei la nase'i raiklaran dauk, Nia
nakotu kedan ti'an atu sori ema raiklaran.
Hotu, Nia nato'o lia nia nodi itakaan Na'in,
Yesus Kristus. 12 Tan lia nia, ita mak fiar
ti'an baa Yesus Kristus lalika hata'uk ona
mai dale ho Na'i Maromak. Tan Nia nanis
simu ita.
13 Mamaluk sia! Ha'u ketan susar oras
ne'e tan kaliku emi mak lahoos Yahudi sia.
Mais keta haneo resik! Masik ha'u katiu
susar ne'e, emi mak simu niakaan dadi'ak.

Paulus namulak tenik bodik ema Efesus sia

14 Kalo ha'u kanoin kola Na'i Maromak
laran di'ak mak maka'as kaliuk nia, ha'u
kakni'a kodi sera dodan baa Nia. 15 Nia mak
Ama bodik famili hotu-hotu iha lale'an no
raiklaran.
16 Ha'u kakro'an, nebee Nia natuun matak-
malirin wa'in boot baa emi, tuir
Niakaan kabaas.
Nebee, Niakaan Kmalar nakbiit emikaan
neon nodi Niakaan beran boot,
17 to'o Yesus Kristus moris nafati iha
emikaan neon, tan emi fiar baa Nia
nohuun.
Nebee, emi moris talin malu ho Niakaan
dadomin, to'o dadomin nia nahabut
iha emikaan neon.✡
18-19 Nebee, emi ho Kristus eman hotu-
hotu bele hatene di'a-di'ak Niakaan
dadomin. Ema raiklaran la bele
sukat nola Niakaan dadomin nia.
Tan dadomin nia, boot kaliuk, luan
kaliuk, le'an kaliuk, no wa'in kaliuk!
Nebee, Niakaan dadomin nakonu nola
emikaan neon no laran, to'o sesu sai
lia aat hotu-hotu.✡
20 Na'i Maromak beran mak Nia nodi ser-
wisu iha itakaan neon no laran,
maka'as kaliuk. Nia bele nodi beran
nia nalo liu tan tenik nosi lia hotu-
hotu mak ita husu no ita hanoin.
21 Tan lia nia, ita mak Yesus Kristus
eman musti foti-hahaas Na'i Maro-
mak naran hori nima-nimak to'o
nima-nimak. Tebes!

4

Kristus eman sia musti moris neon ida, hanesan isin lolon mesak ida

1 Ha'u ktama bui ti'an tan kala'o ha'ukaan
Na'in Niakaan serwisu. Oras ne'e, ha'u
kfoo lia tate'an nebee emi bele hatene oin
nunabee ita musti moris tuir Na'i Maromak
beer, tan Nia mak bolu ita dadi baa Niakaan
ema. 2 Ita musti moris haraik aan, no moris
furak baa malu. Ita musti heti neon hodi
haduni malu. Kalo ema ida buka lia no ita,
ita keta rai hirus.✡ 3 Ita harui aan maka'as

✡ 3:17 Kolose 2:7 ✡ 3:18-19 Kolose 1:19, 2:9-10 ✡ 4:2 Kolose 3:12-13

nebee moris dame malu, tan Kmalar Lulik
kesi libur ita ti'an. [4] Hodi nunia, ita hotu-
hotu dadi mesak ida hanesan Kristus isin
lolon du'uk. Ita hotu-hotu simu Kmalar
Lulik mesak ida. Ita hotu-hotu moos haloon
baa Maromak mesak ida, tan Nia mak bolu
ita hotu-hotu dadi baa Niakaan ema.
[5] Itakaan Na'in, mesak ida.
Ita fiar baa dalan mesak ida,
nebee ita bele kre'is ho Nia.
Ita simu sarani mesak ida,
nebee ita bele talin malu ho Nia.
[6] Maromak, mesak ida.
Nia mak Ama bodik ita hotu-hotu.
Nia mak ukun ita hotu-hotu.
Nia namutuk no ita hotu-hotu.
Nia moris iha itakaan neon hotu-hotu.

Kristus foo babelen oi-oik baa Niakaan ema sia atu nodi tulun malu

[7] Tebes. Ita mesak ida. Mais Yesus Kristus
foo babelen oi-oik baa ita, nebee ita ida-
idak hala'o serwisu bodik Nia. [8] Hakerek
Moon na'ak,
"Nia sa'e baa fatin aas atu natuda iha nia,
to'o natoba nola funu.
Hotu, Nia nodi nikar ema bui lear mai.
Nia moos foo fafa'ek baa ema raiklaran
sia."✡
[9] (Hanoin lia fuan ne'e sia mak na'ak "Nia
sa'e". Kalo Nia sa'e, ne'e na'ak, uluk Nia
tuun ti'an iha raiklaran. [10] Ema mak sa'e nia,
mak Kristus. Nia tuun mai raiklaran, hotu
sa'e nikar baa lale'an atu babilan hotu-hotu
iha lale'an no raiklaran.) [11] Nia latan beran
baa Niakaan ema, nebee sia nodi nala'o
Niakaan serwisu. Balu dadi Niakaan klosan,
balu dadi mako'an mak nato'o Niakaan ma-
menon, balu dadi makbalin bodik Niakaan
ema, balu dadi manorik, balu tenik dadi
makbukar mak nodi Lia Di'ak baa fatin foun
sia. [12] Nia latan beran ne'e sia, nebee hodi
hakbiit Kristus eman sia, nebee sia hotu-
hotu bele nala'o Niakaan serwisu. Hodi
nunia, ita hotu-hotu mak fiar Yesus Kristus
bele hetak biit, [13-14] to'o ita fiar neon ida hodi
hatene tebe-tebes Na'i Maromak Oan. Ita
la nu'u karau tuu inun ona, mak dada baa
nabee dei, nia tu-tuir. Ita moos la hanesan
lawarik ona, mak maus kona be'ur. Tan lia
nia, kalo tolek teen sia mai be'ur ita nodi
hanorin la loos, ita la kona be'ur ona. [15] Mais
ita musti kaer hanorin loos hodi hadomi
ema. Hodi nunia, ita hetak biit, tan ita
hanono baa Kristus mak itakaan ulun. [16] Ita
hanesan Niakaan isin lolon. Kalo ema ida
liman no ain, ibun no inun serwisu tulun
malu tuir ida-idak niakaan serwisu, ema nia
isin lolon hetak biit. Nunia moos Kristus
eman sia. Kalo ita hadomi malu no tulun
malu, ita moos hetak biit.✡

Kristus eman musti moris tuir dalan foun

[17] Rona di'a-di'ak saa mak ha'u kdale ne'e,
tan ha'ukaan Na'in du'uk mak katak baa
ha'u. Ita la bele moris hanesan ema mak la
natene Maromak, tan sia moris tuir siakaan
momok dei. [18] Siakaan kakutak naktomak
to'o sia se'i kotuk baa Maromak. Sia ulun
fatuk no la no'uk titu baa Nia. [19] Sia tuir
beer du'uk, to'o moris sasobo. Masik nunia
moos, sia la natene moe.
[20] Hanorin nosi Kristus mak emi simu
hori hirak nia, lahoos nunia. [21] Emi rona
lia Yesus ti'an no hatene Niakaan hanorin
loos. [22] Hanorin nia na'ak, ita musti la'o
hela itakaan moris dalan tuan ona. Tan kalo
ita moris sasobo tuir ema raiklaran beer,
ita kona be'ur to'o itakaan moris dodok.✡
[23] Di'ak liu, ita foo leet baa Na'i Maromak
nafou itakaan neon no kakutak, [24] nebee
ita dadi ema foun tuir Niakaan ilas. Hodi
nunia, ita bele moris moos no loos.✡
[25] Tan lia nia, hanawa haktolek ona. Dale
lia loos ho malu, tan ita hotu-hotu talin
malu dadi mesak ti'an, nu'u ema ida ain
no liman, ibun no inun, matan no tilun,
hotu-hotu talin malu dadi mesak baa isin
lolon ida.✡ [26] Kalo nawan sa'e, keta to'o
halo sala. Lalika nawan sa'e to'o loro monu!
Musti lai-lais di'ak ho malu.✡ [27] Hodi nunia,
diabu ulun la netan leet atu sokur ita. [28] Ema
na'ok, hanawa ona! Di'ak liu, serwisu di'a-
di'ak hodi liman du'uk, nebee bele fa'e
serwisu isin baa ema susar sia. [29] Keta dale
lia aat. Masik lia fuan ida dei moos, keta
kedas! Di'ak liu, dale lia mak tulun ema
no nakbiit siakaan neon. [30] Keta hasusar
Kmalar Lulik. Nia nein iha itakaan neon
nodi marak ita dadi Na'i Maromak eman.
Hodi nunia, ita bele hatene kedan ha'ak,
baa oras rai falu fila, Na'i Maromak simu ita
atu moris nima-nimak ho Nia. [31] Dadi, keta
hirus malu. Keta ruun ne'an baa malu. Keta
nawan sa'e baa malu! Keta hakaat malu!
Keta dale hahaat malu. No keta halo lia aat
seluk sia! [32] Di'ak liu, ita hadomi malu, hodi
halo lia di'ak baa malu. Ita musti halu'a
lakon ema salan hodi foo pardua baa sia,

✡ 4:8 Kananuk Sia 68:18 ✡ 4:16 Kolose 2:19 ✡ 4:22 Kolose 3:9 ✡ 4:24 Lia Uluk Fohon 1:26; Kolose 3:10; Roma 12:1-2 ✡ 4:25 Sakarias 8:16 ✡ 4:26 Kananuk Sia 4:4 ✡ 4:32 Kolose 3:13

hanesan Na'i Maromak moos nalu'a lakon
itakaan salan nodi foo pardua baa ita.✡

5

Kristus eman musti moris moos hodi hadomi malu

1 Ita ne'e Na'i Maromak oan mak Nia
nadomi. Tan lia nia, ita musti haninu baa
Nia. 2 Ita musti hadomi malu, hanesan
Kristus nadomi ita. Nia latan isin lolon to'o
mate selu nola ita. Hodi nunia, Nia dadi
sera nuhar morin mak nalo Na'i Maromak
neon di'ak.✡
3 Ita ne'e, Na'i Maromak eman mak moris
moos. Ita keta moris sasobo. Hanoin lia
sasobo moos, keta kedas! Keta halo lia
kfo'er. Keta rotus teen. 4 Keta dale kadoor.
Keta hakdadiuk mak la fatan baa Na'i Maro-
mak eman. Di'ak liu, ita dale lia loos hodi
sera dodan baa Na'i Maromak. 5 Hanoin
di'a-di'ak! Na'i Maromak la simu ema mak
moris sasobo, no mak nalo lia kfo'er. Nia
moos la simu ema rotus teen, tan sia dudu
sees Na'i Maromak nodi foti nasa'e lia seluk
sia. Ema oin nunia sia, la bele dadi Kristus
eman no la bele dadi Na'i Maromak renun.

Kristus eman musti moris iha kroman

6 Keta kona be'ur hosi ema mak dale
bosok na'ak, "Lalika moris moos!" Na'i
Maromak nanis nahibu ema mak la moris
tuir Niakaan beer nunia. 7 Keta hadulur ho
ema oin nunia sia. 8 Uluk, emi moris iha
makukun tan la hatene Maromak. Mais
oras ne'e, Nia naroma emikaan neon ti'an,
nalo emi dadi baa Niakaan oan mak moris
iha kroman. 9 Ema mak moris iha kro-
man, siakaan hahalok nune'e: Sia nalo lia
di'ak, sia moris loos, sia dale moon, 10 no
sia naka'as aan atu natene Na'i Maromak
hakaran. 11 Tan lia nia, ita keta hadulur ho
ema mak moris iha makukun, tan siakaan
hahalok la nasai lia di'ak. Di'ak liu, de'an
hodi dale loke fore siakaan salan mak sia
subar, 12 tan siakaan hahalok kadoor liu
resik, to'o nalo ita moe. 13 Ha'u kfoo knan-
inuk nune'e: baho'ak mak ema subar iha
makukun, kalo kona kroman, nanis ema
bele naree malorek baho'ak nia sia. 14 Nunia
moos, lia aat mak ema subar. Kalo kona
kroman, nanis ema bele natene na'ak, ha-
halok nia, hahalok aat. Noo kananuk ida
na'ak,
"Hei! Emi mak toba, hadeer ona!
Emi mak mate, moris hikar ona!
Tan Kristus beer atu naroma emi."

Kristus eman musti moris neon mesak ho Kmalar Lulik

15 Tan lia nia, ita musti leno di'a-di'ak
itakaan moris, nebee keta moris hanesan
ema momok. Di'ak liu ita moris hanesan
ema matenek lia Maromak. 16 Oras ne'e,
ema wa'in nalo lia aat ti'an. Dadi, kalo noo
leet halo lia di'ak, halo baa ona. Keta hein
tenik!✡ 17 Keta momok, mais harui aan atu
hatene itakaan Na'in hakaran.
18 Ita keta lanu aat, to'o hemun nia ba-
bilan falik ita. Mais ita musti loke neon,
nebee Kmalar Lulik mak babilan ita. 19 Ita
musti hakbiit malu neon hodi lia fuan nosi
Hakerek Moon, hodi kananuk mak tonu-
naboot Na'i Maromak, no hodi kananuk
seluk sia mak ita simu hosi Kmalar Lulik.
Kalo hananu tonu Na'i Maromak, keta iha
ibun dei, mais hodi neon no laran. 20 Ama
Maromak nalo lia wa'in ti'an bodik ita. Tan
lia nia, ita keta hanawa sera dodan baa Nia
hodi itakaan Na'in, Yesus Kristus naran.✡

Kristus eman hotu-hotu musti hanono malu

21 Ita hotu-hotu musti hanono malu. Hodi
nunia, ita hatudu kneter baa Yesus Kristus.

Knaninuk feen-la'en

22 Feto mak noo la'en sia! Emi musti
hanono baa emikaan la'en, hanesan
hanono baa itakaan Na'in, Yesus Kristus.
23 Tan la'en nu'u ulun bodik feen, hanesan
Kristus dadi Na'in bodik Niakaan ema sia,
tan Nia mak sori sia.✡ 24 Kristus eman musti
nanono baa Nia. Nunia moos, feen musti
nanono baa la'en iha lia hotu-hotu.
25 Mane mak noo feen sia! Emi musti
hadomi emikaan feen, hanesan Kristus
nadomi Niakaan ema nodi latan isin lolon,
to'o mate selu nola sia.✡ 26 Nia nalo nunia,
nebee ita dadi moos iha Na'i Maromak oin.
Kristus namoos ita nosi itakaan salan, nodi
Niakaan Manfatin no wee sarani. 27 Ita
mak Kristus eman, hanesan sasudin feto
mak nafutar aan furak, tan sasudin mane
atu mai saka. Nunia moos, Kristus atu
mai saka ita. Dadi, ita musti moris furak
no moos. 28 Nunia moos, mane mak noo
feen. Emi musti hadomi emikaan feen,
hanesan hadomi isin lolon du'uk. Tan
kalo la'en nadomi feen, ne'e na'ak, nia
nadomi isin lolon du'uk. 29 La noo ema
ida mak hirus isin lolon du'uk. Mais nia

✡ 5:2 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 29:18; Kananuk Sia 40:6 ✡ 5:16 Kolose 4:5 ✡ 5:20 Kolose 3:16-17 ✡ 5:23 Kolose 3:18; 1 Petrus 3:1 ✡ 5:25 Kolose 3:19; 1 Petrus 3:7

babilan di'a-di'ak, hanesan Kristus babilan
di'a-di'ak ita, 30 tan ita ne'e, nu'u Niakaan
isin lolon. 31 Hakerek Moon na'ak, "Tan lia
nia, mane musti la'o nela inan no aman,
nebee moris neon ida no feen, tan sia rua
dadi mesak ti'an."✡ 32 Hori uluk ita hatene
ha'ak, Maromak Manfatin nia natudu lia
dadomin feen-la'en. Mais oras ne'e, ita
hatene ha'ak, Manfatin nia moos natudu
lia Kristus dadomin baa Niakaan ema sia.
33 Dadi, mane mak noo feen musti nadomi
feen, hanesan nadomi isin lolon du'uk. Feto
mak noo la'en musti nakneter la'en.

6

Knaninuk oan no inan-aman

1 Oa sia! Emi musti hanono baa emikaan
inan no aman, tan lia nia tuir itakaan Na'in,
Yesus Kristus hakaran.✡ 2 Iha Hakerek
Moon no ukun na'ak, "Musti hakneter inan
no aman." Ukun nia, ukun dala uluk mak
nodi Maromak mamenon. 3 Tan, baa oras
Nia foo ukun nia, Nia moos nameno na'ak,
"Kalo hakneter inan no aman, atu hetan
matak-malirin no otas naruk."✡
4 Ina-ama sia! Keta maka'as resik baa
emikaan oan sia, tan lia nia nalo sia hirus
emi. Di'ak liu, babilan sia di'a-di'ak.
Hanorin sia, nebee sia tuir Kristus dalan.
Kalo sia nalo sala, halore dalan loos baa sia
hodi foo lia tate'an nosi Kristus.✡

Knaninuk ulun no ain-liman sia

5 Ema ain-liman sia! Emi musti hanono
baa emikaan ulun mak ukun emi iha
raiklaran ne'e, no serwisu tuir niakaan
hakaran. Keta serwisu asufanu dei, mais
serwisu hodi neon no laran tuir ulun
hakaran, hanesan tuir tebe-tebes Kristus
hakaran, 6 tan emi moos Kristus ain-liman.
Keta serwisu madinas iha ulun oin dei.
Masik nia la iha moos, musti serwisu mad-
inas bodik nia. Lia nia mak tuir Na'i
Maromak hakaran. 7 Serwisu hodi neon no
laran bodik emikaan ulun, nu'u emi serwisu
bodik Na'i Maromak. 8 Tan ita hatene ha'ak,
Na'i Maromak nanis selu ema mak nalo lia
di'ak. Masik ema nia, ain-liman ka, ulun ka,
ata ka, na'in ka, Na'i Maromak selu luku.✡
9 Ulun sia! Keta tarata emikaan ain-liman
sia, tan emi hotu-hotu hana'i baa Ulun ida
iha lale'an. Nia la fihir oin, mais Nia rona
se-see dei mak nusu baa Nia. Masik ema
nia, ain-liman ka, ulun ka, ata ka, na'in ka,
Nia rona luku.✡

Kristus eman musti kaer metin ro'at-meik

10 Hanono di'a-di'ak ha'ukaan dalen ro-
han ne'e. Ita musti kaer metin itakaan
fiar baa Kristus, tan Nia, itakaan Na'in
mak noo beran maka'as kaliuk. 11 Ita musti
hadi'a aan nu'u sondadu hodi kaer ro'at-
meik nosi Na'i Maromak, nebee ita keta
monu baa diabu ulun niakaan kakutak aat.
12 Hanoin! Tan ita ne'e iha hatuda laran. Ita
la hatuda sakar ema raiklaran, mais hatuda
sakar makaer ukun no makaer beran aat sia
iha kukun. 13 Tan lia nia, ita musti hadi'a
aan kaer hotu Na'i Maromak Niakaan ro'at-
meik sia. Kalo loron aat nia to'o ti'an,
ita bele hariik metin hodi sakar funu to'o
mohu.
14 Ita hariik metin iha hatuda laran
nune'e: Ita kaer Na'i Maromak hanorin
loos, lia nia hanesan ita tau bolas sondadu.*
Ita moris loos, lia nia hanesan ita tau faru
besi heli karas.✡ 15 Ita katak Lia Di'ak baa
ema ha'ak, sia bele di'a-di'ak ho Na'i Maro-
mak, lia nia hanesan ita tau kaso sondadu.✡
16 Ita fiar metin baa Na'i Maromak, lia nia
hanesan ita kaer metin besi heli aan. Besi
heli aan nia bele neli ita nosi rama ha'i mak
diabu aat nana natutuk baa ita. 17 Ita kaer
metin itakaan fiar ha'ak, Na'i Maromak sori
ita ti'an, lia nia hanesan ita tau sabeo besi.
Ita kaer metin Maromak Manfatin, lia nia
hanesan ita kaer surik, tan Manfatin nia,
Kmalar Lulik Niakaan surik.✡
18 Kalo hakara hariik metin iha hatuda
laran, keta hanawa hamulak tuir Kmalar
Lulik hakaran. Baa oras hamulak, keta
halu'a hamulak bodik Na'i Maromak eman
hotu-hotu iha nabee dei. 19 Keta halu'a
hamulak no bodik ha'u. Nebee, Na'i Maro-
mak foo lia fuan makonak baa ha'u, nebee
ha'u kbele katak malorek Niakaan Lia Di'ak
baa ema seluk sia. 20 Masik ha'u ktama
bui moos, ha'u ksei dadi Niakaan sasi'an.
Hamulak bodik ha'u mamaluk sia, nebee
ha'u la kata'uk kala'ok Niakaan serwisu!

*Paulus taka niakaan hakerek baa ema Efe-
sus sia*

✡ 5:31 Lia Uluk Fohon 2:24 ✡ 6:1 Kolose 3:20 ✡ 6:3 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:12; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:16 ✡ 6:4 Kolose 3:21 ✡ 6:8 Kolose 3:22-25 ✡ 6:9 Hanoin Hikar Dalan Moris 10:17; Kolose 3:25, 4:1; Yakobus 5:4 * 6:14 Sondadu Roma sia tau uluk faru laran lai, foin tau bolas nebee faru laran keta naktodak tuun. Foin sia tau sabeo, kaso no ro'at-meik seluk sia. ✡ 6:14 Yesaya 11:5, 59:17 ✡ 6:15 Yesaya 52:7 ✡ 6:17 Yesaya 59:17

[21] Ha'u kakara basuk emi hatene ha'ukaan
tuur-hariik iha ne'e. Tan nia, ha'u ksolok
Tikikus baa emi. Nia, ha'ukaan maluk
mak ha'u kadomi. Nia madinas nala'o
itakaan Na'in, Yesus Kristus Niakaan ser-
wisu.✡ [22] Foo leet baa nia atu dale nosi
amikaan tuur-hariik iha ne'e. Hodi nunia,
nia bele nakbiit nola emikaan neon.✡
[23] Tan emi fiar baa Na'i Maromak, itakaan
Ama, no Yesus Kristus, itakaan Na'in, ha'u
kaloon nebee emi bele moris dame no
hadomi malu. [24] Nebee, itakaan Na'in Yesus
Kristus natudu laran di'ak bodik ema hotu-
hotu mak la nanawa nadomi Nia.

Ha'ukaan hakerek narohan baa ne'e.

Dame,
Paulus

✡ 6:21 Kristus Klosan Lian 20:4; 2 Timotius 4:12 ✡ 6:22 Kolose 4:7-8

Paulus nakerek bodik ema makfiar sia iha kota Filipi

Paulus nahuu nakerek
(Kristus Klosan Lian 16:12)

1 Hakerek ne'e nosi ha'u, Paulus. Ha'u ko
ha'ukaan belu Timotius solok tabe baa emi.
Ami rua ne'e, Yesus Kristus ain-liman.

Ami solok hakerek ne'e baa Na'i Maro-
mak eman hotu-hotu mak tuir Yesus Kris-
tus iha kota Filipi. Ami hakara nebee emi
mak haliku ema sarani sia, no ema mak
naliku emi moos, leno di'a-di'ak hakerek
ne'e.

2 Na'i Maromak nia, itakaan Ama. No
Kristus nia, itakaan Ulun. Ami hakro'an
nebee Sia natudu laran di'ak baa emi, nebee
emi bele moris manek no dame.

Paulus namulak nebee Na'i Maromak daka Niakaan ema sia iha kota Filipi

3 Masik ha'u la karee emi kleur ti'an
moos, ha'u la kalu'a emi! Sura oras ha'u
kanoin kola emi, ha'u ksera dodan baa Na'i
Maromak tan emi fiar baa Nia. 4 Sura oras
ha'u kamulak bodik emi, ha'ukaan neon
di'ak basuk, 5 tan nahuu nosi oras emi simu
Manfatin Di'ak to'o oras ne'e, emi serwisu
bele-bele ho ha'u. 6 Lia nia na'ak, Na'i Maro-
mak nahuu serwisu ti'an iha emikaan neon.
Ha'u katene Nia moos atu nala'ok nohuun
Niakaan serwisu di'ak nia to'o mohu baa
oras Yesus Kristus namaan aan mai nikar.

7 Fatan nanis ha'u kadomi emi, tan
ha'ukaan neon talin malu no emi hori uluk.
Hori hirak nia, emi tuir serwisu ho ha'u
baa oras ha'u kalore Yesus Lia Di'ak, no baa
oras ha'u kataa kikar baa ema mak sakar
Lia Di'ak nia. Masik ha'u ktama bui moos,
emi la la'o hela ha'u. 8 Na'i Maromak du'uk
natene na'ak, ha'u kanoin emi tebe-tebes,
tan ha'u kadomi emi nu'u Yesus Kristus
nadomi ita.

9-10 Tan baa nia, ha'u kamulak bodik emi
nune'e: Kakro'an nebee emi hetak hadomi
malu, to'o emikaan dadomin nia, tu'an tan
tenik. Kakro'an nebee Na'i Maromak nalo
emi hatene tebe-tebes lia nabee mak di'ak,
nebee emi bele moris moos. Hotu, nosi
ikus, baa oras Kristus nakotu lia bodik ema
hotu-hotu, Nia atu nakotu na'ak emi la hoo
sala. 11 Nia du'uk mak namoos emikaan
neon, nebee emi bele moris loos. Hodi
nunia, ema seluk moos foti-nahaas Na'i
Maromak nodi tonu-naboot Nia.

Masik Paulus netan susar moos, Kristus Manfatin keke lema nohuun

12 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ha'u
kakara nebee emi hatene ha'ak, ema na-
susar ha'u to'o natama ha'u baa bui. Masik
nunia moos, Kristus Manfatin Di'ak keke
lema nohuun 13 to'o sondadu makdaka to-
fatik no ema seluk moos natene na'ak ha'u
ktama bui tan tuir Kristus.✡ 14 Naree nunia,
mamaluk sia iha ne'e neon biit, to'o la
nata'uk ona atu dale loke fore lia Kristus iha
nabee dei.

15-17 Iha ne'e noo ema oik rua mak madinas
nanorin lia Kristus. Ida serwisu nodi neon
loos. Ida tenik, serwisu nodi neon kale'uk.
Ema mak serwisu nodi neon loos, natudu
laran di'ak baa ha'u. Sia natene na'ak,
ha'u katiu susar ne'e tan kala'o ha'ukaan
serwisu kodi la kakiduk.

Mais ema mak serwisu nodi neon
kale'uk, laran moras tan buka naran. Sia
keen karin ema makfiar sia, surak noo ema
mak nakara tuir sia. Sia buka dalan nebee
bele foti aan na'ak, sia maka'as liu ha'u. Sia
moos naneo na'ak, kalo noo ema tuir sia, lia
nia atu hetak natodan ha'ukaan susar iha
bui laran ne'e.

18 Mais so'in baa dei! Ha'u la ktitu ema
nanorin nodi neon loos ka, lale ka, lia nia la
folin. Lia mak noo folin, mak sia nanorin lia
Kristus. Lia nia mak nalo ha'u neon di'ak.

Ha'u moos neon di'ak tebe-tebes, 19 tan
katene emi hamulak bodik ha'u. Yesus
Kristus Kmalar Lulik moos tulun ha'u. Tan
lia nia, katene rohan di'ak dei! 20 Masik
ha'u kmoris ka, mate ka, la saa ida. Surak
Na'i Maromak nodi ha'u atu kfoti-kahaas
Kristus, kodi la kmoe kanorin Niakaan lia.
Lia ne'e mak ha'u kaloon hori uluk aan to'o
oras ne'e.

21-23 Ha'u kanoin nune'e: kalo ha'u ksei
moris, ne'e na'ak, ha'u kbele moris talin
malu ko Kristus kodi kala'ok bei-beik Ni-
akaan serwisu. Lia nia di'ak. Mais kalo ha'u
kmate, ha'u ksotir liu tenik. Tan ha'u kbele
la'o kela raiklaran ne'e no moris kikar atu
kein kamutuk ko Kristus iha lale'an. Tan
lia rua ne'e, ha'u kbenar. La katene nabee
mak di'ak kaliuk! 24 Mais tan emi sei hakara
ha'u ktulun emi, di'ak liu ha'u kein tenik
iha raiklaran ne'e. 25 Tebes. Ha'u koran
ha'ukaan otas sei naruk. Ha'u kbele kein
kamutuk ko emi, tan Na'i Maromak nakara

✡ 1:13 Kristus Klosan Lian 28:30

nebee ha'u kakbiit emikaan neon, to'o emi
hetak fiar baa Nia hodi neon di'ak. [26] Emi
bele foti-hahaas Yesus Kristus naran, tan
Nia loke dalan nebee ha'u kbele mai karee
kikar emi.

Moris loos nohuun

[27-28] Masik nunabee moos, emikaan moris
musti loos, tan emi ne'e, Na'i Maromak
eman. Emi musti moris fatan hodi halo tuir
Kristus Manfatin Di'ak. Kalo ha'u kfila mai
karee emi, ha'u kakara katene emi moris
fatan nafati nunia. Masik ha'u krona loos
lia nia kosi ema moos, bele. Ha'u kakara
katene emi moris neon ida, tan emi talin
malu ho Kmalar ida. Ha'u moos kakara
katene emi hariik metin hodi hala'ok bele-
bele Kristus Manfatin Di'ak, to'o ema seluk
moos fiar tuir. Masik ema sakar emi, emi
la hata'uk. Lia nia dadi tadak baa funu sia
na'ak, Na'i Maromak atu soe sia. Mais Nia
atu sori emi nebee moris nima-nimak ho
Nia. [29] Nia loke dalan ti'an nebee emi bele
fiar baa Kristus, no dadi Niakaan ema. Nia
foo leet baa emi, lahoos atu fiar baa Nia
dei, mais emi moos hetan susar tan tuir
Nia. [30] Ha'u krona ema sakar emi tan hala'o
Kristus Manfatin Di'ak. Hanoin! Hori hirak
nia, sia moos sakar ha'u nunia. Oras ne'e
moos, sia sei sakar nunia bei-beik.✡

2

Ita musti haraik aan hanesan Yesus Kristus

[1] Mamaluk sia! Kristus foo lia di'ak wa'in
boot baa ita ti'an. Ita bele hakbiit malu
neon. Ita bele foo lia tate'an mak nahabut
nosi itakaan dadomin. Ita bele moris furak
ho malu, tan Na'i Maromak Kmalar Lulik
serwisu iha itakaan klaran. Ita moos bele
hatudu laran dodan no laran maluak baa
malu. [2] Kalo emi hala'ok lia nia hotu-hotu,
ha'u neon boot. Liu tan tenik, kalo emi
neon mesak, krarain mesak, no hodi lia
kabuar atu serwisu hamutuk. [3] Keta halo
sa-saa mak buka sotir du'uk. Keta mose
aan ma'ak, o maka'as liu ema seluk, tan
tuir loos, okaan lokok nia la noo tatuur.
Ita musti haraik aan, hodi hafoli ema seluk
liu ita. [4] Keta babilan loos emikaan moris
du'uk. Mais ita moos musti haree ema
seluk.

[5] Itakaan neon musti hanesan Yesus Kris-
tus neon.

[6] Masik Niakaan ilas manesak no Na'i Maro-
mak,
Nia moos Ulun manesak no Na'i Maro-
mak,
mais Nia nabusik Niakaan beran,
no la tau Niakaan kneter-taek.

[7] Nia namaan aan tuun mai iha raiklaran
ne'e,
tau ilas nu'u ema raiklaran da-daun.
Nia nabusik nela Niakaan beran hotu-
hotu,
nodi nalo aan dadi ata.

[8] Nia lahoos dadi ata dei,
mais Nia moos nalo aan dadi ema kona
lelen,
nodi nalo tuir Na'i Maromak
hakaran to'o mate.
Masik ema no'o Nia iha ai karuus to'o
mate moos, Nia simu.
Ema no'o Nia, hanesan Nia ne'e,
ema aat.

[9] Tan Nia naraik aan nunia,
Na'i Maromak foti-nahaas Nia.
Na'i Maromak foo naran boot kaliuk baa
Nia.
La noo naran ida tenik mak boot liu
naran nia.

[10] Na'i Maromak foti-nahaas Niakaan naran
nunia,
nebee ema hotu-hotu nakneter Nia.
Ema iha lale'an,
no ema iha raiklaran.
Ema mak moris no ema mak
mate.
Nosi ikus, ema hotu-hotu atu nakni'a
nodi lo'u-sudur baa Nia.

[11] Ema hotu-hotu atu katak na'ak, "Yesus
Kristus nia, Ulun tebe-tebes!"
Hodi nunia, sia tonu-naboot Ama
Maromak.✡

*Ita dadi fitun maksinak mak naroma raik-
laran*

[12] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Rona
di'a-di'ak! Hori hirak nia, baa oras ha'u ksei
iha kota Filipi, emi hanono baa ha'u hodi
tuir Kristus dalan loos. Oras ne'e, ita fa'e
malu ti'an baa fatin se-seluk. Mais ha'u
kusu nebee emi harui aan moris loos, tan
kalo la hanono baa Kristus mak sori emi
nosi emikaan salan, emi lei haree du'uk.
[13] Na'i Maromak du'uk mak serwisu iha
emikaan neon. Nia loke dalan nebee emi
bele hanono baa Nia. Nia moos foo beran
nebee emi bele halo Nia neon di'ak.

[14] Emi halo saa dei, keta mamuun aan no
keta toe malu. [15] Hodi nunia, emi bele neon
moos no la hoo sala. Emi moris iha ema aat

✡ 1:30 Kristus Klosan Lian 16:19-40 ✡ 2:11 Yesaya 45:23

no ema tolek teen klaran. Mais keta tuir
sia! Emi musti moris moos, tan emi ne'e,
Na'i Maromak oan. Emikaan moris musti
naksinak natudu dalan baa sia, hanesan
fitun maksinak naroma makukun.✡ 16 Kalo
emi moris loos hodi hala'ok Manfatin mak
foo moris, emi atu halo ha'u neon boot baa
oras Kristus namaan aan mai nikar. Ne'e
na'ak, ha'u la kole butan, tan noo folin boot.
17-18 Masik ha'u klatan mohu ha'ukaan
moris dadi sera, ha'u ksimu kodi neon di'ak,
tan kakara nebee emi bele fiar baa Kristus
no hala'ok Niakaan serwisu. [Ha'u klatan
to-tomak ha'ukaan moris ne'e, hanesan
na'ilulik fakar mohu anggor ween iha sera
fatin nodi natetu baa Na'i Maromak.] Emi
bele neon di'ak ho ha'u, tan ha'ukaan kolen
dadi baa sera mak folin boot.✡

Paulus atu solok Timotius baa Filipi

19 Ha'u kaloon nebee, la kleur ona, Na'i
Yesus loke dalan nebee ha'u kbele solok
Timotius tone nakbiit emikaan neon. Hotu,
nia atu fila mai nakbiit nikar ha'ukaan neon
nodi nasara baa ha'u nosi emikaan tuur-
hariik. 20 Ha'u la ksolok ema seluk. Ha'u
ksolok Timotius dei, tan nia mak neon ida
no ha'u. Nia moos nadomi emi tebe-tebes.
21 Nia la nu'u mamaluk seluk sia mak nanoin
loos siakaan moris du'uk, to'o la babilan lia
mak folin bodik Yesus Kristus. 22 Emi hatene
ti'an Timotius niakaan serwisu maka'as.
Nia serwisu no ha'u, hanesan oan serwisu
bodik aman. Nia tulun ha'u ti'an baa katak
Manfatin Di'ak iha nabee dei. 23 Kalo sia
nakotu ti'an ha'ukaan lia iha ne'e, foin
ha'u ksolok Timotius tone. 24 Na'i Maromak
nakbiit ha'ukaan neon na'ak, la kleur ona,
ha'u moos bele tone karee du'uk emi.

Paulus atu solok fila Epafroditus baa Filipi

25 Uluk, emi solok itakaan maluk
Epafroditus mai tulun ha'u. Nia nala'ok
Kristus Niakaan serwisu bele-bele no ha'u,
ahan nu'u sondadu madinas tuir siakaan
ulun hakaran. Mais oras ne'e, ha'u kanoin
musti solok fila nia, 26 tan nia beer basuk
atu naree nikar emi. Nia neo-neon baa
emi, tan nia natene emi rona ti'an ha'ak,
nia no'i moras. 27 Tebes. Hori hirak nia,
nia moras todan kre'is mate. Mais Na'i
Maromak nadomi nia, hotu nadi'ak nola
nia. Na'i Maromak moos nadomi ha'u, nodi
nadi'ak nola Epafroditus, nebee ha'u keta
hetak susar. 28 Tan lia nia, ha'u kakara solok
fila nia tone, nebee emi bele hasoru hikar
malu hodi neon di'ak. Nunia, foin ha'ukaan
neon bele noku. 29-30 Simu nia di'a-di'ak,
tan nia, Kristus eman. Emi moos musti
hakneter ema hotu-hotu hanesan nia, tan
nia nala'ok Kristus Niakaan serwisu to'o
kre'is mate. Nia la nakiduk kois, tan nakara
tulun ha'u nodi seluk emi. Dadi simu hikar
nia hodi laran maluak.

3

Na'i Maromak simu ita, tan fiar baa Yesus Kristus

1 Mamaluk sia! Emi musti neon di'ak, tan
emi talin malu ho Kristus. Ha'u kakerek baa
emi ti'an nebee keta kona be'ur. Oras ne'e
moos, ha'u la kanawa kakerek tenik baa emi
nunia.
2 Sintidu ho maktolek teen sia. Sia nu'u
asu krakat mak naloot nodi seten ema
na'ak, "Emi musti hamane aan nebee Na'i
Maromak simu emi." Sia sala ti'an! 3 Ita
hatene, Na'i Maromak simu ema, tan fiar
baa Yesus. Dadi, Na'i Maromak eman tebe-
tebes, mak ita ne'e, mak fiar baa Yesus!
Ita mak lo'u-sudur baa Nia, tuir Niakaan
Kmalar Lulik. Ita mak foti-hahaas Nia.
Ita la bele hetan moris hosi hahalok ema
raiklaran. Lia ne'e sia, tebes!
4 Uluk, ha'u moos kaneo sala hanesan sia.
Ha'u kaneo ka'ak, ema bele tama dadi baa
Na'i Maromak eman, surak namane aan.
Mais lia nia, hahalok ema raiklaran dei!
Kalo dale hahalok ema raiklaran, ha'u kbele
dale loko aan liu hotu-hotu, tan uluk ha'u
ktuir besik ukun-badu Yahudi hotu-hotu.
5-6 Ha'ukaan ina-ama nodi ha'u baa kamane
aan, baa oras ha'ukaan otas loron walu tuir
ukun-badu nia. Ha'u ne'e moos ema Yahudi
isin, tan ha'u kosi ema hunun Benyamin,
husar-binan besik nosi bei Isra'el. Ha'u
moos madinas kaliuk tuir ukun-badu hotu-
hotu nosi partee Farisi, to'o la noo ema
ida mak bele nasalak ha'u. Liu tan tenik,
ha'u madinas kaliuk kasusar ema mak tuir
Kristus, tan ha'u kaneo ka'ak, ema nia sia
atu nalakon itakaan Ukun-badu.✡
7-8 Mais kleu-leur ha'ukaan neon nakfilas,
baa oras ha'u kfila tuir Kristus. Oras ne'e,
ha'u la loko aan ti'an kodi ha'ukaan moris
uluk nia, tan la noo folin ona. Lia mak folin
kaliuk, ne'e mak, ha'u kbele katene Yesus
Kristus, mak ha'ukaan Ulun. Lia seluk sia,
ha'u kfilak nu'u ai ho'ar. 9 Ha'u kbeer moris
talin malu ko Yesus Kristus, tan masik ha'u
ktuir ukun-badu hotu-hotu moos, sei la

✡ 2:15 Hanoin Hikar Dalan Moris 32:5 ✡ 2:17-18 Sura Renu Isra'el 28:7 ✡ 3:5-6 Roma 11:1; Kristus Klosan Lian 8:3, 22:4, 23:6, 26:5,9-11

nanis Na'i Maromak simu ha'u. Masik ha'u
kafolin aan loos ti'an moos, sei la nanis
Nia simu ha'u. Ha'u kmusti fiar uluk baa
Kristus, foin Na'i Maromak simu ha'u na'ak,
"Tan Kristus kasu mohu okaan salan sia, o
moos ti'an."
10 Ha'u kakara katene di'a-di'ak Kristus.
Ha'u moos kakara katene di'a-di'ak Na'i
Maromak beran mak nodi nalo Yesus Kris-
tus moris nikar nosi mate. Kalo ema na-
susar ha'u tan tuir Kristus, habusik baa
dei, tan ema moos nasusar Kristus. Kalo
ema no'o ha'u, ha'u moos simu, tan Kristus
moos mate nunia bodik ha'u. 11 Hodi nunia,
kalo nosi ikus ha'u kmate, Nia moos nalo
ha'u kmoris kikar.

Ita musti harui aan tebe-tebes tuir Na'i Maromak dalan

12-13 Mamaluk sia! Ha'u kakara basuk tuir
Kristus dalan moris no Niakaan hakaran
hotu-hotu. Mais kalo ha'u kdale moon,
ha'u ksei la tuir malolok dauk. Masik nunia
moos, ha'u karui aan bei-beik tan Yesus
Kristus boi ha'u ti'an atu tuir Nia. Ha'u
ktuir Nia hanesan ema mak nalai biit to'o
marak rohan. Ha'u kalai katutuk lo-loos
baa oin, la mana kotuk kodi kanoin lia uluk
sia, tan ha'u kalu'a lakon lia uluk nia sia
ti'an. 14 Ha'u kalai kaka'as aan to'o marak
rohan, nebee ketan saseban. Ha'ukaan
saseban nia, mak Na'i Maromak atu simu
ha'u iha lale'an tan fiar baa Yesus Kristus.
15 Ha'u kusu baa emi hotu-hotu mak
moris hodi abut biit iha Kristus ti'an,
nebee emi bele neon ida ho lia ne'e sia.
Kalo noo ema ida nanoin seluk, habusik
Na'i Maromak natudu dalan bodik nia.
16 Mais malorek ti'an na'ak, ita musti kaer
metin hanorin hotu-hotu mak Na'i Maro-
mak nanorin baa ita ti'an.
17 Mamaluk sia! Emi musti haninu
ha'ukaan moris lala'ok. Emi balu moris
nu'u ha'u ti'an. Dadi, emi mak sei dauk,
bele haninu hosi sia mak moris nu'u ha'u
ti'an.✡ 18 Mais keta haninu baa ema mak
sakar Kristus, tan sia la simu Niakaan mate
iha ai karuus. Ha'u kfoo katene baa emi dala
ida ti'an nosi ema mak ilas nu'u sia. Oras
ne'e ha'u kfoo katene tenik kodi luun turu.
19 Nosi ikus, Na'i Maromak atu dudu sai sia,
soe baa ha'i naraka, tan sia la talin malu
no Nia. Sia kaer loos lia aat sia, nodi buka
dalan atu nabosu aan du'uk, to'o neon boot
nodi siakaan a'aat nia sia. Sia la moe nanoin
raiklaran beer.

20 Keta tuir sia, mais tuir ami. Ita tama
ti'an dadi baa Na'i Maromak oan sia. Ita
moos hoo beran tama renu lale'an ti'an,
hodi hein itakaan Ulun Yesus Kristus. Nosi
ikus, Nia namaan aan mai nosi lale'an atu
sori ita nosi Na'i Maromak hahibun. 21 Nia
moos atu seluk itakaan isin mak natene
kole no mate ne'e, nodi isin foun mak la
mate, hanesan Niakaan isin mak maka'as
nia. Nia seluk nodi Niakaan beran boot. Nia
moos atu nodi beran nia, to'o nalo hotu-
hotu iha nabee dei lo'u-sudur baa Nia.

4

1 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ha'u
kusu nebee emi fiar hafati baa Na'i Maro-
mak. Keta haksees aan. Ha'u kbeer basuk
tone karee emi, tan emi mak ha'ukaan ser-
wisu folin. Emi mak halo ha'u neon di'ak.
Ha'u kbele foti oin, tan emi.

Paulus foo lia tate'an

2 Ha'u kusu baa maluk feto na'in rua nia,
mak Yodia no Sinteke, nebee sia keta toe
malu ona, tan siakaan Ulun mesak ida.
3 Maluk! Ha'u kfiar o, dadi ha'u kusu
o babilan feto na'in rua nia, to'o sia di'ak
malu. Uluk sia serwisu maka'as tulun ha'u
kalore Manfatin Di'ak baa ema. Sia moos
serwisu nunia ti'an no Klemens no belu
seluk sia. Na'i Maromak nakerek ti'an
siakaan naran iha Niakaan hakerek mak
noo ema naran mak atu moris nima-nimak
no Nia iha lale'an.
4 Emi musti neon di'ak loron-kalan tan
emi talin malu ho Na'i Maromak ti'an. Ha'u
katak kikar tenik: neon di'ak nohuun baa.
5 Emi musti halua laran baa ema hotu-
hotu. Keta halu'a ha'ak, Na'i Yesus kre'is
ti'an atu namaan aan mai nikar. 6 Kalo emi
hetan susar sa-saa dei, keta neon ki'ik. Mais
hamulak hodi haro'an nebee Na'i Maromak
tulun emi iha lia hotu-hotu. Baa oras emi
hamulak, keta halu'a foti neon hodi sera
dodan baa Nia. 7 Kalo emi halo nunia, Na'i
Maromak nalo emi neon noku. Tebes! Ema
raiklaran la natene lia neon noku mak ita
hetan hosi Na'i Maromak nia. Mais tan emi
fiar baa Yesus Kristus, Na'i Maromak daka
emikaan neon no laran.
8 Mamaluk sia! Lia badak nune'e: keta
hanoin wa'in. Mais daka neon no laran
atu hanoin lia mak kona baa Na'i Maromak
neon. Hanoin lia di'ak mak nalo ema neon
di'ak. Hanoin lia moon. Hanoin lia loos.
Hanoin lia furak. Buka dalan nebee ema
seluk bele netan kneter. Buka dalan atu foti

✡ 3:17 1 Korintus 4:16, 11:1

lia di'ak. Keta hanawa hanoin lia di'ak ne'e
sia hotu-hotu. [9] Ha'u kanorin emi ti'an atu
tuir Na'i Maromak dalan moris. Emi moos
musti haninu ha'ukaan moris, hodi halo
tuir hotu-hotu mak ha'u kdale no kala'ok
ti'an. Kalo emi tuir nunia, Na'i Maromak
namutuk no emi. Nia nakbiit emi, nebee
emi bele moris dame no bele neon noku.

Paulus sera dodan, tan ema Filipi sia tulun nia

[10] Ha'u ksera dodan kodi tonu-kaboot Na'i
Maromak, tan emi la halu'a ha'u. Ha'u
katene, uluk emi hanoin ha'u, mais sei la
noo leet atu tulun ha'u. [11] Tuir loos, ha'u
la kusu sa-saa. Ha'u koran sa-saa hotu-
hotu to'o, tan ha'u kmoris toman kodi neon
di'ak baa sa-saa mak iha. [12] Loron balu,
ha'u koran liman mamuk. Loron balu,
ha'u koran moris naresin. Masik ha'ukaan
kabun salaen ka, bosu ka, ha'u katene loos
kalo di'ak ha'ukaan neon sura loron. [13] Ha'u
kbele katerus aan baa lia hotu-hotu, tan
Kristus mak nakbiit ha'u!

[14] Masik nunabee moos, ha'u ksera dodan
tan emi hatudu laran di'ak, hodi tulun ha'u
oras ha'u kona susar. [15] Uluk, baa oras ha'u
kla'o kela rai Makedonia atu baa katak Man-
fatin Di'ak iha fatin seluk, emi hosi kota
Filipi mesan dei mak tulun selu osan dalan
bodik ha'u. Ema sarani seluk sia, lale. Mais
emi hatene lia nia ti'an. [16] Nu'u baa oras
ha'u ksei iha kota Tesalonika, emi solok
osan dala ida-rua, atu tulun ha'u.✡ [17] Oras
ne'e, ha'u la kakara kusu sa-saa tenik kosi
emi. Mais ha'u kakara nebee, Na'i Maromak
selu emi nodi natuun matak-malirin, tan
emi laran di'ak baa ha'u. [18] Ha'u ksimu kola
ti'an kosi Epafroditus tatulun hotu-hotu
mak emi solok nia. Tatulun nia dadi matak-
malirin bodik ha'u. To'o oras ne'e moos,
ha'u la koran sa-saa mak la to'o. Tatulun
nia nu'u sera tunun mak morin bodik Na'i
Maromak. Nia simu sera nia, tan nalo Nia
neon di'ak.✡

[19] Na'i Maromak mak ha'u ksudur baa nia,
soi kaliuk. Nia natene tebe-tebes saa mak
emi buka. Nia atu natudu laran di'ak nodi
natuun matak-malirin maka'as baa emi,
tan emi talin malu ho Yesus Kristus. [20] Tan
baa nia, ita musti foti-hahaas Ama Maro-
mak naran to'o nima-nimak. Nia tebes!

Paulus narohan hakerek

[21] Ha'u ksolok tabe baa Na'i Maromak
eman hotu-hotu mak tuir Yesus Kristus iha
kota Filipi.

Ha'ukaan belun sia iha ne'e moos, solok
tabe.

[22] Ema makfiar hotu-hotu iha kota Roma
ne'e moos, solok tabe.

Nunia moos, mamaluk sia mak serwisu
iha na'i boot tofatik. Sia solok tabe furak
baa emi.

[23] Ha'u kakro'an nebee itakaan Ulun
Yesus Kristus natudu laran di'ak baa emi
hotu-hotu.

Ha'ukaan hakerek to'o ne'e dei,
Paulus

✡ 4:16 2 Korintus 11:9; Kristus Klosan Lian 17:1 ✡ 4:18 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 29:18

Paulus nakerek bodik ema makfiar sia iha kota Kolose

Paulus nahuu nakerek

1 Tabe nosi ha'u, Paulus. Na'i Maromak du'uk mak boi ha'u dadi baa Yesus Kristus klosan. Itakaan maluk Timotius iha ne'e moos solok tabe.

2 Ha'u kakerek bodik emi mak Na'i Maromak eman sia iha kota Kolose. Emi ne'e, amikaan mamaluk mak fiar metin baa Yesus Kristus ti'an.

Ami hakro'an nebee Ama Maromak natudu laran di'ak baa emi, nebee bele moris manek no dame.

Paulus namulak bodik ema makfiar sia iha Kolose

3 Sura oras ami hamulak bodik emi, ami sera dodan baa Na'i Maromak, itakaan Na'in Yesus Kristus Aman, 4 tan ami rona lia wa'in ti'an nosi emikaan fiar baa Yesus Kristus, no emikaan dadomin baa ema makfiar sia hotu-hotu. 5 Emi halo nunia, tan emi hatene ti'an Na'i Maromak rai nein lia di'ak sia bodik emi iha lale'an. Emi hatene lia nia, tan emi rona hosi Maromak Manfatin Di'ak. Manfatin nia, tebes no loos. 6 Manfatin nia keke lema ti'an iha raiklaran ne'e, to'o netan folin boot. Manfatin nia bele filas ema neon, dadi di'ak. Emikaan neon nahuu nakfilas di'ak nunia, baa oras emi foin rona Manfatin Di'ak no baa oras emi foin hatene Na'i Maromak laran di'ak.

7 Mau Epafras mak nanorin lia ne'e sia baa emi. Nia, amikaan maluk serwisu mak ami hadomi. Nia madinas nala'o Kristus Niakaan serwisu iha emikaan klaran.✡
8 Nia mak katak baa ami iha ne'e, nosi emikaan dadomin mak Maromak Kmalar Lulik natuun baa emi ti'an.

9 Tan baa nia, ami la hanawa hamulak bodik emi. Nahuu baa oras ami foin rona hosi emi, ami hakro'an nebee emi bele hatene tebe-tebes Na'i Maromak hakaran, no emi bele hatene lia hotu-hotu mak Niakaan Kmalar Lulik beer nanorin baa emi.
10 Hodi nunia, emi bele moris fatan nu'u Na'i Maromak eman, no bele halo di'ak Niakaan neon iha lia hotu-hotu. Kalo emi hala'ok serwisu nunia, Na'i Maromak foo folin boot baa emi. Emi moos hetak hatene Nia.

11-14 Ami moos hamulak hodi hakro'an nebee Na'i Maromak natuun Niakaan beran maka'as, nebee emi bele hatiu lia hotu-hotu hodi heti neon. Nebee emikaan neon di'ak bei-beik, to'o emi sera dodan baa Ama Maromak, tan Nia loke dalan atu sori emi nosi beran aat mak moris iha kukun laran. Nia latan Oan Yesus Kristus nebee selu nola emi, no kasu mohu emikaan salan. Hotu, Nia foti Oan dadobe nia, dadi baa emikaan Na'in, nebee emi bele simu fafa'ek hosi sasoin iha lale'an. Sasoin nia, Na'i Maromak atu foo baa ema mak natene Yesus Kristus no ema mak moris iha kroman laran.✡

Kristus aas liu hotu-hotu

15 Masik ita ema raiklaran la bele titu-haree
Na'i Maromak,
mais ita titu-haree ti'an Kristus mak
ilas ida no Na'i Maromak.
Lale'an no raiklaran la iha dauk, Kristus iha
kedan ti'an.
Nia, Ulun nosi hotu-hotu mak Na'i
Maromak nase'i.
16 Na'i Maromak nodi Nia
nase'i sasoin hotu-hotu iha lale'an no
raiklaran.
Nase'i hotu-hotu mak ema raiklaran bele
titu-naree,
no hotu-hotu mak ema raiklaran la
bele titu-naree.
Makaer ukun sia ka, makaer be-
ran sia ka,
na'i sia ka, ulun sia ka, Nia mak
nase'i hotu-hotu.
Hotu-hotu mak Na'i Maromak nase'i nia,
nase'i nodi Yesus Kristus,
no nase'i bodik Yesus Kristus.
17 Hotu-hotu sei la iha dauk,
Kristus iha kedan ti'an.
Hotu-hotu mak iha,
Nia mak babilan.
18 Nia mak Ulun bodik ita ema sarani,
no ita dadi baa Niakaan isin.
Nia mak moris huun.
Nia mak uluk fohon mate no moris nikar.
Nia mak aas kaliuk.✡
19 Na'i Maromak Niakaan maka'as hotu-
hotu moos,
iha Yesus Kristus.
Tan lia nia, Na'i Maromak neon
di'ak.
20 Na'i Maromak nodi Yesus Kristus,
nalo dame no hotu-hotu mak Nia
nase'i ti'an.

✡ 1:7 Kolose 4:12; Filemon 23 ✡ 1:11-14 Efesus 1:7 ✡ 1:18 Efesus 1:22-23

Nia latan Niakaan Oan,
dadi baa sera, nodi naduar raan,
to'o mate iha ai karuus,
nebee hotu-hotu iha lale'an no raiklaran,
bele dame nikar no Na'i Maromak.✡

21 Uluk, emi du'uk moris salin aan hosi
Na'i Maromak. Emi funu Nia hodi emikaan
neon dois no emikaan hahalok aat. 22 Masik
nunia moos, oras ne'e Nia loke dalan ti'an
nebee emi bele dame hikar ho Nia. Nia
solok Niakaan Oan Yesus Kristus, dadi ema
raiklaran. Nia moos latan Oan nia, dadi
baa sera to'o mate iha ai karuus. Yesus
Kristus simu mate nunia, nebee Nia bele
nodi emi baa hariik iha Na'i Maromak oin,
tan emi dadi ema moos ti'an, no ema
neon loos mak la hoo sala. 23 Surak emi
haterus aan ho emikaan fiar. Kaer metis
fiar nia, nebee keta nawae. Keta hakiduk
hosi Manfatin Di'ak mak emi simu ti'an
nia. Ema nalore ti'an Manfatin Di'ak nia
iha raiklaran tomak. Na'i Maromak moos
solok ha'u, Paulus ne'e, nebee ha'u moos
baa kalore Manfatin Di'ak nia.

Paulus serwisu nodi naliku Na'i Maromak eman sia

24 Baa oras Kristus moris iha raiklaran,
nia netan susar wa'in. Oras ne'e ha'u
moos katiu susar oi-oik. Masik nunia moos,
ha'ukaan neon di'ak bei-beik, tan ha'u
katiu susar nia bodik emi, hanesan Kristus
natiu susar bodik ema sarani sia mak dadi
baa Niakaan isin. 25 Na'i Maromak latan
serwisu baa ha'u, nebee kaliku Niakaan
ema sia. Nia moos naruka ha'u atu kanorin
Niakaan Manfatin to'o lotu-lotuk baa emi
mak lahoos ema Yahudi. 26-27 Hori uluk
fohon, ema rona ti'an Maromak Manfatin,
mais sia la natene malorek dauk Manfatin
nia isin, tan Manfatin isin sei lia subar. Mais
oras ne'e, Na'i Maromak nakotu ti'an atu
loke fore Manfatin nia isin bodik Niakaan
ema. Manfatin nia, folin boot kaliuk bodik
ema klubun hotu-hotu iha raiklaran ne'e.
Manfatin nia, mak ne'e:

Na'i Maromak nakara nebee, Kristus moris iha emikaan neon.
Lia nia mak nalo emi fiar nohuun ha'ak,
Nia atu nalo lia di'ak bodik emi iha lale'an.
Lia ne'e mak ita ema raiklaran hein hori uluk aan.

28 Tan baa nia, ami katak lia Kristus baa
ema hotu-hotu. Ami moos hanorin ema
hotu-hotu no foo hatene baa ema hotu-
hotu tuir matenek hotu-hotu mak Na'i
Maromak foo baa ami. Hodi nunia, ami
bele hakbiit tu'an ema hotu-hotu mak tuir
Kristus, to'o sia la moe iha Niakaan oin, tan
sia moris loos nohuun. 29 Ha'u kserwisu susi
ruin kala'o lia nia sia. Ha'u kbele katerus
aan, tan Kristus beran maka'as mak nakbiit
ha'u.

2

1 Ha'u kakara nebee emi hatene ha'ak,
ha'u moos serwisu susi ruin bodik emi iha
kota Kolose, no ema iha kota Laodikia, no
ema mak sei la nasoru ha'u dauk. 2 Ha'u
kakara kakbiit emikaan neon, nebee emi
bele talin malu dadi mesak, hodi moris
hadomi malu. Hodi nunia, emi bele hatene
tebes Na'i Maromak hakaran nosi lia Kris-
tus mak uluk Nia sei la dale loke fore dauk
baa ema raiklaran. 3 Kalo emi talin malu
to'o neon ida ho Kristus, Nia foo matenek
hotu-hotu mak emi buka. Nia nanorin emi
nodi Niakaan matenek, nebee emi bele halo
lia di'ak sia. Matenek nia, hanesan sasoin
mak folin todan.

4 Ha'u katak baa emi lia ne'e sia hotu-
hotu, nebee ema keta mai dale namina aan
to'o tolek nola emi. 5 Oras ne'e, ita dook
baa malu. Masik nunia moos, ha'u kanoin
emi bei-beik, tan ha'ukaan neon talin malu
ti'an no emi. Ha'u neon di'ak, tan ha'u
katene emi moris fatan, no emi sei kaer
metin emikaan fiar baa Kristus.

Ita mak talin malu ho Kristus, la kona ukun-badu ona

6 Uluk, emi simu Yesus Kristus dadi
baa emikaan Ulun. Oras ne'e, emi musti
hanono bei-beik baa Nia, tan Nia sei dadi
baa emikaan Ulun. 7 Kalo emi moris talin
malu ho Nia, emi hanesan ai huun mak
hetak biit, tan abut tama le'an. Emi moos
hanesan uma mak biit, tan nariik iha tatuur
mak biit. Kalo emi moris tuir hanorin loos,
emikaan fiar hetak biit, no emikaan neon
no laran nakonu dodan tan lia di'ak mak
Na'i Maromak nalo ti'an bodik emi.

8 Sintidu! Keta tuir ema seluk mak nodi
matenek raiklaran namaus nola emi, to'o
emi sees hosi dalan loos. Siakaan hanorin
nia la noo tatuur, tan hanorin nia la mai
nosi Kristus, mais mai nosi kakutak ema
raiklaran dei.

✡ 1:20 Efesus 2:16

9 Masik Kristus dadi ema raiklaran
hanesan ita, mais Na'i Maromak Niakaan
maka'as hotu-hotu iha Kristus. 10 Tan emi
talin malu ho Kristus, Nia nalo emi biit
to'o emi la hakiduk kois. Nia mak aas liu,
mak noo beran, no makaer ukun hotu-hotu.
Di'ak ka, aat ka, Nia aas liu hotu-hotu. 11 Baa
oras ema Yahudi sia namane aan, sia ko'a
nasai isin kulit atu dadi tadak na'ak, sia,
Na'i Maromak eman. Baa oras emi dadi baa
Kristus eman, nu'u emi moos 'hamane aan'.
Lia nia nune'e: Hamane aan ne'e lahoos
ema mak ko'a nasai emikaan isin kulit, mais
Kristus mak foti nasai a'aat nosi emikaan
neon. A'aat nia, ne'e mak a'aat hotu-hotu
mak ita ema raiklaran hakara halo.

12 Baa oras sia sarani emi nodi wee, nu'u
emi kona hakoi hamutuk ho Kristus. Hotu,
emi hetan moris foun, hanesan Nia. Emi
hetan nunia, tan fiar baa Na'i Maromak
mak nodi Niakaan beran maka'as nalo Kris-
tus moris nikar nosi mate. Nia moos nodi
beran nia serwisu iha emikaan neon.✡

13 Uluk, nu'u emi mate ti'an, tan emi
halo sala no emi sei la dadi dauk baa Na'i
Maromak eman. Masik nunia moos, Nia
kasu mohu emikaan salan hotu-hotu, nodi
foo moris foun baa emi, hanesan Nia moos
foo moris foun baa Kristus baa oras nalo Nia
moris nikar.✡ 14 Tuir loos, ita musti kona
kastikar tan hakur Na'i Maromak ukun.
Mais baa oras ema nedi no'o Kristus baa ai
karuus, oras nia moos Na'i Maromak kasu
mohu itakaan kastikar.* ✡ 15 Baa oras
nia moos, Nia natoba nola beran kukun
no ukun aat hotu-hotu. Hotu, Nia namoe
sia iha ema lear oin, nu'u sondadu natoba
nola funu, hotu fila mai nadahur nodi lalore
funu mak lo'u baa sia ti'an.

16 Mamaluk sia! Noo ema mak nakara
seten emi atu nalo tuir siakaan ukun-badu.
Kalo sia nalo lia no emi nosi lia ukun-badu
haa-hemu, lalika titu sia. Kalo sia nalo lia
no emi nosi lia loron di'ak ka, dahur fulan
foun ka, ukun-badu loron hanawa serwisu
ka, keta rona baa sia.✡ 17 Lia oin nunia sia
la noo folin. Lalatak dei! Lia malolok, mak
Kristus.

18 Kalo ema nalo lia no emi tan emi la
tuir ukun-badu mak sia nase'i du'uk, keta
rona. Tan kalo emi halo tuir, emi la bele
simu lia di'ak mak Na'i Maromak atu foo
baa emi. Sintidu! Noo ema mak buka atu
nahonu emi. Sia nakara nebee emi haraik
aan, hodi lo'u baa Na'i Maromak Niakaan
makbukar lale'an sia, tan sia naneo na'ak,
noo me'i mak nalore baa sia nunia ti'an.
Sia nafolin aan di'ak liu ema seluk. Mais
lia nia la makonak, tan siakaan kakutak nia,
kakutak raiklaran dei. 19 Sia la talin malu no
Kristus. Tuir loos, Nia mak Ulun. Niakaan
ema sia, dadi baa Niakaan Isin, mak Nia
babilan. Nia nalo Niakaan ema sia hetak
biit nodi Na'i Maromak beran. Hodi nunia,
sia dadi hanesan isin uat no ruin mak talin
malu metin, nebee bele tulun malu metin,
to'o isin tomak serwisu di'ak.✡

Ita mak talin malu ho Kristus, hetan moris foun

20 Emi nu'u mate hamutuk ho Kristus
ti'an. Lia nia na'ak, emi la talin malu ho
beran aat sia iha raiklaran ne'e ona. Dadi,
tan saa emi sei tuir ema raiklaran ukun-
badu mak na'ak, 21 "Keta kaer ne'e; keta haa
nia; keta kebit ne'e." 22 Ema raiklaran nase'i
ukun-badu nia sia atu nodi nanorin ema.
Mais tuir loos, ukun-badu nia sia babilan
loos lia mak atu lakon mohu dei. 23 Ema
mak nalo tuir ukun-badu, sia nakara nebee
ema mose sia na'ak, sia ema matenek, sia
ema moon, sia ema mak naraik aan, no sia
ema mak nasusar isin lolon du'uk. Mais tuir
loos, la nunia. Ukun-badu nia sia la bele
babilan nola ema raiklaran kakutak no ema
raiklaran neon mak beer nalo aat nohuun.

3

1 Na'i Maromak foo moris foun baa emi
ti'an, nu'u Nia nalo emi moris hikar hamu-
tuk ho Kristus. Oras ne'e, Kristus nabesi
aan baa fatin kneter kaliuk iha Na'i Maro-
mak sorin kwana. Etuk, emi musti hanoin
lia mak fatan no Kristus neon.✡ 2 Keta halau
aan baa lia mak nadi'ak ema raiklaran neon,
mais halau aan baa lia mak Kristus nakara.
3 Baa oras Kristus mate, nu'u emi moos
tuir mate ti'an. Ne'e na'ak, emikaan moris
foun nia atu nafati, tan emi talin malu ho
Kristus mak namutuk no Na'i Maromak iha
lale'an. 4 Kristus moris iha emikaan neon
laran, nodi nalo emi moris loos. Baa oras
Nia namaan aan mai nikar, emi moos atu
mosu mai hamutuk ho Nia. Lia ne'e sia,
maka'as tebes!

Moris ilas tuan no moris ilas foun

✡ 2:12 Roma 6:4 ✡ 2:13 Efesus 2:1-8 * 2:14 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "Mais Na'i Maromak kasu mohu itakaan kastikar sia, tan Nia nedi no'o itakaan kastikar sia iha Kristus Niakaan ai karuus." ✡ 2:14 Efesus 2:15 ✡ 2:16 Roma 14:1-6 ✡ 2:19 Efesus 4:16 ✡ 3:1 Kananuk Sia 110:1

5 Tan lia nia, emi musti foti soe emikaan
beer halo aat sia. Nu'u beer makur biti
kluni; malo lia kfo'er; malo lia sasobo; malo
tuir nawan aat; malo aat oi-oik; no rotus
ema sasoin. (Kalo o malo tuir lia nia sia,
ne'e hanesan o lo'u-sudur baa ai no fatuk,
modi sesu sai Na'i Maromak nosi okaan
neon.) 6 Lia nia sia nalo Na'i Maromak
nahibu to'o atu kastikar ema mak la no'uk
rona baa Nia. 7 Uluk, emi moris nunia, tan
emi talin malu ho lia aat nia sia.

8 Mais oras ne'e, emi musti soe emikaan
beer halo aat hotu-hotu. Nu'u nawan sa'e;
laran manas; rai hirus; dale hahaat ema
naran; no ibun kadoor. 9-10 Keta tolek malu,
tan emi soe ti'an emikaan beer aat nia, hodi
la'o hela emikaan moris tuan ona.✡

Oras ne'e, emi seluk emikaan moris tuan
hodi neon foun, nu'u ema soe tais tuan
mak kadoor, seluk nodi tais foun mak moos.
Uluk, Na'i Maromak nase'i emi. Oras ne'e,
Nia nalo emi hetak hatene Nia, to'o emi
dadi ilas ida ho Nia.✡ 11 Iha moris foun ne'e,
ita la tau marak baa, ha'ak, ema sia ema
Yahudi ka, ema lahoos Yahudi ka; ema mak
namane aan ka, ema mak la namane aan ka;
ema matak ka, ema notar lalek ka;* ata ka,
lahoos ata ka. Lia nia sia la noo folin. Lia
mak noo folin, ne'e mak, ema talin malu no
Kristus, tan Nia moris iha siakaan neon.

12 Na'i Maromak boi emi ti'an, tan Nia
nadomi emi. Nia nakara nebee emi dadi baa
Niakaan ema moos. Tan lia nia, emi musti
dadi ema mak laran maluak, ema mak laran
di'ak, ema mak laran mamar, ema mak
naraik aan no ema mak neti aan. 13 Emi
musti heti neon hodi hatene malu. Kalo
noo ema ida nosi emi buka lia no belun, keta
rai hirus. Mais emi musti halu'a lakon sala
nia, hanesan Na'i Maromak nalu'a lakon
emikaan salan.✡ 14 Lia dadomin, mak folin
liu lia hotu-hotu. Dadi emi musti hodi
dadomin mak iha emikaan neon atu kesi
kabuar malu dadi baa mesak, hanesan ema
nodi kabas lahon wa'in, soru, dadi baa tais
furak ida.

15 Emi musti foo leet nebee Kristus Ni-
akaan dame babilan emikaan neon, tan Na'i
Maromak nakara nebee emi moris dame
malu hodi neon ida. Emikaan neon moos
musti nakonu dodan, tan Nia boi nola emi
ti'an.

16 Kristus Manfatin moos musti babilan
emikaan neon no emikaan moris. Man-
fatin nia hanesan sasoin folin todan mak
Nia foo baa emi. Manfatin nia natudu
dalan nebee emi bele hatene lia wa'in,
tuir Na'i Maromak hanoin. Emi bele hodi
Manfatin nia atu hanorin no foo hatene
baa malu. Kalo hanorin emikaan ema sia,
keta hodi maka'as, mais hodi laran mamar.
Sera dodan baa Na'i Maromak nohuun.
Foti-hahaas Nia hodi kananuk tonun, hodi
kananuk mak Niakaan Kmalar Lulik foo baa
emi, no kananuk seluk sia. 17 Emi ne'e, Na'i
Yesus Kristus sasi'an. Iha emikaan dalen
no emikaan hahalok hotu-hotu, keta halu'a
hodi Niakaan naran. Ita moos hodi Niakaan
naran atu sera dodan baa Ama Maromak.✡

Oin nunabee ema sarani sia moris talin malu

18 Feto mak noo la'en sia! Hanono baa
emikaan la'en, tan lia nia fatan bodik ema
mak tuir Yesus Kristus.✡

19 Mane mak noo feen sia! Hadomi
emikaan feen. Keta halo sia laran moras.✡

20 Oa sia! Hanono baa emikaan inan-
aman iha lia hotu-hotu, tan lia nia mak
kona baa Na'i Maromak neon.✡

21 Ina-ama sia! Keta tonan oan sia hodi
maka'as, nebee sia keta neon ki'ik baa
emi.✡

22 Ema makserwisu sia! Iha raiklaran
ne'e, emi musti halo tuir emikaan ulun iha
lia hotu-hotu. Keta serwisu madinas baa
oras sia iha dei. Mais harui aan nebee
emi halo sia neon di'ak nohuun. Serwisu
tuir loos, tan Na'i Maromak titu-naree emi.
23-24 Kalo halo saa dei, serwisu tuir loos hodi
laran maluak, hanesan emi serwisu bodik
emikaan Ulun Yesus Kristus, lahoos bodik
ema raiklaran. Nosi ikus, Nia mak atu selu
emikaan kansera nodi foo sasoin baa emi
iha lale'an. 25 Mais kalo emi la serwisu tuir
loos, Nia atu kastikar emi, tan Nia la fihir
oin.✡

4

1 Ulun sia! Babilan emikaan ain-liman sia
hodi loos no moon, tan emi moos hoo Ulun
iha lale'an mak babilan emi.✡

✡ 3:9-10 Efesus 4:22 ✡ 3:9-10 Lia Uluk Fohon 1:26; Efesus 4:24 * 3:11 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "ema Barbar no ema Skutia". Uluk ema nafoli ema Barbar nia na'ak, ema matak mak la tama ukunrai Roma renun. Sia nafoli ema Skutia nia na'ak, ema notar lalek. ✡ 3:13 Efesus 4:2,32 ✡ 3:17 Efesus 5:19-20 ✡ 3:18 Efesus 5:22; 1 Petrus 3:1 ✡ 3:19 Efesus 5:25; 1 Petrus 3:7 ✡ 3:20 Efesus 6:1 ✡ 3:21 Efesus 6:4 ✡ 3:25 Efesus 6:5-8; Hanoin Hikar Dalan Moris 10:17; Efesus 6:9 ✡ 4:1 Efesus 6:9

Paulus foo lia tate'an

2 Emi musti harui aan hamulak bei-beik
no madinas sera dodan baa Na'i Maro-
mak. 3 Keta halu'a hamulak bodik ami, hodi
hakro'an nebee Na'i Maromak loke dalan
baa ami atu bele katak baa ema hosi lia
Kristus mak uluk sei lia subar. Hanoin!
Ha'u ktama bui ne'e, tan ha'u katak lia
Kristus baa ema. 4 Hamulak nebee ha'u
kbele kalore tebe-tebes lia Kristus nia, to'o
ema bele natene di'a-di'ak lia isin.

5 Moris di'a-di'ak ho ema mak la fiar baa
Kristus. Babilan di'a-di'ak leet mak Nia foo
baa emi.✡ 6 Kalo emi dale, dale mamamar
hodi lia mak kona baa ema neon. Keta dale
halekan sia, mais hodi lia fuan malolok,
nebee, kalo ema nusu nikar emi, emi bele
hataa fila sia.

Paulus narohan hakerek

7 La kleur ona, Tikikus atu tone nasara
baa emi nosi ha'ukaan tuur-hariik. Tikikus
nia, maluk mak ita hadomi. Nia babilan
di'a-di'ak Na'i Maromak eman sia. Uluk, nia
nala'o Na'i Maromak Niakaan serwisu na-
mutuk no ha'u.✡ 8 Ha'u ksolok nia tone atu
nakbiit emikaan neon, no nasara baa emi
nosi amikaan moris iha ne'e.✡ 9 Ha'u moos
solok fila Onesimus. Onesimus nia, maluk
mak ita hadomi. Nia serwisu bodik Na'i
Maromak di'ak basuk. Nia moos, emikaan
ema du'uk. Sia rua atu nasara baa emi nosi
lia hotu-hotu mak dadi ti'an iha ne'e.✡

10 Aristarkus solok tabe baa emi. Ema
neti natoos nia iha bui namutuk no ha'u.
Barnabas niakaan feton oan Markus moos,
solok tabe. Uluk, ha'u kameno kedan baa
emi ka'ak, kalo Markus mai naree emi, simu
nia di'a-di'ak.✡ 11 Yesus (ema ida seluk mak
ema nanaran na'ak, "Yustus"), nia moos
solok tabe baa emi. Nosi belu hotu-hotu
mak nala'o Na'i Maromak ukun, sia na'in
tolu dei nosi ema klubun Yahudi. Sia ne'e,
mak nakbiit ha'ukaan neon.

12 Emikaan belun Epafras iha ne'e moos
solok tabe baa emi. Nia moos dadi Yesus
Kristus ain-liman. Nia namulak biit bodik
emi. Nia nakro'an nebee Na'i Maromak
nakbiit emi, to'o emi fiar tebe-tebes hodi
tuir Niakaan hakaran hotu-hotu.✡ 13 Ha'u
karee kodi matan du'uk, Epafras serwisu
susi ruin bodik emi no bodik ema makfiar
sia iha kota Laodikia no kota Herapolis.

14 Tabe nosi Demas no makdook Lukas
mak ita hadomi.✡

15 Ha'u moos solok tabe baa mamaluk
makfiar sia iha kota Laodikia. Keta halu'a
solok ha'ukaan tabe baa Ina Nimfa no ma-
maluk makfiar sia mak libur aan iha ni-
akaan uma.

16 Kalo emi iha Kolose leno hotu hakerek
ne'e ti'an, solok liu baa ema makfiar sia iha
kota Laodikia, nebee sia moos bele leno.
Emi moos musti leno hakerek mak uluk
ha'u ksolok ti'an baa sia.

17 Foo hatene baa Arkipus ha'ak, "Keta
malu'a serwisu mak uluk o simu ti'an hosi
Na'i Maromak. Mala'o serwisu nia to'o
mohu."✡

18 Keta halu'a ha'ak, ema sei neti natoos
ha'u iha bui ne'e.

Ha'u kakro'an nebee, Na'i Maromak
natudu laran di'ak baa emi.

*Haree dei! Hakerek ne'e, ha'u kteken kodi
ha'ukaan liman du'uk.*

Tabe nosi ha'u,
Paulus

✡ 4:5 Efesus 5:16 ✡ 4:7 Kristus Klosan Lian 20:4; 2 Timotius 4:12 ✡ 4:8 Efesus 6:21-22 ✡ 4:9 Filemon 10-12 ✡ 4:10 Kristus Klosan Lian 19:29, 27:2; Filemon 24; Kristus Klosan Lian 12:12, 25, 13:13, 15:37-39 ✡ 4:12 Kolose 1:7; Filemon 23 ✡ 4:14 2 Timotius 4:10,11; Filemon 24 ✡ 4:17 Filemon 2

1 Tesalonika
Paulus nakerek dala uluk bodik hutun sarani iha kota Tesalonika

Paulus foo tabe

1 Hakerek ne'e, nosi ha'u, Paulus, ko
ha'ukaan belu Silas no Timotius. Ami foo
tabe.
Ami solok hakerek ne'e bodik emi mak
tuir itakaan Ama Maromak no itakaan Na'i
Yesus Kristus iha kota Tesalonika.
Ami hakro'an nebee Na'i Maromak
natudu laran di'ak baa emi, nebee emi bele
moris manek no dame.✡

Paulus sera dodan baa Na'i Maromak tan ema Tesalonika fiar nohuun

2 Mamaluk sia! Loron-kalan ami hamulak
bodik emi hotu-hotu. Ami sera dodan baa
Na'i Maromak nohuun, tan emi fiar baa
Yesus. 3 Ami moos hanoin serwisu mak emi
hala'ok, tan emi fiar baa Yesus no hadomi
Nia. Emi haterus aan ho serwisu nia sia
hodi haloon baa Nia. Ami sera lia nia sia
hotu-hotu baa Na'i Maromak, itakaan Ama.
4 Mamaluk sia! Ami hatene ha'ak, Na'i
Maromak nadomi emi. Nia boi nola emi
dadi baa Niakaan ema uma laran. 5 Hori
hirak nia, ami mai Tesalonika, emi hanono
di'a-di'ak Manfatin Di'ak mak ami halore.
Emi lahoos hanono dei, mais emi moos ha-
ree du'uk Kmalar Lulik beran, to'o emi simu
Manfatin Di'ak nia hodi neon no laran. Baa
oras nia moos, emi haree du'uk amikaan
knaninuk, to'o emi hatene tebe-tebes Na'i
Maromak dalan. 6 Tan baa nia, emi boi tuir
dalan nia, hodi tuir amikaan knaninuk no
Na'i Yesus knaninuk. Masik ema nasusar
emi tan lia nia sia, emi la kakoen, tan
Kmalar Lulik haboot emikaan neon.✡
7 Hodi nunia, emi dadi knaninuk bodik
makfiar hotu-hotu iha rai Makedonia no
rai Akaya. 8 Mais la tuka baa nia dei. Tan
Maromak Manfatin keke lema nosi emi iha
Tesalonika to'o fatin hotu-hotu. Oras ne'e,
ami atu dale saa tenik, tan ema hotu-hotu
rona ti'an emikaan fiar baa Na'i Maromak.
9 Iha nabee dei ema dale na'ak, emi simu
ami hodi liman rua. Emi moos soe lakon
emikaan ai'oi lulik sia, hotu fila atu haliku
Maromak Mak Moris No Loos. 10 Ema moos
dale na'ak, emi sei hein Na'i Maromak Oan
Yesus mai nosi lale'an. Hori hirak nia, ema
no'o Nia, mais Na'i Maromak nalo Nia moris
nikar. Nosi ikus, Na'i Maromak taa ukun
baa ema raiklaran, Yesus mak sori ita nosi
Maromak hahibun.

2

Paulus nanoin niakaan serwisu uluk iha Tesalonika

1 Mamaluk sia! Emi du'uk hatene oras
ami serwisu iha Tesalonika, ami la hasai
kosar butan. 2 Emi moos hanoin oras ami sei
la mai Tesalonika dauk, ema Filipi sia na-
susar no namukit ami. Masik ema funu ami
moos, Na'i Maromak nakbiit amikaan neon,
to'o ami haberan aan katak Niakaan Man-
fatin Di'ak baa emi. 3 Lia mak ami hanorin
baa emi nia, lahoos hanorin kale'uk. Tan
ami la mai atu halekan no tolek emi.✡
4 Lale! Ami mai hodi neon loos. Na'i
Maromak du'uk mak natudu ami hodi Man-
fatin Di'ak baa emi. Ami mai nebee halo
Na'i Maromak neon di'ak, lahoos halo ema
raiklaran neon di'ak. Tan Na'i Maromak
mak koko itakaan neon na'ak, loos ka, lale.
5 Oras ami hanorin emi, ami la hamina
aan atu buka sotir hosi emi. Emi hatene lia
nia. Maromak moos natene. 6 Ami serwisu
lahoos atu buka ema mose. Emi ka, ema
seluk ka, lale! 7 Ami ne'e Kristus klosan.
Ami hoo beran hanesan ema boot. Mais
ami la ho'uk haboot aan. Ami halo aan
hanesan ema ki'ik tan hadomi emi. Ami
halo baa emi hanesan ina susu nalo baa oan.
8 Tan hadomi resik nunia, ami foo lahoos
Manfatin Di'ak dei, mais ami moos latan to-
tomak amikaan isin lolon.
9 Mamaluk sia! Emi sei hanoin baa oras
ami hodi Manfatin Di'ak nia mai, ami susi
rui loron-kalan atu moris du'uk, tan la
ho'uk hakole emi. 10 Baa oras ami sei ho emi,
ami moris moon, la halo oi-oik. Emi haree
du'uk, Maromak moos naree! 11 Emi moos
hatene, ami halo baa emi, hanesan ama
susu nalo baa oan. 12 Ami hakbiit emikaan
neon, foo hatene baa emi, no hamaus emi
nebee moris fatan, kona baa Na'i Maromak
neon. Tan Nia mak Na'in. Nia bolu nola
emi atu dadi Niakaan renu no simu kneter
hamutuk ho Nia.

Na'i Maromak serwisu iha ema Tesalonika neon

13 Ami hamulak hodi sera dodan baa Na'i
Maromak nohuun, tan baa oras emi rona

✡ 1:1 Kristus Klosan Lian 17:1 ✡ 1:6 Kristus Klosan Lian 17:5-9 ✡ 2:3 Kristus Klosan Lian 16:19-24, 17:1-9

Manfatin Di'ak hosi ami, emi simu hodi
fiar ha'ak, lia nia lahoos ema raiklaran lia
fuan, mais Na'i Maromak Manfatin nodi
aan. Oras nia, Na'i Maromak du'uk mak
serwisu iha emikaan neon laran.
14 Mamaluk sia! Oras emi foin tuir Na'i
Maromak dalan, emikaan ema du'uk na-
susar emi. Hodi nunia, emi manesak ho
ema sarani rai Yudea sia. Sia moos netan
susar nosi siakaan ema Yahudi du'uk, tan
fiar baa Yesus Kristus.✡
15 Kle'ur ti'an ema Yahudi balu sakar Na'i
Maromak. Uluk, oras Nia naruka mako'an
sia mai, ema Yahudi nasusar no no'o sia.
Nunia moos, ema Yahudi no'o Na'i Yesus.
Baa oras ne'e tenik, sia buka dalan atu dudu
sai ami. Sia funu ema hotu-hotu, mais
Na'i Maromak la nakara sia.✡ 16 Sia nalo
sohan oi-oik, nebee ita lalika hodi Manfatin
Di'ak baa ema seluk, tan sia la no'uk Na'i
Maromak sori ema seluk. Nodi nunia, sia
butuk siakaan salan hetak aas. Etuk, nosi
ikus Na'i Maromak nahibu to'o taa ukun
baa sia.

Paulus beer nasoru nikar ema Tesalonika

17 Mamaluk sia! Baa oras ne'e, ita dook
baa malu. Mais dook baa matan dei, neon
lale. Ami buka leet atu mai tone emi tenik,
tan ami hanoin emi basuk. 18 Ha'u du'uk
karui aan ti'an atu kmai tone emi, mais
diabu ulun saseni nohuun. 19 Emi hatene
tan saa ami beer tone emi ka? Tan ami rai
neon baa emi. Emi mak haboot amikaan
neon. Tan see tenik mak kaer metin Na'i
Maromak naran, kalo lahoos emi? Oras Na'i
Yesus namaan aan mai nikar, ami bele foti
oin tan emikaan moris di'ak. 20 Tebes! Emi
mak haboot no hafutar amikaan neon.

3

Uluk, Paulus nakotu solok Timotius baa Tesalonika

1-2 Surak emi hatene, hori hirak ami la'o
hela emi nia, lahoos tuir amikaan hakaran.
Oras nia, ami beer fila mai haree emi,
mais la bele. Tan ami la terus ti'an rona
lia nosi emi, ami solok Timotius baa emi.
Mais ha'u ko Silas sei kein iha kota Atena.
Timotius nia amikaan maluk mak nala'ok
Yesus Kristus Manfatin Di'ak namutuk no
ami. Ami solok nia baa atu nanorin emi
no nakbiit emi, nebee emi bele fiar hetak
biit baa Na'i Maromak. 3 Hodi nunia, emi
bele kaer metin emikaan fiar, no la kakoen
hasoru susar. Emi hatene ha'ak, ema mak
fiar Kristus nanis netan susar. 4 Oras ami sei
ho emi, ami katak ti'an nunia. Oras ne'e, lia
nia dadi ti'an!✡
5 Uluk, ha'u ksusar liu resik tan ka-
neo emikaan tuur-hariik. Tan baa nia,
ha'u ksolok Timotius baa emi, nebee kbele
katene, emi sei fiar baa Na'i Maromak ka,
lale. Ha'u kata'uk, keta arumak diabu ulun
sokur emi to'o emi se'i kotuk baa Na'i Maro-
mak. Kalo nunia tebes, ami serwisu butan.

Timotius fila mai nodi ema sarani Tesalonika lian

6 Oras ne'e, Timotius fila mai ti'an nosi
Tesalonika, nodi lia mak nalo ami neon
di'ak. Nia nasara na'ak, emi fiar Kristus
nohuun no emi hadomi malu nohuun. Nia
moos katak na'ak, emi hanoin ami, hanesan
ami moos hanoin emi.✡
7-8 Mamaluk sia! Ami iha ne'e horan todan
tan susar oin-kotuk, mais Timotius dalen
nia nakbiit ami no nametis amikaan neon.
Tan oras ne'e, ami hatene ti'an, emi fiar
metin baa Na'i Maromak.

Paulus namulak bodik ema Tesalonika

9 Ami hamulak sera dodan baa Na'i Maro-
mak hodi neon boot, tan emi tuir Nia no-
huun. 10 Loron-kalan ami hamulak bei-beik,
nebee ita bele hasoru hikar malu. Tan ami
hakara hanorin hato'o lia Na'i Maromak
dalan moris baa nia.
11 Tan baa nia, ami haloon baa itakaan
Ama Maromak no itakaan Na'in Yesus Kris-
tus, nebee loke dalan baa ami atu hasoru
emi. 12 Nebee, nalo emi hetak hadomi malu.
Nebee, emi moos hadomi ema hotu-hotu,
hanesan ami hadomi emi. 13 Hodi nunia,
emikaan neon bele biit to'o emi dadi ema
laran moon. Loron ikus, kalo Na'i Yesus
namaan aan mai nikar no Niakaan ema sia,
emi bele hariik iha itakaan Ama Maromak
oin, hodi la hoo sala.

4

Moris mak kona baa Na'i Maromak neon

1 Lia nune'e, mamaluk sia! Ami hamaus
emi, nebee moris kona baa Na'i Maromak
neon. Ami hanorin nunia ti'an, emi moos
tuir nunia ona. Mais tan emi dadi Na'i Yesus
ema uma laran, ami husu nebee emi hetak
harui aan tenik. 2 Emi hatene ti'an, lia mak
ami hanorin baa emi nia hodi itakaan Na'in,
Yesus beran. 3 Na'i Maromak nakara nune'e:

✡ 2:14 Kristus Klosan Lian 17:5 ✡ 2:15 Kristus Klosan Lian 9:23,29, 13:45,50, 14:2,5,19, 17:5,13, 18:12 ✡ 3:4 Kristus Klosan Lian 17:15 ✡ 3:6 Kristus Klosan Lian 18:5

Moris moon no dook hosi lia kfo'er. [4] Musti
bali aan du'uk, nebee moris moon to'o ema
nakneter emi. [5] Keta beer aat, hanesan ema
mak la natene Maromak. [6] Keta malo sala
baa maluk makfiar. Keta buka sotir hosi
sia. Tan Na'i Maromak atu kastikar lisan
aat nia sia. Hori uluk, ami halore lia nia sia
baa emi ti'an. [7] Na'i Maromak bolu ita atu
dadi Niakaan ema mak moris moon, lahoos
ema mak moris hanesan ema mak nalo lia
kfo'er nia sia. [8] Ema mak nakur hanorin
ne'e, lahoos sakar ema raiklaran dei, mais
sakar Na'i Maromak mak natuun Niakaan
Kmalar Lulik baa emi.*
[9] Ha'u lalika kakerek tenik nosi lia
hadomi malu, tan Na'i Maromak du'uk
nanorin lala'ok nia baa emi ti'an. [10] Ami
rona ha'ak, emi hadomi mamaluk sia hotu-
hotu iha rai Makedonia. Mais lia nune'e,
mamaluk sia! Oras ne'e, ami husu nebee
emi hetak hadomi malu tenik. [11] Harui
aan, moris mamatek. Keta kahur ema lian,
mais bali lian du'uk. Serwisu buka haan
hodi liman du'uk. Keta haloon baa ema
seluk. Lia ne'e sia ami katak baa emi hori
uluk ti'an. [12] Kalo emi moris nunia, emi la
hatodan ema. Ema mak la fiar baa Yesus
Kristus naree hahalok nunia, nanis sia dale
na'ak, "Tebes! Yesus eman ne'e sia moris
moon tebes!"

Lia Na'i Yesus namaan aan mai nikar

[13] Mamaluk sia! Oras ne'e, ha'u kalore lia
ida tenik baa emi, nebee emi bele hatene
lia nosi ema mak mate ti'an. Lia mak loos
nune'e: Na'i Maromak atu nalo ema mak
mate ti'an moris nikar. Tan lia nia, kalo
Kristus eman ida mate, emi lalika susar
hanesan ema mak la natene lia ne'e. [14] Ita
fiar ha'ak, Yesus mate, hotu Na'i Maromak
nalo Nia moris nikar. Tan baa nia, ita
moos bele fiar ha'ak, ema mak fiar mak
mate ti'an, Na'i Maromak atu nalo sia moris
nikar, hotu naklibur sia namutuk no Yesus.
[15-17] Loron ikus, Na'i Yesus namaan aan
nosi lale'an tuun mai raiklaran, noo lia
maliak maka'as ida naruka. Makbukar
lale'an ulun moos naruka nebee huu kfui.
Hotu Na'i Yesus ema mak mate ti'an sia
moris nikar. Sia ni'it aan namutuk no ita
mak sei moris ne'e, sa'e baa kalo'an atu
simu Na'i Yesus namaan mai nia. Hotu, ita
hotu-hotu moris ho Nia nima-nimak.✡
Rona di'a-di'ak! Lia mak ami katak ne'e,
Na'i Maromak du'uk mak katak. [18] Tan lia
nia, emi musti hala'ok hanorin ne'e hodi
hakbiit malu neon.

5

Hadi'a aan simu Na'i Yesus namaan aan mai nikar

[1] Mamaluk sia! Ami lalika hakerek hodi
halore baa tuku hira, baa loron dala hira,
Na'i Yesus namaan aan mai nikar. [2] Tan emi
hotu-hotu hatene ti'an, Niakaan mamain
nia teki-tekis, hanesan ema na'ok mai baa
kalan.✡ [3] Niakaan mamain mai nia moos
hanesan ema mak tuur di'a-di'ak, la noo
udan-anin, teki-tekis netan dinu. Hanesan
no nu'u feto mak teki-tekis moras nahoris.
Kalo lia nia sia to'o, ita la bele dudu. Nunia
moos, oras Na'i Yesus namaan aan mai
nikar.
[4-6] Mamaluk sia! Keta arumak Niakaan
mamain nia sa'e tan emi, hanesan na'ok
mai baa kalan boot oras ema toba dukur.
Keta nunia! Tan ita la moris iha makukun
ona, hanesan ema mak toba dukur sia. Ita
mak fiar baa Yesus moris iha kroman ti'an.
Ita musti hadi'a aan atu simu Nia, hodi
daka isin lolon di'a-di'ak. Lia ne'e sia hotu-
hotu, emi hatene ti'an! [7] Ema mak nakara
toba, toba baa kalan. Ema mak nakara
lanu tua, lanu baa kalan. [8] Mais emi keta
nunia. Ita ne'e moris iha kroman ti'an.
Dadi ita musti daka aan hanesan sondadu
mak kaer ro'at-meik. Kalo ita fiar Yesus
nohuun hodi hadomi malu, hahalok nia
hanesan sondadu mak tau heli karas. Kalo
ita haloon bei-beik baa Na'i Yesus mak sori
ita nosi Na'i Maromak hahibun, hahalok nia
hanesan sondadu mak tau sabeo besi.✡
[9] Na'i Maromak la boi nola ita atu kona
kastikar, mais atu hetan moris, tan ita fiar
baa itakaan Na'in Yesus Kristus. [10] Nia mate
bodik selu nola ita. Kalo Nia namaan aan
mai nikar, ita atu moris ho Nia nima-nimak,
masik ita mate ti'an ka, ita sei moris ka.
[11] Hakbiit malu neon hodi lia ne'e, hanesan
emi halo uluk nia.

Paulus nanorin ema Tesalonika

[12] Mamaluk sia! Hakneter ina no ama mak
babilan ema sarani sia. Tan sia serwisu susi
rui bodik emi, no foo natene nebee emi
keta monu. [13] Hakneter hodi hadomi sia,

* 4:8 Lia Yunani lia fuan iha ne'e na'ak "Emi musti bali 'fatin' du'uk." Lia fuan 'fatin' ne'e, bele na'ak 'isin', lale, 'isin lolon'. Mais ema balu na'ak iha tohar ne'e, 'fatin' na'ak 'feen'. Nodi nunia, tohar ne'e na'ak 'moris moon mo okaan feen.' ✡ 4:15-17 1 Korintus 15:51-52 ✡ 5:2 Mateus 24:43; Lukas 12:39; 2 Petrus 3:10 ✡ 5:8 Yesaya 59:17; Efesus 6:13-17

tan siakaan serwisu. Emi moos musti moris
dame malu.
14 Mamaluk sia! Noo lia hira mak ami atu
foo hatene tenik nune'e: De'an baruk teen
sia, nebee sia serwisu tebe-tebes. Hakbiit
ema neon mamar sia. Hariik hosi ema
beran lalek sia. Haterus aan ho ema hotu-
hotu.
15 Hanoin! Keta selu aat hodi aat, mais
harui aan halo di'ak nohuun baa ema hotu-
hotu. Keta halo di'ak baa itakaan ema dei,
mais baa ema seluk no.
16 Neon di'ak nohuun. 17 Hamulak loron-
kalan. 18 Noo saa dei, susar ka, manek ka,
sera dodan baa Na'i Maromak. Tan ha-
halok nunia mak Nia nakara nosi ema mak
tuir Yesus Kristus. 19 Keta saseni Maromak
Kmalar serwisu. 20 Kalo maluk ida dale
na'ak, nia simu mamenon nosi Na'i Maro-
mak, keta haraik dalen nia! 21 Leno lia nia
di'a-di'ak, nebee emi bele hatene mamenon
nia nahabut tebes nosi Na'i Maromak ka,
lale. Kalo tebes, tuir baa. 22 Mais hakdook
aan hosi aat hotu-hotu.

Paulus narohan hakerek

23-24 Ha'u kamulak kodi kakro'an, nebee
Na'i Maromak namoos emikaan neon no
laran. Nia mak nalo ita bele dame malu.
Hodi nunia, oras itakaan Na'in Yesus Kris-
tus namaan aan mai nikar, ita bele hariik
iha Niakaan oin hodi isin moos no kmalar
moos. Nia bolu ita dadi baa Niakaan ema
moos. Ita bele fiar ha'ak, Nia nanis nalo
nunia baa ita, tan Nia atu nala'ok saa mak
Nia nameno ti'an.
25 Mamaluk sia! Keta halu'a hamulak
bodik ami iha ne'e.
26 Ha'u kusu, nebee emi hato'o tabe
hadomi baa mamaluk sarani sia iha nia!
27 Ha'u kusu kodi Na'i Yesus naran, nebee
emi leno ha'ukaan hakerek ne'e bodik ma-
maluk sarani hotu-hotu.
28 Nebee, itakaan Na'in Yesus Kristus
natudu laran di'ak baa emi hotu-hotu.
Nunia dei.

Dame,
Paulus

2 Tesalonika
Paulus nakerek dala rua bodik hutun sarani iha kota Tesalonika

Paulus foo tabe

1 Tabe nosi ha'u, Paulus, bele-bele ko
ha'ukaan belun Silas no Timotius.
Ami solok hakerek ne'e baa emi iha
hutun sarani iha kota Tesalonika. Emi boi
ti'an atu tuir Na'i Maromak, itakaan Ama,
no Yesus Kristus, itakaan Na'in.✡ 2 Nebee,
itakaan Ama Maromak no itakaan Na'in
Yesus Kristus natudu laran di'ak baa emi,
nebee emi bele moris manek no dame.

Paulus namulak nodi sera dodan baa Na'i Maromak

3 Mamaluk sia! Ami musti hamulak hodi
sera dodan baa Na'i Maromak nohuun,
tan emi. Hamulak nunia fatan tebes, tan
emi hetak fiar baa Na'i Maromak no hetak
hadomi malu. 4 Ami dale lia nosi emi baa
Na'i Maromak eman sia iha fatin hotu-hotu
ha'ak, masik ema tonan nasusar emi moos,
emi haterus aan hodi fiar nohuun.
5 Na'i Maromak nodi susar nia, atu nalore
na'ak, Nia nakotu lia nodi moon. Hodi
terus susar nunia, Na'i Maromak nalo emi
fatan atu hana'i baa Nia no dadi Niakaan
renun. 6 Tan Nia neon loos, Nia moos selu
nikar ema mak nasusar emi nunia. 7-8 Nosi
ikus, Nia babilan nebee emi bele hakbois
hosi susar laran, hanesan ami moos hak-
bois. Lia nia atu dadi baa oras Na'i Yesus
namaan aan tuun mai nosi lale'an nodi ha'i
lakan boot, namutuk no Niakaan makbukar
lale'an maka'as sia. Hotu, Nia taa ukun
baa ema mak la no'uk natene Maromak, no
ema mak la no'uk tuir Na'i Yesus Manfatin
Di'ak. 9 Sia dodok tan netan kastikar mak
sasa fa'e sia nima-nimak nosi Na'i Yesus
oin. Hodi nunia, sia la noran tenik Niakaan
beran no Niakaan ahar maksinak.✡ 10 Mais
oras Nia namaan aan mai nikar nia, makfiar
hotu-hotu foti-nahaas Niakaan naran nodi
nakneter Nia. Oras nia, emi moos tama iha
makfiar nia siakaan leet, tan emi simu ti'an
Manfatin Di'ak mak ami katak baa emi.
11 Tan baa nia, ami hamulak bei-beik
bodik emi, nebee Na'i Maromak filak emi
kfatan atu dadi baa Niakaan ema. Nebee,
Nia foo beran baa emi atu bele halo lia
di'ak tuir emikaan fiar. 12 Kalo emi moris
nunia, ema seluk sia foti-nahaas Na'i Yesus
naran. Hotu sia mose emi, tan emi tuir
Nia. Lia ne'e sia hotu-hotu bele dadi, tan
itakaan Ama Maromak no itakaan Na'in
Yesus Kristus natudu laran di'ak baa ita.

2

Ema aat kaliuk ida musti mai uluk lai, foin Yesus namaan aan mai

1 Mamaluk sia! Ami hakara halore nosi
lia itakaan Na'in Yesus Kristus namaan aan
mai nikar. Baa oras nia, ita hotu-hotu atu
haklibur bele-bele ho Nia.✡ 2 Mais noo ema
mak katak na'ak, Na'i Yesus namaan aan
mai nikar ti'an. Keta kona be'ur nunia.
Masik ema na'ak, sia netan lia nia nosi
Maromak Kmalar ka, sia rona nosi ema ka,
sia netan hakerek nosi ami ka, keta fiar!
Tan bosok! 3 Keta foo leet baa ema atu
nalekan emi nunia. Lia loos nune'e. Noo
ema aat kaliuk ida mak sakar maka'as Na'i
Maromak. Ema nia musti mosu uluk lai,
foin Na'i Yesus namaan aan mai. Ema nia
atu sakar Na'i Maromak, to'o ema lear tuir
sakar no. Ema nia, nalo liu resik to'o fatan
tama ha'i naraka! 4 Nia atu foti aan aas liu
ai'oi hotu-hotu, no sakar hotu-hotu mak
ema lo'u-sudur baa. Nia moos atu tama baa
Na'i Maromak Uma Hamulak Huun nodi
lalore aan na'ak, "Ha'u ne'e, Maromak!"✡
5 Oras ha'u ksei kamutuk ko emi, ha'u
katak kedan lia nosi ema aat nia. Emi nanis
sei hanoin.
6 Oras ne'e, ema aat nia sei la mosu dauk,
tan noo maksaseni. Emi hatene ti'an mak-
sasenin nia. 7 Oras ne'e, ema aat nia nala'ok
niakaan serwisu nodi nakfunin dei, tan noo
maksaseni nia. Mais nosi ikus, maksasenin
nia nabusik liman. 8 Nunia, foin ema aat nia
mosu nodi nala'ok lo-loren niakaan serwisu
aat. Mais oras Na'i Yesus namaan aan mai
nikar, Nia atu nadodok ema aat nia nodi lia
fuan ida dei.✡
9 Mais oras Na'i Yesus sei la namaan
aan mai dauk, diabu ulun latan niakaan
beran hotu-hotu baa ema aat nia, nebee nia
bele nalo tadak blaar oi-oik, to'o ema simu
na'ak, nia nodi Maromak beran.✡ 10 Hodi
nunia, nia bosok nola ema lear. Hotu, ema
lear nia moos dodok, tan sia netan kastikar
mak sasa fa'e sia nosi Na'i Maromak. Na'i
Maromak buka dalan atu sori sia, mais

✡ 1:1 Kristus Klosan Lian 17:1 ✡ 1:9 Yesaya 2:10 ✡ 2:1 1 Tesalonika 4:15-17 ✡ 2:4 Daniel 11:36; Yeskiel 28:2 ✡ 2:8 Yesaya 11:4 ✡ 2:9 Mateus 24:24

sia dudu Niakaan laran di'ak nia, nodi la
fiar baa hanorin loos. 11 Tan baa nia, Na'i
Maromak taka siakaan neon baa hanorin
loos, hotu nabusik sia fiar baa lia tolek sia.
12 Hotu, Nia natuun kastikar baa sia, tan sia
la fiar hanorin loos, mais nakara hotu-hotu
mak la loos.

Makfiar sia musti naterus aan

13 Mamaluk sia! Ami hamulak hodi sera
dodan bei-beik baa Na'i Maromak, tan Nia
nadomi emi. Hori Nia sei la nase'i raiklaran
dauk, Nia nakotu ti'an atu sori emi. Hotu
Nia natuun Niakaan Kmalar atu namoos
emi, tan emi fiar hanorin loos. 14 Baa oras
ami katak Na'i Maromak Manfatin Di'ak baa
emi, Nia nodi Manfatin nia atu bolu emi,
nebee emi bele simu kneter hamutuk ho
itakaan Na'in Yesus Kristus.
15 Tan lia nia, emi musti haterus aan,
mamaluk sia! Kaer di'a-di'ak hanorin hotu-
hotu mak ami hanorin ti'an no ami hakerek
ti'an baa emi.
16-17 Ami hamulak bei-beik baa itakaan
Ama Maromak no itakaan Na'in Yesus Kris-
tus, nebee nakbiit emikaan neon, to'o emi
bele halo lia di'ak hotu-hotu. Ami haberan
aan hakro'an nunia, tan ami hatene ha'ak,
Na'i Maromak nadomi ita liu basuk. Tan Nia
laran di'ak, Nia la nanawa nakbiit ita. Ita
bele haloon baa Nia nohuun.

3

Paulus nusu ema Tesalonika namulak bodik nia

1 Mamaluk sia! Keta halu'a hamulak
bodik ami. Nebee, Maromak Manfatin keke
lema lai-lais, to'o ema iha fatin hotu-hotu
nakneter hanesan emi. 2 Nebee, ami bele
hakbois hosi ema aat liman, tan lahoos ema
hotu-hotu fiar Maromak Manfatin.
3 Tan Na'i Maromak kaer Niakaan ma-
menon, ami fiar ha'ak, Nia atu nakbiit emi
no lituk emi nosi a'aat. 4 Ami moos fiar
ha'ak, Na'i Yesus tulun emi, nebee emi halo
tuir hanorin hotu-hotu mak ami hanorin
ti'an baa emi. Nanis emi moos atu tuir
nohuun.
5 Ami hakro'an, nebee Na'i Yesus babi-
lan emi, nebee emi bele hetak hatene Na'i
Maromak dadomin no hetak haterus susar,
hanesan Kristus naterus susar.

Ema hotu-hotu musti serwisu, keta baruk teen

6 Mamaluk sia! Ha'u kodi Na'i Yesus
naran, karuka nune'e: keta kahur ho baruk
teen no tablaun sia. Tan sia la tuir amikaan
knaninuk. 7 Emi hotu-hotu hatene, emi
musti hola knaninuk hosi amikaan moris
baa oras ami hein ho emi. Baa oras nia, emi
haree du'uk ami la dala ida moos soe butan
leet. 8 Mais ami serwisu susi rui loron-kalan,
nebee ami la hatodan emi. Ami moos la
dala ida simu loos haan nosi emi. 9 Tuir loos,
ami ne'e, Na'i Maromak eman serwisu. Ami
hoo beran atu husu hosi emi. Mais ami la
ho'uk halo nunia, tan ami hakara hatudu
knaninuk di'ak bodik emi, nebee emi halo
tuir. 10 Hori hirak nia, ami moos haruka
ha'ak, "Ema mak la serwisu, keta naa."
11 Oras ne'e ami rona ti'an ha'ak, noo ema
nosi emi mak tablaun no la no'uk serwisu.
Sia nalau aan nodi kahur ema lian. 12 Ami
hodi Na'i Yesus Kristus naran, foo hatene
baa ema oin nunia sia, nebee sia nanawa
tablaun. Di'ak liu, sia serwisu buka haan
nodi kosar ween du'uk.
13 Mamaluk sia! Keta hanawa halo di'ak!
14 Hatadan di'a-di'ak ema mak la no'uk
tuir saa mak ami hakerek ne'e. Keta hamalu
ho sia, nebee sia moe aan. 15 Mais keta funu
sia. Hasee sia di'a-di'ak, hanesan mamaluk
du'uk.

Paulus narohan hakerek

16 Na'i Yesus, Na'i Dame. Ha'u kakro'an
nebee, Nia natuun Niakaan dame baa emi
nohuun. Nebee, Nia namutuk no emi no-
huun.
17 Ha'u kakerek lia fuan tatakan ne'e sia,
kodi ha'ukaan liman du'uk, nebee emi bele
hatene ha'ak, hakerek ne'e tebe-tebes nosi
ha'u. Iha ha'ukaan hakerek seluk sia, ha'u
moos kalo nunia.
18 Nebee, itakaan Na'in Yesus Kristus
natudu laran di'ak baa emi hotu-hotu.

Hakerek ne'e, narohan baa ne'e.
Paulus

1 Timotius
Paulus nakerek dala uluk bodik belun Timotius

Paulus foo tabe

1-2 Timotius mak di'ak!

Tabe nosi ha'u, Paulus. Ha'u ne'e Yesus Kristus klosan, tuir Na'i Maromak hakaran no Yesus Kristus hakaran. Ita haloon baa Yesus Kristus, tan Na'i Maromak sori nola ita nosi itakaan salan.

Timo! Tuir ha'u, o nu'u ha'ukaan oan du'uk, tan ha'u mak katudu dalan, to'o o fiar Kristus. Ha'u kamulak baa itakaan Ama Maromak no itakaan Na'in Yesus Kristus, nebee natudu laran di'ak nodi foo moris dame no manek baa o.✡

Sintidu baa ema mak nanorin kale'uk

3 Hori hirak nia, ita rua hamutuk iha kota Efesus. Oras ha'u atu kbaa rai Makedonia, ha'u kamaus o mein iha Efesus, tan noo ema balu mak nanorin ema sarani sia nodi hanorin kale'uk. Ha'u karuka o matuka mola ema mak nanorin kale'uk nia. 4 Sia soe butan leet nodi toe malu baa lia aikanoik bosok teen no lia husar-binan sia. Lia nunia soran ema dei, to'o sia la fiar baa Na'i Maromak.

5 Ha'u kfoo lia tate'an ne'e atu kanorin ema makfiar sia, nebee sia bele moris hadomi malu. Ita bele moris hadomi malu, kalo dadomin nia sai nosi itakaan neon moos, itakaan kakutak moon, no ita fiar tebe-tebes, la oin-kotuk. 6 Mais noo ema manorik balu mak sees nela ha'ukaan tate'an ne'e. Sia toe malu baa lia mak la noo folin. 7 Sia nalo aan nu'u ema mak matenek nanorin Ukun-badu Bei Musa, mais sia du'uk la natene Ukun-badu nia isin.

8 Ita hotu-hotu hatene Ukun-Badu nia, di'ak. Surak ita hala'ok tuir Na'i Maromak hakaran. 9 Na'i Maromak foo Ukun-Badu nia, lahoos bodik ema mak moris loos ti'an. Nia foo bodik ema mak sakar ukun, ema mak tokar lauk, ema mak se'i kotuk baa Maromak, ema mak nalo aat, ema mak la titu Maromak, ema mak naraik lia moon, ema mak no'o ema, no ema mak no'o inan-aman du'uk. 10 Nia moos foo Ukun-Badu nia bodik ema mak nalo lia kfo'er, mane mak toba no mane, feto mak toba no feto, ema mak nana'o ema nodi buka osan, ema mak tokar lauk, ema mak narai aan bosok, no ema hotu-hotu mak sakar hanorin loos. 11 Hanorin loos mai nosi Na'i Maromak Manfatin Di'ak mak Nia latan baa ha'u. Na'i Maromak nia, Beran Kaliuk. Etuk ita foti-hahaas Nia.

Paulus namulak nodi sera dodan baa Na'i Maromak

12 Ha'u kamulak kodi sera dodan baa itakaan Na'in Yesus Kristus, tan Nia fiar ha'u no nakbiit ha'u to'o bele kala'ok Ni-akaan serwisu. 13-14 Tuir loos, uluk ha'u lahoos nunia. Ha'u kakara kahonu Yesus naran kodi kasusar ema mak tuir Nia, to'o ha'u ktonan kadodok sia. Ha'u kalo aat nunia, tan sei la katene dauk itakaan Na'in Yesus Kristus, no sei la fiar dauk baa Nia. Mais Nia la nalu'a ha'u. Nia nadomi ha'u, to'o natudu laran di'ak baa ha'u. Nia fakar matak-malirin baa ha'u, to'o ha'u kbele fiar biit baa Nia, no kadomi ema hanesan Nia nadomi ha'u.✡

15 Noo ema mak dale na'ak, "Yesus Kristus mai raiklaran ne'e atu sori ema maksalan." Tebes! Nosi ema maksalan hotu-hotu, ha'u ne'e mak aat kaliuk. 16 Masik ha'u aat nunia moos, Na'i Maromak la kastikar ha'u, tan Nia nakara nalo ha'u baa knaninuk atu natudu na'ak, Yesus Kristus neon naruk baa ema aat nu'u ha'u ne'e. Hodi nunia, ema seluk sia moos bele fiar baa Nia no simu moris nima-nimak no Nia.

17 Tonu Na'i Maromak!
Nia mesan dei, mak Maromak.
La noo ida seluk!
Nia kaer ukun hori nima-nimak to'o nima-nimak.
Nia moris hori nima-nimak to'o nima-nimak.
Nia la natene mate.
Ema raiklaran la bele titu nola Nia.
Kneter no tonun hotu-hotu, sera baa Nia!
Kneter no mose hotu-hotu, latan baa Nia!
Tebes.

18 Oa Timo! Ha'u katak lia ne'e sia baa o, nebee o mala'ok iha okaan serwisu. Lia ne'e sia tuir saa mak Maromak mako'an sia dale kedan kona baa o. Kalo o malo tuir mako'an sia lian malo moon, o hanesan sondadu mak natene natuda sakar a'aat. 19 Fiar metis baa Kristus. Daka okaan neon, nebee moon nohuun. Noo ema mak la rona siakaan neon ain botu, to'o nadodok siakaan fiar, hanesan roo sa'e tan fatuk moris. 20 Himeneus no Aleksander siakaan fiar, nunia ti'an! Tan baa nia, ha'u klatan sia

✡ 1:1-2 Kristus Klosan Lian 16:1 ✡ 1:13-14 Kristus Klosan Lian 8:3, 9:4-5

baa diabu ulun, atu kanorin sia nebee keta
nahaat Na'i Maromak naran.

2

Hamulak lala'ok

1 Oras ne'e, ha'u atu kahuu foo lia
tate'an nune'e: Hamulak bodik ema hotu-
hotu. Kalo emi se'i oin baa Na'i Maro-
mak, hakro'an nebee Nia tulun ema susar
sia. Hamulak hodi sera dodan baa Nia, tan
Nia laran di'ak. 2 Hamulak bodik na'in no
ulun sia. Hodi nunia, ita hotu-hotu bele
moris mamatek no dame, tuir Na'i Maro-
mak hakaran. Tan moris nunia, fatan bodik
ema mak lo'u-sudur baa Nia. 3 Hamulak
nunia moos kona baa Maromak neon. Nia,
itakaan Maksorin 4 mak nakara sori ema
hotu-hotu. Nia moos nakara ema hotu-
hotu natene hanorin loos. Hanorin nia,
nune'e:
5 Na'i Maromak, ida dei.
Ailalete moos, ida dei. Ailalete nia,
mak Yesus Kristus. Yesus Kris-
tus mak nalo Na'i Maromak laran
malirin baa ita ema raiklaran.
Yesus, ema raiklaran nodi aan.
6 Nia latan isin lolon atu sori ita nosi itakaan
salan.
Maromak Niakaan oras to'o ti'an atu
nalore hanorin nia baa ema hotu-hotu.
7 Tan baa nia, Nia boi nola ha'u kdadi klosan
atu kbaa katak ema mak lahoos Yahudi sia
iha fatin hotu-hotu, kodi kanorin sia nebee
sia fiar baa Na'i Yesus no moris tuir dalan
mak loos. Saa mak ha'u katak ne'e, tebes
no loos.✡
8 Ha'u kakara nune'e: Kalo emi libur malu
atu hamulak, emi musti di'a-di'ak ho malu.
Keta hirus malu. Keta toe malu. Kalo foti
liman atu hamulak, emikaan neon musti
moos.
9-10 Nunia moos, feto sia. Ha'u kakara
nebee sia nahulin isin lolon nalo fatan.
Tau faru mak noo kneter. Sia keta natudu
lisan nebee ema natutuk matan baa sia tan
siakaan fuuk ilas oi-oik, lale, siakaan faru
folin todan mak la noo kneter, lale, sia
nafutar aan liu resik nodi mean-mutin no
morteen. Lia mak nalo feto kabaas, lahoos
nunia. Lia mak nalo feto kabaas, mak ne'e:
siakaan hahalok di'ak no siakaan neon
moon. Lia nia mak fatan bodik feto mak
lo'u-sudur baa Na'i Maromak.✡ 11 Kalo emi
ema sarani libur malu atu rona hanorin,
feto sia musti tuir ukun nodi rona hanorin
nia di'a-di'ak. Sia keta mu-muun. 12 Tuir
ha'u, la kona, kalo feto sia nasa'ek aan to'o
ukun mane no nanorin mane. Di'ak liu, feto
sia mamatek dei. 13 Tan Na'i Maromak nase'i
uluk Adam, foin nase'i Efa.✡ 14 Lahoos Adam
mak kona be'ur uluk nosi diabu ulun, mais
feto. Nahuu hori oras nia, ema raiklaran
nakur Na'i Maromak ukun.✡ 15 Masik nunia
moos, feto bele netan moris, tan nahoris
oan.* Surak sia fiar baa Yesus Kristus, sia
moris nadomi malu, sia moris fatan bodik
Kristus eman nodi neon moon.

3

Klala'ok boi ema sarani ulun

1 Noo ema mak dale na'ak, "Kalo ema ida
nakara dadi ema sarani ulun, ema nia boi
serwisu mak di'ak basuk." Tebes. 2 Mais
ema sarani ulun lala'ok musti nune'e: Nia
naran morin. Nia moris moon no feen ida
dei. Nia natene netu aan. Nia mamatek.
Ema nakneter nia. Nia simu bainaka nodi
laran maluak. Nia natene nanorin ema
seluk. 3 Nia lahoos tua lanuk teen. Nia
lahoos makta'e ema. Makonak liu basuk,
kalo nia ema mak laran di'ak, mak nakara
dame, no la rotus osan. 4 Nia musti bali uma
kain du'uk. Niakaan oan musti nakneter no
nanono baa nia. 5 Tan kalo ema la bele bali
uma kain du'uk, oin nunabee bele bali Na'i
Maromak eman sarani sia?
6 Kalo boi ulun, boi ema mak tuir Kristus
kleur ti'an. Keta boi ema mak foin fiar. Tan
ema oin nunia maus loko aan. Keta to'o Na'i
Maromak deku nia, hanesan Na'i Maromak
deku diabu ulun. 7 Ema seluk moos musti
nakneter sarani ulun. Hodi nunia, nia la
moe aan. Diabu ulun moos la bele fo'at
naloti nia.✡

Ema sarani ulun sasi'an

8 Nunia moos ema sarani ulun sasi'an
musti nune'e: Nia naran morin. Nia nanaan
la karuak. Nia lahoos tua lanuk teen. Nia
la naa sotir liu resik. 9 Nia neon moon.
Nia kaer metin hanorin mak Na'i Maromak
nalore ti'an baa ita ema makfiar sia. 10 Kalo
emi atu boi ema sarani ulun sasi'an, leno
di'a-di'ak uluk niakaan moris no niakaan

✡ 2:7 2 Timotius 1:11 ✡ 2:9-10 1 Petrus 3:3 ✡ 2:13 Lia Uluk Fohon 2:7,21-22 ✡ 2:14 Lia Uluk Fohon 3:1-6

* 2:15 Ema matenek lia Hakerek Moon na'ak 'feto bele netan moris tan nahoris oan' noo lia isin hira mak ne'e: 1) Noo Oan ida, mak Yesus. Nia buka dalan nebee ema hotu-hotu bele netan moris. 2) Efa mak kona be'ur to'o nalo sala, mais nia moos dadi bei uluk bodik ema raiklaran hotu-hotu. 3) Feto mak moris fatan la mate baa oras nahoris (mais lia isin ne'e la biit). ✡ 3:7 Titus 1:6-9

serwisu. Kalo la noo sala, foin foti nia baa
sarani ulun sasi'an.
11 Ema sasi'an feen* moos musti moris
fatan no di'ak. Musti moris la nahaat ema
naran. Musti netu aan. Musti ema fiar nia.
12 Sasi'an mane musti moris moon no
feen ida dei. Musti natene bali uma kain
du'uk. Musti naliku oan sia. 13 Kalo sarani
ulun sasi'an naliku ema sarani di'a-di'ak,
nanis ema hetak nakneter nia. Nia moos
hetak naberan aan katak nosi niakaan fiar
baa Yesus Kristus.

Lia tatuur nosi itakaan fiar

14-15 Timo! Ha'u kaloon, la kleur ona, ha'u
kbele ma'i karee o. Mais kalo noo sasenin,
ha'ukaan hakerek ne'e bele to'o uluk baa
o. Kakerek ne'e atu foo katene baa o nosi
lia Na'i Maromak ema uma laran siakaan
moris lala'ok. Keta malu'a ma'ak, Na'i
Maromak mak sia fiar nia, Maromak mak
moris. Sia hanesan uma mak noo tatuur
no kakuluk biit, mak tane Na'i Maromak
hanorin loos.
16 Na'i Maromak loke ti'an lia funin boot
nosi itakaan fiar. Itakaan fiar tatuur nia,
nune'e:

Kristus namaan aan mai iha raiklaran ne'e,
nola ema raiklaran ilas hanesan ita.
Maromak Kmalar dadi saksiin na'ak,
Yesus ne'e, Ema Moon.
Maromak Niakaan makbukar lale'an sia na-
ree Nia ti'an.
Niakaan Lia keke lema ti'an, to'o baa ema
iha fatin hotu-hotu.
Iha rai hotu-hotu ema fiar Nia ti'an.
Na'i Maromak foti sa'e Nia baa lale'an, hotu
Nia nabesi aan iha fatin kneter.
Itakaan fiar tatuur mak nia.

4

Sintidu baa ema mak nanorin kale'uk

1 Oras ne'e, Maromak Kmalar katak mal-
orek ti'an na'ak, nosi ikus ema sarani balu
atu dudu itakaan fiar. Hotu sia tuir kukun
mak be'ur ema raiklaran, to'o sia la'o sala
no tuir diabu hanorin. 2 Ema mak nanorin
nunia, dale seluk, nalo seluk. Sia huun
tolek teen no neon tomak. 3 Sia nanorin
na'ak, ema keta hola malu. Sia moos naluli
hahaak oi-oik. Tuir loos, Na'i Maromak
nase'i hahaak, nebee ita mak fiar baa Kris-
tus no hatene hanorin loos, bele haa hodi
sera dodan baa Nia. 4 Hotu-hotu mak Na'i
Maromak nase'i nia, di'ak. Keta haluli oi-
oik. Simu dei hodi hamulak sera dodan baa
Nia. 5 Tan Maromak Manfatin no itakaan
hamulak, naloos hahaak hotu-hotu.

Yesus Kristus eman serwisu mak di'ak

6 Timo! Foo matene lia ne'e sia hotu-
hotu baa mamaluk makfiar sia. Kalo o
malo nunia, o dadi Yesus Kristus eman ser-
wisu mak di'ak. Maromak Manfatin natudu
dalan baa ita, nebee ita bele fiar baa Nia.
Manfatin nia moos nalore hanorin mak loos
no hanorin mak kale'uk. Tan lia nia, o musti
kaer metin Manfatin nia hanesan haan mak
nakbiit okaan isin. 7 Keta soe haat leet hodi
dale karin mak la kona baa Na'i Maromak
neon. Keta hanono ferik lekan dalen mak
la noo huun dikin. Di'ak liu, bali isin lolon,
nebee moris di'ak tuir Na'i Maromak beer.
8 Hatoman aan hakbiit itakaan isin, ne'e
di'ak,
mais folin oan ida dei.
Hatoman aan moris tuir Na'i Maromak
beer,
ne'e mak folin kaliuk.
Folin nia
lahoos baa moris raiklaran oras ne'e
dei,
mais to'o no moris ikus baa.
9 Tebes! Lia ne'e sia, tebes no loos! Rai
baa neon, nebee keta malu'a. 10 Ita haloon
baa Maromak mak moris. Nia, maksorin
bodik ema hotu-hotu, kaliuk bodik ita mak-
fiar. Etuk, ita serwisu harui aan maka'as
bodik Nia.
11 Timo, manorin lia ne'e sia hotu-hotu
modi maruka ema nala'ok tuir. 12 Keta foo
leet baa ema naraik o, tan o sei nurak. O
musti dadi knaninuk bodik ema makfiar sia,
nebee sia tuir okaan dale, okaan hahalok,
okaan lala'ok hadomi ema, okaan fiar baa
Yesus Kristus, no okaan moris moon. 13 Oras
emi sei hein ha'u kmai, keta malu'a leno
Hakerek Moon bodik ema makfiar sia. Mak-
biit sia modi manorin sia di'a-di'ak.
14 Mala'ok di'a-di'ak okaan babelen mak
Na'i Maromak foo baa o, baa oras ema
sarani ulun sia namulak nodi nasa'e liman
baa o ulun. Baa oras nia, sia nato'o Na'i
Maromak lia mamenon kona baa okaan
moris no okaan serwisu. 15 O musti madinas
mala'ok lia nia sia! Nebee ema hotu-hotu
bele naree okaan moris no okaan serwisu
mak hetak di'ak. 16 Daka aan, nebee o moris
loos no manorin loos nohuun. Kalo o moris
nunia, Na'i Maromak atu loke dalan baa
o mo ema sia mak nanono baa o. Hodi

* 3:11 Lia fuan Yunani iha ne'e, noo lia isin tolu: 1) “ema sasi'an feen”, 2) “feto” (feto hotu-hotu) no 3) sasi'an feto.

nunia, emi bele moris nima-nimak ho Na'i
Maromak.

5

Klala'ok haliku ema sarani sia

1 Timo! Keta de'an katuas sia modi
maka'as. Mais dale baa sia modi kneter,
hanesan o dale baa o aman du'uk. Foo
babiit baa mane nurak sia, hanesan mane
malun du'uk. 2 Dale baa ferik sia, hanesan
dale baa o inan du'uk. Dale baa feto nurak
sia, hanesan dale baa o feton du'uk. Okaan
neon musti moos baa sia.

Lia feto faluk

3-5 Ema sarani musti tulun feto faluk mak
ema lalek. Mais feto faluk mak noo oan no
bein oan, oan no bein oan sia mak musti
naliku feto faluk nia. O musti manorin ema
sarani sia, nebee sia natene selu siakaan
feto faluk kolen. Tan hahalok nunia, kona
baa Na'i Maromak neon. Mais feto faluk
ema lalek, la noo ema naliku. Loron-kalan
nia naloon loos baa Na'i Maromak nodi
nusu tulun baa Nia dei. Feto faluk oin
nunia, ema sarani sia musti naliku.
6 Mais feto faluk mak moris nafurak aan,
masik nia sei moris moos, nia la noo folin.
7 Manorin lia nia sia hotu-hotu baa ema
sarani sia, nebee ema seluk la dale nahaat
siakaan naran.
8 Kalo ema ida la no'uk naliku familin
du'uk, kaliuk ema uma laran du'uk, nia soe
lakon niakaan fiar baa Na'i Maromak. Ema
nia aat liu tan ema mak la natene Maromak.
9 Kalo boi feto faluk atu dadi sarani ulun
sasi'an, niakaan lala'ok musti nune'e: ni-
akaan otas la bele tuun nosi tinan neen
nulu. Uluk, nia moris loos no la'en ida dei.
10 Ema natene nia laran di'ak. Nia naliku
oan sia di'a-di'ak. Nia laran maluak. Nia
tulun makfiar sia nodi serwisu ki'ik sia. Nia
nakara tulun ema susar. Nia nodi liman rua
tulun bei-beik ema mak nalo lia di'ak.
11 Keta boi feto faluk nurak atu dadi sarani
ulun sasi'an. Keta to'o sia nakara noo la'en
tenik. Hodi nunia, sia la noo leet naliku
ema sarani. 12 Tan sia la noo leet nunia,
sia nahaat siakaan mamenon mak uluk sia
nameno iha Na'i Maromak oin. Ema moos
atu nasalak sia. 13 Keta to'o sia nahuu baruk,
hotu nalau aan tama-sai uma, dale nahaat
ema naran. Aat liu tenik, kalo sia baa kahur
ema seluk lian, no dale lia mak la makonak.
14 Di'ak liu, feto faluk nurak sia noo la'en
tenik ona, nebee nahoris oan no naliku uma
kain du'uk. Hodi nunia, ema mak funu
ita, la netan lia krarain atu nadois itakaan
naran. 15 Tuir loos, noo feto faluk nurak balu
mak la'o sala dalan, tuir diabu ulun dalan.
16 Bodik feto makfiar sia, kalo noo feto
faluk, sia mak musti naliku feto faluk nia.
Keta habusik ema sarani seluk mak naliku.
Hodi nunia, ema sarani seluk bele naliku
feto faluk ema lalek sia.

Lia ema sarani ulun

17 Ema musti hakneter ema sarani ulun
mak naliku di'a-di'ak hutun sarani. Kaliuk,
ulun mak narui aan nalore Maromak Man-
fatin, no ulun mak manorik. 18 Hakerek
Moon na'ak, "Kalo hodi karau sama hare,
keta hatoos nunun nebee bele naa." Hak-
erek Moon moos na'ak, "Ema mak serwisu
fatan netan kansera."✡
19 Kalo ema tula sala baa sarani ulun, keta
simu nunia dei! Musti noo saksiin na'in
rua-tolu lian manesak, foin tetu lia nia.✡
20 Tetu hotu ti'an, kalo ulun nia sala, de'an
nia. Kalo nia sei nalo sala nunia bei-beik,
de'an tenik nia iha hutun sarani oin. Hodi
nunia, ema rumak sia la tuir niakaan lala'ok
la makonak nia.
21 Mato'o lia lala'ok ne'e baa ema sarani
sia. Keta fihir oin no keta kli'is. Na'i Maro-
mak no Yesus Kristus dadi saksiin na'ak,
oras ne'e ha'u karuka o ti'an atu mato'o
lia lala'ok ne'e. Makbukar lale'an mak Na'i
Maromak boi ti'an moos, dadi saksiin.
22 Keta lai-lais foti sarani ulun. Leno uluk
niakaan moris. Kalo ema foti ulun mak la
moon, hotu nia nalo sala, ema mak foti ulun
nia moos, natiu nola sala nia. Tan lia nia, o
musti daka aan nebee moris moon.
23 Ha'u krona o kabun moras bei-beik.
Di'ak liu, kahur wee no anggor ween oan
ida, malo baa aitahan. Keta memu wee
moon dei.
24 Manoin! Ema balu salan malorek ti'an.
Masik sia la to'o dauk makotu lia oin, ema
hotu-hotu natene siakaan salan ti'an. Mais
balu tenik salan, kleu-leur foin naksain.
25 Nunia moos, ema mak nalo lia di'ak sia.
Ema balu nalo lia di'ak mak naksain kedas.
Balu tenik nalo lia di'ak, mak sei la naksain
dauk. Mais kleu-leur, lia di'ak nia moos
nanis naksain.

6

Lia ata no na'in

✡ 5:18 Hanoin Hikar Dalan Moris 25:4; Mateus 10:10; Lukas 10:7 ✡ 5:19 Hanoin Hikar Dalan Moris 17:6, 19:15

[1] Ata mak fiar baa Na'i Yesus musti
nakneter na'in. Hodi nunia, ema seluk la
netan lia krarain atu dale nahaat Na'i Maro-
mak naran no itakaan hanorin. [2] Na'in mak
fiar baa Na'i Yesus, niakaan ata sia musti
nakneter nia bei-beik, masik sia hotu-hotu
manesak iha Na'i Maromak oin. Ata sia
musti naliku na'in nia di'ak liu tenik, tan
sia hotu-hotu fiar bele-bele baa Kristus. Sia
hotu-hotu moos musti moris nadomi malu.

Ema mak nanorin kale'uk no ema mak ro-
tus osan

[(2b)] Timo! Manorin lia ne'e sia hotu-
hotu modi makbiit ema sarani sia, nebee
sia nalo tuir. [3] Itakaan hanorin loos ne'e,
dadi tatuur baa moris dalan mak tuir Na'i
Maromak hakaran hotu-hotu. Ema mak
nanorin seluk, dudu sees Na'i Yesus Kristus
hanorin loos. [4] Sia loko aan, mais mamuk!
Sia toe mamuk. Siakaan hahalok nunia nalo
ema hirus malu, ema nakaat malu, ema dale
nahaat ema seluk naran, no ema naneo aat
baa ema seluk. [5] Sia tokar lauk bei-beik.
Siakaan kakutak dois. Sia la titu lia loos. Sia
naneo sala na'ak, kalo sia madinas tuir Na'i
Maromak hakaran, sia bele soi.

[6] Tebes! Kalo ita moris tuir Na'i Maromak
hakaran hodi horan to'o no saa mak iha, ita
hetan sotir boot hanesan ema maksoin.

[7] Oras ita moris, ita mai mamuk. Oras ita
mate, ita moos fila mamuk. [8] Surak, noo
haan no tais, to'o ti'an!

[9] Ema mak nakara soi, maus kona sokur,
to'o monu baa kuak oi-oik, tan naneo soi
dei. Hanoin oin nunia nahoris dinu no
nadodok moris. [10] A'aat oi-oik moris tan
ema rotus osan. Ema balu nabu'a osan
nunia, to'o sia sees nela siakaan fiar mak
loos no nadodok siakaan moris du'uk.

Kaer metin hanorin mak o simu ti'an

[11] Timo! O ne'e, Na'i Maromak niakaan.
Tan baa nia, o musti moris nune'e: Moris
moon, dook mosi lia aat hotu-hotu. Tuir
Na'i Maromak hakaran hotu-hotu. Fiar
baa Yesus Kristus bei-beik. Madomi ema
hotu-hotu. Materus aan mo susar. Moris
furak mo ema hotu-hotu. [12] Marui aan tebe-
tebes atu mala'ok hanorin hotu-hotu mak
ita fiar. Na'i Maromak foo moris nima-
nimak baa o ti'an. O katak sain ti'an okaan
fiar nunia iha ema lear oin. Dadi kaer
metin moris nima-nimak nia. [13-14] Oras ne'e,
ha'u kusu o mamate menon ma'ak, o tuir
Na'i Yesus ukun hotu-hotu. Keta makur
ukun ida moos, nebee ema la netan okaan
salan. Tuir tebe-tebes, to'o loron itakaan
Na'i Yesus Kristus namaan aan mai nikar.
Ha'u kusu o mamate menon nunia iha Na'i
Maromak oin. Tan Nia mak foo kmalar
bodik makmoris hotu-hotu. Ha'u kusu o
moos mamate menon nia iha Yesus Kristus
oin. Tan Nia moos katak lia loos iha Guber-
nur Pontius Pilatus oin.✡

[15] Na'i Yesus boot kaliuk, beran kaliuk!
Na'in baa na'in hotu-hotu.
Ulun baa ulun hotu-hotu.
To'o niakaan oras,
lia ne'e sia hotu-hotu naksain.
[16] Nia mesan mak la mate.
Nia moris iha kroman mak ema raik-
laran la bele terus.
La noo ema raiklaran ida kois
mak bele titu nola Nia.
Sera kneter hotu-hotu baa Nia nima-
nimak!
Nia kaer beran hotu-hotu iha liman
nima-nimak!
Nunia tebes!

Lia ema maksoin

[17] Timo, katak baa maksoin raiklaran ne'e
ma'ak, keta loko aan no keta hakrai aan
baa sasoin. Tan sasoin hotu-hotu atu lakon
mohu. Di'ak liu, hakrai aan baa Na'i Maro-
mak mak moris. Tan Nia mak fakar tuun
hotu-hotu bodik ita, nebee ita bele horan
moris furak. [18] Katak baa sia nebee sia nodi
sasoin nalo lia di'ak. Nebee, sia madinas
natudu hahalok di'ak. Nebee, sia laran
maluak baa ema. Nebee, sia fa'e matak-
malirin mak Na'i Maromak foo baa sia.
[19] Hodi nunia, sia nariik moris mak folin, tan
sia babilan kedan bodik moris baa awan-
wainrua.

Paulus narohan hakerek

[20-21] Timo! Daka di'a-di'ak Manfatin hotu-
hotu mak Na'i Maromak rai baa o. Ema balu
naneo na'ak sia mesan mak matenek. Mais
siakaan 'matenek' nia, la noo tatuur, tan sia
fiar hanorin kale'uk. Keta manesa lia fuan
mo sia. Keta kahur ho bosok teen sia. Keta
dale lia mak la tuir Na'i Maromak beer.

Ha'u kakro'an nebee, Na'i Maromak
natudu laran di'ak baa o.

Nunia dei.
Dame,
Paulus

✡ 6:13-14 Yohanis 18:37

2 Timotius
Paulus nakerek dala rua bodik belun Timotius

Paulus foo tabe

1-2 Timotius mak di'ak!

Hakerek ne'e nosi ha'u, Paulus. Na'i Maromak du'uk mak boi ha'u kdadi Yesus Kristus klosan. Sia solok ha'u kbaa katak lia moris mak Na'i Maromak nameno ti'an bodik makfiar Yesus Kristus.

Timo! Tuir ha'u, o nu'u ha'ukaan oan du'uk. Tan lia nia, ha'u kamulak nebee, itakaan Ama Maromak no itakaan Na'in Yesus Kristus, nadomi o, natudu laran di'ak baa o, no foo moris dame baa o.✡

Paulus namulak nodi sera dodan baa Na'i Maromak

3 Loron-kalan ha'u kamulak bodik o. Ha'u ksera dodan baa Na'i Maromak nohuun, tan o tuir Nia bei-beik. Ha'u kaliku Nia kodi neon moon, manesak no ha'ukaan bei uluk sia naliku Nia. 4 Ha'u ksei kanoin o luun turu, baa oras ita rua fa'e malu. Tan baa nia, kalo ha'u kasoru kikar o, ha'u neon di'ak.

5 Ha'u kanoin oras o mahuu fiar tebe-tebes baa Na'i Yesus. Okaan fiar nunia nahabut kedan uluk baa o bein Luisa neon no o inan Eunike neon. Oras ne'e ha'u katene ka'ak, siakaan fiar nia moos moris iha okaan neon.✡

Paulus nusu Timotius nala'ok babelen mak Na'i Maromak foo baa nia

6 Uluk, baa oras ha'u krai liman baa o ulun kodi kamulak bodik o, Na'i Maromak natuun babelen nebee o bele serwisu bodik Nia. Tan baa nia, oras ne'e ha'u kusu nebee kakehe malaka okaan babelen nia. 7 Na'i Maromak la foo Niakaan Kmalar baa ita atu moris ta'uk teen. Lale! Nia foo Niakaan Kmalar baa ita nebee ita bele haberan aan, bele hadomi malu, no bele hetu aan. 8 Tan baa nia, keta moe aan katak lia nosi itakaan Na'in Yesus Kristus. O moos keta moe, tan ha'u ne'e ema bui. Tuir loos, ha'u ktama bui ne'e tan ha'u kaliku Nia. Kalo o baa katak Niakaan Manfatin Di'ak, o musti madi'a aan atu matiu susar nu'u ha'u. Mais baa oras o metan susar nunia, Na'i Maromak nanis nakbiit o.

9 Na'i Maromak sori nola ita nosi itakaan salan,
no boi nola ita dadi Niakaan ema moon.
Masik ita la halo sa-saa moos, ita bele simu Niakaan dadi'ak nia.

Na'i Maromak sei la nase'i raiklaran dauk,
Nia nakotu ti'an atu solok Yesus Kristus mai,
nebee natudu laran di'ak nodi sori ita.

10 Oras ne'e, Yesus Kristus mai ti'an, atu nato'o Na'i Maromak lia kakotun nia.

Kalo ema fiar baa Na'i Yesus, nia la mate dodok ona, mais netan moris nima-nimak no Na'i Maromak.

Lia ne'e, Manfatin Di'ak mak keke lema rai.

11 Tan Manfatin Di'ak nia, Na'i Maromak foti ha'u kdadi baa Yesus Kristus klosan atu katak no kanorin ema.✡ 12 Oras ne'e, ha'u ktama bui ti'an tan Manfatin nia. Mais ha'u la kmoe! Tan ha'u katene see mak ha'u kfiar baa ne'e, Na'i Yesus du'uk. Nia mak rai serwisu ne'e baa ha'u, nodi foo babelen nebee ha'u kbele kala'ok to'o Nia mai nikar. 13 O musti tuir knaninuk moris nosi hanorin loos mak ha'u katudu baa o. Kalo o fiar bei-beik, modi madomi ema hotu-hotu, ne'e na'ak, o talin malu ti'an mo Yesus Kristus. 14 Na'i Maromak foo sasoin ida mak folin kaliuk baa o ti'an. Sasoin nia, mak hanorin loos. Bali sasoin nia di'a-di'ak. Musu Kmalar Lulik mak moris iha itakaan neon, nebee Nia tulun o atu matene bali sasoin nia.

Onesiforus tulun Paulus iha bui

15 Timo! O matene Figelus no Hermogenes no ema seluk nosi rai Asia ka?* Sia se'i kotuk baa ha'u ti'an. 16-18 Mais Onesiforus lale. O matene baa oras ha'u ksei iha kota Efesus, nia tulun ha'u bei-beik. Oras ne'e, nia iha kota Roma ti'an. Oras nia to'o mai, nia nasirin fatin hotu-hotu buka ha'u, foin nia netan ha'u iha bui laran. Mais nia la moe. Nia mai naree ha'u bei-beik atu nakbiit ha'ukaan neon.

Tan lia nia, ha'u kamulak kodi kakro'an, nebee Na'i Maromak natudu laran di'ak baa Onesiforus no familin hotu-hotu. Nebee, baa oras rai falu fila Na'i Maromak nakotu ema raiklaran lian, Nia moos nakotu lia di'ak bodik Onesiforus sia.

✡ 1:1-2 Kristus Klosan Lian 16:1 ✡ 1:5 Kristus Klosan Lian 16:1 ✡ 1:11 1 Timotius 2:7 * 1:15 Rai Asia nia, oras ne'e dadi baa rai Turki loromonu.

2

Ema maktuir Kristus musti moris hanesan sondadu mak tuir ulun bei-beik

1 Oa Timo mak ha'u kadomi! Tan Yesus
Kristus laran di'ak, Nia nadi'a aan nakbiit
o. Dadi o musti makara, tan o talin malu
mo Nia ti'an. 2 Uluk, ha'u kanorin o lia Na'i
Maromak dalan loos iha ema lear oin. Oras
ne'e, ha'u kusu nebee lia hotu-hotu mak o
rona mosi ha'u nia, o baa manorin mikar
baa ema mak o bele fiar. Hotu, ema nia sia
musti bele baa nanorin natutan nunia baa
ema seluk tenik.
3 Ita hotu-hotu ne'e, Yesus Kristus son-
dadun. O musti madi'a aan matiu susar
bele-bele mo Nia. 4 Sondadu mak nala'ok
niakaan serwisu di'a-di'ak, la kahur no ser-
wisu seluk. Nodi nunia, niakaan lisan kona
baa niakaan ulun neon.
5 Hola lia hatetek seluk hosi lia halai sita
malu. Kalo ema nalai sita malu, musti nalai
tuir ukun. Kalo lale, nia nanis sai! Nunia
moos, kalo hala'ok Na'i Maromak serwisu.
Musti hala'ok tuir ukun.
6 Haree baa ema mak nalo to'os. Nia
serwisu susi ruin iha to'os. Tan lia nia,
nia mak netan uluk to'os isin. 7 Hanoin
di'a-di'ak lia hatetek nia sia, nebee Na'i
Maromak nalore lia isin baa o.
8 Hanoin di'a-di'ak Yesus Kristus. Nia,
na'i Daud husar-binan. Nia mate, mais Na'i
Maromak nalo Nia moris nikar. Lia nia,
Manfatin Di'ak mak ha'u kbaa katak iha
fatin hotu-hotu. 9 Tan ha'u kala'ok serwisu
nia, ha'u ketan susar, to'o ema neti ha'u
nodi besi talik, hanesan ha'u ne'e, ema
aat. Masik nunia moos, sia la bele saseni
Maromak Manfatin. 10 Tan baa nia, ha'u
kadi'a aan katiu susar oi-oik. Surak Na'i
Maromak eman mak Nia boi ti'an sia, bele
netan moris. Nosi ikus Nia atu foti-nahaas
sia, tan sia Yesus Kristus eman. 11 Lia fuan
ne'e sia, tebes no loos:
"Kalo ita simu mate tan tuir Kristus,
ita moos moris ho Kristus.
12 Kalo ita terus aan,
ita kaer ukun ho Nia.
Kalo ita heli Nia,
Nia moos neli ita.✡
13 Masik ita la loos,
Nia loos nohuun,
tan saa mak Nia dale, Nia nanis
nalo."

Ema serwisu mak Na'i Maromak mose

14 Timo! Foo matene baa makfiar sia,
nebee sia keta nalu'a lia ne'e sia. Maruka
sia modi Na'i Maromak naran, nebee sia
nanawa toe nosi lia mak la noo folin. Ha-
halok nunia nahaat ema mak rona neon.
15 Marui aan dadi Na'i Maromak eman ser-
wisu mak fatan Nia mose. Manorin malo
loos Niakaan Manfatin, tan Manfatin nia
tebes no loos. O serwisu di'ak nunia, o
lalika moe. 16 Madook aan mosi lia fuan
mak la noo huun-dikin, no lia fuan mak la
nakneter Na'i Maromak. Tan lia fuan nunia
hetak nahaat ema wa'in, 17 nu'u kanek aat
nakrabat. Himeneus no Filetus siakaan lia
fuan, nunia nanis. 18 Sia rua nanorin kale'uk
na'ak, Na'i Maromak oras nalo ema mak
mate ti'an moris nikar, siku liu ti'an. Sia
naksees ti'an nosi hanorin loos, to'o nahaat
ema balu siakaan fiar.
19 Masik nunia moos, Maromak Manfatin
nafati, hanesan lia tatuur mak la kakoen.
Iha Manfatin nia noo hakerek na'ak, "Na'i
Maromak natene Niakaan ema sia." Noo
hakerek tenik na'ak, "Ema mak lo'u-sudur
baa Na'i Maromak, musti nakdook aan nosi
a'aat."✡
20-21 Iha ema maksoin uman, noo baho'ak
oi-oik. Noo baho'ak kabaas nosi mean no
mutin, no baho'ak mak tau loron-loron nosi
ai no rai mean. Oras noo dahur boot, uma
na'in neon boot tau baho'ak kabaas nia sia.
Mais nia moe aan tau baho'ak loron-loron
nia sia iha ema lear oin. Nunia moos ita.
Kalo ita hadook aan hosi a'aat, ita nu'u
baho'ak kabaas nia sia. Uma na'in nakara
nodi ita, tan ita hoo folin atu halo serwisu
di'ak bodik nia.
22 Ema nurak sia maus beer aat. Mais
Timo, o keta nunia. O musti daka aan
di'a-di'ak, nebee keta tuir sia nunia. Malo
lia di'ak bei-beik. Fiar bei-beik baa Na'i
Maromak. Moris madomi malu, dame malu
mo ema hotu-hotu. Ema mak fiar baa Na'i
Maromak, neon moon, no nalo lia di'ak bei-
beik. Timo, o musti moris nunia! 23 Keta
kahur lia modi toe malu baa lia mak la folin.
Tan lia nunia sia soran ema dei. 24 Ema mak
toe malu la fatan dadi Na'i Maromak eman
serwisu. Tan Niakaan eman serwisu musti
di'a-di'ak no ema hotu-hotu, musti natene
nanorin ema, no natene netu aan baa ema
seluk. 25 Sia moos musti dale mamamar
no ema mak sakar sia. Hodi nunia, see
mak natene? Na'i Maromak bele filas ema
mak sakar neon to'o sia nalo neon aat, no
simu hanorin loos. 26 Hodi nunia, siakaan

✡ 2:12 Mateus 10:33; Lukas 12:9 ✡ 2:19 Sura Renu Isra'el 16:5

kakutak bele moon nikar, to'o sia nakbois
sai nosi diabu ulun mak uluk kesi sia.

3

Ema aat sia baa oras rai atu falu fila

1 Timo! Oras rai falu fila kre'is mai ona,
susar wa'in moos atu naksain. Tan lia nia,
ha'u katak kedan lia ne'e baa o. 2 Oras nia
to'o mai, ema nadomi aan du'uk dei. Sia
rotus osan. Sia loko aan. Sia titu naraik
ema. Sia dale lia aat. Sia la rona inan-
aman. Sia la natene sera dodan. Sia notar
lalek. Sia hirus lia Maromak. 3 Sia la noo
dadomin. Sia la no'uk dame malu. Sia dale
nahaat ema naran. Sia la netu aan. Sia
lisan aat. Sia la nakara lia di'ak. 4 Sia beer
fa'an mamaluk. Sia la naneo naruk. Sia
nalo aan matenek. Sia la tuir Na'i Maromak
beer, mais tuir siakaan beer du'uk. 5 Sia nalo
aan moon, mais mamuk, tan Na'i Maromak
beran la noo iha siakaan neon. Timo, o keta
kre'is baa ema nunia sia.
6 Ema nunia sia, tama ema uman atu
bosok nola feto neon mamar mak maus
kona sokur. Feto oin nunia sia, natiu sala
wa'in, tan sia tuir siakaan beer aat. 7 Kalo
sia rona na'ak ema nanorin lia foun iha
nabee, sia moos tuir kedas. Sia nalo rua-
ruan nunia, mais sia sei la natene hanorin
nabee mak loos no nabee mak kale'uk.
8 Timo! O sei manoin lia uluk nosi Yanes
no Yamres ka, lale?* Baa oras nia, sia rua
sakar Bei Musa. Ema manorik bosok teen
sia, siakaan hahalok moos nunia. Sia sakar
hanorin loos. Siakaan kakutak aat ti'an,
no siakaan fiar moos dodok. 9 Mais sia la
bele terus. Kleu-leur ema hotu-hotu atu
natene siakaan lisan! Hanesan uluk ema
moos natene Yanes no Yamres lisan.

Kaer metin hanorin mak o simu ti'an

10 Timo! O musti tuir ha'ukaan knan-
inuk. O matene ti'an hotu-hotu mak ha'u
kanorin. O moos matene ti'an ha'ukaan
lala'ok, ha'ukaan hakara, no ha'ukaan fiar.
O du'uk maree ti'an ha'ukaan neon naruk
no ha'ukaan dadomin baa ema. O matene
oin nunabee ha'u kariik metin baa lia hotu-
hotu. 11 O moos matene, ema ta'e nakdiuk
ha'u, no nasusar ha'u oi-oik iha kota An-
tiokia, kota Ikonium, no kota Listra. Mais
Na'i Maromak nasai ha'u nosi lia nia sia
hotu-hotu.✡ 12 Tebes! Ema hotu-hotu mak
fiar baa Yesus Kristus, no nakara moris
moos tuir Na'i Maromak hakaran, nanis
ema nasusar sia. 13 Hanoin! Ema aat no
tolek teen sia hetak tu'an aat. Sia be'ur
ema, mais sia moos kona be'ur.
14 Tan baa nia, o musti kaer metin hanorin
mak o simu ti'an. No tuir bei-beik saa
mak o fiar. Tan nia mak loos. O matene
tebes, see mak nanorin o, to'o o bele fiar
baa sia. 15 Hori o sei ki'ik, ema nanorin
Na'i Maromak Hakerek Moon baa o. Nosi
Hakerek nia o bele matene dalan atu metan
moris, tan fiar baa Yesus Kristus. 16 Lia
hotu-hotu iha Hakerek Moon, Na'i Maro-
mak du'uk mak natuun baa Niakaan ema
makerek sia. Hakerek nia folin mak ne'e:
Ita hodi hanorin ema lia mak loos. Ita
hodi hatudu ema salan. Ita hodi dada hikar
ema baa dalan loos. Ita hodi hanorin ema
atu moris sura loron tuir Na'i Maromak
beer. 17 Nodi nunia, Hakerek Moon nia, nalo
nato'o Na'i Maromak eman sia, nebee sia
bele nalo serwisu di'ak hotu-hotu.

4

Baa katak Na'i Maromak Manfatin

1-2 Loron ikus, oras Yesus Kristus namaan
aan mai nikar raiklaran ne'e, nia atu kaer
ukun hanesan na'in. Ema mak moris no
ema mak mate ti'an sia bele-bele nasoru
Nia, nebee Nia tetu siakaan moris. Tan
baa nia, ha'u kusu baa o iha Na'i Maro-
mak oin no Yesus Kristus oin, nebee o baa
katak Manfatin Di'ak baa ema. Madi'a aan
nohuun baa oras nabee dei. Matudu ema
salan, surak modi neon naruk. Makbiit ema
neon, modi hanorin loos.
3 Awan-wainrua, ema la no'uk rona tenik
hanorin loos. Sia atu libur nola ema mak
nanorin sia tuir siakaan hakara dei. 4 Sia
sulan tilun baa hanorin loos, mais sia ta'an
tilun baa aikanoik bosok teen.
5 Masik nunia moos, o musti mamatek
dei. Mariik metin iha susar laran. Baa katak
Manfatin Di'ak baa ema, nebee sia simu
Yesus Kristus. Maliku ema modi neon no
laran, to'o serwisu mohu. Keta manawa baa
klaran.

---

* 3:8 Naran 'Yanes no Yamres' la iha Hakerek Moon Mamenon Tuan. Mais ema matenek Hakerek Moon balu na'ak, arumak sia rua nia, ema matenek nosi Mesir mak sakar Musa baa oras nia atu lituk ema Isra'el sai nosi Mesir. Leno lia nia iha hakerek Sai Hosi Mesir 7:11. ✡ 3:11 Kristus Klosan Lian 13:14-52, 14:1-7,8-20 * 4:6 Baa oras ema Yahudi sia nalo sera iha Uma Hamulak Huun, noo sera oik ida, ne'e mak musti fui anggor ween baa sera fatin leten. Iha lia tohar ne'e, Paulus foo lia tate'an na'ak, niakaan moris hanesan anggor ween mak atu nakduar mohu ona dadi sera baa Na'i Maromak.

6 Lalika manoin ha'u, tan oras ha'u
kmate, kre'is ona. Ha'u ne'e, nu'u hemu
fatik mak atu mamuk ona.* 7 Ha'u kalai
sita di'a-di'ak, to'o kladik ti'an, tan tuir bei-
beik Yesus Kristus. 8 Oras ne'e, ha'u ksei
kein simu fafa'ek mak itakaan Na'in rai nela
bodik ema mak moris loos. Nia atu tetu ema
hotu-hotu moris nodi moon. To'o niakaan
oras, nanis Nia latan fafa'ek nia baa ha'u.
Mais lahoos baa ha'u kmesan dei. Nia moos
latan baa ema hotu-hotu mak nadomi Nia,
no nein Niakaan mamain.

Paulus nameno nela lia oi-oik

9 Timo! Mai lai-lais maree ha'u lai! 10 Oras
ne'e, ha'u kmesan dei. Kreskes baa rai
Galatia ti'an. Titus baa rai Dalmatia ti'an.
Demas nakara buka kabaas no furak iha
raiklaran dei, dadi nia la'o nela ha'u ti'an
baa kota Tesalonika.✡ 11 Hela mesan Lukas
mak no ha'u. Buka mola Markus, nebee
emi rua mai bele-bele. Tan nia bele tulun
ha'u oi-oik.✡ 12 Ha'u ksolok Tikikus baa kota
Efesus ti'an.✡ 13 Kalo o mai, keta malu'a
ha'ukaan faru manas, mak ha'u krai kela iha
Karpus uman iha kota Troas. Keta malu'a
no ha'ukaan hakerek sia, kaliuk hakerek
mak iha kulit nia sia.✡

14 Aleksander, badaen riti besi nia, nalo
aat wa'in baa ha'u ti'an. Habusik baa,
tan Na'i Maromak mak selu tuir niakaan
hahalok nia.✡ 15 Sintidu mo ema nia, tan nia
sakar bei-beik itakaan lia fuan.

16 Uluk fohon oras ha'u kariik iha makotu
lia oin kodi kaloos lia, la noo ema ida
namalu ha'u. Hotu-hotu la'o nela ha'u.
Habusik baa! Lalika halo sa-saa. 17 Masik
hotu-hotu la'o nela ha'u moos, Na'i Maro-
mak lale. Nia nakbiit ha'u, nebee ha'u
kbele katak Niakaan Manfatin kodi la mukit
saa ida. Ha'u katak nunia baa ema lahoos
Yahudi sia, nebee sia moos bele rona. Ha'u
moos kakbois sai hosi dinu boot. 18 Nosi
ikus, Na'i Maromak atu nasai ha'u nosi a'aat
hotu-hotu, no nala'o ha'u di'a-di'ak tama
lale'an. Iha nebaa, Nia mak kaer ukun.

Na'i Maromak boot kaliuk! Ha'u ktonu
no foti-kahaas Nia nima-nimak! Tebes!

Paulus narohan hakerek

19 Keta malu'a foo tabe baa Bii Priskila
no la'en, Mau Akila. Nunia moos bodik
Onesiforus familin hotu-hotu.✡ 20 Erastus
nein iha kota Korintus. Hori hirak nia, ha'u
kla'o kela Trofimus iha kota Miletus, tan nia
moras todan.✡ 21 Timo, marui aan, nebee
oras rai malirin sei la to'o dauk, o mai ti'an.
Mamaluk iha ne'e sia, mak ne'e: Ebulus,
Pudes, Linus no Bii Klaudia. Sia hotu-hotu
foo tabe baa emi no baa mamaluk sarani
rumak sia.

22 Nebee, Na'i Maromak namutuk bei-
beik no o, nodi natudu laran di'ak baa o.

Ha'ukaan hakerek to'o ne'e dei.
Paulus

✡ 4:10 Kolose 4:14; Filemon 24; 2 Korintus 8:23; Galatia 2:3; Titus 1:4 ✡ 4:11 Kolose 4:14; Filemon 24; Kristus Klosan Lian 12:12,25, 13:13, 15:37-39; Kolose 4:10 ✡ 4:12 Kristus Klosan Lian 20:4; Efesus 6:21-22; Kolose 4:7-8 ✡ 4:13 Kristus Klosan Lian 20:6 ✡ 4:14 1 Timotius 1:20; Kananuk Sia 62:12; Roma 2:6 ✡ 4:19 Kristus Klosan Lian 18:2; 2 Timotius 1:16-17 ✡ 4:20 Kristus Klosan Lian 19:22; Roma 16:23; Kristus Klosan Lian 20:4, 21:29

Paulus nakerek bodik belun Titus

Paulus foo tabe

1-4 Oa Titus mak di'ak!

Hakerek ne'e nosi ha'u, Paulus, mak Na'i Maromak ain-liman no Yesus Kristus klosan. Na'i Maromak solok ha'u atu kaliku ema mak Nia boi atu fiar baa Nia. Nia moos solok ha'u atu kanorin dalan moris mak loos, nebee Niakaan ema sia bele natene moris tuir Niakaan hakaran. Hodi nunia, sia bele moris namutuk no Nia nima-nimak. Na'i Maromak sei la nase'i raiklaran ne'e dauk, Nia nameno ti'an atu nalo nunia. Tebes. Nia la naktolek. To'o baa niakaan oras, Nia foo natene na'ak, Nia nakara sori ema nosi siakaan salan, nebee sia bele moris no Nia nima-nimak. Hotu, Nia naruka ha'u atu katak Niakaan Manfatin nia bodik ema hotu-hotu.

Titus! Tuir ha'u, o nu'u ha'ukaan oan du'uk, tan o mo ha'u fiar bele-bele baa Kristus. Ha'u kamulak baa itakaan Ama Maromak no itakaan Maksorin Yesus Kristus, nebee natudu laran di'ak baa o, nebee o bele moris manek no dame.✡

Lia lala'ok bodik ema sarani ulun

5 Hori hirak ha'u kla'o kela o iha rai Kreta, nebee o bele babilan mola lia hira iha nia. Nebee o foti ema mak fatan dadi baa sarani ulun iha sura kota. Keta malu'a lia lala'ok mak ha'u katak ti'an baa o nia, kona baa ema sarani ulun. Lia nune'e: 6 Kalo hakara foti sarani ulun, niakaan moris la bele noo sala. Nia musti moris moon no feen ida. Niakaan oan sia musti fiar baa Yesus Kristus. La bele noo ema mak nasalak na'ak, niakaan oan sia maktokar no maksakar. 7 Tan sarani ulun nala'ok Na'i Maromak serwisu, nia musti moris moon. Musti noo naran di'ak. Keta foti ema mak naksa'ek aan, mak nawan aat, mak kanarak aat, mak tua lanuk aat, makaat aat, no mak rotus osan. 8 Sarani ulun musti laran maluak. Musti nakara lia di'ak. Musti moris mamatek. Musti ema mak la kli'is sorin baluk. Musti neon moon. Musti natene netu aan. 9 Musti kaer tebetebes Maromak Manfatin mak ita hanorin ti'an baa sia. Hodi nunia, ema sarani ulun bele natudu Na'i Maromak dalan moris loos baa ema seluk, no bele naloos hanorin kale'uk sia.✡

Lia hanorin kale'uk

10 Ema wa'in sakar hanorin loos nodi dale lia mak la noo huun-dikin no lia tolek teen. Kaliuk ema Yahudi mak nanorin kale'uk na'ak, ema hotu-hotu mak nakara moris, musti namane aan. 11 Sia dada nola famili balu sees nosi hanorin loos ti'an. Sia be'ur ema atu buka osan. O musti taka ema nia sia ibun, nebee sia keta nalo nunia ona. 12 Ema Kreta siakaan ema matenek ida katak du'uk na'ak,

"Ema Kreta sia, ema bosok teen, ema rotus teen, ema baruk teen.
Sia moris nu'u karau mak la natene ukun!"

13 Tebes! Ema Kreta sia moris nunia tebes. Tan lia nia, o musti dada mola mikar ema mak kona be'ur sia, nebee makbiit mikar siakaan fiar baa Na'i Maromak. 14 Sia keta rona tenik ema Yahudi siakaan lia aikanoik mak la noo folin. Sia keta tuir ema mak soe hanorin loos ona.

15 Manoin di'a-di'ak! Bodik ema neon moon, hotu-hotu moon. Mais bodik ema neon kadoor no ema mak la fiar baa Na'i Maromak, la noo kedan lia moon. Tan siakaan laran no kakutak kadoor hotu. 16 Sia katak na'ak, sia natene Maromak. Mais sia moris nu'u la natene Maromak. Sia dale seluk, sia nalo seluk. Sia huun dois. Sia la no'uk tuir Na'i Maromak hakaran no la natene nalo lia di'ak.

2

Hanorin loos dadi baa moris tatuur loos

1 Mais Titus, o keta nunia! O musti madalan ema nebee sia moris tuir hanorin loos. 2 Katak baa katuas sia, nebee sia moris netu aan. Sia musti daka naran di'ak, no moris mamatek. Sia musti fiar metin baa hanorin loos. Sia musti nadomi ema seluk.

3 Nunia moos, ferik sia. Katak baa sia nebee daka di'a-di'ak siakaan tuur-hariik no moris tuir Na'i Maromak hakaran nohuun. Sia keta dale nadois ema naran. Sia keta natoos aan baa tua. Mais sia musti nanorin ema atu moris di'ak. 4 Hodi nunia, sia foo knaninuk baa feto nurak sia, nebee nadomi la'en no oan sia. 5 Nebee moris mamatek no moon. Nebee nahulin uma kain di'a-di'ak no nanono baa la'en. Kalo sia moris nunia, la noo ema mak dale nahaat Maromak Manfatin.

✡ 1:1-4 2 Korintus 8:23; Galatia 2:3; 2 Timotius 4:10 ✡ 1:9 1 Timotius 3:2-7

6 Nunia moos, foo tate'an baa mane nurak
sia, nebee sia moris mamatek.
7 Titus! O musti moris di'a-di'ak, nebee
dadi knaninuk bodik ema seluk. Oras
manorin ema, o moos musti malo tuir
hanorin nia! Keta makdiuk mo okaan ser-
wisu. 8 Musti manorin lia loos, nebee ema
la bele nalolo hanorin nia. Hodi nunia, ema
mak sakar ita, sia moe aan du'uk, tan soa la
noo tatuur atu sakar ita.
9 Manorin ata sia, nebee rona baa siakaan
na'in iha lia hotu-hotu mak kona baa na'in
neon. Sia keta toe malu no siakaan na'in.
10 Sia keta nana'o siakaan na'in nahan. Sia
musti serwisu di'a-di'ak to'o na'in fiar sia.
Sia musti natudu lisan di'ak. Kalo sia
moris nunia, ema luan nanis nasee na'ak,
hanorin nosi Na'i Maromak, itakaan Mak-
sorin, kabaas tebes.
11 Na'i Maromak natudu laran di'ak baa
ema hotu-hotu, nodi loke dalan atu sori sia
nosi siakaan salan. 12 Tan baa nia, ita musti
dudu sees dalan moris mak kale'uk. Ita
musti soe hahalok aat hotu-hotu. Oras ita
sei moris iha raiklaran ne'e, ita musti moris
moon, hodi hetu aan no tuir bei-beik Na'i
Maromak hakaran. 13 Oras ne'e, ita sei hein
Yesus Kristus namaan aan mai nikar. Lia
nia atu dadi matak-malirin boot bodik ita
hotu-hotu, tan ita atu haree ahar boot nosi
Na'i Maromak mak Boot Kaliuk, no nosi
Yesus Kristus itakaan Maksorin. 14 Nia latan
isin lolon atu sori ita nosi sala. Nia namoos
ita, nebee ita fatan dadi baa Niakaan ema
mak nalo lia di'ak nohuun.✡
15 Titus, manorin lia ne'e sia baa ema
sarani sia. Makbiit sia nebee tuir hanorin
nia hotu-hotu. Ema mak nalo sala, matudu
dalan di'ak baa nia. Ema keta naraik o, tan
o moo beran malo nunia.

3

Ema sarani musti moris moon

1 Foo matene baa ema sarani nebee
nanono baa ukunrai no makaer ukun sia.
Sia moos musti nadi'a aan nalo lia di'ak
nohuun. 2 Sia keta dale nahaat ema naran.
Sia keta toe malu. Di'ak liu, sia moris furak
no laran di'ak baa ema hotu-hotu.
3 Uluk, oras ita sei la hatene Kristus dauk,
ita la hatene sa-saa, no ita maus kona be'ur.
Ita la hanono baa ema seluk. Ita moris tuir
laran aat, to'o hatoos aan baa itakaan beer
aat oi-oik. Ita dale hahaat ema naran no ita
hirus sia. Sia moos hirus nikar ita.
4 Masik ita moris aat nunia moos, Na'i
Maromak sori ita nodi natudu Niakaan
dadomin no laran di'ak baa ita. 5 Nia sori ita,
lahoos tan ita harui aan halo lia di'ak, mais
tan Nia nadomi ita. Nia fasi mohu itakaan
salan no nafou itakaan moris nodi Kmalar
Lulik. 6 Na'i Maromak fakar natuun Niakaan
Kmalar Lulik baa ita, tan ita fiar baa Yesus
Kristus, itakaan Maksorin. 7 Tan Nia laran
di'ak, Nia naloos ita iha Na'i Maromak oin.
Oras ne'e, ita ho Na'i Maromak, nu'u oan no
Aman. Ne'e na'ak, ita bele simu sasoin nosi
Ama. Sasoin nia, mak ita moris nima-nimak
ho Nia. 8 Ha'u kdale ne'e, tebes no loos.
Lia mak ha'u kanorin ne'e, folin boot
bodik ema hotu-hotu. O musti madalan
ema atu tuir tebe-tebes hanorin ne'e. Ema
mak fiar baa Na'i Maromak musti naka'as
aan nalo lia di'ak. 9 Keta kahur lia bosok
teen, hanesan toe malu baa lia huun-dikin
lalek sia. Keta hakaat karin. Keta toe hosi
lia, see niakaan husar-binan mak kneter
kaliuk. Keta hakaat malu baa lia ukun
Yahudi. Lia nia sia la noo folin no soe
butan leet! 10 Ha'u katene noo ema ida
mak sasa karin ema sarani sia. Manorin
ema nia. Kalo nia la nanawa, de'an malo
maka'as. Kalo nia sei la nanawa, lalika titu
nia ona. 11 Tan ema oin nunia, kakutak
kadoor ti'an. Niakaan hahalok du'uk nalore
niakaan a'aat baa ema hotu-hotu.

Paulus narohan hakerek

12 Ha'u atu ksolok Artemis, lale Tikikus,
atu mai nasoru o iha rai Kreta. Kalo nia to'o
nebaa ti'an, maka'as aan mai lai-lais ma-
soru ha'u iha kota Nikopolis. Tan oras rai
malirin ne'e, ha'u kakara kein iha nebaa.✡
13 O matene ema matenek ukun mak naran
Senas, no niakaan maluk naran Apolos ka,
lale? Ami solok sia baa fatin dook. Dadi,
tulun maliku sia, nebee sia keta susar iha
dalan.✡ 14 Ema mak tuir Na'i Yesus la bele
tuur nako'ak liman. Sia musti nanorin aan
atu nalo lia di'ak, no tulun ema mukit. Hodi
nunia, siakaan moris noo folin.
15 Ami hotu-hotu iha ne'e solok tabe baa
o, Titus. Ami moos foo tabe baa mamaluk
makfiar sia.
Kakro'an, nebee Na'i Maromak natudu
laran di'ak baa emi hotu-hotu.
Ha'ukaan hakerek to'o ne'e dei.

✡ 2:14 Kananuk Sia 130:8; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:5; Hanoin Hikar Dalan Moris 4:20, 7:6, 14:2; 1 Petrus 2:9
✡ 3:12 Kristus Klosan Lian 20:4; Efesus 6:21-22; Kolose 4:7-8; 2 Timotius 4:12 ✡ 3:13 Kristus Klosan Lian 18:24; 1 Korintus 16:12

Paulus

Paulus nakerek bodik belun Filemon

Tabe

1 Hakerek ne'e nosi ha'u, Paulus. Ha'u
ko ha'ukaan belu Timotius solok tabe baa
o, mau Filemon. Nebee mau natene, ema
natoos ha'u iha bui ne'e, tan ha'u katak lia
Yesus Kristus baa ema.
Ha'u kakerek ne'e
bodik o, mau Filemon, mak amikaan
mamaluk serwisu mak ami hadomi,
2 bodik bii Apfia,* mak ami filak baa
amikaan feton;
bodik Arkipus, mak narui aan no ami
iha serwisu ne'e;
no bodik ema sarani sia mak libur
malu atu namulak iha mau uman.✡
3 Ha'u karo'an, nebee itakaan Ama Maro-
mak no itakaan Na'in Yesus Kristus, natudu
laran di'ak baa emi, nebee bele moris
manek no dame.

Paulus noran sotir tan Filemon

4 Mau Filemon! Ha'u kamulak bodik o,
kodi sera dodan baa Na'i Maromak, tan
okaan moris. 5 Ha'u krona lia wa'in ti'an
nosi okaan fiar baa Na'i Yesus, no okaan
dadomin baa ema makfiar sia. 6 Tan okaan
dadomin nia, o bele moris neon ida mo ema
makfiar seluk sia. Ha'u kamulak, nebee
emi hatudu emikaan laran di'ak baa malu
nohuun, to'o emi bele hetak hatene lia di'ak
hotu-hotu mak ita bele halo bodik Kristus.
7 Mau! Okaan dadomin nia, nakbiit ha'u no
nalo ha'u neon di'ak. Okaan dadomin nia
moos, nakbiit ema makfiar wa'in neon.

Paulus nusu nebee Filemon simu nikar Onesimus

8-9 Mau! Ha'u kbuka lia ida nune'e: Kris-
tus foti ha'u no latan beran baa ha'u dadi
baa Niakaan klosan. Tan baa nia, ha'u koo
beran atu karuka mau nalo lia ne'e, mais
ha'u la kakara nunia. Ha'u kusu tulun dei,
hanesan ema matas ida mak tama bui ti'an
tan tuir Yesus Kristus. Ha'u katene ka'ak, o
madomi ema wa'in, 10 dadi ha'u kusu oan ida
bodik ha'ukaan oan, Onesimus. Nia, nu'u
ha'ukaan oan du'uk. Nia fiar baa Na'i Yesus
ti'an, tan ha'u kanorin nia iha bui laran
ne'e.✡
11 Ha'u katene ka'ak, Onesimus nia, okaan
ata mak nalai nela o. Uluk, nia la noo folin
saa bodik o. Mais oras ne'e, ha'u kfiar, nia
noo folin boot bodik ita rua.† 12 Ha'u kadomi
nia basuk, mais so'in baa, tan ha'u ksolok
fila nia baa mau ti'an.
13 Tuir loos, ha'u kbeer katoos nia, nebee
nia seluk mau nodi naliku ha'u iha ne'e, tan
ha'u ne'e ema bui. Ema natama ha'u baa
bui ne'e, tan ha'u katak Lia Di'ak baa ema.
14 Mais ha'u la ko'uk mau simu lia ne'e tan
mau noran ha'u kaseten mau. Ha'u kakara
nebee mau nalo lia di'ak, tuir hakara du'uk,
tan mau mak noo beran atu nakotu lia ne'e.
15 Arumak mau bele manoin nune'e: Na'i
Maromak du'uk mak babilan nebee Ones-
imus la'o nela heik o, nebee nia mai nikar
nein nafati no o. 16 Baa oras nalai, nia okaan
atan dei. Mais oras fila mai, nia dadi ti'an
baa okaan alin hadomi. Ha'u kadomi nia
basuk! Dadi oras ne'e, niakaan folin hetak
tu'an bodik mau, tan okaan atan nia moos
dadi okaan alin mak fiar baa Kristus bele-
bele no mau.
17 Lia nune'e, mau. Kalo mau filak ha'u
baa maluk serwisu, ha'u kusu nebee mau
simu nikar Onesimus, hanesan simu ha'u
du'uk. 18 Mais arumak nia nalo sala ka,
sei natusan baa mau ka? So'in baa, tan
ha'u mak katiu. 19 Maree dei! Hakerek
hatusan ne'e, ha'u mak kakerek du'uk kodi
liman: *Ha'u, Paulus, atu kselu kotu Onesimus
tusan baa Filemon*. To'o ti'an ka, sei? Ha'u
lalika foo katene ka'ak, mau du'uk matusan
boot baa ha'u, tan ha'u mak kanorin mau,
nebee mau bele moris nima-nimak no Na'i
Maromak.
20 Tebes mau! Tan ita talin malu ho
itakaan Na'in, ha'u kusu nebee mau tulun
ha'u baa lia ne'e. Simu di'a-di'ak Onesimus.
Hodi nunia, ha'ukaan neon bele metin.
Ha'ukaan neon moos bele biit, tan ita talin
malu nunia ho Kristus.

Paulus narohan hakerek

21 Mau! Ha'u kakerek ne'e, tan ha'u kfiar
mau atu nanono baa ha'u, to'o mau nalo liu
nosi saa mak ha'u kusu ne'e.
22 Noo lia ida tenik. Tulun madi'a ke'an
ida bodik ha'u lai. Ha'u kfiar ka'ak, Na'i
Maromak rona emikaan hamulak, to'o Nia
atu buka dalan nasai ha'u nosi bui ne'e,
nebee ha'u ktone hikar karee emi iha nia.
23 Epafras iha ne'e. Nia moos dadi ema
bui, tan katak lia Yesus Kristus baa ema,

* 1:2 Ema wa'in mak natene lia Hakerek Moon na'ak, Apfia nia, Filemon feen. ✡ 1:2 Kolose 4:17 ✡ 1:10 Kolose 4:9 † 1:11 Naran *Onesimus* na'ak 'noo folin'. ✡ 1:23 Kolose 1:7, 4:12

hanesan ha'u. Nia moos solok tabe bodik
emi.✡ [24] Markus, Aristarkus, Demas no
Lukas, sia moos iha ne'e. Sia, ha'ukaan
mamaluk serwisu. Sia moos solok tabe.✡
[25] Ha'u karo'an baa itakaan Na'in Yesus
Kristus, nebee natudu laran di'ak baa emi
hotu-hotu.
Nunia dei!
Dame,
Paulus

✡ 1:24 Kristus Klosan Lian 12:12,25, 13:13, 15:37-39, 19:29, 27:2; Kolose 4:10, 4:14; 2 Timotius 4:10,11

Hakerek bodik ema Ibrani mak foin la'o nela siakaan bei uluk hanorin nodi fiar na'ak, Yesus mak Kristus

Na'i Maromak Niakaan Oan maka'as liu Na'i Maromak mako'an uluk sia

1 Uluk, Na'i Maromak nodi Niakaan
mako'an sia atu dale no itakaan bei uluk
ema Ibrani sia.* Nia dale no sia dala wa'in,
nodi dalan oi-oik.† 2 Mais oras ne'e, Na'i
Maromak solok Niakaan Oan ti'an, atu dale
du'uk no ita.
Hori uluk, Na'i Maromak boi nola Niakaan
Oan ne'e,
atu kaer ukun namutuk no Nia.
Baa oras Na'i Maromak nase'i lale'an no
raiklaran no sasoin hotu-hotu,
Niakaan Oan ne'e namutuk no Nia
nase'i hotu-hotu.
3 Niakaan Oan ne'e natudu Maromak Ni-
akaan kabaas,
hanesan loro matan sinak mak tubu
nosi lalenok.
Niakaan ilas, oin ida no Maro-
mak.
Hodi Niakaan Manfatin maka'as,
Nia nala'o hotu-hotu iha lale'an no
raiklaran.
Nia moos loke dalan
atu kasu mohu ema raiklaran salan,
nebee sia dadi moos.
Hotu Nia namaan aan sa'e baa lale'an,
tuur nabesi aan iha Maromak sorin
kwana
iha fatik mak kneter kaliuk.

Na'i Maromak Niakaan Oan maka'as liu Maromak Niakaan makbukar lale'an sia

4 Na'i Maromak Niakaan makbukar
lale'an sia maka'as tebes, mais Niakaan Oan
mak maka'as kaliuk, tan Nia liu sia hotu-
hotu. Na'i Maromak Niakaan kneter-taek,
aas kaliuk. Nia latan kneter-taek nia baa
Oan. Etuk Niakaan Oan maka'as liu nosi
Niakaan makbukar lale'an sia.
5 Dala ida Na'i Maromak dale baa Oan
na'ak,
"Ohin loron ne'e, Ha'u kfoti O dadi makaer
ukun."✡
Na'i Maromak moos dale na'ak,
"Ha'u ne'e, Niakaan Ama.
Nia moos, Ha'ukaan Oan."✡
Na'i Maromak dale kedan nunia nosi lia
Niakaan Oan, mais Nia la dala ida dale nunia
nosi lia Niakaan makbukar lale'an sia.
6 Baa oras Na'i Maromak solok Niakaan
Oan maka'as kaliuk nia mai raiklaran ne'e,
Nia naruka Niakaan makbukar lale'an sia
na'ak,
"Hei! Makbukar sia!
Emi musti foo kneter,
hodi lo'u-sudur baa Ha'ukaan
Oan!"✡
7 Na'i Maromak moos dale lia nosi Ni-
akaan makbukar lale'an sia na'ak,
"Ha'u kase'i Ha'ukaan makbukar lale'an sia,
dadi lais hanesan anin.
Ha'u kase'i Ha'ukaan ata lale'an sia,
dadi hanesan ha'i."✡
Na'i Maromak dale nunia, tan Niakaan
makbukar lale'an sia, Niakaan ain-liman
dei.
8 Mais Nia dale seluk tenik, nosi lia Ni-
akaan Oan du'uk na'ak,
"O ne'e, Maromak.
O atu tuur baa kadera ukun to'o nima-
nimak.
O atu kaer beran nebee ukun modi
neon loos.
9 O neon di'ak, kalo O maree ema moris
loos.
Mais O neon susar, kalo O maree ema
moris kale'uk.
Tan lia nia, Ha'u neon di'ak,
to'o Ha'u kfui mina baa Okaan ulun,
kodi foti O dadi baa Na'i, liu ema
seluk sia."✡
10 Na'i Maromak moos dale baa Niakaan
Oan na'ak,
"Oa!
O ne'e, Na'i mak ukun kedan hori uluk.
O ne'e, mak maruka to'o lale'an noo
kedan.
O ne'e, mak maruka to'o raiklaran dadi
kedan.

* 1:1 a: Lia fuan *Ibrani* nia, naran seluk bodik ema klubun Yahudi. Ema Yahudi mak fiar baa Yesus Kristus, ema temi sia na'ak "ema sarani Ibrani". Sia seluk nosi siakaan mamaluk Yahudi sia mak sei kaer ukun-badu Yahudi tuan. † 1:1 b: Na'i Maromak katak Niakaan lia menon sia, nodi dalan oi-oik. Nia katak baa Abraham nodi mamenon, baa Musa nodi ukun-badu, baa Daud nodi kananuk tonu-haboot, baa Yeremia nodi lia hatetek. ✡ 1:5 Kananuk Sia 2:7 ✡ 1:5 2 Samuel 7:14; 1 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 17:13 ✡ 1:6 Hanoin Hikar Dalan Moris 32:43; Lukas 2:13-14 ✡ 1:7 Kananuk Sia 104:4 ✡ 1:9 Kananuk Sia 45:7-8

[11] Nosi ikus, lale'an no raiklaran dodok mohu.
Nosi ikus, lale'an no raiklaran lakon mohu.
Mais O du'uk moris nohuun.
[12] Nosi ikus, O atu foti soe lale'an no raiklaran,
hanesan ema foti soe tais aat.
Nosi ikus, O atu taruka lale'an no raiklaran,
hanesan ema taruka tais foun.
Mais O du'uk la nunia.
Tan O moris nima-nimak.”✡
[13] Na'i Maromak moos dale baa Niakaan Oan na'ak,
“Oa!
Mai tuur iha fatik kneter kaliuk
iha Ha'ukaan sorin kwana ne'e.
Ha'u atu kalo Okaan funu sia
to'o lo'u baa O.”✡

Na'i Maromak dale kedan nunia nosi lia Niakaan Oan, mais Nia la dala ida dale nunia nosi lia Niakaan makbukar lale'an sia. [14] Niakaan makbukar sia nanis noo folin. Tan Nia solok sia atu baa naliku Niakaan ema hotu-hotu, nebee natudu dalan moris baa sia. Masik makbukar lale'an sia maka'as nunia moos, Na'i Maromak Niakaan Oan liu sia hotu-hotu.

2

Na'i Maromak Niakaan Oan loke dalan foun atu sori ita

[1] Tan lia nia, ita musti kaer metin saa mak ita rona ti'an hosi lia Na'i Maromak Oan, nebee ita keta halu'a lakon. [2] Uluk, Na'i Maromak nodi Niakaan makbukar lale'an, katak Niakaan lia menon baa itakaan bei uluk sia. Lia menon nia, tebes. Mais kalo bei uluk sia nakur, sia nanis kona kastikar. [3] Uluk nunia tebes. Mais oras ne'e, Na'i Maromak Oan Yesus Kristus loke dalan foun atu sori ema raiklaran. Baa oras Yesus moris iha raiklaran, Nia katak du'uk lia nosi dalan moris maka'as nia baa ema mak tuir Nia. Nunia hotu, ema nia sia katak baa ita, nebee ita bele fiar. Mais kalo ita dudu fila dalan moris maka'as nia, ita susar ti'an! [4] Na'i Maromak moos natebes ema nia sia mak tuir Yesus, nodi latan beran baa sia, nebee sia nalo tadak blaar oi-oik. Nia moos natuun Niakaan Kmalar Lulik baa sia, nebee sia nalo lia wa'in seluk, tuir Niakaan hakara. Tan Na'i Maromak Niakaan hahalok nia sia, ita hatene ha'ak, Niakaan dalan moris nia, loos tebes.

Na'i Maromak Niakaan Oan naraik aan atu dadi baa ema raiklaran

[5] Oras ne'e, ha'u kdale lia raiklaran foun mak atu dadi baa loron ikus. Na'i Maromak la dala ida dauk katak baa Niakaan makbukar lale'an sia na'ak, sia mak atu babilan raiklaran nia, tan ema raiklaran mak atu babilan. [6] Iha Hakerek Moon, Bei Daud nusu baa Na'i Maromak lia nosi ema raiklaran folin na'ak,
“Na'i Maromak!
Tan saa Na'i Maromak titu ema raiklaran?
Tan saa Na'i Maromak nadomi sia?
Sia ema raiklaran da-daun dei!
[7] Mais Na'i Maromak latan beran baa sia ti'an,
nebee sia dadi kre'is manesak no makbukar lale'an.
Na'i Maromak moos foo kneter baa sia,
nodi foti sia,
[8] nebee sia ukun baa sa-saa hotu-hotu mak Na'i Maromak nase'i ti'an nia.”✡

Tebes. Tuir Bei Daud niakaan hakerek ne'e, Na'i Maromak nase'i ema raiklaran dadi baa ulun, nebee babilan hotu-hotu mak Nia nase'i ti'an. Mais tuir loos, ita sei la dala ida dauk hatene ema raiklaran ida mak ukun baa sa-saa hotu-hotu nunia.

[9] Mais noo Ida mak bele ukun baa sa-saa hotu-hotu. Nia, mak Yesus. Nia namaan aan mai nein heik iha raiklaran, atu dadi baa ema raiklaran, mak natiu susar to'o mate. Nia mate nunia atu natudu Na'i Maromak laran di'ak baa ema raiklaran. Hotu, Na'i Maromak tonu Nia nodi foti-nahaas Nia, nebee Nia ukun baa sa-saa hotu-hotu mak Na'i Maromak nase'i ti'an. [10] Makonak ti'an! Na'i Maromak nalo Yesus natiu susar, nebee Yesus bele loke dalan moris bodik ema raiklaran. Na'i Maromak nakara nunia, nebee ema wa'in bele moris namutuk no Nia iha lale'an. Nia, mak nase'i hotu-hotu. Hotu-hotu moris, tan Nia.

[11] Kalo ema tuir Yesus dalan moris, Na'i Maromak nanis simu di'a-di'ak sia, nebee sia dadi baa Niakaan oan sia. Tan Na'i Maromak moos Yesus Aman, Yesus la moe temi sia na'ak,
“Emi ne'e, Ha'ukaan maun-biin-alin du'uk.”
[12] Yesus katak ti'an baa Niakaan Ama na'ak,
“Ha'u atu katak baa Ha'ukaan maun-biin-alin sia,

✡ 1:12 Kananuk Sia 102:26-28 ✡ 1:13 Kananuk Sia 110:1 ✡ 2:8 Kananuk Sia 8:5-7 ✡ 2:12 Kananuk Sia 22:23

lia nosi Ama Niakaan dadi'ak!
Ha'u atu kananu iha siakaan klaran,
lia nosi Ama Niakaan maka'as!”✡
13 Yesus moos dale na'ak,
“Ha'u atu kaloon baa Na'i Maromak nohuun.”
Hotu, Yesus dale tenik na'ak,
“Mana mai lai! Ha'u iha ne'e,
kamutuk ko Na'i Maromak oan sia,
mak Nia latan baa Ha'u atu babilan.”✡
14 Na'i Maromak oan nia sia, ema raiklaran nanis. Tan baa nia, Yesus moos musti dadi baa ema raiklaran nu'u sia lai, foin Nia bele mate. Nodi mate, Nia bele nadau nola beran nosi diabu ulun. Diabu ulun nia aat basuk. Nia kaer beran atu babilan lia mak natali aan no lia mate. 15 Nia moos nalo ema raiklaran nata'uk lia mate, to'o sia tuir niakaan hakara, hanesan ata. Mais oras ne'e, Yesus sori ema raiklaran nosi siakaan ta'uk nia ti'an. 16 Malorek ti'an, Yesus mai lahoos atu tau matan baa Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an sia. Mais, Nia mai atu tau matan baa ita mak Bei Abraham husar-binan ne'e. 17 Tan lia nia, Yesus dadi manesak no ita mak Niakaan maun-biinalin sia. Hodi nunia, Nia moos bele dadi baa itakaan na'ilulik boot mak tulun ita nohuun atu tuir Na'i Maromak hakaran. Nia moos natudu Niakaan dodan baa ita. Uluk, itakaan bei uluk sia nusu siakaan na'ilulik sia atu nalo sera, nebee Na'i Maromak kasu mohu siakaan salan. Mais oras ne'e, Yesus du'uk dadi baa sera ti'an, nebee Na'i Maromak kasu mohu itakaan salan. 18 Baa oras Yesus moris iha raiklaran, Nia netan susar wa'in basuk. Ema moos namaus Nia atu nalo sala. Mais Nia la monu. Tan lia nia, kalo ema namaus ita atu halo sala, Yesus bele tulun ita nebee ita keta monu.

3

Na'i Maromak Niakaan Oan maka'as liu Bei Musa

1 Lia nune'e mamaluk sia! Na'i Maromak bolu nola emi ti'an. Nia moos nafoli emi na'ak, ema neon moon, nebee emi bele moris ho Nia iha lale'an. Tan lia nia sia, emi musti haneo lotu-lotuk lia nosi Yesus. Ita fiar ha'ak, Na'i Maromak mak solok Nia mai. Nia moos dadi na'ilulik boot bodik ita. 2 Baa oras Na'i Maromak solok Nia mai, Nia nalo tuir Na'i Maromak hakaran hotu-hotu. Hodi nunia, Nia dadi hanesan Bei Musa, tan Bei Musa moos nalo tuir Na'i Maromak hakaran, baa oras nia naliku itakaan bei uluk sia.✡ 3 Mais Yesus maka'as liu Bei Musa, tan Yesus nu'u uma kain ulun. Ema hotu-hotu natene na'ak, uma kain ulun maka'as liu ema mak serwisu iha uma nia laran. 4 Ema ida-idak nariik uma kain du'uk. Mais Na'i Maromak nariik hotu-hotu. 5 Bei Musa nalo tuir Na'i Maromak hakaran baa oras nia dadi ain-liman bodik Na'i Maromak eman uma laran. Baa oras nia, Bei Musa katak kedan lia saa mak Na'i Maromak atu nalo baa loron ikus. 6 Yesus moos nalo tuir Na'i Maromak hakaran, mais Nia lahoos ain-liman hanesan Bei Musa. Tan Yesus, mak Kristus. Nia, Na'i Maromak Oan, mak Na'i Maromak boi kedan ti'an hori uluk atu solok mai iha raiklaran ne'e. Kristus natene tebe-tebes babilan Ama Niakaan uma isin. Kalo ita kaer metin itakaan fiar, hodi haloon baa Kristus nohuun, ita moos dadi Na'i Maromak eman uma laran.

Keta se'i kotuk baa Na'i Maromak hanesan bei uluk sia, tan sia la bele tama hanawa kole iha rai mak Nia nameno ti'an atu foo baa sia

7 Tan lia nia, emi musti hanono di'a-di'ak lia mak Kmalar Lulik dale na'ak,
“Ohin loron ne'e, kalo emi rona Maromak Manfatin,
8 keta ulun fatuk,
nu'u ema nia sia
mak la'o baa-mai to'o tinan haat nulu iha rai fuik.
Sia la no'uk rona baa Musa,
to'o Na'i Maromak du'uk
kre'is la bele neti neon ona no sia tenik.
9 Hanoin kokon!
Tinan haat nulu Ha'u kase'i tadak blaar oioik
iha siakaan oin besik!
Mais sia koko Ha'u nohuun atu nodi naree Ha'u kbele terus siakaan a'aat ka, lale.
10 Tan lia nia, Ha'u kahibu sia ka'ak,
‘Emi ne'e, liu basuk ti'an!
Emi se'i kotuk ti'an, la'o hela Ha'ukaan dalan,
hodi tuir emikaan dalan kale'uk dei!’
11 Ha'u la kterus karee emikaan a'aat nunia tenik.
Ha'u kahibu emi ka'ak,
‘Emi la bele tama ona atu hanawa kole hamutuk ho Ha'u.’”✡

✡ 2:13 Yesaya 8:17, 18 ✡ 3:2 Sura Renu Isra'el 12:7 ✡ 3:11 Kananuk Sia 95:7-11

12 Lia nune'e mamaluk sia! Sintidu di'a-
di'ak! Keta arumak noo ema nosi emi mak
nalo aat, to'o nia la fiar tenik, hotu se'i
kotuk la'o nela Na'i Maromak mak moris
nohuun. 13 Di'ak liu, sura loron emi hakbiit
malu neon. Tan emi maus kona be'ur atu
halo sala, to'o dadi ulun fatuk hotu la rona
tenik baa Na'i Maromak. 14 Ita bele dadi
soman ai ida ho Yesus Kristus, surak ita
haloon baa Nia nohuun, hanesan baa oras
ita foin fiar baa Nia.
15 Kmalar Lulik moos dale na'ak,
"Ohin loron ne'e, kalo emi rona Maromak
Manfatin,
keta ulun fatuk, hanesan ema nia sia,
mak la'o baa-mai to'o tinan haat
nulu iha rai fuik,
tan sakar Bei Musa."✡
16 Oras ne'e, ha'u atu kusu nune'e: Ema
mak rona baa Bei Musa, hotu la'o nela nia,
see sia? See tenik, kalo lahoos itakaan
bei uluk sia mak Bei Musa du'uk foin nodi
sai nosi rai Mesir. Tebes. 17 Ema mak
nalo Maromak laran manas to'o tinan haat
nulu nia, see sia? See tenik, kalo lahoos
itakaan bei uluk sia. Sia moris kale'uk iha
rai fuik, to'o sia mate, hotu hakoi iha nia.
Tebes. 18 Ema mak kona hahibun nosi Na'i
Maromak, to'o la bele tama baa rai nia atu
nanawa kole namutuk no Nia, see sia? See
tenik, kalo lahoos itakaan bei uluk sia. Tan
sia la no'uk nanono baa Na'i Maromak.✡
19 Malorek ti'an! Itakaan bei uluk sia la bele
tama baa rai nia atu nanawa kole namutuk
no Na'i Maromak, tan sia la fiar baa Nia.

4

Kalo ita fiar baa Yesus Kristus, ita bele moris dame malu ho Na'i Maromak, hanesan ita hanawa kole ho Nia

1 Oras ne'e, ita musti hanoin halo naruk,
tan sei noo mamenon ida nosi Na'i Maro-
mak na'ak, Niakaan ema sia bele nanawa
kole namutuk no Nia. Keta to'o ema ida
nosi emi dudu sees Na'i Maromak ma-
menon nia. 2 Ita rona hola lia di'ak nia,
hanesan bei uluk sia moos rona nola. Mais
sia la fiar lia di'ak nia. Tan baa nia, sia la ne-
tan sotir saa ida. 3 Mais kalo ita fiar, ita bele
hanawa kole hamutuk ho Na'i Maromak.
Uluk, Nia nameno nunia bodik itakaan bei
uluk sia, mais tan sia la fiar, Nia nahibu sia
na'ak,
"Ha'u la kterus karee emikaan a'aat nunia
ona.
Tan baa nia, Ha'u kakotu ka'ak,
'Emi la bele tama ona
atu hanawa kole hamutuk ho Ha'u.'"
Tuir loos, ita hatene ha'ak, baa oras Na'i
Maromak nase'i lale'an no raiklaran, Nia
nadi'a kedan nebee Niakaan ema sia bele
nanawa kole nodi moris namutuk no Nia.✡
4 Iha lia Na'i Maromak nase'i lale'an no raik-
laran, noo lia nosi Na'i Maromak nanawa
kole na'ak,
"Na'i Maromak serwisu notu ti'an,
hotu baa awan, mak kona baa loron
dala hitu,
Nia nanawa."✡
5 Iha Hakerek Moon, Na'i Maromak dale
baa itakaan bei uluk sia na'ak,
"Emi la bele tama ona,
atu hanawa kole hamutuk ho Ha'u."✡
6 Na'i Maromak nakara, nebee Niakaan
ema sia nanawa kole nodi moris namutuk
no Nia. Mais itakaan bei uluk sia mak rona
uluk lia nia, sia la bele tama tan sia la nalo
tuir Na'i Maromak hakaran. 7 Mais kleu-
leur, Na'i Maromak boi leet seluk, nebee Ni-
akaan ema bele tama nanawa kole namutuk
no Nia. Nia nodi Bei Daud nakerek na'ak,
"Kalo ohin loron ne'e, emi rona Maromak
Manfatin,
keta hamonas emikaan neon,
mais hanono di'a-di'ak baa."✡
8 Baa oras Bei Daud nakerek na'ak "ohin
loron ne'e", nia la natudu loron oras Yosua
nala'o nodi bei uluk siakaan oan sia tama
baa rai Kana'an. Lale! Tan oras Bei Daud
nakerek nunia, sia hotu-hotu mate kleur
ti'an.✡ 9 Tan lia nia, ita hatene ha'ak,
Na'i Maromak nadi'a oras seluk ti'an, nebee
Niakaan ema sia bele nanawa kole nodi
moris namutuk no Nia. 10 Ema mak tama
nanawa kole namutuk no Na'i Maromak,
nanawa ti'an nosi siakaan serwisu, hanesan
Na'i Maromak moos nanawa nosi Niakaan
serwisu kona baa loron dala hitu, baa oras
Nia nase'i notu raiklaran ne'e.✡ 11 Dadi
hariik metin, nebee emi bele tama hanawa
kole nodi moris hamutuk ho Nia. Keta to'o,
noo ema mak la bele tama, tan la no'uk
nanono Manfatin, hanesan itakaan bei uluk
nia sia.
12 Maromak Manfatin natudu dalan moris
mak loos. Manfatin nia noo beran atu

✡ 3:15 Kananuk Sia 95:7-8 ✡ 3:18 Sura Renu Isra'el 14:1-35 ✡ 4:3 Kananuk Sia 95:11 ✡ 4:4 Lia Uluk Fohon 2:2 ✡ 4:5 Kananuk Sia 95:11 ✡ 4:7 Kananuk Sia 95:7-8 ✡ 4:8 Hanoin Hikar Dalan Moris 31:7; Yosua 22:4 ✡ 4:10 Lia Uluk Fohon 2:2

tama baa itakaan neon laran, nodi tetu
itakaan hanoin no itakaan hakaran hotu-
hotu. Manfatin nia ro'at liu taha mak bele
taa isin fera ruin. 13 Iha lale'an no raiklaran
tomak, la noo lia ida kois mak nakfunin nosi
Na'i Maromak. Hotu-hotu nakloke mohu
nu'u ema nodi taha taa isin fera ruin ti'an.
Hanoin, tan nosi ikus, ita ida-idak musti
hataa baa Nia hosi itakaan hahalok hotu-
hotu.

Na'i Maromak Niakaan Oan Yesus dadi na'ilulik mak maka'as liu na'ilulik uluk sia

14 Ita bele kaer metin itakaan fiar, tan Na'i
Maromak Oan Yesus dadi ti'an baa itakaan
na'ilulik boot. Nia maka'as liu na'ilulik
seluk sia, tan Nia tama lale'an ti'an nodi
naloos kedan ita iha Na'i Maromak oin.
15 Nia bele naloos ita di'a-di'ak, tan Nia moos
dadi ti'an baa ema raiklaran nu'u ita. Nia
moos kona hamaus atu nalo sala hanesan
ita, mais Nia la monu kedas. 16 Tan lia nia, ita
lalika hata'uk hare'is aan baa Na'i Maromak
iha Niakaan kadera ukun. Nia laran di'ak.
Kalo ita hamulak hodi husu tulun baa Nia,
Nia nanis natudu Niakaan dodan nodi tulun
ita, kona baa Niakaan oras.

5

1 Ema raiklaran ida mak dadi na'ilulik
boot, niakaan serwisu mak ne'e: musti
tulun ema, nebee sia bele talin malu no
Na'i Maromak. Musti simu sera tunun no
sera seluk sia, atu latan baa Na'i Maro-
mak. Hotu, musti tunu sera nia, nebee
Na'i Maromak kasu mohu siakaan salan.
2 Kalo noo ema mak la natene dalan moris
loos, lale, ema mak sai nosi dalan nia ti'an,
na'ilulik musti netu aan no sia. Nia musti
natudu laran di'ak baa sia, tan nia moos
ema raiklaran mak maus monu hanesan
sia. 3 Tan na'ilulik moos monu baa sala, nia
moos musti nalo sera, nebee Na'i Maromak
kasu mohu niakaan salan du'uk.✡ 4 Ema la
bele foti aan du'uk atu dadi na'ilulik boot.
Tan Na'i Maromak mesan mak noo beran
atu foti ema nunia, hanesan uluk Nia foti
Musa maun Harun.✡

5 Nunia moos Kristus. Nia la foti aan
du'uk dadi na'ilulik boot. Na'i Maromak
mak foti Nia. Uluk, Na'i Maromak dale
na'ak,
"O ne'e, Ha'ukaan Oan.
Ohin loron ne'e, Ha'u kfoti O atu kaer
ukun."✡

6 Hakerek Moon moos na'ak,
"O ne'e, dadi na'ilulik mak oin ida nu'u
Melkisedek uluk nia,
mais O dadi na'ilulik to'o nima-
nimak."✡

7 Baa oras Yesus Niakaan moris iha
raiklaran ne'e atu mohu, Nia namulak la
nanawa nodi tanis nusu tulun baa Na'i
Maromak, nebee Na'i Maromak nakbiit Nia.
Nia natene na'ak, Na'i Maromak beran bele
sori Nia. Hotu, Na'i Maromak nanono
baa Yesus, tan Yesus nakneter Na'i Maro-
mak tebe-tebes.✡ 8 Masik Yesus nia, Na'i
Maromak Oan, Nia musti netan susar, atu
nanorin aan tuir Na'i Maromak hakaran.
9 Hodi nunia, Nia nalo tuir Na'i Maromak
hakaran to'o tetuk. Tan lia nia, Nia dadi
Moris Huun bodik ema hotu-hotu mak fiar
baa Nia, nebee sia bele moris nohuun no
Na'i Maromak. 10 Na'i Maromak moos foti
Nia dadi na'ilulik ulun oin ida nu'u na'ilulik
Melkisedek uluk nia.

Keta soe lakon emikaan fiar baa Kristus

11 Mamaluk sia, sei noo lia wa'in tenik
mak ha'u kakara dale kosi lia Kristus no
Melkisedek nia. Mais ha'u susar kalore lia
nia sia, tan emi sei hanesan lawarik momok
oan mak sei la natene malolok dauk. 12 Emi
ne'e fiar kleur ti'an. Tuir loos, emi musti
dadi ti'an baa ema manorik. Mais hatene
hodi baa, emi sei nu'u kau mea oan mak
sei la bele naa dauk, tan foin sei nemu susu
dei. Ema musti nanorin tenik emi lai nosi
lia tatuur sia nosi Na'i Maromak Niakaan
Hakerek Moon isin. 13 Ha'u kanesa emi baa
kau mea oan nunia, tan emi sei la hatene
dauk hanorin tatuur nosi lia Kristus mak
nalo emi moris loos.✡ 14 Kalo kau mea oan
boot ti'an, nia la nemu susu ona, mais naa
hahaak monas. Emi musti nunia ti'an. Emi
musti hanorin aan atu hatene tebe-tebes
Na'i Maromak hanorin, to'o hatene lia mak
di'ak no lia mak aat.

6

1 Tebes, mamaluk sia! Emi musti hanorin
aan hosi hanorin mak le'an liu, tan ema fiar
kleur ti'an. Kalo ema ida foin fiar baa Kris-
tus, musti nanorin aan nosi lia tatuur nu'u:
lia ema musti la'o nela siakaan salan sia; lia
ema fiar baa Na'i Maromak; 2 lia sarani; lia
rai liman atu simu Na'i Maromak Kmalar
Lulik; lia Na'i Maromak atu nalo ema mak
mate ti'an moris nikar; no lia ema musti

✡ 5:3 Ukun-badu Na'ilulik 9:7 ✡ 5:4 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 28:1 ✡ 5:5 Kananuk Sia 2:7 ✡ 5:6 Kananuk Sia 110:4 ✡ 5:7 Mateus 26:36-46; Markus 14:32-42; Lukas 22:39-46 ✡ 5:13 1 Korintus 3:2

nataa Na'i Maromak nosi siakaan hahalok.
[3] Lia nia sia fatan bodik ema mak foin fiar.
Mais ita lalika hanorin aan rua-ruan hosi lia
tatuur sia. Kalo Na'i Maromak foo leet, ita
musti hanorin aan hosi lia mak le'an liu lia
tatuur nia sia.

[4] Tuir loos, noo ema mak natene ti'an
Kristus hanorin. Sia noran ti'an Na'i Maro-
mak laran di'ak, to'o Na'i Maromak solok
Niakaan Kmalar Lulik bodik sia. [5] Sia natene
ti'an Maromak Manfatin. Sia noran ti'an
Niakaan beran mak Nia atu tau baa oras
rai falu fila. [6] Masik nunia moos, sia soe
lakon siakaan fiar nia, nodi tali'ur la'o nela
Kristus. Tan lia nia, la noo dalan ona bodik
sia atu bele fila nusu pardua, hotu moris
di'a-di'ak nikar no Na'i Maromak. Tebes.
Kalo ema la no'uk nalo neon aat nunia,
lia nia hanesan sia na'in du'uk nedi no'o
nikar Na'i Maromak Oan baa ai karuus, hotu
nale'uk Nia iha ema lear oin.

[7] Ema oin nunia, hanesan rai isin aat. Tuir
dalan loos, kalo udan tuun ti'an, rai di'ak
bele nasai isin mak noo folin bodik ema
mak fila rai. Hotu Na'i Maromak natuun
matak-malirin nebee nalo rai nia isin hetak
wa'in. [8] Mais ema mak tali'ur Kristus, hane-
san rai mak nasai ai tarak dei. La noo folin
ona. La kleur falik, Na'i Maromak namaan
aan mai kastikar rai nia. Hotu Nia sunu
mohu rai isin mak la noo folin nia.✡

[9] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Masik
ha'u kdale maka'as nunia moos, ha'u
katene, emi la se'i kotuk baa Kristus. Emi
fiar Nia ti'an. Emi moris moos noo halo
di'ak ti'an. [10] Hanoin! Na'i Maromak neon
loos. Nia la nalu'a emikaan kosar ween. Emi
serwisu maka'as ti'an atu tulun no hadomi
Niakaan ema sia. Emi hala'ok Niakaan
serwisu nia hori uluk. Oras ne'e moos, sei
nunia. [11] Mais oras ne'e, ha'u kakara nebee
emi serwisu maka'as liu tenik, hodi halo
tuir nunia bei-beik. Hodi nunia, emi atu
simu lia di'ak hotu-hotu mak emi haloon
hosi Na'i Maromak. [12] Surak, keta baruk
teen! Haninu ema mak fiar kleur ti'an baa
Na'i Maromak. Tan sia naloon nohuun baa
Nia, to'o sia simu nola saa mak Nia nameno
ti'an baa sia.

[13-16] Knaninuk hanesan itakaan Bei Abra-
ham. Uluk aan, Na'i Maromak namate
menon no nia, nodi narai aan. Kalo ema
raiklaran narai aan, sia temi Na'i Maro-
mak naran, nebee Na'i Maromak dadi baa
siakaan mataa lia, tan Na'i Maromak boot
liu sia. Kalo ema raiklaran nalo lia, sia moos
natebes dalen nodi narai aan, temi Na'i
Maromak naran. Ema raiklaran siakaan
hahalok sia, nunia nanis. Mais baa oras Na'i
Maromak narai aan no Bei Abraham, Nia
nodi Niakaan naran du'uk, tan la noo naran
mak boot liu Maromak. Nia nameno na'ak,
"Ha'u nanis katuun matak-malirin
baa o mo okaan husar-binan.
Sia atu bea wa'in,
to'o la noo ema mak bele sura nola
sia."✡

Na'i Maromak nameno notu nunia, Bei
Abraham moos fiar nodi naloon nohuun
baa Na'i Maromak, masik kleu-leur foin nia
simu saa mak Na'i Maromak nameno ti'an
nia. [17] Hodi nunia, ita hatene ha'ak, kalo
Na'i Maromak namate menon no Niakaan
ema, Nia narai aan atu natebes na'ak, saa
mak Nia nameno nia, nanis tebes. [18] Noo
lia oik rua mak la maseluk. Ida mak, Na'i
Maromak mamenon. Ida tenik mak, Na'i
Maromak narai aan nodi natebes mamenon
nia. Kalo Na'i Maromak nameno lia ida
ti'an, Nia nanis nalo tuir, tan Nia la bosok.
Ita lalika neon ruak baa Niakaan mamenon
nia. Tan ita halai baa buka moris ti'an
iha Nia, oras ne'e ita hein hodi haloon
baa Nia nohuun. [19] Hodi nunia, ita neon
noku ti'an, hanesan bero sai nosi laloran,
nakrai aan baa namon. Ita haloon baa Yesus
Kristus, mak itakaan na'ilulik boot. Uluk,
kona baa ema Yahudi siakaan loron di'ak,
na'ilulik boot loke tais odamatan iha ke'an
hamulak fatik atu tama baa nasoru Na'i
Maromak iha Ke'an Lulik Kaliuk.✡ [20] Oras
ne'e, Yesus tama uluk ti'an atu loke dalan
bodik ita. Nia, na'ilulik boot oin ida nu'u
Melkisedek uluk nia. Mais Yesus maka'as
liu na'ilulik uluk sia, tan Nia nala'ok nima-
nimak Niakaan serwisu.✡

7

Na'ilulik Melkisedek aas liu na'ilulik Lewi no husar-binan sia

[1-3] Uluk aan, Melkisedek dadi na'i baa
kota Salem. Nia moos na'ilulik bodik ema
mak lo'u-sudur baa Na'i Maromak Mak Aas
Kaliuk. Niakaan naran Melkisedek, lia isin
na'ak, "Na'i Neon Loos". Na'i Salem lia
isin na'ak, "Na'i Dame". La noo ema ida
mak natene Melkisedek huun dikin. La noo
mak natene niakaan ina, niakaan ama, no
niakaan bei uluk sia. La noo mak natene
niakaan oras moris, no oras mate. Tan

✡ 6:8 Lia Uluk Fohon 3:17-18 ✡ 6:13-16 Lia Uluk Fohon 22:16-17 ✡ 6:19 Ukun-badu Na'ilulik 16:2 ✡ 6:20 Kananuk Sia 110:4

baa nia, ita bele hanesa Melkisedek no Na'i
Maromak Oan Yesus, tan Melkisedek moos
dadi na'ilulik to'o nima-nimak.

Baa dala ida, na'i na'in hira mai no
siakaan sondadu sia atu nadau nola naha
nosi Bei Abraham niakaan mamaluk sia.
Hotu, Bei Abraham baa natuda namu-
tuk no niakaan mamaluk sia, to'o na-
toba nola na'in nia sia. Bei Abraham
sia moos nola nikar siakaan naha hotu-
hotu. Baa oras Bei Abraham la'o fila,
Melkisedek sai nosi kota Salem atu baa
nasoru nia. Hotu, Melkisedek dale natuun
matak-malirin baa Bei Abraham na'ak,
"Nebee Na'i Maromak Mak Aas Kaliuk
natuun matak-malirin baa o." Hotu Bei
Abraham fa'e foo baa Melkisedek fa'ek ida
nosi fafa'ek sanulu nosi naha hotu-hotu
mak nia nadau nola nikar nia. Nia foo
nunia, tan Melkisedek, na'ilulik nosi Na'i
Maromak Mak Aas Kaliuk.✡
4 Hanoin di'a-di'ak lia Melkisedek ne'e!
Bei Abraham fa'e foo baa nia fa'ek ida nosi
fafa'ek sanulu nosi naha hotu-hotu mak
di'ak kaliuk mak nia nola nikar ti'an nia.
Tan lia nia, ita hatene ha'ak, Melkisedek
nia, ema boot. 5 Mais baa oras nia, Na'i
Maromak sei la foti ema ida dauk dadi
na'ilulik. To'o Bei Abraham niakaan bei
oan Lewi iha, foin Na'i Maromak foti Lewi
no niakaan husar-binan sia dadi baa na'ilu-
lik bodik hunun Isra'el hotu-hotu. Na'i
Maromak moos natuun ukun na'ak, hunun
seluk sia musti fa'e foo baa ema nosi hunun
Lewi, fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu nosi to'os
isin.✡ 6 Masik Melkisedek lahoos Lewi ni-
akaan husar-binan moos, bei Abraham fa'e
foo baa nia fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu,
tan nia nafoli Melkisedek nia na'ak, ema
boot. Baa oras nia, Bei Abraham simu
mamenon ti'an nosi Na'i Maromak na'ak,
Na'i Maromak atu natuun matak-malirin
baa nia. Masik nunia moos, Melkisedek
sei dale na'ak, "Nebee Na'i Maromak Mak
Aas Kaliuk natuun matak-malirin baa o."
7 Ne'e moos dadi kakaer na'ak, Melkisedek
nia, ema boot. Tan ema mak dale foo
matak-malirin, nanis boot liu ema mak
simu matak-malirin. 8 Na'ilulik sia hotu-
hotu bele simu nola fa'ek ida nosi fafa'ek
sanulu. Mais tan sia ema raiklaran da-
daun dei, kleu-leur sia moos mate. Na'ilulik
Melkisedek moos simu fa'ek ida nosi fafa'ek
sanulu. Mais ita bele katak ha'ak, nia moris
nohuun, tan Hakerek Moon la katak na'ak
nia mate. 9-10 Tan Bei Abraham fa'e foo baa
Melkisedek fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu, ita
bele katak ha'ak, Bei Abraham selu kedan
ti'an fa'ek ida nosi fafa'ek sanulu bodik
niakaan bei oan Lewi.*

Ita buka na'ilulik foun, tan na'ilulik tuan la bele tulun ita to'o la hoo sala ona

11 Baa oras Lewi niakaan husar-binan sia
dadi na'ilulik, Na'i Maromak boi Bei Musa
maun Harun dadi na'ilulik boot dala uluk.
Na'ilulik sia serwisu natudu dalan nebee
ema bele moris loos no di'a-di'ak no Na'i
Maromak. Mais, masik ema tuir ukun-
badu hotu-hotu moos, na'ilulik oin nu'u
Harun la bele nalo sia dadi ema moon. Tan
lia nia, musti noo na'ilulik oin seluk, nu'u
Melkisedek. 12 Mais, kalo noo na'ilulik foun
mak seluk na'ilulik tuan, musti seluk noo
ukun-badu tuan.
13 Na'ilulik foun nia, mak Yesus. Nia
moris nosi ema hunun seluk, lahoos nosi
ema hunun Lewi. Tuir Ukun-badu Bei
Musa, na'ilulik oin nu'u Harun, musti mai
nosi hunun Lewi dei, la bele nosi hunun
seluk. 14 Mais ita hotu-hotu hatene ha'ak,
itakaan Na'in Yesus Kristus moris nosi hu-
nun Yahuda. Tuir Ukun-badu Bei Musa, la
noo na'ilulik nosi hunun nia.
15 Mais oras ne'e, Na'i Maromak la
tau tenik ukun-badu tuan nia, tan Yesus
iha ti'an. Nia dadi na'ilulik foun nu'u
Melkisedek. 16 Na'i Maromak foti Nia,
lahoos tan Niakaan hunun, mais tan Nia
noo beran atu moris to'o nima-nimak.
La noo ida moos mak bele nadodok Nia.
17 Hakerek Moon na'ak,
"O ne'e, dadi na'ilulik to'o nima-nimak,
tan O, oin ida nu'u Melkisedek uluk
nia."✡
18 Ne'e na'ak, Ukun-badu tuan mak uluk
Na'i Maromak foo baa Bei Musa, la noo
beran ti'an atu tulun ema. Tan baa nia,
Na'i Maromak natuka Ukun-badu tuan nia.
19 Tan masik ema moris nodi nalo tuir Ukun-
badu tuan nia sia hotu-hotu moos, sia sei
noo sala. Tan lia nia, Na'i Maromak loke
seluk dalan mak di'ak kaliuk, nebee ita bele
moris dame malu ho Nia.

Yesus nia, na'ilulik mak maka'as liu na'ilulik uluk sia

20 Uluk, baa oras Na'i Maromak foti Lewi
husar-binan sia dadi baa na'ilulik, Nia la

✡ 7:1-3 Lia Uluk Fohon 14:17-20 ✡ 7:5 Sura Renu Isra'el 18:21 * 7:9-10 Bei Abraham bele selu kedan ti'an, bodik niakaan oa bein Lewi, tan ema Yahudi naneo na'ak, iha bei uluk isin lolon, noo kedan ti'an, siakaan husar-binan fini. ✡ 7:17 Kananuk Sia 110:4

nameno nodi narai aan no sia. [21] Mais baa
oras Nia foti Yesus dadi baa na'ilulik, Nia
nameno na'ak,
"Ha'u ne'e, Na'in!
Ha'u karai aan ka'ak, Ha'u la kseluk lia saa
ida mak Ha'u kameno ti'an.
Ha'u kfoti O dadi baa na'ilulik,
nebee mala'ok Okaan serwisu no-
huun."✡
[22] Nodi mamenon nia, Na'i Maromak nodi
Yesus natebes baa ita na'ak, Nia atu namate
menon mak di'ak kaliuk tenik no ita.
[23] Uluk, na'ilulik tuan sia kona seluk no-
huun, tan sia mate. [24] Mais Yesus, dadi
na'ilulik foun mak la mate. Nia nala'o
Niakaan serwisu nohuun. La noo ida mak
seluk Nia. [25] Nia bele sori ema hotu-hotu
mak nakara mai baa Na'i Maromak nodi
Niakaan naran. Tan Nia moris nohuun,
Nia dadi itakaan Ema iha Na'i Maromak oin
mak tulun ita nohuun.
[26] Tebes. Yesus ne'e, na'ilulik boot mak
fatan bodik ita. Nia moon, la nalo sala sa-
saa. Nia seluk nosi ita ema maksalan. Na'i
Maromak moos foti-nahaas Nia liu hotu-
hotu iha lale'an no raiklaran. [27] Tan lia nia,
Yesus di'ak liu na'ilulik boot tuan sia hotu-
hotu. Uluk, na'ilulik boot tuan sia musti
sera du'uk sera tunun sura loron, nebee
Na'i Maromak kasu mohu siakaan salan.
Foin sia bele nalo sera bodik ema seluk.
Mais Yesus la nalo hei-hein nunia, tan Nia
latan isin lolon du'uk dadi baa sera dala ida
dei. Sera nia to'o ti'an, bodik Na'i Maromak
kasu mohu ema raiklaran salan.✡
[28] Tuir Bei Musa Ukun-badu, musti foti
ema raiklaran dadi na'ilulik boot. Mais
na'ilulik boot oin nunia, sei noo sala no bele
mate. Tan lia nia, Na'i Maromak namate
menon foun na'ak, Nia atu foti Niakaan Oan
dadi na'ilulik boot. Tan Niakaan Oan, la noo
sala kois. Nia moos nafati nohuun.

8

Na'i Maromak nodi Kristus atu namate menon foun mak di'ak liu mamenon tuan

[1] Lia isin nosi lia mak ha'u kdale ne'e
sia, nune'e: oras ne'e, ita hoo na'ilulik
boot mak maka'as liu na'ilulik boot uluk
sia. Nia, mak Yesus. Nia nabesi aan kaer
ukun iha lale'an, iha Na'i Maromak Mak Aas
Kaliuk sorin kwana.✡ [2] Nia nala'ok Niakaan
serwisu iha Na'i Maromak Niakaan Fatin
Lulik. Fatin nia, Na'i Maromak du'uk mak
nalo, lahoos ema raiklaran.
[3] Na'ilulik boot siakaan serwisu mak ne'e:
musti nodi sera tunun no sera seluk atu
foo baa Na'i Maromak. Tan lia nia, Yesus
moos musti nodi sera. [4] Mais Yesus la
nala'ok Niakaan serwisu iha raiklaran, tan
noo na'ilulik iha raiklaran ti'an mak foo
sera baa Na'i Maromak tuir Ukun-badu Bei
Musa. [5] Sia nala'o siakaan serwisu iha
Batane Hamulak. Batane Hamulak nia, ilas
nu'u Uma Hamulak Huun iha lale'an. Baa
oras Bei Musa atu nariik Batane nia, Na'i
Maromak foo natene na'ak, "Manoin di'a-
di'ak! O musti malo tebe-tebes tuir ilas
mak Ha'u katudu ti'an baa o iha foho leten
nia!"✡ [6] Na'i Maromak katak tebes baa Bei
Musa nunia. Mais Yesus Niakaan serwisu
maka'as liu na'ilulik tuan siakaan serwisu.
Oras ne'e, Na'i Maromak namate menon
mak di'ak liu mamenon tuan, tan Nia nodi
Yesus dadi ailalete, nebee ema raiklaran
bele dame malu no Nia.
[7] Uluk, Na'i Maromak namate menon
tuan no Bei Musa baa oras natuun Ukun-
badu. Mais ema raiklaran la bele moris
loos tuir Ukun-badu nia sia. Tan sia la bele
moris tuir Na'i Maromak mamenon nunia,
sia la bele di'a-di'ak no Nia. Ne'e na'ak,
musti noo mamenon foun mak natudu
dalan foun nebee ema raiklaran bele di'a-
di'ak no Na'i Maromak. [8] Uluk, Nia nasee
Niakaan ema sia, oras sia nakur bei-beik
Niakaan Ukun-badu tuan. Oras Nia la terus
tenik ti'an, Nia nahibu sia na'ak,
"Rona di'a-di'ak, tan Ha'u ne'e, emikaan
Na'in!
Ha'u atu kamate menon foun
ko ema klubun Isra'el,
no ema hunun Yahuda.
[9] Lia mamenon mak Ha'u atu kamate ko sia
nia,
la manesak no lia mamenon mak uluk
Ha'u kamate
ko siakaan bei uluk sia.
Uluk, Ha'u kaer siakaan liman,
kodi kala'o sia sai kosi rai Mesir.
Mais sia la nalo tuir saa
mak sia nameno ti'an no Ha'u.
Tan baa nia, Ha'u la ko'uk titu
tenik sia ona.
[10] Lia mamenon mak Ha'u atu kamate ko
ema hunun Isra'el,
isin nune'e:
Ha'u atu krai Ha'ukaan ukun-badu iha
siakaan kakutak laran.

✡ 7:21 Kananuk Sia 110:4 ✡ 7:27 Ukun-badu Na'ilulik 9:7 ✡ 8:1 Kananuk Sia 110:1 ✡ 8:5 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 25:40

Ha'u atu kakerek Ha'ukaan ukun iha
siakaan neon laran.
Hotu Ha'u kdadi baa siakaan Maromak.
Sia moos dadi baa Ha'ukaan ema.
11 Sia lalika hanorin tenik baa siakaan ma-
maluk sia,
no maun-biin-alin sia ha'ak,
'Emi musti hatene Na'i Maro-
mak!'
Sia lalika dale nunia ona, tan hotu-
hotu natene Ha'u ti'an,
nahuu nosi kau mea oan to'o
matas.
12 Masik sia nalo sala moos,
Ha'ukaan neon atu monu baa sia.
Ha'u moos kalu'a lakon siakaan salan
hotu-hotu."✡
13 Tan Na'i Maromak dale na'ak, Nia atu namate menon foun no sia, ita bele hatene ha'ak, mamenon tuan nia, la noo folin ti'an. La kleur falik, lakon mohu ona.

9

Yesus dadi sera mak di'ak liu sera tuan sia

1 Oras ne'e, ha'u atu kfoo katene baa emi lia nune'e: baa oras Na'i Maromak namate menon dala uluk no itakaan bei uluk sia, Nia moos natuun ukun na'ak, sia musti nariik hamulak fatik, nebee sia bele lo'u-sudur baa Nia tuir ukun niakaan lala'ok. 2 Iha hamulak fatik nia, noo lalawar no batane boot ida. Iha batane niakaan ke'an oin, noo badut sasukun no hadak ida, mak na'ilulik sia nodi rai tubi mak sia sera baa Na'i Maromak. Sia nanaran ke'an oin nia na'ak, *Na'i Maromak Ke'an Lulik.*✡

3 Tais odamatan boot ida moos hisa iha nia, hodi heli ke'an ida seluk, mak sia nanaran na'ak, *Na'i Maromak Ke'an Lulik Kaliuk.*✡ 4 Iha tais odamatan nia oin, noo hadak mean ida, hodi tunu ai morin bodik Na'i Maromak. Iha Ke'an Lulik Kaliuk laran noo ai balun mean ida, mak sia nanaran na'ak, *Ai Balun Mamenon.* Iha ai balun nia laran, sia rai naha uluk aan sia, atu nodi foo natene nosi lia Na'i Maromak mamenon mak Nia namate ti'an no sia. Iha ai balun nia noo botir mean ida mak nahisi tubi *manna.* Tubi nia, tubi mak Na'i Maromak natuun nosi lale'an, bodik itakaan bei uluk sia baa oras sia salaen iha rai fuik. Iha ai balun nia moos noo Bei Harun niakaan kno'an maran mak uluk noo tubun. Iha nia moos noo fatuk kabelak mak Na'i Maromak nodi ba'at Ukun-badu, mak Nia foo baa Bei Musa hori hirak nia.✡ 5 Iha ai balun tatakan noo ai'oik kabaas rua. Ai'oik rua nia ilas hanesan Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an mahoo liras. Sia no'i nariik nodi liras nakfelar belar, taka nola ai balun nia, tan ai balun leten nia, fatik kabaas mak natudu Na'i Maromak dodan baa ema raik-laran. Mais oras ne'e, ha'u la koo leet atu kdale to'o lotu-lotuk kosi lia naha nia sia.*

6 Siakaan lala'ok babilan naha iha Na'i Maromak Niakaan Batane Hamulak laran, nunia nanis. Sura loron na'ilulik sia tama-sai ke'an oin nia atu nala'ok serwisu.✡ 7 Mais na'ilulik boot mesan dei mak bele tama baa Ke'an Lulik Kaliuk nia. Nia la bele tama sura leet, tan tinan ida laran, bele tama isin ida dei. Oras tama, nia musti nodi sera tunun raan, atu nisik baa Ai Balun Ma-menon tatakan. Hodi nunia, Na'i Maromak kasu mohu na'ilulik nia no niakaan ema siakaan salan hotu-hotu. Masik sala mak sia nalo la nodi neon no laran moos, Nia kasu mohu.✡

8 Na'i Maromak nodi Niakaan Kmalar Lulik atu nalore baa ita na'ak, kalo tais odamatan nia sei neli dalan tama baa Ke'an Lulik Kaliuk nia, ne'e na'ak, ukun tuan sei nafati. Ema raiklaran la bele tama baa nariik iha Na'i Maromak oin. 9 Lia ne'e sia hotu-hotu dadi baa knaninuk mak Kmalar Lulik nodi atu nanorin ita mak moris baa oras ne'e. Uluk, itakaan bei uluk sia nodi siakaan sera tunun no sera seluk sia, foo baa na'ilulik, nebee Na'i Maromak kasu mohu siakaan salan. Mais, masik sia nodi sera wa'in boot nunia moos, sera nia sia la bele namoos siakaan neon no la bele nalakon horan sala iha siakaan neon laran. 10 Saa mak sia nalo nia, tuir ukun-badu dei. Noo ukun-badu mak naruka na'ak, sia la bele naa ne'e, la bele nemu nia. Ukun-badu seluk na'ak, musti fasi isin lolon no haa-hemu fatik tuir ukun-badu lala'ok. Mais tuir loos, ukun-badu nia sia babilan loos ema isin luan dei, lahoos babilan ema neon laran. Masik nunia moos, ukun-badu

✡ 8:12 Yeremia 31:31-34 ✡ 9:2 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 26:1-30, 25:23-40 ✡ 9:3 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 26:31-33 ✡ 9:4 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 30:1-6, 25:10-16, 16:33; Sura Renu Isra'el 17:8-10; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 25:16; Hanoin Hikar Dalan Moris 10:3-5 * 9:5 Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an mahoo liras iha ne'e, lia Yunani na'ak, *'kerubim'.* Makbukar lale'an nanis, lia Yunani na'ak, *'anggelos'.* Sia la noo liras. Leno noo, *Lia Uluk Fohon* 3:24, no Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 25: 18-22. ✡ 9:6 Sura Renu Isra'el 18:2-6 ✡ 9:7 Ukun-badu Na'ilulik 16:2-34

nia musti la'o bei-beik, to'o Na'i Maromak
seluk nodi ukun-badu foun.
11 Mais oras ne'e, Ema mak Na'i Maromak
nameno kedan hori uluk nia, iha ti'an. Nia,
mak Kristus. Nia namaan aan mai atu
dadi itakaan na'ilulik boot. Nia nalo lia
di'ak ti'an bodik ita.† Nia nala'ok Niakaan
serwisu, hanesan na'ilulik tuan, mais Nia
serwisu iha hamulak fatin mak maka'as liu
tebes. Niakaan hamulak fatik nia, la iha
raiklaran, tan lahoos ema raiklaran mak
nalo. 12 Nia moos tama baa Ke'an Lulik
Kaliuk nia atu nasoru Na'i Maromak, hane-
san na'ilulik tuan sia nala'ok tinan ida, isin
ida. Baa oras tama, Nia moos nodi raan
atu foo baa Na'i Maromak. Mais seluk, tan
Kristus la nodi sera tunun raan. Nia nodi
raan du'uk, tan Nia mate ti'an dadi sera
bodik ita. Nia nodi raan du'uk isin ida dei,
nebee sori ita nosi sala to'o nima-nimak.
13 Tebes! Kristus raan maka'as liu sera
tunun raan. Tuir Ukun-badu mak Na'i
Maromak foo baa Bei Musa, kalo ema nalo
sala, ema nia dadi sasobos to'o la fatan lo'u-
sudur baa Na'i Maromak. Kalo ema nia
nakara moos nikar, nia musti baa na'ilulik
atu nalo sera, nebee sera raan nia bele
namoos nikar nia. Noo sera oi-oik. Balu
nodi bibi raan, balu nodi karau baka raan.
Ukun-badu ida tenik na'ak, kalo ema kaer
ema maten, nia dadi sasobos iha Na'i Maro-
mak oin. Kalo ema nia nakara moos nikar,
na'ilulik musti foti nola ahukresan nosi ka-
rau baka salak tunun, hotu nodi ahukresan
nia, nisik baa ema sasobos ulun, nebee nia
dadi moos nikar.✡
14 Kalo sera tunun raan bele namoos ema
isin luan, Kristus raan bele namoos liu
tan tenik! Kristus raan nalo ita hakbois
hosi sala, nodi namoos itakaan neon laran.
Uluk, ita kona lelen nosi Na'i Maromak tan
itakaan salan. Mais baa oras Kristus mate,
Kmalar Lulik mak moris nohuun, tulun Nia
nebee Nia latan isin lolon baa Na'i Maro-
mak hanesan sera tunun mak kabaas. Oras
ne'e, ita la kona lelen ona, mais ita bele lo'u-
sudur tuir dalan loos baa Maromak mak
moris nohuun.
15 Tan Kristus raan maka'as nia, Na'i
Maromak nodi Nia atu namate mamenon
foun no ema hotu-hotu mak Na'i Maromak
bolu ti'an, atu dadi baa Niakaan ema. Baa
oras Kristus mate atu sori ema, Nia moos
sori itakaan bei uluk nosi sala mak sia nalo
uluk aan nia baa oras Na'i Maromak namate
mamenon tuan no sia. Tan lia nia, sia moos
bele moris nohuun no Maromak.
16 Ha'u kodi knaninuk kosi ema simu
bein sasoin. Noo ama ida nalo hakerek
latan sasoin bodik oan. Mais oan foin
bele simu nola sasoin nia, kalo aman mate
ti'an. 17 Kalo aman sei moris, oan sei la
bele dauk simu sasoin mak aman nameno
ti'an iha hakerek latan nia. 18 Nunia moos,
Na'i Maromak mamenon dala uluk mak Nia
namate no itakaan bei uluk sia. Sia foin bele
simu nola saa mak Na'i Maromak nameno
nia, kalo noo ida mak mate uluk. 19 Uluk, Bei
Musa libur itakaan bei uluk sia atu nalore
Ukun-badu hotu-hotu mak Na'i Maromak
foin natuun baa sia. Nalore notu, Bei Musa
no'o karau baka no bibi, nola raan, kahur
no wee. Hotu, nia nodi tali mean, futu
ai lain mahoo tahan lotuk. Nia lobas baa
raan nia, hotu nisik baa Hakerek Moon no
ema sia hotu-hotu. 20 Baa oras nisik raa
nunia, Bei Musa dale na'ak, "Raa ne'e dadi
tadak na'ak, Na'i Maromak namate menon
no emi. Kalo emi halo tuir Niakaan ukun
hotu-hotu, Nia atu foo hotu-hotu mak Nia
nameno ti'an."✡ 21 Bei Musa moos nisik raa
baa Batane Hamulak no baho'ak hotu-hotu
iha nia mak sia nodi lo'u-sudur baa Na'i
Maromak.✡ 22 Tuir Ukun-badu Bei Musa,
ema sasobos balu musti kona hamoos hodi
raa. Hodi nunia, ita bele hatene ha'ak, kalo
ema raiklaran nakara dadi moos nosi sala,
musti nodi sera mak noo raan.✡
23 Saa mak ha'u kdale kosi lia itakaan
bei uluk no siakaan Batane Hamulak, hotu-
hotu nia, knaninuk dei, nebee ita bele
hatene Na'i Maromak Niakaan Hamulak
Fatin huun iha lale'an. Kalo na'ilulik tuan
sia tama baa Batane nia laran atu lo'u-sudur
baa Na'i Maromak, sia musti namoos uluk
hotu-hotu lai, nodi sera tunun raan. Na'i
Maromak Niakaan Fatin Lulik iha lale'an
moos musti moos. Mais musti hodi sera
raan mak maka'as liu sera tunun raan.
24 Ke'an Lulik Kaliuk mak Kristus tama nia,
lahoos ke'an iha Batane Hamulak mak ema
raiklaran nalo. Batane iha raiklaran nia,
lalatak dei nosi mak huun. Kristus tama
liu baa lale'an, atu nariik nosi ita iha Na'i
Maromak oin. 25 Uluk, na'ilulik boot musti
tama rua-ruan sura tinan baa Ke'an Lulik

† 9:11 Hakerek lia Yunani mak di'ak kaliuk na'ak, "Nia nalo lia di'ak ti'an bodik ita." Mais hakerek balu na'ak, "Nia atu nalo lia di'ak bodik ita." ✡ 9:13 Ukun-badu Na'ilulik 16:15-16; Sura Renu Isra'el 19:9,17-19 ✡ 9:20 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 24:6-8 ✡ 9:21 Ukun-badu Na'ilulik 8:15 ✡ 9:22 Ukun-badu Na'ilulik 17:11

Kaliuk nia, nodi sera tunun raan, atu natetu
baa Na'i Maromak. Mais Kristus tama isin
ida dei, nodi Niakaan raan du'uk. [26] Kalo
Nia musti tama sura tinan hanesan na'ilulik
tuan sia, ne'e na'ak, Nia musti mate rua-
ruan hori raiklaran foin nahuu to'o oras
ne'e, nebee Nia kasu mohu ema hotu-hotu
salan. Mais, Nia la nalo nunia. Tan Nia dadi
sera isin ida dei, nodi ho'as lakon ema hotu-
hotu salan. [27] Hori uluk aan, Na'i Maromak
nakotu kedan na'ak, ema raiklaran musti
mate isin ida dei, foin musti nataa iha Na'i
Maromak oin. [28] Kristus moos mate isin
ida dei baa oras Nia latan isin lolon nodi
natiu nola ema raiklaran salan. Nosi ikus,
Nia moos atu namaan aan mai nikar iha
raiklaran, lahoos atu natiu ema raiklaran
salan tenik, mais atu foo moris nima-nimak
baa ema hotu-hotu mak naloon baa Nia.✡

10

Kristus mate isin ida dei, nebee ita bele moris di'a-di'ak ho Na'i Maromak to'o nima-nimak

[1] Na'i Maromak nakara foo lia di'ak baa
ita, mais Ukun-badu mak Nia natuun baa
itakaan bei uluk sia la nalore malorek lia
di'ak nia sia. Tan Ukun-badu nia sia, foin
lalatak dei. Masik ema nala'o nohuun
ukun-badu sera tunun moos, sera nia sia la
bele namoos tebe-tebes ema salan. [2] Kalo
bele namoos tebe-tebes ema salan, ema la
nodi sera tunun atu nalo baa sera ona, tan
sia la noran sala tenik. Mais tuir loos, la
nunia. [3] Sura tinan sia nakro'an rua-ruan,
nebee Na'i Maromak kasu mohu siakaan
salan, [4] tan sera tunun raan la noo beran atu
soe tebes ema salan.

[5-6] Baa oras Kristus mai iha raiklaran ne'e,
Nia katak baa Na'i Maromak nune'e:

"Na'i Maromak la nakara sera tunun no
sera seluk sia mak ema natetu baa
Nia.
Sia nodi sera tunun wa'in
atu nalo baa sera.
Hotu sia tunu na'an sera
nodi nusu pardua.
Masik nunia moos, Na'i Maromak neon la
nakara.
Tan lia nia, Nia naruka Ha'u kmai iha
raiklaran ne'e,
atu dadi baa ema raiklaran nu'u
sia."

[7] Hotu, Kristus moos dale na'ak,

"Na'i Maromak! Ha'u mak ne'e ti'an!
Ha'u kmai atu kalo tuir Na'i Maromak
hakaran,
hanesan Maromak mako'an
nakerek nela kedan nosi
Ha'u."✡

[8] Lia mak Kristus dale uluk nia, mak ne'e:

"Na'i Maromak la nakara sera tunun no
sera seluk sia mak ema nodi mai.
Sia nodi sera tunun wa'in
atu nalo baa sera.
Hotu sia tunu na'an sera
nodi nusu pardua.
Masik nunia moos, Na'i Maromak neon la
nakara."

Tan lia nia, ita hatene ha'ak, masik sia
nala'o nohuun Bei Musa Ukun-badu moos,
Na'i Maromak neon sei la nakara. [9] Baa oras
Kristus dale na'ak,

"Ha'u kmai atu kalo tuir Na'i Maromak
beer,"

lia nia na'ak, Kristus mai atu no'as lakon
dalan tuan, seluk nodi dalan foun. [10] Na'i
Maromak Niakaan beer, mak, Yesus Kristus
dadi sera atu mate dala ida bodik ema
raiklaran. Hodi nunia, Nia nalo ita dadi ema
moos to'o nima-nimak.

[11] Sura loron, na'ilulik tuan sia nala'ok
siakaan serwisu, nodi nalo sera tunun. Mais
tuir loos, sera nia sia la dala ida noo beran
atu soe tebes ema salan.✡ [12] Mais itakaan
na'ilulik boot Kristus, latan isin lolon du'uk
nodi mate dadi sera bodik ita. Nodi dadi
sera isin ida dei, Nia loke dalan atu soe
mohu itakaan salan hotu-hotu. Nunia hotu,
Nia namaan aan sa'e baa nabesi aan iha
Na'i Maromak sorin kwana, iha fatin mak
kneter kaliuk. [13] Iha nia, Nia sei nein to'o
Na'i Maromak nalo Niakaan funu sia lo'u
baa Nia.✡ [14] Nodi sera Niakaan isin lolon
to'o mate isin ida nia, Nia namoos nola ita
nosi itakaan salan no naloos nola ita iha
Na'i Maromak oin to'o nima-nimak.

[15] Na'i Maromak Kmalar Lulik katak lia
nia ti'an baa ita. Nia dale kedan na'ak,

[16] "Emikaan Na'in nakara katak nune'e:
Ha'u kamate menon foun ko Ha'ukaan
ema sia,
Ha'u krai Ha'ukaan ukun-badu baa
siakaan kakutak,
Ha'u kakerek Ha'ukaan ukun-badu iha
siakaan neon laran."✡

[17] Hotu, Nia tu'an tenik na'ak,

"Ha'u la kanoin tenik siakaan salan.
Ha'u kalu'a lakon siakaan hahalok,

✡ 9:28 Yesaya 53:12 ✡ 10:7 Kananuk Sia 40:7-9 ✡ 10:11 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 29:38 ✡ 10:13 Kananuk Sia 110:1 ✡ 10:16 Yeremia 31:33 ✡ 10:17 Yeremia 31:34

baa oras sia nakur Ha'ukaan
ukun-badu sia.”✡

18 Tan lia nia, ita bele hatene ha'ak, kalo
Na'i Maromak kasu mohu itakaan salan
ti'an, ita lalika buka sera ona atu hodi
halirin Niakaan neon.

Ita lalika hata'uk mai iha Na'i Maromak oin

19 Lia nune'e, mamaluk sia! Tan Yesus
naduar raan ti'an nodi nalirin nola Na'i
Maromak neon, ita lalika hata'uk ona atu
mai hariik iha Maromak oin iha Niakaan
Fatik Lulik Kaliuk iha lale'an. 20 Hanoin baa
Ke'an Lulik Kaliuk tuan nia. Iha nia, noo
tais odamatan boot mak neli ema nebee la
bele tama nasoru du'uk Maromak. Mais
Yesus mate ti'an nodi loke dalan foun,
nebee ita bele hasoru du'uk Maromak. 21 Liu
tan tenik, Yesus dadi na'ilulik maka'as
bodik Na'i Maromak eman uma laran sia.
22 Ne'e na'ak, ita bele tama dale du'uk ho
Na'i Maromak, surak ita fiar tebe-tebes baa
Nia hodi neon no laran. Ita bele tama, tan
Yesus raan namoos itakaan neon no laran,
to'o ita la hanoin lia aat ona. Itakaan moris
musti moos, hanesan na'ilulik tuan mak
namoos isin lolon, foin bele tama naliku
Na'i Maromak.✡ 23 Ita musti kaer metin
hotu-hotu, mak ita katak sain ti'an hosi
lia Na'i Maromak, hodi haloon baa Nia no-
huun. Lalika neon ruak, tan Nia nanis nalo
tuir saa mak Nia mameno atu nalo bodik
ita. 24 Ita moos musti hanoin malu nohuun,
nebee ita hotu-hotu halo lia di'ak wa'in,
hodi hatudu dadomin wa'in. 25 Ema balu la
no'uk libur malu tenik no siakaan mamaluk
ema makfiar sia. Keta nunia! Ita musti libur
malu atu hakbiit malu neon. Liu tan tenik,
tan Na'i Maromak Niakaan oras atu namaan
mai nikar kre'is ti'an. Foo hatene baa sia
nunia.

26 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ita
hatene to'o lotu-lotuk ti'an hosi lia Yesus
Kristus dalan moris mak loos. Mais kalo
ita tali'ur Nia, hodi halo sala nohuun, lia
nia na'ak, la noo sera seluk tenik mak bele
kasu mohu itakaan salan. 27 Kalo ita tali'ur
nunia, ita hein hodi hata'uk, keta arumak
Na'i Maromak namaan aan mai atu natuun
kastikar baa ita. Ha'i naraka mak laka
maka'as, tetuk ti'an atu nadodok mohu ema
hotu-hotu mak sakar Nia.✡ 28 Uluk, kalo
ema ida nakur Bei Musa Ukun-badu, no
ema na'in rua-tolu dadi saksiin nunia, ema
nia musti kona ukun mate. La noo par-
dua tenik.✡ 29 Oras ne'e, kalo ema nahaat
Na'i Maromak Oan, lia nia na'ak, nia titu
naraik Yesus raan mak nakduar ti'an nodi
namoos ita. Nia moos la titu Na'i Maro-
mak mamenon mak Nia namate no ita nodi
raan nia. Nia moos nahaat Na'i Maromak
Kmalar Lulik mak natudu laran di'ak baa
ita. Hanoin dei! Ema oin nune'e natiu
kastikar todan boot liu nosi ema mak nakur
Bei Musa Ukun-badu.✡ 30 Na'i Maromak
dale ti'an na'ak,

“Ha'u koo beran atu selu ema siakaan a'aat.
Ha'u nanis selu sia.”

Noo hakerek tenik na'ak,

“Maromak nia, mak Na'in.
Nia nanis natuun kastikar baa Niakaan
ema sia.”✡

31 Hanoin! Na'i Maromak moris nohuun!
Ema nanis nata'uk kalo Nia kohi nola sia.

32 Hanoin baa oras emi foin hatene
lia nosi Kristus no emikaan kakutak foin
nakroma. Baa oras nia, masik emi hetan
tonan no susar wa'in moos, emi haterus aan
hodi fiar baa Kristus. 33 Ema balu nahaat
emi nodi namoe emi iha ema lear oin. Balu
nalo nunia no emikaan belu sia. 34 Masik
nunia moos, emi neon monu baa ema iha
bui laran. Ema nana'o nola emikaan sasoin,
emi simu dei, tan hatene ha'ak, emi atu
simu sasoin mak di'ak liu mak ema la
bele nana'o nola. 35 Emi musti kaer metin
emikaan fiar nia, tan Na'i Maromak atu
selu wa'in boot baa emi. 36 Haterus aan baa
dei! Kalo emi hala'ok tuir Na'i Maromak
hakaran hotu-hotu, emi simu hotu-hotu
mak Nia nameno baa emi ti'an. 37 Maromak
mako'an sia nakerek nela ti'an lia nosi Ema
ida mak atu mai na'ak,

“La kleur ona, Ema mak atu mai nia, natadu
aan ti'an.
Keta neon ki'ik, tan Nia lai-lais mai
ona.

38 Ema mak neon moos,
atu netan moris,
tan fiar baa Ha'u.

Mais, ema mak tali'ur Ha'u,
Ha'u la kbeer nia.”✡

39 Ita ne'e lahoos ema mak tali'ur Na'i
Maromak. Ema oin nunia kona lelen nosi
Nia. Mais ita ne'e, ema mak fiar baa Nia no
hetan moris nohuun ho Nia.

✡ 10:22 Ukun-badu Na'ilulik 8:30, 16:4; Yeskiel 36:25 ✡ 10:27 Yesaya 26:11 ✡ 10:28 Hanoin Hikar Dalan Moris 17:6, 19:15 ✡ 10:29 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 24:8 ✡ 10:30 Hanoin Hikar Dalan Moris 32:35,36 ✡ 10:38 Habakuk 2:3-4

11

Ita musti fiar baa Na'i Maromak nohuun, hanesan ema uluk aan sia

1 Kalo ita fiar baa Na'i Maromak, ne'e
na'ak, ita haloon baa Nia nohuun. Kalo
Nia nameno ti'an atu nalo lia ida bodik ita,
ita bele hatene ha'ak, Nia nanis nalo tuir
Niakaan mamenon nia. Masik ita sei la
simu sa-saa moos, ita fiar nohuun. 2 Nosi
itakaan bei uluk sia, noo mak fiar nunia.
Tan siakaan fiar nia, Na'i Maromak simu sia
di'a-di'ak.
3 Ita fiar ha'ak, Na'i Maromak mak nase'i
raiklaran no lale'an mak ita haree baa oras
ne'e. Nia nase'i lahoos nodi buat mak iha
kedan mak ema raiklaran bele naree, mais
nase'i nodi Niakaan Manfatin dei.✡

Lia Habel

4 Tan Habel fiar, nia nodi sera baa Na'i
Maromak mak di'ak liu sera nosi maun
Kain. Na'i Maromak simu di'a-di'ak Habel
no niakaan sera nia, tan nafoli Habel na'ak,
ema loos. Masik Habel mate kleur ti'an
moos, ita sei bele hanorin aan hosi niakaan
fiar nia.✡

Lia Henok

5 Tan Henok fiar, Na'i Maromak foti sa'e
nia baa lale'an, nebee nia lalika mate. Ema
buka nia, mais la netan, tan Na'i Maromak
foti sa'e nia ti'an. Na'i Maromak simu di'a-
di'ak Henok, tan nafoli nia na'ak, "Henok
ne'e, ema mak nalo Ha'u neon di'ak."✡
6 Lia nune'e, mamaluk sia! Ita hatene
ha'ak, Na'i Maromak la simu ema mak la
fiar baa Nia. Ema mak nakara mai baa Na'i
Maromak, musti fiar na'ak, Na'i Maromak
iha nanis. Sia moos musti fiar na'ak, Na'i
Maromak nakara tulun ema mak buka Nia.

Lia Noh

7 Tan Noh fiar, Na'i Maromak katak kedan
baa nia na'ak, "Noh! Ha'u atu kadodok
raiklaran ne'e kodi motasa'e boot mak
ema raiklaran sei la naree isin ida dauk."
Masik Noh sei la naree dauk nunia moos,
nia nanono baa Na'i Maromak, nodi nalo
roo atu sori niakaan uma laran isin sia.
Tan niakaan fiar nia, Na'i Maromak nafoli
nia na'ak, ema loos. Mais Na'i Maromak
natuun kastikar boot baa ema hotu-hotu
mak la fiar.✡

Lia Abraham la'o nela leo huun

8 Tan Bei Abraham fiar, Na'i Maromak
bolu nia na'ak, "Abraham! La'o sai mela
okaan leo, baa rai ida mak Ha'u atu katudu
baa o. Rai nia atu dadi bein sasoin bodik
o mo okaan husar-binan sia." Rona nola
nunia, Bei Abraham nalo tuir Na'i Maro-
mak harukan, masik nia la natene atu baa
nabee.✡ 9 To'o rai nia, Bei Abraham nariik
batane atu nein hanesan ema matak iha rai
mak Na'i Maromak nameno ti'an atu foo
baa nia. Oan Isak no bei oan Yakob moos
nein iha nia, tan Na'i Maromak nameno
ti'an atu foo rai nia dadi baa siakaan bein
sasoin.✡ 10 Bei Abraham naloon atu moris
iha kota kabaas ida. Na'i Maromak du'uk
mak nase'i ilas atu nodi nariik kota nia.

Lia Sara

11 Bei Abraham feen Sara moos fiar.
Masik Sara sei la nahoris isin ida dauk,
no masik nia ferik maran ti'an moos, Na'i
Maromak nalo nebee Sara bele dadi bei
uluk bodik ema klubun boot ida. Na'i
Maromak nalo nunia, tan Sara fiar na'ak,
Na'i Maromak nanis nalo tuir saa mak Nia
nameno ti'an.✡ 12 Tan Sara niakaan fiar nia,
masik nia ferik maran ti'an moos, nia sei
bele nahoris nola husar-binan lear to'o la
noo ema mak bele sura nola. Sara husar-
binan sia wa'in hanesan fitun iha lale'an, no
raihenek iha tasi tehen.✡

Lia bei uluk sia mak fiar no naloon baa rai moris fatik ida

13 Itakaan bei uluk aan, mak Bei Abraham,
Bei Isak, no Bei Yakob, sia fiar nohuun baa
Na'i Maromak to'o mate. Mais oras mate,
sia sei la simu dauk rai moris fatik mak
Na'i Maromak nameno ti'an atu foo baa
sia. Masik nunia moos, sia naloon nohuun
nodi neon no laran, tan sia titu-naree rai
nia nosi dook ti'an. Sia katak na'ak, sia
ema maktabar mak nein heik iha raiklaran
dei.✡ 14 Mais ema mak katak nunia, nanis
beer netan fatik ida atu dadi baa siakaan rai
du'uk. 15 Rai moris fatik mak sia beer nia,
lahoos Bei Abraham rai huun, tan sia noo
leet wa'in atu fila baa nebaa. 16 Rai moris
fatik mak sia beer nia, ne'e mak rai moris
fatik kabaas liu iha lale'an. Tan sia haloon
nunia, Na'i Maromak simu sia di'a-di'ak atu

✡ 11:3 Lia Uluk Fohon 1:1; Kananuk Sia 33:6,9; Yohanis 1:3 ✡ 11:4 Lia Uluk Fohon 4:3-10 ✡ 11:5 Lia Uluk Fohon 5:21-24 ✡ 11:7 Lia Uluk Fohon 6:13-22 ✡ 11:8 Lia Uluk Fohon 12:1-5 ✡ 11:9 Lia Uluk Fohon 35:27 ✡ 11:11 Lia Uluk Fohon 18:11-14, 21:2 ✡ 11:12 Lia Uluk Fohon 15:5, 22:17, 32:12 ✡ 11:13 Lia Uluk Fohon 23:4; 1 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 29:15; Kananuk Sia 39:13

dadi baa Niakaan ema. Nia moos nadi'a
kedan kota ida bodik sia iha lale'an.

Lia Abraham latan oan Isak

17 Tan Bei Abraham fiar, baa oras Na'i
Maromak koko niakaan fiar, nia nalo tuir
Na'i Maromak harukan nodi latan oan Isak
dadi baa sera.✡ 18 Uluk Na'i Maromak na-
meno ti'an nosi lia oan nia na'ak, "Nosi
okaan oan Isak ne'e, o atu metan husar-
binan wa'in, to'o dadi baa ema klubun
boot."✡ 19 Bei Abraham nanoin na'ak, masik
niakaan oan Isak mate moos, Na'i Maromak
noo beran nalo nia moris nikar. Lia nia loos
tebes, tan baa oras nia, oan Isak hanesan
mate ti'an, hotu moris nikar.

Lia Isak

20 Tan Bei Isak fiar, nia nusu nebee Na'i
Maromak natuun matak-malirin baa oan
Yakob no Esau.✡

Lia Yakob

21 Tan Bei Yakob fiar, oras nia kre'is mate,
nia nariik tu-tu'uk kaer kno'an, nodi sudur
baa Na'i Maromak. Hotu nia naro'an, nebee
Na'i Maromak natuun matak-malirin baa
bei oan nosi oan Yusuf.✡

Lia Yusuf

22 Tan Bei Yusuf fiar, baa oras nia kre'is
mate, nia katak kedan na'ak, Na'i Maromak
atu nodi Niakaan ema Isra'el sia sai nosi rai
Mesir. Hotu Bei Yusuf nameno nela na'ak,
baa oras ema Isra'el sia la'o nela rai Mesir,
sia musti nodi niakaan ruin.✡

Lia Musa inan no aman

23 Tan Bei Musa inan no aman fiar, baa
oras Musa inan nahoris nia, sia subar nia
to'o fulan tolu laran, tan sia naree niakaan
isin kabaas basuk. Masik Na'i Mesir naruka
niakaan sondadu ti'an na'ak, "Ho'o kedan
kau mea oan mane Ibrani hotu-hotu!" sia
la nata'uk.✡

Lia Musa

24 Bei Musa boot mai ti'an, nia moos fiar.
Uluk, na'in Mesir oan feto nawa'i nola nia,
dadi baa oan. Masik nunia moos, nia la
nakara ema nafoli nia na'ak, na'in Mesir
familin.✡ 25 Nia naneo na'ak, di'ak liu moris
susar bele-bele no Na'i Maromak eman sia,
nosi moris manek no lia aat sia mak la oras
dei. 26 Nia nabusik ema nahaat nia, tan nia
naloon baa Kristus, Ema mak Na'i Maromak
nameno atu solok mai. Musa naterus aan
nunia, tan natene Na'i Maromak atu selu
niakaan kole nodi saseban mak di'ak liu
nosi sasoin hotu-hotu iha rai Mesir.

27 Tan Bei Musa fiar, nia nusu leet baa
na'i Mesir atu nodi itakaan bei uluk sia la'o
nela rai nia. Masik na'in nawan sa'e tebe-
tebes, Bei Musa la nata'uk. Nia fiar nohuun
baa Na'i Maromak, nu'u naree du'uk Na'i
Maromak ti'an.✡

28 Tan Bei Musa fiar, baa oras itakaan
bei uluk sia nadi'a aan atu la'o nela rai
Mesir, nia tuir Na'i Maromak ukun nodi
naruka sia nalo Dahur Paska lai. Sia no'o
bibi malae atu dadi baa sera. Hotu sia
nola bibi malae raan, nalo baa tadak iha
siakaan uma odamatan. Baa kalan nia,
Maromak Niakaan makbukar lale'an ida
mai no'o lawarik oa ulun hotu-hotu iha rai
Mesir. Mais nia la tama baa no'o lawarik iha
itakaan bei uluk siakaan uma, tan naree raa
nia iha siakaan uma odamatan.✡

Lia bei uluk la'o nela rai Mesir

29 Tan itakaan bei uluk sia fiar, oras sia
la'o nela rai Mesir, Na'i Maromak naketak
fa'e wee iha Tasi Mean, nebee sia bele la'o
nakur nodi manek iha rai maran. Mais
sondadu Mesir sia mate mout hotu, baa
oras sia nakur kokon te'ur tuir itakaan bei
uluk sia.✡

Lia Rahab

30 Tan itakaan bei uluk sia fiar, oras sia
tama baa rai Kana'an, sia tuir Na'i Maromak
harukan nodi la'o nalik kota Yeriko kadidin
fatuk tehen loron hitu laran. Hotu, kadidin
fatuk nia moos nakro'on mohu.✡

31 Noo tenik Rahab, mak uluk feto aat iha
kota nia. Tan Rahab fiar, nia simu di'a-di'ak
ema Isra'el siakaan ema mak nateke, hotu
subar sia iha niakaan uma. Nunia hotu, Na'i
Maromak nadodok ema Yeriko hotu-hotu,
tan sia la no'uk nanono baa Nia. Mais Nia
sori Rahab, tan niakaan fiar.✡

Lia ema seluk mak fiar baa Na'i Maromak

32 Ha'u ksei bele dale naruk tenik kosi lia
ema seluk mak fiar baa Na'i Maromak. Mais

✡ 11:17 Lia Uluk Fohon 22:1-14 ✡ 11:18 Lia Uluk Fohon 21:12 ✡ 11:20 Lia Uluk Fohon 27:27-29,39-40 ✡ 11:21 Lia Uluk Fohon 47:31—48:20 ✡ 11:22 Lia Uluk Fohon 50:24-25; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 13:19 ✡ 11:23 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 2:2, 1:22 ✡ 11:24 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 2:10-12 ✡ 11:27 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 2:15 ✡ 11:28 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:21-30 ✡ 11:29 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 14:21-31 ✡ 11:30 Yosua 6:12-21 ✡ 11:31 Yosua 6:22-25, 2:1-21 ✡ 11:32 Ema Makotu Lia 6:11—8:32, 4:6—5:31, 13:2—16:31, 11:1—12:7; 1 Samuel 16:1—1 Na'i Isra'el Sia 2:11; 1 Samuel 1:1—25:1

la koo leet atu dale kosi lia Gideon, lia Barak,
lia Simson, lia Yefta, lia Daud, lia Samuel, no
lia Maromak mako'an seluk sia.✡ 33 Tan sia
fiar, balu natoba sakar na'i sia. Balu tenik
nala'ok ukun nodi neon loos. Sia nariik
nosi ema mak la sala, no kastikar ema mak
sala. Balu tenik simu mak Na'i Maromak
nameno. Balu tenik natoba nola busa fuik
boot.✡ 34 Balu tenik no'o ha'i mak laka
boot. Balu tenik, Na'i Maromak sori nola
nosi ema mak atu no'o sia nodi surik. Balu
tenik, la biit, mais Na'i Maromak nakbiit sia.
Balu tenik, Na'i Maromak nalo nebee sia
dadi meo ulun, to'o nabe'o dodok sondadu
funu nosi fatik seluk.✡ 35 Balu tenik, ina
sia mak simu nikar siakaan famili mak Na'i
Maromak nalo moris nikar.

Mais noo balu mak kona tonan tan fiar
baa Na'i Maromak. Sia talin aan no Nia
nohuun, to'o sia boi di'ak liu mate nosi
moris tali'ur baa Maromak. Sia naloon
na'ak, Na'i Maromak bele foti sa'e sia atu
netan moris di'ak liu tenik iha lale'an.✡
36 Balu kona haleuk, no balu kona ta'e. Balu
seluk kona dadur iha bui laran.✡ 37 Balu
mate, tan ema tuda nodi fatuk. Balu mate,
tan ema korat saki fa'e isin. Balu mate,
tan surik. Balu moris mukit, natais loos
kulit, tan ema tonan no nasusar sia, to'o
te'ur sia✡ 38 baa nein iha rai fuik, iha foho
leten, iha fatuk kuak no rai kuak sia. Tuir
loos, siakaan fiar maka'as tebes, to'o ema
mak nein iha raiklaran ne'e, la fatan nein
namutuk no sia.

39 Na'i Maromak nakara sia hotu-hotu,
tan siakaan fiar. Mais to'o sia mate moos,
sia sei la simu dauk lia kabaas mak Na'i
Maromak nameno ti'an bodik sia. 40 Nia
nala'ok Niakaan mamenon nodi dalan mak
di'ak liu, tan Nia nakara nebee lahoos sia
mesan dei, mais ita moos hetan moris
nima-nimak ho Nia.

12

1 Dadi nunabee, baa ita mak sei moris
ne'e? Ita hanesan ema mak nalai sita.
Itakaan bei uluk mak fiar baa Na'i Maro-
mak, sia hanesan ema mahobun mak nariik
nalik, atu foo babiit baa ita. Mais kalo
ita sei tatalik ho sala, ita halai todan. Ita
musti soe hela sala hotu-hotu, nebee ita
bele halai biit. Na'i Maromak du'uk mak boi
ita atu tuir sita malu ne'e. Dadi ita musti
haterus aan halai to'o marak rohan. 2 Ita
moos musti hatutuk matan baa Kristus dei,
keta titu karuk-kwana. Nia mak loke dalan
nodi tulun ita, nebee ita bele fiar baa Na'i
Maromak. Hanoin ka, lale? Baa oras Yesus
terus susar iha ai karuus, ema tolak nahaat
Nia, mais Nia naterus aan bei-beik. Nia
natene, kalo susar nia siku, Niakaan neon
di'ak ona. Lia nia tebes. Nia mate, hotu Na'i
Maromak foti Nia atu nabesi aan iha Na'i
Maromak sorin kwana, nebee Sia rua kaer
ukun bele-bele. 3 Masik ema nalo aat baa
Nia moos, Nia naterus aan dei. Keta halu'a
Yesus Niakaan susar ne'e, nebee emi moos
bele haterus aan bei-beik.

Na'i Maromak de'an ita atu nanorin ita, hanesan ama de'an oan atu nanorin oan

4 Emi sakar lia aat sia ti'an, mais sei la
sakar maka'as to'o emikaan raa nakduar.
Nunia tebes ka? 5 Arumak emi halu'a Na'i
Maromak Manfatin mak Nia katak ti'an baa
emi, hanesan aman dale baa oan na'ak,
"Oa!
Kalo Na'i Maromak taa ukun atu nodi
nanorin o, nebee o moris tuir dalan
loos,
keta titu haraik!
Kalo Nia de'an o atu nanorin o,
keta neon ki'ik.
6 Tan Na'i Maromak de'an ema mak Nia
nadomi.
Tebes! Ema hotu-hotu, mak Nia simu
dadi baa Niakaan oan,
Nia nanis de'an atu nanorin."✡

7 Tan baa nia, kalo Na'i Maromak de'an
emi atu nanorin emi nebee moris tuir dalan
loos, haterus aan baa. Nia nalo nunia, tan
emi ne'e, Niakaan oan. Aman musti de'an
oan atu nanorin oan, to'o natene moris tuir
dalan loos. 8 Kalo Na'i Maromak la de'an emi
nodi nanorin emi nu'u Niakaan oan seluk
sia, ne'e na'ak, emi lahoos Niakaan oan.

9 Ita nanis hanono baa itakaan ama susun
iha raiklaran ne'e, tan nia mak de'an no
nanorin ita baa oras ita sei ki'ik. Lia nia
loos. Mais ita musti hanono baa Na'i Maro-
mak liu tan tenik, tan Nia, itakaan Ama iha
lale'an. Nia de'an no nanorin ita, nebee ita
moris tuir Niakaan dalan loos. 10 Itakaan
ama susun de'an no nanorin la oras dei
tuir saa mak nia naneo di'ak. Mais Na'i
Maromak natene tebe-tebes lia saa mak ita
musti hatene. Nia de'an no nanorin ita,

✡ 11:33 Daniel 6:1-27 ✡ 11:34 Daniel 3:1-30 ✡ 11:35 1 Na'i Isra'el Sia 17:17-24; 2 Na'i Isra'el Sia 4:25-37
✡ 11:36 1 Na'i Isra'el Sia 22:26-27; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 18:25-26; Yeremia 20:2, 37:15, 38:6 ✡ 11:37 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 24:21 ✡ 12:6 Ayub 5:17; Lia Fuan Tate'an 3:11-12

nebee ita moris loos hanesan Nia. 11 Kalo ita
kona de'an, la midar nanis. Mais kleu-leur
itakaan neon moos noku, tan ita hatene
ti'an atu moris tuir Na'i Maromak beer.
12-13 Mamaluk sia! Hakbiit liman mak kole
ti'an. Hamaan ain mak todan ti'an. Keta
halai kali aan, mais halai hatutuk, nebee
ema mak kole karin ti'an moos, netan babiit
atu nalai bei-beik. Hakbiit neon atu haterus
aan bei-beik hodi fiar baa Kristus.✡

Keta dudu Na'i Maromak laran di'ak

14 Mamaluk sia mak fiar baa Kristus! Emi
musti hariik metin moris di'ak ho malu.
Harui aan maka'as moris moos, tan ema
mak la moris moos, la bele naree Maromak.
15 Hakbiit malu neon, nebee keta to'o
emi balu se'i kotuk baa Na'i Maromak no
la horan Niakaan laran di'ak. Daka di'a-
di'ak, nebee keta rai hirus baa malu. Hirus
malu nia, hanesan raso moruk mak nahaat
ita.✡ 16 Daka di'a-di'ak, nebee keta emi ida
nalo lia kfo'er. Nebee keta titu haraik Na'i
Maromak, hanesan Bei Isak oan ulun Esau.
Baa loron nia, Esau fila nodi salaen, hotu
nusu haan bikan ida nosi alin Yakob. Tan
Esau salaen basuk, nia fa'an niakaan beran
oa ulun, bodik sosa haan bikan ida.✡ 17 Mais
la kleur, Esau neon sadi'a. Baa oras aman
Isak atu nusu Na'i Maromak foo matak-
malirin oa ulun baa Esau, Isak la bele nusu
tenik bodik Esau ona, tan Esau soe butan
niakaan beran oa ulun nia ti'an. Masik Esau
tanis nanse'ur aan moos, nia la bele netan
nikar.✡
18 Lia nune'e, mamaluk sia! Ita bele mai
baa Na'i Maromak tuir dalan foun mak Nia
loke ti'an bodik ita. Uluk aan, bei uluk sia la
bele nunia. Baa oras Na'i Maromak namate
menon no sia, sia nein kre'is baa foho ida
naran Sinai. Iha foho leten nia, ha'i laka no
anin dadurus. Nakukun luri moos nakalus
nola foho nia, to'o sia nata'uk tebe-tebes.
19 Baa oras nia moos, sia rona kfui lian. Hotu,
Na'i Maromak lian maka'as sai nosi foho
nia. Rona nola nunia, sia hetak nata'uk,
to'o nusu baa Bei Musa na'ak, "Adeei! Ami
la bele terus rona lia maliak ne'e ona!"✡
20 Tebes! Sia la bele terus, tan lia mak Na'i
Maromak naruka nia, todan liu resik. Nia
katak na'ak, "La bele sama foho ne'e. Masik
ema raiklaran ka, osa ka, lotuk ka, la bele!
See mak sama, musti kona tuda fatuk to'o
mate."✡ 21 Tebes. Saa mak sia naree iha
foho nia, nalo sia nata'uk tebes. To'o Bei
Musa du'uk moos kiki tan nata'uk.✡
22 Mais oras ne'e, dalan baa Na'i Maromak
nakloke ti'an to'o ita bele dale du'uk ho
Nia. Oras ne'e, ita mai iha foho ida naran
Sion. Iha nia moos noo kota Yerusalem.
Lahoos kota Yerusalem iha raiklaran, mais
kota Yerusalem foun iha lale'an, mak Na'i
Maromak Niakaan tofatik. Iha nia, Niakaan
makbukar lale'an wa'in lo-loos nadahur
bele-bele. 23 Kota nia moos dadi baa libur
malu fatik, bodik ema hotu-hotu mak fiar
baa Kristus. Na'i Maromak nalo hakerek iha
lale'an atu nakerek siakaan naran ida-idak.
Iha nia, Na'i Maromak atu leno nodi tetu
ema hotu-hotu moris. Iha nia moos, libur
malu fatik bodik ema hotu-hotu mak uluk
aan Na'i Maromak simu tan siakaan fiar.
24 Iha nia moos, Yesus dadi baa ailalete bodik
Na'i Maromak no ema raiklaran. Yesus
mate naduar raan, nebee Na'i Maromak
namate menon foun no ita. Yesus raan nia
nalirin Na'i Maromak neon. Mais, Yesus
raan seluk nosi Habel raan. Iha lia Kain no
Habel, ita hatene ha'ak, baa oras Kain no'o
Habel, Habel raan mak nakduar nia, nalo
Na'i Maromak laran manas, to'o natuun
kastikar baa Kain.✡
25 Ta'an tilun, rona di'a-di'ak saa mak
Na'i Maromak atu dale baa emi. Keta halo
nu'u bei uluk sia mak dudu sees Bei Musa
dalen, baa oras nia dadi Maromak mako'an
iha raiklaran. Etuk, Na'i Maromak natuun
kastikar baa sia. Saa tenik no ita! Kalo
ita la ho'uk rona Niakaan dale nosi lale'an,
Nia atu natuun kastikar todan liu baa ita.✡
26 Baa oras itakaan bei uluk sia nariik iha
foho Sinai, Na'i Maromak lian maka'as to'o
nalo rai kakekuk. Oras ne'e, Nia nameno
na'ak,
"Ha'u atu kalo raiklaran kakekuk dala ida
tenik,
mais lahoos raiklaran mesan mak
kakekuk dei,
tan lale'an moos nakdoko tuir."✡
27 Baa oras Na'i Maromak dale na'ak,
Nia atu nalo hotu-hotu nakdoko "dala ida
tenik", ne'e na'ak, Na'i Maromak atu doko
hotu-hotu mak Nia nase'i ti'an iha lale'an
no raiklaran, to'o mak la bele naterus aan,

✡ 12:12-13 Yesaya 35:3; Lia Fuan Tate'an 4:26 ✡ 12:15 Hanoin Hikar Dalan Moris 29:18 ✡ 12:16 Lia Uluk Fohon 25:29-34 ✡ 12:17 Lia Uluk Fohon 27:30-40 ✡ 12:19 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:16-22, 20:18-21; Hanoin Hikar Dalan Moris 4:11-12, 5:22-27 ✡ 12:20 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:12-13 ✡ 12:21 Hanoin Hikar Dalan Moris 9:19 ✡ 12:24 Lia Uluk Fohon 4:10 ✡ 12:25 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:22 ✡ 12:26 Hagai 2:6

lakon mohu. Hodi nunia, mak bele naterus
aan atu nein nafati.
28 Ita sotir tan Na'i Maromak kaer ukun
iha lale'an. Niakaan ukun nia la bele dodok.
Tan Nia nakara simu ita dadi baa Niakaan
ema, ita musti hamulak nohuun hodi lo'u-
sudur baa Nia, tan Nia maka'as kaliuk!
29 Mais ita moos musti sintidu, tan Maromak
hahibun hanesan ha'i mak sunu namohu
hotu-hotu.✡

13

Ita musti moris di'ak ho malu

1 Mamaluk sia! Noo lia hira mak ha'u atu
kfoo katene baa emi nune'e:
Keta halu'a hadomi malu nohuun.
2 Keta halu'a atu halua laran simu ema
iha emikaan uma. Dala ida mamaluk na'in
hira simu ema nunia, mais sia natene nodi
baa, ema nia sia, Na'i Maromak Niakaan
makbukar lale'an.✡
3 Keta halu'a tau matan baa ema iha bui.
Musti tulun sia, hanesan emi du'uk mak
kona kohi.
Keta halu'a tulun ema mak kona tonan.
Haliku sia di'a-di'ak, hanesan emi du'uk
mak kona tonan nia.
4 Hafoli lia feen-la'en, tan lia nia, lia
moos. Keta to'o lia moos nia, dadi sasobo.
Na'i Maromak nanis kastikar ema mak
nakur biti-kluni.
5 Keta rotus osan. Emi musti horan to'o
baa saa mak emi hoo. Tan Na'i Maromak
dale ti'an na'ak,
"Ha'u la kalu'a kedan emi.
Ha'u la kla'o kela emi."✡
6 Dadi hakbiit emikaan neon, hanesan
noo ema nakerek na'ak,
"Tan ha'ukaan Ulun mak tulun ha'u,
ha'u la kata'uk.
Masik ema koko ha'u moos,
ha'u la kakoen."✡

Keta haloon hikar baa ukun-badu tuan, mais fiar baa Kristus nohuun

7 Keta halu'a baa sarani ulun sia mak
nanorin Maromak Manfatin baa emi.
Hanoin siakaan moris dalan di'a-di'ak, hodi
haninu siakaan fiar. Tan sia fiar na'ak:
8 Yesus Kristus la filas aan kedan.
Nia nafati hori uluk,
oras ne'e, to'o nima-nimak.
9 Tan lia nia, keta tuir hanorin kale'uk.
Na'i Maromak nakbiit emikaan neon ti'an,
nodi natudu laran di'ak baa emi. Nia nalo
nunia, mais lahoos tan emi tuir ukun-badu
haa-hemu mak la noo folin.
10 Uluk aan, iha Na'i Maromak Niakaan
Batane Hamulak lalawar, noo sera fatik
bodik ema natetu sera tunun baa Na'i
Maromak. Na'ilulik mak naliku iha Batane
Hamulak nia, bele naa na'an sera iha sera
fatik nia. Mais oras ne'e, ita hoo sera
fatik seluk.* Na'ilulik tuan la bele naa
iha nia. 11 Uluk, sura tinan na'ilulik boot
nodi sera tunun raan, baa natetu iha Na'i
Maromak Ke'an Lulik Kaliuk. Hodi nunia,
Na'i Maromak nalu'a lakon siakaan salan.
Nola raan hotu, sia nodi isin baa tunu iha
kota luan.✡ 12 Yesus moos nunia. Nia dadi
baa sera, nebee Na'i Maromak kasu mohu
ema raiklaran salan. Baa oras nia mate,
ema moos dada nodi Nia atu baa no'o iha
kota Yerusalem luan. 13 Tan lia nia, ita musti
mai baa Yesus hodi fiar Nia nohuun. Masik
ema nahaat ita, ita simu dei, hanesan Nia.
14 Ita hein heik iha raiklaran ne'e. Mais ita
haloon, nebee hein iha lale'an to'o nima-
nimak. 15 Tan Yesus dadi sera ti'an bodik ita,
ita lalika buka sera tunun ona atu hatetu
baa Na'i Maromak. Mais ita musti hatetu
sera tonun mak foti-nahaas Niakaan naran.
16 No tenik, keta halu'a halo lia di'ak bodik
ema seluk. Kalo sia buka saa, tulun baa.
Hahalok nunia sia hanesan sera mak nalo
Na'i Maromak neon di'ak.
17 Musti hanono baa sarani ulun hotu-
hotu mak naliku emi, tan sia daka emikaan
kmalar loron-kalan. Nosi ikus, sia musti
nataa nosi siakaan serwisu iha Na'i Maro-
mak oin. Dadi, rona baa sia di'a-di'ak,
nebee sia bele nataa nodi neon di'ak. Keta
to'o sia nataa nodi neon dodok, tan emi la'o
hela Kristus dalan moris. Tan kalo nunia,
emi la sotir ona.

Ema mak nakerek ne'e, namulak bodik ema Ibrani

18 Mamaluk sia, keta halu'a hamulak
bodik ami. Ami hatene amikaan neon loos
nanis. Ami moos beer halo lia di'ak no-
huun. 19 Kaliuk tenik, hamulak nebee ha'u
kbele fila lai-lais baa emi.
20-21 Na'i Maromak nia, mak nalo ita neon
noku. Ha'u kakro'an, nebee Nia tulun emi
to'o emi bele halo tuir Niakaan hakara
hotu-hotu. Nebee, Nia moos tulun ita hotu-
hotu, to'o dadi baa ema mak nalo Nia neon

✡ 12:29 Hanoin Hikar Dalan Moris 4:24 ✡ 13:2 Lia Uluk Fohon 18:1-8, 19:1-3 ✡ 13:5 Hanoin Hikar Dalan Moris 31:6, 8; Yosua 1:5 ✡ 13:6 Kananuk Sia 118:6 * 13:10 Ema balu na'ak, sera fatin nia, fatik mak hodi hanoin Na'i Yesus mate. ✡ 13:11 Ukun-badu Na'ilulik 16:27

di'ak. Na'i Maromak nodi Yesus Kristus raan mak nakduar, atu namate menon foun no ita. Mamenon nia nafati to'o nima-nimak. Na'i Maromak moos nalo itakaan Na'in Yesus Kristus moris nikar. Oras ne'e, Yesus Kristus naliku ita hanesan makbalin maka'as. Etuk, ita foti-hahaas Niakaan naran, hodi tonu Nia nohuun! Tebes!

Dame

22 Mamaluk sia! Ha'u kusu nebee emi simu ha'ukaan hakerek ne'e hodi laran maluak. Hakerek ne'e, badak dei. 23 Ha'u kbeer nebee emi hotu-hotu hatene ha'ak, itakaan maluk Timotius sai nosi bui ti'an. Kalo nia mai lai-lais baa ha'u, ami rua bele-bele baa emi.

24 Ha'u ksolok dame baa emikaan ulun sia, no emi hotu-hotu mak fiar baa Yesus Kristus. Mamaluk sia nosi rai Italia moos solok siakaan dame.

25 Ha'u kakro'an, nebee Na'i Maromak natudu laran di'ak baa emi hotu-hotu.

Nunia dei.

Hakerek nosi ema sarani ulun ida naran Yakobus

Tabe

1 Tabe nosi ha'u, Yakobus. Ha'u ne'e, Na'i
Maromak no Na'i Yesus Kristus siakaan ain-
liman.

Ha'u kakerek ne'e bodik emi, ema Yahudi
mak tuir Na'i Yesus ti'an, mak nein iha fatin
hotu-hotu iha ema rain.* ✡

Kalo hetan susar, haterus aan hodi fiar baa Na'i Maromak

2 Ha'ukaan mamaluk sia! Ha'u kakara
katak lia nune'e: kalo hetan susar oi-oik,
keta neon ki'ik. Simu hodi neon boot, tan
noo folin. 3 Tan ita hatene ha'ak, kalo ita
terus susar hodi fiar baa Na'i Maromak bei-
beik, itakaan neon nanis hetak biit. 4 Tan
baa nia, ita lalika halai hela susar. Mais ita
terus susar, to'o mohu. Hodi nunia, itakaan
fiar dadi tetuk, no ita la mukit kois.

Kalo husu lia ida baa Na'i Maromak, keta neon ruak

5 Kalo ita horan benar no la hatene dalan
nabee mak di'ak bodik ita, ita bele husu
matenek hosi Na'i Maromak. Nia nanis foo
nodi laran maluak, tan Nia nakara ita husu
baa Nia nunia. 6 Mais keta husu hodi neon
ruak. Fiar tebe-tebes ha'ak, Na'i Maromak
bele foo saa mak ita husu. Kalo ita husu
hodi neon ruak, itakaan fiar dadi hanesan
laloran mak anin nuu nakdiuk sa'e-tuun, la
tuir dalan. 7-8 Ema mak maus nawae nunia,
la kaer metin lia loos iha siakaan moris.
Keta haneo Na'i Maromak atu tulun ema
oin nunia.

Ema mukit no ema maksoin

9 Ema mukit mak fiar baa Na'i Yesus musti
neon boot, tan Na'i Maromak foti sia ti'an
dadi baa Niakaan ema. 10-11 Ema maksoin
mak fiar baa Na'i Yesus moos musti neon
boot, tan Na'i Maromak nanorin sia nebee
keta loko aan. Oras ne'e, sia natene siakaan
sasoin iha la oras dei, hanesan ai funan
fuik mak nafuna kabaas. Mais la oras loro
tunu, maran mohu. Nunia moos, maksoin
siakaan sasoin.✡

Lia di'ak mai nosi Na'i Maromak lahoos lia aat

12 Ema mak terus susar to'o nakbois, sia
sotir, tan nosi ikus, sia simu saseban mak
Na'i Maromak nameno ti'an bodik ema mak
nadomi Nia. Sia atu simu moris nima-
nimak nosi Na'i Maromak, hanesan ema
mak netan nola fafa'ek sita malu, simu
sabeo sita malu.

13 Hanoin! Kalo emi kona sokur to'o beer
halo sala, keta dale ha'ak, "Na'i Maromak
mak koko ha'u." Tan Na'i Maromak la dala
ida beer nalo sala. Nia moos la koko ema
atu nalo sala. 14 Tan sala sai nosi ema neon
du'uk. Ema beer nalo aat, hotu sia feur
kakutak baa lia aat. 15 Sia nakotu atu nalo
aat, hotu nalo tuir kakotun aat nia. Mais
nosi ikus, Na'i Maromak natuun ukun mate
baa ema mak nalo aat nunia.

16 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Keta
kona be'ur tan lia ne'e sia.

17 Lia aat sia la mai nosi Na'i Maromak.
Mais matak-malirin no lia di'ak hotu-hotu
tuun mai nosi Nia. Nia mak nase'i loro no
fulan no fitun sia. Buat nia sia lori baa-
mai iha lale'an, no siakaan lalatak seluk aan
nohuun. Na'i Maromak mesan mak la seluk
aan. 18 Na'i Maromak lia kakotun bodik ita
nune'e: Nia foo Niakaan Manfatin loos baa
ita. Nia moos nodi Manfatin nia, foo moris
baa ita. Nosi hotu-hotu mak Nia nase'i iha
raiklaran ne'e, Nia boi nola ita dadi baa
Niakaan liman rasan ulun.

Rona hodi halo tuir Maromak Manfatin

19 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ha'u
katak lia nune'e: keta dale, surak dale.
Di'ak liu, hanono ema seluk di'a-di'ak. Keta
kanarak karin. 20 Tan ema mak kanarak la
bele moris loos tuir Na'i Maromak hakaran.

21 Tan baa nia, emi musti sunu mohu sala
hotu-hotu nosi emikaan moris, nu'u ema
nafaho to'os, hotu sunu krehut sia. Hakraik
aan simu Maromak Manfatin, tan Manfatin
nu'u fini mak Nia furi baa emikaan neon.
Kalo emi simu nunia, Nia sori emi nosi sala,
no foo moris nima-nimak baa emi.

22 Kalo emi hatene Maromak Manfatin
ti'an, emi musti halo tuir. Keta rona loos
dei! Kalo emi rona mais la halo tuir, emi
tolek aan du'uk. 23-24 Tan ema mak rona
Maromak Manfatin mais la nalo tuir, nia
nu'u ema mak leno oin baa lalenok, hotu
se'i kotuk baa lalenok nia, nalu'a kedas

* 1:1 Lia Yunani na'ak "bodik ema klubun sanulu resin rua mak moris lema rai." Hodi nunia, Yakobus nakerek bodik ema Yahudi sia mak simu sarani ti'an. ✡ 1:1 Mateus 13:55; Markus 6:3; Kristus Klosan Lian 15:13; Galatia 1:19

✡ 1:10-11 Yesaya 40:6-7

ilas. [25] Keta nunia! Emi musti leno di'a-
di'ak Maromak Manfatin, tan Manfatin nia
tetuk. Kalo emi hanono hodi hala'ok hotu
Manfatin nia, Na'i Maromak nanis natuun
matak-malirin baa emikaan hahalok hotu-
hotu. Keta to'o Manfatin nia tama tilun
karuk, borut tilun kwana!
[26] Kalo ema ida nafolin aan ema moon,
mais nia la natene daka ibun, ema nia be'ur
du'uk aan! Niakaan moris moon nia, butan
dei. [27] Ema mak tebe-tebes moris moon, nia
moris loos no moon iha Ama Maromak oin.
Nia tulun ina faluk no lawarik kiak sia. Nia
la nanono baa ema raiklaran sasu'at.

2

Keta fihir oin ha'ak see mak boot, see mak ki'ik

[1] Mamaluk sia! Ema mak fiar baa itakaan
Na'in maka'as Yesus Kristus, nia la fihir oin.
[2] Lia hatetek nune'e: noo ema na'in rua
tama baa emikaan uma hamulak. Ida tau
faru maksinak. Kadeli mean moos nakonu
liman fuan. Mais ida seluk tau faru kadoor.
[3] Hotu emi halau aan simu ema mak tau faru
maksinak, hodi hatuur nia baa fatin di'ak
iha oin. Mais ema mak tau faru kadoor,
emi haruka ha'ak, "O mariik iha kotuk baa!"
Lale emi haruka ha'ak, "Tuur baa rai dei!"
[4] Keta nunia! Tan kalo emi fihir oin nunia,
emi nu'u makotu lia mak la moon. Kakutak
aat dada nola emi ti'an.
[5] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Na'i
Maromak boi ema mukit iha raiklaran
ne'e, nebee siakaan fiar bele dadi hane-
san sasoin. Nia moos boi sia tama baa
Niakaan hutun-renu, tuir saa mak Nia na-
meno bodik ema mak nadomi Nia. [6] Mais
kalo emi fihir oin nunia, emi hahaat ema
mukit sia, masik sia la nalo aat baa emi. Emi
halu'a ti'an see mak tonan emi? Lahoos
ema mukit, mais maksoin mak nase'i lia,
hotu dada nakdiuk emi baa moon-metan.
Sia mak netan midar, emi hetan mamuk.
[7] Emi ne'e, Na'i Yesus eman. Mais maksoin
sia nahaat Niakaan naran. Tan saa emi
hani'is aan ho sia?
[8] Di'ak liu, tuir ukun-badu kabaas iha
Hakerek Moon mak na'ak, "Hadomi ema
seluk, nudaar hadomi isin lolon du'uk."✡
[9] Hanoin! Kalo emi fihir oin no hola loos
maksoin neon, emi hakur ukun-badu nia
ti'an. [10] Ema mak moris nalo tuir hotu Na'i
Maromak Ukun-badu, mais nakur ukun-
badu ida ne'e, nia nakur nola Ukun-badu
hotu-hotu. [11] Tan Na'i Maromak naruka
na'ak, "Keta hakur biti-kluni." Nia moos
na'ak, "Keta ho'o ema." Ne'e na'ak, kalo
emi la hakur biti-kluni, mais emi ho'o ema,
emi hakur hola Ukun-badu hotu-hotu.✡
[12] Tan lia nia, kalo emi hakara dale lia ida,
musti hanoin uluk nune'e: Na'i Maromak
mak atu nakotu na'ak, ita tuir Niakaan
Ukun-badu ka, lale. Niakaan Ukun-badu
bele sori ita nosi Niakaan hahibun, surak
ita tuir hotu. [13] Na'i Maromak la titu ema
mak dadomin lalek. Mais kalo ita hadomi
ema seluk, Nia moos nadomi ita. Ita lalika
hata'uk Niakaan kastikar, tan Nia sura hotu
ti'an.

Kalo ita fiar tebe-tebes baa Na'i Maromak, ita halo lia di'ak

[14] Mamaluk sia! Kalo ema ida dale na'ak,
nia fiar baa Na'i Maromak, mais nia la nalo
lia di'ak, niakaan fiar nia la noo folin. Fiar
oin nunia, la bele sori nia. [15] Lia hatetek
nune'e: Noo maun mak mukit, lale, biin
mak mukit. Sia la noo tais, la noo haan
bodik haa. [16] Mais emi la tulun sia. Emi dale
loos ha'ak, "La'o di'a-di'ak, lale anin tama!
Keta mate salaen! Nebee Na'i Maromak
natuun matak-malirin baa o!" Kalo emi
dale nunia mais la tulun sia, folin saa? La
noo!
[17] Kalo emi dale ha'ak emi fiar, mais emi
la halo tuir emikaan fiar nia, lia nia la to'o
dauk. Fiar oin nunia, lahoos 'fiar'. Tan fiar
nunia la noo folin, nu'u fiar mak mate ti'an.
[18] Noo ema foti lia na'ak, "Ema balu fiar
baa Na'i Maromak, mais sia la nalo di'ak.
Balu tenik, nalo di'ak, mais sia la nodi Maro-
mak." La bele nunia! Tan hahalok di'ak
natudu itakaan fiar isin. Kalo o la malo
hahalok di'ak, ha'u la kbele karee okaan fiar
isin. Tan ita hatudu itakaan fiar isin hodi
itakaan hahalok di'ak. [19] Emi fiar hanorin
mak na'ak, "Na'i Maromak, ida dei. Seluk la
iha." Tebes! Hanorin nia loos! Mais diabu
sia moos fiar hanorin nia, to'o sia kiki no
nata'uk. Mais siakaan fiar la no isin, tan sia
la nalo di'ak kois. Dadi keta haneo ha'ak,
fiar hodi kakutak dei to'o ti'an. [20] Lale!
Fiar mak la noo isin, la noo folin. Lia nia
malorek ti'an!
[21] Hola knaninuk hosi itakaan bei uluk
Abraham. Na'i Maromak naruka nia atu
sera oan du'uk. Bei Abraham moos tuir
haruka nia, to'o nodi oan Isak sera iha
taroman leten. Tan baa nia, Na'i Maromak

✡ 2:8 Ukun-badu Na'ilulik 19:18 ✡ 2:11 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:13, 14; Hanoin Hikar Dalan Moris 5:17, 18
✡ 2:21 Lia Uluk Fohon 22:1-14

nafoli na'ak, “Abraham nia, ema loos.”✡
22 Abraham fiar baa Na'i Maromak to'o
nala'ok haruka nia. Hodi lia kakaer nia,
ita hatene niakaan fiar nia tetuk no ne-
san. 23 Lia ne'e sia hotu-hotu nato'o lia iha
Hakerek Moon mak na'ak, “Abraham fiar
baa Na'i Maromak. Hotu Na'i Maromak
nafoli nia na'ak, ema loos.” Noo tenik hak-
erek na'ak, “Abraham nia, Na'i Maromak
belun.”✡
24 Lia ne'e malorek ti'an. Na'i Maromak
nafoli ema na'ak, ema loos, kalo noo hala'ok
di'ak mak natudu siakaan fiar isin. Tan fiar
loos dei, la to'o.
25 Knaninuk seluk nosi Ina Rahab, mak
uluk feto aat. Baa oras ema Yeriko sia buka
ema Isra'el siakaan ema mak nateke sia,
Rahab subar sia. Nia naruka sia nalai sai
nosi kota tuir dalan seluk, nebee ema keta
kohi sia. Tan Rahab niakaan hahalok di'ak
nia, Na'i Maromak nafoli nia na'ak, ema
loos.✡
26 Hanoin! Kalo ita dale ha'ak ita fiar baa
Na'i Maromak, mais ita la halo lia di'ak,
itakaan fiar nia la no folin. Fiar nia, nu'u
isin lolon mak la no nawan, tan mate ti'an.

3

Hetu ibun di'a-di'ak

1 Mamaluk sia! Ema wa'in nakara dadi
ema manorik bodik ema makfiar sia. Di'ak
dei! Mais hanoin di'a-di'ak, tan Na'i Maro-
mak atu leno ema manorik todan liu ema
seluk sia. Dadi keta foti karin ema atu dadi
manorik.
2 Ita hotu-hotu maus monu baa sala oi-
oik. Mais kalo ema bele netu nola ibun,
ema nia bele babilan niakaan moris tomak.
3 Hola hatetek hosi kuda. Ita babilan kuda
boot atu tuir itakaan hakara, hodi fare'u
loos dei. 4 Hatetek seluk nosi roo. Anin
maka'as nuu nakdiuk roo boot, tuir anin
nakara. Mais hodi ai fafofen ki'ik oan ida,
ema roo bele babilan nola roo tuir niakaan
hakara. 5 Nunia moos itakaan ibun. Ibun
ki'ik, mais bele nase'i lia boot basuk!
Ha'i lutan oan bele sunu mohu alas boot
ida. 6 Nunia moos, itakaan ibun. Ita bele
hodi itakaan ibun nahaat lia wa'in, to'o
nadodok itakaan moris tomak. Lia aat lear
iha raiklaran ne'e sai nosi ema ibun. Diabu
ulun moos nodi ema ibun nala'ok niakaan
a'aat.
7 Ema bele namaus nola buat fuik sia nu'u
asu fuik, samea, manu fuik, no na'an tasi.
8 Mais la noo ema ida mak bele namaus nola
ibun. Tan ibun nia, buat mada'ek aat ida.
Nia nu'u raso mak nane'e lema isin lolon
tomak, to'o no'o ema.
9-10 Hodi ibun mesak ida, ita tonu ema no
ita hahaat ema. Lia nia la fatan! Ita hodi
ibun tonu Ama Maromak. Hotu ita hodi
ibun nia hahaat ema mak Maromak nase'i
tuir Niakaan ilas. Tan saa halo nunia?✡
11 Wee matan ida la bele nasai wee miis
bele-bele no wee meer. 12 Hudi la bele nafua
batar. Batar la bele nafuli anggor fuan.
Tan ai horis ida-idak nafua tuir niakaan oik
du'uk.* Ita la bele kuru wee miis hosi debu
wee meer.

Matenek mak mai nosi Na'i Maromak

13 Ema mak hanoin naruk no ema mak
kakutak matenek, siakaan lisan nu'u saa?
Lisan nune'e. Sia la naksa'ek aan, tan sia
natene na'ak, siakaan matenek nia mai nosi
Na'i Maromak. Sia natudu matenek nia
nodi lisan di'ak. 14-15 Mais ema mak hirus
ema no ema mak buka nahonu ema, sia keta
loko aan dale na'ak, sia matenek, tan sia
dale tolek. Lisan nunia la tuun mai nosi
Na'i Maromak, mais mai nosi ema raiklaran
beer du'uk no nosi diabu. 16 Ema mak hirus
ema no nakaat ema, nanis sia moos tokar
lauk no nalo aat oi-oik.
17 Kalo ita simu matenek mak tuun nosi
Na'i Maromak, dala uluk, ita moris moon.
Hotu lisan nia nahoris kakutak malirin,
neon naruk, laran luan, no hahalok di'ak.
Lisan nia moos nalo ita la kli'is no la oin-
kotuk. Ita hakneter ema no moris ma-
matek. 18 Kalo ita halo ema dame malu, ne'e
na'ak ita furi fini dame mak atu nahoris lia
di'ak oi-oik.

4

Keta tuir raiklaran beer

1 Ha'u krona emi toe malu no hakaat
malu. Lia nia sia mosu mai nosi nabee? Lia
nia sia mosu mai, tan noo ema iha emikaan
klaran mak buka nafurak aan du'uk. 2 Emi
harui aan atu hetan buat ida, mais liman
la to'o. Hotu emi hirus malu, toe malu no
hakaat malu, to'o la hata'uk ho'o ema.
Hanoin! Emi la hetan mak emi buka, tan
emi la hamulak hodi husu baa Na'i Maro-
mak. 3 Mais kalo emi husu tuir emikaan

✡ 2:23 Lia Uluk Fohon 15:6; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 20:7; Yesaya 41:8 ✡ 2:25 Yosua 2:1-21 ✡ 3:9-10 Lia Uluk Fohon 1:26 * 3:12 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, ema la bele ku'u ai fuan συκῆ (sukei) hosi ai huun ἐλαία (elaia). No ema la bele ku'u fuan ἄμπελος (ampelos) hosi ai huun συκῆ (sukei).

beer aat du'uk, emi nanis la hetan. Masik
hamulak hakotu ai no fatuk moos, emi la
hetan.
4 Emi huun, ema mahalo lia kfo'er, nu'u
feen-la'en mak nahaat uma kain du'uk.
Kalo hametis aan ho raiklaran beer, emi
funu Na'i Maromak. 5 Hakerek Moon na'ak,
"Na'i Maromak rai Kmalar Lulik baa itakaan
neon. Kmalar Lulik beer nebee ita rai
tomak neon baa Na'i Maromak." 6 Na'i
Maromak moos nakara foo tu'an Niakaan
laran di'ak baa ita. Tan Hakerek Moon
na'ak:
"Na'i Maromak sakar ema mak naksa'ek
aan,
mais Nia natudu laran di'ak baa ema
mak naraik aan."✡
7 Tan Na'i Maromak mak itakaan Ulun,
ita musti sera isin lolon baa Nia hodi tuir
Niakaan beer. Keta tuir diabu ulun beer,
mais musti sakar nia maka'as, nebee nia
nalai nela emi. 8 Harui aan atu moris neon
mesak ho Na'i Maromak. Hodi nunia, Nia
kre'is baa emi.
Emi mak moris kadoor, musti hamoos
emikaan moris. Emi mak neon ruak, musti
tuir lo-loos Na'i Maromak dalan. Keta sees
karuk-kwana. 9 Kleur ti'an emi moris ha-
furak aan hodi hanasa hahaek. Oras ne'e
hanawa ona! Di'ak liu halo neon aat hodi
tanis, tan emi neon ruak no emi halo sala
ti'an. 10 Kalo emi hatene aan ha'ak, emi la
fatan hariik iha Na'i Maromak oin, Nia atu
foti emi dadi ema mak fatan iha Niakaan
oin.

Keta dale hadois ema

11 Mamaluk sia! Keta dale hahaat malu
naran. Kalo dale hahaat malu naran
no sasu'at malu, emi hakur Na'i Maro-
mak ukun-badu mak na'ak, "Hadomi maluk
nudaar hadomi isin lolon du'uk." Kalo emi
hakur ukun-badu nia, emi haksa'ek aan aas
liu Na'i Maromak ukun. 12 Na'i Maromak
du'uk mak nakadak ukun nia. Nia mak noo
beran atu nakotu itakaan lia. Nia noo beran
atu sori ita. Nia moos noo beran taa ukun
mate baa ita. Mais emi la hoo beran atu
hakotu ema lian. Ne'e na'ak, emi moos la
hoo beran atu dale hahaat malu naran.

Keta hameno karin

13 Keta hameno karin ha'ak, "Ohin loron,
lale awan, ami baa kota nebaa atu hein
tinan ida iha nia. Ami atu baa buka moris
iha nebaa!" 14 Keta hameno kedan nunia,
tan emi la hatene saa mak atu dadi baa
awan. Ema raiklaran moris la oras dei, nu'u
ababun tubu, hotu lakon.✡ 15 Di'ak liu emi
dale ha'ak, "Kalo Na'i Maromak nadomi, ita
bele moris. Kalo Na'i Maromak nakara, ita
bele halo nune'e." 16 Kalo emi la dale nunia,
emi ibun boot loos dei. Emi sala ti'an, tan
halu'a lakon Na'i Maromak.
17 Hanoin di'a-di'ak! Ema mak natene lia
loos, mais la nalo tuir, nia nalo sala ti'an.

5

Ema maksoin tonan ema mukit

1-6 Emi, ema maksoin sia! Hanoin di'a-
di'ak! Emi hatoos kansera baa ema mak ser-
wisu susi ruin bodik emi. Oras ne'e siakaan
kosar ween folin, nahii nasee emikaan tolek
nia. Na'i Maromak Mak Boot Kaliuk moos
rona ti'an.✡
Emi moris iha raiklaran ne'e, hafurak aan
hodi tuir emikaan beer dei, to'o emi nu'u
karau bokur mak ema atu no'o ona. Tan emi
taa ukun ti'an hodi ho'o ema di'ak mak la
bele sakar emi.
Emi, ema maksoin sia! Hadi'a aan tanis
ona, tan susar oi-oik atu kona emi. Emikaan
naha sia, atu dodok mohu ona. Emikaan
tais kabaas sia, fuhuk atu naa ona. Emikaan
mean no mutin sia, atu la noo folin ona.
Sia naa fila emi, nu'u ha'i naa ai maran.
Raiklaran atu falu fila ona, mais emi sei
halau aan libur naha mamuk sia. Tan saa
emi beik nunia? Naha mamuk nia sia dadi
lia kakaer na'ak, emi la hatene saa mak noo
folin iha Na'i Maromak oin!✡

Haterus aan iha susar laran

7 Mamaluk sia! Daka di'a-di'ak hodi hein
itakaan Na'in namaan aan tuun mai nikar,
hanesan ema mafaho rai nein di'a-di'ak
to'os isin. Udan uluk fohon tuun, nia furi.
Hotu, nia nein udan tau tenik nabokur
niakaan ai horis. Kleu-leur ai horis nafua.
Oras to'o, nia baa ku'u. 8 Haka'as aan hein
nunia. Tan la kleur ona, itakaan Na'in atu
namaan aan mai ti'an.
9 Mamaluk sia! Keta hakmuuk malu.
Tan ema mak nakmuuk malu nohuun, Na'i
Maromak atu taa ukun baa sia! Haree
dei, tan Makotu Lia nosi leten, nariik iha
odamatan ti'an.
10 Mamaluk sia! Tuir knaninuk nosi
Maromak mako'an sia. Masik sia netan
susar oi-oik, sia terus bei-beik. 11 Ita mose
ema mak terus susar. Knaninuk nu'u Bei

✡ 4:6 Lia Fuan Tate'an 3:34 ✡ 4:14 Lia Fuan Tate'an 27:1 ✡ 5:1-6 Hanoin Hikar Dalan Moris 24:14-15 ✡ 5:1-6 Mateus 6:19

Ayub! Nia netan susar oi-oik, mais naterus
aan dei. Na'i Maromak neon monu baa nia,
to'o Nia babilan nadi'ak hotu-hotu bodik
nia. Na'i Maromak nalo nunia, tan Nia laran
di'ak no nadomi nia.✡

Lia harai aan

12 Mamaluk sia! Keta harai aan, tan lia
nia, lia boot. Kalo hakara hatebes ma-
menon ida, lalika harai aan. Kalo mamenon
nia tebes, ha'ak "tebes". Kalo lale, ha'ak
"lale". Nunia to'o ti'an! Keta tu'an tenik,
hodi harai aan temi ema raiklaran naran.
Saa tenik, harai aan hodi temi Na'i Maro-
mak iha lale'an naran. Keta nunia, nebee
emi keta kona kastikar.✡

Hamulak mak mak noo beran

13 Kalo noo ema nosi ita mak neon susar,
di'ak liu namulak. Kalo noo ema nosi ita
mak neon di'ak, di'ak liu nananu nodi tonu
Na'i Maromak. 14 Kalo noo ema nosi ita mak
moras, di'ak liu bolu ema sarani ulun sia.
Husu sia tau mina nodi namulak, nebee Na'i
Maromak beran nadi'ak nola ema moras
nia.✡ 15 Kalo hamulak bodik ema moras
hodi fiar tebe-tebes baa Na'i Maromak, Na'i
Maromak nanis nadi'ak nola ema nia. Kalo
ema nia nalo sala, Na'i Maromak moos kasu
niakaan salan. 16 Kalo ita katak hasai itakaan
salan baa malu no hamulak baa malu, ita
bele dadi di'ak.

Hanoin! Kalo ema moon namulak, ni-
akaan hamulak nia noo beran. Na'i Maro-
mak nanis simu. 17 Hola knaninuk hosi Bei
Elia. Nia, ema raiklaran nu'u ita. Mais baa
oras nia namulak nebee keta udan, udan
moos nanawa to'o tinan tolu no balun.✡
18 Nunia hotu, nia namulak tenik nebee
udan tau nikar. Udan moos tau kedas. Hae
nakmatak, to'os moos noo isin nikar.✡

19 Mamaluk sia! Kalo ema ida nosi ita nalo
sala to'o la'o nela Na'i Maromak dalan loos,
di'ak liu, mamaluk ida nodi nikar nia baa
Na'i Maromak. 20 Hanoin! Kalo ita tulun
ema mak nalo sala nebee nia mai nikar baa
Na'i Maromak, hotu nia la nalo sala tenik,
ita sori ema nia, nebee nia bele moris no
Na'i Maromak nohuun. Tan hodi nunia,
Na'i Maromak kasu mohu niakaan salan
lear.✡

Ha'ukaan hakerek narohan baa ne'e!
Yakobus

✡ 5:11 Ayub 1:21-22, 2:10; Kananuk Sia 103:8; Yakobus 1:2-3,12 ✡ 5:12 Mateus 5:34-37 ✡ 5:14 Markus 6:13
✡ 5:17 1 Na'i Isra'el Sia 17:1, 18:1 ✡ 5:18 1 Na'i Isra'el Sia 18:42-45 ✡ 5:20 Lia Fuan Tate'an 10:12; 1 Petrus 4:8

1 Petrus
Hakerek dala uluk nosi Petrus

Tabe

1-2 Hakerek ne'e nosi ha'u, Petrus, mak
Yesus Kristus klosan.

Ha'u kakerek ne'e bodik emi mamaluk
sia mak Na'i Maromak boi ti'an. Emi moris
keke lema ema rain, iha rai Pontus, rai Gala-
tia, rai Kapadokia, rai Asia no rai Bitinia.

Mamaluk sia! Hori uluk fohon, Ama
Maromak boi emi atu dadi baa Niakaan
ema. Niakaan Kmalar Lulik namoos nola
emikaan salan, nebee emi bele halo tuir
ukun hotu-hotu mak Yesus Kristus natuun
baa emi. Kalo emi hala'ok Niakaan ukun nia
sia, nu'u Na'i Maromak nisik Yesus Kristus
raan baa emi, atu dadi tadak na'ak, emi dadi
moos ti'an bodik Nia.

Ha'u kaloon nebee Na'i Maromak natudu
laran di'ak baa emi, nebee emi moris hetak
manek no hetak dame.

Haloon baa Na'i Maromak

3 Tonu-haboot Na'i Maromak, mak
itakaan Na'in Yesus Kristus Aman. Tan
Nia dodan ita tebes, Nia nalo Yesus Kristus
moris nikar, atu foo moris foun baa ita. Ita
bele haloon baa Nia, tan ita hatene, Nia
bele naliku ita nohuun. 4 Nia rai nela sasoin
bodik ita iha lale'an. Mais sasoin nia seluk
nosi sasoin iha raiklaran, tan la bele aat,
la bele dodok, no la bele lakon. 5 Nia nodi
Niakaan beran boot atu daka ita, to'o la no
saa ida kois mak bele nadodok ita. Oras rai
falu fila, Nia atu nalore hotu-hotu mak Nia
nalo kedan bodik ita.

6 Tan lia nia sia, ita neon di'ak tebes,
masik baa oras ne'e ita hetan susar oi-oik
no horan todan. 7 Na'i Maromak nabusik
nebee ita hetan susar nunia, tan Nia nakara
tetu itakaan fiar. Kalo ita terus to'o ro-
han, ne'e na'ak, itakaan fiar biit no loos,
hanesan mean isin. Ema tunu mean baa
ha'i, nalo kadoor sia sai, foin hetan mean
isin. Tuir Na'i Maromak nanoin, itakaan
fiar folin todan liu mean. Kalo ita fiar no
terus susar to'o rohan, Na'i Maromak atu
tonu no nakneter ita, baa oras Yesus Kristus
namaan aan mai nikar.

8 Masik emi la haree Yesus, emi hadomi
Nia. Masik to'o baa oras ne'e moos, emi sei
la haree Nia dauk, mais emi fiar baa Nia.
Emi neon boot lo-loos, to'o la noo lia fuan
mak atu hodi halore. 9 Emi neon boot nunia,
tan emikaan fiar noo folin, ne'e mak, Na'i
Maromak sori emi nosi sala.

10 Maromak mako'an uluk aan sia katak
kedan lia nosi Na'i Maromak laran di'ak nia
baa emi. Masik sia katak kedan nunia moos,
sia sei buka bei-beik atu natene liu nosi lia
Na'i Maromak sori ema. 11 Kristus Kmalar
serwisu iha siakaan neon, nebee sia moos
katak kedan nosi lia Kristus kona susar no
todan. Sia moos katak kedan na'ak, kalo
Kristus mate ti'an, foin Na'i Maromak foti-
nahaas Nia. Etuk, mako'an nia sia buka atu
natene wainhira lia ne'e sia atu dadi. 12 Mais
Kristus Kmalar katak baa sia na'ak, lahoos
sia mak atu naree lia ne'e sia, mais emi
mak atu haree. Oras ne'e, emi rona ti'an
lia ne'e sia, tan Maromak Kmalar Lulik nosi
lale'an solok ema baa katak Manfatin Di'ak
ne'e baa emi. Lia furak mak emi simu ne'e,
makbukar lale'an sia moos tuir nobun nodi
neon kabaas.

Moris moos

13 Emi musti hatene di'a-di'ak lia ne'e sia
hotu-hotu. Daka aan, nebee bele haneo
halo naruk hodi haloon bei-beik baa Yesus
Kristus to'o Nia namaan aan mai nikar.
Tan baa oras nia, Na'i Maromak atu natudu
laran di'ak baa emi. 14 Hanono baa Na'i
Maromak, hanesan lawarik oan nanono baa
inan-aman. Uluk, emi sei la hatene dauk
Na'i Maromak dalan moris mak loos. Mais
oras ne'e emi hatene ti'an. Dadi keta moris
tuir hahalok aat ona, nu'u emikaan moris
dalan tuan nia. 15 Oras ne'e, emi musti
moris moos hanesan Na'i Maromak. Nia
bolu emi dadi baa Niakaan ema. Tan baa
nia, emikaan moris tomak musti moos.
16 Iha Hakerek Moon, Na'i Maromak naruka
na'ak, "Emi musti moos, tan Ha'u ne'e
moos."✡

17 Emi bele dale ho Na'i Maromak, hane-
san emi dale ho emikaan Ama. Mais Na'i
Maromak moos Makotu Lia mak atu leno
ema ida-idak moris. Nia nanis nakotu lia
nodi moon, tan Nia la kli'is. Tan lia nia,
oras emi hein heik hanesan ema matak iha
raiklaran ne'e, emi musti daka aan hodi
moris moos.

18 Emi hatene ha'ak, Kristus selu kotu
atu sori emi nosi emikaan moris tuan mak
folin lalek. Moris tuan nia, emi hetan hosi
emikaan bei uluk sia. Mais hanoin! Kristus
selu, la nodi mean no mutin mak atu lakon
mohu. 19 Nia selu, nodi raan du'uk. Raa nia,

✡ 1:16 Ukun-badu Na'ilulik 11:44-45, 19:2, 20:7

folin todan kaliuk! Nia mate hanesan bibi
malae oan sala lalek mak ema no'o nalo baa
sera.
[20] Oras Na'i Maromak sei la nase'i rai-
klaran dauk, Nia nakotu kedan lia nosi Kris-
tus. Mais uluk, Nia la natudu dauk lia Kris-
tus baa ema raiklaran. Oras ne'e, foin Nia
natudu. Hodi nunia, Kristus dadi matak-
malirin bodik emi. [21] Tan Kristus Niakaan
hahalok nia, emi bele di'a-di'ak ho Na'i
Maromak. Nia mak nalo Kristus moris
nikar, nodi foti-nahaas Kristus, nebee emi
bele fiar hodi haloon baa Nia.
[22] Tan emi moris moos tuir hanorin loos
ti'an, oras ne'e emi musti harui aan atu
hadomi tebe-tebes emikaan mamaluk mak-
fiar sia. Hadomi sia hodi neon no laran,
hodi dadomin nosi emikaan laran moon.
[23] Oras ne'e, emi hetan moris foun ti'an.
Mais emi hetan lahoos hosi ina-ama mak
atu mate iha raiklaran. Emi hetan hosi
itakaan Ama iha lale'an mak la natene
mate. Emi hetan tan emi simu Maromak
Manfatin mak foo moris. Manfatin nia
nafati to'o nima-nimak. [24] Hakerek Moon
na'ak,
"Ema raiklaran sia hanesan hae no ai funan.
Siakaan kabaas la oras dei.
Hae naklaik mohu.
Ai funan nakodan mohu.
La oras dei, sia lakon mohu.
[25] Mais itakaan Na'in Manfatin,
nafati to'o nima-nimak."
Tebes! Maromak Manfatin nia, Lia Di'ak
mak ami katak ti'an baa emi.✡

2

Na'i Maromak eman moos

[1] Tan lia nia sia, emi keta halo aat ona.
Keta halo kli'is ho ema. Keta oin-kotuk.
Keta hirus ema. Keta dale hahaat ema. Soe
lakon lia aat nia sia hotu-hotu! [2] Kau mea
oan buka inan susun ween. Nunia moos,
emi musti buka Maromak Manfatin, tan
Manfatin nia nalo emikaan fiar hetak kleur,
hetak biit. Hodi nunia, emi dadi hanesan
ema matas mak nalo tuir Na'i Maromak
hakaran hotu-hotu. [3] Emi bele nunia, tan
emi horan hola ti'an itakaan Na'in laran
di'ak.✡
[4] Emi musti talin aan ho Kristus, tan Nia
nu'u fatuk ida mak foo moris. Badaen sia
foti soe fatuk nia, tan sia naneo, fatuk nia
folin lalek. Mais Na'i Maromak nafoli kaliuk
fatuk nia, nodi boi nola dadi baa fatuk
tatuur mak folin kaliuk. [5] Oras ne'e, Na'i
Maromak moos nalo emi hanesan fatuk
mahoo moris. Nia boi nola emi, nodi nariik
uma bodik Niakaan Kmalar. Nia moos nalo
emi hanesan na'ilulik mak moris moos,
nebee bele sera baa Nia. Kalo emi sera
emikaan moris baa Nia, emikaan sera nia
nanis nalo Nia neon di'ak, tan Yesus Kristus
buka dalan ti'an bodik emi. [6] Hakerek Moon
na'ak,
"Mana lai! Ha'u krai fatuk tatuur ida
iha kota Yerusalem ne'e,
mak ema temi na'ak, 'kota Sion'.
Ha'u du'uk mak kboi kola fatuk nia.
Ha'u kafoli Nia liu resik.
Ema mak fiar baa Nia,
la moe kois."✡
[7] Yesus, mak fatuk nia. Ema mak fiar baa
Nia, sia nafoli Nia liu resik. Mais ema mak la
fiar baa Nia, sia la nafoli Nia. Hakerek Moon
na'ak,
"Fatuk mak badaen sia soe nia,
oras ne'e dadi baa fatuk tatuur,
mak folin kaliuk."✡
[8] Hakerek no na'ak,
"Noo fatuk ida mak nalo ema sidi ain.
Noo fatuk ida mak nalo ema nakloti
tan."✡
Ema nakloti, tan sia la no'uk nalo tuir
Maromak Manfatin. Hodi nunia, sia netan
sotir aat.
[9] Mais emi oin seluk hosi sia. Na'i Maro-
mak du'uk boi nola emi dadi baa Niakaan
renu. Nia boi nola emi atu dadi ema hunun
ida mak moris moos no serwisu hanesan
na'ilulik mak naliku na'i. Nia nalo emi
nunia, nebee emi katak lema rai hosi lia
di'ak mak Nia nalo ti'an bodik emi. Nia bolu
emi atu la'o hela lia aat, nebee moris tuir lia
di'ak, hanesan emi sai hela makukun, atu
moris iha Niakaan kroman kabaas.✡ [10] Uluk,
emi hanesan ema uma ida mak folin lalek.
Mais oras ne'e emi tama dadi ti'an baa Na'i
Maromak eman uma laran. Uluk, emi la
ho'uk simu Niakaan dodan. Mais oras ne'e,
emi simu hola ti'an.✡

Daka di'a-di'ak nebee moris loos

[11] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Emi
ne'e, ema makla'o rai no ema matak iha
raiklaran ne'e. Tan nia, ha'u kusu rua-ruan,
nebee emi keta tuir ema raiklaran mak nalo
aat. Iha ema neon laran, beer halo aat

✡ 1:25 Yesaya 40:6-8 ✡ 2:3 Kananuk Sia 34:10 ✡ 2:6 Yesaya 28:16 ✡ 2:7 Kananuk Sia 118:22 ✡ 2:8 Yesaya 8:14-15 ✡ 2:9 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:5-6; Yesaya 43:20,21; Hanoin Hikar Dalan Moris 4:20, 7:6, 14:2; Titus 2:14; Yesaya 9:2 ✡ 2:10 Hosea 2:23

natuda sakar beer halo di'ak. Keta to'o beer
halo aat natoba nola emi. Kalo nunia, emi
dodok ona! 12 Tan lia nia, emi musti daka
aan di'a-di'ak, nebee emi moris loos iha
ema mak la natene Maromak klaran. Kalo
sia dumar karin emi, sia naree emikaan ha-
halok di'ak. Hotu, baa oras Kristus namaan
aan mai nikar, sia du'uk atu foti-nahaas
Na'i Maromak, tan emikaan hahalok di'ak
nia.

Ita musti hanono baa makaer ukun sia

13 Itakaan Na'in nakara nebee ita hanono
baa ema makaer ukun sia. Nudaar, hanono
baa na'in, tan nia mak ulun. 14 Hanono
baa gubernur, tan na'in solok nia atu taa
ukun baa ema mak nalo aat sia, no tonu
ema mak nalo di'ak sia. 15 Na'i Maromak
nakara nebee emi halo lia di'ak sia, to'o
ema momok mak la natene sa-saa moos, la
noo lia krarain kois atu nasalak emi. 16 Emi
lahoos ema atan. Emi bele boi atu halo
tuir emikaan hakara du'uk. Tebes. Mais
keta boi atu halo aat. Boi atu halo di'ak
hodi serwisu bodik Na'i Maromak, tan emi
dadi baa Niakaan ema ti'an. 17 Hakneter
ema hotu-hotu. Hadomi ema mak fiar baa
Kristus. Moris tuir Na'i Maromak hakaran,
tan nosi ikus Nia mak atu taa ukun baa ema
raiklaran. No keta halu'a hakneter ema
makaer ukun sia.

Ita terus susar, hodi tuir Kristus Niakaan knaninuk

18 Ema ain-liman sia! Hanono baa
emikaan ulun, hodi hakneter sia. Keta
hanono loos baa ulun mak laran di'ak dei.
Masik ulun lian maka'as moos, emi musti
hanono. 19 Masik ulun taa karin ukun moos,
kalo emi haterus aan hodi hanoin Na'i
Maromak hakaran, nanis Na'i Maromak
natudu laran di'ak baa emi. 20 Arumak emi
ida kona ta'e tan halo sala, hotu haterus
aan, emi hetan sotir saa? La noo! Mais
kalo hetan susar tan halo lia di'ak, hotu
emi haterus aan, nanis Na'i Maromak neon
monu baa emi. 21 Na'i Maromak bolu emi
atu moris haterus aan hodi halo lia loos,
tan Kristus moos terus susar bodik emi.
Nia dadi knaninuk bodik emi, nebee emi
la'o tuir Niakaan ain leut. 22 Hakerek Moon
na'ak,
"Nia la nalo sala kois.
La noo lia fuan tolek ida moos mak sai
nosi ibun."✡

23 Ema dale nahaat Nia, mais Nia la sakar.
Sia nasusar Nia, mais Nia la selu nikar. Nia
latan isin lolon baa Na'i Maromak liman
laran, tan fiar na'ak, Na'i Maromak nia,
Makotu Lia moon.✡ 24 Kristus natiu itakaan
salan baa oras mate iha ai karuus. Nia nalo
nunia, nebee ita lalika moris hodi halo sala
tenik, mais moris hodi halo lia loos dei.
Nia selu nola ita, nodi simu nola itakaan
kastikar. Hotu Nia netan kanek wa'in, to'o
mate. Mais Niakaan kanek nia sia dadi
kanek mak nadi'ak nola ita.✡ 25 Uluk, emi
hanesan bibi malae mak la'o sees. Mais oras
ne'e, emi fila ti'an baa Na'i Maromak. Nia
lituk no naliku emi, hanesan makbalin di'ak
lituk no naliku niakaan bibi malae.

3

Lia tate'an bodik feen-la'en sia

1 Feto mak noo la'en sia! Ohin nia ha'u
katak ka'ak, ita musti hanono baa ema
makaer ukun. Nunia moos, emi musti
hanono baa emikaan la'en. Noo mane
balu mak la no'uk tuir Maromak Manfatin.
Masik sia la no'uk rona feen lia fuan, mais
kleu-leur sia bele fila baa Na'i Maromak
tan naree feen moris dalan.✡ 2 Sia naree
feen nala'o lia hotu-hotu nodi neon loos no
moon iha Na'i Maromak oin.

3 Feto siakaan kabaas la mai nosi luan.
La mai nosi nahilas aan nodi fuuk ilas oi-
oik. La mai nosi nafutar aan hodi mean
no mutin. La mai nosi tau faru mak folin
todan.✡ 4 Lia mak nalo feto sia dadi kabaas,
mai nosi neon no laran du'uk. Mai nosi
laran di'ak no neon mamatek. Masik ferik
ti'an moos, kabaas nohuun. Na'i Maromak
nanis tonu kabaas mak oin nunia. 5 Uluk
aan, noo feto moon mak kabaas nunia. Sia
naloon baa Na'i Maromak no nanono baa
siakaan la'en. 6 Knaninuk nu'u Bei Sara.
Nia nanono baa la'en Abraham. Nia moos
simu la'en babilan nia. Emi feto sia, musti
tuir Bei Sara. Kalo halo lia mak loos, lalika
hata'uk sa-saa.✡

7 Nunia moos, mane mak noo feen sia!
Moris neon ida ho emikaan feen. Tetu di'a-
di'ak saa mak di'ak bodik nia, hotu halo
tuir. Hakneter nia iha lia hotu-hotu, tan
feto niakaan babelen seluk no mane. Hodi
nunia, emi rua simu bele-bele moris mak
Na'i Maromak nakara foo baa emi nosi Ni-
akaan laran di'ak. Mais mane musti moris

✡ 2:22 Yesaya 53:9 ✡ 2:23 Yesaya 53:7 ✡ 2:24 Yesaya 53:6 ✡ 3:1 Efesus 5:22; Kolose 3:18 ✡ 3:3 1 Timotius 2:9-10 ✡ 3:6 Lia Uluk Fohon 18:12 ✡ 3:7 Efesus 5:25; Kolose 3:19

neon ida no feen, nebee Na'i Maromak rona
emikaan hamulak.✡

Lalika sarebak kalo hetan susar tan halo lia loos

8 Mamaluk sia! Lia rohan nune'e: Emi
musti moris neon ida. Kalo emi ida netan
susar, emi rumak sia musti tuir horan.
Kalo noran neon di'ak, emi rumak sia moos
musti tuir horan. Hadomi mamaluk mak-
fiar sia. Haraik aan hodi hatudu laran di'ak
baa malu. 9 Keta selu aat hodi aat. Kalo
ema nasalak emi, keta selu hikar. Mais
husu nebee Na'i Maromak natuun matak-
malirin baa ema nia. Hodi nunia, Na'i
Maromak moos natuun matak-malirin baa
emi, tan Nia bolu emi atu halo lia di'ak
nunia. 10 Hakerek Moon na'ak,
"Ema mak buka moris manek,
ema mak nakara otas naruk,
nia musti daka ibun di'a-di'ak,
nebee keta to'o nia dale lia aat no lia
tolek.
11 Nia musti nalo neon aat, hotu nanawa
nalo aat.
Nia musti nakfilas, hotu nalo lia loos.
Nia musti buka dalan atu moris dame malu
no ema,
no buka dalan atu moris di'ak malu no
ema.
12 Itakaan Na'in tau matan
baa ema mak moris loos.
Nia moos rona siakaan hamulak.
Mais Nia se'i kotuk baa
ema mak moris aat."✡
13 Kalo emi halo lia loos bei-beik, la noo
ema ida kois mak atu selu aat baa emi.
14 Kalo ema nasusar emi tan halo lia loos,
emi sotir. Keta hata'uk. Keta neo-neon.✡
15 Hakmatek neon dei, hodi foti-hahaas Kris-
tus iha emikaan neon tan Nia mak emikaan
Na'in.
Kalo ema nusu emi halore lia nosi
emikaan fiar, emi musti hadi'a aan hataa.
Nunia moos, kalo ema nusu emi halore tan
saa emi haloon baa Kristus.✡ 16 Mais hataa
hodi lia mamar. Hakneter sia, nebee sia
natene emi halo lia loos hodi neon moon.
Hotu, kalo ema dale nahaat emi, tan emi
talin malu ho Kristus, kleu-leur sia noran
moe tan emikaan hahalok di'ak nia sia.
17 Hanoin! Kalo hetan susar tan halo lia loos,
lia nia di'ak, kalo Na'i Maromak nakara. Lia
nia di'ak liu nosi hetan susar tan halo lia
sala.
18 Kristus mate dala ida dei,
atu kasu nola ema raiklaran salan.
Nia mak moris loos,
mate bodik ema mak moris kale'uk
aan.
Nia mate, nebee emi bele di'ak hikar no Na'i
Maromak.
Nia, ema raiklaran mak bele mate nu'u ita.
Ema no'o Nia,
mais Maromak Kmalar nalo Nia moris
nikar.
19 Oras Kristus moris nikar, Maromak
Kmalar nodi Nia baa nanorin matebian
sia mak nein iha fatin ida hanesan bui.
20 Matebian nia sia, ema uluk aan mak moris
iha raiklaran baa Noh oras. Sia la no'uk
nanono baa Maromak. Baa oras nia, Noh
nalo roo boot ida. Hotu Na'i Maromak
nei-nein atu naree ema nia sia atu nanono
baa Nia ka, lale. Mais sia la no'uk. Tan
baa nia, ema na'in walu dei mak sasin nosi
motasa'e boot nia.✡ 21 Wee nosi motasa'e
nia dadi knaninuk baa emi, baa oras emi
hetan sarani hodi wee. Wee nia natudu
na'ak Na'i Maromak sori emi, nodi beran
nosi Yesus Kristus mak moris nikar ti'an.
Baa oras emi hetan sarani, ema la nariis
emi atu namoos emikaan isin. Lale! Baa
oras emi hetan sarani, emi hameno baa
Na'i Maromak atu hamoos emikaan neon,
nebee emi bele moris halo lia loos. 22 Oras
ne'e, Yesus namaan aan sa'e baa lale'an
ti'an. Iha nebaa, Nia nabesi aan iha fatin
mak kneter kaliuk iha Na'i Maromak sorin
kwana. Tan lia nia, makbukar lale'an sia,
makaer ukun sia, no makaer beran hotu-
hotu, musti nanono baa Nia.

4

Kristus eman musti moris loos

1 Kristus, ema raiklaran hanesan ita. Tan
Nia netan susar wa'in, emi moos musti
hadi'a aan atu hetan susar hanesan Nia.
Mais hanoin, tan ema mak nadi'a aan netan
susar tan natali aan no Kristus, ema nia
nakotu ti'an na'ak nia la nalo sala ona.
2 Masik nia sei moris iha raiklaran ne'e, nia
la nalo sala hanesan ema seluk sia, tan nia
moris tuir Na'i Maromak hakaran.
3 Uluk, emi halo lia aat, hodi moris tuir
ema mak la natene Maromak. Mais oras
atu halo nunia to'o ti'an! Hanawa ona. Tan
sia beer nalo lia aat. Sia lisan asu karawa.
Sia lanuk teen. Sia nase'i dahur moe lalek.
Sia lo'u baa ai'oi lulik mak nalo ita hakribi.

✡ 3:12 Kananuk Sia 34:12-17 ✡ 3:14 Mateus 5:10 ✡ 3:15 Yesaya 8:12-13 ✡ 3:20 Lia Uluk Fohon 6:1—7:24

4 Uluk emi nunia. Mais oras ne'e, emi la
kahur tenik ho siakaan a'aat mak liu kladik
nia. Sia dale nahaat emi, tan sia la natene
lia huun mak nalo emi, to'o emi la tuir sia
ona.
5 Mais, hanoin! Nosi ikus sia musti nataa
baa Na'i Maromak, mak Makotu Lia. Sia
musti katak baa Nia, tan saa sia moris aat
nunia. Keta halu'a! Ema hotu-hotu mak
sei moris no ema mak mate ti'an bele-bele
nataa baa Nia. 6 Tebes! Na'i Maromak
atu leno ema mak mate ti'an, hanesan Nia
moos leno ema mak sei moris. Tan baa
nia, Yesus baa katak Lia Di'ak baa ema mak
mate ti'an sia, nebee sia bele natene Na'i
Maromak hakaran.

Haliku di'a-di'ak babelen mak Na'i Maromak foo

7 Tan raiklaran kre'is falu fila ona, ita
musti haneo naruk hodi neon mamatek,
nebee ita bele hamulak di'a-di'ak. 8 Lia mak
folin kaliuk, nune'e: ita harui aan atu moris
hadomi malu. Masik ema nalo sala wa'in
baa ita moos, ita la laran moras, tan ita
hadomi nohuun.✡ 9 Loke liman simu ema
nosi fatin seluk atu nein heik iha emikaan
uma. Keta simu hodi hakmuuk.
10 Na'i Maromak fa'e babelen ti'an baa
ita ida-idak. Ema ida-idak musti nodi ni-
akaan babelen nia atu naliku niakaan ma-
maluk makfiar sia. Babilan di'a-di'ak okaan
babelen nia, nebee noo folin bodik Na'i
Maromak. 11 Kalo Na'i Maromak fa'e babe-
len baa o, to'o o matenek manorin ema,
manorin modi Maromak Manfatin du'uk.
Kalo Na'i Maromak fa'e babelen baa o, to'o
o matenek maliku ema, maliku sia di'a-
di'ak tuir babelen mak Na'i Maromak foo
baa o nia. Hodi nunia, ema hotu-hotu
bele naree na'ak, emi ne'e, Yesus Kristus
eman. Hotu, sia tonu-naboot Na'i Maromak
Niakaan maka'as! Tan Nia kaer ukun nima-
nimak! Tebes!

Ita hetan susar tan dadi baa Kristus eman

12 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Kalo
emi hetan susar, keta blaar, tan Na'i Maro-
mak nodi susar atu tetu emikaan fiar. Keta
maneo, o mesan dei mak metan susar.
13 Mais emi musti neon boot, tan emi hetan
susar bele-bele ho Kristus. Nosi ikus, emi
moos hetak neon boot baa oras ema hotu-
hotu naree Kristus Niakaan maka'as. 14 Kalo
ema dale nahaat emi tan emi talin malu ho
Kristus, emi sotir. Ne'e na'ak, Maromak
Kmalar mak maka'as, natuun baa emi ti'an.
15 Mais keta to'o emi hetan susar, tan emi
dadi ema mak no'o ema, ema na'ok, ema
aat, lale, ema tokar lauk. 16 Mais kalo hetan
susar tan dadi ema sarani, lalika moe aan.
Di'ak liu, tonu-haboot Na'i Maromak, tan
emi dadi Kristus eman ti'an.
17 Na'i Maromak Niakaan oras atu leno
ema siakaan moris to'o ti'an. Nia leno ema
nahuu nosi ita, Niakaan ema du'uk. Hanoin
di'a-di'ak! Kalo Nia leno ema nahuu nosi
ita ema sarani mak Niakaan ema du'uk,
oin nunabee tenik ema mak la no'uk simu
Niakaan Lia Di'ak? 18 Hakerek Moon na'ak,

"Kalo ema mak moris loos, kre'is la netan
moris,
oin nunabee tenik, ema mak tali'ur
baa Na'i Maromak?
Oin nunabee tenik, ema mak moris iha
sala laran?"✡

19 Kalo Na'i Maromak nabusik ita hetan
susar tuir Niakaan hakara, ita bele fiar
ha'ak, Nia nanis daka ita. Nia mak nase'i ita.
Nia nanis nalo tuir saa mak Nia dale. Tan lia
nia, ita keta hanawa halo lia loos.

5

Lia tate'an bodik ema malikuk ema sarani sia

1 Ha'u ne'e, ema malikuk ema sarani.
Uluk, baa oras Kristus natiu Niakaan susar,
Ha'u karee kodi matan du'uk. Nosi ikus, baa
oras Na'i Maromak natudu Kristus Niakaan
maka'as, ha'u moos atu tuir karee kodi
matan du'uk. Etuk, ha'u koo beran atu kfoo
lia tate'an baa ema malikuk rumak sia. Lia
tate'an nia, nune'e: 2 Emi hanesan makbalin
mak naliku bibi malae. Emi musti haliku
di'a-di'ak ema mak Na'i Maromak latan baa
emi. Keta babilan sia hodi neon baluk, mais
babilan hodi neon tomak. Keta babilan sia
tan buka sotir, mais babilan tan buka atu
halo tuir Na'i Maromak hakaran.✡ 3 Keta
haruka karin hodi hatodan sia. Emi musti
dadi knaninuk bodik sia, nebee sia bele tuir
emikaan lala'ok di'ak. 4 Yesus, mak itakaan
Makbalin Ulun. Kalo Nia namaan aan mai
nikar ti'an, Nia atu foo saseban baa emi, tan
emi babilan di'a-di'ak Niakaan ema. La noo
mak bele nahaat saseban nia, tan saseban
nia nafati nohuun.

Lia tate'an bodik ema nurak sia

✡ 4:8 Lia Fuan Tate'an 10:12; Yohanis 13:34-35 ✡ 4:18 Lia Fuan Tate'an 11:31 ✡ 5:2 Yohanis 21:15-17

[5] Ema nurak sia! Emi musti hanono baa
ema malikuk sarani sia. Musti hakraik aan,
tan Hakerek Moon na'ak,
"Na'i Maromak sakar ema mak naksa'ek
aan,
mais Nia natudu laran di'ak baa ema
mak nakraik aan."✡
[6] Emi hotu-hotu musti hanoin Na'i Maro-
mak beran, nebee keta loko aan nunia.
Hotu, to'o baa niakaan oras, Na'i Maromak
atu foti-nahaas emi.✡ [7] Keta neo-neon,
mais latan lia hotu-hotu baa Na'i Maromak,
nebee Nia babilan, tan Nia neon monu baa
emi.
[8] Daka aan di'a-di'ak hodi haneo halo
naruk, tan diabu ulun funu ita. Nia buka
dalan atu nadodok mohu ita, hanesan busa
krakat boot buka hahaak. [9] Mais keta
hata'uk. Ita bele haterus aan sakar nia
hodi fiar baa Na'i Maromak bei-beik. Keta
halu'a, tan emikaan mamaluk makfiar sia
iha raiklaran ne'e moos netan susar nu'u
emi. [10] Mais hanoin, tan Na'i Maromak
nakara natudu laran di'ak baa emi. Nia bolu
nola emi atu dadi baa Niakaan ema, tan emi
tuir Kristus ti'an. Tan lia nia, Nia atu foti-
nahaas emi, nebee emi bele moris nima-
nimak ho Nia. Dadi kalo emi hetan susar,
la oras dei, tan Na'i Maromak atu tulun
emi. Nia atu nakbiit emi, nodi foo babelen
baa emi nebee emi bele hariik metin. [11] Ita
haloon nebee Nia kaer beran hotu-hotu
to'o nima-nimak. Tebes!

Petrus narohan hakerek

[12] Silas* mak tulun ha'u nalo hakerek
babadak oan ne'e. Nia, itakaan maluk mak-
fiar no ha'ukaan liman kwana. Ha'u ksolok
lia tate'an baa emi, nebee emi haterus
aan hetak biit, tan Na'i Maromak buka atu
natudu laran di'ak baa ita nohuun. Tan baa
nia, emi musti hariik metin. Keta hakiduk.
[13] Ema makfiar mak naklibur iha kota
Babel solok tabe baa emi. Na'i Maromak boi
nola sia, manesak no emi.
Ha'ukaan oa Markus moos solok tabe baa
emi.✡
[14] Kalo emi hasoru malu, hasee malu hodi
de'i kabaas atu hatudu emikaan dadomin.
Nebee emi hotu-hotu mak fiar baa Kris-
tus, moris manek no dame.
Tabe,
Petrus

✡ 5:5 Lia Fuan Tate'an 3:34 ✡ 5:6 Mateus 23:12; Lukas 14:11, 18:14 * 5:12 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, *Silvanus* iha ne'e. Silvanus nia, Silas naran ida seluk. Leno lia Silas hahuu hosi Kristus Klosan Lian 15:22, 40. ✡ 5:13 Kristus Klosan Lian 12:12, 25, 13:13, 15:37-39; Kolose 4:10; Filemon 24

2 Petrus
Hakerek dala rua nosi Petrus

Tabe

1 Hakerek ne'e nosi ha'u, Simon Petrus.
Ha'u ne'e,* Yesus Kristus ain-liman. Ha'u
moos Niakaan klosan mak Nia solok atu baa
katak Niakaan lia baa ema iha nabee dei.

Ha'u kakerek ne'e bodik emi mak fiar
baa Yesus Kristus ti'an. Tan Na'i Maromak
neon loos, Nia loke dalan nebee emi bele
fiar baa Kristus hanesan ami. Fiar nia
folin kaliuk bodik ita, tan Kristus nia, mak
itakaan Maromak no itakaan Maksorin.

2 Ha'u kusu, nebee emi bele kre'is ho Na'i
Maromak no kre'is ho itakaan Na'in Yesus.
Nebee Sia natudu laran di'ak baa emi, nalo
emi moris manek no dame.

Na'i Maromak boi ita, hotu bolu nola ita mai baa Nia

3 Na'i Maromak bolu nola ita dadi baa Ni-
akaan ema mak moris tuir Niakaan hakara.
Kalo ita kre'is ho Nia, Nia nodi Niakaan
beran maka'as, foo lia hotu-hotu mak ita
buka atu moris loos tuir Niakaan hakara
nia. 4 Lia mak Nia foo baa ita, lia folin kaliuk.
Tan hori uluk, Nia nameno kedan atu foo lia
kabaas kaliuk baa ita, nebee ita bele moris
hodi haninu Niakaan lisan. Hodi nunia,
ita sasin hosi lia aat hotu-hotu mak ema
raiklaran nalo, tan sia moris tuir siakaan
hakara dei.

5 Ita musti harui aan nune'e:
Ita fiar Na'i Maromak ti'an, mais keta tuka
baa nia dei,
tan ita moos musti serwisu bodik Nia.
Ita serwisu bodik Nia, mais keta tuka
baa nia dei,
tan ita moos musti hetak kre'is ho Nia.
6 Ita hetak kre'is ho Nia, mais keta tuka baa
nia dei,
tan ita moos musti babilan aan to'o moris
hetu aan.
Ita moris hetu aan, mais keta tuka baa
nia dei,
tan ita moos musti haterus aan iha susar
laran.
Ita haterus aan iha susar laran, mais
keta tuka baa nia dei,
tan ita moos musti halo lia hotu-hotu tuir
Na'i Maromak hakaran.
7 Ita halo lia hotu-hotu tuir Na'i Maromak
hakaran, ne'e na'ak,
ita hadomi mamaluk makfiar sia.
Mais keta tuka baa nia dei,
tan ita moos musti hadomi ema hotu-
hotu.

8 Kalo ita harui aan halo nunia, ita la soe
lakon leet, tan lisan nunia noo folin. Kalo
lisan nunia hetak tu'an iha itakaan moris,
ne'e na'ak, ita kre'is ti'an ho itakaan Na'in
Yesus Kristus. 9 Mais, kalo ema la no'uk
nalo nunia, nia nanoin la to'o. Nia neon
makukun, hanesan ema delek. Tuir loos,
Na'i Maromak kasu mohu niakaan salan,
nebee nia bele moris moos. Mais, nia nalu'a
ti'an!

10 Mamaluk sia! Oras ne'e emi musti
hetak harui aan tenik. Na'i Maromak boi
nola emi nebee emi mai baa Nia. Oras
ne'e emi musti hatudu ha'ak, emi dadi ti'an
baa Niakaan ema. Kalo lia di'ak mak ha'u
kfoti ohin nia sia hetak tu'an iha emikaan
moris, emi la hakloti. 11 Hodi nunia, Na'i
Maromak foo lia kabaas baa emi, nebee emi
bele tama Yesus Kristus hutun-renun no
moris nima-nimak ho Nia. Lia ne'e, kabaas
tebes, tan Nia, itakaan Na'in. Nia moos,
itakaan Maksorin.

Tan saa Petrus nakerek nunia?

12 Emi hatene ti'an lia nia sia mak ha'u
katak ohin nia. Emi moos haterus aan biit,
tan fiar hanorin loos. Masik nunia moos,
ha'u kfoo katene bei-beik, nebee emi keta
halu'a. 13 Tebes. Tosak ha'u ksei moris, ha'u
atu kfoo katene lia ne'e sia baa emi nohuun.
14 Mais la kleur ona, ha'u atu kmate. Itakaan
Na'in Yesus Kristus natudu ti'an lia nia baa
ha'u. 15 Masik nunia moos, ha'u karui aan
baa oras ne'e, nebee, kalo ha'u kmate ti'an,
emi bele hanoin nohuun lia ne'e sia.

Yesus Niakaan maka'as

16 Uluk, ha'u ko ha'ukaan mamaluk sia
katak baa emi hosi itakaan Na'in Yesus
Kristus. Ami moos katak ha'ak, nosi ikus,
baa oras Nia namaan aan mai nikar, Nia
atu mai nodi beran maka'as kaliuk. Saa
mak ami katak nia, ami hatene tan ami
haree hodi matan du'uk baa oras Yesus
sei namutuk no ami. Lia nia, lahoos lia
aikanoik. 17-18 Baa loron nia, ami hamutuk ho
Yesus iha Na'i Maromak Niakaan foho lulik
leten. Hotu Ama Maromak du'uk katak nosi
Yesus Niakaan maka'as baa ami. Iha foho

* 1:1 Hakerek Moon lia Yunani balu nakerek na'ak, "Simon Petrus", Balu tenik nakerek na'ak, "Simeon Petrus". Naran Simeon nia, naran nosi lia Ibrani. Naran nosi lia Yunani na'ak Simon. Ema matenek Hakerek Moon hotu-hotu na'ak, Simon Petrus no Simeon Petrus nia, ema ida.

lulik leten nia, ami rona lia maliak ida mak
kabaas kaliuk. Lia maliak nia sai nosi lale'an
nodi na'ak,
"Ema ne'e, Ha'ukaan Oan mak Ha'u kadomi.
Nia nalo Ha'u neon di'ak."✡
19 Lia fuan nia sia nalo ami hetak fiar baa
lia mamenon mak ami simu hola hosi Maro-
mak mako'an uluk aan sia. Di'ak liu, emi
moos hanono baa siakaan lia mamenon,
tan lia nia sia nu'u badut mak laka iha
fatin makukun. Hanono baa sia, to'o Yesus
namaan aan mai nikar. Oras nia, foin emi
hatene malorek lia nia sia, hanesan ema ida
mak uluk titu-naree fitun na'in dei, mais
oras ne'e, loro sa'e ti'an, naroma hotu-
hotu.
20 Hanoin! Maromak mako'an sia katak
kedan lia wa'in. Lia mak sia katak nia,
lahoos tuir siakaan hakara du'uk.† 21 Tan lia
nia sia, la nahabut baa siakaan hanoin, mais
nahabut baa Na'i Maromak hanoin, tuir saa
mak Niakaan Kmalar Lulik natudu baa sia.

2

Ema manorik kale'uk sia

1 Uluk, ema Isra'el balu na'ak, sia dadi
baa Maromak mako'an. Mais tuir loos, sia
naktolek. Oras ne'e, emi moos atu hasoru
ema nunia iha emikaan klaran. Sia atu dale
na'ak, sia nanorin nosi Na'i Maromak, mais
lia nia lia tolek. Sia nanorin kale'uk nodi
taka siakaan kakutak dois. Hodi nunia, sia
nadodok ema mak tuir sia. Sia neli na'ak,
Na'i Yesus lahoos siakaan Na'in. Tuir loos,
Nia sori nola sia nodi folin todan. Mais la
kleur, sia atu dodok, tan siakaan hahalok
du'uk.
2 Masik nunia moos, ema wa'in tuir sia.
Sia moris nalo aat nodi neok, to'o ema seluk
sia dale nahaat Kristus no Niakaan hanorin
loos. 3 Sia rotus teen. Sia nase'i oi-oik nebee
sia bele be'ur nola emikaan osan. Mais keta
halu'a, tan Na'i Maromak dadi baa Makotu
Lia. Nia la toba kois. Hori uluk, Nia nadi'a
aan ti'an atu kastikar sia. Sia nanis dodok.
4 Nunia moos, Na'i Maromak Niakaan
makbukar lale'an balu. Uluk, baa oras sia
nalo sala, Na'i Maromak la nabusik. Nia
soe tama sia baa ha'i naraka, nodi neti
natoos sia iha rai kuak makukun. Sia musti
nein iha nia to'o oras Na'i Maromak nakotu
siakaan lia.
5 Nunia moos, ema uluk aan sia. Baa
oras nia, ema moris aat, se'i kotuk baa Na'i
Maromak. Mais noo ema loos ida, naran
Noh. Na'i Maromak babilan, nebee Noh
natudu dalan bodik ema seluk sia, nebee sia
moos bele moris loos. Mais sia la nanono
kois baa Noh. Etuk, Na'i Maromak solok
motasa'e boot nadodok nola sia. Mais Nia
sori Noh no niakaan famili. Sura sia hotu-
hotu, ema na'in walu.✡
6 Nunia moos, ema kota Sodom no kota
Gomora uluk aan sia. Sia moris aat ba-
suk, to'o Na'i Maromak kastikar sia. Nia
sunu mohu kota rua nia, to'o sa-saa hotu-
hotu dadi rai ahun. Ema hotu-hotu moos
mate bele. Lia nia dadi knaninuk bodik
ema seluk mak moris aat nodi tali'ur baa
Na'i Maromak, nebee natene kedan siakaan
sotir kalo sia la no'uk nalo neon aat.✡ 7 Baa
oras nia, noo ema ida naran Lot. Nia moris
loos. Mais nia neon susar baa ema mak
aat liu resik, mak la no'uk nanono baa Na'i
Maromak. Hotu Na'i Maromak sori nola Lot
nosi kota nia.✡ 8 Lot du'uk nakara nalo lia
loos, mais nia moris iha ema kota Sodom
klaran. Sura loron nia naree no rona sia
nakur Na'i Maromak ukun. Etuk, nia neon
susar.
9 Knaninuk nia sia natudu na'ak, kalo ema
nanono baa Na'i Maromak, Na'i Maromak
nakara sori nola sia nosi sokur oi-oik. Mais
Nia moos nakara taa ukun todan baa ema
mak moris kale'uk. Nia atu nalo bei-beik
nunia to'o oras Nia nabesi aan leno ema
hotu-hotu moris. 10 Nia nanis atu natuun
kastikar todan baa ema mak moris sasobo,
baa ema mak tuir hakaran du'uk, baa ema
mak la rona ema, baa ema mak naleuk
makaer ukun sia. Na'i Maromak nanis
kastikar sia.
Ema manorik kale'uk ohin nia sia, sia
loko aan no naksakar aan liu resik. Sia la
nakneter Na'i Maromak no la nata'uk dale
nahaat Nia no Niakaan makbukar lale'an
sia. 11 Tuir loos, Maromak Niakaan mak-
bukar lale'an sia biit liu manorik kale'uk nia
sia. Mais sia la dumar manorik kale'uk sia
iha Na'i Maromak oin.
12 Manorik kale'uk nia sia dale nadois lia
mak sia du'uk la natene. Sia nu'u karau

✡ 1:17-18 Mateus 17:1-5; Markus 9:2-7; Lukas 9:28-35 † 1:20 Lia fuan Yunani iha ne'e noo lia isin oik tolu. 1) Maromak mako'an ida dale lahoos tuir niakaan hakara du'uk; 2) La noo ema ida mak bele natene Maromak mako'an lia mamenon isin hotu-hotu; 3) Kalo ita hakara hatene Maromak mako'an ida lia mamenon, niakaan lia isin la nakrai aan baa niakaan mamenon mesan du'uk, mais musti hanesa baa Maromak Manfatin tomak. ✡ 2:5 Lia Uluk Fohon 6:1—7:24 ✡ 2:6 Lia Uluk Fohon 19:24 ✡ 2:7 Lia Uluk Fohon 19:1-6

neon lalek. Di'ak liu, kohi hola, ho'o mohu!
Tebes! Siakaan sotir mak nia. Sia na-
nis dodok, tan siakaan hahalok aat. 13 Sia
nasusar ema wa'in. Mais nosi ikus, Na'i
Maromak atu nasusar sia. Sia nase'i dahur
moe lalek. Sia tokar lauk baa oras loron iha
ema wa'in oin. Kalo sia naa namutuk no
emi, sia tuir siakaan beer halo aat dei. 14 Sia
matan laka baa feto aat sia. Sia moris nalo
aat nohuun. Sia buka ema mak fiar la biit
baa Na'i Maromak, hotu sia nakair nebee
ema sia tuir nalo aat. Sia rotus teen! Nanis
Na'i Maromak kastikar sia!✡

15-16 Uluk, sia tuir dalan loos, mais kleu-
leur sia la'o sees. Hodi nunia, sia hanesan
ema uluk aan ida, naran Balam. Niakaan
ama naran Bosor.* Balam nia, Maromak
mako'an. Mais nia rotus osan, to'o nalo lia
kale'uk. Loron ida, nia sa'e kuda keledai.
Tuir loos, kuda la bele dale. Mais baa oras
nia, Na'i Maromak nalo kuda nia dale nu'u
ema! Kuda nia nasee Balam, tan niakaan
hahalok aat. Kuda nakara nebee Balam nalo
tuir Na'i Maromak hakaran, nodi nanawa
nalo hahalok kale'uk hanesan ema bulak.✡

17 Manorik kale'uk nia sia, hanesan wee
matan mak folin lalek, tan maran karin
ti'an. Sia moos hanesan ababun mak folin
lalek, tan anin nuu mohu. Na'i Maromak
nadi'a kedan fatin ida mak nakukun luri
atu sena sia. 18 Sia ibun boot, mais la noo
isin. Sia nakair ema atu tuir nalo lia mak
la makonak. Sia namaus ema mak foin
fila nikar baa dalan loos, nebee nalo sala
tenik. 19 Sia nameno na'ak, "Kalo hanono
baa ami, emi bele halo hodi neok dei!"
Mais ema mak dale nunia, sia dadi ata baa
lia aat. Tan kalo ema ida nabusik lia ida
babilan nola nia, ema nia dadi ata baa lia nia
ti'an. 20 Kalo ema nakara sasin hosi lia aat
mak nalo ita sasobo iha raiklaran, sia musti
kre'is ho itakaan Na'in no itakaan Maksorin
Yesus Kristus. Mais kalo ema nakiduk nosi
Kristus, hotu tatalik nikar baa lia aat, ne'e
na'ak, sia dadi ata baa lia aat. Hotu, sia
moris susar todan tenik! 21 Kalo ema ida
natene ti'an dalan moris mak loos, hotu
nia nakiduk, lia nia la di'ak. Di'ak liu, nia
sei la natene dauk. 22 Noo lia fuan tate'an
mak kona baa manorik kale'uk nia sia na'ak,
"Asu muta, naa nikar mutan." Seluk tenik
na'ak, "Masik hariis fahi ti'an, nia baa noku
nikar ta'u."✡

3

Itakaan Na'in atu namaan aan mai nikar

1 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ne'e,
ha'ukaan hakerek dala rua bodik emi. Iha
hakerek rua-rua, ha'u kfoo katene baa emi,
nebee emi bele hanoin lia loos sia. 2 Hanoin
lia mamenon nosi Maromak mako'an uluk
aan sia mak moris moos. Hanoin no lia mak
itakaan Na'in no itakaan Maksorin naruka
baa ita tuir Niakaan klosan sia. 3 Hanoin no
lia nune'e: oras rai kre'is falu fila ona, ema
male'uk teen sia nalo benar nodi neok. Sia
dale nahaat lia di'ak hotu-hotu.✡ 4 Sia katak
na'ak, "Lei haree! Yesus nameno na'ak, Nia
atu mai nikar. Mais Nia iha nabee? Nahuu
hori itakaan bei uluk sia mate, to'o baa oras
ne'e moos, la noo lia maseluk. Hotu-hotu
nafati bei-beik, nahuu hori Na'i Maromak
nase'i lale'an no raiklaran."

5-7 Sia dale nunia tebes, mais noo lia ida
mak sia nodi fudi la nanoin. Lia nia mak
ne'e: hori uluk fohon Na'i Maromak dale
loos dei, hotu lale'an dadi kedas. Nia moos
nase'i raiklaran nosi wee. Hotu, Nia nake-
tak rai maran no wee.✡ Kleu-leur, baa bei
Noh niakaan oras, Na'i Maromak moos nodi
wee nalo motasa'e nadodok nola ema hotu-
hotu.✡ Na'i Maromak nakotu kedan saa
mak Nia atu nalo baa lale'an no raiklaran.
Oras ne'e Nia sei la nalo dauk, tan Nia netu
aan. Mais to'o baa niakaan oras, Nia atu
sunu mohu lale'an no raiklaran. Nia moos
atu natuun kastikar nodi nadodok mohu
ema mak tali'ur baa Nia.

8 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Keta
halu'a lia ne'e. Itakaan Na'in la sura oras
nu'u ita. Tuir Nia, loron ida manesak no
tinan rihun ida. Tinan rihun ida moos bele
manesak no loron ida dei.✡ 9 Kalo itakaan
Na'in nameno atu nalo lia ida, Nia nanis
nalo kona fukur baa niakaan oras. Nia la
nein tenik. Ema balu naneo na'ak, Nia
serwisu nai-naik dei. Mais lale! Nia naterus
aan nodi nein niakaan oras, tan Nia nakara
ema hotu-hotu nalo neon aat nodi la'o nela
siakaan salan, hotu fila baa Nia. Nia la
nakara, ema naksasa nosi Nia.

10 La noo ema ida kois mak natene oras
nabee itakaan Na'in atu namaan aan mai
nikar. Tan Nia atu mai teki-tekis, nu'u

✡ 2:14 Lia Uluk Fohon 6:5 * 2:15-16 Hakerek lia Yunani mak tuan kaliuk na'ak, *Bosor*. Hakerek balu tenik na'ak, *Beor*. Hakerek lia Yunani hotu-hotu, nakerek na'ak, *Balaam*. Hakerek Moon lia Indonesia nakerek na'ak, *Bileam*. ✡ 2:15-16 Sura Renu Isra'el 22:4-35 ✡ 2:22 Lia Fuan Tate'an 26:11 ✡ 3:3 Yudas 1:18 ✡ 3:5-7 Lia Uluk Fohon 1:6-9 ✡ 3:5-7 Lia Uluk Fohon 7:11 ✡ 3:8 Kananuk Sia 90:5

ema na'ok tama uma. Baa oras nia, sasoin
hotu-hotu iha lale'an namotuk mohu. Loro,
fulan no fitun hotu-hotu lakon! Nunia
moos, raiklaran no sasoin sia hotu-hotu.
Namotuk bele-bele!✡
[11] Kalo hotu-hotu atu namotuk bele-bele
nunia, ita musti moris oin nunabee? Ita
musti moris moos hodi tuir Na'i Maromak
hakaran. [12] Ita musti hei-hein Na'i Maromak
namaan aan mai. Haka'as aan nebee loron
nia to'o lai-lais. Baa oras nia, lale'an namo-
tuk mohu. Sasoin hotu-hotu iha lale'an
moos namotuk to'o nawee karin.
[13] Mais Na'i Maromak nameno ti'an na'ak,
nosi ikus atu noo lale'an ilas foun no raik-
laran ilas foun. Lia nia mak ita hei-hein.
Tan iha nia noo mesan ema mak moris
loos.✡
[14] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Baa
oras emi hei-hein lia ne'e sia, emi musti
haka'as aan atu dadi ema di'ak mak kona
baa Na'i Maromak neon. Hodi nunia, la noo
ema ida mak bele tula sala baa emi. Haka'as
aan moris dame malu.
[15] Itakaan Na'in naterus aan, tan Nia
nakara sori emi nosi sala.

Petrus narohan hakerek

(15b) Itakaan maluk Paulus nakerek ti'an lia
wa'in baa emi mak manesak no lia mak ha'u
kakerek ne'e. Na'i Maromak moos nalore
lia nia sia baa nia, etuk nia nakerek nunia.
[16] Sura Paulus nalo hakerek, nia moos dale
lia ne'e sia. Nosi niakaan hakerek sia, noo
lia isin balu mak susar ita hatene. Noo ema
mak feur seluk Paulus hanorin. Sia moos
feur seluk lia isin balu iha Hakerek Moon.
Sia ne'e, ema baruk teen, no ema mak la fiar
biit sia. Mais ema oin nunia sia atu dodok
mohu.
[17] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Emi
hatene ti'an manorik kale'uk siakaan moris
dalan. Dadi sintidu di'a-di'ak! Sia la no'uk
nanono ukun sa-saa. Sia nakara naktolek
emi, nebee emi sees hela hanorin loos.
Mais keta habusik sia feur nola emi nunia.
Emi musti haka'as aan biit. [18] Di'ak liu,
emikaan fiar hetak naktubu. Nebee emi
hetak kre'is ho itakaan Na'in no itakaan
Maksorin, Yesus Kristus. Nebee Nia hetak
natudu laran di'ak baa emi.
Nebee ema hotu-hotu foti-nahaas Nia,
baa oras ne'e to'o nima-nimak!*
Dame,
Petrus

✡ 3:10 Mateus 24:43; Lukas 12:39; 1 Tesalonika 5:2; Lia Raiklaran Falu Fila 16:15 ✡ 3:13 Yesaya 65:17, 66:22; Lia Raiklaran Falu Fila 21:1 * 3:18 Hakerek lia Yunani balu tu'an “Amen!” iha ne'e.

1 Yohanis
Hakerek dala uluk nosi Yohanis

Yohanis nakerek nosi Yesus Kristus

1 Ha'u kakerek ne'e kosi *Maromak Manfatin mak Foo Moris.*

Baa oras lale'an no raiklaran sei la iha dauk, *Manfatin* ne'e iha kedan ti'an. Uluk, Nia nein no Niakaan Ama iha lale'an, mais oras ne'e ha'u ko ha'ukaan mamaluk sia haree Nia hodi matan du'uk ti'an. Ami rona Nia hodi tilun du'uk ti'an. Ami moos kaer Nia hodi liman du'uk ti'an. Ami bele nunia,✡ 2 tan Nia natadu aan iha amikaan klaran. Tan baa nia, ami la hata'uk katak lia nosi Nia, hodi halore dalan nebee ema raiklaran bele netan moris to'o nima-nimak. Tan Nia ne'e, *Manfatin mak Foo Moris.*✡ 3 Ami hakara foo hatene baa emi lia hotu-hotu mak ami haree no rona ti'an, nebee emi bele neon ida ho ami, tan ita hotu-hotu talin malu ho Na'i Maromak no Niakaan Oan, Yesus Kristus. 4 Ami solok hakerek ne'e baa emi, nebee emi bele neon boot. Hodi nunia, amikaan neon moos hetak boot.

Moris iha kroman

5 Baa oras ami sei hamutuk ho Yesus, Nia nanorin ami. Oras ne'e, ami moos hato'o hanorin nia baa emi nune'e: Na'i Maromak di'ak kaliuk. Nia la noo aat kois. Nia hanesan kroman mak naksinak, la nakukun kois. 6 Kalo ita dale ha'ak, "Ita moris neon mesak ho Na'i Maromak," mais ita sei halo lia aat, ne'e na'ak, ita moris iha makukun laran. Ita dale tolek, no ita la moris tuir dalan mak loos. 7 Mais kalo ita moris tuir dalan loos, ne'e na'ak, ita moris iha Na'i Maromak kroman. Hodi nunia, ita bele moris neon ida, laran ida. Itakaan neon dadi moos, tan oras Na'i Maromak Oan Yesus mate, Nia nodi raan kasu mohu itakaan salan hotu-hotu.

Ema mak moris iha kroman, la nalo sala

8 Kalo ita dale ha'ak, "Ita la hoo sala," ne'e na'ak, ita tolek aan no la hatene hanorin loos. 9 Mais Na'i Maromak neon loos. Kalo ita ha'ak hasai itakaan salan, Nia nanis nala'o Niakaan mamenon nodi kasu mohu itakaan salan, no namoos itakaan neon. 10 Kalo ita dale ha'ak, "Ita la halo sala," ne'e na'ak, ita halo Na'i Maromak baa maktolek teen, tan Nia katak ti'an na'ak, ema hotu-hotu nalo sala. Kalo ita dale nunia, ne'e moos na'ak, Maromak Manfatin la nahabut iha itakaan neon.

2

1 Oa sia! Ha'u kakerek lia ne'e sia baa emi, nebee emi moris la halo sala ona. Mais kalo noo ema ida nalo sala, ita hoo maktulun ida mak naloos ita iha Ama Maromak oin. Maktulun nia, mak Yesus Kristus. Nia, Ema Moon mak Na'i Maromak solok mai ti'an iha raiklaran ne'e. 2 Nia mate bodik selu nola ita, nebee Na'i Maromak kasu mohu itakaan salan. Nia lahoos mate bodik ita mesan dei, mais bodik ema hotu-hotu iha raiklaran ne'e.

Ema mak moris iha kroman, hadomi malu

3 Ita hatene ita kre'is ho Na'i Maromak kalo ita tuir Niakaan ukun. 4 Kalo ema ida dale na'ak, "Ha'u kre'is ko Na'i Maromak," mais ema nia la nalo tuir Na'i Maromak ukun, ne'e na'ak, ema nia maktolek teen. 5 Mais kalo ita halo tuir Na'i Maromak ukun, ne'e na'ak, itakaan dadomin baa Nia tetuk ti'an. Hodi nunia, ita bele hatene, ita ne'e Na'i Maromak eman. 6 Kalo ema ida dale na'ak, "Ha'u ktalin malu ko Na'i Maromak," niakaan moris lala'ok musti hanesan Yesus Kristus.

7 Maluk sia mak ha'u kadomi! Ukun mak ha'u kakerek ne'e, ukun hadomi malu. Ukun ne'e lahoos ukun foun bodik emi, tan emi hala'ok ukun ne'e ti'an nahuu hori emi simu Maromak Manfatin.✡ 8 Masik nunia moos, kakerek lia foun tenik kosi ukun ne'e, tan ukun ne'e la'o nima-nimak ti'an iha Yesus Niakaan moris. Ukun ne'e moos la'o nima-nimak ti'an iha emikaan moris, to'o makukun nahuu lakon iha emikaan neon laran, no kroman nahuu naksinak ona.

9 Kalo ema ida dale na'ak, "Ha'u kmoris iha kroman," mais ema nia hirus niakaan maluk, ne'e na'ak, ema nia sei moris iha makukun, 10 tan ema mak moris iha kroman, nia nadomi niakaan maluk, no la noo lia aat sa-saa iha neon mak nahonu nia. 11 Dadi kalo ema hirus niakaan maluk, ne'e na'ak, nia moris iha makukun. Nia la'o lemas dei, tan makukun nadelek matan.

Ema mak moris iha kroman, la moris tuir raiklaran beer

12 Oa mak foin fiar sia! Ha'u kakerek ne'e bodik emi,
tan Kristus mate ti'an bodik emi,

✡ 1:1 Yohanis 1:1 ✡ 1:2 Yohanis 1:14 ✡ 2:7 Yohanis 13:34

nebee Na'i Maromak kasu mohu
emikaan salan.
13 Ema matas mak fiar oras ti'an sia! Ha'u
kakerek ne'e bodik emi,
tan emi kre'is baa Yesus Kristus,
mak iha kedan hori uluk aan.
Ema nurak mak fiar biit sia! Ha'u kakerek
ne'e bodik emi,
tan emi sakar a'aat huun,
to'o hatoba hola.
14 Oa mak foin fiar sia! Ha'u kakerek ne'e
bodik emi,
tan emi kre'is baa Ama Maromak.
Ema matas mak fiar oras ti'an sia! Ha'u
kakerek ne'e bodik emi,
tan emi kre'is baa Yesus Kristus,
mak iha kedan hori uluk aan.
Ema nurak mak fiar biit sia! Ha'u kakerek
ne'e bodik emi,
tan emi rai Maromak Manfatin iha
neon laran,
to'o emi dadi biit,
hodi sakar a'aat huun,
to'o hatoba hola.
15 Keta tuir raiklaran beer. Keta buka
raiklaran sasoin. Tan ema mak nadomi
raiklaran, nia la nadomi Ama Maromak.
16 Raiklaran fafurak sia, hanesan moris
nadi'ak aan, rotus teen, no loko aan tan soi,
lia ne'e sia mai nosi raiklaran, la mai nosi
Ama Maromak. 17 Nosi ikus, raiklaran atu
lakon mohu bele-bele no fafurak hotu-hotu
mak ema no'i buka-buka nia. Mais ema mak
nalo tuir Na'i Maromak beer, nia atu netan
moris to'o nima-nimak.

Ema mak moris iha kroman, daka aan nebee keta kona be'ur

18 Oa sia! Loron rai falu fila kre'is mai
ona. Emi rona ti'an ha'ak, kre'is rai falu fila,
ema mak sakar Kristus atu mosu mai. Oras
ne'e sia mosu ti'an, tan noo ema wa'in mak
sakar Kristus iha nabee dei. Lia ne'e dadi
tadak na'ak, loron rai falu fila kre'is mai
ona. 19 Maksakar nia sia mai nosi itakaan
klaran. Mais sia lahoos itakaan ema. Kalo
sia tebe-tebes itakaan ema, sia la la'o nela
ita. Mais tan sia la'o nela ita, malorek ti'an,
sia lahoos itakaan ema.
20 Mais emi oin seluk hosi sia. Emi simu
ti'an Na'i Maromak Kmalar Lulik. Nia babi-
lan emi, to'o emi hatene hanorin loos hotu-
hotu. 21 Ha'u kakerek ne'e lahoos tan emi la
hatene lia loos. Lale! Emi hatene ti'an. Emi
hatene lia nabee mak loos, no nabee mak la
loos.
22 Mais oras ne'e, noo ema manorik
kale'uk wa'in la'o lema raiklaran ne'e. Oin
nunabee ita bele hatene sia? Ita bele
hatene sia, tan sia dale na'ak, Yesus lahoos
Kristus. Sia moos sakar Ama Maromak
no Oan. 23 Kalo ema ida dudu sees Ama
Maromak Oan, ema nia la talin malu no
Ama Maromak. Mais kalo ema ida simu
Ama Maromak Oan, ema nia talin malu no
Ama Maromak.
24 Kaer metin hanorin mak emi rona hori
uluk nia, nebee emi talin malu nohuun ho
Ama Maromak no Oan. 25 Tan Nia nameno
ti'an na'ak, ita atu moris nima-nimak ho
Nia.
26 Ha'u kakerek ne'e, nebee emi bele
hatene kedan nosi ema manorik kale'uk sia
mak nakara be'ur emi. 27 Emi simu ti'an
Na'i Maromak Kmalar Lulik. Emi moos
talin malu nohuun ho Nia. Tan lia nia,
emi lalika buka tenik ema seluk atu nanorin
emi. Kmalar Lulik dei to'o ti'an, tan Nia
bele nanorin lia loos hotu-hotu. Nia la
kale'uk nu'u manorik kale'uk nia sia. Dadi
kaer metin Niakaan hanorin, nebee emi
bele talin malu nohuun ho Kristus.
28 Nune'e, oa sia! Emi musti talin malu
ho Kristus, nebee oras Nia namaan aan
mai nikar, emi la moe aan, mais emi bele
haberan aan hariik iha Niakaan oin. 29 Emi
hatene Kristus nalo lia loos nohuun tuir
Na'i Maromak hakaran. Tan lia nia, emi
moos bele hatene ha'ak, ema mak nala'ok
lia loos tuir Na'i Maromak hakaran, sia mak
dadi baa Niakaan oan.

3

Ita dadi baa Na'i Maromak oan sia

Na'i Maromak oan sia moris la nalo sala

1 Hanoin kokon itakaan Aman dadomin
baa ita! Dadomin nia, maka'as kaliuk, to'o
Nia foti ita baa Niakaan oan. Tebes! Mais
ema mak moris tuir raiklaran beer, sia la
natene ita ne'e see, tan sia la natene itakaan
Ama.✡
2 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ita dadi
Na'i Maromak oan ti'an, mais sei la malorek
dauk ita atu dadi oin nu'u saa tenik. Lia
mak ita hatene nune'e: Oras rai falu fila
Kristus namaan aan mai nikar, ita atu dadi
hanesan Nia, tan oras nia, foin ita haree
malorek Nia. 3 Ema hotu-hotu mak naloon
baa Niakaan mamain nia, sia musti namoos
aan, nebee bele moris moos hanesan Nia.
4 Mais ema mak nalo sala, sia nakur Na'i

✡ 3:1 Yohanis 1:12

Maromak ukun, tan sala hotu-hotu sakar
Na'i Maromak ukun. 5 Emi hatene ti'an
ha'ak, Kristus mai raiklaran ne'e atu kasu
mohu itakaan salan. Nia du'uk la noo
sala.✡ 6 Tan baa nia, ema mak talin malu no
Kristus, la nalo sala ona. No ema mak nalo
sala, nia la natene Kristus.
7 Oa sia! Keta kona be'ur tan lia ne'e. Ema
mak moris loos nalo hahalok loos, tan nia
neon loos hanesan Kristus. 8 Mais ema mak
nalo sala, nia talin malu no diabu ulun mak
nalo hahalok aat hori uluk. Tan baa nia,
Na'i Maromak Oan mai atu nadodok diabu
ulun hahalok aat nia sia.
9 Kalo ema ida dadi baa Na'i Maromak
oan, ema nia moris la nalo sala ona, tan Na'i
Maromak moris ti'an iha niakaan neon. Nia
la bele nalo sala ona, tan nia simu moris
foun ti'an nosi Na'i Maromak. 10 Hodi nunia,
ita bele hatene, see mak talin malu no Na'i
Maromak, no see mak talin malu no diabu
ulun. Tan ema mak la nalo hahalok loos, no
la natene nadomi maluk, ema nia sia lahoos
Na'i Maromak eman.

Na'i Maromak oan sia moris nadomi malu

11 Hori uluk emi rona ti'an hanorin
na'ak, "Ita musti hadomi malu!"✡ 12 Tebes.
Hanoin baa lia Kain no Habel. Keta tuir
Kain, tan nia talin malu no diabu ulun mak
a'aat huun, to'o nia no'o nikar alin Habel.
Tan saa Kain nalo nunia? Tan niakaan
hahalok aat, mais alin Habel niakaan ha-
halok loos.✡ 13 Tebes, mamaluk sia. Dadi
keta blaar kalo ema mak tuir raiklaran beer,
hirus emi.
14 Kalo ita hadomi itakaan mamaluk, ita
bele hatene kedan ha'ak, ita atu hetan
moris nima-nimak ho Na'i Maromak. Mais
kalo ita la hadomi itakaan mamaluk, ita
la hetan moris ho Na'i Maromak.✡ 15 Ema
mak hirus niakaan mamaluk, Na'i Maromak
sura nia hanesan ema mak no'o ema. Emi
hatene ti'an ema oin nunia la netan moris
nima-nimak no Na'i Maromak. 16 Ita hatene
dadomin mak loos, hosi Kristus dadomin.
Nia nadomi ita, to'o latan niakaan moris
nodi sori ita. Tan lia nia, ita moos musti
latan itakaan moris hodi tulun mamaluk.
17 Kalo ema ida moris furak, mais neon la
monu baa mamaluk susar sia, nunabee nia
bele dale na'ak, "Ha'u kadomi Na'i Maro-
mak!" La bele!
18 Oa sia! Keta hadomi hodi ibun dei,
mais hadomi hodi hahalok di'ak. Tan hodi
nunia, foin ita hatudu dadomin mak loos.
19 Kalo ita moris hodi hadomi nunia, ita
bele hatene ha'ak, ita moris tuir hanorin
loos. Hodi nunia, itakaan neon lalika
hata'uk oras ita hariik iha Na'i Maromak
oin. 20 Tebes! Kalo itakaan neon la noku
tan ita sei hanoin sala mak uluk ita halo, ita
lalika hata'uk. Itakaan neon bele noku, tan
Na'i Maromak natene hotu itakaan moris.
Nia dodan ita liu nosi ita du'uk.
21 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Kalo
itakaan neon la tula sala baa ita ona, ita
la hata'uk hariik iha Na'i Maromak oin.
22 Hodi nunia, ita bele simu hotu-hotu mak
ita husu baa Nia, tan ita hala'ok Niakaan
ukun ti'an, hodi halo lia mak nalo Nia neon
di'ak. 23 Niakaan ukun nia nune'e: Fiar no-
huun baa Yesus Kristus, Niakaan Oan mak
Nia solok ti'an nia. Hadomi malu nohuun,
hanesan Yesus naruka ti'an baa ita.✡ 24 Kalo
ita halo tuir ukun nia sia, ne'e na'ak, ita
talin malu ho Na'i Maromak. Na'i Maromak
moos talin malu no ita. Na'i Maromak moos
foo tadak nebee ita bele hatene tebes ha'ak,
Nia talin malu no ita, hodi foo Niakaan
Kmalar mak moris iha itakaan neon laran.

4

Na'i Maromak oan sia daka aan tan hanorin kale'uk

1 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Oras
ne'e, ema manorik kale'uk wa'in la'o lema
raiklaran ne'e. Sia be'ur ema na'ak, sia
Maromak mako'an mak nodi mamenon
nosi Nia. Mais sintidu! Kalo ema ida
dale na'ak, nia nodi lia mamenon nosi Na'i
Maromak, keta simu nunia dei. Musti tetu
no leno di'a-di'ak atu hatene niakaan dalen
nia, mai nosi Na'i Maromak ka, lale. 2 Ita
bele tetu niakaan dalen nune'e: Na'i Maro-
mak nameno kedan hori uluk atu solok Oan
mai raiklaran ne'e. Kalo ema mak nodi
mamenon katak na'ak, Yesus Kristus tebe-
tebes Na'i Maromak Oan mak dadi ema
raiklaran nu'u ita, niakaan mamenon nia
nanis mai nosi Na'i Maromak. 3 Kalo ema
nia la simu Yesus nunia, niakaan mamenon
nia la mai nosi Na'i Maromak, mais mai
nosi funu mak sakar Kristus. Emi rona ti'an
ha'ak, funu mak sakar Kristus atu mosu mai
iha raiklaran. Tuir loos, funu nunia iha
ti'an.
4 Lia nune'e, oa sia! Emi ne'e, Na'i Maro-
mak eman no Niakaan Kmalar moris iha
emikaan neon. Tan Niakaan beran maka'as

✡ 3:5 Yohanis 1:29 ✡ 3:11 Yohanis 13:34 ✡ 3:12 Lia Uluk Fohon 4:8 ✡ 3:14 Yohanis 5:24 ✡ 3:23 Yohanis 13:34, 15:12, 17

liu raiklaran beran hotu-hotu, emi bele
hatoba hola ema mak sakar Nia. [5] Manorik
kale'uk sia mai nosi raiklaran. Siakaan
dalen tuir raiklaran beer. Etuk, ema mak
moris tuir raiklaran beer nakara nanono
baa siakaan hanorin kale'uk nia. [6] Mais
ita ne'e, Na'i Maromak eman. Ema mak
talin malu no Na'i Maromak, sia nanono
baa ita. Mais ema mak la talin malu no
Na'i Maromak, sia la nanono baa ita. Hodi
nunia, ita bele hatene lia nabee mak mai
nosi hanorin loos huun, no lia nabee mak
mai nosi hanorin kale'uk huun.

Dadomin kabaas mak nahabut baa Na'i Maromak

[7] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Ita
musti hadomi malu, tan dadomin mai nosi
Na'i Maromak. Ema hotu-hotu mak nadomi
malu, sia mak Na'i Maromak oan. Sia moos
kre'is no Na'i Maromak. [8] Mais ema mak
la nadomi malu, sia la talin malu no Na'i
Maromak, tan Nia dadomin huun. [9] Na'i
Maromak natudu dadomin baa ita nune'e:
Nia solok Niakaan Oa Mane mesak mai raik-
laran ne'e, atu loke dalan bodik ita, nebee
ita bele moris ho Nia to'o nima-nimak.
[10] Tebes! Dadomin kabaas nahabut baa Na'i
Maromak. Dadomin kabaas, lahoos itakaan
dadomin baa Na'i Maromak, mais Niakaan
dadomin baa ita, tan Nia latan Oan mate,
dadi baa sera atu selu nola ita. Hodi nunia,
Nia kasu mohu itakaan salan, nebee ita bele
di'ak hikar ho Nia.

[11] Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Tan
Na'i Maromak nadomi ita liu resik nunia,
ita moos musti hadomi malu. [12] La noo ema
ida kois mak naree lo-loren Na'i Maromak.
Mais kalo ita hadomi malu, ne'e na'ak,
Na'i Maromak namutuk no ita. Niakaan
dadomin moos hetak tu'an iha itakaan
moris, to'o dadi dadomin kabaas.✡

[13] Na'i Maromak natuun Niakaan Kmalar
baa ita. Tan lia nia, ita bele hatene ita talin
malu ho Nia. Nia moos talin malu no ita.
[14] Ha'u ko ha'ukaan maluk sia haree du'uk
ti'an Na'i Maromak Oan. Hotu ami katak
baa ema hotu-hotu ha'ak, Ama Maromak
solok ti'an Oan atu sori ema raiklaran nosi
sala. [15] Ema hotu-hotu mak simu na'ak,
Yesus mak Na'i Maromak Oan, sia talin
malu no Na'i Maromak. Na'i Maromak
moos talin malu no sia. [16] Ita hatene ha'ak,
Na'i Maromak nadomi ita liu resik. Tan lia
nia, ita moos bele fiar ha'ak, Nia atu nadomi
ita to'o nima-nimak.

Na'i Maromak nadomi ita tebes. Kalo ita
hadomi malu, ne'e na'ak, ita talin malu ho
Nia. Nia moos talin malu no ita. [17] Kalo ita
talin malu ho Nia nunia, itakaan dadomin
dadi dadomin kabaas. Nosi ikus, baa oras
rai falu fila, Na'i Maromak tetu ema hotu-
hotu moris, ita lalika hata'uk hariik iha
Niakaan oin, tan ita dadi hanesan Kris-
tus ti'an baa oras Nia moris iha raiklaran
ne'e. [18] Kalo ita hadomi malu hodi dadomin
kabaas, ita la hata'uk ona, tan ta'uk hotu-
hotu iha itakaan neon laran lakon ti'an.
Mais ema mak la natene dadomin kabaas,
sia noran susar tan nata'uk Na'i Maromak
atu kastikar sia.

[19] Ita hadomi malu, tan Na'i Maromak
nadomi uluk ita. [20] Kalo ema ida dale na'ak,
"Ha'u kadomi Na'i Maromak," mais ema
nia sei hirus maluk, nia dale tolek. Kalo
ema la nadomi maluk mak iha oin du'uk,
oin nunabee nia bele nadomi Na'i Maromak
mak nia sei la naree dauk? La bele! [21] Na'i
Maromak du'uk natuun ukun na'ak, ita
keta hadomi Nia dei, mais ita moos musti
hadomi mamaluk.

5

[1] Ema hotu-hotu mak fiar na'ak, Yesus
mak Kristus, sia dadi baa Na'i Maromak
oan. Hanoin! Ema mak nadomi ama ida,
ema nia nanis nadomi no ama nia niakaan
oan sia. [2] Kalo ita hadomi Na'i Maromak
hodi halo tuir Niakaan ukun, ne'e na'ak,
ita moos hadomi Niakaan oan sia. [3] Kalo
ita hadomi Na'i Maromak, ita halo tuir Ni-
akaan ukun. Mais Niakaan ukun la todan.✡
[4] Ita mak dadi Na'i Maromak oan, bele ha-
toba beran aat raiklaran hotu-hotu, tan ita
fiar baa Nia. [5] See mak bele natoba beran aat
raiklaran hotu-hotu nia? Nanis ema mak
fiar na'ak, Yesus mak Na'i Maromak Oan.

Yesus tebe-tebes Kristus, Na'i Maromak Oan

[6] Yesus tebe-tebes Kristus, Na'i Maromak
Oan mak Nia solok mai iha raiklaran ne'e.
Baa oras Yesus atu nala'o Niakaan serwisu,
Yohanis sarani Nia nodi wee. Nosi ikus,
Nia mate nodi naduar raan. Hodi nunia,
ita hatene malorek ha'ak Yesus ne'e, tebe-
tebes Kristus. Lahoos ita hatene tan wee
dei, mais ita moos hatene tan raan nia.
Na'i Maromak Kmalar moos natebes nunia.
No Na'i Maromak Kmalar nia, hanorin loos
huun. [7] Noo lia tolu mak natebes na'ak,

✡ 4:12 Yohanis 1:18 ✡ 5:3 Yohanis 14:15

Yesus tebe-tebes Kristus.* 8 Ida, Na'i Maro-
mak Kmalar Lulik du'uk. Rua, wee mak
Yohanis nodi sarani Yesus. Tolu, Yesus raan
mak nakduar. Lia boot tolu nia, natudu
lia mesak nosi Yesus na'ak, Nia tebe-tebes
Kristus. 9 Kalo ita bele simu ema raiklaran
dalen, saa tenik baa Na'i Maromak dalen.
Nia nodi lia boot tolu nia atu katak na'ak,
Yesus tebe-tebes Kristus, Niakaan Oan mak
Nia solok mai ti'an iha raiklaran ne'e. 10 Kalo
ema ida fiar baa Na'i Maromak Oan, ne'e
na'ak, nia simu ti'an saa mak Na'i Maromak
dale nosi Oan nia. Mais ema mak la fiar,
ema nia nalo Na'i Maromak baa maktolek
teen, tan nia la simu saa mak Na'i Maromak
dale du'uk nosi Niakaan Oan na'ak, 11 ema
bele hetan moris loos to'o nima-nimak,
surak fiar baa Oan.✡ 12 Ema mak talin malu
no Na'i Maromak Oan, sia atu netan moris
nia. Mais ema mak la talin malu no Na'i
Maromak Oan, sia la netan.

Tan saa Yohanis nakerek hakerek ne'e?

13 Ha'u kakerek lia ne'e sia bodik emi mak
fiar baa Na'i Maromak Oan, nebee emi bele
hatene, emi atu hetan moris to'o nima-
nimak.

Yohanis nakerek tu'an nosi lia hamulak

14 Ita bele haberan aan hamulak baa Na'i
Maromak, tan ita hatene, kalo ita hamulak
hodi husu sa-saa tuir Niakaan hakaran, Nia
nanis rona. 15 Tan ita hatene Nia nanis rona
saa mak ita husu, ita moos bele hatene, ita
nanis simu saa mak ita husu nia.

16 Kalo emi haree maluk ida nalo sala,
di'ak liu, hamulak hodi husu nebee Na'i
Maromak tulun nia netan moris. Ha'u kdale
ne'e, nosi sala mak la nodi ema baa mate.
Mais noo sala seluk mak nodi ema baa mate.
Ha'u la karuka emi hamulak, kalo noo sala
oin nunia. 17 Lia la di'ak hotu-hotu mak ema
nalo, Na'i Maromak sura nalo baa sala. Mais
lahoos sala hotu-hotu mak nodi ema baa
mate.

Yohanis nakerek tenik nosi lia mak noo folin

18 Ema mak talin malu no Na'i Maromak
moris la nalo sala ona, tan Na'i Maromak
Oan daka sia. Diabu ulun mak a'aat huun
moos la bele natoba nola sia.

19 Ita hatene, ita ne'e talin malu ho Na'i
Maromak. Mais ita moos hatene, diabu
ulun mak a'aat huun noo beran atu babilan
ema hotu-hotu iha raiklaran.

20 Ita hatene, Na'i Maromak Oan mai
atu nakroma itakaan neon, nebee ita bele
hatene Maromak mak loos. Oras ne'e ita
bele kre'is ho Nia, tan ita kre'is ho Oan,
Yesus Kristus. Yesus Kristus moos Maro-
mak mak loos. Nia mak foo moris nima-
nimak baa ita.

21 Oa sia! Daka di'a-di'ak emikaan moris.
Keta to'o emi hana'i baa lia kale'uk mak
seluk Na'i Maromak iha emikaan neon.

Nunia dei.
Yohanis

* 5:7 Iha Hakerek Moon lia seluk noo hakerek tu'an na'ak, ["(7b) lia tolu mak natabes iha lale'an, ne'e mak Ama, Manfatin, no Kmalar Lulik. Sia na'in tolu nia, mesak ida. (8a) Noo lia tolu mak natebes iha raiklaran,"]. Tuir loos, lia fuan ne'e sia la noo iha Hakerek Moon lia Yunani tuan kaliuk. Lia fuan nia sia mosu tu'an iha Hakerek Moon nahuu hori tinan rihun ida atus tolu. ✡ 5:11 Yohanis 3:36

2 Yohanis
Hakerek dala rua nosi Yohanis

Tabe

1 Ina mak ha'u kadomi, mak Na'i Maro-
mak boi nola ti'an. Hakerek ne'e nosi ha'u,
Yohanis, mak kaliku hutun sarani.
Ha'u kakerek ne'e bodik ina no oan sia,*
mak ha'u kadomi tebe-tebes. Lahoos ha'u
mesan mak kadomi emi, tan ema hotu-hotu
mak natene hanorin loos moos nadomi
emi. 2 Ami hadomi emi, tan ita fiar baa
hanorin loos mak naktaman nima-nimak
iha itakaan neon.
3 Ha'u kaloon, nebee Na'i Maromak no
Oan Yesus Kristus natudu laran di'ak no
laran dodan baa ita, nebee ita bele moris
manek no dame. Nebee, ita bele hadomi
malu hodi rai hanorin loos baa itakaan
neon.

Moris hadomi malu hodi kaer metin hanorin loos

4 Oras ha'u krona ina oan balu sia moris
tuir hanorin loos, ha'ukaan neon di'ak ba-
suk, tan sia tuir ukun mak Ama Maromak
naruka ti'an baa ita.
5 Ina mak ha'u kadomi! Ha'u kaloon
nebee ita hotu-hotu hadomi malu. Ukun
nia, lahoos ukun foun mais ukun mak ita
simu kedan hori uluk.✡ 6 Ita bele hatudu
itakaan dadomin, kalo ita halo tuir Na'i
Maromak ukun sia. Hori uluk, Nia naruka
nunia ti'an. Ukun ne'e lahoos ukun foun,
mais ukun tuan mak emi rona nanis.
7 Ha'u kakerek ne'e, tan ema manorik
kale'uk wa'in la'o lema raiklaran ne'e. Sia
nanorin na'ak, Yesus lahoos Kristus mak
dadi ema raiklaran. Hodi nunia, sia tolek
no sakar Kristus. 8 Emi musti daka di'a-di'ak
emikaan moris, nebee sia keta be'ur nola
emi. Hodi nunia, ami la kole butan. Emi
moos bele hetan fafa'ek iha lale'an mak Na'i
Maromak nameno atu foo baa emi.
9 Ema mak sees nosi Kristus hanorin,
nia la talin malu no Na'i Maromak. Mais
ema mak kaer metin hanorin nia, ema nia
talin malu no Na'i Maromak no Oan Yesus
Kristus.
10 Kalo ema ida mai nanorin lia seluk nosi
Kristus, keta foo neon hodi simu nia iha
emikaan uma. 11 Kalo emi simu nia, emi dadi
ti'an ain-liman baa niakaan serwisu aat nia.

Yohanis narohan hakerek

12 Sei noo lia wa'in mak ha'u kbeer kak-
erek baa emi, mais la kakerek iha ne'e, tan
la kleur ona ha'u atu kmai dale du'uk ko
emi, nebee ita neon di'ak bele-bele.
13 Na'i Maromak moos boi nola ina biin.
Niakaan oan sia solok tabe kabaas bodik
emi.
To'o ne'e dei.
Tabe nosi ha'u,
Yohanis

* 1:1 Ema matenek Hakerek Moon balu na'ak, ina ne'e no oan sia, ne'e mak ema ida mak Yohanis natene hori uluk. Sia rua nala'ok Na'i Maromak Niakaan serwisu bele-bele. Balu seluk na'ak, Yohanis nakerek ne'e bodik hutun sarani ida. Mais nia baba'ur naran nodi ina no oan sia. ✡ 1:5 Yohanis 13:34, 15:12, 17

3 Yohanis
Hakerek dala tolu nosi Yohanis

Yohanis nahuu nakerek

1 Maluk Gayus mak ha'u kadomi tebe-
tebes. Tabe nosi ha'u, Yohanis, mak kaliku
hutun sarani.✡
2 Ha'u kaloon nebee Na'i Maromak daka
o, nebee o bele moris manek no dame.
Nebee o isin di'ak, no neon moos di'ak.
3 Mamaluk na'in hira mai nasara baa ha'u
na'ak, o tuir nohuun hanorin loos. Rona
nunia, ha'u neon di'ak. 4 Ha'u kakara basuk
kalo ha'u krona, ha'ukaan oa sia moris tuir
hanorin loos.

Yohanis tonu Gayus

5 Maluk mak ha'u kadomi! Itakaan ma-
maluk na'in hira nala'ok Kristus Niakaan
serwisu iha okaan leo. Oras sia to'o, o simu
sia di'a-di'ak hotu tulun sia. Masik o sei la
matene dauk sia moos, o maliku sia di'a-
di'ak nunia. 6 Oras ne'e, sia mai nikar ti'an.
Sia nasara baa hutun sarani iha ne'e na'ak,
o simu sia modi laran maluak. Ha'u kusu
nebee o tulun bei-beik ema nu'u sia nia,
tan hahalok nunia nalo Na'i Maromak neon
di'ak. 7 Ema nia sia la'o nasirin baa nanorin
ema nosi Yesus Kristus, mais sia la nusu
tatulun sa-saa nosi ema mak la fiar baa
Yesus. 8 Ita mak musti tulun sia, tan hodi
nunia, ita hala'ok Na'i Maromak Niakaan
serwisu bele-bele ho sia.

Yohanis nasalak Diotrefes

9 Uluk, ha'u ksolok hakerek baa hutun
sarani iha okaan leo. Mais Diotrefes la titu
ha'ukaan hakerek, hotu nalo aan nu'u ema
ulun ida. 10 Kalo ha'u ktone emi, ha'u atu
kdale loke fore niakaan hahalok aat, tan nia
dale nahaat ami no la simu Na'i Maromak
eman mak mai nala'ok serwisu iha emikaan
leo. Kaliuk, nia sasuku mamaluk sia iha nia
nebee keta simu sia.

Yohanis tonu Demetrius

11 Maluk mak ha'u kadomi! O musti
maninu baa ema mak nalo lia di'ak. Keta
maninu baa ema mak nalo lia aat. Ema mak
nalo lia di'ak, Na'i Maromak eman. Mais
ema mak nalo lia aat, lahoos Na'i Maromak
eman.
12 Knaninuk nu'u Demetrius. Tan nia
moris tuir hanorin loos, ha'u ktonu nia.
Ema hotu-hotu moos tonun nia. O na'in
du'uk matene ha'u kdale ne'e, tebes.

Yohanis narohan hakerek

13 Sei noo lia wa'in tenik mak ha'u kakara
katak baa o, mais ha'u la ko'uk kakerek iha
ne'e. 14 Ha'u kaloon, la kleur ona ita hasoru
malu, nebee ita rua bele dale du'uk baa
malu.
15 Nunia dei! Mamaluk iha ne'e sia solok
tabe. Tulun mato'o ha'ukaan tabe ne'e baa
ha'ukaan mamaluk sia iha nia, tuir siakaan
naran ida-idak.

Dame,
Yohanis

✡ 1:1 Kristus Klosan Lian 19:29; Roma 16:23; 1 Korintus 1:14

Hakerek nosi Yudas

Tabe

1 Tabe nosi ha'u, Yudas. Ha'u ne'e, itakaan Na'in Yesus Kristus ain-liman. Ha'u moos, Yakobus alin.

Ha'u kakerek ne'e bodik ema hotu-hotu mak Ama Maromak boi ti'an. Nia nadomi emi. No Yesus Kristus moos babilan emi nohuun.✡ 2 Ha'u kakro'an nebee Nia natudu dodan, nodi fakar Niakaan dadomin wa'in baa emi, nebee emi bele moris manek no dame.

Yudas nalore nosi ema mak nanorin kale'uk

3 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Uluk, ha'u kbeer kakerek bodik emi lia nosi Na'i Maromak sori ita. Mais oras ne'e, noo lia mak seten ha'u atu kakerek lia ida seluk. Na'i Maromak foo hanorin loos baa ita nebee ita bele dadi Niakaan ema moon. Hanorin nia nafati to'o nima-nimak. Ha'u kusu nebee emi haka'as aan kaer metin hanorin nia.

4 Mais ha'u krona noo ema na'in hira mak tama no-nook iha emikaan klaran ti'an. Sia la moris tuir Na'i Maromak hanorin loos, mais moris tuir siakaan nawan aat dei. Sia katak na'ak, tan Na'i Maromak laran di'ak, sia la netan kastikar. Mais lia nia, lia kale'uk! Sia dale seluk, sia nalo seluk! Sia nakara nebee ita lalika rona tenik baa itakaan Na'in no itakaan Ulun Yesus Kristus. Mais hanoin, tan Hakerek Moon na'ak, Na'i Maromak nakotu kedan hori uluk lia nosi siakaan kastikar.

Na'i Maromak nanis kastikar ema mak nanorin kale'uk, hanesan Nia kastikar makbukar lale'an mak nalo aat no ema raiklaran mak nalo aat

5 Lia mak ha'u atu katak ne'e, emi hatene ti'an. Mais ha'u kakara katak tenik baa emi, nebee sintidu.

Hanoin lia uluk baa oras ema Isra'el sia sai nosi Mesir. Na'i Maromak sori siakaan klubun boot nia, mais baa loron ikus, Nia nadodok sia hotu-hotu mak la no'uk fiar baa Nia.✡

6 Knaninuk seluk nosi lia Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an. Na'i Maromak latan beran baa sia, mais noo kladik. Sia balu noran la to'o, hotu nakur liu siakaan beran nia. Tan baa nia, Na'i Maromak kesi sia no neti natoos sia iha fatin makukun, nebee sia nein iha nia to'o oras Na'i Maromak tetu ema hotu-hotu moris.

7 Keta halu'a tenik kota Sodom no kota Gomora, no leo seluk sia mak kre'is iha nia. Ema iha nia sia nalo lia kfo'er no aat oi-oik mak la makonak. Tan lia nia, Na'i Maromak nabe'o dodok sia nodi ha'i. Lia ne'e nalore baa ita na'ak, Na'i Maromak atu nodi ha'i naraka mak laka bei-beik atu kastikar a'aat hotu-hotu.✡

8 Ema mak tama iha emikaan klaran nia, sia hanorin kale'uk nohuun. Sia nodi me'i dadi baa krarain atu nalo isin lolon sasobo. Sia sakar karin ema mak kaer beran, no nahaat beran di'ak sia iha lale'an. 9 Mais Na'i Maromak Niakaan makbukar lale'an ulun naran Mikael la nalo nu'u sia. Baa oras Musa foin mate, Mikael toe no diabu ulun nosi Musa maten. Mais Mikael la nasalak nia, lale nahaat nia. Nia katak loos na'ak, "Na'i Maromak nasee o, foin o matene!"✡ 10 Mais ema mak tama iha emikaan klaran nia, sia la nu'u Mikael. Sia nahaat no naleuk lia hotu-hotu mak sia la natene. Sia momok nu'u karau, to'o nadodok siakaan isin lolon du'uk. 11 Sia nanis netan kastikar, tan sia nu'u Kain mak no'o alin du'uk. Sia moos nalo hanesan Bileam mak nakara nalo saa dei, surak netan osan. Sia moos nalo hanesan Kora mak dodok tan sakar Na'i Maromak. Tan siakaan a'aat nia, sia atu kona lelen nosi Na'i Maromak.✡

12 Kalo ema aat nia sia namutuk no emi oras emi hanoin Na'i Maromak dadomin hodi haa-hemu hamutuk, sia rotus teen, la moe aan. Emi musti daka aan di'a-di'ak, tan sia hanesan fatuk moris iha tasi, mak bele nadodok roo.* Sia moos hanesan kalo'an metan iha rai maran leten, mak la natuun udan fuan ida kois. Sia dale wa'in, mais la nalo nola lia di'ak ida kois. Sia nu'u ai horis mak la folin. Oras nafua, la noo fuan ida kois, tan ema nu'an no fokit sai to'o abut ti'an. 13 Siakaan hahalok nia namoe

✡ 1:1 Mateus 13:55; Markus 6:3 ✡ 1:5 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 12:51; Sura Renu Isra'el 14:29-30 ✡ 1:7 Lia Uluk Fohon 19:1-24 ✡ 1:9 Daniel 10:13,21, 12:1; Lia Raiklaran Falu Fila 12:7; Hanoin Hikar Dalan Moris 34:6; Sakarias 3:2 ✡ 1:11 Lia Uluk Fohon 4:3-8; Sura Renu Isra'el 22:1-35, 16:1-35 * 1:12 Lia fuan Yunani iha ne'e bele na'ak "fatuk moris". Moos bele na'ak "kadoor mak nalo sasobo".

ita. Sia hanesan laloran boot mak soe nela
furin kadoor tuir tasi tehen. Sia hanesan
fitun mak mosu no lori nahutan iha lale'an.
Nosi ikus, Na'i Maromak soe sia baa fatin
makukun ida, nebee lakon mohu iha nebaa.
14 Hanoin baa Henok, mak husar-binan
dala hitu nosi Adam. Nia katak kedan hori
uluk nosi ema oin nune'e sia na'ak,
"Haree kokon!
Na'i Maromak namaan aan mai no
Niakaan makbukar moon sia.
Sia wa'in basuk, to'o la bele sura
hola.✡
15 Nia namaan aan mai atu nakotu ema hotu-
hotu lian.
Nosi ikus, Nia atu natudu ema ida-idak
salan,
nodi loke walan lia la loos sia.
Hotu, Nia atu natuun kastikar baa ema
aat sia,
tan sia dale nahaat Nia."
16 Ema mak tama iha emikaan klaran nia,
sia natene loos nakmuuk. Sia tula sala bei-
beik baa ema. Sia moris tuir siakaan nawan
aat dei. Sia dale loko aan. Sia dale namina
aan nola ema neon, nebee ema tuir sia.

Hariik emikaan fiar hodi moris moos

17-18 Mamaluk sia mak ha'u kadomi! Keta
halu'a lia mamenon mak itakaan Na'in
Yesus Kristus klosan sia katak kedan baa
emi na'ak, kre'is rai falu fila, ema maleuk
teen sia atu mosu mai. Sia nahaat itakaan
fiar no moris tuir siakaan nawan aat.✡
19 Oras ne'e, ema nia sia iha ti'an. Sia
sasuku baa-mai, nalo ita fa'e karin malu.
Sia natene moris tuir raiklaran beer dei, tan
Kmalar Lulik la noo iha siakaan neon laran.
20 Mais lia nune'e mamaluk sia! Emi
musti hariik emikaan fiar hodi moris moon.
Hamulak tuir saa mak Kmalar Lulik natudu
baa emi. 21 Hanoin! Na'i Maromak nadomi
emi liu resik. Dadi, daka aan hodi hanoin
Niakaan dadomin nia. Haloon biit nebee
itakaan Na'in Yesus Kristus natudu dodan
nodi foo moris nima-nimak baa emi.
22 Kalo noo ema mak sei la fiar biit, emi
musti hatudu dodan baa sia. 23 Sori hola
ema mak naksees nosi dalan moris loos,
hanesan emi dada sai sia hosi ha'i laran.
Dodan ema seluk sia mak nalo sala. Mais
sintidu, tan keta to'o siakaan a'aat nahaat
nola emi. Hakribi siakaan sasobo, hanesan
ema nakribi faru kadoor.†

*Yudas latan ema makfiar baa Na'i Maro-
mak liman nebee Nia lituk sia*

24 Tonu-haboot Na'i Maromak!
Tan Nia mak noo beran atu lituk ita,
nebee ita la hakloti.
Nia mak noo beran atu nala'o ita,
nebee ita hariik iha Niakaan oin,
la hoo sala ona,
la sasobo ona.
Ita neon boot lo-loos hariik iha Niakaan oin,
hodi haree Niakaan ahar maksinak.
25 Nia mesan,
Maromak mak loos.
Nia mesan
mak sori ita
nodi itakaan Na'in Yesus Kristus.
Ita foo kneter hotu-hotu baa Nia.
Nia maka'as kaliuk.
Niakaan beran boot kaliuk.
Nia kaer ukun hotu-hotu,
hori uluk,
baa oras ne'e,
to'o nima-nimak.
Tebes!
Nosi ha'u,
Yudas

✡ 1:14 Lia Uluk Fohon 5:18,21-24 ✡ 1:17-18 2 Petrus 3:3 † 1:23 Hakerek Moon lia Yunani na'ak "Hakribi siakaan faru kadoor." Ne'e na'ak "Hakribi siakaan a'aat."

Yohanis naree kedan lia saa mak atu dadi baa oras Rai Falu Fila

1-2 Tabe nosi ha'u, Yohanis, mak Yesus Kristus ain-liman.

Iha ne'e ha'u kakerek kosi lia saa mak nosi ikus atu dadi. Ha'u kbele simu lia ne'e sia, nune'e: Na'i Maromak du'uk mak natudu kedan baa Yesus Kristus nebee na-to'o baa Niakaan ema sia. Hotu, Yesus naruka makbukar lale'an ida, baa nalore lia ne'e sia hotu-hotu baa ha'u, nebee kakerek kola kedan. La kleur ona, lia ne'e sia hotu-hotu nanis dadi. Tan baa nia, hanono di'a-di'ak Na'i Maromak Manfatin ne'e mak Yesus solok.

3 Na'i Maromak nameno ti'an na'ak, Nia atu natuun matak-malirin baa ema hotu-hotu mak leno no nanono hakerek ne'e nodi nala'ok Niakaan Manfatin. Tan ni-akaan oras atu hotu ona.

Yohanis nato'o Na'i Maromak Manfatin baa ema sarani klubun hitu iha rai Asia

4 Ha'u ksolok hakerek ne'e baa Yesus Niakaan ema klubun hitu iha rai Asia.

Ha'u kusu moris manek no dame kosi Na'i Maromak bodik emi hotu-hotu. Nia iha kedan ti'an hori uluk. Nia iha baa oras ne'e. Nia moos iha to'o nima-nimak. Ha'u moos kusu moris manek no dame kosi Maromak Kmalar Lulik. Ha'u ktitu-karee Kmalar Lulik nia, hanesan kmalar hitu mak se'i oin baa Na'i Maromak habesi aan fatin.* ✡ 5 Ha'u moos kusu moris manek no dame kosi Yesus Kristus. Nia katak malorek lia hotu-hotu mak Na'i Maromak katak ti'an baa Nia. Uluk, Nia mate, mais Na'i Maromak nalo Nia moris nikar, nebee dadi ema dala uluk mak moris nikar nosi mate. Nosi ikus, Nia moos atu dadi Na'in baa na'in hotu-hotu iha raiklaran.

Yesus raan nakduar to'o mate, tan Nia nadomi ita. Nodi mate, Nia loke dalan atu sori ita nosi itakaan salan.✡ 6 Hotu, Nia foti ita baa Niakaan renu, nebee ita ser-wisu bodik Niakaan Ama Maromak. Yesus Kristus maka'as nanis! Niakaan beran la nakotu! Ne'e, tebes!✡

7 Dadi, loke matan, mana di'a-di'ak! Oras ne'e, Yesus no Aman iha lale'an baa. Mais la kleur ona, Nia atu namaan aan tuun mai nosi lale'an nodi kalo'an. Baa oras nia, ema hotu-hotu iha raiklaran titu-naree Nia. Nunia moos, ema mak uluk sona no'o Nia. Baa oras titu-naree Nia, ema klubun hotu-hotu iha raiklaran moos, sadi'a nodi tanis naro'an aan. Lia nia sia hotu-hotu, nanis dadi. Ne'e, tebes!✡

8 Na'i Maromak dale na'ak,
"Ha'u ne'e,
Alfa to'o Omega.
Ne'e na'ak,
Ulun to'o Ikun.
Hotu-hotu huun baa Ha'u,
nosi huun to'o rohan.
Ha'u, mak iha kedan ti'an hori uluk.
Ha'u, mak iha baa oras ne'e.
Ha'u moos, mak atu iha to'o nima-nimak.
Tan Ha'u kmesan dei, mak beran kaliuk!"✡

Yohanis titu-naree Ema Raiklaran Isin iha lale'an

9 Tan ita fiar bele-bele ha'ak, Yesus, itakaan Na'in, etuk ha'u kdadi emikaan maluk. Ema balu krakat tan ita tuir Yesus, mais Yesus nakbiit itakaan neon, to'o ita bele haterus aan bei-beik. Sia moos krakat ha'u, tan ha'u katak Na'i Maromak Man-fatin baa ema, kodi kanorin lia Yesus. Tan lia nia, sia kohi nodi soe ha'u ti'an baa rai ne'e, mak naran Patmoos. 10 Hotu, baa loron hamulak ida, Maromak Kmalar Lulik kona ha'u. Teki-tekis, ha'u krona lia maliak maka'as ida, nu'u kfui dikur lian nalian nosi kotuk. 11 Lia maliak nia naruka na'ak, "Yohanis! Ha'u kakara kalore lia ida baa o. O musti makerek mola hotu-hotu lia mak o maree ne'e. Hotu, o musti solok baa ema sarani klubun hitu, mak ida-idak iha kota Efesus, kota Smirna, kota Pergamus, kota Tiatira, kota Sardis, kota Filadelfia no kota Laodikia."

12 Rona kola nunia, ha'u kfila baa kotuk atu karee ema mak dale nia. Mais, karee loos badut lolon hitu iha badut sasukun mak halo hosi mean. 13 Noo ema ida mak nariik iha badut nia sia klaran. Ilas hanesan Ema Raiklaran Isin. Tau faru klobor ida, nodi sakat tais mean ida baa karas.✡ 14 Fuuk,

* 1:4 Tuir ema matenek lia Hakerek Moon, ema filak nomer hitu ne'e, nomer lulik. ✡ 1:4 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 3:14; Lia Raiklaran Falu Fila 4:5 ✡ 1:5 Yesaya 55:4; Kananuk Sia 89:27 ✡ 1:6 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:6; Lia Raiklaran Falu Fila 5:10 ✡ 1:7 Daniel 7:13; Mateus 24:30; Markus 13:26; Lukas 21:27; 1 Tesalonika 4:17; Sakarias 12:10; Yohanis 19:34,37 ✡ 1:8 Lia Raiklaran Falu Fila 22:13; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 3:14 ✡ 1:13 Daniel 7:13, 10:5

mutik hanesan kabas rahun.† Matan, laka
hanesan ha'i lakan.✡ 15 Ain, mean laak
hanesan besi riti hamotu. Lian maliak boot,
hanesan wee tatolik.✡ 16 Liman kwana kaer
fitun matan hitu. Surik matan ruak ro'at
ida naklosu sai nosi ibun. Oin, naksinak
kroman hanesan loro sinak.
17 Titu-karee ema nia, ha'u kakloti kedan
iha ain. Mais Nia kebit ha'u nodi liman
kwana, hotu dale na'ak, "Oa! Keta mata'uk!
Lia hotu-hotu huun nosi Ha'u, hori uluk
fohon to'o mohu.✡ 18 Uluk, Ha'u kmate.
Mais maree mai! Oras ne'e, Ha'u kmoris
kikar ti'an. Ha'u moos atu kmoris to'o
nima-nimak. Ha'u, makaer sabi matebian
fatin. Ha'u mak karuka taka-loke fatin nia,
tan Ha'u koo beran kalo ema moris nikar.
19 Dadi, o musti makerek mola lia hotu-hotu
mak o maree baa oras ne'e, no lia hotu-hotu
mak nosi ikus atu dadi. 20 Ha'u kalore uluk
lia isin nune'e: Badut mean hitu nia na'ak,
ema sarani klubun hitu. Fitun matan hitu
nia mak o maree iha Ha'ukaan liman kwana
nia na'ak, makbukar na'in hitu mak nodi lia
nosi Na'i Maromak baa ema sarani klubun
hitu nia."

2

Yesus solok hakerek baa ema sarani sia iha kota Efesus

1 Hotu, Ema Raiklaran Isin nia naruka
ha'u na'ak, "Yohanis. O musti makerek
mola hakerek ida. Hakerek nia lian nune'e:
'Bodik ema sarani sia iha kota Efesus:
Hakerek ne'e, nosi Ha'u, mak Yesus. Ha'u
mak kaer fitun matan hitu iha liman
kwana. Ha'u moos la'o kasirin atu
karee badut mean hitu nia ida-idak.
Hanono ha'u kdale ne'e.
2 Karee ti'an emikaan moris iha kota Efesus.
Emi haterus aan hodi serwisu susi
ruin bodik Na'i Maromak. Oras ema
aat mai iha emikaan klaran, emi
dudu sai. Oras ema mai naktolek
na'ak, nia mak Ha'ukaan klosan,
emi leno di'a-di'ak niakaan moris,
to'o hatene hola niakaan tolek teen.
Hotu, emi dudu sai, la hanono nia.
3 Masik ema nasusar emi tan fiar
Ha'u, emi haterus aan, la hakiduk
kois.
4 Mais, emi monu ti'an iha lia ida. Uluk,
oras emi foin fiar Ha'u, emi hadomi
malu. Mais oras ne'e, la nunia ti'an.
5 Tan baa nia, emi musti hanoin
oras uluk nia hodi hanawa ona hosi
sala nia, nebee hadomi malu hikar
hanesan uluk. Kalo lale, atu kmai
kola kikar badut mean nia nosi emi.
6 Masik nunia, Ha'ukaan neon sei
di'ak netik, tan emi la simu hanorin
tolek nosi Nikolai eman sia. Ha'u
moos la simu hanorin nia.*
7 Hanono di'a-di'ak lia mak Maromak
Kmalar Lulik katak baa ema sarani
sia. Ema mak tuir Ha'u to'o mate,
Ha'u kfoo leet baa nia atu naa nosi
ai huun iha Na'i Maromak to'os
etu. Tan ema mak naa ai huun nia
fuan, netan moris namutuk no Na'i
Maromak to'o nima-nimak.'"✡

Yesus solok hakerek baa ema sarani sia iha kota Smirna

8 Hotu, Ema Raiklaran Isin nia dale natu-
tan na'ak, "Yohanis, dala ida ne'e o musti
makerek tenik hakerek ida. Hakerek nia
lian nune'e:
'Bodik ema sarani sia iha kota Smirna:
Hakerek ne'e nosi Ha'u, mak Yesus. Lia
hotu-hotu huun nosi Ha'u, hori
uluk fohon to'o mohu. Uluk, Ha'u
kmate, mais oras ne'e, Ha'u kmoris
kikar ti'an. Hanono Ha'u kdale
ne'e.✡
9 Karee ti'an emikaan moris susar iha
Smirna. Emi ne'e, mukit iha ema
raiklaran oin, mais, soi iha Na'i
Maromak oin. Noo ema mak dale
na'ak, sia, Na'i Maromak eman.
Mais, sia moos nadois emikaan
naran. Tuir loos, sia lahoos Na'i
Maromak eman. Sia tuir diabu ulun
dei. 10 Dadi, hanono di'a-di'ak. La-
lika hata'uk hetan susar. Surak
hatene, diabu ulun buka atu natama
emi balu baa bui to'o loron sanulu
laran, tan nia nakara nebee emi se'i
kotuk baa Ha'u. Masik emi kona
ho'o, keta halu'a Ha'u. Tan ema mak
tuir Ha'u to'o mate, atu kselu kikar
nia kodi moris nima-nimak.

† 1:14 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, Niakaan ulun no Niakaan fuuk mutin hanesan bibi malae rahun mutik no mutin hanesan ma'un fatuk mutik. Lia rua-rua ne'e na'ak, mutin tebe-tebes hanesan kabas rahun. ✡ 1:14 Daniel 7:9 ✡ 1:15 Daniel 10:6; Yeskiel 1:24, 43:2 ✡ 1:17 Yesaya 44:6, 48:12; Lia Raiklaran Falu Fila 2:8, 22:13 * 2:6 Ema matenek lia Hakerek Moon sia na'ak, Nikolai niakaan hanorin sia, ita la hatene. ✡ 2:7 Lia Uluk Fohon 2:9; Lia Raiklaran Falu Fila 22:2; Yeskiel 28:13, 31:8 ✡ 2:8 Yesaya 44:6, 48:12; Lia Raiklaran Falu Fila 1:17, 22:13

[11] Hanono di'a-di'ak lia mak Maromak
Kmalar Lulik katak baa ema sarani
sia. Tan ema mak tuir Ha'u to'o
mate, nia la terus susar iha tasi ha'i
mak laka nohuun. Hodi nunia, nia
la mate dala rua.'"✡

Yesus solok hakerek baa ema sarani sia iha kota Pergamus

[12] Hotu, Ema Raiklaran Isin nia dale natu-
tan tenik na'ak, "Yohanis, dala ida ne'e o
musti makerek tenik hakerek ida. Hakerek
nia lian nune'e:

'Bodik ema sarani sia iha kota Pergamus:

Hakerek ne'e nosi Ha'u, mak Yesus. Ha'u
mak kaer surik ro'at matan ruak.
Hanono Ha'u kdale ne'e.

[13] Katene ti'an emikaan kota Pergamus
nia. Makaer ukun iha nia, diabu
ulun. Masik nunia moos, emi kaer
metin Ha'ukaan naran, hodi fiar
Ha'u bei-beik. Uluk, Ha'ukaan ema
ida iha nia, naran Antipas. Nia
nanorin nalo loos nosi Ha'ukaan
dalan moris, mais ema no'o nia.
Masik nunia moos, emi la heli Ha'u.

[14] Mais, emi monu baa lia ida-rua, tan
emi na'in hira tuir Balam hanorin
kale'uk. Uluk, Balam nanorin Balak
atu sokur ema Isra'el sia, nebee
nakur Na'i Maromak beer, to'o sia
naa hahaak mak sera baa ai'oi lulik
no nakur biti-kluni.✡ [15] Emi na'in
hira moos tuir Nikolai hanorin.
[16] Dadi, emi musti hanawa hosi
emikaan salan nia sia. Kalo lale,
la kleur Ha'u kmai karoe emi kodi
Ha'ukaan lia fuan mak ro'at hane-
san surik.

[17] Hanono di'a-di'ak lia mak Maromak
Kmalar Lulik katak baa ema sarani
sia. Ema mak tuir Ha'u to'o mate,
Ha'u kfoo leet baa nia atu naa tubi
manna mak rai kedan ti'an nosi
lale'an. Ha'u moos atu foo fatuk
mutin ida mak noo hakerek niakaan
naran foun. Nia mesan mak natene
naran nia. Ema seluk la natene.'"✡

Yesus solok hakerek baa ema sarani sia iha kota Tiatira

[18] Hotu, Ema Raiklaran Isin nia dale natu-
tan tenik na'ak, "Yohanis, dala ida ne'e o
musti makerek tenik hakerek ida. Hakerek
nia lian nune'e:

'Bodik ema sarani sia iha kota Tiatira:

Hakerek ne'e nosi Ha'u, Yesus, mak Na'i
Maromak Oan! Ha'ukaan matan
laka nu'u ha'i. Ha'ukaan ain mean
laak nu'u besi riti hamotu. Hanono
Ha'u kdale ne'e.

[19] Karee emikaan moris ti'an. Emi hadomi
Ha'u no fiar biit baa Ha'u. Emi moos
tuir Ha'ukaan ukun nohuun. Masik
ema nasusar emi moos, emi haterus
aan bei-beik. Ha'u moos katene,
oras ne'e emi serwisu maka'as liu
tenik bodik Ha'u.

[20] Mais, emi monu baa lia ida, tan emi
simu feto naran Isabel nia. Nia
naksa'ek aan na'ak, nia, Maromak
mako'an. Hotu emi habusik nia
bosok nola Ha'ukaan ema sia nodi
hanorin kale'uk, to'o sia nalo lia
kfo'er no tuir naa haan mak sera baa
ai'oi lulik. [21] Ha'u kde'an feto nia
hei-hein ti'an, nebee la'o nela sala
nia, mais nia la no'uk.

[22] Mana di'a-di'ak. Oras ne'e Ha'u kakotu
ti'an atu kastikar nia kodi moras
ida, to'o nia la bele la'o nela toba
fatin. Nunia moos, baa ema ma-
halo lia kfo'er no nia. Kalo sia
la la'o nela feto aat nia, la kleur
ona Ha'u moos kastikar sia. [23] Ha'u
moos atu ko'o feto aat nia oan sia.
Kodi nunia, emi makfiar hotu-hotu
hatene ha'ak, Ha'u katene ema raik-
laran neon ain. Ha'u moos atu selu
baa emi tuir emikaan hahalok.✡

[24] Mais, emi seluk sia iha Tiatira la tuir
feto nia hanorin aat. Emi dudu fila
hanorin funin nosi ema mak kaer
ai tahan aat. Tan baa nia, Ha'u
lalika de'an tenik emi, [25] surak kaer
metin emikaan fiar to'o kmai kikar.
[26-27] Ha'u atu kfoo beran bodik ema
mak tuir Ha'u to'o mate. Beran
nia, beran boot, manesak no beran
mak Ha'u ketan kosi Ha'ukaan Ama
kodi ukun ema klubun hotu-hotu
iha raiklaran. Kalo ema sakar Ha'u,
Ha'u kodi beran nia, Ha'u ksakar
kikar sia, hanesan kodi kno'an besi,
ta'e karoe sasanan rai.✡ [28] Ha'u
moos atu foo fitun na'in baa emi.

✡ 2:11 Lia Raiklaran Falu Fila 20:14, 21:8 ✡ 2:14 Sura Renu Isra'el 22:5, 7, 25:1-3, 31:16; Hanoin Hikar Dalan Moris 23:4 ✡ 2:17 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 16:14-15,33-34; Yohanis 6:48-50; Yesaya 62:2, 65:15 ✡ 2:23 Kananuk Sia 7:10, 62:12; Yeremia 17:10 ✡ 2:26-27 Kananuk Sia 2:8-9

29 Hanono di'a-di'ak lia mak Maromak
Kmalar Lulik katak baa ema sarani
sia.'"

3

Yesus solok hakerek baa ema sarani sia iha kota Sardis

1 Hotu, Ema Raiklaran Isin nia dale natu-
tan tenik baa ha'u na'ak, "Yohanis, dala ida
ne'e o musti makerek tenik hakerek ida.
Hakerek nia lian nune'e:
'Bodik ema sarani sia iha kota Sardis:
Hakerek ne'e nosi Ha'u, mak Yesus. Ha'u
ukun kodi Maromak Kmalar Lulik
mak hanesan kmalar hitu. Ha'u
moos kaer fitun matan hitu kodi
Ha'ukaan liman. Hanono Ha'u kdale
ne'e.
Karee ti'an emikaan hahalok iha Sardis
nebaa. Ema dale na'ak, emi moris
tuir Ha'ukaan beer. Mais tuir loos,
emikaan hahalok la fatan no ema
mak moris foun.
2 Hanoin di'a-di'ak! Hetak hakbiit emikaan
fiar mak kre'is atu mohu. Ha'u
kleno ti'an emikaan hahalok sia. La
noo ida moos mak loos iha Na'i
Maromak oin. 3 Keta halu'a hanorin
loos mak emi simu ti'an hori uluk
nia. Tuir tebe-tebes Na'i Maromak
beer hodi la'o hela emikaan salan.
Kalo emi la halo lai-lais nunia, emi
la hadi'a aan baa oras Ha'u kmai
kikar. Tan Ha'u kmai teki-tekis,
nu'u ema na'ok mak emi la hanoin
hola.✡
4 Mais, emi balu iha Sardis sei moris
loos, hanesan ema mak la nadoor
faru. Tan lia nia, emi fatan tau
faru mutin, la'o hamutuk ho Ha'u.
5 Ema mak tuir Ha'u to'o mate, fa-
tan tau faru mutin. Ha'u la ko'as
niakaan naran kosi hakerek mak
noo ema hotu-hotu naran mak atu
moris nima-nimak no Na'i Maro-
mak. Ha'u moos katak baa Ha'ukaan
Ama no makbukar lale'an sia ka'ak,
nia, Ha'ukaan ema.✡
6 Hanono di'a-di'ak lia mak Maromak
Kmalar Lulik katak baa ema sarani
sia.'"

Yesus solok hakerek baa ema sarani sia iha kota Filadelfia

7 Hotu, Ema Raiklaran Isin nia dale natu-
tan tenik na'ak, "Yohanis, dala ida ne'e
o musti makerek mola tenik hakerek ida
seluk. Hakerek nia lian nune'e:
'Bodik ema sarani sia iha kota Filadelfia:
Hakerek ne'e, nosi Ha'u, mak Yesus. Ha'u,
mak moon no loos. Ha'u moos mak
kaer Na'i Daud sabin. Kalo Ha'u
kloke odamatan, la noo ema ida mak
bele taka. Kalo Ha'u ktaka, la noo
ema ida mak bele loke.✡
8 Katene ti'an lia hotu-hotu mak emi halo.
Ha'u moos katene ka'ak, ema la
duun natene emi. Masik nunia
moos, emi la heli Ha'u, mais emi
tuir Ha'u nohuun. Mana di'a-di'ak,
tan Ha'u kloke ti'an odamatan bodik
emi. Dadi, la noo ema ida mak bele
taka nikar.
9 Hanono di'a-di'ak! Noo ema mak dale
bosok na'ak, sia Na'i Maromak
eman. Mais tuir loos, sia tuir diabu
ulun. Emi lei haree! Ha'u atu kalo
sia to'o nakni'a iha emikaan oin,
nodi katak sain na'ak, Na'i Maromak
nadomi emi tebes.✡ 10 Tan emi
haterus aan hodi tuir Ha'ukaan
Manfatin, Ha'u atu ksara kola emi
nosi susar mak Na'i Maromak atu
nodi koko ema raiklaran.
11 La kleur ona, atu kmai kikar. Dadi,
kaer metin Ha'ukaan hanorin mak
emi simu hori uluk nia. Kalo tuir
hanorin seluk, lia hotu-hotu mak
Maromak nameno atu selu baa emi
iha lale'an, lakon mohu. 12 Ema
mak tuir Ha'u to'o mate, sia atu
nein no Na'i Maromak nima-nimak,
hanesan ai rii boot mak taman iha
Na'i Maromak Tofatik. Ha'u atu
kakerek Ha'ukaan Maromak naran
no Niakaan kota naran iha siakaan
isin. Kota nia, Maromak natuun
nosi lale'an. Ema temi kota nia
na'ak, Yerusalem Foun. Ha'u moos
atu kakerek Ha'ukaan naran foun
iha siakaan isin.✡
13 Hanono di'a-di'ak lia mak Maromak
Kmalar Lulik katak baa ema sarani
sia.'"

Yesus solok hakerek baa ema sarani sia iha kota Laodikia

✡ 3:3 Mateus 24:43-44; Lukas 12:39-40; Lia Raiklaran Falu Fila 16:15 ✡ 3:5 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 32:32-33; Kananuk Sia 69:29; Lia Raiklaran Falu Fila 2:7, 20:12; Mateus 10:32; Lukas 12:8 ✡ 3:7 Yesaya 22:22; Ayub 12:14 ✡ 3:9 Yesaya 49:23, 60:14, 43:4 ✡ 3:12 Lia Raiklaran Falu Fila 21:2; Yesaya 62:2, 65:15

[14] Hotu, Ema Raiklaran Isin nia moos dale
natutan tenik na'ak, "Yohanis, oras ne'e,
o musti makerek mola hakerek tatakan.
Hakerek nia lian nune'e:
'Bodik ema sarani sia iha kota Laodikia:
Hakerek ne'e nosi Ha'u, Yesus, mak ema
temi na'ak, 'Loos Huun'. Ha'u
kdale lo-loos Maromak Manfatin.
Lia hotu-hotu mak Na'i Maromak
nase'i, huun nosi Ha'u.✡
[15] Karee ti'an emikaan hahalok iha Laodikia
nebaa. Mais, emi nunabee?! Manas,
lale; malirin moos, lale. Di'ak
liu, kalo manas, manas tebe-tebes!
Kalo malirin, malirin tebe-tebes!
[16] Mais, tan emi tuir Ha'u hodi neon
ruak, Ha'u atu kakbuut sai emi
kosi Ha'ukaan ibun, hanesan ema
nakbuut kaban.
[17] Emi dale loko aan ha'ak, 'Ita ne'e, ema
maksoin. Ita moris di'a-di'ak. Sa-
saa iha hotu!' Mais tuir loos,
emikaan neon naktomak ti'an, to'o
emi la hatene tenik lia di'ak sia.
Tan baa nia, emi dadi mukit no
kwalan. [18] Di'ak liu, mai sosa hola
mean isin hosi Ha'u, nebee emi dadi
maksoin tebe-tebes. Sosa hola noo,
faru mutin hodi taka hola emikaan
kwalan nia. Sosa hola noo, ai tahan
matan hodi ho'as emikaan matan,
nebee emi bele haree hikar.
[19] Ema mak Ha'u kadomi, kalo nalo sala,
Ha'u kde'an kodi taa ukun baa nia,
nebee nia bele nanorin aan. Dadi,
emi musti haloos neon, tuir Ha'u
hodi laran maluak.✡
[20] Rona di'a-di'ak! Ha'u kariik ti'an iha
odamatan oin. Ha'u kbolu atu tama.
Kalo ema ida rona Ha'ukaan lian,
hotu loke odamatan, Ha'u ktama
baa kaa kamutuk ko nia. [21] Ema
mak tuir Ha'u to'o mate, Ha'u klatan
beran baa nia, nebee tuur kaer ukun
namutuk no Ha'u. Tan Ha'u moos
katerus aan tuir Ha'ukaan Ama,
oras ne'e Ha'u ktuur kaer ukun ka-
mutuk ko Nia.
[22] Hanono di'a-di'ak lia mak Maromak
Kmalar Lulik katak baa ema sarani
sia.'"

4

Sia lo'u-sudur baa Na'i Maromak iha lale'an

[1] Ema Raiklaran Isin nia dale notu, Na'i
Maromak nalore lia seluk tenik. Ha'u karee
odamatan ida nakloke iha lale'an. Hotu,
krona tenik ema mahoo lian maka'as hane-
san kfui dikur nia katak na'ak, "Mai! Sa'e
ona! Ha'u atu katudu baa o lia hotu-hotu
mak atu dadi."
[2] Baa oras nia moos, Maromak Kmalar
Lulik foti nodi ha'u baa lale'an. Ha'u ka-
ree habesi aan fatin ida. Noo Ida tuur
nabesi aan iha fatik nia. [3] Nia naksinak
ilas murak matak no mean, hanesan fatuk
mahoo matan mak folin todan, mak ema
temi na'ak fatuk *yaspis* no fatuk *sardius*.
Baur tuik ida satan nola habesi aan fatin
nia. Baur nia sinak noo ilas matak hanesan
fatuk *samrud*.✡ [4] Iha nia moos noo kadera
ukun rua nulu resin haat mak satan nola
habesi aan fatin nia. Fukun na'in rua nulu
resin haat tuur baa kadera nia sia. Sia hotu-
hotu tau faru mutin no sabeo nosi mean.
[5] Mameran tubu nosi habesi aan fatin iha
klaran nia. Kokur moos taba tutan malu.
Noo klonus lolon hitu mak laka iha habesi
aan fatin oin. Klonus nia na'ak Maromak
Kmalar Lulik, mak hanesan kmalar hitu.✡
[6] Ha'u ktitu-karee tenik hanesan noo tasi ida
mak moon nu'u lalenok iha habesi aan fatin
oin.
Hotu, ha'u ktitu-karee buat horis kasalak
matan haat. Sia lituk habesi aan fatin nia
nodi naliku Na'i Maromak. Buat nia sia,
oin-kotuk nakonu mesan matan fuan.✡
[7] Buat nomer ida, oin hanesan busa fuik
boot. Nomer rua, oin hanesan karau baka
aman. Nomer tolu, oin hanesan ema raik-
laran. Nomer haat, oin hanesan kikit mak-
semon.* ✡ [8] Buat matan haat nia, ida-idak
noo liras neen. Liras nia sia luan no laran
nakonu mesan matan fuan. Loron-kalan
buat nia sia nananu la nakotu na'ak,
"Ami tonu-haboot Na'i Maromak!
Ami foti-hahaas Na'i Maromak naran!
Na'i Maromak, mak Lulik Kaliuk!
Na'i Maromak, mak Beran Kaliuk.
Na'i Maromak, mak iha hori uluk.
Na'i Maromak, mak iha baa oras ne'e.

✡ 3:14 Lia Fuan Tate'an 8:22 ✡ 3:19 Lia Fuan Tate'an 3:12; Ibrani 12:6 ✡ 4:3 Yeskiel 1:26-28, 10:1 ✡ 4:5 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:16; Lia Raiklaran Falu Fila 1:4, 8:5, 11:19, 16:18; Yeskiel 1:1; Sakarias 4:2 ✡ 4:6 Yeskiel 1:22 * 4:7 Ema matenek lia Hakerek Moon na'ak, buat horis kasalak matan haat nia lia isin nune'e: Busa fuik boot nia, mak beran kaliuk. Karau baka aman nia, mak biit kaliuk. Ema raiklaran nia, mak matenek kaliuk. No kikit nia, mak lais kaliuk. ✡ 4:7 Yeskiel 1:5-10, 10:14 ✡ 4:8 Yeskiel 1:18, 10:12; Yesaya 6:2-3

Na'i Maromak, mak iha to'o nima-
nimak!”✡
9 Nodi nananu nunia, sia tonu no
nakneter Na'i Maromak, no sera dodan baa
Nia, tan Nia mak nabesi aan baa habesi
aan fatin nia, no Nia mak iha to'o nima-
nimak. Baa oras sia nananu, 10 fukun na'in
rua nulu resin haat nia moos sudur baa
Na'i Maromak mak nabesi aan iha habesi
aan fatin nia. Fukun sia loke siakaan sabeo,
rai baa habesi aan fatin nia oin, nodi lo'u-
sudur baa Nia mak iha hori nima-nimak
to'o nima-nimak. Sia moos tonu-naboot
Nia na'ak,
11 “Aaa, Na'i Maromak!
Ami tonu-haboot Ita Boot!
Ami foti-hahaas Ita Boot naran.
Ita Boot mak amikaan Na'in.
Ita Boot mak amikaan Maromak!
Ita Boot mak fatan simu amikaan tonun.
Ita Boot mak fatan simu amikaan kneter.
Tan, Ita Boot mak Beran Kaliuk.
Tan, Ita Boot mak Boot Kaliuk.
Ita Boot mak hase'i hotu-hotu.
Ita Boot mak halo hotu-hotu moris.
Hotu-hotu mak iha,
dadi tan Ita Boot mak hase'i.
Hotu-hotu mak moris,
noo nawan tan Ita Boot mak foo.”

5

Kananuk iha lale'an

1 Hotu, ha'u ktitu-karee kikar Nia mak
nabesi aan iha habesi aan fatin nia. Nia kaer
hakerek ida iha liman kwana. Hakerek nia,
nakonu oin-kotuk. Hakerek nia moos lulun
metin hodi hanit hitu.✡
2 Hotu ha'u ktitu-karee makbukar lale'an
maka'as ida. Nia nusu nodi lian maka'as
na'ak, “See mak noo beran atu bele loke
nodi leno hakerek nia?” 3 Nusu nunia, mais
la netan ema ida moos mak noo beran atu
bele loke nodi leno hakerek nia isin. Iha
lale'an no raiklaran, la noo ida kedan. Iha
matebian fatin moos, la noo kedan. 4 Ha'u
ktitu-karee nunia, ha'u moos tanis karo'an
aan, tan la noo ema ida kois mak noo beran
atu bele loke nodi leno hakerek nia isin.
5 Hotu, na'in ida nosi fukun rua nulu resin
haat nia, dale no ha'u na'ak, “Hei, mau!
Keta tanis. Mana lai! Noo Na'i Daud husar-
binan maka'as ida mak ema temi na'ak,
‘Busa fuik boot nosi husar-binan Yahuda’.
Nia nabe'o mohu lia aat hotu-hotu. Nia
mak noo beran loke hanit nia sia, nodi leno
hakerek nia isin.”✡
6 Ha'u krona hotu nunia, karee kola Bibi
Malae Oan ida. Nia no'i nariik iha buat ho-
ris kasalak matan haat no fukun na'in rua
nulu resin haat nia klaran. Bibi Malae Oan
nia, nu'u ema no'o ti'an. Nia noo dikur hitu.
Matan fuan, hitu. Matan fuan hitu nia, mak
Maromak kmalar hitu mak Nia solok ti'an
baa raiklaran tomak.✡ 7 Hotu, ha'u ktitu-
karee Bibi Malae Oan nia baa nasoru Nia
mak nabesi aan iha habesi aan fatin. Nia
nola hakerek lulun nia nosi Niakaan liman
kwana.
8 Baa oras nola, buat horis kasalak matan
haat nia, no fukun na'in rua nulu resin
haat nia, nakni'a nodi lo'u-sudur baa Nia.
Sia ida-idak kaer bareka no mako ida halo
hosi mean. Mako nia nakonu noo ai morin
mak ema tunu nalo baa dubun morin.
Dubun morin nia, mak Na'i Maromak eman
siakaan hamulak.✡ 9 Hotu, sia hotu-hotu
nananu kananuk foun ida na'ak:
“Bibi Malae Oan mak fatan simu hakerek
ne'e.
Bibi Malae Oan mak noo beran loke hanit
iha hakerek nia.
Tan Nia kona ho'o ti'an.
Hotu, Na'i Maromak nodi raan,
kasu ema raiklaran salan.
Hodi nunia, ema nosi hunun no klubun
hotu-hotu
bele dadi Na'i Maromak eman.
Hodi nunia, ema mak dale nodi lia hotu-
hotu iha rai hotu-hotu
bele dadi Na'i Maromak eman.✡
10 Bibi Malae Oan libur nola sia ti'an,
dadi baa Niakaan hutun-renun.
Bibi Malae Oan boi nola sia ti'an,
dadi Na'i Maromak eman serwisu.
Sia atu kaer ukun iha raiklaran.
Sia atu serwisu bodik Na'i Maromak iha
raiklaran.”✡
11 Sia nananu hotu, ha'u kfoti oin. Ha'u
krona kola lia maliak boot ida. Karee
no buat horis kasalak matan haat nia, no
fukun na'in rua nulu resin haat nia, no
tenik, Maromak Niakaan makbukar lale'an
lear, to'o maliun-maliun.✡ 12 Sia hotu-hotu
nananu nodi lian maka'as na'ak,
“Ami foti-hahaas Bibi Malae Oan mak kona
ho'o.

✡ 5:1 Yeskiel 2:9-10; Yesaya 29:11 ✡ 5:5 Lia Uluk Fohon 49:9; Yesaya 11:1, 10 ✡ 5:6 Yesaya 53:7; Sakarias 4:10 ✡ 5:8 Kananuk Sia 141:2 ✡ 5:9 Kananuk Sia 33:3, 98:1; Yesaya 42:10 ✡ 5:10 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:6; 1 Petrus 2:5,9; Lia Raiklaran Falu Fila 1:6 ✡ 5:11 Daniel 7:10

Nia mak fatan simu amikaan tonun!
Niakaan beran, boot kaliuk.
Niakaan sasoin, wa'in kaliuk.
Niakaan kakutak, matenek kaliuk.
Niakaan babiit, maka'as kaliuk.
Ami foti-hahaas Niakaan naran.
Ami sera kneter baa Nia.
Ami tonu-haboot Nia."

13 Sia nananu hotu, ha'u krona kola tenik kananuk seluk ida. Makmoris hotu-hotu iha lale'an, iha kalo'an, iha raiklaran, no iha tasi laran, foti lian nodi nananu. Ema nosi matebian fatin moos, tuir nananu. Sia nananu bele-bele na'ak,
"Ami tonu Na'i Maromak mak nabesi aan iha habesi aan fatin ne'e.
Ami moos foti-hahaas Bibi Malae Oan ne'e.
Ami sera kneter baa Sia.
Ami lo'u-sudur baa Sia.
Tan Sia mak kaer ukun nima-nimak!
Siakaan beran moos la mohu kois!"

14 Hotu, buat horis kasalak matan haat nia, nataa bei-beik na'ak, "Tebes, nunia! Nia, tebes ti'an!" Fukun nia sia moos nakni'a tenik nodi lo'u-sudur baa Na'i Maromak no Bibi Malae Oan nia.

6

Bibi Malae Oan loke hanit nia sia ida-idak
Loke hanit nomer ida, meo ulun sai mai

1 Hotu, ha'u ktitu-karee Bibi Malae Oan nia loke hanit nomer ida iha hakerek lulun nia. Ha'u moos rona kola ida nosi buat horis kasalak matan haat nia, nahii nodi lian maka'as nu'u kokur. Nia naruka na'ak, "Baa ona!" 2 Sarebak, ha'u ktitu-karee kuda mutik ida. Ema ida sa'e iha kuda nia. Nia tau sabeo meo ulun, tan Nia natoba nola funu bei-beik. Oras ne'e, Nia kaer rama, nodi baa natoba tenik funu iha raiklaran.✡

Loke hanit nomer rua, tokar lauk moris iha raiklaran

3 Hotu, Bibi Malae Oan nia loke hanit nomer rua. Ha'u moos rona kola buat horis kasalak nomer rua naruka na'ak, "Baa ona!" 4 Hotu, kuda meak lakan matan ida sai mai. Ema mak sa'e kuda nia simu nola surik naruk ida, tan sia latan beran baa nia atu baa tokar lauk iha raiklaran, to'o ema no'o malu.✡

Loke hanit nomer tolu, rai salaen boot mosu

5 Hotu, Bibi Malae Oan nia loke hanit nomer tolu. Ha'u krona kola buat horis kasalak nomer tolu naruka na'ak, "Baa ona!" Sarebak, ha'u ktitu-karee kuda metan matan ida. Ema mak sa'e kuda nia kaer dasin ida, atu nodi tetu hahaak mak nahuu mohu ona iha raiklaran.✡ 6 Hotu, ha'u krona hanesan lia maliak ida mai nosi buat horis kasalak matan haat nia klaran. Lia maliak nia katak na'ak, "Rai salaen boot ida atu mosu iha raiklaran. To'o ema kansera loron ida, hodi sosa loos foos sasukat tolu dei. Kalo foos di'ak, hetan loos sasukat ida dei. Mais, oras rai salaen to'o, ema la bele nahaat ai saitun no ai anggor iha to'os."

Loke hanit nomer haat, ema wa'in mate

7 Hotu, Bibi Malae Oan nia loke hanit nomer haat. Ha'u ktitu-karee buat horis kasalak nomer haat naruka na'ak, "Baa ona!" 8 Sarebak, ha'u ktitu-karee kuda malahuk matan ida. Ema mak sa'e kuda nia naran 'Mate Huun'. Noo ida mak tuir nia nosi kotuk, naran 'Matebian Fatin'. Kalo sura ema hotu-hotu iha raiklaran, halo baa fa'ek haat, sia rua netan beran atu no'o fa'ek ida. Bele no'o nodi surik, nodi rai salaen, nodi moras, no nodi asu fuik.✡

Loke hanit nomer lima, Na'i Maromak eman sia kona ho'o

9 Hotu, Bibi Malae Oan nia loke hanit nomer lima. Ha'u ktitu-karee matebian sia iha hadak sera ohak. Uluk, sia kona ho'o tan fiar Na'i Maromak nodi keke bei-beik Niakaan Manfatin. 10 Sia nahii na'ak, "Aaa Maromak, amikaan Na'in Maka'as! Ita Boot mak Moon! Ita Boot mak Loos! Mais ami musti hein to'o wain hira tenik, foin Ita Boot kastikar ema mak no'o ami iha raiklaran?"

11 Nusu notu nunia, sia ida-idak simu faru klobor mutin. Hotu sia rona ida mak katak sain baa sia na'ak, "Hein tenik lai, tan sei noo emikaan mamaluk sia mak atu kona ho'o hanesan emi. Hein to'o sia hotu-hotu kona ho'o ti'an lai, foin Ha'u kastikar ema mak no'o emi."

Loke hanit nomer neen, dinu moris iha lale'an no raiklaran

12 Hotu, Bibi Malae Oan nia loke hanit nomer neen. Sarebak, ha'u ktitu-karee kakekuk boot. Loro nakukun, hanesan hene metan. Fulan moos mean, hanesan

✡ 6:2 Sakarias 1:8, 6:3, 6 ✡ 6:4 Sakarias 1:8, 6:2 ✡ 6:5 Sakarias 6:2, 6 ✡ 6:8 Yeskiel 14:21 ✡ 6:12 Lia Raiklaran Falu Fila 11:13, 16:18; Yesaya 13:10; Yoel 2:10,31, 3:15; Mateus 24:29; Markus 13:24-25; Lukas 21:25

raa.✡ 13 Fitun sia iha lale'an monu tuun baa
raiklaran, hanesan ai fuan matak nakoran,
tan anin maka'as. 14 Ha'u moos titu-karee
lale'an naksaki fa'e rua, hotu naklulun
hanesan biti to'o mohu. Foho no rai hotu-
hotu moos nakdoko to'o lakon.✡ 15 Titu-
naree nunia, ema hotu-hotu iha raiklaran
nata'uk. Nahuu nosi na'in, ukunrai ulun,
sondadu ulun, no ema maksoin to'o ata sia.
Hotu-hotu nata'uk. Sia nalai baa nakfunin
iha fatuk kuak no fatuk leet iha foho.✡ 16 Sia
naruka foho no fatuk boot sia na'ak, "Taka
hola ami ona! Subar hola ami, nebee Nia
mak nabesi aan iha habesi aan fatin nia,
la bele naree ami tenik. Hodi nunia, Bibi
Malae Oan nia la kastikar ami.✡ 17 Adeei!
Ami susar tebes ona, tan loron dinu mai
ti'an! Na'i Maromak no Bibi Malae Oan atu
fakar hahibun baa ami ona. La noo ida
mak bele sasin, tan ami hotu-hotu nanis
mate!"✡

7

Na'i Maromak tau marak baa Niakaan ema na'in rihun atus ida haat nulu resin haat, nebee sia keta kona dinu

1 Hotu, ha'u ktitu-karee makbukar lale'an
na'in haat nariik baa raiklaran lidun haat.
Sia saseni anin, nebee anin lalika nuu iha
tasi, iha rai maran, no iha alas.✡ 2 Na'i
Maromak latan beran baa sia atu nadodok
rai maran no tasi. Hotu, ha'u ktitu-
karee makbukar lale'an ida tenik mai nosi
lorosa'e. Nia nodi marak nosi Na'i Maro-
mak mak moris nima-nimak. Nia nahii baa
makbukar na'in haat nia na'ak, 3 "Hein lai
to'o ami tau marak baa Na'i Maromak eman
sia baboton, nebee sia keta kona dinu. Hotu
ti'an, foin emi bele hahaat rai maran, no
tasi, no alas sia."✡

4 Hotu, ha'u krona ka'ak, makbukar nia
sia marak nola ema na'in rihun atus haat
haat nulu resin haat. Sia nia, husar-binan
Isra'el, mak ne'e:

5 nosi uma huun Yahuda, ema na'in
rihun sanulu resin rua;
nosi uma huun Ruben, ema na'in ri-
hun sanulu resin rua;
nosi uma huun Gad, ema na'in rihun
sanulu resin rua;
6 nosi uma huun Aser, ema na'in rihun
sanulu resin rua;
nosi uma huun Naftali, ema na'in ri-
hun sanulu resin rua;
nosi uma huun Manase, ema na'in
rihun sanulu resin rua;
7 nosi uma huun Simeon, ema na'in
rihun sanulu resin rua;
nosi uma huun Lewi, ema na'in rihun
sanulu resin rua;
nosi uma huun Isakar, ema na'in rihun
sanulu resin rua;
8 nosi uma huun Sebulon, ema na'in
rihun sanulu resin rua;
nosi uma huun Yusuf, ema na'in rihun
sanulu resin rua;
no nosi uma huun Benyamin, ema
na'in rihun sanulu resin rua.

Ema moon sia tonu-naboot Na'i Maromak no Bibi Malae Oan

9 Hotu, sarebak ha'u ktitu-karee ema lear.
Sia wa'in basuk, to'o la bele sura hola. Sia
mai nosi klubun hotu-hotu, nosi hunun
hotu-hotu, no nosi ema mak dale nodi lia
hotu-hotu nosi rai hotu-hotu. Sia libur
malu se'i oin baa habesi aan fatin nia no
Bibi Malae Oan nia. Sia tau faru mutin, no
kaer beet tahan. 10 Sia foti tonun bele-bele
na'ak,

"Ami tonu-haboot amikaan Maromak
mak nabesi aan iha habesi aan fatin
ne'e.
Ami moos foti-hahaas
Bibi Malae Oan ne'e.
Sia ne'e, mak sori ami.
Sia ne'e, mak loke dalan moris bodik ami."

11 Dale hotu nunia, Maromak Niakaan
makbukar lale'an mak nariik satan nola
sia, nakni'a nodi sudur se'i oin baa habesi
aan fatin nia. Fukun nia sia no buat horis
kasalak matan haat nia moos, nalo nunia.
Sia hotu-hotu lo'u-sudur baa Na'i Maromak
12 nodi na'ak,

"Tebes! Nunia, tebes!
Ami moos tonu-haboot Na'i Maromak!
Ami moos foti-hahaas Niakaan naran!
Na'i Maromak hanoin, matenek
kaliuk.
Na'i Maromak beran, boot kaliuk.
Na'i Maromak maka'as, biit kaliuk.
Ami sera dodan baa Na'i Maromak nohuun.
Ami sera kneter baa Ama Maromak nima-
nimak."

13 Sia tonun hotu nunia, ida nosi fukun
nia sia nusu ha'u na'ak, "O matene ema lear
mak tau faru mutin ne'e sia ka lale? Sia nosi
nabee?"

✡ 6:14 Yesaya 34:4; Lia Raiklaran Falu Fila 16:20 ✡ 6:15 Yesaya 2:19, 21 ✡ 6:16 Hosea 10:8; Lukas 23:30
✡ 6:17 Yoel 2:11; Maleaki 3:2 ✡ 7:1 Yeremia 49:36; Daniel 7:2; Sakarias 6:5 ✡ 7:3 Yeskiel 9:4, 6

[14] Mais ha'u kataa ka'ak, "Lale, Ama. Ha'u
la katene sia."
Nia moos katak baa ha'u na'ak, "Sia nia,
ema mak sasin ti'an nosi dinu boot.
Sia nia, ema mak nodi Bibi Malae Oan raan,
atu fasi siakaan tais,
nodi namutin siakaan faru.✡
[15] Tan baa nia, sia bele nariik iha Na'i Maro-
mak habesi aan fatin oin.
Loron-kalan sia naliku Nia iha Niakaan
Uma Hamulak.
Nia namutuk no sia nohuun.
Nia daka sia bei-beik.
[16] Sia la noran salaen ona.
Sia la noran hanroo ona.
Sia la namotuk ona, tan loro manas.
Siakaan isin kulit la nakfolu ona, tan
kona manas.✡
[17] Bibi Malae Oan mak kre'is habesi aan fatin
nia,
atu dadi siakaan makbalin.
Nia atu nala'o nodi sia,
baa nemu iha wee matan mak nalo
ema moris nohuun.
Na'i Maromak moos atu kasu mohu siakaan
susar,
nebee sia la tanis ona."✡

8

Loke hanit nomer hitu, makbukar lale'an sia simu nola kfui dikur hitu

[1] Hotu, Bibi Malae Oan nia loke hanit nomer hitu. Sarebak, hotu-hotu iha lale'an no-nook. La noo ida mak nasai lian, to'o kre'is tuku balun ida. [2] Hotu, ha'u ktitu-karee makbukar lale'an na'in hitu mak nariik bei-beik iha Na'i Maromak oin, nadi'a aan naliku Nia. Sia ida-idak simu kfui dikur.

[3] Hotu, makbukar lale'an ida seluk baa nariik iha hadak ida oin. Hadak nia, halo hosi mean. Sia nodi tunu ai morin raan. Makbukar nia kaer mako mean ida mak ai morin raan fatin. Hotu, sia foo baa nia ai morin raan wa'in lear, nebee kahur no Na'i Maromak eman siakaan hamulak. Hotu, nia nodi mako mean nia hanesan sera nuhar morin, rai baa hadak nia leten, iha habesi aan fatin nia oin.✡ [4] Hotu, nia tunu ai morin raan nia. Knuhar morin sa'e baa Na'i Maromak oin, namutuk no Na'i Maromak eman siakaan hamulak hotu-hotu.

[5] Hotu, makbukar nia nola ha'i nosi hadak nia, tau baa mako mean nia, nalo nakonu. Hotu, fakar mako isin baa raiklaran. Sarebak, ha'u ktitu-karee mameran botu karukkwana baa raiklaran. Kokur tarutu maka'as natutan malu, no kakekuk boot.✡

[6] Hotu, makbukar lale'an na'in hitu nadi'a aan atu nuu siakaan kfui dikur.

Huu kfui dikur nomer ida, alas no hae namotuk

[7] Baa oras makbukar nomer ida nuu niakaan kfui dikur, udan fatuk no ha'i kahur raa nakfakar baa raiklaran, to'o alas no hae namotuk mohu. Kalo fa'e raiklaran halo baa fa'ek tolu, mak namotuk nia, fa'ek ida.✡

Huu kfui dikur nomer rua, tasi laran isin mate

[8] Baa oras makbukar nomer rua nuu niakaan kfui dikur, buat ida hanesan foho boot mak laka, soe aan baa tasi laran. Hotu, tasi dadi raa. Kalo fa'e raiklaran halo baa fa'ek tolu, tasi hotu-hotu mak dadi baa raa nia, fa'ek ida. [9] Hotu, buat horis tasi laran hotu-hotu iha fa'ek nia mate mohu. Roo hotu-hotu mak iha fa'ek nia moos, dodok hotu.

Huu kfui dikur nomer tolu, wee dadi moru

[10-11] Baa oras makbukar nomer tolu nuu niakaan kfui dikur, fitun boot ida monu nosi lale'an, hanesan klonus boot ida laka. Fitun nia naran 'Moru'. Baa oras monu, wee mota no wee matan dadi moru. Hotu, ema mak nemu wee nia, mate wa'in. Kalo fa'e mota no wee matan hotu-hotu iha raiklaran, halo baa fa'ek tolu, mak dadi moru nia, fa'ek ida.✡

Huu kfui dikur nomer haat, loro, fulan no fitun nakukun luri

[12] Hotu, makbukar nomer haat nuu niakaan kfui dikur. Sarebak, loro, fulan no fitun sia kona ta'e, hotu nakukun. Kalo sura oras loron, halo baa fa'ek tolu, fa'ek ida nakukun, tan loro matan la laka tenik ona. Kalo sura oras kalan, halo baa fa'ek tolu, fa'ek ida nakukun luri, tan fulan no fitun la laka ona.✡

[13] Hotu, ha'u kfoti oin, ha'u ktitu-karee kikit matan ida semo aas iha kalo'an, nodi

✡ 7:14 Daniel 12:1; Mateus 24:21; Markus 13:19 ✡ 7:16 Yesaya 49:10 ✡ 7:17 Kananuk Sia 23:1-2; Yeskiel 34:23; Yesaya 49:10; Yesaya 25:8 ✡ 8:3 Amos 9:1; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 30:1, 3 ✡ 8:5 Ukun-badu Na'ilulik 16:12; Yeskiel 10:2; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 19:16; Lia Raiklaran Falu Fila 11:19, 16:18 ✡ 8:7 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 9:23-25; Yeskiel 38:22 ✡ 8:10-11 Yesaya 14:12; Yeremia 9:15 ✡ 8:12 Yesaya 13:10; Yeskiel 32:7; Yoel 2:10,31, 3:15

nakrake na'ak, “Susar liu! Susar liu! Dinu
boot atu monu kona ema mak moris iha
raiklaran, tan makbukar na'in tolu seluk
atu kre'is nuu siakaan kfui dikur.”

9

Huu kfui dikur nomer lima, kala'ek nasusar ema raiklaran

1 Hotu, makbukar nomer lima nuu ni-
akaan kfui dikur. Ha'u ktitu-karee fitun ida
monu tuun baa raiklaran, to'o kuak boot
mak la noo nidin. Hotu, sia foo sabi baa
fitun nia atu nodi loke kuak nia odamatan.
2 Loke odamatan ti'an, ha'i dubun metan
ma'ar sai mai. Dubun nia boot, hane-
san alas namotuk dubun. Ha'i dubun nia
nakfolo fu-fu'ak sa'e, to'o kalo'an no loro
matan nakukun.✡ 3 Hotu, kala'ek lear boot
semo sai nosi ha'i dubun nia, monu baa
raiklaran. Na'i Maromak latan beran baa
sia hanesan sakunar.✡ 4 Mais, Nia kahi
nebee keta nahaat hae, keta nahaat alas no
ai horis seluk sia iha raiklaran. Nia latan
beran baa sia nasusar loos ema mak la noo
Niakaan marak iha baboton.✡ 5 Sia musti
nasusar ema nia sia, to'o fulan lima laran.
Mais, la bele no'o. Nahoras loos, hanesan
sakunar tata. 6 Oras ema kona susar nia, sia
la bele terus, to'o nakara mate dei. Mais sia
la mate.✡

7 Hotu, ha'u ktitu-karee kala'ek nia sia
ilas, hanesan kuda hatuda mak tau sabeo
meo ulun, halo hosi mean. Kala'ek oin,
nu'u ema.✡ 8 Fuuk naruk, hanesan feto
fuuk. Ne'an meik, hanesan busa fuik boot
ne'an.✡ 9 Kala'ek nia sia, nu'u tau besi
heli karas. Liras nakbasak boot, hanesan
sondadu klibur boot ida kudan dada kareta
hatuda nodi nalai.✡ 10 Siakaan ikun noo
raso, hanesan sakunar. Sia netan beran atu
nasusar ema nodi raso nia, to'o fulan lima
laran. 11 Kala'ek nia sia moos noo na'in mak
kaer ukun baa kuak boot mak la noo nidin
nia. Iha lia Ibrani, niakaan naran na'ak
Abadon. Iha lia Yunani na'ak *Apolion*. Ne'e
na'ak, “Madodok Teen”.

12 Hodi nunia, dinu uluk fohon, siku liu.
Mais, sintidu! Tan dinu rua tenik, sei iha
ikus.

Huu kfui dikur nomer neen, susar oik tolu iha raiklaran

13 Hotu, makbukar nomer neen nuu ni-
akaan kfui dikur. Ha'u ktitu-karee hadak
mean mak sia nodi tunu ai morin raan.
Hadak nia se'i oin baa Na'i Maromak. Hotu,
lia maliak ida sai nosi hadak nia lidun
haat,✡ 14 katak baa makbukar mak foin nuu
kfui dikur nia na'ak, “Maromak Niakaan
makbukar na'in haat kesi kleur ti'an iha
mota boot ida, naran Efrat. Baa mabusik
sia ona!” 15 Hotu, makbukar nia baa nabusik
sia, nebee sia baa no'o ema raiklaran. Hodi
nunia, sia no'o ema kona baa tinan, fulan,
loron no tuku mak Na'i Maromak nakotu
kedan ti'an. Kalo fa'e ema hotu-hotu iha
raiklaran halo baa fa'ek tolu, mak mate baa
oras nia, fa'ek ida. 16 Hotu, sia katak baa ha'u
na'ak, makbukar niakaan sondadu mak sa'e
kuda hatuda, na'in miliun atus rua. 17 Hotu,
ha'u ktitu-karee sondadu nia sia no siakaan
kuda. Sondadu sia tau heli karas mean laak,
flahuk maksinak, no modok lakan. Kuda sia
ulun, hanesan busa fuik boot ulun. Ha'i,
ha'i dubun, no fatuk ha'i lobot nakbuut sai
nosi nunun 18 atu natuun susar oik tolu iha
raiklaran. Kalo fa'e ema raiklaran halo baa
fa'ek tolu, susar oik tolu nia atu no'o mohu
fa'ek ida. 19 Iha kuda ikun, noo ulun hanesan
samea ulun. Hotu, kuda nia sia baa nasusar
ema raiklaran nodi nunun no ikun.

20 Mais, sei noo ema seluk iha raiklaran
mak la mate nodi dinu nia sia. Masik
sia kona dinu moos, sia la no'uk la'o nela
siakaan a'aat. Sia lo'u baa diabu nohuun,
no lo'u baa saa mak sia nalo nosi mean,
nosi mutin, nosi besi riti, nosi fatuk no ai.
Masik buat nia sia la bele naree, la bele
rona, no la bele la'o, sia lo'u baa bei-beik.✡
21 Sia moos la nanawa nosi sala seluk sia.
Sia la nanawa no'o ema. Sia la nanawa
tau matenek kukun. Sia la nanawa nalo lia
kfo'er. No sia la nanawa nana'o.

10

Makbukar lale'an no hakerek lulun ki'ik

1 Hotu, ha'u ktitu-karee Maromak Ni-
akaan makbukar maka'as ida tuun mai nosi
lale'an. Kalo'an nakalus nola nia. Baur
moos satan nola ulun. Oin naksinak, hane-
san loro. Ain moos laka, hanesan ha'i. 2 Nia
nariik nodi ain kwana baa tasi, ain karuk
baa rai maran. Nia kaer hakerek lulun
ki'ik oan ida mak nakloke ti'an. 3 Hotu,
nia nahii nodi lian maka'as, hanesan busa
fuik boot soo. Nahii notu, kokur nataa

✡ 9:2 Lia Uluk Fohon 19:28 ✡ 9:3 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 10:12-15 ✡ 9:4 Yeskiel 9:4 ✡ 9:6 Ayub 3:21; Yeremia 8:3 ✡ 9:7 Yoel 2:4 ✡ 9:8 Yoel 1:6 ✡ 9:9 Yoel 2:5 ✡ 9:13 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 30:1-3 ✡ 9:20 Kananuk Sia 115:4-7, 135:15-17; Daniel 5:23

natutan dala hitu. [4] Baa oras kokur nataa,
ha'u atu kakerek kola siakaan dalen. Mais,
ha'u krona kola lia maliak ida nosi lale'an
nakahik na'ak, "Hoi! O keta katak kokur
hitu nia siakaan dalen baa ema! O moos la
bele makerek mola."
[5] Hotu, makbukar mak nariik nodi ain ida
baa tasi, ida baa rai maran nia, foti niakaan
liman kwana baa lale'an, nodi narai aan
na'ak, [6] "Ha'ukaan dalen ne'e, tebes nanis!
Karai aan kodi Na'i Maromak naran, tan
Nia mak moris nima-nimak! Nia mak nase'i
lale'an no raiklaran no sasoin hotu-hotu.
Tan lia nia, hanono di'a-di'ak! Loron mak
ita hein nia, kre'is mai ona. [7] Kalo makbukar
nomer hitu nuu ti'an niakaan kfui dikur,
Na'i Maromak atu nala'ok Niakaan lia kako-
tun. Uluk fohon ema sei la natene dauk lia
kakotun nia. Mais oras ne'e, Nia katak ti'an
lia nia baa Niakaan mako'an sia mak naliku
Nia. Dadi, hanono di'a-di'ak, tan Ha'ukaan
dalen ne'e, tebes!"✡
[8] Hotu, lia maliak mak ha'u krona kosi
lale'an nia, dale nikar tenik na'ak, "Yoha-
nis! O baa makbukar lale'an mak nariik
nodi ain ida baa tasi, ida baa rai maran nia,
hotu mola hakerek lulun ki'ik mak nakloke
iha liman nia."
[9] Krona kola nunia, ha'u kbaa makbukar
nia. Ha'u kusu hakerek nia. Hotu, nia katak
baa ha'u na'ak, "Mola baa, maa ona! Atu
moran midar iha okaan ibun, hanesan wani
ween. Mais, moru iha okaan kabun laran."
[10] Nia dale notu nunia, ha'u ksimu kola
hakerek nia kosi liman. Hotu, kaa kola
kedas. Iha ha'ukaan ibun, koran midar
tebes, hanesan wani ween. Mais oras ha'u
ktolan ti'an, koran moru iha kabun laran.✡
[11] Hotu, sia naruka ha'u na'ak, "O musti
fila mikar, katak kedan saa mak Na'i Maro-
mak atu nalo iha raiklaran. Katak lia saa
mak atu dadi baa na'in hotu-hotu, baa ema
nosi klubun hotu-hotu, baa ema nosi hu-
nun hotu-hotu no baa ema mak dale nodi
lia hotu-hotu iha raiklaran."

11

Maromak mako'an maka'as na'in rua

[1] Hotu, sia lolo baa ha'u ai sasukat
naruk ida hanesan kno'an. Na'i Maromak
moos naruka ha'u na'ak, "Yohanis, madeer
ona! Baa sukat Ha'ukaan Uma Hamulak no
hadak sera iha kota Yerusalem. O moos
sura mola ema hotu-hotu mak namulak iha
nia.✡ [2] Mais, lalika sukat Uma Hamulak
lalawar, tan fatin nia fa'e ti'an, foo baa
ema klubun seluk mak la natene Ha'u. Sia
atu sama nasobos Ha'ukaan kota moon,
to'o fulan haat nulu resin rua laran (ne'e
mak, loron rihun ida, atus rua neen nulu).✡
[3] Oras nia moos, Ha'u ksolok Ha'ukaan ema
na'in rua, nebee sia dadi Ha'ukaan mako'an
iha nia. Sia atu natais hene metan susar,
nodi dale Ha'ukaan lia, to'o loron rihun ida,
atus rua neen nulu nia siku."
[4] Maromak mako'an Sakaria nakerek
kedan hori uluk nosi mako'an na'in rua nia.
Nia natetek nodi ai saitun huun rua, no
badut sasukun rua mak nariik se'i oin baa
Maromak mak dadi Na'in baa ema raiklaran
hotu-hotu.✡ [5] Kalo ema beer nase'i dinu
baa Maromak mako'an na'in rua ne'e, ha'i
atu sai nosi mako'an siakaan ibun, namotu
sia hotu-hotu. Hodi nunia, sia nanis mate.
[6] Baa oras nia moos, Na'i Maromak latan
beran baa mako'an na'in rua nia atu sena
udan. Nia moos latan beran atu nalo wee
matan dadi raa, no beran atu nodi susar oi-
oik baa raiklaran ne'e, tuir siakaan hakara
dei.✡
[7] Siakaan loron serwisu siku ti'an, buat
fuik kasalak matan ida atu sai nosi kuak
boot mak la noo nidin nia. Nia atu natuda
sakar sia, to'o natoba nola, no no'o sia.✡
[8-9] Hodi nunia, sia mate iha kota boot ida.
Uluk ema no'o siakaan Maromak baa ai
karuus iha kota nia. Kota nia dadi baa
kota aat ti'an, hanesan Sodom no Mesir baa
otas uluk. Oras mako'an rua nia mate, ema
soe lerek siakaan maten iha dalan tehen.
Hotu, ema nosi klubun hotu-hotu, ema nosi
hunun hotu-hotu, no ema mak dale nodi
lia hotu-hotu nosi rai hotu-hotu mai nobun
maten rua nia, to'o loron tolu no balun
laran. Sia nakahik ema nakoi maten rua
nia,✡ [10] tan sia beer basuk nobun maten
rua nia. Tan uluk, ema rua nia nasusar
ema hotu-hotu iha raiklaran. Dadi, ema
nadahur bele-bele maten nia sia, nodi foo
parsen baa malu.
[11] Mais, loron tolu no balun nia siku
ti'an, Na'i Maromak foo nikar nawan baa
mako'an rua nia, nebee sia moris nikar.
Ema hotu-hotu mak naree sia, kiki mate.✡

✡ 10:7 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 20:11; Hanoin Hikar Dalan Moris 32:40; Daniel 12:7; Amos 3:7 ✡ 10:10 Yeskiel 2:8—3:3 ✡ 11:1 Yeskiel 40:3; Sakarias 2:1-2 ✡ 11:2 Lukas 21:24 ✡ 11:4 Sakarias 4:3,11-14 ✡ 11:6 1 Na'i Isra'el Sia 17:1; Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 7:17-19; 1 Samuel 4:8 ✡ 11:7 Daniel 7:7; Lia Raiklaran Falu Fila 13:5-7, 17:8; Daniel 7:21 ✡ 11:8-9 Yesaya 1:9-10 ✡ 11:11 Yeskiel 37:10

12 Hotu, mako'an rua nia atu rona lia maliak
maka'as ida nosi lale'an, naruka sia na'ak,
"Hei! Sa'e mai ona!" Sia moos ni'it aan
sa'e baa lale'an no kalo'an nakalus nola sia.
Naree nunia, siakaan funu sia ibun nakaka
loos.✡ 13 Sarebak, kakekuk boot moris. Uma
moos nakro'on. Kalo sura uma hotu-hotu
iha kota nia, halo baa fa'ek sanulu, fa'ek ida
nakro'on. Ema na'in rihun hitu moos mate.
Ema mak la mate, nata'uk tebe-tebes. Hotu,
sia foo kneter baa Na'i Maromak, tan Nia
mak kaer ukun iha lale'an.✡
14 Hodi nunia, dinu nomer rua liu ti'an.
Mais sintidu, tan dinu nomer tolu sei iha
ikus.

Huu kfui dikur nomer hitu, Na'i Maromak no Yesus Kristus kaer ukun iha raiklaran

15 Nunia hotu, makbukar lale'an nomer
hitu nuu niakaan kfui dikur. Sarebak, ha'u
krona kola lia maliak wa'in mai bele-bele
nosi lale'an na'ak,
"Oras ne'e, itakaan Na'i Maromak
no Kristus mak Nia boi kedan hori
uluk,
mak kaer ukun hotu-hotu iha
raiklaran.
Nia atu kaer ukun hanesan Na'in, to'o
nima-nimak."✡
16 Iha nia moos, fukun na'in rua nulu resin
haat mak tuur iha siakaan kadera ukun iha
Na'i Maromak oin. Sia moos rona lia maliak
nia sia. Hotu, sia nakni'a nodi sudur, hotu
tonu-naboot Na'i Maromak 17 na'ak,
"Aaa, Na'i Maromak!
Amikaan Na'i!
Amikaan Maromak!
Ita Boot mak ukun hotu-hotu.
Ita Boot mak kaer beran baa hotu-
hotu.
Ita Boot mak moris hori uluk aan.
Ita Boot mak moris baa oras ne'e.
Ami sera dodan baa Ita Boot,
tan Ita hodi beran boot,
kaer ukun iha raiklaran.
18 Ema klubun seluk sia krakat,
tan la no'uk tuir Ita Boot.
Oras ne'e, Ita Boot moos hahibu,
tan sia la no'uk natene Ita Boot.
Oras ne'e, Ita Boot oras to'o ti'an,
atu kastikar sia mak la no'uk titu Ita
Boot.
Oras ne'e, Ita Boot oras to'o ti'an,
atu nadodok sia mak nadodok ema
seluk.
Oras ne'e, Ita Boot oras to'o ti'an,
atu hakotu lia bodik ema mak mate
ti'an.
Oras ne'e, Ita Boot oras to'o ti'an,
atu selu ata kolen.
Ne'e mak, Ita Boot mako'an sia,
no Itakaan ema sia,
ki'ik-boot, matas-lawarik.
Ita Boot atu selu baa ema hotu-hotu,
mak foo kneter baa Ita Boot."✡
19 Tonu-naboot hotu, ha'u ktitu-karee
Na'i Maromak Niakaan Uma Hamulak iha
lale'an. Odamatan nakloke ti'an. Ha'u
moos titu-karee ai balun, mak uluk sia nodi
nahulin Na'i Maromak Ukun Sanulu, mak
hakerek iha fatuk. Mameran moos taba
tutan malu baa-mai. Kokur botu maka'as
simu malu. Raiklaran nawae no udan fatuk
boot nakfakar nosi lale'an.✡

12

Samea inan natuda sakar feto no oan

1 Nunia hotu, sarebak ha'u ktitu-karee
tadak kasalak ida mosu iha lale'an. Ema
raiklaran sei la dala ida dauk naree tadak
oin nunia. Ha'u karee feto ida, loro nakalus
nola. Nia rai ain baa fulan. Nia tau sabeo
mahoo fitun matan sanulu resin rua. 2 Nia
moos ko'us. Nia no'i tanis, tan moras atu
nahoris.
3 Sarebak, ha'u ktitu-karee tenik tadak
kasalak seluk. Samea inan mean boot ida
mosu iha lale'an. Nia ulun hitu, dikur
sanulu. Nia tau sabeo na'in baa ulun hitu
nia sia.✡ 4 Nodi ikun saar namoos fitun
nia sia, to'o nalakon fa'ek ida nosi fa'ek
tolu iha lale'an. Hotu, samea inan nia le'ak
fitun nia sia baa raiklaran. Hotu, nia baa
nariik se'i oin baa feto nia, atu nein to'o
nahoris, tan atu folan nola kedas oan nia.✡
5 Hotu, feto nia nahoris nola oan mane ida.
Mais Maromak Niakaan makbukar lale'an
ida mai nadau nola, nodi baa Na'i Maromak,
nebee oan nia kaer ukun namutuk no Nia
iha lale'an. Oan nia atu ukun ema klubun
hotu-hotu iha raiklaran nodi beran mak
boot kaliuk.✡ 6 Hotu, feto nia moos nalai
baa fatin mamuk ida mak Na'i Maromak
nadi'a ti'an bodik nia. Hotu, naliku nia iha
nia to'o tinan tolu no balun (ne'e na'ak,
loron rihun ida atus rua neen nulu).

✡ 11:12 2 Na'i Isra'el Sia 2:11 ✡ 11:13 Lia Raiklaran Falu Fila 6:12, 16:18 ✡ 11:15 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 15:18; Daniel 2:44, 7:14,27 ✡ 11:18 Kananuk Sia 2:5, 110:5, 115:13 ✡ 11:19 Lia Raiklaran Falu Fila 8:5, 16:18, 16:21 ✡ 12:3 Daniel 7:7 ✡ 12:4 Daniel 8:10 ✡ 12:5 Yesaya 66:7; Kananuk Sia 2:9

Mikael natuda sakar samea inan iha lale'an

7 Hotu, hatuda boot moris iha lale'an.
Noo Maromak Niakaan makbukar lale'an
siakaan meo ulun ida, naran Mikael. Mikael
no maktuir sia natuda sakar samea inan
nia no niakaan maktuir sia.✡ 8 To'o ikus,
Mikael sia natoba nola samea inan nia no
niakaan maktuir sia. Mikael sia nakahik,
nebee keta nein iha lale'an tenik. 9 Hotu,
te'ur sai sia nosi lale'an, soe lakon baa
raiklaran. Hanono! Samea inan nia, mak
diabu ulun. Hori uluk aan, nia mak tolek
nola ema raiklaran monu baa sala.✡

10 Nunia hotu, ha'u krona tenik lia maliak
maka'as ida nosi lale'an na'ak,
"Uluk, samea inan nia nariik iha Na'i Maro-
mak oin,
nodi tula sala bei-beik baa itakaan ma-
maluk makfiar sia.
Oras ne'e, nia kona soe sai nosi lale'an ti'an.
Oras ne'e, Na'i Maromak oras to'o
ti'an, atu sori ema raiklaran.
Oras ne'e, Na'i Maromak kaer ukun ti'an
nodi beran boot.
Nia moos foti Kristus ti'an,
Ema nia mak Nia boi kedan atu
dadi Na'in bodik ema klubun
hotu-hotu.✡
11 Itakaan mamaluk sia natoba nola samea
inan nia mak uluk tula sala baa sia,
tan Bibi Malae Oan raan nakduar ti'an,
bodik kasu siakaan salan.
Sia moos natoba nola nia,
tan sia naberan aan keke lema Na'i
Maromak Manfatin.
Masik ema krakat atu no'o sia moos,
sia la nata'uk.
12 Tan lia nia, emi hotu-hotu iha lale'an
musti neon di'ak!
Mais emi hotu-hotu iha raiklaran
musti neon susar, tan dinu atu kona
emi.
Diabu ulun tuun mai baa emi
ti'an.
Nia krakat basuk,
tan nia natene na'ak, niakaan oras
nalo aat atu mohu ona!"

Samea inan buka feto nia iha raiklaran

13 Baa oras nia, samea inan nia natene
na'ak, nia kona soe baa raiklaran ti'an.
Hotu, nia baa buka feto mak nahoris Oan
nia, atu nasusar nia. 14 Mais feto nia netan
liras rua, hanesan kikit liras, nebee semo
baa nakfunin iha fatin fuik mak dook nosi
samea nia. Iha nia, ema naliku feto nia,
to'o tinan tolu no balun.* 15 Titu-naree
nunia, samea krakat, hotu nakbuut sai wee
hanesan motasa'e, atu lulun nodi feto nia.
16 Mais raiklaran tulun feto nia. Rai nakloke,
nodi folan mohu wee mak sai nosi samea
nunun, nebee wee keta to'o feto nia. 17 Hotu,
samea krakat basuk baa feto nia. Nia sai
atu baa natuda sakar feto niakaan oan seluk
sia. Sia ne'e, ema mak tuir Na'i Maromak
ukun, nodi keke lema nohuun Na'i Yesus
Manfatin Di'ak. 18 Nunia hotu, samea nia
baa nariik iha tasi tehen, nodi ruun ne'an.

13

Buat krakat aat ida sai nosi tasi

1 Nunia hotu, ha'u ktitu-karee buat
krakat aat ida sai nosi tasi. Nia noo ulun
hitu, dikur sanulu. Nia ta'u sabeo na'in
baa dikur ida-idak. Ulun sia noo hakerek
mak nahaat Na'i Maromak.✡ 2 Isin, hanesan
busa fuik boot. Ain, hanesan asu fuik
ain. Nunun, hanesan busa fuik boot nunun.
Samea inan latan beran baa buat krakat
aat nia, atu tuur baa kadera ukun nodi
nala'ok niakaan ukun hotu-hotu.✡ 3 Iha
buat nia ulun ida, noo kanek fitar boot,
ahan kona taa to'o kre'is mate, mais la mate
falik. Naree buat nia, ema hotu-hotu iha
raiklaran blaar. Hotu, sia moos tuir nia.
4 Sia nakneter nodi foti-nahaas samea inan
nia, hanesan Maromak, tan nia latan beran
baa buat nia ti'an. Sia moos tonu-naboot
buat nia na'ak, "Nia, maka'as basuk! La noo
ida mak bele natoba nola nia!"

5 Tuir loos, Na'i Maromak nabusik buat
krakat aat nia dale naksa'ek aan nodi na-
haat Maromak naran. Buat nia netan leet
atu kaer ukun, to'o fulan haat nulu resin
rua laran. 6 Nia dale nahaat Na'i Maromak
no Na'i Maromak eman sia hotu-hotu iha
lale'an.✡ 7 Na'i Maromak moos nabusik
buat krakat aat nia atu natuda sakar Ni-
akaan ema sia, to'o natoba nola sia. Hodi
nunia, buat nia netan beran atu ukun baa
ema nosi klubun hotu-hotu, ema nosi hu-
nun hotu-hotu, no ema mak dale nodi lia
hotu-hotu nosi rai hotu-hotu.✡ 8 Tan baa
nia, ema hotu-hotu iha raiklaran sudur
baa buat krakat aat nia. Ne'e mak, ema
hotu-hotu mak naran la iha Bibi Malae Oan
Hakerek. Uluk, ema no'o Bibi Malae Oan

✡ 12:7 Daniel 10:13,21, 12:1; Yudas 9 ✡ 12:9 Lia Uluk Fohon 3:1; Lukas 10:18 ✡ 12:10 Ayub 1:9-11; Sakarias 3:1
* 12:14 Daniel 7:25, 12:7. ✡ 13:1 Daniel 7:3; Lia Raiklaran Falu Fila 17:3,7-12 ✡ 13:2 Daniel 7:4-6 ✡ 13:6
Daniel 7:8,25, 11:36 ✡ 13:7 Daniel 7:21

nia, mais Na'i Maromak nalo moris nikar.
Baa oras Na'i Maromak la nase'i raiklaran
dauk, Nia nakerek kedan ema makfiar hotu-
hotu naran iha hakerek nia na'ak, sia mak
atu moris no Nia to'o nima-nimak.✡

9 "Hanono di'a-di'ak!

10 Kalo Na'i Maromak nakotu ti'an na'ak,
ema ida musti kona kohi,
ema nia nanis kona kohi.

Kalo Na'i Maromak nakotu ti'an na'ak, ema
ida kona ho'o hodi surik,
ema nia nanis kona ho'o hodi surik."

Tan baa nia, Na'i Maromak eman sia
musti naterus aan iha susar laran, hodi fiar
bei-beik baa Nia.✡

Buat krakat aat nomer rua sai nosi rai

11 Nunia hotu, ha'u ktitu-karee buat
krakat aat ida tenik. Nia sai mai nosi
rai. Nia noo dikur rua, hanesan bibi malae
dikur. Lian, hanesan samea inan lian. 12 Nia
dadi mako'an baa buat krakat aat nomer
ida mak kona taa kre'is mate nia. Hotu,
niakaan ulun naruka nia nebee seten ema
hotu-hotu iha raiklaran, atu sudur baa ulun
nia. 13 Buat krakat aat nomer rua nia nalo
tadak blaar maka'as sia, to'o bele natuun
ha'i nosi lale'an iha ema lear oin. 14 Hodi
nunia, nia nodi ulun beran tolek nola ema
iha raiklaran. Nia moos naruka ema atu
nalo ai'oik ida, hanesan niakaan ulun oin,
nebee sia nakneter ulun mak uluk kona taa
kre'is mate nia. 15 Na'i Maromak nabusik
buat krakat aat nomer rua nia, atu foo
nawan baa ai'oik nia, nalo moris. Hodi
nunia, ai'oik nia bele dale. Hotu ai'oik nia
naruka ho'o kedan ema hotu-hotu mak la
no'uk sudur baa nia.

16 Buat krakat aat nia moos seten ema
hotu-hotu atu netan marak baa liman
kwana, lale netan baa baboton. Ema ki'ik-
boot, soi-mukit, na'in-ata, hotu-hotu musti
netan marak nia. 17 Kalo lale, sia la bele fa'an
sa-saa, la bele sosa sa-saa. Marak nia no
hakerek buat krakat aat nomer ida naran
no niakaan nomer.

18 Ema musti tetu di'a-di'ak lia ne'e.
Nomer nia, "666" (atus neen neen nulu
resin neen). Nomer nia, kona baa ema
raiklaran ida naran. See mak matenek,
katak kokon nomer ne'e na'ak saa.*

14

Bibi Malae Oan no Niakaan ema na'in rihun atus ida haat nulu resin haat (144.000)

1 Nunia hotu, ha'u kfoti oin. Sarebak
ha'u ktitu-karee Bibi Malae Oan nia no'i
nariik iha foho ki'ik ida leten. Foho nia
naran Foho Sion. Nia nariik namutuk
no ema na'in rihun atus ida haat nulu
resin haat. Iha ida-idak baboton, noo
hakerek Bibi Malae Oan no Aman naran.✡
2 Hotu, ha'u krona kola lia maliak ida nosi
lale'an. Lia maliak nia, boot nu'u wee tato-
lik no maka'as hanesan kokur. Lia maliak
nia moos furak, hanesan ema lear kodas
bareka. 3 Ema na'in rihun atus ida haat
nulu resin haat nia no'i nariik se'i oin baa
Na'i Maromak. Sia moos se'i oin baa fukun
sia no buat horis kasalak matan haat mak
satan nola Na'i Maromak habesi aan fatin.
Ema lear nia nananu kananuk foun ida.
Sia mesan dei mak bele nananu kananuk
nia, ema seluk la bele. Sia nia mak di'a-
di'ak ti'an no Na'i Maromak, tan Nia nodi
Niakaan Oan raan, selu kotu siakaan salan.
4 Sia moris moon, hanesan ema klalon mak
sei la dala ida dauk nalo lia kfo'er. Sia tuir
Bibi Malae Oan nia baa nabee dei, tan Na'i
Maromak selu nola sia ti'an nodi Oan raan,
nebee sia dadi baa Niakaan eman. Sia moos
hanesan to'os isin fohon, mak ema nodi atu
sera baa Na'i Maromak no Bibi Malae Oan.
5 Siakaan ibun la natene naktolek, tan sia
neon moos.✡

Makbukar lale'an na'in tolu nodi lia

6 Hotu, ha'u ktitu-karee makbukar lale'an
na'in ida tenik. Nia semo aas iha kalo'an,
nodi keke Na'i Maromak Manfatin Di'ak
mak nafati nohuun. Nia semo satan nola
raiklaran, katak baa ema hotu-hotu iha
raiklaran. Ne'e mak, ema nosi klubun hotu-
hotu, ema nosi hunun hotu-hotu, no ema
mak dale nodi lia hotu-hotu nosi rai hotu-
hotu. 7 Nia nahii maka'as na'ak,
"Emi musti hakneter Na'i Maromak!
Emi musti foti-hahaas Niakaan naran!
Tan Na'i Maromak oras to'o ti'an,
atu leno ema hotu-hotu hahalok.
Tonu-haboot Nia!
Foti-hahaas Niakaan naran!
Tan Nia mak nase'i lale'an no raik-
laran.
Nia mak naruka tasi no wee matan hotu-
hotu dadi."

✡ 13:8 Kananuk Sia 69:29 ✡ 13:10 Yeremia 15:2, 43:11 * 13:18 Tuir ema matenek lia Hakerek Moon, ema filak nomer neen ne'e, nomer kasalak aat. ✡ 14:1 Yeskiel 9:4; Lia Raiklaran Falu Fila 7:3 ✡ 14:5 Sefanya 3:13

8 Makbukar lale'an dale notu nunia,
ha'u moos titu-karee makbukar lale'an ida
seluk. Nia mai tuir makbukar ohin nia.
Nia katak na'ak, “Dodok ti'an! Kota Babel
dodok ti'an! Kota boot nia welon ti'an!
Kota aat nia nakro'on weer to'o rai ti'an.
Uluk, kota nia hanesan feto dalan aat mak
seten ema klubun hotu-hotu iha raiklaran,
nebee sia nemu lanu no nia, no tuir nalo lia
kfo'er no nia. Oras ne'e, kota nia kona Na'i
Maromak hahibun ti'an!”✡

9 Hotu, ha'u ktitu-karee makbukar lale'an
ida seluk tenik. Nia mai tuir makbukar
nomer rua nia. Nia nahii maka'as na'ak,
“Sintidu! Ema hotu-hotu mak lo'u-sudur
baa buat krakat aat nia no niakaan ai'oik,
nanis simu Na'i Maromak hahibun! Nunia
moos, ema mak simu buat nia niakaan
marak iha siakaan baboton no liman. 10 Na'i
Maromak du'uk atu fakar tuun hahibun,
hanesan naroo naseten sia nodi tua ulun.
Nia atu soe lerek sia baa ha'i fatuk lobot
mak laka la mohu. Niakaan makbukar
lale'an no Bibi Malae Oan atu nobun
siakaan susar nia.✡ 11 Ha'i dubun moos atu
nakfolo sa'e la nakotu nosi siakaan fatin
susar nia. Hodi nunia, sia netan susar mak
la nakotu.”✡

12 Tan baa nia, Na'i Maromak eman sia
musti nanono di'a-di'ak Niakaan ukun, no
fiar bei-beik baa Yesus. Keta nakiduk.

13 Nunia hotu, ha'u krona kola lia maliak
ida nosi lale'an. Lia nia katak baa ha'u
na'ak, “Yohanis! O musti makerek nune'e:
Nahuu baa oras ne'e, kalo ema fiar nohuun
baa Na'i Yesus to'o mate, sia netan sotir.”

Hotu, Maromak Kmalar Lulik nataa
na'ak, “Tebes! Sia atu sotir tebes! Masik sia
netan susar iha raiklaran moos, sia naterus
aan tuir Na'i Maromak nohuun. Tan lia nia,
Na'i Maromak atu selu siakaan kolen. Hotu
sia la susar tenik iha lale'an.”

Na'i Maromak nahibu ema raiklaran hanesan ema nodi taha, lere to'os isin

14 Nunia hotu, ha'u kfoti oin. Sarebak,
ha'u ktitu-karee kalo'an mutin fu'ak ida
naksinak. Ema ida tuur iha kalo'an nia
fohon. Ema nia, hanesan Ema Raiklaran
Isin. Nia tau sabeo halo hosi mean, nodi
kaer taha ro'at ida.✡

15 Hotu, ha'u ktitu-karee tenik makbukar
lale'an ida seluk. Nia sai nosi Na'i Maromak
Niakaan Uma Hamulak nodi nahii baa ema
iha kalo'an fohon nia na'ak, “Modi okaan
taha nia, lere ona! Oras libur rai isin to'o
ti'an.”✡ 16 Hotu, ema mak tuur iha kalo'an
nia, bakut Niakaan taha, nodi lere no libur
nola rai isin sia.

17 Hotu, makbukar lale'an ida seluk tenik
sai nosi Uma Hamulak iha lale'an. Nia
kaer taha ro'at ida atu nodi tesi ai fuan iha
raiklaran.

18 Hotu, makbukar lale'an ida seluk mai
nosi tunu ai morin fatin iha Uma Hamulak
iha lale'an. Niakaan serwisu, daka ha'i iha
tunu ai morin fatin nia. Nia nahii nodi
naruka mak kaer taha nia na'ak, “Modi
okaan taha nia, baa tesi mola ai fuan iha
rai ona! Ai anggor fuan sia tasak ti'an.”
19 Hotu, makbukar lale'an nia bakut taha
nia baa rai, nodi tesi nola anggor saren
sia. Hotu, natama anggor fuan nia sia baa
kuak laledun laran. Hotu, sama nasai ween.
Sama anggor fuan nia, lia hatetek na'ak,
Na'i Maromak hahibun. 20 Kuak laledun nia
iha kota luan. Anggor fuan ween sai nia,
hanesan raan suli sai nosi ema mak Na'i
Maromak nahibu. Siakaan raan nia suli sai
wa'in to'o dadi mota ida. Mota nia naruk,
kilo atus tolu. Le'an, ro'a ida no balun.* ✡

15

Yohanis naree lale'an isin

1 Hotu, ha'u ktitu-karee lia kasalak ida iha
lale'an mak nalo ha'u kblaar tebes. Noo
makbukar lale'an hitu. Ida-idak kaer beran
atu solok dinu baa raiklaran. Dinu hitu nia,
dinu ikus. Kalo dinu nia sia dadi ti'an, lia
nia na'ak Na'i Maromak laran malirin ti'an.
Nia la nahibu ema raiklaran ona.

2 Hotu, ha'u ktitu-karee tasi mak laka
nu'u lalenok kahur ha'i. Ha'u moos titu-
karee ema lear nariik iha tasi nia tehen. Sia
nia mak la tuir buat krakat aat nia, no la
lo'u-sudur baa niakaan ai'oik, no la simu
niakaan marak. Sia hotu-hotu kaer bareka
mak sia simu nosi Na'i Maromak. 3 Hotu, sia
nananu kananuk ida. Uluk Na'i Maromak
ain-liman Musa nananu kananuk nia, baa
oras Na'i Maromak nodi Niakaan ema sia
sai nosi susar iha rai Mesir. Ema nia sia

✡ 14:8 Yesaya 21:9; Yeremia 51:8; Lia Raiklaran Falu Fila 18:2 ✡ 14:10 Yesaya 51:17; Lia Uluk Fohon 19:24; Yeskiel 38:22 ✡ 14:11 Yesaya 34:10 ✡ 14:14 Daniel 7:13 ✡ 14:15 Yoel 3:13 * 14:20 Hakerek Moon lia Yunani na'ak mota nia naruk “1.600 *stadia*”, ne'e tama kilo atus tolu. Mota nia le'an, “manesak no kuda fare'u”. Ne'e, ro'a ida no balun, tan siakaan kuda, boot liu kuda iha rai Timor. ✡ 14:20 Yesaya 63:3; Kananuk Susar 1:15; Lia Raiklaran Falu Fila 19:15

moos nananu kananuk ida tenik nodi tonu-
naboot Na'i Yesus. Uluk, ema no'o Nia, nu'u
ema sera bibi malae oan iha Uma Hamulak
nodi natetu baa Na'i Maromak atu nalirin
Niakaan laran. Sia nananu na'ak,
"Aaa, Ama Maromak!
Ami tonu-haboot Ita Boot!
Ami foti-hahaas Ita Boot!
Tan Ita Boot beran kaliuk.
No Ita Boot maka'as kaliuk.
Ita Boot mak kaer ukun baa ema klubun
hotu-hotu.
Ita Boot mak Na'in bodik ema hunun hotu-
hotu.
Ita Boot hahalok, kasalak kaliuk.
Ita Boot serwisu, kabaas tebes.
Ita Boot dalan, loos tebes.
Ita Boot moris, moon kaliuk.✡
4 Ema hotu-hotu foti-nahaas Ita Boot naran.
Ema hotu-hotu tonu-naboot Ita Boot
dadi'ak.
Tan Ita Boot mesan mak moon.
No Ita Boot mesan mak la noo sala.
Ema klubun hotu-hotu atu mai lo'u-sudur
baa Ita Boot.
Ema hunun hotu-hotu atu mai sera dodan
baa Ita Boot.
Tan ema hotu-hotu naree ti'an Ita
Boot hahalok di'ak.
No ema hotu-hotu natene ti'an Ita
Boot laran loos."✡
5 Ema nia sia nananu notu, ha'u ktitu-
karee Ke'an Lulik iha Uma Hamulak iha
lale'an. Tais odamatan ke'an nia, nakloke.✡
6 Ha'u moos karee makbukar lale'an na'in
hitu mak nodi dinu hitu nia. Sia la'o sai nosi
Uma Hamulak. Sia tau faru mutin moos
mak naksinak, nodi sakat tais hasaan mak
soru hosi mean isin. 7 Hotu, ha'u ktitu-
karee buat horis kasalak matan ida nosi
buat horis kasalak matan haat mak nariik
satan nola Na'i Maromak habesi aan fatin
nia. Buat nia fa'e hanek mean hitu, foo
baa makbukar lale'an na'in hitu nia. Hanek
hitu nia, ida-idak nahisi kastikar nosi Na'i
Maromak mak moris hori nima-nimak to'o
nima-nimak, tan Na'i Maromak nadi'a aan
ti'an, atu fakar hahibun baa raiklaran. 8 La
kleur, Uma Hamulak nakonu dubun mak
tubu nosi Na'i Maromak Niakaan maka'as
no Niakaan kabaas, to'o la noo ema ida
kois mak bele tama baa Uma Hamulak nia.
Makbukar lale'an na'in hitu nia musti fakar
mohu dinu hitu nia baa raiklaran lai, foin
ema bele tama baa.✡

16

Na'i Maromak fakar hahibun baa raiklaran

1 Nunia hotu, ha'u krona kola lia maliak
maka'as ida sai nosi Uma Hamulak. Lia
nia naruka makbukar lale'an na'in hitu nia
na'ak, "Baa ona! Foti modi hanek nia sia
baa! Fakar matuun Na'i Maromak hahibun
baa raiklaran ona."
2 Rona nola nunia, makbukar lale'an
nomer ida fakar niakaan hanek isin baa
raiklaran. Sarebak, dinu kona ema hotu-
hotu mak simu buat krakat aat nia niakaan
marak, no ema mak lo'u-sudur baa niakaan
ai'oik. Sia kona mirik aat mak moras
tebes.✡
3 Hotu, makbukar lale'an nomer rua fakar
niakaan hanek isin baa tasi. Sarebak, wee
tasi dadi raa dois, nu'u ema maten raan.
Makmoris hotu-hotu iha tasi moos, mate
mohu.
4 Hotu, makbukar lale'an nomer tolu
fakar niakaan hanek isin baa mota. Wee
mota hotu-hotu dadi raa.✡ 5 Hotu, ha'u
krona kola makbukar lale'an ida tenik. Nia,
mak babilan wee hotu-hotu iha raiklaran.
Nia tonu-naboot Na'i Maromak na'ak,
"Aaa, Ama Maromak!
Ita Boot mak moon kaliuk.
Ita Boot mak la dala ida sala.
Ita Boot moris hori nima-nimak,
no Ita Boot moos atu moris to'o nima-
nimak.
Ita Boot hakotu lia hodi moon.
Ita Boot taa ukun halo makonak.
6 Ema naduar ti'an
Ita Boot eman raan.
Ema no'o ti'an
Ita Boot mako'an sia.
Tan baa nia, Ita Boot seten sia nemu raa.
Tan baa nia, Ita Boot selu nikar baa sia hodi
kastikar."
7 Hotu, ha'u krona kola lia maliak ida sai
nosi sera fatin, nodi nataa na'ak,
"Tebes! Na'i Maromak beran kaliuk.
Tebes! Na'i Maromak maka'as kaliuk.
Na'i Maromak nakotu lian nodi moon.
Na'i Maromak taa ukun nalo
makonak."
8 Hotu, makbukar lale'an nomer haat
fakar niakaan hanek isin baa loro. Sarebak,

✡ 15:3 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 15:1-18 ✡ 15:4 Yeremia 10:7; Kananuk Sia 86:9 ✡ 15:5 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 38:21 ✡ 15:8 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 40:34; 1 Na'i Isra'el Sia 8:10-11; 2 Lia Rai Isra'el no Rai Yahuda 5:13-14; Yesaya 6:4 ✡ 16:2 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 9:10 ✡ 16:4 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 7:17-21; Kananuk Sia 78:44

loro dadi manas liu resik, to'o ema raik-
laran isin namotuk. 9 Hotu, sia dale nahaat
Na'i Maromak naran, tan dinu nia. Masik
nunia moos, la noo ema ida kois mak fila
nikar baa Na'i Maromak atu tonu-naboot
Niakaan naran.

10 Hotu, makbukar lale'an nomer lima
fakar niakaan hanek isin, baa buat krakat
aat niakaan kadera ukun. Sarebak,
nakukun luri taka nola ema hotu-hotu mak
lo'u-sudur baa buat nia. Sia ruun ne'an,
tan la bele terus susar.✡ 11 Sia moos dale
nahaat Na'i Maromak naran iha lale'an, tan
sia netan kanek mak moras tebes. Masik
nunia moos, la noo ida kois mak nanawa
nalo aat.

12 Hotu, makbukar lale'an nomer neen
fakar niakaan hanek isin baa mota boot ida,
naran Efrat. Mota nia ween, moti kedas.
Hotu, sia nalo baa dalan bodik na'in no
sondadu mak atu mai nosi lorosa'e.✡ 13 Ha'u
moos karee diabu na'in tolu, ilas nu'u lekat.
Ida sai nosi samea inan nia nunun. Ida
sai nosi buat krakat aat nia nunun. Ida
tenik sai nosi samea inan mako'an tolek
teen nunun. 14 Diabu tolu nia kaer beran atu
nalo tadak blaar oi-oik. Sia sai baa nasoru
na'in hotu-hotu iha raiklaran. Hotu, sia
meno nola leet ida atu baa natuda sakar
Na'i Maromak mak beran kaliuk. Mais, leet
mak sia nakotu ti'an nia, kona besik baa Na'i
Maromak leet mak Nia boi ti'an atu natoba
Niakaan funu hotu-hotu.

15-16 Fatin mak sia meno atu libur malu
nodi natuda, tuir lia Ibrani fatin nia na'ak
"Armagedon".

Yesus Kristus moos dale na'ak, "Hanoin
di'a-di'ak! Sarebak Ha'u kmai hanesan ema
na'ok, mak ema la nanoin nola. Ema mak
sotir, ema mak daka nodi nadi'a niakaan
faru ti'an. Nodi nunia, oras Ha'u kmai, nia
la moe, tan la la'o nakwalan iha ema lear
oin. Mais nadi'a aan ti'an atu simu Ha'u."✡

17 Hotu, makbukar lale'an nomer hitu
fakar niakaan hanek isin baa anin. Na'i
Maromak moos dale nodi lian boot nosi
Niakaan habesi aan fatin iha Uma Hamu-
lak na'ak, "Hotu ti'an! Ha'ukaan hahibun
nakfakar mohu ti'an."

18 Hotu, mameran taba. Kokur boot moos
taba tutan malu. Kakekuk boot moos mai.
Kakekuk nunia sei la dala ida dauk dadi
iha raiklaran ne'e.✡ 19 Baa oras nia, Na'i
Maromak la nalu'a ema kota Babel siakaan
a'aat. Nia nodi kakekuk kasalak nia, to'o
kota boot nia nakfota fa'e baa tolu. Hodi
nunia, ema Babel noran Niakaan hahibun.
Kota seluk sia iha raiklaran moos nakro'on
mohu.✡ 20 Baa oras nia, rai mout nunia
dei. Foho moos lakon mohu.✡ 21 Udan fatuk
bo-boot moos tuun nosi kalo'an, latan nola
ema raiklaran. Udan fatuk nia sia todan
tebes, to'o kilo haat nulu.* Udan fatuk
nia sia nasusar ema raiklaran, to'o sia dale
nahaat Na'i Maromak naran.✡

17

Maromak Niakaan makbukar natetek kota Babel no feto dalan aat

1 Hotu, ida nosi makbukar lale'an na'in
hitu mak kaer hanek mamuk sia, mai dale
baa ha'u na'ak, "Mai ne'e lai! Atu katudu
baa o Na'i Maromak lala'ok nodi kastikar
feto dalan aat nia. Ne'e na'ak, kota boot
mak kre'is wee wa'in.✡ 2 Uluk na'in sia nosi
nabee dei mai nalo lia kfo'er no nia. Ema
seluk sia moos mai nemu lanu, nodi tuir
nalo lia kfo'er."✡

3 Hotu, ha'u kona Maromak Kmalar Lulik.
Makbukar lale'an nia foti nodi ha'u baa
fatin fuik ida. Iha nia, ha'u ktitu-karee
feto ida sa'e buat meak ida. Buat nia noo
ulun hitu, dikur sanulu. Iha isin tomak
noo hakerek lia fuan mak tolak nahaat Na'i
Maromak.✡ 4 Feto nia natais tais mamar
mak ilas mean asuaten. Fafutar sia nosi
mean, fatuk matan folin todan, no mor-
teen. Liman kwana kaer hemu fatik halo
hosi mean. Hemu fatik nia nakonu tua. Tua
nia, hatetek baa feto nia niakaan sala kfo'er
no hahalok aat hotu-hotu.✡ 5 Iha baboton
hakerek naran ida. Naran nia isin sei subar.
Mais hakerek nia na'ak nune'e:

HA'U NE'E, BABEL!
HA'U NE'E, KOTA BOOT KALIUK!
A'AAT HOTU-HOTU IHA RAIKLARAN,
HUUN BAA HA'U.

✡ 16:10 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 10:21 ✡ 16:12 Yesaya 11:15 ✡ 16:15-16 Mateus 24:43-44; Lukas 12:39-40; Lia Raiklaran Falu Fila 3:3; 2 Na'i Isra'el Sia 23:29; Sakarias 12:11 ✡ 16:18 Lia Raiklaran Falu Fila 8:5, 11:13, 19 ✡ 16:19 Yesaya 51:17 ✡ 16:20 Lia Raiklaran Falu Fila 6:14 * 16:21 Hakerek Moon lia Yunani na'ak, "udan fatuk todan *talenta* ida". *Talenta* ida todan hanesan kilo tolu nulu resin haat to'o kilo haat nulu. ✡ 16:21 Ema Isra'el Sai Nosi Mesir 9:23; Lia Raiklaran Falu Fila 11:19 ✡ 17:1 Yeremia 51:13 ✡ 17:2 Yesaya 23:17; Yeremia 51:7 ✡ 17:3 Lia Raiklaran Falu Fila 13:1 ✡ 17:4 Yeremia 51:7

HOTU-HOTU MAK NAKUR BITI-KLUNI IHA
RAIKLARAN,
NAHABUT BAA HA'U.

6 Hotu, ha'u ktitu-karee feto nia lanu
todan ti'an, tan nemu nola Na'i Maromak
eman raan. Nia no'o Na'i Maromak eman
sia, tan sia la nanawa dale lia Yesus.
Karee kola nunia, ha'u moos kakaka beik.
7 Mais makbukar lale'an nia nusu ha'u
na'ak, "Tan saa o makaka beik nunia? Mai
ona, nebee ha'u katak baa o lia hatetek isin
nosi feto aat nia. Nunia moos lia hatetek
isin nosi buat meak ulun hitu no dikur
sanulu mak feto aat sa'e nia. 8 Uluk, buat
meak nia moris iha raiklaran, mais oras
ne'e la iha ti'an. La kleur, nia mosu nikar
nosi kuak susar mak la noo nidin nia. Baa
oras nia, noo ema mak moris iha raiklaran,
mak naran la iha Bibi Malae Oan Hakerek.
Hakerek nia, Na'i Maromak nakerek uluk
ti'an, hori sei la nase'i raiklaran dauk. Baa
oras ema titu-naree buat meak nia mai
nikar, sia atu nakaka beik. Mais nosi ikus,
Na'i Maromak atu soe lakon nia baa tasi ha'i
mak laka bei-beik."✡
9 Hotu, makbukar lale'an nia dale natutan
na'ak, "Ema mak matenek, bele natene lia
hatetek ne'e isin. Buat meak ulun hitu nia,
lia isin na'ak, foho hitu. Feto dalan aat nia
tuur iha foho nia sia leten. Ulun hitu nia
moos, lia isin na'ak, na'i hitu. 10 Nosi na'i
hitu nia, lima mate ti'an. Oras ne'e, ida
sei kaer ukun. Ida tenik, sei la kaer ukun
dauk. Kalo niakaan oras mai ti'an, nia moos
atu kaer ukun, mais la kleur falik. 11 Ha'u
kalore moos lia isin nosi buat meak mak
uluk moris iha raiklaran, mais oras ne'e la
iha ti'an. Uluk, nia moos tama na'i hitu nia.
Nia atu fila mai, dadi tenik baa na'i nomer
walu. Mais nia moos atu simu kastikar mak
la nakotu.
12 Dikur sanulu nia, lia isin na'ak, na'i
sanulu. Sia sei la kaer ukun dauk. Sia atu
simu beran nodi kaer ukun namutuk no
buat meak nia, mais la oras dei.* ✡ 13 Sia
hotu-hotu ko'a namutuk lia fuan atu latan
siakaan beran baa buat meak nia. 14 Na'i
nia sia atu baa natuda sakar Bibi Malae
Oan. Mais Bibi Malae Oan no Niakaan ema
sia atu natoba nola sia hotu-hotu. Ema
mak tuir Bibi Malae Oan, sia mak Nia boi
nola no bolu nola atu tuir Nia nohuun. Sia
atu natoba nola funu, tan Bibi Malae Oan
maka'as kaliuk. Nia mesan dei mak dadi
Na'in baa na'i hotu-hotu, no Ulun baa ulun
hotu-hotu.
15 Wee wa'in mak kre'is feto dalan aat
nia, ne'e mak ema nosi klubun hotu-hotu,
ema nosi hunun hotu-hotu, no ema mak
dale nodi lia hotu-hotu nosi rai hotu-hotu.
16 Na'i sanulu no buat meak nia hirus feto
oin ma'ar moe lalek nia. Sia atu nadau
nola niakaan tais no naha sia tomak, hotu
nabusik nela nia nakwalan iha nia. Hotu,
sia moos naa niakaan isin. Hotu, sia soe
lerek isin resin baa ha'i laran. 17 Na'i Maro-
mak du'uk mak nase'i nebee na'i sanulu
nia kabuar lia fuan atu latan beran baa
buat meak nia, nebee buat nia nadodok feto
nia. Hodi nunia, Na'i Maromak lia kakotun
hotu-hotu atu dadi."
18 Dale notu nunia, makbukar lale'an nia
dale tu'an tenik na'ak, "Feto dalan aat mak
o maree nia, ne'e mak kota boot mak ukun
baa na'i hotu-hotu iha raiklaran."

18

Lia kota Babel nakro'on

1 Nunia hotu, ha'u ktitu-karee makbukar
lale'an ida seluk tuun mai. Nia kaer beran
maka'as, to'o naksinak nodi naroma raik-
laran tomak. 2 Nia katak nodi lian maliak
boot na'ak,
"Nakro'on ti'an! Nakro'on ti'an! Kota Babel
nakro'on ti'an!
Nakloti ti'an! Nakloti ti'an! Kota Boot nia
nakloti ti'an!
Oras ne'e, kota nia dadi diabu moris
fatin.
Oras ne'e, kota nia dadi kukun aat
moris fatin.
Oras ne'e, kota nia dadi kawaa fatin.
Oras ne'e, kota nia dadi asu fuik
fatin.✡
3 Nia nakro'on ti'an, tan ema nosi klubun
hotu-hotu iha raiklaran,
mai hei-hein nemu tua to'o lanu iha
nia.
Nia nakloti ti'an, tan ema nosi hunun hotu-
hotu iha raiklaran,
mai hei-hein nalo lia kfo'er iha nia.
Na'i nosi rai hotu-hotu,
mai nakur biti-kluni iha nia.
Ema maksauk nosi fatin hotu-hotu
mai naksauk to'o soi iha nia.
Kota nia, nu'u feto dalan aat mak
beer loos sosa naha kabaas dei.

✡ 17:8 Daniel 7:7; Lia Raiklaran Falu Fila 11:7; Kananuk Sia 69:29 * 17:12 Lia fuan iha Hakerek Moon lia Yunani ne'e noo lia isin oik rua. Ida, la oras dei. Ida seluk, tuku ida dei. ✡ 17:12 Daniel 7:24 ✡ 18:2 Yesaya 21:9; Yeremia 51:8; Lia Raiklaran Falu Fila 14:8; Yesaya 13:21; Yeremia 50:39 ✡ 18:3 Yesaya 23:17; Yeremia 51:7

Kota nia, nu'u feto dalan aat mak
buka loos midar dei.”✡
4 Nunia hotu, ha'u krona kola lia maliak
ida seluk tenik nosi lale'an na'ak,
“Hei! Ha'ukaan ema sia!
Halai sai hosi kota nia ona!
La'o hela kota nia ona!
Keta halo tuir ema kota nia siakaan
a'aat,
nebee keta kona siakaan kastikar.✡
5 Tan siakaan a'aat
wa'in basuk ti'an.
Siakaan salan moos
butuk tetek malu to'o kalo'an ti'an.
Oras ne'e, Na'i Maromak la nalu'a
siakaan dalan moris aat nia.
Oras ne'e, Na'i Maromak nadi'a aan ti'an,
atu natuun kastikar baa sia.✡
6 Musti selu nikar siakaan a'aat,
manesak no a'aat mak sia nalo baa
ema seluk.
Mais musti selu baa sia
dala rua.
Uluk, sia seten ema nemu nosi siakaan
hemu fatik halo hosi mean.
Hemu fatik nia nakonu tua mak naho-
ris dinu.
Oras ne'e sia musti nemu du'uk tua nia,
mais musti nemu dala rua.✡
7 Sia naboot aan.
Sia nahaas aan.
Sia beer loos moris kabaas dei.
Sia nakara loos midar dei.
Tan lia nia, sia musti moris susar.
Sia musti neon susar.
Uluk, sia dale loko aan nu'u feto dalan aat
na'ak,
‘Ha'u ne'e, Ina Na'i!
Ha'u la kdadi feto faluk kois!
Ha'u la ktanis karo'an aan kois.
Ha'u la ktau hene metan kois.’
8 Sia dale nunia to'o Na'i Maromak nahibu
ti'an.
Oras ne'e Na'i Maromak atu kastikar sia
ona.
Iha loron ida laran dei,
sia atu noran salaen tebes,
sia atu tanis naro'an aan tebes.
Sia mate dodok,
to'o ema foti soe sia baa ha'i,
to'o ema tunu siakaan maten.
Na'i Maromak beran kaliuk, mak natuun
kastikar ne'e.
Na'i Maromak boot kaliuk, mak nakotu lia
ne'e.✡
9 Uluk, na'i sia mai hei-hein
nalo lia kfo'er iha kota nia,
nodi moris furak iha nia.
Mais oras ne'e sia atu nobun ha'i dubun sai,
foin sia natene na'ak kota nia namotu karin
ti'an.
Hotu, sia tanis naro'an aan tan kota nia.
10 Sia nata'uk naree ema kota nia siakaan
susar.
Mais sia nariik loos nosi dook dei.
Sia nobun loos nosi nebaa dei.
Hotu, sia dale na'ak,
‘Adeei! Babel mak hadomi!
Adeei! Kota mak hadomi!
Tuku ida laran dei, o kona kastikar
ti'an.
Laku matan dei, o kona dinu ti'an.’✡
11 Rona nola nunia, ema fatin hotu-hotu
mak uluk mai naksauk iha kota nia,
sia moos tuir tanis naro'an aan,
tan la noo ema ida kois iha kota nia,
mak atu sosa tenik siakaan naha
ona.✡
12 La noo ema ida mak atu sosa tenik
siakaan fafutar nosi mean no
mutin,
nosi fatuk mahoo matan no mor-
teen.
La noo ema ida mak atu sosa tenik
siakaan tais mamar,
no tais kabaas seluk sia.
La noo ema ida mak atu sosa tenik
siakaan naha nosi ai morin, dikur
ba'at,
no ai ba'at seluk sia.
La noo ema ida mak atu sosa tenik
siakaan naha nosi besi, besi riti,
no fatuk marmar.
13 La noo ema ida mak atu sosa tenik
siakaan hae na'an, lisa, no
babudun seluk sia.
La noo ema ida mak atu sosa tenik
siakaan ai ween morin no mina
morin oi-oik.
La noo ema ida mak atu sosa tenik
siakaan tua, mina saitun,
tubi rahun, no hare gandum.
La noo ema ida mak atu sosa tenik
siakaan karau, bibi malae, no
kuda.
La noo ema ida mak atu sosa tenik
siakaan karobak naha,

✡ 18:4 Yesaya 48:20; Yeremia 50:8, 51:6, 45 ✡ 18:5 Lia Uluk Fohon 18:20-21; Yeremia 51:9 ✡ 18:6 Kananuk Sia 137:8; Yeremia 50:29 ✡ 18:8 Yesaya 47:7-9 ✡ 18:10 Yeskiel 26:16-17 ✡ 18:11 Yeskiel 27:31, 36 ✡ 18:13 Yeskiel 27:12, 13, 22

no siakaan ata.✡
[14] Ema maksauk sia atu sadi'a na'ak,
‘Adeei, Babel!
Adeei, kota boot!
Naha kabaas sia mak okaan ema sia beer kaliuk,
la noo ti'an.
Hotu-hotu lakon ona.
Ema sia mukit karin ti'an to'o taka karas baa rai.’
[15] Uluk, ema maksauk sia soi, tan feto dalan aat nia.
Mais oras ne'e, siakaan neon moras la mo-mohu.
Sia nata'uk,
naree ema kota nia siakaan susar.
Sia kiki,
naree ema kota nia siakaan kastikar.
Mais sia nobun loos nosi dook dei.
Sia nariik loos nosi nebaa dei.
[16] Hotu, sia dale na'ak,
‘Adeei! Kota Babel susar!
Adeei! Kota boot susar!✡
Uluk, okaan ema natais tais mamar nosi tais folin todan kaliuk.
Uluk, sia tau fafutar nosi mean, morteen,
no fatuk mak folin todan kaliuk.
[17] Mais tuku ida laran dei,
naha sia mohu ti'an.
Laku matan dei,
sasoin sia lakon ti'an!’
Uluk, roo ulun sia no makserwisu sia baa-mai bele-bele nosi kota nia.
Mais oras ne'e, sia nobun loos nosi dook dei.
Mais oras ne'e, sia titu loos nosi nebaa dei.✡
[18] Sia nobun dubun sai nosi ha'i.
Hotu, sia natene nola na'ak kota nia namotuk mohu ti'an.
Sia moos dale na'ak,
‘Adeei, susar! La noo kota seluk
mak atu boot nu'u Babel tenik.
Adeei, susar! La noo kota seluk
mak atu kabaas manesak no nia tenik.’✡
[19] Hotu, sia ra'ut ahukresan tau baa ulun,
tan sia neon susar.
Sia tanis naro'an aan,
tan sia neon dodok.
Hotu, sia dale na'ak,
‘Adeei! Kota Babel susar!
Adeei! Kota boot susar!
Ami baa-mai hodi naha baa o,
to'o ami moos soi.
Ami hatiu hodi okaan naha,
to'o ami moos moris furak.
Mais tuku ida laran dei,
hotu-hotu lakon mohu.
Mais, laku matan dei,
hotu-hotu dodok mohu.’✡
[20] Hotu, ha'u krona kola lia maliak boot ida dale nune'e:
‘Hei, emi mak moris iha lale'an!
Emi lalika neon ki'ik tenik ona.
Hei, emi mak dadi Na'i Maromak eman sia,
emi lalika neon susar tenik ona.
Emi, mak dadi Na'i Maromak klosan sia,
neon boot baa ona.
Emi, mak dadi Maromak mako'an sia,
neon di'ak baa ona.
Uluk, ema Babel nasusar emi.
Uluk, ema kota nia naloot emi.
Mais oras ne'e, Na'i Maromak selu emikaan susar nia ti'an.
Oras ne'e, Nia selu nikar kota nia niakaan a'aat ti'an.’”✡
[21] Dale hotu nunia, ha'u karee tenik makbukar lale'an biit ida. Nia mai kaer nola fatuk ida, boot nu'u ema. Hotu le'ak natama baa tasi. Nia moos katak na'ak,
“Na'i Maromak atu le'ak lerek kota Babel nunia.
Na'i Maromak atu nalakon kota boot nia nunia.✡
[22] La noo ema ida kois,
mak nananu nadahur tenik iha kota nia.
La noo ema ida kois,
mak rona tenik bareka,
no kfui lian iha kota nia.
La noo ema ida kois,
mak loke tenik uma fa'an naha iha kota nia.
La noo ema ida kois,
mak ledu tenik hare iha kota nia.✡
[23] La noo ema ida kois,
mak sunu tenik badut iha kota nia.
La noo ema ida kois,
mak nalo tenik dahur hola malu iha kota nia.
Uluk, ema maksauk nosi Babel nia,
soi ti'an.
Uluk, ema makfa'an nosi kota nia,
moris furak ti'an.
Mais sia tau matenek kukun,

✡ 18:16 Yeskiel 27:31, 36 ✡ 18:17 Yesaya 23:14; Yeskiel 27:26-30 ✡ 18:18 Yeskiel 27:32 ✡ 18:19 Yeskiel 27:30-34 ✡ 18:20 Hanoin Hikar Dalan Moris 32:43; Yeremia 51:48 ✡ 18:21 Yeremia 51:63-64; Yeskiel 26:21 ✡ 18:22 Yeskiel 26:13; Yesaya 24:8

nodi be'ur ema nosi klubun hotu-hotu
iha raiklaran.
Sia tau matenek hakneko,
nodi tolek ema nosi hunun hotu-hotu
iha raiklaran.✡
24 Babel netan kastikar todan nia,
tan no'o hei-hein Maromak mako'an
sia.
Kota boot nia dodok ti'an,
tan naloot hei-hein Na'i Maromak
eman sia.
Na'i Maromak eman sia moos kona ho'o iha
fatin seluk sia.
Mais, Babel mak musti natiu sala nia
sia hotu-hotu.
Kota boot nia mak musti nataa nola
hotu-hotu.”✡

19

Klibur boot nananu iha lale'an

1 Makbukar lale'an nia dale notu nunia,
ha'u moos rona kola lia maliak boot, hanesan klibur boot no'i nananu iha lale'an. Sia
nananu na'ak,
“Aleluya! Aleluya!
Ami tonu amikaan Maromak, tan Nia
mak boot kaliuk.
Aleluya! Aleluya!
Na'i Maromak mak sori ami
nosi amikaan salan.
Na'i Maromak mak nahulin ami
nosi amikaan a'aat.
2 Ami tonu amikaan Maromak,
tan Nia mak nakotu lia nodi moon.
Ami tonu amikaan Maromak,
tan Nia taa ukun nalo makonak.
Na'i Maromak taa ukun baa feto dalan aat
nia,
tan nia seten ema iha raiklaran,
atu tuir niakaan a'aat.
Na'i Maromak selu nikar baa feto aat nia,
tan nia no'o hei-hein
Na'i Maromak Niakaan ema
sia.”✡
3 Hotu, sia nananu tenik kananuk ida
seluk na'ak,
“Aleluya! Tonu-haboot Na'i Maromak!
Aleluya! Foti-hahaas Niakaan naran!
Tan dubun nosi ha'i mak namotu feto
nia maten,
sa'e bei-beik la nanawa.
Tan dubun nosi ha'i mak sunu kota boot
nia,
sa'e bei-beik la nakotu.”✡
4 Nunia hotu, katuas na'in rua nulu resin
haat no buat horis kasalak matan haat nia,
nakni'a lo'u-sudur se'i oin baa Na'i Maromak habesi aan fatin. Sia nakneter Nia nodi
dale na'ak,
“Tebes! Mai ita tonu-haboot Na'i Maromak!
Aleluya! Mai ita foti-hahaas Niakaan
naran!”

Dahur bodik Bibi Malae Oan no sasudin iha lale'an

5 Hotu, ha'u krona kola lia maliak ida
tenik mai nosi habesi aan fatin nia na'ak,
“Hei, Maromak ain-liman hotu-hotu!
Hei, Maromak eman hotu-hotu!
Mai foti-hahaas Niakaan naran.
Ki'ik-boot, matas-lawarik, mai tonu
Nia.”✡
6 Hotu, ha'u krona kola hanesan ema lear
dale baa malu. Siakaan lian, maliak boot
hanesan wee tatolik, no maka'as hanesan
kokur. Sia dale na'ak,
“Aleluya! Ami tonu-haboot Na'i Maromak.
Aleluya! Ami foti-hahaas Niakaan
naran.
Nia mak beran kaliuk.
Nia mak ukun hotu-hotu.✡
7 Oras ne'e, itakaan neon di'ak ti'an.
Oras ne'e, itakaan neon boot ti'an.
Ita tonu-haboot Nia.
Tan dahur bodik Bibi Malae Oan to'o
ti'an.
Ita foti-hahaas Niakaan naran.
Tan Bibi Malae Oan sasudin feto nadi'a
aan ti'an.
8 Na'i Maromak natais tais mamar baa
sasudin nia.
Na'i Maromak natais tais mutin molen
baa sasudin nia.”
(Tais mutin molen mak Na'i Maromak
natais sasudin feto nia, ne'e mak, Niakaan
ema siakaan hahalok di'ak.)
9 Hotu, makbukar lale'an nia moos katak
baa ha'u na'ak, “Yohanis! O musti makerek
nune'e:
‘Na'i Maromak atu nalo dahur bodik Bibi
Malae Oan no Niakaan sasudin. Ema
hotu-hotu mak kona hamata, sotir
tebes!’”
Hotu, makbukar nia dale natutan tenik
na'ak, “Na'i Maromak Manfatin ne'e, tebes
no loos!”✡

✡ 18:23 Yeremia 7:34, 25:10 ✡ 18:24 Yeremia 51:49 ✡ 19:2 Hanoin Hikar Dalan Moris 32:43; 2 Na'i Isra'el Sia 9:7 ✡ 19:3 Yesaya 34:10 ✡ 19:5 Kananuk Sia 115:13 ✡ 19:6 Yeskiel 1:24; Kananuk Sia 93:1, 97:1, 99:1 ✡ 19:9 Mateus 22:2-3

10 Ha'u moos kakni'a atu klo'u-sudur baa
makbukar lale'an nia. Mais nia de'an
ha'u na'ak, "O keta malo nunia! Tan
ha'u moos Maromak atan hanesan o mo
okaan mamaluk sia mak keke lema Yesus
hanorin. Yesus hanorin nia, manesak no
hanorin mak uluk Maromak foo baa Ni-
akaan mako'an sia. Tan baa nia, keta lo'u-
sudur baa ha'u. Lo'u-sudur baa Na'i Maro-
mak dei!"

Na'i Yesus mai sa'e kuda mutik

11 Hotu, ha'u kfoti oin, ha'u ktitu-karee
lale'an nakloke. Sarebak, karee kuda mutik
matan ida nariik iha nia. Noo ema ida
sa'e kuda nia. Ema nia naran, "Ema Mak
Kaer Metin Mamenon" no "Ema Mak Tebes
no Loos". Ema nia, oras nakotu lia, nia
nakotu nalo loos. Oras baa natuda, nia
baa nodi neon moon.✡ 12 Matan laka nu'u
ha'i. Tau sabeo na'in lear iha ulun. Naran
hakerek iha isin, mais nia na'in du'uk mak
natene naran nia isin.✡ 13 Niakaan tais,
loban baa raa ti'an. Ema temi Nia na'ak,
"Maromak Manfatin". 14 Hotu, ha'u karee
sondadu lale'an sia sa'e kuda mutik atu
tuir Nia. Sondadu sia hotu-hotu moos tau
tais mamar mutin molen. 15 Surik ro'at ida
naklosu sai nosi ema nia ibun. Nia nodi
surik nia, baa natuda sakar ema klubun
hotu-hotu iha raiklaran, to'o natoba nola
sia. Hotu nia atu ukun sia nodi meik no
ro'at, to'o sia moos noran hahibun nosi Na'i
Maromak mak beran kaliuk. Na'i Maromak
hahibun nia, hatetek baa lia ema sama hei-
hein anggor fuan atu nasai ween.✡

16 Iha Ema nia tais no kelen, noo hakerek
nune'e:

Na'in baa na'i hotu-hotu,
Ulun baa ulun hotu-hotu.

*Yesus natoba nola buat krakat aat no ni-
akaan maktuir sia*

17 Hotu, ha'u ktitu-karee makbukar
lale'an ida nariik iha loro matan leten. Nia
bolu kawaa hotu-hotu mak semo iha lale'an
na'ak, "Mai libur malu hotu-hotu iha ne'e
ona! Mai haa Na'i Maromak dahur boot!
18 Mai haa ema maten na'an! Haa na'in
no meo ulun na'an. Haa sondadu na'an.
Haa kuda no maksa'e kuda na'an. Haa ema
ki'ik-boot na'an. Haa ata no ulun na'an.
Badak dei, mai haa ema maten hotu-hotu
na'an."✡

19 Hotu, ha'u ktitu-karee buat krakat aat
mak uluk sai nosi tasi nia. Buat nia kabuar
lia no na'i hotu-hotu iha raiklaran. Hotu,
sia no siakaan sondadu sia baa natuda sakar
ema maksa'e kuda mutik nia, no niakaan
sondadu lale'an sia. 20 Mais, ema maksa'e
kuda mutik nia, kohi nola buat nia no
niakaan mako'an tolek teen nia. Uluk,
mako'an nia nalo tadak blaar oi-oik nodi
tolek ema, nebee simu niakaan marak no
lo'u baa niakaan ai'oik. Mais, oras ne'e,
ema maksa'e kuda mutik nia, le'ak lerek
buat krakat aat nia no niakaan mako'an baa
ha'i tasi fatuk lobot mak laka la nakotu.✡
21 Hotu, ema maksa'e kuda mutik nia, no'o
sondadu seluk sia nodi surik mak naklosu
sai nosi ibun. Hotu, kawaa sia mai naa
mohu maten nia sia hotu-hotu.

20

*Sia kesi diabu ulun nodi besi talik to'o tinan
rihun ida*

1 Nunia hotu, ha'u ktitu-karee makbukar
lale'an ida tuun mai nosi lale'an. Nia kaer
besi talik boot ida, nodi kaer sabi odamatan
kuak mak la noo nidin. 2 Hotu, nia kohi
nola samea inan nia mak sia temi na'ak,
"Diabu Ulun". Hori uluk, nia mak be'ur
nola ema raiklaran. Makbukar lale'an nia
kesi nola nia nodi besi talik atu neti na-
toos iha kuak nia to'o tinan rihun ida.✡
3 Nia dudu natama samea inan nia baa kuak
laran. Hotu, taka mate kuak nia nodi neti
natoos samea nia iha nia, to'o tinan rihun
ida laran. Hodi nunia, samea nia la bele
be'ur ema raiklaran to'o tinan rihun ida.
Nunia hotu, foin habusik nia, mais la oras
dei.

4 Hotu, ha'u ktitu-karee kadera ukun
wa'in lear no ema mak tuur iha nia. Na'i
Maromak foti ema nia sia, nalo baa makotu
lia. Uluk, sia ne'e, mak baa keke Yesus
Manfatin Di'ak no Maromak Manfatin, to'o
ema no'o sia. Sia la lo'u baa buat krakat aat
nia no niakaan ai'oik. Sia moos la simu ni-
akaan marak baa siakaan baboton no liman.
Sia kona ho'o, mais Na'i Maromak nalo sia
moris nikar, nebee sia kaer ukun namutuk
no Kristus to'o tinan rihun ida.✡ 5-6 Hodi
nunia, sia dadi baa ema dala uluk mak Na'i
Maromak nalo moris nikar nosi mate. Sia
sotir tebes, tan sia dadi baa Na'i Maromak
eman ti'an. Sia la kona soe baa fatin susar,
mak ema noran mate dala rua iha nia. Mais

✡ 19:11 Yeskiel 1:1; Kananuk Sia 96:13; Yesaya 11:4 ✡ 19:12 Daniel 10:6 ✡ 19:15 Kananuk Sia 2:9; Yesaya 63:3; Yoel 3:13; Lia Raiklaran Falu Fila 14:20 ✡ 19:18 Yeskiel 39:17-20 ✡ 19:20 Lia Raiklaran Falu Fila 13:1-18 ✡ 20:2 Lia Uluk Fohon 3:1 ✡ 20:4 Daniel 7:9,22

sia dadi hanesan na'ilulik mak naliku Na'i Maromak no Kristus. Sia moos kaer ukun namutuk no Kristus to'o tinan rihun ida.

Mais, ema seluk mak mate ti'an sia, musti nein to'o tinan rihun ida lai, foin Na'i Maromak nalo sia moris nikar.

Sia soe diabu ulun baa tasi ha'i

7 Tinan rihun ida nia siku, Na'i Maromak atu naruka habusik samea inan nia nosi kuak. 8 Hotu, samea inan nia atu baa be'ur ema klubun sia mak naran Gog no Magog. Sia mai nosi nabee dei iha raiklaran. Sia ema lear, hanesan raihenek iha tasi tehen. Samea inan nia libur sia atu baa natuda.✡ 9 Hodi nunia, sondadu Gog no Magog nariik naktuik atu la'o lema raiklaran lidun sia. Sia mai satan nola Na'i Maromak niakaan kota no niakaan ema sia mak Nia nadomi. Mais, Na'i Maromak atu natuun ha'i nosi lale'an, sunu mohu sondadu nia sia. 10 Hotu, kohi nola samea inan mak be'ur nola ema lear nia, fi'it soe baa tasi ha'i lobot mak laka la nakotu. Nia atu kona sena iha nebaa namutuk no buat krakat aat nia no niakaan mako'an tolek teen nia. Loron-kalan sia netan susar iha nia to'o nima-nimak.

Na'i Maromak tetu ema hotu-hotu hahalok

11 Nunia hotu, ha'u ktitu-karee habesi aan fatin mutin boot ida. Na'i Maromak nabesi aan baa. Sarebak, raiklaran no lale'an nalai karin, to'o lakon mohu la bele haree tenik. 12-13 Hotu, ha'u ktitu-karee ema mak mate ti'an sia, ki'ik-boot hotu-hotu nariik se'i oin baa habesi aan fatin nia. Ema mak mate iha rai maran, iha tasi, no ema seluk nosi matebian fatin nariik se'i oin baa habesi aan fatin nia. Hotu, Na'i Maromak naruka loke hakerek ida atu leno siakaan hahalok hotu-hotu. Hotu, Na'i Maromak nakotu siakaan lia ida-idak, tuir siakaan hahalok iha hakerek nia. Hotu, Na'i Maromak naruka loke tenik hakerek ida seluk, nodi leno ema naran mak atu moris no Nia to'o nima-nimak.✡ 14-15 Ema mak naran la noo iha hakerek nia, kona kastikar soe baa tasi ha'i laran. Nunia hotu, la noo mate ona. Matebian fatin moos la noo ona, tan ema hotu-hotu mak naran la noo iha Na'i Maromak hakerek nia, kona soe baa tasi ha'i laran ti'an. Kastikar iha tasi ha'i laran nia, ne'e na'ak, Mate Dala Rua.

21

Yohanis nobun lale'an no raiklaran foun

1 Hotu, ha'u ktitu-karee lale'an foun no raiklaran foun, tan lale'an tuan no raiklaran tuan lakon mohu ti'an. Tasi moos la iha ti'an.✡ 2 Ha'u moos karee Na'i Maromak Niakaan kota tuun nosi lale'an. Kota nia, kota moon mak sia temi na'ak Yerusalem Foun. Kota nia tetuk no nesan ti'an, hanesan sasudin feto mak nadi'a aan ti'an atu simu sasudin mane.✡ 3 Ha'u moos rona kola lia maliak maka'as ida mai nosi habesi aan fatin iha nia na'ak,

"Mana di'a-di'ak!
Nahuu baa oras ne'e, Na'i Maromak hutunrenun bele tama-sai Niakaan Tofatik.
Nahuu baa loron ne'e, Na'i Maromak eman sia moris namutuk no Nia.
Nia dadi baa siakaan Maromak.
Sia moos dadi baa Niakaan hutunrenun.
Nia atu moris no sia nohuun.
Nia atu nein no sia nohuun.✡
4 Nia atu no'as namara siakaan luun,
hotu sia la tanis ona.
Iha kota nia, moras la iha ona.
Iha kota nia, mate moos la iha ona.
Tan hotu-hotu mak nasusar ema hori uluk, la iha ona.
Tan hotu-hotu mak naloot ema hori uluk, lakon mohu ona."✡

5 Hotu, Nia mak nabesi aan iha nia dale na'ak, "Mana lai! Ha'u kalo hotu-hotu foun." Hotu, Nia dale no ha'u tenik na'ak, "Makerek mola lia ne'e ona! Ema bele fiar Ha'ukaan Manfatin ne'e, tan Manfatin ne'e tebes no loos!"

6 Hotu, Nia katak tenik baa ha'u na'ak,

"Hotu-hotu mak Ha'u kameno hori uluk aan, dadi ti'an.
Ha'u ne'e,
Alfa to'o Omega.
Ha'u ne'e,
Ulun to'o Ikun.
Hotu-hotu huun nosi Ha'u,
nosi huun to'o rohan.
Ema hotu-hotu mak nanroo tan nakara moris,
Ha'u karoo sia baa wee matan mak foo moris nima-nimak.
Wee nia, Ha'u kfoo loos dei.✡

✡ 20:8 Yeskiel 7:2, 38:2, 9, 15 ✡ 20:12-13 Daniel 7:9-10 ✡ 21:1 Yesaya 65:17, 66:22; 2 Petrus 3:13 ✡ 21:2 Yesaya 52:1; Lia Raiklaran Falu Fila 3:12; Yesaya 61:10 ✡ 21:3 Yeskiel 37:27; Ukun-badu Na'ilulik 26:11, 12 ✡ 21:4 Yesaya 25:8, 35:10, 65:19 ✡ 21:6 Yesaya 55:1

7 Ema hotu-hotu mak tuir Na'i Maromak
dalan nohuun,
sia atu simu nola
matak-malirin nia.
Tan Ha'u atu kdadi baa siakaan Maromak,
sia moos atu dadi baa Ha'ukaan oan.✡
8 Mais, ema seluk sia atu kona soe
baa tasi ha'i fatuk lobot mak laka la
nakotu.
Sia mak, ema ta'uk teen,
ema mak se'i kotuk baa Yesus,
ema lisan aat,
ema mahalo lia kfo'er,
ema maho'o ema,
ema mak lo'u-sudur baa ai'oi lu-
lik,
ema mak nakneko ema,
no ema tolek teen.
Sia hotu-hotu atu kona kastikar soe baa tasi
ha'i nia.
Kastikar nia na'ak 'Mate Dala Rua.'"

Yohanis nobun kota Yerusalem foun

9 Hotu, ha'u ktitu-karee makbukar na'in
ida nosi makbukar lale'an na'in hitu mak
uluk kaer hanek mahisi Na'i Maromak hahi-
bun. Makbukar nia mai nasoru ha'u nodi
dale na'ak, "Mai ne'e lai! Ha'u atu katudu
baa o sasudin feto mak atu nala'e Bibi Malae
Oan."
10 Baa oras nia moos, ha'u kona Maromak
Kmalar Lulik. Makbukar lale'an nia foti
nodi ha'u baa foho ida mak aas tebes. Iha
nia, nia natudu baa ha'u kota Yerusalem
mak tuun mai nosi lale'an. Kota nia, Na'i
Maromak Niakaan kota lulik.✡ 11 Kota nia,
kabaas kaliuk. Noo sinak mak tubu sai
nosi Na'i Maromak ahar boot, to'o naroma
kota nia tomak. Sinak nia, hanesan fatuk
mahoo matan molen. 12 Noo lutu fatuk
aas boot mak satan nola kota nia, no
odamatan nanokar sanulu resin rua. Noo
makbukar lale'an na'in sanulu resin rua
mak daka odamatan nia sia. Iha odamatan
ida-idak leten, noo hakerek naran nosi
ema Isra'el siakaan uma huun sanulu resin
rua.* 13 Odamatan nanokar tolu se'i oin baa
lorosa'e. Tolu se'i oin baa loromonu. Tolu
baa lorokaras, no tolu tenik baa lorokbe-
lan.✡ 14 Lutu fatuk nia nariik baa tatuur
fatuk boot sanulu resin rua. Iha fatuk ida-
idak noo hakerek naran nosi Bibi Malae Oan
klosan na'in sanulu resin rua mak serwisu
bodik Nia iha raiklaran.
15 Nunia hotu, makbukar lale'an mak dale
no ha'u, kaer nola kno'a sasukat mean ida,
atu sukat kota no odamatan nanokar no
lutu fatuk nia.✡ 16 Nia sukat uluk kota nia
lutu fatuk lidun haat. Niakaan naruk no
belar no aas, hotu-hotu manesak. Ne'e
mak, kilo rihun rua atus rua, rua nulu.†
17 Hotu, nia sukat lutu nia ma'ar, kona ro'a
neen nulu resin lima, tuir ema raiklaran
sasukat.‡ 18 Lutu nia, halo hosi fatuk mahoo
matan. Hotu-hotu mak iha kota nia laran
moos, halo hosi mean isin mak molen hane-
san lalenok.
19 Tatuur fatuk sanulu resin rua nia moos,
halo hosi fatuk mahoo matan oi-oik. Fatuk
nia sia folin todan. Fatuk nomer ida, fatuk
lakan ilas matak, naran fatuk *yaspis*. Nomer
rua, fatuk lakan ilas flahuk, naran fatuk
nilam. Nomer tolu, fatuk lakan mean, naran
fatuk *mirah*. Nomer haat, fatuk lakan ilas
matak, naran fatuk *zamrud*. 20 Nomer lima,
fatuk mak ilas mean no mutin mak kraan
malu, naran fatuk *unam*. Nomer neen,
fatuk mak lakan ilas mean, naran fatuk
sardius. Nomer hitu, fatuk mak lakan ilas
modok mean, naran fatuk *ratna cempaka*.
Nomer walu, fatuk mak lakan ilas flahuk
matak, naran fatuk *beril*. Nomer siwi,
fatuk mak lakan modok, naran fatuk *krisolit*.
Nomer sanulu, fatuk mak lakan matak nu-
rak, naran fatuk *krisopras*. Nomer sanulu
resin ida, fatuk mak lakan flahuk tasi ween,
naran fatuk *lazuardi*. Nomer sanulu resin
rua, fatuk mak lakan mean asuaten, naran
fatuk *kecubung*. 21 Nunia moos, odamatan
nanokar sanulu resin rua nia, halo hosi
morteen lolon sanulu resin rua. Odamatan
ida halo hosi morteen lolon ida. Kota nia
dalan sia moos, halo hosi mean isin mak
naksinak hanesan lalenok.✡
22 Mais ha'u karee, iha kota nia la noo
Uma Hamulak, tan ema lo'u kedan ti'an
baa Na'i Maromak mak beran kaliuk no
Bibi Malae Oan. 23 Loro no fulan moos la
naroma iha nia, tan Na'i Maromak ahar
mak naroma kota nia. Bibi Malae Oan

✡ 21:7 2 Samuel 7:14; Kananuk Sia 89:26-27 ✡ 21:10 Yeskiel 40:2 * 21:12 Tuir ema matenek lia Hakerek Moon, nomer sanulu resin rua nia, nomer mak hatete baa ema raiklaran tomak. ✡ 21:13 Yeskiel 48:30-35 ✡ 21:15 Yeskiel 40:3 † 21:16 Hakerek Moon lia Yunani na'ak '*stadia* rihun sanulu resin rua.' ‡ 21:17 Hakerek Moon lia Yunani na'ak '*hasta* atus ida haat nulu resin haat.' Tuir ema matenek lia Hakerek Moon, nomer nia hatete baa Na'i Maromak eman hotu-hotu. ✡ 21:21 Yesaya 54:11-12 ✡ 21:23 Yesaya 60:19-20 ✡ 21:24 Yesaya 60:3

ahar moos naroma.✡ 24 Ema nosi klubun
hotu-hotu iha raiklaran la'o iha kroman nia
laran. Na'i raiklaran sia moos nodi siakaan
sasoin kabaas baa kota nia.✡ 25 Iha nia,
kalan la iha ona. Tan baa nia, sia la taka
kota odamatan nanokar. 26 Kabaas hotu-
hotu no kneter hotu-hotu nosi rai hotu-
hotu iha raiklaran noo hotu iha kota nia.✡
27 Mak la bele tama iha nia, a'aat hotu-hotu.
Nu'u ema mak lo'u-sudur baa ai'oi lulik,
ema mahalo lia kfo'er, no ema tolek teen.
Mak bele tama, ema mak naran noo iha Bibi
Male Oan hakerek dei. Tan hakerek nia noo
ema naran mak bele moris nima-nimak no
Na'i Maromak.✡

22

Mota no wee mak foo moris

1 Nunia hotu, makbukar lale'an nia
natudu baa ha'u, mota ida mak ween
nalo ema moris nohuun. Wee nia, moon
nu'u lalenok. Mota nia suli sai nosi Na'i
Maromak no Bibi Malae habesi aan fatin.✡
2 Hotu, mota nia suli liu baa dalan inan
iha kota nia. Iha mota nia balu-baluk, no
ai huun mak fuan nalo ema moris nima-
nimak. Ai huun nia sia nafua tinan ida, isin
sanulu resin rua. Ne'e mak, fulan ida, isin
ida. Tahan, bele halo baa aitahan moras,
atu hodi hadi'ak ema nosi klubun hotu-
hotu iha raiklaran.✡ 3 Mais hotu-hotu mak
Na'i Maromak dudu nodi kastikar, la noo
iha kota nia. Mak noo iha nia, ne'e mak
Na'i Maromak no Bibi Malae Oan mak tuur
iha habesi aan fatin no siakaan ema mak
lo'u-sudur baa Sia.✡

4 Ema nia sia bele titu-naree besik Na'i
Maromak oin. Na'i Maromak naran moos
hakerek iha siakaan baboton. 5 La noo kalan
iha kota nia. Na'i Maromak eman sia la
buka loro no la buka tenik badut, tan Na'i
Maromak ahar du'uk mak naroma kota nia.
Sia moos atu kaer ukun iha nia to'o nima-
nimak.✡

Na'i Yesus atu mai ona

6 Nunia hotu, makbukar lale'an nia katak
baa ha'u na'ak, "Lia hotu-hotu mak ha'u
katak baa o ne'e, tebes no loos. Ema
bele fiar ha'ukaan dalen ne'e. Uluk,
Na'i Maromak nodi Niakaan Kmalar Lulik
nebee katak Niakaan Manfatin baa Niakaan
mako'an sia. Mais oras ne'e, Nia nodi mak-
bukar lale'an atu katak baa Niakaan ema
sia lia ne'e sia hotu-hotu mak la kleur ona
musti dadi."

7 Nunia hotu, Yesus dale na'ak, "Manoin!
La kleur Ha'u kmai ona. Hakerek ne'e,
nakerek lia hotu-hotu mak atu dadi. Ema
hotu-hotu mak nalo tuir lia fuan iha hak-
erek ne'e, netan sotir."

8 Ema mak nakerek hakerek ne'e, ne'e
mak ha'u, Yohanis. Ha'u ne'e du'uk mak
rona no titu-karee lia ne'e sia hotu-hotu.
Ha'u krona kotu, kakni'a kodi lo'u-sudur
se'i oin baa makbukar lale'an mak natudu
lia nia sia baa ha'u. 9 Mais nia de'an ha'u
na'ak, "Hoi! Keta malo nunia! Keta lo'u
sudur baa ha'u. O musti lo'u-sudur baa Na'i
Maromak dei! Tan ha'u moos Na'i Maromak
ain-liman hanesan o mo okaan mamaluk
sia mak dadi Niakaan mako'an. Ha'u moos
manesak ko ema hotu-hotu mak nalo tuir
saa mak hakerek hela iha hakerek ne'e."

10 Hotu, makbukar nia dale natutan tenik
na'ak, "O keta subar hakerek ne'e isin baa
ema. Tan la kleur ona, hotu-hotu iha hak-
erek ne'e, nanis dadi.
11 Ema mak lisan aat,
habusik baa, nebee sia nalo lisan aat
bei-beik.
Mais ema mak moris moos,
sia musti moris moos bei-beik.
Ema mak nalo aat,
habusik baa, nebee sia nalo aat bei-
beik.
Mais, ema mak nalo di'ak,
sia musti nalo di'ak bei-beik."✡

12 Nunia hotu, Yesus dale nikar tenik
na'ak, "Manoin di'a-di'ak! La kleur tenik,
Ha'u kmai ona! Ha'u atu kselu baa ema
hotu-hotu, tuir siakaan hahalok du'uk.✡
13 Ha'u ne'e,
Alfa to'o Omega.
Ha'u ne'e,
Ulun to'o Ikun.
Hotu-hotu huun baa Ha'u,
nosi huun to'o rohan.✡
14 Ema mak fasi namoos siakaan tais, sia mak
sotir.
Tan sia bele tama odamatan nanokar
baa kota nia laran.
Ema mak moris moos, sia mak sotir.
Tan sia bele naa ai fuan mak nalo ema
moris nima-nimak.✡

✡ 21:26 Yesaya 60:11 ✡ 21:27 Yesaya 52:1; Yeskiel 44:9 ✡ 22:1 Yeskiel 47:1; Sakarias 14:8 ✡ 22:2 Lia Uluk Fohon 2:9 ✡ 22:3 Sakarias 14:11 ✡ 22:5 Yesaya 60:19; Daniel 7:18 ✡ 22:11 Daniel 12:10 ✡ 22:12 Yesaya 40:10, 62:11; Kananuk Sia 28:4; Yeremia 17:10 ✡ 22:13 Lia Raiklaran Falu Fila 1:8; Yesaya 44:6, 48:12; Lia Raiklaran Falu Fila 1:17, 2:8 ✡ 22:14 Lia Uluk Fohon 2:9, 3:22

[15] Mais ema seluk, la bele tama iha kota nia.
Mak lahoos Na'i Maromak eman, la bele nein iha nia.
Sia ne'e mak, ema mak la fiar baa Na'i Maromak,
ema nalo lia kfo'er, ema mak lo'u baa ai'oi lulik,
ema mak no'o ema, ema mak neko ema,
no ema tolek teen.
Sia hotu-hotu nia, la bele tama.
Sia hotu-hotu nia, habusik hela iha luan dei.
[16] Ha'u ne'e, Yesus. Ha'u, mak solok makbukar lale'an nia atu nalore lia ne'e sia hotu-hotu, nebee o baa katak Ha'ukaan Manfatin baa ema sarani klubun hitu nia.
Ha'u ne'e, Na'i Daud husar-binan.
Ha'u ne'e, Na'i makaer ukun.
Ha'ukaan kroman lakan,
boot kaliuk hanesan Fitun Lorosa'e.
Ha'ukaan sinak,
biit kaliuk hanesan Fitun Na'in."✡
[17] Maromak Kmalar Lulik tene na'ak, "Mai ne'e ona!"
Sasudin feto nia moos bolu na'ak, "La'o mai ona!"
Hotu-hotu mak rona moos tuir na'ak, "Mai ona!"
"Ema mak nanroo, mai nemu ona.
Ema mak buka nemu wee mak nalo ema moris nima-nimak,
mai nola ona!
Ema bele nola wee nia
hodi neok.
Ema bele nemu wee nia
hodi la selu."✡

Yohanis narohan hakerek

[18] Ha'u, Yohanis ne'e, foo katene baa ema hotu-hotu mak rona lia mak Na'i Maromak nalore kedan iha hakerek ne'e: Kalo noo ema mak tu'an sa-saa baa hakerek ne'e, Na'i Maromak atu kastikar tu'an baa nia, nodi dinu hitu mak Nia fakar baa raiklaran.
[19] Tenik, kalo noo ema mak nasai nalara sa-saa nosi hakerek ne'e, Na'i Maromak atu nola nikar niakaan fafa'ek, nebee nia keta tama baa kota lulik nia, no keta naa ai fuan mak nalo ema moris nima-nimak.✡
[20] Yesus mesan du'uk mak nalore lia ne'e sia hotu-hotu. Nia nameno ti'an na'ak, "La kleur Ha'u kmai ona. Lia ne'e, tebes no loos!"
Kalo nunia, ha'u kakro'an ka'ak, "Mai ona Na'i Yesus!"
[21] Ha'u kaloon nebee, Na'i Yesus natudu laran di'ak baa Niakaan ema hotu-hotu. Amen!
Nosi ha'u,
Yohanis

✡ 22:16 Yesaya 11:1, 10 ✡ 22:17 Yesaya 55:1 ✡ 22:19 Hanoin Hikar Dalan Moris 4:2, 12:32